

ანტიკური ლიტერატურის ანთოლოგია

ელინური ხანის პოეზია

ძვ. წ. VIII-V სს.

შეადგინა, წინათქმანი და განმარტებანი დაურთო
ნანა ტონიამ

წიგნი I

პასუხისმგებელი რედაქტორი: რისმაგ გორდემიანი

რედაქტორები: იამზე გაგუა

თინათინ გიორგობიანი

მანანა ღარიბაშვილი

© პროგრამა „ლოგოსი“, 2008

ISBN 978-9941-401-30-5

პროგრამა „ლოგოსი“

ილია ჭაუჭავაძის გამზირი 13,

თბილისი 0179

ტელ. 25-02-58, ფაქსი 22-11-81

ელ. ფოსტა: greekstudies@caucasus.net

სარჩევი

წინათქმა	7
ააოსი	
პეროიკული ეპოსი	8
პომეროსი	8
ილიადა (შემოკლებით).....	9
თარგმნა რომან მიზინოშვილმა	
ოდისეა (შემოკლებით)	31
თარგმნა პანტელეიმონ ბერაძემ	
დიდაქტიკური და გენეალოგიური ეპოსი.....	83
პესიოდე	83
თეოგონია (შემოკლებით).....	83
თარგმნა ნიკოლოზ მამუკიამ	
სამუშაონი და დღენი (შემოკლებით)	85
თარგმნა ნიკოლოზ მამუკიამ	
პომეროსის პიმნები	90
პიმნი აფროდიტეს	90
თარგმნა გიორგი ხომერეიკა	
პიმნი დიონისეს	96
თარგმნა ლიანა კვირიკაშვილმა	
პაროდული ეპოსი	97
ბაყაყებისა და თავეების ომი.....	97
თარგმნა ლევან ბერძენიშვილმა	
ღირიპა	
ბველი ბერძნული ხალხური პოეზია.....	108
იაზბი და ელეგია	109
არქილოქოსი	109
თარგმნა ნანა გონიამ	
პიპონაქსი	111
თარგმნა ნანა გონიამ.....	112
სემონიდესი	112
თარგმნა გიგლა სარიშვილმა	
კალინოსი	115
თარგმნა ლევან ბერძენიშვილმა	
ტირტეოსი	116
თარგმნა ლევან ბერძენიშვილმა	
სოლონი	117
თარგმნა გიორგი ხომერეიკა	
თეოგენისი	119
თარგმნა გიგლა სარიშვილმა	
მიმნერმოსი	121
თარგმნა გიორგი ხომერეიკა	
მულიკა	123
ალკეოსი	123
თარგმნა ნანა გონიამ	

სააფო.....	130
<i>თარგმნა ნანა გონიაშ</i>	
ანაკრეონი.....	137
<i>თარგმნა თამარ კალაგომმა</i>	
ქორიკა	139
ალკმანი.....	139
<i>თარგმნა ნანა გონიაშ</i>	
პინდაროსი.....	141
<i>თარგმნა ნანა გონიაშ</i>	
ღრამა	
გრაგელა	153
ესქილე.....	153
აგამემნონი.....	154
<i>თარგმნა გივლა სარიშვილმა</i>	
ქოეფორები.....	200
<i>თარგმნა გივლა სარიშვილმა</i>	
ეემენიღები.....	233
<i>თარგმნა ვივლა სარიშვილმა</i>	
სოფოკლე.....	264
ოიდიპოს მეფე.....	265
<i>თარგმნა გიორგი ხომერიკმა</i>	
ოიდიპოსი კოლონოსში.....	316
<i>თარგმნა გიორგი ხომერიკმა</i>	
ანტიგონე.....	377
<i>თარგმნა გიორგი ხომერიკმა</i>	
ერიპიდე.....	418
მელეა.....	419
<i>თარგმნა ბაჩანა ბრეგვაძემ</i>	
იფიგენია აელისში.....	447
<i>თარგმნა გივლა სარიშვილმა</i>	
ბაკოსის მხეელები.....	500
<i>თარგმნა მურაბ კიკნაძემ</i>	
ძველი ატიკური კომედია	544
არისტოფანე.....	544
ღრუბლები.....	545
<i>თარგმნა ლევან ბერძენიშვილმა</i>	
ბაყაყები.....	610
<i>თარგმნა ლევან ბერძენიშვილმა</i>	

წინათქმა

ანტიკური ლიტერატურის ანთოლოგიის გამოცემა დიდად განაპირობა უკანასკნელ ხანებში ჩვენი სამოგადოების, მეგადრე სკულენტი-ახალგაზრდობის დაინტერესებამ ანტიკური ლიტერატურით. ქართველ მკითხველს პირველად ეძლევა საშუალება შეეხოს წიგნის თარო ძველი ბერძნული და რომაული მხაგვრული სიგყვიერების ურჩეულისი ძეგლების ერთად თავმოყრილი ქართული თარგმანებით. როგორც ცნობილია, ანტიკურ ლიტერატურაში იგულისხმება ძველი საბერძნეთისა და რომის სიგყვაკამპული მწერლობა. შესაბამისად, ჩვენი ანთოლოგიაც ორი ნაკვეთისაგან შედგება. პირველს, რომელიც ძველ ბერძნულ ლიტერატურას მოიცავს, მასალის მრავალფეროვნების გამო ორ წიგნად გთავაზობთ: პირველში წარმოდგენილია ელინური ხანის პოეზია (ძვ.წ. VIII-V სს.), მეორე წიგნში კი ელინური ხანის პროზა და ელინიზმისა და რომაული ბაგონობის პერიოდის ბერძნულ-ენოვანი ლიტერატურა (ძვ.წ. IV ს. – ახ.წ. V ს.). რაც შეეხება რომაულ მწერლობას, მას ანთოლოგიის მეორე ნაკვეთი დაეთმობა.

ელინური პერიოდის პოეზია საშუალებას იძლევა წარმოვადგინოთ მასალა ქრონოლოგიურ-ფანრობრივი პრინციპით (ეპოსი, ლირიკა, დრამა: ტრაგედია, კომედია). რაც შეეხება მომდევნო პერიოდების მწერლობას, მას ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით გთავაზობთ.

ქმნილებათა უმეგესი ნაწილი წარმოდგენილია სრულად, ვრცელგანიანი ნაწარმოებები – შემოკლებით. ავგორთა გექსტებს, თან ახლავს მოკლე შესავლები და განმარტებები. რამდენადაც თანამედროვე მკითხველისათვის განსაკუთრებულ სირთულეს მითოსური რეალიები იწვევენ, თითოეულ ნაკვეთს დაეურთეთ მითოლოგიურ და გეოგრაფიულ სახელთა მოკლე ლექსიკონები.

ერთგვარი გაუგებრობა შეიძლება გამოიწვიოს ზოგიერთი სახელის განსხვავებული ფორმით წარმოდგენამ (მაგ: არტემიდა და არტემისი, ვენერა და ვენუსი, საფო და საპფო, პეროლოგე და პეროლოგოსი და სხვა). მკითხველს შევახსენებთ, რომ უახლეს ცნობარებსა და თარგმანებში შეინიშნება მიდრეკილება საკუთარ სახელთა ქართულად გადმოგანის სისტემატიკისაკენ, რაც გულისხმობს მათი სახელობითი ბრუნვის ფორმით წარმოდგენას. ძველ თარგმანებში შენარჩუნებულია თავად მთარგმნელთა მიერ აღიარებული ფორმები.

ვფიქრობთ, ანტიკური ლიტერატურის ანთოლოგიას სიამოვნებით მიიღებს ქართველი მკითხველი.

ეპოსი

პეროიკული ეპოსი

პომეროსი

(ძვ. წ. VIII ს.)

პომეები „ილიადა“ და „ოდისეა“, რომელთა აეგორადაც გრადიცია ერთხმად აღიარებს პომეროსს, არა მხოლოდ ბერძნული, არამედ ევროპული ლიტერატურის უძველეს ძეგლებად გვევლინებიან. ეპიკური სტილისათვის ნიშანდობლივი თხრობის სრულყოფილებითა და პოეტური ხელოვნების გასაოცარი ოსტატობით გამორჩეულ ამ დიდებულ ქმნილებებს წინ, ალბათ, უძღოდა ლიტერატურულ ძიებათა ერთობ საინტერესო პროცესები, რომელთა წერილობითი კვალი ჯერ არ არის აღმოჩენილი. მკვლევართა აზრით, პომეროსის ეპოპეის წყაროსთავალი უნდა ყოფილიყო მიკენური და პოსტმიკენური ეპოქის ის პეროიკული თქმულებები, რომლებიც თავისი უნიკალური მხატვრული ღირსებებით დიდად განსხვავდებოდნენ ფოლკლორული ეპოსისაგან.

ერთი შეხედვით, პომეროსი ლეგენდარულ ფიგურად აღიქმება, მაგრამ თავად ძეგლების რწმენამ ამ „ღვთაებრივი პოეზის“ რეალური არსებობის თაობაზე, განაპირობა ანტიკურობის შემსწავლელ მეცნიერებათა შორის სპეციფიკური დარგის, პომეროლოგიის წარმოქმნა. ამ სფეროში მოღვაწე კულტუროლოგებმა (ფ. ჰედელინმა, ფ. ა. ეოლფმა, კ. ლახმანმა, ვ. პერმანმა, ვ. თაილერმა, ა. კირხოფმა, უ. ფონ ვილაძოვიც-მოლენდორფმა, ა. ფონ ღერ მიულმა, ვ. შალევალგმა და სხვებმა) გამოკვეთეს: ა) პომეათა ერთიანობისა და მათი აეგორის, ბ) ეპოსისა და ისტორიის ურთიერთმიმართების, გ) პომეათა ფორმირების პრობლემები, რომელთაც მოგადად „პომეროსის საკითხი“ უწოდეს.

პომეროსის მემკვიდრეობის კვლევაში დიდი წვლილი შეიტანეს ქართველმა მეცნიერებმა. ამ მხრივ საყვებლათო აღიარება მოიპოვეს პროფ. რისმაგ გორდემიანის ნაშრომებმა, რომელთა თანახმადაც, მოქმედების ერთიანობის ორიგინალური კონსეფციით გამოჩენილი „ილიადისა“ და „ოდისეას“ აეგორის, პომეროსის მოღვაწეობის ხანად ძვ.წ. VIII საუკუნე უნდა იქნეს მიჩნეული.

პომეებში აღწერილი ამბების, ანუ გროას ომის საეპარაულო ეპოქად ძვ.წ. XIII საუკუნეს ადასტურებენ მეცნიერები. არქეოლოგიურმა კვლევებმა ცხადყვეს, რომ ეგეოსის ზღვის აუზში იმხანად არსებული ვითარება ისტორიული თვალსაზრისით თითქმის იდენტურია პომეროსის მიერ აღწერილი სამყაროსი.

და ბოლოს, იმ ფაქტმა, რომ პომეროსის პომეათა ტექსტები მკაცრად ორგანიზებულ დიდ სისტემებს წარმოადგენენ, საშუალება მისცა მკვლევართ, დაესაბუთებინათ აზრი მათი არა ბეპირი, არამედ წერილობითი გზით გაერყელების თაობაზე.

პომეროსის ეპოპეას საფუძვლად უდევს გროას ომთან დაკავშირებული პეროიკული ეპოსი. ძველ სამყაროში ცნობილი ამ ათწლიანი ომის მიზეზად იქცა გროელი უფლისწულის, პარისის მიერ აქაველთა ბელადის, მენელაოსის მშენიერი მეუღლის, ელენეს მოტაცება. თითოეული პომეა ამ დიდი მითოსური ციკლის მხოლოდ ცალკეულ ეპიზოდებზეა აგებული, მიუხედავად ამისა, მკითხველის თვალწინ გროას ომის მთელი პანორამა იმლება.

„ილიადის“ სიუჟეტი აქველ გმირთა შორის ურჩეულესი აქილევსის რისხეას ეუუქნება. იგი, უზუნაესი მთავარსარდლის, აგამემნონისგან შეურაცხყოფილი, უარს ამბობს ბრძოლის გაგრძელებაზე. მხოლოდ მეგობრის, პატროკლოსის დაღუპვა აიძულებს მას კვლავ აისხას ალასჰურველი და ბრძოლის ველზე გაიჭრას. აქილევსი ორთაბრძოლაში

კლავს გროელთა უფლისწულსა და მხედართმთავარ ჰექტორს, რომლის დაკრძალვის რიტუალსაც ეძღვნება პოემის ბოლო სტრიქონები.

„ო დ ი ს ე ა“ მოგვიტხოვრობს გროას ომის დასრულების შემდეგ აქაველ გმირთაგან აღმაგებულად „სამრიანი და ცბიერი“ ოდისეუსის ფათერაკებით აღსავსე შინ დაბრუნების ამბავს. ითაკაზე კი, მას მშვენიერი მეუღლე, პენელოპე ელოდებოდა უკვე ოცი წლის ვაჟთან ერთად.

მიუხედავად იმისა, რომ ჰომეროსის ეპოსი მითოსური საბურველით არის შემოსილი, მასში იმდროინდელი სამყარო მთელი თავისი მრავალფეროვნებით აისახა. მან უდიდესი გავლენა იქონია შემდგომი ეპოქების ბერძნულ ლიტერატურასა და ხელოვნებაზე, მოგვიანებით კი, ვერგილიუსის „ენეიდასთან“ ერთად იგი მთელი დასავლეთეუროპული ეპოსის ნიმუშად იქცა. თუმცა გვიანი ხანის ვერცერთმა ეპოპეამ ვერ შეძლო მასთან გატოლება მხატვრული ღირსებებისა თუ სამყაროს აღქმის თვალსაზრისით. სწორედ ამიტომ უწოდეს მას „ბერძენთა ბიბლია“.

ჰომეროსის პოემათა თარგმანები:

ჰომეროსი, ილიადა, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა, წინასიტყვაობა და შენიშვნები დაურთო რომან მიმინოშვილმა, თბილისი 1979.

ჰომეროსი, ოდისეა, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა პანგელევიძემ ბერაძემ, წინასიტყვაობა, შენიშვნები და კომენტარული საძიებელი რისმაგ გორდეზიანისა, თბილისი 1979.

ჰომეროსი, ოდისეა, თარგმანი, შესავალი და შენიშვნები ზურაბ კიკნაძისა და თამაზ ჩხენკელის, თბილისი, 1979.

ჰომეროსი

ილიადა

ქება პირველი

[გამიანობა. რისხვა]

მუზავ, მიმღერე აქილევსის უწყალო რისხვა,
უთვალავ ნებით დამთრგუნველი აქაველ სპათა:
გადაუხევეწას მრავლად ჰადესს მამაცთა სულნი,
გვამნი შთენია ყვაე-ყორანთა დასაყვიარად
5 და ძაღლთა წილად გაუწირავს... ზეესმა ჰყო ნება,
მტრად მოეკიდნენ ოდეს ერთურთს ერისთმავარი
აგამემნონი და ღვთიური გმირი აქილევს.
ვინ ღმერთმა აღძრა შუღლი მათდა შესარკინებლად?
– ლეტოს და ზევსის ძემ, მეფეზე განრისხებულმა.
10 სასტიკი ჭირი ჯარს შეჰყარა, მუსრი გაავლო:
რად მოეპყრაო უპატიოდ ატრიდი ქრისეს!
მოსულა მოგვი აქაველთა მალემსრბოლ გემთან.
სურდა ასული გამოეხსნა ურიცხვი ძღვენით.
ხელთ ჰქონდა ოქროს კვერთხი უფალ აპოლონისა,
15 თავსაკრიანი. აქაველებს ევედრებოდა,
ყველაზე მეტად – ორსაე ატრიდის, ზალხის დამრაზმველს:
„სანო, საბარკულმშვენიერო, ეჰა, ატრიდნო!
ოლიმპოს ღმერთნი შეგეწიონ, რომ პრიამოსის
ციხე დალეწოთ და მშვიდობით ეწვიოთ მამულს!
20 ასულს სანუკვარს თუ დამითმობთ, საზღოს გაახლებთ.
აამეთ ზევსის ძეს აპოლონს, ვერცხლისმშვიდლოსანს!“

ერთხმად გაისმა აქაველთა მძლავრი ყვირინა –
 მოგეს ვაამოთო, მივიღოთო ძღვენიც მდიდარი.
 გულს არ მოეცხო მხოლოდ ატრიდს მამის ვედრება.

25 და გააძევა, მიადევნა მრისხანე სიტყვაიც:
 „გასწი, ბებერო! ხომალდებთან აღარ გიხილო!
 ფეხს ნუ აითრევ და ნურასდროს შემობრუნდები,
 თორემ ვერ გიხსნის ვერცა კვერთხი, ვერც ღვთის გვირგვინი!
 ქალს ვერ გაუუშვებ, ტყეობაში შემაბერდება,

30 არგოსში წაეალთ, მოვაშორებ მშობლიურ მხარეს,
 რომ სარეცელშიც შევეცილო დიაცს ქსლის მბეჭველს!
 ნუ ამიხირდი, მომწყდი-მეთქი ცოცხალი თავით!“
 ასე თქვა, თრთოლვით შეისმინა სიტყვა მოხუცმა,
 უხმოდ გაუყვა მრავალხმიან ზღვის სანაპიროს...

35 გასცილდა გემებს. შეღალადა გულამოშვდარმა
 თამამშენიერი ლეტოს შობილს, უფალ აპოლონს:
 „მიხსენ მე, ვერცხლისმშვილდოსანო, ქრისეს ქომავო,
 კილას მფარველო, მძლე მეუფევე ტენედოსისა,
 სმინთეს!.. უკეთუ შემიმკვია ტაძარი შენი,

40 უკეთუ მსხვერპლად შემიწირავს მოზურის თუ ვაცის
 აქნილი სუკი. მეოხ მეყვა! რაც ცრემლი ეღვარე,
 ბასრი ისრებით აზღვევინე სპას დანაელთა!“
 გული ირისხა, ოლიმპოს მთას მოსწყდა უმაღლე,
 მშვილდი, კაპარჭი მოსალტული სცემდა მხარიღლივ,

45 ისე მოქროდა, სულ წივილი გააქონდა ისრებს, –
 ღმერთი მაღალი მოღელაედა პირღამიანი.
 გემებთან ახლოს ჩაიმუხლა, სტყორცნა ისარი,
 ზარისმცემელი ვერცხლის მშვილდი ააზუზუნა.

50 მუსრი გააელო მაწანწალა ძაღლებს, სახედრებს,
 შემდეგ სიკედილის მთესველ ისრით მისწყდა მხედრობას.
 გვაძთა შთანმტყმელი კოცონები დააგზნო ყველგან.
 ცხრა დღე და ღამე ღვთის ისარი მუსრავდა ლაშქარს.
 მეთაე დღეს კი აქილეუსმა ხალხი შეკრიბა

55 ხელუბქათქათა პერას ნებით შთავონებულმა, –
 ქალღმერთს გულს სწვავდა ამ შავ დღეში დანაელთ ხილვა.
 ის იყო ხალხმა მოიყარა კრებაზე თავი,
 რომ ადგა გმირი აქილეუსი და ასე ბრძანა:
 „ავრე მგონია, მრავალტანჯულთ გემართებს, ატრიდო,

60 შინ გავეშუროთ, თუ გეწადია, გავექცეთ სიკედილს;
 აქაველთ მუსრავს სნეულება, სასტიკი ომი!..
 ქურუმს მიემართოთ, ან მისანმა აგვიხსნას ეგებ –
 სიზმრის ამხსნელმა (სიზმარსაც ხომ ზევსი მოგვივლენს) –
 აპოლონ ღმერთი ასე რისთვის შემოგეწყრომია?

65 აღთქმა გავტეხეთ? ჰეკატომბე არ შეგვიწირავს,
 თუ კვამლი არ სცემს საზორავთა უბიწო კრავთა?
 ვინმლო შეგეინდოს, აგვაშოროს იავარყოფა!“
 თქვა და ჩამოჯდა. თესტორის ძე კალქანტი ადგა,
 კაცი, ჩიტებზე მარჩიელი, უებრო მცოდნე

70 ყოვლის, რაც იყო, რაც არის და რაიც იქნება,
 ილიონისკენ გემებს იგი გამოსძლოლია
 აპოლონისგან მაღლცხებული მისნობის ნიჭით.
 ახლაც კეთილი გულით უთხრა გმირს თესტორიძმა:
 „ზევის რჩეულო აქილევსო, გიბრძანებია,
 75 გამცნოთ შორსმმუსერელ აპოლონის რისხვის მიზეზი.
 შენი ნებაა! ვიტყვი, მაგრამ ვითხოვ ზენაარს:
 შემფიცე, გმირო, რომ დამიცავ სიტყვით თუ საქმით!
 ეშიშობ – ვაითუ მხოლოდ მეფე გავაგულისო,
 80 არგიველთა და აქაველთა ლაშქრის უფალი.
 მდაბიოს მართებს არ ალაგზონს სახმილი რისხვის,
 ძრწოდეს, თუ სცოდა! მეფე ბოდმას თავდაპირველად
 გულში ინახავს, ჯაერს სანამდის არ ამოიყრის...
 მაშ, თვით განსაჯე, შეძლებ იყო შემწე, შემზიდე?“
 85 ფეხმარდმა გმირმა აქილევსმა მიუგო კალქანტს:
 „ღვთის ნება გაამცნე გაბედულად, რაც უნდა იყოს!
 ეფიცავ აპოლონს, ზევის რჩეულს, რომელსაც, კალქანტ,
 შენც კფიცავ ხოლმე, როს დანაელ ღვთის ნებას ამცნობ, –
 სანამდის პირში სული მიდგას და ეჭვრეტ მზის ნათელს,
 90 დანაელთ შორის შენზე ვერვინ ხელს ვერ შემართავს!
 თუნდ იყოს იგი თვით მრისხანე აგამემნონი,
 მთელს მხედრობაში ზვიადობით აღმატებული“.
 მაშინ თამამად თქვა მისანმა სწორუპოვარმა:
 „აღთქმას და ზვარაკს არ მოითხოვს! ღმერთი მრისხანებს,
 რაკილა ქრისე შეურაცხყო აგამემნონმა,
 95 აღარც ასული დაუბრუნა, არც ძღვენს დასჯერდა.
 არვის დაგვინდობს ამის გამო შორსმოისარი
 და არ დაიშლის დანაელთა დავაგლახებას,
 თვალმოციმციმე ასულს მამას ვიდრე არ მიეგვრით,
 ვიდრე ქრისეზე არ შეეწირავთ ღმერთს ჰეკატომებს!
 100 მხოლოდ მაშინდა შეგვიწყალებს, დაშოშმინდება.“
 თქვა და ჩამოჯდა. წამოიჭრა გმირი ატრიდი,
 შეუზღუდველად მბრძანებელი აგამემნონი.
 უგლიძი გული აღესებოდა ბოდმით და ბრაზით,
 აალებული თვალებიდან სულ ცეცხლსა ყრიდა.
 105 კალქანტს შეხედა ღვარძლიანად და უთხრა ასე:
 „შე ყვიამყარალო! სასიკეთო რომ არ დაგცდება,
 და გიხარია, ხალხს უკეთუ აუწყებ აუგს!
 არასდროს ვითქვამს სიტყვა გულის მამაბებელი.
 და აი ახლაც დანაელებს ამცნობ ღვთის ნებას,
 110 თითქოს ღვთაება შორსმმუსერული განრისხებულა,
 რომ არ მივიღე ქრისეისის გამოსასყიდი!
 მწადლა ეგ გოგო შინ მყოლოდა, ლამის მერჩივნა
 თვით კლიტემნესტრას, ქალწული რომ მერგო მეუღლედ.
 ვინ შეედრება ქრისეს ასულს თვალტანადობით,
 115 მშენიერებით, გინა ჭკუით, გინათუ საქმით?
 მაგრამ მაინც ვთმობ, რაკი არ ჩანს ხსნა არსაიდან,
 ვინძლო მხედრობას ავაცილო გაცამტვერება!

120 ოლონდ სანაცვლოდ სხვა საუნჯე უნდა მომართვათ,
 საკადრისია, არგვიელთა შორის მე დავრჩე
 მთლად გაპარცვული? თქვენც ხომ ხედავთ, ვთმობ, რაც მეხდა!"
 მაშინ მიუგო აქილევსმა ღმერთის სადარმა:
 „ატრევსის ძეო, თვალხარბო და გაუმაძღარო!
 აქაველ მოყმეთ დიდსულოვანთ რა შეუძლიათ
 მოგართვან? განა აქვთ საერთო საუნჯე სადმე?
 125 ციხე-ქალაქთა ნანგრევებში განძი გაყვავით,
 და რაც გაყვავით, ხელყოფა ხომ არ გეკადრება.
 სჯობს ღვთის გულისთვის შენი ღათმე და აქაველნი
 სამგზის, ოთხწილად მოგაგებენ ზევსის შეწევნით,
 როს დაამხობენ ტროას მტკიცექონგურებიანს.
 130 პასუხად უთხრა მბრძანებელმა აგამემნონმა:
 „ოლონდ ეგ არა, აქილევსო, ღმერთის სადარო!..
 დიდებული ხარ, მაგრამ ფლიობო! თვალს ვერ ამიხვევ!
 გსურს შეგვრჩეს განძი მონაგარი, მე კი წამგვარო,
 დამცე ამგვარად! დაბრუნებას მიჩრევ ნადავლის?
 135 მაშინ აქაველთ დიდსულოვანთ სამაგიეროდ
 შესაფერისი სხვა საუნჯე უნდა მიბოძონ!
 თუ არ ინებებთ, თვითონ მოვალ, დავუფლები
 სიმდიდრეს შენსას, აიანტის, ოდისეუსისა,
 ვაი – უბედურს, ვისაც რისხვით თავს დაეატყდები!
 140 მაგრამ ამაზე შემდეგ ვიტყვით, ახლა კი დროა
 შეამკერდა გემი ჩაუცუროთ ღვთაებრივ ზღვაში,
 მძლე მეხოფურნი შევარჩიოთ, დავსხათ ზვარაკი,
 ტურფალაწევა ქრისიისი დავსვათ გემბანზე.
 ზომალდს წარუძღვეს მჭევრმეტყველი ვინმე რჩეული –
 145 იდომენეუსი, აიანტი ან ოდისეუსი,
 ან თვითონ შენა, პელეუსის ძეე უმამაცესო,
 ზორვა ეყოთ, ვინძლო შეგვიწყალოს შორსმოისარმა!“
 ცერად გახედა აქილევსმა, გმირმა ფეხმარდმა:
 „ეჰ, შე ურცხვობის საბუღარო, გაუმაძღარო!
 150 ვინდა ისურვებს შეასრულოს შენი ბრძანება,
 ვინდა შეებმის შეუპოვრად ტროელთა ლაშქარს?
 განა მოვსულვარ, რომ ტროელებს, შუბის მტყორცნელებს
 შევრკინებოდი? მე არ მახსოვს მათგან ზიანი:
 ცხენთა რემა და ჯოგი როდო გაუტაცნიათ
 155 უხვნაყოფიან და ხალხმრავალ ფთიიდან ტროელთ,
 ჯეჯილი როდი უთელიათ! გვაშორიშორებს
 ჩრდილის დამფენი მთაგრეხილი, ზღვა – მოგუგუნე
 შენდა შემზიდედ შევიკრიბეთ, შენს სახეიროდ,
 მენელაოსის ნამუსისთვის ვიბრძვით, პირძაღლო!
 160 აინუნშიაც არას აგდებ, მეც მემუქრები,
 ჩემი ნადავლის მიტაცებას იქადი კიდევ.
 ნაომარს, მაშვრალს რომ მომიძღვენს აქაველებმა.
 ჩემი წილხვედრი მუდამ იყო შენზე ნაკლები,
 როს ვაოხრებდით აყვავებულ ციხე-ქალაქებს.

165 თუმც შერკინების სისასტიკე ჩემი მკლავების
 ხარჯზე წყდებოდა, ზიარ-ყოფა რომ იწყებოდა,
 მეტს მოიხვეჭდი ხოლმე, ჩემთვის თმობდი უმცირესს –
 უხმოდ ძლივს ხომალდს მივადწევი ომით მაშვრალი.
 ახლა ფთიაში მივიჩქარი, ო, რა ტკბილია
 170 შინ დაბრუნება მალემსროლი ნაე-ხომალდებით!
 შენგან შერცხენილს არ მსურს შენი განძი ვამრავლო!...“
 მყისვე მიუგო თემისთავმა აგამემნონმა:
 „თავიდან მომწყდი, გაიქეცი, თუ გული გერჩის!
 და არ გეგონოს, რომ ვერ დავთმობ! ღირსებას ჩემსას
 სხვაეც ჰყავს ქომაგი, უწინარეს – ზევსი დიადი!
 175 ყველაზე მეტად შენა მძულხარ ბელადთა შორის!
 შენ მხოლოდ ომი გიხარია, სისხლისღვრა გატკობს,
 თუმც ძალა გაქობს, ეგეც ღვთისგან მოგნიჭება!
 შენი გემებით გამეცალე! მხედრობას შენსას –
 180 მირმიდონელთა ტომს უმეფე! არად მიღირხარ!
 რა ბედენაა რისხვა შენი! გიქადი თვითონ:
 რაკი აპოლონს ქრისეისის გაშვება უთქვამს,
 დავთმობ! ჩემივე გემით წაეა, ჩემს რაზმს ვაახლებ...
 თვით კი აწ მნებავს ბრისეისი ლამაზღაწეება
 185 შენ გამოგტაცო, რომ შეიცნო, ამაყო კაცო,
 ჩემი უფლებების სისასტიკე! დე, ყველა ძრწოდეს,
 ვინცა ეცდება გამიტოლდეს და გამეჯიბროს!“
 ასე თქვა. პელიდს მწუხარება მოჰგვარა ამით.
 ფიქრით მი-და-მო ორ აზრს შუა კრთებოდა გული:
 190 ან უნდა ეძრო ორლესული, წელზე ასხმული,
 დამხედურს დასხმოდა, დაცაეკლა აგამემნონი.
 ან მრისხანება დაეშრიტა, გულიც დაეცხრო.
 როცა ამ ფიქრით ემღერეოდა სული და ჭკუა,
 ხმალს იშიშვლებდა, მოველინა ზეცით ათენა,
 195 ხელებქათქათა ქალღმერთ ჰერას ნებით მოსული –
 მას, თურმე, ორივე მოყმის ბედით გული ეწვოდა.
 ღმერთქალი გმირის ქერა კულულს ხელით შეეხო –
 მისთვის საჩინო, სხვათათვის კი უჩინოქმნილი.
 შეკრთა აქილევს, უკუმიდგა, იცნო პალასი,
 200 ათენას თვალნი შესაზარი ცეცხლით აენთო.
 ქალღმერთს მიმართა აქილევსმა ფრთიანი სიტყვით:
 „ზევისის ასული, მამცნე, ზეცით რად მომეგლინე,
 აგამემნონის ვერაგობა გსურდა გენახა?
 მითქვამს და ვიცი, რომ ნათქვამი ამისრულდება:
 205 ამ თავხედობას გადაჰყვება ამპარტავანი!“
 ფეხმარდ აქილევსს თვალმცეცხლია ათენამ უთხრა:
 „ცით მოველ, რათა რისხვა დათმო, დაგვემორჩილო.
 მე მომავლინა მხრებქათქათა ქალღმერთმა ჰერამ,
 ორივე მოყმის ბედ-იღბალით შეშფოთებულმა.
 210 სჯობს შუღლს ერიდო, ხოლო მახვილს ხელი არ ახლო,
 ისე რაც გინდა, იგი უთხარ საგინებელი.
 მითქვამს და ვიცი, რომ ნათქვამი ამისრულდება:

მოვა დრო, სამჯერ უძვირფასეს ჯილდოს მიიღებ
 დამცირებისთვის! დაშოშმინდი, დაგვემორჩილე!“
 215 ქალღმერთს ფეხმარდმა აქილეესმა ასე მიუგო:
 „ვალად მმართველსო შევასრულო სურვილი თქვენი,
 რაც უნდა რისხვით ემძვინვარებდე, დაგყვებით ნებას,
 ვინც ღმერთს მორჩილებს, მოწყალებას მისგანვე ელის“.
 მძლავრი მარჯვენა დააბჯინა ვადას ვერცხლისას,
 220 საზარი ხმალი კვლავ ჩააგო, ღვთის ნებას დაჰყვა.
 ათენამ მყისვე მიაშურა ოლიმპოს მწვერვალს,
 ეგიონ ზევისს სრა-სასახლეს და უკვდავ ღმერთებს.
 ხოლო პელიდმა კვლავ მიმართა განრისხებულმა
 225 „მშიშარავ, ირმისგულიანო, ძაღლისთვალებავ,
 მემთვრალე, ლოთო! არ აგისხამს თორნ-მუზარადი
 და სანგარშიაც არასოდეს ჩასაფრებულხარ
 ლაშქართან ერთად, სიკვდილივით შიშს გგერიდა ბრძოლა.
 რა სათქმელია, ბანაკში მყოფს არაფრად გიღირს
 230 ომნაცად მებრძოლს გამოსტაცო მონაპოვარი!
 კაცთა შთანმთქმელო, ლაჩართ ზედა მეფობის ღირსო,
 ვაკ, სხვა დროს ვინდა შეგარჩენდა მაგ თავხედობას!
 გეტყვი ჩემს სათქმელს და შეგფიცავ საფიცარს ჩემსას, –
 ამ კვერთხსა ვფიცავ, აწ რომ ველარ აიყრის ფოთლებს,
 235 ან შტოებს, მთაში იმთავითვე ჩამოსხეპილი,
 არც იყვავილებს, რადგან მძიმე ბრინჯაოს ცულმა
 შტოც მოაცილა და ფოთლებიც... დღეს ხელთ უპყრიათ
 აქაველთ ძეებს, კრონიონის წესთა დამცველებს...
 დე, საწინდარად ექმნეს კვერთხი ზენაარს ჩემსას –
 240 დრო მოვა, კელავაც აქაველებს მოენატრებათ
 პელეესის შვილი. შენც ინანებ, როდესაც ლაშქარს
 ვეღარ დაიხსნი კაცთამჟღეჭი პეტტორის ხმლისგან.
 დაღუპვა გელით, სინანულით მჯიღს იცემ მკერდში,
 რადგან შენ დამთმე, შენ შერისხე უმამაცესი!“
 245 ასე მიმართა პელეესის ძემ. ძირს დასცა კვერთხი
 ირგვლივ ოქროთი მოოჭვილი. თქვა და ჩამოჯდა.
 პირისპირ შერჩა აგამემნონ გააფთრებული.
 ნესტორმა, ამოდ მოუბარმა, პილოსის მეფემ,
 250 გოლეულივით ტკბილი სიტყვით მიმართა მოყმეთ.
 უკვე გამქარაღა ქვეყნად მოკვდავთ ორი თაობა,
 მის დროს შობილი და პილოსში დასახლებული.
 მესამე მოდგმას ხელმწიფობდა ახლა მოხუცი.
 კეთილი გულით მიუბრუნდა თანამებრძოლებს:
 „ღმერთო, აქაველთ მიწას დიდი ურვა დაატყდა,
 255 გაიხარებენ პრიამე და პრიამეს ძენი,
 უსაზღვრო შვეებით აღივსება ტროელთა სული,
 რა ყურს მოჰკარავენ თქვენს ქიშპობას, სწორუპოვარნო
 ბრძოლის ველზე თუ დანაეღთა საკრებულოში!
 ნებას დამყევით, თქვენ ხომ ჩემზე უმრწემესნი ხართ.

260 მინახავს ბეერი მამაცი და სვიანი გმირი,
 ზშირად საამო საუბარი მქონია მათთან.
 მაგრამ ვერ ენახა, არც მიხილავს ვინმე სადარი
 პერითოესი, გინდ დრიანტის ხალხის ბელადის,
 ექსადიესი, კაინეკის, პოლიფემისა,
 265 ეგეოსის ძის თესევისა, უკვდავთა სწორის –
 მიწიერთ შორის უბადლო და უმტკიცესისა!
 თვით უძლეველი უძლიერესთ ძლევენენ სპილენძით
 და თაჯარადამცემ მთის ურჩხულებს ექიშებოდნენ.
 მათ ემეგობრობდი, როს განეშორდი პილოსის მხარეს,
 270 ააიეს მიწას შორეულსა. თვითონ მიმიხმეს.
 რაც ძალა მქონდა, მეც ბრძოლაში მხარს ვუმაგრებდი.
 ვინ შეედრება დღეს იმ გმირებს ძალგულოვნებით,
 ვინ გაუბედავს შერკინებას? მაგრამ ჩემს რჩევას
 ყურად იღებდნენ, არც თქვენ ვაწყენთ ნათათბირევი.
 275 შენ, აგამემნონ, რაგინდ მძლავრი ვაჟკაცი იყო,
 აქაველთ ჯილდოს – ქალს მშვენიერს ნუ სტაცებ პელიდს.
 და შენც, აქილეეს, მოერიდე მასთან ქიშპობას!
 არ ღირსებია ესოდენი ღიღება არც ერთს
 მეფეს სკიპტროსანს, ზევსის მიერ აღზევებულსა.
 280 თუმც განთქმული ხარ სიმამაცით, გშობა ქალღმერთმაც,
 მაგრამ ის შენზე ძლიერია: უთვალავ ხალხს ფლობს.
 გული იყურე, აგამემნონ, მე ვთხოვ, მსცოვანი,
 დაიცხრე რისხვა აქილეესზე, ყველა აქაველს
 აღემატება, უძლეველი ბურჯი ბრძოლისა!“
 285 უმაღ მიუგო მამაცთ მეფემ აგამემნონმა:
 „სამართლიანად, გონიერულად ბრძანებ, მოხუცო!
 მაგრამ ამ კაცმა აღზევება მოიწადინა,
 სურს მბრძანებულად მოეკლინოს ლაშქარში ყველას,
 მე კი ფიქრადაც მორჩილება არ გამივლია!
 290 განა ღმერთებმა რომ დაბადეს ძალგულოვანი,
 იმიტომ აძლევს თავს უფლებას პირში მაგინოს?
 სიტყვა მრისხანედ ჩამოართვა გმირმა ფეხმარდმა:
 „მხდალად მიხმობენ და ლაჩარი ვიქნები მართლაც,
 შენს ნება-სურვილს თუ უსიტყვოდ დავემონები!
 295 ევ სხვას მოჰკითხე, მორჩილებას სხვისგან ელოდე!
 შენი ბრძანება სულ არაფრად მეპრიანება!
 ერთს კიდევ გეტყვი და განსაჯე გულში, მეფეო:
 ქალისთვის არც შენ, არც არავის შეგებროლოები –
 300 ნება თქვენია, თქვენვე მიგაქვთ თქვენივე ჯილდო!
 ოღონდ გახსოვდეს, ჩემს მალემსრბოლ, შავ ზომალღებზე
 სხვას უნებართვოდ ვედარაფერს ვერ ახლებ ხელსა!
 თუ გული გერჩის, ერთი სინჯე, იხილოს ყველამ
 ჩემს შუბზე შენი შავი სისხლის ჩამოღვენება!“
 ასე კენწლავდნენ ერთურთს გმირნი მხედართმთავარნი.
 305 წამოიმართნენ, წამოშალეს აქაველთ კრება.
 გამწყრალ აქილეესს მირმიდონელთ ზომალღებისკენ
 გაჰყვა ერთგული მენეტირი და რაზმი მისი.

აგამეზნონმა ჩააცურა ზღვაში ზომალდი,
ოცი მენიჩბე შეარჩია, დასხა ზვარაკი
310 და ქურუმ ქრისეს ქალიშვილი გემბანზე დასვა.
ზომალდს წარუძღვა ჭკუაჭარბი გმირი ოდისეეს
და სველ შარაზე გასრიალდა გემი უმაღვე.

ქება მეექვსე

[ჰექტორისა და ანდრომაქეს შეხედრა]

370 სწრაფად მიაღდა თვის სასახლეს ლაღად აზიდულს.
შინ ვერა პპოვა ანდრომაქე ტურფალაწვება,
შვილის და ლამაზპეპლოსიან ძიძის თანხლებით
კოშკზე ასულა. მოთქვამდა და ცრემლებსა ღვრიდა.
ჰექტორმა შინ რა ვერა ნახა ცოლი უზადო,
375 ზღურბლთან შეჩერდა, მოახლებეს ეკითხებოდა:
„ნუ დამიძალავთ, დიაცებო, მამცნეთ სიმართლე:
სად არის ჩემი ანდრომაქე, იქნებ მულებთან
წავიდა, იქნებ რძლებს ეწვია მორთულ-მოკაზმულთ?
იქნებ ათენას ტაძარშია, სადაც ტროელი
380 მანდილოსნები ლოცულობენ ქალღმერთის მიმართ?“
მას გამჭრიახმა მეუკუნავე ქალმა მიუგო:
„ჰექტორ, რაკი გსურს, მოგახსენებ მხოლოდ სიმართლეს.
არცა მულებთან, არც მოკაზმულ რძლებთან წავიდა,
არცა ათენას ტაძარშია, სადაც ტროელი
385 მანდილოსნები ლოცულობენ ქალღმერთის მიმართ.
არა, კოშკშია ილიონის, შეშფოთდა ძლიერ,
ოღეს გაიგო, აქაველნი მოგვეძალენო,
გაიქცა ციხის ვალაენისკენ თავგამეტებით,
როგორც შეშლილი. მასთან არის ძიძა და ბავშვიც“.
390 ასე უთხრა და გამოვიდა ჰექტორიც გარეთ,
ლაღად აზიდულ სასახლებს კელავ ჩაუარა,
ერცელი ქალაქი განვლო თითქმის, სკაიას ბჭისკარს
მიუახლოვდა, სადაც იღო გზა ბრძოლის ველის.
იქ დახვდა თვისი ანდრომაქე, სწრაფად მოიჭრა,
395 ღირსეულ გვარის პირმშო, ქალი ჰეტიონისა.
ტყიან პლაკეში, ფერდობებზე ცხოვრობდა იგი, –
პლაკიის თებეს, კილიკიელთ მთავარი მძლავრი.
მთავრის ასული ცოლად ესუა ჰექტორს აბჯროსანს.
შეხვდნენ ერთმანეთს, ცოლს მოსდევდა მოახლე ქალი
400 და ხელთ ეჭირა ჩვილი ბავშვი, ჯერეთ უენო,
მათი შობილი, მშვენიერი, ვარსკვლავთსადარი.
მამა ებახდა სკამანდრიოსს, ტროის მცხოვრებნი
კი – ასტიანაკტს: ტროის ბურჯი ჰექტორიაო.
მამა შვილს ჩუმად შესცქეროდა და იღიმოდა.
405 იქავე შედგა ანდრომაქე ცრემლმორეული.
ხელი ჩაავლო ძვირფას ქმარს და მიმართა ასე:
„ეგ სიმამაცე გლუპავს, კაცო გასაოცარო:
არ გეცოდება არცა ჩვილი, დედაც ბედშავი!
დაგიქერივლები უბედური, არგიველები

410 თავს დაგეხმიან-ვაგლახ, შენგან დატევებულსა
 მიწამც გამისკდეს! ველარასდროს შეებას ვერ ეპოვებ,
 თუ ბედისწერამ დაგვაშორა, ხვედრად ვაება
 არ ამცილდება, არც მამა მყავს, არც სათნო დედა!
 მოხუცი მამა აქილევსმა მოკლა ფეხმარდმა,
 415 როცა ქალაქი დაანგრია კილიკიელთა,
 მაღალბჭიანი თებე. მოკლა თვით ეტიონი,
 ვერ კი გაბედა გაემარცვა; გულით შეძრწუნდა:
 მოხუცი დასწვა აღჭურვილი ძვირფას საჭურველით.
 ფერფლზე ტაგრუცი ააშენა და მის გარშემო
 420 ნიმფებმა, ზეუსის ასულებმა, გორა აღმართეს.
 და ჩემმა ძმებმაც, – დამრჩენოდა შვიდი ღვიძლი ძმა, –
 ერთ დღეს ჰადესის ჯურღმულეებში სავანე კპოვეს.
 სვეუბედურებს აქილევსმა მოუღო ბოლო,
 ჯოგში მიაგნო ბოჩოლებს და ხუჭუჭა კრავებს.
 425 მუხნარი პლაკეს დეოფალი, დედაი ჩემი
 ტყვედ წაიყვანა სხვა საბრძოლო ალაფთან ერთად,
 თუმცა გაუშვა, უთვალავი საზღოს საფასით.
 დედაც მომიკლა ფოიბოსმა საკუთარ სახლში!
 პექტორ, შენა ხარ ჩემი ყველა – მამაც და დედაც!
 430 შენ ჩემი ძმაც ხარ ერთადერთი, ქმარიც უბადლო!
 ნუ წახვალ, დარჩი, შემიბრალე, ნუ დამიობლებ
 შეილს და შენს ცოლსაც ნუ დასტოვებ ქვრივ-ობხრად, ჩემო!..
 ჩენი ლაშქარი დააყენე იქ, ლეღვის ხესთან,
 სად გალაგანზე მტერს ამოსვლა ეადვილება.
 435 სამგზის დაგვეცნენ იმა მხრიდან აქაველები,
 იდომენეუსი და ორივე მძლე აიანტი,
 ატრევსის ძენი, ტიდეესის ძე, მძლავრი მებრძოლი,
 ალბათ ურჩია რომელიმე ბრძენმა მისანმა,
 ან, შესაძლოა, გულმა უგრძნო ყოვლის მცნობელმა“.
 440 პასუხად უთხრა ქალს პექტორმა ზუნმოელვარემ:
 „მეც ეს მაშფოთებს, ჩემო კარგო, მაგრამ ტროელთა
 და გრძელკაბიან ტროელ ქალთა წინაშე სირცხვილს
 სად გავექცევი, თუ ლაჩრულად გავექცე ბრძოლას?
 გული არ მიზამს. გაეწაფულვარ სიგულვანეში,
 445 ტროელთა შორის მარად პირველს ბრძოლა მწყუროდა,
 ჩემთვის და ჩემი მამისათვის სახელ-დიდება!
 განა არ ვიცი, ჩემს გონებას და გულსაც სჯერა –
 ოდესმე მართლაც დაინგრევა ტროა-ქალაქი,
 დაიღუპება პრიაპე და პრიაპეს ტომი.
 450 მაგრამ გულს მიკლავს ხვედრი უფრო არა ტროისა,
 მშობელ პრიაპეს, მხცოვან დედის ჰეკაბეს ბედი,
 საყვარელ ძმათა და მოყმეთა უმამაცესთა,
 გამძვინვარებულ მტრების ხელით ძლეულთა გმირთა, –
 არამედ შენი, მეუღლეო, მყოფადი შენი!
 455 ტყვედ გაგიტაცებს აქაელი, თავისუფლებას
 წაგართმევს ძალით და არგოსში უცხო ქალთათვის
 მოჰყვები ქსოვას... შესეისის ან პიპერეის

წყაროებიდან წყალს მოიტან მკაცრ იძულებით!
 ცრემლებმორეულს გნახავ ვინმე და იტყვის ასე:
 460 „ეს ხომ პექტორის ცოლიაო, ის სიამამაივით
 ცხენოსანთ ტროელთ ყველას სჯობდა ტროაში მებრძოლთ...“
 იტყვის და გულში გაგიღვლებს კვლავ სევდა ძველი,
 ქმარს გაიხსენებ; ხომ აგხსნიდა მონობის უღელს!
 უწინამც მიწამ პირი მიყოს, სანამ ტყვედ გნახავ
 465 და შენს გოდებას გავიგონებ საწყალობელსა!..“
 თქვა და შეილისკენ სააღერსოდ წავიდა მამა.
 მაგრამ პაწაწამ შეჰყვირა და გამღელის მკერდში
 თავი ჩამალა, აშინებდა მამის შეხედვა,
 470 ჯავშნის სპილენძი მოელვარე, ჩაჩქნის თავ-ბოლო –
 მრისხანედ ცხენის ფაფარივით ათრთოლებული.
 ტკბილი ღიმილი მით მოჰგვარა მამას და დედას.
 ჩაჩქანი იძრო მეყსეულად გმირმა პექტორმა,
 მიწაზე დაღო მოელვარე, ხელთ აიყვანა
 475 ძვირფასი პირშო, უნანავა, ასწია მალა
 და თქვა ზევისის და სხვა უკვდავთა მავედრებელმა:
 „ზევსო, უკვდავო ღვთაებანო, გემუდარებით
 ჩემებრ განთქმული გამიზარდეთ პირშო ძვირფასი.
 იყოს მორჭმული, მძლე მეუფე ტროის მხარისა.
 480 დაე მასზე თქვან, ოდეს ბრძოლის ველიდან მოვა:
 მამასაც სჯობსო! დაე მტრების დათხიოს სისხლი,
 დამხედურსა სძლიოს, დედის გული აავსოს ღვთაებით!
 თქვა და საყვარელ ცოლს ვადასცა მე სანუკვარი.
 დედამ მიიკრა სურნელოვან მკერდზე პატარა
 და ცრემლიანი იღიმოდა. მოლბა პექტორი,
 485 ცოლს მოეხვია, ხელით ნახად ეფერებოდა:
 „ჩემო კეთილო, რად იკლავო გულს დარღით აგრე?
 ბედი თუ მწყალობს, პადესს ვერვინ ვერ გამაგზავნის.
 მაგრამ ბედს ვერც ვინ გაექცევა მიწის შეილთაგან,
 ქვეყნად შობილი, გინა მხდალი, გინდა გულადი.
 490 წა, საყვარელო, დამშვიდებით მიხედე ოჯახს,
 ქსოვას და ქარგვას; მოახლენი დასაქმე შინა,
 ბრძოლის საქმე კი მხოლოდ ჩვენი საზრუნავია –
 ტროელ მამაცთა, და ყველაზე მეტად კი ჩემი!“
 თქვა და აიღო ზუჩი გმირმა ჯავშანელვარემ.
 495 ხოლო შინისკენ ანდრომაქე წავიდა უბრად,
 ხშირ-ხშირად უკუ მოხედავდა და ცრემლებს ღვრიდა.
 მალე მიადგა თავის ბინას ლაღად აზიდულს,
 კაცთამმუსერელი პექტორის სახლს. იქ დახვდა ბევრი
 მოახლე თვისი და სატირლად აღაგზნო ყველა.
 500 მათ ასე ცოცხლად დაიტირეს გმირი პექტორი.
 ფიქრობდნენ, რომ შინ სისხლისმძღრელი ბრძოლის ველიდან
 ვეღარ მოვაო, ვერ წაუვა აქაველთ რისხვას.

ქება მეთვრამეტე

აქილეისის ფარი

- (თეტისის თხოვნით ღმერთი ჰეფესტო აბჯარს ამზადებს აქილეისისთვის)
- 435 ზეესმა მარუქა ერთი ვაჟი, პირმშო, პირველი
პირველთა შორის, პირმშვენიერს სათუთად ვზრდიდი,
როგორც წალკოტში ნერგს და ყვავილს ლამაზად გაშლილს.
სწრაფმსროლდ ხომალდით ილიონში გავეზავნე მოყმე
ტროას სალაშქროდ. ვაი, რომ აწ ვეღარ შევხვდები
440 მამასთან, ნათელ დარბაზებში მოხუც პელების!
თუმც ცოცხალია და ჯერ ხედავს მზის ბრწყინვალეებას,
უნდა იტანჯოს, მე კი შველა არ შემიძლია!
ქალწული, ჯილდოდ მირთმეული აქაველთ მიერ,
445 ისევ ხელიდან გამოსტაცა აგამემნონმა.
ამაზე დარდით ევსებოდა გული. აქაველთ
აღარ შეეძლოთ გემს და ბანაკს მოსცილებოდნენ
მტერთაგან ძლეულთ. უხუცესნი ეახლნენ ჩემს ძეს,
უთვალავე ჯილდოს ჰპირდებოდნენ შესარიგებლად.
450 მან არ ისურვა გადარჩენა აქაველთ ლაშქრის,
მაგრამ პატროკლე თვისი აბჯარ-ბექტორით შემოსა.
მეგობარს ომში გააყოლა რაზმი დიდძალი.
სკაიას კოშკის მისადგომთან მთელ დღეს იბრძოდნენ,
ილიონს კიდევ დაამხოზდნენ. უფალ აპოლონს
455 მენეტისის ძისთვის დღე რომ არ მოესწრაფა,
ხოლო დიდება არ რგებოდა ღვთაებრივ ჰექტორს.
აი, რად მოველ, რად ვეხვევი ხვეწნით შენს მუხლებს:
დღესმოსწრაფებულ ჩემს შვილს იქნებ შენ შეეწიო,
იქნებ შენ მისცე ფარიც, ზუჩიც, საბარკულებიც,
460 იქნებ შენ მისცე საძკლაურიც: თვისი დაკარგა
როს ტროელთ დასცეს ძმადნაფიცო უერთგულებსი!“
მყისვე მიუგო მართლმორჭმულმა ამფიგიევსმა:
„იყუნე და გულს მწუხარება არ გააკარო.
მე განა ძალმიძს, აქილეუსი სიკედლისა და
465 ბედისწერისგან დავიფარო ისე იოლად,
როგორც საჭურელის წრთობა ვიცო, უთვალავე მოკვდავს.
ერთი შეხედვით თავზარს დასცემს და გააოცებს!“
ასე უთხრა და ისევ ქურას მიადგა ღმერთი,
ცეცხლს მიუშვირა საბერვლები მძლავრად მქმნიავი,
470 ერთბაშად ოცმა საბერველმა ხახა დააღო,
ააბრიალა მყისვე ალი ძალუმმა სუნთქვამ.
ხან უბერავდნენ მთელი ძალით, ხან წყნარად ქმენდნენ
მქმნელის ნების და ქმნილი საქმის შესაბამისად.
აბობოქრებულ ცეცხლში ჩადო სპილენძის ზოდი,
475 ბრპენი ჩააგდო, შემდეგ ვერცხლი, ბაჯაღლო ოქრო.
კუნძზე რომ გრდემლი დაამაგრა, მარჯვენა ხელში
ურო აიღო, მეორეში მამა ეჭირა.
ჯერ გამოჭედა მტკიცე ფარი, უზარმაზარი,
ირველივე ლამაზად მოახატა ზეცის კამარა,

480 სამმაგი თალი, ვერცხლისფერი ღვედით შეამკო.
 ხუთი ფურცელი ჰქონდა იმ ფარს და შუაგულში
 ღმერთის საოცარი, ათასგვარი რამ აესახა,
 აქ იყო მიწაც, ზღვაც და ზეცაც უკიდევანო,
 მზე – გზაუზომო. სავსე მთვარე, ყველა ეარსკვლავი,
 485 ცარგვალს რომ ამკობს სილადით და მშვენიერებით,
 პლეადები და ჰიადები, ორიონ, არკტოს,
 რომელსაც ეტლსაც უწოდებენ ხოლმე სხვაგვარად.
 იგი ორიონს თან დაჰყვება და მიწყვი ბრუნავს,
 მავრამ არასდროს შეხებია ზეირთს ოკეანის.
 490 ორი ქალაქიც გამოსახა მტკიცედ ნაგები,
 ერთში ნადიმი და ქორწილი გამართულიყო,
 გაჩახახებულ სასახლიდან ქალაქის ზღურბლთან
 მიაცილებდნენ საქორწინო სიმღერით ქალწულს.
 ყმაწვილთ გუნდ-გუნდად გაუმართავთ ფერხული, ისმის
 495 ზმა ფორმინგის და სალამურის. შესცივნიებენ
 მათ ღირსეულნი ბანოვანი ჭიშკართან მღვომნი.
 იქით მხარეს კი უამრავი ხალხი ირევა
 ორ კაცს მკვლელობის საზღაურზე დაეა ჰქონიათ.
 ერთი ფიცსა სდებს და უცხადებს ზალხს, რომ მთლიანად
 500 გადაიხადა. მეორე კი მტკიცედ უარყოფს.
 გაღუწყვტიათ. გადაეჭრათ მოწმეებს დაეა,
 ხალხი ყაყანებს, თავისიან ემზრობა ყველა.
 მაცნე ბრბოს აცხრობს, უხუცესნი ქალაქისანი
 წყნარად თლილ ქვებზე ჩამომსხდარან წრის შუაგულში.
 505 მკვლერხმიან მაცნეთ მიუციათ მათთვის კვერთხები,
 ერთი მეორის მიყოლებით მსჯავრს წარმოთქვამენ.
 წრეში დევს ოქრო მოელვარე, ორი ტალანტი
 მისთვის, ვინც უფრო სამართლიან მსჯავრს გამოიტანს
 მეორე ქალაქს შესევია ორი ლაშქარი,
 510 ელვარებს მათი საჭურველი. ორი რამ უნდათ:
 ციხის დაქტევა, ან არა და წილად მიღება
 თვით მცხოვრებთაგან ყველა სარჩო-საბადებელის.
 ხოლო ისინი უარობენ, ემზადებიან.
 კოშკზე უშეებენ საყვარელ ქმრებს დედაკაცები,
 515 ყმაწვილთ უსუსურთ და სიბერით დათრგუნვილ კაცებს
 ღიაცინ ცვლიან, არესი და პალასი ახლავთ,
 ორივე ოქროსი, შემოსილი ოქროს სამოსით.
 რა მშვენებაა! საჭურველიც – რა დიდებული!
 მართლა ნამდვილი ღმერთებია! ქვემოთ მებრძოლნი
 520 მიდიან, სადაც ეგულებათ მყუდრო საფარი,
 მდინარის პირას, აქ ჩანს ჯოგთა სარწყულებელი.
 წყნარადა სხედან, თავს უმშვენებთ ელვარე რვალი,
 ორი მსტოვარი მოშორებით ველს უთვალთვალებს:
 ხომ არა ჩანსო ცხვრების ფარა, საქონლის ჯოგი?
 525 მალე გამოჩნდა, ორი მწყემსი მიუძღვებოდა
 და თან სალამურს აჟღერებდა, ვერ გრძნობდნენ მახეს
 სწრაფად ესხმიან თავს წყლის პირას ჩასაფრებულნი.

ეკვეთებიან ხარებს და ცხვრებს ვერცხლისმატყლიანთ,
მწყემსებსა კლავენ, იტაცებენ ჯოგსა და ფარას.
530 როგორც კი კოშკში ღრიანცელი შეესმა მხედართ,
გალაენის გუშავთ, მსწრაფლ ამხედრდნენ ფიცხელ ცხენებზე,
სადაც განგაში ატყდა, გაჩნდნენ იქ მყესეულად,
მხარიმხარ დადგნენ, წყლის ნაპირას გაჩაღდა ბრძოლა.
ერთურთს ეძგერნენ, სპილენძის შუბს მოცლა არა აქვს.
535 ღვარძლი, ვნაისი და სიკვდილი ჯარს დაერია.
სიკვდილის ღმერთი ხან მომაკვდავს, ხან კი მოსაკლავს,
ხან მოკლულს ბრძოლის სარბიელზე ფეხით დაითრევს,
გაწითლებია კაცის სისხლით მეგრდზე ქულაჯა.
როგორც ცოცხალი მებრძოლები, ისე იბრძვიან
540 შმაგი ღმერთები, დგამენ გორას სისხლიან გვამთა.
ფარზე ხატია ფართო ველი და ხოდაბუნი,
ფხვიერი, სამგზის გადახნული, მიწათმოქმედნი
უღელში გაბმულ მოზერებს სვეზე ერეკებიან
და როცა ისევ მოუხვევენ ყანის სამანთან,
545 თვითეულს ღვინოს თასით აძლევს კაცი საღვინოს.
და ოდეს კვლავ სვეს თავიანთსას უბრუნდებიან,
ჩქარობენ – ბოლოს გაიტანონ გუთნით ღრმა ხნული.
თუმც ხოდაბუნი ოქროსია, ხნული შეადება
და უკან რჩება. სასწაული რამ სურათია!
550 შემდეგ დახატა ყანა მაღალ თავთუხიანი,
მოპირულ ნამგლებს მომკელთ ხელში ბზინვა გაუღის.
ზოლ-ზოლად ხშირი თაველები მიწაზე ცვივა,
მარჯვედ კონავენ შემკერელები ძნებად და ძნებად.
სამ-სამი მისღვეს თითოეულს, უკან ბავშვები
555 თავთუხს თავთუხზე ამტებენ კონა-კონებად
და მათ აძლევენ. იქვე მოჩანს ყანის პატრონი
კომბალით ხელში, გულს სიაძე შემოჰფენია,
შორს კი მსახურნი სუფრას დგამენ მუხის ჩეროში,
ხარი დაუკლავთ, ფუსფუსებენ, ხოლო დიაცნი
560 თეთრ ფქვილს მტკიცავენ, რომ მოასწრონ ტკბილი სამხარი.
ზემთ მოხატა დახუნძლული ოქროს ვენახი,
მხოლოდ მტევნები კიაფობენ სურათზე შავად,
ვაზი უჭირავს ვერცხლის ჭიგოს. ვენახთან ახლოს
მუქლურჯი თხრილი და ბრპენისგან თეთრი კედელი
565 გამოსახულა. ვაზებს შუა ეიწრო ბილიკზე
ჩანან მზიდველნი. რთველი არის ბარაქიანი.
ქალწულთ და ყმაწვილთ გული უცემთ ღვინით და შვებით
სავსე გიდელით როცა მიაქვთ ტკბილი ნაყოფი.
იმათ შორის დგას მშვენიერი ერთი ჭაბუკი,
570 წკრილა ფორმინგს რომ აჟღერებს და ტკბილად მღერის,
ჭაბუკის გვერდით მოხდენილად როკავენ ყრმანი.
დგას ყრიაძული, ყღერს სიმღერა, ქუხს საფერხისო.
იქავე ჯოგი მოჩანს ხართა, რქებმომართულთა,
ზოგი ოქროთი, ზოგიც ბრპენით გამოძერწილი.

575 გამოცვენილან ძელყორიდან იალაღისკენ,
 შმაგი მდინარის ლელიანი ნაპირის გასწვრივ.
 ოქრონაძერწი ოთხი მწყემსიც ახლავს საქონელს
 და ცხრა ნაგაზი. მალემსრბოლი თანვე მიჰყვება.
 ჯოჯს დასცემია ორი ლომი ხშირფაფრიანი,
 580 აბლავდა კურო, ღაითრია ოდეს ნადირმა.
 საშველად მწყემსნი გამორბიან და ქოფაკებიც,
 ლომებს კი ხარის ტყავი უკვე აუგლეჯიათ,
 დასწაფებიან სისხლს, შიგნეულს, მწყემსნი ამოდ
 მათ მიუქსევენ ფეხმარად ძაღლებს შესაშინებლად.
 585 თვით უშინიათ ძაღლებს, კბილს ვით დააკარებენ:
 ერთს რომ წკაქწკავით შეუყფევენ, გარბიან ისევ.
 შემდეგ მოხატა იალაღი ამფიგიევსმა,
 ცხერის ფარა, თეთრად მოქათქათმ შვენიერ ხევში,
 ცხვრების ფარები და კარვები მათი მწყემსების.
 590 შემდეგ ჰეფესტომ დაამშვენა ფარი ფერხულით,
 ისე ლამაზით, როგორც წინათ კნოსოსში შექმნა
 დაიდალოსმა თმამშვენიერ არიადნესთვის,
 ყრმანი და მრავალმზითვიანი ქალიშვილები
 ცეკვავენ, ხელნი სიყვარულით გადაულართავთ,
 595 ქალწულთ ამშვენებთ ჩითის კაბა, ყმაწვილთ – ქიტონი,
 და სისპეტაკით და სისწრაფით გაბრწყინებულან.
 გოგობს ყვავილთ გვირგვინები ალამაზებენ,
 ბიჭებს კი ოქროს სატყეარი ვერცხლის ღვედებზე.
 ისე ცეკვავენ, ისე მარდად შებრუნდებიან,
 600 ისე მსუბუქად, როგორც ჩარხში მარჯვე ბორბალი.
 როცა გამოსცდი – კვლავ ადვილად ბრუნავს თუ არა.
 ხან იშლებიან, მიჰყვებიან ერთიმეორეს.
 ხალხი გუნდს ირგვლივ მოსჯარვია მომჯადოებელს
 შესჩერებია ნეტარებით ჩამდგარს შუაში
 605 ორ ლამაზ ყმაწვილს, საფერხისო სიმღერის დამწყებს.
 იქვე მდინარე ოქეანის ძალაც ასახა,
 ზედა სალტესთან შემოავლო ფარს საუცხოოს.
 როს მოამთავრა მოხატული, ვეება ფარი,
 იწყო აღივით მოელვარე ჯავშნის გაჭედვა
 610 ჰეფესტომ. შემდეგ მუზარადი, პელიდის სარგო
 მოხატა, ზემოთ ოქროს ჯიღა დაადგა ღმერთმა..
 მოქნილ ბრპენისგან გაუკეთა საბარკულები.
 როცა ბოლომდე გამოჭედა აბჯარ-ბექთარი,
 პელიდის დედას დაულავა ამფიგიევსმა.
 615 თოვლით მოვერცხლილ ოლიმპოდან ვით შევარდნი,
 მოაქროლებდა მოელვარე საჭურველს დედა.

ქება ოცდამეორე

[ჰექტორისა და აქილევსის ორთაბრძოლა]

131 ... აქილევსი მოქროდა მისკენ,
 ვით ღმერთი ჩაჩქანმოელვარე – ენიალიოს.

მარჯვენა მხარზე შუბი ჰქონდა პელიონური,
 თვალის მომჭრელად ელვარებდა სპილენძის შუქი,
 როგორც კოცონი მოვიზგიზე, როგორც დილის მზე.
 135 ჰექტორი შიშმა აიტანა, აღარ შეეძლო
 ცდა, ბჭეს მოსცილდა და გაიქცა ზარდაცემული.
 მიჰყვა პელიდიც, გმირს სიძარდის იმედი ჰქონდა.
 ვით შევარდენი, ფრთოსანთ შორის ყველაზე სწრაფი,
 140 ენით უთქმელი ძალით ქედანს გამოენთება,
 გვერდზე ფრთხილით გასხლექილ ჩიტს ყვივლით ისევ
 ქვემოდან უელის, ხან ზემოდან, აცხრება ხარბად. –
 ისე მისდევდა შეძრწუნებულ ჰექტორს პელიდი,
 ტროის გალაუნის ირგვლივ მარდად მიჰქროდა იგი.
 145 ლედვის ხის ახლოს, ბორცვთან, სადაც მუდამ ქრის ქარი,
 საურმე ვზაზე, ციხიდან შორს მიისწრაფოდნენ,
 მიადგნენ ლამაზ ჩქერებიან წყაროს გმირები,
 სად სკამანდროსის ტალღებს ერთვის ორი ნაკადი.
 ერთი წყაროდან მოჩუხჩუხებს სულ თბილი წყალი,
 150 ორთქლი გადასდის, ვით მზეს ლიბრი აალებული,
 მეორე ცივად მოწანწყარებს თიბათვე შიაც,
 ვით წყალ-კრისტალი, ვით ყინული, ვით თეთრი თოვლი.
 ზედ წყაროსთვალთან ქვის ორი ღრუ ამოუკვეთათ
 ფართო და თლილი. იქ ქათქათა კვართთა სარეცხად
 155 ტროელთ ცოლები და ასულნი მშვიდობიან დროს,
 აქაველთ ძეთა შემოჭრამდე, იკრიბებოდნენ.
 წყაროს მიადგნენ დენილი და მისი მღევარიც.
 ილტვოდა მძლავრი, მაგრამ უფრო მძლავრი მისდევდა.
 განა ზეარაკზე, ხარის ტყაყზე ჰქონდათ ცილობა,
 160 როგორც სწევიათ ასპარეზზე მორბენალ ბიჭებს,
 არა, ჰექტორის სულს ერთმანეთს ეცილებოდნენ!
 მოკლულთა გმირთა სადიდებლად გამართულ დოდზე
 სამანს ჭენებით მსწრაფლ მოუვლის ხოლმე მხედარი,
 მოწიფულ დიაცს, ან სამფეხას მოელის ჯიღდოდ.
 165 მის მსგავსად სამგზის წრე დაარტყეს პრიაშის ციხეს
 შეუჩრებლივ. ყველა ღმერთი მათ შესცქეროდა
 და ასე ბრძანა ღვთაებათა და კაცთა მამამ:
 „ვაგლახ! საყვარელ ვაჟკაცს ციხე-ქალაქის ახლოს
 ვხედავ ოტებულს, ჩემი გული დარდმა გამსჭვალა!
 170 ჰექტორი, კაცი სულნათელი, ხბოს მსუყე ბარკლებს
 იღაზე ხშირად სწევავდა ჩემთვის ნელსურნელოვანს.
 დღეს ღვთაებრივი აქილევსი, შმაგი მღევარი,
 მიელტვის ჰექტორს პრიაშის ციხის კედლებთან.
 ღმერთებო! ახლა გადაწყვიტეთ, თქვენს გულსა ჰკითხეთ:
 175 ბოლოს და ბოლოს სიკედილისგან ვიხსნათ ჰექტორი,
 თუ პელევსის ძეს, გმირ აქილევსს ვარგუნოთ ძლევა?“
 ზევსს უპასუხა მყის პალასმა თვალეზბრიალამ:
 „მეხთამცემელო მამავ, რა თქვი, შავდრუბლიანო?
 მოკვდავი კაცი, განწირული ავ ბედისწერით,

180 გნებავს, რომ სიკვდილს ააცდინო, ყოველთა მმუსერელს?
 ნება ყავ! მაგრამ ყველა ღმერთი თავს არ დაგიხრის!"
 მყის უპასუხა კრონიონმა ღრუბელთმარეკმა:
 „ჩემო ასულო, საყვარელო ტრიტოგენია!
 გულის კარნახით როდი ვამბობ შენი მოწყალე,
 ნება ყავ და გულს რაც უნდოდეს, იგი ინებე!“
 თქვა და შექმატა ცეცხლი ისეც გაგულისებულს,
 ოლიმპოს მთიდან გადმოფრინდა ათენა უმაღ.
 ამ დროს პელიდი კვლავ მისდევდა ფეხდაფეხ ჰექტორს.
 როგორც მთის ძირას ძაღლი ირემს გამოენთება,
 190 როს წამოაგდებს, ძეძენარებში და ღრანტეებში
 საშველს არ აძლევს, შიშით ბუჩქის ქვეშ მიეყრებულს,
 გუშანიო ეძებს, სულ წრიალებს, ვიდრე მიაგნებს.
 ასე ჰექტორიც პელეიონს ვერ დაემაღა.
 მრავალგზის სცადა, დარდანელთა ბჭეს მიღწეულმა,
 195 შევარდნილიყო კოშკმაღალი გალაკნის შიგნით,
 სადაც ტროელნი დაიცავდნენ მშვილდშემართულნი.
 იმდენგზის გმირმა აქილეუსმა გზა გადაუჭრა,
 ბჭესთან უყველა და მინდორი დაუთმო სრბოლად.
 ძილისშორისში კაცი კაცს რომ ამაოდ მისდევს,
 200 ერთი ვერ გარბის, ვერც მეორეს გაუღვამს ფეხი,
 ასევე ვერც ეს წასწევია, ვერც ის გაურბის.
 მაგრამ თავს როგორ დააღწევდა ჰექტორი სიკვდილს,
 რომ აპოლონი გმირის შემწე არ ყოფილიყო?
 იგი აძლევდა ძალასაც და ფერხთა სისწრაფეს.
 205 ხოლო ღმერთებრი აქილეუსი სპას უკრძალავდა –
 მწარე ისრები ჰექტორისთვის რომ დაეშინათ,
 ეინძლო დიდება არ მიხლოდა დაგვიანებულს.
 მაგრამ მეოთხედ წყაროებთან რომ მიიბინეს,
 ოქროს სასწორზე ორი წილი დააწყო მამამ.
 210 სიკვდილის წილი, მარადიულ ძილის მომგვრელი,
 ერთწილ ჰექტორის, მეორეწილ აქილეუსისა.
 მაღლა ასწია. ჩამოქანდა ჰექტორის პინა
 ძირს, ჰადესისკენ... ფოიბოსიც მოსცილდა მოყმეს,
 ხოლო აქილეუსს მყის ათენა გამოეცხადა,
 215 ახლოს მივიდა, მიაგება სიტყვა ფრთიანი:
 „ზევისს რჩეულ აქილეუსო, ახლა კი ვგონებ,
 აქაველთ გემებს მივანიჭებთ სახელ-დიდებას:
 ჰექტორს გავემირავეთ გაუმამღარს ომით და სისხლით.
 ამიერიდან ჩვენს მარჯვენას ვერ დაუსხლტება,
 220 ბევრიც ეცადოს აპოლონი შორსმოისარი,
 მოყმე მიწაზე განირთხმება ზევისს წინაშე.
 შენ შეისვენე, დადექ, გმირო, მე შეგახვედრებ,
 დავიყოლიებ ფეხმარდ გმირთან შესარკინებლად“.
 ათენას ნათქვამს სიხარულით უსმინა მოყმემ,
 225 იფანს ღეყრდნო მოელვარეს, რვალისწევრიანს.
 ღეთაებრივ ჰექტორს დაწია მყისვე ქალღმერთი,
 ხმით და სახითაც დეიფობოსს მიმსგავსებული.

წინ გადაუდგა და ფრთიანი სიტყვით მიმართა:
 230 „გმირო, აქილევსს რა სასტიკად დაუჯახნისხარ,
 რომ ციხის ახლოს მოგდევს აგრე გაშმაგებული!
 შეჩერდი, შედექ! მტერს უშიშრად აქ შევეგებოთ!“
 მიუგო ჩაფხუტმოელვარე გმირმა ჰექტორმა:
 „ო, დეიფობოს, ყრმობიდანვე ჩემს ძმათა შორის,
 235 პრიამოსისა და ჰეკაბეს შობილთა შორის,
 შენ შეგხაროდი! ახლა მმართვეს უფრო მიყვარდე!
 შენ ხომ ჩემ გამო, როს მიხილე მარტოშთენილი,
 კოშკი დატოვე, ხოლო სხვები გოდოლში სხედან!“
 ისევე მიუგო თვალმცეცხლია ათენამ ჰექტორს:
 240 „მევედრებოდნენ დიახაც რომ მამაც და დედაც,
 მუხლთ მეხვეოდნენ, მეგობრებიც მევედრებოდნენ –
 ჩვენთან დარჩიო: შიშმა ასე მოიცვა ყველა.
 მაგრამ მე გული მიკვდებოდა შენ გამო დარდით.
 დაედგეთ და მომხედურს შევეგებოთ, ნუ დავიშურებთ
 შუბსა და სათხედს! აბა ენახოთ, შეძლებს პელიდი –
 245 ორივე დაგვამხოს, სისხლიანი დავლა ხელთ იგდოს?
 თუ შენი შუბით განგმირული დაშოშმინდება?“
 ასე უთხრა და ვერაგულად წინ წადგა ღმერთი.
 მაშინვე გმირნი საბრძოლველად შეხედნენ ერთმანეთს.
 პირველად პელიდს ჰქქვა ჰექტორმა ზუჩმოელვარემ:
 250 „ჰელეესის ძეო.. არ ვაპირებ აწ უკუქცევას!
 სამგზის გაგექცე ციხის გასწვრივ, ვერ გაგიბედე
 შეგრკინებოდი, მაგრამ ახლა კი გული მითქვამს –
 ბრძოლად გამოგყვე. ან მე მოგკლავ, ან შეგაკედები!
 ღმერთებს მოვიხმობ მოწმედ, უკეთ ვერ შეძლებს ვერვინ,
 255 რომ შემინახოს ზენაარი, ფიცი, პირობა:
 არ შევიღახავ სხეულს, თუკი ზევსი მარგუნებს
 ძლევას, ოდეს სულს ამოგართმევ ელვარე რვალით.
 აბჯარს აგაგლეჯ სახელოვანს, ხოლო აქაველთ
 გვამს მივცემ და შენც ეს პირობა ხამს შეასრულო“.
 260 რისხევით შეხედა და შეჰყვირა გმირმა ფეხმარდმა:
 ჰექტორ, პირობას ნუ მთავაზობ, მტერო ზვიადო!
 ლომთა და კაცთა შორის კავშირს განა რა შეკრავს,
 არც მგლებს და კრავებს უკარნახებს გული თანხმობას,
 მუდამ ბოროტად ზღვევა მართებთ მტრად მოკიდებულთ.
 265 ჩვენც სიყვარული აღარ ძალგვიძს, არც ერთი სიტყვა,
 სათნო პირობა ჩვენ არ გვეთქმის! სანამ ერთ-ერთი
 თავისი სისხლით არ გააძლებს მძვინვარე არესს!
 გიჯობს ყოველი გაიხსენო ზნე სამამაცო,
 იყო მებრძოლი შუბოსანი და უშიშარი!
 270 ველარ წამიხვალ, ჩემი შუბით მალე ათენა
 დაგაშოშმინებს და ერთბაშად ვალს გადამიხდი,
 რაც გამამწარე მეგობართა ჩემთა შემუსვრით!“
 თქვა და გასტყორცნა გმირმა შუბი გრძელწრიდილიანი.
 დროზე შენიშნა, აიცლინა იგი ჰექტორმა:

275 მსწრაფლ დაიხარა, თავს ზემოდან გადაფრენილი
მიწას ჩაერჭო შუბისწვერი. მაგრამ ათენამ
გმირს დაუბრუნა, თუმც ხალხთა მწყემს პექტორს ეს მაშინ
არ შეუნიშნავს. მხნედ შესძახა პექტორმა პელიდს:
280 „ამაო იყო შენი დარტყმა! უკვდავთ სადარო,
ვერ გაგიგია ჩემი ბედი, თუმც მაუწყებდი,
ყოფილხარ ყბედი და ცბიერი! გინდოდა, ალბათ,
რომ ამ სიტყვებით წამრთმეოდა სულაც მხნეობა!
არა, სილტოლვას არ ვაპირებ, პირისპირ გიმზერ
და ზურგში ოროლს ვერ მომაწედე! გამიპე გული,
285 თუ ღმერთს ეს უნდა! მაგრამ ამ ჩემს შუბსაც ეკრიდე!
ნეტავ სპილენძი შენს სხეულში მთლად ჩაიმარხოს!
ტროელთა ბრძოლა სისხლისმღვრელი უფრო ადვილი
მაშინ იქნება, როცა მოგსპობ მათს მტერს მძევინვარეს!“
თქვა და ძალუმად სტყორცნა შუბი გრძელჩრდილიანი.
290 ვერრა დააკლო, შუა ფარში მოარტყა პელიდს,
შორს აისხლიტა შუბი ფარმა. შეწუნდა გმირი,
იგრძნო, თუ როგორ მოეცარა ზელი ამაოდ.
თვალი დახარა, აღარ შერჩა უკვე ოროლი.
ხმამაღლიე უხმო შემწედ ერთგულ ძმას დეიფობოსს.
295 სხვა შუბი სთხოვა. სადღა იყო დეიფობოსი!
პექტორი მიხვდა, გულმა უგრძნო და შეღალადა:
„ვაიმე! უკვე სასიკვდილოდ მიხმეს ღმერთებმა!
დეიფობოსი მე ჩემს გვერდით მეგულებოდა,
ის კი კოშკშია: შემატლინა ისეუ ათენამ.
300 ჩემს გვერდით მხოლოდ სიკვდილია! ხსნა არსით არის!
უეჭველია, თვით ღმერთებმა განსაჯეს ასე:
ზეესმა, ზეესის ძემ აპოლონმა. ადრე მოწყალეთ
ბევრჯერ მიშველეს და, ჰა, ბედმა მიწია ბოლოს!
მაგრამ უაზროდ, უსახელოდ სულს როდი დავთმობ,
305 ისეთ საქმეს ვიქმ, რომ ხმა მისწედეს შთამომავლობას!“
ასე წარმოთქვა და იშიშველა მყის ორლესული,
მარცხენა მხარეს რომ ეკიდა მძიმე, ვეება,
ისე გაიჭრა, ვით არწივი ცად მოლივლივე,
მრუმე ღრუბლიდან დაბლობისკენ რომ დაეშვება,
310 ხუჭუჭა ტარიგს, დამფრთხალ კურდღელს დახარბებული.
მას ჰგავდა პექტორ, ხმაღს იქნედა სიკვდილის მთესველს.
შემოეგება აქილევსიც გაშმაგებული.
მკერდის წინ ფარი მოხატული ეჭირა ფეხმარდს,
თავზე ჩაფხუტი კიაფობდა ოთხსალტიანი,
315 ზედ უელაედა სხინათელი ოქროს ფაფარი,
პეფესტომ ჯიღას რომ მოასხა, მოაგვირისტა.
ვით ვარსკვლავთ შორის ღამის ბნელში ბრწყინავს ვარსკვლავი
პესპეროს, ზეცად უნათლესი და უტურფესი,
ისე ელაედა აქილევსის ხელში ოროლი,
320 დვთაებრივ პექტორს სვეს საშინელს რომ უქადოდა.
ეძებდა ადგილს დასარტყმელად მშვენიერ ტანზე,
მაგრამ აბჯარი გმირს იცავდა რვალით ნაჭელი,

რომელიც ერგო მამაც ჰექტორს, პატროკლეს მძლევებს
 მხოლოდ იქ, სადაც ყელი ჩანდა, ხორხის ნაწილიც
 325 იყო შიშველი, სული სიკვდილს ვერ აიცილენდა.
 მიეჭრა გმირი აქილეესი, დასცა ოროლი,
 და შიგ თეთრ ყელში გაიარა ბასრმა ბუნიკმა,
 ოღონდაც ხორხს არ შეხებია მწვავე სპილენძი,
 ჰექტორს მომაკვდავს რამდენიმე სიტყვა რომ ეთქვა.
 330 დაეცა მოყმე და შესძახა მას აქილეესმა:
 „ჰექტორ! პატროკლეს მკვლელს სიცოცხლის იმედი გქონდა,
 ბრძოლიდან გასულს აღარ მთვლიდი საშინო მეტოქედ?
 რას მოხვიდოდი ძალით ჩემთან, შურისმგებელთან.
 თუმც უქმად გემთან ვიდექ შენთა მუხლთა მსხვერველი!
 335 აწ დაგკორტნიან სევანი, ხოლო ძაღლნი დაფგულეთენ,
 გმირ პატროკლეს კი დაკრძალავენ აქაველები!..“
 მას სულამოთქმით ძლივსღა უთხრა გმირმა ჰექტორმა:
 „შენს სულს გაფიცებ ძირს განრთხმული, შენთა მშობელთა!
 აქაველთ ძაღლებს ნუ მიუგდებ ჩემს გეამს საჯიჯგნად!
 340 სპილენძი, ოქრო, რამდენიც გსურს, გამოითხოვე
 გამოსასყიდად, მოგართმევენ მამა და დედა,
 ოღონდ ციხეში დამაბრუნე, რომ კოცონს მიმცენ
 და პატივი მცენ ტროელთა და ტროელთ დიაცთაც“.
 პირქუშად უთხრა აქილეესმა სულთმობრძავე ჰექტორს:
 345 „ამაოდ, ძაღლო, მუხლთ მეხვევი, მშობელთ მაფიცებ!
 რისხვას რომ ავეყე. თვით დაგვლეჯდი ნაწილ-ნაწილად,
 ჯერ კიდევ თბილ ხორცს ვიგემებდი, ისე მომპყარ!
 არა, შენს სხეულს კაცისშვილი ვერ მოაცილებს
 დამშუულ ძაღლებს, თუნდაც ათჯერ ან თუნდაც ოცჯერ
 350 ძვირფასად მიზღან და იმდენიც დამპირდნენ კიდევ!
 პრიამოს მეფემ შენი წონა ოქროც რომ მომცეს,
 მაინც ჰეკაბე დედოფალი ძის დაბადებას
 ვერ დაიტირებს სასიკვდილო სარეცლის გვერდით.
 შენს გეამს სვაეები დაკორტნიან, ძაღლნი დაფლეთენ!“
 355 უთხრა ჰექტორმა სულთმობრძავემ ფეხმარდ აქილეესს:
 „მე ხომ გიცნობდი, გული გრძნობდა, ვერ მოგალბობდი
 ხვეწნა-ვედრებით: შენ ხომ რკინის გული გაქვს მკერდში!
 ძრწოდე, მძლეველო, რომ ღეთის რისხვად არ მოგველინო,
 როცა პარისი და აპოლონ შორსმოისარი,
 360 რაც უნდა ძალას იკეხნინდე, ბჭესთან დაგცემენ!“
 ასე მოუბარს დაეუფლა შაეი სიკვდილი:
 სული, ბაგიდან აფრენილი, ჰადესს ჩაეშვა...

ქება ოცდამეთოხე

[მეფე პრიამოსისა და აქილეესის შეხვედრა]

477 კარავში შედის შუემჩნეულად. პრიამე პელიდს
 ფერხთ უვარდება, მუხლთ ეხვევა, უკოცნის ხელებს,
 მის ნაშიერთა, მრავალ შვილთა მკვლელ საზარ ხელებს.

480 ოდეს მამაცი სამშობლოში ცოდვას ჩაიდენს –
 კლავს ვისმე, ილტვის, უცხო ტომთან მიეშურება,
 მძლავრს ეკედლება, განცვიფრებით მას შეხედებიან.
 ასე გაოცდა აქილევსიც, როს ღვთაებრივი
 პრიამოს ნახა. განცვიფრებით ერთიმეორეს
 485 შესცქერის ყველა. პრიამოს კი ღალადებს ასე:
 „უკვდავთ სადარო აქილევსო, მოიგონებლე
 მამას, ჩემსავით სიბერის ზღურბლს მიწვენილს, მხცოვანს!
 ვინ იცის, ახლა გარს ეხვევა ეგების მტერი,
 არვის არ ძალუძს იხსნას იგი განსაცდელისგან.
 490 მაგრამ შენ როცა ეგულები, ხარობს ის შენით
 და ცისპარე დღე იმედი აქვს შეილთან შეხვედრის,
 როცა ტროიდან დაბრუნდები სამშობლო მხარეს.
 მე კი – უბედურს დამიზრდია აბჯარასხმულნი
 ძენი ტროაში, მათგან ერთიც არ შემრჩენია!
 495 ორმოცდაათი შვილი მყავდა აქაველების
 შემოსევამდე. ათცხრამეტი – ერთი დედისგან,
 დანარჩენები სხვა ძვირფასმა შობეს ცოლებმა.
 ბეერ მათგანს, ბედკრულს, გადუმსხვრია არესმა მუხლი.
 ერთიღა დამრჩა, ის იცავდა ქალაქს და მცხოვრებთ,
 500 შენ ისიც მოკალ – სამშობლოსთვის მებრძოლი გმირი,
 ჩემი პექტორი! აქაველთა გემებს ეეწვიე:
 მსურს დიდძალ განძით დავიბრუნო მისი სხეული.
 ო, ღმერთებს ეცი პატივი და გებრალებოდე.
 გახსოვდეს მამა, მე ზომ უფრო შესაბრალო ვარ:
 505 მოვესწარ, ქვეყნად არავის რომ არ მოსწრებია –
 ჩემი შვილების მკვლელს ეუკოცნი საზარელ ხელებს...“
 ასე უთხრა და გულსაკლავი ფიქრი აღუძრა,
 მან ხელი ჰკიდა მოხუცის მკლავს, გვერდზე გასწია.
 ორივე მიეცა მოგონებას, პრიამოს ცხარედ
 510 შეილს დასტიროდა აქილევსის ფეხქვეშ განთრხმული,
 აქილევსი კი მშობელსაც და ძმობილს პატროკლეს.
 გულამოსკენილი მოთქმა მათი ისმოდა ირგვლივ.
 გული იჯერა აქილევსმა ცრემლების ფრქვევით,
 და რა გაულღვა დამდადევი სევდა-ნადეული,
 515 მყისვე წამოდგა და მოხუცი წამოაყენა
 თეთრი თმა-წვერის სისპეტაკით გულმოლობობილმა.
 ასე დაიწყო და მიმართა ფრთიანი სიტყვით:
 „ბედშავო კაცო! რამდენ ვარამს გაუძლო გულმა,
 როგორ გაბედე აქაველთა გემებთან მოსვლა,
 520 მასთან, ვინც მრავალ შენს ნაშიერს მოუღო ბოლო?
 მოხუცო, მკერდში თურმე რკინის გული გქონია!
 მაგრამ დამშვიდდი, აქ ჩამოჯექ, მეფევე, სვიანო!
 გულში ჩავიკლავთ მწუხარება და გავიყოფით.
 რას გვარგებს ცრემლი და ქვითინი გულისმომკვლევი?
 525 ღმერთებმა, ყოვლის შემძლეებმა, ბედშავ მოკვდავებს
 დარდი დაგვითმეს: უდარდელი მხოლოდ ღმერთია!
 კრონიდის ზღურბლთან ძღვენით საკვე ორი ყუთი დევს,

ერთი ბედნიერთ მიეცემა, მეორე – ბედკრულთ.
 ვისაც შეურევს ორგვარ ჯილდოს ზევის დიადი,
 530 შეხედება დარდიც და დროდადრო შევბასაც კპოეებს.
 ვისაც ბედკრულთა წილს არგუნებს, განწირულია,
 გულისმომკვლელი გასაჭირი არ მოშორდება,
 ღმერთნი ხელს კრავენ, მიწისშეილნი შეიძულევენ.
 535 ღვთის საჩუქარი პელევსმაც ხომ უხვად მიიღო
 სიყმაწვილის ჟამს, ადამიანს ყველას სჭარბობდა
 სიმხნით, სიუხვით – მესვეური მირმიღონელთა.
 მოკვდავს მეუღლედ უკვდავებმა ქალღმერთი მისცეს.
 მაგრამ მასაც კი ღმერთმა ავი ხვედრი არგუნა –
 შინ აღარა ჰყავს ნაშეირი, ძე და მემკვიდრე.
 540 ერთი ვაჟი ჰყავს და ისიც დღემოსწრაფებული...
 დღემდე მოხუცს მე შევბას ვერ ეგვრი: შორს სამშობლოდან,
 ტროაში, ვებრძვი შენიანებს და შენ, მოხუცო!
 ვიცი, მსმენია, შენც ოდესღაც იყავ მორჭმული.
 რამდენ ტომს იტევს მაკარიის ლესბოსის მხარე,
 545 ნაყოფიერი ფრიგია და თვით პელესპონტი, –
 შენზე ამბობენ – სიმხნით ყველას დასჯაბნიდაო.
 მაგრამ ღმერთებმა შენც გაწვნიეს უბედურება,
 ტროის გარშემო საზარ ბრძოლას ბოლო არ უჩანს.
 გული იჯერე, უსაზღვრო დარდს ნუ მიეცემი:
 550 შეილს რას მოუტან მგლოვიარე. შენი ცრემლებით
 მკვდარს ვერ აღადგენ, მარტოოდენ ჭირს გაიმრავლებ!“
 მას კვლავ მიუგო ღვთაებრივმა მეფე პრიამემ:
 „რა დამაყენებს, ღვთის რჩეულო, სანამ ჰქეტორი
 დაუკრძალავი მისვენია! მომეცი ნება
 555 ერთხელ შეეხედო უბედურმა! მიიღე საზღო:
 აქ მოვიტანე, დატკბი, გმირო, კეთილი გქონდეს
 გზა მშობლიური მხარისაკენ! ხომ მიწყალობებ
 ბებერს სიცოცხლეს და მზის ციაგს მანათობელსა!..“
 მოხუცს მრისხანედ უპასუხა გმირმა ფეხმარდმა:
 560 „ნუ განმარისხებ, თვითონ ვიცი, დიდიხანია
 მმართველს ჰქეტორის დაბრუნება. ზევსის სურვილი
 მაცნობა დედამ, ზღვის მოხუცი მეფის ასულმა.
 ვერ დამიძალავ მე, პრიამოს, ღვთაების ნება
 შენც აქაველთა ხომალდებთან რომ მოგიყვანა.
 565 ვერ გაბედავდა კაცი, თუნდაც სიყრმით გზნებული,
 ბანაკში მოსვლას, ფხიზელ მცველებს ვერ გასცდებოდა
 და კარიბჭეზე ვერც იოლად გასწევდა ურდულს.
 იყურე ახლა და გულის წყლულს ნუ განმიახლებ!
 ნუთუ შენ ფიქრობ, მავედრებელს ხელსა გკრავ, მოხუცს,
 570 და თვითნებურად კრონიონის ნებას გადავალ?“
 ასე თქვა. შეერთა პრიამოსი და გაუყურდა,
 ლომივით სწრაფად წამოიჭრა გმირი აქილევს,
 კარებს მივარდა, თანვე მიჰყვა ორი მებაჯრე –
 ავტომედონტი და ალკიმოსი, მოძმეთა შორის

575 პატროკლეს შემდეგ მათ ყველაზე მეტად სწყალობდა.
 მოსართავეები მოხსნეს ცხენებს, შემოიყვანეს
 კარავში მებძვლე მოხუცისა. დასვეს ვაჟკაცი.
 მეფურ საზიდრით მოტანილი განძი დააწყვეს –
 580 გმირი ჰექტორის უთვალავი გამოსასყიდი.
 მხოლოდ დატოვეს მოსასხამი ორი, ქიტიონიც,
 რომ შემოსილი გაეგზავნათ ტროას ცხედარი.
 გმირმა უბრძანა მონა-ქალებს გვამის განბანა,
 ნელსაცხებლებით დამშვენება, ისე რომ მამას
 არ დაენახა: ვაი თუ მას განარისხებდა
 585 შვილის იერი! ეგებ მაშინ ღვთის უნებურად
 აქილეუსს ხელიც აღმართა ბედშავ მოხუცზე.
 განბანეს გვამი და განპოხეს მშვენიერ საცხით
 მონა-ქალებმა, მოსასხამი გადააფარეს,
 და აქილეუსმა სარეცელზე თვით დაასვენა,
 590 მეგობრებმა კი მოათავსეს ელვარე ეტლზე.
 მაშინ პელიდმა სულთქმნა, გლოვით შესძახა მოძმეს:
 „ძმაო პატროკლე, ნუ დამძრახავ, პირქუშ პადესში
 თუ ხმა მოგწვდება, ღვთაებრივი ჰექტორის გვამი
 რომ დაუბრუნე მამას! დიდი საზღო გაიღო
 595 და შენ ზუარაკად შემოგწირავ წილს იმ განძიდან!“
 ასე თქვა. კარავს დაუბრუნდა კვლავ აქილეუსი.
 დაეშვა ლამაზ საყარძელში, რომელსაც წელან
 მოსცილდა უცბად წამომდგარი. მიმართა მოხუცს:
 „ძე დაგიბრუნდა, ვით გენება, წევს სარეცელზე
 600 უცხოდ მორთული, სისხამ დილით გარეთ რომ გახვალ,
 იხილავ თვითონ. მაგრამ ახლა გემართებს ეახშამიც.
 თვით ნიობემაც უბედურმა ვერ დაივიწყა
 საზრდო, თუმც ერთად თორმეტივე შვილი დაკარგა:
 ექვსი ასული საყვარელი, ექვსიც ჭაბუკი.
 605 ბიჭები დასცა აპოლონმა ბასრი ისრებით,
 ხოლო გოგონებს არტემისმა მოუღო ბოლო.
 ლეტოს შეკადრა გაჯიბრება თურმე ნიობემ:
 ის ორისა და მე კი მრავალთ მშობელი ვარო!
 სწორედ იმ ორმა დაუხოცა მკვეხარას ყველა.
 610 ცხრა დღე ეყარინენ... და არ იყო ამ ქვეყნად კაცი,
 რომ დაეკრძალა: ქვად აქცია თავხედნი ზეესმა.
 მხოლოდ მეთათე დღეს დამარხეს ღმერთებმა მკვდრები.
 გლოვით მაშვრალმა დედამაც კი ინება საზრდო.
 ახლა ის არის სიპულოსის უდაბურ მთებში,
 615 სადაც, ამბობენ, ნიმფებს უყვართ მღვიმე, როს ცეკვით
 აქელოოსის ნაკადებთან გულს იჯერებენ.
 იქ სატანჯველი სწავეს ნიობეს, ღვთისგან ქვად ქცეულს.
 ჩვენც, ღვთაებრივო მეფეე, გემართებს მივიღოთ საზრდო,
 ძის დატირებას მოუსწრები, რომ მიასვენებ
 620 ტროაში. უხვად დაიღვრება ცხარე ცრემლები“.
 თქვა და წამოიღვა. თვითონ დაკლა თეთრმატყლიანი
 ცხეარი და ოთხში ამოიღეს, როგორც წესია,

წერილ-წერილად დაჭრეს მეგობრებმა, შამშურს ააგეს,
ლადარში წვაენდნენ. გადმოიღეს შემდეგ მწვალები.
625 აეტომედონტმა პური დადო ტაბლაზე ხონჩით,
გაუნაწილა აქილევსმა მენახეებს.
ზელი მაშინვე გაუწვდინეს მორთმეულ საზრდოს
და როს იჯერეს გული თვისი სმითა და ჭამით,
დიდხანს უმზერდა პრიაპოსი გაოცებული
630 პელიდს, ლამის თვით ღმერთთაო, ეჩვენებოდა
ასევე იყო აქილევსიც გაკვირვებული
მოხუცის სათნო სახითა და საამო სიტყვით.

თარგმანი რომან მიმინოშვილისა

ოლისეა

სიმღერა პირველი

მუზავ, უძლერე მრავლისმხილველ ვაჟკაცს, რომელმაც
ტროის დანგრევის შემდეგ ბევრი იხეტიალა,
მრავალი ტომის ქალაქსა და ადათს გაეცნო
და ტანჯეაც ბევრი განიცადა უსაზღვრო ზღვაზე.
5 გულით ეწადა, ეხსნა თავიც, თანამებრძოლნიც,
მაგრამ ვერ იქნა, ვერ დაიხსნა განსაცდელისგან,
მათ ზომ თვისივე უგნურებით დალუპეს თავი –
ხარები დაკლეს უმეცართა პელიოს ღმერთის,
მანაც სანაცვლოდ დღე მოსტაცა დაბრუნებისა.
10 ამ ამბავთაგან გვითხარ რამე, ზეესის ასულო.
ყველა შინ იყო, გადაურჩა ვინაც დალუპვას,
ვინც კი გაექცა ომის შფოთს და ზღვის მღელვარებას,
მხოლოდ ოდისევსს, შინ მიუსვლელს, ცოლის მონატრულს
ნიმფა კალიფსო აბრკოლებდა, დედაუფალი.
15 ქვაბს დაემწყვდია, მის ქმრობაზე მეოცნებესა.
და აჰა, დადგა წელიწადიც ჟამთა ბრუნვაში,
რაჟამს ღმერთებმა დაუდგინეს მას დაბრუნება
შინ, ითაკაზე, და ვერ ასცდა მაინც განსაცდელს,
თუმც უერთგულეს მეგობართა შორის იყო და
20 პოსეიდონის გარდა ღმერთი ყველა სწყალობდა.
ოდენ ის მტრობდა შინ მისელამდე ღმერთკაცს ოდისევსს.
ღმერთი კი ამ დროს სტუმრებოდა ეთიოპიის
შორეულ მხარეს, კაცთ სამყოფელს ორად გაყოფილს,
მზის ამოსვლის და ჩასვლის კიდეს რომ ბინადრობდნენ.
25 ხართა და ცხვართა შესაწირვით ვალაღებული,
გაშლილ სუფრასთან მოღზენით და განცხრომით იჯდა.
სხვა ღმერთნი ოლიმპს ზეესის ტაძრად შეჯარულიყვნენ.
დაიწყო სიტყვა ზეესმა, მაშამ კაცთა და ღმერთთა.
სახელოვანი გაიხსენა სულით ეგისთე,
30 გულად ორესტეს რომ მოეკლა, აგამემნონიდს.
ამგვარ ფიქრებში მყოფი ზეესი მიმართავს ღმერთებს:
„ეკამე, რა ზნე ჭირთ მოკვდავთ, უცებ ღმერთს დასდონ ბრალი,

თავიანთ ყველა უბედობას ჩვენ მოგვაწერენ,
 ბედით კი არა, თვის სიბრძნევით ჭირს ჩაეარდნილნი.
 35 თუნდაც ეგისთე – ბედისწერის ნების გარეშე
 ცოლი წაართვა ატრიდს, დაჰკლა ის შინ მისული,
 თუმც ყოველივე უწყოდა მან, ღროით ვაახლეთ
 მასთან ჰერმესი შორსმჭვრეტელი, არგოსის მკელველი,
 რომ არ მოეკლა კაცი იგი, ცოლსაც დახსნოდა.
 40 ვამცნეთ: „ორესტე შურს იძიებს ატრიდესათვის,
 მომწიფებული ვით მემკვიდრე, რომ მოიხილავს
 მამის კერძას“. ასე უთხრა ჰერმესმა ეგისთს.
 მან არ ისმინა და ბოროტიც თავს დაიტეხა.
 მაშინ შეჰკადრა ზევსს ათენამ თვალთინათინამ:
 45 „მშობელო ჩვენო, ჰე, კრონიდე, ყოველად ძლიერო,
 ახია, ჭირი რაც შეემთხვა, ღირსია კიდევც.
 ეგრე დაემხო სხვაც ამგვარი საქმის ჩამდენი.
 მაგრამ მე ხვედრი ოდისევისი მაფიქრებს ფრიად.
 გვემულა იგი უთვისტომოდ, მარტო შთენილა
 50 შორეულ კუნძულს, სად ჭიპია ზღვათა სივრცისა,
 კუნძულს ხშირტყიანს, სად ქალღმერთის არის სავანე,
 დაუნდობელი ატლანტიას, ვინაც მთელი ზღვის
 სიღრმეებს იცნობს, და აკაეებს იმ მაღალ სვეტებს
 მიწას და ზეცას რომ გააყოფენ ურთიერთისგან.
 55 მის ასულსა ჰყავს ღარღით სავსე ის უბედური.
 მარად აცდუნებს საალერსო მოთაფლულ ენით.
 რათა ითაკა დაეიწყოს, ოდისევისი კი,
 ნატრობს, მშობელი მიწის კვამლი ნახოს ოდენ და
 სიკვდილს მოუხმობს. ნუთუ შენს გულს არ სწყდება სრულად,
 60 მეფეო, მისი ხვედრი? განა შენთვის ოდისევისს
 არ შეუწირავს არგოსელთა გემებთან მსხვერპლი
 ტროის ერცელ ველზე? რად ხარ, ზევსო, მასზე ნაწყენი?“
 მისდა პასუხად ეს თქვა ზევსმა, ღრუბელთ ბატონმა:
 „ასულო ჩემო, ეს რა სიტყვა დასცდა შენს ბაგეთ.
 65 ვინ დაივიწყოს ღეთაებრივი, ბრძენი ოდისევის,
 ვინაც მოკვდავთა ზე ღვას ჭკუით, ვინც უკვდავ ღმერთებს
 ცათა მეუფეთ შესაწირავს უძღვნიდა უხვად.
 მხოლოდღა ერთი პოსეიდონ, მიწის მპყრობელი
 გამწყრაღა მასზე, რადგან კიკლოპს – ღმერთებრ პოლიფემს
 70 გამოუშანთა თვალი, ყველა კიკლოპთა შორის
 უძლიერესსა, ვინაც მღელვარ ზღვის ბატონ-პატრონ
 ფორკინეს ქალმა, თოოს ნიმფამ შუა, ჩასახული
 პოსეიდონთან ბნელ ქებაულში შეკავშირებით.
 მითომ ოდისევისს პოსეიდონ, მიწის მპყრობელი,
 75 თუმც კი არა ჰკლავს – სამშობლოსგან მოუწყვეტია
 მოდი, ვიფიქროთ, ყველამ ერთად, როგორღა შეეძლოთ
 შინ დაეაბრუნოთ, დაეამშვიდოთ პოსეიდონი.
 არავის ძალუმს ერთად-ერთსა, რომ წინ აღუდგეს
 უკვდავ ღმერთების ერთობლივსა დადგენილებას“.

80 პასუხად უთხრა ზევსს ათენამ თვალთინათინამ:
„შობებლო ჩენო, დიდო კრონიდ, ყოელად ძლიერო,
თუ ნეტარ ღმერთებს განუზრახავთ მართლაც გულდაგულ,
რომ დააბრუნონ თავის სახლში ბრძენი ოდისევს,
85 მაშინ არგოსის მკვლელი ჰერმეს, ღმერთების მაცნე
უმალ ვაფრინოთ ოგიგიის შორეულ კუნძულს,
ლამაზთმებიან ნიმფას ამცნოს უკვდავთა ნება, –
შინად მიქცევა ოდისევსის არ დააბრკოლოს.
მე კი ითაკას ჩავალ უმალ, რათა მისი ძე
90 გავათამამო, ჩაუუნერგო გულში სიმტკიცე-
შემოიკრიბოს ითაკელნი ხუჭუჭთმიანნი,
რომ გააშორონ სასიძონი ოდისევსის სახლს,
რომელნიც უღვთოდ ნთქავენ იმის ცხვარსა და ხარებს.
გავეზავნი სპარტას და პილოსში, იქნებ შეიტყოს
საყვარელ მამის დაბრუნების შესახებ რამე.
95 იმდაც, რათა მან სახელი გაითქვას ხალხში“.
ეს თქვა და ფეხთა შეიმოსა ოქროს ქოშები,
ღმერთის საფერი იყო იგი, შეეძლო ქარზე
სწრაფად მოეელო ვრცელი ზღვა და ხმელეთი ვრცელი.
აიღო შუბი წამახული სპილენძის წვერით,
100 მძიმე, მაგარი, რომლით იგი ლომგულ ვაჟაკებს
ერკინებოდა, თუ ანაზღად განარისხებდნენ.
მაღალ ოლიმპოს მწვერვალთაგან დაეშვა სწრაფად
ითაკისაკენ, ოდისევსის სახლის წინ გაჩნდა
და კართან დადგა ხელთ მპყრობელი ელვარე შუბის,
105 ტაფოსელთ ბელად – მენტეს სახით მოვლინებული,
მყის დაინახა თავგასული სასიძოები,
წინა კართან რომ შექცეოდნენ კოჭის თამაშსა,
მათგანვე დაკლულ ხართა ტყავზე წამოწოლილნი,
იქვე გმირები და მსახურნი დაქროდნენ...

სიმღერა მეხუთე

[ოლიმპიელი ღმერთები ოდისევსის შინ დაბრუნებას განიზრახავენ]

როს ტითონოსის სარეცელი დათმო ეოსმა,
უკვდავ-მოკვდავთა თავს ნათელი რომ მოფენია,
შეკრბნენ საუბნოდ მაშინ ღმერთნი, მათ შორის ზევსიც,
მაღლით მგრგვინავი, ძლიერთ შორის უძლიერესი.
5 ღმერთმა ათენამ ოდისევსის ტანჯვით შემრულმა
უკეთუ ნიმფა ახანებდა, კრებულს მიმართა:
„ზევსო, მამაო, დიდნო ღმერთნო მარადიულნო,
კვერთხმპყრობ მეფეთგან აღარაეინ აღარ დარჩება,
კეთილმოწყალე, თუნდაც გულით სამართლიანი,
10 და ბოროტებას ჩაიდებს ის, ვინც გაიფიქრებს,
რომ ღვთისსადარი ოდისევსი აღარ ახსოვს ხალხს,
წინამძღოლობდა ის რომელსაც, ვით მამა შეიღებს.
შორ კუნძულზე მყოფს გულს უმჭვალავს სევდა-ნადველი,
რადგან კალიფსო იჭერს თვისთან მის უნებურად,

15 ვერ შემძლებელსა მშობელ მიწის, სახლ-კარის ხილვის.
დასაბრუნებლად არ ჰყავს გემი, არცა მხლებელნი,
რომ გადალახვა შეძლოს ვრცელი ზღვების სივრცისა.
ახლა მის შვილსაც, შინ მიმავალს, სიკვდილი ელის,
20 მამის ამბავის შესატყობად განამგზავრებსა
წმინდა პილოსსა და ღვთაებრივ ლაკედამონსა“.
მის საპასუხოდ ეს თქვა ზევსმა, ღრუბელთ ბატონმა:
„ჰე, შვილო ჩემო, ბაგეთაგან რა სიტყვა დაგცდა?
განა შენ თვითონ შენი აზრით არ გადაწყვიტე,
რა რიგ იმიოს ოდისევესმა შინ მტერზე შური?
25 ტელემაქე კი შეგიძლია მოხერხებულად
რომ დააბრუნო სამშობლოში მშვიდობიანად,
სასიძობებმა კი ვერ შეძლონ იმისი ვნება“.
მერე მიმართა საყვარელ შვილს, პერმესს, ამგვარად:
„პერმეს, ხომა ხარ ჩემი მაცნე უერთგულესი.
30 აი, რა: ამცნე ნიმფას ჩვენი ნება-სურვილი,
შინ დაბრუნდეს-თქო ოდისევესი გულსაღკლდოვანი,
ვინაჲ, არც ღმერთი, არც მოკვდავი არ ჰყავდეს შემწედ.
მრავალტანჯულმა მარტომ ტივით იხეტიალოს,
ვიდრე სქერიას არ მიაღწევს ის მეოცე დღეს.
35 სადაც მკვიდრობენ ფეაკები, ღმერთთა მოყვრები.
ისე გულსავსედ სცემენ პატივს, ვითარცა ღმერთსა,
მშობელ მხარისკენ თავის ნავით გაისტუმრებენ.
უხვად მისცემენ ნაირ სამოსს, ოქროს და სპილენძს,
რომლის ღირებულს ის ტროადან რას წაიღებდა,
40 თუნდაც სრულიად უვნებელი შინ მოსულიყო.
მას უწერია თვისტომთ ხილვა, შინ დაბრუნება,
მშობელ მიწის და სასახლეთა ჭვრეტა და ცქერა“.
ეს თქვა და სიტყვა შეისმინა არგოსის მკვლელმა.
ამბროსოვანი ფერხთ მოირგო ოქროს სანდლები,
45 წყლის და ხმელეთის უბრალოებლივ გადასალახხად,
ნიავე-ქარივით ნებისამებრ მიმოქროლვარემ.
კვერთხიც ხელთ ეპყრა, რომლით მოკვდავთ ძილს მიჰკვრის ხოლმე
ან დაძინებულთ კვლავ სასწრაფოდ გამოადვიძებს.
იმ კვერთხით ხელში წამოვიდა არგოსის მკვლელი.
50 პიერიასთან ზღვას დააცხრა ის ეთერიდან.
როგორც თოღია ფრთას შეახებს ატეხილ ტალღებს
მარილოვან და უნაყოფო, საშუშ სივრცეში,
და იჭერს თევზებს, შავ ნაკადში ფრთებს დაისველებს,
ასე პერმესი თავს მოევლო ატალღებულ ზღვას.
55 აი, იმ კუნძულს, შორს მდებარეს, როს მიაღწია,
იისფერ ზღვიდან ამოსული შედგა ხმელეთზე.
იარა, სანამ მიაღწია დიდ გამოქვაბულს,
ლამაზთმებთან ნიმფას სამყოფს. შინ ჰპოვა იღბლად.
კერაზე ცეცხლი ვიზვიზებდა აალებული,
60 კუნძულს ეფინა ამო სუნი საროს შეშისა,
ხოლო ნიმფა კი გასაოცარ ტკბილი ხმით მღერდა
და საქსოვს ქსოვდა ოქროს მაქოთი.

ქვაბულს ყოველ მხრით უდრანი ტყე ეკრა გარშემო,
ტყე ალკებისა, თხმელების და ამო საროთა.
65 შიგ სწრაფფრთოვანი ფრინველების გუნდი ბუდობდა, –
ჭოტი, მიმინო და ყორანი წყრილენიანი,
უხვად მქონენი საკვებისა იმ ზღვის ნაპირას.
ხოლო თვით ქვაბის გარეშემო ტყერი ვაზისა
მწიფე, დათქვირულ, დიდ მტევენებით დახუნძლულიყო.
70 ოთხი რუ, ერთურთს მიყოლებით რომ სდევდა, თეთრ წყლებს
მიაგორებდა, ერთმანეთის მახლობლად მყოფი.
ახლოს კი წალკოტს კოლინდრიანს ამკობდა ია.
აქ რომ უკვდავი ვინმე ღმერთიც ჩამოსულიყო,
გაიხარებდა მისი ნახვით, სულს მოუღუნებდა.
75 იდგა ჰერმესი გაოცებით, არგოსის მკელელი,
გულთ ხარობდა ყოველივე ამის მნახელი.

[როცა მრისხანებს პოსეიდონი]

282 ამასობაში მომავალმა ეთიოპიით,
სოლიმთ მთებიდან თვალი მოჰკრა პოსეიდონმა,
რა ზღვას მცურავი დაინახა, შეშფოთდა ფრიად,
285 მრისხანემ თავი გაიქნია და გულში ეს თქვა:
„აზრი უცვლიათ მაღალ ღმერთებს ოდისევს ზედა,
რა გამიგულეს ეთიოპელთ მხარეში მყოფი.
საცაა კიდევ მიადგება ფეაკთა მხარეს,
სად თავს დააღწევს დიდ ჭირ-ვარამს, რაც კი გადახდა.
290 მაგრამ ვეებას არა მცირეს შეეამთხვევ კიდევ“.
თქვა და მრავალი შემოპკრიბა ღრუბელი უმაღ,
სამთითა დასცა ვრცელ ზღვაზე და დასძრა ქარები,
ღრუბლით შეგრაგნა ერთობლივად ზღვაც და ხმელეთიც.
უკუნი ღამე ჩამოეშვა ცის წიაღიდან.
295 ეეროს, ნოტოსი და ზეფიროს ნაზად მქროლავი,
ეთერში შობილ ბორეასთან ერთად სწედნენ ტალღებს.
მუხლთ მოეკვეთა ოდისევს და ჩააწყდა გული.
შეშფოთებულმა თვის უტებ სულს მიმართა ასე:
„ვაიმე, კვლავად რა მომელის მე, ბედით კრულსა?
300 ეშიშობ, ვაითუ იმ ქალღმერთმა მითხრა სიმართლე,
რომ განსაცდელი კვლავაც მელის, ვიდრე მივალწევ
მშობლიურ მხარეს. ახლა კიდევ წინასწარ თქმული.
ეს რა ღრუბლებით შეუგრაგნავს ზევს ცათა სივრცე.
ზღვა დაურისხავს, ქართა ჯარი აუტეხია,
305 ახლა კი ვხედაე, დღე დამიდგა აღსასრულისა,
სამგზის და ოთხგზის ბედნიერნო აქაველებო,
ატრიდესათვის დაღუპულნო ტროას ვრცელ ველზე,
მიჯობდა იმ დღეს მოვმკედარიყავ ბედით წყეული,
როს თავს დამქროდნენ ტროელთაგან ნატყორციი შუბნი,
310 ოდეს მოკლული აქილევსის დაცვას ვლამობდი.
ო, აქაველნო რა პატივით დამიტირებდნენ!
ახლა კი სიკვდილს სამარცხვინოს მივვახლებივარ“.

თავს წამოადგა ასე მეტყველს ზევიდან ტალღა,
 თავზარდამცემი გაშმაგებით ტივის დაეძგერა.
 315 უცებ ტივის მოსწყდა ოდისევისი, საჭე დაუსხლტა,
 შუა გატეხა გემის ანბა მრისხანე ტალღამ,
 სხედასხვა ქართა დაჯახებით აბორგებულმა,
 ბოლოს აფრას და ფიცარნაგსაც ზღვამ უყო პირი.
 ერთხანს წყლის ქვეშე მოქცეულმა, ვეღარა შეძლო
 320 დიდი ტალღების სიმძიმისგან თავის დაღწევა,
 ნიძფა კალიფსოს სამოსელით დამძიმებულმა.
 ვაი-ვაგლახით ბოლოს თავი გაართვა ტალღას.
 მოწურწურებდა, უძლავებდა პირს მწუთხე წყალი,
 არ ივიწყებდა ტივის არაქათგამოლეული,
 325 მიცურავდა და სურდა ტივზე ხელის წაყლება,
 ბოლოს სიკვდილის მძლევი კიდეც ტივის წაეტანა,
 ძალეში ტალღა აბრუნებდა აღმა და დაღმა,
 ვით ძეძვებს ველზე შემოდგომის აქროლებს ქარი,
 ბასრი ეკლებით ერთმანეთზე გადახლართულსა.
 330 ასე ქარები ტივის ტალღებზე მიაქანებდნენ.
 ზოგჯერ ბორეას გაიგდებდა მას თავის წინა,
 ზოგჯერ ევროსი გადასცემდა ისევ ზეფიროსს.
 მაშინ იხილა იგი ინომ, კადმოსის ქალმა,
 ლამაზფეხება ლეეკოთეამ, ადრე მოკვდავად
 335 ყოფილმა, ახლა ზღვაში ღმერთად პატივდებულმა
 და ჭირში მყოფი ოდისევისი მას შეებრაღა,
 წყლის ქათმის სახით ამოვიდა ზღვის ზედაპირზე,
 ტივზე შემოჯდა და ოდისევისს უთხრა ამგვარად:
 „რას გერჩის ბეჩავეს, პოსეიდონ მიწის მპყრობელი,
 340 თავზე ამდენი ჭირ-ვარამი რომ დაგატეხა?
 თუმცა ძლიერ სურს, შენს დაღუპვას მაინც ვერ შეძლებს,
 მე დამიჯერე, - არც შენა ხარ მიუხვედრელი:
 დააგდე ტივი, მიანებე ქარების ქროლვას,
 წყალს თავი მიეც, ხელი გაჰკარ და გადარჩები
 345 ფეაკთა მხარეს თუ მიაღწევ, ბედით მიჩენილს.
 ჰა, ღვთაებრივი საბურველი, ეს მოიხვიე,
 არც რა საფრთხისა გქონდეს შიში, არცა სიკვდილის.
 მაგრამ რა წამსაც ხელს შეახებ ხმელეთზე რამეს,
 მოიხსენი და მიანებე ზღვის ტალღებს მყისვე.
 350 შენ კი მაშინვე ხმელეთისკენ იბრუნე პირი“.
 ეს თქვა ღმერთქალმა, საბურველი მისცა ოდისევისს,
 თვით კი მაშინვე გადაეშვა მღელვარე ზღვაში.
 უძალ ჩაყლაპეს წყლის ქათამი შავმა ტალღებმა.
 ფიქრს მისცა თავი ოდისევისმა, ღმერთის სადარმა,
 360 და შეუდრეკელ გულს მიმართა ამგვარი სიტყვით:
 „ვაჰმე, მგონია, ვინმე ღმერთი კვლავ მახეს მიგებს,
 რაკი ტივიდან ჩამოხტომას მირჩევს უბედურს.
 ვერ ვერწმუნები იმის ნათქვამს, ვხედავ აჯერ კიდეც
 შორს არის ხმელი, ჩემს სახსნელად ბედით დათქმული.

365 მე ჩემებურად მოვიქცევი, სჯობს, აქვე დავრჩე,
ვიდრე მორები მაგრად სხედან თავის ბუდეში,
ტივზე, მე ვფიქრობ, დაეუსხლტები საფრთხეს უფრორე.
ხოლო როდესაც მას ტალღები დაშლიან სულ მთლად,
365 ცურვას ხელს მივეყოფ, სხვას უმჯობესს მაშინ რას ეიზამ?“
ამგვარ ფიქრებით შეპყრობილი იყო მთლიანად,
პოსეიდონმა როს ანაზღად, მიწის მპყრობელმა,
ზე აზიდულ ტივს დაათხლიშა კეება ტალღა.
ვით ქარიშხალი დაეძგეროს ხმელი ბზის ზვინსა
და ღერღერებად მიმოფანტოს აქეთ და იქით,
370 ასე დაფანტა ქარმა ტივის დიდი მორები.
ერთ მორს, როგორც ცხენს, ოდისევსი ზე შემოაჯდა,
ტანთ გაიხადა ტანსაცმელი, შემოიხვია
მკერდზე სასწრაფოდ საბურველი, ნიშნამ რომ უძღვნა,
ხელეგაწვდილმა თავი მისცა კუპრისფერ ტალღებს.
375 პოსეიდონმა თვალი მოჰკრა, მიწის მპყრობელმა,
ღიმილით თავი გაიქნია და გულში ეს თქვა:
„იცურე, კიდეე ბევრ ჭირს ნახავ ამ ზღვაზე, ვიდრე
ბოლოს და ბოლოს კაცთა ჯილავს ნახავდე სადმე.
რაც შეგემთხვევა, ვგონებ, დიდხანს ვერ დაივიწყო“.
380 ეს თქვა და ცხენებს გრძელფაფრიანს შოლტი გადაჰკრა
და მიატანა აიგეს. სად სასახლე ედგა.
ზევსის ასულმა, ათენამ კი მყის განიზრახა,
გზას გადუჭრიო ქართა ქროლვას გამძაფრებულსა,
ერთობ სუყველას დაემშვიდებ, დაეაშოშმინებ,
385 მხოლოდ ბორეას გზას მივეცემო ტალღათ სასრბოლად,
რომ ოდისევსმა შეიძლოსო ნიჩბის მოყვარე
ფეაკთა მხარეს მისულა, სიკედილს თავდალწეულმა.
ორ დღე და ღამეს პირქუშ ტალღას აქონდ-დაქონდა,
საკუთარ თვალთ დამნახველი თავის სიკედილის.
390 რა დღე მესამე გაუთენა დიად ეოსმა,
ჩადგა ქარებიც, გადიშალა ზღვის მშვიდი სიერცე.
უცებ სულ ახლოს ოდისევსმა თვალი ჰკრა მიწას,
მაღალი ტალღის მწვერვალიდან გადმომხედველმა.
როგორც შვილთათვის საამოა მამის მორჩენა,
395 რომელიც მძიმე აუადმყოფი იტანჯებოდა,
უმატარეს სენით განწირული სასიკვდილოდა,
შემდეგ მწყალობელ ღმერთთა ნებით განკურნებულნი, –
ამგვარ სიამით დაინახა მან ტყე და მიწა.
ცურვას უმატა, რომ მყარ მიწას შეეხოს მაღე.
400 ჰა, კიდეც კაცის დაძახილზე მიუახლოვდა,
როს შემოესმა წყლის ღვაფუნის ხმა ნაპირიდან,
ვეება ტალღა სიბ კლდეებზე ეხეთქებოდა
და მთლად ნაპირი მარილიან ქაფს დაეფარა,
არც ნავსადგური ჩანდა სადმე, არც რამე ყურე,
405 გარს იყო მხოლოდ ქარაფები, კლდენი, ბრაგები.
მაშინ ოდისევსს ჩასწყდა გული, მუხლთ მოეკეთა,
შეშფოთებულმა უთხრა თავის შეუღრეკელ სულს:

110 აჰ. მე მეგონა, მიწის ხილვა მადირსა ზევსმა.
 ამ უტეხ ზღვათა უფსკრულების გადამლახველსა:
 მაგრამ ვერ ვხედავ გზას გასასვლელს ამ თეთრ ქაფიდან.
 ირგვლივ ციცაბო კლდეებია, ზვირთთა გრიალი,
 ხოლო ნაპირი აღმართულა ქეის კედელივით.
 ზღვაც ძლიერ ღრმაა, შეუძლოა მონახოს კაცმა
 ადგილი, ფეხის დასადგმელი, რომ საფრთხეს ასცდეს.
 115 ფეხიც რომ დაედგა, თავს დამესხმის ვეება ტალღა
 და კლდეს მიმახლის, ცდა ამაოდ ჩამივლის ასე.
 მოდი, გავცურავ, იქნებ ვპოვო სწორი ნაპირი,
 ანდა ზღვის ყურე დაწყნარებულ-დამშვიდებული.
 იმის შიში მაქვს, ქარიშხალმა მოულოდნელად
 120 არ მიმცეს ზღვასა თავზარდამცემს, მძიმედ გვემული,
 ამ ზღვის სიღრმიდან ურჩხული რამ თავს არ დამესხას,
 რომელს მრავლად ზრდის ამფიტრიტეს პირქუში უბე.
 რაკი ესოდენ მმტრობს სასტიკი პოსეიდონი.
 მთელი არსებით შეპყრობილი ამგვარ ფიქრებით,
 125 ის წარიტაცა ტალღამ კლდოვან ნაპირისაკენ.
 სულ დაუგლეჯდა ერთობ სხეულს, ძვლებს დაუმსხვრევდა,
 ქალღმერთს ათენას რომ იმისთვის ეს არ ერჩია:
 ორთავე ხელით იმ საღ კლდესა ჩასჭიდებოდა.
 ასე ეკიდა კლდეზე, ტალღის განშორებამდე.
 130 გადარჩა მაშინ, მაგრამ ტალღა კვლავ შემობრუნდა
 და ოდისეესი, ისევ უკან გასტყორცნა ზღვაში.
 ვით ზღვის პოლიპოსს ამოგლეჯენ ძალით ბუდიდან
 და ბუდეს მისას ზედ შერჩება მიკრული კანი,
 ასე ქვას შერჩა ოდისეესის ზელების ტყავი.
 135 ხოლო ის თვითონ მყის დაფარა ვეება ტალღამ.
 აქ კი უცილოდ იმას ბოლო მოეღებოდა,
 მისთვის ათენას, ცისფერთვალას, რომ არ ერჩია:
 განს გასხლტომოდა ტალღას თავზე მიმობნეულსა,
 სწრაფად ეცურა, სანამ მიწას თვალს არ მოჰკრავდა.
 140 ან სწორსა ნაპირს, ან რაიმე ზღვისა ყურესა.
 უცებ მიაღდა ის შესართავს ერთი მდინარის
 და გაახარა ამ ადგილმა ყოვლის უმეტეს.
 არცა კლდე ჩანდა, ქარისგანაც იყო დაცული.
 ნაკადი იცნო ღვთაებრივი, ესრედ მლოცველმან:
 145 „მისმინე, ღმერთო, გვეედრები, ჩემო მშველელო,
 პოსეიდონის რისხვისაგან გადამარჩინე.
 საბრალისია ხომ უკვდავი ღმერთებისგანაც
 კაცი, მთხოვნელი შეწვენისა, ჩემებრ გვემული.
 შემოველები მე შენს მუხლებს ამის მთხოვნელი,
 150 ღირსი გამხადე, მეუფეო, შენი წყალობის“.
 ეს თქვა და უმაღ შეწყდა ღენა, დაცხრა ტალღებიც.
 ჰპოვა მშვიდ ნაპირს ოდისეესმა თავის სახსნელი,
 ორთავე მუხლი მოეკეთა, ხელთ მოუსაედა,
 ზღვაზე დათმენილ სივაგლახით გულგაღუელსა.

455 ტანდაოსებულს ცხვირ-პირიდან წყალი სდიოდა
 და სულმიხდილსა ხმის ვალები ძალა არ ჰქონდა,
 ესდენ შეეპყრა ენით უთქმელ დაღლილობასა.
 რა მოიბრუნა სული, გული ჩადგა საგულეს,
 მაშინ ქალღმერთის მოსახვევი მოიხსნა მკერდით,
 460 იმ მდინარეში გადისროლა, ზღვას რომ ერთვოდა.
 მყის წარიტაცეს მოსახვევი დიდმა ტალღებმა
 ინოს ღვთაებრივ თეთრ ხელებში ჩასაბარებლად.
 ადგა და იგი ლერწმებს გასცდა და მისწვდა მიწას,
 ქვედამხობილი ჰკოცნიდა და ასე ამბობდა:
 465 „ეაჰმე, რას ვითმენ! ან რა მეღის ნეტავი კიდევ?
 რომ გავათიო მდინარესთან საზარი ღამე,
 ვაჰ, თუ სინესტემ და უყმურმა მომიღოს ბოლო,
 ამდენ ჭირვარამგამოელილსა, ქანცგაწყვეტილსა.
 დილას მდინარით დაუბერავს ცივი რამ ქროლვა
 470 და თუ იმ ბორცვსა შევეფარე, ტყით დაფარულსა,
 მის ხშირ ბუჩქებში დავიძინებ მაშინ საამოდ,
 დაქანცულობას ტკიბილი ძილი გამიქარებდა,
 მაგრამ მას ვშიშობ, რომ არ გავხდე მხეცთა საკბილო“
 ბოლოს, ამ ფიქრით შეპყრობილმა, დაასკენა ასე:
 475 ტყეს მიაშურა, იმ მდინარის ნაპირთან მდებარს.
 ორი ხე ჰპოვა იმან ტყერში, ერთად შეზრდილი,
 ერთი ველური და მეორე ზეთისხილისა.
 ვერ გაუვლიდა ვერც ნოტიო, ცივი ქარები,
 ვერც თუ მზის სხივთა მცხუნვარება შინ გაატანდა,
 580 ვერც წვიმის თქეში შეაღწევდა მის სისზირეში,
 ერთი ერთმანეთს ისე მჭიდროდ გადახლართვოდნენ.
 შუა მოთავსდა ოდისევსი ფოთლის საწოლზე,
 მართლაც ფოთლები თავსაყრელად დაგროვილიყო,
 კიდევ ორ-სამ კაცს თავფეხამდე სულ დაფარავდა,
 585 თუნდაც ყველაზე სუსხიან და ცივ ზამთარშიაც
 გულს დაუამდა გმირ ოდისევსს, ამის მნახველსა,
 შიგ შუა ჩაწვა, ზედ ფოთლები შემოიყარა
 ისე, ვით კაცი მუგუზალს შავ ნაცრით დაფარავს,
 შორს ველზე მყოფი, როს მახლობლად არვინ არ უვის,
 590 ცეცხლის ნაპერწკლის შემნახველი, დამხმარე ვინმე, –
 ისე ჩაეფლო ოდისევსი ფოთლის მორევეში.

სიმღერა მეექვსე

[ოდისევსი და ნავსიკაა]

5 დმერთთა სადარი ოდისევსი ძილს მისცემოდა,
 დაღლილობით და უძილობით ქანცგაწყვეტილი.
 ხოლო ათენა ფეაკთ ქალაქს და ხალხს ეწვია,
 რომ ბინადრობდა ჰიპერიის ვრცელ მხარეს ძველად,
 კიკლოპთა უტეხ და ქედმაღალ ტომის მახლობლად,
 ვინც მათ არბევდა ხოლმე ძალით აღმატებული.
 მაშინ ღვთისდარმა ნავსითომე აპყარა ერი

და გაუყენა უკაცრიელ სქერის გზასა,
 იქ დაადგინა მან ქალაქი სრა-დარბაზებით,
 10 ააგო ღმერთთა სალოცავნი, მიწებიც გააყო,
 თუმც ბედისწერას წარეგზავნა უკვე ჰადესში.
 მაშინ მეფობდა ალკინოე, ღვთისგან ნაკურთხი,
 მის დარბაზისკენ გაეშურა ათენ ქალღმერთი,
 ესდენ მზრუნველი ოდისეესის დაბრუნებისთვის.
 15 შევიდა უცხოოდ ანაშენებ საწოლ დარბაზში,
 სად ქალს ეძინა, სილამაზით ღმერთების დარსა,
 ნავსიკაიას, ალკინოეს უბადლო ასულს.
 ორსა მხეველსა, ქარიტების მიერ შემკულთა,
 მშვიდად ეძინათ დაგდულ კარის ორსავე მხარეს.
 20 ნიავის მსგავსად შეიპარა ათენა საწოლს.
 თავსასთუმალთან დადგა, სიტყვებს წასწურწულებდა,
 სახე მიელო გემთა მცოდნე დიმანტეს ქალის,
 ვინაც ასაკით და სიტურფით მას ედრებოდა.
 ასე ათენამ, ცისფერთვალამ, დაიწყო სიტყვა:
 25 „ნავსიკაია, რა დედამ გშეა ასე უქნარა.
 ტანთსამოსელი უპატრონოდ ჰყრია შენს სახლში,
 მოსულა ჟამი გათხოვების, უნდა იცოდე
 ჩაცმა-დახურვა კარგი გმართებს შენც, შენს მხლებლებსაც.
 კარგად ჩაცმულს ხომ თან სდევს მუდამ კარგი სახელიც,
 30 დედაც და მამაც სიხარულით მას შენატრიან.
 აბა, წაივდე, დილიდანვე შევეუდგეთ სარეცხს,
 მეც წამოგყვები, საქმე დროზე რომ მოვითაოთ.
 ქალიშვილად ხომ სამუდამოდ არ უნდა დარჩე,
 ყველა დიღებულს ამ მხარეში სურს შენი ქმრობა.
 35 რადგან შენც მათებრ კეთილშობილ მოდგმას ეკუთვნი.
 ნულა აყოვნებ, ნახე მამა სახელოვანი,
 რომ ადრიდანვე განგიშადოს ეტლი და ჯორი,
 სარტყელ-კაბათა, მოსასხამთა გადასაზიდად.
 ფეხით სიარულს, შენც გერჩიოს ეტლზე დაჯდომა.
 40 რადგან შორსაა ქალაქიდან მდინარის პირი“.
 თქვა და ათენა გაეშურა ოლიმპოსაკენ,
 სადაც, ამბობენ, უკედავ ღმერთებს დაუდევთ მიწა,
 იქ არასოდეს არც ქარია და არცა თქეში,
 არც ზამთრის თოვლი, სიმშვიდეა მარად უდრუბლო.
 45 ნაზი ეთერი თავს ადგია სხივთ მოკიაფე.
 ყოველ ცისმარე დღე იქ ღმერთნი სიამტკბილობენ.
 რა ეს აუწყა, იქ ათენა შემდეგ ავიდა
 ადგა ეოსი ოქროს ტახტით და გააღვიძა
 ნავსიკაია, ნახულ სიზმრით გაოცებული.
 50 მშობლების ძებნა იწყო სახლში, ეთქვა სიზმარი
 ძვირფას დედისთვის და მამისთვის ჰპოვა ისინი.
 მაყალთან იჯდა დედამისი მსახურ ქალებთან,
 მეწამულ ფერის მატყლის რთვაში რომ გართულიყვნენ.
 მამაც მოვიდა, წასასვლელად გამზადებული. –

55 მას მოეწვია კეთილშობილ ფეაკთა კრება
ეახლა მშობელს ამ სიტყვებით ნავსიკაია:
„მამავ, მშობელო, ბრძანე, ეტლი გამიწყონ დროზე,
ტანისამოსი მდინარეზე მიმაქქეს სარეცხად
60 ისე მიყრია ჭუჭყიანი, გაურეცხავი.
შენც ხომ შეგფერის, როცა წახვალ წარჩინებულთა
სათათბიროზე, სუფთა გქონდეს შესამოსელი.
ხუთ ვაჟს პატრონობ სასახლეში სახელოვანსა,
ორს ოჯახი აქეს, სამი ჯერაც უცოლო არის,
ტანისამოსი მუდამ სუფთა ხომ უნდა ჰქონდეთ,
65 როცა ზეიმზე წაეღენ, მმართვეს ვიზრუნო მათთვის“.
შერცხვა და ვერა თქვა რა თავის ქორწინებაზე
მამა მიუხვდა გულისზრახვას და უთხრა ასე:
„უარს ვით გაადრებ გინდ ჯორებზე, გინდ სხვა რამეზე
ვეტყვი მსახურთ და მყის მოგგვირან ეტლსა მაღალსა;
70 მტკიცედ ნაკეთებ ძარსაც ზედვე შემოუღებენ“.
ეს თქვა და მსახურთ მოუწოდა. სრულჰყვეს ბრძანება:
ეტლი მოკგვარეს მეყვესეულად მაღალთელიანი,
ჯორნიც მორეკეს და შეუბეს მაღალ უღელში.
ქალმა სამოსი დარბაზიდან გამოიტანა
75 და დაალაგა წესისამებრ გამართულ ეტლზე.
ღედამ საგზალი მიაწოდა კალათებითა,
მასთან ტიკებიც, ავსებული საამო ღვინით.
ამასობაში ქალიშვილი ავიდა ეტლზე,
ოქროს ჭურჭელიც ნელსაცხებლით გადასცა ღედამ,
80 რომელიც მას და მის მსახურ ქალთ დასჭირდებოდათ.
ნავსიკაიამ სადავეს და შოლტს ხელი სტაცა;
გაუწყრა ჯორებს და ისინიც დაიძრნენ უმაღ
და გზას დაადგნენ ასულის და ტვირთის მზიდველნი.
ხოლო უკან კი მსახურ ქალთა გუნდი მისდევდა.
85 რა მიაღწიეს ულამაზეს მდინარის ნაპირს,
საცა აუზი მუდამ იყო პირამდე სავსე,
რაკი ფსკერიდან შედიოდა შიგ წყლის ნაკადი,
ეტლი შეჩერდა და გამოხსნეს უღლიდან ჯორნი,
მერე გარეკეს წყლისპირს გაშლილ ტურფა მინდორზე,
90 თაფლივით ტკბილი სად ბალახი ჭარბად ხარობდა.
შესამოსელი გადმოიღეს, წყალში ჩაალბეს,
ორმოში სთელეს სიმარჯვეში გაჯიბრებულთა,
როცა ტანსაცმელს მოაშორეს მწვირე და ჭუჭყი,
ზღვის ნაპირ-ნაპირ გაყოლებით გამოაფინეს,
95 იქ, სადაც კენჭებს მშვიდი ტალღა ელამუნება.
შემდეგ კი ტანი დაიბანეს, წაიცხეს ზეთი,
ბოლოს ჩამოსხდნენ მდინარის პირს პურის საჭმელად.
რაკი სარეცხი გასაშრობად მზეს გაუფინეს.
როცა ასულიც და მსახურნიც პურობას მორჩნენ,
100 ბურთის თამაში წამოიწყეს ღედაშობილა.
ქალწულმა ყველა იმ თამაშში ჩააბა მღერით,
ვით არტემიდე მვისარი დაედევნება

ტიგეტის ან ერიმანთუს დიდ მწვერვალებზე
 ან ტახს გარეულს, ანდა ირემს სწრაფად მორბენალს,
 105 თანაც ნიმფები, ზევისის ტურფა ქალიშვილები
 კვალდაკვალ ლხენით. გატაცებით მისდევენ იმას.
 თვალტანადობით ყველას ისე აღმატება,
 უმაღ სცნობს კაცი, თუმცა სხვებიც ლამაზებია.
 ისე იმ ქალწულს მის ტოლებში გამოარჩევდი.
 110 ნავსიკაია აპირებდა შინ დაბრუნებას,
 როს სარეცხს მორჩა და ჯორებიც ეტლში შეაბა,
 მაგრამ ათენამ. ცისფერთვალამ, მყის მოიაზრა,
 რომ ოდისევსი დაენახა ამ ტურფა ასულს,
 რათა ქალაქში წყევანა ის თავის ხალხთან.
 115 მეფის ასულმა ბურთი სტყორცნა მაშინ ერთ მსახურს,
 მაგრამ აუცდა და უეცრად ჩაეარდა წყალში.
 ატყდა კივილი და ოდისევსს გამოეღვიძა.
 წამოდგა ის და გულში მყისვე ეს გაიფიქრა:
 „ვაჰმე, რა ხალხში, რა ქვეყანას მიმაგლო ბედმა?
 120 იქნებ სასტიკთა, უსამართლო ველურთა შორის,
 ან კაცთმოყვარე და ღეთისმოსავე ხალხთან მივსულვარ?
 მერედა ქალთა ხმა რომ ისმის გასაოცარი,
 იქნებ ნიმფები ერთობიან, მთათა მწვერვალთა,
 წყაროთა, კორდთა, ნაკადულთა ტურფა მფლობელნი?
 125 ან იქნებ სადმე მეტყველ კაცთა მახლობლად მოვხვდი?
 მივალ, მე თვითონ ყოველსავეს ვნახე, შევიტყობ“.
 თქვა, ბურქებიდან გამოვიდა მყის ოდისევსი,
 მტკიცე მარჯვენით შეემტკერია ხეთა ტოტები,
 რომ სარცხეწელი დაეფარა მისი ფოთლებით.
 130 ისე გამოხტა, როგორც ლომი, მთებში გაზრდილი,
 თითქოს ქარ-თქეშში სანადიროდ გამოეარდნილა,
 რომ თავს დაესხას ხართა ჯოგსა, ან ცხერების ფარას,
 ან დამფრთხალ ირმებს, შიმშილისგან იძულებული;
 არ ერიდება არც ბოსელსა, არც კაცთა ბინას.
 135 ჰა, ოდისევსი უღამაზეს ქალწულთა შორის
 შიშველ-ტიტველი გამოვარდა მოულოდნელად.
 შესაზარელი, ზღვის წუმქეში ამოგანგლული.
 სხვადასხვა მხარეს გაიფანტნენ ქალიშვილები,
 დარჩა მარტოდენ ალკინოეს ტურფა ასული.
 140 გულს სითამამე ღმერთს ჩაედვა ანაზღეულად.
 დადგა პირისპირ, ოდისევსს კი ვერ გადწყვიტა
 მუხლებზე ხელი მოეხვია ტურფა ქალისთვის
 თუ, შორს დამდგარსა, სათხოვარი ეთქვა თავისი,
 რომ წაეყვანა, ტანსაცმელი მიეცა მისთვის.
 145 ამ ფიქრში მყოფმა მიიჩნია საუმჯობესოდ:
 შორით დამდგარსა სათხოვარი ეთქვა ტკბილ სიტყვით,
 რომ ტურფა ასულს მუხლთ მოხვეენით არა წყენოდა.
 ტკბილმოუბარმა ოდისევსმა ეს სიტყვა ჰკადრა:
 „უკვდავი ხარ თუ მოკვდავი ხარ, – გეხვევი მუხლზე.

150 თუ ღმერთქალი ხარ, ვრცელ ზეცათა მფლობელ-ბატონი,
 ზეცის ასულსა – აფროდიტეს – შეგადარებდი,
 ყველაზე მეტად იმას გაეხარ თვალტანადობით.
 თუ მოკვდავი ხარ და მიწაზე დავიდევს ბინა,
 სამგზის ყოფილა კურთხეული შენი დედ-მამა
 155 და შენი ძმებიც ბედნიერნი ზომაზე მეტად,
 რადგან სიამით აღიესება მათი არსება,
 ამგვარ მშვენებას ცისმარე დღე როცა ხედავენ.
 ზოლო ყველაზე ბედნიერი იგი იქნება,
 160 ვინც შინ შეგიყვანს ჯიღლო-მზითვით სხეებისა მჯობი.
 შენს უკეთესი არ მინახავს მოკვდავი ვინმე,
 არცა ქალი და არცა კაცი. გიჭკერეტ და მიკვირს.
 დელოს კუნძულზე, აპოლონის სამსხვერპლოს ახლო,
 პალმა ვიხილე ახლად რგული და ტანწერწეტა.
 იქაც ცყოფილვარ, მრავლად მახლდა თანამხლებელნი,
 165 იმ გზას შემდგარი ჭირს შევესწარ აურაცხელსა!
 გაოცებული დიდხანს ვიდექ იმის წინაშე,
 სხვა დროს აროდეს იმის მსგავსი ხე არ მენახა.
 შენც, ქალო, ისე განმაცვიფრე, მაგრამ ვერ ვბედავ,
 მუხლებზე ხელი შემოგხვიო ტანჯულ-გვემულმა.
 170 მხოლოდღა გუშინ დავაღწიე თავი პირქუშ ზღვას.
 მანამდე ტალღა, ქარიშხალი დამახეტებდა
 იმ ოგიგიის კუნძულიდან გადმოხვეწილსა,
 აქ მოგდებული რომ სხვა ჭირში ჩავეგდე უფალს.
 ვხედავ, მიმზადებს მე ღეთაება ახალ განსაცდელს.
 175 იყავ მოწყალე, დედოფალო, ჭირგამოვლილი
 მოვსულვარ შენთან, სხვა კაცთაგანს ვერავის ვხედავ,
 ამ ქალაქისა და ამ მიწის ბინადარს ვისმეს.
 გზა გამასწავლე, ის ნაჭერიც მომეც, რომელშიც
 აქ წამოსვლისას თეთრეული გამოახვიე.
 180 ისემც ღმერთები შენს სათხოვარს შეგისრულებდნენ, –
 კარგ ქმარს და სახლ-კარს და ცხოვრებას სიამტკიბილობით.
 მის უკეთესი არ იქნება ბედნიერება,
 ცოლი და ქმარი რომ ცხოვრობენ ერთსულოვანად,
 მოყერის საამოდ და მტრებისთვის გულგასახეთქად.
 185 ამაზე უფრო ნეტარება ქვეყნად რა არი?“
 ნავსიკაიამ უპასუხა, თეთრხელიანმა:
 „არ გაეხარ კაცსა ბოროტსა და გონებაჩლუნგსა.
 კაცთა თავის ხედრს ოლიმპელი ზეცის მიუზღავს,
 190 ავსაც და კარგსაც სურვილისებრ ანიჭებს ყველას
 და რაც კი შენთვის მოუცია, უნდა გაუპლო.
 რაკი აქ მოხველ, ჩვენს ქალაქში და ჩვენს მხარეში,
 არც ტანთ სამოსი მოგაკლდება, არცა სხვა რამე,
 რაც კი უბედურ მთხოვნელთათვის გვაქვს გასაცემი.
 ქალაქს მიგიყვან, აქ მცხოვრებსაც გაგაცნობ ჩემს ერს.
 195 ფეაკთ უპყრიათ ეს ქალაქიც და ეს მხარეცა.
 მე ვარ ასული დიდსულოვან ალკინოვისი,
 რომლის ხელშია, ფეაკთ შორის, ძალაუფლება“.

200 შემდეგ უბრძანა კობხათმიან თავის მსახურებს:
 „მოდით, ქალებო, რას გარბიხართ, კაცია უცხო,
 როდი მოსულა ჩვენდა სამტროდ ან სააკაკოდ.
 არცა შობილა კაცი ვინმე, არცა იშობა,
 ჩვენს ქვეყანაში რომ მოვიდეს ბოროტ განზრახვით,
 რადგან უკვდავნი გვეპყრობიან მარად წყალობით.
 აქ, შორს, მღელვარე ზღვის კიდესთან დაესახლებულვართ,
 205 და იშვიათად მოგვაკითხავს მოკვდავი ვინმე.
 ჩვენთან მოსულა დღეს ეს კაცი გაწამებული,
 უნდა მივიღოთ ზეესისაგან მოვლინებული.
 ცოტა რამ მიეცეთ, მაგრამ მიეცეთ კეთილი გულით,
 სასმელ-საჭმელი მიაწოდეთ უცხო მოგზაურს,
 210 განბანეთ მყუდრო, ქარისაგან დაცულ წყაროსთან“.
 ეს რომ თქვა, უმაღ ადგა ყველა, ერთურს მოუხმეს,
 მყუდრო ადგილას მოფარეს მათ ოდისეესი,
 ისე, ვით ბრძანა ალკინოეს ტურფა ასულმა,
 წინ დაულაგეს პერანგი და წამოსასხამი,
 215 ოქროს ჭურჭელით მიაწოდეს ნელსაცხებელი
 და მდინარესთან მიიყვანეს ტანდასაბანად.
 ასე მიმართა ოდისეესმა მაშინ მსახურებს:
 „შორს ჩამოდექით, მსახურებო, დამტოვეთ მარტო,
 ტანს დავიბან და დავიზილავ ნელსაცხებელით,
 220 კარგა ხანია, რაც ჩემს სხეულს ის არ უნახავს.
 ხომ ვერ დავიბან, თუ ყველანი თავს დამადექით,
 შემრცხებება შიშველს ღამაზთმიან ქალთა წინაშე“.
 ეს თქვა და უმაღ გაეცალნენ ქალიშვილები.
 და ოდისეესმა დაიბანა ტანი მაშინვე,
 225 ჩამოირეცხა მხარბეჭიდან ჭუჭყი და მწვირე
 და თმებიდანაც მოიშორა ზღვის ქაფის ნაშთი.
 როცა სხეული დაიბანა, ზეთი წაიცხო,
 ჩაიცვა ქალთა მორთმეული ტანისამოსი,
 მაშინ ათენამ, ქალიშვილმა დიადი ზეესის,
 230 ახოვნება და სიმაღლე მისცა ჭაბუკის
 და სოსანისებრ გრუზა თმებით თავი შეუმკო.
 როგორც ოსტატი ვერცხლის რამ ნივთს მოაოქროებს,
 ჰეფესტოსა და ათენასგან ნაწრთობ-ნასწავლი,
 და ყოველ ნივთსა სრულყოფს დიდის ხელოვანებით,
 235 ასე შეამკო ის ათენამ თავით ფეხამდე.
 შემდეგ ამისა ზღვის ნაპირას დასვა თავისთვის,
 გაბრწყინებული საუცხოო რამ სილამაზით.
 ქალს, იმის ნახვით გაოცებულს, ეს სიტყვა დასცდა:
 „ყური დამიგდეო, ჰე, მსახურნო, ღამაზთმიანნო,
 240 ოლიმპოს მცხოვრებ დიდთა ღმერთთა ნების გარეშე
 ამას ღეთაებრივ ფეაკებთან რა მოიყვანდა?
 თავდაპირველად კი მეჩვენა მეტად უბრალო.
 ახლა რომ ვხედავ, ეტოლება ღმერთს, ცათა მპყრობელს.
 ამდაგვარ ვაჟაკს საქმროდაც კი მოვინატრებდი,

ჩვენს ქვეყანაში სამუდამოდ რომ დარჩებოდეს.
მაგრამ, მსახურნო, დააპურეთ ჯერეთ სტუმარი!“
ეს თქვა და უმაღ ალასრულეს მისი ბრძანება...

სიმღერა მეცხრე

[ოღისევის ფეაკთა მეფე ალკინოსის უამბობს თავის თავგადასაყალს]

„ო, ალკინოე, კაცთა შორის უპირატესო,
რა საამოა ამ მომღერლის სიმღერის სმენა,
ვინც ხელოვნებით თვითონ ღმერთებს შედარებია.
რა უნდა იყოს სიხარული იმაზე მეტი, –
სიამტკბილობით ხალხი ღზინში შეკრებილიყოს,
ღვინოს სეამდეს და თან ისმენდეს საამო მღერას,
სუფრა ზორავით, სასმელ-საჭმლით იზნიქებოდეს,
მოქეიფეებს თავზე ადგეთ მერიქიფენი
და რიგრიგობით შენელებულ ღვინოს აწვედიღენ.
ამის უკეთესს კაცის თვალი, აბა, რას ნახავს?
შენ გსურს ჩემს ბედზე, აღსავესზე სევედა-ვარამით
გიაამბო, რათა მოტირალმა ვიოხრო უფრო.
თავში რა ვითხრა, საბოლოოდ რაღა გიაამბო,
რაიცა ღმერთებს ჩემს თავს ჭირი დაუტეხიათ,
თავდაპირველად სახელს გეტყვიით, რათა იცოდეთ,
რომ თუ სიკვდილის დღეს როგორმე გავექეცე, მერე
მე გიმასპინძლებთ, შორს მცხოვრები აქედან, ღზენით.
ოღისევის ვარ, ლაერთის ძე, მე ხერხთა მცოდნე,
შორს გავარდნილა ჩემი სიბრძნის სახელ-ღიღება,
მკვიდრი ვარ მზიან ითაკასი, ჩანს იქ ნურიტონ
მთა ჩრდილოვანი, ტყით მოსილი, ხილვად საამო,
მის გარეშემო მრავლად არის სხვა კუნძულებიც –
სამე, ტყიანი ძაკინთოსი, დუღიხიონი.
თვით ითაკა კი ძვეს ყველაზე შორს, შუა ზღვაში,
დასაველეთ მხარეს, სხვები კი მზის ამოსაველთან.
თუმც კლდოვანია, კარგ მოყმეთა არის აღმზრდელი.
არსად მეგულვის მე სხვა მხარე მასზე უტკბესი.
მეტად ეწადა იმ კალიფსოს, ჯადოსან ქალღმერთს,
რომ ქმრად ვყოლოდი მჯდომარე ვრცელ გამოქვაბულში.
ფრიად ცდილობდა კირკეც, მცოდნე გრძნეულებისა,
აიაიას დარჩენილი, მასთან ვყოლოდი,
მაგრამ ვერ იქნა, ვერ მოიგო მან ჩემი გული.
რა უნდა იყოს სამშობლოზე, ოჯახზე ტკბილი,
თუნდ სასახლეშიც რომ მეცხოვრა უცხო მხარეში,
ნათესავთავან, სისხლზორცთავან დაშორებულსა?
ახლა გიაამბობ იმ უძმიძეს დაბრუნებაზე.
ტროით წამოსულს რაიც ზეესმა თავს დამატეხა,
ტროიდან ქარმა კიკონთ ქალაქს ისმარს მიგვაგდო,
ქალაქი იგი დავანგრით და მკვიდრნიც მოვსპეთ.
ბევრი ნადავლი, ტყვე-ქალები ხელთ ვიგდეთ იქა
და ყველაფერი გაუყვავი მებრძოლებს წესით

და უმაღლეს ყველას მოვუწოდე, ადგილს გავცლოდით.
მაგრამ ამჟამად, არ მისმინეს უგუნურებმა.

45 ბეერისგან ბეერი ღვინოც შესვეს, თაფლზე უტკბესი,
ბეერიც შეჭამეს ხარები და მსუქანი ცხვრები.
ამასობაში კიკონებმა იხმეს თვისტომნი,
რომელნიც ქვეყნის შიგ სახლობენ, იქვე, მეზობლად
წარჩინებულნი ცხენოსანნი, მედგრად მებძროლნი,

50 მასთან ქვეითად ბრძოლის წესის კარგად მცოდნენი.
ღლით მოგვაწყდნენ, გაზაფხულის ფოთლებზე ბეერნი
და ზევსის რისხვა თავს დაგვატყდა მოულოდნელად,
რომ უბედობა განგვეცადა ენით უთქმელი.
ნავების ახლო ცხარე ომი გაემართეთ უცებ,

55 თვითონ ვუშენდით ჯერ ერთმანეთს სპილენძის ლახვრებს.
ამასობაში ინათლა და დღემაც მოგვისწრო,
მანც კი მტკიცედ მტერს ურიცხვსა ვუმკლავდებოდით.
მაგრამ მწუხრისას, როცა ხარებს უღელს შეხსნიან,
კიკონელებმა დაიჯაბნეს აქაველთ ჯარი.

60 ყოველ გემიდან გამოგვაკლდა ექვს-ექვსი კაცი.
სხუებმა კი შავი სიკვდილისგან გაქცევა შეძლეს.
ისევ განვაგრძეთ მერე ცურვა მწუხარე გულით.
თუმც ჩვენ გადავჩრით, დაგვეღუპა ძვირფასი ძმები
მაგრამ გემები გზას მანამდე არ გავუყენეთ,

65 სანამ დაკარგულ მეგობართა სამგზის არ ვუხმეთ,
ვინც ბრძოლის ველზე კიკონთაგან განგმირულიყო.
და უცებ ზევსმა თავზე რისხვად დაგვცა გრიგალი,
ზღვა და ხმელეთი ბურუს-ჯანყით შემოსა უმაღლ,
ციტ ჩამოეშვა მაშინ ღამე წყვილიაღოვანი,

70 გემებმა შექმნეს უთავბოლო რყევა-ქანავი.
სამად და ოთხად ილქანი დაფხრიწა ქარმა,
დაზაფრულებმა დაეხსენით და გემზე დაეყარეთ.
ნიჩბებს მოუესვით. ხმელეთს რასმე მიუუახლოვდით.
ორი დღე-ღამე განუწყვეტლივ ნაპირს ვეყარეთ,

75 მძიმე დარდით და დაღლილობით გულშენაღონნი.
როს მესამე დღეს კოხტათმება გამოჩნდა ეოს,
ანმა აღემართეთ და დაეშალეთ აფრები თეთრი.
ქარმა დაქროლა, მესაჭენი გემს აჩქარებდნენ
და ის-ის იყო, მივალწიეთ სამშობლო მიწას,

80 მაგრამ მალეას რომ ვუკლიდით, ატყდა ტალღები,
დაგვეცხო ბორეამ და მიგვაგდო კითერონს მიღმა.
ცხრა დღე გვატარა აღმა-დაღმა ქართ მძვინვარებამ
ბობოქარ ზღვაზე. მეთეს კი მივედით ქვეყნად
ლოტოფაგების, ყვაევილებით რომ საზრდოობენ.

85 ავედით ნაპირს, მოვიძიეთ სასმელი წყალი,
გემების ახლოს ზეზეულად გავტეხეთ პური.
როდესაც გული შევაჯერეთ სმითა და ჭამით,
თანამგზავრები მყის გავგზავნე დასაზვერავად,
პურისმჭამელი თუ რა ხალხი ცხოვრობდა იქა.

90 წავიდა ორი, იმათ ერთიც გზირად ვაახელ.
როცა მივიდნენ, გაერივნენ ლოტოფაგებში,
ლოტოფაგებმა არაფერი არ აწყენინეს,
გაუმასპინძლდნენ და მიაერთეს ლოტოსის კერძი
და რა იგემეს უტკბილესი ლოტოსის გემო,
95 არცარა გვამცნეს, არც ინდომეს უკან წამოსვლა,
მოუნდათ მუდამ ყოფილიყვნენ ლოტოფაგებთან.
ლოტოსის ეშხით დაავიწყდათ შინ დაბრუნება.
სულ ძალა-ძალით მოვათირიე ჩემები გემზე
და მივაკოჭე მაგარ ბაწრით ნიჩბის სახელურს.
100 ხოლო სხვებს ვუთხარ, უძვირფასეს თანამგზავრებსა,
დაუყოვნებლივ სწრაფ გემებზე რომ ასულიყვნენ,
რათა იმათაც არ ეგემათ ტკბილი ლოტოსი.
უმაღ ავიდნენ და მიუსხდნენ ნიჩბების სკამებს,
მწყობრად მსხდარებმა ზღვას ქაფოვანს დაჰკრეს ნიჩბები.
105 გულამღვრეულნი ამ ამბებით კვლავ მივეკურავდით.
და მივადწიეთ უხეშ, უდრეკ კიკლოპთა მხარეს,
რომლებიც უკვდავ ღმერთთ წყალობას მინდობილიყვნენ.
არც სარგავს რგავდნენ, არცა სათეს სთესავდნენ რასმე,
რადგან იწვედნენ ყოველივეს ურგველ-უთესველს:
110 ხორბალსა, ქერსა, თან ვენახსა, რომელს ვეება
მტყენები ესხა, ზეესის ნამის მოუკლებელსა.
არც მოედანი ჰქონდათ ბჭობის, არც რამ კანონი.
მთათა მაღალთა მწვერვალებზე მოსახლეობდნენ.
ქებათა სიღრმეში ცოლით, შვილით ცხოვრობდნენ მარტო
115 განდგომით მყოფნი, ერთმანეთთან მიმოუსვლელნი.
კუნძული ვნახეთ, კიკლოპთ ქვეყნის ნავსაყუდელიც,
არცა თუ ახლოს, არც ისე შორს, განზე მდებარე.
ტყეს დაბურულსა ველურ თხების სძოვდა ჯოგები,
რომელნიც კაცთა სიახლოვეს სულ არ უფრთხოდნენ,
120 მონადირენიც არა სჩანდნენ სადმე მახლობლად.
ვაივაგლახით მწვერვალების გადამლახველნი
არცა მწყემსები არა სჩანდა, არცა მხვნელები,
უხნავ-უთესი შთენილიყო მათი მიდამო.
კაცს ვერ ნახავდი, მარტოდ სძოვდნენ თხა და ციკნები.
125 არცა ხომალდი არ იცოდა კიკლოპთა გვარმა,
არც კაცნი ჰყავდათ, გემთშენების საქმის მცოდნენი,
რომ გამოეწყო ვინმეს ნაენი, მტკიცედ ნაკეთნი,
ადამიანებს ქალაქებში რომ მიიყვანდნენ,
როგორც სჩვევია კაცთა მოდგმას მისვლა და მოსვლა,
130 ისინი კუნძულს ხალხით მჭიდროდ დაასახლებდნენ.
სულ მოუმცდარად მოაქვეს მიწას მუდამ ნაყოფი,
რადგან ზღვის ნაპირს ჭარბად ახლავს ვრცელი ველები,
ამო რუთავან რომ ირწყვიან, არ ჭკნება ვაზი.
აქაა ყანაც, ნათესები მაღალი მუდამ
135 დროზე იმკება, რადგან მიწა ნოყიერია.
მებნა არ უნდა კარვად გაშლილ ნავსაყუდელსა,
ღუზის ჩაგდებას, ბავირთ მიბმას არ საჭიროებს.

ნაპირს მიმდგარი იდექ მანამ, სანამდე გინდა,
სანამ ნიაი სასურველი არ დაგიქროლებს,
140 ნავსადგურს ზემოთ წყალკეთილი დიოდა წყარო,
ქვაბთან რუ იყო, რუს გარშემო – ალვის ხეები.
ჩვენ იქ შევეცურდით, რომელიღაც ღმერთის ჩვენებით,
რადგან არ ჩანდა ბურუსიან ღამეში რამე.
ნათა გარშემო ჯანდი იდგა, არც მთვარე ჩანდა,
145 რადგანაც ზეცა შეეღრუბლებით შეგრაგნილიყო.
მიტომაც კუნძულს ჩვენთაგანი ვერვინ ამჩნევდა.
ვერც დიდრონ ტალღებს ვერ ვხედავდით, ნაპირზე მომსკდარს,
სანამ ნაეები არ შეიჭრა ცხვირით სილაში.
მაშინ ნაეებზე ჩამოვხსენით ანძა და აფრა
150 და გადავედით ტალღებშემსკდარ ნაპირზე ჩვენაც.
ვიდრე ეოსი არ გამოჩნდა, გვემინა მანამ.
ვარდისფერთითა რა გამოჩნდა ეოსი ადრე,
გადაგვეშალა წინ კუნძული, ხილვად უცხო რამ,
მაშინ ნიმფებმა, ასულებმა სკიპტროსან ზეესის,
155 მორეკეს თხები, რომ თანამგზავრთ გვექონოდა საზრდო.
უმალ შუბ-მშვილდით აღვიჭურვეთ, დაეაგდეთ გემი,
ნაღირთ სერა ვიწყეთ სამ ნაწილად გაყოფილებმა,
უხვად მოგვმადლა ღმერთმა მაშინ ნანადირევი,
თორმეტსა ნავსა თითოეულს ცხრა-ცხრა თხა ერგო.
160 ჩემთვის საკუთრად დავიტოვე ათი ციკანი.
და ჩვენ მთელი დღე მზის ჩასვლამდე ამოდ ვისხედით.
ეჭამდით თხის ხორცს და ვაყოლებდით უტკბილეს ღვინოს,
ჯერ ჩემ გემებზე კიდევ იყო წითელი ღვინო,
გემებით ბევრი წამოვიდეთ სავესე კოკები,
165 როცა კიკონთა წმინდა ქალაქს დავესხით თავსა.
ნათლად ვარჩევდით კიკლოზთ მხარეს, მის ახლოს მყოფნი,
ზმაც კი გვესმოდა თვითონ მათი, ცხერების და თხების.
ამასობაში მზეც ჩავიდა, დადგა წყვილიად.
დავწეით მღელვარ ზღვის ნაპირას დასაძინებლად.
170 ვარდისფერთითა როს აღმოხდა ეოსი ადრე,
ყველა შევეკრიბე მოედანზე და ეს ვუთხარი:
„აქ დარჩით ყველა, მეგობარნო უძვირფასესნო,
მე ერთი გემით თან წავიყვან ჩემს თანამგზავრებს,
შევიტყო, კაცნი იქ მცხოვრებნი თუ ვინ არიან,
175 ველურებია, არმცოდნენი სამართალისა,
თუ ღვთისმოსავნი, მოყვარენი სტუმარ-მეგობრის“.
ეს ვთქვი და გემზე აველ მაშინ, ვუხმე მეგობრებს
ჩემთან ამოსვლა და საჩქაროდ გემის აშეება.
სრულყვეს ბრძანება და მიუსხდნენ ნიჩბის პალოებს.
180 შემდეგ ზღვის ტალღებს თეთრქაფიანს დაპკრეს ნიჩბები.
მსწრაფლ მივადწიეთ კიკლოზთ ნაპირს უახლოესსა
და ზღვასთან ახლოს დავინახეთ გამოქებაული,
დაფნის ხეები იდგა მის წინ, გვერდით – ბოსლები,
თხათა და ცხვართა შესაფერი ღამის სათევი.

185 შემორაგველი იყო ეზო ღიდრონი ქვევით.
 ეზოში იდგა ცადაწვდილი მუხა და ფიჭვი.
 ერთი ვაჟაკი იქ ცხოვრობდა მაღალ-მაღალი
 განცალკევებით, თხის და ცხვარის ფარების მწყემსი,
 სულ მარტოდ მყოფი, უთვისტომო, არაფრის მცოდნე.
 190 რაღაც საოცარ რამ ქმნილებად გამოგვესახა,
 კაცს არა ჰგავდა პურისმჭამელს, მთას ჰგავდა უფრო,
 ტყით გადაბურულს, ცალკე მდგარსა განმარტოებით.
 ყველა თანამგზავრს, ჩემთან მყოფებს, ეუბრძანე მაშინ,
 გემი ნაპირზე აეთრიათ, იქ დაეცადათ.
 195 უურჩეულესი თორმეტი ყრმა თან წავეყვანე.
 წითელი ღვინო ერთი ტიკი წავიღეთ საგზლად,
 რომელიც მიძღვნა მე მარონმა, ევანთეს ძემმა,
 დიდმა ქურუმმა აპოლონის, ისმარს მჯღღმარემ,
 რადგან შევინდეთ ჩვენ იგი და მისი ცოლ-შვილი.
 200 მას აპოლონის ხეივანში ედგა სახლ-კარი.
 მან ჯილდოდ მიძღვნა საჩუქარი უძვირფასესი,
 შეიდი ტალანტის ოქროული, უცხოდ ნაკეთი,
 მაჩუქა ტურფად ნახელავი ვერცხლის კრატერიც.
 თორმეტ კოკაში თავანკარა ღვინო ჩამისხა,
 205 ღვთიური, უცხო, კაცს გახდიდა ღვინის უნახავს.
 მისი ჭაშნიკი სხვას არავის არ გაესინჯა,
 მხოლოდ მას, ცოლსა და მსახურსა, ჭურჭლის გამრიგეს.
 თუ ისურვებდით შესმას უტკბეს წითელი ღვინის,
 ღვინოს ერთ თასსა ოც ზომა წყალს ის შეურევდა.
 210 და იფრქვეოდა საოცარი სურნელი ღოქით,
 პირს ვერ მოსწყვეტდა კაცი, გემოს თუ გაიგებდა.
 სწორედ ეს ღვინო კუპრიელთ თანვე წავიღე,
 ქერხოში ჩავედ საგზალიცა, გუმანით მიეხვდი,
 კაცს შეეხვდებოდი მეტისმეტად დიდს, ბუმბერაზსა,
 215 წესის, კანონის უმეცარსა, ველურსა ვისმე.
 გამოქვაბულში შევედით და ვერავინ ვნახეთ.
 მახლობელ ველზე თხისა და ცხვრის ფარას მწყემსავდა.
 გამოქვაბულში ყოველივე წერილად შევიტყვეთ.
 ჭურჭლები ვნახეთ ყველით საესე. იქვე ბოსლები
 220 ვეღარ იტყვედა სულ დარჩეულ ციკან-ბატკანსა.
 მოზრდილნი ცალკე იყვნენ, ცალკე – ნაგვიანენი,
 ცალკე – სულ ახლად მოგებულნი და შრათი ესხა
 ყველა ჭურჭელში. ქვაბ-საწველიც მზად იდგა იქვე
 ფიცხლად დამიწყეს მაშინ ხეწნა თანამგზავრებმა,
 225 ყველი აგველო, მსწრაფლ გავცლოდით იქაურობას,
 თან ბოსლებიდან გაგვერეკა ციკან-ბატკნები,
 გემზე შეგვესხა და განგვეგრძო გზა მლაშე ზღვაზე.
 არ დაუჯერე, თუმც მიჯობდა ყურს მელა რჩევა –
 კიკლოპის ნახვა მსურდა, – ეგებ მოეცა რამე.
 230 მაგრამ გაცუდდა ეს იმედი, – რისხვით მიგვილო,
 ცეცხლი დაეანთეთ, ჩავიმუხლეთ, მსხვერპლი შევწირეთ,
 ყველი გავსინჯეთ, ვრცელ ქვაბულში ვისხედით ამოდ.

235 მობრუნდებოდა სანამ იგი. ბოლოს გამოჩნდა,
 ზურგზე ვეება ხე-ტყე ეწყო ვახშმის სამზადად,
 მეზური ზათქით ქვე დაამხო მან თავის ტვირთი.
 ნირწამხდრები მივიყუყუეთ ქვაბის კუნჭულში.
 გამოქვაბულში შემოლალა მსუქანი ფარა.
 მოსაწველავი შეაქუნა ყველა წინკარში.
 240 ყოჩი და ვაცი გამოქვაბულს გარეთ დასტოვა.
 კართან დააგლო კლდის ნაგლეჯი უზარმაზარი,
 რომელსაც ეტლი ოცდარიი ძერას ვერ უზამდა,
 ოთხობრბლიანი, მტკიცედ ნაჭედ-ნახელოვნები.
 ესდენ ვეება კლდის ნაგლეჯით კარი დაახშო.
 245 მერე დამჯდარმა გამოწველა თხები და ცხერები.
 როგორც წესია, თიკან-კრავი დედებს მიუშვა.
 წამს შეადედა მოწველილი რძის ნახევარი,
 გაწურა კიდეც. ყველი ჩადო დაწულ კალათში.
 ჭურჭელში დარჩა ნახევარი შემონახული,
 რომ შეეთქელიფა, როცა ვახშმის დრო დადგებოდა.
 250 რა მოითავა ყოველივე, რაც საქმე ჰქონდა,
 ცეცხლი დაანთო, თვალი მოგვიკრა და შეგვეკითხა:
 „რა კაცები ხართ? ამ წყლიან გზით სიდან მოსულხართ?
 საქმე გაქვთ რამე, თუ უმიზნოდ დაეხეტებით?
 ვით მეკობრენი ამ ვრცელ ზღვაზე საალაბებოდ,
 255 თავს რომ აგებენ და სხვებისთვის ვაება მოაქვთ?“
 ეს თქვა და ყველას შეგვიდონდა შიშისგან გული
 მის მჭექარ ხმაზე, შეგვძრა მისმა ველურმა სახემ.
 მაგრამ მე მაინც ეს შევბედე პასუხად იმას:
 „ტროას ომიდან მომავალი ვართ აქაველნი,
 260 მრავალ ქარისგანი შერისხულნი უსიერ ზღვებზე.
 მივეშურებით შინ სულ სხვა გზით და სხვა გეზითა.
 ასე ინება, ვით ჩანს, ზევსმა, ბრძენმა განგებამ,
 უფროსად გეყავდა ატრეისის ძე აგამემნონი.
 მომპოვებელმა ცის ქვეშეთში დიდი სახელის,
 265 მათი ქალაქი ქვე დაამხო და ხალხიც მოსრა.
 ჩვენ აქ მოვსულვართ და მუხლს ვიყრით შენსა წინაშე,
 რათა მიგვილო შინ სტუმრებად, გვიძღვნა რაიმე,
 როგორც წესია ამა ქვეყნის კაცთა მოდგმისა.
 270 კრძალვა გვხამს ღმერთთა, რადგანაც ვართ მავედრებულნი.
 ზევსი მფარველობს სტუმართა და მავედრებულთა,
 სტუმართმოყვარე მავედრებულთ კრძალვით თან ახლავს“.
 ეს ეთქვი და იმან მიპასუხა განრისხებულმა:
 „ბრიყვი ხარ, ანდა ჩამოსულხარ ძლიერ შორიდან,
 275 მე რომ მასწავლი ღმერთთა შიშსა, პატივისცემას.
 არად აგდებენ კიკლოპები ზევსს, კვერთხის მპყრობელს,
 არცა სხვა ღმერთებს, ბევრად ვჯობვართ თვითონვე იმათ.
 არც შეგებარალებთ ზევსის შიშით შენ და შენს ძმებსაც.
 თუ მე არა მსურს და გუნებით არ მოვიდნომე.
 ჯერ ეს მითხარი, აქ რომ მოხველ, გემი სად გიდგას,

280 აქედან ახლოს თუ შორსაა, მინდა ვიცოდე".
 ეხედავდი, მცდიდა, არ დაეუხეზდი გამოუცდელად
 და საპასუხო ცბიერებით მიეუგე სიტყვა:
 „პოსეიდონმა დამიღუპა, მიწის შემპყრელმა,
 285 ქეებს მიგვაჯახა, ქარისაგან მოტაცებულნი,
 იმ მაღალ კონცხზე, თქვენი მიწის სანაპიროზე.
 მეც და ესენიც შეაბნელ სიკვდილს ძლივს გადაეურჩით.“
 რა დავასრულე, არც რა უთქვამს, ბრაზით მზირალი
 ზე წამოიჭრა, მიეტანა ჩემს თანამგზავრებს.
 290 ორს ხელი სტაცა, ლეკვებივით ძირს დაანარცხა,
 იმათი ტვინით მოისევარა ირგვლივ მთლად მიწა,
 მერე დაკუნა, გაიშხადა მათგან ვახშამი.
 ლომებრ შეთქვლიფა ყველაფერი, რაც მოიხელთა,
 ხორციც, შიგანიც, მასთან ძვლებიც ქონ-ცხინით სავსე.
 ჩვენ კი მტირალნი აღვაპყრობდით ხელებს ზევსისკენ,
 295 ამის მნახველებს, არ ვიცოდით, რა უნდა გვექნა.
 როცა კიკლოპმა დიდი ფაშვი ამოიყორა,
 კაცის ხორცჭმულმა მოუხდელი რმე დააყოლა
 და მყის ჩაეგდო ცხვართ გროვაში დასაძინებლად.
 ბოლმით ამეესო მტკიცე გული და გადავწყვიტე,
 300 ახლოს მისვლა და ბასრი შუბით მკერდის გაპოზა
 იქ, სად იყოფა დაფისაპკით მკერდი ღვიძლისგან.
 მაგრამ სხვა აზრმა დამაბრკოლა ამ ფიქრში მყოფი:
 მაშინ უცილოდ სიკვდილისგან თავს ვერ ვიხსნიდით,
 რადგან შეუძლო იყო ჩვენთვის მაღალ კარიდან
 305 იმ მძიმე ლოდის გადმოგდება რამენაირად.
 ასე ვგოდებდით უიმედოდ გარიჟრაჟამდე.
 ვარდისფერთითა რა ეოსი წამოდგა ადრე,
 ცეცხლი დაანთო, გამოწველა მან ღედა ცხვრები
 ვით წესი ითხოვს, მოუნახა ღედას შეილები.
 310 რა ყველა საქმე შეასრულა მან თავის რიგზე,
 კვლავ ხელი მიპყო ორ თანამგზავრს და ისაუზმა
 მერე კი ფარა გაირეკა საძოვრისაკენ,
 შეუწუხებლად მოაცილა კარს დიდი ლოდი,
 გარეთ მოაღო კარს, ვით კაპარჭს ადებენ ხუფსა.
 315 სტვენა-ძახილით მთად მირეკდა კიკლოპი ფარას.
 ქებაში დარჩენილს მხოლოდ ერთი აზრიღა მქონდა,
 შური მეძია, თუ ათუნა ძალას მომცემდა.
 ბოლოს ეს აზრი მივიჩნიე საუკეთესოდ:
 ზეთისხილის ხის დიდი კეტი ეყუდა კედელს,
 320 ახლად მოჭრილი, გასახმობად შემონახული.
 რომ შეგებედა, უეჭველად ასე იტყოდი,
 ანბა არისო დიდი გემის, ოცნიჩბიანის,
 ტვირთის მზიდველის, ზღვათა სივრცის დამლახველისა,
 აი, რამდენად დიდი იყო იგი ხელკეტი.
 325 იქედან მოეჭერ ორი მკლავის გაშლა ნაჭერი,
 მივეც თანამგზავრთ, ებრძანე, როგორ გამოეთალათ.
 გააკობიტეს, იმ სარს წვერი წაუემახვილე.

მკზნეპარე ცეცხლში ჩაედე შემდეგ, კარგად გამოვწვი,
 ამას რომ მოერჩი, მყის ნაკელის გროვაში ჩაეფალ,
 330 ნაკელის დიდი ზინი იდგა გამოქვაბულში.
 მერე მეგობრებს შეეთავაზე, კენჭი ეყარათ,
 ვინ გაბედავდა, ჩემთან ერთად კეტი აელო,
 თვალში ეთხარა ტკბილ ძილში მყოფ კიკლოპისათვის.
 წილი ოთხს შეხვდა, მათ არჩევას თვით ვაპირებდი,
 335 და წილუყრელად მე ვიყავი მათში მეზუთე.
 საღამოს ისევ შემორეკა კიკლოპმა ფარა.
 მსუქანი ფარა შემოღალა გამოქვაბულში,
 მაღალ ეზოში, ქვაბის გარეთ, ერთიც არ ღარჩა,
 340 წინაგერძნობით თუ რომელიღაც ღმერთის ბრძანებით.
 შემდეგ ქვაბის კარს კვლავ მიაღო ვეება ლოდი.
 თხები და ცხერები გამოწველა ჩვეულებრივად.
 ციკნებს და ბატკნებს მოუნახა მის-მისი ღედა.
 რა დაასრულა ყველა საქმე თავ-თავის რიგით,
 კვლავ ორ ამხანაგს ხელი სტაცა, ვახშმად შეთქვლიფა.
 345 ახლოს მიეუღექ მაშინ კიკლოპს და ასე ვუთხარ,
 თან გაეუწოდე ღვინით სავსე სასმისი ზელით:
 „ღვინო დალიე, კიკლოპ, კაცის ხორცისმჭამელო,
 კარგად შეიტყობ, ჩვენს ხომალდზე თუ რა ღვინოს ვსვამთ.
 350 შენთვის საჩუქრად მოგვიძღვინა, თუ შინ გავგიშვებ,
 თუმც მძვინვარებას მისცემიხარ ზომაზე მეტად.
 ვინღა გეწვევა, შე უწყალო, აქ მომავალში
 სხვა კაცთაგანი, რადგან არღვევ კანონ-სამართალს?“
 ეს რომ ვთქვი, თანს ჩამომართვა, მერე გადაპკრა.
 მეტად იამა მას სამელი და კიდევ მოხოვა:
 355 „ერთიც დამისხი, უმაღ მითხარ შენი სახელიც,
 რომ ჩემს სტუმარსა საჩუქარი მოგცე საამო
 კიკლოპსაც აძლევს მსუყე მიწა უხვ მოსავალსა,
 საღვინე მტევენებს ზეესის ნამი უესებს ჯიქანსა,
 ეს ღვინო თვითონ ამბროსიოს ნექტარსაც სჯობნის“.
 360 ეს თქვა და ისევ მივაწოდე შუშხუნა ღვინო.
 საგზის დაეუსხი და იმ ბრძევმა სამგზისვე შესვა
 და როცა ღვინომ კიკლოპს გონი მთლად დაუბნელა,
 მოთაფლულ ენით ასერიგად ვეუბნებოდი:
 „გინდა, შეიტყო, ჰოი, კიკლოპ, ჩემი სახელი?
 365 გეტყვი, სანაცლოდ ძღვენი მომეც დანაპირები,
 არვინს მიხმობენ. მე სუყველა მეძახის არვინს.
 დედაც და მამაც, მეგობრებიც, საერთოდ ყველა“.
 ეს რომ ვთქვი, უმაღ შემომხედა პირმოქუშულმა
 „არვინს კი შევჭამ ყველა მისი მეგობრის შემდეგ,
 370 ეს მიენიჭოს ჩემგან ჯილდოდ შენებრ სტუმარსა“.
 ეს რომ თქვა, უცებ ძირს დაეცა, გაიღო ზათქი,
 კისერმომტყდარი გაიშოტა და ჩაეძინა
 პირიდან ღვინო დაანთხია და კაცის ხორცი.
 ზედმეტი სმისგან პირისღება აუტყდა მძიმე.

375 იმ სარს მაშინვე ცხელ ღაღარში ვუკარი თავი,
 გახურდეს ერთი, შეეუძახე ჩემს თანამგზავრებს,
 შეშინებულნი რომ ხელიდან სულ არ გამცლოდნენ.
 მალე გახურდა კეტის წვერი, ცეცხლში დებული,
 380 თუმც ნედლი იყო, გადაიქცა სულმთლად ნაკვერჩხლად.
 ცეცხლს ავაცალე, თანამგზავრნი შემოვიკრიბე,
 ღმერთმა სიმტკიცე მათ ჩაუღო გულს საოცარი
 და წყვეტიანი ცხელი წვერი ზეთისხილის ხის
 თვალში ვატაკეთ, მერე იქით-აქეთ ვაბრუნეთ,
 როგორც ოსტატი იწყებს ხოლმე ბურღის ტრიალსა
 385 სანავე ხეში, ეწვიან სხვები ქვემოდან
 ღვედს ჩაფრენილნი ორიე მხრიდან, ისიც ტრიალებს,
 ვატრიალებდით ასე იმ კეტს კიკლოპის თვალში.
 გადაელვარა ცხელი სისხლი უპეს და გუგას,
 შემოეტრუსა ერთნაირად წარბაც, წამწამიც.
 390 ბოლოს კი თვალმა, ჩაშრეტილმა, შიშინი იწყო.
 როგორც მჭედელი, ჩეულებრივ, როგორც წესია,
 გავარვარებულ ცულსა და ხმაღს ცივ წყალში ჩაღებს,
 აშიშინდება და თანდათან უფრო მაგრდება,
 ისე იმ კეტის ირგვლივ თვალმა შიშინი იწყო.
 395 მისმა ბღაუილმა, ამაზრზუნმა, კლდეც შეარყია.
 ზარდაცემულნი გავეცალეთ მაშინვე კიკლოპს.
 კეტი თვალღიდან მოიგლიჯა, სისხლში მოსვრილი
 და მძლავრი ხელით შორს გასტყორცნა გაშმაგებულმა.
 საშინელი ხმით ახლო მცხოვრებ კიკლოპებს უხმო,
 400 ხშირი ტყით მოსილ მთის ქვაბებში მცხოვრებ-ბინადართ.
 გამოეშურნენ მის ყვირილზე სხუადისხვა მხრიდან,
 ქვაბულის კართან შეგროვილნი ეკითხებოდნენ:
 „რა მოგივიდა, ო, პოლიფემ, რა გაღრიალებს,
 ამ ნეტარ ღამეს რომ დაგვიფრთხე ჩვენ ტკბილი ძილი.
 405 ხომ არ მოგტაცა შენი ჯოჯი მოკვდავმა ვინმემ,
 ანდა მზაკერულად ვინმე მოკლას ხომ არ გიპირებს?“
 ხოლო ქვაბიდან თქვა პოლიფემ, მძლეთა მძლეველმან:
 „არავინა მკლავს, ო, მზაკერობით და არა ძალით“.
 ამაზე მათაც უპასუხეს ფრთოვანი სიტყვა:
 410 „თუ შენ მართო ხარ და არვინ გყავს მანდ მოძალადე,
 მაღალი ზევისის სენისაგან ვინ დაგიფაროს?
 ეედრო მამა პოსეიდონს, ის დაგრჩენია“.
 თქვეს და წავიდნენ, მე კი გულში მეცინებოდა,
 ჩემმა სახელმა, ხერხმა ჩემმა რომ გააცურა.
 415 ხოლო კიკლოპმა სიმწარისგან ღრიალს უმატა
 კარებს მოგლიჯა კლდის ბოძალი უშეელებელი,
 თვითონ დაეგდო კარებში და ხელებს იშვერდა,
 იქნება ვინმე ხელთ ვიგლოო გასკლის მოსურნე,
 თავის გუნებით ჩვენ ბრიყვებად გეთვლიდა რეგვენი.
 420 მე კი ვეძებდი რაიმე ხერხს საუკეთესოს,
 რომ სიკვდილისგან მეხსნა სხვებიც და ჩემი თავიც.
 ფიქრით ავწონე ყველა ფანდი, ყველა ოინი,

425 ენით უთქმელი განსაცდელის წინაშე მყოფმა.
 ბოლოს ყველაზე უკეთესი ეს მოვიფიქრე:
 ხშირბეწვიანი იქ ყოჩები იდგნენ მსუქნები,
 კარგნიც, ღიღებიც, მუქი ფერის ბეწვით მოსილნი.
 ჩუმაღ შეეკრიბე, ერთად შეეკარ სამ-სამი ყოჩი
 კიკლოპის საწოლ ზვინისაგან მოპარულ წნელით.
 430 სამთავან შუას ერთი კაცი ეკრა მუცელზე,
 ხოლო სხვა ორი ორთავ მხრიდან მას იფარავდნენ.
 ასე ავეიდე სამ-სამ ყოჩსა თითო ვაჟკაცი.
 მე კი ყოჩთაგან უმჯობესი გამოვარჩიე,
 ზურგს მოვეტანე და ჩავცურდი მერე მუცელზე,
 ხელი ჩავუვლე ხშირ ბეწვებსა; მჭიდროდ მივეკარ.
 435 გული და სული მოთმინებით გავისალკლდევეთ
 და ამ ყოფაში დღის სინათლეს ველოდებოდით.
 ვარდისფერთითა რა გამოჩნდა ეოსი ადრე,
 საბალახოს კენ მიიწევდნენ მაშინ ყოჩები.
 მოუწველაჲმა დედაცხერებმა მორთეს ბლავილი,
 440 რაკი ჯიქნებში რბე მოადგათ, მათი მწყემსი კი
 მწარედ მკენესარე ყოჩებს ზურგზე ავლებდა ხელებს,
 ვერ მოეზრა იმა ბრიყვსა, ვერც მიმხვდარიყო,
 თუ ხშირბეწვიან იმათ მკერდქვეშ ვინდა ეკიდა.
 ყველაზე ბოლოს კარს მიაღვა ის ჩემი ყოჩიც,
 445 ბეწვით და ჩემებრ მაცდურ კაცით დამძიმებული.
 მასაც მოავლო ზურგზე ხელი და თქვა ამგვარად:
 „ერთგულო ყოჩო, ამ ქებას ბოლოს რატომღა სტოვებ,
 აროდეს მახსოვს ცხვარს რომ უკან ჩამორჩენოდე,
 პირველს გიყვარდა გასვლა ველსა ყვაეილოვანსა,
 450 პირველს გიყვარდა წყაროსპირად მიბაკუნება
 და მწუხრის ჟამსაც ფარენს მოსვლა გიყვარდა პირველს.
 ახლა ყველაზე ბოლოს მიხვალ, იქნებ გებრალვის
 პატრონის თვალი, ღვინით დამთვრალს რომ ამომშანთეს
 ბოროტმა კაცმა, უბადრუკმა მისმა მხლებლებმა.“
 455 ვერეინ ვერ შეძლოს უსიკვდილოდ ჩემგან დასხლელთა.
 შენც რომ ჩემებრი გქონდეს გრძნობა და თქმაც შეგეძლოს,
 საღ ეძალება ის ჩემს რისხვას უსაშინელესს,
 ამ გამოქვაბულს მივანთხევი იმის ტვინს მყისვე,
 ხოლო რაოდეს დავათხლემდი დედამიწაზე,
 460 გულს არადვარვის არავინზე მოვიოხებდი.“
 ეს წარმოთქვა და გაატარა ყოჩი კარებში.
 რა ოდნავ გაცდლით ქებას და ეზოს, მე ძირს ჩამოვხტი
 და ყოჩებს უმაღ ჩამოვხსენი ამხანაგებიც.
 თანაც ჩქარ-ჩქარა იმ წერილფეხა და მსუქან ფარას
 465 გზა-გზა შემოვლით ნავებისკენ ვერეკებოდით.
 გახარებულნი დაგვხედნენ ძმები ვადარჩენილებს,
 ხოლო დაკარგულთ დასტიროდნენ მოთქმა-გოდებით.
 წარბით ვანიშნე, შეეწყვიტათ ამო გლოვა,
 ეუბრძანე ჯოგი აყევანათ საჩქაროდ გემზე,

470 დაუყოვნებლივ რომ გავცლოდით იქაურობას.
 გემზე ავიდნენ მყის ისინიც, ნიჩბებს მოუსხდნენ,
 ზღვას თეთრქაფიანს ერთობლივად დაჰკრეს ნიჩბები.
 რა ნაპირს ერთი დამახილის მანძილზე გავცდით,
 ნიშნის მოგებით შევესიტყვე კიკლოპს ამგვარად:
 475 „კიკლოპ, რას იტყვი? არც თუ ისე უგნური კაცის
 თანამგზავრების გსურდა შეჭმა, განრისხებულსა!
 ბოროტების წილ რაც შეგემთხვა, ახია შენზე!
 რაკი არ უფრთხი სტუმრად მოსულ კაცების შეჭმას,
 აპა, სასჯელიც. ღმერთებისგან მოვლინებულნი!“
 480 ეს ეთქვი და იგი კიდევ უფრო მკაცრად განრისხდა
 მთასა მაღალსა კლდე მოგლიჯა უშელებელი
 და გემსა სტყორცნა დაუზოგველ, საშინელ ძალით.
 ცოტასდა ასცდა, ლამის საჭეს დაეცა იგი.
 ზღვა წამოდუღდა შიგ ჩავარდნილ კლდის ნატეხისგან
 485 ზღვის მოქცევის დროს ყალყზე ამდგარ ტალღებისამებრ,
 მიბრუნდა გემი ისევ ისე ნაპირისაკენ.
 ხელი წაეაველე მაშინ კეტსა, ძალიან გრძელსა,
 ნაპირს ვეძგერე, ძმებს ვანიშნე ნიჩბების მოსმა,
 რომ შორს გავცლოდი საფრთხეს, ჩვენზე მოვლინებულსა.
 490 მიხედნენ ჩემს ზრახვას, მოიქნიეს მძლავრად ნიჩბები.
 რა ორგზის უფრო მეტ მანძილით შეეცურეთ ზღვაში,
 ვერ მოვითმინე, კიკლოპისთვის რამე არ მეთქვა,
 მაგრამ მყის ძმებმა შემაჩერეს ღმობიერ სიტყვით:
 „რაში გჭირდება გაშმაგება ამ ველურ კაცის.
 495 ქვა რომ გვესროლა, გემი ისევ ნაპირს მიავლო,
 ისე გვეგონა, თავს აღსასრულს ვერ დავაღწევდით,
 და თუ შენი ხმა, შენი სიტყვა კვლავ ჩასცდა ყურში,
 სუყველას თავებს ჩაგვიჩრქეკავს, გემსაც დაგვიმსხვერვის,
 გვერდებწვეტიან მარმარილოს დიდი ნატეხით“.
 500 მაინც ვერ იქნა, გული მაინც ვერ დამოიკეს,
 მოუთმენელმა მიეახალე პასუხად სიტყვა:
 „კიკლოპ, თუ გკითხოს მოკვდავთაგან უეცრად ვინმემ
 ასე სასირცხოდ თვალის ჩინი ვინ წაგართვაო,
 ეს ოდისევსმა დამივსო-თქო, ციხის გამტეხმა,
 505 ლაერთის ძემან, ვინც ითაკის ბინადარია“,
 ეთქვი ეს თუ არა, ამაზრზუნ ხმით ერთი შეპყვირა:
 „ეკაჰმე, ამიხდა ძველის-ძველი წინასწართქმული.
 აქ იყო წინათ თვალ-ტანადი მისანი ერთი,
 ბრძენი ტელემოს ეერიმიდე, ბევრისა მცოდნე.
 510 მოხუცდა კიკლოპთ ქვეყანაში მართლის მეტყველი,
 რაც კი რამ უთქვამს, სწორედ ისე ახდა ყოველი.
 თქვა, ოდისევსი წაგართმევსო თვალის სინათლეს.
 თვალ-ტანად ვაჟაკის მოველოდი მას მერე მუდამ.
 დიდად შემძლეესა, ბუმბერაზსა, სწორუპოვარსა.
 515 ახლა კი ვილაც ქონდრის კაცმა, არრის მაქნისმა,
 თვალი დამიშთო, მე წინასწარ ღვინით დაძლეულს.
 მო, ოდისევსო, ჯილდო გიძლენა სტუმრის საფერი

და მიწის მპყრობელს შეევედრო, მშვიდი გზა მოგცეს,
 რომლის შვილიც ვარ, ამაყობს, რომ მაშაა ჩემი.
 520 მის გარდა არვის აღარ ძალუქს ჩემი განკურნვა,
 არც ღიად ღმერთსა, ქვეყნად მცხოვრებს არც ვინმე მოკვდავს“.

თქვა და პასუხად მე მივეუბე ამგვარი სიტყვა:
 „მე რომ შემეძლოს, სულსაც ისე ამოგართმევდი,
 სიცოცხლესაც ღა ჰადესის გზას გაგიყენებდი,
 525 როგორც თვალის ჩინს ვერ აღგიდგენს მიწის მრყეველი“.
 ეს რომ ვთქვი, მაშინ პოლიფემმა, ლოცვად დამდგარმა,
 ალაპყრო ხელნი ვარსკვლავოსან ცის წიაღისკენ:
 „პოსეიდონო, ჰე, მისძინე, მიწის მპყრობელო,
 530 მე თუ ვარ შენი, შენც ამაყობ ჩემი მამობით,
 ნუმც მისულიყოს ოდისეუსი შინ, ციხისმტეხი,
 მე ლაერტიასა, ითაკაზე დამკვიდრებული.
 თუ კიდევ მაინც უწერია ბედით შინ მისვლა,
 ხილვა სახლ-კარის, მაღალ ბინის, მშობელი მიწის,
 535 დე, დაქარგოდეს განსაცდელში ყველა ძმობილი,
 და სხვათა გემზე დაბრუნებულს შინ ჭირი დახედეს!
 ამგვარად მლოცველს შეუსმინა პოსეიდონმა.

სიმღერა მეათე

[კირკე]

135 აიაიეს მივადწიეთ, სად კირკე მკვიდრობს,
 მძლავრი ქალღმერთი, კაცური ხმით მოლაპარაკე.
 იგი და იყო ავისმზრახველ აიეტ მეფის.
 ორივე შობა პელიოსმა, სინათლის მფრქვევემა,
 და დედამისმა, ოკეანის ასულმა პერსემ.
 140 ნავით შეეცურეთ ნავსადგურში შეუმჩნეველად,
 წინ მიგვიძლოდა ერთი ვინმე უკვდავთაგანი.
 ნაპირზე ჩავხტით, იქ დაეყავით ორი დღე-ღამე,
 სასომიხილნი, მწარე სევედით გულშემსჭვალულნი.
 როს დღე მესამე შეა ეოსმა, ტურფათმიანმა,
 145 შუბი ხელთ ვიპყარ, წელს მოვირტყი ბასრი მახვილი,
 სასწრაფოდ აველ გემის ახლოს მდებარ გორაკზე,
 რომ მომეხილა კაცთ სახლობა, ხმა გამეგონა,
 დიდხანს ვიდექი კლდეზე, ირგვლივ ვიცქირებოდი,
 უცებ კვამლს მოვკარ თვალი, მიწით ამომავალსა,
 150 ხშირი მუხის ხით გარშემორტყმულ კირკეს სახლიდან.

◆

ორად გავყავი მყის ძმობილნი, ჩემთან შთენილნი.
 და ყოველ მათგანს დავენიშნე თითო უფროსი.
 205 ერთს თვით გავუძახე, მეორეს კი – ევრილოქოსი
 კენჭები ჩავდეთ მუხარადში, მერე ავყარეთ
 და წილი ერგო ევრილოქოსს, დიდსულოვანსა,
 ის ატირებულ ოცდაათი კაცით წავიდა
 და წასულეებმა ჩვენც დაგვტოვეს ატირებულნი.

210 ნახეს უღრანით დაფარული კირკეს სასახლე,
 თლილი ქვისაგან აგებული გაშლილ ადგილას.
 სასახლის ირგვლივ მთის მგლები და ლომები ისხდნენ,
 იმ კირკესაგან მონუსხული რაღაც ჯადოთი.
 როდი მივარდნენ მისულ კაცებს, ამის სანაცვლოდ
 215 კუდების ქნევით წამოუხტნენ მიახლოებულთ,
 როგორც ძაღლები თავის პატრონს სადილის შემდეგ
 გემრიელ ლუქის მოლოდინში თავს ეელებიან,
 ასე ლაქუცით დახვდნენ იმათ მგლებიც, ლომებიც.
 მაინც და შინდნენ თავზარდამცემ მხეცების ხილვით
 220 და ლამაზთმიან კირკეს სახლის წინკარა დადგნენ.
 კირკეს სიმღერა შემოესმათ, ამო სიმღერა.
 ის საქსოვ დაზგას გარს უვლიდა ღმერთების შექმნილს
 და უკვდავთათვის შესაფერის ქსოვილსა ქსოვდა.
 წარმოსთქვა მაშინ პოლიტესმა, კარგმა მოყმემან,
 225 მეგობართ შორის ვინც მიმანჩნდა საუკეთესოდ:
 „ო, ძმაო, ვიღაც ვალობს საქსოვ დაზგის გარშემო
 და იმ სიმღერის ხმა გარემოს მიმოფენია,
 იქნებ ღმერთია, ანდა ქალი. მოდი, ხმა გაეცეთ“.
 მან ასე თქვა და დაიძახა სუყველამ ერთად.
 230 კარნი განიხვნენ მყის ელვისებრ გაბრწყინებულნი.
 სახტად შთენილი დიდ დარბაზში შევიდა ყველა.
 ევრილოქოს კი კართან დარჩა დაეჭვებული,
 პატივით დასხა კირკემ ყველა სკამ-სავარძელზე,
 პრამნულ ღვინოში შეურია ყველი და თაფლი,
 235 ქერის ფქვილი და მოაყარა ზედ საწამლავი,
 რომ იმის შემჭმელს დაავიწყდეს სამშობლო მხარე.
 მთართვა ყველას ეს სასმისი, შესვეს და იმათ
 ჯოხი შემოჰკრა, საღორეში შერეკა ყველა.
 თავფებით, ბეწვით, ხმით სრულიად ღორს დაემსგავსნენ,
 240 შეუნარჩუნდათ მარტოოდენ გონება კაცის.
 ატირებულნი საღორეში შერეკა კირკემ
 და ჩაუყარა რკო, ნაყოფი ველური ხისა,
 რასაც ტალახში ჩაგდებული ღორი სჭამს ხოლმე.
 ევრილოქოსი მყის მოვარდა ისევ შავ ნავთან,
 245 თანამგზავრების სამარცხვინო ხვედრი გვაცნობა,
 გაოგნებულმა ენის დაძვრაც კი ეელარ შეძლო.
 ისე აეესო მისი გული დარდსა და ვარამს,
 თვალს ცრემლი ადგა, სულს ტირილი მონატრებოდა.
 გაოცებულნი ყველა ერთად ვეკითხებოდით,
 250 ბოლოს ძლივსაღა შესძლო ეთქვა მათი ამბავი:
 „წავედით ისე, ვით გვიბრძანე, გმირო ოდისეეს,
 უცხოდ ნაგები ხეივანში ეპოვეთ ტაძარი,
 თლილი ქვით ნაგებს ვერ შეამჩნევს უცხოთა თვალი.
 მღერალი ვინმე უცხო საქსოვს უვლიდა ირგვლივ,
 255 ღმერთი თუ ქალი, მეგობრებმა უხმეს ძახილით.
 მანაც განახუნა მყის ელვისებრ მბრწყინავი კარნი,
 ავს არ ველოდით, შინ შეგვიხმო არრის მცოდნენი.

მე მათ ჩამოვრჩი. სივერაგე ვიპაზრე რაღაც.
 გაუჩინარდა ყველა ერთობ, არვინ მობრუნდა,
 260 თუმცა კი დიდხანს და ამაოდ ველოდებოდი".
 ეს თქვა და მხარზე გადავიკიდე ბასრი მახვილი,
 დიდი, სპილენძის, თანაც მშვილდი მოვიგდე ზურგზე,
 ვუთხარ მაშინვე, წავეყვანე იქ მისასვლელ გზით.
 ხელით მუხლებზე მომეხვია ცრემლით მთხოვნელი,
 265 ამგვარ ვედრებას მოაყოლა ფრთოვანი სიტყვაც:
 „ზევისს აღზრდილო, ნუ წამიყვან, დამტოვე აქა,
 კერც შენ მოხვალ და ვერცერთ ძმობილს ვეღარ დაიხსნი.
 გემუდარები, გავეცალოთ აქაურობას,
 რომ თავი ეიხსნათ უცილობელ დაღუპვისაგან“.
 270 ეს თქვა და იმას საპასუხოდ ვუთხარი ასე:
 „თუ გინდა დარჩი, ევრილოქოს, აქ, ამ ადგილას,
 სვი აქ და ჭამე, განისვენე ამ ბუნებაში.
 მე საქმე მიხმობს, მე იქ წავალ აუცილებლად“.
 ეს ვოქვი და გემსაც, ჩვენს სადგომსაც მსწრაფლ გავეცაღე.
 275 და ის-ის იყო, წმინდა ხევი ჩამოვიტოვე
 და მივადწიე წამალთ მცოდნე კირკეს სასახლეს,
 უეცრად შემხვდა ოქროს კვერთხით ხელში პერმესი,
 ახლად აკოკრილ უღვაშიან ჭაბუკის მსგავსი, –
 სანატრელია ვაჟკაცისთვის ესე ასაკი.
 280 ხელი მომხვია და ამ სიტყვით ის შემეკითხა:
 „შესდექ, საბრალოვ, ამ ტყე-ღრეში რად ეხეტები,
 უცნობ ადგილას. კირკემ ძმედი ღორად გიქცია
 და საღორეში შერეილნი ყრიან საბრალოდ.
 იქნება გინდა მათი დახსნა და გადარჩენა?
 285 გეტყვი პირდაპირ, კერც მათ იხსნი, შენც იქ დარჩები,
 მაგრამ დაიცა, თავს აგაცდენ დიდ განსაცდელსა.
 წა, კირკეს სახლში, გასაოცარ რამ წამალს მოგცემ,
 რომ განერიდო დაღუპვის დღეს აუცილებელს,
 კირკეს საქმეთა სივერაგეს შეიტყობ ყველას.
 290 საჭმელს მოგაწოდის, შიგ გაურევს საწამლავს რასმე,
 მაგრამ ვერ შეძლებს შენს მოწამელას, რაც უნდა იყოს,
 მე მოგცემ წამალს, იმის ჯადოს გამქარებელსა.
 რაწამ კვერთხს დაგკრავს კირკე ჯადოს მიღების შემდეგ,
 უმაღ იშიშველ ქარქაშიდან ბასრი მახვილი,
 295 კირკეს მიუხტი, უპირებდე მას თითქოს მოკვლას.
 დამფრთხალი იგი მყის მიგიწვევს თავის საწოლში,
 მინებდი, არ თქვა შენ უარი ღმერთთან წოლაზე,
 თუ გსურს ძმათა ხსნა და მიღება შესაფერისი.
 თანაც უბრძანე, ღვთაებრივი ფიცით შეგფიცოს,
 300 ბოროტსა რამეს შენდა წილად არ განიზრახავს,
 რომ შიშვლად მყოფსა არ წაგერთოს ძალა და ღონე“.
 არგოსის მკვლელმა ასე მითხრა, წამალი მომცა,
 რა ამოგლიჯა მიწით, მამცნო მისი ბუნებაც,
 შავფესვებიანს ყვაველები რძისფერი ესხა.

305 მოლს ეძახიან ღმერთი, ძნელად შეძლებს მოკედავი
 მის ამოგლეჯას, მხოლოდ ღმერთებს ძალუძთ ყოველი.
 შეძლევ პერმესი გაემართა დიდ ოლიმპოსკენ.
 მე გავეშურე თვითონ კირკეს სასახლისაკენ
 და გზად მიმავალს ამიბგერდა გული ძლიერად.
 310 მივადექ კიდეც კოხტათმიან კირკეს წინკარსა,
 ხმა ამოვიღე, დაძახილზე გაჩნდა ქალღმერთიც
 და რა გააღო გასაოცრად ელვარე კარნი,
 მე უკან მივეყე, გული ძლივსდა მედგა საგულეს.
 დაჯდომა მთხოვა ტახტზე, ვერცხლის ლურსმნით ნაჭედზე,
 315 საუცხოოზე. ფეხთ საბჯენი სკამიც იქ იდგა.
 ჩემთვის სასმელი შეამზადა ოქროს სასმურში,
 ავის მზრახველმა შეურია რაღაც წამალიც.
 როცა გადმომცა, შეესვი კიდეც, მაგრამ ვერ მაენო.
 კვერთხიც თავს დამცა, მოაყოლა თანაც ეს სიტყვა:
 320 „აბა, წა, მალე, შენს ძმობილებს გვერდით მიუწექ!“
 ეს თქვა თუ არა, ქარქაშიდან ვიშიშველე ხმალი,
 კირკეს მიეუხტი, დაუპირე თითქოსდა მოკვლა,
 ერთი შეპყვირა, ჩამივარდა წამსვე მუხლებში
 და საბრალო ხმით ასე მითხრა, ეს შეშეკითხა:
 325 „ვინ ხარ, რა კაცი, ვისი შვილი, რომელ ქვეყნიდან?
 წამალი შესვი და მაკვირებს, როგორ გადარჩი?
 სხვა ვერა კაცმა ემაგ წამალს ველარ გაუძლო,
 ვისაც შეუსვამს, ოდნავ ყელში გადასცდენია.
 შენ მკერდში გიძევეს, როგორც ეხედავ, უტეხი სული.
 330 ოღისევისი ხარ, გამოვლილი ცეცხლსა და წყალში?
 პერმესმა, ოქროს კვერთხიანმა, მრავალჯერ მითხრა,
 შავოსან გემით აქ ტროადან გამოვივლისო.
 აბა, ჩააგე შენი ხმალი სწრაფად ქარქაშში
 და ჩემს საწოლში განისვენე მერე ნებიერად,
 335 ერთურთს მივენდოთ, შეერთებულთ სიყვარულითა“.
 ეს თქვა და იმას საპასუხოდ მიეუგე ასე:
 „რა პირითა მთხოვ, კირკე, ტყბილად მოგეალერსო,
 როცა ამ სახლში შენ ღორებად მიქციე ძმები.
 ჩემს მიმართაც ხომ განიზრახე ბოროტი რაღაც.
 340 იქნებ ოთახში მიტომ მიხმობ, საწოლს მთავაზობ,
 რომ გაშიშვლებულს სულ წამართვა ძალა და ღონე?
 ოთახში შესვლას არ ვინდომებ, არც შენთან წოლას,
 თუკი ახლავე არ დამიღებ უდიდეს ფიცსა,
 რომ მე არ შემყრი რამე ახალ ჭირსა და ბოროტს“.
 345 ეს რომ ეთქვი, უმალ შემომფიცა, როგორც ვუბრძანე,
 ხოლო როდესაც გაასრულა ფიცის სიტყვები,
 უცხოდ მოკაზმულ მის საწოლში შევედი მაშინ.
 კირკეს სასახლეს ოთხი ქალი დასტრიალებდა –
 მოსამსახურე, სულ ოჯახის საქმით გართულნი,
 350 ნაკადულთა და მდინარეთა წარმონაშობნი,
 იმ წმინდა წყალთა, უსიერ ზღვას რომ შეერთვიან.
 ამათგან ერთმა ტახტს მოაგო კოხტა ფარდავნი,

მეწამულ ფერის, ხოლო ქვემოთ ხამი გაშალა.
 მეორემ ჩქარა გამოაწყო ვერცხლის ტაბლები,
 355 ოქროთი წნული დაალაგა ზედ კალათები.
 მესამემ ტკბილი შეაზავა ჭურჭელში ღვინო
 და შემოუწყო სასმისები ოქროსი ირგვლივ.
 მეოთხემ წყალი მოიტანა სამფხვა ქვაბით,
 დაღვა და მერე ქვეშ შეუნთო გუზგუზა ცეცხლი.
 360 როცა სპილენძის ქვაბში წყალმა იწყო დუღილი,
 აბაზანაში ჩამსვეს. ქვაბით აიღეს წყალი,
 შეანელეს და მერე მასხეს თავსა და მზრებზე,
 სანამ სხეულში დაღლილობა მთლად არ მომეშვა.
 რომ მორჩნენ, ტანი დამიზილეს მბზინავი ზეთით.
 365 პერანგს ზემოდან მოსასხამი შემომახვიეს.
 უცხოდ ნაკეთებ ვერცხლით ნაჭედ ტახტზედა დამსვეს,
 რომლის მახლობლად სკამიც იდგა ფეხდასადგმელი.
 მომართვა ოქროს ხელსაბანი მსახურმა ქალმა,
 მღგარი საოცრად გაკეთებულ ვერცხლისა ტახტზე.
 370 ხელი დამბანეს, წინ დამიდგეს კრიალა სუფრა,
 მნე ქალმა ახლად გამომცხვარი პური დააწყო,
 შემოუმატა სხვა საჭმელიც საუკეთესო.
 თვით მთავაზობდა საჭმელს კირკე. გულს კერ ეუღებდი,
 მძიმე ფიქრში მყოფს, რაღაც ბოროტს მიგრძნობდა გული.
 375 კირკემ რა ნახა, პურს ხელს არ ვყოფ და ეზივარ ჩემთვის,
 მძიმე რამ დარდით შეპყრობილი, დაღრეჯით მყოფი,
 ახლოს მომიჯდა და მომმართა ფრთოვანი სიტყვით:
 „უბრად რად ზიხარ, ოდისევსო, გულს რად ისივებ,
 აღარც რამ სასმელს ეკარები, აღარცა საჭმელს.
 380 იქნებ კვლავ ღალატს ელი რასმეს. ტყუილა შიშობ,
 აკი ურყევი, უმტკიცესი ფიცით შეგფიცე“.
 ეს თქვა და ეკადრე საპასუხოდ ამგვარი სიტყვა:
 „აბა, მითხარი, კირკე, რომელ კაცურ კაცს, ეაყკაცს
 გული მიუვა სმა-ჭამაზე მანამდე, სანამ
 385 თავის ძმობილებს, თავისუფალთ, თვალწინ ვერ ხედავს?
 და თუკი გინდა, რომ ხალისით შეესვა და ვჭამო,
 დამიხსენ ძმები, მათი ხილვის ღირსი გამხადე“.
 ეს რომ ვთქვი, კირკე დარბაზიდან გავიდა უმაღ.
 კვერთხის ხელთ მპყრობმა გამოაღო საღორის კარი,
 390 რა გამოლალა ცხრა წლის ტახებს დამსგავსებულნი,
 დარბაზს მოსულნი ერთმანეთსა გვერდით მიუდგნენ
 და სათითაოდ ყოველ მათგანს წამალი წასცხო,
 მყის სხეულიდან ეცლებოდათ ღორის ჯაგარი,
 ტანს ამოსული კირკეს ბოროტ, მაცდურ ჯადოთი.
 395 ახოვანებაც, სილამაზეც ემატებოდათ.
 მაშინვე მიცნეს, მომესალმნენ ხელჩამორთმევით.
 უეცრად გული აუჩუყდათ, მორთეს ტირილი,
 სასახლე შეძრა საბრალოთა მოთქმა-გოდებათ.
 თვითონ კირკესაც სიბრაულელმა მოუღბო გული.

400 მოვიდა დიდი დედოფალი ახლოს და მითხრა:
„ო. ლაერტის ძე, ზეესის შვილო, ბრძენო ოდისეეს,
ახლავე მიდი ზღვის ნაპირზე სწრაფმავალ გემთან
და ჯერ ხმელეთზე აათრიეთ თქვენი სომალდი,
405 ქონება, გემის იარაღი ქვაბს გადამაღეთ
და შენი ძმებით ისევე ისე უკან მობრუნდით“.
თქვა და ჭკუაში მე დამიჯდა მისი სიტყვები.
გემს მივაშურე ბობოქარი ზღვის ნაპირისკენ.
ეპოვე მყის გემთან შეკრებილი ძვირფასი ძმები,
დარდით მოკლულნი, მჯდარნი ცხარე ცრემლებს აფრქვევდნენ.
410 როგორც ხბოები, საძოვრიდან წამოსულ ძროხებს,
შინ დაბრუნებულთ და ბალახით კარგა გამაძლართ,
ხტუნვით ხედებიან და ბოსელიც მათ ვერ აჩერებს,
ბლავილ-ბლავილით დედებისკენ მიტანებულთა,
მათაც ასევე, თვალი მომკრეს რაწამს, მაშინვე
415 ტირილი მორთეს, გაიხარეს იმგვარად სულით,
თითქოს ითაკას დაუბრუნდნენ, მშობელ ითაკას,
მიწას, რომელზეც დაიბადნენ და აღიზარდნენ.
ატირებულნი ფრთოვან სიტყვას მეუბნებოდნენ:
„ისე გვახარებს შენი ხილვა, ზეესის გაზრდილო.
420 თითქოს ითაკას, მშობელ მიწას დაუბრუნებოდეთ,
მაგრამ გვიამბე სხვა ჩვენები ვით დაიღუპნენ?“
ეს რომ თქვეს, იმათ საპასუხოდ მიეუგე ტკბილად:
„აბა, ჯერ გემი ავათრიეთ სწრაფად ხმელეთზე,
ქონება, გემის იარაღი ქვაბს გადავამაღოთ,
425 ხოლო შემდეგ კი სუყველანი წამოდით ჩემთან,
რომ კირკეს სახლში ნახოთ ყველა ჩვენი ძმობილი,
სმა-ჭამად მსხდარნი და ყველაფრის ბლომად მქონენი“.
ეს ვთქვი და ყველამ დაიჯერა ჩემი ნათქვამი,
ევრილოქელა აჩერებდა სუყველას მხოლოდ
430 და ფრთოვან სიტყვით მიმართაჲდა მეგობრებს ასე:
„აბა, სად მიხვალთ, უბედურნო, ჭირ-ბოროტს ელტვით?
რომ კირკეს სახლში მისულები ყველანი ერთად
იქცეთ ღორებად, ანდა კიდევ მგლებად, ლომებად,
მისი სასახლის დარაჯებად იქნებით მუდამ.
435 ასე არ იყო, კიკლოპთან რომ წაყვიდნენ ძმები,
გათახებდებულ ოდისეესის მეთაურობით,
რომლის სიბრიყვემ იქ დაღუპა უბედურები“.
გული ამემღვრა ამ სიტყვებზე და გაეიფიქრე,
ვიშიშვლებ-მეთქი დაკიდებულს გვერდზე ბასრ მახვილს,
440 თავს ტანისაგან წაავცლი და ძირს დავაგორებ,
თუმცა მოყვარე იყო ჩემი და ნათესავი,
მაგრამ ტკბილ სიტყვით შემაჩერეს ამხანაგებმა:
„ღვთის შვილო, დარჩეს იგი აქა, თუ ნებას დართავ,
მიუღგეს გემს და უდარაჯოს, მას მოუაროს,
445 ჩვენ კი გავუყვეთ გზას ჯადოსან კირკეს სახლისკენ“.
ამგვარ საუბრით გავეცალეთ გემსა და ზღვასა.
არც ევრილოქოს დარჩა მარტო განიერ გემთან,

ისიც გამოგვეყვა, ჩემი რისხვით შეშინებული.
 ამასობაში კირკეს ძმები, იქ დარჩენილნი,
 450 განებანა და დაეზილა ზეთით ყველანი,
 თან შეემოსა პერანგითა და მოსასხამით
 და დიდ დარბაზში შეეუსწარით მათ მიღხინებულთ.
 როგორც მივედით და მოეკარით ერთმანეთს თვალი,
 მოთქმა-გოდებით და ტირილით აივსო სახლი.
 455 მაშინ კი დიდმა დედოფალმა მომმართა ასე:
 „ო, ლაერტიდე, ოდისევსო, სიბრძნით განთქმულო,
 ნუ აიკელით ეს სასახლე მოთქმა-გოდებით.
 ვიცი გემთმსხვერველ ზღვაზე რაიც გადაიტანეთ,
 460 ან ხმელზე რა ჭირს შეეყარენ ძმობილნი თქვენნი.
 ახლა კი, მოდიო, შეექეცით პურსა და ღვინოს.
 და გულს მოუხმეთ, ჩადექი-თქო გულო საგულეს,
 იმდაგეარადვე, როს ტოვებდით მშობლიურ მიწას,
 კლდოვან ითაკას. და ახლა კი სასომიხნილნი,
 465 მომგონებლნი ძნელი გზების, სულს არ მოუხმობთ,
 იმხიარულოთ, ესოდენად ბევრის დამთმენო“.
 თქვა და მყის ჩვენი დაიყოლა სული მამაცი.
 ყოველდღე, ერთი წელიწადი, ვიღხენდით მასთან,
 შევექცეოდით ხორცსა, პურსა, თაფლივით ღვინოს.
 მაგრამ როდესაც წელიწადი ერთი გავიდა,
 470 თვემ თვე შეცვალა და დღემ ისევე მატება იწყო,
 მაშინ მომიხმეს ძმობილებმა და მითხრეს ასე:
 „ბეჩავო, დროა მოვიგონოთ მშობელი მიწა,
 ღმერთს თუ მართლა სურს შენი ხსნა და შინ დაბრუნება,
 რომ კვლავ გედირსოს ხილვა ჩვენი მშობელი ქვეყნის“.

475 ეს თქვეს და იმათ სიტყვას გულით მივენდე მეცა.
 მთელ დღეს ვისხედით ერთად, ვიდრე მზე არ ჩავიდა,
 შევექცეოდით პურს, ხორცსა და თაფლივით ღვინოს,
 ხოლო როდესაც მზე ჩავიდა, ჩამოდგა მწუხრი,
 მიწვენენ დარბაზში, ჩრდილოვანში, ჩემიანები,
 480 ავედი კირკეს ტურფად შემკულ საწოლზე მეცა,
 მუხლით მოვეხვიე და ღმერთქალმა მათხოვა ყური
 და მეც სიტყვები ფრთაშესხმული ვუთხარი ასე:
 „ეჰ, კირკეე, დროა შემისრულო დანაპირები,
 485 გამიშვი სახლში, რა ხანია სული მიმიწევს,
 ვით ჩემს თანამგზავრთ, ძმობილები გულს მიწყალეებენ,
 რაწამს კი შენგან მოშორებით დამიხელთებენ“.

სიტყვას მოვრჩი და საპასუხოდ მითხრა ქალღმერთმა:
 „ზეცხის შობილო, ლაერტის ძე, ბრძენო ოდისევს,
 490 დე, ვისაც არ სურს, ნუ დარჩება ჩემს სახლში ნურვინ,
 მაგრამ ჯერ უნდა სხვა გზა ნახოთ, ხამს შეიარო
 პადესის სახლში და ზარდამცემ პერსეფონესთან,
 თებელი ბრძენის ტირესიას სულს უნდა ჰკითხოთ,
 495 იმ მისანს ბრძანს, ვისაც უჭრის გონების თვალი,
 უნარი იგი დაუტოვა მკედარს პერსეფონემ.
 სხვათა სულნი კი აჩრდილისებრ ეხეტებიან“.

ამგვარად მიიხრა, მე კი ჩამწყდა საბრალო გული,
ლოგინზე მჯდარმა, წამოვიწყე მოთქმა, ტირილი,
გულს არ უნდოდა კვლავ სიცოცხლე, მზის სხივის ხილვა.
როცა ვიჯერე გული მოთქმით, თავ-პირში ცემით,
500 მას საპასუხოდ მე მიემართე ამგვარი სიტყვით:

„კირკე, აბა, თქვი, მე ამ გზაზე ვინ მიწინამძღვრებს?
ვინ მიაღწია, ერთი მიიხარ, ნავით აიღეს?“

აი, რა მიიხრა დედოფალმა დიდმა, პასუხად:

505 „ზეესის შობილო, ლაერტიდე, ბრძენო ოდისეეს,
მასზე ნუ ზრუნავ, თუ ღვთის გზაზე ვინ გიწინამძღვროს.
აღმართე ანძა, ახსენ აფრა და იჯექ შენთვის.

ბორეას ქროლვა თქვენთა ნავსა წაიყვანს თვითონ.
როს გადასცურავს შენი ნავი, ოკეანეს, იქ
ნაპირია და ხეივანი პერსეფონესი,

510 მაღალ ქორაფით და ტირიფით მთლად დაფარული,
ნავი დასტოვე ღრმად მდინარე ოკეანესთან,
თვით გაეშურე წყვდიადოვან ქადესისაკენ,
სად აქერონტსა უერთდება პირიფლეგეთონ,
მასთან კოკიტოს – ტოტი სტიქისი მდინარეებისა.

515 იმ კლდოვან ადგილს, შესართავთან ორთავ ნაკადის,
აქ როგორც გითხრა, გმირო, სწორედ ისე მოიქეც.
ორმო მოთხარე იქ თითო წყრთა განით და სიგრძით,
იმის ნაპირზე უზედაშე ყველა დაღუპულს.

520 ჯერე თაფლუჭით, მერე კიდევ ღვინის დაქცევით,
მესამედ წყლითა, ბოლოს ქერის ფქვილის მოფრქვევით,
დიდხანს ილოცე მიცვალებულ უძღურთა ზედა,
ზოლო როს მიხვალ ითაკაზე, უკეთეს მოზვერს
მსხვერპლად შესწირავ და ცეცხლს მისცემ ძვირფასეულსაც.

ტირესიას კი ფერად შავი ცხვარი შესწირე,

525 მთელ შენს ფარაში რაც კი იყოს საუკეთესო.

რა მოილოცავ კეთილშობილ მიცვალებულთა,
ყოჩს და შავ ცხვარსა ორმოს პირად მსხვერპლად შესწირავ,
წყვდიადისაკენ თავებმიხრილთ, თავად მიბრუნდი,
მდინარეთა და ნაკადულთა მხარეს იყურე.

530 მაშინ მრავალი მკედრისა სული მოგველინება,
მყის ძმებს უბრძანე, გაატყაონ ჩქარა სამსხვერპლო,
რომ იმ ცხოველებს, დაკულეებსა ბასრი სპილენძით
ტყავი გააძრონ და შესწირონ ღმერთებს, შესთხოვონ
შავბნელ აიდსა და შიშისმგერელ პერსეფონესა.

535 თვითონ მახვილი ორლესული აღმართე ხელით,
თხრილთან დადექი, რომ უსულო მკედართა თავები
სისხლს არ შეეხონ ტირესიას ქადაგებაშდე,
ხალხთა მეუფე ტირესია მყის იქ გაჩნდება,

წვრილად მოგიხრობს მგზავრობაზე, შინ მისელის დროზე,
540 თუ რა ხანს დაჰყოფ პირქუშსა და მღელვარე ზღვაზე“.

თქვა და ეოსი ოქროს ტახტით წამოდგა კიდევ.
კირკემ პერანგიც მომაწოდა და მოსასხამიც.

545 თვითონ მოირგო ვერცხლისებრი სამოსი ნიფმამ,
 რბილი და ამო, შემოირტყა წელზე ქამარიც
 ოქროქსოვილი, მოიხვია თავსაბურველი.
 მე კარში გაველ, ვნახე ძმები ჩაძინებულნი,
 ყველა მათგანი გავაღვიძე ამგვარი სიტყვით:
 „იკმარეთ ახლა ტკიბილი ძილი, დროა წამოდგეთ,
 550 უნდა დავადგეთ კირკეს მიერ ნაჩვენებ გზასა“.
 ჩემი ნათქვამი ერთობ ყველამ ირწმუნა გულით,
 მაინც ვერ შევძელ უვნებლად ძმათა წაყვანა.
 იყო ჩვენს შორის ელჰენორი, ჭაბუკი ვინმე,
 ფიცხელ ომშიც და ბრძნულ თათბირში გამოუცდელი.
 555 ის ძმებისაგან ნამალევად კირკეს დარბაზში
 სულის სალხენად ერთი მაგრად გამომთვრალიყო.
 როცა უეცრად მეგობართა ვანგაში ესმა,
 იქ, ზემოთ მყოფსა დაეიწყენა ერთბაშად საწყალს,
 რომ ძირს მაღალი კიბით უნდა ჩამოსულიყო,
 იმ სიმაღლიდან გადმოვარდა, პირქვედამზობილს
 560 სულ დაეღწა კისრის ძვლები, დალია სული.
 დანარჩენებს კი, ჩემთან მოსულთ, ეუთხარი ასე:
 „იქნებ გგონიათ, სამშობლოში ახლავე წავალთ?
 კირკემ სხვაგვარი მიძითთა გზა და სავალი:
 უნდა მივადგეთ ჰადესის და პერსეფონეს სახლს,
 565 რომ თებელ ბრძენის, ტირესიას სულს შევეკითხოთ“.
 ეს რომ ვთქვი, საწყლებს შიშით ლამის დაუსკდათ გული.
 მიწას დაემხნენ, ტიროდნენ და თან დაწეს იხოკდნენ.
 მაგრამ ეს მოთქმა საქმეს, აბა, რას უშველიდა.
 570 ხოლო როდესაც სწრაფ გემებთან და ზღვასთან გაჩნდნენ,
 ღრმად მწუხარანი და ცხელ ცრემლთა დამაფრქვეველნი,
 უეცრად გაჩნდა იმ ჩვენს ნავთან კირკე ქალღმერთი,
 ყოჩი და ერთი შვიი ვერძიც წამოეყვანა.
 ვერავინ შეძლო დაენახა, როგორ მოვიდა.
 თუ ღმერთს არ უნდა, ვინ შეიძლებს იმის დანახვას?

სიმღერა მეთერთმეტე

[სულთა სამეფო]

20 ნაპირთან ნავი დავაყენეთ, ცხვრები ჩამოვსვით,
 ხოლო ჩვენ თვითონ ოკეანის ღენას მივსდიეთ,
 ვიდრე იმ ადგილს არ მივედით, კირკემ რომ გვითხრა.
 აქ პერიმედეს, ევრილოქოსს საკლავი მივეც,
 25 მე კი გვერდიდან ვიძიე ჩემი ბასრი მახვილი,
 ერთი წყრთა ორმო ამოვთხარე სიგრძით და განით,
 მიმოვაქციე მის გარშემო ყველა მკვდრისათვის
 ჯერე თაფლუჭა, მერე ღვინო, მესამედ წყალი,
 ზემოდან თეთრი ქერის ფქვილიც მიმოვაპნიეთ.
 ბევრს აღუთქვამდი მიცვალებულთ უსულო თავებს,
 30 რომ შეეწირავდი ითაკაზე უშობელ ძროხას
 და ძვირფას განძსაც წმინდა ცეცხლსა მრავლად მივცემდი.
 თვით ტირესიას შეეწირავდი ცხვარს საგანგებოდ,

საესებით შავსა, ჩემს ფარაში საუკეთესოს.

35 ყველა მკედრისათვის გულმოდგინედ ვილოცეთ რაკი,
საკლავს ორმოზე წესისამებრ დაეჭერი ყელი,
შიგ ჩაიღვარა შავი სისხლი, შემოკრბნენ მაშინ
გარდაცვლილთ სულნი, ღრმა წყევლიადში მობინადრენი,
ქალნი, ჭაბუკნი და მოხუცნი დიდჭირნახულნი,
40 ნორჩი ასულნი, გულმოკლულნი პირველი სეკვით.
ბევრნიც ბასრ შუბით განგმირულნი სასტიკ ბრძოლებში,
მტკიცე ვაჟკაცნი, სისხლიანი ჯავშან-აბჯრითა.
ყურისწამლები ზათქით ირგვლივ ორმოს ეკვეთნენ.
საზარმა შიშმა მთლად მოიცვა ჩემი არსება.
45 მყის ძმები ფეხზე დაეყენე, გავეც ბრძანება,
რათა სპილენძით ყელგამოჭრილ ზვარაკისათვის
ტყავი გაეძროთ და შეეწვათ ზორცი, ელოცათ
ჰადესისა და თავზარდამცემ პერსეფონესთვის.
მე კი ბასრი ხმლით აღჭურვილი ორმოსთან დავექე,
მკედართ თავებს ნება არ მივეცი, სისხლი ეგემნათ,
50 ტირისიასას ვიდრე რამეს არ შევიტყობდი.
პირველად სული მომეკლინა ელპენორისა,
ფართოგზებიან მიწად ჯერაც დაუმარხავის.
ჭირში მყოფებმა იქ დავაგდეთ მისი ცხედარი,
ვერც დავიტირეთ, ვერც ვიგლოუეთ. ვერც დავამიწეთ.
55 თვალთ ცრემლი წამსკდა მისი ცოდვით გულდამღურებულს.
დასამშვიდებლად მას ეუთხარი ფრთოვანი სიტყვა:
„ელპენორ, ვითარ შეძლე მოსვლა ამა წყევლიადში,
ფეხით მომასწარ შავი გემით გამომგზავებულს?“
ეთქვი და მაშინვე საპასუხოდ მითხრა ეს სიტყვა.
60 „ზევისისა მოდგმაჲ, ლაერთიდეე, ბრძენო ოდისევეს.
ღვთის ბოროტ ხვედრის, ჭარბი ღვინის მსხვერპლი გაემხდარვარ.
მძინარეს კირკეს სასახლეში, გადამაიწყდა,
რომ მომეძებნა ისეე ისე მაღალი კიბე
და ზემო ბანით ქვედამხობილს მომტყდა კისერი,
65 ამომხდა სული და გაუდგა ჰადესის გზასა.
მუხლმოყრით გვედრი იქ მყოფთა და არმყოფთ გულისთვის,
საყვარელ ცოლის, გამზრდელ მამის პატივსაცემად,
ტელემაქესთვის, ვინც მარტოკა შინ დარჩენილა.
ვიცი ზომ კარგად, ჰადესიდან შინ მიქცეული
70 აიიას კუნძულამდე უკან მიადწეე.
გვედრი, მეუფეე, მომიგონე, იქ როცა მიხვალ,
ოხერტიალად, დაუტირლად ნუ მიმატოვებ,
რომ ნაცვლად ღმერთმა ჭირ-ვარამი არ შეგახვედროს.
რაც კი ზედ შემრჩა, ცეცხლში დამწვი იმ საჭურველით,
75 და სხვის ნაპირზე დამაყარე მიწა გორაკად.
სხვათათვის ჩემი უბედობის მოსაგონებლად.
როს ამას სრულყოფ, ჩემს საფლავზე აღმართე ჩემი
ნიჩაბიც, ძმებთან ერთად მეყარა იგი ზღვით მცურავს“.
ეს თქვა და შემდეგ ეუპასუხე ამგვარი სიტყვით:

80 „ამას ყველაფერს წესისამებრ სრულეყოფ, ბეჩავო“.
 ორივე ვისხედით სევდიანი სიტყვა-პასუხით,
 ორმოს თავზე კი კვლავ შიშველი მახვილი მეპყრა
 და ამგევარად ვსაუბრობდი ძმობილის ჩრდილთან.
 ანაზღად ჩემთან გაჩნდა სული გარდაცვლილ დედის,

85 ანტიკლესი, ავტოლიკეს დიადის ქალის,
 შინ რომ დავტოვე ტროას ლაშქრად გამგზავრების წინ,
 თვალს ცრემლი წამსკდა მისი ნახვით გულაჩუყებულს.
 თუმც ვწუხდი ძლიერ, არ მივეუშეი ორმოში მაინც
 სისხლთან, სანამდე ტირენია მეტყოდა რამეს.

90 მოვიდა ბოლოს სული თებულ ტირენისასი,
 მიცნო მპყრობელმა ოქროს კვერთხის და მითხრა ასე:
 „ზეესის აჩრდილო, ლაერტიდევე, ბრძენო ოდისევს,
 რად დავიგდია, თქვი ბედ შავო ნათელი მზისა
 და აქ მოსულხარ წყვილიადოვან გლოვის სადგურში.

95 განშორდი ორმოს, მოაშორე ბასრი მახვილი,
 სისხლი ვიგემო, გითხრა რამე შენს მომავალზე“.
 ეს თქვა, მახვილი მოვერცხლილი ქარქაშს ჩაეაგე,
 ხოლო თვითონ კი, რა იგემა ის შავი სისხლი,
 მაშინ მომავლის ჩემის მცოდნემ მითხრა მართალი:
 100 „შინ დაბრუნების გსურს შეტყობა, ბრძენო ოდისევს,
 რომელიც ასე გაგიძნელა შენ ერთმა ღმერთმა.
 ვერ დავმალო პოსეიდონს, რისხვით აღვზნებულს,
 თვალთა სინათლე რომ ჩაუქრე მის ძვირფას ძესა.
 შინ დაბრუნებას მაინც შეძლებ, თუმც ბევრ ჭირს ნახავ,
 105 თუ შეძლებ შენი და ძმაკაცთა სულის მოთოკვას,
 ოდეს პირველად შენ მიადწევე განიერ გემით
 თრინაკიისა კუნძულს, ზღვათა გადამლახველი.
 იქ პელიოსის ცხვარ-ხარის ჯოგს ნახავთ ნაპირზე,
 ყოვლისმზილველის, ყოვლისავე ყურით მსმენელის.

110 შინ დაბრუნების მოსურნენო, მათ ხელს ნუ ახლებთ.
 და ითაკაზე მიხვალთ, თუმცა ბევრ ჭირსა ნახავთ.
 ჯოგს თუ ხელს ახლებთ, გეუბნები სრულიად მართალს,
 დალუპვა ელის გემს, ძმობილთაც და თითონ შენაც,
 თუმც თავს დაიხსნი, ველარ იხსნი გემს და ძმობილებს.

115 შინ დაბრუნდები სხვა ხომალდით, იქ ჭირი გელის
 თავხედ კაცთაგან, შენს დოვლათს რომ აჩანაგებენ.
 სურთ ცოლი შენი რომ შეირთონ, ძღვენით მოხიბლონ,
 ძალადობისთვის შურს იძიებ შენ, შინ მისული.
 როცა შენს სახლში სასიძოვებს დახოცავ ყველას,
 120 ან მოხერხებით, ან პირდაპირ შეტაკებისას,
 კვლავ გზას დაადექ, ნიჩაბს ხელი მოჰკიდე ისევ,
 ზღვათა უმეცარ კაცთა მხარეს ვიდრე არ მიხვალ,
 კერძში ვინც მარილს არ აზავებს, რომელთ მის დღეში
 ხომალდი წითლად შედებილი არც კი უნახავთ;

125 არცა ნიჩაბი, ფრთების ნაცვლად გემს მოსახმარი.
 ნიშანს გაუწყებ საიმედოს, მოუტყუარსა:
 თუკი შენ ვინმე გზად შემხვედრმა კეითოს ანაზღად,

ბზის სანიარა რა ნინაბი გიდევს მხარზუო, –
 ჩაარჭვე შენი ის ნინაბი იქვე მიწაში
 130 და პოსეიდონს შესაწირი უზვად შესწირე:
 ცხვარი და ძროხა, ტახიც ღორთა დამმაკებელი,
 შინ მიქცეულმა განუშხადე ჰეკატომბები
 ცათა წილში დამკვიდრებულ უკვდავ ღმერთებსა,
 ყველას მიუზღე რიგისამებრ. მაშინ სიკვდილი
 135 მსუბუქი მოვა მოშორებით ზღვისაგან შენთან
 და სიბერისგან ძალმილეულს სულსაც წარტაცებს,
 ბედნიერ ხალხით გარემოცულს, ენდე ჩემს ნათქვამს“.
 რა სიტყვას მორჩა, საპასუხოდ ვუთხარი ასე:
 „ამას ხომ ღმერთნი, ტირესია, თვით მომისჯიან.
 140 სჯობს შეუცდომლად და სისწორით მირჩიო, რა ვქნა.
 გარდაცვლილ დედის სულსა ვხედავ, აქ, ჩემთან მოსულს,
 უტყვად დამჯდარა სისხლის ახლოს, თვალს ვერ უსწორებს
 მის ღვიძლსა ძესა, ვერც რას ამბობს მის გასაგონად.
 მარქვი, მეუფევე, როგორ შეძლოს მან ჩემი ცნობა?“
 145 ეს რომ ვთქვი, იმან საპასუხოდ მომიგო ასე:
 „გეტყვი ყველაფერს, შენ კი თქმული გულს ჩაიმარხე:
 რომელ მკვდარსაც კი, აწ გარდაცვლილ მიცვალებულსა,
 სისხლთან მიუშეებ, მართალს გეტყვის იგი ყველაფერს.
 ვის უარს ეტყვი, – გაგეცლება იგი მაშინვე“.
 150 ეს რომ თქვა, სული დაუბრუნდა ისევე აიღსა,
 ტირესიასი, ოდეს სრულყო სიტყვა სამისნო.
 ორმოსნაპირთან მე კი ისევე ველოდებოდი,
 გამოცხადებას დედის. შავი სისხლი რომ შესვა
 მაშინვე მიცნო, მყის თქვა დედამ ფრთოვანი სიტყვა:
 155 „ო, შვილო ჩემო, როგორ მოხველ ცოცხალი თავით
 ამა წყვილიადში, ცოცხალთათვის მნელსახილველში?
 ჩვენ შორის დიან მდინარენი ღვარცოფიანნი,
 ვერაეინ შეძლებს ფეხით გაელას ოკეანეზე,
 თუ არ აქვს გემი, საიმედო, მტკიცედ ნაგები.
 160 ნუთუ ტროადან სულ ახლახან დაბრუნებულხარ
 შენი ნავით და ხანგრძლივ ნამგზავრ ძმობილებითა?
 ჯერე ითაკა არ გინახავს და არც ცოლ-შვილი?“
 ეს წარმოთქვა და საპასუხოდ მიუუგე მერე:
 „მშობელო დედა, იძულებით მოველ აიღსა,
 165 რომ ტირესიას შეეკითხოდი ჩემს მომავალზე.
 ჯერ არ მეღირსა აქაველთა ქვეყანამდე მისვლა,
 არც მშობელ მიწის ხილვა, – მარად ტანჯვით მოხეტეს,
 მას აქეთ, რაც კი ავაიმენონს ლაშქრად ვეახლე,
 ცხენებით მდიდარ ტროელ ხალხის დასალაშქრავად.
 170 გთხოვ, რომ მიაძხო ყველაფერი სრული სიმართლით:
 რამ შეგამთხვია ამ სიკვდილსა საალაღბედოს,
 მძიმე რამ სენმა თუ ისარმა არტემიდესი,
 ანაზღეულად გატყორცნილმა მოგილო ბოლო?
 მითხარ მაძისა, შინ დარჩენილ ჩემი შვილისა,

175 ძალაუფლება ჩემი ხელთ აქვს თუ სხვამ წაართვა,
 დაჯერებულმა, რომ მე უკან არ დავბრუნდები?
 რა აზრს ადგია ჩემი ცოლი, ესეც მითხარი,
 ჩემს შვილთან დარჩა სახლისა და ქონების მწვემსად,
 თუ აქველთვან წარჩინებულს მისთხოვდა ვისმე?

180 ეს რომ ვთქვი, მაშინ მიპასუხა დედა-ბატონმა:
 „არა, მტკიცედ დგას ის ერთგულად შენსა დარბაზში,
 სულ შენზე ფიქრობს, შენსკენ იღვწის სულით და გულით,
 შენზე დარდისგან დღე და ღამე ცრემლთა მფრქვეველი.
 ჯერე სხვას არვის არ უპყრია შენი უფლება.“

185 ფლობს ტელემაქე მის საუფლოს, ლხინის ყადრსაც სწევს,
 როგორც შეჰფერის წესის მცოდნე ღირსეულ ვაჟკაცს,
 ყველა კპატიობს. მხოლოდ მაშა სოფელში დარჩა,
 ქალაქს არ მოდის, მოკლებული არის ყველაფერს, –
 ლოვინს და საგებს, დასახურავს, ბალიშ-ბუმბულსა,
 190 ზამთარს ატარებს ის უბრალო ქოხმან საფარში,
 კერიის პირას დაგდებული, ძონძმობეველი.
 როცა ზაფხული, შემოდგომა მოატანს ხოლმე,
 სადმე ვენახში ადვილს ნახავს მოფარებულსა,
 დაცენილ ფოთლებს შეაქურჩებს, საწოლს იმზადებს,
 195 იქ წეება ხოლმე და სულ ოხრავს შენ მოლოდინში,
 დიდად გვემული, მოხუცობა გამწარებული.
 მეც ხომ ამ დარდმა მომპაპო, ამგვარს შემყარა ჰვედრსა.
 ჩემს სახლში ღმერთი არ მოსულა ისრის მტყორცნელი,
 არც მოვეუკლივარ მის გასროლილ ისარს უეცრად,
 200 არც სასიკვდილო არ შემყარია რაიმე სენი,
 სხეულს საშინელ გამოფიტვით სულს რომ წაართმევს.
 შენზე დარდმა და შენზე ფიქრმა, თვალის სინათლევ,
 შენზე გოდებამ სულს გამყარა, თაფლზე უტკებსა“.
 ეს რომ თქვა, მაშინ ამიტაცა უცებ იმ ფიქრმა,
 205 ჩაკონებოდი ჩემი დედის საბრალო სულსა,
 სამგზის წამოეხტი, რომ ჩაკეროდი მის სულს სანატრელს,
 სამგზის ხელიდან აჩრდილივით დამისხლტა იგი.
 ამისო გული მძიმე ბოღმამ და მწველმა სევდამ,
 ბოლოს ამედგა ენა ფრთოვან სიტყვის სათქმელად:
 210 „რატომ გაურბი, დედა, შენს შვილს, მოხვევის მსურველს,
 რომ აიდესის სახლში ორმა ხელჩაკიდებით
 გული ვიოხოთ ვაი-ვივით, მოთქმა-გოდებით?
 თუ პერსეფონემ მომივლინა მე ეს სახება
 მაცდუნებელი, უფრო მეტად რომ მე ვიდარდო?“

215 ეს რომ ვთქვი, მაშინ მიპასუხა დედა-ბატონმა:
 „ეაიმე, შვილო, ყოველ კაცზე უფრო საბრალოვ,
 ზევის ასული პერსეფონე შენ არ გაცდუნებს.
 ასეა ჰვედრი მიცვალებულ მოკვდავებისა,
 არა აქვთ იმათ არც სხეული, არცა თუ ძელები,
 220 რადგანაც ცეცხლის მცხუნეარება სპობს ყოველივეს.
 თეთრ ძელებს როდესაც მიატოვებს ძალნი სულისა,
 სულნი სიზმრისებრ მიმოქროლვას იწყებენ ხოლმე.“

ახლა ისწრაფე ნათლისაკენ. რაც ვთქვი, გახსოვდეს,
როცა შეხედები შენს მეუღლეს, უამბე ყველა”.

225

ასეთნაირად მოსაუბრეთ, ჩვენ ორთავესა
ქალნი გვეწვიენენ, მოვლენილნი პერსეფონესგან.
დიდ დიდებულთა მეუღლენი, ასულნი მათნი.
შემოეხვიენენ იმ სისხლიან ორმოს ნაპირებს.
მეც მსურდა მათთვის მომესმინა, თვითეულისთვის,
230 გულმა სურვილი უკეთესი დამიდასტურა.

◆

385

მას შემდეგ, როცა მიმოფანტა იქით და აქეთ
სუსტ ქალთა ჩრდილნი პერსეფონემ თავზარდამცემმა,
მოვიდა სული ატრევისის ძის აგამემნონის,
დამწუხრებული, მასთან ყველა, რომელთაც ერგოთ
ეგისტეს სახლში უმოწყალო სიკვდილის ხეუდრი.
390 მაშინვე მიცნო, რა წამს შავ სისხლს პირი შეაბო.
მოსთქვამდა იგი საცოდავად, ცხელ ცრემლს აფრქვევდა,
ჩემკენ იშვერდა ხელებს, სურდა გულში ჩაეკარა,
მაგრამ სად იყო ძველებური ძალა და ღონე,
რომელიც ედგა წინათ ესდენ მოძრავ სხეულში.
395 მის დანახვაზე ცრემლი მომწყდა სინანულისა,
ენაც ავიდგი ფრთოვან სიტყვის წარმოსათქმელად:
„დიდო ატრიდეე, აგამემნონ, მეუფეე ხალხთა.
რომელმა ბედმა მიგცა სიკვდილს შესაზარელსა?

400

თუ დააოკა ნაუი შენი პოსეიდონმა,
მძაფრ ქარიშხალთა დამთრგუნველმა უტეხი ძალით?
იქნება მტერმა გაგიწვია ხმალდანხმალ ომში,
შემართებული მოსატაცად ხართა და ცხვართა,
ანუ ქალაქთა ანუ ქალის ხელთ ჩადებისას?”
ეს ვთქვი და მყისვე მიპასუხა აგამემნონმა:

405

„ზევისს აღზრდილო ოდისევსო, განთქმულ სიბრძნით,
არც უფიქრია პოსეიდონს ჩვენი მოსპობა,
მძაფრ ქარიშხალთა დამთრგუნველსა უტეხი ძალით,
არ მოეუკლავარ მტკიცე ვაჟკაცს ხელჩართულ ომში.

410

ეგისტესაგან მივეახლე სიკვდილს შევბნელსა,
პირშავი ცოლის კარნახითა საკუთარ სახლში.
სუფრას დამაკლეს, ვით ხარს დაკვლენ ბოსელში დაბმულს.
ამრიგად მომსპეს, სამარცხვინოდ მიმცეს სიკვდილსა,
ამხანაგებსაც ღორებივით გამოსჭრეს ყელი,
ისე, ვით კაცი უმდიდრესი, ან საქორწინოდ,

415

ანდა სალხინოდ, სანადიმოდ საკლავსა დაჰკლავს.
შენც ბევრი ნახე ვაჟკაცები დახოცილები –
მარტოდ მოკლული ან საერთო ხელჩართულ ომში.
მაგრამ მათ მნახველს ცოდვით გული დაგეწვებოდა,
როგორ ეყარნენ პურმარილით სავსე სუფრის წინ,
420 ფართო დარბაზში და საკუთარ სისხლში მცურაენი.
კასანდრეს ხმისებრ შემაზრუნენი ხმა არ მსმენია,
კლიტემნესტრამ რომ უმოწყალოდ დამაკლა თავზე.
მიწაზე გდებულ მახვილისკენ ვიწვდიდი ხელსა,
მაგრამ არ მეყო მეტად ძალა და ძირს დავეცი.

425 ის ძალთაპირი არც ფიქრობდა, რომ დაეხუჭა
 ჩემთვის თვალები და შეეკრა ბაგენი ჩემი.
 სინდისგარეცხილ ქალზე ავი რა უნდა იყოს,
 ბოროტება რომ განუზრახავს სულით და გულით,
 შემართებულა ამგვარ საქმის აღსასრულებლად,
 430 რომ თავის ქმარი სასიკვდილოდ გამოიმეტა.
 მეგონა ცოლ-შვილს სახლში მისვლით გაეახარებდი,
 მან კი ისეთი ჩაიდინა უკეთურება,
 რომ მომავალში სუყველა ქალს ჩირქსა სცხებს ამით,
 ცოლს თუ ასულებს. თუნდაც ცამდე მართალი იყენენ".
 435 ეს თქვა და მაშინ საპასუხოდ ვუთხარი ასე:
 „ვაი, ოდითგან ხომ დასაჯა ატრევის მოღვმა
 შორსმჭვრეტმა ზეესმა ქალთა ბოროტ რჩევა-თათბირით.
 ელენესათვის ხომ მრავალმა დავევით თავი.
 შორს მყოფს ღალატი გაგიზადა შენც კლიტემნესტრამ".
 440 ეს რომ ვთქვი, მაშინ მიპასუხა აგამემნონმა:
 „ღმობიერება, შენც იცოდე, თუ გინდა ცოლთან,
 და ნურც ნურასდროს ნუ გაანდობ ყველას, რაც იცი;
 ნაწილი უთხარ, დაუმალე ნაწილი ზოლმე,
 მაგრამ, ოდისევეს, არ მოკვდები შენ ცოლის ხელით,
 445 რადგან ის არის კეთილი და კარგისმძრახველი.
 იკარეს ქალი პენელოპე, ჭკუადამჯდარი,
 ომში წასვლისას პატარბალი რომ მივატოვეთ,
 ბუბუქოვარა მცირე ბაღლით მარტოდ შთენილი,
 რომელიც ახლა კაცთა შორის თათბირად ჯდება.
 450 ბედიც უღიმის მამის ნახვით გასახარელსა.
 გულში ჩაიკრავს სიხარულით შინ მისულ მამას.
 ჩემმა ცოლმა კი არ გამხადა იმისი ღირსი,
 თვალი გამეძლო შვილის ცქერით, უწყალოდ მომკლა.
 ახლა რაც ვითხრა, ჩაიძარხე გულის სიღრმეში,
 455 ჩემად მისული, მშობელ მიწას მიადექ გემით.
 არასდიდებით, ეს იცოდე, ცოლს არ დაენდო.
 ერთ რამეს გკითხავ, ყოველივე მითხარი სწორად:
 იქნებ გსმენია, ჩემი შვილი სად ცხოვრობს ახლა,
 სად უღევს ბინა, ორქომენს თუ პილოსს ქვიშოვანს,
 460 ან ვრცელსა სპარტას, სახელოვან მენელაოსთან,
 რადგანაც ცოცხლობს ღმერთთ სადარი ორესტე ჯერაც".
 მორჩა იგი და საპასუხოდ მივეუგე ასე:
 „ატრიდ, რას მკითხავ, ვერც რას გეტყვი მაგის პასუხად,
 ცოცხლობს თუ მოკვდა, არა გვარგებს უქმად ყბედოდა".
 465 ასე ვიდექით ერთმანეთთან მოსაუბრენი,
 სევდით პყრობილნი, ცხარე ცრემლთა დამაფრქვეველნი.
 მოვიდა სული აქილეუსის, პელეუსისა ძისა,
 პატროკლესისაც, თან უზადო ანტილოქოსის,
 სული აიანტის, ყველას მჯობის თვალტანადობით,
 470 დანაელთაგან აქილეუსის შემდგომ პირველის.
 უმალ შემცნო მაშინ სულმან ეაკიდესმან,
 წარმოთქვა დარღით შეპყრობილმა სიტყვა ფრთოვანი:

„ზევის აღზრდილო ოდისეესო, ლაერტის ძეო,
 ამის უძნელესს, აბა, კიდევ რას მოიგონებ?
 475 ვით შესძელ მოსვლა შენ ჰადესის სამფლობელოში,
 სად გარდაცვლილთა ოდენ სული გმინავს უგონოდ?“
 ეს რომ თქვა, მაშინ საპასუხოდ ეუთხარი ასე:
 „პელიდ აქილევსს, აქაველთა დიდო იმედო,
 480 ტირესიასთან მოველ, საქმე მქონდა საშური,
 მსურდა შემეტყო, ვით დაებრუნდე კლდოვან ითაკას,
 არც მღირსებია მე ჯერ მისვლა აქაველთ მხარეს,
 არც სამშობლოში, ბოროტებით მარადქამს დევნილს
 შენ კი, აქილევსს, ვინ გედაროს ბედნიერებით,
 ცოცხალს ღმერთივით გადიდებდნენ არგოსელები.
 485 ახლა აქ მყოფი გარდაცვლილთა ხარ მბრძანებელი,
 მიტომ არ გმართებს, დარღს მიეცე სიკედილის გამო“.
 მოერჩი და მაშინ საპასუხოდ მომიგო ასე:
 „რა ნუგეშსა მცემ, ოდისეესო, მიცვალებულსა?
 მერჩინა გლებად ვყოფილიყავ, მოჯამაგირედ
 490 ვინმე საწყლისა, ლუკმა პურის მონატრებულის,
 ვიდრე ემეფობდე ყველა აქ მყოფ მიცვალებულთა.
 სჯობს მითხრა რამე ჩემი ღვიძლი შვილის შესახებ,
 თმში წავიდა პირველთ შორის პირველ მებრძოლად?
 მამა პელევსი როგორდაა, ტკბილი მოხუცი?
 495 მირმიდონთ ქალაქს იგი ისევ ძველ პატივშია,
 თუ პელადასა და ფთივი ი არ სცემენ პატივს?
 მოხუცობისგან დაერდომილს და დასუსტებულსა,
 რომ შემძლებოდა მზის ნათელში მოველინებოდი,
 500 ისე, შიშის ზარს ოდეს ეცემდი ტროას ველოვანს,
 მტრის გმართა მსურელი, არგოსელთა დამცველ-მფარველი,
 რომ შემძლებოდა სულ ცოტა ხნით მამის სახლს მისვლა,
 თავს დაეატეხდი ჩემს რისხვას და ხელის ღონესა,
 ვინც კი მოხუცსა შეურაცხყოფს უპატიოსნოდ“.
 ეს რომ თქვა, იმას საპასუხოდ ეუთხარი ასე:
 505 „არც რამ მსმენია მე პელევსზე კეთილშობილზე,
 ხოლო შენს ძეზე, მოსანატრელ ნეოპტოლემზე,
 როგორც მიბრძანებ მე ყველაფერს გეტყვი სისწორით.
 მაღალანძიან გემზე იგი თვით ავიყვანე
 სკიროს კუნძულთან. აქაველებს კობტააბჯრიანთ
 510 თუ რამ თათბირი გვექონდა რამეს ტროას შესახებ,
 პირველი მუდამ ის ამბობდა ენაწყლიანი,
 ღმერთებრ ნესტორი და მხოლოდ მე ვჯობდით ზოგჯერაც,
 ხოლო სპილენძით როს ვიბრძოდით ჩვენ ტროას ახლო,
 არ ინდომებდა არასოდეს ხალხში დარჩენას,
 515 წინ ისწრაფოდა შემართებით, არ ჰყავდა ტოლი.
 და მრავალ ვაჟკაცს სასტიკ თმში მოუღო ბოლო.
 ყველას ჩამოთვლა, სახელდება სად შემიძლია,
 რაც იმას კაცს დაუბოცავს, ჩვენ მფარველ იმედს,
 მან ტელეფოდე, ევრიპილე მოჰკლა ვაჟკაცი,

520 მასთან მრავალი კეტეელი ძმობილიც მისი
ზედ მიაყოლა ქალის ძვირფას ძღვენის გულისთვის.
მემნონის შემდეგ სილამაზით იყო პირველი,
როს შევდიოდით ეპიოსის ნაკეთებ ცხენში
უპირატესნი არგოსელნი, მე ვუფროსობდი.
525 კარის გაღება თუ დახურვა, ჩემს ხელში იყო.
დანაელების მეთაური და თავკაცები
ცრემლებს აფრქვევდნენ, აიტანა ყველა ცახცახმა,
ხოლო იმას კი ვერ შევინუნე, თუმც სულ ვუცქერდი,
არც სახის ფერი უკრთებოდა, არც ღაწვებიდან
530 ცრემლს არ იწმენდდა. ის კი არა, სულ იმას მთხოვდა,
კარში გამეშეა, ხმლის სახელურს ჩასჭიდებოდა,
შუბს იმარჯვებდა, ტროელთათვის ავის მზრახველი.
ხოლო პრიამეს ქალაქი როს დავიმორჩილეთ,
ძვირფას ნადავლით ის ავიდა თავის ხომალდზე,
535 ბასრი მახელით დაუჭრელი, დაუკაწრავი,
როგორაც ხდება პირისპირ და ხელწართულ ომში,
როცა არესი მძინეარებს და არვის იბრალებს“
ეს რომ ვთქვი, მაშინ ჩრდილმა ფეხმარდ აქილევისა
გზას მიაშურა ველსა რასმე ასფოდელოსის,
540 გულით მოლხინემ ღვიძლი შეილის სახელოვნებით.
სევდით მოსილნი იდგნენ სულნი სხვა გარდაცვლილთა
და ყველას სურდა გულის დარდის შეეტყო რამე.
მხოლოდლა სული იმ აიანტ ტელამონიდის
სულ მარტოდ იდგა, ჩემის ძღვეით განაწყენები,
545 როს აქილევისს იარაღი მე მომისაჯეს.
დედამ უფალმა თვით გადმომცა მაშინ მე იგი,
ტროას შეილებმა და ათენამ ქნეს სამართალი.
რა სანანებლად გამხდომია ის გამარჯვება,
მიწამ მის გამო რა ვაჟკაცის თავი ჩაყლაპა!
550 იგი ხომ სახით, გმირულ საქმით პირველი იყო
დანაელთ შორის თვით აქილეუს პელიდეს შემდეგ.
მაშინ გაებედე და ეს ვკადრე მის სულს მწუხარეს:
„ჰე, აიანტო, ძვე დიადი ტელამონისა,
555 ნუთუ მკვდარიც კი ბრაზობ ჩემზე იარაღისთვის,
რითაც ღმერთებმა არგიველნი დიდად დასაჯეს,
რადგანაც შენებრ ციხე-ბურჯი გამოგვეცალა,
აქაველები შენს დაღუპვას ისე გლოვობდნენ,
ვით აქილეუსის ესდენ უღვთოდ დაკარგვის გამო.
560 ზევსისა გარდა სხვას არავის არ ადევს ბრალი,
ვინც ბოროტ მტრობით მიგცა ხვედრსა შენ სავაღალოს.
ახლოს მოდექი, ჰე, უფალო, როს გესმას ჩემი,
დაიცხრე რისხვა, დაიმშვიდე უტეხი სული“.
ეს რომ ვთქვი, ზედაც არ შემხედა, წავიდა იგი
565 მკვდართა სულებთან ერთად სამყოფს წყვილიაღოვანსა,
თუმცა გამწყვრალი იყო, მაინც მეტყოდა რამეს,
მაგრამ ჩემს გულში ძლიერ სურვილს დაესადგურა,
სხვათა სულები რომ მენახა გარდასულ კაცთა.

ენახე მინოსი, დიად ზევის ბრწყინვალე შვილი,
კვერთხის ხელთ მპყრობი, მოსამართლე მიცვალებულთა.
570 იჯდა და ირგვლივ ერტყა ხალხი სამართლის მლოდე,
წყვედიადით მოსილ დიდკარიან პაღესის სახლთან
ენახე და ვიცან ორიონის ვეება ჩრდილი,
ასფოდელოსის ველზე ველურ მხეცებს რომ სდევდა,
მთ სიცოცხლეშიც ზოცდა იგი მთების მწვერვალზე,
575 სპილენძოვანი დიდი კეტის ხელთა მპყრობელი.
ენახე ტიტოსს, შვილი დიად დედამიწისა,
ცხრა ქცევა ველზე ბუმბერაზი გაშოლტილიყო,
ორთავე მხრიდან წყვილი ძერა ღვიძლს უკორტინდა,
შვიგნეულებში ჩამსხდარნი და ხელს ვერ ანძრევდა.
580 ლეტოს ახადა მან პატივი, ზევისს მუდღღეს,
გზად პანოპეუსით პითოსაკენ გამგზავრებულმა.
ტანტალეც ენახე, აუტანელ ტანჯვის დამთმენი,
მღგარს ღრმა მორეეში, ნიკაპამდე წვდებოდა წყალი,
წყურვილით დამხრჩვალს არ ძალუძდა მისი დაღვევა,
585 რადგან რამდენჯერ დასაღვევად დაჰყოფდა პირსა,
იმდენჯერ წყალი გასკდებოდა და მის ფერხთა ქვეშ
ოდენ მიწა ჩნდა, ღეთის განგებით გაშიშვლებული.
მრავალ ხეხილსა გაეწოდა მისკენ ნაყოფი:
მსხალი თუ ვაშლი, ბროწეული წითლად ეღვარე,
590 ტკბილი ლეღვები, ზეთისხილი დამწიფებული.
რა წამს მოხუცი ხელთ გაშვერას დააპირებდა,
უმაღ ქროლვა რამ ასტყორცნიდა ღრუბლებისაკენ.
სიზიფეც ენახე, აუტანელ ტანჯვის დამთმენი,
ვეება ქეასა ორიე ხელით რომ მითარევედა,
595 დიდ ჭაპანწყვეტით ხელით, ფეხით, მთელი ძალ-ღონით,
რომ ქვა როგორმე აეზიდა მთის მწვერვალამდე.
და მწვერვალს იქით გადაგდებას დააპირებდა,
ზათქით, ხმაურით ისეე დაბლა დაგორღებოდა.
თავგამოდებით კვლავ ცდილობდა ძაღლა ატანას.
600 ოფლში გაწურულს ბუდი მტერისა თავს ასდიოდა.
ენახე ჰერაკლეს, ძალოვნებით სწორუპოვარის,
ოდენ აჩრდილი, ზოლო თვითონ უკვდავ ღმერთებთან
არის სიამით, ტურფა ჰებეს ტრფობით დამთვრალი.
ჰერასგან შობა ის ასული დიადმა ზეესმა,
605 მკედართა სულები სირთა მსგავსად თავს ეხვეოდა.
იმას კი შავბნელ, თავზარდამცემ ღამის შესადარს,
ისარმორგებულ და მომართულ მშვილდის მპყრობელსა,
ბრაზით მზირალსა, ის-ის იყო, უნდა ეტყორცნა.
ზმლისა საზიდი სარტყელი რამ მოერტყა მკერდზე,
610 ოქრონაჭყედი, ზედ აღბეჭდილ საოცრებითა:
ველური ღორი, მასთან დათვი, ლომიც ცალთვალა,
ჯახი და ბრძოლა, კაცთა ზოცვა ზედ ამოჭრილი.
ამის ამომჭედს მჯობი კიდეე რა გაეჭედა,
ვინც ეს სარტყელი შექმნა ესდენ ხელოვანებით?

615 რა თვალი მომკრა მაშინათვე მიცნო კიდევაც,
და სევდის აღმძვრელ ფრთოვან სიტყვით მომმართა ასე:
„ზევისის ნაშობო ლაურტიდევ, ბრძენო ოღისევს,
პოი, საბრალღო, შეხვედრიხარ, ვხედავ, ბოროტ ხვედრს,
როგორც თვითონ მზის ნათელში მომითმენია.
620 თუმცა ვიყავი ძე ზევისისა, ტანჯულ ვარ ფრიად,
მეტად უღირსი კაცი ვინმე მექმნა ბატონად,
მრავალი საქმე უძნელესი მან დამავალა.
ბოლოს აქ ქვესკნელს გამომგზავნა ძაღლის გულისთვის,
ეგონა, ამის უძნელესი რა იქნებოდა.
625 მე კი ის ძაღლი ჰადესიდან გამოვირეკე,
თვალთინათინა ათენა და ჰერმეს მშველოდა“.
ეს რომ თქვა, უმაღ მიეფარა აიღეს შავბნელს.
მე კი იქ დაერჩი, მოვა-მეთქი კვლავ ვინმე გმირი,
რომელიც წინათ დაიღუპა მძიმე ბრძოლებში.
630 ბევრ მათგანს, ვისი ნახვაც მსურდა, ვნახავდი კიდევ:
იმ სახელოვან ღვთის შვილთ თესევს და პირითოოსს.
მაგრამ იმდენი შემოჯგუფდა სული ხმაურით,
საზარმა შიშმა მთლად მოიცვა ჩემი არსება,
არ მომივლინოს აქ იმ საშიშ გორგონას თავი
635 პერსეფონემან, მოგზავნილი ღრმა ჰადესიდან.
მყის ნავზე აველ, თან ვუბრძანე ჩემს თანამგზავრებს,
გემთა ბაგირი აეხსნათ და ამოსულიყვნენ.

სიმღერა მეთორმეტე

[კირკეს მისნობა]

როს ოკეანის მდინარებას გასცდა ზომადლი,
აიაიასთან მიგვაბრუნეს ტალღებმა ზღვისა,
სად ცისკრის მაცნე ეოსს ბინა აქვს და სად არის
აღმოსავალი, საცეკვაო პელიოსისა.
5 რა მიევახლეთ, ავათრიეთ გემიც ნაპირზე.
მერე ჩამოვხტით შეუწყვეტლად მღელვარ ზღვის პირას,
დაწვექით მერე და ველოდით ღვთაებრივ ეოსს.
აღსდგა ეოსიც აღრიანად, მრავალფერითთა,
უმაღ ვაფრინე ძმები კირკეს სასახლისაკენ,
10 რომ მოეტანათ მათ ცხენდარი ელპენროსი.
შემა დაჩეხეთ, მაღალ კონცხზე მიეწყვეთ ცხედარს,
შეეუნთეთ ცეცხლი, დავაფრქვიეთ ზედ ცხარე ცრემლიც.
როცა ცხენდარიც, საჭურველიც დაიწვა სულმთლად,
ბორცვი აღმართეთ და დაუდეთ საფლავის ქვაცა,
15 თანაც ნიჩაბი მისეული დავასვით ზედა.
ამას ყველაფერს როცა მოერჩით, მაინც კირკესა
ვერ დავემალეთ აიდედან დაბრუნებულნი.
მაღე მოვიდა თვითონ ისიც, მხეველებთან ერთად,
პურით და ხორციით, წითელ ღვინით სავსე ჭურჭლებით.
20 შუაში ჩადგა და ეს სიტყვა გვითხრა ღმერთქალმა:
„მამაცნო! ცოცხლად თვით ჰადესის სახლში ყოფილხართ!
ორგზის მოკვდებით, სხვა მოკვდავი თუ ერთგზის კვდება.“

იღბნით მთელ დღეს, ღვინო შესვით, საჭმელი ჭამეთ.
ხოლო რიერაეზე გზა მონახეთ შინ წასასვლელი.
25 მე თვით გაგიგნებთ, დაწერილებით, შეუცდომელად.
რათა ბოროტი რამ სიავე საფათურაკო
ზღვასა და ხმელზე უცაბედად თავს არ დაგატყდეთ“.
ეს რომ თქვა, ყველას მოეწონა მისი ნათქვამი.
მთელ დღეს ვისხედით მანათობელ მზისა ჩასვლამდე.
30 გულთ ვილხენდით, ხორცსა ეჭამდით და ღვინოს ვესვამდით.
რა მზე ჩაეიდა და წყვილიაღმა დაისადგურა,
გემთა სადგომთან ძმები დაწნენ, ნავებთან ახლო,
ხოლო მე კირკემ მაშინ გვერდზე გამინაპირა,
დამსვა, მომიჯდა და მკითხავდა წილადობილად.
35 მეც ვუამბობდი ყოველივეს სრული სისწორით.
ბოლოს კი დიდმა დღეოფაღმა ეს მითხრა, კირკემ:
„რაც შენს თავს არი, მიგლე ყური, ყველაფერს გეტყვი,
და თვითონ ღმერთმა გაგახსენოს ეს ყოველივე
თქმულის სისწორე დაძიმოწმოს მაღალმა ღმერთმა.
თავდაპირველად სირინოზთა მხარეს გაივლით,
40 რომლებიც მათთან ახლო მისულ კაცებს ხიბლავენ.
ვინც ეს არ იცის, ალაღბედად მათ ხმას მოისმენს,
გამოეთხოვოს სამუდამოდ უნდა ის ცოლ-შვილს,
დაავიწყდება წამს შინ წასვლა, სახლის სიამეც.
მოხიბლავს იმას სირინოზნი უცხო სიმღერით,
45 მსხდარნი მდელიზე, გარშემო კი ძვლების გროვავა
გახრწნილ ვაჟკაცთა, მყრალი კანი რომელთაც ძვრებათ.
ერიდეთ იმათ, თანამგზავრებს თაფლის სანთელით
ყური დაუხშე, რომ ვერ შეძლონ მათი მოსმენა.
შენ კი უსმინე, თუ გინდოდეს, მაგრამ იცოდე,
50 ხელფეხით ანძას ისე უნდა მიეხება მაგრად,
ვერასდიდებით ვერ შეიძლო მისგან მოგლეჯა,
სანამ მოისმენ სირინოზთა სიმღერას უტკბესს.
ბეერიც რომ სთხოვო შენს ძმობილებს საბლის აშვება,
ისე დამოძვრე, გაამაგრონ უფრო საბელი.
55 ხოლო მას შემდეგ ძმობილებთან ერთად რა გელის,
ამის შესახებ მიძნელდება გაიმბო რამე.
თუ ორ გზათაგან ამჯობინებ შეტად რომელსაც,
თვით შენ განსაჯე, მე კი ორსავე გზისას მოგიითხრობ:
კლდეები მოსჩანს ერთი მხრიდან, დაკიდებული,
60 რომელს ლურჯთვალა ამფიტრიტეს ტალღები ებრძვის.
პლანქტებს ეტყვიან იმ ადგილსა ღმერთნი მაღალნი.
ვერა ფრთოსანი მას ვერ გასცდეს, გარდა მტრედების,
მამა ზევსისთვის ამბროსია რომ მოაქვთ ხოლმე.
ზოგჯერ მტრედებსაც კი იტაცებს ის კლდე ფრიალო, –
65 მაგრამ კელაე ახალს გზავნის მამა იმათ სანაცვლოდ.
ჯერ ვერცერთ ხომალდს, კაცის ნაკეთს, ვერ გაუვლია.
გემის ხეები, კაცთ სხეული რჩება მარტოდენ
ზღვის ტალღების და ცეცხლთ გრივალის საიავარდოდ.
იქ გაველა მხოლოდ ზღვათ მავალმა, ყველგან ცნობილმა,

70 არგომ შეიძლო აეტისგან დაბრუნებულმა.
 ტალღა იმასაც მაღალ კლდეზე მიაჯახებდა.
 იასონისთვის ერთგულ ჰერას რომ არ ეშველა.
 გარდა ამისა, ორ ციტაბ კლდეს, ცისკენ აღმართულს,
 შეხედები, თავით შავსა ღრუბელს რომ შეხებიან.
 75 მარად ბნელსა და წყვდიადოვან იმათ მწვერვალზე
 არც შემოდგომას, არც ზაფხულში ხვდება სინათლე.
 ვერვინ ვერ შეძლოს ვერც ასვლა და ვერც ქვე ჩამოსვლა,
 კიდეც რომ ესხას ტანზე ერთად ოცი ხელფენი,
 ისე სლიპია მისი ლოდი, ისე ციტაბო.
 80 მის შუა ადგილს არის ქეები სინათლიანი,
 დასაველეთისკენ, წყვდიადისკენ პირმიქცეული.
 სწორედ ამ ადგილს გმართებს გასცდე, ბრძენო ოდისეეს,
 სახელგანთქმული იქა მყოფი ვინმე მეისრეც
 შენი გემიდან ვერ მიაწვდენს ისარს იმ ქვაბსა.
 85 ქვაბსა ფლობს სკილა შესაზარი, თავზარდამცემი
 ჰგავს იმისი ხმა ახლადშობილ ლეკვის წყმუტუნსა,
 ხოლო თვითონ კი დასანახად შესაზარია,
 მისი მნახველი ვერ იხარებს, თუნდ ღმერთიც იყოს.
 თორმეტი ფეხი დაგვალული ასხია ტანსა,
 90 ექვსი – კისერიც, დაგრეხილი, დაწერილებული
 და თვითეულზე შესაზარი აბია თავი.
 სამწყება – კბილიც, შავ სიკედილის დამქადნებელი,
 ნახევრად ქვაბსა განიერსა გდია ურჩხული,
 ხოლო თავები საზარ უფსკრულს ზემოთ უჭირავს.
 95 იქვე თევზაობს, ირგვლივ თავის მიმომქცეველი.
 იჭრს ზღვის ლომებს, ძაღლებს, ზოგჯერ უფრო მსხვილ მხეცსაც,
 რომელთ ბევრს კვებავს ამფიტრიტე მარად მგრგვინავი.
 ნუ დაიკეხნოს ნურრა გემის ნავთოსალარამა,
 გემით ურჩხულის თავდაღწევას ისე შეეძლებო,
 100 ყოველმა თავმა თითო კაცი რომ არ წამგლიჯოს.
 სხვასაც, ოდისეეს, ნახავ კლდესა, მასზე დაბალსა,
 იმის მახლობლად, დაშორებულს ისრის სროლაზე,
 მასზე ლედვის ხე ხარობს ერთი ზშირფოთლიანი.
 მის ქვეშ წყალს ამღვრევს კუპრისფერად ღმერთებრ ქარიბდე.
 105 დღეში სამგზობად ანთხევს წყალს და სამაგერვე შთანთქავს.
 ეცადე ახლოს არ შეგისწროს წყლის შესრუპეისას,
 ვეღარ დაგიხსნის დალუპისგან პოსეიდონიც.
 ხამს სკილას გემით ჩაუქროლო ელვაზე სწრაფად,
 გიჯობს შესწირო ექვსი კაცი საშინელებას,
 110 ვიდრე მათ ნაცვლად სუყველანი ერთად დალუპო“.
 ეს თქვა და იმას საპასუხოდ ეუთხარი ასე:
 „თუ შესაძლოა, ჰე, ქალღმერთო, მითხარი სწორად.
 ვთქვათ, რომ ქარიბდეს, დამღუპელსა, გადურჩი კიდეც,
 შეეძლებ სკილასთან ბრძოლას, როცა ძმებს გამოძტაცებს?“
 115 ეს რომ ვთქვი, ჩემდა საპასუხოდ თქვა დედოფალმა:
 „ო, სულამაცო, ომისათვის კვლავ გერჩის გული.
 და თვითონ უკვდავ ღმერთებსაც კი არ ეპუები?

არა მოკვდავი, ის ბოროტი უკვდავი არის,
 გულდრძო, ველური, საშინელი და უძლეველი.
 120 გაცლა სჯობს მისგან, სხვა რაიმე არ არის ღონე.
 რადგან, როს კლდესა საბრძოლველად მიეახლები,
 ეშიშობ, რომ ისევე არ დაგესხას პირგაღებული,
 ყოველმა თავმა თითო კაცი ეკლავ არ მოგტაცოს.
 რაც ძალა გექნეს, წინ ისწრაფე, კრატეისის სთხოვე,
 125 სკილას დედასა, ვინც შვა იგი მოკვდავთა ჭირად,
 ის შეაყოვნოს, ძმების შთანთქმად კვლავ არ მობრუნდეს.
 მიაღწევ კუნძულს თრინაკიის, ბევრი დაუდის
 ერცელ სამოვარზე ძროხა, ცხვარი ღმერთსა პელიოსს.
 რიცხვით შეიღია ძროხის ჯოგი, ამდენიც ცხვრისა,
 130 ჰყავს თითო ჯოგში ორმოცდაათ-ორმოცდაათი.
 არც ნაშენობენ, არეინ ხოცავს, მწყემსენ ღმერთქალნი:
 კოხტა ნიმფები ფაეთუსა და ლამპეტეი,
 ვინაც დიადმა ნეირამ უშვა პელიოსს.
 135 რა წამოზარდა ორთავ ნიმფა დედაბატონმა,
 შორს დაასახლა თრინაკიის კუნძულზე, რათა
 მამისეული ცხვარ-ძროხისა ემწყემსათ ჯოგი.
 თუ დაბრუნებას მონატრული, ჯოგს ხელს არ ახლებ,
 მაშინ ითაკას ნახავ, თუმცა ჭირს ბევრს შეხედები.
 140 თუ შეეხებით, ეს იცოდეთ დალუქვა გელით, –
 გემსაც, ძმობილთაც, თუმც შენ ბოლოს ჭირს გადურჩები.
 შინ მიხვალ გვიან, დამკარგველი თანამგზავრების“.

სიმღერა მეცამეტე

[ოდისეისი ითაკაზე]

218 ...შეპყრობილი სამშობლოს დარღით
 მარად მშფოთვარე ზღვის ნაპირზე მიმოდიოდა
 220 დიდად მწუხარე. უცებ გაჩნდა მასთან ათენა,
 ერთ ვისმე ჭაბუკს, ნახირის მწყემსს მიმსგავსებული.
 დიდი მბრძანებლის ჭაბუკს ჰგავდა თვალტანადობით,
 ძვირფასი ორფა მოსასხამი მოვედო მხრებზე.
 225 შუბი ხელთ ეპყრა, ლამაზ ფეხზე სანდალი ეცვა.
 ოდისეისს ძლიერ გაუხარდა მისი დანახვა,
 წავიდა მისკენ და მიმართა ფრთოვანი სიტყვით:
 „პირველს შენ გხედავ, მეგობარო, ამ მიდამოში,
 გულში ბოროტ ფიქრს ნუ გაივლებ, მოყვრად მიმიღე,
 230 გადაშირჩინე ეს ქონება, მეც დამიხსენი,
 ისე გთხოვ, ვით ღმერთს და მუხლებზე შემოგეხვევი,
 ისიც მითხარი სისწორით და დაუფარავად:
 ეს რა მხარეა, ან რა ხალხი ცხოვრობს ამქვეყნად?
 კუნძული არის რომელიმე შორით მჩინარი,
 235 თუ ხმელეთია ზღვის სივრცეში კონცხად შეჭრილი?“
 ამის პასუხად თვალციმციმა ათენამ უთხრა:
 „აღბათ ბრიყვი ხარ, ან მოსული შორი ქვეყნიდან,
 რომ საკითხავად გაგზდომია ეს მიწა-წყალი.
 უცხო როდია, კარგად იცნობს ძალიან ბევრი,

240 მათ შორის ვინც მზის აღმოსავლის მხარეში სახლობს.
ან ვინც ბინადრობს დასავლეთით მწუხრსა და ბინდში.
ოღროწოღროა, უხერხული ცხენთა სახედნად.
მწირი არ ეთქმის, თუმცა სივრცით არ არის დიდი,
პურიც ბევრია, ღვინოც ბევრი ამ ქვეყანაში,
245 რადგან დროზეა წვიმა, ნამი ცხოველმყოფელი.
მდიდარი არის თხის და პროხის საძოვრებითაც,
ტყეს და ჭალაქსაც ბევრგან ნახავ, წყალუარდნილებსაც,
ითაკის სახელს ტროამდისაც მოუღწევია,
თუმც აქაველთა მიწა-წყლიდან შორსაა იგი“.
250 თქვა და ოდისევს სიხარულით გული გაეხსნა,
ხარობდა, მის წინ რომ სამშობლო ქვეყანა იყო,
როგორც აუწყა მას ათენამ ზევისის ასულმა.

352 თქვა და მიდამოს გადაჰყარა ათენამ ნისლი.
სამშობლოს ხილვით ოდისევსმა გახარებულმა
უმაღ სიცოცხლის მომნიჭებელ მიწას აკოცა.
355 ხელები მაღლა ადაჰყრო და მიმართა ნიმფებს:
„ნიმფნო დიადნო, ზევისის ქალნო, არ ვიმედობდი,
კვლავ თუ გნახავდით. წრფელი ლოცვით მოგესალმებით:
ხარობდეთ, ძღვენი ძველებურად არ მოგაკლდებათ.
თუ მომანიჭებს მწყალობელი ზევისის ასული
360 ხანგრძლივ სიცოცხლეს და ჩემი ძის გაზრდას მომასწრებს“.

სიმღერა ოცდამესამე

[ოდისევსისა და პენელოპეს შეხვედრა]

87 შევიდა იგი დიდ დარბაზში და ცეცხლის პირას
დაჯდა თავისთვის ქმრის პირდაპირ კედლის მახლობლად.
ქმარი კი იჯდა მაღალ სვეტზე ზურგმიყრდნობილი
90 და მოელოდა, რას ეტყოდა მეუღლე მაშინ,
მის წინ მჯდომარეს თვალს როდესაც გაუსწორებდა
ქალი კი სდუმდა მძიმე ფიქრით გულჩათხრობილი.
ჰა, იცნო თითქოს მისი სახე, ესდენ ნანატრი
მაგრამ ძონძების შემხედვარე ეჭვობდა მაინც.
95 მაშინ კი ჰკადრა ტელემაქემ დედამისს სიტყვა:
„თქვი, დედა ხარ თუ უცხო ვინმე, რამ გაგაქვავა,
რატომ შორს დგახარ, რატომ მაძას არ მიუჯდები?
არცა რას ჰკითხავ, ერთი სიტყვაც კი არ აღირსე.
100 განა სხვა ქალი მოითმენდა იმ ქმართან ღუმელს,
ვინც ენით უთქმელ ჭირ-ვარამის მზიდველ-მტვირთველი
ოცი წლის შემდეგ სამშობლოში დაბრუნებულა?
მაგრამ მაგ მკერდში გულის ნაცვლად ცივი ქვა გიდევს“.
ამის პასუხად პენელოპემ შევიდა ასე უთხრა:
105 „ო, შევილო, გული ჩამწყდომია მე საგულეში,
არც რისიმე თქმის, არც შეკითხვის თავი არა მაქვს,
თვალში შეხედვაც კი არ ძალმიძს. და თუ ეს მართლაც

ოღისეესია თავის სახლში დაბრუნებული,
უმაღვე ვიცნობთ სულ ადვილად ერთიმეორეს,
110 გეაქეს საიდუმლო, რაც ფარულად მხოლოდ ჩვენ ვიცით”.
ეს რომ თქვა, გულში გაეცინა მაშინ ოღისეესს
და ტელემაქეს ასე უთხრა ფრთოვანი სიტყვით:
„დაე, ტელემაქე. გამომცადოს მე დედაშენმა,
115 აცალე, ვინძლო შემდეგ უფრო კარგად გამიცნოს.
ახლა კი როცა ჭუჭყიანი ძონძი მაცვია,
მიტომ თავს იჭერს, მიტომ ეჭვობს, თითქოს სხვა ვიყო.

ამასობაში ძალგულოვან, ღეთისდარ ოღისეესს
ტანი დაბანა ევრინომემ, ზეთი აპკურა,
155 მერე ჩააცვა პერანგი და წამოსასხამი,
ხოლო ათენამ გასაოცრად შეამკო გმირი,
უფრო ღიადი, უფრო სრული გამოაჩინა,
სუმბულისებრი ხშირი თმებით შეუძკო თავი.
ვით ვერცხლს მოავლებს ოქროს ვარაყს კარგი ოსტატი,
160 პეფესტოსა და ათენასგან გამოწაფული,
ყოველი ნივთის მკეთებელი თვალის წარმტაცად,
ისე შეამკო ოღისეესი ათენ ქალღმერთმა.
ღმერთთა იერთთ გამოვიდა განსაწმენდლიდან,
კელაე ჩაჯდა თავის საეარძელში, სიდანაც ადგა,
165 ცოლის პირდაპირ და მიძართა მას ამ სიტყვებით:
„ახირებული ქალო, შენთვის ღმერთებს მაგ მკერდში
სუსტ ქალთა შორის უგრძნობელი გული ჩაუდევთ.
განა სხვა ქალი დადგებოდა ასე გულგრილად
იმ ქმრის წინაშე, ვისაც ასე ჭირი გადახდა
170 და დაუბრუნდა მეოცე წელს თავის სამშობლოს?
მოდი, დედილო, გამიშალე აგერ საწოლი,
როგორც ეტყობა, ამ ქალს მკერდში რკინის გული აქვს”.
მას პენელოპე დედოფალმა უთხრა პასუხად:
„ახირებული შენ ხარ თვითონ, მე არ ვქედმაღლობ,
175 არც ვბრაზობ შენზე, კარგად მანსოვს, რა იყავ ოდეს,
გრძელნიზბიან გემს ითაკიდან როცა მიენდე.
მაშ, ვერიკლეა, გაუშალე ახლა ლოგინი
ა, იმ საწოლზე, მან თვითონვე რომ გააკეთა.
საძინებელი ოთახიდან გამოიტანე
180 და მოაყოლე ლეიბი და საბან-ტყაბუჭი”.
ასე ამბობდა თავისი ქმრის გამოსაცდელად.
მაშინ ცოლს უთხრა ოღისეესმა გაჯაერებულმა:
„აბა, რას ამბობ დედაკაცო, ვის შეუძლია,
ადგილი საწოლს შეუცვალოს? ეს მოკვდავთათვის
185 ძნელი საქმეა, მხოლოდ მაღალ ღმერთს შეუძლია
გადაიტანოს ადგილიდან ადგილზე იგი.
მოკვდავ კაცთაგან ჯერ არავინ დაბადებულა
მისი დამძვრელი, თუნდაც პქონდეს უტეხი ძალა.
მე გაეაკეთე საწოლი და არა სხვა ვინმემ.

190 ზეთისხილის ხე ზშირტოტება გვედგა ეზოში,
 ტანი სვეტივით აშოლტილი ჰქონდა მცენარეს,
 ირგვლივ მოვაველე ქვის კედელი. თან გადაეზურე,
 ვაქციე ასე საძინებელ ოთახად იგი.

195 კედელში კარი დავატანე მაგრად შეკრული,
 მერე მოვჭერი ზეთისხილის ხის ტანი ზემოთ,
 ქვემოთ რაც დარჩა, ის გაეთალე ბასრი სპილენძით,
 გამოიყვანე ლარში კარგად წესზე და რიგზე,
 ადგილზე ბურღიც მოვიშველე და ჭიბოსანიც,
 მაგრამ ამ შრომით ყველაფერი როდი დამთავრდა.

200 მერე შევამკე ოქრო-ვერცხლით, სპილოს ძვლით იგი,
 ღვედიც მოვაველე მას მეწამულ ფერად ნაფერი,
 აი, ნიმუში იმ საწოლის, მას კი ვერ გეტყვი,
 ისევე იქა დგას, იმ ადგილზე, თუ ვინმე მოკვდავს,
 ხის ძირი სხვაგან გადაუდგამს ზეთისხილისა“.

205 ამის გამგონე პენელოპეს გული ჩაუწყდა,
 ისე ზუსტი და სრული იყო ყველა ნიშანი.
 ცრემლები წასკდა, ქმარს მივარდა და მოეხვია,
 მერე თავ-პირი დაუკოცნა, თან ასე უთხრა:
 „ნუ მიჯავრდები, ყოელის მჯობნო ჭკუა-გონებით,
 210 თუმცა ღმერთებმა მოგვისაჯეს ტანჯვა-ვარამი,
 რას მოვილხენდით, სანეტარო ახალგაზრდობის
 ყვავილობიდან სიბერემდე გვესიამტკიბია!
 გთხოვ, ნუ გამკილავ, მამატიე, ნუ განრისხდები,
 ნახვისთანავე რომ ვერ მოველ, ვერ მოგეხვით.

215 სულ შიშით იყო შეჰყრობილი ეს ჩემი გული,
 რომ ვინმე მოკვდავს მაცთურობით არ შევეცდინე,
 განა ცოტაა ბოროტი და ავისმზრახველი?
 თვითონ ელენე არგოსელიც, ზეუსის ასული,
 არ გაიყოფდა უცხო კაცთან ტრფობის სარეცელს,
 220 მას რომ სცოდნოდა, აქაველთა მამაცი ძენი
 კვლავ უკან, თავის სამშობლოში დააბრუნებდნენ.
 ღვთისგან ატანილს გული თვისი მოსიყვარულე
 უკეთურობის ჩასადენად როდი ერჩოდა!
 ასე დაედო ჩვენს ჭირვეულ ჭირსაც სათავე.

225 რაკი შენ სწორად თქვი ნიშნები ჩვენი საწოლის,
 რაც არასოდეს დაბადებულ კაცს არ უნახავს
 ჩვენ ორისა და მონა ქალის აქტორიდს გარდა,
 ვინც მამაჩემმა მზითვად მომცა აქ გამოთხოვილს,
 ჩვენი სავანის, საძინებელ ოთახის მცველად,
 230 ახლა ჩემს გულსაც, აგრე უნდოს, კი სჯერა შენი“.

თქვა და თვალთაგან წასკდა ცრემლი, ატირდა ქმარიც,
 რომ ასე სათნო და ჭკვიანი ჰყავდა მეუღლე.
 ვით მეზღვაურნი მიწის ხილვას დანატრებულნი,
 რომელთაც გემი დაუღუწა პოსეიდონმა,

235 მძაფრი ქარიშხლით შემართული შმაგი ზღვის ტალღით,
 მხოლოდ ცოტანი პირქუშ ტალღებს თავდაღწეულნი,
 ქანცაწყვეტილნი, მწუთხე წყლისგან ტანამოჭმულნი,

240 ნანატრ მიწაზე სიხარულით რომ გამოდიან,
 ასე იღბენდა პენელოპე ქმრის შემხედვარე
 და ქმრის ყელ-კისერს ვერ მოსწყვიტა თეთრი ხელები.
 დაადგებოდათ თავს ეოსი ვარდფერთითება,
 რომ ათენ ქალღმერთს არ მოსვლოდა ახალი ფიქრი:
 ღამე ღიდი ხნით შეაჩერა ქვეყნის კიდევში,
 ეოსი-ზღვაში, თან უბრძანა, ჯერ არ შეება
 245 ცხენები ეტლში – სწრაფი ლამპოს და ფაეთონი
 მოკედავ კაცთათვის დღის სინათლის მისანიჭებლად.
 მაშინ მეუღლეს ოდისევსმა ასე მიმართა:
 „მეუღლე ჩემო, განსაცდელი კიდევ წინ გვიდევს,
 კვლავ ღიდი შრომა გველოდება შესასრულებლად,
 250 საქმე სამძნელო მეტისმეტად რთული და მძიმე.
 მე ასე მითხრა ტირესია მისანის სულმა
 იმ დღეს, როდესაც მე ვეწვიე შავბნულ აილში
 ჩემი და ჩემი მეგობრების ბედის საკითხად.
 ახლა კი დროა, მივაშუროთ ჩვენს მყუდრო საწოლს,
 255 საამო, ტკბილ ძილს თავი მივსცეთ და მოვისვენოთ“.
 პასუხად უთხრა პენელოპე დარბაისელმა:
 „ღე, იყოს ისე, როგორც შენს სულს მონატრებია,
 რაკი ღმერთებმა ინებეს და სახლში დაბრუნდი,
 260 მშობელი მიწის და სახლ-კარის ხილვა გაღირსეს.
 რაბან დაიწყე, როგორც ღმერთმა ეს ჩაგაგონა,
 ბარემ მიაძბე, რაც ჩვენ თავზე მოსახდენია,
 ადრე თუ გვიან, სულერთია, მაინც შევიტყობ“.
 პასუხად უთხრა ოდისევსმა, სიბრძნით ქებულმა:
 „უცნაური ხარ, ნეტავ ასე რატომ მაჩქარებ!
 265 რაკი გსურს, გეტყვი ყოველივეს დაუფარავად.
 სასიხარულოს ბეერს ვერაფერს ვერ გაიგონებ,
 არ მიხარია არც მე, რადგან იმან მიბრძანა:
 მხარზე ხის თოფი გავიდო და ვიარო ქვეყნად,
 270 სანამ არ ენახავ სოფელს, სადაც ზღვა არ იციან,
 სადაც წესად აქეთ უმარილო საზრდელის ჭამა
 და არასოდეს არ უნახავთ გემი ჭრელგვერდა,
 არცა ნიჩბები, გემს რომ ზღვაზე ფრთებად შეესხმის.
 ნიშანიც მითხრა საიმედო, ვერ დაეფარავ:
 თუკი მეორე მგზავრმა გკითხოს გზად შეხვედრილმა:
 275 ეს რა ნიჩაბი გაგიდევსო სანიავებლად,
 მაშინ ნიჩაბი მე მიწაში უნდა ჩავასო,
 მსხვერპლად შევწირო პოსეიდონს, ღიდ ღმერთს მბრძანებელს
 ხარი და ცხვარი, ზორბა ტახი, შემდეგ კი როცა
 შინ დავბრუნდები, განეუმზადო პეკატომბები
 280 ღმერთთა მაღალთა ცათა შინა დამკედრებულებს,
 ყველას ცალ-ცალკე. მაშინ შეებლებ გამძვინვარებულ
 ზღვათა ტალღებში უხიფათოდ დავუსხლტე სიკედლის,
 მხოლოდ სიბერეს მიღწეული მოკედე გულმშვიდად
 სეპბედნიერი, ჩემი ხალხით გარშემორტყმული“.

285 პასუხად უთხრა პენელოპე დარბაისელმა:
„თუ მოხუცობას სვებედნიერს გიმზადებს ზეცა,
იმედი გქონდეს, სამშვიდობოს გასულხარ უკვე“.
ასე ცოლ-ქმარი ერთმანეთში რომ საუბრობდა,
ევრინომე და ევრიკლეა, ჩირაღდნის შუქზე,
290 იმათ საწოლზე რბილ საგებელს აგებდნენ უკვე.
რა გაამზადეს რიგისამებრ საწოლი მათი,
წაეიდა ძიძა ევრიკლეა თავის ოთახში.
ევრინომე კი წაიყვანა ცოლი და ქმარი,
ჩირაღდნის შუქით გაუნათა გზა საწოლისკენ.
295 დააბინავა ორთავე და დაბრუნდა უკან.
ძველი საწოლის ხილვა ცოლ-ქმარს ძლიერ ეამათ.
ტელემაქეს და ღორების მწყემსს, მასთან მეძროხეს
ქალებთან ერთად შეეწყვიტათ ცეკვა-თამაში
და დიდ დარბაზში მიეფინნენ დასაძინებლად.
300 რაკი საამო ტრფობის ჟინით დატკბა ცოლ-ქმარი,
მერე ბაასი წამოიწყეს საურთიერთო.

თარგმანი პანტელეიმონ ბერაძისა

ლიტერატურული და ბანკალოგიური ეპოსი

პესიოლე

(ძვ.წ. VIII-VII სს.)

პესიოლე გეომეტრიულიდან არქაიკამე გარდაბნული ეპოსის პოეტიკა. ეს იყო მნიშვნელოვანი მოვლენებით დატვირთული ხანა, რომელმაც მხატვრულ კულტურაში, ისევე როგორც სამოგადობრივ ასპარეზზე, პიროვნების როლი გამოკვეთა. პესიოლესთან, პირველად ბერძნულ პოეზიაში, შეინიშნება მიდრეკილება მოვლენათა ავტორისეული შეფასებებისაკენ, მასთან ვკითხულობთ სამოგადობრივი ცხოვრების პირველ გაბეულ კრიტიკასაც („რკინის საუკუნე“).

ბერძნულმა გრადიციამ შემოგვინახა პესიოლეს სახელით ცნობილი რამდენიმე ნაწარმოები: სრულად – „თეოგონია“, „სამუშაონი და დლენი“, „პერაკლეს ფარი“; ფრაგმენტულად – „ქალთა კატალოგი“ და რამდენიმე სხვა თხზულება.

„თ ე ო გ ო ნ ი ა“ 1022 ჰექსამეტრული სტრიქონისაგან შემდგარი პოემაა, სადაც ბერძნული პანთეონის მაქსიმალურად სრული სურათია წარმოდგენილი. ეს არის ბერძნული მითოლოგიის სისტემატიზაციის პირველი წარმატებული ცდა, სადაც ავტორი სამყაროს წარმოქმნისა და სრულყოფის პოეტურ პანორამას გვთავაზობს.

„ს ა მ უ შ ა ო ნ ი და დ ლ ე ნ ი“, რომელიც 828 ჰექსამეტრულ სტრიქონს შეიცავს, ბერძნულ ლიტერატურაში ლიტერატურული მიმართულებას უდებს დასაბამს. პოემა გამოირჩევა ინფორმაციის სიხვეითა და დახვეწილი პოეტურობით. მასში ევროპულ ლიტერატურაში პირველად არის წარმოდგენილი ავტორი თავისი სახელითა და ცხოვრებისეული ფაქტებით. პოემის დაწერის ფორმალურ მიზეზს თავად პოეტი გვამცნობს: იგი თავის ქმნილებას უძღვნის ძმას, რომელმაც მამის გარდაცვალების შემდეგ უკანონოდ მითვისებული ქონება გაანია და სამწვლად პესიოლეს უხმო. პოემა კი მას დახმარების ნაცვლად ლექსად დაწერილი რჩევა-დარიგებები გაუგზავნა.

ამ ბიოგრაფიულ ჩანართს ზოგიერთი მკვლევარი ლიტერატურულ ფიქციად მიიჩნევს. მაგრამ ეს არ არის მთავარი. უფრო მნიშვნელოვანია ის, რომ პოემაში ნათლად იკვეთება მიწათმოქმედი გლეხის მსოფლალქმა: მან იცის, რომ ადამიანის ხსნა შრომამია, რომ მხოლოდ შრომით შეიძლება დაიმსახუროს ღვთაებათა კეთილგანწყობა. პესიოლე დიდ ადგილს უთმობს ფიქრებს მნეობასა და სამართლიანობაზე (ლიკე), რითაც საფუძველს უყრის იდეას, რომელიც მოგვიანებით არქაული ბერძნული პოლისების პირველ კანონმდებელთა მოღვაწეობაში გამოვლინდება.

თარგმანი:

პესიოლეს პოემათა ფრაგმენტების რომან მიმინომეილის მიერ შესრულებული თარგმანები იხ. კრებულში: ელადის მუზა, თბილისი 1976 წ.

თეოგონია

(1-21) პელიკონელ მუზათაგან დაიწყოთ სიმღერა, რომელთაც პელიკონის მალაღი და საღმრთო მთა აქვთ საცხოვრისად, იისფერი წყაროსა თუ კრონოსის ძლევაშემოსილი ძის საკურთხეველის გარშემო ეცეკვავენ რბილი ფეხებით, პერმესოსში, ცხენის წყაროსა თუ საღმრთო ოლმეოსში იხანენ ნაგიფ სხეულს, ფერხულს აჩაღებენ პელიკონის თხემზე, ლამამს, სანაგრელს, მარდად უელიან. აქედან წამოვლენ, ხშირი ჰაერით შებურვილი, ღამით დაღან, უმწვენიერეს ხმებს გამოსცემენ, უგალობენ ეგისისმყრობულ ზეესსა და დედოფალ ჰერა არგველს, ოქროს ხამლებით მოსიარულეს, ეგისისმყრობელი ზეესის ასულ თვალმოციმიციმე ათენას, შუქშიწინარ აპოლონსა და მოისარ არგემისს, პოსეიდონს, მიწისმყრობელსა და მიწისმყრეველს, პატივსაცემ თემისს, წამწამებარეხილ აფროდიტეს,

ოქროსვერცხლისან პეხეს, ლამამ დონეს, ლეგოს, იაპეგოსს, ცბიერ კრონოსს, გარირაქს, დიდ მშეს, კამკაშა მთვარეს, მიწას, დიდ ოკეანოსს, ბნელ ღამეს და სხვა მარადის მყოფ უკვდავთა წმინდა მოღვმას.

(22-34) მათ ერთხელ ლამაში სიმღერა ასწავლეს ჰესიოდეს, როს ცხვრებს მწყემსავდა საღმრთო ჰელიკონზე. იქ მყოფს პირველად ღმერთებმა, ოლიმპიელმა მუშებმა, ეგისისმპყრობელი ზევისის ასულებმა მომმართეს სიგყვიით: “ველურო მწყემსებო, სულმდაბალნო, მსუნანგო, ვიციტ სარწმუნოს მსგავსი მრავალი გყუილის და, როდესაც გვსურს, სიმართლის თქმაც.” მითხრეს თუ არა ეს დიადი ზევისის გულმართალმა ასულებმა, რგო მოსწყვიტეს აყვავებულ დაუნას და საკვირველი კევრთხი მომცეს, წინასწარმტყვევლური სიმღერა მთამბერეს, რათა შეეაქო, რაც მომავალია და რაც არსებულა, მიბრძანეს, მარადის მყოფ ნეგართა მოღვმას უგებლობო, თავად მათ კი ყოველთვის უმღღერო სიმღერის დისაწყისში თუ დასასრულს.

(35-52) მაგრამ რას მიეედ-მოეედები? მუმათაგან დავიწყით, რომლებიც მამა ზევისს უგებლობენ ოლიმპოსზე და მაღალ გონებას უხარებენ, ხმაშეწყობით ჰყევიბიან იმას, რაც არის, რაც იქნება და რაც იყო, გბილი სიმღერა დაუშრეგელად დის მათს ბაგეთაგან. ღმერთქალთა შროშანივით ნატიფი ხმა გარშემო იფანტება და მხიარულდება მოქუხარი მამა ზევისის სახლი, ბანს ეუნებნიან დათოელილი ოლიმპოსის მწვერვალი და უკვდავთა საცხოვრებელნი. ისინი კი ღვთაებრივ ხმას გამოსცემენ და ღმერთთა პატივსაცემ პირველ მოღვმას აქებენ უწინარესად, რომლებიც მიწამ და უკიდევანო ცამ დაბადეს, რომელთაგანაც იმენენ ღმერთი, წყალობის მომნიჭებულნი. შემდეგ ზევისს, ღმერთთა და კაცთა მამას აღდებენ, (ყოველთვის, როს წამოიწყებენ ან ამთავრებენ ვალობას,) თუ რადუნდა აღმებგება იგი დანარჩენი ღმერთებს ძალით და დიდებით. კვალად კაცთა და ღონიერ გიგანტთა მოღვმას უგებლობენ, ოლიმპოსზე ზევისს გულს უხარებენ, – ოლიმპიელი მუშანი, ეგისისმპყრობელი ზევისის ასულნი.

(53-74) ისინი პიერიაში დაბადა კრონოსის ძეს შერთულმა მნემოსინემ, ელევთერის ბორცვთა მფარველმა, უსიამოვნებათა დასაზიფყებლად და საზრუნავთაგან განსარიდებლად. რადგან ცხრა ღამე შერთოდა მას ბრძენი ზევისი, უკვდავთაგან შორს წმინდა სარეულზე ასული. და როდესაც წელიწადმა გაიარა, თევები მიილია, წელიწადის დროებმა გარშემოიარეს და მრავალი დღე მიიწურა, მან ცხრა ასული დაბადა, ერთსულოვანი, რომელთაც გულით მხოლოდ სიმღერა იგაცებთ უღარდელთ, დათოვლილი ოლიმპოსის მწვერვალთან ოდნავ მოშორებით. აქ აქეთ მათ შესანიშნავი საცეკვაო ადგილები, ლამაში სახლები, გვერდით კი ქარიგები და ჰიმეროსი ბინადრობენ სიამით. მომხიბლავ ხმას გამოსცემენ ბაგეებიდან, ყველა უკვდავის რჯულსა და ღირსეულ მნეს აკურთხებენ მუშანი, ქებას ასხამენ; მომაჯადოებელია მათი სიმღერა. შემდეგ ოლიმპოსისკენ მიდიან, შეენით ლამაში ხმა, ღვთაებრივი მღერა; შავი მიწა გუგუნებს მგებლობელთა გარშემო, მიემართებიან და მათს გერფთაგან აღმგარი გრიალი აღწევს მამამდე, იგი ცაში მეფობს, თავად უყრია ჭეჭა-ქუხილი და მოვიგვიმე ელვა, ძლიერებით სძლია მამა კრონოსს, თითოეულ უკვდავს რჯული განუწესა და თავთავიანთი პატივი განუცხადა.

(75-103) აი, ამას მღერიან მუშები, ოლიმპოსზე მოზინადრენი, დიდი ზევისის მიერ შობილი ცხრა ქალწული: კლიო, ევერაქე, თალია, მელპომენე, გერფსიქორე, ერაგო, პოლიპიმნა, ურანია და კალიპო, რომელიც დებს შორის გამორჩეულია, რადგან თან ახლავს პატივსაცემ მუშეს. ზევისის გამომრდელი მეფეთა შორის ვისაც არ უნდა სცემდნენ პატივს და არ უჭერდნენ დაბადებისას დიდი მამის ასულნი, ყველა ცბილე ცვარს უღვრიან ენაზე და გოლველივით ცბილი სიგყევი დის სეფეწლის ბაგეებიდან. ხალხი მეფეს შეპყრებს, როს მას განაჩენი გამოაქვს მართალი სამართლით. იგი მტკიცედ ბჭობს და უმაღლე აყრობს ცილობას. იმიგომ მოვლენილან მეფენი გონიერნი, რომ უმწეო ხალხს საკრებულზე სანაცვლოს მიაგებენ იოლად, აღურსიანი სიგყვიით არწმუნებენ; კრებაზე მიმავალ მეფეს, როგორც ღმერთს, კრძალვით უგებებიან, და ბრწყინავს იგი შეკრებილთა შორის. ასეთია მუშათა წმინდა ძღვენი კაცთაღმძი. რამეთუ მუშათა და შორსმოისარი აპოლონისაგან მომღერლები და მმნობარნი მოვლენილან ამქვეყნად, ხოლო ზევისისგან – მეფენი.

ბედეკითლია იგი, ვინც მუშებს უყვართ, გპილი სიმღერა ღის მის ბაგეთაგან. თუკი ვინმე სევდას მოუყავს, ჭმუნვით აღვსებია სული და გული უწუხს, როგორც კი მომღერალი, მუშათა მსახური, უწინდელ კაცთა სახელოვან საქმეთ და ოლიმპოს ბინადარ ღმერთებს ხოგბას შეასხამს, მეყსეულად განუქარდება მას მწუხარება და სრულებით აღარ ეხსომება გულიტკივილი. მსწრაფლ იხიბლება იგი ქალღმერთთა ძღვენი.

(104-115) დიდება თქვენდა, ზევის ასულნო, სანუკერარი სიმღერა მიუძღვენი, ხოგბა შეასხით წმინდა მოღვმას მარადის მყოფი უკვდავებისას, მათ, რომელნიც მიწისა და ვარსკვლავიანი ცისაგან თუ კუნაპეტი ღამისგან იმენენ, მათ, რომლებიც მარილიანმა პონგოსმა გამოკება. წართქვით, თუ ვითარ იმენენ თავდაპირველად ღმერთნი, მიწა, მდინარენი, თვალუწვენი ბოხოქარი მღვა, მოციალე ვარსკვლავნი და ვრცელი ცა მალა და ის ღმერთებიც, მწყალობელნი, რომლებიც მათგან დაიბადნენ, თუ ვით გაიყვეს მათ სიმღიდრე და პაგიენი – განინაწილეს, ან თავდაპირველად ვით დაეუფლნენ მრავალნაკეა ოლიმპოსს. ყოველივე თავიდან მიამბეთ, მუშებო, ოლიმპოსის მკვიდრო, მამცნეთ ღმერთთაგან პირველად რომელი იმეა.

(116-123) უწინარესად იმეა ქაოსი, შემდეგ მკერდგანიერი ღელამიწა, – მარად მტკიცე საყრდენი ყველა უკვდავის, რომელთაც დათოვილი ოლიმპოსის მწვერვალზე დაუყანათ, – უართოგებიანი მიწის წიაღში დაბინდული ტარტაროსი და ეროსი, ვინც ულამამესია ღმერთთა შორის, ღონისმომხდელი და ყველა ღმერთის თუ კაცის გონებას და გონივრულ ნებას გულს უმორჩილებს.

(123-138) ქაოსისაგან იმეა წყედიადი და შავი ღამე. ღამე სიყვარულით შეერთო ერებსოს, დაფეხმძიმდა და დაბადა ეთერი და ღღე. ხოლო მიწამ თავდაპირველად შეა ვარსკვლავიანი ცა, თავისივე გოლი, რათა ცას ყოველი მხრიდან დაეფარა იგი და ნეტარ ღმერთთა მარად მტკიცე სამკვიდროდ შექმნილიყო; შეა აგრეთვე მაღალი მთანი, თვალწარმტაკი სამყოფელნი ქალღმერთ ნიმფათა, რომელნიც გყით დაფარულ მთებში ბინადრობენ; შეა ასევე უნაყოფო ბოხოქარი მღვა, პონგოსი, ისე, რომ ნანატრი სიყვარულით არაეის შერთვია; შემდგომ ცასთან გაიზიარა სარეცელი და დაბადა ოკეანოსი ღრმამორევებიანი, კოიოსი, კრეოსი, ჰიპერიონი, იაპეტოსი, თეა, რეა, თემისი, მნემოსინე, ოქროსგვირგვინოსანი ფოიბე და გურფა გეთისი; ხოლო მათს მერე შეა უმრწემესი, ცბიერი კრონოსი, შველთა შორის უსაშინლესი, რომელსაც სძულდა მხნე მამა მშობელი.

(139-146) კვალად შეა მიწამ გულმგვიადი კიკლონი, – ბრონტესი, სტეროპესი და გულადი არგესი, – რომელთაც ჭეჭე-ქუხილი მისცეს და ელეა დაუმზადეს ზევის. ისინი ყველაფრით ჰგავდნენ ღმერთებს, მხოლოდ თვალი ჰქონდათ ცალი შუბლის შუაში. მათ კიკლოები ეწოდათ, რამეთუ ცალი მრგვალი თვალი ჰქონდათ შუბლზე. ძალ-ღონესა და მოხერხებას ირინდნენ საქმეში.

(147-155) კიდევ სამი ბე შეეძინათ მიწას და ზეცას, წარმოუდგენლად დიდნი, მხნენი და გულმგვიადნი, – კოგოსი, ბრიარეოსი და გიგესი. თითოეულს ასი საზარელი მკლავი ჰქონდა და მხრებს შორის ორმოცდაათი თავი ამოსვლოდა მკერვი კიდურებზე; უძლეველი იყო ამ გოლიათ არსებათა ძალა. მიწისა და ცის ნამობთა შორის ყველაზე მარდამცემნი იყვნენ და დაბადებიდანვე მოიძულა ისინი მშობელმა მამამ.

თარგმნა ნიკოლოზ შაბუგაიძე

სამუშაონი და ღღენი

(1-10) მუშებო პიერიელნო, სიმღერით ქების შემსხმელნო, მოდი, მამა ზევის მიმართეთ და უვლობეთ. მოკვდავნი, დიდი ზევისი სურვილისამებრ, უსახელო ან სახელოვანი, უცნობი ან ცნობილი არიან. რამეთუ იოლად განაძლიერებს კაცს და იოლად სთრგუნავს გაძლიერებულს, ადვილად დაამდაბლებს განდიდებულს და უჩინოთ აღამაღლებს, იოლად გამართავს წელში მოღრეკილთ და ქედს მოახრევიანებს გულმგვიადთ მოქუხარი, ზესთა სამყოფლოს მობინადრე ზევისი. ნახე, ისმინე, დაუკვირდი და განსაჯე სამართლიანად; მე კი პერსესს მოეუთხრობ სიმართლეს.

(11-24) ამქვეყნად ერისთა მხოლოდ ერთი მოდგმა როდი არსებობს, არამედ – ორი. პირველს ხოგბას შეასახმდა კაცი, რომ შეიყნობდეს; მეორე კი ვაკიცხვის ღირსია. ბუნებით ერთმანეთისგან სრულიად განსხვავდებიან. ერთი ბოროტ ომსა და შუღლს ამრავლებს, უღმობელი; მოკვდავთაგან ის არავის უყვარს; ნება-უნებურად, უკვდავთა სურვილის გამო სცემენ პატივს უწყალო ერისს. მეორე კი, უფრო მოწყალე, მრუმე ღამის უფროსი ასულია, კრონოსის ბეცად დაბრძანებულმა, ეთერს მსუფევემა ძემ დაადგინა მიწის წიაღში. ის გაურჯელსაყ კი შრომისწადილს აღუძრავს; მუშაობა სწყურდება კაცს, როს ხედავს, მისი მდიდარი ამხანაგი როგორ ჩქარობს ხვნას, თესვას, სახლის აგებას; ეხარბება მეზობელს მეზობლის, რომელიც გულმოდგინედ ირჯება, რათა შეძლებული შეიქმნას. კეთილგანწყობილია ეს ერისი კაცთა მიმართ. მეთუნეს მეთუნისა შურს, ხუროს – ხუროსი, გლახაკს სხვა გლახაკის ბედი ეხარბება, მომღერალს – მომღერლის.

(25-41) პურეს, ყოველდღე ეს გულში აღიბეჭდე და ღვარბლიანმა ერისმა, დაე, უარი შრომაზე ვერ გათქმეინოს, როცა დაეას ხედავ და ისმენ საკრებულზე. ცილობა და სასამართლო ნაკლებად მას ეხება, ვისაც წლის მოსავალი, მიწის მიერ ბოძებული ღემეტრეს პური, ღროულად არ დაუბინავებია. მოსავალს როდესაც დაიუნჯებ, შეგიძლია კამათი და შუღლი აღძრა სხვისი ქონების ხელში ჩასაგდებად. მეორედ ამის ქმნას ვედარ შეძლებ; თუც ჩვენი დავა აქ გადავჭრათ ბეცისაგან უმაჯობესქმნილი მართალი სამართლით. ვინაიდან მემკვიდრეობა გავიყავით, მაგრამ უმეტესი წილი შენ წარიტაცე და აიღე, ქება-ღიბებით შეამკე საჩუქრებით გაუმადლარი ჩვენი მეფენი, რომელთაც უყვართ მსგავს საქმეთა განხილვა სასამართლოზე. უგუნური! არე კი იყიან, ნახეყარი რამდენდ მეტა მთელზე არ ნა დიდი სარგებელია ბაღბასა თუ ასფოთელაში.

(42-59) ღმერთები ცხოვრების სახსარს უმაღავეენ კაცთ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ერთ ღღემიყ ადვილად შეასრულებდი სამუშაოს, რათა მთელი წლის მანძილზე გაურჯელად შეგენახა თავი; უმაღ საჭეს განათავსებდი კვამლის ზემოთ და განქარდებოდა ხარებისა თუ ჯაფას შეჩვეული ჯორების შრომა. მაგრამ გულწყრალმა ბეცსმა გადაგიშალა ცხოვრების სახსარი, იმის გამო, რომ მოხერხებულმა პრომეთემ მოაგყუა; ამიგომაც მჭარე ვარამი განუზღადა კაცთ, ცეცხლი დაუმაღა; მაგრამ იაპეტოსის კეთილშობილმა ძემ კვლავ მოსტაცა ცეცხლი ბრძენ ბეცს და ფუტური ლერწმით მოკვდავთ მოუგანა, რის გამოე ერისმტყორცნულმა ბეცსმა ვერაფერი შეამჩნია. გაგულისებულმა მიმართა პრომეთეს კრონოსის ძემ: "იაპეტოსის ძეე, აზროვნებით ყველაზე აღმატებულე, გიხარია, რომ ჰკუყამი მაჯობე და მომტაცე ცეცხლი – დიდი უბედურება თავად მენთვის და მომავალ კაცთათვისაც. ცეცხლის საფასურად ბოროტს მივაგებ მოკვდავთ, სულითა და გულით დატკებინან ამით და სიყვარულით შეიწყნარებენ საკუთარ უკეთურებას".

(60-82) ასე უთხრა და გადაიხარხარა კაცთა და ღმერთთა მამამ. სახელგანთქმულ ჰეფესტოს უბრძანა, მსწრაფლ მიწა მოეზილა წყლით, კაცობრივი ხმა და ღონე ჩაეღა ქმნილებისთვის და გარეგნობით უკვდავი ღმერთქალის მსგავსი თვალწარმტაცი ქალწულისთვის დაედარებინა; ათენას ხელსაქმისა და ხატულა ქსოვილთა ხელმარჯველ ქსოვის სწავლება მიანდო; ოქროსფრად სხიემფინარ აფროდიტეს სთხოვა, შეენება, მგანჯველი ვნება და ძალისმიზხდელი შემფოთება დაეფრქვია ქალწულისათვის. პერმესს, მეგზურს და არგოსისმკვლელს, დაავალა, მზაკრული მზე და ურცხვი გონება შთაენერგა მისთვის.

ასე უბრძანა, მათაც ისმინეს კრონოსის ძის, მამფალი ბეცის. მეყსეულად, სახელოვანმა კოჭლმა ღმერთმა კვდამოსილი ქალწული გამოძერწა თიხისგან, კრონოსის ძის სურვილისამებრ; თვალმოყიმიე ქალღმერთმა ათენამ შემოსა და სარკველი შემოარტყა; ქარიგებმა და დედოფალმა პეითომ ოქროს მძივები ჩამოჰკიდეს; თმამშვენიერმა ჰორებმა გამაფხულის ყვაილთა გვირგვინით შეამქეს; ათენა პალასმა ნაირგვარი სამკაულით მორთო; მეგზურმა და არგოსისმკვლელმა მეკრღში სიყრუე, მაცდური სიგყვები და მზაკრული ბუნება შთაუნერგა, მოქუხარი ბეცის ნებისამებრ. ღმერთების მაცნემ ენა ჩაუღდა და პანდორა უწოდა ასულს, რადგან ოლიმპოს ყველა მკვიდრმა უბობა მას ძღვენი – უბედურება სამრდოს მომპოვებელ კაცთათვის.

(83-89) როს ძნელი, გამოუსწორებელი მახე დაასრულა, მამამ სახელოვანი არგოსისმკვლელის, ღმერთთა მალი მაცნის ხელით ეპიმეთეს გაუგზავნა იგი ძღვნად. ეპიმეთე არც დაუქრებია პრომეთეს შეგონებას, ნურასოდეს მიიღებო საჩუქარს ოლიმპოელი ზევსისაგან, უკანვე გაუგზავნეო, რათა რაიმე ბოროტება არ მოიწიოსო მოკვდავთა ზედა; მან მიიღო ძღვენი და, როდესაც სწო უკეთურება, მამინდა მიუხედა ძმას.

(90-105) უწინ ქვეყნად მცხოვრებმა გომებმა არ უწყოდნენ, რა იყო ბოროტება, მიიმე შრომა ან მგანჯველი სნეულება, რომლებმაც დაღუპა მოუტანა მათ. განჯვამი მოკვდავნი მალე ბერდებოდნენ. მაგრამ ქალმა დიდი თავსახური ახადა თიხის ჭურჭელს, სხვადასხვა უბედურება განაბნია და ჭირ-ვარამს შეამთხვია კაცინ. მხოლოდ იმელი დარჩა თავის გაუტყულ სახლში, შიგნით, ჭურჭლის პირის ქვემოთ და გარეთ არ გამოფრენილა; ჭურჭლის თავსახურმა შეაკავა იგი, ეგისისმპყრობელი, ღრუბელთშემკრები ზევსის ნებით. ურიცხვი უბედურება კი კაცთა შორის დაეხეცება; ზღვა და ხმელეთი გაიფსო ბოროტებით. სნეულებანი განუწყვეტლივ თავს ატყვობდნენ მოკვდავებს, ღლისით თუ ღამით ბოროტება მოაქვს მათთვის უზურად, რადგან ბრძენმა ზევსმა ხმა წაართვა მათ. ასე რომ, საშველი არ არის, ვერსით გაექცევი ზევსის ნებას.

(106-108) თუ გსურს, სხვა ამბავს მოგიტხრობ ოსტატურად, შენ კი გონებაში ჩაიბეჭდე; გამცნო, თუ როგორ იმუნენ ღმერთნი და მოკვდავი კაცნი ერთი სათაიდან.

(109-120) თაელადირველად ოლიმპოს მკვიდრმა უკვდავებმა მოკვდავ კაცთა ოქროს მოღვმა შექმნეს, რომელიც კრონოსის ცად მუფუბის ფამს არსებობდა. ისინი ღმერთების მსგავსად ცხოვრობდნენ, უბრუნელები, უშრომლად და უნაღვლოდ. საშინელი სიბერე არასდროს უწევდათ, არც ხელ-ფეხი უუძღურდებოდათ და ლხენით იმეებდნენ, განრიდებულნი ყოველგვარ ბოროტებას. ოდეს ისინი მიიყვალნენ, თითქოს ძილი მოერიაო მათ. ყოველგვარი სიქველე ჰქონდათ, მშვიდად და შეებით ცხოვრობდნენ თავიანთ მიწაზე, სიკეთით ავისილი, ცხვრის ფართი მდიდარნი და ნეგარ ღმერთთაგან შეყვარებულნი.

(121-142) მას შემდეგ, რაც ეს მოღვმა დასამარდა, მათ მიწიერი ღმერთები ეწოდათ. ისინი კეთილისმყოფელი არიან, მწუხარებათაგან დაშხნელები და მოკვდავთა მცველები; სიმდიდრის მომზადებელი მთელს ქვეყნიერებაზე დაეხეცებიან ნისლით შებურვილი და სამართლიანობასა და მკაცრ მოპყრობას თვალყურს ადევნებენ; ეს სამეფო უფლება ნაბოძები აქვთ.

შემდეგ ოლიმპოს მკვიდრთ მეორე, ვერცხლის თაობა შექმნეს, ნაკლებ კეთილშობილი. ეს მოღვმა არც სულით, არც ხორციით არ ჰგავდა ოქროსას. ბავშვები ასი წელიწადი იზრდებოდნენ მმრუნეულ ღედასთან და სრულიად გულბრყვილონი თამაშობდნენ შინ. როგორც კი მომწიფდებოდნენ, ახალგაზრდები გახდებოდნენ, თავიანთი ჩერჩეგობის გამო ცოგა ხანს ცოცხლობდნენ დარდით, რამეთუ შეყოლებისა და ძვირისქმნისაგან თავს ვერ იკავებდნენ. არც უკვდავთა მსახურება სურდათ, არც მსხვერპლის შეწირვა ნეტართა წმინდა საკურთხეველზე, როგორც წესია კაცთა ნებისმიერ მხარეში. განრიდა კრონოსის ძე ზევსი და აღგავა ისინი პირისაგან მიწისა, რაკი პატივს არ მიაგებდნენ ნეტარ ღმერთებს, ოლიმპოს ბინადართ. როგორც კი ეს მოღვმაც დასამარდა, მათ მიწისქვეშეთის ნეტარი სულები შეერქვათ. მართალია, მეორე მოღვმისანი არიან, მაგრამ მათაც ეკუთვნით პატივისცემა.

(143-155) მამა ზევსმა მოკვდავ კაცთა მესამე, სპილენძის მოღვმა შექმნა კოპიისაგან. ეს თაობა სრულებით არ ჰგავდა ვერცხლისას, საშინელი და ძალბოსილი იყო. მათ არესის საკვალალო საქმენი და ძალბომრეობა ხიბლავდათ. პურსაც კი არ ჭამდნენ, აღმასივით მტკიცე სული ედგათ, სამარულნი იყვნენ. დიდი ძალ-ღონის პატრონი უძლეველი მკვლელები ჰქონდათ, მკერვივი კილურები. მათი საჭურველი სპილენძისა იყო, სახლებიც – სპილენძის, სპილენძითვე შრომობდნენ, მამინ შავი რკინა არ არსებობდა. ეს თაობა საკუთარი ხელითვე შეიმოსრა და ყინულივით ცვიი პაღესის ნესტიან სადგურს ეწვია, უსახელოდ გადატყულები. თუმც მრისხანენი იყვნენ, შვამა სიკვდილმა წარიტაცა ისინი და მათ მშის ელვარე სინათლე დაგოვეს.

(156–169ბ) ეს თაობაჲ დასამარდა თუ არა, კრონოსის ძემ, ზევსმა მეოთხე მოღვმა შექმნა ნაყოფიერ მიწაზე. უფრო კეთილშობილი და სამართლიანი. ეს იყო ნახევარღმერთებად წოდებულ ღვთაებრივ გმირთა თაობა, რომელიც უსამყრო ცისქვეშეთში წინ უსწრებდა ჩვენს მოღვმას. მათი ნაწილი უღმობელმა ომმა და შემზარავმა შერკინებებმა შეიწირა. ზოგნი კადმოსის მიწაზე, შვიდბჭიან თებესთან დაეცნენ, როს ოიდიპოსის არვესთვის იბრძოდნენ, ზოგნი კი მამინ დაილუპნენ, როს თმამშვენიერი ელენეს გულისთვის ომმა ხომალდებით წაიყენა მღვის გაღმა, გროას ყურესთან. აქ ნაწილს სიკვდილმა მოუღო ბოლო, ნაწილს კი კრონოსის ძემ, მამა ზევსმა სიცოცხლე და საცხოვრისი უბომა – კატათავან შორს, ქვეყნიერების კიდეში დაასახლა. უმრუნველად ცხოვრობენ ისინი ნეტართა კუნძულებზე ღრმამორევებიანი ოკეანოსის სიახლოვეს. ბარაქიანი მიწა უკვდავ ღმერთთავან შორს წელიწადში სამჯერ აღმოაყენებს ვოლეულივით ტკბილ ნაყოფს ამ ნეტარი გმირებისათვის. მათზე მეუფებს კრონოსი, რომელიც ღმერთთა და კაცთა მამამ გაათავისუფლა გყვეობისაგან. აქ ორთავეს, ზევსსაჲ და კრონოსსაჲ, თანაბრად აქეთ პატივი და ღიღება.

(169–169დ) კვალად შექმნა შორსმჭვრეტელმა ზევსმა მეხუთე მოღვმა, რომელიც ამჟამად ცხოვრობს ხეაერიელ მიწაზე.

(170–201) ნეტავ, არ ვიყო მეხუთე მოღვმის კაცი. ნეტავ, აღრე მოემკვდარიყავ ამ მოგვიანებით დაებაღბულიყავ. ამჟამინდელი მოღვმა რკინისაა. დღე ჯაფისა და მწუხარებისაგან არა აქეთ კაცთ მოსვენება და დამე – სიკვდილისაგან. ღმერთები ჭირვარაშს უკვლენენ მათ, თუმე გასაჭირს სიკეთეჲ შეერევა. ზევსი მოკვდავ კაცთა ამ მოღვმასაჲ შემუსრავს, ოღეს დაღვება გაბი – შობისთანავე შეუჭადარავედეთ საფეთქლები, ოღეს არ იქნება მამა შვილების საფერი და შვილები – მამის, არც სტუმარი – მასპინძლის, არც ამახანაგი – ამხანაგის, არც ძმა იქნება უწინდელივით ძმური. ოღეს უპატივემულოდ მოეპყრობიან მოხუც მშობლებს, მწარე სიყვეებით გაკიცხავენ მათ გულქვანი და ღვთის არმოშიშნი. დაუძღურებულ დედ-მამას სანაცულოს არ მიაგებენ აღმრდისათვის, რადგან ძალა იქნება სამართალი. ერთი მეორის ქალაქს გაძარცვავეს. არ შეიწყალებენ ფიცის ერთგულს, კეთილს. პირიქის, ავისმქმნელსა და მის ძალმომრეობას შეასხამენ ხოტბას. ღირსიერება შეიქმნება; სამართალი და პატივისცემა აღარ იარსებებს. უკეთური აენებს ღირსეულს, ცილს დასწამებს მას და ცრუ ფიცსაჲ არ ითავკილებს. ავისმეტყველი, სახემწყრალი, ნიშნისმოგები შური მოიყავს ბედკრულ კაცთ. მამინ კი მიატოვებენ ფართოგმბიან დედამიწას და კაცობრიობას აიღოსი და ნემსისი და უკვდავ ღმერთთა დასს შეუერთდებიან. ნაღველი და ღრმა მწუხარება დარჩება ქვეყნად და არ იქნება საშველი ბოროტისაგან.

(202–211) ახლა მეუფათვის ერთ იგავს მოვყვები: მიმართა შევარდენმა ყელჭრულ ბუღბულს, როცა მადლა, ღრუღებში აპყავდა, მტაცებლის კლანჭებში მოქცეული მგალობელი კი საწყალობლად კენესოდა. აგდებით უთხრა შევარდენმა: “საბრალოვ, რაგომ ყვირი? შენზე მძლავრს უპყრისარ მტკიცედ და სადაც მომუსრუება, იქ წაგყავან, მომღერალო. თუ მომინდება, შეგჭამ, ან სულაჲ გაგიშვებ. მხოლოდ სულელი ცდილობს, გაუძალიანდეს თავისზე ძლიერს, რადგან ვერც გაიმარჯვებს და სირცხვილული დაიგანჯება კიდე”. აი, ასე თქვა ფრთამაღმა შევარდენმა, გრძელფრთება და გემელმა.

(212–224) ხოლო შენ. პერსეს, ყური უგდე სამართალს და უწესოდ ნუ მოიქცევი, რადგან უწესობა ცუდს შეამთხვევს საბრალო მოკვდავს. ადვილად ვერც ღირსეული აიგანს მას, გვირთად დააწეება გასაჭირში ჩავარდნილს. სჯობს, სიმართლით ხვილოდე, რადგან იგი ძღვეს თვითნებობას და ბოლოს და ბოლოს დაისადგურებს. სულელი, როცა საკუთარ თავზე იწუნებს, მხოლოდ მამინ მიხედება ამას. ორკოსი მცდარ სამართალთან ერთად ვალს. მართლმსაჯულება გულდათუთქული გირის, როცა ფეხქვეშ თელავენ ძღვენს დახარბებული კაცი და უმართებულო განაჩენი გამოაქვთ. ამ ღროს სამართალი, აცრემლებული, ნისლით მებურული მიუყვება ქალაქს, კარდაკარ დადის და უბედურება მოაქვს კაცთათვის, რომლებიც ამევებენ მას და არ იწყნარებენ.

(225–237) ვინც მართალ სამართალს უძღავს უცხოსაც და თავისიანსაც და არ დალაგობს მართლმსაჯულებას, აყვავებულია მისი ქალაქი, ბედნიერად ცხოვრობს ხალხი. ამ მხარეში სუფევს მშვილობა, გულად მოყვითა აღმზრდელი. ყოვლისმჭვრეტელი ზევსი არასდროს იწყებს მრისხანე ომს მათს წინააღმდეგ. სამართლიანთ აროდეს განჯავთ შიმშილი თუ გაჭირვება. მიწა უხვად აძლევს მათ საზრდოს. მთის წვერებზე მუხები რკოს ისხამენ, ფუტკრები დამზუნებენ; ხუჭუჭთმიანი ცხარი დაგვირთულა მგაყლით; ქალები მშობლის დარ შვილებს ბადებენ. ყოველ ცისმარე დღე მეგი და მეგი სიკეთე შეეძინებათ და გემითაც არ მოგმაურობენ, ვინაიდან ბარაქიანი მიწა აპურებს მათ.

(238–247) ვინც ძალმომრეობს და მრისხანებს, კრონოსის ძე, შორსმჭვრეტელი ზევსი სჯის მას. ხშირად მთელი ქალაქი კი განსაცდელშია ერთი ბოროტი კაცის გამო და კრონოსის ძე დიდ მწუხარებას, შიმშილს და შავ ჭირს უვლენს მცხოვრებთ. ოლიმპოელი ზევსის განზრახვით, ილუპეზიან კაცნი, ცოლები ბავშვებს აღარ აჩენენ, მცირდება სახლები. ხოლო შემდეგ კრონოსის ძე მუსრავს მათს დიდ სპას და გალაფანს ან გემებს უნადგურებს ზღვაზე.

(248–264) მეფენო, თქვენც სწორად ადგენთ სამართალს. კაცთა შორის მყოფი უკედავი ღმერთები თვალყურს ადევნებენ მათ, ვინც მოძმეთ უსამართლოდ აეიწროებენ და ღმრთისა არ ეშინიათ. დოვლათიან მიწაზე ზევსს უკედავ კაცთათვის სამგმის ათი ათასი მცელი ჰყავს. ისინი ნისლით შებურვილნი დადიან მიწაზე და აკვირდებიან მგყუანს და მართალს. აჰა, ოლიმპოელ ღმერთებს შორის თაყყანს სცემენ და პატივს მიაგებენ ქალწულ დიკეს, ზევსის ასულს. როცა მას ვინმე ცრუ ფიციო, ძვირის თქმით გულს სტკენს, იგი მამის, კრონოსის ძე ზევსის გვერდით ჯდება და კაცთა უსამართლო გონების შესახებ მოუთხრობს მას, ვიდრე ძვირად არ დაუჯდება ხალხს უგუნურება მშაკეარ მეფეთა, რომლებიც აბრკოლებენ მართლმსაჯულებას და უმართებულო განაჩენი გამოაქვთ. დაუკვირდით ამას, მეფენო, და პატიოსნად საჯეთ. ძღვენს დახარბებულნო, სრულად განაგდეთ გონებიდან უსამართლობა.

(265–276) ვინც სხვას ვნებს, საკუთარ თავს ვნებს და უკეთური ნება მნებელსვე ღუპავს.

(267–273) ზევსის ყოვლისმჭვრეტელი და ყოვლისმცნობელი თვალი, თუკი სურს, ამასაც ხედავს და შეუმჩნეველი არ რჩება, თუ რამდენად სამართლიანად ცხოვრობს პოლისი. ამიგომაც ახლა, შესაძლოა, კაცთა შორის არც მე ვიყო უცდომელი და არც ჩემი ძე. მაგრამ ცუდია, არ უცდებოდე, თუკი ბიწიერებას მეგი უფლება ექნება, ვიდრე მაღალმწიფობრიობას, თუმცა, ვიძელოვნებ, ბრძენი ზევსი აროდეს დაუშვებს ამას.

(274–285) შენ კი, პერსეს, ეს გულს ჩაიბეჭდე და სამართალს ყური მიაპყარ, ძალმომრეობა სრულიად დაივიწყე. კრონოსის ძემ წესად დაადგინა, რომ თევზებმა, ცხოველებმა და ფრინველებმა ჭამონ ერთმანეთი, რადგან მათს შორის არ არის სამართალი. კაცობრიობას კი მან მისცა სამართალი საუკეთესო. ვინც იცის კანონები, ვისაც სურს ისინი საჯაროდ იქადაგოს, მას განამდიდრებს შორსმჭვრეტელი ზევსი. ხოლო ვინც ცილისწამებას და ცრუ ფიცს არ ურიდება, გულს ტკენს დიკეს და უნანებლად სცოდავს. მისი მოდგმა უსახელო რჩება მომავალში. მართალთა შთამომავლობის მერმისი კი გამორჩეულია.

(286–292) უგუნურო, პერსეს! კარგ რამეს გეცყვი: ბოროტებას ადვილად და ათასნაირად შეიძლება მიაღწიო. იგი ახლოსაა ჩვენთან და მისკენ სავალი გზა გატკეცილია. სათნოება კი მხოლოდ ძალისხმევით მიიღწევა. შორი და ციყაბოა მისკენ სავალი. გმის დასაწყისი კლდოვანია, მაგრამ, როგორც კი კაცი მწვერვალს მიაღწევს, გაუიოლდება სათნოების მოპოვება, რაც აღრე ძნელი ეჩვენებოდა.

თარგმნა ნიკოლოზ შაშუვიამ

კომპეროსის პიმნები

პომპეროსის სახელით ჩვენამდე მოაღწია ანთოლოგიამ, რომელშიც 33 პიმნია წარმოდგენილი. ისინი სხვადასხვა დროის შემოქმედთა ნამოღვაწარი უნდა იყოს, თუმცა, გრადიციის ძალით, მათ „კომპეროსის პიმნებად“ მოიხსენიებენ.

„პიმნთა“ უმეტესობა შედარებით მოკლეა, გვიანდელია და ვრცელ ეპიკურ ქმნილებათა პროლიმონებად მოიაზრება. პირველი ხუთი „პიმნი“ კი საკმაოდ ვრცელი მოცულობისაა, ადრეულია და სრულყოფილი. ისინი თავიანთი სტილითა და კომპოზიციური შეკრულობით პომპეროსის პოემებს ემსგავსებიან. სწორედ ამ მსგავსებამ განაპირობა კიდევ მათი სახელწოდება. ამ ქმნილებათაგან კომპოზიციური ორგანიზაციის პომპეროსისეული ტექნიკით გამოირჩევა „აფროდიტესაღმი მიძღვნილი პიმნი“, რომელიც ძვ.წ. VII-VI საუკუნეებში უნდა შექმნილიყო. მასში თხრობის ეპიკური მანერით არის წარმოდგენილი აფროდიტესა და მოკვდავი ანტიმესის „ტროფობის ღამის“ შთამბეჭდავი სურათი. პიმნებში თანამედროვე მკითხველი იოლად შეიგრძნობს ბერძენთა მითოპოეტური ხელვის თავისებურებასა და მომხიბლობას.

თარგმანი:

პომპეროსის პიმნები, თარგმნა, შესავალი, მენიშვნები და სახელთა საძიებელი დაურთო ლიანა კვირიკაშვილმა, თბილისი 1982.

პიმნი აფროდიტას

- მუხავ. მიამბე მრავალპროვანი კიპრისის საქმენი,
ვინც ტროფობის უტკბესი წადილი ალაგზნო უკვდავთა კრებულში,
ვინც დაიმორჩილა მოკვდავად შობილთა მრავალი ტომი და
ფრინველნიც ზევსისგან ცით ჩამოფრენილნი და ყველას არსება,
5 ხმელეთი რომ უჩენს მრავალგვარ საზრდოს და დიადი პონტოსიც;
გვარგვანი შუქულა კიპრისის საქმენი მიამბე, ღმერთქალო.
სამ ქალღმერთს ვერ აცდენს და ვერ იმორჩილებს კიპრისი მარტოდენ.
პირველად ბუსთვალა ათენა ვახსენით, ასული ზევსის.
არ უყვარს ათენას მრავალპროვანი კიპრისის საქმენი,
10 ბრძოლა და ვიყვანა. არსის ომები ატაცებს მარტოდენ.
შეგმა და კუთუბა თუ მოსწონს მხოლოდ და დიადი გმირობა.
პირველად მანაზე გაჩენილ ხურთებს ასწავლა ათენამ
საიღებნათ შეჭვდავალ საბრძოლო ეტლების ღამაზად კეთება,
დად მეგარონებში ახრე უშუქაბან ქალწულებს მიამბადლა
15 ბრწყინვალე საქმენი და შეკრდაში ჩაუდო ხელსაქმის ცოდნა.
ჯერც ხმარაგან და ჯერც ოპროსისგან ღვთაება არტემისს
ვერ უნებებს სიყვარულს ღამაზად. მოყვარე დიადი კიპრისი,
ისარდა მიამბენა სწორება ატაცებს დაღებულ არტემისს,
ცხოველთა მუნკრეა. ფორმირება ხმენი და ფერხულთა ვიყვანა.
20 წადილს მანაზე ტკბენი და სამართალ შემოსილ ვაყვაცთა ქალაქი.
არც ვემათ აღსაგნებელი შევალს არ მოსწონს კიპრისის საქმენი,
ქესტვანს, რომელიც პირველად დაბოძო ცხოვრება კრონოსმა
და მტრბე სულ ჰელიოს მანაგონ რომ აშუა კრონოსის წყალობით.
თუბან აპოლონიც და პოსეიდონიც, სტროფობდენი დედოფალს.
30 არ მოთქმენა ისინი ქესტვანს. უპირთ ორივე.
ფიცოც მანაგონდა დაიდა დადო. ბრძოლდა ეს ფიცოც,
უბნის მანაგონილ ზევსის მანაზე შეკრბო. ფიცებს დროს ქესტვათ.

რომ მუდამ ქალწული დარჩება იგი და ღმერთთაგან ბრწყინვალე.
 დიადმა ზეცსმა ქორწილის სანაცვლოდ ეს მისცა საჩუქრად –
 30 შუაგულ სახლში ზის და ასეთნაირად ღებულობს ნაფერდალს.
 პატივის არ აკლებენ ღმერთთათვის აცებულ ტაძრებში ჰესტიას
 და ყველა კაცთაგან მასა აქვს ყველაზე დიადი პატივი.
 ამათ ვერ აცდუნებს, ვერაფრით აჯერებს კიპრისი მარტოდენ,
 სხვა ვერვინ გაურბის ლამაზ და დიდებულ ოქრო-აფროდიტეს.
 35 ვერც ნეტარ ღმერთთაგან გაურბის ვინმე და ვერც მოკვდავ კაცთაგან.
 ელვამონეტარე თვით დიად ზეცსაც კი უქცია გზა-კვალი,
 რაოდენ დიადიც არ უნდა იყოს და დიდპატივევებულო.
 უნდოდა თუ არა, მსწრაფლ დაუბნელებდა უბრძენეს გონებას
 და მერე ადვილად შერთავდა მიწაურ და მოკვდავ ასულებს.
 40 და ავიწყლებოდა ზეცს თავად პერაც – დაცა და მეუღლეც.
 იერით ყველაზე დიადი რომ არის ქალღმერთთა შორის,
 ყველაზე ბრწყინვალე კრონოსმა დაბადა ის ეგზომ ცბიერმა
 და დედამ – რეიემ. ზეცსმა კი გონებით ეგოდენ ძალუმმა
 მეუღლედ დაისვა ქალღმერთა ჭკვიანა და მუდამ მზრუნველი.
 45 თვით აფროდიტესაც სტყორცნა და აღუძრა დაადმა კრონიდმა
 მოკვდავთან ტრფიალის უტკბესი წადილი. რომ მასაც ვერაფრით
 ვედარ აცდინა სარეცლის გაყოფა უბრალო ვაჟკაცთან.
 ვედარ შეძლებოდა ღმერთებში ტრამახი სიცილის მოყვარე.
 ტკბილად მომცინარე ოქრო-აფროდიტეს, რომ დიდი ღმერთები
 50 მიწიერ ქალებთან წკებან ტრფიალით და მერე ასინი.
 მოკვდავად შობილნი. მიწაურ შეიღებსვე უშობენ უკვდავებს,
 ისე ვით ღმერთქალებს ერწყმინა მოკვდავად შობილი ჭამუკნი.
 შიგ სულში ჩაუდო უტკბესა წადილი ანქანხისადაში.
 ხარებს რომ მწყემსავდა წყაროებზე დააზე ცადაწვილ მთებში.
 55 თავად კი უკვდავთა სადარა რომ იყო თავისი თერთ.
 იმჟამად იხილა სიცილის მოყვარე კაპრანხა ანქანხეს.
 მყის შეუყვარდა და ხასტაკი წადილი აღემრა მკერდში.
 კაპროსზე მოსულა ჰაგოსში აღმართულ ამოდსურნელოვან
 ტამარში ჩაეშვა. აქ წმინდა ტევრია მისი და სამსხვერპლო.
 60 შევიდა ტამარში. კარები ჩაკეტა საამოდ სულნელში.
 ზოლო ქართვამი განბანეს კაპროსი და ზედა წააცხეს,
 ის ნელსაცხებელა. ღვთაებებს რაცა აქვთ წასმული სხეულზე –
 ტკბილა ამპროსია – თავისთვის რომ ჰქონდა ოქრო-აფროდიტეს
 შეინიშნა და კეთილი სამოსი მოძრკო სხეულზე.
 65 ოქროთი მოირთო სიცილის მოკვარე ბრწყინვალე კაპროსი,
 დატოვა კაპროსი სურნელოვანი და ტროის კენ გასწოდა.
 დროსელთა ზეგარდო. მაღალზე კვალავდა თავის გზას ღვთაებმა,
 და ოდეს მადვდა ცხიველთა დედის და წყაროებზე აღას მთას.
 70 იმადან მათ შორს მწყენიების საცხოვრისს კაპროსმა. უცხი ო
 კულებს ქაცინათ მოსდევდნენ მკლავს და შერკაშზე დომება,
 ჯათკება. აჯრეთვე ფეხმარდა ირმობის მწიქარული ჯაქება.
 მოსდევდნენ მწყენიორს. ხედავდა იმთა და ზარობდა ქალღმერთი.
 მკერდში ჩაუდო სუცულობს მდომს და ამბობდა – წიუკვივე
 დაწკვილდნენ მყისი და საცხაროვლს მუკვირს ჩრდილოვან ხეულსმა.

75 თვით აფროდიტე კი მშვენიერად ნაკეთებ კარებთან მივიდა,
 იქ ნახა კიპრისმა გმირი ანქიზესი, ეულად რომ იყო
 დიდებულ კარავში. ღმერთთაგან რომ ჰქონდა რგებული მშვენება.
 ნახირს ამოვებდნენ იმჟამად მწყვესები ბალახშირ ველებზე,
 ყველანი იქ იყვნენ. იგი კი ეულად ვილოდა კარავში,
 80 ბოლთასა სცემდა და ამგვარად უკრავდა საამო კითარას.
 პირისპირ წარუდგა ანქიზეს კიპრისი, ასული ზევსის,
 თავისი სიმაღლით და თავის იერით გოგონას სადარი,
 რომ იმის დამნახველს არ შეშინებოდა მშვენიერ ანქიზესს.
 უმზერდა მოკვდავი ღმერთქალს და ფიქრობდა და დიდად უკვირდა
 85 ქალწულის იერი და მისი სიმაღლე, ლამაზი სამოსიც,
 რამეთუ პებლოსი ბრწყინვალე იყო და ცეცხლივით კაშკაშა,
 ოქროთი ნაქსოვი, მთოვარე რომ ჰქონდა ზედ ამოქარგული
 მკერდს შემოვლებული მთვარისებრ ელვარე და გასაოცარი.
 საკინძეც აეხსნა, და საყურეებიც შეგნოდა ღმერთქალს
 90 და ყელსაბამებიც ესოდენ ლამაზნი ყელს ჰქონდა ასხმული
 „იხარე ქალღმერთო, შენ, ვინაც ღმერთთაგან მოხვედი ამ სახლში,
 ან არტემისი ხარ ან თავად ლეტო და ან ოქრო-კიპრისი,
 ან გვართო კეთილი თემისი თუ ხარ და ბუსთვალა ათენაც,
 95 ან ქარიტთაგანი ხომ არ ხარ ერთ-ერთი, დიდებულ ღვთაებებს
 რომ მეგობრობენ და რომელთაც უკვდავად უხმობენ მოკვდავნი,
 მშვენიერ ტევრებს რომ უფლობენ ნიძფები, იმათგან ხომ არ ხარ?
 ან კიდევ მათგანი, რომელნიც ამ მთაზე ცხოვრობენ ამჟამად,
 მდინარის წყაროებს უფლობენ რომელნიც და მასთან ველებსაც.
 100 ყოველმხრივ დია და ადვილად სახილველ ადგილზე აგიგებ
 შენ საკურთხეველს და მსხვერპლსაც შემოგწირავ წმინდას და ღვთაებრივს
 წყლის ყოველ დროში კი შენ კი, ო, მოწყალე მექმენ და მიბოძე,
 ტროელთა მიწაზე პირველი ვიყო და ზეადმატებული,
 ქმენ, რათა შემდგომში ჩემს შთამომავლობას მიეცეს დიდება,
 105 თავადაც ხანგრძლივად ვიცოცხლო კეთილად, მზის ნათელს ვუცქირო
 სვებდნიერმა და მდიდარი ვიყო და ვეწიო სიბერეს“.
 მას აგრე მიუგო ოქრო-აფროდიტემ, ასულმა ზევსის:
 „ანქიზეს, მიწაზე გაჩენილ კაცთაგან უსახელოვნესო,
 არა ვარ ღვთაება და რად მიმამსგავსე ნეტაეი უკვდავებს,
 110 მოკვდავი ქალი ვარ, მოკვდავად დამბადა დეიამ მე ამქვეყნად
 და მამამ ოტრევსმა, თუ სადმე გსმენია, დიდსახელგანთქმული,
 ფრიგიის სამეფოს რომ უფლობს მთლიანად კეთილად ნაგებს.
 მშვენიერად ვიცი მე ეგ თქვენი ენაც და ჩემიც მშობლიურიც,
 ტროელი ვადა მკვებავდა ოჯახში, სრულიად პატარა
 115 მიმიღო იმ ქალმა ძვირფასი ღვინისგან და თვითონ გამზარდა.
 აი, თუ რად მესმის მე ასე მშვენიერად თქვენი საუბარი.
 ოქროს-ისრიანი და ხმაურიანი ქალღმერთ ატრემისის
 ფერხულში ეცეკვავდი, მეც იქ მომიტაცა მან ოქროს-მტყენება
 არგეიფონტესმა. ნიძფები ირთობდნენ თავს იქ და ქალწულნი,
 120 ხარბები მომყვანი. ურიცხვი გუნდები წრეს ქმნიდნენ გვირგვინად,
 მეც იქ მომიტაცა მან, ოქროს-მტყენება არგეიფონტესმა.
 მოკვდავი კაცების ნაჯაფარ ველებზე მოვყავდი ღვთაებას,

და მრავალ უდაბურ, მოუხნავ მინდვრებზე მოყვავიდი, იქ, სადაც
 125 ჩრდილოვან ხეებში დაეხეტებიან ველური მხეცები.
 ყოვლისმშობ მიწასაც კი არ შევხებივარ მგონია ფეხით.
 მითხრა რომ ავიღე შენს სარეცელზე და მეუღლედ გაგიხდე,
 მეუღლედ გაგიხდე და მერმე ბრწყინვალე ბავშვები გიშობო.
 ამგვარად მითხრა, ასე გამიცხადა და მერმე კვალადვე
 130 უკვდავთა დიდ კრებულს გასწია ძლიერმა არგვიფონტესმა.
 და აჰა მოვედი, მე იძულებით ვარ აქ შენთან მოსული,
 თუმცაღა გაფიცებ ზეესსა და აგრეთვე ბრწყინვალე შენს მშობლებს –
 ხომ არ იქნებოდნენ ისინი ცუდები – ასეთის მშობელნი, –
 ქალწულად მიმგვარე მე – გამოუცდელი ტრფიალის საქმეში,
 135 მამაშენს ვეახლო და მასთან დედასაც კეთილს და გონიერს
 და შენს ძმებს, რომელნიც იმავე გვარიდან იღებენ დასაბამს,
 ვარ ან თუ არა ვარ მე შენი საკადრი რძალი და საცოლვე.
 ჭრელტაიჭებიან ფრიგიას გაგზავნე შიკრიკი სასწრაფოდ,
 მამას რომ აუწყოს და მასთან დედასაც, ჩემს გამო მწუხარეს,
 გამოგვგზავნიან ოქროსაც მრავლად და ნაქსოვ კაბებსაც,
 140 და შენ კი, ანქიზეს მიიღე მრავალი კეთილი მზითვეი,
 და როცა მიიღებ, ღირსეულ კაცთა და უკვდავთა თვალთათვის
 ღირსი და ლამაზი ნადიმი მოაწყვე და დიდი ქორწილი“.
 აგრე თქვა ღმერთმა და საამო წადილი ადაგზნო მის სულში,
 სიყვარულს ემონა უმაღ ანქიზესი, ეს სიტყვა ამოთქვა:
 145 „მოკვდავი თუ ხარ და მოკვდავმა დედამ თუ გშობა ამქვეყნად,
 მამა კი ატრევისი თუ არის განთქმული, როგორც შენ მითხარი,
 მარადის უკვდავი მეგზური ჰერმესის სურვილით თუ მოხველ
 აქ ჩემთან ახლა და მარადის მეუღლედ თუ უნდა გიხმობდე,
 არც უკვდავ ღმერთთაგან, არც მოკვდავ კაცთაგან არსებობს ვინმე,
 150 რომ შემავკოს და ხელი შემეშალოს, იმად რომ ეხლავე
 ტრფიალით შეგერთო. თვით აპოლონმაც კი ისართა მტყორცნელმა
 ვერცხლისგან ნაკეთი მშვილდიდან რომ მტყორცნოს მგმირავი ისრები,
 მაშინაც ვარჩევი, მარადის არსებულ ქალღმერთთა სადარო,
 შენი სარეცილიდან რომ გადავსულიყავ ჰადესის სამეფოს“.
 155 ამგვარად უთხრა და ხელიც ჩამოიღო, სიცილით იბრუნა
 კიპრისმა პირი და თვალები დახარა და ნაზად გაცურდა
 ბრწყინვალედ ნაგები სარეცელისაკენ, ადრედაც რომ იყო
 შალისგან ნაქსოვი ანქიზესის კვართით რბილად დაგებული,
 ზემოდან დათვების და მძიმეხმიანი ლომების ტყავები
 160 ეფინა სარეცელს. ანქიზესს მოეკლა ისინი ტყე-ღრეში.
 მერმე კი, როდესაც კარგ-ნაკეთ საწოლზე ავიდნენ ისინი
 ქალს სამკაულები ჩამოხსნა მოკვდავმა ბრწყინვალე ტანიდან,
 მოხრილი ბალთები, ხვეული საკინძე და ყელსაბამები,
 სარტყელიც შემოხსნა და ეგზომ ბრწყინვალე იმისი სამოსიც
 165 გახადა ღმერთქალს და ტახტზე დააღაგა ლამაზმა ჭაბუკმა,
 ვერცხლისგან ნაჭედზე, და მერმე ღმერთების ნებით და ბრძანებით
 დიდ ქალღმერთს მიუწეა ასე უმეტარი მოკვდავი ანქიზეს.
 მერმე კი, როდესაც იალაღებიდან ბაკსა და ფარეხში
 წალალეს მწყემსებმა მომთმენი ცხვრები და ზოზინა ხარები,

170 ძილქუში მოკვარა კიპრისმა ანქიზესს, თვითონ კი წამოდგა,
 ლამაზი სამოსით შეიმკო სხეული სიცილის მოყვარემ.
 შემოსა და სხეული მოირთო ღმერთთაგან ბრწყინვალემ,
 საწოლთან დადგა და ღიღებულ თავით მშვენიერად ნაკეთებ
 მაღალ წირთხლს შეეხო, მზესავით განათდა იმისი სიტურფე.

175 ქალღმერთის, რომელიც კითერეიაა კეთილად ნაშობი.
 და გამოაფხიზლა ძილიდან ანქიზესი და უთხრა ამგვარად:
 „ადექ, დარღანილო, როგორ დავწოლია თავზე ეგ ძილქუში,
 ადექ და მითხარი, თუ როგორ მოეგავარ მე ახლა აქ მდგომი,
 იმ ასულს, რომელიც პირველად იხილე მაგ შენი თვალებით?“

180 ამგვარად ეტყოდა. გამოაფხიზლებული მიუხედა ყველაფერს.
 თავხარი დაეცა როგორც კი იხილა კიპრისის ლამაზი
 ყელი და თვალები, განზე გაიხედა საბრალო ჭაბუკმა,
 ქლაინე იფარა მოკვდავმა ესოდენ მშვენიერ სახეზე
 და შეევედრა და ამგვარი ფრთოვანი სიტყვებით ეტყოდა:

185 „უმაღლე ვიცანი ისე, ვით პირველად, როს ჩემმა თვალებია
 გიხილეს, ღმერთქალო, ღმერთი რომ იყავი, და შენ კი თავიდან
 დამალე სიმართლე, მაგრამ, ო, გაფიცებ ზეესს აიგიოზოსს,
 ძალას ნუ წამართმევ, ნუ იზამ, უძლურად ვცოცხლობდე ამქვეყნად,
 ო, თანამიგრძენი, რამეთუ უმაღლე სუსტდება ძალღონით

190 ის, ვინაც გაბედავს ქალღმერთთან დაწოლას, მარადის უკვდავთან“.
 მას აგრე მიუვო ოქრო-აფროდიტემ, ასულმა ზეესის:
 „ანქიზეს, მიწიერ კაცთაგან ყველაზე უსახელოვნესო,
 დამშვიდილ და მეტად ნუროდეს გაივლებ მაგგვარ შიშს გულში,
 რამეთუ იცოდე, აროდეს დაითმენ შენ ჩემგან სიავეს,
 და არცა სხვა ღმერთთაგან. ძვირფასად იხმობი უკვდავთა კრებულში.
 ძე შეგებინება, რომელიც მორჭმულად იმეფებს ტროაში
 და მისი შვილები შეილებსვე შობენ მიწყვი და მარადის,
 და მას ენეასი ერქმევა სახელად.

195 სასტიკი სირცხვილი მტანჯავდა, მოკვდავთან ვიწქეი როდესაც,
 ღმერთების მსგავსნი და ღმერთების სადარნი მოკვდავთა შორის
 ტანით და იერით მაგ თქვენი გვარიდან ყოფილან მუდამამამ.
 ოქროსთმებიანი განიმედესიც კი უბრძნესმა კრონიდმა
 სიტურფის გამო მოსტაცა დედ-მამას, რათა სასახლეში
 თავის მწდელ ჰყოლოდა, ღვინო ჩამოესხა ღიღებულ ღმერთათთვის,
 200 ხილვად საოცარი და ყველა ღმერთთაგან პატივით შემქული,
 ოქროს კრატერიდან მეწამულ ნექტარს რომ იღებდა ღმერთთათვის.
 მამამისს ტროსსა კი, სასტიკი ნადევლით ეწოდა გული,
 თუ სად გაიტაცა ღმრთებრმა ქარბუქმა ძვირფასი შვილი
 ყოველდღე თავის ძეს სტიროდა მშობელი ღილიდან დამემდე,
 205 და თანაუგრძნო მას ღიადმა ზეესმა და მისი ძის სანაცვლოდ
 ფეხმარდი ცხენები უბოძა საჩუქრად, ღიღებულ ღვთაებებს
 რომ დააქროლებენ და ზეესის ნებით და მისი ბრძანებით
 ყოველი აცნობა მას გამცილებელმა არგეიფონტესმა,
 უხრა რომ მისი ძე უკვდავი შეიქნა და უბერებელი.

215 როდესაც ისმინა და როცა შეივინო ნამცნები ზეესისა,
 მეტს აღარ ტიროდა და სიხარულით აეცსო გულ-მკერდი
 ქარბუქის-ფეხება რაშებით დაჰქროდა გულგახარებელი.

ასე მოითაცა ოქროსტანტოსანმა ეოსმა ტითონიც,
 თქვენზე გვარისა, თავისი სიტურფით უკვდავთა სადარი.
 220 ვედრებად წაიდა დიდ ზევსთან ეოსი შავ-ღრუბელ-მოსილთან,
 შესთხოვა, უკვდავი იყოსო იგი და ჰგებდეს მარადის.
 ზევსმა კი დაუკრა თავი და აღსრულდა ეოსის წადილი.
 სულელა! გულშიაც რომ აღარ გაივლო ღმერთქალმა ეოსმა,
 225 სიყრმე რომ ეთხოვა და მუდამ სიმორე დამღუპველ სიბერის.
 სანამდის ყრმა იყო იგი და თავისი სიტურფით ჰყვოდა,
 ეოსით ხარობდა ოქროსტახტიანით და ადრე შობილით,
 თვით ოკეანოსის ნაპირას ცხოვრობდა მიწის დასალიერს.
 მერმე კი როდესაც ესოდენ მშვენიერ და ეგზომ ღიღებულ
 თმებსა და წვერებში პირველი ჭადარა გაუჩნდა ტითონოსს,
 230 დატოვა ეოსმა ოქროსტახტიანმა იმისი საწოლი,
 თმცადა ჯერ კიდევ აჭმევდა საჭმელს, სახლშიც აკითხავდა,
 პურითაც კვებავდა და ამბროსიითაც, სამოსსაც უცვლიდა,
 თმცადა როდესაც საშინლად დააწვა სიბერე ტითონოსს,
 235 ვედარ მოძრაობდა და უკვე ვერ ძრავდა ხელ-ფეხსაც საბრალლო,
 ყველაზე სწორად ასეთი აზრი ეჩვენა ქალღმერთს,
 სახლში დააწვინა იგი და კარები დაუხშო ბრწყინვალე
 და მხოლოდ ხმა ჟონავს იქიდან ამჟამად ხმის ისმის მხოლოდ,
 განქარდა ის ძალა, მის სხეულს რომ ჰქონდა და მოქნილ ასოებს.
 არ ვიზამ იმას, მოკვდავად რჩებოდე მარადის ღიღებულ
 240 უკვდავთა კრებულში და მუდამ იცოცხლო და აღარ დაბერდე,
 არამედ უკეთუ ამგვარი აზრის და სხეულის მქონები
 იცოცხლებ მარად და ქალღმერთის მეუღლე იქნები მუდამჟამ,
 ვედარ დაფარავდა ჩემს ბრძენ სულს ვაება ესოდენ სასტიკი.
 ახლა კი იცოდე, მალევე დაგფარავს კიდევაც სიბერე
 245 მკაცრი და სასტიკი, მოკვდავებს რომ უწევს სიცოცხლის ბოლოს,
 სიბერე მძიმე და ყოვლის დამღუპველი, ღმერთებსაც რომ აფრთხოვს.
 თუმდაცა, იცოდე, მე ეგზომ დიადმა და მარადიულმა,
 შერცხვენა ვიწვნიე უკვდავი ღმერთების კრებულში შენ გამო,
 დაცინვას უფრთხოდნენ ღმერთები ჩემსას და ხრიკებსაც, რომლებით
 250 ოდესღაც მიწიერ ასულებს შეერთავდი ღიღებულ ღვთაებებს.
 შიშობდნენ, რამეთუ სუყველას ვიპყრობდი ჩემეულ ზრახვებით,
 ახლა კი მართლაცდა აროდეს ექნება უკვდავთა კრებულში
 ჩემს ბაგეს ეს ძალა. ეგზომი ტანჯვითა და უბედურებით
 ვარ დათრგუნული და ესოდენ ამებნა ღვთიური გონება,
 255 რომ მარად უკვდავმა ბავშვი ჩავისახე მოკვდავთან ტრფიალით.
 მას მერე, როდესაც პირველად იხილავს მზის სანთელს პატარა,
 მას მთებზე მცხოვრები მკერდსავე ნიმფები გაზრდიან მზრუნველად,
 ესოდენ დიდსა და ესოდენ ღვთაებრივ მთაზე რომ ცხოვრობენ.
 არ ჰკვანან ისინი არც მოკვდავ კაცებს და არც მარად უკვდავებს,
 260 დიდი ხნით ცხოვრობენ და იკვებებიან უკვდავი საკვებით
 და უკვდავ ღმერთებთან ერთადვე ცეკავენ ყველა მათ ფერხულში.
 მათ სილენები და თვალებით – მართალი არავიფონტესი
 ერთიან ტრფიალით უტკბილეს ქვაბულთა ვნებიან სიდრმეში.
 ნიმფებთან ერთადვე წარმოიშობიან ფიჭვები და თანაც

265 მაღალი მუხებიც, მოკვდავთა გამზრდელი მიწიდან შობილნი,
 ესოდენ ღამაზნი და აყვავებულნი ამ მთების კალთებზე,
 მაღალნი ღვანან და უკვდავთა შეწირულ ადგილად უხმობენ
 სუყველას მოკვდავნი, ვერაინ ვერ მოჭრის იმ ხეებს კაცთაგან.
 და ოდენ ვაივლის ჟამი და მოირაც მოდგება სიკვდილის
 270 ხმებიან პირველად ღამაზი ხეები მიწაზე მდგომელნი,
 მერმე კი გარშემო უხმებათ ქერქიც და სცივდებათ ტოტებიც,
 ამ დროსვე სცილდება ნიძვების სულები კაშკაშა მზის ნათელს,
 ისინი აჭმევენ, ისინი გაზრდიან თავისთან ჩემს შვილსაც.
 და როს სიჭაბუკე ეწვევა პირველად ესოდენ საამო,
 275 აქ მოგიყვანენ და აქ განახებენ ღმერთქალნი ვაჟიშვილს.
 და შენ კი მისმინე, სანამ შემიძლია გაუწყო, რაც მინდა
 მესუთუ წელს მოვალ და შვილსაც მოგიყვან, იცოდე, მაშინ.
 როცა კი პირველად იხილავ ჩემს ნაშობს მაგ შენი თვალებით
 უზომოდ იხარებ, ღმერთების სადარი იქნება რადგანაც,
 280 ქართაგან მონაქროლ ტროაში წაიყვან უმაღლე იმას და
 თუ შეგეკითხება მიწაზე გაჩენილ კაცთაგან ვინმე,
 ვინ დედამ ილო მუცლად და ვინ შობა ნანატრი ვაჟიო,
 მას აგრე უთხარი, გახსოვდეს კარგად, როგორაც გიბრძანო,
 უთხარი, თითქოსდა ყვავილის-სახიან ნიძვამ შვა იგი,
 285 ტყეებით დაბურულ ამ მთას რომ ცხოვრობენ ესოდენ ღამაზნი.
 უკეთუ იტყვი და კეხნასაც დაიწყებ უგნური გონებით,
 იტყვი, რომ შეერთე კეთილგვირგვინოსან ოქრო-აფროდიტეს,
 ზეეს განარისხებ და შავ-ღრუბელ-მოსილი მებს გტყორცნის კვამლიანს.
 გითხარი ყოველი და ახლა თავადვე განსაჯე გონებით
 290 არ გამოთქვა იცოდე, უფროხოდე უკვდავი ღმერთების რისხვას".
 აგრე თქვა და მერმე ქარიან ზეცაში აიჭრა უმაღლე.
 იხარე, ქალღმერთო, კეთილად ნაგები კიპროსის მეუფევე,
 მე შენით დავიწყე და ახლა სხვა ჰიმნზე გადავალ სამღერად.

თარგმნა ვიორგი ხომერიკმა

ჰიმნი ღიონისეს

სილალის კიეინს, სუროთი შემკულ ბახუსს ეუგალობ,
 ზეეს და სემელეს, ყოვლად საქებელს, ეშვით მბრწყინეალე,
 თმამშენიერნი ზრდიდნენ ნიძვები, უფლის მამისგან
 მირქვეს მკერდზე, თავს შემოვლებით ეფერებოდნენ
 5 ნისის მთიულეთს; გამჩენის ნებით სამყოფლად ჰქონდა
 სურნელი მღვიმე, უკვდავ მეუფეთ ვინაც შეერთო.
 და გამოზარდეს ოდეს ღმერთქალთა გალობის ღირსი,
 მოღებოდა თურმე ორგით ტყიან ხეობებს,
 დაფნა და სურო ჩაეწნა თმებში და ფერიები
 10 მისღვედნენ გუნდად, აღწერიელი ტყე გუგუნებდა.
 ო, ღიონისე, სიმრავლედ გიხმობ ვაზის მტევანთა,
 საწუთრო კვალად გაზაფხულობის მაღლით აგვივსე,
 აღყვავებულნი რათა მრავალ ჟამ შემოგზაროდეთ.

თარგმნა ლიანა კვირიკაშვილმა

პაროლიული ეპოსი

ბაყაყუბისა და თაგვების ომი

ბატრაქომიომაქია

ძველი საბერძნეთის ეპიკური პოემების ამ მინიატურული პოემის ავტორად ასახელებენ ვინმე პიგრესს, კარიის დელოფალ არტემისიას ძეს. პლუტარქოსისა და სხვა სარწმუნო მინიშნებათა თანახმად, არტემისია პალიკარნასელი სალამისის ბრძოლაში სპარსელების მხარეს იბრძოდა. შესაბამისად, მეცნიერთა უმეტესობა „ბატრაქომიომაქიის“ შექმნის თარიღად ძვ.წ. V საუკუნეს აღიარებს, თუმცა არსებობს სხვა მოსაზრებაც. ყოველი შემთხვევისათვის, პოემა ძვ.წ. III საუკუნეზე გვიან არ უნდა შექმნილიყო, რადგანაც ამ პერიოდით დათარიღებულ ერთ-ერთ ანტიკურ რელიეფზე ჰომეროსის ფეხებთან თავი და ბაყაყია გამოსახული.

პოემა ჰომეროსის „ილიადის“ პაროდიის ეფექტს აღწევს გმირთა ექსპონირების, გრადიციული ეპიკური ფორმულების, მეტყველი სახელებისა და სხვა პოეტური ხერხების გამოყენებით. პაროდიულია ღმერთების სამყაროს მახვილი იუმორით წარმოდგენილი სურათებიც.

ძველ საბერძნეთში ჰომეროსის ეპოსი ეპიკური პოემების შედევრად იყო შერაცხული. „მამ, რატომ შეიწყნარეს ბერძნებმა „ანტიპატრიოტული“ და ანტიპეროიკული „ბაყაყუბისა და თაგვების ომი?“ ალბათ იმიტომ, რომ იგი არ ებრძოდა ჰომეროსს, არ აკნინებდა „ილიადას“, არ დასცინოდა აქილეუსს; იგი ებრძოდა ჰომეროსის გაფეგიშებას... ძველ ბერძნებს დროის მანქანა რომ გამოეგონებინათ და ჰომეროსს თავის ეპოსის ეს პაროდია რომ წაეკითხა, კაცობრიობა ნამდვილ ჰომეროსულ ხარხარს გაიგონებდა“ (ლ. ბერძენიშვილი).

თარგმანი:

ბაყაყუბისა და თაგვების ომი, ძველი ბერძნული ენიდან თარგმნა, შესავალი და კომენტარები დაურთო ლეევან ბერძენიშვილმა, თბილისი 2001 წ.

ბაყაყუბისა და თაგვების ომი

პირველად მუშათა დასს შევევედრები, რომ ქელიკონიდან ჩემს სულს მოეახლონ ახლახან შექმნილი სიმღერის სასმენად – მუხლებზე დადებულ პატარა დაფებზე ჩაწერე ამბავი უცხარეს ბრძოლათა, არესის მქუხარე საომარ საქმეთა.

- 5 იმად ვვევდრები, რომ ყველა მოკვდავის ყურს მისწვდეს ამბავი, თუ როგორ დაესხნენ თაგვნი გულოვანი ბაყაყებს და როგორ ემსგავსნენ ისინი მრისხანე გიგანტებს, მიწისგან შობილებს. ძველთა გადმოცემით, საქმეს დასაბამი ქქონია ამგვარი: წყურვილს გაუტანჯავს კატისგან ღვენილი თაგუნა ოდესღაც;
- 10 ჭაობთან მისულა და, გახარებული, გამშრალი ტუჩებით ხარბად დასცხრომია წყალს, დამტკბარს თაფლივით; მაშინ დაუნახავს ჭაობის სიტყვაუხე ბინადარს იგი და ასე მიუმართავს: „ვინა ხარ, სტუმარი? საიდან მოსულხარ? ვინა გყავს მშობელი? სიმართლე მითხარი ყოველი, ცრუ ვინმეს არ ჰგავხარ იერით.

- 15 უკეთუ ღირსეულ მეგობრად შეგიცნობ, სახლში მიგიწვევ და აღარ დავიშვებ ძვირფასი სტუმრისთვის შესაფერ საჩუქრებს. გახლავარ ხელმწიფე ყბადაბერილოსი, რომელსაც ჭაობში პატივს მომაგებენ ნიადაგ ბაყაყინი, ვითარცა წინამძღოლს. მე მშვეს ტალახეხმა და წყლის დედოფალმა, ოდეს სიყვარულით
- 20 შერწყნენ ერთმანეთს კბოლიან ნაპირთან ერიდანოსისა. ცხადია, სხვებისგან ხარ გამორჩეული, ლალი და მამაცი, ხელმწიფე ბრძანდები კვერთხისმპყრობელი და ომებში ნაწრთობი. ახლაც შენც მითხარი, შენს წარმოშობაზეც მარქვი ყოველივე“.
- 25 მისი უპასუხა ნა მცეც იქა არ ია მ და აგრე ეზრახა: „რისთვისა და დამებ ჩემს წარმომავლობას? ცხადია ყველასთვის – ნა მცეც იქა არ იად მიხმობენ, გახლავარ ძე პურისმღრღნელისა, მორჭმული მამისა, ხოლო დედაჩემი, დოლაბოლოკია, ბრძანდება ასული შაშხილოკოსისა, მძლავრი მეუფისა; მან ქოხში მშობა და თავად გამომზარდა ძვირფასი საკვებით,
- 30 თხილით და კაკლით და ლეღით და მისთანა ნუგბარი ხორაგით. მეგობრად როგორდა გამიხდი, ბუნებით ეგზომ განსხვავებულს? შენ წყალში ბინადრობ. მე დასაბამიდან ხმელეთის მკვიდრი ვარ; შენ ჭაობს ნატრულობ, მე კაცთ სამყოფელში ღრღნასა ვარ ჩვეული, ვერ გადაძირჩება ფუნთუშა პური და კალათში ჩაყერილი
- 35 ქუჩუთის ღვეხელი მოგრძო, გემრიელი და ყუათიანი, ან შაშხის ნაჭერი, ან ღვიძლი ამო და თეთრქიტიონიანი, ან ყველი ჭყინტი და ყველი სანაქებო, მსუყე რძე რომ დასდის, ან ის თაფლისკვერი, რომელსაც ნეტარნიც არ დაიწუნებდნენ, ანდა მზარეული რასაც ამზადებენ ხოლმე ნადიმისთვის;
- 40 სურნელოვანი და ნუგბარი კერძები უხვი საკმაზეებით. რა მაჭმევს თქვენს ბოლოკს, ვოგრას და კომბოსტოს, ღმერთმა დამიფაროს! მე ვერ შევეწყობი უემურ ნიახურს, ან პრასას საძაგელს, თქვენ კი, ჭაობელებს, სწორედ ეგენი ვაქეთ სარჩოდ და საკვებად“.
- 45 მაშინ გაუღიმა ყბადაბერილოსმა და უთხრა პასუხად: „გატყობ, უცხოელო, საკვების ამბავი გადარდებს ძალიან; მაგრამ სანახავი სხვაც ბევრი რამაა ხმელსა თუ ჭაობში, ჩვენ კი კრონიონმა ორმაგი ბუნება მოგვაგო ოდითგან: ხმელეთზე დავხტივართ და ამასთანავე ვცურავთ წყლის სიღრმეში. უკეთუ ისურვებ შენ ამის შესწავლას, იოლი რამაა.
- 50 ზურგზე შემომავექე, კარგად ჩამეჭიდე, რომ არ ჩამოვარდე, ასე მზიარულად მივიდეთ ორივე ჩემს სრა-სასახლესთან“.
- ამგვარად ეუბნა, ზურგიც შეუშვირა; შესკუპდა თავი და უმაღლე თათები ბაყაყის რბილ კისერს ნასკვად შემოაჭლო. ჯერ კი ვაიხარა, რომ ნავსაყუდელნი ნახა სიახლოვეს,
- 55 ყბადაბერილოსის ცურვითაც ტკბებოდა; მაგრამ როს იხილა პირქუში ტალღები, ცრემლები მოადგა, თავზარი დაეცა და დაქარა მრავალგზის კუდი, ვით ნინაბი, ჭაობის ზედაპირს, ღმერთებსაც ეაჯა, დამბრუნებულთო როგომე მიწაზე; უფალთ მოუხმობდა მწარე სინანულით, ბეწვებსაც იგლეჯდა,
- 60 ფეხს იბაგუნებდა მკერდზე გამწარებით, დამერთხალი გული კი უხტოდა საშინლად, ხმელზე დაბრუნებას ნატრობდა ბედშავი. საზარლად კენესოდა, საბრლოს შიშისგან სისხლი გაჰყინვოდა.

- და როგორც ოდესღაც ტრფობით ატანილი ხარი მიაპობდა ზეირთებს და ზურგით კი ვეროპე მიჰყავდა კრეტის ნაპირისკენ,
- 65 ასევე მიჰყავდა ამჟამად თავუნა ზურგზე შემოსმული ბაყაყს და ტალღებში მწვანედ გამოკრთოდა იმისი სხეული. ანახლად გამოჩნდა გველი. ორივესთვის იყო საზარელი ურჩხულის დანახვა. ყალყზე შემართული მოქპროდა იმათკენ. იმავეწამს ჩაყვინთა ყბადაბერილოსმა, არც კი უფიქრია,
- 70 როგორი ძმობილი გაწირა უღმერთოდ, ჭირში მიატოვა; თავად კი ჩაეშვა ჭაობის სიღრმეში, სიკვდილს გადაურჩა. მართოდ დაშთენილი თავი კი გულჩაღმა ჩაეშვა ზეირთებში, ხელებს იმტვრევედა და სვეგამწარებული ძლივსლა წრიბინებდა. მრავალგზის ჩაყვინთა და ფართხალ-ფართხალით ისევ ამოყვინთა,
- 75 მაგრამ განწირული ვედარსად გაეცქა მსახვრალ ბედისწერას – სიღრმისკენ წაიღო წყლით დამძიმებულმა ბეწემა საკუთარმა; ოღონდ დაღუპვამდე ამგვარი სიტყვების წარმოთქმა მოასწრო: „არ დაიძალემა, ყბადაბერილოსო, შენი ვერაგობა, მაღალი ზურგიდან, როგორც მწვერვალიდან, ისე გადმომაგდე!
- 80 ხმელეთზე ვერაფრით აღმემატებოდი, ო, უბოროტესო, ვერც პანკრატონში, ვერც ჭიდაობაში და ვერცა სირბილში; მაგრამ შენ მზაკერულად აქ შემომიიტყუე! ღმერთნი მოგიზღავენ სამაგიეროს და ვერ დაემალეები ლაშქარს თავგებისას!“ თქვა და დაიღუპა მძინვარე ტალღებში. იგი დაინახა
- 85 ნაპირთან, მაღლობზე მჯდომარე გუშავმა, მათლაფაკოცოსმა. შეპყვირა საზარლად, გაიქცა და თავგებს ამცნო ყოველივე. რა ესმათ ამბავი, უმაღ დაუფულათ რისხვა შემზარავი, უმაღვე თავიანთ ეჯიბებს უბრძანეს, რომ განთიადისას კრება მოეწვიათ სრა-სახლთან ხელმწიფის, მძლე პურისმღრღნელისა,
- 90 დაღუპულ ვაჟკაცის უბედურ მამისა. ამ დროს უფლისწული ნა მცეც ოპ ა რ ი ა ჭაობში ლებობდა და მისი ცხედარი შორს, შორს ნაპირიდან, თვალუწოდენ სივრცეში მიქქონდა დინებას. ინათა თუ არა, შემოკრბნენ ყველანი. პირველი წამოდგა მძლავრი პურისმღრღნელი, მის გამო მჭმუნვარე და სიტყვა წარმოსთქვა:
- 95 „ვაგლახ, მეგობრებო, მართო მე რამდენი რამ გადამხდენია ამ ბაყაყებისგან, ახლა უარესი ჭირი მომისართეს! რა უბედური ვარ! სამივე ვაჟკაცი წამართვა სიკვდილმა! ჯერ იყო, უფროსი გავიდა სოროდან, არ დარუნებულა, კატამ შეიწირა ღიად თავვთა მოღვმის მტერმა უძინარმა.
- 100 მერმე შუათანაც მოკლეს გულბოროტმა ადამიანებმა, ოდეს ვერაგულად ააგეს ხისაგან ღიდი საოცრება, მზაკერული მანქანა, თავვთა შემმუსვრელი ბნელი ხაფანგოსი. შემრჩა უმრწემესი, იმედად ჩემად და უტკებესი ღედისად და ისიც დამიხრჩო ყბადაბერილოსმა ჭაობის სიღრმეში!
- 105 მაშ, შევიარადღეთ და ჩვენს დამაქცევართ დავეცეთ სასწრაფოდ! უნდა შევიჭვრვით უცხოოდ ნაკეთები აბჯრებით, მომძენო!“ თქვა და დაარწმუნა, აბჯარი აესხა სასწრაფოდ სუყველას. რაც ნამცეცობაზე სერობის სუფრისა ლობიო გადარჩათ, რვაღზე უმტკიცესი იმისი პარკები ღიადად გამოადგათ,

- 110 მჭიდროდ მიიმაგრეს და საბარკულებად იხმეეს გმირებმა. აბჯარი კი ჰქონდათ გამძლე ტყავისაგან ლერწმით შეკერილი (ეს ტყავი ოდესღაც მტერს, კატას გააძვრეს დიდი ხელოვნებით). ფარად იფარებდნენ სანათის შუაწრეს, შუბს წარმოადგენდა ვეება მახათი, სრულადრეალიანი არესის ქმნილება;
- 115 ხოლო მუზარადად თხილის ნაჭუჭები მოირგეს თავებზე. ასე აღიჭურვნენ გმირნი უმძლავრესნი. როდესაც შეიტყვეს ეს ბაყაყებმა, წყლიდან ამოყვინთეს, გუნდად შეიკრიბნენ და ბჭობა-ყიყინი გამართეს სასტიკი ომის თაობაზე. სანამ ვაარკვევდნენ ისინი, საიდან ელოდათ თავდასხმა,
- 120 ანაზღად თავეთაგან მოვიდა შიკრიკი, მყვრობელი კვერთხისა, ქოთანი ძროხითი, ძე დიდგულოვანი სულგუნმძმუსრევისა, მან ამცნო ბოროტი ამბავი ომისა ყველას და ეზრახა: „ბაყაყნო! თავები გემუქრებიან და მე აქ გამომგზავნეს, შეურაცხყოფილნი საზარელ ბრძოლაში რომ გამოვიწვიოთ.
- 125 ნამდვილად შეეიტყვეთ, ნამცეციაპარია როგორ მოაკვდინა მაგ თქვენმა ხელმწიფემ, ყბადაბერილოსმა. საომრად მოვიხმობთ, ვინც გამორჩეულ და მამაც მებრძოლებად იშვით ბაყაყებში!“ ჯიქურ მიახალა, სიტყვა კი გაფრინდა, ყველას ყურს მისწვდა და ფრიალად აღაშფოთა დაუმორჩილებელ ბაყაყთა გულები.
- 130 ყბადაბერილოსმა ეს უთხრა ბაყაყებს და დააშოშმინა: „მყვარნო გულოვანნო! თავები არ მომიკლავს და არც დამინახავს, როგორ დაიღუპა. თავად თუ დაიხრჩო წყალში თამაშისას, როდესაც ცურვაში გვბამავდა ბაყაყებს; ახლა კი ბოროტი მტრები მე მკიცხავენ. უდანაშაულოს. უნდა მოვიფიქროთ.
- 135 ხერხი რამ ვიხმაროთ, როგორმე მზაკერულად დავეღუპოთ თავგები. ჯერ იმას გამცნობდით, ჩემი მოსაზრებით რაც უმჯობესია: სწრაფად განვეშადოთ და აბჯარასხმულნი განვლაგდეთ ყველანი მაღალ კობდეებთან, იქ, სადაც ნაპირი ციცაბოდ ეშვება. ოდეს დაეწყობა სპა-ჯარი მტრისა და ჩვენსკენ დაიძრება,
- 140 ვაცადოთ, პირისპირ მოვიდნენ და მერმე ავართვათ ჩაჩქანნი, შემდგომ კი ერთბაშად ჭაობში ჩავყაროთ ყველანი უკლებლივ; იქ ჩაიხრჩობიან, რამეთუ არიან ცურვის უმეცარნი. ჩვენ კი მზიარული ყიყინით აღვმართოთ სვეტი გამარჯვების!“ თქვა და დაარწმუნა, აბჯარი აესხა სასწრაფოდ სუყველას.
- 145 ჯერ საბარკულებად იხმარეს მაგარი ფოთლები ბაღბისა, აბჯარიც აისხეს მწვანე და ლამაზი, ჭარხლის ფოთლებისა, ფარად კი იფარეს რვალშეუღწეველი კომბოსტოს ფურცელი; შუბადაც აიღო ყოველმა ბასრი და ვეება ლერწამი, ხოლო მუზარადად ლოქორას ნიყარა მოირგო სუყველამ.
- 150 და მწყობრად დაჯრილნი განლაგდნენ ისინი მაღალ კობდეებთან, შუბებს იქვედნენ და ყველას ევსებოდა სული სიამაყით. ვარსკვლავებანთებულ ზეცაზე ღმერთები მოიხმო ზევსმა და აჩვენა ფიცხელი ომი და სიქველე მეომარ ვაჟკაცთა, სიმძრავლე ლაშქართა, ბასრი და უზარმაზარ შუბთა ელვარება;
- 155 ისილეს ლომგულნი, მსგავსნი კენტავრთა და მძლეთამძლე გიგანტთა; კრონიდს გაეღიმა, იკითხა: „ვინა ხართ მყვართა მეგობარნი? თავკთა განსაცდელზე გული ვის შესტიკია?“ ეზრახა ათენას:

- „ასული, ეგებ შენ მღრღნელთა დასაცავად გინდა გაემართო?
შენი ტაძრების ქვეშ ცხოვრობენ ისინი და იქ წრიპინებენ
160 ცხიმისთვის, ზეთისთვის, სხვა სასუსნავისთვის შენი მაღლიერნი“.
ეს ბრძანა უფალმა. მამას კი მიუგო ათენა პალასმა:
„მეუფე, მე თავგებს, თუნდ სული სძვრებოდეთ, არ დავეხმარები,
რამეთუ მაგათან მრავალი სიავე მახსოვს რახანია:
გვირგვინებს მიღრღნიან და ზეთსაც ლოკავენ ჩემი ლამპარიდან.
165 ეს აღარ მაკმარეს, გული სულ მომიკლეს, როდესაც ახლახან
მზაკერულად დაფლითეს ძვირფასი პეპლოსი, რომელიც მოექსოვე
დიდი რუღუნებით ფაქიზი ქსელით და წერილი მისაქსელით;
მაგათ დამიჭამეს, თერძი კი მომდგა და შეკეთებისათვის
იმდენი მომთხოვა, ვერც ერთი უკვდავი რომ ვერ გადაიხდის.
170 ძაფიც ნასახები მქონდა და ეს ვალიც ვეღარ გაევისტუმრე.
გული არ შემტკივა არც ბაყაყებზე და ხელს არ გავემართავე,
ორგულნი არიან და ფიცის გამტეხნი. აგერ, ამასწინათ,
ომიდან მოვბრუნდი, სიმართლე რომ ვითხრათ, მეტად მოვიქანცე,
ძილი მერეოდა და მყრალი ყიყინით აღარ მომასვენეს,
175 თვალიც ვერ მოვხუჭე, ვიწექი დაღლილი, თავი მისკდებოდა,
ასე გავიტანჯე, სანამ განთიადი არ მამცნო მამალმა.
თავი შევიკავოთ, ღმერთებო, და ნურც ერთს ნუ დავეხმარებით,
ვინმე არ დაგვიჭრან ხელჩართულ ბრძოლაში ისრით წამახულით.
სასტიკნი მებრძოლნი თვით მაღალ ღმერთსაც კი არ ეპუებთან.
180 სჯობს ყველამ ზეციდან ეუყუროთ ბრძოლას და სისხლით გავიხაროთ“.
ეს ბრძანა ათენამ და სხვა ღვთაებანიც სწრაფად დაემოწმნენ,
ერთად შეიყარნენ, მოძებნეს ზეცაში უსაფრთხო ადგილი.
ჩაპბერეს ნალარებს მძლავრად კოლოებმა და უმალ გაისმა
ზეციდან საზარი ქუხილი ომისა, როდესაც იჭექა
185 კრონიდმა ზეცსმა და ეგ იყო ნიშანი ბოროტი ბრძოლისა.
პირველმა გატყორცნა შუბი მჭექაროსმა და იგი შიგ მკერდში
ამგერა ლოკიას, რომელიც თავგების ლაშქარს მიუძღოდა;
დაეცა პირჩაღმა და ბეწვი სათუთი მტვერში ამოვანგლა.
და მერმე გულმკერდში ამგერა ლახვარი მამაცმა სოროსმა
190 ღვთაებრივ ტალახევსს, იგიც განგმირული დაეცა მოწყვეტით
და შაემა სიკვდილმა მიიღო, სული კი გაფრინდა ხორციდან.
ჭა ა რ ლ ე ე ს მ ა ც შიგ გულში მოარტყა ისარი მძლე *ქო თ ა ნ ძ რ ო მ ი თ ს ს*,
ხოლო კ უ რ ჭ ა მ ე ე ს მ ა მუცელში ატაკა მახვილი *ყ ი ყ ი ნ ე ე ს ს*,
დაეცა ვაჟაკი და სული გვამიდან უმალ ამოფრინდა.
195 ოდეს *მ ყ რ ა ლ გ უ ბ ე ე ს მ ა* იხილა საზარი ბედი მეგობრისა,
დაასწრო სოროსს და პირბასრი მახვილით ყელი გამოლადრა,
მას კი ჩაკენეტევსმა უმალვე უსწორა შუბი მოელვარე,
სტყორცნა გამალებით და ღვიძლში გაურჭო წვერმანხი პოროლი;
ამ დროს შეამჩნია კომბოსტოჭამოსი და ხეუში გადახტა;
200 როდი გაურბოდა მასთან შეტაკებას, მარჯვე წამს ელოდა.
მაგრამ გადაქანდა იგი ანაზღად და კბოღეს მიენარცხა
და მთელი ჭაობი უეცრად მეწამულ სისხლით შეიღება.
ჭაოფსმა კბოღესთან აყარა აბჯარი მამაც ყველიჭამევესს;
შაშხევსმა იხილა მისკენ მომავალი გულმხეცი ჰიტნევისი,

- 205 გაიქცა, ჭაობში ისკუბა, ფარი კი დააგდო ლაჩრულად. მთხრელოსს მზე ჩაუქრო მტერთმაოტებელმა ტალახშიგდებოსმა, კეფაში უხეტია ლოდი უდიდესი; ტვინმა გადმოხეტია ნესტოებიდან და მთელი არემარე სისხლით მოითხვარა. მათლაფალოკოსმა შუბით შეუტია ტალახშიგდებოსს და
- 210 განგმირა, მოკლულს კი თვალებში წყვილი ჩაუდგა უეტრად. *პ რ ა ს ე ე ს მ ა* იხილა ვაჟკაცის სიკვდილი და მკვლეელი იმისი წყალში ჩაითრია, ყელში ჩააფრინდა, მოგუდა ჭაობში. მას არ შეარჩინა მეგობრის მოშობა ლუკმაპარიოსმა, ესროლა პიროლი და ზუსტად მოარტყა შიგ შუა გულ-ღვიძლში.
- 215 დაეცა პრასიესი, სული კი უმაღვე პადესს გაეშურა. *კ ო მ მ ო ს ტ ო მ ა ე ლ ო ს მ ა* ვედარ აიტანა მეგობრის დაღუპვა. მკვლელს მჭუჭით ტალახი ესროლა თვალებში, ლამის დააბრმავა, მაგრამ მან მრისხანედ დაავლო ვეება ხელი უზარმაზარ ლოდს, ველზე რომ ეგდო, და იგი ესროლა, საზარი შხუილით.
- 220 გაიჭრა ლოდი და კომბოსტომავლოსააც მუხლი დაუღუწა, თავად ვაჟკაცი კი პირადმა დაეცა მტვერსა და ბრელოში. უცებ მყივარიდმა აოტა მტერი და აძგერა საშინლად პირბასრი ლერწამი ფაშვის შუაგულში და შიგ გაუტარა სასტიკი მარჯვენით, მერმე გამოპქანა მძლავრი პიროლი და
- 225 მთელი შიგნეული გმირისა მიწაზე დაცვივდა, გაცივდა. მერმე პურისმღრღნელმა ტერფი დაუღუწა მძლავრ ყბადაბერილოსს, კოჭლობით გაიქცა იგი შეტაკებას, სასტიკად გვემული, თხრილში გადაეშვა, სურდა გაქცეოდა აღსასრულს უცაბედს; ოდეს პურისმღრღნელმა იხილა სიკვდილის პირად დავარდნილი,
- 230 მკვლელი შეუმუსრნა, მეფეს კი აძგერა მახვილი ლერწამი; ზორცი გაივლიჯა, წვერი კი ლახვისა შიგ ჩარჩა მომაკვდავს. მკვლელსაც დაუღუწა ვეება ჩაჩქანი ლომმა ომბალევსმა, სასტიკი რისხვით და გმირული სიქველით არესის მეტოქემ, გულმამაც მყვართაგან ბრძოლას ერთადერთი შემორჩა რომელიც.
- 235 ერთბაშად დაიძრა ლაშქარი მისკენ და როგორ დაუცდიდა მძლავრ თავგებს, ადგა და საჩქაროდ ჩაყვინთა ჭაობის სიღრმეში. თავგეთაგან სიქველით გამოირჩეოდა ნაჭრიპარიოსი, გულადი მებრძოლი, ძე უბრწყინვალესი პურისაზრევსისა; ის იმუქრებოდა, სრულად ამოვწყვეტო მოდგმას ბაყაყების.
- 240 მახვილი დაჰკრა და შუაზე გააპო ნაჭუჭი თხილისა, მისგან გაიკეთა ლერწამშეუვალი ელვარე აბჯარი და განრისხებული ზვიადად დაიძრა ბაყაყთა ლაშქრისკენ. თავზარი დაეცათ, ადგნენ და ჭაობში ისკუპეს იმათაც. *ნ ა ჭ რ ი პ ა რ ი ო ს ი* არ დააყოვნებდა სიტყვის აღსრულებას, რომ არ ყოფილიყო ზეესი – მოკვდავთა და უკვდავთა მშობელი; გარნა შეიწყალა საბრალო ბაყაყნი მაღალმა კრონიდმა, თავი გააქნია და მერმე ასეთი სიტყვები წარმოთქვა: „ავლახ! საოცრებას ხედავენ თვალები, უთუოდ წარეწყვდებით, სუველას ამოწყვეტს ნაჭრიპარიოსი, რომელიც ჭაობთან
- 250 უპირებს ბაყაყებს გაყუყუას; ახლავე გაგვზავნოთ დამხმარედ ხმახფი პალასი, გულადი მებრძოლი, ან თავად არესი, მაგათ შეუძლიათ მხოლოდ, შეაჩერონ მრისხანე წრწუნა“.

- ეს ბრძანა კრონიდმა, პერამ კი უმაღლე მიუგო პასუხად:
 255 „ეიშიში, უფალო, რომ ვერც ათენა და ვერც თავად არესი
 ვერ გამოიხსნიან საბრალი ბაყაყებს ნაღდი დაღუპვისგან.
 ან უნდა წაეიდეთ ყველანი საშველად, ან შენი ლახვარი
 უნდა ამოქმედდეს, მას ძალუქს მარტოდენ მისი დაოკება.
 ხომ მაგით განგმირე ადრე კაპანევის, კაცი უდიდესი,
 260 მძლე ენკელადოსი და ველურ გიგანტთა ტომი საზარელი“.
 ეს თქვა და კრონიდმაც უმაღლე გატყორცნა ელევა ეკამლიანი;
 მერმე დაიქუხა, მაღალი ოლიმპო შეირყა ერთბაშად;
 ბოლოს კელავ იელვა, მძლავრი იარაღი კრონიდი ზევისისა
 ოდნავ შემობრუნდა და უმაღლ გაფრინდა უკელავის ხელიდან.
 იელვა თუ არა, თავზარი დაეცათ თავგთა და ბაყაყთა,
 265 მაგრამ გონს მოეგნენ მამაცი თავგები, უფროსი მოეცათ
 იმედო შუბოსან ბაყაყთა მძლეთამძლე მოღმის გაწყვეტისა;
 მაგრამ ოლიმპოდან ისევ შეიბრალა ზევისმა ბაყაყები
 და მათ, განწირულებს, ახლა მოუვლინა დამხმარედ ურჩხულნი.
 ანაზღად გამოჩნდნენ საცეცებდახრილნი და ზურგჯავშნიანნი,
 270 პირმაკრატლიანნი და კანბაკნიანნი და გან-გან მავალნი,
 მკერდით მოშზირალნი, ფეხმრუდნი, ძელოვანნი, ზურგმოელვარენი,
 ბაგეპარღვიანნი, ბეჭებანიერნი და მრჩობლთავიანნი,
 მთლად უხელონი და რვა-რვა ფეხასხმულნი, რომელთაც უხმობენ
 კირჩხობად! – კუდები დაადრღნეს იმავეწამს თავგებს კიბობებმა
 275 და მერმე ხელებს და ფეხებსაც მიაღგნენ... გაცუდღნენ შუბები,
 შიშმა აიტანა ლაჩარნი თავგნი და აღარ მოიცადეს,
 სივლტოლად მიიქცნენ, ამ დროს კი ანაზღად მზეც ჩაესვენა და
 მაშინ ერთდღიანი ომიც საზარელი გასრულდა უეცრად.

განმარტებანი

სტრ. 1. პელიკონი – საშუალო სიმაღლის მთები დას. ბეოგრაში; მიწნეული იყო მუშათა სამშობლოდ და ამიგომ ამ ქალღმერთებს პელიკონიადმიუ ეწოდებოდათ. პელიკონზე მითოური ცხენის, ჰეგასოსის წიხლის დაკერით აღმოეცნა ჰიპოკრენეს წყარო, რომელშიც მუშები განს განიბანდნენ.

მუშათა დასი – ცხრა მუშა, რომელთაც ბერძენი პოეტები, განსაკუთრებით კი ეპიკოსები, მიმართავენ პოემის დასაწყისში და აღმზურენას თხოვენ. ასე იწყება „ილიადა“ („რისხესა უმღერე, ქალღმერთო...“) და „ოდისეა“ („მრავალგამოდლდ კაცზე მიაშვე, მუშაე...“).

სტრ. 3. „პატარა დაფებზე“ – იგულისხმება ცვილით დაფარული პატარა დაფები, რომლებსაც საწერად იყენებდნენ. წერდნენ სპეციალური გრიფელით (stylus), რომელსაც ცალი ბოლო წამახული ქქონდა – საწერად, ხოლო მეორე ბოლო სქელი – წასამულელად.

სტრ. 7. გიგანტები (მით.) – ვეებერთლად, ძრწოლისმომგერელი გოლიათები, რომლებიც ევამ (ღვღამიწამ) შვა სისხლის იმ წვეთებისგან, სამყაროს პირველი მბრძანებლის, ზეის მეუფის, ურანოსის დასაჭურისებისას რომ დაიღვარა. სამყაროს ახალი გამგებლით, ზეისით უკმაყოფილო ამბობებული გიგანტები ოლიმპიელმა ღმერთებმა და ზეისი ძემ, პერაკლემ დაამარცხეს, რისთვისაც პერაკლეს უკვდავება მიენიჭა.

სტრ. 9. კაბა – ორიგინალშია ყანღ – სინდიოფალა. ბერძნებს კატები არ ჰყოლიათ. მათ ფუნქციას მოშინაურებული სინდიოფალები ასრულებდნენ. გრადიციულად, ყანღ-ს აქაც და სხვა ნაწარმოებებშიც, როგორც წესი, კაბად თარგმნიან.

სტრ. 19. გალახევისი – ორიგინალში სიყვავთა თამამია, რაც აგებულია სიყვავილით Πηλεΐδης-ის ორგვარ გააზრებაზე: 1. პელესი, მამა აქილევსისა და 2. გალახევისი – სიყვავიდან Πηλεΐδης – გალახი. ავგორს, როგორც ჩანს, სურს მიგანიშნოს, რომ პელესი-გალახევისის ძე, ბაყაყთა ძლევამოსილი ხელმწიფე ყაბაბერილოსი „ბაყაყებისა და თავგების ომში“ იმავე რანგის პერსონაჟია, როგორც „ილიადაში“ აქილევსი, პელესის ძე.

სტრ. 20. ერიდანოსი – მითოსური მდინარე, რომელიც ჰესიოდეს მიხედვით, ოკეანეში ჩაედინება; შემდგომში გაუიფიგეს მდინარე პადუსს (მდ. პო დღევანდელ იტალიაში).

სტრ. 25-43 – კომიკურადაა პაროდირებული ვლავესი პასუხი დიომედესადმი („ილიადა“ VI, სტრ. 145-211).

სგრ. 35. ქუჩუთი (თუთაი) – აღმოსავლური მცენარეა. მისი ზეთისგან სანელებელი მზადდება, ხოლო თვით მცენარისგან ძვირფასი ზეთი. ქუჩუთის ღებელი – უსისხლო მესაწირაფი. სამსხვერპლო ცხოველი თუ არ ჰყავდათ, ამ ღებელს იმ ცხოველის ფორმას აძლევდნენ, რომელიც უნდა შეეწირათ; ღებურები შეიწინარებდნენ ამგვარ სატყეულს.

სგრ. 47. კრონიონი ან კრონიდი – ზევისი, კრონოსის ძე.

სგრ. 63 და მმღგ – ბერძნული ლეგენდის მიხედვით, ფინიკიის მეფის, აგნორისა და გელეფასა ქალიშვილს, ევროპუს, ზევისი თვითნირი თითონ ხარის სახით გამოეცხადა სანაპიროზე, მღევამი შეიტყუა და გაიტაცა კუნძულ კრეტაზე. აქ ზაყაყი გროგესკულადაა შედარებული უმენიას ღვთაებასთან, ზეესთან.

სგრ. 81-82 – მკვლელისთვის მოახლოებული დაღუპვის წინასწარმეტყველება პომპროსის საყვარელი მზაგურული ხერხია. მაგალითად, ასე უწინასწარმეტყველა თავის მკვლელს, ჰექტორს მოახლოებული სიკვდილი პატროკლემ:

„პრიამოსის ძე, დიდი ხნის სიყოფილე არ დაგრჩენია:

ყოელისმემძლე ბედისწერა და სიკვდილი უკვე მოგიახლოვდნენ,

მაღე დაეუევი ეაკოსის უმანკო შვილიშვილის ხელით“.

„ილიადა“, XVI, 852-854.

სგრ. 81 პანკრაგონი – სპორგის ანტიკური სახეობა, რომელიც ოლიმპიურ პროგრამაში შეიტანეს ძეწ. 648 წელს. იგი ართიანებდა ჰიდაობისა და კრივის ელემენტებს და მასში ნებადართული იყო მუშეტი, ფეხი, იდაყვით და მუხლით დარტყმები, ასევე გლეხა და ეწ. მახრობელა ილითები, ხოლო კბენა და ფაჰენა არბაღული იყო. ასპარეზობის ხანგრძლივობა განუსაზღვრელი იყო და იგი მთავრდებოდა ან ერთ-ერთი მხარის ნებაყოფლობითი დანებების, ან ბრძოლის გაგრძელების შეუძლებლობის გამო.

სგრ. 97 – პაროდირებულია პრიამოსის გოდება აქილეესის მიერ მისი ეაყის, ჰექტორის მოკვლის გამო „ილიადაში“:

„რამდენი შვილი მომიკლა სასტიკმა!

მაგრამ, უდარღობ რა ყველაზე, არაყისზე ისე მწარედ არ ვგოდებ,

როგორც ამ ერთზე“.

„ილიადა“, XXII, 423-425.

სგრ. 99 – იხ. სგრ. 9-ს კომენტარი.

სგრ. 101-102 – გროას ცხენის ილუზია.

სგრ. 108 – მზიარული პაროდია საგმირო ეპოსის იმ ადგილებზე, სადაც გმირთა აღჭურვილობაა აღწერილი.

სგრ. 120. „მპერობელი კერთხისა.“ – კერთხი სამეფო და სამხედართმთავრო ძალაუფლების ჩვეულებრივი სიმბოლოა; პომპროსთან კერთხი უპყრიათ ქურუმებსა და კრებაზე გამოსულ ორაგორებს; მგრის ელჩის ან შიკრიკის ხელში კი კერთხს იგივე მნიშვნელობა ენიჭებოდა, რაც ახალ დროში მიენიჭა ელჩების რწმუნების სიგელებს.

სგრ. 152. „ვარსკვლავებანთებულ მყეამე.“ – ეპიკურ პოემაში ეპითეტი ჩვეულებრივ მიემარება ამა თუ იმ სიგყვას და არ სცილდება მას, თუნდაც სიგყაყურად ასე იყოს საჭირო. ჩვენს კონკრეტულ შემთხვევაში საუბარია ზეყამე და მას მიმარებული აქვს ეპითეტი ვარსკვლავებანთებული, მიუხედავად იმისა, რომ მოქმედება აშკარად დღისით მიმდინარეობს. მსგაყსი შემთხვევები დადასტურებულია პომპროსთანაყ (იხ. „ილიადა“ IV, 44; V, 769; VIII, 46; XV, 371; XIX, 128, 130 და „ილისყა“, IX, 527; XII, 380; XX, 113).

სგრ. 166. ჰეკლოსი – კაბის სახეობა. ათენელი ქალები სადღესასწაულოდ უქსოვდნენ ჰეკლოსს ათენა პალასს.

სგრ. 258. კაპანეესი (მით) – ერთ-ერთი თებზე მოღამქრე შვიდ გმირთაგან. ღამქრობისას დაიკეება, ქალაქს თვით ზეესიყ ვერ იხსნიდაო. განრისხებულმა ღმერთმა ელვით დაფერფლა იგი, როყცა ქალაქის გაღყანზე გადადიოდა.

სგრ. 259. ენკელადოსი – გეასა და გარგაროსის ეაყი, რომელიც მოკლა ზეესმა.

სგრ. 277. „მმყ ჩაყესენა.“ – მზის ჩასყენება პომპროსთან გაყხარებულ ბრძოლასაყ წყევედა. „ბაგრაჰიომაჰიის“ დასასრული ეზმიანება პომპროსის „ილიადის“ VIII სიმღერის „მეწყევილ ბრძოლას“.

თარგმანი და შენიშვნები ლევან ბერძენი შვილის

ღირიკა

(ძვ. წ. VII-V სს.)

ბერძნული ლირიკის განვითარების აღმავლობის ხანა ძვ.წ. VII საუკუნიდან იწყება. ამ დროს ძველი ელადის ღიღებელი ეპოსი უკვე შექმნილი იყო, კულტურის სხვა სფეროებში სრულქმნის პროცესები შეიმჩნეოდა. ამიგომ ამ „არქაიკად“ წოდებულ პერიოდს მოგვჯერ „ღირიკული წლების“ ხანადაც მოიხსენიებენ. მისი ძირითადი თავისებურება „პიროვნების აღმოჩენა“ იყო. იმხანად მონუმენტურ ქმნილებათა სული დაჩრდილა მცირე ფორმების პოეზიამ, რომელიც დემოკრატიული სახელმწიფოს შემოქმედ ადამიანთა პიროვნული ემოციების წარმოსაჩენად უფრო შესაფერისი აღმოჩნდა.

ბერძნული ლირიკა, ვითარცა სასიმღერო-ფოლკლორულ ჟანრთა მემკვიდრე, მკვიდროდ იყო დაკავშირებული მუსიკასთან. თავდაპირველად გერმინი „ღირიკა“ მხოლოდ ლირის აკომპანიმენტით შესრულებულ ნაწარმოებებს აღნიშნავდა. ალექსანდრიელი სწავლულები, რომლებმაც ეს გერმინი დაამკვიდრეს, ამით ერთმანეთისგან განასხვავებდნენ სასიმღერო და დელამატიურ პოეზიას. დღეს ანტიკური კულტურის მკვლევარები ბერძნულ ლირიკაში მოიაზრებენ მცირე ზომის პოეტურ ქმნილებებს და მათ შემდეგ სახეებად აჯგუფებენ: იამბი, ელეგია და მელიკა (პიროვნული და საეუნდო).

სამწუხაროდ, ჩვენამდე ბერძნული ლირიკული პოემიის არცთუ დიდი ნაწილია მოაღწია. მიუხედავად ამისა, ჩვენ თვალწინ მაინც ცოცხლებიან ძველი პოეტების შთამბეჭდავი სახეები.

ბერძნული ლირიკის მნიშვნელოვან ჟანრად ითვლებოდა *იამბური პოეზია*. იგი დეკლამაციური იყო და თავდაპირველად ლექსად თქმულ დაცინებას, ან საერთოდ კაფიას ეწოდებოდა. იამბური ლირიკის ფუძემდებლად ითვლება არქილოქოს პაროსელი (ძვ.წ. VII ს.). მასვე მიაწერენ იამბის, როგორც სალექსო საზომის გამოგონებას. ჩვენამდე მოღწეული მცირერიცხოვანი ფრაგმენტებიც კი საშუალებას გვაძლევენ წარმოვიდგინოთ მკვეთრი ინდივიდუალობით, მძლავრი გემპერამენტით, განსაკუთრებული ნიჭიერებითა და რთული ბედით გამორჩეული პოეტი, რომელმაც მთელი ცხოვრება გაატარა უცხოოაში, ბრძოლის ველზე თუ მღვთი ხეგიალში და რომელმაც ბევრი უსიამოვნება დაითმინა ახლობელთაგან. არქილოქოსის „ღირიკული გმირის“ მსოფლალქმა დიდად განსხვავდება ეპიკურისგან, რამეც თავდაც მიგვანიშნებს პოეტი (შდრ. „დაკარგული ფარის“ მოცივი). იგი ცხოვრებამ გააუხეშა, რაც აისახა კიდევ მის ლექსებში. ვადმოცემათა თანახმად, მას მდიდარი ოჯახის შეილი შეუყვარდა, მაგრამ როდესაც უარი მიიღო, შეურაცხყოფლებს თავს ისეთი რისხვა დაატეხა დამცინავი ლექსებით, რომ თვითმკვლევლობამდე მიიყვანა ისინი.

არქილოქოსის ენა მძიმეა, ხშირად უხამსი. დამცინავი იამბი პოეტის განწყობილებებს სათანადოდ მოერვო. იგი პირველია ელინ ლირიკოსთაგან, რომელმაც უარი თქვა გრადიკულ ღირებულებებზე, რის გამოც მას ბერძნულ ლიტერატურაში ახალი ეტაპის დამწყებად აღიარებენ.

არქილოქოსის პოეზიას თავისი ხასიათით უახლოვდება პიპონაქსი (ძვ.წ. VI ს.), რომელიც მცირე ამის ქალაქ ეფესოსში მოღვაწეობდა. მისი შემოქმედებიდან უმნიშვნელო ფრაგმენტებია შემორჩენილი, თუმცა ცნობილია, რომ იგი ითვლებოდა ახალი სალექსო საზომის, ქოლიამბის ანუ „კოჭლი იამბის“ შემოქმედად.

ყურადღებას იპყრობს არქილოქოსის უმცროსი თანამედროვის, სემონიდესის პოეზია. იგი წარმომობით კუნძულ სამოსიდან ყოფილა, თუმცა ამორგოსზე გაუგარებია მთელი ცხოვრება. დაუწერია იამბების ორი წიგნი და ელეგიები. ჩვენთვის სემონიდესი ცნობილია თავისი „საგირით ქალებზე“ და პესიმისტური ხასიათის რაზღვინივე ფრაგმენტით.

თუ იამბოგრაფოსებმა გარკვეული სიახლე შეიგანეს ძველ ბერძნულ პოემაში, *ელეგიკოსები* უფრო გრადიციანია ერთგულებით გამოირჩეოდნენ. ელეგიებს ჰექსამეტრულ და პენტამეტრულ სტრიქონთა ერთობლიობით გამართულ ლექსებს უწოდებდნენ. ელეგია მშვიდად სრულდებოდა და სერიოზულ, მორალიზებულ ამრთა გადმოცემის საშუალებას იძლეოდა. ამ სახის ქმნილებათა უძველესი ნიმუშების ავგორებად მიიჩნევენ პოეტებს კალინოსსა (ძვ.წ. VII ს.) და გირგეოსს (ძვ.წ. VII ს.). პირველი წარმომოთი მცირე აზიიდან იყო, მეორე კი სპარგადან. მიუხედავად ამისა, მათი ელექსები შინაარსითა და პათოსით ერთმანეთის, ხოლო სტილითა და ეთიკური იდეალებით წარმოსახვით – ეპოსის მსგავსია.

ელეგიებს წერდა სოლონიც (ძვ.წ. VII-VI სს.), ათენის ცნობილი კანონმდებელი, „შვილი ბრძენის“ ნუსხაში რომ მოიხსენიეს ალექსანდრიელმა სწავლეებმა. სწორედ პოეტური ელეგიებით ქადაგებდა იგი თავის პოლიტიკურ და მწიბრიე იდეალებს, იცავდა კანონებს, რომლებიც საფუძვლად დაუდო ათენურ დემოკრატიას. სოლონისათვის მთავარი იყო მორალურ-ფილოსოფიური სჯანი. იგი თავისი ეთიკური შეხედულებებით ძლიერ ემგავებოდა ჰეილიდეს, თუმცა, ამასთანავე, პოემაში შემოქმონდა ეპოსისათვის სრულიად ახალი მოტივი – აღამიანის პასუხისმგებლობისა სახელმწიფოსა და სამოგადოების წინაშე. ბერძნულ ლიტერატურაში პირველად ჩნდება სამოქალაქო მორალის თემა, რომელიც წამყვან ადგილს დაისაკუთრებს გრაველიაში.

ელეგიის პოლიტიკური გენდენციურობის ძეგლად მიიჩნევენ ლექსების კრებულს, რომელშიც სხვადასხვა დროს დაწერილი 1400-მდე კარვია თავმოყრილი და, რომელიც „თეოგნიდას“ სახელით არის ცნობილი. კრებულში მოთავსებულ ელეგიათა უმეტესობის ავგორად თეოგნისს (ძვ.წ. VI ს.) ასახელებენ. ეს იყო მეგარელი არისტოკრატი, რომელიც ვერ იგანდა დემოსს, ხოლო აქედან გამომდინარე, სამყაროს კეთილშობილთა და მბაბოთა ურთიერთშეხლის ასპარეზად წარმოადგენდა.

სამოქალაქო თემატიკისგან შორს დგას ელეგიათა ის რამდენიმე ფრაგმენტი, რომლებმაც მიმწერმოსის (ძვ.წ. VII ს.) სახელით მოაღწია ჩვენამდე. ამ ელეგიებით მიუცა დასაბამი ანტიკურობის სატრფიალო პოეზიას, რომელიც საყოველთაო აიღარებას ელინიზმის და რომაული ეპოქების ლირიკოსთა ქმნილებებით დაიმსახურებს.

მელიკური ლირიკის ნიმუშები სიმებიანი საკრავის თანხლებითა და ცეკვით სრულდებოდა, რაც მის ფოლკლორულ ძირებზე მიუთითებს. მას შემდეგ რაც ბერძნულენოვანი სამყარო მუსიკალური ხელოვნების თვისობრივ გარდაქმნას დაიწყო, სასიმღერო პოეზია აღმავლობის გზას დაადგება. ამ დროს გამოიკვეთება მელოსური ლირიკის ორი სფერო – *მონოდიური*, რომელიც გამოხატავდა პოეტის სათქმელს და რომელსაც ერთი პიროვნება ასრულებდა და *ქორიკული*, რომელიც სამოგადოების ინტერესებს ახმოვანებდა და რომელსაც მთელი ქორი ასრულებდა. მელოსური პოეზიის ეუქტი თანამედროვე მკითხველისათვის შეუცნობელია, რამეთუ მის შემადგენელ კომპონენტათან მხოლოდ ერთს ვიცნობთ – სიტყვიერებას, უმეტესწილად ფრაგმენტულად.

მელოსის ეანრები და სახეები განსაზღვრულ მხარეებსა და დიალექტებს უკავშირდებოდა. მონოდიური ლირიკის სამშობლოდ ეოლიურ კუნძულ ლესბოსს ასახელებენ. ძვ.წ. VII-VI საუკუნეთა მიჯნაზე იქ ორი სახელოვანი პოეტი ცხოვრობდა: საჰო და ალკეოსი. ისინი ერთ დროს, ერთ ქალაქში (მიგილენეში) მოღვაწეობდნენ და, მიუხედავად ამისა, განსხვავებულად აღიქვამდნენ სამყაროს.

ალკეოსი, როგორც ჰემმარიტი არისტოკრატი და მოქალაქე, გირანის წინააღმდეგ იბრძოდა. მაგრამ დროს თავისი კანონები ჰქონდა. არისტოკრატია სხვა, უფრო პროგრესული წყობით უნდა შეცვლილიყო. ამ ისტორიულ პროცესში სახელმწიფოს ომის მკენივარება არყვედა. საშუალოდ შემორჩა მესხიერებას ალკეოსის პოეტური ალუზია: იგი ქალაქს იმ განწირულ სომალს აღარებდა, რომელსაც მვირთები ეხეთქებოდნენ და დასაუკად მიაქანებდნენ. პოლიტიკურ ძალთა ჰიდილში მიგილენელი არისტოკრატები დამარცხდნენ. პოეტის ხელში საბრძოლო მახვილი ღვინით საესე ფიალამ შეცვალა, თუმც მისი სული „ბოროტებას არ დაუთრგუნავს“.

ალექოსს რამდენიმე რთული სალექსო საზომი შეუქმნია, რომელთაგან ე.წ. „ალექოსურმა“ საყოველთაო აღიარება მოიპოვა.

საჟოს არა მხოლოდ ძველი საბერძნეთის, არამედ მთელი ევროპული პოეზიის უპირველეს პოეტსას, პლატონმა „მეათე მუზა“ უწოდა. მის ლექსებში ეპოქის მღვლეარე მოვლენები არ ასახულა, მისი სამყარო აღსაესე იყო მხოლოდ იმ ემოციებით, რომელთა წყაროსთვალს სიყვარული წარმოადგენდა. საჟო თავის სიმღერებს უძღვნიდა იმ მეგობრებს და მოწაუფებს, რომლებიც თავს იყრიდნენ მის სალონში. ეს იყო „მუზის მსახურთა სახლი“, სადაც აფროდიტეს კულგს მიარებული ქალწულები სხვადასხვა ხელოვნებას ეუფლებოდნენ; სწავლობდნენ საჟოს სიმღერებსაც, განმსჭვალვებთ მშვენიერების განცდითა თუ სამყაროსეულ საკეთეთა აღფრთოვნებით. პოეზიაში ადამიანურ გრძნობათა სამყაროს გახსნა, მშვენიერების სამყაროს წარმოჩენა საჟოს უდიდეს დამსახურებად მიიჩნევა. მის მიერ შექმნილ სალექსო საზომთაგან კი ყველაზე დიდი პოპულარობით ე.წ. „სამჟოური სტროფი“ სარგებლობდა მთელს ანტიკურ პოეზიაში.

არქაულ ეპოქაში მოხეტიალე პოეტებიც მოღვაწეობდნენ. ჩვენამდე შემორჩა იბიკოსის და ანაკრეონის შემოქმედების უმნიშვნელო ფრაგმენტები.

ანაკრეონი (ძვ.წ. VI ს.) გირანთა კარის პოეტი იყო, ამიგომაც მის პოეზიაში მდიდრული სასახლეების მკვიდრთა პედონისტური განწყობილებებთ აისახა. მან თავისი ადგილი პოეზიაში გრძნობათა მედაპირული წარმოსახვითა და ხალისიანი ოპტიმიზმით დამკვიდრა. ანაკრეონს მრავალი მიმღეუარი გამოუჩნდა, შეიქმნა ახალი ვანრი, რომელიც „პალაგინის ანთოლოგიის“ დამატებაში, ა ნ ა კ რ ე ო ნ ტ ე ა ს “ სახელწოდებით არის წარმოდგენილი.

ანაკრეონის გავლენა იგრძნობა ბესიკისა და ალექსანდრე ჭავჭავაძის პოეზიაში.

ძვ.წ. VII საუკუნიდან საბერძნეთში დიდი მუსიკალურ-პოეტური რეფორმები განხორციელდა. ამ რეფორმათა ცენგრი იყო ღორიული სპარგა – ბერძნულ პოლისთაგან ყველაზე დიდი და ორგანიზებული სახელმწიფო. აქ პოეზიაში სახელმწიფოებრივი დატვირთვა მიიღო, მას უნდა განედლებინა პოლისი თავისი კულტებითა და სახელოვანი ადამიანებით. ამის განხორციელება შეძლო ქორიკულმა მელიკამ, რომელმაც ღორიული დიალექტი დაიკანონა. არსებობდა საგუნდო მელიკის მრავალი სახეობა: *პიმნები* (აპოლონისადმი მიძღვნილს *ჰანი* ეწოდებოდა, ღიონისესადმი – *ღითირამოსი*), *ენკომიონები* (სახოგო სიმღერები), *ეპინიკები* (გამარჯვებულთა სადიდებლები), *პართენები* (ქალწულთა დასამღერებლები), *ჰიპორქემები* (სიმღერები ეცეკის თანხლებით) და სხვა. ცნობლია ქორიკული ღორიკის მრავალი წარმომადგენლის სახელი: გერპანდროსი, არიონი, ალკმანი, სემონიდეს ეკოსელი, სტესიქოროსი, ბაკილიდესი, რომელთა შემოქმედებიდან ან სულ არაფერი, ან მხოლოდ უმნიშვნელო ფრაგმენტები შემორჩა.

საყოველთაო აღიარება მოიპოვა თებელმა პოეტმა პინდაროსმა (ძვ.წ. დაახლ. 518-440 წწ.). პოლიტიკურ შეხედულებათა ფართო პორიზონტი, უნიკალური განათლება და მუსიკალურ-პოეტური ნიჭი იყო ალბათ განმსაზღვრელი იმისა, რომ იგი სხვადასხვა კუთხის გამოჩენილ ადამიანთა გვერდით იღვა მუდამ. პინდაროსი ერთ-ერთი პირველი იყო ბერძენ პოეტთაგან, რომელმაც თავისი შემოქმედება აღიქვა როგორც პროფესიონალმა: იგი სიმღერებს წერდა შეკვეთით და იღვბდა შესაბამის ანაზღაურებას. მის ქმნილებებს მღეროდნენ ყველგან, სადაც კი იყო ზემიმი, სუფრა თუ სამგლოვიარო ცერემონია. სამწუხაროდ, პინდაროსის მდიდარი შემოქმედების მხოლოდ ნაწილმა მოაღწია ჩვენამდე, თუმცა ეს ნაწილიც საკმაოდ მნიშვნელოვანია. ეს გახლავთ სპორტულ ასპარეზობებზე გამარჯვებულთა სადიდებლები ანუ „ეპინიკები“. დიდ სარბიელზე გამარჯვება პანელინური მოვლენა იყო. გამარჯვებული საკუთარ თავს ან საკუთარ მოდგმას კი არ განდიდებდა მხოლოდ, არამედ თავის სახელმწიფოსაც. ხოგბას ასხამდა რა გმირებს, პინდაროსი მიანიშნებდა იმ მოვლენებზე, რომლებსაც მიჰყავთ ადამიანი გამარჯვებამდე. უმაღლეს ფასეულობათა სისგებაში იგი პიროვნულ ღირსებებს (სიქველეს) ანიჭებდა უპირატესობას. მის მიერ გააზრებული ილავლი სულით და ხორციით მშვენიერი ადამიანისა კლასიკური ეპოქის ეთიკურ-ესთეტიკურ იდეალად იქცა.

პინდაროსის ოდების მეგრული სტრუქტურა მეტისმეტად რთულია. მელოდიას დაქვემდებარებული რიგში განუწყვეტლივ იცვლება, იცვლება სტრიქონთა აგებულება და დინამიკაც. რთულია პინდაროსის ლირიკა იდეურ-მხატვრული თვალსაზრისითაც. პოეტი არა ლოგიკური, არამედ ასოციაციური თანამიმდევრობით გადადის ერთი სახიდან მეორეზე, ერთი აზრიდან მეორეზე. იმავდროულად, მისი სტილი საზეიმოა, ამბლლებული, სიგყვამზებული, დაგვირთული მითოლოგიური ასოციაციებით, ფილოსოფიური რემინისცენციებით, მეტაფორებით, სენტენციებით, რაც თანამედროვე მკითხველისათვის ძნელი აღსაქმელია. ამ სირთულეთა გამო პინდაროსს თანამედროვე სამყაროში მხოლოდ დიდად განათლებული მკითხველი დაეძებნება.

ძველი ბერძნული ლირიკის ნიმუშები წარმოდგენილია წიგნში: ქელიკონი, შუადგინა და გამოსაცემად მოამზადა ნანა გონიამ, თბილისი 2002 წ.

ძველი ბერძნული ხალხური პოეზია

აღამაღლეთ,
აღამაღლეთ,
დაუცალეთ ღვთაებას ზეცა,
ღმერთმა ისურვა
წარმოგვიღვეს მთელი დიდებით
და მზეაობარმა
შუა ზეცად გადაიაროს.

მოდი, მაღალო დიონისე,
აღეას ტაძრად,
წმინდა ტაძრად მოდი, ქარიტთა დასით,
მოდი, ბორგნეულო,
ხარის ფეხებით,
ხარო, მეუფეო,
ხარო, მეუფეო.

სად არის ვარდები,
სად არის იები,
სად არის ჩემი ნათელი მთვარე?
აი, ვარდები,
აი, იები,
და აი, შენი ნათელი მთვარეც.

რა დაითმინე? ო, ნუ გამთქვამ, გემუდარები,
ადექი, ვიდრე მოვიდოდეს, გაუჩინარდი,
დღე ახლოვდება, გახედე სარკმელს, ზომ არ ინათა?

შემოფრინდა მერცხალი
 ნათელი დღის ხარებით,
 გაზაფხულის ხარებით,
 მუცელთეთრი, ზურგშაევი.
 სავსე კერის მიათვით
 ხილი, ღვინო ფიალით,
 მხოლოდ ხორბალს, მუხუდოს
 არ მიიღებს მერცხალი.
 კეთილი ნებით მოგვცემ თუ წაგართვით,
 გაიღე წყალობა, თორემ დაისჯები:
 კარს ჩამოვიღებთ, ან კარების ბჭეს,
 სულაც დიასახლისს მოგტაცებთ, მიმალულს,
 ტანად პატარაა, იოლად წავიყვანთ.
 თუკი გვიმასპინძლებ, იყავი გულუხვი.
 გაუღეთ, გაუღეთ კარები მერცხალს,
 მოხუცნი კი არა, ბავშვები მოგივალთ.

თარგმნა ნანა ტონიამ

იამბი და ელეგია

არქილოქოსი

ვარ ძლევამოსილი ღვთაების ენიალიოსის მსახური,
 ჩემთვის როდია უცხო მუზათა ძვირფასი ძღვენი.

ოროლით ვატარებ პურსაც და ოროლით ვატარებ ღვინოსაც,
 ოროლსვე ვეყრდნობი, ოდეს ვსვამ ისმაროსელთა ღვინოს.

ღარდით დათრგუნული ქალაქის არცერთი მოსახლე, პერიკლეე,
 აღარ მოისურვებს ლხინში შვების და სიამის ძებნას,
 ო, რა დიდებული კაცები შთანთქეს ბობოქარმა ზვირთებმა,
 გმინვით და ცრემლების ფრქვევით მკერდში გაგვისივდა გული.
 მაგრამ გარდაუვალ ღმობათა სალბუნი გვიბოძეს ღმერთებმა:
 სიმზნით სიმძლავრეა, კმაო, ზეგარდმო მოძღვნილი ძღვენი.
 ეამიდან-ჟამამდე უმზადებს მიწიერს ღვთაება საწუხარს,
 დღეს ჩვენ გაგვირისხდა იგი, დღეს ჩვენ ვიძირებთ სისხლში,
 ხვალ სხვას დაატყდება რისხება, ქალური გოდების თვინიერ
 უმძიმეს განსაცდელს სწრაფად უნდა დავაღწიოთ თავი.

არ მხიბლავს გიგესი, ოქროთი მდიდარი,
 არც შური მთრგუნავს და არც ღმერთთა საქმენი,
 არც ძალმოსილება მიზიდავს მეფეთა,
 ჩემს თვალთა საწიერს განშორდნენ ისინი.

ღვთაებათა უფლობს ნება, ზშირად ღმერთი ჟამიერს,
 ბელკრულს, მიწად მუხლმოდრეკილს, ფეხზე წამოაყენებს,
 ბელსვიანს კი განცხრომის ჟამს უმაღ პირქვე დაამხოზბს,
 დასასრული არ ექნება კაცთა ბედის კირთებას:
 უპოვარნი, ვონმიხდილნი ივლენ მიუსაფარად.

თვისტომთაგან დიდებას და პატივს ვერ ეღირსება
 მკვლარი, ცოცხალს მიეგება მხოლოდ მაღლი ცოცხალთა,
 ასეთია დაღუპულთა ხედრი უსაზარლესი.

გულო, გულო, გათანგულო გლოვითა და გოდებით,
 დარღს და ურვას მიეგებე, აღორძინდი ღმობილი,
 მტერს სანგართან ჩაუსაფრდი, ნუ შედრკები, განმტკიცდი,
 გაიძარჯვებ – სახილველად ნუ გაიხდი სიხარულს,
 დამარცხდები – ნუ იგლოვებ შინ დარღით მოდრეკილი,
 ზომიერად იხარე და ზომიერად იწუხე,
 შეიმეცნე კაცთა ხედრის იღუმალი წესრიგი.

გემართებს ყოვლის მოლოდინი, გემართებს ყოვლის ბრმა რწმენა,
 აწ არაფერს გავიოცებთ, რადგან ღმერთთა მეუფემ
 შუადღისით მოვლენილი ღამეული უკუნით
 მზის ნათელი დაუბნელა შიშით შემრულ მიწიერს.
 იმ წამიდან მოულოდნელს ვაღიარებთ მოწვენად,
 საოცარი არ იქნება, თუკი ისე მოხდება,
 ზღვები მთებში გაუცვალონ ღელფინებმა მთის ცხოველთ,
 სანუკვარი გახდეს მათთვის ბორობანი ტყეები,
 მხეტათთვის კი – მღელვარე ზღვის ზვირთთა აბობოქრება.

„ტრფიალების წადილს მთლად ნუ დაიოკებ,
 თუ სული გეკსება ვნებით,
 ჩვენს სახლში იპოენი მომხიბლავ გოგონას,
 რომელსაც სურხარ და მენდე,
 უზადო ითხოვე ცოლად“. – ასე მითხრა.
 მიუეგე: „მიწა რომ ფარავს
 იმ კეთილშობილი ამფიმედოს ქალო,
 მისმინე: კიპრისი ჭაბუკს

სიამოვნების გზას მრავალგვარს ანიჭებს.
ერთს ახლაც იხილავ, ქორწილს
მერეც მოვესწრებით, როს ღვთაების ნებით
მზით გაგვერუჯება ღაწვნი.
თხოვნა შეგისრულო? შენ მსურხარ, პირველმა
უნდა გადავლახო ზღურბლი,
ძვირფასო, შენს მწვანე ბაღში მახალისე,
ხოლო ნეობულე იყოს
სხვა კაცთან. ყვაველი მისი ქალწულობის
ღაჭკნა, გაეციეთა ზიბლი.
გადამწიფებულეც ვენებას ვერ იოკებს,
სიმშაგით გვიჩვენა თავი.
გაქრეს! დიდი ღმერთიც ვეღარ მაიძულებს,
შევიერთო ასეთი ქალი.
მასხარად ამიგდებს მოყვასიც, ძვირფასო,
შენგან არ მოველი ღალატს,
ის უნამუსოა, მრავალთან მეგობრობს
და ვშიშობ უგონო ლტოლვით,
ვით ხეადმა, უმწეო ბავშვი არ ჩაესახო“.
ვთქვი და ავიტაცე ქალი,
მინდვრის ყვაველებში ჩავმალე, დაფარე
რბილი მოსასხამით. მფრთხალი
ისე გაირინდა, როგორც კრავი მგელთან,
ნაზად ვეამბოროე მკერდზე,
მან ქალწულებრივი მიძღვნა სიამაყე.
თეთრი სასიცოცხლო ძალა
ნებას მიეუშვი და მის თმას მივეფერე...

თარგმნა ნანა ტონიამ

ჰიპონაქსი

ჰერმეს საყვარელო, ჰერმეს კილენელო,
მაიას ვაჟკაცო, მოგმართავ ვედრებით,
რადგან სიცივისგან ვცახცახებ საბრალო.
მიეცი ჰიპონაქსს თბილი ტანსაცმელი,
თბილი ფეხსაცმელი და ოქროს სამოსი,
სტატერიც მიეცი მეზობლის ჯიბიდან.

შენ არ მოგიცია არც თბილი ლაბადა –
წამალი, ზამთარში გაყინულისათვის,
არც თბილი ჩექმები გაგიმეტებია,
რომ ყინვას პოეტის ფეხი არ დაეზრო.

არასდროს პლუტოსი – მართლაც უსინათლო! –
ჩემთან არ მოსულა, არ უთქვამს: „ჰიპონაქს“,

მე გამძლევ ოცდაათ ვერცხლის მნას და კიდევ
რაღაც-რაღაცეებს. სულმოკლე ღმერთია.

ჩემს სულს, მრავალტანჯულს, დაღუპვა მოელის,
თუ სწრაფად ცოტა ქერს არ გამომიგზავნი,
რომ მისგან ნანატრი ფაფა დავამზადო
და იგი შევირგო ვითარცა წამალი.

თარგმნა ნანა ტონიამ

სემონიღუსი

შეილო, დაიხსომე, მაღლითმოქუხარი
ზევისი ნებისამებრ განაგებს სამყაროს,
კაცს განრიდებია აზრი, ჟამიერნი
ღვთისგან მოვლენილი ხანმოკლე ცხოვრების
სამანთა უცებნი, ცხვრებივით იღვწიან.
მაგრამ უღრტიწველი იმედი აცოცხლებს
ვინც აღუსრულებელს მიენდო ოცნებას,
ვიღაც ჟამს მიითვლის, ვიღაც – წელთა სრბოლას
და ყოველს ჰგონია, მისი ღროც დადგება,
ექნება სიმღიდრის თუ მაღლის სიამე,
და ასე ბერდება, ეწევა სიკედლიც,
ცოცხალს ეს წინ უძევს. სხვა მოსპო საღმობამ,
ზოგი ბრძოლის ველზე არესით ძლეული
მიწის ქვეშ მიიღო ჰადვისს წყვედიდმა.
ზოგი ბოზოქარმა ზღვამ დაასამარა
და მრუმე მორეეში რომ არ ჩაეტანა
ზეირთებს, შესაძლოა, ეცოცხლა ჯერხანად.
სხვა კი მზის ნათებას ნებით განერიდა,
უბედობათა ჟამს სული განუტევა.
უკეთურებათა საღ სუფევს სამანი,
კაცთა გაუსაძლის საწუხარს ვინ მოსთვლის!
თუმცა დათრგუნულმა ბოლომდე გასწიე
ცხოვრების საბელი, სულით არ დაეცე,
როს თავს დაგატყდება მძიმე გასაჭირი.

სატირა ძალთათვის

სხვადასხვაგვარი შეუქმნია ქალთა ჯილაგი
ღმერთს დასაბამით. ზოგი ქალი ჯაგარაშლილი
ღორიდან მოდის, სახლი მუდამ აჯიჯგნილი აქვს,
გაუთაუებლად გორავს, ნებიერობს,
უბანელია, ჭუჭყიანი აცვია კაბა,
ეფლობა წვირში, რაც დრო გადის ედება ქონი.

ზოგ ქალს უფალმა მელამუსს ჯიში უკურთხა,
ასეთი ქალი მუდამ არჩევს ავს კარგისაგან,
ოღონდაც ცუდსა გიკარგებს და
კარგსა გიცუდებს.
იცულის ხასიათს.

სხვა ქალთაგანი ავი ძაღლის ნაშიერია,
სწორედ მუქნაა, ყველაფერს რომ უსმენს და ყნოსავს.
სულ ზვერუ-ქვერუ დასუნსულებს მიმოცქერალი.
სულაც ქურდის რომ ჭაჭანება არ იყოს – ყმუის.
ვერ დაიურევებს ასეთ ქალს ქმარი,
თუნდაც სულ ქვებით უმტერიოს პირი,
თუნდაც ალერსის დაყვავებას ლამობდეს მისას,
სტუმართა ავი მასპინძელია,
ვერას გააწყობ ასეთ დღიაცთან.
ასეთ ქალთაგანს ოლიმპოსის მაღალმა დასმა
ტალახისაგან მოზელილი უბოძა ქმარი.
ზემორე თქმული არ ასხვავებს ავს კარგისაგან,
ამ ქვეყნად მისი გატაცება ჭამაა მხოლოდ.
რაჟამს ღვთის ნებით გააუღრდება, იგი ცეცხლისკენ
არ მიჩორდება, სიცივით რომ სული სძვრებოდეს.
ზღვიდან წარმოქმნილს დაჰყოლია ზნე ორთაგანი.
ზოგჯერ იცინის, დღიდან დღემდე მხიარულია.
ამ დროს შემხვედრი უცხო კაცი შექებით იტყვის:
ა, ქალი, ქალის უნახავს გაგხდის,
სად ნახავ უფრო რჩეულს და სათნოს.
ზოგჯერ კი იგი ფეთხუშია, ზედ არ შეხედავ,
არ გაგიკარებს, არის დია გააუბული,
ვითარცა მუქნა თავის ლეკვებთან.
აღარც ალერსი ეკითხება პირგამებებულს,
აღარც დაგიდევს მტერი ხარ თუ მოყვასი მისი,
სწორედ ისევე, როგორც ზღვაა ზაფხულის დღეში
ტალღებჩამდგარი, გასახარი ზღვაოსანთათვის
და უცაბედად აზვირთდება, გადაირევა.
ზემორეთქმული ქალიც ესრეთ ცვალებადია,
გაშლილ ზღვასავით მერყევია ბუნება მისი.

ზოგი ქალი კი ნაცრისფერი ბრიყვი ვირიდან
წარმოშობილა; მიძალებით, ლანძღვა-გინებით
თუ აქნევიანებ რამე საქმეს, სამაგიეროდ
სახლის კუთხეში ზის დღედაღამ და ილუქმება.
თუ შესთავაზეს აფროდიტეს ტკბილი საწოლი,
არ დაფიქრდება, შემთხვევით კაცს გაუშლის ლოგინს.

ზოგი კი ზღარბის ჯიშისაა ჯილაგადამწვარი,
უშნო რამეა, ულაზათო და სახენავსი.
არც სიყვარული გინდა მისი, არცა ალერსი.
მაგრამ, იცოცხლე, სარეცელზე გადადის მაღაყს,
ქმარს ანჯღრევს, როგორც ნავს ზღვის ტალღა.
გულს არევიანებს,

ხელწამკრავია, სტანჯავს მეზობლებს,
საღვთო საკურთხესაც მიაძლებს განუკითხავად.

ზოგს მოსდგამს ჯიში ფაფარაშლილ ფაშატ კვიციასა,
ცხოვრების ლაგამს, უღლის ჯაფას გაურბის ფიცხლად.
არცა წისქვილისკენ გზას დაიჭერს, არცა საპალნეს
წამოიკიდებს, არცთუ ნაგავს გაიტანს გარეთ.
წაუაღერებს გულისგარე თავის მეუღლეს.
მერე ორ-ორჯერ, ან სამ-სამჯერ განიბანება,
ტანზე საამო კეთილსურნელს წაიცხებს მირონს
და დალაღებსაც დაიმშვენებს ნაზი ყვავილით.
იცოცხლე, სხვებს კი გულს უხარებს ასეთი ქალი,
მაგრამ ქმრისათვის ის ზედმეტი ბარგია მხოლოდ.
ქმარი ხელმწიფე ხომ არ არის, ან სტრატეგოსი,
რომ გასართობად იყოლიოს ლამაზი ცოლი.

ღიაცს, რომელსაც მაიმუნის ნაგრამი მოსდევს,
მოაქვს კაცთათვის სიავენი ზევისი განგებით.
შესახედავად მურდალია, მთელი ქალაქის
ვაჟ-ახალუხლებს სასაცილოდ არ ჰყოფნით იგი,
მკერდლარბია, გალეული, დაჭლეკებული,
რა ეშველება, ვინც ამ მათხოჯს უნდა ეხვიოს.
ჭკუით ცეტია, დამანჭული მაიმუნივით,
სიცილს კი მისას ნუ იკითხავ, გასაშტერებელს!
კარგს ნუ მოელი ასეთისაგან,
მუდამ იმაზე უჭირავს თვალი
ვის რა ზიანი მიაყენოს აუწონელი.

ზოგიერთს მოსდგამს ფუტკრის ჯიში, ბედნიერია
მეუღლე მისი. არ ჩვევია შინ მანჭვით ჯდომა.
მოაქვს სიმდიდრე, სიხარული მაღლიან ხელებს.
იგი ბოლომდე გამტანია მოყვარული ქმრის,
ამრავლებს მარად მშვენიერ და დიდებულ მოდგმას.
ყველა ქალს ჩრდილაეს სათნოებით, მშვენიერებით.

არც იმ ქალებთან ჩამოჯდება, ვისაც სჩვევიათ
სააფროდიტო მასლაათი ვნებათ აღმძვრელი.
ამგვარ ქალებით მამაკაცებს ახარებს ზევისი
და მოაქვს მათთვის სიკეთე და ბედნიერება.
სხვა ქალები კი ოლიმპიელ ზევისის განგებით
არ დაგვიღევენ ჭირის დღეს და უბედურებას,
რამეთუ დიდი ბოროტება განთესა ქალში
მაღალმა ზევისმა. ვინც ღიაცში ეძებს სიკეთეს,
ხელთ ბოროტება შერჩება მხოლოდ.
დღე არ ექნება აღარც ერთი დამშვიდებული.
ვისაც მეგობრად გაუხდია ამქვეყნად ქალი,
ვერ გააძევეს გარეთ შიმშილს – ვერაგ მეზობელს,
ამ გაქრავებულ, უძლეველ დემონს.
უოქვათ კაცმა გონი დაიუნჯა კეთილი აზრით,
საღვთო რამ საქმე მოინება, გინდა საერო,

აითვალწუნებს ცოლი უმალ, დაუწყებს თათხვას.
სახლში, საცა კი ნატამალი არის დიაცის,
ძვირფას სტუმარსაც ვერ მიიღებ გულდამშვიდებით.
უფრო ის ქალი, მოკრძალებით რომ გინადირებს,
გაცდუნებს მეტი ხელოვნებით:
ამგვარის ქმარი კმაყოფილი ზის და ამთქნარებს,
მეზობელი კი გულიანად იცინის მასზე.

ყველანი ვფიქრობთ, სანაქებო გვყავსო ცოლები,
ის კი არ ვუწყით, საერთოა ზვედრი ყველასი.
მაღალმა ზევსმა ქალის სახით დაგედო ბორკილი,
მტკიცედ ნაჭვდი, სანავარდო შეგვიკრა გზები
იმ დღიდან, რაყამს გადალალა ჰადესის მხარეს
დიაცისათვის გავეშებულ ვაჟაკათა ჯარი.

თარგმნა ვივლა სარიშვილი

კალინოსი

როდემდე იქნებით ასე დაცემულნი, სულს როდის ჩაიდგამთ?
ან მეზობლებისაც აღარ გრცხვენიათ, ყმაწვილნი კაცნო?!
ამგვარად რომ ჰყრიხართ დაუძლურებულნი, ნუთუ, უგუნუნრო,
გგონიათ, მშვიდობა სუფევს, როს ომებს მოუცავს მიწა?!
(სასწრაფოდ აიღეთ ფარი და მედვრად ეკვეთეთ მომხდურს!)
უკანასკნელადაც ტყორცნეთ სიკვდილის მოსვლამდე შუბი!
რადგან საპატიო საქმეა ნამდვილი მამრისთვის გულადად
მამის, ბავშვების და ცოლის, სამშობლოს სახელით ბრძოლა.
მაინც აღსასრული მოელის სუყველას, როცა კი მოქსოვენ
აეი მოირები სიკვდილს. ყველამ შუბს დაავლოს ხელი,
მაღლა აღმართოს და ფარის ქვეშ ლომური გული შეარხიოს,
პირველი ჩაებას ომში, პირველმა აოტოს მტერი!
რამეთუ სიკვდილი იმგვარი რამაა, ვერსად გაექცევა
ვერაინ, ვერც ერთი კაცი, თუნდ იყოს უკვდავთა მოდგმის;
მრავალგზის დააგდებს ბრძოლას და შუბების საშინელ ხმაურსაც,
სახლში დაბრუნებულს მაინც მიწვდება სიკვდილის ხელი.
ამგვარი ლაჩრობით ხალხის სიყვარულსაც ვეღარ მოიოვეებს,
ცოტა დაიტირებს მას და მრავალი – ბრძოლაში მოკლულს;
რადგანაც მამაცი მამრია ხალხისთვის ყველაზე ძვირფასი,
დაღუპულს იგლოვებს მწარედ, ცოცხალს კი შერაცხავს ღმერთად,
რამეთუ ვაჟაკი მამრია ქალაქის მტკიცე ბალავარი,
ბრძოლაში მარტოც რომ დარჩეს,
ლაშქრად დააცხრება მომხდურს.

თარგმნა ლევან ბერძენიშვილი

ტირტიოსი

საბრძოლო მღვდნია

ტიბილია სიკვდილი, რომელიც ეწვევა ლაშქრის უპირველეს
რიგებში დაცემულ ვაჟაკს, მამულის გულოვან დამცველს.
ხოლო ვინც მშობლიურ ქალაქს და ნოყიერ ყანებს მიატოვებს,
მწარეა იმისი ზეადრი, მოძულეგულია იგი
და განწირულია მუდმივი ლანძღვისთვის საყვარელ დედასთან,
დავარდილ მამასთან, ცოლთან, ძუძუთა ბავშვებთან ერთად.
ოღეს სილატაკე, მძიმე გაჭირება ვისივე კარებთან
მიიყვანს, მასპინძლის გულიც არ გადაიხსნება მისთვის;
გვარსაც თავს მოჭრის და ვეღარც სილამაზე იხსნის შერცხვენისგან,
სიკვ, სირცხვილი მთელი უკან გამოჰყვება მუდამ,
უკეთუ გაქცეულს და მოხეტიალეს არც რამ დაფასება,
არც რამ შეწყალება, ზრუნვა, ან პატივისცემა ელის.
მაშ, თავგამოდებით ვიბრძოლოთ ქვეყნისა და ბავშვებისათვის.
მოკვდეთ მამაცურად ყველა, არაფერს შეუდრკეს სული!

ბრძოლისაკენ!

არ მოვიხსენიებ, სიტყვასაც არ დავძრავ მე ვინმე ვაჟაკზე
ფეხების სიძარღის ანდა კარგი ჭიდაობის გამო;
თუგინდ მას კიკლოპის ძალა და სიმძლვე ჰქონდეს, ან სირბილში
ორაკიულ ბორეასს ძლევდეს, უკან იტოვებდეს ქარებს
თუგინდ ტითონოსსაც აღემატებოდეს მძლავრი აღნაგობით,
შედლებით კინიარას ჯობდეს, მიდასზეც მდიდარი იყოს,
თუგინდ ხელმწიფებით ვალში არ რჩებოდეს ტანტალიდ პელოფსსაც,
ენა აღრასტოსზე მეტად თაფლივით დამტკბარი ჰქონდეს,
თუნდ ყველა დიდება მოსაედეს, თვინიერ ულევეი მხნეობის.
რამეთუ არ მჯერა კაცის სიკეთის, უკეთუ ომში
თვალს არ გაუსწორებს სისხლიან სიკვდილს და ხელჩართულ ბრძოლაში
არ გადაეშება მძლავრად, გმირულად არ აჩეხს მომხდურს.
ეს სიმაძაყეა და ვაჟაკობაა ნიჭი საუცხოო,
ყოველი ყმაწვილი კაცი ამას ნატრულობდეს უნდა,
რადგან ეს გმირობა ქალაქსაც სჭირდება და ხალხსაც ადგება.
უკეთუ იბრძოლებს მუდამ ლაშქრის უპირველეს რაზმში
კაცი და წამითაც გულში არ გაიფლებს საძრახის გაქცევას,
სიმხნევით აივსებს სულსაც, არ შეუტოვდება გულიც,
მამაცურ სიტყვებით თავის თანამებრძოლ კაცსაც გაამხნევებს,
ამგვარი ვაჟაკი მომწონს, მისი სიკეთისა მჯერა.
იმავეწამს გაიწევა და ბრძოლის ზვირთებში მხნედ გადაეშება,
წვეტიან შუბების მორევს მძლავრად ეკვეთება იგი.
თუკი დაეცემა ლაშქრის უპირველეს რაზმებში მებრძოლი,
დიდებით შემოსავს მამის, ხალხის და ქალაქის სახელს.
მანამ კი გულადი მკერდით და ბუნიკით თავისი ფარისა
მრავალს გაიფოლებს გმირი, მრავალს გაამგზავრებს ჰადესს.

მას ყველა იგლოვებს, ბერიც ყმაწვილივით მწარედ დაიტირებს
და აუწერელი სეედა მოიცავს მშობლიურ ქალაქს.
და ეცოდინება ყველას სამარე და შვილები გმირისა
და შვილთა შვილები მისი და მთელი იმისი გვარიც.
არასდროს დაჭკნება დიდება გმირისა და სახელოვნება,
ჰადესს განისვენოს თუნდაც. უკვდავად იქცევა მაინც,
ვისაც კი ქვეყნის და ბაეშეების სახელით გმირულად მეომარს
სულ წინა რაზმებში დასცემს მსახვრალი არესის ხელი.
ხოლო თუ მოცუვლით მომწყვლელი სიკვდილის ცელს გადაურჩება,
მძლედ გამარჯვებული ომში ბრწყინვალეს მოიხვევს სახელს,
ყველა დააფასებს, მოხუციც ყმაწვილის დარად გააღმერთებს,
მრავალ სიკეთესაც ნახავს, ისე გაუყვება ჰადესს;
როცა კი სიბერე ეწვევა, ზრუნვას და პატივის მიგებას
არავინ დააკლებს მოხუცს, არვინ მოუქცევა ავად.
არამედ სუყველა: დიდი და პატარა, მთელი ეს ქალაქიც
დიდის მოწინააღმდეგე ყველგან დაუთმობს საკუთარ ადგილს.
ამგვარ ვეპყრობას და ამგვარ სიქველეს უნდა მიელტყოდეს
კაცი და ეცადოს უნდა, სულით არ დაეცეს ომში.

თარგმნა ლევან ბერძენიშვილმა

სოლონი

რისთვისაც ადრე მთელი ხალხი შეეყარე ერთად,
ხომ ავასრულე ყოველივე დანაპირები?
დამიმოწმებდა ამას დროის სამსჯავროზედაც
ოლიმპოს მკვიდრთა დიადი და უზუნავისი
მშობელი, შაეი დედამიწა, ვისაც მრავალგზის
გადაუწვიე ქვანაკვეთი საზღვრის მიჯნები,
და დამონებულს მივანიჭე თავისუფლება.
ამ ღვთისთბობებულ ჩვენს ათენშიც მე დავაბრუნე
კაცნი მონებად გაყიდულნი, უსამართლოდ თუ
სამართლიანად რომ გაყიდეს და აიძულეს,
წასულიყვნენ და ეყარიათ. აღარ ესმოდათ
მათ ჩვენი ენა და დამწროდნენ უცხო ქვეყნებში.
იმათ კი, ვინაც აქ იყო და ვისაც უღირსი
მონობა აწვა მეუფეთა ენებებით დამფრთხალს,
თავისუფლება მივანიჭე. შევადუღაბე
მე ერთმანეთთან ძლიერება და სამართალი
და ჩემი საქმით გავემართლე ჩემივე სიტყვა.
მდაბიორებსაც დაუწვესე კანონები და
დიდებულებსაც, რათა ყველას, ვინც მართალია,
ჰქონდეს მართალი სამართალი. სხვას რომ სჭეროდა
კვერთხი ჩემსავით, მამრს ავსა და ვერცხლის მოყვარეს
ვერ იუფლებდა იგი დემოსს, რადგან, უკეთუ
იმას ეიზამდი, რაც მეგობრებს ეამებოდა,
ან კიდევ იმას – რასაც მათი მტრები მეტყობდნენ,

გაიცლებოდა ვაჟკაცთაგან ჩვენი ქალაქი.
და ყოველმხრიდან მოწოლილი ძალით ამდგერულს
მგლისებრ ტრიალი მომიწევდა ქოფაკთა შორის.

თავისი ასაკით ჯერ კიდევ უზანო, პატარა ბიჭუნა
შვილის გახლება წლის და კბილებს მოიცვლის კიდევ.
უკეთუ მეორე შვილწელიწდეულსაც აცოცხლებს ღვთაება,
ამჟამად ვაჭყობთ უკვე მოზარდის ნიშნებს ჭაბუკს.
მესამე შვილედში წვერი და ულვაში ეზრდება სახეზე,
ფეხებს უფარავს თმები, ფერი ეცვლება კანსაც.
მოდგება მეოთხეც – კაცს უკვე სიმტკიცე ამშვენებს ძალისა,
მასში პოეპებენ ხოლმე მამრნი ღირსების ნიშანს.
მეხუთის ჟამისად დრო არის ქორწილზე იფიქროს ვაჟკაცმა,
რათა გვარსა და მოდგმას გზა გაუგრძელოს მანაც.
მეექვსე შვილედში ყოველმხრივ ლაგდება გონება კაცისა,
უაზრო მიზნებს უკვე აღარ ესწრაფვის იგი.
მეშვიდე შვილედში სრულყოფას აღწევენ ენა და გონება,
აგრეა მერვეს დროსაც, თოთხმეტ წელსაა აგრე.
ჟამსა მას მეცხრეს კი, თუმც იხევე შემძლეა, თანდათან აკლდება
ენა და ჭკუა, რაიც საქმეს სჭირდება ლამაზს.
და თუკი მეათე შვილწელიწდეულსაც გაატანს მავანი,
ვეღარვინ იტყვის უკვე, ადრე მოკვდაო იგი.

მდიდარი ავკაციც ბევრია ქვეყნად და ღატაკი ვაჟკაციც,
ჩვენი კი სიქველეს ჩვენსას აროდეს გავცვლით ფულზე.
რამეთუ გრძელია სიქველის არსება, ფული კი ამქვეყნად
დღეს ერთსა აქვს და ხვალ კი ვინმე სხვასა აქვს სულაც.

სალამისი

იმ ჩვენი ნანატრი სალამისიდან ვარ მოსული შიკრიკად,
საჯარო სიტყვის ნაცვლად, სიმღერით გეტყვით სათქმელს.

ათენის შვილობას ფოლვანდროსელი სჯობია რომ იყო,
სიკინოსლობაც მიჯობს ათენის შვილის სახელს;
აგრეა, რამეთუ მაშინვე ამგვარად ამბობენ ყველანი:
„ათენელია იგი, ვინც სალამისი დათმო“.

სალამისს გაესწოთ, ჩვენივე მიწისთვის ვიბრძოლოთ უშიშრად,
ნუღარ ვატარებთ მხრებით ამ აუტანელ სირცხვილს.

ნუროდეს ნუ მოვა სიკვდილი უცრემლოდ, ჩემს ძვირფას მეგობრებს
გლოვა დაურჩეთ ჩემზე და ცრემლიანი დარდი.

♦
თუ ეხლაც შეძლებ და ჩემ სიტყვას ენდობი, განაგდე ეგ აზრი,
ნუ შეგშურდება ისიც, თუ შენზე უკეთ ვიტყვი.

ო, ლიგიასტიდეს, შეცვალე აზრი და ამგვარად იმღერე:
ღე, მიაღწიოს ოთხმოცს ჩვენი სიცოცხლის ბოლომ.

თარგმნა გიორგი ხომერიკმა

თეოზნისი

♦
ნადირთ მმუსვრელო არტემისო, ზევსის ასულო,
რომელს შეგწირა წმინდა მსხვერპლი აგამემნონმა,
მაშინ შეგწირა წმინდა მსხვერპლი აგამემნონმა,
ოდეს ტროასკენ ზღვით გაღწევას ლამობდა იგი.
აწ შეიწირე ჩემი ლოცვაც და ამაშორე
ბედის სიავე, რაიც, ქალღმერთო,
შენთვის ესოდენ იოლია, ჩემთვის კი ძნელი.

♦
ნუ მიენდობი, პოლიპიდეე, ამ ქალაქის მკვიდრო,
რაგინდრანაირ სარგებელსაც ელოდე მათგან.
სიტყვა მიუგდე – თითქოს მათი მეგობარი ხარ,
საქმე კი მათთან არასოდეს არ დაიჭირო.
თავად შეიტყობ, რა სულმოკლევც არის ეგ ხალხი
და ყოვლად არასაიმედო ყოველ საქმეში.
ისე გაბმულან ვერაგობის ურთიერთხლართში,
რომ თავი ვეღარ დაუხსნიათ ერთმანეთისგან.

♦
ბოროტ კაცთაგანს არ მიადგე რჩევისთვის, კირნოს,
როცა გწადია აღასრულო საშური საქმე.
სჯობს კეთილშობილს მიაკითხო კეთილ რჩევისთვის,
თუნდ დიდი ჯაფა და გრძელი გზაც წინ გედოს, კირნოს.

♦
არ უწყის უძლებ კაცთა მოდგმამ სიმდიდრის ზღვარი,
რაგინდ ზომაზე მეტიც გექონდეს ყოვლი სიკეთე –
ორჯერ მეტს ვეძებთ, – განა როსმე გაძლება კაცი?
ფულის ზეჟაში ჰკარგავს კაცი გონიერებას,
ბრძალება ფულით; ოქროს შხამით ამზადებს ზევსი
უბედურებას დღეს ერთისთვის, ხვალ კი – სხვისათვის.

♦
კიცხვას იმდენად შეეჩვივნენ მოქალაქენი,
რომ დაუჩლუნგდათ მათ გონება ქალაქის ხსნისა.

დღეს კეთილ ხალხთა ყველა სიკეთე
 გადაიბარა ბოროტთა მოღვაძე
 და უცნაურმა კანონებმა მოიდგა ფეხი,
 მოკვდა სინდისი და სათნოება,
 ხოლო თავზედმა ძალმომრეობამ
 ხელთ იგდო მიწა და ჩამარხა შიგ სამართალი.

თუ მეგობარი მოვიკეთეთ მცირე წყენისთვის,
 ეს იგივეა – მეგობრობა სულ აღარ გვწამდეს.
 შეცდომისგან ხომ არვინ არის თავისუფალი,
 შეუცდომელნი მხოლოდ ღმერთნი არიან, კირნოს.

მე მეგობრები მყიდიან, მტრებს – თვით ვერდიები,
 როგორც მესაჭე ზღვისპირა კლდეებს.
 გამაგრდი, კირნოს, ჭირში, როგორც ლაღობდი ლხინში,
 რასაც შენ ბედი მუდამ ასე უხვად გწყალობდა,
 აწ მძიმე დღეში ჩაეარდნილი ნუ დაეცემი,
 ზეადმართე აღმლოცველი მაღლა ღმერთთადმი;
 ყველას წინაშე ნუ გამოფენ შენს შავდღეობას, –
 რა ჩარად აქნეე ცრუ ნუგეშს და ცრუ მონუგეშეს.

არ შეიძლება ბრძენი რეგვენს სულ ესაუბროს,
 მაგრამ სულ ჩუმად იყოს – ესეც არ შეიძლება.

მონას არასდროს არ უჭირავს თავი პირდაპირ,
 დახრილ კისერზე უნდილად რომ ჩამოჰკიდვია.
 და როგორც ჭლაკვი არ მოისხამს ვარდს და იაკინთს,
 ასევე მონა თავისუფალ შვილს ვერ დაბადებს.

თუ თავს არ ირცხვენ და ასევე სხვებსაც არ არცხვენ
 უკვე მაგითაც დიდ სიკეთის მქნელი ხარ, კირნოს.

სწორი გზით ვივლი, არ ავიქცევ მხარს წარამარა,
 ამგვარი წესით გავაკეთებ ყოველ საქმესაც.
 ემსახურები ჩემს სამშობლოს ქალაქმშენიერს,
 ყურს არ დაუვგდებ ბრბოს ყაყანს და ბოროტთა ჭორებს.

ტანზე გადაძღის თითქოს ჩქარი მდინარის წყალი,
 როცა ეუყურებ ჩემი სიყრმის თანატოლ ყვავილს –

სიყვარულის და სიხარულის მჩუქებელ ასაკს,
როგორც გაზაფხულს სწრაფმავალს და როგორც სიზმარს.
ვერც კი მოვასწრებთ სიყრმის ძილში გამოსიზმრებას,
რომ თავს გვაღვია სიბერე და გვაღვიძებს უკვე.

ადამიანი სულელია, მკვდარს რომ დასტირის
და არა – სიყრმის ნაზ ყვავილებს, სიბერით ცვენილთ.
უწინ მაღალნი აწ მდაბალნი არიან, კირნოს,
დღეს ყველგან პატივყერილია პატიოსანი.
ნუთუ პატივით უნდა ემოსოთ უპატიოსნო!
დღეს ცრუს მართალი ემოყვება, ასულს ურიგებს;
ყველა ერთმანეთს ატყუებს და ერთურთს დასცინის.
არც ცუდს განსჯიან ცუდისათვის, არც კარგს – კარგისთვის.

ძნელი საქმეა, დასაწყისით შეიცნო ბოლო,
ღმერთმა თუ უწყის, რა და როგორ აღესრულება.
წინ ბურუსია, ბურუსს იქით – კიდევ ბურუსი,
და უეციობას მოკვდავ კაცთა არა აქვს ზღვარი.

როგორღა ძაღვით, ფლეიტაზე იმღეროთ, როცა
აგორიდანაც ჩანს საზღვრები ჩვენი მამულის.
ის გკვებავთ მუდამ თვის ნაყოფით ნადიმობისას,
გიმკობთ ოქროსფერ თმებს მეწამულ გვირგვინთა წნულით.
მაგრამ ჯობს, სკითოს, თმა შეიჭრა, მორჩე ღრეობას,
იგლოვო, მხარე მშვენიერი რომ იღუპება.

ღირსეულ კაცის გარეგნობა მიიღე, მაგრამ
უჭკუო თავზე დგას გვირგვინი ვაჟკაცობისა.

დასტკბი, იხარე, სანამ შენთან არს სიყვარული,
რადგან ჩაელილზე უკვე ხელი არ მივიწვევება!

თარგმნა ვიგლა სარიშვილმა

მიმნერმოსი

ვითარცა ფოთლები, ჩვენც ისე ვიშვებით ფერმრავალ გაზაფხულს,
ოდეს ნათელი მზისა სწრაფად ამრავლებს ფოთლებს.
იმათი საღარნი მცირე ხანს თუ ვტკბებით ამ ჩვენი სიყრმეთი.
ავსა და კეთილს ამ ღროს ვეღარც კი ვარჩევთ კარგად.

გაივლის ხანი და კარს მოგვადგებიან შავბნელი კერები,
ერთს სიძაბუნე მოაქვს, სხვას კი – სიცოცხლის ბოლო,
მცირე ხანს თუ ხარობს ნაყოფი სიყრმისა, მანამდე თუ ხარობს,
სანამ თავისი სხივით ქვეყანას გვიტობს მნათი.
და როცა გაივლის სიყრმე და სიამეც გაივლის სიყრმისა,
ქვეყნად უმისოდ ყოფნას სიკვდილი გვიჯობს სულაც.
მრავალი ტანჯვა და სიამე იბუდებს ჩვენს სულში ბოლო ჟამს,
სახლი ენგრევა მაენს, უსახლოდ ცხოვრობს ზოგიც.
სხვას კიდევ ბაეშეები რომ სურდა ჰყოლოდა, ამგვარი სურვილით
ქვესკნელში ჩადის იგი, პადესში ჩადის ბოლოს.
მაენსაც სენი სჭირს მომწყვლელი სულისა; ვინ დარჩა ნეტავი,
ვისაც საშინელ ტკივილს არ მოუვლენდა ზეესი.

კიპრისის გარეშე ნეტავი რაღაა ეს ჩვენი სიცოცხლე,
სიკვდილს ვარჩევდი უმაღლ, თუ არ ველირსე მეტად
უტკბილეს განცხრომას, ლოგინს და ქალების ნამალეე სიყვარულს.
ვარდის საამო ფერი ყრმობისას პშვენით მხოლოდ
ქალებს და ჭაბუკებს; და ოდეს სიბერე მოაწევს მტანჯველი,
ერთ დროს მშვენიერ ვაჟკაცს უშნოდ რომ აქცევს ბოლოს,
მუდამდე შფოთსა და ავ საზრუნავეებში უხდება ტრიალი,
აღარ ახარებს მჭვრეტელს მნათის სხივები უკვე,
არც ქალებს სცხელათ და არც ბიჭებს სცალიათ ასეთი კაცისთვის.
მწარე სიბერეს გვაძლევს ბოლოს უკვდავი ღმერთი.

მაშინვე ღვარივით ჩამომდის ოფლი და შიშისგან ეცახცახებ,
ოდეს თვალნათლიე ვხედავ, თუ როგორ ყვავის სიყრმე,
ვეცქერი კეთილს და საოცრად საამურს – ნეტავი გაგრძელდეს,
მაგრამ ხანმოკლე არის, ვით მოლანდება, იგი.
ხანმოკლე არის და ყველასთვის ნანატრიც. სიბერე ჩვენ კი
ქელს დაგწოლია მძიმედ, უსახური და მწარე,
სიბერე მტრული და საოცრად უღირსი, სხვა ვინმედ რომ გვაქცევს:
ჯერ თვალებსა ვნებს იგი, აზრსაც გვიბნელებს ბოლოს.

ნურც უცხოელისთვის იქნები ავი და ნურც შენიანისთვის,
ნუ იქმ ავსა და ბოროტს, მუდამ მართალი იყავ.
სიამით აივსე გული და გონება; მკაცრ ქალაქელთაგან
ზოგი ცუდს იტყვის შენზე, ზოგიც – კარგსა და კეთილს.

ო. უცხოელნო, ჰიპონაქსის საფლავს ერიდეთ.
ვინც სიცოცხლეში სიტყვის საღარ იამბს წერდა და
მტვრადმიქვეულიც ბუპალეოსს რომ ლანძლავს ისევე.
ო, ნუღარ, ნუღარ გაადვიძებთ ამ ბზიკს, რომელსაც
ჰადესშიც აღარ დაეიწყინა თავისი ბოღმა.
კოჭლობს და მტერსაც ისრისდარი სიტყვებით გმირავს.

თარგმნა გიორგი ზომერიკმა

ალკეოსი

ჰიმნები

დიოსკურამბისადმი

² ზევსის და ლედას ნაშიერნო, ღმერთთა ძლიერნო,
დიდო კასტორ და პოლიდეკეს, კეთილმოდრეკით
მოიღეთ ჩვენზე მოწყალება და მიატოვეთ
პელოფსის მიწა.

უკიდევანო ხმელეთსა და ზღვათა ზვირთებზე
მოგაქროლებენ მალე მსრბოლი ჰუნენი მიწყვივ,
რათა დაიხსნათ უღმობელი სიკვდილისაგან
მოკვდავთა მოდგმა.

გარდაელებით ზომალდების მაღალ ქანდარებს,
იალქნებს, ცისფრად მობრიალე ცეცხლოვან ანძებს,
მოველინებით შაე ზომალდებს ღამის უკუნში
მხსნელი ნათელით.

ჰერმესისადმი

³ კილენეს მთათა მბრძანებელო, კურთხეულ იყავ!
მსურს ჰიმნი გიძღვნა შენ, რომელიც გზობა მაიამ
მთების მწვერვალზე, ყოველთმეუფე კრონიონთან
შეუღლებულმა.

ათენასადმი

⁴ სულითმებრძოლო დედოფალო, დიდო ათენა,
კორონიას მინდერად მდინარი კორალიოსის
სანაპიროზე აღმართულ ტაძარს
ღვთაებრივი სულით უახლოედები.

მროსისადმი

⁵ ეროსი, ტკბილად მომღიმარი ტრფობის ღვთაება
ოლიმპიელთა შორის შიშის ზარის მომგვრელი,
ლამაზსანდლება ირისმა შუა,
ოქროსთმებიან ზეფიროსთან შეუღლებულმა.

გითები

მლენე და თეტიისი

⁶ ასე ამბობენ, საშინელი ბედი ეწია
მამა პრიამოსს და მის ყველა ძვირფას ნაშიერს,
ეს მწარე ხვედრი შენ არგუნე, ალმა დაფერფლა
წმინდა ქალაქი.

შენ არ მოგგავდა ოკეანის მეფის ასული,
ერისიონთა ჩაგონებით რომ მოიყვანა
ეაკოსის ძემ ნერეუსის სამფლობელოდან
ქირონის ბინად.

ოდეს შეიგრძნო სიყვარული პელეუსისადმი
თეტისმა დათმო უმწიკვლობის წმინდა ქამარი,
ულამაზესმა ზღვათა მეფის ასულთა შორის
წლის დასალიერს

ურჩეულესი ძე წარმოშვა, ნახევრადღმერთი,
სეპედენიერი მბრძანებელი ცეცხლისფერ კეიცთა.
შენ კი, ელენე, შეიწირე ფრიგიელები,
ტროა დაემხო.

პარისი და ელენე

⁷ აღელდა გული არგოსელი ელენეს მკერდში,
ოდეს მიაპყრო ილიონელ მამაკაცს მზერა,
ენებაადესილი სტუმართმოყვარულ ადათთა დამრღვევს
გაპყვა ხომალდით.

ჩვილი ასული სასახლეში ობლად დატოვა,
დათმო მეუღლის სარეცელი, ნათელმოსილი.
ზევსის და ლედას ნაშიერი ასე აცდუნა
კიპრისმა ტრფობით.

აი შედეგიც სავალალო – ელენეს გამო
განისკვნებენ შავ მიწაში ტროას მინდორზე
მებრძოლი ძმები.

მრავალი ეტლი განადგურდა ბრძოლის ქარცეცხლში,
თვალნათლიერი ვაჟკაცების გმირული მოდგმა
პირქვე განერთხა გათელილი. აქილევსი კი
ხარობდა სისხლით.

აქილევსი და თეტისი

⁸ ღრმა მწუხარებით აღესილი ხმით უხმობდა ღედას,
ზღვათა ფერიას,
უმშენიერესს ღმერთ ნერეუსის ასულთა შორის,
არ დააყოვნა
თეტისმაც და ზევსს მიეახლა ზეცად,
მუხლებზე შემოხვეული
ევედრებოდა, საყვარელი ძის რისხვა დაეცხრო...

აიასი და კასანდრა

⁹ ღვთაება სჯიდა ბიწიერს და უმართებულოს,
შეუწყნარებელს უხდებოდა მოდრეკა ქედის,
და იყო იგი განწირული...

ბერძნებს მართებდათ აიასის ღროულად დასჯა.
რომ ჩაექოლათ, უკეთესი ზვლებოდათ ზვედრი:
ეგესთან ზვირთთა გადამლახველნი
თავს დაადწვედნენ შემზარავ სიკვდილს.

მაგრამ კასანდრამ ციხიერის ტაძრად ისწრაფა,
ზეესის ასულის ქანდაკებას შეფარებულმა
აღაპყრო ხელნი და ადავლინა
ლოცვა უკედავი ღმერთებისადმი.

იმ ხანად ტროა ემზობოდა, ძლევდნენ ბერძნები,
ღეიფობოსი განიგმირა, კედელთა მიღმა
გმინავდა ხალხი, ქალაქის მინდვრებს
ეფინებოდა ბავშვების კენესა.

შესარისხავად განწირული ლოკრელი გმირი
ღეთის სალოცავში შემოიჭრა, სადაც ათენა
ნეტართა შორის აღმატებული
ულმობელობით სჯიდა მკრეხელებს.

შემოეხვია აიასი ორთავე ხელით
ქალწულს, რომელიც ქანდაკებას ეფარებოდა,
არ მოერიდა ლოკრელი გმირი
მებრძოლი ღმერთის იღუმალ ძალას.

წარბები შეკრა მრისხანებით ზეესის ასულმა,
პირქეში მზერით დააბნელა თვალსაწიერი,
ჩამუქებული ზღვისკენ ისწრაფა,
ზვირთებს აპობდა მძვინვარე დელგმით.

საბრძოლო სიმღერები

10

ომის ღვთაების ნათელი მოსავს მაღალ სასახლეს,
საჭურველი ანათებს დარბაზს,
ბრინჯაოს სხვიით ელვარებს ჭერი
ზუჩებითა და მუზარადებით მიმოფენილი.
ცხენთა ძუების თეთრად ფრიალი
ომში მყივარი მებრძოლების თავსარქმელს ამკობს.
მაგარ შუბთავან თავდასაცავი
მოელვარე საბარკულები ფარავენ სარჭეთ,
ირგვლივ ბზინავენ ახლად ნაკეთი სელის ჯავშნები.
იატაკს მოსავს ფართა სიმრავლე
და ქალკისური შუბების ბზინვა.
თვლა აღარა აქვს სათემურებს და წელსაბმელებს.
არ გეპართებს მათი დაიწყება,
ოდეს დადგება საბრძოლველად წარმართვის ჟამი.

- ◆
- 11 ქართა ჭიდილში აღარ ძალმიძს გზების გაგნება,
აღმართება ერთი მხრიდან ტალღა, მიგორავს
და ეხეთქება შემხვედრ ტალღას,
ზვირთებში ცურავს შავი ხომალდი.
- პირქუშ ავდართან გვიწევს ბრძოლა დიდი წყალებით,
ტალღები თავზე ევლებიან აღმართულ ანძას,
დაგლეჯილია იალქანი
და ჩამოძინძილ ნაფლეთებად ფრიალებს ქარში.
- აშვებულია ღუზაც...
- ◆
- 12 ხომალდს ტალღები აწყდებიან, ეხეთქებიან,
გამძვინვარებულ ზვირთებთან და ზღვასთან ჭიდილი
მას აღარ ძალუძს, ჩაიძირება
თუ წააწყდება უჩინარ ბექობს.
- განსაცდელშია ჩავარდნილი ჩვენი ხომალდი.
ჩემო ძვირფასო, უკუაგდე ეს საწუხარი,
ბიკქისთან ერთად მოიღვინე
და სიხარულით აღივსე სული.
- ◆
- 15 ძალაუფლების მძაფრი წადილით ძალე ეს კაცი
დაღუპავს ქალაქს,
ქალაქი კი უკვე შეირყა.
- ◆
- 16 სამშობლოს უბედურება
შეუჭირველი პიტაკოსი, ბედით წყეული,
ქალაქს ტირანად მოუვლინეთ,
როს განადიდეთ შეკრებილებმა.
- ◆
- 17 მამაო ზევსო, ჩვენი ბედით შეწუხებული
ლიდიის ხალხი ორი ათას ოქროს ფულს გვიძღვის,
იქნებ როგორმე შევადწიოთ მათი შეწვევით
წმინდა ქალაქში.
- ჩვენგან ლიდიელთ რა სიკეთე დაუთმენიათ?
ცბიერმა მელამ იოლი გზით არჩია წასვლა,
წინასწარ ჭვრეტლა გამარჯვებას, რადგან ეგონა
ვერ შეენიშნავდით.
- ◆
- 18 ახლა კი გვმართებს მოვიღვინოთ თავდავიწყებით,
რადგან მირსილოსს, როგორც იქნა, აღმოხდა სული.

◆
19 საზარელი ხარ, სიღარიბე, ავბედობავ დაუთმენელო,
შენი და არის უმწეობა,
თქვენ ერთად თრგუნავთ ადამიანებს.

◆
20 ამბობენ, თურმე არისტოლადმოსს
ერთხელ სპარტაში წარმოუთქვამს მართალი სიტყვა:
„ფულია კაცი“
ღარიბს პატივი და ღირსება არ მიეგება.

◆
21 მყის გაიელეეს, ვით ფრინველებმა,
ანაზღეულად არწივი რომ მოველინება...

გაკვეთების ჟამს

◆
24 კებროსო, შენი მდინარება უღამაზესი,
აინოსიდან მეწამული ზღვისკენ მელინი,
აზვირთებული, თრაკიელთა ველების გავლით
უფრო მშვენიდება.
ენაფებიან ქალწულები შენს წმინდა ნაკადს,
ნაზი ხელებით ისველებენ სათუთ თეძოებს,
სალბუნის მსგავსი ღვთაებრივი წყლით ენიჭებათ
მომხიბლაობა.

◆
25 იებით მორთულო, წმინდა, ტკბილღიმილიანო საპფო

◆
26 ოღესღაც ეს წმინდა ადგილი
ლესბოსელებმა განაშენეს, სამსხვერპლოები
შორით საჩინარ მაღალ ბექობზე
აღმართეს უკვდავ ღმერთთა ღიღებად.

საპირისპირო ქართა მბოჭავ მაღალ ზეეს უხმეს,
შენც მოგიწოდეს წარმომშობო ყოველიერთა
ეოლიელთა შემწე ღვთაებავ,
მესამე ღმერთად ცნეს ღიონისე,

ღმერთქალ სემელეს უში ხორცის მჭამელი მოდგმა.
კეთილი სულით განწყობილნი გამომეცხადეთ
და გამევეების მძიმე დარდისგან
დათრგუნულ ლტოლვილს გზა გამინათეთ!

პირას ვაფიშვილს ერინისი სღვენიდეს მიწყვივ!
ჩვენ ხომ ასეთი წმინდა ფიცი ღავედეთ ოღესღაც:

რომ არასოდეს მივატოვებდით
თანამოზრახეს მიუსაფარად.

თუ მტერი გვძლედა, დამარცხებულებს
ან მიწად უნდა განგვესვენა, ან გადარჩენილთ
უნდა მოგვეკლა ძალისუფალნი.
მაშინ კაცი იგრძნობდა შვებას.

ეს საფიქრალი გაბერილ ბღენძს არ აწუხებდა,
ფეხით გათელა წმინდა ფიცი მუხანათურად,
მოსრა ქალაქი მოლაღატემ,
უტიფრად გვლანძღავს და გვემუქრება.

27 წმინდა ადგილთა ძიებაში აქ ვპოვე ბინა,
საბრალობელი გლეხიკაცის ხვედრს ვიზიარებ.
დიდი სურვილი მაქვს მოვისმინო
ვით მიხმობს ხალხის მაუწყებელი

საკრებულოში, სადაც ჩემი მშობელი მამა
და წინაპარი – მისი მამა გაჭადრავენენ,
ახლა იქ მხოლოდ გაბოროტებულ
მოქალაქეთა შუღლი ბატონობს.

მე გამაძევეს, განმარიდეს მშობლიურ სამანს,
ვცხოვრობდი, როგორც ონიმაკლე, მიუსაფარი,
ძალისმფლობელთა წინაღმდეგარი და
ამბოხებების მსხვერპლად ქცეული.

მე შავ მიწაზე დიდი ხანი ვიხეტიალე,
ბოლოს ვეწვიე ღვთაებათა წმინდა სავანეს
და ღვიძკვიდრე თავშესაფარი
უბედურებას განრინებულმა.

აქ იმართება პეპლოსებით ტანშებურული
ლესბოსელების საზეიმო დღესასწაული,
ყოველწლიურად ამ წმინდა ველზე
ქალთა ღვთიური ექო ცას აღწევს.

როდის მიხსნიან საწუხართაგან ოლიმპოს ღმერთნი?

სანადიმო სიმღერები

28 ცით მოავლინა კრონიონმა საზარი ღელგმა,
სუფევეს სიცივე, ნაკადები ყინვით დამზრალან.

გეაკმარე ღელგმა, განასრულე ცივი ზამთარი,
ააგიზგიზე ბუხრის ცეცხლი, გადამეტებით
განაზავე სიტკბოთი ღვინო,
ღამიღე თავქვეშ ფაფუკი ბალიში...

29 შესვი, გაამოს, მელანიბოს, იქნებ გგონია,
 ოდეს გაცურავ ბობოქარი აქერონის მშფოთვარე ტალღებს
 დაღება ჟამი მზის ნათელის კვალად ხილვისა?
 ისმინე ჩემი: ნუ მოისურვებ დიად საქმეთა აღსრულებას!
 ო, მოიგონე ეოლოსის ძე სისიფოსი. მოკვდავთა შორის
 აღზეებული იყო იგი გონიერებით, თუმცა ეგონა,
 სიკვდილის პირქუშ სამეუფოს გაექცეოდა, ორგზის გაცურა
 ღვთით დაწყველილმა ბობოქარი აქერონის
 ბნელი ტალღები,
 და მოავლინა ოლიმპიელთა განმგებელმა, მეუფე ზეესმა
 შავი მიწის ქვეშ უღმობელი სასჯელი მისთვის...
 ნუ მოისურვებ დიად საქმეთა აღსრულებას!
 ვიდრე დაღვა სიბერის ჟამი...

30 არ გვეკადრება ბოროტებით აღვივსოთ სული,
 ვერას მივადწვეთ და ამაოდ დავიტანჯებით,
 სჯობს, ჩემო ბიკქის, ჩვენი სულის
 დიდებულ მკურნალს მივენდოთ, დავთვრეთ!

31 ყელს გაგისველებს ღვინო, შესვი! ქრება ვარსკვლავი,
 წელიწადის მძიმე დრო დაღვა, გადაიბუგა სიცხით ყოველი,
 ფოთოლთა ჩრდილში შეყუჟული ჭიჭინობელა
 ჭრიჭინებს ტკბილად
 და ოქრომხალა ყვაეილობს მხოლოდ...
 ვნებაა შლილნი არიან ახლა დიაცნი, კაცებს
 დაუფლებიათ უძღურება,
 მათ თავსა და მუხლს მცხუნვარებით წვაკს სირიოსი.

32 შეესვათ, ლოდინი არას გვარგებს ნათლის დადგომის,
 დღე სწრაფად გადის,
 დიდი ფიალა მომაწოდე მოხატული ნაირფერებით,
 განა ეს ღვინო თავად ზევსის და სემელეს მემ არ გვიბოძა
 კაცებს სულის დასაამებლად?
 ჩამოასხი განზაეებული ერთი ორის წილ
 და აღავსე თასი პირთამდე,
 დე დაედვენოს თასი ფიალას.

თარგმნა ნანა ტონიამ

კინებები

აზროლიტმს

1 ტახტმოხატულო, მარადყოფო, ზეესის ასულო, გრძნებით მაცდურო აფროლიტე, შენ გევედრები, დარდს და საწუხარს განმარიდე, ნუ დამითრგუნე სული, მეუფევე.

გარდმომივლინე შემწეობა, გამომეცხადე. უწინაც ხშირად, როს გსმენია ცად აღვლენილი ჩემი ვედრება, დაგითმია მამისეული ოქროს სასახლე

და გარდმოსულხარ ციდან ეტლზე აღზევებული. სწრაფადმფრინავი ბედურების ლამაზი გუნდი ჰაერში ფრთების ხშირი რხევით მოგაქროლებდა შავი მიწისკენ.

მყის მოაღწევენენ ჩემს სამყოფელს და შენ, ნეტარო, მშვიდი ღიმილით მოცივავე, უკვდავი სახით მეკითხებოდი: რა მეწადა, რა მაწუხებდა, კვლავ რად გიხმობდი.

ესოდენ ძლიერ რა მაკრთობდა, რას ვესწრაფოდი მლეღვარე სულით: – ჩემო სააჟო, ვინ დავარწმუნო შენდამი ტრფობით რომ აღენთოს, ვინმე მოგეპყრო უმართებულოდ?

სათნოყოფილმა მიგატოვა იქნებ ქალწულმა, თვით გვახლება; შენს ნაბოძებ ძღვენს თუ არ იღებს, თავად მოგიძღვნის; თუ არ უყვარხარ, უნებლიეთ შეუყვარდები.

ღმერთქალო, ახლაც მომევლინე კეთილგანწყობით, მძიმე ვანცდათვან დამიხსენი დამწუხრებული და დამიბრუნე თანადგომის დიდებულებით სულის სიმშვიდე.

კიაროსჴობილს

2 ციდან ისწრაფე, კრეტის წმინდა ტაძართან მოდი, აქ ვაშლის ხეთა დიდებული ხეივანია და სურნელოვან საკმეველთა ბოლით მოსილი საკურთხეველები.

წვიმის წვეთები ხმაურობენ ხეთა რტოებში, ველად ბალახებს ეფინება ვარდების ჩრდილი. ათრთოლებული ფოთლებიდან მოითენთება მღუმარე თველმა.

მიმობნეულან საძოვრებით მდიდარ მინდორზე ახლად მოსული ყვავილები და სააჟური

ნიავე არხვეს იაკინთებს წმინდა ბალების
წყაროთა ჩრდილში.

კიპროს შობილო, გვირგვინებით დამშვენებული
მოდი ამ ველზე და აღავსე ოქროს თასები
დამათრობელი სიხალისით განზავებული
ტკბილი ნექტარით.

ჰერას

³ მომიახლოვდი, მშვენიერო, დიღო ღვთაებაე,
მეც იმდაგვარად მომევიწიე, ნათელო ჰერა,
ვით სახელოვან ძმებს – ატრიდებს გამოეცხადე,
დიდებულ მეფეთ,

არესის საქმე აღასრულეს ოდეს კეთილად.
მათ უწინარეს მდინარების განვლეს ნაპირნი,
აქ დაივანეს, ველარ შეძლეს გზის გაგრძელება
არგოსისაკენ,

ვიდრე შენ და ზევსს, კეთილ ქართა ცით გარდმომევიწიეს,
არ მოვიწოდეს და თიონეს სანუკვარ პირმშოს.
ახლა მეც ველი შენს დიდებულ გამოცხადებას
უწინდებურად...

ჰისსადმი

⁴ თქვენ გვედრებით, კითერეა და ნერეიდნო,
შეაძლებინეთ ბედნიერად შინ დაბრუნება
ჩემს ძმას და რაც კი სანატრელი გამხდარა მისთვის
უქციეთ ცხადად.

გთხოვთ, მიუტევოთ ოდინდელი შეცოდებები,
ახლობელნი რომ გაგვახაროს ხილვის სიამით,
მტერთ კი მიუზღოს ბოროტების წილ საკადრისი
მისაგებელი.

ნულარასოდეს დაეთმინოს მსგავსი საღმობა,
სადარდებელი დაივიწყოს გარდასულ ღღეთა
და ძველებური სიყვარულით აღსავსე სულით
დაბრუნდეს დასთან,

ქალწულებისადმი

◆
⁵ ღმერთების ხედრის მეჩვენება თანაზიარი
კაცი, რომელიც შენ წინარე ზის მღუმარებით
და გისმენს ტკბილად მოსაუბრეს, ნაზად მომღიმარს
სულგანაბული.

მე კი სხვა გრძნობა მეუფლება: ოდეს გიხილავ,
თუნდ წამიერი იყოს შენი გამოცხადება,
მღელვარებისგან ამოვარდნას ისწრაფვის გული
და გაოგნებულს

ძალი არ შემწვევს, ხმა გავიღო შენდა სათქმელად.
თავბრუ მეხვევა, მწველი ალი სხეულს დამივლის,
თვალთაგან ჩინი მქეარება, სასმენელთაგან
მერთმევა სმენა,

ოფლად ვიღვრები, თრთოლა მიტანს, გონებას ვკარგავ,
ბალახზე უფრო მწვანე ფერი სახედ მედება,
მცირედი ხანიც, და უსულოდ ჩავიკეცები
მგონია, მკვლარი.

მაგრამ ყველაფრის დამთმენია საბრალო სული.

ანაქტორიას

⁶ მხედარს ადიდებს ზოგიერთი, ზოგი კი ქვეითს,
ზოგს ზომალდების ხილვა უფრო ესალბუნება,
მე კუწოლებდი ამ ბინდისფერ ღელამიწაზე
უმშენიერესს

ვისდამიც ილტვის სიყვარულით ადამიანი.
დაერწმუნებით ამ სიტყვათა ჭეშმარიტებას,
თუკი ელენეს მოიგონებთ, მიწიერთაგან
ულამაზესმა

რჩეულთა შორის ღირსეული დატოვა ქმარი,
თავის ასული, საყვარელი დათმო მშობლები
და წარიტაცა პირველხილვის ცთუნებამ ტროად
კიპრისის ნებით.

წმინდაა გრძნობა მინდობილი ღვთაების ნებას,
ისე მსუბუქი, უთრგუნველი გონების ძალით,
მომავონდება ჩემგან შორით განრინებული
ანაქტორია

და მენატრება უფრო მისი მსუბუქი რება,
ნათელი სახის ბრწყინვალება, ვიდრე ლიდის
ოქროს ეტლები, ან აბჯარასხმულ მეომართა
მშენიერება.

ბახსენება

⁷ მხოლოდ სიკვდილი მენატრება მარტოდ დარჩენილს,
ოდეს მტოვებდა, მწუხარებით მოიცრემლოდა,
გზის გასაყართან გამომეთხოვა:
„ოი, რა მძიმე სევდამ შეგვიბყრო,
მე უხალისოდ გმორდები, სააფო“.
პასუხად ვუთხარ: „გზა მშვიდობისა,
მომიგონებლე ტკბილად, ხომ გახსოვს,

რა ნეტარებით ვეძლეოდით საწუთროს ღზენას,
თუ დაგავიწყდა, თავად გაიმბობზ,
მსურს გაგახსენო,
თუ რაოდენი სილამაზე დაგვითმენია,
მინდვრად გაბნეულ ვარდებს და იებს
დავკრეფდით ერთად და გვირგვინებით
შეიმკობდი თმებს მუხლმოყრილი იქვე, ჩემს ახლოს,
დაიმშვენებდი შენს სათუთ კისერს
მინდვრის მძივებით
და გიზღებოდა ნაირგვარი ყვაილთფერობა.
შემდეგ სხეულზე გულმოდგინებით
მიიპკურებდი სურნელოვან სამეფო მირონს,
მოისვენებდი რბილ სარეცელზე

და არსად იყო სადმე ფერხული,
წმინდა ადგილი,
რომ არ გვეხილა კვალი ჩენი ბორიალისა.

ატთისს

- ⁸ სარდუში ხშირად შენზე ფიქრი აიყოლიებს,
ღვთაებასაკით გეთაყვანება.
ოდეს აქ იყავ,
შენი ხმიერი სიმღერებით იხილვებოდა.
ახლა ანათებ ლიდიელი ქალების დასში,
როგორც მთოვარე ვარდისფერთითა,
მზის ჩასვლის შემდეგ რომ გაკრთება ცის კაბადონზე,
ყველა ვარსკვლავის დამჩრდილავი უცხო მშვენებით,
რომლის ნათელი სხივი ადაესებს
მარილიან ზღვას, ყვაილებით მოფენილ მდელოს,
სადაც ლამაზად იბნევა ნამი,
გაცოცხლდებიან მაშინ ვარდები,
ყვაილნაყარი ძიძოებიც იწყებენ სუნთქვას.
დაეხეტება მიმწუხრისას იგი მოწყენით,
როს სიყვარულით იგონებს ატთისს
მისი სათუთი, მწუხარებით აღსავსე სული.
მოდით ჩემთან! – მას მოუხმობს ხმამაღლა იგი.
მაგრამ ზღვის მრავალ ხმაურთა შორის
არავის ესმის შორეული ძახილი მისი.

კლვისს

- ⁹ მე მახსენდება დედაჩემის ნათქვამი, კლვის:
„ოდესღაც, ჩემი ქალწულობისას
ყველას სჯობნიდა სიმშენიერით,
ვინც კი კულულებს ძოწისფერი ბაბთით იმკობდა.
მას უხდებოდა ეს სამკაული,
ვისაც თმა ჰქონდა კანდელზე უფრო
ცეცხლოვანი და მოელვარე.“

დამშვენდებოდა იგი უმეტეს, თუ ჩაიბნედა
ახლად დაკრეფილ ყვავილებს თმებში“.
შენ მოჩითული რიდე მთხოვე
მეძღვნა სარდედან,
ო, მომიტევე, ჩემო ასულო,
მე ვერ გიბოძებ სასურველ რიდეს,
იქნებ მიმართო მიტილენეს ლამაზ ქალწულებს...

ვაკითლამიები

კექტორისა და ანდრომაქის ქორწილი

¹⁶ ოდეს მოვიდა კვიპროსიდან
მალემსროლი მახარობელი იდაოსი,
გაავრცელა ხმა საამური,
აზიისათვის სასახელო ამბავი განთქვა:
„წყლებით მდიდარი პლაკიიდან, ღვთაებრივი თებედან უკვე
ეშურებაო გზას კექტორი მოყვასთ თანხლებით,
ზომადლით მოჰყავთ ანდრომაქე, მშვენიერი სახიერებით.
გადმოლაზავენ მარილიან ზღვას ალბათ მალე,
მოაქვთ ურიცხვი
უცხოდ ნაქარგი ძოწისფერი თავსაბურავი,
ვერცხლის თასები,
ოქროცურვილი ნაირგვარი სამკაულები, ძელები სპილოსი“.
ეს რა ისმინა, მეყვესულად წამოიჭრა მამა – მშობელი,
მთელმა ქალაქმა გულისხმა-ყო,
ახლობლებსაც აცნობეს უმაღ,
სახელოვანმა ვაჟკაცებმა, ილიონის მკვიდრმა შვილებმა
გამოიყვანეს სახედრები ლამაზბორობლება ურმებისათვის,
ზედ ქალნი დასხეს უპირველეს, ნაზწვივიანი ქალწულებიც,
ცალკე მოთავსდნენ პრიამოსის ქალიშვილები.
ეტლებს შეაბეს ახალგაზრდა რაინდებმა მალი ცხენები,
უძლიერესნი თვალს მიეფარნენ...

...

გამოჩნდა ოდეს ღვთის სადარი ანდრომაქე
კექტორთან ერთად,
ბრბო თავშეყრილი მიეგება ზარ-ზეიმით ეტლის წინარე
ეთაყვანა და წინ წარუძღვა ილიონისკენ.
ზეიმს ხშიერი საკრავების შვენოდა ჰანგი.
აეილთა ხმები მიერთვოდა ციმბალის და მაგადის ჟღერას,
ისმოდა ყმაწვილ ქალთა ტკბილი საგალობელი,
ცამდე აღწევდა ძლიერი ხმა, იხაროდენ ერისიონნი,
გზა-ბილიკები საზეიმოდ იყო მორთული,
აღესილი იყო ფიალები და კრატერები...
საკმეველის და ფონიქის სურნელება აღზევდა მაღლა,
მანდილოსნები ხმამაღალი სიმღერებით მოიმღეროდნენ,
კაცნი მომხიბლავ და მხიარულ სამადლობელს

უძღვნიდნენ ღმერთებს,
ლირამშვენიერ ჰეკებოლოს უხმობდა ყველა
და აღაუღენდა
მხურვალე ლოცვას ღვთისსადარი
ნეფე-ღედოფლის სადიღებლად.

17

...

ხის მაღალ რტოზე ტკბილი ვაშლი გამოკრთის წითლად
და ეს რტო ხისა მაღალზედ უფრო მაღალია,
დავიწყებით მოწყვეტა ვაშლის...
დავიწყებით კი არა და ვერ შეძლებით მიწვდომა მისი.

21

– საით მიდიხარ, სიქალწულებე, სიქალწულებე, რად მიმატოვე,
– აღარასოდეს დაებრუნდები, ღედოფალო, აღარასოდეს.

24

როგორც სუმბული,
მწყემსნი ფერხთა ქვეშ რომ თელავენ მთის ფერდობებზე,
ესე ყვაიელი მოწისფერი ეგლო მიწაზე.

25

მაღლა ასწიეთ ჭერი,
ჰიმენე!
სულაც ახადეთ ხუროებო, ჭერი,
ჰიმენე!
ნეფე მობრძანდება არესის სადარი,
მაღალზედ უფრო უმაღლესი.

ფრაგმენტები

27

ზეცის მნათობნი მშვენიერი მთოვარის ახლოს
მბრწყინავ სახეებს იმალავენ, ოდეს აღვსილი
აღმატებული ნათლით მოსავს მიწას ვერცხლისფრად.

28

აფროდიტეო, მოკაზმულო ოქროს გვირგვინით,
ო, როგორ მსურდა, მეც ასეთი ხვედრი მრგებოდა.

29

ვისთვისაც მხოლოდ სიკეთე მსურდა,
მათ უმეტესი მწუხარებით აღმიესეს სული.

◆
30 ახლა ლამაზად უნდა ვიმღერო
ჩველსა დასაამებლად.

ო. მშენიერნო, თქვენდა მიმართ
არ შეაცვლება ჩემი აზრები.

◆
31 მოკვდავთა შორის ნუთუ სხვა ვინმე
ჩემზედ უფრო შეეცვარდება?

◆
32 შენ დამიბრუნდი, რა კარგია, ო, როგორ მსურდი,
ნათელმოსილი სიყვარულით მეცხება სული,
იბედნიერე, ვიდრე ღრთა ბედნიერების...

◆
33 მშენიერს მხოლოდ გარეგნობა აქვს მშენიერი,
კეთილი უმაღლესი მშენიერიც მოგვეჩვენება.

◆
34 სული შემიმძრა სიყვარულმა ისე ძლიერად,
როგორც მაღლიდან მოვარდნილი ქარი შესძრავს
მთაზე მდგომ მუხას.

◆
35 დაიფიქვებენ სამუდამოდ შენს არსებობას,
თუ წილად არ გზვდა პიერიის ვარდების მაღლი,
ოდეს მოკვდები, ბნელ ჰაღესში დაიდებ ბინას
უსხეულო და უცხო ლანდებს შეუერთდები.

◆
36 ნათელმოსილი, როს მთოვარე გაკრთა ცარგვალზე,
საკურთხეველის გარეშემო დაღვნენ ქაღები.

◆
37 თუკი სიმდიდრეს ღირსება არ დააკვირვინებს,
ცუღია, ერთად – მწვერვაღია ბედნიერების.

◆
38 ჩაესვენა მთოვარეც, ვარსკვლავებიც,
დაღვა შუა ღამე,
ღრო კი მიღის, მიღის...
ისევე მარტო ვწევარ.

◆
41 – მოკვდავ მშვენიერი აღონისი, კითერეა, რა გვეშველება?
შემოიხიეთ ქიტონები,
ქალწულნო, გლოვა გმართებთ საზარი.

◆
42 უწინდებურად გონწარმხდელი ეროსი მთრგუნავს,
დაუძლეველი არსებაა იგი ტკბილ-მწარე.

◆
ხოლო შენ, ატიის, შეიძულე ჩემი ფიქრები
და ახლა შორით მიისწრაფი ანდრომედასკენ.

◆
43 – მსურდა, რომ მეთქვა შენთვის რაღაც,
მაგრამ მრცხვენია...

◆
– ღირსებითა და სათნოებით საესე სურვილი
რომ გქონდეს, განა წარმოთქვამდი სამრახის სიტყვებს?
მაშინ თვალესაც არ დახრიდი დამორცხვებული
და გამანდობდი წრფელი გულით ნათქვამ სიმართლეს.

◆
44 რა ლამაზია საყვარელი ჩემი გოგონა,
ჩემი კლეისი, ოქროვანი ყვავილის დარი,
მის ნათელ სახეს შემოვავლებ ლიდიასაც და
ლესბოსსაც მისდა სანაცვლოდ გავზხდი.

◆
45 ცისიერნი სწყალობენ უცრემლებოდ დარჩენილთ.

თარგმნა ნანა ტონიაძე

ანაპრონი

◆
1 ჰოი, ირმებზე მონადირეე, მუხლს ვიდრეკ შენ წინ,
ოქროსფერ თმებით შემკობილო ზევისს ასულო,
ნადირთმფარველო არტემისო,
მოდო, მოაპყარ მწყალობელი ეგ შენი მზერა
სწორუპოვარი ვაჟკაცების მტკიცეზღუდოვან
ქალაქს – მღებარეს ლეთეოსის მდინარებასთან,
რამეთუ მწყემსი
შენ ხარ მორჩილ მოქალაქეთა.

◆
3 მე ერთხელ ბურთი მეწამული ფერის მესროლა
ოქროსთმიანმა
ეროსმა და კვლავ სათამაშოდ.
ჭრელსანდლებიან გოგონასთან ცეკვად გამიხმო.
მაგრამ ქალწულმა,
ამ მდიდარი ლესბოსის შვილმა,
ჩემს ჭალა თმებს გადახედა დაცინვის თვალით
და მერმე სხეისკენ მიტრიალდა და გაუღიმა.

◆
ო. მბრძანებელო, შენ, ყრმა ეროსი,
ფონისაფერთვალა ნაზი ნიძფები
და აფრაღიტე ძოწითმოსილი
თავს ირთობთ ერთად. გთხოვ, გადმომხედო
უმაღლესი მთის მწვერვალიდან მღაღაღებელს და
მავედრებელს მუხლმოყრით შენდა, მოწყალედ შექმენ,
მომეველინე ჩემთა თვალთა წინ და აწ განცხრომით
მოისმინე მუდარა ესე...
გთხოვ, კლებულეს სანუკვარი რჩევით მიმართო,
აღმოუცენო სიყვარული ჩემდამო წრფელი,
ო, დიონისეე, ყურად იღე კედრება ჩემი.

◆
6 მწყურვალი ვარ, სურნელოვან ღვინით
აზარფეშა მომაწოდე ყრმაო,
შეურიე ათი წილი წყალი
მარტოოდენ ხუთ ფიალა ღვინოს,
მინდა შეესვა ასე მშვიდად, წყნარად,
მორიდებით ბოტბა უემღენა ბახუსს.

ვინადიმოთ, მაშ, ამივსე თასი,
მე არ მიყვარს ღრეობა და ჩხუბი,
რაც ჩვევად აქვთ ლოთობისას სკეითებს,
(მე კი ქვეყნად რას არ დავივიწყებ)
ოღონდ ამო სიმღერის დროს მასვი...

◆
9 მომიტანე ვაჟო წყალი, ღვინო,
ყვაილეუბი მომიტანე ჩქარა,
გვირგვინებით მსურს მოვიროთ თავი
და ხელდახელ შევებრძოლო ეროსს.

◆
11 არ მიყვარს (კაცი) ნადიმისას, როცა კრატერით
ღვინოს სვამს, ცხარობს და ბრძოლებზე ცრემლისღვრით ყვება.

არამედ ვინაც მუზებსა და ლამაზ საჩუქარს
აფროდიტესას გამახსენებს ამოდ მომღხენი...

12

ო, თრაკიულო კეიცო, მაპყრობ აღმაცერ მზერას
შეუბრალებლად გამირიბიხარ და არ მაფასებ...
თუმც დანავარდობ თავისუფლად, მე კი შენ მაინც
ამოგდებ აღვირს და სამანებს შემოგაჭენებ...
ჯერ კი მინდერად სძოვ, მსუბუქად და შმაგად თამაშობ,
არ გიწვნივია ჯერ მხედველის მარჯვენის ძალა...

13

ქერათმიანი ევრიბილე ვნებით გზნებულა
მოხეტიალე არტემონზე...
ვიდრე ხმარობდა იგი ძონძებს, ნათრეე მოსასხამს,
ყურებში კიდევ ხისა ზარებს და შიშველ მხრებზე
ხარის გამძრცვნილ ტყავს,
ჭრჭყვიან ქარქაშს, უვარგის ფარს, მეფუნთუშესთან
მრუშობდა იგი... ეწეოდა ის ყალბ ცხოვრებას,
გარყვნილი, ფლიდი არტემონი...
ხშირად კისერი ედო ძელზე, ხშირად ბორბალზე,
თვით ზურგზეც ტყავის მათრახები ბევრჯერ ხვდომია
და თმა და წვერი დაუბუტავთ...
ღღეს კი ატარებს ეტლში ასულს კიკესის ვაჟი,
ამშვენებს ოქროს საყურე და საჩრდილობელსაც
ხმარობს, ნაკეთებს სპილოს ძვლისგან,
ქალების მსგავსად.

თარგმნა თამარ კალატოზმა

ქორიკა

ალკმანი

1

...
ასეთია ღმერთების რისხვა.
ბედნიერია, ვინც თავის ღღეებს
სიხარულით და უცრემლოდ განღვეს,
მე კი ვუმღერი აგიდოს ნათელს,
ვუმზერ, მზესავით 5
ბრწყინავს აგიდო.
ქოროს კორიფე, სახელმოსილი,
არა მრთავს ნებას,
ხოტბა შევასხა მას ან გაეკიცხო,
რამეთუ იგი გამოირჩევა 10

თავის რემაში. ვით სარბიელზე გამარჯვებული ფეხმრეკი ჰუნე, ფრთებგამოსხმული ზმანებიდან გარდმოვლენილი.	15
ნუთუ ვერ ამჩნევ? ეს არის ჰუნე კენტიური. ჩემი მოფვასის აგესიქორას თმები ბზინავს, ვით წმიდა ოქრო,	20
ვერცხლივით ელავს მისი სახე. რა საჭიროა ზედმეტი სიტყვა: აქ არის თავად აგესიქორა, აგილოს მერმე მეორეა მშვენიერებით.	25
კოლაქსურ ჰუნეს ეტოქება იბენიური. ამბროსიული ღამის წყვდიადში ცად აღმომხდარი პლეადები, როგორც მნათობი სირიოსი, ჩვენ, თვით ორთრისა მოსასხამის წამლებთ გვებრძვიან.	30
ბოწის ფერებით ცის მნათობებს ვერ შევედრებით, ვერც ნაირფერი, ოქროცურვილი სამკლაურებით. არ გაგვანჩნია ლილიური რიდე, თვალმნათ ქალწულთა თავსამკაული, არა გვაქვს ნანოს კულულები. არც ღვთაებრივი არეტე გვყავს, არც სილაკისი, არც კლესისერა.	35
ენესიმბროტეს ვერ ეწვევი, რათა შეჰბელო: მსურს ასტაფისი! მიმზერს ფილილა და დამარეტე, მშვენიერი იანთემისიც. მხოლოდ აგესიქორა მაწამებს.	40 45
ნუთუ აქ არის ფეხმშვენიერი აგესიქორა? აგილოსთან ერთად ნუთუ ზოტბას არ ასხამს ზემის? მაგრამ, ღმერთებო, შეისმინეთ მათი ვედრება! ღმერთთა უწყიან დასაბამიც და დასასრულიც. ქოროს კორიფე თქვენ მოგმართაეთ: „ამაოდ კვივი, ვით ჭოტი სხვენზე, მსურს აოტისი აღმატებულად გავახარო, რამეთუ იგი მკურნალა ჩენი საღმობის. მაგრამ მხოლოდ აგესიქორას წყალობით მივადწიეთ ნანატრ სიმშვიდეს.“	50 55

...

მეხომაღლებს
 მართებთ მესაჭის მორჩილება.
 იგი სიმღერით სირინოზებს აღემატება,
 ზოლო ისინი ღვთაებრივი მოღვმის არიან. 60
 საოცრად მღერის ათი ასული,
 თერთმეტის დარად,
 მისი სიმღერა მოიღვრება,
 როგორც ქსანთოსის დინებაზე გელის გალობა,
 მშვენიერი, ცეცხლისფერი თმები... 65

11 ძინავთ მაღალი მთების მწვერვალებს, ძინავთ უფსკრულებს,
 ხეობებსა და მღვიმეებს ძინავთ,
 ძინავთ ასპიტებს, შავი მიწა რომ ასაზრდოებს,
 მაღალი მთების ცხოველებს და ფუტკართა გუნდებს.
 ძინავთ ურჩხულებს მეწამული ზღვის სიღრმეებში,
 ო, ტკბილად ძინავთ გრძელფრთიანი ჩიტების დასებს...

თარგმნა ნანა ტონიაძე

პინღაროსი

ოლიმპიური I. „ბელოფის“. პირონ სირაკუსელს
 და მის ცხენს ფურენიკოსს,
 რომლებმაც გაიმარჯვეს სრბოლაში 476 წელს.

ს. 1 უაღრესია წყალი,
 ოქრო კი, ბნელში ცეცხლივით რომ ეღვარებს,
 საგანძურების სიამაყეა.
 ო, ჩემო გულო,
 აგონების ზოტბას თუ ლამობ,
 ნუ შეეცდები
 უდაბურ ზეცად დღისით ჰპოვო ვარსკვლავი 5
 მზეს ნათელით აღმატებული,
 ნუ შეეცდები
 ოლიმპიურ თამაშობებზე უაღრესი ჰპოვო სხვა ბრძოლა,
 რადგან აქედან გადაეცემა
 მრავალხმიერი სიმღერები პოეტთა აზრებს,
 მიახლებულებს ჰიერონის ჭერკეთილ კერას,
 რათა კრონოსის ძე განადიდონ. 10

ა. 1 პიერონისა,
 რომელიც ფლობს სამართლის სკიპტრას
 ცხვართა სიუხვით სახელგანთქმულ სიცილიაზე,
 რომელიც ფლობს სიქველეთა მაღალ მწვერვალებს,
 რომელიც ბრწყინავს
 სანადიმოდ გაშლილ სუფრასთან
 ჩვენთვის ჩვეული სიმღერების თაიგულებში. 15
 მაშ, ჩამოიღე ღორიული ჩანგი სარჭედან

- თუკი შენს სულში პისასა და ფერენიკოსზე
საამო ფიქრის სიხარულმა დაისადგურა,
ფერენიკოსზე,
ცხენზე, რომელმაც ალფეოსის გასწვრივ ჭენებით, 20
რაოდეს ნებას მიშვებული სხეულით ქროდა,
ძალმოსილებას აზიარა თავის მეუფე –
- ე. 1 ეტლით მებრძოლი მბრძანებელი სირაკუსისა,
რომლის დიდებაც
ბრწყინავს კაცებით სახელგანთქმული
ლიდიელი პელოფისის მიწად,
იმ პელოფისისა,
ვინც ასე ძლიერ შეიყვარა მიწისმრყეველმა პოსეიდონმა,
როს კლოთოს წმინდა ემბაზიდან აღზევებული იხილა იგი: 25
ნათელს აფრქვევდა სპილოს ძვალი მისი ბეჭიდან.
საოცარია ეს ამბავი,
თუმც მიწიერთა მიეთ-მოეთი
ზშირად განავრცობს ჭეშმარიტებას
და გვაცთუნებენ გამონაგონით სავსე მითები.
- ს. 2 თავად ქარისიც,
ქვეყნად შობილებს რომ ანიჭებს პატივსა და სიამოვნებას, 30
დაუჯერებელს სინამდვილედ წარმოგვისახავს
და ჩვენც ვირწმუნებთ.
თუმც წარმატალი დღეები
არიან ყოვლად ბრძენი მოწმენი!
მიწიერს მართებს
ღმერთებზე თქვას მხოლოდ კეთილი
და ეს იქნება ნაკლები ცოდვა. 35
ტანტალოსის ძე,
წინაპართაგან განსხვავებით შენს შესახებ
სხვა ამბავს ვიტყვი:
ოღესლაც, ძველი ადათის წესით,
შინ მიიწვია ტანტალოსმა ღმერთნი მაღალნი
და მისთვის ძვირფას სიპილონზე
ლხინი გაპართა.
შენ სწორედ მაშინ მოგიტაცა
მბრწყინავი სამკაპის მპყრობელმა ღმერთმა. 40
- ა. 2 ნდომამ დათრგუნა მისი გული,
ოქროს ცხენებით აღგაზევა
ზეესის ზეციურ საბრძანებელში.
სხვა დროს შენსავით მოიყვანენ აქ განიმედეს,
რათა დააცხროს ზეესის ვნება. 45
და გაქრა კვალი,
ვერ დაგაბრუნეს მშობელ დედასთან მაძიებლებმა.
ხოლო შურიანი მეზობელი ასე ყვებოდა:
თითქოს იხილა, როგორ დუღდა წყალი კოცონზე
და მდულარეში იყრებოდა

	ასო-ასოდ აკუნული შენი სხეული, მერმე სუფრასთან გემრიელ ლუკმად გინაწილებდნენ და შთანგთქამდნენ.	50
ე.2	მე ვერ გავბედავ ღმერთს ეუწოლო კაცისმკვამელი, აქ შეეწყვეტ თხრობას, რადგან მკრეხელი მიწყვი ისჯება. და თუ ოდესმე ოლიმპოს მკვიდრნი მიწიერთაგან ვინმეს ღირსჰყოფდნენ, ეს იყო მხოლოდ ტანტალოსი, მანაც ვერ შესძლო გადაეტანა საოცარი ბედნიერება:	55
	უსასტიკესად დაისაჯა. რადგან შესცოდა. მალღამა ღმერთმა მის თავს ზემოთ უმძიმესი ლოდი დაჰკიდა, რომელიც უნდა ჩამოეარდეს. ნეტარ სიმშვიდეს ტანტალოსი გამოეთხოვა,	
ს.3	დაუსაბამო წამებით აღვისო მიუსაფარი მისი სიცოცხლე. იგი მეოთხე, სამის მერმე, ითმენს სატანჯველს, რადგან მესტუმრე თანასწორთათვის ღმერთებს მოჰპარა	60
	წმინდა ნექტარი და ამბროსია, რომლებშიც იყო უკედევება. ო, როგორ ცდება, ვინც იმედოვნებს, რომ ღმერთის მზერას დაემალება! სწორედ ამიტომ დაუბრუნეს მისი შვილი ცისიერებმა მოკვდავთა მოდგმის ჟამიერ ყოფას.	65
	რაოდეს იგი დაეაჟაკცდა, ღაწკები ღინღლით დაეფარა და მოისურვა სახელოვანი ჰიპოდამეა ცოლად შეერთო.	
ა.3	ჰიპოდამეა, ვისაც ჰყავდა პისელი მამა, მან მარტოდმარტო მიაშურა აქაფებულ ზღვას, ლამის წყვდიადში მოუწოდა ყრუდმოქუხარ ღმერთს, დიდებული სამკაპის მპყრობელს. ფერხთა წინარე მოველინა პოსეიდონი, ვისაც შეჰბედა:	70
	„თუკი გიგრძენია აფროდიტეს საოცარი ძღვენის სიამე, გთხოვ, შეაჩერე ოინომასის რვალის ოროლი, ელისისაკენ გამაქროლე უსწრაფეს ეტლით და გამარჯვებით გამასხვივონე. მან ცამეტ ვაჟკაცს მოუსწრაფა სიცოცხლის წამი.	75
		80
ე.3	რათა ქალწულის ქორწინება გადაეწია. ღიღია საფრთხე, დამარცხება მოელის ჯაბანს, მაგრამ თუ ვინმე სასიკვდილოდ განიწირება, მიადწევს განა უსაჩინო სიბერის ზანას	

ჩრდილში მდგარი და განრინებული მშვენიერებას?
ბრძოლა მე უნდა დავითმინო,
შენ მაზიარე ჩემი საქმის კეთილ სამანებს!“

როდი აღმოხდა ლიტონი სიტყვა,
დიდებისათვის უბოძა ღმერთმა
ოქროს ეტლი და ტაიჭები, უღლეღი ფრთებით.

85

ს. 4

ოინომაოსის ძალა მოსპო
და მისი ქალწულის სარეცელი გაიზიარა.
პიპოდაძემამ უშვა ექვსი ძე,
ექვსი სიქველით გაბრწყინებული მბრძანებელი.
ახლა კი იგი, სისხლიანი მსხვერპლით მოსილი,
განისვენებს ალფეოსის მისადგომებთან.
მის სამარესთან უამრავი მგზავრი ჩაივლის,
მრავალი მსხვერპლი ეწირება აღმართულ ბომონს.
პელოფისის სახელს შორით ასხივებს
ოლიმპიური სარბიელი,
სადაც ფერხთა სისწრაფე იბრძვის
და სამანს ეძებს მედგარი ძალა.
ძლევა მოსილი მწუხრის კარამდე
კრეფს მოგებული ბრძოლის სიამეს.

90

95

ა. 4

ღღე ღღეს გადასცემს მის ღიად სახელს,
რაც მოკვდავისთვის უმაღლესი არის პატივი!
მმართებს მიეუძღვნა მას მხედრული სადიდებელი
და დავამშვენო
ეოლიური ჰანგის გვირგვინით.
ვიცი, ისეთ კაცს, ღღევანდელთაგან
ვინც შემკულია ორი თვისებით:
მშვენიერების წვდომითა და აღმატებული ძალმოსილებით,
ვერ განვადიდებ ღირსეულად ძნობის ხეყულით!
მზრუნველი ღმერთი, შენს განზრახვებს რომელიც განჭვრეტს,
გფარავს, ჰიერონ,
თუ არ მიგატოვებს იგი,
მეც შემეძლება აღმატებული სიტკბოებით შევასხა ზოტბა

100

105

ე. 4

შენს მალემაველ ეტლთან ერთად
და გზას ვიპოვი ჩემი აზმისთვის,
რომელიც შენთვის იღწვის თვალხშიერ
კრონიონთან აღსაზევებლად.
ჩემს ძლევა მოსილ ისარს ძალას შეჰმატებს მუზა,
სხვებს ადამაღლებს სხვა ნაღვაწი,
ხოლო მეფობით გვირგვინდება უადრესობა!
ნუღარ მიმართავ მზერას უფრო შორს,
დაე, განგებამ
ამ სიმაღლეზე დავაგანოს აღსასრულამდე,
მე – მაარსებოს ძლევა მოსილთა თანამდგომად
ელინთა შორის სიბრძნით ყოველს აღმატებული.

110

115

თარგმნა ნანა ტონიამ

ხალხური პოეზია

ანტიკური ხანიდან ჩვენს დრომდე ძეგლებერძულ ხალხურ სიმღერათა მეტად მცირე ნაწილმა მოაღწია. ლიტერატურულ წყაროებში აქა-იქ ძუნწად მოხსენიებული ფრაგმენტების რიყხი ექვს ათეულამდე აღწევს. ამ სიმღერებს, ჩვეულებრივ, მღეროდნენ რელიგიური ღვთისმსახურების, შრომის, საბრძოლო ლაშქრობების, თამაშობათა დროს.

ალკეოსი

(ძე.ფ. VII-VI სს.)

2

სიმღერის ბოლო ნაწილი დაკარგულია. შემორჩენილი ფრაგმენტიდან ნათელი ხდება, რომ სიმღერა ეძღვნებოდა დიოსკურებს, გყუბ მშებს – კასტორსა და პოლიდეუკეს. დიოსკურების კულტი სხვადასხვა დროს სხვადასხვა ნიუანსს იძენდა. ალკეოსის დროს, როგორც ჩანს, ისინი ზღვაში მყოფთა მხსნელებად იყვნენ მიჩნეულნი. ხელოვნებაში კასტორსა და პოლიდეუკეს ლამაზ ეაყებად, თავმებ ბერძენ მემღერათათვის დამახასიათებელი ოვალური ქედებით გამოსახავდნენ ხოლმე. ალკეოსი თავის სიმღერებში მათ გამოიჩენას ცეცხლის ხილვას უკავშირებს. ასეთი გამოცხადება ღმერთებისა არ არის უცხო ბერძენთათვის. მსგავსი პასაჟები გვხვდება ეპოსსა თუ პოეზიაში. განსაკუთრებით საინტერესოა შემორჩენილი ფრაგმენტის ბოლო კარედი: „შაე ხომალდს – სამინელ დამით – მხსნელი ნათელით მოველინებო“. მართლაც, შთამბეჭდავი პოეტური ხატია დასაღუაყავად განწირული ხომალდის წარმოსადგენად. საყოველთაოდ მიღებული აზრით, პომეროსის პიშნი, რომელიც დიოსკურებს ეძღვნება, ასეთ შთამბეჭდაობასა და დრამატიკიზმს მოკლებულია (იხ. პ. კ. XXXIII).

6, 7, 8

სიმღერები აგებულია ორი ლეგენდარული გმირის – ელენესა და თეგისის ურთიერთდაპირისპირებაზე. მითის მიხედვით, თეგისი ზღვის ღვთაება ნერეუსის ქალიშვილია. მას გაუმჯიჯურდა მეესი, რომელსაც სამისნომ უწინასწარმეტყველა – თეგისთან შობილი ვაჟი სიძლიერით მამას აღემატებოდა. ამიგომ თეგისი მან იძულებით მიათხოვა მოკვდაე პელეუსს. უკვე ალკეოსის ლექსიდან ჩანს, რომ თეგისმა შეიყვარა მეუღლე და ქორწინებიდან ერთი წლის თავზე „ურჩეულესი ძე ნახეყარღმერთთა შორის შეა“. ეს იყო აქილეუსი, გროას ომის გმირი. ალკეოსისთვის ამ მითიდან შთაყარია თეგისის სიყვარული და ერთგულება პელეუსისადმი. როგორც ჩანს, ამ სიმღერით პოეტი პასუხობდა ცნობილ სიმღერებს ელენეს შესახებ. ელენე ძველი ბერძნული ეპოსის პოპულარული გმირია. მის სახელთან დაკავშირებულია მრავალი ისტორიული თუ ლეგენდარული ამბავი. მითის გავრცელებული ვარიანტის მიხედვით, მენელაოსის მეუღლე, მშვენიერი ელენე მოიგაყა პარისმა და გროაში წაიყვანა. მენელაოსმა მოუხმო ბერძენ გმირებს და გაილაშქრა გროაზე. ასე დაიწყო გროას ომი, რომელმაც მრავალი გმირი იმსხერა. ელენეს მითის ამ სიუეცს გადმოგეყვმს საყყო (6). მეტად საინტერესოა, რომ თანამედროვე და თანამემამულე ორი დიდი პოეტი მითის ორ განსხეყებულ ინტერპრეტაციას ეტყავამობს.

9

სიმღერამ ფრაგმენტულად მოაღწია ჩვენამდე. ჩანს, მასში პოეტი ეხებოდა მითს კასანდრას შესახებ. მითოლოგიაში მიღებული აზრის თანახმად, კასანდრა აპოლონს მისნობის ნიჭით დაუჯილოდობია. მაგრამ, როდესაც ქალწულმა უარყო მისი სიყვარული, განრისხებულმა ღმერთმა იგი დასაყა – კასანდრას წინასწარმეტყველებას აღარაყენ უყარებდა. არ ირწმუნეს მისი წინასწარმეტყველება გროას დაღუყვის შესახებაც. როდესაც გროა დაეხმო, კასანდრამ სყადა დაზალეა ათენას ქანდაყების უკან. მაგრამ ლოკოსიელმა აიასმა, ოილეუსის ძემ, ქალწული შენიშნა და იქვე პატივი ახადა. განრისხებულმა აიასმა გარის წამბილწველი მყარად დასაყა: გამარჯყებულ ბერძენთა ხომალდები, რომლითაც აიასი და მისი თანამებრძოლები სამშობლოში ბრუნდებოდნენ, მყინყარე ქარიშხალში მოახყედრა და ჩაიძირა. ნადაყლის განაწილების შემდეგ კასანდრა ერგო აგამემონს, ეისთან ერთადყე დაიღუყა მიყენში.

ეყე – ქალაქი ეყებაში.

ღეიფობოსი – პრიამოსის ძე.

11

სიმღერა ალკეოსელი ხსიათისაა. როგორც ჩანს, აქ ალკეოსი გადმოგეყმდა იმ გასაჭირის შესახებ, რომელშიც ჩაყარდა იგი მირსილოსის წინააღმდეგ შეთქმულების მოწყობის ყამს. ფრაგმენტი წარმოგეიღვენს იმ ხანად არსებულ პოლიტიკურ სიტყაყისს. „ქარები“ სიმბოლურად ასახავენ მოწი-

ნაადმდევე პოლიტიკურ ძალებს, ხოლო „ხომალდი“ იქნის ანტიკურ ხანაში უკვე ცნობილ „სახელმწიფო-ხომალდის“ მნიშვნელობას.

12

ეს სიმღერა, ისევე როგორც ვრ. 11, ალეგორიული ხასიათისაა. აქაც ვხვდებით მინიმუმებს არსებულ პოლიტიკურ სიტუაციაზე. აქაც „ხომალდი“ სიმბოლურ მნიშვნელობას იძენს. ვარაუდობენ, რომ ეს სიმღერა აღნიშნული ფრაგმენტის გაგრძელება უნდა იყოს. საკუთარი სახელი „ბიქისი“ ვხვდებით აგრეთვე სხვა ფრაგმენტშიც. თუ ვინ იყო იგი, გარკვეული არ არის.

16

ფრაგმენტი პიტაკოსს ეხება. სიტყვა „κακιστηριον“ ქართულად ეთარგმნება „სამშობლოს უბედურება“, თუმცა მას სხვა ინტერპრეტაციაც შეიძლება მიეცეს.

17

სიმღერა ფრაგმენტულია, ამიტომ ბევრი რამ ბუნდოვანია. „წმინდა ქალაქი“, მკვლევართა აზრით, უნდა იყოს მიტიკური, რადგანაც აქ იყო სამი დიდი ღვთაების – ზევსის, პერასა და დიონისეს საკულტო ადგილი. კუნძულ ლესბოსზე მდებარეობდა აგრეთვე ქალაქი პირა (პიერაწმინდა). ზოგი მკვლევარი ვარაუდობს, რომ აქ სარდლ იკულისსხვება. ეპითეტი „ცბიერი მელა“ პიტაკოსს უნდა ეხებოდეს.

20

მითოლოგიაში არისტოტელის ვრთ-ერთი პერაკლიდია: სპარტის მეფეთა – ევრიბოტონოსისა და პროკლოსის მამა.

24

ეს ფრაგმენტი ალკეოსის პოეტური ამროვნების ბრწყინვალე ნიმუშად იყო აღიარებული ჯერ კიდევ ანტიკურ ხანაში. პოეტი გვიხატავს აღამიანისა და ბუნების მშვენიერების შერწყმის მომხიბლავ სურათს. ვარაუდობენ, რომ სიმღერა ჰიმნოგრაფიული ხასიათისა იყო.

26

სიმღერის ბოლო ნაწილი დაკარგულია. შემორჩენილ ფრაგმენტში ნათლად იკვეთება პოეტის განწყობილება. „პირას ძე“ იყო პიტაკოსი. ამდენად, სიმღერა მის წინააღმდეგ დაიწერა. პიტაკოსმა, პოეტის რწმენით, დაარბია ქალაქი, გაანადგურა წმინდა ადგილები, უბედურება მოუტანა ხალხს. მან გატყა მეგობართა შორის დაღებული ფიცი. ალკეოსი შესთხოვს სამ მფარველ ღვთაებას (ზევსს, პერასა და დიონისეს), ერინისი – შურისძიების ღვთაება, მიუჩინონ მას. ეს ღვთაებები ითვლებოდნენ კუნძულ ლესბოსის მფარველებად მითიური დროიდან. ალკეოსი ყოველ ღვთაებას ტრადიციული ეპითეტებით მიმართავს: ზევსი – მოპირისპიერე ქართა მბოჭავი; პერა – მოწყალე; დიონისე – უმი ხორცის მჭამელი (ამ უკანასკნელი ეპითეტის მნიშვნელობა დამუსტებული არ არის).

ალკეოსი თავისი პოლიტიკური მრწამსით სრულიად ეწინააღმდეგებოდა პიტაკოსს, რომელიც ჯერ მისი მეკავშირე იყო, შემდეგ კი, მირსილოსისა. ალკეოსი პიტაკოსს უწოდებს „ბედნებს, ქოთნის-მუცელას“ (სტრ. 21). ასეთი არაპოეტური მიმართვა დამახასიათებელია მისთვის. დიოგენე ლაერტიოსი გვაწვდის საინტერესო სიას იმ ეპითეტებისას, რომლითაც ალკეოსი მოიხსენიებდა პიტაკოსს (1,8).

27

სიმღერა ფრაგმენტულია. სამშობლოდან გაძევებული ალკეოსი თავის ხვედრს უჩივის. მის მრავალმხიბლველ სულს ერთადერთ სიხარულს ჰგვრის ლესბოსელ ქალწულთა სილამამის ღვთაებასა და მისი წარმოდგენა (როგორც ცნობილია, მიტიკურში ყოველწლიურად იმართებოდა ქალწულთა სილამამის აგონები). სიმღერაში შეინიშნება განწყობილებათა ცვლა, რაც ნიშანდობლივია ალკეოსის ლირიკისათვის.

ონიმაქლე – ალბათ ალკეოსის თანამზრახველი.

29

ეს სიმღერა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესია ჩვენამდე მოღწეულ ფრაგმენტთა შორის. მისი შექმნის დროს, ჩანს, პოეტის მებრძოლი სული დათრგუნული იყო. ალკეოსი მივიდა იმ დასკვნამდე, რომ ცხოვრებაში ყოველივე ამაოა, რომ უჭვია სწრაფა დიად საქმეთა აღსასრულებლად, რამეთუ მარცხი გარდევია. ამის მაგალითად იმედიებს სისიფოსის მითს, რითიც მიანიშნებდა მეგობარს, რომ სიკვდილისაგან თავის დახსნა შეუძლებელია. ამიტომ საჭიროა ტკობა იმით, რაც ღმერთებს უბოძებიათ.

მელანპოსი – არისტოკრატიული მოდგმის სახელი; საყარაულოა, ერქვა იგი პოეტის მეგობარს.

*საჟო**(ძვ.წ. VII-VI სს.)*

1

ჰიმნი აფროდიტისადმი – ასეთი სახელწოდებით არის ცნობილი ეს სიმღერა ბერძნულ ლირიკაში. საჟოს შემოქმედებიდან მან ერთადერთმა მოაღწია სრულად ჩვენამდე. ანტიკურ საბერძნეთში იყო მიჩნეული იგი ულამაზეს ჰიმნად. ჯერ კიდევ ღიონისე პალიკარნასელი (ძვ.წ. I ს.) გამოყოფდა მას საჟოს სიმღერათაგან თავისი კომპოზიციური შეკრულობითა და მთლიანობით.

ჰიმნი წარმოადგენს ვედრებას ღმერთქალისადმი, რომლის ყოელის შემძლეობაშიც დაწმუნებულია პოეტი (მღრ. აქილევსის ვედრება ზევისისადმი, როცა პატროლის მიღის საომრად, პომ. ილ. 16. 233-8). სიმღერა სამ ნაწილს მოიცავს: მიმართვა, გამხმევა და ვედრება. ღვთაების გამოძახების ეს ფორმა ტრადიციული იყო კლავიკურ ჰიმნებში (ὑμνοὶ κλαυτικοί – მიმართვის ჰიმნები). მაგრამ, როცა ყოველთვის, აქაც საჟო ტრადიციულ ფორმათა ჩარჩოებით არ იფარგლება. პოეტის აზრები მიწიერი სცენებიდან თანდათან მიემართება ოლიმპიური ღმერთებისაკენ, გარდასულ დღეთა მოგონებიდან – საბეიო დაპირებისაკენ; ხდება მოელენათა შეუმჩვეელი ცეცხლი, რასაც მხოლოდ სიმღერის დასრულების შემდეგ შევიგრძნობთ სრულად.

2

ჩვენამდე მოღწეული ფრაგმენტი ნათლად წარმოგიდგენს აფროდიტისადმი მიძღვნილი რელიგიური რიტუალის მომხიბვლელ სურათს. სიმღერას აქვს კლავიკური ჰიმნის ფორმა. პოეტი სიყვარულის ღმერთქალს იწვევს გაძარტან, სადაც უნდა შესრულდეს რაღაც რიტუალი. აქ ყველაფერი იღვწაოლი მოლოდინით არის მოცული. კრებაზე აფროდიტეს პატივსაცემად აგებული იყო ორიგინალური გამართი (იხ. აღმ. დიკ. სიყ. 5.77); მას თყუანს სცემდნენ როგორც „ანთიას“ და უკავშირებდნენ ყვავილთა ბაღებს. გამაზებული იყო მისი ღრთ. ამრიგად, საჟომ ამოირჩია ღრთ და ადგილი, რომელიც შეეფერებოდა მის ღვთაებას. სიმღერის ყოელი კომპონენტი აფროდიტეს ეხება. ვაშლი იყო მისი ემბლემა. ცხენები შედიოდა მისი კულტის სისტემაში. როდესაც საჟო მოუხმობდა აფროდიტეს, აღწერდა იმ ადგილს, სადაც რელიგიური რიტუალი უნდა შესრულდებოდა. იგი გულისხმობდა, რომ სწორედ ეს ადგილი და ეს ღრთ სასურველი იქნებოდა მისი ღმერთქალისათვის. სიმღერის მეოთხე სტროფი ხსნის აღწერილი სიტუაციის შინაგან არსს. ყველაფერი მოლოდინშია, და როდესაც ღმერთქალი მოვა, მას თან მოჰყვება დღესასწაული. ბერძენთა წარმოდგენით ღმერთების ყოფნა რელიგიურ რიტუალთა შესრულების ღრთს იყო უდიდესი ბედნიერებისა და სიხარულის მომნიჭებელი. საჟო უფრო შორს მიდის, იგი მოუხმობს აფროდიტეს, არა მხოლოდ იმიტომ, რომ იმყოფებოდეს დიდ ზეიმზე, არამედ იმიტომაც, რომ ჩამოასხას ტყბილი ნექტარი ოქროს თასებში. ნექტარი არაფერს გულისხმობს სხვას, გარდა ამ სიტყვის ზუსტი მნიშვნელობისა: ეს არის ღმერთების სასმელი, რომელსაც საჟო და მისი მეგობარი ქალწულებიც უნდა ემართონ. ისინი თავის დღესასწაულს მემობენ და ბუნებრივია, სურთ აფროდიტე, მათი რჩეული ღმერთქალი, მათ შორის იყოს.

3

საჟოს ეს სიმღერა წარმოადგენს ვედრებას ღმერთქალ ჰერასადმი. ფრაგმენტი ძლიერ დაზიანებულია (ამიტომ წარმოადგენთ შემოკლებით), მაგრამ ეს გადარჩენილი ნაწილიც საშუალებას გვაძლევს, ნათლად წარმოვდგენა შევიქნათ მის შესახებ.

სიმღერაში გამოყენებულია მითოლოგიური სიუჟეტი, კერძოდ, აქ მოხსენიებულია არიან გროას ომის მონაწილენი – არესი, ომის ღმერთი ძველ საბერძნეთში და აგრილები, აგრევისის ვაჟიშვილები, სახელგანთქმული გმირები – აგამემონონი და მენელაოსი, რომლებმაც წარმატებით დაასრულეს გროას ათწლიანი ომი და შინ მშვიდობით დაბრუნდნენ.

აღსანიშნავია, რომ საჟო მრავალგზის მიმართავდა მითოლოგიურ სიუჟეტებს და წარმოადგენდა მათ საკუთარი აზრებისა და განწყობილებების შესაბამისად. მკვლევართა აზრით, ეს სიმღერა საჟოს გადასახლებაში ყოფნის ღრთს უნდა იყოს დაწერილი. ამას გვაფიქრებინებს სტ. 20-ში ამოკითხული სიტყვა – „მიმადწევიან“. შესაძლოა, საჟო ჰერას მიგაღწევში კეთილად დაბრუნებას ევედრებოდა. იგი ავლებდა ერთგვარ პარალელს მას და აგრილთა შინ მშვიდობით „მიღწევას“ შორის.

სიმღერას აქვს კლავიკური პიზნის ფორმა. იგი იწყება მიმართეთი ღმერთქალისადმი და თავდება ვედრებით ღმერთქალისადმი. წერის ამგვარი მანერა დამახასიათებელია საერთოდ სააფოს პოეზია-სათვის.

4

სიმღერა წარმოადგენს პროემპტიკონს (ლოცვა მშვიდობით დაბრუნებისათვის), რომელიც სააფოს მისი ძმისადმი – ქარაქსოსისადმი უნდა მიუძღვნა. კლავიკურ პიზნთაგან განსხვავებით პროემპტიკონი ნაყვლად ღვთაებათა მოხმობისა, იწყება მათდამი მიმართეთი (მღრ. პომ. ოდ. 3.60). ამ შემთხვევაში სააფო კვლავ აფროდიტეს მიმართავს, როგორც მღვისა და ნაოსნობის ღმერთქალს, მასთან ერთად მოიხსენიებს ნერეიდებსაც – მღვის ფერიებს. შემდეგ იგი გამოთქვამს თავის სურვილებს ძმისადმი, მისი მეგობრებისადმი და საკუთარი თავისადმიც (მღრ. პომ. ოდ. 6,185; კალიმ. 194,98). სიმღერის ბოლოს სააფო კვლავ კიარის მიმართავს ძმის კეთილად დაბრუნების თხოვნით. აქ ერთგვარად იკვერპა წრე. საეარაულოა, რომ სიმღერამ თუმცა ძლიერ დამიანებული, მაგრამ დასრულებული სხნით მოაღწია ჩვენამდე, რადგანაც მას, ისევე როგორც სააფოს მთელ რიგ პიზნებს, ახასიათებს წრიული კომპოზიცია.

პეროდოტეს გადმოცემით (II, 135), სააფოს ძმამ ქარაქსოსმა ეგვიპტეში მოგზაურობის დროს შეიყვარა ცნობილი პეტერა, სახელად როდოპისი; დიდი თანხით გამოისყიდა და თან წამოიყვანა. ამან სააფოს დიდი გულისწყრომა გამოიწვია, რაც გამოხატავს ერთ-ერთ სიმღერაში (მღრ. სტრაბ. XVII, 808; ათენ. 13. 596b; ოქს. პაპ. XV. 1800, 7-13; ფოტ. „Ποδάρως ἀνδρῖα“), რომელიც აღსაყვს უნდა ყოფილიყო მისთვის დამახასიათებელი ემოციურობით, სიყვარულით ძმისადმი და სიძულელით ამავს ქალისადმი (იხ. ოვიდ. წერ. სააფოს, 63-64); ამ სიმღერას ჩვენამდე არ მოუღწევია, სამაგიეროდ ჩვენთვის ცნობილია სხვა ფრაგმენტები, სადაც სააფო ამ თემას ეხებოდა. ქალს, რომელსაც პეროდოტე როდოპისად მოიხსენიებდა, იგი დორიქის უწოდებდა (მეად. სტრაბ. XVII, 808).

5

მართალია, სიმღერას აკლია ბოლო ნაწილი, მაგრამ გოვეს მთლიან, დასრულებულ მთაბეჭდვებს. იგი თითქოს პოეტის ერთი ამოსუნთქვით არის დაწერილი. ლონგინოსმა (ჩე.წ. III ს.) დიდი სიმტკიცით განსაზღვრა მისი მთავებულება პოეტური ძალა: „არა ხართ გაოცებულნი, თუ როგორ მიმართავს იგი (სააფოს – ნ. გ.) თითქოსდა შორით მყოფ სულსა თუ სხეულს, სმენას თუ ენას, თვალბნას თუ ფერს – ყოველივეს, რაც თითქოსდა განიღვება მისგან. ურთიერთსაწინააღმდეგო გრძნობათ რომ აერთებს, ის ერთდროულად თან იწვის, თან იყინება, ან გონი ერთმევა, თან ცნობას ეგება, ან სიყვდილის მიმოთ ძრწის, თან სიკვილის ნატრობს, რათა თავისი განცდა ერთი რომელიმე გრძნობით ყო არა, გრძნობათა ჭიდილით წარმოსახოს. განა ასე არ მოსდით მიჯნურთ. მაგრამ ეს არის, როგორც ვთქვით, ყველაზე მძაფრი, მძაფრთა შორის) და მათი თავმოყვარა ერთ მთლიანში, რაც გომოარჩევს ამ სიმღერას სხვათაგან“ (თარგმ. ბ. ბრეგვაძისა). ლონგინოსი არსად არ აღნიშნავს, რომ მას ფრაგმენტი მოჰყავს მთლიანობაში. ძნელია რაიმეს თქმა ამ საკითხთან დაკავშირებით. შესაძლოა, მისი ბოლო ნაწილი მართლაც დაიკარგა. თუმცა ის, რაც გადარჩა, არის ერთიანი და ნათელი. უფრო მეტიც, ეს სიმღერა ემოციური პოეზიის შეუღარებელი ნიმუშია, მასში პოეტი ადამიანურ ენებათა გადმოცემის უმაღლეს ხელაოვნებას აწვევს.

6

სიმღერა ეძღვნება პოეტის მეგობარ ქალს – ანაქტორიას. ლექსში მოხსენიებული ელენე ძველი ბერძნული ეპოსის საყვარელი პერსონაჟია. არაჩვეულებრივი სილამაზის გამო მის სახელს მრავალი გმირის სახიფათო თავგადასავალს უკავშირებდნენ. მისი სილამაზით მოხიბლულმა პარისმა იგი მოიგო და ტროაში წაიყვანა. ელენეს ქმარმა – მენელაოსმა დასახმარებლად მოუხმო გმირებს და პარისი ბრძოლაში გამოიწვია. ასე დაიწყო ტროას ომი.

სიმღერა იწყება ერთგვარი priamel-ით „მოგი... სხეები... მე კი...“ ვარაუდობენ, რომ ეს ფორმა დამახასიათებელი უნდა ყოფილიყო ბერძნული ლირიკისათვის (მღრ. პორაყ. ოდ. I, 1, 7). სააფოს იგი დასჭირდა საკუთარი მსოფლმხედველობის გადმოსაცემად. ამ სიმღერაში პოეტი აყენებს უმშენიერესის პრობლემას – მიმართავს თავის ქალურ იდეალს მამაკაციური იდეალის წინააღმდეგ. მისთვის უმშენიერესი არის ის, რაც ადამიანს უყვარს. სიყვარულისადმი ლტოლვა და თავყვანისცემა სააფოს არსებობის წარმმართველი იყო. ამავე მრავალგმის მიგვანიშნებდა პოეტი სიმღერებში, მაგრამ ესოდენი სინათლით ჩვენამდე მოღწეული მხოლოდ ამ ფრაგმენტში გამოიხატა მისი აზრი. ამ სიმღერის წერის მომენტში სააფოსათვის მთავარი იყო ანაქტორიას ფიმიკური ხილვა.

7

ამ სიმღერის მიხედვით საშუალება გვეძლევა წარმოვიდგინოთ სააფოს წრის ქალწულთა ცხოვრების სურათები: ისინი მინდვრად კრეფდნენ ყვავილებს, გვირგვინებით თმებზემოკობილი სეირნობ-

დენე წმინდა ადგილებში, მათ სხეულს ასდიოდა მეფურ ნელსაცხებელთა სააპო სურნელებად... ფრაგმენტი იწყება მეგობართან განმორებული პოეტის სვედიანი სიტყვებით. ეს სტრიქონი გრაგიკულ ნოტებს შეიცავს (მღრ. კომ. ოდ. 8, 461). სააჟო წარმოგვიდგენს იმ გრძნობებს, რომელსაც იგი განიცდის ახლა, როდესაც გამომშვიდობება წარსულს ჩაბარდა. საყვარელ მეგობართან განშორება აედამყოფურად მოქმედებს მის პოეტურ სულზე. შეყვარებულთან გამოთხოვებით გამოწვეული სიკვდილის სურვილი დამახასიათებელია ელნისტური პოეზიისათვის, თუმცა ეს ანარქიკლი წრფელი ემოციებისა, ხშირად გაყვეთილი ფრამის მთაბჭვდილებას გოეებს. ბედნიერი წუთების გახსენება სხვა ხელოვანთან, შესაძლოა, ბანალური გამხდარიყო და მოსაწყენი, მაგრამ სააჟოს ძალა იმაშია, რომ იგი უბრალო, გასაგები ენით, ყოველგვარი შეღამბების გარეშე გამოხატავს განყლილ გრძნობათა სიძლიერეს.

8

ეს მომხიბლავი სიმღერა, ჩანს, სააჟომ მის მეგობარ აგთისს მიუღენა. მასზე პოეტს ალბათ სხვა სიმღერებიც ექნებოდა დაწერილი, რომელთაგან მხოლოდ მყირეოდენი შემოგვინახა დრომ. ამ ფრაგმენტებიდან ცხადი ხდება, თუ რაოდენ დიდი სიყვარულით უნდა ყოფილიყო განწყობილი სააჟო თავისი მეგობრისადმი.

ფრაგმენტის დასაწყისი სტრიქონები დაკარგულია, ამიტომ ვაუგებარი რჩება, თუ ვინ იგულისხმება სარდემი მყოფად, რომელსაც აგთისზე ფიქრით „სული უმძიმდება“.

9

ეს სიმღერა სააჟოს თავისი შეილის – კლეისისადმი მიუძღენია. ფრაგმენტი გვიან იქნა აღმოჩენილი: 1939 წელს იგი პირველად გამოაქვეყნა ეოგლიანომ „ფილოლოგუსში“ ორი – მილანური b და კოპენჰაგენური a ხელნაწერების მიხედვით. მისი სააჟოსადმი კუთნილება დაადგინა ცნობილმა მეუნიერმა ლობელმა 1941 წელს.

ვარაულობენ, რომ სააჟოს ეს სიმღერა გაძეების დროს უნდა დაეწერა. პიტაკოსი, რომლის დროსაც გაასახლეს იგი მიტილენდან, იყო კლენაქტიდების ჩამომავალი. თუ რამ გამოიწვია სააჟოს გაძეება, ამაზე მეუნიერებაში არ არის ერთიანი აზრი.

16

ეს ფრაგმენტი სააჟოს ქმნილებათაგან მედარებით კარგად შემოგვინახა ორმა პაპირუსმა. იგი აღდგენილი სახით წარმოგვიდგენა ათენოსმა (II 460). პაპირუსებში არის მინიშნება იმის შესახებ, რომ სიმღერა II წიგნის ბოლოს ყოფილა მოთაესებული. მოგვიერ მკვლევარს ეჭვი ეპარებოდა მის სააჟოსადმი კუთნილებაში, მაგრამ ენობრივმა ანალიზმა გააქარწყლა ეს აზრი. ფრაგმენტი წარმოადგენს მითური გვირების – პექტორისა და ანდრომაქეს ქორწილის მომხიბვლელ სურათს. ვარაულობენ, რომ იგი საქორწინო ეპითალამია იყო. აქ წარმოდგენილი სურათი ერთგვარ მიმართებაშია პომპროსის ეპოსთან (იხ. ოდ. 24, 265, 321; აგრ. 6, 396; ოდ. 23, 362). მაგრამ იმდენად თავისებურია და განსხვავებული სააჟოს თხრობის მანერა და სტილი, რომ ყოველგვარ გავენამზე სრულიად ზედმეტია საუბარი. სააჟოს ქალური ბუნება ჩანს იმ ეპითეგებსა და განსამღვრებებში, რაც უხვად არის წარმოდგენილი სიმღერაში. პოეტი ახასიათებს ანდრომაქეს მომხიბვლელობას და არაფერს ამბობს პექტორის შესახებ. იგი გატაცებით აღწერს იმ სიმღიდრეს, რაც მექორწინებებს მოაქვთ ხომალდით. ეს ერთგვარ საშეიმო ელფერს აძლევს სიმღერას. ამას მოსდევს ახალი სურათი – ქალაქის მშადებისა ნეფე-დლოფლის შესახედრად, და კიდევ ახალი სურათი – დიდი საქორწინო დღესასწაულისა. სიმღერის კითხვა თანდათან იყრობს მკითხველს, უქმნის მას საოუარ საშეიმო განწყობილებას. ამ გრძნობას აძლიერებს სიმღერის ამაღლებული ტონი და მთლიანობა დროში.

ენა და მეტრიკული წყობა ლექსისა არ არის ჩვეულებრივი სააჟოს პოეზიისათვის. კრთის მხრივ, აქ პოეტი ისამღვრება ლესბოსური დიალექტით, გაურბის პიატუსებსა და ეპიკურ აღწერებს, მეორეს მხრივ, იყენებს არალესბოსურ გაშოთქმებსა და ფორმებს.

21

სიმღერა დიალოგის ფორმით უნდა ყოფილიყო დაწერილი. შესაძლოა, მას ინსცენირების სახეუქონდა საქორწინო ცერემონიალების დროს.

25

ეს მომხიბლავი ეპითალამია ნეფის მოახლოებისას იმღერებოდა ალბათ დლოფლის სახლში. მასში იგრძნობა ამაღლებული ტონი და საშეიმო განწყობილება.

43

არისტოტელეს თანახმად (რიტ. I, 9), ეს ფრაგმენტი არის იმ სიმღერის ნაწილი, რომელიც სააჟოს დაუწერია ალკეოსის პასუხად. ჩანს, „პოეტიკის“ ავტორმა იყოდა ამ სიმღერათა არსებობისა და კავ-

შირის შესახებ. თუ დაუაკვირდებით ფრაგმენტს, შეეამჩნევთ, რაოდენი თავშეკავებულობით მიზართავს ალექსის თანამოსაუბრეს. საპფოს პასუხი კი მკვეთრია და შეუბრალებელი. სიმღერა სასაუბრო გონით უნდა ყოფილიყო დაწერილი.

ანაკრეონი

(ძვ.წ. VI ს.)

1

ლეთოსი – მღინარე მცირე აზიაში, ერთვის მენანდროსს, რომლის სანაპიროზე მდებარეობდა ქალაქი მაგნესია. ამ ქალაქს განსაკუთრებით მფარველობდა არტემისი.

მაგნესიელმა ვაჟაკებმა გმირული წინააღმდეგობა გაუწიეს სპარსელთა ჯარს, ამიგომაც უწოდებს პოეტი მათ სწორუპოვართ.

ლექსი გამართულია მსუბუქი გლიკონური საზომით, მხოლოდ მესამე და მეხუთე კარედებშია ფრეკრატესული საზომი გამოყენებული.

3

ამ ლექსში ანაკრეონი ერთგვარი სიმსუბუქით აგვიწერს თავის სიბერეს და ამის გამო ლესბოსელი ქალწულისაგან უარყოფას.

ლესბოს – კუნძული, რომელიც მდებარეობს მცირე აზიის ჩრდილო-დასავლეთ სანაპიროსთან.

6

ეს ფრაგმენტი შედარებით სრულადაა მოღწეული. იგი სუფრული სიმღერაა და ისევ და ისევ ზომბერი ნადიმისაკენ მოუწოდებს მოქიფებებს.

ლექსში პოეტი ახსენებს სკეითუსს, რომელთა ღვინის სმა ღრუბასა და ჩხუბთანაა დაკავშირებული. სკეითები არაბერძნული ტომებია და ისინი ჩრდილოეთით სახლობენ.

9

მემორჩენილი ნაწყვეტი ბერძნული ნადიმის სურათებს გვიხატავს. იგი სუფრულ სიმღერებს მიეკუთვნება. პოეტი უბრძანებს ახალგაზრდა ვაჟს გვირგვინების მოტანას. როგორც ვიცით, მონადიშეთათვის აუცილებელი იყო ყვავილთა გვირგვინებით თავდაამშვენება. ისინი უგრძობდნენ შუბლს და საამო სურნელებით გულს უხალისებდნენ, მეტი სიძლიერით აღაგმებდნენ სიყვარულთან საბრძოლველად.

12

ანაკრეონი თავისი გრძნობების გამოხატვისათვის ხშირად ალევგორიასაც მიმართავს. ასეა აქაც: „თრაკიელ კვიმი“ უნდა ეიგულისხმობთ პოლიკრატის კარზე მყოფი რომელიმე თრაკიელი ჰეგრა. არსებობს აზრი, თითქოს პოეტი ნამდვილად მიმართავს ცხენს, რომლითაც უნდა დაესაჩუქრებინათ, მაგრამ ეს არ უნდა იყოს მართალი აზრი, რადგან ცნობილია, რომ ანაკრეონი საოცრად უანგარო პორეუება გახლდათ. მოსალოდნელ საჩუქარზე პოეტი წერას არ დაიწყებდა.

13

მოგიერთ გამოცემაში ეს ფრაგმენტები ცალ-ცალკე გვხვდება, ზოგან კი ერთად. ჩვენც ვარჩიეთ ერთმანეთის მიმდევრობით წარმოგვედგინა, რათა არ დარღვეულიყო აზრის მთლიანობა.

ლექსიდან ჩანს, რომ ანაკრეონი გულგრილი არ უნდა ყოფილიყო ეერაიპილესადმი, რომელმაც პოეტს ყოფილი მაწანწალა არტემონი არჩია. პოეტი ძალზე დაუნდობელია. იგი გესლიანი სიგყვებით დასცინის თავისი მეტოქის მთელ წარსულ ცხოვრებასა თუ აწმყოს.

„ხშირად კისერი ეღო ჯირკმე, ხშირად ბორბალზე“ – ამ სიგყვებში უნდა იგულისხმებოდეს დაზნაშაის დასჯის ერთ-ერთი სახეობა. ასე სჯიდნენ მაგყუარა გამყიდველებსა და მყიდველებს.

ალკმანი

(ძვ.წ. VII ს. II ნახევარი)

1

ერთადერთი ფრაგმენტი, რომელმაც ჩვენამდე მოაღწია შედარებით ვრცლად. მისი ტექსტი აღმოჩნდა XIX საუკუნეში ერთ-ერთი ეგვიპტური სამარხის პაპირუსებში. ეს არის სიმღერა, რომელსაც ასრულებდა ქალწულთა გუნდი. როგორც მოღწეული სტრიქონებიდან ჩანს, იგი ეძღვნება ქალწულებს – აგილოსა და აგესიორას.

სტრ. 17 ვენეციური ცხენი – ვენეტები, ილირიის (ადრიატიკის ზღვის აღმოსავლეთი სანაპირო) მოსახლენი.

სტრ. 26-27 სკიითური და ლიდური ცხენები – დასახელებულია ცხენთა საუკეთესო ჯიშები, ხოლო ქალიშვილისა და ცხენის შედარება დამახასიათებელია ძველბერძნულ პოეზიისათვის.

სტრ. 30 ორთრია – ვარაუდობენ, აქ იგულისხმება ქალღმერთი არტემისი („ორთრია“ – „აღმშობავალი“, არტემისის ეპითეტი სპარტასა და არკადიაში).

სტრ. 36 ნანო – ცნობილი პოეტი ქალი.

სტრ. 55 აოგისი – ან არტემისის ეპითეგია, ან ჩვენთვის უცნობი ღმერთების სახელი.

სტრ. 64 ქსანთოსი – მდინარე მცირე აზიაში.

პინდაროსი

(ძე. VII-VI სს.)

ოლიმპიური I. პიერონ სირაკუსელს.

„ქვეყნად სიმღერათა შორის უმშვენიერესს“ უწოდებს ლუკიანოსი ამ სიმღერას („სიმზარა“, 7). ალექსანდრიულ გრადიკაში ამ ოდას პინდაროსის ოლიმპიურ სიმღერათა შორის პირველი ადგილი აქვს მიჩნეული, რამდენადაც მასში ხოგბამუსხმულია ოლიმპიური ასპარეზობანი და მათი პირველი დამაარსებელი პელოფსი (ოლიმპიურ მეორე ოდაში ოლიმპიურ ასპარეზობათა დამაარსებლად პინდაროსი ასახელებს პერაკლეს, სტრ. 5).

ოდა ეძღვნება სირაკუსის გირანს, პიერონს, რომელმაც 476 წელს ოლიმპიურ დოღში მოიპოვა გამარჯვება. პინდაროსმა პიერონს სხვა ოდებიც მიუძღვნა, მაგრამ ეს ყველაზე ადრეულია მათ შორის. ოდა პოეტის სიცილიაზე მოგზაურობის დროს არის დაწერილი. მას მკვეთრად გამოეყენილი სიმეტრიულობა ახასიათებს. დასაწყისი საქმოდ რთულია (სტრ. 1-7), პინდაროსი ერთმანეთის გვერდით აყენებს სამყაროს დასაბამი წყლისა და ოლიმპიურ ასპარეზობათა უაღრესობას, რასაც მოსდევს ამ ასპარეზობებში გამარჯვებული პიერონისა და მისი ცხენის – ფერნიციოსის ხოგბა (სტრ. 8-24). ამ დიდებული შესავლის შემდეგ იწყება ოდის მითოლოგიური ნაწილი – ამავე პელოფსზე, ოლიმპიურ ასპარეზობათა დამაარსებელზე (სტრ. 25-96). ოდის დასკენით ნაწილში (სტრ. 96-116) კვლავ პიერონი და მისი გამარჯვება არის ხოგბამუსხმული.

(სტრიქონთა ნუმერაცია წარმოდგენილია ორიგინალის მიხედვით).

1. „უაღრესია წყალი...“ – ამ ოდის ცნობილი დასაწყისი დიდ კამათს იწვევდა ძველ ბერძენ მოაზროვნეთა შორის. არისტოტელესთან ვხვდებით ასეთ განმარტებას: „იშვითი სჯობს მრავალს, როგორც ოქრო რკინას, თუმცა ის ნაკლებ გამოიყენება. ოქროს მეტი ღირებულება აქვს, რადგან მისი მოპოვება ძნელია. მაგრამ, მეორეს მხრივ, ხშირი იშვითთ სჯობს, რადგან მეტად გამოიყენება და რადგან „ხშირი“ სჯობს „იშვითს“, ამიტომაც ნათქვამი, რომ: „წყალი უკეთესია“ („რიტორიკა“, 17. თარგმანი თ. უკუაესი). სქოლიასტები მიიჩნევენ, რომ ამ სიტყვაში გამოხატული იყო თალეს მიღებულის ფილოსოფია, რომელიც სამყაროს პირველსაწყისად წყალს აღიარებდა.

4. პოეტის საკუთარი თავისადმი მიმართვის ერთ-ერთი ფორმა.

16. პოეტი მიმართავს საკუთარ თავს.

17. ფერნიციოსი („გამარჯვების მომგანი“) – სახელი პიერონის ცხენისა, რომელმაც თავის პაგრონს უფრო ადრეც, 482 და 478 წლებში პითიურ ასპარეზობებზე მოუგანა გამარჯვება.

23. იგულისხმება: პისა, ადგილი ოლიმპიის მახლობლად.

27 და მომდევნო სტრიქონებში პინდაროსი ახდენს მითის გრანსფორმაციას. ამ არქაული მითის ჩვეულებრივი ვერსიის მიხედვით, განგალოსმა გადაწყვიტა რა ღმერთების გამოცდა, ასო-ასო აეყწა თავისი შვილი პელოფსი, ქვაბში მოხარმა და სტუმრად მიწვეულ ცისიერებს გაუმასპინძლდა. ღმერთებმ, რომელიც გართული იყო დაკარგულ პერსეფონებზე ფიქრით, შეგპაძ კიდევ მხრის ნაწილი. დანარჩენი ღმერთები, რომლებიც ყველაფერს მიხედნენ, აღშფოთდნენ და კვლავ აღადგინეს პელოფსი. მხრის ნაწილი, რომელიც ღმერთებ მიირთვა, შეეკაღეს სპილოს ძელით, ხოლო განგალოსი დასაჯეს.

პინდაროსი გეთავაზობს მითის მორალიზებულ ვარიანტს. ქვაბი შეეყვლილია ემბამით, რომელშიც მორია კლათო ახალშობილ პელოფსს განბანს. სპილოს ძელი, მისი მხრის თანდაყოლილი სიქათქათით, რითაც მოიხიბლება პოსეიდონი, ხოლო პელოფსი, პინდაროსის მიხედვით, დაისაჯა იმიტომ, რომ ღმერთებს მოპარა უკედავება და შეეკადა მის მინიჭებას ადამიანებისათვის.

44. განიმედესი, ლაოქედონის ძე, „ილიადის“ მიხედვით (V, 265; II, 232) იგი ცხოვრობდა პელოფსამდე, ხოლო კიკლიკური ეპოსის მიხედვით („მცირე ილიადა“ 6) – პელოფსის შემდეგ.

60. „მეოთხე სამის მერმე...“ – გაუგებარი ადგილი: სქოლიასტების აზრით, აქ იგულისხმება ან კადესის ოთხი დიდი ცოდვილი – სისიფოსი, ტიტიოსი, იქსიონი და ტანტალოსი, ან ოთხი სასჯელი – შიმშილი, წყურვილი, შიში და უკვდავება. ჰომეროსი არ მოიხსენიებს შიშს, ხოლო პინდაროსი – შიშ-შილს და წყურვილს.

71. იგულისხმება: ოინომაოსი, პისას მეფე.

81. „...ცამეტი სასიძო...“ – იხ. პავსანიასი (VI, 21. 10-11), შდრ. პინდ. 135.

87. „...უღლელი ფრთებით...“ – ასე წარმოსახავენ პელოფისის ცხენებს (იხ. პავსანიასი, V, 17, 7).

დ რ ა მ ა

ტრაგედია

დრამა თავისი კლასიკური ფორმით საბერძნეთში ჩამოყალიბდა. ეს იყო სინთეზური ხელოვნება, რომელიც აერთიანებდა რიგუალის საკრალურობას, ეპიკური თხრობის მასშტაბურობას, ლირიკის ინტიმურობას, მუსიკის ირაიონალობას, კოსტიუმებისა და ნიღბების გამომსახველობითობას, შემოქმედის ნიჭიერებას, მსახიობის ოსტატობას – ყოველივე იმას, რაც სანახაობის გრანდიოზულობის საფუძველს ქმნიდა. რიგული, რომელიც ამ სინთეზის საშუალებას იძლეოდა, დონისეს კულტთან იყო დაკავშირებული. როდესაც ამ კულტმა ათენში სახელმწიფოებრივი აღიარება მოიპოვა (ძვ.წ. VI საუკუნის დასასრული), თეატრალური სანახაობები სამოგადოების უმნიშვნელოვანეს მოვლენად იქცა. ძველ საბერძნეთში დონისეს კულტს წელიწადში ხუთი დღესასწაული ეძღვნებოდა, რომელთაგან სამს თან ახლდა თეატრალური ზეიმები (ლენეები, სოფლის დონისიები, ქალაქის ანუ დიდი დონისიები). როდესაც ამ ზეიმებმა აგონის ხასიათი მიიღეს, პირველობისათვის ბრძოლაში ერთმანეთს დაუპირისპირეს სამი პოეტი, რომელთაგან თითოეული წარმოადგენდა სამ გრაგედიასა და ერთ საგირულ დრამას, პიესას, სადაც ქოროს პარტიებს ასრულებდნენ საგირები, დონისეს თანმხლები თხისმაგვარი არსებები (აქედან მომდინარეობს სახელწოდება „ტრაგედია“ ანუ „თხის სიმღერა“). ჯილდოს აგონის ყოველი მონაწილე იღებდა, თუმცა, პირველი, საპატიო ჯილდო მხოლოდ გამარჯვებულს ენიჭებოდა.

ძვ.წ. V-IV საუკუნეებში დრამა თავისი ორი უმთავრესი ნაირსახეობით, გრაგედიითა და კომედიით, მხატვრული სიგყვიერების წამყვან ენარად იქცა. გრაგედიის საწყისად არისტოტელე ქორიკულ ლირიკას, კერძოდ ღითრამბოსს მიიჩნევდა („პოეტიკა“, IV). მისი წარმოშობა ქოროდან გამოყოფილმა პირველმა მსახიობმა განაპირობა. დრამატული ელემენტის გაძლიერებას ხელი შეუწყო მეორე მსახიობის გამოყენამ სცენაზე, რამაც ურთიერთდაპირისპირებულ ძალთა კონფლიქტის წარმოდგენის შესაძლებლობა შექმნა. მეორე მსახიობის იღვა კი ეკუთვნოდა ესქილეს, რომელმაც „ტრაგედიის მამის“ სახელი დაიმკვიდრა სიგყვაკამბული მწერლობის ისტორიაში.

ესქილე

(ძვ.წ. 525-456 წწ.)

არისტოკრატული მოდემის პოეტის მოღვაწეობის ხანა ემთხვევა იმ მოვლენებს, რომლებმაც უდიდესი როლი შეასრულეს ბერძნული საზოგადოების ისტორიაში. ეს იყო პისისტრატიდების გირანიის დამხობისა და კლისთენესის რეფორმათა შედეგად ათენის დემოკრატიულ სახელმწიფოდ ჩამოყალიბების პერიოდი გამაფრებული ბერძენ-სპარსელთა ომებით, რომელთა უშუალო მონაწილეს თავად იყო. ესქილეს მთელი შემოქმედება ამ ეპოქის ანარეკლია. მას 90-მდე გრაგედია დაუწერია, რომელთაგან ჩვენამდე სრულად მხოლოდ შვიდი შემორჩა, მათ შორის ერთი ტრილოგია, სახელწოდებით „ო რ ე ს ტ ე ა“. ეს ტრილოგია („ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი“, „ქ ო ე ფ ო რ ე ბ ი“, „ე ე მ ე ნ ი დ ე ბ ი“), რომელიც დრამატურგს თავისი შემოქმედებითი გმის დასასრულს დაუწერია, ფილოსოფიური სიღრმითა და მხატვრული სრულყოფილებით გამოირჩევა. ერთი მითოსური ამბით დაკავშირებულ ამ სამ გრაგედიაში მთელი სისრულით გაიხსნა ესქილეს შემოქმედების უმთავრესი თემა – ზეიმი ათენური დემოკრატიისა, რომელიც სამყაროს სამართლიანობის

განსახიერებელ მიზნად პოეგს. გრილოგია ეხება დანაშაულისა და შურისძიების, ადამიანის ნებისა და ღვთის განგების ურთიერთდაპირისპირების პრობლემებს. სამართლიანი შურისძიების იდეის მეობით ესქილე ბოლო ტრაგედიაში („ეგმენიდები“) განადიდებს ათენის სახელმწიფოს, რომელიც მისი აზრით, ეფუძნება რა მართალგანგებას, ახალ პოლისურ მორალს სთავაზობს სამყაროს.

თარგმანები:

ესქილე, ორესტეა, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა გივლა სარიშვილმა, თბილისი 1974 წ.
ესქილე, ტრაგედიები, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა გივლა სარიშვილმა, თბილისი 1978 წ.

ორესტეა

აგამემნონი

მოქმედი პირნი:

გუშაგი,
არგოსელ მოხუცთა ქორო,
კლიტემნესტრა,
მაინე,

აგამემნონი,
კასანდრა,
ეგისტოსი.

პროლოგოსი

(არგოსის სამეფო სასახლე. სასახლის სახურავზე წამოწოლილია გუშაგი)

გუშაგი

ღმერთებსა ვევერი, ტანჯვას ჩემსას დასდონ სამანი.
უკვე გასრულდა წელიწადი, რაც დარაჯად ვარ
ატრიდთა სახლის სახურავზე, ძალღური ყოფით.
ზემიჭვრეტია დამეული კრება ვარსკვლავთა,
ზოგი რომ ზამთარს, ზოგიც ზაფხულს უგზავნის მოკვდავთ –
ციაგს რომ ჰფენენ და შვენობენ ეთერის წიად,
ოდეს მიმქრალნი კვლავ აღსავლით აღბრწყინდებიან.
ახლა მე ველი ჩირაღდნის ნიშანს,
აღს მოლაპლაპეს, რაც მოიტანს ტროიდან ცნობას –
ამბავს ქალაქის დაცემისა, ამას იქადის
კაცურ-განმსჯელი, მოიმედე დიაცის გული.
ავსიზმრეული, ნესტიანი ჩემი საწოლი
განა საძილედ პირს მიმიქცევს სიზმართა ზილვად,
გადამფოფრია თავზე შიში ნაცვლად ძილისა,
რომელიც ოდენ წამწამებზე წამით გაკრთება.
ხან მინდა სტყენა წამოვიწყო, ხანაც სიმღერა,
რომ აგრერიგი განვიმზადო ძილის წამალი.
ბოლოს კი ვტირი სახლეულის ბელზე მკენესარი,
რომ აღარ დამშთა მოკეთე და ჭირისუფალი.
სვებედნიერად ჩამომეხსნას ნეტაეი ტვირთი
და კეთილ მაცნედ ამოფრინდეს ალი წყვილიად ში.

ა.

(შორეთში იფეთქებს ალი)

დიდება შენდა, ო. ჩირალო, შენ, ღამის დღეო.
ნათელო, აღძრავ სახიობას ფერხისაისას
არგოსში მრავალს, ამ ხვედრისთვის დიდება შენდა.
ექე-ჰე-ჰეი!

უნდა ვაცნობო ეს ამბავი დაუყოვნებლივ
აგამემნონის ცოლს, წამოდგეს სარეცელიდან,
ვაშას ძახილით მიეგებოს ღამეულ პატრუქს.
უკვე დაეცა ილიონის ციხე-ქალაქი,
როგორც გვაუწყა კოცონმა ბნელში.
თაეად პირველი დაუველი ფერხულს.
ხელმწიფის ბედზე ნაყარია რემლი, რომელიც
მე გამისრულდა სამჯერ ექვსით – კეთილი რიცხვით.
სეებედნიერი ნეტავ ხელზე ხელს შემახებდეს
ხელმწიფე იგი, სამშობლოში მობრუნებული.
სხვა ამბებზე კი უნდა ვდუმედ. ვეება ხარი
ტლანქი ჩლიქებით შემდგომია ენაზე მქისედ.
სახლს ენა ჰქონდეს – უცხადესად გვითხრობდა ყოველს.
ამ ამბავს ისევ მას ვანდობდი, ვინც უკვე უწყის.
და ვინც არ უწყის, მას უფროვე გაუუვიწყებდი.

(გუშავი გადის, ორქესტრაზე გამოჩნდება არგოსელთა ქორო)

პაროდოსი

ქოროს უხუცესი

ათი წელია, რაც პრიაპოსის
დიდი მეტოქე მენელაოსი და ხელმწიფე
აგამემნონი,
ზევისის განგებით ორტახტოვან, ორსკიატროსან
ატრიდთა ჯუფთი
აქაველთა უშქარი ლაშქრით და ხომალდებით
ჩვენი მიწიდან გარდაიხვეწა,
ჩაება ომში.
და ხმობდნენ არესს.
ასე ძერები ხმობენ
ბარტყებს ბუდიდან ჩამოცვენილებს.
ზერე დაჰფრენენ, გამწარებით
ფრთათა ნიჩბებს ურტყამენ ჰაერს.
დაფართხალევენ მწუხარებით
საბუდარს აგრე.
ვიდრე არ ისმენს მკვედრებელთა
ვალალებას მეუფე ზეცით –
აპოლონი, პანი ან ზეესი
და გარდმოაუღუნს
ერინიებს შურისგებისთვის.
აგრერივად მიავლინა ატრევის ძენი
უფალმა ზეესმა ალექსანდრესთან.

რომ იმ ქალისთვის, ვისაც ურიცხვი
ჰყავდა მეტრფენი, დაწყებულიყო
ფიცხელი ომი, დაუღვეელი,
ნაცარტუტაზე დაცემულიყო მეომრის მუხლი
და ნაფოტებად დაფშენილი შუბი.
რისხვა დაატყდა დანაელებს
მსგავსად ტროელთა.
გარდასახდელი გარდახდების ბედის განგებით.
ვერც შესაწირით, ვერც ჯადოსნობით,
ვერცა თუ ცრემლით შეარბილებ
რისხვას ღეთაებრივს.
ჩვენ კი, ბებრები, ხელარგოსანნი,
შინ რომ დაგეტოვეს,
დაუმსგავსებივართ უმწეო ბაღლებს,
მკერდში რომ გვითრთის უსუსური
ბებრული გული
და შიგ არ ჰკივის შმაგი არესი.
ბებერ მუხას წყდება ფოთოლი.
სამი ფეხით, სუსტი ბავშვივით
მიბორძიკობს ბერი კაცი
სიზმარეულ სიცხადეში წუთისოფლისა.

(გამოჩნდება კლიტემნესტრა მხლებლებით. ზმა ქოროდან)

გვარქვი, ასულო ტინდარევისა,
დედუფალო კლიტემნესტრა.
რა ვიღონთ? რაა ახალი? რის შემტყობელმა
რა უწყებისად
განიზრახე, სწირო საწირი?
ციხე-ქალაქის ღმერთებისთვის,
ზესკნელ-ქვესკნელის ღმერთებისთვის,
სახლის მფარველი, ბაზრის მფარველი ღმერთებისთვის
ბოლავს ბომონი.
ყოველი მხრიდან
ცას შესდგომია ცეცხლის სვეტები.
ხელადებიდან
კამკამა ზეთის ფიორა კვამლი
ეფინება ხელმწიფის ეზოს.
თქვი, დედუფალო, რასაც იზრახავ,
რისი თქმაც გსურს და ეჭვები
გამინიავე.
შემომესია ავი ფიქრები...
მხოლოდ სამსხვერპლო ცეცხლის ნათელი
ამინთებს იმედს, დააცხრობს წამით
მძიმე სატანჯველს და სატკივარს. გულს რომ მიცოხნის.
(კლიტემნესტრა ეახლება საკურთხეველს)

ქორო

ს ტ რ ო ზ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

ახლა კი მზად ვარ, რათა ღალადეყო ბედწაღმართ მამრთა
გზათ ვასრულება, ღვთის შთაგონებით
მივენდობი სიმღერის ნიჭს და ძალსა სიტყვისა.
აქაველების ორხატოვანი ძალმორჭმულება, ელადის სიყრმე,
სარდალი ორი,
წარგზავნეს შუბით და დამსჯელ ხელით,
ვით ძერძერუკნი ტევეკრიდის მზარეს.
ვით ფრინველთ მეფე ნავთა მეფესთან – დამწიოკები;
ფრთა შავის უკან მოჩანდა თეთრი,
იქვე, მხარმარჯვნივ სასახლისა დაეშენენ მერმე
რჩეულ თავანზე;
ჩაუსაფრდნენ კურდღლების ბუნაგს,
დაჰფატრეს მუცლები მაკეებს,
გვამებში დაძიმდნენ მოცახცახე ნაყოფი ღედათა.
აილინოს, მომძახხე აილინოს! დაე, ბოლო იყოს კეთილი.

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

სახელგანთქმულმა მისანმა ოდეს
ნახა ფრთოსნები კურდღლის მჭამელნი, მყისვე ენიშნა
ატრიდი ორი ხმალაპყრობილი, წარსთქვა მაშინ:
ღრო გარდაავდებს პრიამოსის ქალაქს ოდესმე;
ყველა სიკეთეს,
რაც შეკრებილა და სახალხოდ განბოძებულა,
გააცამტყვერებს მოირების ულმობელობა.
მაგრამ არცერთმა ღმერთთავანმა არ ინება,
ადრე შეეხსნა ზღუდემოვლებულ ტროის სარტყელი,
რამეთუ გაწყრა არტემიდა, წმიდა ქალწული
მამა-მშობელზე, ვინც ფრთოსანი შობა ძალღები,
სუსტნი ღედანი რომ შეჭამეს მუცელღებულნი.
ზიზღსა გერის ქალწულს არწიეების ბილწი ტრაპეზი.
აილინოს, მომძახხე აილინოს, დაე, ბოლო იყოს კეთილი!

ე პ ო ლ ო ს ი

მშვენიერო ქალწულო, შენ იფრავ
მბრდღვინვარე ლომების უმწეო ბოკვერთ.
მეძუმერ ტყიერთ.
თუ ნიშანი სასიკეთოა, ადასრულე,
თუ ავბედითი – გააწაღმართე.
კეთილად გვემღეროს ჰეანი!
კეთილად გვემღეროს ჰეანი!
ღე, ნუ დააბრკოლებს დანაელთ ხომალდებს
ხანგრძლივი ქარები, უამინდობა.
არ შეგეწიროს უკანონო ზეარაკი,
მოყვასთა შორის შუღლს რომ დასთესს,
ცოლს ქმრისაგან რომ განარიდებს.
შინ ზის დიაცი პირგამეხებული,

შვილისათვის შურისმგებელი.
ასე უმისნა ავიც და კარგიც
ოჯახს მეფისას ბრძენმა კალქანტმა.
ყველა ამისთვის
აილინოს მომამახე, აილინოს, დაე, ბოლო იყოს კეთილი!

ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ ე მ

ზეესო მაღალო, რომელიც დასაბამით
სანატრელად ხმობილხარ,
ვლოცულობ შენდა.
არ ძალმიძს განსჯა
სრულიადი განსასჯელისა
თვინიერ ზეესის; შენ გევედრები
გარდამიცვალე სიხარულზე ვარამი ჩემი!

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ ე მ

გარდასულ დროის დიდი ღმერთი,
ვინც მძლეობდა, ჩქეფდა, ჰყვოდა,
აწ აღარ არის, დავიწყებულა.
მხოლოდ იგი, ვინც შემდეგ იშვა,
აღზევებულა სეებედნიერი.
ზეესს მიუძღვნათ ეპინიკია,
დიდ არს იგი და ჭეშმარიტი.

ს ტ რ ო შ ი მ ე ს ა მ ე

უფალი ტანჯეას და რუდუნებას
მოუკლენს მოკვდავთ, რომ აზიაროს
ამრიგად სიბრძენს და სათნოებას.
არა გეშორდება ტანჯეა სიზმრებშიც,
რომ არ გაგეშორდეს ჩვენ სათნოება.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი მ ე ს ა მ ე

მაშინ სარდალმა ზანმოთეულმა,
აქაველების ხომალდთა გამგემ,
არ დაძრა სიტყვა მისნის წინაშე
და მიჰყვა ჟამის უღმობელობას.
ავმა პირქარმა შეუკრა გზები
და აშიშვილა აქაველები
ავლიდის მხარეს, სადაც ქალკიდის
შმაგი ზვირთები დგებიან ყალყზე.

ს ტ რ ო შ ი მ ე ო თ ს ე

სტრიმონის მხრიდან იძრნენ ქარები,
თან მოიტანეს ხელმოცარვა, შიმშილი, ძრწოლა,
მიუსაფარი ნავთასყუდელნი,
ნავებისა და ნავსადგურთა განადგურება.
ჟამთა ქარებმა არგოსის ჯარის
ლამაზ გაზაფხულს ჩამოუცვინეს ძირს ყვავილები.

მერმე მოდგა ნათელმზილველი,
საშინელზე უსაშინლესი
ამცნო ბელადებს
რისხვა ქალღმერთის, არტემიდესი,
მაშინ დაარჭვეს ატრიდებმა მიწას არგნები
და ზე წამოდგნენ ცრემლმორეულნი.

ანტისტროფი მემოთე

ბრძანა სარდალმა ჭადაროსანმა:
ღია მძიძეა ბედს არ მიენდო.
ღია მძიძეა დაკლა ასული, სახლის სიტურფე,
ბომონზე მამამ შეიღებოს ქალწულისმკვლელი
ხელები სისხლით.
რაღა დაშთება თვინიერ ტანჯვის?
დაეავდო ესე ნაე-ხომაღლები?
დაეავდო ბრძოლა, ძალმოსილება?
ქარებს დააცხრობს ასულის მსხვერპლი,
გარნა სანაცვლოდ სულს ადაბორგებს.
ღე, ბოლო მაინც იყოს კეთილი!

სტროფი მესუთე

ბედისწერის იღვა უღელი,
მიეცა უგუნურ ზრახვებს.
ვერავს და უღეთოს.
ხელიწიფა ყოელისმძლეობა.
მოკვდავთ ანიჭებს თავხედობას
სამარცხვინო ბოროტი ძირი,
დაკლა ასული მშობელმა მამამ,
რომ სხვა ქალისთვის
დაეძრა ჯარი
და ხომაღლები.

ანტისტროფი მესუთე

ვერც ლოცვამ ქალის, ვერცა მამის მოყვასეობამ,
ვერც სიქალწულემ
ვერ მოაღბო მსაჯულთ ველური სისასტიკე.
მამამ ლოცვა ადასრულა და მერმე ბრძანა –
ბომონს წარეცათ მეფის ასული, როგორც ციკანი.
სამსხვერპლო ზეწრით ადამაღლეს ბომონზე იგი
თავდადრეკილი. ტლუ სიმამაცით
მშვენიერი აუკრეს პირი,
რომ სახლეულის მიმართ საბრალოს
არ დასცდენოდა რამ საყვედური.

სტროფი მემამესე

არტახით მქისედ აუკრეს პირი.
უცხო ტალღებად ეკეცებოდა ზაფრანისფერი კაბის ტალღები.
ღვა გარინდებით, ვითარცა ზატი და მკვლელთა მისთა

ისრებს სტყორცნიდა თვალებიდან კედლების ნიშნად.
აგრძობინებდა თითქოს მშობელს, თუ ვითარ იყო ასული მისი,
თუ ვითარ ამოდ მღეროდა იგი მამაკაცების
რჩეულ სუფრაზე, საამო სიტყვით
ოქროპირობდა და მამის სვებელს განადიდებდა
მესამე ჭიქის მხიარული, ტკბილი პეანით.

ანტიტროფი მემქვსე

თვალს არ ენახა, ყურს არ ესმინა – რაც შემდეგ მოხდა,
ოპ, აღსრულდება ნამისნევი ბრძენი კალქანტის.
მსაჯული დიკე რუდუნებით მოგვივლენს სიბრძნეს.
ნურავინ გოდებს ხვალისნელ დღეზე,
ხვალემ იდარღოს შავი ხვალისთვის.
ნათელს გვიბრდება განთიადის მორბედი სხივი.
დე, კეთილად აღესრულოს, რაიც სწადაია
აპიის მიწის ციხე-ქალაქს, მას დედუფალი
დაიფარავს ყოვლად ძლიერი.

პირველი მაიზოდი

(შემოდის კლიტემნესტრა, ეახლება ქოროს)

ქოროს უხუცესი

ო, კლიტემნესტრა, განვადიდებ შენს ძლიერებას,
დიდება შეენის ვაუკაცის და სარდლის მეუღლეს,
ვისი სამეფოც უიმისოდ ობლად შთენილა.
საიმედლა ცნობა იგი, რაიც გეუწყა?
თუ სასიკეთოს იწყებ წირვას, მარქვი და გისმენ.
თუ ღუმილს არჩევ, კარგს ამაში ვერ დავინახავ.

კლიტემნესტრა

სწორედ ისევე, ვით ხატონად იტყვიან ზოგჯერ,
მოვალს აისი კეთილ მაცნედ, ღამის ასული.
გადააჭარბა სიხარულმა ყოველ მოლოდინს,
არგიველებმა პრიამოსის დასცეს ქალაქი.

ქოროს უხუცესი

როგორა ბრძანე? რივიანად ვერ მოეკარ ყური.

კლიტემნესტრა

მე ვთქვი გარკვევით, აქაველებს უპყრიათ ტროა.

ქოროს უხუცესი

ო, სიხარულმა ამიტანა, ცრემლები მომდის.

კლიტემნესტრა

ადასტურებენ ერთგულებას თვალები შენი.

ქოროს უხუცესი

ნუთუ სანდოა, ჭეშმარიტი ეგ რწმუნებანი?

კლიტემნესტრა

ღიახ, სანდოა, თუ არ ტრელობს განგება ჩვენზე.

ქოროს უხუცესი

ეგებ ღამეულ სიზმარკეთილს ერწმუნე მხოლოდ?

კლიტემნესტრა

არ მოგახსენებ მოჩვენებითს, ან სიზმარეულს.

ქოროს უხუცესი

უფრთებო ჭორომა გაგაბრუა იქნებ ანაზღად?

კლიტემნესტრა

ეკ, შენ ღამციანი, როგორც სულელ კულრაჭა გოგოს.

ქოროს უხუცესი

როდის დალაშქრა სპა ღაშქარმა ქალაქი იგი?

კლიტემნესტრა

როდესაც ღამემ მიწურულმა ეს ღღე დაჰბადა.

ქოროს უხუცესი

ვით მოაწია მალემსრბოლმა ეგრე მალიად?

კლიტემნესტრა

თვით პეფესტოსმა იდის მთიდან მოიღო შუქი,
კოცონი კოცონს მიაღვენა მაუწყებელი.
იდის მთებიდან ღემნოსსა და ჰერმესის თხემებს
უწია ალმა. კუნძულიდან სამგზის მიიღო
ათონმა, ზეესის საბრძანისმა, შუქურ-ნიშანი.
ვითარცა თევზი ზღვის შეზინულ ტალღების წიად,
დაჰქრის ჩირადი ღამეული სასიხარულოდ.
ბრიალებს კვარი შეხანძრული, ვით მზე კეთილი
და შუქ-იმედი მაკისტოსის საგუშაგოსთვის.
ზოლო გუშაგი საღათას ძილს როდი ეძლევა,
მან აღასრულა მაცნის ვალი, როგორც რიგია.
და პა, შემალღა ვერიპოსზე ცეცხლის ღანქერი
და მესაპიის სადარაჯოს გაღაუარა.
ძალი მოიცა ათინათმა, კეთილის მაცნემ.
წიწვის ფიჩხებზე დატრიალდა ცეცხლის ჩქერალი.
ამოდის ცეცხლი, ძლიერდება, უფრო იესება,
თავზე ადგება აზოპის მთებს, როგორც მთოვარე.
ძილს უფრთხობს იგი კითერონის მაღალ კბოდეებს,
გორგოპის ტბაზე წინაუკმო ხლტის და დაცურავს,
თვით ეგაილანკტის კლდეებამდე რომ განვრცობილა.
აღიძრა ცეცხლი, არა ცხრება, არცა ხანდება,
წითელი თმები ჩამოშალა და სარონიკის
სარკოვან ნაპირთ განეფინა ბოწოწობად.
ეგრე გადაიალისქარა არაქნეს ქედნი

და მეზობელი ჭიუხები სათვალთვალონი.
იდის მთებიდან მოზრიალე ხანძრის ქარებმა
ფერფლი და ცეცხლი შეაპნია ატრიდთა კედლებს.
მე მეცნაურა შმაგი რბოლა მეცეცხლურების,
გადადიოდა ჩირაღდანი ხელიდან ხელში,
მათგან პირველს და უკანასკნელს ხვდა გამარჯვება:
აი, ნიშანი და საბუთი, რაც მოგახსენე,
რაიც მეუღლის დაბრუნებას მაუწყებს ტროით.

ქოროს უხუცესი

ო, ქალბატონო, ნეტარ იყენენ ღმერთნი ცათანი!
რა სიხარულით ვისურვებდი კვლავ გამეგონა
გასაოცარი, საკვირველი სიტყვები შენი.

კლიტემნესტრა

ამიერიდან აქაველებს უპყრიათ ტროა.
ქალაქი ყვირის, გააოხილა ორად ყვირილი;
ძმარი და ზეთი რომ ჩაასხა ერთ ფიალაში,
არ გაზავდება ორი მტრული ნივთიერება.
დამარცხებულის ღადაღისი სხვანაირია,
სულ სხვაგვარია შემახილი გამარჯვებულის.
გადაფოფრიან ცხედრებს თვისას მოქალაქენი,
მომპე ვაჟკაცებს, ყმაწვილკაცებს – მოხუცებულნი.
ველარასოდეს დღეის იქით ჭირისუფალნი
ველარ იგლოვენ თავისუფლად თავისიანებს.
მეორენი კი, ომის ტვირთი რომ მოიშორეს,
ზუაობენ ახლა, მათ ხელთაა ქალაქის განძი.
წესი და რიგი დარღვეულა, ყოველი კაცი
რასაც იხელთებს, წილხვედრილიც ისაა მისი.
დამორჩილებულ ტროის მდიდრულ პალატთა ჭერქვეშ,
ცხოვრობენ ლაღად, დააღწიეს თავი ცისქვეშეთს,
ქარსა და წვიმას, გაიმრავლეს ყველა სიკეთე
და აწ უშფოთველ, უგუშავო ძილს ეძლევიან.
თუკი დასდებენ პატივს ღმერთებს ქალაქის მფარველთ,
დამარცხებული ქვეყნის ადათს არ შებილწავენ,
დაგვირგვინდება გამარჯვება სრულად და მტკიცედ.
დე, ნუ შეიპყრობს მოლაშქრეებს გაუმაძღრობა,
გამოსარჩენი, დამპყრობლური გასულდიდება.
გამარჯვებულებს უღვათ ჟამი შინ დაბრუნების,
რომ გზა განვლილი, წარმატებით უკუგამოვლონ.
ღმერთს დანდობილი დაბრუნდება ლაშქარი უკან.
ოდესმე მაინც დაიყვლებს მოკლულთა სისხლი,
დატრიალდება უცაბედი უბედურება.
ეს არის, ჩემგან, ქალისაგან რაც გაიგონე,
დაე, კეთილმა გაიმარჯვოს არა ნახევრად,
არამედ სრულად, რომ ვიგემო სიტკბო სავსებით.

ქოროს უხუცესი

თუმცა ქალი ხარ, ბრძენკაცურად იტყვი და განსჯი.

რაც გავიგონე მეჭაშნიკა, მეჭეშმარიტა.
მზად ვარ ღმერთთათვის აღვაელინო ლოცვა-კურთხევა.
რუდუნების წილ სიხარული დაგვიდგა დიდი.

(კლიტემნესტრა შედის პალატაში. ქორო ლოცულობს)

ს ტ ა ს ი მ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

ქოროს უხუცესი

ო, ზევსო, მეუფე! ნიუქტო, სანატრელო,
უხვი დოვლათის მომტანო ნიუქტო!
ტროის გოდოლზე შენ ისროლე
სიკვდილის ბადე. ვერც ასაკსრული,
ვერცა თუ მრწემი ვერ გადაურჩა
ყულფს მონობისას,
უბედურებას საყოველთაოს.
დიდება ზევსსა, სტუმართ მოწესეს!
მან მიუელინა ალექსანდრეს
ისარ-ბოძალი, ადრე კაპარჭში
რომ მიაძინა, რათა უდროოდ
ცუდ ვარსკვლავზე არ გაესროლათ.

ქორო

ს ტ რ ო ფ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

ქუხილს ზევსისას გაიგონებს, ვინც ყრუ არ არის,
ვინც ბრმა არ არის – კვალს იცნობს მისას.
აღესრულება ნება ღვთისა, სად გაგონილა
მოკვდავთაგანი ფეხით თელავდეს
წმიდა ადგილებს გაამაყებით?
ვერ გაიხარებს ასეთი კაცი.
ისჯება იგი, ვინც უზომოდ მედიდურია,
ვინც უკანონოდ აღზევებულა,
ვინც კუთვნილზე მეტით აავსო
სახლ-კარი თვისი,
არ უწყის ზღვარი. მხოლოდ ის არის
ჭეშმარიტად მოსახეველი, რასაც მოვიხევეტ
სიბრძნით, სიკეთით.
რა ფასი აქვს ოქროს, ოდეს
მოდგება დიკე მოუსყიდველი
და მტაცებლობით რაც მოხვეჭილა –
გაჰფანტავს უცბად.

ან ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

ზოგჯერ გვიმონებს გონაშლილობა,
სურვილი მწველი – შეცოდების ტკბილი ასული.
ბრყვია ვნება, თავს ვერსად მაღავს,
თითქოს ცეცხლშია ც გუზგუზებს იგი.
ჭუჭყიანია, როგორც მძიმე სპილენძის ფული,

ხელიდან ხელში გღებისაგან ფერგადასული.
სურვილი ხშირად ბრმა ბავშვს გვაგონებს,
ჩიტს დასაჭერად რომ გამოუდგა
და მთელ ქვეყანას შესწყრა იგი
ხელმოცარული –
წყევლას მისას არ უსმენს ღმერთი.
ვინც კმონებს ვენებას –
სჯის ბედისწერა.
ასე პარისმაც
ატრიდთა სახლში
წმიდა ტრაპეზს არ სცა პატივი
და გაიტაცა სახლიდან ქალი.

ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ ე

მშობელი ქალაქი დატოვა ქალმა
შუბოსანთა ზათქით, ნავების ზრიალით.
ნგრევა დააწია ილიონს,
ამაყად, ფეხქარა გაიარა
ჭიშკრები მისი, ვიშმა და ეაებამ,
ბორკვამ მოიცვა სახლეული მთელი.
ვაიმე სახლი! ვაიმე და – სახლი მეფისა!
ვაი, საწოლო, ტკბილო სარეცელო!
შინ მეუღლე დამდგარა შტერად,
სირცხვილს ბეჩაუად დაუგლია.
აჩრდილიდა შერჩენია სახლს
ზღვად გარდახვეწილ ქალისათვის დამწუხრებული,
შეზიზღებია
სახლის საუნჯე. წარხნა სიხარული,
გაქრა აფროდიტე.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ ე

რიოშია ყველა სიზმარი,
სანუგეშოდ რომ გენიშნება;
მოგეჩვენება, ვითომ ხედავ საყვარელ სახეს,
გინდა ხელებით წაეპოტინო, მაგრამ უმაღვე
შეფრთხება, როგორც შემკრთალი ჩიტი,
გაგიფრინდება ბინდის სტუმარი.
შინ და გარეთ
დამკვიდრდა სევდა.
ელადის ლაშქრად ვინც განწყესდა,
სახლში დატოვა შიში და ცრემლი,
გულეებში გლოვა. დიდსატკივარმა
დასწვა გულგვამი.
ვინ იცის, რამდენ იმ ვაჟკაცთაგან,
ვინც გაემგზავრა,
შინ დაბრუნდება ფერფლი და მტკერი
და იარაღი მკვდრის მუჭიდან გამორთმეული.

ს ტ რ ო ზ ი მ ე ს ა მ ე

სისხლით, გვამებით მოვაჭრე არესს
ომის სასწორი უპყრია ხელთა
და ილიონით
აგზავნის იგი
დასატირებელ ვაჟიკაცის
საფერფლე ურნას, კოხტად მოჭედელს.
ვალალებენ ჭირისუფალნი, განადიდებენ ვაჟიკაცს,
რომელიც იყო მედგარი
და მშვენიერი ჰპოვა სიკვდილი.
„მაგრამ ეს მოხდა უცხო ქალისთვის“ –
დასძენენ ასე ჩუმი ყვედრებით
და შურისგების ქვეწარმავალი
მიცოცავს ნელა ატრიდთა კვალზე.
ხოლო სხვები კი დიდი პატივით
დაკრძალეს ბჭესთან ილიონისა.
იქ სამტრო მიწამ მიიღო მტერი.

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი მ ე ს ა მ ე

სამძიმოა ქალაქის აღბორგება, სამძიმოა რისხვა,
იგი გაწირავს, ჩაქოლავს ცოდვილს.
გაისმის გოდება,
მეუფებს შავეთი.
უთვალთვალეებენ ღმერთები
კაცისმკვლელთ. და ერინიები
დასდებენ სასჯელს,
ვინც უსამართლოდ
ენია ბედს.
დავიწყების ჩრდილი დაფარავს,
ვინც ხელიწიფა იოლად ეზიდა
დიდების ტვირთი: მძიმედ გრუხუნებს
მეხი ზეესისა.
არა მსურს ჭარბი ბედნიერება,
არა მსურს ქალაქთა მნგრეველი ვიყო,
არა მსურს პური მარილიანი,
გამოწვედილი დამპყრობლის ხელით.

მეორე მკიზოდი

(ხმები ქოროდან)

საამო ცნობა გამოაშუქა
სწრაფად მქროლავმა კოცონმა ბნელში.
მაგრამ ვინ უწყის,
ეს სიმართლეა თუ გვათამაშებს განგების ძალა?
ბაღღია იგი, ან ჭკუამწყვრალი.
ვინც ცეცხლის ნიშანს ერწმუნება,
გულს რომ ვაგვიტობს ანაზღუელად,
მერმე კი ქრება და სიცივე დაგვრჩება მხოლოდ.

მართო დიაცის სუსტ გონებას შეეფერება
ბეცად ერწმუნოს მოჩვენებით და უადგილოდ
ღმერთებს მადლობა მოახსენოს, რადგანაც ქალი
მალემრწმენია, სურვილებიც ქარივით უქრის,
სიზარულიც ქალისმეორი
წარმავალია, ვით გრძნობა ქალის.

ქოროს უხუცესი

მალე შევიტყობთ, ჭეშმარიტი არის თუ არა,
რაიც გვაუწყა კოცონმა და პატრუქთა სრბოლამ,
იქნებ ტკბილი სიზმარია ეს ყოველივე
და ღამეულმა ათინათმა წარგეტაცა გონი?
ეხედავ, მალიად სანაპიროს მოსდევს შიკრიკი,
თავღარდილული ზეთისხილის გრილი რტოებით.
აპკვრია მტკერი – მშრალი მიწის მწყურვალე დაი.
უტყვი ნიშანი ან ფიჩხნარი აღმოდებული. –
ტყერი ცეცხლი ვერას გვეტყვის, არამედ იგი,
თავად შიკრიკი, ყოველივეს მოგვითხრობს წერილად.
არა და მაშინ... დროზე უნდა დაემუწო პირი.
ნეტავ, ყოველი სვეკეთილად დასრულდებოდეს
და ვინმე თუა ქალაქისთვის ავის მსურველი,
ავად შეერგოს და ჩამწარდეს ნაყოფი ტკბილი.

(შემოდის მაცნე)

მაცნე

ო, მშობლიურო გოროხებით არგოსის მიწის!
კვლავ დაგიბრუნდი მე დღეისდღეს ათი წლის მერმე.
ბევრი იმედი ჩაქრა, მაგრამ აღსრულდა ერთი...
აღარ მეგონა თუ არგოსის მშობელ მიწაზე
ვეღირსებოდი მიცვალებას, კუთვნილ სამარეს.
მაშ, გამარჯობა ტკბილო მიწავ, ნათელო მზეო,
ზევსო, მფარველო ქვეყნისაო, შენც პითიელო,
ახლა რომ დუმხარ, აღარ გვიშენ უწყყლოდ ისრებს...
საკმაო იყო სკამანდროსზე სისხლი და მსხვერპლი.
კვლავაც იყავი მსხნელად ჩვენდა, მეუფედ ჩვენდა,
დიდო აპოლონ. მე მოეუხმობ ახლა სხვა ღმერთებს;
მალემსრბოლ ჰერმესს, უპირველეს მალემსრბოლთაგანს.
თქვენ კი, დევგმირნო, სასისხლოდ რომ გაგზავნეთ ჯარი,
კვლავ ჩაიბარეთ შუბს და პოროლს გადარჩენილი.
ო, ხელმწიფეთა საბრძანისო, სრა-სასახლენო,
ნაკურთხო ტახტო, ღვთაებრივო სალოცავებო
და სიძეულენო, ბრწყინვალეებით თვალის მიმტაცნო,
ისეუ მიიღეთ მეფე თქვენი მრავალ წლის მერმე,
მობრძანდა იგი, შუქმოსილი, კეთილშობილი,
ხელმწიფე თქვენი, ჯილოსანი აგამემონი.
მიეგებენით ხარ-ზეიმით, როგორც შეჰფერის, –
ზევსის ორკაპით გულოვანმა რომ დასცა ტროა
და ბჭენი მისნი ნაცარტუტად გარდააქცია.

ქვედაენარცხა ბომონები და ღვთაებრივი
ტურფა ტაძარნი, განადგურდა სრულად ნათესი.
რომელმან ტროის ციხე-გოდოლს სტყორცნა ქამანდი,
მოვალს დიდებით ბედნიერი აგამემნონი,
პირველთაგანი კაცთა შორის და უხუცესი
ატრიდი ქველი. არ იკვეხნის უკვე პარისი
მკედარი ქალაქით, შურისგებით აღესილა გული.
მზუაობრობისთვის, დაუცხრომელ მტაცებლობისთვის,
შეცოდებისთვის ამოვარდა ძირფესვიანად
მეფური გვარი, სახლეული დაცარიელდა.
მწარედ უწია პრიამიდებს ორგვარმა ცოდვამ.

ქოროს უხუცესი

აქაველების მალემსრობოლო, შენ გაიხარე.

მაცნე

აჰა, მეც ვხარობ, აწ სიკვდილიც არარად მიჩანს.

ქოროს უხუცესი

სამშობლოს სევდა თან დაგდევდა, ეჭვი არ არის.

მაცნე

ეჭვი არ არის... სიხარულის ცრემლი მდის ახლა.

ქოროს უხუცესი

და ალბათ სენიც მოგეძალა სიხარულის წილ.

მაცნე

როგორა ბრძანე? მსურს გავიგო ქარაგმა შენი.

ქოროს უხუცესი

ღარდი გაქვს მისი, ვინაც ალბათ, შენთვის დარდობდა.

მაცნე

ლაშქრად წასულებს იგლოვდაო სამშობლო, ამბობ.

ქოროს უხუცესი

ბევრგზის აღმოხდა გლოვის ზარი სულის სიდრმეებს.

მაცნე

რაზედ იგლოვდა ჯარებისთვის ქვეყანა ეგრეთ?

ქოროს უხუცესი

დიდი ხანია, გადაველაპე დუმილის ფხვნილი.

მაცნე

და მერე რათა, უხელმწიფოდ აქ ვინ გჩაგრავდა.

ქოროს უხუცესი

ვით წედან შენ თქვი, მეც არარად მიჩანს სიკვდილი.

მ ა ც ნ ე

რადღა, კეთილად აღესრულა ზომ ყოველივე.
შემდეგი დრო კი ხან ბედ-იღბალს მოგვივლენს ხოლმე.
ხან ავბედსა გვწევს, აბა, მითხარ მთელი ცხოვრება
რომელს ჰქონია ბედნიერი, თვინიერ ღვთისა?
ახლა მოგითხოვ გასაჭირზე და სიმუხთლეზე,
სველი გემბანის ფიცარნაგზე თუ ვით ვეყარეთ
და სახსე იყო ღღენი ჩვენი ვაით და ვიშით.
ურიცხვი გვედგა გასაჭირი ხმელეთზეც, როცა
მტრის გალავანთან დაცემული გვექონდა კარვები.
ცა მოქუფრული, წვიმიანი თავს გვექცეოდა,
ნისლი და ნესტი მოცოცავდა ხეობებიდან
და ტანისამოსს ზედ გვალპობდა ბეჩავ ტყიერებს.
აბა, ზამთარზე რაღა ვითხრა, ხის რტოებს ესხათ
მკვდარი ჩიტები, ძნელბედობდა იდის თოვლქარი.
და ახლა სიცხე... ზღვა ჩამკვდარი და მოქანცული
თელემდა უძრავად ჩაძირული შუადღის ხვატში.
მაგრამ რაღაზე გვეავგაზო, დასრულდა ტანჯვა.
დასრულდა იგი იმისთვისაც, ვინც მიიცვალა
და საფლავიდან წამოწევა არ უწერია.
მაგრამ რისთვისღა ვეჩინოთ ცოცხლებს სულეთზე
და უძმძისი მოგონებით შეეუძრათ გული?
დროა გარდასულ უიღბლობას დაემშვიდობოთ.
ჩვენ, აქაველებს, ომის გრივალს ვინც გადაეურჩით,
შეგვიმსუბუქა გამარჯვებამ ბედის სიავე.
თვალი ამაყად გაეუწოროთ მარადიულ მზეს
და შეგვწევს ძალი ზღვას და ხმელეთს ვაუწყოთ ესრეთ:
„აქაველებმა დიდებული დაამხეს ტროა,
მოილაფეს განძეული მისი მდიდრული
და ელადაში სანაქებოდ მორთეს სახლები“.
რაჟამს ამ ამბავს შეიტყობენ, განადიდებენ
ქალაქს და სარდლებს, მოწიწებით მოახსენებენ
მადლობას ზეცსსა. სულ ეს არის, რაც უნდა მეთქვა.

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

სიტყვის სიმწყობრით შენ მაჯობე, მე ვაღიარებ.
მოხუცი მუდამ ჭაბუკია სიბრძნის წყურვილით.
ღე, გაიხაროს სახლეულმა და კლიტემნესტრამ
ჯერ ამ უწყებით და მერმეცა ჩვენც გვიხაროდეს.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მე სიხარულის შეძახილი უკვე აღმომხდა
რაჟამს მორბოდა ფინფილებით მაცნე ღამეში
და გაჰკიოდა, დაეცაო ბჭე ილიონის,
დაცინვით მკითხეს: „დაერწმუნე ღამეულ კოცონს
და დაიჯერე, რომ დაინგრა ტროის კედლები?
მალემრწმენია, სულსწაფია ქალთა ჯილაგი“.
და აღმაცერად მიყურებდნენ, ვითარცა ჩერჩეტს.

მე კი ვამრავლე წირვა-ლოცვა და მთელ ქალაქში
იდგა ქალების ღრიანცელი, ყივილ-ხივილი
სასიხარულო და ღმერთების საკურთხევლებზე
ბოლავდა კვამლი ზეთოვანი, კეთილსრუნელი.
რა შეგიძლია მომახსენო კიდეც ახალი?
თუმცა მომიტხრობს ყოველივეს თავად ხელმწიფე.
ახლა ვიჩქარი, რომ მეუფეს შინდაბრუნებულს
სახებდნიერს მივეგებო, როგორც რიგია.
განა უფრორე სასურველი რაა ქალისთვის,
ვიდრე დღე იგი, რაჟამს ქმარი ომგადახდილი,
ღვთისაგან მრთელი გიბრუნდება და ჭიშკარს უღებ.
აცნობე მეუფეს, დაეჩქაროს საყვარელ ბინას.
მოვა იგი და შინ დახვდება ერთგული ცოლი,
როგორც დასტოვა, ეზოს იცავს ერთგული ძაღლი,
სანდო დარაჯი, ავსულისგან სახლის მფარველი.
არ შეგვიცვლია არაფერი, დრომ ისე განვლო,
არც ერთი ლუქი არ ახსნია განძთა საცავებს.
არცრა ჭაჭანებს ჩემს გარშემო ჭრელი ჭორები,
ჩემს სხეულს მამრი ისე იცნობს, ვით მე მჭედლობას.
ქალს კეთილშობილს ეს ღირსება თუ გაუხდია
თავმოსაწონად, სამარცხვინო რაა ამაში.

ქოროს უხუცესი

რაიცა ბრძანა ქალბატონმა, შენ გაიგონე,
არ დაიძვირა ლაპარაკი, ლამაზი სიტყვა.
შენ მითხარ, მაცნევე, ყოველივე და დაგიჯერებ,
მართლა დაბრუნდა სამშობლოში მენელაოსი?
უენებელია კვლავაც იგი, ბურჯი ქვეყნისა?

მაცნე

ნუ ფიქრობ, თითქოს ლამაზ ტყუილს მოგახსენებდე,
ვერ ასაზრდოებ ფუჭი სილით ახლობლებს დიდხანს.

ქოროს უხუცესი

სახედნიერო, სიმართლეა სიტყვები შენი?
ჭეშმარიტებას ვერ მიჩქმალავ ყალბი სიტყვებით.

მაცნე

უკვლოდ მოსწყდა კაცი იგი აქაველთ ლაშქარს,
მისი ხომალდიც მასთან ერთად, არ ვამბობ ტყუილს.

ქოროს უხუცესი

მითხარ, თქვენ თვალწინ გაეშურა ილიონიდან,
თუ ბორგნეულმა ქარიშხალმა მოსწყვიტა ლაშქარს?

მაცნე

ვით გაწაფულმა მშვილდოსანმა, მიზანს მოარტყი,
მსუბუქი სიტყვით მომაცენე ტკივილი მძიმე.

ქოროს უხუცესი

ჯერ ეს მითხარი, ცოცხალია იგი თუ მკვდარი,
არ მიგიღიათ ცნობა რამე ზღვაოსანთაგან?

მაცნე

არ არის კაცი, ამ ამბისა გვაუწყოს რამე
თვინიერ მზისა, რითაც მიწა მწიფს და პურდება.

ქოროს უხუცესი

წერილად მომითხრე, ქარიშხალი თუ ვით აღბორგდა,
ლაშქარი თუ ვით დაიღუპა ღემონთა ნებით.

მაცნე

ეგებ არა ხამს, ეს კეთილდღე ავენოვანი
ცნობით შეიმღერეს – ნაირსახობს პატივი ღმერთთა.
ოდეს ქალაქში მოდის მაცნე პირმოქუფრული
და მოაქვს ომში დაღუპულთა მძიმე ამბავი,
საყოველთაო ტყვიელებით გულგასენილი
აერცელებს იგი წყლულებს ხალხში, ყოველ ოჯახში,
სადაც არესის წყვილი შუბით, წყვილი მათრახით
მკერდაგაპობილი უბედური ეგულვით მკვდარი
და ისლა რჩება ჭრილობებით დაღარულ მაცნეს,
რომ ერინიებს პეანები მიუძღენას ტკბილი.
მე კი წილად მხედა კეთილმაცნედ მოვსულიყავი
და სვებედნიერ ჩემს ქალაქში მემახარობლა.
რად გაუერიო ტკბილსა მწარე, რაზედ მოგიოხრო,
აქაველების გასაჭირზე, ღმერთთა რისხვაზე,
როს დამპობილდნენ მუდამ მტრული წყალნი და ცეცხლნი,
შეკრეს პირობა არ დაენდოთ და დაეღუპათ
აქაველების მხედრიონი, ილაჯგაცლილი;
ღამის წყვილიაღში ავად ძრწოდა ზღვა მოტორტმანე,
აუბედილობდა ტალღის მთები წყვილიადოვანი
და თრაკიული ქარბორბალა გემებს არღვევდა,
ნაეებს ურქენდა, როგორც ხარი გადარეული.
იდგა ქარ-წვიმა, უფსკრულისკენ მიაქანებდა
ნაეების ფარას ქარიშხალი – რეგენი მწყემსი.
და მზე რაჟამს ამოვიდა, ჩვენ დავინახეთ
ეგოსის ზღვა მოცინარე, გადაცხედრილი
აქაველებით და დაშლილი ნაეების ჯარით.
ბოლოს როგორღაც თავად ჩვენ და ჩვენი ზომალდიც
მძიმე ფათერაკს აგვარიდა უთუოდ ღმერთმა
და არა კაცმა, საწაღმართოდ გვიქცია გეზი.
თვით ბედისწერამ მოუმართა ხელი ჩვენს ზომალდს
და არ ინება, ტალღებს ფსკერში დაენთქა იგი
ან უშვებთან ქვიან კბოდეს შენარცხებოდა.
მხოლოდრე რაჟამს ზღვის ქარტეხილს გამოვექეცით,
აღარ გეჯეროდა, დღის სინათლეს კვლავ რომ ვხედავდით.
მერმე ახალი მწუხარების ხარებმა გვძოძეს

იმათი დარდით, უგზოუკვლოდ ვინც დაიკარგა.
დღეს იმათ შორის ვინმე თუა გადარჩენილი,
თავად ეგონივართ დაღუპულნი, ეჭვი არ არის.
გაგვიწადმართდეს ნეტაჲ ბედი, შინ დაგვიბრუნდეს
ბედმოღიმარედ უვნებელი მენელაოსი.
თუ ცისქვეშეთში ერთი სხივი დაჰნათის მაინც
ნათელი მზისა, მაღლით ზეესიც თუ არ ინებებს
გადააშენოს ერთიანად მეფური გვარი,
მაშინ ჩვენ მისი დაბრუნების კვლავ გვაქვს იმედი.
ჭეშმარიტია, რაც გითხარი, ესე ყოველი.

(მაცნე გადის)

მეორე სტასიმი

ქორო

სტროფი პირველი

ვინ შეარქვა
მრავალნიშნა სახელი იმ ქალს?
თვით მან ზომ არა, ვისი ხილვაც არ შეგვიძლია –
ბედის მეცანმა,
განაჩენი ენის წვერზე რომ მოსდგომია?
მან თუ უწოდა
ყველასათვის ტურფა ელენას
„ელენა“, რომელმაც შუბზე იქორწინა,
და ჰელანდროსმა, ჰელექტოლისმა
ოქსინოს რბილი სარეცელი ამოქარგული
მიატოვა და ზღვად გარდიხვეწა.
გამოედევნა ზეფირის ქარებს
ბევრი ვაჟკაცი, ბევრი მღევარი შუბოსანი
ჩაუდგა კვალში,
სასისხლოდ რომ მიეხალნენ სიმეონტის
ზშირფოთლოვან სანაპიროებს.

ანტისტროფი პირველი

მწარით შეცვალა კარიბჭესთან ილიონისა
სარეცლის სიტკბო შურისმგებელმა,
რისხვით რომ აღსდგა
სირცხვილუული ტრაპეზისათვის.
ზეესის საკურთხის შევინებისთვის,
ოდეს მოყივნდა სახლის სიწმინდე,
საქორწილო ღზინის სიამე.
ოდეს პატარძალს განადიდებდა
ჭაბუკთა გუნდი
სადედოფლო საგალობელით.
აწ გალობა შესცვალა გლოვამ.
აწ ცრემლებით გაუხვებულმა
პრიამოსის ძველი ქალაქი,

მაცდურცოლიან პარისისთვის მაკედრებელი.
ყველა იმედი მოქალაქეთა
ჩაძირულა
სისხლისა და ცრემლის გუბეში.

ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ ე

კაცმა ერთმა, კეთილმა თურმე
ლომის ბოკვერი მოიძია, შინ მიიყვანა.
და გამოზარდა.
ჯერ თვინიერი განზღაღათ მეტად
ლეკვი ლომისა.
ართობდა იგი მოხუცებულებს,
დაჰყავდათ ხელით,
ვით საყვარელი ბაღი პატარა,
აფახულებდა უმანკო თვალებს,
შემშილიც კი ავიწყდებოდა.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ ე

ხანი გავიდა. გაამჟღავნა ცხოველმა უმაღ
თანდაყოლილი ბუნება მისი.
დაერია აღმზრდელებს თვისას.
სასიკვდილო გააულო მუსრი.
სისხლიანი შექმნა ღრეობა,
წაბილწა სახლი.
ღია დაღონდა შინაურნი.
ჟამმა სასტიკმა იმსხვერპლა ბევრი,
ღმერთმა მოჰგვარა მათ ლომის სახით
მოსისხარი შურისმგებელი.

ს ტ რ ო შ ი მ ე ს ა მ ე

სწორედ ასევე მიეახლა ქალიც ილიონს,
ვით საამო ზღვის ქარკეთილი,
უხიწვო ოქროს მშვიდი ქანდაკი.
თვალეზიდან ნათლის მფრქვეველი.
გულთა მკოდავი, კოკობ-ყვავილი სიყვარულისა.
ჭეშმარიტად კი იყო რიოში და მოღალატე,
ქორწილი გლოვით გაასრულა.
მოსაყინებლად და საეალალოდ
პრიაშოსის ვაჟს მიჰგვარა ცოლად
პურადმა ზევსმა
ეგ ერინია, პატარძალთა ამტირებელი.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი მ ე ს ა მ ე

არსებობს ძველი ნათქვამი ერთი:
თუ შვილად გივის ბედნიერება
მას შვილიშვილი მიჰყვებო საპირისპირო,
რადგან არისო ბედნიერება
უბედურებით ორსული მუდამ.

მე კი სრულიად სხვაგვარად ვფიქრობ:
ბოროტი საქმე
წარმოშობს ბოროტს,
ვით ცუდი მამა.
ხოლო იქ, სადაც უფროსობს სიბრძნე,
სახლი ივსება კეთილი და საღი ბავშვებით.

ს ტ რ ო ზ ი მ ი ო ტ ხ ე

გადაეცემა ბოროტი თესლი შთამომავლობას,
ხელმეორედ აყვავდება ხე შეცოდების,
ვიდრე მოვა დემონი შავი,
ხელშეუვალი,
დაეყუდება სახლის ყურეზე
შურისმგებელი,
სახედ მშობლისა.

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი მ ი ო ტ ხ ე

შუაცეცხლიან ღარიბ ქოხებში ბჟუტავს სიმართლე,
სადაც ცხოვრება დიდებულია პატიოსნებით,
სადაც გაურბის სათნოება სპეტაკ ოქროს ჭუჭყიან ხელში.
ზიზლით შესცქერის მქონებელთა
ამ წარმავალ ყოყლოჩინობას,
რადგან თვით არის სათნოება
ყოვლის საგანი.
(ორქესტრაზე ეტლით შემოდის აგამემონი კასანდრასთან ერთად)

მ ე ს ა მ ე მ ა ი ჯ ო ღ ი

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

მეფეე ბატონო, ქალაქ ტროის დამამხობელო,
ატრეესის პირშოვ!
ვითარ გიკითხო, ხელმწიფეო? ვითარ მოგმართო,
რომ არც რაიმე მოგიჭარბო და არც მოგაკლო
ევოლენი სიხარულის ჟამს?
მოკედავთ სჩვევიათ, ზოგჯერ საზღვარს გადავლენ ხოლმე
პირმოთნეობით
და მზად არიან სხვის ჭრილობებს ადვილად წასცხონ
ოხვრა, მაგრამ გულთან ახლოსაც
არ მიიტანენ სხვისთა სატკივართ.
ასევე – სხვისი სიხარულის ჟამს
იღმიჭებიან ნაძალადევედ.
მაგრამ გამჭრიახ და კეთილ მწყემსსა
თვალს ვერ აუხვევს სხვათა მზაკერობა,
იგი გაარჩევს ტყუილს და მართალს,
წყალსა და ღვინოს.
მაშინ, რაჟამსაც დაჯარე ჯარი
შენ ელენასთვის, არ დაგიმალავე,
ჩემს სულში აზრი ჩაიფესვა ესევეთარი,

არა ჰყოლია ფარას-მეთქი კეთილი მწყემსი.
ეგრე უაზროდ გამამაცებულს,
სასიკედილოდ რომ მიგყავდა ხალხი.
ღღეს კი მეც ეხარობ, კესალმები სულით და გულით.
ვინც გაასრულა ყოველივე საკეთილდღეოდ,
ღრო მოვა, თავად დარწმუნდები,
ვინ ერთგულებდა ქალაქს შენსას –
ვინ იყო ორგულ.

აგამენონი

ჯერ მინდა, არგოსს მივესალმო და ღმერთებს ჩვენსა,
შინ დაბრუნება რომ მარგუნეს და თანამედგნენ,
რაჭამს დავატყდი პრიამოსის ქალაქს სასტიკი
შურისძიებით. არ ჰქონიათ კამათი ღმერთებს,
არც მსაჯულებით ტროის ბედი არ განუსჯიათ,
ოდეს სიკედილის ბნელ ურნაში ისროდნენ კენჭებს.
სასწორს ბედისას მეორე მხრივ ედგა იმედი,
მაგრამ თავისკენ ვერ სწონიდა, მეტად მსუბუქი.
ახლა კი კვამლი დაჰფენია ტროის ნანგრევებს.
სიკედილის კვამლი ჯერაც სუნთქავს მბჟუტავ ნაცარში,
სიმდიდრე ძველი გაპნეულა ფერფლად ქარდაქარ.
ამისთვის ღმერთებს საუკუნო ლოცვა-კურთხევა
ეგების ჩვენგან. ოსტატურად დავაგეთ ფანდი.
ერთი ქალისთვის თავს დაატყდა განადგურება
და აქაველთა გავეშება უბედურ ქალაქს.
აჯილდა ცხენმა, ბოძალივით გულგამპობელმა
გაიჯირითა პლეადების ჩაქრობის ჟამზე.
მშიერი ლომი გამოვარდა, ლეში იყნოსა,
გაუმაძღარმა ამოხერიბა მეფური სისხლი.
აი, ეს არის ღმერთებისთვის რაც უნდა მეთქვა.
ხოლო რაც შენ თქვი, ყურად ვიდე, დავეც დასტური.
ბარიბარშია ერთმანეთთან აზრები ჩვენი.
ის კაცთაგანი გახლავთ სწორედ კეთილშობილი,
ვინც უშურველად თანაუგრძნობს ბედგალიმებულს.
ხოლო მოშურნეს ტკივილები უორკეცდება,
უძლიერდება ავალობა, ვითარცა სნეულს.
განმარტოვდება, კარს დაიხშობს გულგასენილი,
და იგლოვს ასე ბედნიერის ბედნიერებას.
მრუდე სარკეში მეგობარი მყავდა, მეგონა,
დაუთვალავი და ფიცით რომ მემტკიცებოდნენ,
იმ ძმადნაფიცთა ჩრდილებილა შემომრჩა ბოლოს.
ოდისევსმა კი, თანადგომა ჯერ რომ არ სურდა,
დიდ-ერთგულების ღირსეული ზიდა უდელი.
ახლა არ ვიცი, მკვდარია თუ ცოცხალი იგი –
ამას რომ ვამბობ. ხოლო ქალაქს რაც შეეხება
და მაღალ ღმერთებს, ყოველივეს განვებჭობთ მერმისთვის,
ვითარცა ჯერ არს. ახლა გვმართებს ზრუნვა იმაზე –
გავიზანგრძლივით დღე კეთილი და განვამტკიცოთ.

თუ სადმე სენი შეპარულა და მკურნალობა
არის საჭირო, დასტაქარის ხელოვანებით
ჩვენ ამოვიპირაკვათ სნეულებას ცეცხლით თუ დანით.
ახლა კი სახლში, ჩემს ბინაში გავეშურები,
რომ საკადრისი საწირავი მივაგო ღმერთებს,
მათ გამამგზავრეს ბედნიერად და დამაბრუნეს.
ვით გარეთ, შინაც გამარჯვება ფეხდაფეხ მდევდეს!

(სასახლის კარიბჭესთან გამოდის კლიტემნესტრა ამალით)

კლიტემნესტრა

მოქალაქენო, უხუცესნო დარბაისელნო,
გვერდზე გადავდებ მოკრძალებას და ჯიქურ გეტყვით.
ვით მე მიყვარდა ქმარი ჩემი. ალბათ დროს მიაქვს
კაცის კრძალვა და მოშიშება. არ გკადრებთ ტყვიულს,
გეტყვით რაც ვიცი, ბედი ჩემი ვით შეტრიალდა,
რაჟამს მეუღლე ილიონის ბჭებთან იდგა.
ძნელია მეტად. როცა ქალი ქმარმონატრული,
მარტოშთენილი სასახლეში ზის მომლოდინე,
თან სძენას გიხშობს მითქმა-მოთქმა გაუთავებლად.
ერთ ამბავს ცნობა უარესი მოსდევს მეორე –
და გივებს სახლსა შეშფოთებით, ავი ფიქრებით.
მართლაც იმდენი რომ მიეღო ჭრილობა მძიმე
მეუღლეს ჩემსას, მითქმა-მოთქმა რამდენიც იყო,
ბისგან ბადელა შეგვერჩებოდა ხელთ ფარდალალა.
იმდენჯერაც რომ მომკვდარიყო, რამდენს ყბედობდნენ,
ის იქნებოდა გერიონი სამსახოვანი
და იცოცხლებდა დასაბამით დაუსაბამოდ.
იამაყებდა, რომ მან სამეზის შემოიფარა
ცხედრის სუდარა თვითეული სიკვდილისათვის.
ესევეითარი შემზარავი ცნობების გამო
ბევრჯერ მომიხსრეს, როცა ყელზე მედო მარყუჟი
და გამომიხსნეს სიკვდილისკენ პირმოქცეული.

(მიმართავს აგამემნონს)

დღეს აქ არ გახლავს შეილი ჩვენი, თუმც მის აქ ყოფნას
ითხოვდა წესი, ერთგულების ჩვენის სიმტკიცე,
ვაჟი ორესტე. მაგრამ, მეფეე, ნუ შეშფოთდები,
მას ზრდის ბეჯითად გვაროვანი, შუბის ძმობილი,
ბრძენი სტროფიოს ფოკიელი, რომელმაც ადრე
განჭვრიტა, რომ შენ ილიონთან გელოდა საფრთხე.
მაშინ ხომ აქაც მოგველოდა თავაწყვეტილი
ბრბოის ამბოხი, რადგან მოკვდავთ სჩვევიათ მუდამ,
თუ დაცემული დაინახეს, წიხლი ჩაარტყან.
აი, საბუთი, ნატყვარი არაფერია,
მე კი ტირილმა გამომიშრო სხეული უკვე,
ჩემს მარილოვან ცრემლის ტბაში წვეთიც არ დარჩა.
გრძელ ღამეებში ამტკენია ღია თვალები.
რაჟამს მოვთქვამდი მწარედ შენთვის და ვდარაჯობდი

ღამეულ პატრუქს, ძილს მიფრთხობდა მთელემალებაში
ეული კოლოს უღიმღამო გაზუზუნებაც.
ავსიზმრეული ვიყავ შენგნით, ხანმოკლე ძილში
ვხედავდი ხანგრძლივ, უბოლოო საშინელებათ.
და აჰა, ბოლოს სიხარულით გასრულდა ტანჯვა.
შევაღარებდი მე ხელმწიფეს სამწყემსო ნაგაზს,
ხომაღლის ანძას, ზეატყორცნილ თაღის დედაბოძს.
მხოლოდშობილ ძეს, უშრეტ წყაროს თვისი მშობლისა,
იმედის ნაპირს, თელსაწიერს ზღვაოსანთათვის,
გამოზაფხულის კეთილ ტაროსს გრძელ ზამთრის მერმე,
მწყურვალ მგზავრთათვის თავანკარა საამო წყაროს.
უკუმიქცეულს ღამეაყებულ სიმღვრივისაგან.
მოგესალმები, ხელმწიფეო, დიდება შენდა!
წყეულიმც იყოს აწ მტერობა, ჩვენ საკმარისად
ვიგემეთ იგი. ჩამობრძანდი, მეფეე ბატონო,
შენი ეტლიდან, ოღონდ მიწას ნუ შეეხები
ფეხით, რომლითაც ილიონზე შენ გაიარე.

(მიმართავს მსახურთ)

ჰეი, მსახურნო! რას უდგეხართ, გზებზე ახლავე
ძვირფას ნივთების გადაფენა მიბრძანებია!
ფიცხლავ დააგონ ფარდაგები, მეწამულ გზაზე
დაე, უძლოდეს სასახლისკენ თვით დიკე მეფეს.
სხვა დანარჩენზე სიბეჯითე იზრუნებს ჩემი
მუდამ ფხიზელი, თუ ღმერთებმაც მომხედეს მადლით.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ლედას ასულო, სრა-პალატა ჩემთა მფარველო,
ენაწყლიანად ბრძანე ჩემი განშორებისთვის.
მხოლოდრე მეტად გაგიგრძელდა. უმჯობესია,
სხვისი ბაგიდან მიითვალო ჯილდო ქებისა.
ქალი არა ვარ, მეტის ქებით რომ გაეკეკლუცდე,
არც ბარბაროსი, რომ ჩემს ფერხთით დაემზოს ვინმე
და ბრიყვეულ ქებას შემბლაოდეს პირმორღვეული;
შურის აღმძვრელი არც გზა მინდა ატლასეული,
ღმერთებს ეგების ეგოდენი პატივი მხოლოდ.
მე კი კაცი ვარ წარმავალი და არა მფერობს
არ მოშიშებით ხავერდოვან გზით სიარული.
დე, პატივი მცენ, ვით კაცთაგანს და არა ღმერთსა.
ხალიჩა კი არ განმადიდებს, ფეხით სათელი,
არამედ საქმე; ღმერთებისთვის დიდი ძღვენია
ყოყლოწინობის უკუგდება, ბედნიერია
მხოლოდ ის კაცი, ვინც სიკეთით განვლის სიცოცხლეს.
ეს არის ჩემი კადნიერი სიტყვაც და საქმეც.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

თუმცესრეთ წარსთქვი, ნუ გადახვალ მაინც ჩემს სიტყვას.

აგამე მონი

უწყოდე ესე – ურყეია განზრახვა ჩემი.

კლიტემნესტრა

ღმერთების შიშით იტყვი უარს შენს განზრახვაზე?

აგამე მონი

რაიცა მითქვამს, მიფიქრია და ისე მითქვამს.

კლიტემნესტრა

ამ დროს, უწყიდა, რას იზამდა თვით პრიამოსი?

აგამე მონი

ალბათ, თამამად გაივლიდა მოფარდაგულზე.

კლიტემნესტრა

ყურს ნუ მიუგდებ შენც, მეფეო, ბრბოის ნაჭორავს.

აგამე მონი

ჭეშმარიტია ხმა ერისა უმქუხარესი.

კლიტემნესტრა

ჰმ, პატივს ნუ სღებ, რაც პატივის ღირსად არა ღირს.

აგამე მონი

ღიაცს არ ფერობს ამ საქმეთა სჯა და განბჭობა.

კლიტემნესტრა

ბედნიერთათვის თავდადრეკა ღირსება არის.

აგამე მონი

ნუთუ ჩენს შორის გამარჯვება რაიმედ გიღირს.

კლიტემნესტრა

დამმორჩილდი და გაიმარჯვებ მეტის ღირსებით.

აგამე მონი

(მიმართავს მსახურთ)

რადგან ასე გსურს,

მაშ, შემხსენით ფეხებზე სწრაფად

ხეიარა ზამლი, ჩემს ფეხებს რომ ემსახურება,

და რა გავივლი გალაღებით მეწამულ გზაზე,

დაე, არსაით მითვალთვალონ შურის თვალებმა.

მომეტებული პატივია, ფეხით გათელო

ფარჩა-შარები, ფასეული ოქრო-ოქსინო.

აწკმარა ჩემზე ლაპარაკი.

(მიუთითებს კასანდრას)

ეს უცხო ქალი

სახლში პატივით შევიყვანე. დღეს გამარჯვებულს
თავზე დამცქერის ზეციერის მოწყალე თვალი.
ნებით არაუინ შემოიდგამს მონობის უღელს,
ეს გოგონა კი, განძთა შორის უძვირფასესი,
ნორჩი ყვაილი, ომის ჯილდო, მე თან გამომყვა.
და, პა, მოგყვები, ცოლო ჩემო, გემორჩილები,
სასახლისაკენ მივაბიჯებ მეწამული გზით.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ზღვა უსაზღვროა, ამოხაპვა ვის ძალუმს მისი?
აიქორება, ნაირფერად წამოშლის ტალღებს,
ვერცხლის გვირგვინებს წამოიდგამს უმშენიერესს.
ღმერთთა შეწევნით, ჩვენც სავეს გვაქვს სტაერა, მეფეო.
სასახლემ ჩვენმა უკმარობა რაა, არ იცის.

დაუთვალავად დაგიფენდი ფეხქვეშ ხალიჩებს,
ურიცხვ საბომვარს გავიღებდი, ოღონდაც შენი
საბედნიერო დაბრუნება ემცნო ორაკულს.
დაე, არ ვახმეს ფუმის ძირი, აფოთლდეს ჭერი
და სირიოსის ცხელი დღენი ჩამოგვიჩრდილოს.
აგერ, შენც კერას დაუბრუნდი, ჩენი სასახლის
ჟამგრძელ ზამთარში გაზაფხული შემოიყვანე.
ანდა პირიქით, ოდეს ზეესი უმწიფარ ყურძენს
დამხუკველ ხორშაკს მოუჭარბებს, მოგაქვს სიგრილე
კარმიდამოზე, სადაც კაცის იღვწის მარჯვენა.
ო, ზეესო, ზეესო, გვედრები, აღმსრულებელო,
აღასრულებდე ყოველივეს, რაიც მწაღია.

(კლიტემნესტრა მეფესთან ერთად შედის სასახლეში.)

ეტლში დგას გაოგნებული კასანდრა)

მ მ ს ა მ მ ს ტ ა ს ი მ ი

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო ფ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

ვაჰმე, რად მტანჯავს
შიშის აჩრდილი და გულზე მაწევს
ვით მაჯლაჯუნა?
რად აღარ ძალმიძს
გავხსნა ხვანჯი დაბურულ სიზმრის?
ვაჰმე! რად აღარ დაბრმანდება სულის ტახტზე გაბედულება?
დიდი ხანია ხომალდის ღუზა
ქვიშიან ფსკერზე დაეშვა, ოდეს
ილიონისკენ მიჰყავდათ ჯარი.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

თავად ვარ მოწმე, ჩემი ორთავ ოვალებით ვნახე,
სამშობლოსკენ ეიდოდა ჯარი.
და მაინც სულში რღაც რეკავენ

გლოვის ჰანგები უსიხარულო,
ვით მოტირილი ერიინების,
რად მოგვეძალა სასოწარკვეთა?
შფოთაეს სული. აღსასრულის წინაგრძნობა
გულში ფხაჭუნობს.
ვლოცულობ, რათა გამიცრუედეს ეს წინაგრძნობა,
არ აღესრულოს აროდეს იგი.

ს ტ რ ო ზ ი მ ი ო რ ე მ

თუნდაც სიმრთელის გარს გეკრას ღობე,
მეზობელი ხომ
სნებაა მაინც.

ჯიქურად მავალ მენავეს ზოგჯერ
მხარს შეუქცევს, დაღუპავს ბედი.
ჭკუადამჯდარი კაცი კი უმაღ
განძს და ქონებას გადაყრის წყალში,
რომ შემსუბუქედეს ზომალდი მისი.
ოდეს გავიღებთ სახლიდან ნაწილს,
სახლს გადავარჩენთ დაღუპვას ამით.
ზევისი ხომ კვლავაც მოგვიტანს დოვლათს;
წლიდან წლამდე დააპურებს უხვი მინდვრებით
ყოველ დამშეულს.

ანტი ს ტ რ ო ზ ი მ ი ო რ ე მ

რაყამს დაეცემა მოკედავი,
შავ სისხლს გადმოაქცევს მკერდიდან,
სულს ვინ შთაბერავს კვლავ ჯადოქრობით?
რომელს ძაღედვა
მიცვალებულის მკვდრეთით აღდგენა –
დასაჯა ზეესმა.
ღმერთებმა ბრძანეს:
არ ყოფილიყო ბედი – ბედის თანაზიარი,
გათიშულიყო შიშის სამანით.
თუნდაც დაადე ენას კლიტე –
გული ამოთქვამს ყოველივეს
დაუფარავად.
ვაგლახ! ამჟამად ყრუ სიბნელეში
ფართხალებს გული,
თავისსავე უძღურებას აწყდება იგი,
დაფეთებული.

მ ი ო თ ხ ე მ ა ი ზ ო ღ ი

(სასახლიდან გამოდის კლიტემნესტრა და მიდის ეტლისაკენ, რომელზედაც
კასანდრა დგას)

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მიბრძანებია, შემოხვიდეთ სახლში, კასანდრა,
დაწესებულა ზევისისაგან, რომ შენც ისევე,

ვით სხვა მონებმა, მოდგე ახლოს მდიდრულ სასახლის
საკურთხევლებთან და ნაკურთხი აკურო წყალი.
ღათრგუნე შენი სიამაყე, ეტლიდან ჩამო!
ალკმენეს ძემაც, გვიამბობენ, იგემა თურმე
მონობის ზვედრი და სამხიო პურ-წყალის გემო...
რაკილა ბედის განაჩენი გარდუვალია,
საამაყო შენთვის სახლი ოდით მდიდრული.
ხოლო იქ, სადაც მდიდრდებიან ნაუცბათევად,
გლახაკთ ამაყად ეყვრობიან, განუკითხველად.
ჩვენთან კი ისე მივიღებენ, ვითარცა ჯერ არს.

(კასანდრა ღუმს)

ქოროს უხუცესი

რაც ვითხრეს ახლა, ნათლად იყო იგი ნათქვამი.
ბედის ბადეში გაზღართულხარ, ტყვილად ფართხალებ.
აწ, სულ ერთია, გეჯერება შენ ეს თუ არა.

კლიტემნესტრა

(ქოროს უხუცესს)

თუ არ ჭიკჭიკებს ბარბაროსულ ენაზე მხოლოდ,
როგორც შერცხალი, ჩვენი ენაც თუ ეყურება,
გააგებინე უფრო ნათლად სიტყვები ჩემი.

ქოროს უხუცესი

(კასანდრას)

დაჰყევ მის ნებას. ქალბატონი სიკეთეს გირჩევს.
იყავ გამგონე, ნუ ჯიუტობ, ეტლიდან ჩამო.

კლიტემნესტრა

მე კი არ ძალმიძს აქ, კარებთან დავყოვნდე მეტად,
იქით ვიჩქარი, სად სასახლის ზედ შუა ჭიპზე
გღია ზვარაკი შესაწირი და დანას უცდის.
ვინ ელოდა თუ ამ სიხარულს ვეღირსებოდით.
შენ კი შემოსვლა თუ გწადია, შემოდი ბარემ
და თუ სიტყვებით საუბარი არ გეზერება,
მაშინ ხელებით ისაუბრე, როგორც კელურმა.

ქოროს უხუცესი

მარჯვე სჭირია თარჯიმანი მაგ უცხო გოგოს,
მახეში გაბმულ დაფეთებულ ნადირს ჰგავს იგი.

კლიტემნესტრა

სწორედ შლეგია. სხვაგან დაქპრის მისი გონება.
ახლად დამზობილ ქალაქიდან მოსულა იგი,
ვერ შეიგუებს ეგრე მალე მონობის საბელს,

სანამ ჯერ კიდევ ყელში სჩრია ბოდმა და სისხლი.
მაგრამ აწ კმარა, არ ვიმცირებ თავს მეტის ხვეწნით.

(კლიტემნესტრა შედის სასახლეში)

ქოროს უხუცესი

არ გიჯავრდები, მებრალვი მხოლოდ,
ჩამო ეტლიდან, საბრალო ქალო,
დაემორჩილე ხვედრს მონობისა.

კასანდრა

სტროფი პირველი

ვაიმე, ვაიმე!
აპოლონ, აპოლონ!

ქოროს ხუცესი

რისთვის შესტირი ეგრე ლოქსიას?
სხვა არის იგი, არ ებრალვის ატირებული.

კასანდრა

ანტისტროფი პირველი

ვაიმე, ვაიმე!
აპოლონ, აპოლონ!

ქოროს ხუცესი

ისევ ეძახის, ღმერთს დიდებულს შესტირის იგი,
რომელიც მტირალს არ შეიწყალებს.

კასანდრა

სტროფი მმორე

აპოლონ, აპოლონ!
გზათა მეცანო, ჩემო აპოლონ!
ვაი, ორგზის გამიტარე გულს ორლესული.

ქოროს ხუცესი

აღბათ წინაგრძნობს უბედურებას,
მონა ქალშიც კი დაფარულა ღვთაებრიობა.

კასანდრა

ანტისტროფი მმორე

აპოლონ, აპოლონ!
გზის გამძლოლო, ჩემო აპოლონ!
სად მომიყვანე სადაური, რომელ ბინაში?

ქოროს ხუცესი

ეს ატრიდების სასახლეა, თუ შენ არ უწყვი,
მე გეუბნები, ესე სრული სიმართლე გახლავს.

კასანდრა

სტროფი მისამე

ღვთისმგმობელთა ადგილია ეს სრა-პალატი,
მოწმე მკვლევობის და ჯალათობის,
განესტილია იატაკი მოყვასის სისხლით.

ქოროს ხუცესი

მეძებრის ყნოსვა აღმოაჩნდა უცხო გოგონას,
გეში აიღო, გაეკიდა კვალს მკვლევლობისა.

კასანდრა

ანტისტროფი მისამე

მიყვები, ვუსმენ შორეულ ხილებს,
აგე, ტირიან თოთო ბავშვები,
თავად მშობელნი სწვავენ ტაფაზე და მიირთმევენ.

ქოროს ხუცესი

ჩვენ გვესმა შენი წინასწართქმანი,
რალა შთენია აწ სათქმელი წინასწარმეტყველს.

კასანდრა

სტროფი მემოთხე

ღმერთო მაღალო! კვლავ რა ახალი
ზრახვა უღვეს გულში ქალბატონს
ახლობელთა მწუხარებისთვის?
არსაით ახსნა,
არსაით შეველა.

ქოროს ხუცესი

ბოლო მისნობა ვერ გამოვიცან,
პირველი ვუწყვი – ამას ყვირის მთელი ქალაქი.

კასანდრა

ანტისტროფი მემოთხე

ვაიმე, ქალო, რა გაგიზრახავს
აბაზანაში რომ მიუძღვები
თანამეცხედრეს? ბოლომდე როგორ ვილაპარაკო?
აღესრულება მალე ყოველი,
აჰა, ხელები ეძებენ ხელებს.

ქოროს ხუცესი

ვედარას ვიგებ მისნობისას, თითქოს ანაზღად,
ბნელი სიტყვების უსიერში დავკარგე გეზი.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ს ტ რ ო ჟ ი მ ი ს უ თ ი

ვაიმე, ვაი, ეს რა ვიხილე.
უკვე გაშალეს ჰადესის ბადე!
სიკვდილის ლანდი ხელჩაკიდული
მიუძღვის დიაცს... აჰა, იყვირე,
გაუმაძღარო შურისძიებაე, დაკლეს ზვარაკი!

ქ ო რ ო ს ხ უ ც ე ს ი

რისთვის ეძახი სასახლეში ერინიებს,
რად ესალმები? შენს სიტყვებში მწუხრის ჟამია.
რად მოგაწვა სისხლი გულბანდზე, ზაფრანისფერი
დაგდებია, თითქოს დამდგარა ჟამი, როდესაც
უკანასკნელი სიცოცხლის სხივი გაიყინება ღია თვალებში.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ან ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი მ ი ს უ თ ი

აჰა, შეხედეთ, შეხედეთ! ძროხას გაარიდეთ ხარი.
ბადეს გლეჯს ახლა
შავი, წვეტიანი რქები.
კაცი ეცემა, იძირება წყალში.
სიკვდილის ვარცლზე განბანეს იგი.

ქ ო რ ო ს ხ უ ც ე ს ი

თუმცა მისნობას ვერ მივმხვდარვარ,
მაინც ცუდს ამბავს მიგრძნობს გული.

ქ ო რ ო

რომელ ორაკულს უმისნია
სიკეთე ჩვენთვის. ისინი მხოლოდ
ავს გვიცხადებენ, მრავალ ტანჯვას
გვიწინაგრძნობენ, გვზარავენ შიშით.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ს ტ რ ო ჟ ი მ ი მ ე მ კ ს ე

ვაიმე, ვაი, ავბედო ბედო!
ტანჯვის ციხეა სხეული ჩემი.
სად მომიყვანე მე უბედური
შენი სიკვდილის თანამტვირთველად, სად მომიყვანე? .

ქ ო რ ო

ღვთიურო ქალო, რად კვნესი ეგრე,
როგორც ბულბული გულყვითელა,
მთელი სიცოცხლე რომ დასტირის თავის საყვარელს
და ხმობს მარადის უბედური:
იტის, ი-ტის!

კასანდრა

ანტისტროფი მემძვსე

ვაიმე, ვაი! საშურია მაგ ჩიტის ბედი.
ფრთოსან ბულბულად აქციეს ღმერთებმა,
დაუწესეს სევდიანად ეგალობა ჟამიდან ჟამზე.
მე კი ფხიანი ორლესული მკერდს დამილეწავს.

ქორო

რად მოგივლინა
ამო საღმობანი უფალმა.
რაა იგი, რასაც შენ ხედავ?
რადა სტირი გულამოსკენით, მოთქვამ და გოდებ?
ვინ დაგიბედა მაგიური
გზა ავებდითი?

კასანდრა

სტროფი მემძვიდე

ვაიმე!
პარისის ქორწილი, ვაი, სისხლით გასრულებული!
სკამანდროსის მშობლიურო ტალღებო, ვაი!
შენს ნაპირებთან ვიზრდებოდი მე საცოდავი.
ამიერიდან კოკიტოსის
მკედარ ნაპირებზე დავიდებ ბინას.

ქორო

როგორც იქნა, შენს სიტყვებში გაერთა სიცხადე,
ახლა ბავშვიც კი გაგიგებდა,
მეც ეკალმა გამიფხაჭნა გული ანაზღად,
შემიყრო სევდამ,
შენი ვაებით, სატანჯველით დია შეეღონდი.

კასანდრა

ანტისტროფი მემძვიდე

ვაი, ტყვილო, დაღუპული სამშობლოს სევდავ!
თუმცა მამაჩემმა ბევრი ზვარაკი
დასდვა ქალაქის გადასარჩენად,
ვერ იხსნა იგი.
მსგავსი ვარამი არ უნახავს ქალაქს აროდეს.
მეც ალბათ მალე მივეცემი სასიკვდილო ციებ-ცხელებას.

ქორო

რაც ახლა თქვი, წინანდელსა ჰგავს.
საშველს არ გამძღვეს ავი დემონი,
გულს გიშფოთებს
სევდიანი გლოვის პანგებით,
სიკვდილის ხმობით, აღარ ვუწყი რა ვიღონით.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ნუმც მოიბუროს პირზე რიდე ჩემმა მისნობამ,
ვითარცა მორცხვმა პატარძალმა, ახლად შერთულმა.
რაჟამს ინათლებს აღმოსაველით, დაჰპერავს ქარი,
გაეკიდება ტალღა ტალღას მზისკენ მორბედი,
ასევე ტანჯვა ტანჯვას მისდევს და ძლიერდება
ჟამიჟან ჟამზე. ნათლად ვიტყვი მე ყოველივეს.
იყავით მოწმე, კვლას დავადექ, ვით მეძებარი,
გამოვეკიდე აღსრულებულ ბოროტ საქმეებს.
აღარასოდეს მიატოვებს ამიერიდან
სასახლის კედლებს ქოროს ზრუნი და მოტირილი.
სახლში ჩასახლდნენ მემთვრალენი, მეზარხოშენი,
სისხლის ნადიმზე შეკრებილან ერინიები,
ვერ გაჰყრი დღეის ამას იქით მათ სასახლიდან.
ტკბილი სუფრულით მოილხნენ, ადღეგრძელებენ
ძველ შურისგებებს, ხანაც ბილწად მიაგინებენ,
ვინც ძმისეული სარეცელი ხელყო, შელახა...
სთქვი, ავაცდინე, თუ ჩუბინად მოუარტყი სიტყვა?
გგონივართ კარზე მოკაკუნე მთხოვარი, ყბედი?
დამიდასტურეთ, ჭეშმარიტად ვიცან თუ არა
ამას სასახლის გარდასული ვერაგობანი.

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

დადასტურება, ფიცმტკიცე რაღას უშველის
ბოროტ საქმეთა. მაინც დიდად გამკვირვებია,
შენ, ვინც ზღვის გაღმა დაიბადე და გაიზარდე,
აქ ყოველივეს განსჯი, როგორც თანამხილველი.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ხილვის უნარი აპოლონის მოწყალეაა.

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

მოკედავი ქალი ნუთუ მისი წილხედრილი ხარ?

კ ა ს ა ნ დ რ ა

მიჭირს ამაზე ლაპარაკი, სირცხვილი მიპყრობს.

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

მორცხვია ქალი, როცა იგი ბედნიერია.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

სასიყვარულოდ მომეძალა ღეთაება იგი.

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

შენ მას დანებდი, იყოლიე შვილები მისგან?

კ ა ს ა ნ დ რ ა

შეუპირდი, მაგრამ გავუტეხე სიტყვა ლოქსიას.

ქოროს უხუცესი

და ამის შემდეგ ეზიარე ზეციურ ხილვებს?

კასანდრა

აე ფათერაკებს ვარიდებდი მე თანამოძმეთ.

ქოროს უხუცესი

მინც როგორღა გადაურჩი ლოქსიას რისხვას?

კასანდრა

იმ დღიდან ჩემი აღარ სჯერათ, დამსაჯა ამით.

ქოროს უხუცესი

მე ხომ ვირწმუნე საკვირველი შენი მისნობა.

კასანდრა

ვაიმე ვაი!

კვლავ ავბედითი მომეძალა წინაგრძნობანი,
შიშმა შემეიყრო ერთიანად, ჰოი, შავბედო!
დახეთ, პაწია ბიჭუნები კარებთან წევანან,
თითქოს ძილფხიზლად გადასულან უღრან სიზმრებში.
თავისიანებს მოუშთიათ თითქოს ისინი.

და მათივე ხორცით ილუკმება მშობელი მამა.
ო, განვაცხადებ, შურს იძიებს ამისთვის ხვალი,
ჯერეთ უმწეო, სხვათა ბუნავს შეფარებული,
ჩემს აქ მომყვანელ ძლიერ ბატონს ის გადაუხდის,
კი, ბატონს-მეთქი ვამბობ, რადგან მონა ვარ უკვე.
დამამხობელმა ილიონის, ხომალდთ გამრიგემ
არარა უწყის, ქალბატონი რა მახეს უეგებს,
რომ ელეკება, როგორც ძუქნა და შესციცინებს,
გულში კი ჩუმაღ უტრიალებს ფიქრი მზაკერული.
ო, რა სასტიკი გაბედება: ქალი კლავს ვაჟკაცს.
მტაცებლის ნაგრამს ვუწოდებდი ამნაირ დიაცს,
კლდეების სკილას, საშიშ ურჩხულს ზღვაოსანთათვის,
ბნელი ჰადესის ყაჩაღანას, არც თავისიანს,
არც მოყვასს მისას არასოდეს რომ არ დაინდობს.
თავხედი! ისე გააკიოდა, ვით მეომარი,
თითქოს უზომოდ გაახარა ქმრის დაბრუნებამ.
გინდა ირწმუნოთ, გინდა არა, ნათქვამი ჩემი,
ახლა ეს ჩემთვის სულ ერთია, აღრე და მალე
აღესრულება ყოველივე. იყავი მოწმე,
დაადასტურებს ჩემს სიმართლეს ცრემლები შენი.

ქოროს უხუცესი

ვაჰმე, თიესტეს სისხლიანი მემცნო ნადიმი,
მძიმე ტრაპეზი შეილთა ხორცის, შემზარა ამან.
ეგ ჭეშმარიტად წარსთქვი, ვიცო, არ მოგიჭორავს.
ზოლო დანარჩენ ნათქვამიდან ვერა გავიგე.

კასანდრა

მაშ გეტყვი: მალე გაიგონებ ხელმწიფის სიკვდილს.

ქოროს უხუცესი

ჩუ, ენას კბილი დააჭირე, შე უბედურო!

კასანდრა

ვერსად წაუვა, სულ ერთია, ამ განჩინებას.

ქოროს უხუცესი

ჰო, თუ აღსრულდა... მაგრამ, ნეტა, არ აღესრულოს!

კასანდრა

სიკვდილის ჟამმა მოაწია, შენ კი ლოცულობ.

ქოროს უხუცესი

მაგრამ რომელი აღასრულებს ამ ბოროტ საქმეს?

კასანდრა

ჩანს, ყურს არ უგდებ დაუნჯებით მისნობას ჩემსა.

ქოროს უხუცესი

თქვი, არაფერი გამეგება, ვინ არის მკვლეელი?

კასანდრა

მე ყოველივე ელინურად გითხარ გარკვევით.

ქოროს უხუცესი

ჰოი, პითიავე, ელინურად, მაგრამ რა, მერე.

კასანდრა

ვაიმე, ვაი!

დაიძრა ცეცხლი, შემომეგზნო ალი მლოკავი.

ვაი, ლიკიის აპოლონი, ვაიმე ვაი!

ორფეხა ძუი მგელს უთმობდა სარეცელს თვისას,

ოდეს შორს იყო ღომი მისი კეთილშობილი.

მეც არ დამინდობს იგი ბედშაეს და მომაკვდინებს.

არ დაიშურებს ფიალებით შხამს და სამსალას.

ახლა კი ქმრისთვის ლესავს ხანჯალს, იმად ლოცულობს,

რომ მოაკვდინოს კაცი, ჩემი აქ მომყვანელი.

რისთვის ვვიდოდი, რისთვის ქვეყნად სირცხვილეული,

მისნის არგანით, ორაკულის გვირგვინით შუბლზე.

არა! მოგაშთობთ, სანამ ჩემი დამგარა ჯერი.

უფსკრულში ჯერ თქვენ გადაგიშვებთ, მერმე მოგყვებით.

ჩემი სიკვდილით დაე, სხვები ვყო ბედნიერი.

(იხდის სამოსელს)

სამისნო ესე სამოსელი თვით აპოლონმა

გამხადა უკვე, როცა ყველამ ამითვალწუნა

და გამეტებით დამცინოდნენ მაგ ტანსაცმელში
ლაურიდებლად, თავხედურად, მტერიც, მოყვარეც;
რას არ მემახდნენ, მაწანწალას, მთხოვარს თუ გლახაკს,
ფლიდს, გუდამშიერს, ავიტანე ეს ყოველივე.
და აჰა, ბოლოს დამიხელთა მისანმა ვაჟმა
და სიკვდილისკენ მიმაქცია მისანი ქალი.
მშობლიურ ბომონს ვინ მადირსებს, მხოლოდღა კუნძუზე
დამადებინებს თავს ჯალათი და წარმკვეთს ცულით.
გარნა ღმერთები იძიებენ შურს მკვლელობისთვის;
მოდგება ბოლოს უსათუოდ შურისმგებელი;
მამის გულისთვის ხელს აღმართავს შვილი დედაზე;
ღვენილი, უცხო ქვეყანაში გარდახვეწილი,
შინ მობრუნდება, აღასრულებს მძიმე განაჩენს.
ღიღამა ღმერთებმა უკვე დადეს მრისხანე ფიცი –
დაბრუნდეს შვილი, მამისათვის იძიოს შური.
მაგრამ ნეტავი რად ვწუწუნებ, რას ვიხოვები;
მე უკვე განკვლე უმძიმესი ღლეები, ოღეს
დაასამარეს ილიონი, ქალაქი ჩემი.
მაგრამ განგება დამპყრობლებსაც მოუღებს ბოლოს,
გარდაუვალი გარდახდების. ჰა, ველი სიკვდილს,
მივესალმები აჩრდილეთში ჰადესის ჭიშკრებს.
ერთსლა ვინატრი – უღრტვინველი მექნეს სიკვდილი,
არ ამიტანოს კრუნჩხვამ, რაჟამს იჩქეფებს სისხლი,
უცებ გაეთავე, სამუდამოდ მოეხუჭო თვალი.

ქოროს უხუცესი

ო, უბედურზე უბედურო, ბრძენო ასულო,
შენ უკვე გვარქვი ყოველივე, მაგრამ მითხარი,
რისთვის გარბიხარ ბომონისკენ ბედის მეცანი,
როგორც ბოროლა დასაკლავად წინგაგდებული.

კასანდრა

ხსნა არსით არის, რას ვუცადო, უძვირფასესნო.

ქოროს უხუცესი

მოკვდავისთვის ხომ უტკბესია ბოლო წუთებიც.

კასანდრა

დარეკა ჟამმა, დაყოვნება უსარგებლოა.

ქოროს უხუცესი

რა სიამაყით ეგებები, ასულო, სიკვდილს!

კასანდრა

წარმავალი სიზარულიც და სიამაყეც.

ქოროს უხუცესი

არ უბნობს ესრეთ ბედნიერი, რაღა თქმა უნდა.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

(ყურს მიუგდებს სასახლის კედლებს)

ბედკრულო მამაე, ვაი! ვაი! შვილები შენი!

ქოროს უხუცესი

რადა კრთი ეგრე შიშნეული, რა დაგემართა?

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ვაიმე, ვაი!

ქოროს უხუცესი

რამ შეგიშფოთა სული ესრეთ, რატომ შემძრწუნდი?

კ ა ს ა ნ დ რ ა

სასახლის კედლებს თბილი სისხლის სუნი სდით უკვე.

ქოროს უხუცესი

ეგ ხომ სუნია შეწირული ზვარაკეულის.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

მე კი მგონია ცხედარს ასდის ასეთი სუნი.

ქოროს უხუცესი

კეთილსურნელი სირიული იფრქვევა სახლში.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

ო, უცხოელნო!

მე გაეფრინდები უცხო მხარეს, სევდა შემიპყრობს
ეულ ჩიტივით, სიკვდილის წინ მსურს გითხრათ ესე:
ქალისტვის, ჩემი სიკვდილისთვის ზღავს თვითონ ქალი,
ბედკრულ კაცისთვის დაეცემა მხოლოდრე კაცი.
ეს არის ჩემი ნუგეშინი სიკვდილის ზღურბლთან.

ქოროს უხუცესი

პოი, ბედკრულო, მტანჯავს შენი უნუგეშობა.

კ ა ს ა ნ დ რ ა

სამგლოვიარო სიტყვას ვიტყვი უკანასკნელად
ჩემის ზედრისთვის. ევედრები აწ პელიოსის
უკანასკნელ სხივს, არასოდეს არ გაახაროს
ჩემი მკვლელები, ჯალათები, მათ დაუბედოს
იგივე სიკვდილი, რაც საბრალო მონას მეწია.
ეპ, ამაო საქმენი კაცთა! ბედნიერების
უსუსურ ნათელს წაშლის ჩრდილი უბედურების,
როგორც ფორმულებს სოველი ჩვარი.

(კასანდრა შედის სასახლეში)

ქოროს უხუცესი

უძღვებია მოკვლავთა მოღვმა და მზვობარი.
ბედნიერიც კი კარებისკენ თითს ვერ უჩვენებს,
ვერ უბრძანებს უბედურებას –
გაეთრიეო ჩემი სახლიდან.
ბედნიერი იყო ხელმწიფეც,
რაცამს აიღო პრიაშოსის ციხე-ქალაქი
და ღვთის ბადალი სახლში დაბრუნდა.
ახლა კი დაღვრილ სისხლის წილ სისხლი იღვრება მისი.
ამიერ სხვათა სიკვდილისთვის
ზღვას სიკვდილითვე.
სად გაგონილა
ბედნიერება იყოს მდგრადი, უცვალებელი?

აგამე მონი (ხმა სასახლიდან)

ვაგლახ, ლახვარი სასიკვდინე გულს დამეძგერა.

ქოროს უხუცესი

ჩუმაღ! თითქოსდა მესმა კენესა ლახვარსობილის.

აგამე მონი (ხმა სასახლიდან)

ვაგლახ, მეორედ გამიტარეს მკერდში ხანჯალი!

ქოროს უხუცესი

მგონი აღსრულდა ბნელი საქმე, მეფის ხმა ვიცან!

ახლავე უნდა გადავწყვიტოთ თუ რა ვიღონოთ.

ხმა ქოროდან

ჩემი აზრია, მთელ ქალაქში ყოველი კუთხით
ვაფრინოთ კაცი, სასახლესთან შევეყაროთ ხალხი.

მესამე ხმა

სახლში შევკვივდეთ, ეგრე ვფიქრობ, უმჯობესია,
ჯალათს მივუსწროთ, ვიდრე სისხლით სველია დაშნა.

მეოთხე ხმა

მეც გეთანხმები, მანდ ვარ სწორედ, ახლა გვჭირდება
სახელდახელო მოქმედება, დრო აღარ ითმენს.

მეხუთე ხმა

უნდა დავფიქრდეთ, ავბედითი მოჩანს ნიშნები,
სახელმწიფოში ტირანია მზადდება მძიმე.

მეექვსე ხმა

რადას ვაბრკოლებთ, ვინც დაბრკოლდა, ღირსება მისი
ფეხქვეშ გათელეს, გახსნილი აქვს ახლა ხელები.

მე შეიღე ხმა

მე კი ისეთი რა გირჩიოთ, რა უნდა გითხრათ,
ჯერ კარგად უნდა მოვიფიქროთ, სანამ გადავწყვეტთ.

მერვე ხმა

მეც მაგ დღეში ვარ, რა უნდა ვთქვა, აღარა ვუწყვი,
რა პირობით შევხვდეთ მიცვალებულს, რა ვგაქვს სათქმელი.

მეცხრე ხმა

ნუთუ სიცოცხლეს ისე უნდა დავკანკალებდეთ,
რომ კაცისმკვლელობა სანაჯარდოდ დავაგდოთ სახლი?

მეთათე ხმა

არა, ჩვენ ამას არ მოვითმენთ, უმალ გვამებად
გადავიქცევით. ტირანიას სიკვდილი გვიჯობს.

მეთერთმეტე ხმა

მაგრამ საბუთი ხელთ არა გვაქვს, საიდან ვიცით,
გულგანგმირული ვინ კენესოდა – ხელმწიფე იყო?

მეთორმეტე ხმა

კარგად შევიტყოთ ჯერ ყოველი, მერმე ავხვავდეთ,
სულ სხვადასხვაა მოჩვენება და სინამდვილე.

ქორთუხუცესი

მეც გიდასტურებ, ჩინებული გახლავს ეგრევეა,
უნდა შევიტყოთ, რა დღეშია ატრიდი თვითონ.

(ფართოდ იღება სასახლის კარი, გამოჩნება კლიტემნესტრა.)

ხელში სისხლიანი ხანჯალი უჭირავს. დარბაზის სიღრმეში

მოჩანს აგამემნონისა და კასანდრას გვაგები)

კლიტემნესტრა

არ გამოვიჩინე მოკრძალებას და თქვენს წინაშე
ვიტყვი ყველაფერს, რაც აღრევე მქონდა სათქმელი,
ვითარ განვსაჯოთ სხვანაირად, როდესაც მტერი
მტერს ემოყვრება. ფარულად კი უბლანდავს ბადეს,
ისეთ ასმანაკს – ამაოა ყველა ნახტომი.

დიდი ხანია მე ჩაეები ორთაბრძოლაში,

ავწონ-დავწონე ყოველივე, ჰა, ეს დღეც დადგა.

მკვლელობა ისე აღვასრულე, არ დაგიძალავთ,

მას არც გაქცევა შეძლებოდა, არც თავის დაცვა.

ნატიფად ნაქსოვ საბურველში გავხვიე იგი

უკანასკნელად, როგორც გაშლილ ბადეში თევზი.

ორჯერ დავარტყი გამეტებით და ორი კენესით

დაეცა იგი, გარნა სანამ დაეცემოდა,

სულთა მფარველი დიდი ზეესის პატივსაცემად

არ დაეახანე და მესამედ უმძარჯვე ხმალი.

იგი დაეცა, განუტევა სული იქავე.
რაემს პირლია ჭრილობიდან იჩქეფა სისხლმა
და მომესხურა მოთრქრიალე წვეთები მრუმე,
ისე ალექტინდი, თითქოს ყანას, თაველებიანს
ზეესისმიერმა გრილმა წვიმამ გადაუარა.
აჰა, არგოსის უხუცესნო, აღსრულდა ესე.
თუ გეხარებათ, გიხაროდეთ, მე კი ეზვიმობ.
თუ წესი ითხოვს დაიღვაროს მკედრისთვის ზედაშე,
დღეს ერთი-ორად მართებული გახლავით ეგ წესი,
სწორედ მან, სურა ვინც ალაესო ცოდვით და სისხლით,
დაბრუნდა შინ და გამოსცალა ფსკერამდე იგი.

ქოროს უხუცესი

თაეხედო ქალო, საუბარი გვაოცებს შენი,
მეუღლის მკვლელი ეგრერიგად ვითარ ამაყობ.

კლიტემნესტრა

რაც გსურთ იფიქრეთ, ჭკუამოკლე ქალად მიგულევით,
მე კი ამრიგად, როგორც მხედავთ, უშფოთველ გულით,
გესაუბრებით, გინდ მამაგეთ, გინდ განმადიდეთ,
არარად ვაქნევ, აგერ, თავად აგამემნონი,
ცხედარი მისი... აჰა, ჩემი მარჯვენაც აგერ,
ოსტატის ხელი. სულ ეს არის, რაც მოგახსენეთ.

ქორო

სტროფი პირველი

ჰოი, დიაო!
რა მიწა გზრდიდა, რა მყრალბალაზა გიჭამია,
რომელი ზღვიდან გისვამს წყალი, ფსკერში ჩამპალი,
ეგ სიმქისე რამ მოგამადლა?
მოკვეთილი ხარ ამიერიდან,
გაგანაპირებს, როგორც უცხოს, სამშობლო ჩემი.

კლიტემნესტრა

ოჰ, თქვენ გწადიათ გამამევეთ სამშობლოიდან,
თავს დამატეხით ხალხის წყევლა, ქალაქის ზიზლი,
მაგრამ იმ კაცსაც მსჯავრი დასდით, სულაც არა გსურთ,
ვინც მსხვერპლად დასდვა საყვარელი გოგონა ჩემი,
ტანჯვით შობილი, შეავედრა თრაკის ქარებს
ისე იოლად, ველზე მძოვარ ფარიდან თითქოს
ამოარჩია საზეარაკოდ ზუჭუჭა კრავი.
მაშ, ვინც ხელები განიბანა უმანკო სისხლით,
არ იყო ღირსი გაძეების? ჩემს ცოდვებს განსჯით
ეგეოდენი სისასტიკით... მაგრამ მოხუცო,
ჩემი მუქარაც დაიხსომე, მზად ვარ ბრძოლისთვის.
თუ გაიმარჯვებ, იხელმწიფე, მაშინ, როგორც მე
და თუ არასდროს ისურვებენ ამას ღმერთები –
თუმც მოხუცი ხარ, მოკრძალება არ გაწყენს მაინც

ქორო

ანტისტროფი

რარიგ მრისხანებ!

გაფითრებულხარ, შეგშლია სახე,
ზედ აღბეჭდვია მკელელობის კვალი,
დამშვენებულხარ სისხლის ზალებით.
არ გიგემნია ჯერ სასჯელი, მაგრამ განწირულს
ვინ დაგიფარავს, სიკვდილისთვის მოისთვლი სიკვდილს.

კლიტემნესტრა

ოპ, შეისმინეთ ჩემი ფიცი და დაღადისი!
ჩემთან არს დიკე და შეილისთვის შურისმგებელი
ერიჩიები – მათ შეეწირე მეუღლე ჩემი.
ბედის წყალობით აშორდება სასახლეს შიში,
ჩვენი ოჯახის კერიაზე სანამ აჩადებს
ცეცხლს ეგისტოსი, შემწე ჩემი, თანამზრახველი.
იგია ჩემი სიმამაცის ძლიერი ფარი.
ეს კი მკვდარია, აქ წევს ცოლის მომყვინებელი,
ქრიზეს ასულთან ილიონში რომ აშიკობდა.
აგერ ტყვე გოგოც, მისი შუბით მოპოვებულ
მისანი ქალი, მხევალი და თანმწოლი მისი,
მესაიდუმლე; ხომალდებზე თუ გემბანებზე
ერთად ეყარნენ. აღვასრულე მეც სამართალი.
ეს ქალიც აგერ განისვენებს, უკანასკნელი
ამოიძახა მომაკვდავმა სიმღერა გედის
და მისდო თავი საყვარელთან, ვინც ეგ მომგვარა,
ვით ტკბილეული, ჩემს გაწყობილ მღიდრულ სუფრისთვის.

მემოთხე სტასნიმი

ქორო

სტროფი პირველი

ვაიმე, ნეტა წამომეპაროს
ელვის სიკვდილი უეცარი
და უდრკტინველად
მარგუნოს ბედმა მარადიული ძილის საუფლო,
უკვე მკვდარია
ღირსეული დარაჯი ჩვენი.
ქალისთვის მებძროლს
ვერაგულად მოუსწრაფა
სიცოცხლე ქალმა.

ქოროს უხუცესი

პოი, ელენე, პოი, ელენე,
წყვეულმც იყავ, ელენე, წყვეულმც!
ერთმა იმსხვერპლე ურიცხვი და დაუთვალავე
გმირთა სიცოცხლე ტროის ჭიშკრებთან.

ახალი სისხლით დაიბანე პირი, დამშვენდი,
ჩასახლებულო სახლში დალატით
და ქმრის სიკვდილით.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ნუ ემახი სიკვდილის უფალს
გულგასენილი,
ნუ დააწეე რისხვას ელენეს,
როგორც კაცთა მკვლელს, რომ თითქოს ერთმა
აქაველ ვაჟთა
შეიწირა სიცოცხლე ბეკერი,
მოიმოქმედა ბოროტება აუწონელი.

ქ ო რ ო

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი კ ი რ ვ მ ლ ი

პოი, დემონო, დაბადებულხარ
ორბუნებოვან ტანტალიდების
სასახლის ჭერქვეშ.
შენ თანაბრად ხარ ყველა ქალში,
გულის მპოტნელი.
ის დაფართხალებს აგერ ცხედარს,
როგორც ყორანი.
სიკვდილის ჟამით გალობს, როკავს
და განიხარებს.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ბოლოს და ბოლოს ჭეშმარიტი წამოგცდა სიტყვა.
როცა ახსენე შენ
დემონის ძალმოსილება.
ღიახ, მას უყვარს ქორთა სისხლი,
თუმც ძველ ჭრილობებს
ჯერ არ შეკერია პირი, სისხლი სწყურია ისევ.

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო შ ი მ ე ო რ მ

შინ დაბუდებულს
ღია საშიშს ადიდებ დემონს.
ო, სიამაყე, გაუმაძღარ ავისმქნელისა!
ო, ზეესო, ზეესო, ყოელის მიზეზო, ყოელის მოქმედო!
რა შეიძლება ზევსის გარე შეემთხვეს მოკვდავთ?
რა შეიძლება დეთიურ ძალთა გარეშე მოხდეს?

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

გაპ, ხელმწიფეო, ხელმწიფეო,
ვით დაგტიროდე?
ვით შეგასმინო მდულარება ჩემი გულისა?
ობობას ქსელში გაბლანდულხარ
მიცვალებული უღონიო, პატივყარილო.

ვაიმე, ვაი! უპატიო გერგო საწოლი,
ვერაგი ხელით გაუპიხარ ორლესულ ხანჯალს.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

თქვი, რამდენიც გსურს, რომ ეს საქმე მე ჩავიდინე,
მაგრამ ნუ იტყვი,
ქერივმა ქნაო აგამემნონის...
შენ წინ დგას ახლა დიაცის სახით
დემონი ძველი, შურისმგებელი,
ვინაც ატრევისის ბილწი ღზინისთვის,
ბალღებისთვის
იძია შური.

ქ ო რ ო

ან ტ ი ს ტ რ ო ფ ი მ ე ო რ ე

ყურს ვინ დაგიგდებს, რით გაამართლებ
მკვლელობას მძიმეს?
მხარს ვინ დაგიჭერს? მხოლოდრე მშობელს
თანადგომა შეეძლო შენი.
სისხლის ლანქერში
მოაბოტებს ახლა არესი.
ბავშვთა დამკვლელის სისხლში ცურავს პირმოთხუპნული.

ქ ო რ ო ს უ ხ უ ც ე ს ი

ვაჰ, ხელმწიფეო, ხელმწიფეო,
ვით დაგტიროდე?
ვით შეგასმინო მდუღარება ჩემი გულისა?
ობობას ქსელში გაბლანდულხარ
მიცვალებული უღონიო, პატივყრილი.
ვაიმე, ვაი! უპატიო გერგო საწოლი,
ვერაგი ხელით
გაუპიხარ ორლესულ ხანჯალს.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მიზეზი თავის სიკედილისა
თავადვე გახლავთ;
მან არ დააგო სასახლეში მზაკერული ბადე?
არ მოაკვდინა მისგან ნაყოფი
გოგონა ჩემი, უბედური იფიგენია?
აეი ქნა და ავად მიეზღო.
უსიხარულო იყოს მისი ჰადესის ჟამი,
ვისაც მახვილმა
განაჩენი გამოუტანა.

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო ფ ი მ ე ს ა მ ე

დაემდგარეარ შტერად, მემღვრევა აზრი,
რას მოეეჭიღო.

უფსკრულისკენ მიექანება სახლი.
მაღე დადგება სისხლის ქარ-წვიმა.
აჰა, პირველი ჩამოიცივარა უკვე წვეთები...
ახლა დიკე ახალ სისხლისთვის
საღეს ქვაზე პირავს სატევარს.

ქოროს უხუცესი

ო, დედამიწაე, დედამიწაე, შენ დამამიწე,
ვიდრე ენახავდე
როგორ ჩასდებენ მეფის ცხედარს ვერცხლის კუბოში.
ვინ დაკრძალავს, ვინ დაიტირებს?
ნუთუ შენ, ქალო, მკვლელი მისი,
მოჰყვები მოთქმას?
ყალბი გლოვით და მოყვასებით მას შეურაცხყოფ,
ვინც გაღიხადა, აღასრულა დიდნი საქმენი?
ვინ ივავლაბებს, პირს ვინ მოიხოკს საფლავის პირას?
ვინ შემოიფლეთს ტანისამოსს
ღვთაებრივი დიდი კაცისთვის?

კლიტემნესტრა

შენგან არ ჯერს არს ტირილი მისი,
ის ჩვენ გაკვამირეთ,
ჩვენ მოკალით, ჩვენვე დაკრძალავთ.
არ გაასვენებს მოტირალე მას სახლეული.
იქ კი, სწრაფმაგალ აქერონტის
მრუშე ტალღებთან,
იფიგენია, ქალიშვილი უსათნოესი
ხელს გაუწოდებს მშობელ მამას
და მოეხვევა.

ქორო

ანტისტროფი მმსამე

ლანძღვის წილ ლანძღვა გაისმის მხოლოდ,
გარნა რომელ არს სწორი და ბრუნდი?
ვინც მოკვდა, მოკვდა, მაგრამ გაიღებს საზღვაურს მკვლელიც.
სანამ ზევის მაღალ ტახტზე ბრძანდება მორჭმით,
დადგინებულ არს განაჩენი ბოროტისათვის.
ვინ გააძევებს წყევლას სახლიდან?
შთამომავლობას მისდევს კულში ავბედითობა.

ქოროს უხუცესი

ო, დედამიწაე, დედამიწაე, შენ დამამიწე,
ვიდრე ენახავდე
როგორ ჩასდებენ მეფის ცხედარს ვერცხლის კუბოში.
ვინ დაკრძალავს, ვინ დაიტირებს?
ნუთუ შენ, ქალო, მკვლელი მისი,
მოჰყვები მოთქმას?
ყალბი გლოვით და მოყვასებით მას შეურაცხყოფ,

ვინც გადიხადა, აღასრულა დიდნი საქმენი?
ვინ ივაგლახებს, პირს ვინ მოიხოკს საფლაკის პირას?
ვინ შემოიფლეთს ტანისამოსს
ღეთაებრივი დიდი კაცისთვის?

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ჭეშმარიტია სიტყვები შენი.
შეეფიცო მინდა პლისთენილების
მძვინვარე ღემონს,
რომ უურიგდები ჩემს მწარე წარსულს;
ოღონდ დატოვოს სახლი ესე ამიერიდან,
სხვა ბილიკებს გაუყვეს იგი,
სხვა სასახლისკენ, სისხლით და შუღლით.
მთელ ჩემს სიმდიდრეს შეეწირავდი,
ვიკმარებდი მარტოდენ მცირეს, ოღონდაც აწი
შეწყვეტილიყო ბრმა სიძულელი
და მკვლელობანი მოყვასთა შორის.

ე ქ ს ო ღ ო ს ი

(სასახლიდან გამოდის ეგისტოსი ამალით)

ე გ ი ს თ ო ს ი

ო, ნათელსვეტო, შურიგების ნანატრო ღღეო,
უკვე თამამად განვაცხადებ – ღმერთები მაღლით
ქვერე დასცქერენ კაცთა ცოდვებს და სჯიან მკაცრად.
ჰა, მტერი ჩემი ძირს გართხმულა, ერინიების
სამგლოვიარო სამოსელში გამოწყობილი;
მეც ეგ მახარებს... ზღო სიკედილით ჯალათმა მამამ.
ამ სახელმწიფოს გამგებელმა მამამაგისმა,
თავად თიესტე, მამაჩემი, ანუ ძმა თვისი,
ესეც უნდა ვოქვა, სასახლიდან გამოაძევა,
რათა აედო ხელში სრული ძალაუფლება.
ლტოლეილობიდან შინ მობრუნდა მერმე თიესტე,
თავ შესაფარი თხოვა მეფეს, დადეს პირობა,
არ დაედვართ სამხო სისხლი მშობელ მიწაზე.
მაგრამ უღმერთო, ვერაგ მეფეს სხვა ედო გულში,
მიიპატიეთა მამაჩემი დიდი პატივით,
ვით მეგობარმა მეგობარი უსათნოესი
და განუმზადა დაკლულ შვილთა ტრაპეზი მძიმე.
ბავშვთა თავ-ფეხი, ფრჩხილ-თითები, ხელის მტყენები
ცალკერძ დააწყო, რომ არავის ეცნო ისინი
რას იფიქრებდა ამას მამა, აბა, განსაჯეთ,
მიუჯდა სუფრას, მსუყე ნაჭრებს შეახო პირი
და სასაფლაოს საჭამადი ივნოსა უცბად...
ხელი ჰკრა სუფრას, წამოვარდა და დაიბღავლა...
აღმოხდა წყველა, რომ პელოპის შთამომავლობა
ამომწყვდარიყო ერთიანად მსგავსი სიკედილით,
მას მიჰყოლოდა ერთიანად პლისთენილები.
და ჰა, მკვდარია, როგორც ხედავთ, ერთი მათგანი.

კანონიერი მოწილე ვარ მეც ამ მკვლელობის.
მესამე შვილი უბედური მამაჩემისა
ძუძუს მომწყვითეს, გადამაგდეს უცხო მხარეში,
იქ მზარდა დიემ, დამაბრუნა კვლავ სამშობლოში.
დიღხანს კარს უკან მიმალული ეუცდიდი მტარვალს.
და პა, მზაკერული ოსტატობით აუეგე წესი.
აწი სიკვდილსაც სიხარულად მივითვლი, რაკი
სამართლიანად ხელფეხშეკრულს ვხედავ მოსისხლეს.

ქოროს უხუცესი

ცოდვას იკვებნი, ვერ შეგიქება ამას, ეგისთოს.
თუმცა მკვლელობის უშუალო არ ხარ მოწილე,
შენ განამზადე საქმე ესე უბოროტესი.
ვერ გაექცევი ხალხის რისხვას, უწყოდე ესეც.
სამართალს იქმენ, ჩაჯკოლავენ შეუბრალებლად.

ეგისთოსი

შენ ვინც ქვევით ხარ, ნიჩბოსანი უკანასკნელი,
ვით ეტოქები მეხომაღლეს, მესაჭეს ძლიერს.
მოგესხენება, უხუცესო, ძნელია მეტად
გვიან ასაკში ჭაღაროსანს ასწავლო ჭკუა:
მაგრამ წაძალი არის ორი – ხუნდი, შიმშილი.
არ უწყვი ესე? ნუთუ ბრმა ხარ თვალგაბხელილი.
თუ არ დაადგამ ფეხს ეკალზე, აგცდება ჩხელეტა.

ქოროს უხუცესი

ოპ, ქალაჩუნავ! სახლში იჯექ, როდესაც სხვანი
მოლაშქრობდნენ, ხოლო სარდალს, რომლის ცოლთანაც
წიებოდი ურცხვად, განუმზადე მკვლელობა მძიმე!

ეგისთოსი

შენ ეგ სიტყვები, თავხედური, ცრემლს გაგიმრავლებს,
ტყვილად ორფევესობ, საამისოდ არ გეწევს ძალი.
ორფევესმა ლხენა მოიხვეჭა ტკბილი ჰანგებით,
შენ კი უმწუო, საცოდავი შენი კნავილით
ბორკილს მოიხვეჭე, წელში მოხრილს ხმა ჩაგიწყვება.

ქოროს უხუცესი

ნუთუ აპირებ, არგოსელთა გახდე ტირანი,
ვინც განიზრახე სამარცხვინო მკვლელობა, თუმცა
ვერ აღასრულე, ვერ გაბედე საკუთარ ხელით?

ეგისთოსი

ეგ იმიტომ, რომ ქალი უფრო ხერხიანია,
მე კი მტერი ვარ ძველთაძველი, ეჭვმიტანილი.
დღეს ჩემს ხელთაა განძი სრული და გამგებლობაც
მოქალაქეთა. თავაშეებულს დავადგამ უღელს.
არ უნდა ბევრი თივა-ქერი აჯილდა-ულაყს,
უფრო შიმშილი, ბნელი ქალტა ათვინიერებს.

ქოროს უხუცესი

რად არ შეხსენი საჭურველი მოსისხლეს შენსას
შენიე ხელებით, რად გარიე ცოდვაში ქალი,
ჩვენი ღიადი ღმერთების და ქვეყნის წინაშე?
მაგრამ ორესტე ცოცხალია ბედის განგებით,
დადგება ჟამი, როცა იგი შინ მობრუნდება
თქვენდა ჯალათად, უსასტიკეს შურისმგებელად.

ეგისტოსი

მეტის უფლებას აძლევ ენას, განანებ მწარედ,
ჰეი, მოყმენო, მოქმედების დამდგარა ჟამი!

ქოროს უხუცესი

ჩვენც სხვა აღარა დაგვრჩენია, ვიშიშვლოთ ხმლები!

ეგისტოსი

აჰა, ვიშიშველ თავად უკვე... არ ვუფრთხი სიკვდილს.

ქოროს უხუცესი

არ უფრთხი სიკვდილს... დე, ნუ უფრთხი, ეს გვინდა სწორედ.

(ქოროს და ეგისტოსი მცველებით საოპრად შემართულნი დგანან,
შემოდის კლიტემნესტრა და დგება მათ შორის)

კლიტემნესტრა

ოჰ, საყვარელო ვაჟკაცებო, იკმარეთ შუღლი!
კმარა სიმხეცე, კმარა მტრული მოსისხლეობა,
წადი შენ შენთვის, მოხუცებიც სახლში წაბრძანდნენ,
საჭირო სისხლი დაიღვარა, არ გვინდა მეტი.
გადავიხადეთ ტანჯვა ღიდი, საკმარისია
შეუბრალებლად გადაგვთქერა დემონის ფლოქემა.
ჰა, ღიაცური სიტყვა ჩემი, თუ ღირსად იცნობთ.

ეგისტოსი

ტყუილუბრალოდ რა აზრი აქვს სიტყვების ფანტვას,
როცა გამგებელს ხელალებით შეურაცხყოფენ.
ლანძღვა-გინებით, ავეყობით უხმობენ დემონს.

ქოროს უხუცესი

არ აამებენ არგოსელნი მტარვალს აროდეს.

ეგისტოსი

მაშ, დაიცადეთ, დრო დადგება, თქვენაც მოტყდებით.

ქოროს უხუცესი

ვერ ეღირსები, თუ ორესტე დაბრუნდა ღმერთით.

ეგისტოსი

მხოლოდ იმედით იკვებება შინმოუსვლელი.

ქოროს უხუცესი

შენც იპარპაშე კანონგარე, სანამ დაგცლია.

ეგისტოსი

იცოდე, ძვირად გადაგიხდი თავხედობისთვის.

ქოროს უხუცესი

მიღი, იფხორე, ვით მამალმა კეკლუც დედალთან.

კლიტემნესტრა

ყურს ნუ მიუგდებ ამით ყფფას ტყუილუბრალოდ.
დაეჯღეთ მე და შენ და ვიმეფოთ, როგორც გვენებოს.

(ორივე ტოლებს ორქესტრას ქოროსთან ერთად)

თარგმნა ვივლა სარიშვილმა

ქოეზორები

მოქმედი პირნი:

ორესტე,	ქალთა ქორო,
პილადე,	ძიძა,
ელექტრა,	მსახური.
კლიტემნესტრა,	

(სცენაზე საფლავის ბორცვი. შემოდინან ორესტე და პილადე)

ორესტე

მიწისქვეშეთის მეუფეო, დიადო პერმეს,
მეყავ მხსნელად და თანამდგომად მთხოვარს შენსა.
აჰა, მოვედი, დაეუბრუნდი მშობლიურ მიწას.
საფლავის ბორცვთან ვდგევარ აგერ და მამის აჩრდილს
ეუხმობ, ვეძახი, მომაპყრას ყური.
ერთი კულული რომ ეუბოძე ინაქეს ჩემი,
ახლა მეორეს ეწირავ მამას საგლოვო ნიშნად.
მძიმე წუთებში აქ არ ვიყავ, ვერ ვღვარე ცრემლი,
ვერ გაეუწოდე მამას ხელი უკანასკნელად.

(გამოჩნდება ელექტრა შავოსანი ქალებით)

ამას რა ეხედავ? ნეტავ, საით მოედინება
შავოსან ქალთა პროცესია ჩამოღვრემილი?
რა გასაჭირი დადგომიათ, რასა იგლოვენ?
კვლავ დატრიალდა სასახლეში უბედურება?
ან, იქნებ, მხოლოდ გარდაცვლილი მამაჩემის სულს
სამკვდრო საკურთხით, მსხვერპლ შეწირვით ანუგეშებენ?
ღიახ, ასეა. აგერ მოდის, მგონი ელექტრაც,
სახემწუხარე დაი ჩემი, ჩაფიქრებული.
დიადო ზევსო, იყავ ჩემად თანამესანგრედ,
მომეცი ძალი, რომ მშობლისთვის ვიძიო შური!
პილადე, ცოტა გვერდზე გავედგეთ, შევიტყვოთ ერთი,

რისთვის მოსულან, რას ვედრიან ღმერთებს ქალები.

(ორესტე და პილადე გვერდზე გადგებიან. ელექტრა ქოროს თანხლებით უახლოვდება საფლავს)

პ ა რ ო დ ო ს ი

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო ჟ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

ჩვენ გამოგვრეკეს სასაფლაოზე,
აქ ეწვირათ მსხვერპლსა, მჯიღებს ვიცემთ სახეში მწარედ.
სისხლის ორნატი გვიყავის სახე.
ვიხოკავთ ლოყებს...
ტკივილებმა მოძოვეს გული.
ფარჩა-აბრეშუმს ვიგლეჯთ ტანზე
გამწარებულნი.
შემოვიპარცვეთ აზღუდები. მოვიღიადეთ
მკერდი, ავბედით დატორილებმა.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

ანაზდეულად შუალამით იკივლა სახლში
თმააბურძგნულმა ცივმა შიშმა
ავწინაგრძნობად
და მხვევალ ქალთა სანთიობოში
შეიჭრა იგი გულ შემზარავი.
შემდეგნაირად ახსნეს ძილი ეგ შიშნეული
ორაკულებმა:
არ ისვენებსო მოკლულის სული,
დასტრიალებსო მკველის ბინას წყევლით და კრულვით.

ს ტ რ ო ჟ ი მ ე ო რ ე

ოპ, თვალთმაქცური მოყვასება, ბოროტეულ საქმეთა ფარი!
ოპ, დედამიწავ! აქ გამოგევ ზავნა საწირავად
ქალმა ღვთისაგან შერისხულმა... მიმძის სიტყვები.
ვინ შეისყიდის სისხლს, დათხეულს დედამიწაზე?
ვაი, ოჯახო დაქცეულო!
ვაი, სახლკარო დამიწებულო!
უმზეო ბნელმა უქამურმა დაჰფარა სახლი,
რაც მიიცვალა ბატონი ჩვენი.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი მ ე ო რ ე

სიღარბაისლე, მოშიშება, თაყვანისცემა,
ხალხის სულსა და გულს რომ აესებდა,
გამქრალა. შიში სადღა არის. ყველას პირადი
გამოსარჩენი უჩანს ღმერთად და ღმერთზე მეტად.
მაგრამ დიკე ზომ ყოველივეს ზედამხედველობს.
ზოგს სინათლეში დააწევს სასჯელს.
ზოგს სიბნელეში,

სადაც დააცლის მიმალვას ბოროტს,
ვინც ტყვილად ფიქრობს, ღამის უღრანს მოეფარება.

ს ტ რ ო შ ი მ ე ს ა მ ე

როს დაეცემა დედამიწას სისხლის ნაღვენთი,
იზრდება წვეთი, ფართოვდება უკიდვგანოდ...
შურისგება კი აყოენებს მანამ,
სანამ ბოლომდე დამწიფდება ცოდვის ნაყოფი.

ანტი ს ტ რ ო შ ი მ ე ს ა მ ე

კვალს ვერ დაფარავ საპატარბლო სანთიობოშიც.
ყველა მდინარე რომ შეერთდეს,
ერთ კალაპოტში იწყოს წარდენა,
ვერ ჩამობანს სისხლიან ხელებს.

ე ა ო ლ ო ს ი

სოფელ-ქვეყანას მოვწყვეტილვართ ღმერთთა განგებით,
სახლ-კარიდან გამოგვრეკა
აშარმა ბედმა.
ძალა გვიბრძანებს, ბრუნდს და მართალს ქალბატონისას
მწარე ზიზღით განვაიღებდეთ.
რიდეს ვიფარებთ, ისე ვტირით
მეფის ხვედრისთვის,
გულს გვიმძიმებს ფარული ტანჯვა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ე ა ი ზ ო დ ი

ელექტრა

სახლის კეთილო საუნჯენო, მსახურო ქალნო,
თანამხლებელნო მწუხრეული ლიტანიისა,
გარემოდექით, რჩეულთაგან მირჩიეთ რამე...
ვით აღვასრულო მსხვერპლ შეწირვა საფლავის ბორცვზე,
ვით წარვთქვა სიტყვა, მშობელს ჩემსას რა შევავედრო?
მე ვერ ვიტყვოდი, რომ საყვარელ თანამეცხედრეს
რამეს სწირაედეს სატრფო ცოლი, დედაი ჩემი.
მე ვერ ვიტყვოდი, ვით მოკვდავნი იტყვიან ხოლმე,
თვით ბოროტება ბოროტებას განიკითხავსო.
ვერ გადავიხდი ამგვარ წირვას, კრინტსაც ვერ დაემძრავ,
ვერ ხელვიწიფებ მაძისეულ საფლავის ბორცვზე
დავდევა გვირგვინი წინაპართა ძველი ადათით:
ანდა უსიტყვო მღუმარებით, ვით მამაჩემი
მოკვდა უსიტყვოდ, მეც უსიტყვოდ დავდევა წანდილი
და განვერიდო იქაობას, არ ვკიდო თვალი,
თითქოს ჭურჭლიდან გადამესხას ბინძური სითხე.
მაშ, რა უნდა ვქნა, მეგობრებო, მირჩიეთ რამე.
შევეკრებივართ აქ სიძულელის საყოველთაოს.
ნურას დამალავთ, გულში შიში ნუ ჩავიდგებათ,
საბოლოოდ ხომ, სულ ერთია, ყველას მისწვდება

ბატონსაც, ყმასაც მღვევარ ბედის მსახვრალი ხელი.
მაშ, დაწერილებით განმიცხადეთ ზრახვანი თქვენნი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ვითარცა ბომონს, ქედს მოვუხრი საფლავს მაშისას,
სიტყვებს სულიდან ამოვიკრებ, თუკი მიბრძანებ.

ელექტრა

რაც დამშვენდება მშობლის საფლავს, წარსტქვი ყოველი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ხამს, ჯერ აკურთხო თანამდგომი, ერთგული შენი.

ელექტრა

ვინ მეგულება მახლობელთა შორის ასეთი?

ქოროს გამძლოლი ქალი

იგულვე თავი, მერმე მტრები ეგისტოსისა.

ელექტრა

როგორ, საკურთხი მივიკერძოთ მე და შენ მხოლოდ?

ქოროს გამძლოლი ქალი

მე გითხარ ჩემი, დანარჩენი თავად განსაჯე.
ნუთუ ჩვენ გარდა კიდევ ვინმეს დაეასახელებ?
არ გაგონდება ლტოლვილი ძმა, შენი ორესტე?

ელექტრა

ო, რა დროულად შემახსენე, დიდებულა!

ქოროს გამძლოლი ქალი

არცა მკვლელები დაივიწყო, ეგეც გახსოვდეს.

ელექტრა

მანდ რას გულისხმობ, ვერ გავიგე, მაუწყე თავად.

ქოროს გამძლოლი ქალი

დე, მოველინოს მათ დემონი, ან კაცთაგანი.

ელექტრა

მაინც არ ეუწყვი, რომელს ეუხბო, მსაჯულს თუ დამსჯელს.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ილოცე მისთვის, მკვლელს სიკვდილით ვინც გადაუხდის.

ელექტრა

ამგვარი ლოცვა, აბა, როგორ შევკადრო დმერთებს.

ქოროს გამძლოლი ქალი

როგორ თუ, ბოროტს არ მიუზღავ სამაგიეროს?

ე ლ ე ქ ტ რ ა

ზესკნელ-ქვესკნელის გამგებელო, სწორუპოვარო,
დიადო პერმეს, გვედრები, ისმინე ჩემი,
დე, აჩრდილეთში დემონებმა ათხოვონ ყური
ვედრებას ჩემსას, მშობლის სისხლს რომ უფრთხილდებიან.
აგრეთვე თავად დედამიწამ დამბადებულმა,
რომელიც გვბადებს, გვასუქებს და კვლავ მუცლად გვიღებს.
აჰა, საფლავზე დაეპოცე ნაკურთხი წყალი,
გეძახი, მამავ, დააბრუნე სახლში ორესტე,
ძე საყვარელი, მამისეულ ბინას გვაღირსე.
ჩვენ ვართ ლტოლვილნი, მათხოვარნი ჩვენივ დედისა,
მან ეგისტოსზე, შენს ჯალათზე გაგცვალა, მამავ,
მონის ხედრია ჩვენი ხედრი, ზოლო ორესტე
უქონელია და უწილო, თავად ისინი
შენგან მონაგარ სიმდიდრეზე ღაღობენ, მამავ.
ო, დააბრუნე შინ ორესტე კეთილ იმედად.
ისმინე ჩემი, გელოცები და გეხვეწები,
დე, ამაშორე დედის ხედრი, შემაძლებინე,
იყოს უსისხლო და სპეტაკი ხელები ჩემი.
აჰა, ეს იყოს ლოცვა ჩემი, ზოლო მოსისხლეთ,
დე, შურისგების მძიმე ჟამი ეწიოთ, მამავ!
მკვლელს სიკვდილითვე საზღაური მიაგოს ბედმა.
ორთავანია ერთდროულად ვედრება ჩემი,
ერთად ვლოცულობ სიკეთის და ბოროტებისთვის.
მაგრამ ამისთვის ნუ შეგერისხავთ, გვეყავით წყალობა –
შენ, მამაჩემო, შენ, მიწაო, შენც, მძლავრო დიკევ!
ჩვენ კი, დობილნო, ვილაღალათ, როგორც წესია,
მწუხარე ზრუნვით მიცვალებულს დავდოთ პატივი.

ქ ო რ ო

გადმოსკდი, ცრემლო,
დაღუბული ხელმწიფისათვის.
ძვირფას საფლავზე, კეთილი სული რომ დასტრიალებს,
ჩვენ ეწირავთ მსხვერპლსა.
მოგაკაყარ ყური, დიდებულო მეუფის სულო.
ისმინე ჩვენი!
ვაი და ვაი!
სად ხარ, მამაცო შუბოსანო,
ოჯახის ბურჯო!
რად არ ზრიალებს შენი კაპარჭი,
სკვითიელივით რად არ მოზნექ თითებში ისარს,
რად არ გაივლებ ხელს კოტაზე, ხმაღს არ იშიშვლებ.

ე ლ ე ქ ტ რ ა

აჰა, ზედაშე დაიღვარა მამის საფლავზე.
ახლა კი მინდა, სხვა გულისთქმა გაგიზიაროთ.

ქოროს გამძლოლი ქალი

გაგვიზიარე, მოუთმენლად მიტოკავს გული.

ელექტრა

საფლავის ქვაზე ნაწნავს ვხედავ, ეს აშკარაა.

ქოროს გამძლოლი ქალი

კაცისაა თუ წელსარტყელა ქალიშვილისა?

ელექტრა

ეს კი მარტივად ასახსნელი გამოცანაა.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მაშ, გამარკვიე ბებრუხანა, ნორჩო გოგონავ!

ელექტრა

ჩემ გარდა კიდევ ამგვარ დალალს ვინ შეიჭრიდა?

ქოროს გამძლოლი ქალი

მტერთაგანს ვისმე არ შეეძლო ამის ჩადენა?

ელექტრა

სწორედ ასეთი ფერისაა, ეჭვი არ არის.

ქოროს გამძლოლი ქალი

რა ფერისაა? მაცოლინე, გემუღარები.

ელექტრა

აშკარად ჩემი თმის ფერია, კარგად შეხედე.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ეგებ, ორესტემ გძღვნა ფარულად ეგ საჩუქარი.

ელექტრა

მან, რა თქმა უნდა, ეგ დალალი სწორედ მისია.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მაგრამ როგორღა ხელიწიფა შინ დაბრუნება?

ელექტრა

გამოგვიგზავნა, ალბათ, თმები, როგორც საღამი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ვერ ველირსები, ალბათ, ცრემლებს ბედნიერების
თუ გარდაუწყდა მას იმედი დაბრუნებისა.

ელექტრა

მეც გამკრა გულში ეჭვის ჭავლმა ანაზღეულად,
თითქოს ბოძალმა გამიარა გულისფიცარში
და დაპაღუპით ჩამომდის და ჩამომდის ცრემლი.

მწუხარე ავდრად თვალებიდან ჩამომწვიმარე,
ნაწნავი იგი რომ ვიხილე. არა მგონია,
რომ აქაურმა მოქალაქემ დატოვა იგი.
არ შეიჭრიდა თმიდან ნაწნავს მკვლელი ღიაცი,
რომელსაც ხმობენ დედაჩემად, მაგრამ დედური
აღარაფერი შერჩენია ღეთისაგან წყეულს.
ო, რომ შემეძლოს უტყუარად დაეადასტურო,
ჩემი ძმისაა, უსაყვარლეს ორესტესია
ეგ საჩუქარი – გამფურჩქენიდა იმედი მაშინ.
ვაიმე, ვაი!
ვაი, ლაპარაკი რომ შეგეძლოთ, თმის კულულებო,
გამიფანტავდით მაშინ ეჭვთა ორაზროვნებას,
ან შეგაკეცვდით ზურგს აშკარად ზიზღით აღესილი,
თუ მტრის თავიდან იქნებოდით ჩამოთიბული,
ანდა პირიქით, თაყვანს გცემდით, ჩემს სიახლოვეს
დავიგულელებდი თანამგლოვარს საგლოვო ბორცვთან,
ძეგლსა მშვენიერს, ამაღლებულს, მამის საფლავზე.
აგერ, ნიშანი კვლავ ახალი, ფეხის ორნატის,
ჩამოგავს ორანს ჩემთა ფერხთა აშკარად იგი,
ერთმანეთს მისდევს ორი კაცის ნაფეხურები,
ერთი მისია, მეორე კი - ვიდაც მეგზურის.
აჰა, მე ვზომავ ნაფეხურთა გარწერილობას,
ჩემი ფეხის კვალს მისხალ-მისხალ ესადაგება,
სამშობიარო ტკივილებმა გამკრა ანაზღად...
ვეძახი ღმერთებს, მათ უწყიან, თუ რა გრიგალმა
დამბერა ახლა, ბედის ნაეი თუ ვით შექანდა.
თუ გადარჩენა მიწერია, იმედის თესლით
ამოღვივდება, გაიშლება ხე მსხმოიარე.

(გამოჩნდება ორესტე)

ორესტე

ილოცე მისთვის, რომ ასევე კვლავ ავისრულოს
დიდმა ღმერთებმა სათხოვარი მზურვალედ მლოცველს.

ელექტრა

მაგრამ ჯერ ნუთუ ამისრულეს ღმერთებმა რამე?

ორესტე

ვისთვისაც წელიან ლოცულობდი – შენ წინაშე დგას.

ელექტრა

საიდან იცი, წელიან ვისთვის ვილოცებოდი?

ორესტე

ვიცი, ორესტეს მოუხმობდი სახემწუხარე.

ელექტრა

ო, ნუთუ მართლა აღესრულა ვედრება ჩემი?

ორესტე

ღიახ, ეს მე ვარ, ჩემს მაგიერს ვერსად იპოვი.

ელექტრა

იქნება ვინმე მასხარა ხარ, მამასხარავებ?

ორესტე

ვიმასხარავებ მაშინ თავსაც, ეჭვი არ არის.

ელექტრა

ეგებ დასცინი ჩემს ამ მძიმე უბედურებას?

ორესტე

უბედურებას ჩემსას უფრო დაეცინი მაშინ.

ელექტრა

მაშ, ორესტესთან ვლაპარაკობ, ეს შენ ხარ მართლა?

ორესტე

ეს მე ვარ სწორედ, ვისაც ხედავ და მაინც ვერ ცნობ.
თუმცა დალალებს რომ ხედავი სამარის ბორცვზე
და მარტოოდენ ნატურფალებს აკვირდებოდი,
უფრო გჯეროდა, რომ აქ ვიყავ, უკვე ხარობდი.
აბა, შეხედე ამ თმის ღერებს, აქ რომ აწყვია,
შენი ძმისაა, შენი თმების მინამსგავსია.
ჩემს სამოსელსაც დააკვირდი, ნახელავს შენსას
შემორჩენია ლომი, შენგან ამოქსოვილი.

ელექტრა

ო, თვალის ჩინო, ხვედრის ჩემის თანაზიარო!
მამა ხარ ჩემი, დიდებული მამის სანაცულოდ,
დედა ხარ, დედის მაგიერი, უსაყვარლესი,
რადგან მძულს იგი, ვინც დედა კანონიერი,
ვისგანაც ვიშვი და სასტიკი მერგო შეილობა.
მმა ხარ უძმესი, დის იმელი და სიამაყე.

ორესტე

გონს ნუ წაგიღებებს სიხარული, იყურე, დაო,
არ ჩაგვიმწარონ სიხარული ნათესავებმა.

ელექტრა

უძვირფასესო, ნატურის თვალო ჩენი სახლისა,
ატირებულის ნუგეშინო, იმედის ფუძევე,
დე, მოიპოვე მამის ბინა მტკიცე მარჯვენით!
პირველ მფარველად გყავდეს ძალა, მეორედ დიკე,
მესამედ თავად ზევსი იყოს შენი მფარველი!

ორესტე

ო, ზევსო, ზევსო, მოწყალება მოიღე ჩვენდა!

მამა არწავას ნაშეურებს მოაპყარ თვლი,
საწყალ მართლეს დაობლებულთ შიათ, სწყურიათ,
სულთ ეტუთი ეამომწყვედულთ გველის გორგალში.
ბალა არ შესწევთ საბრალბელთ, მამისეული
ბუფე ძალაუნად ვაამრავლონ სადიდებელით...
ეს ჩვენ კართ აკურ. უბედური მე და ელექტრა,
ვლაცულობით ასე შენს წანაშე ოხერ-ობოლნი,
კათი მოკეტულინი. უბანონი. უსაზღკართნი.
თუ შენ ვაპწარავ. ვაიმეტენ მოდევანს მშობლისას,
რომელიც აკურ ბიტიუნს გულებდა. გწირავდა უბედად.
უპაგან მთაზღვრულად საწირავს კიდევ?
თუ ადგილი მართლად მართლად. ვადაამშენებ.
კიბლა დავ მთაში მოკეტულიად ვაგვას წანაშე?
კიბლა დავიღვას წინადა ღარიუნს ბადალ მთაში სუ.
თუ უბაყოლოდ ამოღარდა საბუნდო მართ...
მა. ნ. ვადმოგებდენ. აღა შენე. ვუღავად ამბავდენ.
სასახლე ესე დაეკულონი. ქიქიდანაშინილი!

ქოროს ვანბლონი ქალი

წმობლის ოჯახის მოსარჩლენო, ჩემო შევილენო,
ჩუჩნით. გინებთ თქვენ ნაუბარს არ მოჰკრას ყური.
არ მიიტანონ ავი ენა, არრა აუწყონ
ზედამდგომელთა ჩვენთა, ნება მოვესწრებოდე
ენახო ისინი სულმდაფენი ცეცხლში და კუბრში.

ორესტე

არ მიმატოვებს მე ლოქსია ყოველად მლიერი,
მან ორაკულის პირით მამცნო ხიფათთან ბრძოლა
და ბარღებს ჩემსას ემუქრება სისხლის გაყინვით,
თუ მამის მკვლელებს არ მივეუხდავ სამაგიეროს;
თუ დათხეული სისხლისათვის სისხლს არ დავათხევე.
ვით დაათხიეს ის მკვლელებმა – ნამისნევი მაქვს,
უბედურ ხარად მივიტყევი, ვირბენ სახრის ქვეშ.
მეუწყა ესრეთ – როს შფოთავენ სულეთში სულნი,
არ მოასვენებს ნათესავებს ფათერაკები,
გაუმრავლდება მოკვდავს დიდი ჭირი და ურვა,
ველური ეშვი წამოიგებს, ვადარღნის სხეულს,
გააცამტვერებს სიჭაბუკეს, მადლს ბუნებისა.
შეიფიფიქება ნადარევად თავი ჭადარით.
ნამისნევი მაქვს – დამტანჯავენ ერინიები,
სისხლის წვეთები აღდგებიან, ბინდის ჩრდილებად,
მირიად თვალებს მომაპყრობენ ვაბოროტებით.
არ გვასვენებენ შაკეთიდან მიცვალებულნი.
შემოგვისევენ წკვარამიდან უხილავ ისრებს
და გვბოჭავს შიში დამეული, დაუმღვეელი.
იცლება ჩვენი ბედის ჩარხი, რკინის მათრახით
გაკვამეკვებენ, მოგვეკეთავენ სამშობლოდან,
ამოგვიშრება კრატერებში ზედაშეს წვენი,

სულის სამხვეწრო: არცა ბომონს არ გააკარებს
ასეთ კაცთაგანს მამის რისხვა გარდმოვლენილი,
არ შეიფარებს მას არავინ, ხელს არ გაუწვდის
და მარტოსული, უმეგობრო, დამცირებული,
ვით ჩაჩანაკი, მსხეში ვინმე, განვლის ცხოვრებას.
უნდა ვირწმუნო ეგ მისნობა, სხვა გზა არ არის,
გინდ არ ვირწმუნო, მოსახდენი მოხდება მაინც.
ათასი ფიქრი ერთ მორევეში ტრიალებს ახლა.
ეს განაჩენი ღვთისმიერი, სევდა მშობლისა,
ამკიდებია მძიმე ტვირთად და ვეზიდები,
რომ ჩემს დიდებულ, სახელოვან მოქალაქეებს,
მე რომ თაყვანს ვცემ – დიდებული რომ დასცეს ტროა.
თაყზე არ აჯდეს თავგასული ორი ღიაცი,
ღიახ, ეგ კაციც ღიაცია, ნახავთ – თუ არა.

კომოსი

ქოროს გამძლოლი ქალი

ჰეი, ძლიერო მოირებო, ზევსის განგებით
ჰქმენით
მართალი სამართალი!
დაკოდოს ენამ
ენით მკოდავი – ასე გვიბრძანებს
უფალი ღიკე,
ხმლით დაიკოდოს
ხმლით მკოდავი, მიეზღოს ბოროტს სამაგიერო –
ასე გვიბრძანებს სამგზის მოხუცი.

ორესტე

სტროფი პირველი

ო, მამაო, მწარე მამაო,
რა განუგეშო,
ვით მოვალწიო შენს საწოლთან,
ვით გაეარღვიო წყვედიადის სისქე,
ბნელს და ნათელს საზღურავს სამანი.
ვერ მიწვდება ცოცხალთა მოთქმა
ატრიდების
შორეულ ბინას.

ქორო

სტროფი პირველი

ვერ შთანთქავს, შეილო, ცეცხლის ხახა
გარდაცვლილის სულს,
ვერ დააცხრობს ღია ბორგნეულს;
როს განგმირულის სხეულიდან ამოდის სული,
იქვე ჩნდება შურისმგებელი,
სასიკელილოდ განგმირული მშობლის ყვირილი

დაეხეტება, აქეთ-იქით აწყდება, შფოთავს,
ემებს სამართალს გამწარებული.

ელექტრა

ანტისტროფი პირველი

ყური მოაპყარ, მამაჩემო,
ცრემლების თხევას.
შენი შვილების
წყვილი ბავით ამოდის კენესა.
ედგაუართ საფლაკზე,
ვით მხვეწარი ორი ლტოლვილი,
ვით დავაღწიოთ თავი ტანჯვას, რა ვიღონიოთ,
ხსნა არსით არის.

ქოროს გამძლოლი ქალი

თუ წყალობა მოილო ღმერთმა,
მთქმა სიმღერად შეიცვლება.
სასაფლაოს ზრუნის ნაცვლად
ლალი სიმღერით მიიღებენ ჭაბუკ უფლისწულს
სახელმწიფო სრა-სასახლეში.

ორესტე

სტროფი მეორე

ილიონთან რომ
დაცემულიყავ, ძვირფასო მამავ,
ლიკიელის სიქსიქა შუბით,
ახლა ჩვენ სახლში ვიქნებოდით –
შენი შვილები –
პატივდებულნი,
მადლიერნი თავის ბედისა.
იქ, ზღვის გადაღმა ბედად შენთვის
რომ აღემართათ საფლაკის ბორცვი,
ინუგეშებდა ოჯახი შენი.

ქორო

ანტისტროფი პირველი

და მოძმეთ შორის დაცემული
შენ იქნებოდი
ხელმწიფე იქაც – მიწისქვეშეთში,
ხელისუფალი
დიადთა დასის.
ხოლო ცოცხალი
ცოცხლებზევე იმეფებდი ბედით მორჭმული,
ხელსკიპტროსანი.

ელექტრა

ანტისტროფი მემორე

ო, ვერა, მამაე,
მე ვერასოდეს მოვისურვებდი,
დაცემულიყავ ტროის კედლებთან მებრძოლთა რიგში
და სკამანდროსთან გაეთხარათ შენთვის სამარე.
მხოლოდ შენს მკვლევებს
ეუსურვებდი ამნაირ სიკვდილს,
რაიცა სწორედ
ამ გლოვის ტვირთს
ამაშორებდა.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ჩემო გოგონა, ოქროზე უფრო ძვირფასია სურვილი შენი,
ედემის ბაღზე, კეთილ ბედზე უღიაღესი,
ოღონდაც იგი აღსრულდებოდეს,
ორფა მათრახი წივის ჰაერში...
მიწა ჭამს ქომავს...
ხელისუფალთ კი გასვრილი აქეთ სისხლში ხელები.
მძიმე ხუედრი მიცვალებულის,
უფროვე მძიმე – ცოცხლადშთენილ მისი შვილების.

ორესტე

სტროფი მისაჰე

ისარივით გაჰკვეთა ყური
შენმა სიტყვებმა.
ბოლოს ხომ მაინც
ქვესკნელიდან მოაუღენს სასჯელს;
აღიმართება მკვლელის თავზე უხეში ხელი.
დამშვიდდება მოკლულის სული.

ქორო

სტროფი მემორე

შემოვძახებდი უძალ სიმღერას,
რომ გაგვეგონა
საძულველი კაცისა და
ცოლის სიკვდილი.
არა, არ ეძალავ
ჩემს გააფთრებას.
დაუბერეს რისხვის ქარებმა.
და დაიძაბა სული ჩემი,
ვითარცა აფრა.

ელექტრა

ანტისტროფი მისაჰე

ოჰ, აღიმართოს
მათ თავებზე ხელი ზევსისა,

როგორც ნაჯახი!

კვლავ გამოჩნდებოდა მაშინ რწმენა...

უსამართლოთა სამსჯავროზე ვუხმით სამართალს,
მისმინეთ, მიწაე და უფალნო ქვეშეთისანო!

ქოროს გამძლოლი ქალი

კანონის ძალით

სისხლით ითხოვს სისხლი საზღაურს,

შეპბლავის სისხლი ერინიას,

რომ ბოროტმოქმედს

მოეკითხოს ბოროტებისთვის.

ორესტე

სტროფი მემოთხე

ოპ, მეუფენო ქვეშეთისანო,

მოხედეთ სულეებს მიცვალებულთა!

ჩვენც ატრიდების ნაშიერებს

უმწეოდ შთენილთ,

უსახლკაროებს

მოგეპყარ თვალი!

გვირჩიე რამე, მაღალო ზეესო!

ქორო

ანტისტროფი მემორე

გული ჩემი იხარშება მდულარე სისხლში,

ისმის შიშინი,

უიმედო, მძიმე სიტყვა,

როგორც ღამე,

ჩამდის სხეულში.

მაგრამ ჩვენთან ხარ ამიერიდან, ლომგულოვანო,

და იფანტება შიშის ბურუსი,

მესახება კეთილი ბედი.

ელექტრა

ანტისტროფი მემოთხე

აბა, როგორ ვთქვა, რაც გადაგვხდა,

როგორ დაგეტანჯა ღვიძლმა დედამ დამბადებელმა?

მაგრამ არ ძალშიძს მიტეება, კუდის ქიცინი;

სულში მგელი მყავს დამწყვედეული

ღელაჩემისთვის.

ქორო

სტროფი პირველი

მჯიღებს ვიცემ არიისა და კისიის

წესზე მტირალ ქალისა,

ბეჩაუად ქმნილი სახილველად,

განუწყვეტელად ტანზე ხელით

შემომპოტნელი, მჯიღით ხმიერად
ჩემს უბედურ თავსა მცემელი.

ელექტრა

ვაი, ვაი ავის გამბელო
მტერდელო, მტრულად იზრახე
დაუტირებლად. უჭირისუფლოდ,
უპატიოდ
დაგემარხა მეუღლე შენი.

ორესტე

სტროფი მემორე

ვაი, რას ამბობ, ვაი, სირცხვილო!
თანამეცხედრის მოყენებისთვის მოლორდეს ცოლიც!
ეს სურს დემონს,
ეს სურს ამ ხელებს.
რა გარდავიხდი გარდასახელს, მოკვებები მშვიდად.

ქორო

ანტისტროფი მემორე

დაჩეხეს გვამი, უწყოდე, შეილო.
დამარხეს მერე.
სირცხვილეული
დააგდეს ქვეყნად.
ჰა, შეგიტყვია, თუ ვით აჰყარეს პატივი მამას.

ელექტრა

ანტისტროფი პირველი

შენ შეგიტყვია ხვედრი მამისა.
მე კი გამაგდეს, მომიძულეს
ვით ავი ძუენა.
მოკვდა სიცილი ჩემს ბაგეზე,
გამიმრავლდა ურვა და ცრემლი.
რაც გითხარი, დაიბეჭდე გულისფიცარზე.

ქორო

ყურად იღე ნათქვამი ესე.
ახლოს განჩხრიკე.
რაც მოხდა – უწყვი,
რაც მოხდება, უწყოდე ისიც.
აღასრულებდე მამაცურად მამაცის საქმეთ.

ორესტე

სტროფი

მე მოგიწოდებ, შემწედ ჩვენდა გვეყოლე. მამავ.

ელექტრა

მამავ, მეც ამას გვევდრები ცრემლდათხეული.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ჩვენც ვადასტურებთ მოტირილით, ზარით და ზურნით?

ყველანი

ამომართე ნათლის სვეტად,

შემწედ ჩვენდა იყავ მტერზედა!

ორესტე

ანტისტროფი

მხარი აუბას დიკემ დიკეს, არესმა – არესს.

ელექტრა

ჰე, ზეციერო, გვყავ წყალობა სამართლიანი!

ქოროს გამძლოლი ქალი

ტანში დაცოცავს ცივი შიში, თქვენ რომ გიყურებთ.

ყველანი

დიდხანს იცდიდა წერა-მწერელი,

ახლა კი დროა, იგი მლოცველთ გამოცხადოს.

ქორო

სტროფი

ოჰ, ტანჯვანი საშოსმიერნი!

სალმობანი, აღმოკენესანი!

სისხლიანი ნაკოდარები...

ოჰ, ტკივილები გარსმოჯარული,

ოჰ, ჭრილობანი მოუშუშარი!

ანტისტროფი

ვერ განკურნავს

სასახლის წყლულებს

უცხო წამალი,

თუ არა მისივე მოსისხლეობა.

ასე გალობენ მიწის ღმერთები.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ათხოვეთ ყური, მიწის ღმერთებო,

საბრალო ბავშვებს, შემოაწიეთ

მწეობა, სიმხნე და გამარჯვება.

ორესტე

შენ ხელმწიფურად არ წასულხარ იმ ქვეყნად, მამავ,

მე მაინც მერგოს ხელმწიფება შენს სასახლეში.

ელექტრა

დასდე სამანი ტანჯვას ჩემსას, გენუკვი, მამაე,
მაღირსე შეელა და ეგისტეს დასდე სასჯელი.

ორესტე

პატივს დაგდებენ, შეგწირავენ მდიდრულ საწირავს,
არა და ყველა ზურგს შეგაქცევს მიწის ბინადარს,
არ ახრჩოლდება შენს საფლავეზე საწესო კვამლი.

ელექტრა

ჩემი ქორწილის ბედნიერ დღეს, ძვირფასო მამაე,
მშობლიურ სახლის მთელ მონაგარს შენ შემოგწირავ,
და უწინარეს საფლავს შენსას ვეთაყვანები.

ორესტე

დედამიწაო, დაძიბრუნე მესანგრედ მამა.

ელექტრა

ო, პერსეფონე, საწალმართოდ მოგვეცი ძალი!

ორესტე

სამძიმო სისხლის აბაზანა გახსოვდეს, მამაე!

ელექტრა

სამგლოვიარო სამოსელი გახსოვდეს, მამაე!

ორესტე

მახე დაგიგეს ვერაგულად, მხეცებრ გაგძაგრეს.

ელექტრა

პირობა შეკრეს, გამოგაწყვეს შავებში მკედარი.

ორესტე

არ გაიხსენებ ამ შერცხვენას, ძვირფასო მამაე?

ელექტრა

არ აღმოხდება საფლავიდან, ძვირფასო მამაე?

ორესტე

თანამებრძოლად მომივლინე ქალწული დიკე,
ან ვერაგობით ვერაგობა დამაგმობინე.
დამარცხებული გამარჯვებას ნუ შეეღევი.

ელექტრა

უკანასკნელი მოტირილიც ისმინე, მამაე!
საფლავეზე თბლად მოწიფწივე შენი ბარტყები,
ვაჟი და ქალი, შეიფარე შენგან შობილნი.

ორესტე

არ გარდავო პელოპიდთა ჯილაგი ძველი.

ელექტრა

მაშინ სიკვდილი გარდასულსაც ვერას დაგაკლებს.

ორესტე

არ ჩასტოვებენ დაიწყების ფსკერში შვილები
წინაპრებს თვისას, როგორც კორპის ქერქეჭვლები
ზევით ეწვეა წყალში ბადეს, არ სძირავს ქვევით.

ელექტრა

გვათხოვე ყური, შენთვის ვგოდებთ საწყალობელად.

ორესტე

შენთვის იქნება ნუგეშინი, თუ გვცემ ნუგეშინს.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ვერვინ დაგზრახათ, გლოვა ეგრე რომ გაგიგრძელდათ,
თქვენ შეიწყალეთ ეს საფლავი, ოხერტიალი.
მაგრამ თუ სული სამამაცოდ გიდვას, ორესტე,
შეუდექ საქმეს, მოიხილე დემონი შენი.

ორესტე

დე, იყოს ესე. არ იქნება ოღონდ ურიგო,
ვიკითხო ერთი. დედანემმა რად გამოგზავნა
ნაგვიანევი მოშიშებით შესაწირავი?
მტრის კუბოს უთვლის მონანიე სამძიმარს იგი?
რა იაფია მცირე ესე გამოსასყიდი,
რა უბადრუკი, ვიდრე თავად დანაშაული.
სისხლის საფასურს ვერას გასცემ, თუმც საწირავი
შესწირო მთელი, ამათა ყოველი ღონე.
უკეთუ უწყი, ამა საქმის მაუწყე რამე.

ქოროს გამძღოლი ქალი

დიახ. ყოველი ეუწყი, შვილო, მე ხომ იქ ვიყავ,
შიშმა შეიპყრო ღამეულმა, ავმა სიზმრებმა,
საკურთხიცი მიტომ გამოგზავნა უღმერთო ქალმა.

ორესტე

რა სიზმრებია, დალაგებით მითხარი ერთი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ვითარცა ბრძანა, მეზმანათ – ვშობე დრაკონი.

ორესტე

რა ნოკლეა ანას, რით დამთავრდა ეს საქმე ბოლოს?

ქოროს გამძლოლი ქალი

ბალღის სახვეეში ვახვევდიო ახალშობილ გველს.

ორესტე

ვინ ამძუძვებდა გველის წიწილს, ქალისგან ნაშობს?

ქოროს გამძლოლი ქალი

ღედისაჲ მკერდზე ზმანებული – მის ძუძუს სწოვდა.

ორესტე

არ უნესტრაჲდა მერე გულმკერდს უხსენებელი?

ქოროს გამძლოლი ქალი

სისხლის ლეკერტი ამოქონდა ძუძუს კერტიდან.

ორესტე

საგულისხმოა ხილვა ესე სიზმარული.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ბოლოს შეჰყვირა, შიშნეული ზეწამოიჭრა,

ჩაბნელებული სასანთლენი დაუთუალავი

აინთო უმალ სადედუფლო სანთიობოში.

გამთენიისას გამოგვეზაგნა მიცვალებული!

სულის საწესოდ, მსხვერპლ შეწირვით, იმედნეულმა.

ორესტე

მე ვევედრები მიწას ჩემსას, საფლავს მამისას,

რომ სასიკეთოდ ამისრულდეს სიზმარი ესე,

საცნაურია ჩემთვის მისი თავი და ბოლო,

გველი დაჰბადა საშომ, ჩემმა დამბადებულმა,

ჩემი ბაღლობის სახვევებში ეხვია გველი.

იგივე ძუძუს სწოვდა იგი, მე რომ მოვწოვე.

მეც იმ გველივით ქალის სისხლს და რძეს ვეზიარე.

ღიახ, ყვირილი საზარელი აღმოხდებოდა,

ჰმართებდა კიდევ; მან შეიგრძნო, რომ შვა ურჩხული,

ღრაკონი იგი თავად მე ვარ, მისგან ნაშობი

მე მოვკლავ ღედას, საცნაურყოფს ამას სიზმარი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მიმიჩნევიხარ სიზმარულ ხილვის მეცანად,

ღე, იყოს ესე, მეგობრებსაც უნდა გაენდო,

რისი ქმნა გმართებს, რისი არა – გვაუწყე ესეც.

ორესტე

ვიტყვი უბრალოდ, დაუბრუნდეს ბინას ელექტრა,

თქვენ კი გულებში დაიმარხავთ ჩემს განზრახულებს.

როგორც მოაშთეს ვერაგობით მშობელი მამა,

თავადაც იმავე ვერაგობით მოიშობიან.

ეჭვი არ არის, ადასტურებს ამას ლოქსია,

თვით აპოლონი, ურყევია ბრძანება მისი.
მე კი შინ შევალ უცხოელის ტანისამოსით,
თან მეახლება ეს ვაჟკაცი, ჩვენი პილადე,
ჩემს კერიაზე და ჩემს შუბზე ძმად შეფიცული.
პარნასეების მიხვრა-მოხვრას მოვიშველიებთ
და ფოკიდელთა კილოკაზე მოუქცევთ სიტყვას,
არა მგონია ღირსეულად გაგვიმასპინძლდეს
სასახლე, სადაც ჩაესახლა შავი ღემონი.
თავად ცოტა ხანს აქ დავიცდით, დაველოდებით
გზად გამვლელს ეინმეს, წესისამებრ ვინაც იკითხავს:
„როგორ, ეგისთე ალოლინებს კარებთან სტუმრებს?
შევიტყო ერთი, ეგებს, სახლში არ არის იგი?“
და თულა განველე სეფე-კარი და მისი წირთხლი,
შევეჩხეხები მამის ტახტზე მჯდომარე მტარვალს,
ის წამოდგება, შესახვედრად წამოვა ჩემკენ,
მერმე პირისპირ ერთმანეთთან დავჩნებით წამით
და ვერ მოასწრებს: „უცხოელო, სადაური ხარ“ –
შეტორტმანდება უმაღ იგი ხმლით მოცეცილი,
და ერინიამ, ორთქლიანი სისხლის მწყურვალმა,
სავსე ფიალა შესამედაც გადაჰკრას ბარემ!
ელექტრა, დაო, სახლში მარჯვედ გეჭიროს თვალი,
რომ ყოველივე ისე მოხდეს, როგორც გეწაღია.
თქვენ კი გავალებთ, დაიბრძენოთ თქვენი ენები
ან ღუმლისთვის, ან დროული ლაპარაკისთვის;
სხვა დანარჩენზე, იმედია, იზრუნებს იგი,
ეინც სისხლიანი დავგიბედა ჩვენ ასპარეზი.

(ორესტე და პილადე გადიან, ელექტრა მიდის სასახლეში)

პირველი სტასიმო

ქორო

სტროფი პირველი

უთვალავ როკაჰს, დია აშიშს დაჰბადებს მიწა,
ზღვა წარმოშობს საშიშ ურჩხულებს,
რომ შეზაროს მოკვდავის სული.
მაღალ ღრუბლებში
ტაკუნებს ცეცხლი,
ცაზე ფრინველთ, მიწაზე მლოდავთ
შიშის ზარს სცემს ელვა და ქარი.

ანტისტროფი პირველი

რა ამოწურავს მამრის ზეობას,
ღიაცის ვნებას
დაუოკებელს.
ნავსი ბედი შეეუღლა
მოკვდავთაგანს ღიაცის სახით.

ავხორციობა, რაიც ბუდობს ქალის სხეულში,
საშიშია თვით ვეშაპზე და ქარიშხალზე.

ქორო

სტროფი მემრე

ისმინეთ, ვისაც გეყურებათ,
ამბავი ძველი –
ბოროტი ქალის
თესტიასაგან
შვილის დაწვისა.
როს ყრმამან ჩვილმან
გამოაღწია დედის წიაღით,
დედამ აანთო მუგუზალი
და დასწვა ჩვილი.

ანტისტროფი მემრე

სხვანი გვითხრობენ
საძაგელი სკილას მკვლევლობას.
მტრის ცდუნებით
ვინაც დაღუპა ძვირფასი მამა,
რა დაეხარბა ოქროს ყელსაკიდს
მინოსისა.
მძინარე ნისოსს
უკედაეების შუაჭრა თმები
უსირცხვო ძუენამ
და ჰერმესი წამოაწია.

სტროფი მესამე

ყველას კი მაინც ლემნოსური უბედურება ჭარბობს.
ხშირად გაჰყვიან ამ სააუგო ამბავს.
იმ ჟამიდან ყოველ ახალ უბედურებას
ლემნოსური ავბედობით ზომავენ კაცნი.
გარდაეგება უპატიოდ
ღეთისმგობელთა ბოროტი მოღვმა,
შერისხული მაღალ ღმერთთაგან.
თავად განსაჯეთ, ჭეშმარიტად ვამბობ თუ არა.

ანტისტროფი მესამე

ჩვენ გავიხსენეთ სიმუხთლენი, აწ გარდასულნი,
ნურც ბედკრულ ქორწილს დაევიწყებთ
და ცბიერ ღიაცს,
ვაჟკაცი რომ მოაყიენა
მტერთა მზაფრაჲი.
ჩვენ კი ამ დროს მოვეკუნჭულვართ ღიაცის შუბქვეშ
გაციებულ სახლის კერაზე.

ს ტ რ ო ჟ ი მ ე მ ო თ ხ ე

დიკეს ლახვარი გულს გაუბობს,
ვინც გაქელა დიკეს დიდება
და ქალწული სათნოება ამოსვარა უღეთოდ ტალახში,
ვინც ფეხით შესდგა ზევის კანონებს.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი მ ე მ ო თ ხ ე

ვარნა დიკე შეუვალია.
ხმალს ჭედავს ბედი.
შინ აბრუნებს იგი უფლისწულს, რომ სისხლისწილ
დასთხოოს სისხლი ერინიამ ყოვლის მეცანმა.

მ ე მ რ ა მ ე პ ი ზ ო ღ ი

(მეგზურებივით მოსილი ორესტე და პილადე მხლებლებითურთ
შედიან ატრიდთა სასახლის ეზოში)

ო რ ე ს ტ ე

ჰეი, მსახურნო, რად არ გესმით კარზე კაკუნნი!
ეჰე-ჰე-ჰეი! შინ არვინ ხართ? გამომეყურეთ!
აგერ მესამედ გიხმობთ უკვე კარებთან მდგარი.
ევისთოსისას მიიუიწყებს სტუმართმილება?

(სასახლიდან გამოდას მსახური)

მ ს ა ხ უ რ ი

გისმენ სტუმარო, სადაური საით მოსულხარ?

ო რ ე ს ტ ე

დაუყოვნებლივ მოახსენე სასახლის პატრონს,
რომ მნიშვნელოვან უწყებით ვარ მასთან მოსული.
ნუ დააყოვნებ, დამიერი იჩქარის ეტლი,
დაუხანებლად მართებს მეგზურს, სტუმართმოყვრული
ემიოს სახლი გასათევად. ვით ნავსადგური.
გამომეჩვენოს გარეთ სახლის უფროსთაგანი,
გინდ ქალი იყოს, გინდა კაცი, კაცი აჯობებს –
უხერხულია ჩაბნელებულ სადარბაზოსთან
ქალთან ბაასი, ხოლო კაცი დაურიდებლად
და გასაგებად თავის სათქმელს კაცს უფრო ეტყვის.

(გამოდის კლიტემნესტრა)

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

წარსთქვი, სტუმარო, რად მოსულხარ, რისი თქმა გინებს;
ხელმწიფის სახლი ხელმწიფურად ღებულობს მეგზურთ.
ინებე ცხელი აბაზანა, რბილი საწოლი –
დადლილის შვება, იმსახურე ცქაფი მსახურნი
და თუ სარჩეო საკითხებზე გარჯილხარ, მგზავრო,
სასახლის კაცთან თუ გაქვს საქმე, მას წარუდექი.

ორესტე

ფოკიდით მოვალ, დაელიდელი გახლავართ თავად.
როცა საქმეზე ჩემთვის ხურჯინაკიდებული
ვეშურებოდი არგოსისკენ, გზად შემხვდა კაცი,
გამოვიკითხეთ უცხოებმა ერთი-მეორე,
საიდან მოვალთ, ანდა საით მივეშურებით.
ვინმე სტროფიოს ფოკიდელი აღმოჩნდა იგი,
მთხოვა, „თუ მართლა არგოსისკენ მიიხზარ, მგზავრო,
წყალობა მიყავ, გადაეცი ორესტეს მშობლებს –
გარდაიცვალა ორესტე-თქო, არ დაგავიწყდეს.
ეგებ სურთ, ნეშტი სამშობლოში გადაასვენონ,
ანდა დატოვონ უცხოეთში სამარადყამოდ.
რომ დაბრუნდები, მომიტანე ამის პასუხი.
ჩვენ საკადრისად დავიგლოვეთ მიცვალებული,
ფერფლი სპილენძის ურნაშია დაცული მისი“.
ეს იყო, მგზავრმა რაც მაუწყა. მე კი არ ვუწყვი
ვუთხრა თუ არა ეს ამბავი იმას:, ვისთვისაც
უნდა მეუწყა, ეგ კი, ალბათ, შენ იცი უკეთ.

კლიტემნესტრა

ვაიბე ბედკრულს, ფერხთა ქვეშე შეირყა მიწა,
ოჰ, შერიხხულო სასახლეო, ბნელო დილეგო!
ოჰ, წყევლა-კრულეავ! ვინც მეგონა გადარჩენილი,
წამოაწიე შენ ისარი, გულს განუწონე;
წამგვარე ყველა ახლობელი, დამაგდე მსხემად.
აგერ, ორესტეც... ბედნიერად რომ ვიგულეებდი
და მცელავ სიკვილის ვადურჩა-თქო ვეფიქრობდი, ვაგლახ!..
აღარაფერი აღარ დამრჩა, ყველა იმედი
გადამეწურა, ჩაშრა ფსკერში ბედის წამალი.

ორესტე

ჰოი, ნეტავი შემძლებოდა მოესულიყავი
თქვენს ამაღლებულ სრა-პალატში სამაზარობლოდ,
ვით ფეხკეთილი სასურველი სტუმარი თქვენი,
სტუმარი ღვთისა – ბედნიერი მასპინძლობისათვის.
მხოლოდრე არც ის იქნებოდა პატიოსნება,
თუ ჭირისუფალთ მძიმე ამბავს დაეუმაღავდი.
თან სიტყვა მივეც უჭოჭმანოდ თანამგზავრს ჩემსას.

კლიტემნესტრა

ეგ არ დაამცრობს შენს ღირსებას, მგზავრო, სრულებით,
მობრძანდი, თავი დაიგულევე სასურველ სტუმრად.
მაგ მძიმე ამბავს შენ თუ არა, სხვა გვაუწყებდა,
ახლა კი ღროა, დამეულმა ჩვენმა სტუმრებმა,
მთელი ღღის ნამგზავრ-დაღლილებმა, ჰპოვონ სიმშვიდე.

(მსახურს)

კაცთა დარბაზში შეიყვანე მოსასვენებლად
ჩვენი სტუმრები, არ მოაკლო მათ ყურადღება,
ამა სასახლის სიკეთენი არ მოუძუნწო –
მიბრძანებია, პასუხს ჩემთან აგებ, იცოდე.
ხოლო მე წავალ, მოვახსენებ სასახლის ბატონს
სამძიმო ამბავს, მეგობრებიც უხვად გევიან,
აეწონ-დაეწონით ყოველივეს გონდაუნჯებით.

(კლიტემნესტრა, ორესტე და პილადე სასახლეში შედიან)

ქოროს გამძღოლი ქალი

ო, დობილნო, სასახლის მსახურნო,
ღროა უკვე
ბაგეებს ჩვენსას დასცდეს ლოცვა ორესტესათვის.

ქორო

ო, დედამიწაო, დედუფალო ჩვენო!
ო, ტაგრუცო ამადლებულო!
შენს წიაღში რომ ინახავ ზღვათა ხელმწიფეს,
წყალობა გვეყავი, მოგვაპყარ ყური!
ქსელს ვერაგულად
ბლანდავს პეითო
და ხელწართულ ბრძოლაში იხმობს
მიწისქვე შეთის ჰერმესსა და წყკარამის
ჰერმესს.

(ამ დროს გვერდითი კარიდან გამოდის ორესტეს ძიძა კილია)

ქოროს გამძღოლი ქალი

ბედნავსი ცნობა მოიტანა, ალბათ, სტუმარმა,
აგერ, ორესტეს ძიძას ეხედავ მტირალი სახით.
საით მიდიხარ კარიბჭიდან, გვარქეი კილია,
ხელჩაკიდული სად მიჰყვები შავოსან აჩრდილს.

ძიძა

დაუყოვნებლივ ეგისტოსის წარდგენა ბრძანა
სტუმართ წინაშე დედოფალმა, რომ დაწვრილებით
კაცმა შეიტყოს ყოველივე თავად კაცისგან.
თუმცა მსახურებს ეჩვენება მწუნხარე სახით,
მაინც თვალები დედოფლისა ამხელს სიხარულს,
იგი აშკარად აღატყინა მაგ უცხოელის
სამძიმო ცნობამ, მაგრამ მთელი სასახლე ჩვენი
უბედურებით გადაყურსა მძიმე უწყებამ.
მეუღლეს მისი აღივსება სიხარულითა,
რაჟამს შეიტყობს ამა ამბავს, ა-ვაჰმე, ვაგლახ!
თუმც არაერთგზის მიგემნია უწინაც უხვად
ჟამთა სიავის მწარე შხამი ატრევისის სახლში,
ასე აროდეს მკერდში გული არ მომწურვია.

ამიტანია ღირსეულად ვარამი ძველი.
მაგრამ ორესტემ სანუკვარმა, აღზრდილმა ჩემმა,
ერთავად ხელი მომიოთავა, შემიძრე სული.
ღედის საშოდან აღვიყვანე, ვაწოვე ძუძუ.
ვაჰმე, ღამეებს ვუთენებდი უმწეო მტირალს,
ყოველი ჯაფა აწ გაცუდდა და რუდუნება,
რაიც სჭირდება ბავშვის აღზრდას. ახალშობილი
უგუნურია, ცხოველივით ძნელად საწვინელი,
ჯერეთ უენო ვერას გეტყვის ჩერებშეფუთენილი,
როცა სწყურია, შია, ანდა აწუხებს შარდი;
უმწეო ღლაპი მხოლოდ მუცელს ემორჩილება.
ასი თვალი და ყური გინდა, რომ ჩვილ მემუძურს
არრა მიაკლო, მიაშველო დროზე საცვლები.
მე ვიყავ მისი გაღიაც და მრეცხავი ქალიც,
ორივე საქმეს ვასრულებდი დაუზარებლად.
მამის მემკვიდრედ აგრერიგად ვზრდიდი ორესტეს.
ახლა შევიტყვე უბედურმა სიკვდილი მისი,
და ეს ამბავი მიმაქვს მასთან, სამახარობლოდ,
ვინც მოაყენა ხელაღებით სასახლე ესე.

ქოროს გამძლოლი ქალი

რარიგად ბრძანა ქალბატონმა მისი მოყვანა?

ძიძა

როგორ რარიგად... კვლავ მიბრძანე უფროვე ნათლად.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მცველები უნდა იახლოს თუ მართო მოვიდეს?

ძიძა

ნაბრძანებია შუბოსანთა რაზმი იახლოს.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ნუ განუცხადებ მაგ ბრძანებას საქულეველ დესპოტს,

დაე, მოვიდეს უდარდელად, უმეთვალყუროდ.

მაშ გაუჩქარე, მხიარულად ეახელ ბატონს;

შეატრიალე ბრუნდი სიტყვა მახარობელმა.

ძიძა

შენც ეს უწყება ეგრერიგად გახარებს, ნუთუ?

ქოროს გამძლოლი ქალი

ზოგჯერ ტანჯვასაც სიხარულად მოგვისთვის ზევსი.

ძიძა

როგორღა, ოდეს სახლის ბოძად არ დგას ორესტე.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ო, არა, არა! ეგრე განსჯის ცული მისანი.

ძ ი ძ ა

ერთი ამბავი ორდაგვარად გაუწყეს ალბათ?

ქ ო რ ო ს გ ა მ ძ ლ ო ლ ი ქ ა ლ ი

შენ აღასრულე ბრძანებული, გასწი, იჩქარე,
დანარჩენებზე იზრუნებენ ღმერთები თავად.

ძ ი ძ ა

აჰა, მიედივარ, ყურად ვიღებ შენეულ სიტყვებს,
დე, თანა მღევდეს მოწყალება ღმერთთამიერი.

მეორე სტასიმი

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო ფ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

მოგვაპყარ ყური,
ოლიმპიელთა მაღალ დასის მამაო ზევსო!
მოიღე ჩემდა მოწყალება,
კეთილობა მახილე, ზევსო!
ჩვენი მართალი ღაღადება
ისმინე, ზევსო!
ვაიმე, ვაი! მოეცი ძალი შინდაბრუნებულს
მტერთა ზედა გამარჯვებისა!
მოეცი ძალი
ორმაგ, სამმაგ შურისგებისა,
ღიადო ზევსო!

ანტი ს ტ რ ო ფ ი ა ი რ ვ ე ლ ი

მამის გვარზე მხტომარე კვიცი
აწ შებმულა კირთების ეტლში.
დე, ზომიერი ჰქონდეს ნახტომი ფიცხელ იაბოს!
ნუთუ სიმწყობრით
გადაუელის გაუხედნელი
სარბეე მოუდანს?
ვაიმე, ვაი! მოეცი ძალი მტერთა ზედა გამარჯვებისა,
ღიადო ზევსო!
მოეცი ძალი
ორმაგ, სამმაგ შურისგებისა!

ს ტ რ ო ფ ი მ ე ო რ ე

სასახლის განძთა,
საჭურჭლეთა მფარველო ღმერთონო,
ღაღადისი ისმინეთ ჩვენი!
ჩამორეცხეთ ახალ სისხლით
ძველნი ცოდვანი.
დე, უძეოდ გარდაეგოს
ბებერი მტრობა.
ო, კეთილო მბრძანებელო, დიდო უფალო.

სახლსა ამას გარდმოაველე მოწყალე თვალი.
მწუხრის ბინდი
ჩამოხსენი
მოყვასის თვალებს.

ანტიტროფი მემორე

გამოატარე ქარიშხალში ბედის ხომალდი
შენ, მაიას ძეგ,
და ქარკეთილი დაუბერე.
ჭეშმარიტებას ფარავს წყველიადი.
ბნელში წრიალებს ეული სიტყვა.
ღია თვალებში ღამეა მხოლოდ.
დღეც ღამეა და
უჩინოა ყველა ხილული.
მოიღე ძალი ბურჯო სასახლისა,
დიდებულ სახლის!
მოიღე ჩვენდა თავისუფლება,
ჩამოაშორე მოყვასთა თვალებს
მწუხრის ზეწარი.

სტროფი მესამე

გაიფანტება მაშინ შიში,
ქალთა პირიდან აღმოსკდება
შეძახილი სიხარულისა.
ქალაქს მშობლისა
ალავსებენ სადღეობო საგალობელნი,
მომიზღვავდება სიხარული აღუწონელი!
დაუტევებს ავბედი მოყვასს.
არ შედრკე საქმის აღსრულების ჟამს!
და როცა დედა შემოგბღავლებს,
„ოჰ, შეილო ჩემო“!
ყელში ჩასჩარე ეს სიტყვები ყვირილით – „მამა“!
და უდრტვინველად აღასრულე სასისხლო საქმე.

ანტიტროფი მესამე

სულში პერსეკისის ჩაიდგი ძალა,
გულში სიმტკიცე, ჰქმენ ეს იმათთვის,
ვინც შეეხიზნა მიწისქვეშეთს –
ვინც ზევით დარჩა.
უბოროტესი სიკვდილისთვის
დაუდგინე სასიკვდილო განაჩენი
ბოროტის მოქმედს.
არ შედრკე საქმის აღსრულების ჟამს!
და როცა დედა შემოგბღავლებს –
„ოჰ, შეილო ჩემო“!
ყელში ჩასჩარე ეს სიტყვები ყვირილით – „მამა“!
და უდრტვინველად აღასრულე სასისხლო საქმე.

მესამე მაიჯოდი

(შემოდის ეგისტოსი)

ეგისტოსი

მე აქ სურვილით არ მოვსულვარ, მიხმეს და მოველ.
როგორც შევიტყვე, ვილაც უცხო ხალხი მოსულა,
მოუტანიათ მათ ორესტეს გარდაცვალების
ავი ამბავი. სამძიმოა უწყება ესე
ჩვენი ხალხისთვის. ძნელი ჟამი დაგვიდგა ისევე,
თუმც ძველ ჭრილობებს არ შეეკრია პირი სავსებით.
გარნა ეს ცნობა ნამდვილია თუ ნატყუარი?
იქნებ ნათრევი, დიაცური ჭოროია მხოლოდ,
შიშის ცდუნება, რასაც ქარი გააჟანტავს მალე.
იქნებ, შენ მაინც განმიცხადო ჭეშმარიტება?

ქოროს გამძღოლი ქალი

ყური მომიკრავს მაგ ამბისთვის, მაგრამ აჯობებს
თავად ეახლო უცხოელებს, მათგან შეიტყო,
გამოიძიო ყოველივე დანამდვილებით.

ეგისტოსი

თავადაც მნებაეს ვესაუბრო პირადად მაცნეს,
გამოვიკითხო, შესწრებია იგი ამ ამბავს
თუ რამ მონაჭორს ან ყურმოკრულს გეიყვება რასმე.
ჩემს ჯიუტ მზერას იგი ვერას გამოაპარებს.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ო, ზევსო, ზევსო!

ვით აღვაეღინო ლოცვა შენდა,

ვით დაეაჯგუფთო

სიტყვა და აზრი?

მოქმედების დამდგარა ჯერი.

აღიპართება სასისხლოდ ხმალი,

ან ერთიანად გაცამტვერდება

აგამემნონის ბედკრული სახლი,

ან გაჩაღდება კერაზე ცეცხლი თავისუფლების

და დაბრძანდება ზელმწიფის ტახტზე

ტახტის მემკვიდრე.

განზრახული აქვს ღვთიურ ორესტეს

ორ მტერს შეებას ერთდროულად.

გამარჯვებული გვენახოს იგი!

(ეგისტოსის ხმა სასახლიდან)

ვაგლახ, ვაიმე!

ქორო

ჩუმაღ, ჩუმაღ!

რა ამბავია, რა ხდება სახლში?

ქორთს გამძღოლი ქალი

ჩვენ გვერდზე მივღვით, აღსრულდა საქმე.
არ შეგვემჩნიონ, ბრალი არ დაგვღონ.
ბრძოლა დასასრულს უახლოვდება.

მსახური

ვაიმე, ვაი! მკედარი გდია ბატონი უკვე!
ვაიმე, ვაი! აწ ამოდ ვტირი და ვგოდებ...
აწ ეგისტოსი აღარ არის.... გააღიადეთ
კარკანდელები ჩქარა! ქალთა სანთიობობებს
შეხსენით კარი! იღონიეთ ყოველი ღონე!
რადას უშველით თუმცაღა მკედარს, რადას უშველით.
ვაგლახ მე, ვაი!
არსაიდან ხმა, თითქოს ვუხმობ ყრუთ და მძინარეთ,
სად არის თავად კლიტემნესტრა, რატომ დაყოვნდა?
უნდა ვიფიქროთ, შურისგების ბასრი მახვილით
ღღეს თვით დედოფლის ფაფუკ კისერს მოსწყდება თავი.

(სასახლიდან გამოღის კლიტემნესტრა)

კლიტემნესტრა

რა ხდება სახლში, რა ხმაური აგიტეხია.

მსახური

ესრეთ შეგკადრებ, ქალბატონო, მკედარი კლავს ცოცხალთ.

კლიტემნესტრა

ვაიმე, ბედკრულს, გამოვიცან ეგ გამოცანა.
ვაჰმე, ჩენივე მკვლელობის წილ ახლა ჩვენ გვეკლავენ.
ჩქარა მოიღეთ შუბნაჯახი პირგაბასრული,
სხვა რაღა დაგერჩა – ან სიკედილი ან გამარჯვება.
მეტად გაგრძელდა საქმე ესე ბოროტეული.

(სეფე კარებიდან შემოღიან ორესტე და პილადე,

ხელები სისხლში აქეთ გასერილი)

ორესტე (კლიტემნესტრას)

აჰა, სწორედ შენ დაგებებდი, მან კი ზღო უკვე.

კლიტემნესტრა

ვაი, ეგისტე, საყვარელო, მკედარი ხარ უკვე!

ორესტე

მაშ, ვიყვარს იგი ჭეშმარიტად? მაშინ მის გვერდით
ჰპოვებ სამარეს: მჯერა, სატრფოს არ უღალატებ.

კლიტემნესტრა

შეჩერდი, შვილო, დედაშენის დაინდე მკერდი,
სადაც პაწიას თავი გეღო, გეძინა მშვიდად
და გიწოვია გამოწვდილი ტკბილი ძუძუნი.

ორესტე

ვაი, პილადე, მეძნელება დედის სიკვდილი!

პილადე

შენ დაივიწყე ნამისნევი დიდი ლოქსიის,
ფიცი, რომლითაც შეემტკიცე პითოსელს ერთხელ?
მოკვდავთ ღალატი შეიძლება, ღმერთთა კი – არა.

ორესტე (პილადეს)

ოჰ, მართალი ხარ... სარწმუნოა შენი სიტყვები.

(კლიტემნესტრას)

თან გამომყევი, უნდა წაგაკლა საყვარელს ზედა.
თუკი ევისთე სიცოცხლეში ანაცვლე მამას,
მკედარსაც მიუწეე ახლა გვერდით, შენ ის გიყვარდა,
და გპულდა იგი – სიყვარული გმართებდა ვისიც.

კლიტემნესტრა

მე შენ გაგზარდე, შენთან მინდა განვლიო დღენი.

ორესტე

შენ, ვინც მოჰკალი მამაჩემი, ჩემთან გსურს ყოფნა?

კლიტემნესტრა

ბედია, შვილო, და მოირა ყოელის მიზეზი.

ორესტე

შენაც მოირა გაზღვევინებს სამაგიეროს.

კლიტემნესტრა

დედაშვილობას, დედის წყევლა თავზარს არ დაგცემს?

ორესტე

თუმც კი დედა ხარ, შენ მაგემე მე უღედობა,
ოდეს დამბადე და დამაგლე ობოლ-ოხერი.

კლიტემნესტრა

არ დამიგდიხარ, მოყვრის სახლში დაგმალე მხოლოდ.

ორესტე

ორგზის გამყიდე თავისუფალ მშობლის მემკვიდრე.

კლიტემნესტრე

თუდა გაგყიდე, რა ავიდე მე სარგებელი?

ორესტე

მე მსერის ტალახში სააუგო საქმენი შენნი.

კლიტემნესტრა

თვით მამაშენის სიავეზე რად აღარ იტყვი?

ორესტე

მაშვრალ მამაკაცს ნურას ყვედრის უკმი დიაცი.

კლიტემნესტრა

დიაცისათვის უკაცობა მძიმეა, შვილო.

ორესტე

მაგრამ ადვილი – ინეზიეროს კაცის ნაღვაწით.

კლიტემნესტრა

ოჰ, ნუთუ შვილო, გულში გიძევს დედის მკვლელობა.

ორესტე

შენვე დასთესე ეგ სიკვდილი და იმკი ახლა.

კლიტემნესტრა

გაფრთხილდი, დედურ სისხლს იცავენ ავი ძაღლები.

ორესტე

მაშინ მამის სისხლს სად გავექცე, მაუწყე თავად.

კლიტემნესტრა

რა გითხრა, უკეე მე ჩემსავე ცხედართან ვდგევარ.

ორესტე

შენ განგიჩინა განაჩენი ხვედრმა მამისამ.

კლიტემნესტრა

ვაგლახ, მე, გველი მიშობია და გამიზრდია.

ორესტე

ფუჭი არ იყო შიში შენი სიზმარეული.

შენ მოჰკალ – სცოდე, გკლავ და ვცოდავ სამაგიეროდ.

(ორესტეს დარბაზში შეჰყავს კლიტემნესტრა, შეშფოთებული ქორო

თავის ადგილს უბრუნდება)

მესამე სტასიმო

ქორო

სტროფი პირველი

თავს წამოადგა პირამიდების ძველ გვარს დიკე

მკაცრი სასჯელით.

აგამემნონის სახლს ეწვია მართლმსაჯულება

ორი ლომით, ორი არესით.

ბოლოჟამს

მოდგა მალემსრბოლი.

აღასრულა ბრძანებული პითოსელისა.

ო, გიხაროდენ, ჩააძაღლეს ორი ტირანი!

ზაკვა, მკლელობა დასრულდა სახლში.
ამიერიდან ხელს ვერ აღმართავს ვერაგი წყვილი!

ანტიტროფი პირველი

შემოიპარა სასახლეში შურისგების
ფრთხილი ლანდი და აღძრა ბრძოლა.
აღმართა ხმალი ზევისს ასულმა,
ვისაც ხმობენ ჭეშმარიტად მოკვდავნი დიკედ,
ვინც ჩაგვაგონებს
ბოროტთა მიმართ მტრობას მარადის.
ო, გიხაროდენ, ჩააძაღლეს ორი ტირანი!
ზაკვა, მკლელობა დასრულდა სახლში.
ამიერიდან ხელს ვერ აღმართავს ვერაგი წყვილი!

სტროფი მეორე

მაღალ და დიდ არს პარნასელი მამა ლოქსია,
ქვეყნის ღმერთთა დიდი უფალი,
ვერაგულ სასჯელს დაატეხს ყოველ
ვერაგულად მიჩქმალულ საქმეთ.
სიკეთის ქმნა
ღვთიურ ნების აღსრულებაა.
ზეციურის მიმართ მარადის ხამს თაყვანება.
კვლავ აღიმართა სვეტი ნათლისა.
დაილეწა სრა-სასახლის მძიმე ხუნდები.
ამაღლდი, სახლო, მტერად ქცეულო,
აღსდექ ნაცრიდან!

ანტიტროფი მეორე

ყოელის მკურნალი დრო გარდაივლის
სასახლის ზღურბლზე,
წარხოცავს იგი
სისხლისა და შეცოდების ავებდით ორნატს.
კვლავ მოძებნის ბედნიერი თვალები თვალებს,
კვლავ დაიყვილებს სიხარული,
გავა სახლიდან ნავსი სტუმარი.
კვლავ აღიმართა სვეტი ნათლისა.
დაილეწა სრა-სასახლის მძიმე ხუნდები.
ამაღლდი, სახლო, მტერად ქცეულო,
აღსდექ ნაცრიდან!

მქსოლონი

(სასახლიდან გამოდის ორესტე. სიღრმეში მოჩანს

ეგისტესა და კლიტემნესტრას გეამები)

ორესტე

ჰა, დაინახეთ, ჩვენი ქვეყნის წყვილი ტირანი,
მამისმკვლელები, სახლის ჩვენის დამამხობელნი.
აქ ერთ უღელქვეშ განაგებდნენ ქვეყანას ჩვენსას

და აჰა, იქაც ერთად წვანან შეუღლებულნი,
არ გაუტეხეს ერთგულების ფიცი ერთმანეთს,
ოდეს შეჰფიცეს, რომ მამაჩემს მოჰკლავდნენ ერთად.
საფლავშიც ერთად ჩავიდოდნენ – აღსრულდა ფიცი.

(მ ს ა ხ უ რ თ)

აქეთ მოიღეთ და გაშალეთ ვერაგი ბაღე,
რითაც უსირცხვოდ ნადირობენ ადამიანზე,
ღაე, იხილოს იგი მამამ, ჩემმა კი არა –
ყოველთა მამამ ჰელიოსმა – ბაღე დედისა.
შუქი მოფინოს მან ამ საქმეს, იყოს მოწამე,
ექმენ სამართალი, დასასჯელად ხელეყავი დედა.
მხოლოდრე სულაც არ მალონებს ეგისთვის ხვედრი.
ცოდვილ მოსისხლეს ვაზღვევინე სამართლიანად.
მაგრამ დიაცი, ქმარი თვისი რომ მოიძულა,
ვისგანაც შეილი იყოლია, ატარა მუცლით,
დაჰბადა ვინაც შეილი მტერად და არა პირმშოდ,
ვინ არის იგი? შხამიანი ქვეწარმავალი,
თუმც არ გიკბინოს, შეგეხება და ხორცთ შეგაღპობს.
ნურც დამიბედოს მე ღმერთებმა ეგეთი ცოლი,
სულაც უძეოდ გარდადგება უფრორე მიჯობს.

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო შ ი

ვაგლახ, ვაგლახ, ბნელო საქმენო!
შაუო სიკვდილო!
ვაგლახ, ვაგლახ,
აღერილო ცოდვის ყვაევილო!

ო რ ე ს ტ ე

არის თუ არა ქალი მკვლეელი? ამის მოწმეა
თვით მამაჩემის სამოსელი, ზედ შექმენდილი
ხმლის ანაბეჭდით, ჟამთა დენამ უცვალა ფერი,
გამოუხუნა ოდინდელი ჰეწი და ნახჭი.
საბედისწერო ამ მოსასხამს მამაჩემისა
დაყვურებ აგერ, ჩემს უბედურ ხვედრზე მგლოვარი
და ვწყველი ზიზღით ჩემს სისხლიან, მწარე გმირობას.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ფ ი

ვერც უცოდველად განვლის ცხოვრებას,
ვერც დაუსჯელად, მოკვდავთაგანი,
ვაგლახ, ვაგლახ!
ცოდვაც, სასჯელიც არვის ასცდება.

ო რ ე ს ტ ე

რით დასრულდება ყოველივე, თავად არ ვუწყი,
გზას ასცდა თითქოს ეტლი ჩემი, ვერ დავიურვე
შლეგი ცხენები, ველარ ვიჭერ აზრთა სადავეს.

შეფართობალებულ გულში შიშმა იკივლა უკვე.
აცეკვდა გული იდუმალი დაირის ხმაზე.
სანამ გონება არ შემშლია, გაუწყებთ ესრეთ,
მე უსამართლოდ არ მომიკლავს მშობელი ჩემი,
მკვლელი მამისა, თვით ღმერთებმა რომ მოიძულეს.
თავად ლოქსიამ შთამაგონა, მისანმა ღმერთმა,
გაბედულება – თუ ამ საქმეს აღვასრულებდი,
შეცოდებისგან უსათუოდ განმწმენდდა იგი,
არა და მძიმეს, აღუწონელს დამდებდა სასჯელს,
დამაწყლულებდა საშინელი ისარი მისი.
ახლა კი დროა გზას გაუდგე, ვითარცა მსხემი,
ვივლი ყარიბად ზეთისხილის რტობით შუბლზე,
ვიდრე მივაღწე, სად ჭიბია ღეღამიწისა;
სად ზრჩოლავს კვამლი ღვთაებრივი, მივეყუდები
ლოქსიას ტაძარს, შევავედრებ ჩემს მძიმე ცოდვებს;
სხვა ბინა ქვეყნად აღარა მაქვს ღვთის განჩინებით.
ვიდრემდის წავალ, თქვენ მოგმართავთ, არგოსელებო,
დამემოწმენით, თუ ვითარი მერგო კირთება...
ამიერიდან მე უცხო ვარ ჩემი ქვეყნისთვის,
არ მომასვენებს ხმა ღვთიური ცოცხალს თუ მკვდარსა.

ქოროს გამძლოლი ქალი

შენ განაჩინე სამართალი, ბაგეებს შენთა
ნულა დასცდება სამღურავი, ნუ ჰყვედრი თავსა.
წყვილეულ დრაკონს სასიკეთოდ მოჰკვეთე თავი,
სრულიად არგოსს მიანიჭე თავისუფლება.

ორესტე

ოჰ!

საზარელი, შემზარავი ქალაშავეები
ყომრალ კაბებით შემოსილან გორგონთა მგვანნი,
თმები გველებად ჩამოშლიათ, უნდა გავიქცე!

ქოროს გამძლოლი ქალი

რამოჩვენება მოგეძალა, მშობლის ნუგეშო,
გაჰფანტე შიში მამაცურად, გამაგრდი, დადექ!

ორესტე

არა, არ მღვევენ აჩრდილები, მოჩვენებები,
ნამდვილად ვხედავ შურისმგებელ ღეღათა ძაღლებს.

ქოროს გამძლოლი ქალი

არ შეგშრობია ჯერ ხელები, სისხლით გაქვს სველი,
სულს ეს გიშფოთებს, შიშნეულად გიფანტავს აზრებს.

ორესტე

ჰოი, აპოლონი! აგერ ხროვად მოძუნძულებენ,
თვალთაგან სისხლი მოწანწკარებთ გულის ამრევად.

ქოროს გამძღოლი ქალი

განწმენდა გმართებს, შეავედრე უფალ ლოქისას
ცოდვილი სული. აგხსნის იგი მძიმე სატანჯველს.

ორესტე

თქვენ მათ ვერ ამჩნევთ, მე კი ვხედავ მორბიან ხროვად.
უკვე აილეს გეში ჩემზე, უნდა გაუიქცე!

(გარბის)

ქოროს გამძღოლი ქალი

გწყალობდეს ბედი, ღმერთი იყოს შენი მფარველი,
მან მოგიტევოს შეცოდება, გაშოროს ურვა.

ქორო

აჰა, მესამედ გაუადრდა
ხელმწიფის სახლკარს,
შემოუბერა ქარიშხალმა ნაყოფიერად.
იყო პირველი უამინდობა,
ოდეს თიესტემ, უბედურმა, დაკლულ შვილთა ივემა ხორცი.
მეორედ მაშინ დაიგრუხუნა მძლავრმა გრიგალმა,
ოდეს დაეცა აბაზანაში დიდი ხელმწიფე,
აქაველთა ჯარის სარდალი.
და ეს მესამე გაავდრება, ო, აღარ ვიცით
რას მოგვიტანს, ხსნას თუ დაღუპვას.
საით დადგება, ან საით გასწევს
უბედურების მძიმე ლოდი აგორებული?

თარგმნა ვიგლა სარიშვილმა

ეპიგრაფი

მოქმედი პირნი:

აპოლონი,	ქორო ერინიებისა,
პითია, მისანი ქალი,	მსვლელობის მონაწილენი,
ათენა,	ორესტე.

პროლოგონი

(აპოლონის ტაძრის ფასადი, ორქესტრაზე გამოდის პითია, მისანი ქალი).

პითია

ღმერთთა დასიდან ლოცვას ჩემსას ჯერ შევავედრებ
ღმერთქალ გაიას პირველს მისანს, მერმე თემიდას,
ვინც დედის შემდეგ მანტეონზე ამალღებულა –
ასეთი არის გადმოცემა, ხოლო მესამე
ტიტანიდია, ფეზე მიწის მომღვენო ქალი,
ნებაყოფლობით ვისაც ერგო მემკვიდრეობა,
რომელმან ფებოსს, ახალშობილს უბოძა ტახტი,
სწორედ აქედან წარმოსდგება სახელი მისი.

მან დაუტევა დელოსი და ტბის ნაპირები,
პალადის კეთილ ნავსადგურში ჩაუშვა ღუზა
და საბრძანისად აირჩია პარნასის მხარე.
ის გააცილეს ჰეფესტოსის ვაჟი შვილებმა
დიდი პატივით, მეგზურობა ითავეს მისი,
უსიერ ტყეში ბილიები გასჭრეს სავალი.
იქ მიბრძანებულს შეეგება პატივით ხალხი,
თავად დელფოსი, ამა ქვეყნის გამგე ხელმწიფე.
მერმე, ზევსისგან კურთხეული და გაბრძნობილი
ტახტზე ავიდა, ვით მეოთხე ნათელმხილველი.
ამრიგად ზევსის ორაკული გახლავთ ლოქსია.
ჯერეთ ამ ღმერთებს შევავედრებ მე ლოცვას ჩემსა,
მერმე პალადას, ამაღლებულს ტაძრის წინარე,
თვალწარმტაც ნიმფებს, კორიკიდის ქვაბულში მცხოვრებთ,
სად სასირეა ფრინველთა და დემონთა ბინა.
არ დავივიწყებ ბრომიოსსაც ამ მხარის მპყრობელს,
ბაკხი ასული აქ იუფლა უზენაესმა
და კურდღლის ბედი დააწია ოტებულ პენტეესს.
ახლა ვისხენებ პლისტოსის წყლებს, პოსეიდონის
ძალმორჭმულებას, ზევსს, უმაღლეს აღმასრულებელს
და ავალ ტახტზე მოწიწებით მისანი ქალი.
აწ სასიკეთო რჩევისათვის ღია იქნება
კარები ჩემი, ელინები, ვინც აქ იცდიან
ღე, წილხვედრიად მომეახლონ, როგორც რიგია.
და რასაც ღმერთი ჩამაგონებს, მათ განვეუცხადებ.

(შედის ტაძარში, მალევე უკან ბრუნდება შიშით მოცული)

ო, სახსენებლად, სახილველად საზარი შიში!
გამომამეკა მან ლოქსიის შინიდან გარეთ.
ჰა, გამიბრუნდდა ნაბიჯები, გამიწყდა აჯა,
მითრთის ხელები, აღარ შემრჩა მუხლებში ღონე.
უმწუო ბალღად აქცევს თურმე ბერდევას შიში.
რა შეედგი ფეხი გვირგვინებით მორთულ ტაძარში,
ვხედავ ძირს გღია, მიწის ჭიპზე, ღვთის შერისხული
აკაკი ვინმე, ხელგაწვდილი, როგორც მთხოვარი...
ხელებზე სისხლი მოსწვეთავდა, რომელშიც ეპყრა
შიშველი ხმალი და რტოები ზეთისხილისა,
კონად შეკრული აბრეშუმის უუნაზესი
თეთრი ბაფთებით. ყოველივე ცხადად ვიხილე.
და მის ახლორე საკვირველი ვიღაც ქალები
ტაძრის დიდებულ სავარძლებში სხედან და თვლემენ.
მათ უსაზარლეს გორგონებად თუ ვხმობდი მხოლოდ.
მაგრამ ისინი გორგონებსაც არ გვანან, არა.
ერთხელ სურათზე დამინახავს, როგორ მუსრავენ
ფინეესის სუფრას პარპიები, გარნა ეგენი
უფრთოებია, შავგერემანნი, ღია მურღალნი,
მყრალი აქვთ სუნთქვა, საზიზღარი, მოსარიდალი,
ხოლო თვალთაგან გულთამრევი ჩამოსდით წალა.

მათ მორთულობას ნუ იკითხავთ, არც ღვთის ტაძარში,
არცათუ კაცთა სასახლეში არ შეესვლებათ.

მე არა უწყვი, რა ტომ-თესლის ნაშეირნია,
რომელი მიწა დაგვალული ასაზრდოებდა
ამ საფრთხობელებს, ან რა ცოდვა აძევთ ასეთი.

მაგრამ ამ ამბავს ამა ტაძრის დიდმა უფალმა
თავად ლოქსიამ, ყოვლის შემძღვემ მიაპყრას ყური.

იგია ყველას მკურნალი და ბედის მეცანი,
ყოველ საცხოვრისს იგი განწმენდს, განასპეტაკებს.

(პითია გადის. იღება ტაძრის კარი. მოჩანს მთელეშარე

ერინიებით გარშემორტყმული ორესტე. შორიახლოს დგას

აპოლონი, იქვეა ჰერმესიც)

აპოლონი

მე არასოდეს მიგატოვებ, შენთან დავრჩები
მფარველად შენდა, ახლოს ვიყო, გინდა გშორავდე.
არ გაეუღიებ შენს მტარვალებს ალერსიანად.

ეგ თავხედნი კი, თავად ხედავ, ტყვენი არიან,
ძილს მისცემია ჟამხნიერი ავი ნაგრამი –

პირქუში ღამის ნაშეირი ქალაშაგები;

არ იკარებენ ღმერთს, კაცთაგანს, არცა თუ ტყიერს,

ბოროტებისთვის გაჩენილებს ბოროტ ღამეში,

მიწისქვეშეთის ტარტაროსში დაუღვეთ ბინა,

ზიზღსა რომ ჰგვრიან მოკვდავებს და ოლიმპოს ღმერთებს.

ფრიადი გმართებს ჯომარდობა, მათ რომ გაექცე,

მოგდევნ ყველგან, დედამიწაც შემოვლო ვრცელი,

ზღვა და ხმელეთი გაიარო თვალუწიერი,

გინდ ციხე-ქალაქს შეაღწიო ზღვით გარემოცულს.

მაგრამ ხარივით გაქაფული ძირს არ დაეცე

სასომიხდილი, მიაღწიე პალადის ქალაქს,

უძველეს ქანდაკს ეახლე და მოსჭიდე ხელი.

მართლმსაჯულებას იქა ჰპოვებ, იქ გაიგონებ

ნუგეშის სიტყვებს, საწაღმართოს ვიღონებთ რასმე,

რომ საღმობიერ კირთებისგან დაიხსნა თავი.

შენ ხომ მე თავად ჩაგაგონე დედის მკვლელობა.

ორესტე

დიდო აპოლონ, ქმნა მართლისა უწყილა დია,

წარიღე ტანჯვა, მოწყალეობა მოიღე ჩემდა!

დიდია შენი, მეუფეო, ძალმორტყმულება.

აპოლონი

კვლავ, მოგაგონებ, შიშმა სული არ დაგიორგუნოს.

(ჰერმესს)

დედის ძუძუის მოზიარე, შენ, ძმაო ჰერმეს,

მწყემსო მეგზურო, კაცი ეგე შენი შეივრდომე.

ვინც არის ჩემი შევრდომების შემომხვეწელი.
ზევის წყალობას მიუბოძებს კაცთა მუერვეს,
ვინც მოკვდავთაგანს სიკეთისკენ პირს აქნეუნიებს.

(ორესტე გაპყავს პერმესს. აპოლონი ქრება.)

გამოჩნდება კლიტემნესტრას აჩრდილი

კლიტემნესტრას აჩრდილი

(მიმართავს ერინიებს)

აჰა, თქვენ გძინავთ, მძინარენი ვერას მარგებენ.
მიცვალეულთა ჩამოქუფრულ ამ საუფლოში,
მე დაგიგდივართ უპატიოდ, ხოლო ისინი
ვინც მე გავემირე, ჩემი ლანძღვით არ ისვენებენ.
სირცხვილეული დავეძრწი მარტო... კვლავ ამას გეტყვით,
თუ რა მძიმეა საღმობანი და ხვედრი ჩემი,
თუ ვითარ ჩემთა მოყვასთაგან ტანჯულგვემულვარ,
გარნა არც ერთი ღმერთთაგანი არ გამრისხანდა,
ოდეს შობილმა მშობელ დედას გაუპო გული.
მო, ნახე გული, დაფლეთილი სატევარისგან!
ძილისყამს სული ფხიზელია, თვალგახელილი,
მაგრამ ბრმადება იგი უმალ დღის სინათლეზე.
მუდამ გწირავდით შეურევენელ წმიდა საწირავს
განკამზადებდი კერიაზე ღამეულ ნადიმს
მხოლოდრე თქვენთვის, სხვა ღმერთები აღარც მახსოვდა.
და თქვენ გათელეთ ფერხთა ქვეშე ეს ყოველი.
ის კი გაუსხლტა ბედის ბადეს, როგორც ირემი,
იოლად გაიიალადა, გაინავარდა
და დამცინავად გითვალთვალეობთ ახლა შორიდან.
მიწისქვეშეთის მეუფენო, ისმინეთ ჩემი
სულის ძახილი, მოწყალეობა მოიღეთ ჩემდა!
მე, კლიტემნესტრა, სიზმრეული ვკივი აჩრდილი.

(ქორო გოდებს)

კლიტემნესტრას აჩრდილი

თქვენ ივაგლახეთ, ის კი გარბის, წავიდა, გაქრა,
მას დიაჰყვანან თანამდგომნი – ხოლო მე – არა.

(ქორო გოდებს)

კლიტემნესტრას აჩრდილი

თქვენ გძინავთ. გძინავთ, გულს ეარამი არ გეკარებათ,
ხოლო ორესტე, დედისმკვლელი, გაიქცა, გაქრა!

(ქორო გოდებს)

კლიტემნესტრას აჩრდილი

გძინავთ და ოხრავთ. ნუთუ ზეზე აღარ აღდგებით
არ აღიძვრებით ბოროტეულ საქმეთა ზედა?

(ქორო ვადის)

გ ა ი ს მ ი ს ზ მ ა ქ ო რ ო დ ა ნ

არ გაუშვათ! არ გაუშვათ! არ გაუშვათ!

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა ს ა ჩ რ დ ი ლ ი

გაქცეულ ნადირს ძილში მისდევ, წკაკწკაკებს ისე,
როგორც ნაგაზი, ძილ-ღვიძილშიც მარად ერთგული.

ნულა აყოვნებ, ადე ზეზე, ნუ დაყოვნდები.

განახვენ თვალნი, განაღვიძე საქმენი შენი.

ჰა, მიითვალე საყვედური სამართლიანი –

ყოველ გონიერს ბოძალივით გულში რომ ჰყოდავს.

ჰეი, მზრჩოლავი ალისქარით, ცეცხლოვან ქშენით,

საშოსმიერი გეენით დატანჯე მტერი!

რადას უყურებ, არ დაინდო, დაბუშე, დასწვი!

(კლიტემნესტრას აჩრდილი ქრება)

მ რ ი ნ ი ძ ბ ი

ქ ო რ ო ს გ ა მ ძ ღ ო ლ ი ქ ა ლ ი

გამოიღვიძე, გააღვიძე მალეღვე სხეებიც.

ნუთუ შენც გძინავს, წამოდექი, დასძალე ძილი.

ვისი სიტყვები ჩაგვესმოდა, შეეიტყოთ ერთი.

პ ა რ ო დ ო ს ი

პ ი რ ვ ე ლ ი ზ მ ა

ვაგლაზმე, ვაი! ვაიმე დებო!

მ ე ო რ ე ზ მ ა

თავზე დამატყდა ჭირმრავლობა ტყუილუბრალოდ.

პ ი რ ვ ე ლ ი ზ მ ა

ო, რა მძიმეა საღმობა ჩემი

და რუღუნება.

ნადირი გასხლტა ხაფანგიდან, გაიშლივინა.

მ ე ო რ ე ზ მ ა

ვითარ დაგვრია ძილმა ხელი, ნადირი გასხლტა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ზ მ ა

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ფ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

შენ ქურდი ხარ, ძეო ზევისისა.

მ ე ო რ ე ზ მ ა

ოჰ, ღმერთჭაბუკო, ჭადაროსანი ღმერთქალები ფეხით გათელე!

პირველი ხმა

შენ შეიწყნარე უღვთო მხევენიელი,
მშობლის ჭირი,
ღელის ჯალათი შენ შეიწყნარე, შენ, თავად ღმერთმა.

მეორე ხმა

მართლმსაჯულად ვინ გხმობს ამიერ.

პირველი ხმა

სტროფი მმორე

სიზმარეული მაგლაჯუნა მტანჯავდა ძილში,
თითქოს გულზე გადამიარა
მცელაემა ეტლმა.

მეორე ხმა

მტკივა თავი, მეწვის ყურის ბიბილოები,
თითქოს მათრახი გადამკრეს ტანზე...
სხეულში მივლის საშინელი ციებ-ცხელება.

პირველი ხმა

ანტისტროფი მმორე

სხვა საზრუნავი გასჩენიათ აწინდელ ღმერთებს,
ძალმომრეობა სამართალზე აღმატებულია.
ტახტი სისხლშია ამოვლებული.

მეორე ხმა

სისხლის მორევში ყელყელაობენ,
მიწის ჭიაზე სისხლიანი ფეხებით ელენან
ცოდვის ტვირთით დამძიმებულნი.

პირველი ხმა

სტროფი მმოსამე

მანტიკური წმიდა კერია
ღმერთთაგანმა შებღალა თავად.
ღმერთთა საწესოს ამჯობინა მოკვდავთა წესი.
მოირების მეუფება დაამხო ძველი.

ანტისტროფი მმოსამე

რაც გინდა მიყავ, ცოდვილს მაინც ვერ განმარიდებ,
მიწაშიც ვპოვებ.
ვერა, ჯალათი
უჯალათოდ ვერ გადარჩება!

პირველი მაიჯოდი

(გამოჩნდება აპოლონი)

აპოლონი

მიბრძანებია, დაუტევეთ ტაძარი ესე –
წმიდა სამისნო, აბა ჩქარა, არ დაახანოთ!
ჩემი მშვილდიდან ასხლეტილი მფრინავლი გველი
თქვენკენ წამოვა მოსხმარტალე ავი სისინით,
აქ კაცთა სისხლით გულმამდარნი რომ გალესილხართ,
წამოასაქმებთ მალე უკან შავ ლეკერტებად.
აქ რასა დგახართ, წმიდა ვანთან, თქვენ უნდა იდგეთ –
სადაც ზვაობენ ქონდაქარნი თვალთა დამთხრელნი,
სად კაცის კვლაა, საშოშივე თესლთა დაშრეტა,
სადაც თავები კისერს წყდება, სად კირთებაა,
გოდება, გემა, დამსხვრეული ძელების ხრჭიალი.
ქვებით ჩაქოლვა, ძელზე გასმა... გესმით? ეს არის
თქვენი ზეიმი, სიხარული და ამიტომაც
თქვენ სძულხართ ღმერთებს თქვენეული ადამ-წესებით.
თქვენ სისხლის სუნით აქოთებულ ღომის ბუნაგში
უნდა ცხოვრობდეთ. მოშორებით, სოფლის კიდედან,
წმიდა სავანეს თავხედობით რას ბილწავთ აქა.
წა, წაილაღეთ, თორემ ვაგრეტო კომბლით ჩობანი,
რადგან ღმერთთაგან მწყემსი თქვენი არსადრა ჰვიეს.

ქოროს გამძღოლი ქალი

აპოლონი, დიდო მეუფეო, მეც მომისმინე,
თანამოწილე კი არა ხარ შენ სხვისი მხოლოდ,
არამედ თვით ხარ წილისმყრელი, მიზეზი ყოვლის.

აპოლონი

რა? ვერ გავიგე. ჰე, პირდაპირ მოსჭერი სიტყვა.

ქოროს გამძღოლი ქალი

თვით შთაგონე უცხოქვეყნელს დედის მკელელობა.

აპოლონი

თვით შთაგონე შურისგება მამისთვის, მერე?

ქოროს გამძღოლი ქალი

მერე... ინებე სისხლიანი კვალის დაფარვა.

აპოლონი

განსაწმენდელად შემოეუშვი ტაძარში იგი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

მით მოგეაყიენე, გვიყოლიე მკელელის მხლებლებად.

აპოლონი

რად შემოხვედით ჩემს ტაძარში, რამ გაიძულათ?

ქოროს გამძღოლი ქალი

ჩვენ მხოლოდ ვალი გვაიძულებს ყოველთა საქმეთ.

აპოლონი

მინცრა არის ვალი თქვენი, რითაც იქადით?

ქოროს გამძღოლი ქალი

მივერეკებით დედისმკვლელებს ყოველ სახლიდან.

აპოლონი

ო. ნუთუ მართლა? მაგრამ ცოლმა თუ მოჰკლა ქმარი?

ქოროს გამძღოლი ქალი

როდი იღვრება მაგ დროს სისხლი ნათესაური.

აპოლონი

მაშ. არაფერი არ ყოფილა. აზარად გიჩანს
ქვრას და ზეცის ღვთაებრივი. წმიდა კავშირი,
ტურფა კაპრადას განაქაქებ. რომლის წყალობით
მაძმადლებაა ხაშენი მოღვმას კაცისას.

ტალი და ვაჟი სარეცელზე შეგუფთებულა
განცვის ძალით – ფოველ ფიცზე უუმტკიცესით.
და თუ მოწყალეა ეკიდები მუდლის მკვლელებს –
არც წრასხანებით შეაურვებ. არცა თუ დევნით.
ოქვენ ვეკაიხებათ – რაღას ერჩით მაშინ თრესტეს?
ქვრე ნაკუნაზარ – ხაკაკე გამფოთებს ერთას,
ბოლო მეორის ბოროტება აზარად გიჩანს.
დ. გადაწყვიტოს ყოველადვე თავად პალადამ.

ქოროს გამძღოლი ქალი

აბა. ავას მქნელს არასოდეს წამოვეხსნება.

აპოლონი

აბა შენ ავო. არ დაეხსნა. აწამე. გვეჟე.

ქოროს გამძღოლი ქალი

უკადრას სიტყვით ნუ დაამკრობ ღირსებას ჩემსას.

აპოლონი

ჩარაუ არ მიღარს უბადრუკა ღირსება შენი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

შენ ძალმოსილხარ დიდი ზეცის ტახტრევის გვერდით.
მე დედის სისხლი მერეკება შურისძიებად
და კვალს დაუძებ. ვით ფხვცქაფი შწევარი ბუკნა.

(ქორო გადას)

ა პ ო ლ ო ნ ი

თავად დავიცავ, შევიფარებ ჩემს მკვედრებულს.
ღმერთთათვის, გინდაც მოკვდავთათვის სულმდაბლობაა
შემომხვეწნელის უკუგდება, არ ვიზამ ამას.

(გადის)

მეორე მანიჭონი

(ქალაქი ათენი. მოედანი ათენა პალატის ტაძრის წინ.

შემოდის ორესტე, მოეხვევა ათენას ქანდაკს)

ორესტე

ათენა, დიდო დედუფალო, ლოქსიის ნებით
მოვსულვარ შენთან, შემიერდომე შეცოდებული.
აწ სისხლისაგან განწმენდილა ხელები ჩემი.
შევიმსუბუქე ცოდვის ტვირთი მძიმე ცხოვრებით,
კარიდან კარზე მათხოვრობით მსხემად მარებმა.
შემოვიარე დამაშვრალმა ზღვა და ხმელეთი,
თან ყურს ეუგდებდი იდუმალი ლოქსიის ძახილს
და ჰა, შენს ტაძრად დავეყუდე, შენს კერპს ვეხვევი,
დიდო დედაო, განჩინებას მოველი შენგან.

(ორქესტრაზე გამოჩნდება ერინიების ქორო)

ქოროს გამძლოლი ქალი

აბა, მომყევით, კაცისმკვლელის კვალი დავლანდე.
ფრთხილად მიყევით ამ ნაკვალევს, ვითარცა ჯაშუსს,
ვით მეძებრები დაეძებენ დაკოდილ ირემს,
უკან რომ მისდევს სისხლიანი ნაფეხურები.
გამომელა არაქათი ამდენი რბენით.
გამიწყდა ქანცი, მოვიარე სრულად ხმელეთი,
ზღვის სივრცეებში თვალუმალი ვქროდი კიდევან
მდეუარი მისი, ხომალდები უკან მრჩებოდა.
ალბათ აქ არის მიმალული იგი სადამე,
ძე ხორციელის სისხლის სუნი მცემს საიდანდაც.

მეორე პაროდონი

პირველი ერინია

თვალი მარჯვედ, ყური მარჯვედ,
არ გაგვისხლტეს მკვლელი დედისა.

მეორე ერინია

ისევ გაგვისხლტა,
ხელი ჰკიდა ქალღმერთის ქანდაკს,
თავს აფარებს ღვთიურ სამსჯავროს.

მესამე ერინია

ეგ არ ეგების! დათხეულია სისხლი დედისა,

წვეთებისაგან აღარ ადგება –
ჩაწრეტილი ფხვიერ მიწაში.

მ ე ო თ ხ ე რ ი ნ ი ა

შენაც მიგეზღოს შენს მოფათქუნე სხეულიდან
გადმოვაქცევ წითელ ზედაშეს,
დავეწაფები დასათრობად გადახსნილ ვენებს.

მ ე ხ უ თ ე რ ი ნ ი ა

პირს დაეცემა მოფართხალე შენი სხეული,
შეღონდები ტანჯვის წილ ტანჯვით, მკვლელო დედისა!

მ ე ე ქ ვ ს ე რ ი ნ ი ა

მძიმე ხვედრი არ აგცდება, ვით ყოველ მოკვდავს,
ვინაც ჰკმო ღმერთი,
სტუმარი და მოყვასი თვისი,
რომელნიც ვლენან სამართლიანი განჩინებით, კირთების ქვეშე.

მ ე შ ვ ი დ ე რ ი ნ ი ა

მოკვდავთა ჟამის მოყურიადედ მიწისქვეშეთში
ჰგიეს პადესი,
ხსოვნის დაფას თვალს არ აშორებს.

ო რ ე ს ტ ე

ისე-ვითარ ვარ გაბრძნობილი ჟამთა ცვალებით,
რომ კარგად ეუწყი როდის თქმა სჯობს და როდის არა.
დღეს კი ჯერია, ჯეროვანი წარვთქვა მე სიტყვა,
მრთავს ამის ნებას ბრძენთა ბრძენი მოძღვარი ჩემი.
განსაბუთალება სისხლიანი მარჯვენა ესე,
განიწმინდება ცოდვისაგან მკვლელი დედისა.
სისხლით მივაგე საზღაური ფეხოსს, როდესაც
ღვთიურ ბომონზე მიეუტანე სამსხვერპლო ტახტი.
ენა ვერ იტყვის მსგავსი ჩემი რამდენი დავალს
ამ საწუთროში დაუსჯელად, მაგრამ ბოლო ხომ
ერთი აქვს ყველას – დრო ბებერი წარხოცავს ყოველს.
და აჰა, აგერ წმიდა გულით ვუხზობ, კეძახი
ღიად ათენას, ამა წმიდა ადგილთა დედას –
მოვიდეს შეელად; დე, უშუბოდ იუფლოს მორჭმით
ქვეყანა ჩემი, დაგვიგულოს ჩვენ, არგოსელნი,
უგულითადეს მეგობრებად აწ და მარადის,
ვისაც უპყრია ლიბიური ქვეყნები სრულად,
ტრიტონის წყლებზე ტომკეთილი ბრძანებით დავალს,
სად ფეხს შემოდგამს, მოაქვს ჭერი დასახურავი,
მავედრებელთა მწყალობელი ამაყად დასცქერს
ფლეგრის სანახებს ქვეგანფენილს, ვით სტრატეგოსი,
ო, დედუფალო შორეულო, მოდექ ახლორე,
წყალობა მყავი, ცოდვის ტვირთი მაშორე მძიმე.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ვერც აპოლონის, ვერც ათენას ღვთიური ძალი
ვერ დაგიფარავს, ჩემს სიცოფეს ვერსად წაუხვალ.
მიიწურვიან დღენი შენნი უსიხარულოდ.
ღიახ, ღემონის საძოვარი შენ ხარ მინდორი,
ბედკრულო ლანდო, დუმხარ განა, ზიზღსა გვერის განა
სიტყვები ჩემი? რა თქმა უნდა, შენ ხომ მსხვერპლი ხარ.

ქორო

აწ დადგა ჟამი, მწუხარე ზრუნი
გულწამლები
იმღეროს ქორომ.
გალობით წარეთქვათ, თუ ვით განაგებს ძალი ჩვენი
კაცთა ცხოვრებას.
ჩვენი ვალია, სამართალი გაეაჩინოთ მიუდგომელი.
ვისი ხელებიც წმიდაა და
შეუცოდველი –
ჩვენ არ შევრისხავთ,
შეუჭირებლად განვლოს ცხოვრება.
ხოლო ამ კაცსა,
სისხლიან ხელებს უკან რომ მალავს,
ვის სიაკაცის მოწმენიც ჩვენ ვართ,
სიკედლის წილ მივაგებთ სიკედლის.

(ქორო ცეკვავს ორესტეს გარშემო)

პირველი სტასიმო

ქორო

სტროფი პირველი

ღამის უფალო, დედაო ნიქტო,
ამ წუთისოფლის მართლმსაჯულად რომ გიშობივარ,
მოგვაველე თვალი, გავწბილებულვართ ლეტოს ვაჟისგან.
მან დაგვიმალა სულმდაბალი მკვლელი დედისა.
შეიფარა მსჯავრდადებული.
ისმის საგლოვო გალობა ჩვენი,
ჭკუის შემშლელი, მზაფრავი კაცთა.
განწირულის მიმართ გაისმის
ერინიების საგოდებელი, მწუხარე ზრუნი.

ანტისტროფი პირველი

ღამიწერა წერა-მწერელმა
ძალმოსილება და ვალი მძიმე,
რომ სიკვილიამდე უნდა ვდიო
მკვლელობის მტვირთველს,
შევაურვო სიკვილის მერმეც.
ისმის საგლოვო გალობა ჩვენი,
ჭკუის შემშლელი, მზაფრავი კაცთა.

ვანწირულის მიმართ გაისმის
ერიჩიების საგოდებელი, მწუხარე ზრუნი.

ს ტ რ ო ჟ ი მ ე ო რ ე

მბიძე მხვდა ხვედრი დასაბამიდან,
უკვდავთა შორის არა ჰგეის ადგილი ჩემი,
წილს ვერ დავიდებ ღმერთთა ტაბლაზე,
საქორწილო თეთრი კაბა თუ სასახლეთა მეჯლისები უცხოა ჩემთვის.
ჩვენ ვანგრევთ ოჯახს,
სადაც ზეაობს არესის სული,
სადაც იღვრება მოყვანის სისხლი,
ვამხობთ მკვლელთა ყოვლისმძლეობას,
სანამ სისხლი
ჯერაც სველია.

ან ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი მ ე ო რ ე

ზენაართა მაღალ სადგურს განვრიდებივართ,
არ ვერევით
მათს სამსჯავროში.
ღიადი ზევისის საკრებულო არ იკარებს კაცთმოძულე
საზიზღარ ჯილაგს.
ჩვენ ვანგრევთ ოჯახს,
სადაც ზეაობს არესის სული,
სადაც იღვრება მოყვანის სისხლი,
ვამხობთ მკვლელთა ყოვლისმძლეობას,
სანამ სისხლი
ჯერაც სველია.

ს ტ რ ო ჟ ი მ ე ს ა მ ე

ზეცის სირგულემდე ატყორცნილი კაცთა ღიდება
ქვედაეცემა,
შავით მოსილ ზერემბტომთა
ფეხებთან მტვერში.
ყოველ პერობილს
გავიგდებ ფეხქვეშ,
ავზელ ტალახში,
ვერსად წამოვა.

ან ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი მ ე ს ა მ ე

ტლუა მოკვდავი, მოკვდაობა არ სჯერა მისი,
რომ დაეკრობა თვალთა მისთა შავი ღრუბელი...
ბნელში დანთქმულს ბოროტეულ სახლს
შესძრავს გნიასი.
ყოველ პერობილს
გავიგდებ ფეხქვეშ,
ავზელ ტალახში,
ვერსად წამოვა.

ს ტ რ ო ზ ი მ ე ო ტ ხ ე

ყველგან მივაგნებთ, დაეთრგუნავთ ბოროტს,
არ ვღალატობთ ჩვენს წმიდა საქმეს
შეუეალნი მოკვდავთა მიმართ.
შორს, სიბნელეში გვიძევს ბინა,
მზე ვერ გვწვდება ზეციურ ღმერთთა.
ვერც თვალხილულნი გვჭკრეტენ ვერსაით,
ვერცა თუ ბრმანი.

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი მ ე ო ტ ხ ე

ვით არ შეპრწუნდეს მოკვდავთაგანი,
ოდეს მოისმენს
ღვთით მოვლენილ საბედისწერო
გალობას ჩემსას?
ძველთა-ძველია ტახტი ჩემი ღირსად საცნობი.
მიწისქვეშეთში
ჰვიეს ჩემი საბრძანებელი.

მ მ ს ა მ მ ე ა ი ზ ო დ ი

(გამოჩნდება ათენა)

ათენა

მე შემომესმა სკამანდროსით კერძო თქვენი ხმა,
ჩემი წილია ეს ჭალ-წყლები და სანახები,
აქაველების მთაერებმა და მთაყარსარდლებმა
მე დამისაზღვრეს ბასრი შუბით და მომიბოძეს,
ვითარცა დავლა დიდებული თეზესის ძეთა,
დამდიდრებული მშვენიერი ხით და ნაყოფით.
სწორედ იქიდან მოექრიოდი თვალუმაღ ფრენით,
ვითა ჰქრის ეტლი ქარიშხლიან ბედაურებით.
და ახლა აგერ, ჩემს ქალაქში უცხო ხალხს ვხედავ,
თუმც არა საშიშთ, სახილველად დია საკვირველთ.
სიდან მოსულხართ სადაურნი, ვინა ხართ, წარსთქვით.
შენ, უცხოელო, ქანდაკს ჩემსას რას მისდგომიხარ.
ვერ შემიცვნიხართ, კაცთა ჯილაგს სულაც არ ჰგავხართ,
თქვენეულ სახის არ უხილავს ღმერთებს აროდეს
არცა ქალღმერთნი ზეციერნი, არცა მოკვდავნი.
მაგრამ მე ამით განქიქება არა მწაღს თქვენი,
ჭკუათმყოფელი არ დაამცრობს სტუმარს ნავსობით.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ზევის ასულო, მოჭრით გეტყვით, თავს არ შეგაწყენთ,
ჩვენ – უკუნეთის უბედური ქალიშვილები,
ქვესკნელის წყველა-კრულეიანი არსებანი ვართ.

ათენა

არ ეუწყვი თქვენი ზედწოდება, შთამომავლობა.

ქოროს გამძლოლი ქალი

გარნა უწყოდე ბარემ ჩენი მოვალეობაც.

ათენა

მზადა ვარ სმენად, ყოველივე წერილად მიამბე.

ქოროს გამძლოლი ქალი

სახლიდან გარეთ ვერეკებით ყოველ მოსისხლეს.

ათენა

მკვლელის ხეტებას უნაპიროს სადა სდებთ სამანს?

ქოროს გამძლოლი ქალი

სადაც არ ჰვიეს არც ხალისი, არც ნეტარება.

ათენა

მაგ უცხოელსაც ეგვივითარს უქადით ხვედრსა?

ქოროს გამძლოლი ქალი

ღიახ, სწორედ მან ხელიწიფა დედისმკვლელობა.

ათენა

ეგების, იგი აიძულა გარდუევალობამ?

ქოროს გამძლოლი ქალი

ვით აიძულა, თუნდაც სახრით, დედის მკვლელობა?

ათენა

მიზეზთაგანი ერთი უკვე თავად მსმენია.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ფიცს ვერ დადებდა, არ შეეძლო დაედო ფიცი.

ათენა

თუმც ბრუნდად განსჯი, სწორ-მართალი გგონია თავი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მაუწყენათლად, ვიცი სიბრძნით არ ხარ ღარიბი.

ათენა

ვერცა ფიცის ქვეშ დაიმალვის ბოროტმოქმედი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

თქვი რაიც გინებს, შენეული ჰქმენ სამართალი.

ათენა

მაშ, მე მომმართავეთ განაჩენის გამოსატანად?

ქოროს გამძლოლი ქალი

ვითომ რად არა? ღირსეული ღირსად გვიცენიხარ.

ათენა

შენ რაღას იტყვი, უცხოელო, ხმა გამოიდე,
სადაური ხარ, რა გეარტომის, რა ფათერაი
გარდაგზდენია? ბრალდებაზე რისი თქმა ძალგის?
აღბათ, ირწმუნე ჩემი კერპის ძალმოსილება,
აქ მოხვედი, რათა კერას ჩემსას თავყანებოდი
და შეწყალება მოითხოვე, ვით იქსიონმა.
მაშ, განმიცხადე ყოველივე დაუფარავად.

ორესტე

დილო ათენა, შენმა სიტყვამ, ზემორეთქმულმა
ურვის და ჭმუნვის მძიმე ტვირთი უნდა ჩამომხსნას.
ცოდებისაგან განვწმენდილვარ, განბანილია
ხელები ჩემი, რომლებითაც შენს კერპს ვეხები.
ახლავე მინდა მოგახსენო ამის საბუთიც.
სანამ მოსისხლე სისხლიან ხელს არ ჩამოიბანს
ახალშობილი დეკეულის უბიწო სისხლით,
კანონი მანამ გეაიძულებს მდუმრიად დგომას.
მეც არაერთხელ განვწმენდილვარ სისხლისგან სისხლით
ნაკურთხი წყლებით უცხო კარად გადახიზნული.
მე მოგახსენე, ცოდვისაგან ვით განვწმენდილვარ;
ახლა კი დროა, გეარტომობაც უწყოდე ჩემი:
არგოსელი ვარ, მამაჩემი – აგამემნონი,
იყო სარდალი ნავთგამრიგე, ეს თავად უწყვი.
ვისთანაც ერთად ილიონი შენ დააჩოქე.
შინმობრუნებულს მუხანათი ერგო სიკვილი,
გულღვარძლიანმა მოაკვდინა ღეღამან ჩემმან,
ბადეთა ქსელში გაახვია მუხანათურად,
აბაზანაში ვერაგულად აუგო წესი.
გამოხდა ხანი, განდევნილი კვლავ შინ მოვბრუნდი
და მოკვალ დედა, არ უარეყოფ ამას სრულებით,
მშობელ მამისთვის აღვასრულე შურისძიება.
თანამზრახველად თანამედგა თავად ლოქსია.
ის დამემუქრა, რომ უმძიმესს დამდებდა სასჯელს,
ბოროტის მოქმედს თუ სანაცვლოს არ მივაგებდი.
ჩემი მართალი, ჩემი ბრუნდი განსაჯე თავად,
შენ ხარ მსაჯული, თავს დაეუკრავ შენს განჩინებას.

ათენა

საჭოჭმანოა საქმე ესე, თავს ვერ გაართმევს
მოკვდავთაგანი, სამძიმოა ღია ჩემთვისაც
მართლად განბჭობა, რადგან საქმე სისხლს შეეხება,
მე გერწმუნები, განწმენდილი მოადექ ტაძარს,
ვით უბოროტო მახვეწარი ყარიბი ვინმე
და თანახმა ვარ შეგივროდომო ჩემს სატახტოში,
მაგრამ ამათაც ხელაღებით ვერ გავაძევებ,
ხელის მოცარვა მეტისმეტად გააბოროტებთ,
გადმონათხევენ შხამს და ბაღლამს მყრალი ხაზიდან

და დღემიწას დანერწყვევენ ჭირით და სნებით.
მძიმეა ჩემი არჩევანი, მათი დარჩენაც
მძიმეა ჩემთვის, განტეეებაც – აგრეთვე მძიმე.
მაგრამ რაკილა ეს საკითხი თათბირს მოითხოვს,
რადგან ახლოით სასიკედილო ბრალდებას განუჩხრეკთ,
ვიწვევ სამსჯავროს სამუდამო კანონისათვის.
უხმეთ მოწმეებს, მოიშველეთ მტკიცე საბუთი,
თან ფიცი-მტკიცით განამტკიცეთ თქვენი სიმართლე.
მიბრძანებია, ღირსეული მოქალაქენი
საბჭოს წარუდგენ, და მართალი ქმნან სამართალი,
დაიცვან ფიცი, რაც სწორია, არ გაამრუდონ.

(ათენა გადის)

მეორე სტასიმი

ქორო

სტროფი პირველი

მალე ახლები წარხოცავენ
ძველების ადათს, თუ დღისმკვლელმა
გაიმარჯვა. მსგავს საქმეებს ხელიწიფებს
ყოველი კაცი.
ღღის იქით გაუმრავლდება ჭირი და ურვა
შვილებისაგან უბედურ მშობლებს.

ანტისტროფი პირველი

ღღის იქით ცოდვილ მოკვდავს
არაინ დასჯის,
ითარეშებს მკვლელობა ყველგან.
რაც უნდა ენება
მიაყენოს ბოროტმა კეთილს,
თანაგრძნობას, თავის დახსნას ეძიებს იგი,
გარნა უსისხლოდ არაოდეს არ მოშუშდება დაჭრილის წყლული.

სტროფი მეორე

ამოიძახებს აწ ყოველი
მძიმე ხვედრით შეურეებული
მწუხარე სიტყვებს: ვაჰ, მსაჯულებაე,
ერიინების ძლიერო ტახტო, მარქვი, სადა ხარ!
ესრეთ იზრახვენ მამა-დედანი,
გატანჯულნი შვილებისაგან
ვიდრე მოდგება სახლის ღოჯეზე მსაჯული დიკე.

ანტისტროფი მეორე

არრა არს ზოგჯერ შიშზე უმეტეს –
ის ჰგვის ჩვენში –
ზედამხედველად ჩვენი სულისა.
შიში გკვარნახობს გონიერებას უბედურების ასაცილებლად.
იქ, სად გულებით

არ დააქეთ შიში,
რა ქალაქი ან მოქალაქე განადიდებს სათნო სამართალს.

ს ტ რ ო ზ ი მ მ ს ა მ მ

ნურც ანარქიას გაამართლებ,
ნურც ტირანიას.
ღვთაებრივია ზომიერი ძალაუფლება.
რაც უზომოა – არამყარია.
ჭეშმარიტად
უმღერობა შობს თავზელობას.
მხოლოდ ჯანსაღი სულიდან მოსჩქეფს
ყოველი სიკეთე გაუხეებულად.

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი მ მ ს ა მ მ

აწ ამას გეტყვი,
ეთაყვანე სამართლის ბომონს,
გამოსარჩენმა არ გიბიძგოს მის გასათულად.
თორემ სასჯელი არ აცდდება,
ბედისწერა ყოველივეს დაუდებს სამანს.
ღეღავე უწყოდე
ღეღაშვილობა,
მასპინძლო,
უწყოდე
სტუმართმასპინძლობა.

ს ტ რ ო ზ ი მ მ ო თ ხ მ

ვისაც სიკეთე ბუნებით მოსდგამს,
იქნება ხანგრძლივ სეპეღენიერი,
არ შეაჭირვებს აროდეს ურვა.
ვინც უსამართლოდ მომხვეჭელია,
ვისი ზომალდიც დატვირთულია ნაყაჩაღარით,
დაპბერავს ქარი, დაშლის ანძას,
ყველა მოგებულს წარაგებს იგი.

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი მ მ ო თ ხ მ

ამაოდ შეპბღაელებს ღმერთებს
ზღვის ფსკერიდან დაქანებული;
გულით ამაყს, ვისაც ჰგონია,
დაიმონებს ბორგნულ ტალღებს –
დაპხარხარებს თავზე ღემონი.
კლდეს შეაღეწავს ძვირფასეულს,
გაპფანტავს ზღვაში წერა-მწერელი,
დაუტირებლად დაფლავს ფსკერში ამავე მესაჭეს.

მ მ ო თ ხ მ მ ა ი ზ ო ღ ი

(შემოდის ათენა მაცნისა და მსაჯულთა თანხლებით)

ათენა

ღაიწყე, მაცნე, ბორგნული დაჯარე ჯარი!

მიმართე ცისკენ ტირსენის მძლავრი საყვირი,
ჩაჰბერე ფიცხლავ მთელი ძალით, ხალხს გააგონე
საჭირბოროტო, საგანგაშოდ დამრული ხმები.
დაე, გაჩუმდეს უხუცესთა კრებული ახლა,
მთელი ქალაქი, მთელი ხალხი, და განაჩენი
ისმინონ ჩემი, რაც ოდითგან განჩინებულა.
ჰქმენით მართალი სამართალი, დაბრძანდით ბჭობად.

(შემოდის აპოლონი)

ქოროს გამძღოლი ქალი

დიდო აპოლონ, შენ იუფლე საუფლო შენი,
ჩვენს საქმეებთან რა ზელი გაქვს, აბა მიბრძანე.

აპოლონი

მოწმედ მოვსულვარ სამსჯავროზე, ეგ ბრალდებული –
მხეწწარი ჩემი, შეეფარა ჩემს წმიდა ტაძარს;
განვასპეტაკე სისხლისაგან შეცოდებული
და მასთან მოველ მოსამართლედ, რადგან მიზეზი
დედისმკვლელობის მე გახლავართ.

(ათენას)

დაიწყე ბჭობა.

შენ უკვე უწყი ამა საქმის სწორი და ბრუნდი.

ათენა

(ერინებს)

თქვენ გელოდებით, სასამართლო შეუდგეს საქმეს,
პირველი სიტყვა წესისამებრ ბრძანოს მოსარჩლემ,
სინდისის ხმობით არნაჭორად წართქვას ყოველი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

აქ მრავლადა ვართ, მაგრამ სიტყვას არ გავამრავლებთ.

(ორესტეს)

ჩაგეკითხებით რიგრიგობით, შენ უპასუხებ.

მეორე ერინია

ჯერ ეს გვითხარი, მართლა მოჰკალ მშობელი დედა?

ორესტე

დიახ, მოკალი, არ უარვყოფ. ეს სიმართლეა.

მესამე ერინია

სამი მთელიდან ერთი ქულა დაჰკარგე უკვე.

ორესტე

მაგით ვერ გამტეხ, ვერც ქადილით დამაკლებ რასმე.

მეოთხე ერიჩია

ახლა იმაზე გეიპასუხე, თუ ვითარ მოჰკალ.

ორესტე

გეტყვი, ორპირი სატევარი ვუმარჯვე ყელში.

მეხუთე ერიჩია

ვინ შთაგაგონა, ვინ გიბრძანა მკვლელობა მძიმე?

ორესტე

მისანმა ღმერთმა, აგერ, თავად დამემოწმება.

მეექვსე ერიჩია

როგორ თუ, ღმერთმა გაიძულა დედის მკვლელობა?

ორესტე

მან, დასტურ, ღმერთმა, სამდურავი არა მაქვს ბედთან.

მეშვიდე ერიჩია

აზრებს შეგიცვლის განაჩენი, ალბათ, სულ მალე.

ორესტე

მე მიმფარველებს სულეთიდან მამის აჩრდილი.

მერვე ერიჩია

დედისა დამკვლელს მკვდრის იმედი გშთენია ნუთუ.

ორესტე

შელახულია დედაჩემი ორგზის სიბილწით.

მეცხრე ერიჩია

როგორ თუ ორგზის, მოახსენე მართლმსაჯულებას.

ორესტე

მან ერთი დაკვრით ქმარიც მოჰკლა და მამაჩემიც.

მეათე ერიჩია

გარნა განწმინდა ის სიკვდილმა, შენ კი ცოცხალ ხარ.

ორესტე

სანამ იგიცა ცოცხალ იყო, რად არ დევნილით?

მეთერთმეტე ერიჩია

მან მოკლა ქმარი, უცხო სისხლი დაღვარა მხოლოდ

ორესტე

მშობლიურია ნუთუ სისხლი დედაჩემისა?

მეთორმეტე ერიჩია

დედის სხეულში ჩასახულხარ, მკვლელო, ბოროტო,

დაბადებული დამბადებელს ვითარ უარყოფ.

ორესტე

შენ დაამტკიცე, საცნაურყავ, დიდო აპოლონ,
სამართლიანად მოვაკედინე თუ არა დედა.
რაც მოხდა, მოხდა, სიმართლეა და არ უარყოფ.
მაგრამ სიმართლე სათნოება არის თუ არა
თავად განსაჯე, თავს დაუუკრავ განაჩენს შენსას.

აპოლონი

ათენას კრებულს განუუცხადებ ამ სამსჯავროზე,
მართალ არს მკვლელი, მე, მისანი, არ გეცრუებით.
მანტიურ ტახტზე არასოდეს არ მიმისნია
არც ქალაქისთვის, არც კაცისთვის, არცა ქალისთვის,
რომ არ მქონოდა ოლიმპიურ ზევსის დასტური.
ირწმუნეთ თქვენაც ძალი მისი განგებიანი
და უზეშთაეს განჩინებას მისდით მისას,
ფიცზე უფრორე უმტკიცეა ნება ზევსისა.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ზევსისმიერი იყო ნუთუ მისნობა იგი,
რომ მამისათვის მას, ორესტეს, ეძია შური,
ხოლო პატივი არ დაედო მშობელ დედისთვის?

აპოლონი

სულ სხვა საქმეა, ოდეს კვდება კეთილშობილი,
ზევსის რჩეული ვაჟიკაცი, გვირგვინოსანი,
თან ომში ხმალი კი არა ჰკლავს, არც ამორძალის
სწრაფი ისარი გულს ესობა – შინ ჰკლავს დიაცი.
ახლა ისმინე შენ, პალადა, ისმინოს ყველამ,
ვისაც სამართლის განჩინება ხელეწიფების.
თმგადახდილი შინ მობრუნდა ოდეს ვაჟკაცი
გამარჯვებული, შეეგება აღერსით ცოლი,
აბაზანაში შეიყვანა და მიჩივდანი
გადააფარა – სასიკვდილოდ დაჰკრა მახვილი.
აჰა, გაიბმეთ ზეედრი მძიმე, ვით აღესრულა
კეთილშობილი კაცთაგანი, ზომალდთა მწყემსი.
ამით იმ ქალზეც მოვახსენებთ. აწ, მართლმსაჯულნო,
სამართლიანი განაჩინოთ ხამს განაჩენი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მამის პატივის აღსადგენად ზევსს იშველიებ,
რომელმან კრონოსს, მოხუც მამას დასდო ბორკილი,
ამით შენ თვითონ აბათილებ შენივ რწმუნებას.
გუთხოვთ, დამიმოწმეთ მართლმსაჯულნო, რომ ეს ასეა.

აპოლონი

ოჰ, საძულველო ურჩხულებო, დვითთ შერისხულნო!
ბორკილის ახსნა ხომ სრულიად იოლი გახლავთ,

ამისთვის რა არ შეიძლება იღონოს კაცმა.
მხოლოდ რაჟამს კაცის სისხლი მტერს შეერევა,
ვითარ აღდგება სისხლი იგი და განკაცდება!
ეგვეითარი ჯადოსნობის თვით მამაღმერთსაც
არ შესწევს ძალი, თუმც კი ძალუმს აღზევებული
ქვედაანარცხოს, აღაზევოს ქვედამხობილი.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ვითარ გწადია შეიწყალო და გაამართლო,
ვინაც დასთხია დედის სისხლი დედამიწაზე,
ვითარ ეცხოვრა აწ არგოსში, მშობლიურ სახლში?
ვითარ გაბედავს მიეახლოს სამსხვერპლო ბომონს,
ნაკურთხი წყალი ფრატერებმა ვით დააღირსონ?

აპოლონი

მსურს ამისთვისაც მოგახსენოთ, ყურს მომაპყრობდეთ.
იგი, რომელსაც დედად ხმობენ, სულაც არ გახლავთ
შვილის გამჩენი, მამრის თესლსდა აღვივებს მხოლოდ.
ნაყოფს შობს კაცი, ხოლო ქალი, ვით მასპინძელი
ინახავს სტუმრის მობოძებულ ძვირფას საჩუქარს,
აი, საბუთი უტყუარი ჭეშმარიტების.
ზოგჯერ უღედოდ აჩენს მამა, მაგალითადრე,
აგერ, ათენა, ოლიმპიელ ზეუსის ასული,
იგი ღიაცის ბნელ საშოში არ ჩასახულა,
გარნა რომელ ქალს უშობიეს მსგავსი სიტურფე?
რაც ძალი შემწვეს არ დაეზოგავ შენთვის. პალადა,
და განვაძტკიცებ ქალაქს შენსას და უშქარ ლაშქარს.
მე წარმოგვზავნე აქ ორესტე, შენს სავანეში,
ის გიერთგულებს, დედუფალო, სამარადჟამოდ
იქნება შენი ღირსეული თანამდგომელი.
არ დაირღვევა შენდა მიმართ წმიდა კავშირი,
გადაეცემა სიყვარული მოდგმიდან მოდგმას.

ათენა

სიტყვა საკმაოდ წარმოითქვა, მიბრძანებია
აწ კენჭი ჰყარონ, ყოველივე ასწონ-დასწონონ.

ქოროს გამძლოლი ქალი

მორჩა შეჯიბრი, გაიტყორცნა ყველა ისარი.
ახლა კი დროა მოვეუსმინოთ შეჯიბრის შედეგს.

ათენა

(აპოლონსა და ორესტეს)

რა ვიღონო, ვით გავექცე ყვედრებას თქვენსას.

ქოროს გამძლოლი ქალი

ყოველი თქმული გავიგონე, აწ წილი ჰყარონ,
გულისთქმა ჰყავით, უცხოელნო, ფიცის დასტურით.

ათენა

შეიტყვეთ ჩემი განაჩენი, ატიკის ხალხო,
ვინც აქ პირველად მოიხილავთ სისხლიან საქმეთ,
დე, ამ სამსჯავროს განაჩენი აწ და მარადის
მტკიცე კანონად დაეწესოს ეგვიპტის მოდგმას,
ამორძალემა აქ ოდესმე დასცეს კარავი,
როდესაც თეზეუსს გაუმართეს ფიცხელი ომი,
მათ აქ აღმართეს დიდებული ახალქალაქი,
ძველის ადგილას უახლესი დადგეს გოდოლი.
არესს მიუძღენეს ეს მალღობი, სახელად „ჰაგი“,
სწორედ აქედან წარმოსდგება „აეროჰაგი“.
დე, ამ ალაგის მოშიშება ჰქონდეთ ნიადაგ,
რომ იმეუფოს სამართალმა და სათნოებამ,
მოქალაქეებს აბარია კანონი წმიდა,
წყაროს ჰგავს იგი, სიბინძურე თუ შეერია,
შეიმღვრევა და წმიდა სითხედ ველარ ვიგემებთ.
არც ანარქია მირჩევია, არც ტირანია
ჩვენი ქვეყნისთვის, რჩევა ჩემი ესეთი გახლავთ.
არც მოშიშება შემოაკლდეს ჩვენს სახელმწიფოს,
მკვლელია ყველა ღვთაებრივი შიშის გარეშე.
ციხე-გოდოლი სიმათლისა ესევეთარი,
სხვაგან სადამე არც ერთ ქალაქს, არც ერთ ქვეყანას,
არც ერთ ხალხთაგანს ცის ქვეშეთში არ აბადია,
არც სკივითიაში, არც შორეულ პელოპთა მხარეს.
სამსჯავრო ესე, საკრებულო ჩემგან ხმობილი,
მიუდგომელი და მრისხანე, აღმართულია
როგორც ფხიზელი საგუშაგო მძინართა ზედა.
ასეთი წესი დაუდგინე ჩემეულ ქალაქს
სამარადქამოდ, ჰე, მსაჯულნო, ახლა კი დროა
გამოიტანოთ განაჩენი სინდისის ხმობით.
ფიცით შეკრული, ჰა, სათქმელი გასრულდა ჩემი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

არც ჩვენი რჩევა არ დაადგოთ უყურადღებოდ,
მეტად საშიში სტუმრები ვართ თქვენი ქვეყნისა.

აპოლონი

თქვენც ყურად იღეთ განაჩენი ზეცისიუელი,
პატივისცემა იქონიეთ და მოშიშება.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ამ სისხლიანი საქმისაგან გვერდზე გადაქეცი,
ნუ მოაყინებ ორაკულის წმიდა მისნობას.

აპოლონი

ნუთუ შენ ფიქრობ, მამაჩემმა შესცოდა მაშინ,
ოდეს განწმინდა იქსიონი პირველ სისხლისგან?

ქოროს გამძღოლი ქალი

ერთხელ მოირა შენ აცდუნე ფერეტის სახლში,
როს აიძულე უკვდავყო მოკვდავთაგანი.

აპოლონი

უსამართლობად მიგაჩნია მას თანაუგრძნოთ,
ვინაც პატივს გვღებს, ამავე დროს მოითხოვს შეელას?

ქოროს გამძღოლი ქალი

შენ დაარღვიე ძველ ღმერთების ნაანდერძევი,
ნუნუას წვენით გააბრუე ქალღმერთთა დასი.

აპოლონი

ნურას მაყვდარი, სამართალი ჩემს მხარეზეა,
ვერას დამაკლებს შხამიანი სიტყვები შენი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

თუ სამართალი ჩვენული ვერ გავაჩინეთ,
მაშინ იკითხე, რისხვის ზეავი მოსრავს ქვეყანას.

აპოლონი

არცა ძველ ღმერთთა, არც ახალთა მაღალი დასი,
არ დაგღებს პატივს, გამარჯვება ჩემი ხედრია.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ჭაბუკი ღმერთი ბებრუხანას გათელვას ლამობ,
მაგრამ დამაცა, მოვისმინოთ ჯერ განაჩენი,
მერმე გადავწყვეტ, შეეაურვებ ქალაქს თუ არა.

ათენა

ახლა კი დროა, სასამართლომ შეწყვიტოს ბჭობა,
მსურის, ორესტეს სასარგებლოდ ჩავაგდო კენჭი.
დედის მუცლიდან არ ეშობილვარ და მამაკაცი
ქალს მირჩენია, თუმც არასდროს არ ვუღლები,
მანც მას ველტივი მამაღმერთის მთაყვანებელი.
ხედრს იმ ქალისას არასოდეს გავიზიარებ,
ვინაც მეუღლე მოაკვდინა – ოჯახის ბურჯი.
მხოლოდ ორესტე გაიმარჯვებს, თუმცა თანაბრად
გაიყო ხმები.

(აგღებს კენჭს)

მსაჯულებმა დაუყოვნებლივ
ბნელი ურნიდან ამოთვალონ დროა კენჭები.

ორესტე

აპოლონ ფებოს, რას მომისჯის ეს განაჩენი?

ქოროს გამძღოლი ქალი

ო, ნიქტო, ჩემო შავო დედაე, ხედავ, რა ხდება?

ორესტე

რა გარდამიწყდა, მზისა ცქერა თუ სახრჩობელა?

ქოროს გამძღოლი ქალი

ჩვენც რაღა გველის, პატივდება თუ განსახლება?

აპოლონი

დათვალეთ ხმები, მართლმსაჯულნო, გულდადინჯებით.

მოუხმეთ ოდენ სიმართლეს და პატიოსნებას.

ერთი ხმით ნაკლულ – მოასწავებს უბედურებას.

ერთი ხმით მეტი – გადარჩენას ძველი მოდგმისა.

ათენა

ორესტე, აჰა, გამარჯვება შენს მხარეზეა,

ხმები თანაბრად განაწილდა ორივე ყუთში.

ორესტე

ოო, პალადა, დედუფალო, მხსნელო სახლისა,

კვლავ დამაფუძნე მე, ლტოლვილი, მშობელ მიწაზე!

ამიერიდან ელინები წართქვამენ ესრეთ:

ეზიარაო არგოსელი მწირი სამშობლოს,

პატივმოსილი პალადის და ლოქისის ნებით,

მოველინაო მამამერთი მესამე მხსნელად,

რომელმან მამას აღუდგინა პატივ-ღირსება;

დაიცვა შეილი ბოროტ დედის მოსარჩლეთაგან,

მე კი ფიცსა ვღებ, ეუერთგულე მამარადჟამოდ

ხალხსა დიდებულს და წილხვედრილ ქვეყანას შენსას.

ახლა კი დროა მიაშურო მშობლიურ სახლ-კარს.

მიედივარ მტკიცე შეპირებით, რომ არგოსელი

აქ არასოდეს ფეხს არ დადგამს ხმალამოწვილი,

არა და მაშინ, თუნდ საფლავეში ვიქნე მდებარე,

თუ რომელიმე ჩვენთაგანი ამ ფიცს დაარღვევს,

თავზე დაეატებ მრისხანებას, ჟამთა სიავეს,

დაეუმეგზურებ ფათერაკებს და უგზობას.

ჭირს გაეუმრავლებ მოღალატეს, ვანანებ მწარედ.

ხოლო ვინც ამ ფიცს განამტკიცებს და პატივს დასდებს

პალადას ქალაქს, უერთგულეებს, დაიცავს შუბით,

არ მოაკლდება პატივი და წყალობა ჩემი.

მშვიდობით, ჩემო დედუფალო, კეთილო ხალხო.

გამედგრებულნი მტერთა ზედა მენახეთ მარად.

არ მოგკლებოდეთ გამარჯვება, ხელშუბოსანნო.

(ორესტე და აპოლონი გადიან)

ქორო

პირველი კომოსი

ს ტ რ ო ფ ი პ ი რ ვ ე ლ ი

ჭაბუკნო ღმერთნო, თქვენ გათელეთ ძველი ადათი,
ვაგლახ, ხელიდან გამოგლიჯეთ ძალმოსილება!

ვაი, ბეჩაეო ჩემო თავო!

შხამს გადმოვანთხეე,

იავარეყოფ აქაურობას.

ჩამოსცვივიან ფოთოლნი ხეთა.

ვერ ინაყოფებს ხორციელი.

ხორცს შემოაღობს ძელებზე

სულდგმულთ სნეულებანი.

რა ვიღონო? ვეალალებ მხოლოდ.

ვაი, ბედკრულნო,

ვაგლახ, ვაი;

ბნელი ღამის

უბედურო ქალაშაეებო!

ა თ ე ნ ა

ყურს მომაპყრობდეთ, გულს ვარამი ნუ დაგიძიძიებთ,
არცა პატივი მოგკლებიათ, არც დამცრობილხართ.

ჩვენ ვყარეთ წილი, ხმები ორად გაიყო მხოლოდ

და, ამავე დროს, ზეესის ნებაც გარდმოგვევლინა,

აღსრულდა მისი ბრძანებული, მისიე წყალობით

დღეს კირთებისგან ტვირთშეხსნილი არის ორესტე.

თქვენც ამ ქვეყანას შურისგებით ნუ ემუქრებით,

ნულა დააზრობთ დედამიწას, ყანებს, კელ-მინდერებს,

ნუ გადანერწყვაეთ დემონიურ შხამით და სნებით.

ნურც კაცთა სარჩო-საბადებელს გაავერანებთ.

მეც, მაღლიერი, გულმოწყალე დავშთები თქვენდა.

ჩემს საუფლოში მშვენიერი დაიდეთ ვანი.

ყოველ პალატში დაიგულეთ კვერთხი და ტახტი,

გეთაყვანებათ მოკრძალებით დაბა-ქალაქნი.

ქ ო რ ო ს გ ა მ ძ ლ ო ლ ი ქ ა ლ ი

ჭაბუკნო ღმერთნო, თქვენ გათელეთ ძველი ადათი,
ვაგლახ, ხელიდან გამოგლიჯეთ ძალმოსილება.

ვაი, ბეჩაეო ჩემო თავო!

შხამს გადმოვანთხეე,

იავარეყოფ აქაურობას.

ჩამოსცვივიან ფოთოლნი ხეთა.

ვერ ინაყოფებს ხორციელი.

ხორცს შემოაღობს ძელებზე

სულდგმულთ სნეულებანი.

რა ვიღონო? ვეალალებ მხოლოდ.

ვაი, ბედკრულნო,

ვაგლახ, ვაი;
ბნელი ღამის
უბედურო ქალაშავებო!

ათენა

არ ზელგვიყვიხართ, ქაღმერთებო, ტყუილუბრალოდ
ცოფსა და რისხვას ნუ დაატეხთ მოკვდავთა მიწას.
მთაყვანებელი ვარ ზევსისა ასული მისი,
მე ეუწყი მხოლოდ გასაღები ღმერთთა სასახლის,
სადაც გულდაგულ ინახება მეზმტეხი ელეა;
ნუ აღასრულებთ თქვენს განზრახულს, ენდეთ ჩემს სიტყვებს.
ტყუილუბრალოდ ნუ მოუტანთ ზიანს ქვეყანას,
არ გამოიღებს კეთილ ნაყოფს ბოროტი თესლი.

(ქოროს გამძლოლ ქალს)

უბრძანე, უკან ჩააბრუნონ ტალღა რისხვისა –
დაშთები ჩემად მახლობელად და სახლეულად.
ყოველ სამკალში პირველ თავთავს შენ შეგწირავენ,
შვილიერებას, ქორწინებას შემოგვედრიან
ტურფა ქალ-ვაჟნი, თუ სასმენელთ მომაპყრობ შენთა.

ქორო

სტროფი მემორე

ვაი, ბედკრულო, ბებერო თავო!
ბარემ მიწამ დამიყოს პირი,
ვაგლახ, ვაი!
გამწარებული წრიალებს სული,
ვაგლახ, ვაგლახ!
ტკივილის ჭვალი მივლის ტანში.
ვივსები ტანჯვით.
ღედაო ღამეე, ვაგლახ, ღმერთებმა
რიოშობით მოაყიენეს დიდება ჩემი!

ათენა

უხნესი ხარ და – მოგიტევებ მაგ განცოფებას,
ჩემზე უფროსი ხარ და, ალბათ, ჩემზე უბრძნესიც,
გარნა ჩემთვისაც ზევსს გონება არ დაუკლია.
რაჟამსაც წახვალთ, დაივანებთ უცხო მიწაზე,
მოგენატრებათ ვანი ჩემი – გიმისნებთ ამას.
დადგება ჟამი გაზაფხულის, აღორძინდება
ქვეყანა ესე, მაშინ შენაც, ჩვენი სტუმარი
ზეამაღლდები ერეხთევსის საკარო ტახტზე,
სადაც ქალ-ვაჟნი ამაღლანი ისე შეენობენ,
რომ სხვა მხარეში ვერსად ჰპოვონ მათი ბადალი.
სიკეთისათვის მიეზღვება ყველას სიკეთით,
ღია უხვია ღვთისმოყვარე ქვეყანა ჩემი.

ქოროს გამძღოლი ქალი

ვაი, ბედკრულო ბებერო თავო!
ბარემ მიწამ დამიყოს პირი,
ვაგლახ, მე, ვაი!
გამწარებული წრიალებს სული,
ვაგლახ, ვაგლახ!
ტკივილის ჭვალი მიეღის ტანში,
ვიესები ტანჯვით.
დედაო ღამევე, ვაგლახ, ღმერთებმა
რიოშობით მოაყიენეს დიდება ჩემი!

ათენა

მწადაიან გული მოგიბრუნო კეთილი სიტყვით,
არ გათქმევიანებ – უმრწემესმა ქალღმერთთაგანმა
და ამა ქვეყნის მოკვდავებმა ძველი ქალღმერთი
დაუპურებლად, უმასპინძლოდ გამისტუმრაო.
თუ გწამს პეითო, გონიერული რწმენის ქალწული,
იწამებ მაშინ ჩემს სიტყვებსაც, ალაგმე რისხვას.
გაგვეხარლება თუ დარჩები, თუ არ დარჩები,
შენს მრისხანებას ნუ დაატებ ჩვენს ქალაქს მაინც,
ნუ შეაურევებ ავბედობით ხალხსა და ლაშქარს,
თავის მიწა-წყალს საბრძანებლად რომ გთავაზობენ,
პატივისცემას, თავყანებას რომ გპირდებიან.

ქოროს გამძღოლი ქალი

დიდო ათენა, საით ვეძიოთ საბრძანისი?

ათენა

ამოირჩიეთ, სადაც გნებავთ, მყუდრო სავანე.

ქოროს გამძღოლი ქალი

რა მეკისრება აღსრულებლად, თუ აქ დავრჩები?

ათენა

ოღენ სიკეთე გაუხედება შენის დასტურით.

ქოროს გამძღოლი ქალი

შენ გვიდასტურებ ეგვიპტარ ძალმოსილებას?

ათენა

ენიც პატივს დაგვდებს, არ მოვაკლებთ პატივიდიდებას.

ქოროს გამძღოლი ქალი

სამარადჟამოდ განამტკიცებ მაგ შეპირებას?

ათენა

ასე იქნება, ჩემმიერი სიტყვა საქმეა.

ქოროს გამძღოლი ქალი

მიღლება გული, ბორჯნეული მიცხრება სული.

ათენა

გაგიმრავლდება მეგობრები ჩვენს მიწა-წყალზე.

ქოროს გამძლოლი ქალი

რით ვასახელო მხარე შენი – ესეც მიბრძანე.

ათენა

გამარჯვებულმც დამენახე სიკეთის ქმნაში!
დე, მიწა იყოს ზეაერიელი, ზღვა ზომიერი,
ზეცამ მანანა ჩამოჰყაროს მაცოცხლებელი,
მზემან და ჩრდილმან განაზავოს სიცხე-სიგრილე.
ჩამოიბერტყოს მიწამ კალთა ნაყოფით საცხე,
გამრავლდეს მროწლე, იღვრებოდეს სიკეთის მადლი,
საშოში თესლი არ გაცუდდეს, მხსნელი მოდგმისა,
არ გაიხაროს მხოლოოდენ ბოროტმა თესლმა,
რომლისგან შენობს მზვავობარი, ცრუ და რიოში,
გამომარგლოს ძირძურისგან ხასხასა ყანა.
ეს იყოს შენი საზრუნავი, სხვა დანარჩენზე,
ომზე, ქალაქის თავდაცვაზე თავად ვიზრუნებ,
რომ გამარჯვებით იხარებდეს ქვეყანა ესე.

სტრუფი პირველი

დავეფუძნები პალადას სახლსა,
ქალაქს შენსას არ შეეუარებ,
მის ბრჭეებს იცავს დიდი ზევსი
და თვით არესი,
ვითარცა ბომონს ელინურ ღმერთთა,
ელოცულობ
ოდენ სიკეთისათვის.
ჩქეფდეს სიცოცხლე, ნაყოფიერი
დაიბერტყოს მიწამ კალთები
ცხოველი მზის ქვეშ.

ათენა

მოქალაქეთა სასიკეთოდ
აქ იცხოვრებენ
შურისგების მკაცრი ქალღმერთნი.
ამიერიდან
მათ განარიგონ კაცთა საქმენი.
დღეის იქით ვერ იაზროს შემცოდებელმა,
სად ან როდის
წამოეწევა ზურგში ისარი.
მოეკითხება შეილთა შეილებს
მშობლების ცოდვა, განწირულთა
შემზარავ ბლავილს
უმაღ დაარღვევს მღუმარება მარადიული.

ქორო

ანტისტროფი პირველი

ნუ დააზრობენ
ხეხილოვან ბალებს ქარები,
ნუ დახუჭავენ ღია თვალებს
მინდვრის ყვავილნი.
ნუ გაუჩნდება ნაყოფს ჭირი.
გამრავლდეს ფარა,
ტყუპად შობოს
ნერბმა ბატკანი,
საბადოებმა დაჰბადონ ოქრო,
ღვთით ბოძებული.

ათენა

თქვენ, ჩემი ქვეყნის მოქალაქენო,
გაიგონეთ, რაიცა ითქვა?
მეუფებენ ერინიები
ქვესკნელთა და ზესკნელთა ზედა,
საცნაურყოფენ მოკვდავთა საქმეთ,
მათ ლოცვას
მოაქვს სიხარული
ან მწუხარება
და დღეები ჩამოქუფრული.

ქორო

სტროფი მეორე

შეწყდეს სიკვდილი უასაკოთა ამიერიდან!
დაებედოთ ლამაზ ასულებს
ვაჟებთან ხვეენა-სიხარული,
ო, მოირებო,
დანო ჩემნო სისხლისმძიერნო,
კანონთა მცველნო,
ყველა სახლის დიდნო სტუმარნო,
ყოველ საქმის თანაზიარნო,
ურჩეულესნო ღმერთთა შორის –
თქვენ გეაჯებით!

ათენა

ღია მახარებს ჩვენს ქალაქზე მოწყვნილი
ქალღმერთების
გულმოწყალება. ვესათნობი პეითოს თვალებს –
მან მისცა ძალა ენას ჩემსას,
რომ მაგარი რბილად ექცია.
უფრო კი ზეესი მომეშველა, მრჩეველი ჩემი.
ღე, დღეის იქით
სიკეთეში გავეჯიბროთ ყველანი ერთურთს.

ქორო

ანტისტროფი მეორე

ვლოცულობ მისთვის,
რომ ძმათა სისხლით არ დაღბეს მიწა.
არ დასტყდომოდეს ხალხს სიცოფე,
მოსისხლეობა,
ჭირი და ურვა.
ვლოცულობ მისთვის,
დაე. ერთმანეთს შეუდღონ სიყვარული და სიძულვილი
სიკეთის შობად
და წარუვალ ნუგეშინად ამ წარმავალ წუთისოფელში.

ათენა

ვინა თქვა,
თითქოს კეთილი სიტყვა
გზას ვერ გაიგნებს სიკეთისაკენ?
ეგ საშინელი არსებანი
დღეს სასიკეთოდ მოგლენიათ მოქალაქეებს.
სათნო ქალღმერთნო,
დე, სწყალობდეთ
ჩემი ქვეყნის გულმართალ მკვიდრთა.
დე, სიმართლეს მსახურებდეთ
უკუნიითი უკუნისამდე.

ქორო

სტროფი მესამე

განიხარებდეთ, განიხარებდეთ,
დავლათიანი ატიკის მკვიდრნო!
თქვენ თაყვანს სცემთ ზევსის სალოცავს,
თქვენ ბრძენი ხართ,
უყვარხართ ქალწულს,
თქვენ უყვარხართ ქალწულ პალადას,
თქვენ უყვარხართ მამაზეციერს.

ათენა

თქვენც გიხაროდეთ! თავად ეზრუნავ
თქვენს სავანეზე.
ცეცხლფარეში გაგიძღვება ღვთიური ცეცხლით.
დე, ამ ნათელმა მიწის წყვარამში
დანთქას ყოველი –
რიოში, ბრუნდი.
მხოლოდ ქალაქის სათნოებას
მოეფინოს იმედის შუქი.
კრანაოსის ზრდილო შვილებო,
თქვენ გააცილეთ ჩვენი სტუმრები.
დე, გაუმრავლდეთ სიკეთენი
ჩვენს მოქალაქეთ.

ქორო

განიხარებდეთ, კელავ ვიძახი, განიხარებდეთ,
სრულო ქვეყანავ, ღეთაებანო და მოკვდავებო.
ქალაქის მკვიდრო, ღირსეულად რომ მიმასპინძლეთ,
წადმართად ივლით ღლეის იქით მრავალქამიერ!

ემსოდოსი

ათენა

მადლობელი ვარ მაგ ლოცვისთვის, მაგ სიტყვებისთვის;
აწ გაგაცილებთ ჩირაღდნებით, მეცეცხლურებით
ქვეყნის წიაღში, სად საუფლო ვანია თქვენი.
გეახლებიან მოახლენი, რომელნიც კრძალვით
მოუპყრობიან ჩემს სალოცავს, თან გამომყვება
თეზევის თვალი – ღირსეული ქალაქის დასი –
ტურფა ქალ-რძალნი, ყმაწვილკაცნი და უხუცესნი.

(მიმართავს მსახურ ქალთ, რომელნიც გამოდიან ტაძრიდან)

თქვენ გამოეწყვეთ ვარდისფერად ღამაზ კაბებში,
ღე, დამამშვენოთ, ღე, იფეთქოს ცეცხლის ალებმა.
ღე, ჩვენი ახალმოსახლენი ამიერიდან
კეთილზნეობდნენ უკუნიით უკუნისამდე.

(გამოდის გამცილებელთ ქორო, იწყება საზეიმო სვლა)

მსელელობის მონაწილენი

სტროფი პირველი

შინ მიგაცილებთ, უღიადენო,
ბნელი დამის უნაყოფო ნაშიერებო.
ვიმღეროთ და ვამღეროთ ყველა!

ანტისტროფი პირველი

მიწისქვეშეთის საუფლოში, თქვენს საეანეში,
წარმოგიზავნით ძვირფას საწირავს.
ვიმღეროთ და ვამღეროთ ყველა!

სტროფი მმორამ

მწყალობელნი ჩვენი მიწისა,
ზეიმით განვლეთ
გზა ჩირაღდნებით განათებული.
მაშ, შემოვძახოთ ტკბილი სიმღერა!

ანტისტროფი მმორამ

პალადისეულ ჩირაღდნოსან ქალაქში, დაე,
ჩვენი კავშირი განემტყიცოს, ესრეთ ისურვეს
ღიაღმა ზუვსმა და შოირებმა.
ღე, შემოვძახოთ ტკბილი სიმღერა.

(ქორო და მსახიობები ტოვებენ ორქესტრას)

თარგმანი გიგლა სარიშვილმა

სოფოკლე

(ძვ.წ. 496-406 წწ.)

ძველი საბერძნეთის კულტურის „ოქროს ხანის“ სულიერების ყველაზე ნათლად გამოხატულება დრამატურგმა ცხოვრების ხანგრძლივი გზა განვლო. დაწერა ასოციატამდე დრამა და თეატრალურ აგონებზე ოცემის იმეიმა გამარჯვება. კოლონოსის მდიდრულ ოჯახში დაბადებული აქტიურად მონაწილეობდა ათენის საზოგადოებრივსა და პოლიტიკურ ცხოვრებაში, მეგობრობდა „დემოკრატის მამად“ აღიარებულ პერიკლესთან, ეკავა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის თანამდებობები, იყო ასკლეპიოსის კულტის ერთ-ერთი დამაარსებელი, რის გამოც გარდაცვალების შემდეგ ათენელებმა იგი „წმინდა გმირად“ (პეროსი) შერაცხეს.

სოფოკლეს ქმნილებებიდან ჩვენამდე შეიძლება გრაველია და ერთი სატირული დრამა შემორჩა. პოეტის შემოქმედების ცენტრში დგას მწიფობრივი სიწმინდის მაძიებელი ადამიანი, რომლისთვისაც საზოგადოების მორალური ნორმები საკუთარ სიცოცხლეზე უფრო მნიშვნელოვანია. ეს არის ანტიკური პოლისის იდეალური მოქალაქე. ასეთია *ანტიგონე*, რომელიც მზად არის, თავი შესწიროს „დაუწერელი ღვთაებრივი კანონების“ აღსრულებას; ასეთია *მეფე ოიდიპოსი*, რომელიც თავისი გრაგიული ბედით ასხივებს მაღალ მწიფობრივ თვისებას, იმ სულიერ ენერჯიას, რომელიც თავდაუზოგავად ეძიებს ჭეშმარიტებას და გრძნობს მოქალაქეობრივ პასუხისმგებლობას სახელმწიფოსა და საზოგადოების წინაშე. გარდაუვალი ბედისწერის თემა სოფოკლეს გრაგელებში უშუალოდ ერწყმის ადამიანის ნებისყოფის თემას, იმ ადამიანისა, რომელსაც ძალუძს აღმატებულად გრაგიულ მომენტებში კი შეინარჩუნოს მწიფობრივი სიწმინდე, რითაც საზოგადოებაში სიკეთეს თესავს. მართალია, სოფოკლეს გმირები იდეალურნი და მონუმენტურნი არიან, მაგრამ ისინი განუმეორებელი ინდივიდუალობითაც გამოირჩევიან, თუმცა არასოდეს ეშვებიან უფროსს ყოფითობამდე. ჯერ კიდევ ანტიკურ სამყაროში შენიშნეს სოფოკლეს შემოქმედებითი მანერის დიდებულება, დრამატული ხედვის სიღრმე და გრაგიუმის წარმოსახვის მაღალი ხელოვნება. სოფოკლეს შემოქმედებით დასრულდა ბერძნული გრაგელის ფორმირების პროცესი: მან შეამყარა ქოროს როლი და სცენაზე გამოიყვანა მესამე მსახიობი, რამაც კიდევ უფრო გააძლიერა დრამატურგიული ეფექტი. „მრავალი ცვლილების შემდეგ გრაგელია შეჩერდა, რადგან მიაღწია თავის ბუნებას“, – ასე შეაფასებს არისტოტელე სოფოკლეს ღვაწლს დრამის განვითარების პროცესში („პოეტიკა“ 1549 ა 14).

თარგმანები:

სოფოკლე, თეატრ გრაგელები, ძველი ბერძნულიდან თარგმნა გიორგი ხომერეკმა, თბილისი 1988.

სოფოკლე, გრაგელები, „ოიდიპოს მეფე“ და „ანტიგონე“, თარგმანი დავით გაჩეჩილაძისა, თბილისი 1971
ბერძენ და რომაელ ავტორთა თარგმანები შესრულებული პეტრე ქავთარაძის მიერ, თბილისი 1962.

სოფოკლე

ოიდიპოს გეფე

მოქმედი პირობები

ოიდიპოსი	იოკასტე
ქურუმი	მაყნე
კრეონტი	ლაიოსის მსახური
ქორო	ექსანგელოსი
ტირესიასი	

პროლოგოსი

ოიდიპოსი

შვილებო, ახალთაობაო ძველი კადმოსის,
ნეტავი რისთვის ჩამომსხდარხართ საკურთხეველებთან,
სავედრებელი რად გიპყრიათ ხელში რტოები?
საკმეველის კვამლით აესებულა მთელი ქალაქი,
პენანება და ოხვრა-კენესას მოუცავს იგი.
აღარ ვისურვე, სხვისი პირით შემეტყო, შეიღწო,
თქვენი ამბავი, თავად მოველ თქვენს მოსასმენად
სახელგანთქმულად წოდებული ოიდიპოსი.
მაგრამ, მოხუცო, ხმა გაიღე, აკი შენ შეგფერს,
მათ ნაცვლად მითხრა, რა მიზეზით მოსულხართ ჩემთან,
რაიმეს შიშობთ? გსურთ რაიმე? მე ძლიერ მინდა,
რომ ყველაფერში დაგეხმაროთ; გულქვა ვიქნები,
თქვენი ვედრება თუ არ შემძრავს შესაბრაღისი.

ქურუმი

ო, ოიდიპოს, მბრძანებულო ჩვენი ქეყნისა,
შენ თავად გვხედავ, თითქმის ყველა ასაკისანი
შენს ბომონებთან ვსხედვართ ახლა. შორს ვერ დაფრენენ
ზოგნი ჯერ კიდევ, აქვე არის წლებით მოღლილი
ქურუმთა დასიც, მეც აქა ვარ – ზევისის ქურუმი,
აქვე არიან ჭაბუკთაგან ურჩეულენიც,
სხვებიც ათენას ორ ტაძართან სხედან რტოებით,
ჩვენს აგორაზე, ისმენოსის სამისნო ფერფლთან.
რადგან ქალაქი, კარგად ხედავ ამას თავადვე,
ზომაზე მეტად ღელავს უკვე, თავს ვეღარა სწევს
ღრმა უფსკრულიდან, თავს ვერ აღწევს სისხლიან მორევს,
თესლშივე კვდება თვისი მიწის ნაყოფით თებე,
ხარის ჯოგებშიც იღუპება და თებეს ქალთა
ჩანასახშივე კვდება იგი; ცეცხლისმპყრობი და
მრისხანე ღმერთი – შავი ჭირი აწამებს ქალაქს.
აცარიელებს შავი ჭირი კადმოსის მიწას,
ხოლო შავბნელი ჰადესი კი კენესით მდიდრდება.
ღმერთების სწორად არც მე ვთვლი და არც ეს ბაღლები.

საკურთხეველთან რომ დამსხდარან სავედრებულად.
მაგრამ ამ ქვეყნის ვარამსა და ღეთიურ საქმეში
მოკვდავ კაცთაგან უპირველესს გიხმობთ ყველანი;
აეი მომღერლის ხარკისაგან, ჩვენ რომ ვიხდიდით,
შენ შენი მოსვლით დაიხსენი კადმოსის სახლი,
იხსენი, თუმც კი არაფერი იცოდი ჩვენგან
და არაფერი შეგიტყვია: ყველა ასე ვთვლით,
რომ ღვთის შეწევნით დაიხსენი ჩვენი სიცოცხლე.
ო, ოიდიპოს, ყველას შორის აღმატებულო,
ყველანი ამას შემოგთხოვთ და ამას გავედრებთ,
აღმოგვიჩინე დახმარება, უფლის ისმინე
სიტყვა რაიმე ან კაცისგან იუწყე რაზე;
აკილა ვიცი, ამ ცხოვრების ავებლობისას
.....

ისეუ ნაცადთა რჩევას მოაქვს კარგი შედეგი.
აღსდექე, მეფეო, მოკვდავთაგან უპირველესო,
აღსდექე და ისეუ აღადგინე ჩვენი ქალაქი;
ძველი საქმისთვის მხსნელს გიწოდებს შენ ეს ქვეყანა,
მაგრამ თუ კვლავაც დავეციემით ერთხელ დახსნილნი,
აღარაფერში აღარ ვაქნეთ შენს მმართველობას.
კვლავაც უშიშრად დაამტკიცე ჩვენი ქალაქი.
კეთილი ნიშნით ხომ გვიბოძე ადრე, მეფეო,
ბედნიერება, ამის მსგავსად იქმოდე ახლაც.
უკეთუ მართავ ამ ქვეყანას და თუკი უფულობ,
განა დაცლილი, ხალხით სავეს იუფუე იგი;
რალა აზრი აქვს სიმაგრეს და ან კიდევ ხომალდს,
თუკი სრულიად დაიცლება იგი ხალხისგან?!

ო ი დ ი პ ო ს ი

როგორ არ ვიცი, კარგად ვიცი, საბრალო შეიღწო,
თუ რად მოხვედით, კარგად არის ჩემთვის ცნობილი,
რომ სნეულებას შეუპყრიხართ, მაგრამ იცოდეთ,
ჩემზე სნეული არეინაა, შეიღებო, თქვენში.
თქვენი ტკივილი ერთს ეხება მხოლოდ და მხოლოდ,
მარტოდენ თქვენს თავს, სხვა არავის, ჩემი სული კი
ქალაქზეც ტირის, ჩემს თავზედაც და თავად შენზეც.
თქვენ ახლა განა ძილქუშიდან გამოძაღვიმეთ,
კარგად იცოდეთ, ბევრი ცრემლი დაეღვარე უკვე,
ბევრი მოვსინჯე გზა ფიქრებში ხეტიალისას,
ბევრი ვიფიქრე, ეს ერთი გზა მოვინახე ბოლოს
და სწორედ ასეც მოვიქეცი, აკი კრეონტი,
ჩემი ცოლისმმა, ვაჟიშვილი მენეკევსისა,
უკვე წარგვზავნე ფოიბოსის პითიურ სახლში,
მსურს რომ იკითხოთ, როგორ უნდა დავიხსნათ თებე.
ვიანგარიშე უკვე გზის ღროც და ეს ბოლო დღე
მწუხარე კითხვას მისვამს ახლა, რა ქნა კრეონტმა?
რად იგვიანებს? გადასცილდა ღრო უკვე ვადას.

დაბრუნდება და გულბოროტი ვიქნები მართლაც,
უკეთეს სრულად არ დავიცავ უფლის ნაბრძანებს.

ქ უ რ უ მ ი

კეთილად მითხარ ყოველივე და ჰა, კრეონტის
მოახლოებას მანიშნებენ უკვე ესენიც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

დიდო აპოლონ, დე, ისეთი მხსნელივე ბედი
მოჰქონდეს კრეონტს, რა ნათელიც თვალებში უდგას.

ქ უ რ უ მ ი

როგორც ჩანს, რაღაც უხარია; თუ არა მაშინ
არ მოვიდოდა იგი ჩვენთან დაფნით შემკული.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაღე შევიტყობთ; სულ ახლოა, ხმასაც მივაწვდენთ.
მეუფევე, ბეო მენეკევისის, ჩემო ცოლისძმავ,
გვითხარი, უფლის რა პასუხით მოდიხარ ჩვენთან.

კ რ ე ო ნ ტ ი

კარგით, რამეთუ ის სიმძიმე, რაც დაგვაწვება,
თუ სწორი იქნა, სრულ სიკეთეს მოგვიტანს ყველას.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მინც როგორი ამბავია? ეგ შენი სიტყვა
არც შიშს არა მგერის და არც რაიმე სიმხნევეს მძატებს,

კ რ ე ო ნ ტ ი

თუ გსურს, რომ ყველას თანდასწრებით მაამობინო,
მე მზად ვარ გითხრა, თუ არა და, შიგნით შევიდეთ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ყველას წინაშე მომახსენე, განა ჩემ გამო,
მათ გამო არის, თუ წუხილი მტანჯავს მათ მეფეს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

იმას გაუწყებ, რაც ღმერთისაგან მომისმენია,
ცხადად გვიბრძანებს ფოიბოსი, უფალი ჩვენი,
რომ ქვეყნის მანკი ამ მიწაზე კაცად შობილი
გავაძევეთ და სენისაგან დავიხსნათ თებე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

როგორ განვწმინდოთ? ხსნა რა არის ამ სიავისგან?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ქვეყნიდან კაცის გაძევა, მკვლელის მოკვლა,
სწორედ ამ სისხლმა ააზვირთა ჩვენი ქალაქი.

ოიღიპოსი

ვინ კაცზე ამბობს აპოლონი, ვის ხვედრს გულისხმობს?

კრეონტი

სანამდის თავად დაიწყებდი ქალაქის მართვას,
ქვეყნის მეუფედ ლაიოსი გვესვა თებეში.

ოიღიპოსი

გამიგონია, არ მინახავს თუმც იგი თავად.

კრეონტი

მკედარია იგი და ახლა კი ჩვენი უფალი
მისი მკვლელების დასჯასა გეთხოვს განცხადებულად.

ოიღიპოსი

სადაღა ვიპოვით ახლა იმათ? სად აღმოჩნდება
კვალი იმ ძველი მკვლელობისა ძნელად საცნობი?

კრეონტი

ამ მიწაზეო, ბრძანა ღმერთმა, რასაცა ვეძებთ,
ეპულობთ კიდევ, ჩვენ მას ვკარგავთ, რასაც არ ვეძებთ.

ოიღიპოსი

მაინც სად მოკლეს ლაიოსი, სახლში თუ გარეთ,
ველზე ხომ არა, ანდა სადმე, უცხო მიწაზე?

კრეონტი

როგორც თვითონ თქვა, საკითხავად წავიდა ღმერთთან...
გაეშურა და უკან აღარ დაბრუნებულა.

ოიღიპოსი

განა არავინ შესწრებია თანამგზავრთავან
ვინმე ამ ამბავს, იმისგან რომ შეგვეტყო რამე?

კრეონტი

ერთი გადარჩა მათგან მხოლოდ და მანაც ერთმა
ერთი რამ გვითხრა მარტოოდენ, სხვა არაფერი.

ოიღიპოსი

მაინც რა ვითხრათ? აღმოაჩენს მრავალს ის ერთიც,
ამ მცირე იმედს კარგად უნდა ჩაეჭიდოთ ხელი.

კრეონტი

ასე გვაუწყა, ყაჩაღებმა მოკლესო მეფე,
განა თუ ერთის, ბევრის ხელით მოკვდაო იგი.

ოიღიპოსი

ვით წავიდოდა ამ საქმეზე ყაჩაღი ვინმე,
აქედან რომ არ მოესყიდა ის კაცი ვინმეს?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ფიქრობდნენ ასეც, თუმც მას მერე, რაც იგი მოკლეს, არვინ გამოჩნდა ამ მკვლელობის შურისმგებელი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

თქვენი ტირანის ამნაირი დაღუპვის შემდეგ რა გასაჭირმა შეგიშალათ ძებნაში ხელი?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ცბიერმა სფინქსმა გვაიძულა, ბოროტ-მელექსემ, ფერხთით გვეცქირა და ფარულზე არ კი გვეზრუნა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ამ დაფარულის განცხადებას მე შეეძლებ ისევ, რადგან, ფობოს, და შენც, კრეონტ, მოკლულისადმი თქვენი მცდელობა ღირსეულად დაიწყეთ მართლაც, მაშ, მეც მიხილავთ სამართლიან თქვენს თანამდგომად, შურისმგებელად ამ მიწისთვის და თანაც ღმრთისთვის. განა შორეულ მეგობართა გულისთვის მოესპობ ამ სისაძაგლეს, ჩემთვის მოესპობ მე იმას ისევ, რადგან ის, ვინაც ლაიოსი განგმირა ერთ დროს, იმავე ხელით ჩემს მოკვლასაც ისურვებს მალე. თუკი ლაიოსს შეეეწევი, ჩემს თავს დავიცავ. მაშ, სწრაფად ზეზე წამოდექით, ჩემო შვილებო, ემაგ კიბიდან და წაიღეთ სავედრებელი თქვენი რტოები, სხვამ კი ვინმემ ერთად შეკრიბოს კადმოსის მოღგმა, ავასრულებ მისთვის ყველაფერს. ან ბედს გვარგუნებს, ან მიწაზე დაგვაძხობს ღმერთი.

ქ უ რ უ მ ი

ავდგეთ, შვილებო, ჩვენ ხომ სწორედ ამ მაღლისათვის მოვედით მასთან, თავად იგი რომ ამბობს ახლა. ფობოსი კი ამ მისნობის წარმომგზავნელი ღე, მასთან ერთად მსხნელად გვექნეს და ჩაკლას სენი.

პ ა რ ო დ ო ს ი

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო ფ ი ა

ო, ზევისის ხმატკბილო სიტყვაო, ნეტავი როგორი მოსულხარ ოქრომრავალი პითონიდან ჩვენს განთქმულ თებეში? ვშიშობ და ვცახცახებ და სული მიშფოთავს. მკურნალო დელიოს პეანო, ვშიშობ და ქედს ვიხრი წინაშე შენსა, რას მეტყვი ახალ წესს, ძველთაძველს რას მეტყვი, შენ რომ აღგისრულო, მაუწყე, ო, ოქრო-იმედის ნაშობო, უკვდავო სიტყვაო.

ანტისტროფი ა

პირველად შენ გიხმობ ასულო ზეესისა,
უკვდავო ათენა,
და შენაც, დაო ათენასი,
მყარობელო მიწისა არტემის, რომელიც
აგორას ტახტს ზიხარ,
და შენცა, შორსმტყორცნელო ფოიბოს,
ჭირთაგან დამცველნო, კვლავ მოდიო მხსნელებად,
კვლავ მოდიო, რამეთუ ადრეც თქვენ ჩაგიკლავთ
ხანძარი ჭირისა,
ხანძარი ჩვენ ადრეც, რომ გვწვეავდა, ო, ისევ
გვიხსენით, უკვდავნო.

სტროფი ბ

პოი, ღმერთებო, უბედურება
მტანჯავს ურიცხვი, სნება შეპყრია
ჩემს ხალხს და აღარც აზრის შუბი აქვს
ვისმე, რომ იგი ჭირს შეაგებოს,
ბავშვებიც არ ჩნდება ამ დიად მიწაზე,
ვერც შობის ტყივილს უძლებენ ქალნი,
ფრთამალი ფრინველის სადარად მიჭრიან,
ცეცხლსაც კი ასწრებენ, ურჩსა და მოუდრეკს,
მწუხრის ღვთაების ნაპირისაკენ.

ანტისტროფი ბ

და ილუპება ქალაქი მათგან,
და საწყალობლად წვანან ბავშვები
და სიკვილის სთესენ ქვემოთ, დაბლობზე.
მხცოვანი ქალებიც ღვებთან არიან,
სასტიკი ტანჯვისგან ვედრებით სავსენი
საკურთხეულებთან გმინავენ საწყლად.
მათ კივილს შერთვია ნათელი პეანიც,
გვიხსენი, ო, ზეესის, შენ, ოქრო-ასულო,
ხსნა მოგვივლინე თვალებნათელო.

სტროფი ბ

მძლეთამძლე არესს, ვინაც
მტანჯავს ბრინჯაოს ფარის უქონელს,
ვაების აღმძერელს ვემუდარები,
შორს გაეცალოს სამშობლოს ჩემსას,
ჩემი სამშობლოს საზღვრებს,
ან ამფიტრიტეს საწოლს ეწვიოს,
ან კიდევ არასტუმართმოყვარე
ორაკის ტალღებ-მარად-ბორგნეულ
ნავთა საყუდელს.
ღამით დარჩენილს ღღე გეტაცებს უკვე-
შენ, მძლე ისრების

და ცეცხლის მპყრობო, მამაო ზევსო,
შენი მეხის ქვეშ დაამხე იგი.

ანტიისტროფი

შენ, ლიკეოს მეუფევე,
მსურს ოქროწნული შენი ლარიდან
ყოველგნით ტყორცნო შენი მძლეთამძლე,
შენი უძლევეი ქეიბურები.
და არტემისმა ტყორცნოს ისინი,
ღმერთქალმა ხელში ნათლისმპყრობელმა,
სწრაფად რომ დაქრის ლიკეის მთებზე,
ბაკქოსსაც ვუხმობ ოქროსმიტრიანს,
ამ ჩვენი მიწის სახელზიარ და ვაზისფურცლება
ევოურ ბაკქოსს,
დე, განაბნიოს ნათელ ჩირაღდნით
ღმერთი ღმერთთაგან უსაძაგლესი.

პირველი მაისოღონი

ოიდიოსი

შენ ღმერთებს შესთხოვე, მაშ, უკეთუ მოისურვებ და
მე დამიჯერებ და ბოლომდე მიყვები ამ ჭირს,
დაცვას მიიღებ და ჭირთაგან შემსუბუქებას.
რაც აღრე მოხდა, ან რაც ითქვა, შორს არის ჩემგან,
მაშ, როგორც უცხო, ისე ვიტყვი, საყურადღებოს
ვერას მივაკლევ, თუ ნიშანი არ მექნა რამის.
ახლა კი, რახან გვიან გაუხლი ამ ქვეყნის მკვიდრი,
ამას გიცხადებთ ყველა თქვენგანს, ყველა კადმოსელს:
მას, ვინაც იცის, თუ ვის მიერ იქნა მოკლული
ლაბდაკოსის ძე, ლაიოსი, დაუყოვნებლივ
მომახსენოს მე ყოველივე და თუ თვით არის
დამნაშავე და ეშინია ცოდვის გამხელა,

.....

არ დაატყდება, მას სიავე არანაირი.
ამ ერთის გარდა – უენებელი დატოვებს თებეს.
ხოლო უკეთუ ვინმემ იცის, რომ დამნაშავე
ვიღაც უცხოა, ნუ დამალავს, რადგან მე იმას
ჯილდოს მიეცემ და გაეუმრავლებ ქონებას მადლით.
მაგრამ თუ ენას ჩაივდებთ და მეგობრისათვის,
ანლა თქვენივე თავისათვის შიში შეგიპყრობთ,
ხამს, ისევე ჩემგან მოისმინოთ, რას გააკეთებთ.
ვინც უნდა იყოს, ამას ვებრძანებ, რომ ამ მიწაზე,
მიწაზე, რომლის ძალასა და ტახტსაც თავად ვფლობ,
არვინ მიიღოს სახლში იგი, სიტყვა არ გასცეს,
თანაზიარი არ გახადოს მსხვერპლ შეწირვაში,
არც განბანვის და არც კურთხევის არ მისცეს ნება,
ყველამ სახლიდან გააძევეს მუდამღლე იგი –
მიზეზი ჩვენი სიავისა – აკი აგრე თქვა

დიადმა ღმერთმა პითიური მისნობის ენით.
ხოლო ვინც ნაბრძანს არ დაიცავს, უკვდავებს შეეთხოვ,
რომ არც ამ მიწის არ უბოძონ ნაყოფი მას და
არც შეილი მისცენ ღიაციგანს, დაე, ახლავე
მოკვდნენ ისინი ან თავისით წარწყმდნენ როგორმე.
მამ. რაც ვთქვი, იმის შესრულებას გიბრძანებთ ყველას.
გიბრძანებთ ჩემთვის, ღმრთისთვისა და ჩვენი მიწისთვის.
ეგ ზომ უღმრთოდ და უნაყოფოდ რომ განწირულა.
ღმერთებსაც რომ არ ესურვათ და ეს არ ებრძანათ,
რჩეული მამრის და მეუფის სიკვდილის შემდეგ,
არ ხმა, რომ აგრე შებილწული გყოლოდათ თებე.
მკვლელები უნდა მოგეძიათ; ამჯერად მე ვფლობ
ძალას მიწისას, ლაიოსი რომ ფლობდა ადრე,
მის სარეცელსაც და მის ცოლსაც მე ვფლობ ამჯერად,
ზიარს გვიშობდა ცოლი ბავშვებს, უკეთუ მის ქმარს
უბედურება არ რგებოდა უშვილობისა –
ახლა კი, როცა ბოროტება არის ამ კაცზე,
ვით მამისათვის, სწორედ ისე ვიბრძოლებ მისთვის,
შვილების ნაცვლად ყველაფერზე წავალ კიდევაც,
რათა ვიპოვო და შევიპყრო ამ კაცის მკვლელი,
ვის წინაპრებად ლაბდაკოსს ვთვლით, პოლიდოროსსაც,
დიად კადმოსს და უპირველეს დიად აგენორს.
აი, ამგვარი ქომაგი და თანამდგომი ვარ
დაიძონისა, კაცისა და თავად მოკლულის,
ბოროტმოქმედს კი აგრე ვწყევლი, უკეთუ იგი
დამალულია, მართო არის ან სხვებთან ერთად,
დაე, ბოროტად გაატაროს ეგ ზომ ბოროტი
და უბედური თვისი ყოფა, ღმერთებს ვფიცავარ,
უკეთუ იგი ჩემს სახლშია ჩემი თანხმობით,
ახლანან რაც ვთქვი, მეც შემხვდება იგივე ვნება.
თქვენ კი, დანარჩენ კადმოსელებს, რომელთათვისაც
მოსაწონია ჩემი სიტყვა, დე, თანამდგომად
დიკე გყავდეთ და ნეტარ ღმერთთა უკვდავი დასი.

ქორო

ეგ შენი წყევლა მაიძულებს გულწრფელად გითხრა:
არც მე მომიკლავს და არც მკვლეელი არ შემძლია,
შენ რომ გიჩვენო. და უკეთუ შურისძიება
ღმერთმა გვიბრძანა, მანვე გვამცნოს, ვინ არის მკვლელი.

ოდიპოსი

სამართლიანად ამბობ მართლაც, მაგრამ გახსოვდეს,
თუ ღმერთებს არ სურთ, იძულებით ვერაფერს იზამ.

ქორო

ახლა რომ ფიქრობ, ამ მეორე აზრსაც გეტყვოდი.

ოდიპოსი

მესამეც თუ გაქვს, იმაზედაც ნუ იტყვი უარს.

ქორო

რასაც მეუფე აპოლონი ხედავს, მე მჯერა,
იმასვე ხედავს თვით მეუფე ტირესიასიც,
ვინმემ რომ ჰკითხოს, ყოველივეს შეიტყობ მისგან.

ოიდიპოსი

არ დამეწყნია არც ეგა და კრეონტის რჩევით
მე უკვე ორჯერ გავაგზავნე იმასთან ხალხი;
საოცარია, დრო გადის და ის კი არ მოდის.

ქორო

ერთი უაზრო ჭორისთვისაც მომიკრავს ყური.

ოიდიპოსი

მაინც რომლისთვის, ყველა აზრი აევწონ-დაევწონოთ.

ქორო

ამბობდნენ, ვილაც მოგზაურმა მოკლაო მეფე.

ოიდიპოსი

მეც შემეიტყვია, მაგრამ იმ კაცს ვერაფერ ვერცნობს.

ქორო

თუ ვინმეს კიდეც შერჩენია შიშის მისხალი,
ამ წყევლის შემდეგ ველარ შეძლებს ჩუმად რომ იყოს.

ოიდიპოსი

ვისაც ავის ქმნა არ აშინებს, არც სიტყვა აფრთხობს.

ქორო

განმცხადებელიც აქვე არის, აჰა, მსახურებს,
უკვე აქ მოჰყავთ ღვთაებრივი იგი მისანი,
ისლა ატარებს გულში კაცთა ჭეშმარიტებას.

ოიდიპოსი

ო, ყოვლის მცოდნე ტირესიას, შეცნობადის და
შეუცნობლისაც, ციურისაც, მიწიერისაც,
თუმც ვერა ხედავ, მაინც ხედები რა სნებასა ჰყავს
ჩვენი ქალაქი შეპყრობილი, ჩვენო მეუფე,
შენდა გვეგულვი დამცველად და ქალაქის მხსნელად.
შენ იქნებ არც კი შეგიტყვია, რომ ფობოსმა
აგრე აუწყა ქალაქიდან წარგზავნილ ვაჟკაცთ:
ამ ჭირისაგან ერთადერთი შვება ის არის,
რომ ლაიოსის დამღუპველნი მოვიძიოთ და
მოვკლათ ისინი ან განვღვენოთ ჩვენი მიწიდან.
შენ კი, რაკილა კარგად იცნობ ფრინველთა ენას
და არც მისნობის სხვა გზა არის შენთვის უცნობი,
იხსენი თავი, თებუცა და მეც დამიხსენი,
მეფის მკვლელობის ბიწისაგან იხსენი ყველა.

შენით ვარ ახლა; კაცისათვის დახმარება კი
შეგვიძლია და ვიცით კიდეც მისი ღვაწლისთვის.

ტირესიასი

ვაგლახ, ო, ვაგლახ. საშინელი არის ის ცოდნა,
მცოდნეს სარგებელს რომ არ აძლევს, ვიცოდი კარგად
და დამეიწყა – თორემ შენთან არ მოვიდოდი.

ოდიპოსი

მაინც რა მოხდა? რად მოხვედი აგრე უგულოდ?

ტირესიასი

გამიშვი უკან; შენც ადვილად განაგდებ შენს ჭირს,
და თუ დამეყვები, მეც ადვილად განვაგდებ ჩემსას.

ოდიპოსი

არც მართალს ამბობ და სათქმელის ასეთი ძალეით
არც თებე გიყვარს, შენ რომ გშობა და გამოგზარდა.

ტირესიასი

ჰო, რადგან ვხედავ, არ მოიტანს სარგებელს შენთვის
ეგ შენი სიტყვა; არც მე მინდა მისგან რომ ვევნო.

ოდიპოსი

ღმერთებს გაფიცებ, თუ რამ იცი, ზურგს ნუ შეგვაქცევ,
ყველანი ამას გვედრებით მუხლმოდრეკილნი.

ტირესიასი

არავინ უწყით, მეც არასდროს არ გეტყვით ჩემსას,
რათა არასდროს განვაცხადო შენ სიავე.

ოდიპოსი

რას ამბობ? იცი და არ იტყვი? ის ხომ არ გინდა,
მეც გამყიდო და ეს ქალაქიც გაანადგურო?

ტირესიასი

არც ჩემთვის მინდა და არც შენთვის მწარე ტკივილი,
ვერღამარწმუნებ. ნულა მკითხავ ტყუილუბრალოდ.

ოდიპოსი

უბოროტესო ბოროტთაგან – კლდესაც რისხვით და
წყრომით შეძრავდა შენი ქცევა – იტყვი თუ არა,
თუ აგრე ურჩი და სასტიკი იქნები ისევ?

ტირესიასი

ჩემს მრისხანებას მსაყვედურობ, ზოლო შენსას კი.
მუდამ შენთან მყოფს, ვერც კი ამჩნევ, ველარც კი ზედავ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვის არ აავსებს მრისხანებით იმის მოსმენა,
თუ რა სიტყვებით შეურაცხყავ ჩვენი ქალაქი.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

თავისთავადაც გაცხადდება, მე რომც დავმალო.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შენც უნდა მითხრა, თავისთავად რაც გაცხადდება.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

მეტს აღარაფერს აღარ გეტყვი, ასე რომ, თუ გსურს,
დე, უფრო მძიმემ და ველურმა შეგიპყროს რისხვამ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მართლაც არა მსურს რომ დავმალო ჩემი რისხვა და
ჩემი აზრები; მაშ იცოდე, რას ვფიქრობ შენზე:
შენ არ მოგიკლავს, სხვებთან ერთად მოაწყვე საქმე
და სხვების ხელით აღასრულე. ბრმა რომ არ იყო
შენ დაგწამებდი ლაიოსის მკვლელობას მხოლოდ.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

აგრე? მაშ გეტყვი, იმ ბრძანებას, შენ რომ გამოთქვი,
ჯობს თავად შენვე უერთგულო და დღეის იქით
არც ამით უთხრა სიტყვა რამე და არც მე მითხრა,
რადგან ამ მიწის წამბილწველი შენა ხარ სწორედ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა უსირცხვილოდ, რა უტიფრად მითხარი სიტყვა,
ხომ არ გგონია, მაგ შენს ნათქვამს სადმე გაექცე?

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

მე დახსნილი ვარ, რადგან ჩემში არის სიმართლე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

საიდან იცი? არ მგონია, შენი საქმიდან.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ისევე თვით შენგან! არ მსურდა და შენ მათქმეინე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა გათქმეინე? თქვი ერთხელაც, უკეთ მივხვდები.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ვერ მიხვდი განა? იქნებ ცდილობ, მე შემაცდინო?

ო ი დ ი პ ო ს ი

კარგად ვერ მივხვდი, ერთხელ კიდევ გამძიმეორე.

ტირესიასი

ასე რომ ეძებ, შენ ხარ-მეთქი სწორედ ის მკვლელი.

ოიდიპოსი

ორჯერ შემრისხე, არ მოგიტანს შენ ეგ სიხარულს.

ტირესიასი

მაშ, სხეასაც გეტყვი, რათა უფრო შეგიაყროს რისხვამ.

ოიდიპოსი

რამდენიც გსურდეს, იმდენი თქვი, ფუჭად ირჯები.

ტირესიასი

მაშ, კარგი, გეტყვი, შენ ვერ ხედავ, რა სიავე გჭირს,
რა საძაგელი კავშირი გაქვს შენიანბთან.

ოიდიპოსი

იქნებ გგონია, მუდამ ასე შემღებ ლაპარაკს?!

ტირესიასი

ჰო, სანამ რამე ძალასა ფლობს ჭეშმარიტება.

ოიდიპოსი

ფლობს, მაგრამ ისევ შენ გარეშე, ისევ უშენოდ,
შენ ბრმა გაქვს სმენა, გონება და ბრმა ხარ თვალებით.

ტირესიასი

ო, უბედურო, სწორედ იმას მამრალე ახლა,
რასაც სულ მალე თვით ესენი იტყვიან შენზე.

ოიდიპოსი

შენ ღამე გაკვებავს ერთადერთი, არც მე ვეენები
და არც სხვა ვინმეს ნათლის მჭვრეტელს ეენება შენგან.

ტირესიასი

ჰო, რადგან ჩემგან როდი გელის დაცემა ხედრით,
აპოლონია უბლეველი, იგი იქმს ამას.

ოიდიპოსი

იქნებ კრეონტმა ჩაგაგონა შენ ეგ სიტყვები?

კრეონტი

არაფერს გერჩის შენ კრეონტი, შენს თავს შენვე მტრობ.

ოიდიპოსი

ო, სიმდიდრე და ტირანიავე, ხელოვნებაო,
ქიშპობით სავსე ცხოვრებაში უპირველესო,
რა შური არის დამალული თქვენში ასეთი,
რომ ტახტისათვის, რაც მე ჩემით არც მითხოვია

და რაც ქალაქმა მომიბოძა მუქაფად ერთ დროს,
კრეონტი, ჩემი თანამდგომი უპირველესი
ახლა მალულად მოემპარა და იმას ფიქრობს,
ტანტიდან როგორ ჩამომავდოს, ამ მოგეს მიგზავნის,
ხვანჯთა დამგებელს, მაწანწალას, რომელიც გულში
ერთს ხედავს მხოლოდ, ხელობით კი ბრმა არის მართლაც.
თქვი მაინც, რითი ასახელე შენი ხელობა,
სად დაიმალე, როცა სფინქსი ტანჯავდა ქალაქს?
იხსენი განა შენი სიტყვით მაშინ თებულნი?
იმ გამოცანას ვერ გახსნიდა უბრალო ვინმე,
მისნობა იყო ამისათვის საჭირო მაშინ;
შენ ვერც ღმერთთაგან მიხვედი რამეს; მე კი მოველ და
მოკვალდი იგი არრასმცოდნე თიდიბოსმა,
ჭკუით შეეძელი, ფრინველთაგან არ შემიცვნია,
შენ კი ის გინდა, დამამხო და იმას ოცნებობ,
რომ კრეონტს გვერდით ამოუდგე სამეფო ტახტთან.
მკვლელის ამგვარი გაძევება მწარედ გატირებთ
შენცა და მასაც; უხუცესად რომ არა გოვლიდნენ,
შენი საკადრი სასჯელითვე მოგვერიდი ჭკუას.

ქორო

აგრე მგონია, თიდიბოს, თქვენ ორს სიტყვები
უსაზმნო რისხვამ გათქმევინათ. თუ დამიჯერებ,
ახლა იმაზე უფრო არის საჭირო ზრუნვა,
როგორმე კარგად რომ ასრულდეს ღმერთის მისნობა.

ტირესიასი

შენ ტირანი ხარ, მაგრამ მეც მაქვს იმის შეძლება,
რომ იმავეთი გიპასუხო; მეცა მაქვს ძალა;
განა თუ შენი, ლოქსიასის მონა ვარ მხოლოდ,
ასე რომ, არ ვარ დაწერილი კრეონტის მცველად.
ბრმა მიწოდე და გამომლანძღე, მე კი გაასუხობ:
თვალხილულიც კი ვერა ხედავ, რა სიავე გჭირს,
ვერც იმას ხედავ, თუ სადა ხარ ან ვისთან ცხოვრობ.
იცოცხლე, ვინ გეშა? განა იცი, მტრად რომ ერგები
ყველა შენიანს, ვინც მკვლარია და ვინც ცოცხალი

.....
ოდესმე შენი ღედისა და მამის ორმაგი
ფეხმოსატეხი წყევლისაგან განიღვენები
შენ ამ მიწიდან, ბრმა იქნები შენ უკვე მაშინ.
რა ყურე, ანდა კითერონის რომელი კუთხე
არ აივსება შენი მოთქმით, მაშინ მიხედები,
თუ სახლისათვის რა ბორგნეულ ქორწილს მოაღვე
შენი კეთილი, ბედნიერი ცურვის ბოლოში.

.....
ვერც სხვა სიავე შეგიგრძნია, რომელიც მალე
ბოროტად ნაშობ შენს შვილებთან გაგათანაბრებს.
მაშ, მოდი, ახლაც ამოსუარე კრეონტისა და

ჩემი სიტყვები; არცინ არის მოკვდავთა შორის,
შენზე ბოროტი, რომ ელოდეს ქვეყნად დაღუპვა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შემდებდა განა, აეტანა ვინმეს ამდენი?
ო. გაეთრიე, გატრიალდი უკანვე სწრაფად,
არ მოიხელო, არ მობრუნდე, ისე გაგვშორდი.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

შენ რომ არ გეხმე, შენთან მოსვლას არც ვაპირებდი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რას ვიფიქრებდი, სისულელეს მეტყვოდი რასმე,
თორემ არასგზით არ გიხმობდი ჩემს სასახლეში.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ჩვენ. შენი აზრით, სულელეებად ვიშვით ამქვეყნად,
ხოლო შენს მშობლებს ბრძენკაცებად მივაჩნდით, მახსოვს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რომელ ჩემს მშობლებს? მოიცადე! განა ვინ მშობა?

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

სწორედ ეს დღე გშობს და ეს დღევე დაგამხობს სწორედ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შენ რა ყველაფერს დაფარულს და არაცხადს ამბობ.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

მათს ამოხსნაში შენ არა ხარ განა პირველი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

მამდაბლებ, მაგრამ იმავეთი მამაღლებ კიდევც.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

მაგ ოსტატობამ დაგამხო და დაგღუპა სწორედ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

თუ ეს ქალაქი დაეიხსენი, აღარას ვწუხვარ.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

რაზან ასეა, მეც მივდივარ, წავიღეთ, ბაღლო.

ო ი დ ი პ ო ს ი

პო, წაგიყვანოს, შენი ყოფნით ხელს გვიშლი მხოლოდ,
წახვალ და მეტად ველარ მოგვეკერი უკვე სატკივარს.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

რაც მსურდა ვთქვი და გტოვებ კიდევც, ხოლო ევ სახე
მე არ მაშინებს; კარგად ვიცი, ვერაფერს მაენებ.

კარგად მისმინე, კაცი იგი, შენ რომ დაეძებ,
კაცი, რომელსაც ექაღნები და იმას ცდილობ,
ხალხს მეფის მკვლელად წარუდგინო, – აქ არის იგი.
გადაძთიელად მიიწინევენ იმას თებულნი,
ის კი აქ იშვა და თებულად შევიცნობთ მალე.
არ გაიხარებს ამით იგი, თვალხილულისგან
ბრმა შეიქმნება, მდიდრისაგან – არაფრისმქონე,
ჯოხის ცეცებით გასწევს იგი უცხო მიწაზე,
და დაინახავს, რომ თავისი ბავშვებისათვის
ძმა არის იგი, და ამასთან, მშობელი მამაც.
ხოლო ქალისთვის, ვინც ის შობა – შეილი და ქმარი,
მამის სარეცლის მოზიარე და მამის მკვლელი.
მაშ, შედი შეიგნით და დაფიქრდი, და თუკი ცდები,
თქვი, რომ მისნობის არაფერი არა მცოდნია.

პირველი სტასიმონი

ქორო

სტროფი ა

ვინ არის იგი, ვინც დელფიურმა
და სამისნო კლდეშ
ცოდვათა შორის ჯერაც ართქმული
ცოდვის ჩამღენად გამოაცხადა.
ღროა, თავისი ფეხით გარბოდეს
ის კაცი უკვე,
ფრთამალ ცხენებზე სწრაფად გარბოდეს.
ზეესის ძე ატყდება მას უკვე ზეციდან,
ელვით ატყდება და ცათა ცეცხლით,
კერებიც გვერდით ახლავან უფალს,
საშინელნი და შეუცდომელნი.

ანტისტროფი ა

აკი აენტო თოვლდაბურული
პარნასოსიდან
ახლახან თქმული ღვთიური სიტყვა;
უცნობი კაცი ვეძებოთ ყველამ,
ტყეებში დამრწის იგი საწყლად და
მღვიმეებში და
კლდეებზე დამრწის ველურ ხარივით.
საბრალო არის და საბრალო თავისი ფეხით
ნამისნს გაურბის მიწის ჭიპისას,
სიტყვებს, უკვდავნი რომ არიან და
ახლა მის ირგვლივ რომ დაფრინვენ.

სტროფი ბ

მწარე შიშს მგერის იგი, ვისაც ფრინველების ესმის ენა.
არც მჯერა და არც არ მჯერა, არც ის ვიცი, რა უნდა ვთქვა,
იმედებსლა ვეჭიდები, ვერც აწმყოს ეჭვრეტ ვერც მომავალს.

არასოდეს არ მსმენია
რამე შუღლი ყოფილიყო
ლაბდაკოსის მოღვაძისა და პოლიბოსის ნაშობს შორის.
შუღლი, რომლის გულისთვისაც
ხალხში ეგზომ განდიდებულ
ოიდიპოს მეფის სახელს
სამტროდ აღუდგებოდი და ალბათ შურსაც ვიძიებდი
ლაბდაკიდთა იღუმალი დაღუპვისათვის.

ანტიკონოზი

მხოლოდ ზეესი თუ არის და აპოლონი კაცთა მხედი,
ვინაც უწყის ყოველივე; ხოლო ის, რომ მოკვდავ მისანს
ჩემზე მეტი ჰქონდეს ცოდნა, მცდარი არის აზრი იგი.
კაცს მისანი თავის სიბრძნით
მუდამ სჯობნის ხოლმე, მაგრამ
სანამ რამე ურყევ ამბავს არ მეტყვიან დასტურისთვის,
არც მე ვიტყვი რამეს მტკიცედ.
აკი ერთხელ ოიდიპოსს
ქალწულ-სფინქსი ედგა წინ და
ბრძნად წარმოჩნდა იგი მაშინ თებეს მხსნელი.
არასოდეს ბრალს არ დასდებს ოიდიპოსს სული ჩემი.

მეორე მკინოლიონი

კრეონტი

მოქალაქენო, საშინელი ამბავი მითხრეს,
თურმე ცილს მწამებს მე ტირანი ოიდიპოსი,
ველარ გაველ და აქ მოვედი, თუკი ის ფიქრობს,
რომ რამე სიტყვით, ან რაიმე ბოროტი საქმით
მისთვის ზიანი მომეტანოს ამ გასაჭირში,
თუკი ასეთად მიმიჩნევენ ამიერიდან
ალარც კი მინდა ცოცხლად თავი, განა თუ მცირე,
ძალზე დიდ ვნებას მომაცუნებს ასეთი სიტყვა,
თუ ამ ქალაქში ბოროტს მეტყვის ყველა თებელი,
მეგობრებიც და თავად შენაც ბოროტს თუ მეტყვით.

ქორო

შენი ბრალდება მრისხანების ფამს თუ წამოსცდა
მეუფეს ჩვენსას, განუსჯელად, დაუფიქრებლად.

კრეონტი

მას აგრე უთქვამს, თითქოს ჩემგან ჩაგონებულნი
მისანი იგი მოტყუებას ცდილობდა მისას.

ქორო

მართლაც აგრე თქვა, თუმც არ ვიცი, რას გულისხმობდა.

კ რ ე ო ნ ტ ი

სწორი თუ ჰქონდა მზერა ნეტავ, აზრზე თუ იყო,
მე რომ ამ საქმეს მამრალეზა და ოდიპოსი.

ქ ო რ ო

არ ვიცი, რადგან მე არ ვუცქერ, თუ რას სწავლიან
ქვეყნის მმართველნი. აჰა, ისიც, გარეთ გამოდის.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შენა ხარ განა? აქ მოხვედი, ასეთი ნეტავ
რა გული გერჩის, აქ, ჩემს სახლში რომ ბედავ მოსვლას?
ცხადზე ცხადია, რომ აშკარა მკვლელი ხარ ჩემი
და ჩემი ტახტის მოპოვებას ცდილობ აშკარად.
ღმერთებს გაფიცებ, თქვი, რა ნახე ჩემში სიმბდალის,
ან სიბრიყვისა რაღა ნახე ჩემში ისეთი,
ამას რომ ბედავ? რა გეგონა, ვერ მივხვდებოდი?
ან მივხვდებოდი და იმას კი ველარ შეეძლებდი,
თავი დამეცვა? ხომ სიბრიყვე გამოდგა ეს ცდა,
ცდა, რომ უხალხოდ მოგეხევეა ტირანის ტახტი,
ტახტი, რომელსაც ხალხითა და ოქროთი ვიხვეჭთ?

კ რ ე ო ნ ტ ი

თავადვე უწყვი, რა აკეთო, მაგრამ მოდი და
მეც მომისმინე, გაიგე და მერე განსაჯე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ენა ტკბილი გაქვს, მოწაფე კი ცუდი ვარ შენი.
მშვენიერად ვხელები, მოსისხარი მტერი ხარ ჩემი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ჯერ მომისმინე, თუ რა ვითხრა სწორედ მაგაზე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

სწორედ მაგაზე ნულარ მეტყვი, მართალი ვარო.

კ რ ე ო ნ ტ ი

უკეთუ ფიქრობ, შენი წილი თვითდაჯერება
გონებას უნდა გადასცილდეს, ძალიან ცდები.

ო ი დ ი პ ო ს ი

უკეთუ თვლი, რომ ნათესავი ქვეგამხედვარი
მსჯავრს გაექცევა რაიმე გზით, კარგად არ ფიქრობ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ჰო, გეტანხმები, მართალს ამბობ, მაგრამ მითხარი,
მაინც რა ვნება განიცადე ჩემგან ასეთი?

ოიღიპოსი

ხომ მარწმუნებდი, აკი თავად შენ მარწმუნებდი,
მისანთან არის საჭიროო კაცის გაგზავნა?

კრეონტი

ახლაც ჯერ კიდევ ამ აზრის ვარ და ამას ვფიქრობ.

ოიღიპოსი

რადრო გავიდა იმას შემდეგ, რაც ლაიოსი...

კრეონტი

რად ლაიოსი? რისით თქმა გსურს, ვერაფერს ვხვდები.

ოიღიპოსი

გადიკარგა, დაიღუპა მკვლელების ხელით?

კრეონტი

მას შემდეგ მართლაც დიდი დროა გასული უკვე.

ოიღიპოსი

განა მაშინაც ასეთივე იყო მისანი?

კრეონტი

მსგავსადვე ბრძენი და მსგავსადვე პატივებული.

ოიღიპოსი

მერეღა მაშინ გაახსენდა ჩემზე რაიმე?

კრეონტი

არა, არ უთქვამს, არაფერი გამიგონია.

ოიღიპოსი

განა მაშინაც არ ეძებლით თქვენი მეფის მკვლელს?

კრეონტი

ვეძებლით, როგორ არ ვეძებლით, მაგრამ ვერ ვნახეთ.

ოიღიპოსი

იმავე ბრძენმა რატომ მაშინ იგივე არ თქვა?

კრეონტი

არ ვიცი, რასაც ვერა ვხვდები, ვერც ვერას ვამბობ.

ოიღიპოსი

მაშ, ის მითხარი, რაც მშვენიერად გეცოდინება.

კრეონტი

რა გინდა, რომ ვთქვა? თუკი ვიცი, არ ღაგიმალაყ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შეთქმული რომ არ ყოფილიყო შენთან ის კაცი,
ვერ დამწამებდა ლაიოსის მკვლელობას იგი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შენ უკეთ იცი, ის რას ამბობს, მაგრამ ამჯერად
მეც მინდა გკითხო, აკი შენაც მისვამდი კითხვებს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰო, მკითხე, მაგრამ მკვლელი ხარო. ვერ მეტყვი ამას.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ხომ მართალია, ხომ ჩემი და გისვია ცოლად?

ო ი დ ი პ ო ს ი

მე არ უარეყოფ, რასაც ამბობს, მართლაც აგრეა.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ხომ ინაწილებს იგი შენთან ძალაუფლებას?

ო ი დ ი პ ო ს ი

თუკი რა უნდა, ყოველივეს ღებულობს ჩემგან.

კ რ ე ო ნ ტ ი

განა მესამე მეც არა ვარ თქვენი ტოლფერი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

კი, რადგან სწორედ მანდ გამოჩნდი ბოროტ მეგობრად.

კ რ ე ო ნ ტ ი

თუ ჩემს სათქმელსაც მათქმევინებ, მაგას არ იტყვი.
თავდაპირველად ეს განსაჯე: ვინ ისურვებდა,
ხელთ ქვეყნის მართვა ჩაეგდო და სიმშვიდის ნაცვლად
მუდამ ძრწოლაში ყოფილიყო, ვინ ისურვებდა,
თუკი ისედაც ექნებოდა ძალაუფლება?
ჰოდა, არც მე მსურს ტირანობა, მე მირჩევნია,
ტირანის მსგავსად ვიყო მხოლოდ. ყველა ასეა,
ვინც საღად ფიქრობს, რადგან ახლა უშიშრადა მაქვს
შენგან ყოველი, თვით რომ ვიყო ქვეყნის მმართველი,
ალბათ, ბევრ რამეს ჩავიდენდი ნების გარეშე.
რით გამიხდება ტირანია უფრო საამო,
ვიდრე ეს ჩემი უზრუნველი მართვა ქვეყნისა.
ისე რა შემშლის, უფრო მეტი ვისურვო კიდევ.
ყოველივეთი ეხარობ ახლა, ყველას ეუყვარვარ,
ჩემთან მოდიან, შენგან თუ სურთ რამე თებელებს.
ჩემს ხელში არის ყველაფერი, რაც იმათ უნდათ.
ჰოდა, როგორღა ეამჯობინო ამას მეფობა?
სალი გონება არასოდეს ჩაიდენს ბოროტს.
ამგვარი საქმე აზრდაღაც კი არ გამიყლია,

ვერ გავებდავდი საამისოდ შევთქმოდვი ვინმეს.
დაე. პითონსაც მიაშურე. თუკი არ გჯერა
და იქ იკითხე, თუ ყველაფერს მართლად არ ვამბობ.
თუკი შეიტყობ, რომ მისანთან შევეკარი პირი
და მას შევეთქვი, შენი ნებით ნუ მომკლავ მხოლოდ,
ორმაგით მომკალ – ჩემითა და აგრეთვე შენით,
ნათელი აზრით და ნათელი გამოძიებით.
რა სამართალი ეგ გგონია, ასე ადვილად
მართალნი აუად მიიჩნიო, ავნი – მართლებად?!
კარგი მეგობრის გაძევაა, მე ასე გეტყვი,
იმას მიაგავს, რომ სიცოცხლე განაგდო ტყბილი,
მაგრამ დრო მოუა და შეიცნობ ყველაფერს კარგად
დრო მაშინ თვითონ გამოაჩენს კაცის სიმართლეს.
სამართლიან კაცს დრო სჭირდება გამოსაჩენად,
ხოლო აჯაკის გამოცნობას ერთი დღეც ჰყოფნის.

ქორო

ვისაც შეცდომის ეშინია, კარგად თქვა, მისთვის
საშიში არის მალემწმენი კაცი, მეფეო.

ოიდიპოსი

როდესაც ვინმე მალულად და ხრიკით თავს მესხმის,
სწრაფად მოქმედებს, აჩქარება მმართებს თვითონაც,
მე რომ გულმშვიდად დაეულოდო იმის საქმეებს,
იგი თავისას ჩაიდენს და მე კი წაუვაგებს.

კრეონტი

მინც რა გინდა? ქალაქიდან გინდა განმდევნო?

ოიდიპოსი

არა, არ მინდა გაგაძევეო, შენს მოკვლას ვფიქრობ.

კრეონტი

ოიდიპოსი

როდესაც კარგად გამოაჩენ, რა შური გტანჯავს.

კრეონტი

ლაპარაკობ და არ მიუჯერებ, არაფერს მითმობ.

ოიდიპოსი

კრეონტი

პო, რადგან ვხედავ, სწორი არ ხარ.

ოიდიპოსი

ჩემთვის სწორი ვარ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ხამს, რომ ჩემთვისაც სწორი იყო.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შენ ხომ მტერი ხარ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვერაფერს ეხედები!

ო ი დ ი პ ო ს ი

ამ ქვეყანას მაინც მე ვმართავ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვერ მართავ. თუკი ცუდად მართავ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

თებევ, ო. თებევ!

კ რ ე ო ნ ტ ი

მეცა მყავს თებე. განა მართო შენა გყავს იგი!

ქ ო რ ო

შეჩერდით, ჩვენო მეუფენო, აჰა, შინიდან
აქეთკენ მოდის იოკასტეც. ისლა თუ შეძლებს
უმტკივნეულოდ დაასრულოს თქვენი კამათი.

ი ო კ ა ს ტ ე

ეს რა ცილობა და კამათი წამოვიწყიათ,
ბედშავნო, ნეტავ! იმის მაინც რად არ გრცხვენიათ,
სნეულ თებეში თქვენს სიავეს რომ აპყოლიხართ?
ისეუ შინ შედი, მეუფეო, შინ შედი, კრეონტ,
უბედურებად ნუ იქცევა თქვენი კამათი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ო, იოკასტე, ჩემო დაო, ჩემო ძვირფასო,
საშინელ რასმე მექადნება შენი მეუღლე –
ან სამშობლოდან გაძევებას, ან კიდეც – სიკვდილს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰო, მართალს ამბობს, სწორედ მაშინ შევიპყარ იგი,
ჩემს წინააღმდეგ ბოროტებას რომ ამზადებდა.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვერარამ მიხსნას, დაე, ბოლო მომეღოს წყევულს,
უკეთუ მართლა ჩამედინოს, შენ რომ მამბრალებ.

ი ო კ ა ს ტ ე

ღმერთებს გაფიცებ, ოიდიპოს, ერწმუნე კრეონტს,
პატივი ეცი ღმერთებისთვის წარმოთქმულ ფიცსაც,
მერმე მეც მეცი პატივი და ყველა აქა მყოფს.

პომპონი

ს ტ რ ო ჯ ი ა

ქორო

გვეღრი, მეფუო, ნებას დამყვე აზრით და სულით.

ოილიპოსი

მინც რაში გწადს, ნებას რომ დავყვე?

ქორო

ადრედაც სწორად ამბობდა იგი,
და დააფასე ახლაც ფიცისთვის.

ოილიპოსი

იცი კი, რა გსურს?

ქორო

ვიცი!

ოილიპოსი

მაშ, მითხარ!

ქორო

თუ მართალია მოყვასი შენი,
ბრალს უსაფუძვლოდ ნულარ დასდებ, ნუ დაამცივრებ.

ოილიპოსი

კარგად იცოდე, მაგ სურვილით ჩემთვის ის გინდა,
ან მომკლა, ანდა ქალაქიდან რომ გამაძევეო.

ქორო

არა, ო, არა, ღმერთებს შორის ღმერთს უპირველესს –
ჰელიოსს ვფიცავ, თუკი მართლა მსურდეს ეგ საქმე,
დე, უმეგობროდ დავიღუპო და ღმერთგამწყვრალი.
ეს მომაკვდავი ქვეყანაა, სულს რომ მიტანჯავს,
მიტანჯავს, რადგან აღარ მინდა, მის ძველ სიავეს
თქვენი ქიშპობით წარმოშობილი უბედურება დაერთოს კიდევ.

ოილიპოსი

წაიდეხს იგი, თუნდაც მოკვდე და გავნადგურდე,
ან ამ მიწიდან გამაძევეონ ძალმომრეობით.
განა თუ მისმა, შენმა სიტყვამ მომიღბო გული,
სადაც კი წაუა, ჩემი მტერი იქნება ყველგან.

კრეონტი

აშკარა არის, ძალით დათმე, მაგრამ დაცხრები
და მერმე ტანჯვა გეახლება. ზნე მაგნაირი
მოკვდავს უთუოდ აუტანელ სიავეს შეპყრის.

ო ი დ ი პ ო ს ი

არ წახვალ განა? არ დამტოვებ?

კ რ ე ო ნ ტ ი

გავეშურები,

შენ კერ მიცანი, ამათთვის კი კვლავ მართალი ვარ.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ჯ ი ა

ო, დედოფალო, რად აყოენებ მეფის წაყვანას?

ი ო კ ა ს ტ ე

მინდა შევიტყო, მაინც რა მოხდა.

ქ ო რ ო

სიტყვამ წარმოშვა გაუგებრობა –
უმართებულო, მაგრამ მტანჯველი.

ი ო კ ა ს ტ ე

მათ შორის?

ქ ო რ ო

სწორედ ამათ შორის.

ი ო კ ა ს ტ ე

რაზე დავობდნენ?

ქ ო რ ო

კმარა, ჩვენს ქალაქს სიავე ტანჯავს,
ამაზე ფიქრი მიატოვე, ნულარ იხსენებ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჭკუით აღსაესე, ხედავ განა, საით მიილტვი?
არარად მაგდებ, გულს მიტეხ და წუხილით მავსებ.

ქ ო რ ო

აღრეც მრავალგზის გეუბნებოდი, ჩემო მეუფეე.
ახლაც იცოდე, გადაეცდები უმაღ გონებას,
და ველარაფერს ვერ შევიძლებ, რომ მიგატოვო,
შენ, ვინაც ამ ჩემს სანუკვარ და ტალღანაჯაფარ
ქვეყანას კვლავაც უსაფრთხო და სწორი გზა მიეც.
უკეთუ ძალგიძს, კვლავ იყავი ჩვენი მესაჭე.

ი ო კ ა ს ტ ე

ღმერთთა გულისთვის, მეც მითხარი, ჩემო მეუფეე,
ასეთი რისხვა რამ აანთო შენში ნეტავი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

გეტყვი – ამათგან შენ გაფასებ ყველაზე მეტად;
კრეონტზე ვწყრები, შეთქმულებას მიწყობს კრეონტი.

იოკასტე

თუ შეგიძლია, ამიხსენი შუღლის მიზეზი.

ოიდიპოსი

კრეონტი ამბობს, ლაიოსი მომეკლას თითქოს.

იოკასტე

ამის მხილველი თვით არის, თუ სხვისგან შეიტყვო?

ოიდიპოსი

ავი მისანი მომეგზავნა, თვითონ კი ამ დროს
მოსაჩვენებლად არას ამბობს თავისი პირით.

იოკასტე

მაგ შენს ნათქვამზე ნულარ სწუხარ, მეტად, მეფეო,
მომისმინე და შეიცანი, რომ კაცთა შორის
არაეინ არის, მისნობისა შეეტყვოს სიღრმე.
ამის საბუთად ესეც კმარა: ერთ დროს ლაიოსს –
არ ვიტყვი, რომ თვით ფოიბოსმა, მაგრამ ცხადია,
რომ ფოიბოსის მსახურებმა უმისნეს თითქოს,
იმისი ხვედრი შეილისაგან სიკვდილი იყო,
შეილისგან, ჩვენ რომ წარმოეშობდით ამ ქვეყანაზე.
ლაიოსი, კი, ყველამ ვიცით, ვიდაც უცნობმა
აუზაყებმა მოკლეს სამი გზის შესაყარზე;
ხოლო თავის შეილს, სამი დღისაც არ იყო იგი,
მამამ კოჭები გაუმსჭვალა კილოებით და
გაუვალ მთებში გადაგდება უბრძანა მსახურთ.
ასე რომ, თავად აპოლონმა აღარ დაუშვა
მისი გახდომა მამისმკვლელად, არც ის დაუშვა
რისიც ლაიოსს ეშინოდა – მისგან სიკვდილი.
აი, ეს არის მისნობათა სიტყვების ძალა.
ჰოდა, ნუ სწუხარ ნულარაფერს, თვით განაცხადებს,
უკეთუ რამის განცხადება სჭირდება უკედაეს.

ოიდიპოსი

ო, იოკასტე, რა სასტიკმა შიშმა მომიცვა,
რა აზრის ბორგენა დამეუფლა ამის მოსმენით.

იოკასტე

რად ამბობ ამას, რა ტკივილმა მოგიცვა ნეტავ?

ოიდიპოსი

თუკი არ ვცდები, შენ აგრე თქვი, რომ ლაიოსი
ეტლთა სამი გზის შესაყარზე იქნა მოკლული.

იოკასტე

ასე ამბობდნენ, დღესაც ასე ამბობენ ამას.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაინც სად არის ის ადგილი, იგი რომ მოკლეს?

ი ო კ ა ს ტ ე

ფოკისს უხმობენ იმ ქვეყანას, ხოლო ის გზები
დელფოსს და დავლისს შორის კვეთენ ერთიმეორეს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რადრო გავიდა იმის შემდეგ, რაც იგი მოკლეს?

ი ო კ ა ს ტ ე

მისი ამბავი თებეს სწორედ იმის წინ ამცნეს,
შენ რომ ქალაქის მმართველობა აიღე ხელში.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაღალო ღმერთო, რა საქმისთვის გამწირე ნეტავ?

ი ო კ ა ს ტ ე

რა ტკივილი გაქვს, ოიდიპოს, გულში ასეთი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჯერ ნურას მკითხავ, ის მითხარი, რა ხნისა იყო,
რა იერი და გარეგნობა ჰქონდა ლაიოსს?

ი ო კ ა ს ტ ე

ტანადი იყო და ჭაღარა ერთოდა უკვე.
ხოლო იერით შენა გგავდა იგი ძალიან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვაი, მე ბედშავს! არ ვიცოდი, და ახლა, მგონი,
საზარი წყეველა მომეწია, დაელუპე თავი.

ი ო კ ა ს ტ ე

ამას რად ამბობ? გიყურებ და შიშით ეცახცახებ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ო, როგორ ვშიშობ, არ გამართლდეს ის ბრმა მისანი,
ერთსაც თუ მეტყვი, უფრო მეტსაც მივხვდები, ალბათ.

ი ო კ ა ს ტ ე

მეც მეშინია, მაგრამ გეტყვი, რაც შემძლია.

ო ი დ ი პ ო ს ი

როგორ წავიდა? მცირე იყო მისი ამაღა,
თუ ბევრნი ახლდნენ, ვით სამეფო ტახტის მბრძანებელს?

ი ო კ ა ს ტ ე

სულ ხუთნი იყვნენ, მათგან ერთი შიკრიკი იყო,
ეტლი კი მხოლოდ ერთი ჰქონდა მაშინ ლაიოსს.

ო დ ი ბ ო ს ი

ვაგლახ, ცხადია უკვე ესეც, მაგრამ მითხარი,
ვინ მოგიტანათ, იოკასტე, მისი ამბავი?

ი ო კ ა ს ტ ე

მისმა მსახურმა, ის გადარჩა იმათგან მხოლოდ.

ო დ ი ბ ო ს ი

ახლაც აქ არის ის მსახური, აქ არის იგი?

ი ო კ ა ს ტ ე

არა, არ არის. შენ რომ თეებს მეფედ გიხილა,
და როცა უკვე ლაიოსიც არ იყო ქვეყნად,
ხელზე შემეხო, დამეთხოვა და შემევედრა,
რომ სადმე ველზე გამეგზავნა ჯოგის სამწყემსად,
რაც შეიძლება შორს მინდაო, თებედან, წასვლა.
და მეც გაეუშვი, რადგან ვთელიდი, ვითარცა მონა,
ამაზე მეტი მაღლის ღირსიც კი იყო იგი.

ო დ ი ბ ო ს ი

ნეტავ საჩქაროდ როგორ შევძლებთ იმის მოყვანას?

ი ო კ ა ს ტ ე

მოვიყვანთ, მაგრამ რისთვის გინდა მისი აქ მოსვლა?

ო დ ი ბ ო ს ი

ჩემ გამო ვშიშობ, იოკასტე, განა ცოტაა,
ჩემზე რაც ითქვა, ამაღ მინდა იმისი ნახვა.

ი ო კ ა ს ტ ე

კეთილი, მოვა; მაგრამ ღირსი აკი მეცა ვარ,
შენი ტკივილი რომ ვიცოდე, ჩემო მეუფეე.

ო დ ი ბ ო ს ი

ვერ დაგიძალავ, რადგან მართლაც ძალზე ვარ უკვე
შიშით მოცული, შიშისაგან ამ დღეში მყოფმა
ჩემი სათქმელი შენზე უფრო ვის უნდა ვუთხრა?
პოლიბოსია მამაჩემი, კორინთოს მეფე,
დელაჩემი კი მეროპეა, ღორისის მკვიდრი.
უპირველესი კაცი ვიყავ ქალაქელთაგან,
სანამ ეს ერთი საკვირველი რამ არ შემემთხვა,
ამბავი, ღირსიც რომ არ იყო ყურადღებისა.
ერთხელ, ნადიმზე, ვიღაც ღვინით გამოლესილმა
ასე თქვა, რომ მე მიგდებული ვიყავ მეფისა.
განრისხებულმა ძლივს შევძელი თავის მოთოკვა.
მორე დღეს კი წავედი და მისი ნათქვამი
დელას და მამას მოეუყევი. ძლიერ განრისხდნენ
ჩემი მშობლები გალესილის ამგვარ სიტყვებზე.
ამან პირველად დამაწყენარა, მაგრამ შემდგომში

სხვებმაც შეიტყვეს ეს ამბავი, და მეც, გატანჯულს
სხვა გზა არ მქონდა, დედისა და მამის მალულად
დელფოს წავედი. ჩემს კითხვაზე არაა მომიგო
დიდმა ფებოსმა, თუმც სასტიკი და მეტად მძიმე
ამბავი მამცნო ღეთაებრივი თავისი ბავით.
თქვა, რომ უცილოდ შეეერთებები ჩემს მშობელ დედას,
წარმოვშობ მოდგმას საამქვეყნოდ საშინელსა და
მკვლელი გავხდები საკუთარი მშობელი მამის.
ეს რომ შევიტყვე, იმ დღიდანვე გამოვიტვალე
გზა ეარსკვლავებით და დაეადგე კორინთოს მიწა.
საშინელ წყევლას გავექციე, რადგან არ მსურდა,
როდესმე მართლა ამხდენოდა დელფოს მისნობა.
წამოვედი და იმ ქვეყანას მოვადექ სწორედ,
სადაც, შენი თქმით, თებეს ტირანს მოუღეს ბოლო.
სიმართლეს გეტყვი, იოკასტე, როცა იმ სამპირ
გზასთან ვიყავი, წინამძღოლი შემომხვდა ვიღაც,
იმ წინამძღოლს კი ეტლი მოჰყვა ცხენებშებმული,
ხოლო იმ ეტლზე კაცი იდგა, სწორედ ისეთი,
შენ რომ ახლახან ამიწერე. წინამძღოლმა და
მოხუცმაც გზიდან გადაგდება ისურვეს ჩემი.
განრისხებულმა მის მკეტლეს დაეჰკარი მაშინ,
ჩემს გადაგდებას რომ ცდილობდა, ხოლო მოხუცმა,
ეს რომ იხილა, იმის ეტლთან გათანაბრებულს,
თავზე გადამკრა ორმაგკაპა თვისი მათრახი.
განა მეც იმით ვუპასუხე – ამ ჩემი ხელით
მაშინვე კვერთხი მთელი ძალით დაეჰკარი მოხუცს,
და იმ ეტლიდან ჩამოვავდე უმაღლე იგი.
მერმე კი სხვებიც ამოვხოცე, მისი თანმხლებნი.
თუ იმ უცნობთან საერთო აქვს ამ ამბავს რამე,
მაშინ ამქვეყნად ვინდა არის ჩემზე ბოროტი?
ვინდა იქნება ღმერთებისთვის უფრო საძაგი,
ვიდრე მე, ვისაც აღარც უცხო, აღარც თებელი
აღარ მიმიღებს თავის სახლში, არც ხმას არ გამცემს,
ყველა შინიდან გამაძევენს – და ეს წყევლანიც,
განა სხვა ვინმემ, ისევე მევე ვარგუნე ჩემს თავს.
იმავე ხელით შეუვიგინე საწოლი მოკლულს,
რომელ ხელითაც ის მოვკალი. არა ვარ განა
კაცი ბოროტი? საშინელი ცოდვის ჩამდენი
არა ვარ განა? გაქცევადა თუ დამრჩა მხოლოდ,
გაეიქცევი და ჩემიანებს მაინც ვერ ვნახავ;
ნება არა მაქვს, დედა უნდა შევიერთო მაშინ
და პოლიბოსი უნდა მოვკლა, ჩემი მშობელი.
სულ ოდნავადაც არ შეცდება ის, ვინაც იტყვის,
რომ საშინელი დაიბონის ხელია ყველგან.
არა, ო, არა ო, უკვდავთა წმინდაო კრძალვავ,
არ უნდა ვნახო ეს დღე თვალთ, უნდა გავშორდე
მოკვდავთა მოდგმას, უნდა გაექრე მისი თვალიდან,
სანამდის თავზე დამტყდომია დანაშაული.

ქორო

ჩვენც შეგვაძრწუნა, მეუფეო, ამის მოსმენამ,
თუმც სანამ მოწმეს არა ჰკითხავ, იმედი გქონდეს.

ოიდიპოსი

ეს ერთადერთი იმედილა თუ დამრჩა მხოლოდ,
იმ მწყემსი კაცის ჩვენთან მოსვლას რომ დაველოდო.

იოკასტე

რა შუება არის, მეუფეო, იმის მოსვლაში?

ოიდიპოსი

გეტყვი: თუ ისიც იმას მეტყვის, რაც შენ მითხარი,
მე არ მიმიძღვის ლაიოსის მოკვლაში ბრალი.

იოკასტე

რა მოისმინე, ოიდიპოს, ჩემგან ასეთი?

ოიდიპოსი

შენი მტკიცებით, მან აგრე თქვა, რომ ლაიოსი
ავაზაკებმა მოკლეს თითქოს. თუ იგი კვლავაც
ამასვე იტყვის, არ ვყოფილვარ მკვლელი მე მაშინ;
რადგან მრავალი ვერ იქნება ტოლი ერთისა.
ხოლო უკეთუ ცხადად იტყვის, ერთი იყო,
მაშინ ეგ საქმე უეჭველად ჩემს თავზე მოდის.

იოკასტე

სწორედ ასე თქვა, დამიჯერე, ისიც კაცია,
ისევ უკანვე რად წაიღებს, ადრევე ნათქვამს?
განა მართო მე. მთელ ჩვენს ქალაქს ეგ უთხრა მაშინ.
ასეც რომ მოხდეს. და ნათქვამი უარყოს იმან,
ვერ დაამტკიცებს, მეუფეო, იგი ვერასდროს,
რომ ლაიოსი შენ მოკალი, თვით ლოქსიასმა
ბრძანა ამგვარად – ჩემს შვილს უნდა მოეკლა იგი.
მან კი არათუ მამა მოკლა, არამედ სულაც
მამაზე ადრე დაიღუპა სამგზის ბედშავი.
ასე რომ, განა მხოლოდ ახლა არ დაუუჯერებ,
არც არასოდეს დაუუჯერებ მისნობის სიტყვას.

ოიდიპოსი

ჰო, მართლაც სწორად მეუბნები, მაგრამ საჩქაროდ
აქ მოიყვანე, მალემსრბოლი გაგზავნე მწყემსთან.

იოკასტე

მალე გაგზავნი, მაგრამ, მოდი, შიგნით შევიდეთ,
ისეთს არრას ვიქმ, სასურველი არ იყოს შენთვის.

მეორე სტასიომონი

ქორო

სტროფი ა

დე, ბედით მერგოს წმინდა სიტყვების და ყოველ საქმის
შეურყენელობას ვიცავედ მუდამ,
მაღალ ზეცაში დადგენილა ამ საქმეთათვის
ეთერის გავლით წარმოშობილი
წმინდა კანონთა მტკიცე კრებული,
მოკვდავთა მოდგმამ როდი შვა იგი,
ოლიმპო არის კანონთა მამა,
არც დაეწყება ერგებათ იმათ, ღიაღია და
არც დაბერდება იმათში ღმერთი.

ანტი სტროფი ა

ამპარტავენება წარმოშობს ტირანს, ამპარტავენება,
უკეთუ იგი, უსამართლო და
უსარგებლო საქმეებით ფუჭად აღესილი,
მწვერვალს მიაღწევს ღიღებისას,
აბუღობათა ღრმა უფსკრულში ინთქმება იგი
და ფეხსაც კედარ იკიდებს მასში.
ღმერთს ვევედრები, ნუროდეს მოშლის
ჩვენს ამ მიებას, თებასათვის მხსნელსა და კეთილს.
მუდამ, ყოველთვის ღმერთს მივიჩნევ ჩემს წინამძღოლად.

სტროფი ბ

უკეთუ ვინმე საქმით და სიტყვით გაამაყდება
და დიკესადმი შიშსაც არ იგრძნობს,
ღვთის სამყოფლოებს არ დააფასებს,
დაე, ბედკრული სიამაყისთვის
ბოროტი ხვედრი მიეგოს იმას,
მიეგოს, რაკი უსამართლოდ ელტვის სარგებელს
და არ გაურბის უღირს საქმეებს
და ხელშეუხებს უგუნური ხელით ეხება.
ვინ დაიკეხნის ამგვართაგან როდისმე ისე,
ღვთაებრივ ისრებს გავექცევიო;
თუკი პატივი მიეგება ამგვარ სიავეს,
წმინდა ფერხულში რა მინდა მაშინ?

ანტი სტროფი ბ

ვეღარ ვეწვევი სათაყვანებლად
მიწის წმინდა ჭიპს
და ვერც აბეში წაველ ტაპართან,
ვერც ოლიმპიას ვეღარ ვეწვევი,
ცხადად და ნათლად თუ არ ასრულდა
ესე ყოველი ყოველ კაცთათვის.
მაგრამ, ო, ზევსო, მძლეუთამძლეო, რაკილა კაცნი
მარტოდენ შენ ერთს გიწოდებენ მმართველს ყოვლისას,
დაე, ნურასდროს ნუ დაფარავ შენს მეუფებას,

ო. ნუ დაფარავ. რადგან უკვე ანადგურებენ
ლაიოსზე თქმულ იმ ძველ მისწობებს,
აღარ ღებულობს აპოლონი აღარსად პატივს
და ყოველივე ქრება ღვთიური.

მესამე მკისორღონი

იოკასტე

ჰოი, ამ ქვეყნის მეუფენო, მე გადავწყვიტე,
ღმერთების ტაძრებს მივაშურო წყალობისათვის,
საკმეველითა და გვირგვინებით მივიღე მათთან.
საშინლად ღელავს და საშინელ წუხილს მოუცავს
ოიდიპოსი ერთიანად, ვერ შვება იმას
ძველის მიხედვით ახალი რომ დაასკენას სალად,
იმათლა უსმენს, ვინც საშინელს რასმე უყვება.
ღარიგებებით ვეღარაფერს ვეღარ ვახერხებ.
შენ, ო. აპოლონ ლიკეიოს, ვით უახლოესს,
შენ გვედრები, სამსხვერპლოთი მოვდივარ შენთან,
რათა წმინდა ხსნა მოამადლო ყველა ჩვენთავანს.
ყველანი ძრწოლას შეეუპყრევიართ, რამეთუ ვხედავთ,
შიშშია ისიც – ჩენი გემის – თებეს შესაჭე.

მაცნე

შექმლბ თუ არა, რომ შევიტყო თქვენგან, უცხოონო,
სად უნდა იყოს ოიდიპოს ტირანის სახლი?
თუმცა ჯობია, ის მაუწყოთ, სად არის იგი.

ქორო

ესაა მისი დარბაზები, შინაა მეფე,
ეს კი ცოლია და იმისი ბავშვების ღელა.

მაცნე

გწყალობდეს ბედი, ბედნიერი იყავ მარადის,
მისი ბავშვებით კურთხეულო, ღირსო მეუღლე.

იოკასტე

შენაც ასევე, უცხო კაცო, მაგ სიტყვებისთვის
შენაც მაგასვე იმსახურებ, ახლა კი მითხარ,
რისთვის მოსულხარ, რა ამბავი უნდა გვაუწყო?

მაცნე

შენი სახლისა და ქმრისათვის კარგი ამბავი.

იოკასტე

რა არის იგი, მაინც რისთვის მოსულხარ ჩვენთან?

მაცნე

კორინთოდან ვარ, ამბავი კი, ახლა რომ გამცნობ,
სიხარულს მოგგვრის, თუმც წუხილი ეხლება იმას.

იოკასტე

მინც რა არის? რა ორმაგი ძალა აქვს ნეტავ?

მაცნე

ისტმოსის მიწის ტირანად სურთ რომ დააყენონ
ოიდიპოსი, ასე თვლიან ისტმოსის მკვიდრნი.

იოკასტე

როგორ. ჯერ განა პოლიბოსი არ მართავს ისტმოსს?

მაცნე

არა, საფლავში ჩაიყვანა სიკვდილმა იგი.

იოკასტე

ამას რას ამბობ? პოლიბოსი მოკვდაო, ამბობ?

მაცნე

დაე. სიკვდილის ღირსი გაეხდე, თუ გატყუებდე.

იოკასტე

მხევალო, გასწი, და საჩქაროდ შეატყობინე
მეუღლეს ჩემსას! მისნობანი უკვდავ ღმერთების,
სადა ხართ? აკი გამოექცა ოიდიპოსი
მამას, რომ იგი არ მოექლა და აი, ახლა
განა შეილისგან, თავის ხვედრით მომკვდარა იგი.

ოიდიპოსი

ჩემო ძვირფასო იოკასტე, ჩემო მეუღლე,
ნეტავი რისთვის გამომიხმე შინიდან ისევ?

იოკასტე

ამ კაცს დაუგდე, ოიდიპოს, კარგად ყური და
მერმე შეხედე, სადღა არის ღმერთის მისნობა.

ოიდიპოსი

ვინ არის იგი? ან რა უნდა, შემატყობინოს?

იოკასტე

კორინთელია, პოლიბოსის მაცნეა იგი,
მამაშენისა, ცოცხლებში რომ აღარ წერია.

ოიდიპოსი

რა სიტყვა მოგაქვს, უცხოელო, თვითონ მითხარი,

მაცნე

თუკი პირველად ამის თქმაა საჭირო შენთვის,
კარგად იცოდე, აღარ არის ცოცხალი იგი.

ოიდიპოსი

რით მოკვდა იგი, მზაკერობით თუ რაიმე სენით?

მაცნე

სუსტი სიმძიმეც კი ამშვილებს მოხუცებულებს.

ოიდიპოსი

სნეულებებით გარდაცვლილა, ეხედაუ, ბედშავი.

მაცნე

და მასთან ერთად მეტად გრძელი თავისი ქამით.

ოიდიპოსი

ვაიმე, ვაი, იოკასტე, ვინლა შეხედავს
პითოპანთისის წმინდა კერას, ვინლა შეხედავს
ფრინველებს ცაში მომეცარებს, განა მათ არ თქვეს,
რომ მე მშობელი მამა უნდა მომეკლა ჩემი?
მკედარია იგი, მიწაში წევს, მე კი აქ ვარ და
იარაღს არც კი შევხებივარ მის მოსაკლავად.
თუ მკვლელად ჩამთვლის ვინმე მაინც, მხოლოდ იმიტომ
რომ ჩემზე დარდმა მოკლა იგი. წევს იგი ახლა
მრუმე ქაღესში და მისნობაც თან ახლავს ფუჭი.

იოკასტე

განა მეც ამას არ ვამბობდი ცოტა ხნის წინათ?

ოიდიპოსი

ამბობდი, მე კი შიშით ვიყავ მაშინ მოცული.

იოკასტე

ჰოდა მაგნაირს ნუღარაფერს გაიელებ გულში.

ოიდიპოსი

განა არ უნდა მეშინოდეს დედის სარეცლის?

იოკასტე

რისილა უნდა ეშინოდეს ნეტავი მოკვდავს,
თუ მის ცხოვრებას ბედი მართავს. მომავლის ჭკრეტა
არაფერს გვაძლევს, ისევე ის ჯობს, ბედს მივეწოდოთ და
ისე ვიცხოვროთ, როგორც ძალგვიძს, ნუღარ გაშინებს
დედასთან შერთვა, ბევრი ხედავს სიზმრებში ჯერაც,
დედასთან ერთად როგორა წევს, მაგრამ იმათთვის
არაფერია ეს ამბავი, კარგად ცხოვრობენ.

ოიდიპოსი

მართლაცდა კარგი იქნებოდა ეგ შენი სიტყვა,
მშობელი დედა აკი ისევე კორინთოშია.
ჰოდა, ამიტომ საჭიროა შიში ამაზე.

იოკასტე

შენთვის დიადი თვალი არის მამის სამარე.

ოიდიპოსი

მართლაც დიადი; მაგრამ ახლა ცოცხალზე ვუქრობ.

მაცნე

ვის გამო არის ამნაირი ეგ თქვენი შიში?

ოიდიპოსი

მეროპეს გამო, პოლიბოსის შემდეგ რომ ცოცხლობს.

მაცნე

ჰო, მაგრამ რატომ გეშინიათ მეროპეს გამო?

ოიდიპოსი

ლეთისგან ნათქვამი სიტყვის გამო, უცხოტომელო.

მაცნე

მეტყვი თუ არა? იქნებ არ ხამს, სხვამ რომ გაიგოს?

ოიდიპოსი

რატომაც არა; ლოქსიასმა მითხრა ოდესღაც,

რომ უცილობლად შევერთოდი საკუთარ ღედას

და ჩემი ზელით მამისეულ სისხლსაც დავევრიდი.

ამის გამოა, შორს რომ არის, დიდი ხანია,

ჩემგან კორინთო. მართალია, კეთილად ვცხოვრობ,

მაგრამ კარგია, როცა მშობლებს უცქერ თვალებში.

მაცნე

ამ შიშის გამო მიატოვე განა ქალაქი?

ოიდიპოსი

ღამის გამოც, მამაჩემი რომ არ მომეკლა.

მაცნე

რადღა არ გიხსნა, მეუფეო, ამ შიშისაგან.

მართლაცდა შენდა გასახარად მოვსულვარ შეთან.

ოიდიპოსი

მაგ საქმისათვის შესაფერის ჯილდოსაც მოგცემ.

მაცნე

მეც მაგისათვის გეახელი, მეუფეე, სწორედ.

რომ კორინთოში სასიკეთო მომიზლო რამე.

ოიდიპოსი

ჰო, მაგრამ არ მსურს ჩემს მშობლებთან ერთად ცხოვრება.

მ ა ც ნ ე

მე ვხედავ შეილო, არც კი ვიცი, თუ რას სჩადიხარ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რატომ, მოხუცო, ღმრთის გულისთვის, გამაგებინე.

მ ა ც ნ ე

მათ გამო რომ ვერ ვაგებელავს შინ დაბრუნება.

ო ი დ ი პ ო ს ი

იმაზე ვშიშობ, ფოიბოსის სიტყვა არ ახდეს.

მ ა ც ნ ე

შენი მშობლები არ შებღალო, ამაზე ვშიშობ?

ო ი დ ი პ ო ს ი

სწორედ მაგაზე ბერიკაცო, მაგის შიში მაქვს.

მ ა ც ნ ე

შენ არც კი იცი, უსაფუძვლოდ რომ გეშინია.

ო ი დ ი პ ო ს ი

უსაფუძვლოდ? მათ არ მშობებს განა ამქვეყნად?

მ ა ც ნ ე

წვეთიც არ არის პოლიბოსის სისხლისა შენში.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ამას რას ამბობ, პოლიბოსმა არ მშობა განა?

მ ა ც ნ ე

განა თუ მეტად, ჩემებრ იყოს ის შენი მამა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შენ მაინც როგორ გიტოლდება ჩემი მშობელი?

მ ა ც ნ ე

ისე, რომ არც მე და არც იმას უშეიხარ ქვეყნად.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაშინ რაღატომ მიწოდებდა თავის ძეს იგი?

მ ა ც ნ ე

საჩუქრად მივეც შენი თავი იმას ოდესღაც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

სხვისი ხელიდან აყვანილი ვუყვარდი ასე?

მ ა ც ნ ე

უშვილო იყო, ამან იყო, რომ აიძულა.

ოიდიპოსი

შენ რა, მიყიდე თუ თავადვე მომეც სიტყვებზე?

მაცნე

მე კითხრონის ხრამში გნახე დიდი ხნის წინათ.

ოიდიპოსი

იმ ადგილებში რა გინდოდა, რას დადიოდი?

მაცნე

ნახირს ვმწყემსავდი მე იმჟამად იმ ადგილებში.

ოიდიპოსი

მწყემსი იყავი და ქირაზე მოხეტიალე?

მაცნე

პო, და ამასთან, ჩემო შეილო, შენივე მხსნელიც.

ოიდიპოსი

რა გასაჭირი მქონდა მაშინ, შენ რომ მიპოვე?

მაცნე

შენი ფეხების სახსრებივე გეტყვიან ამას.

ოიდიპოსი

ვაი, რად ამბობ მაგ ძველისძველ უბედურებას?

მაცნე

მე გაგიხსენი გახერეტილი ფეხები მაშინ.

ოიდიპოსი

მიტომაც დამრჩა ჩერებიდანვე იმათი კვალი?

მაცნე

შენი სახელიც მაგის გამო დაგერქვა სწორედ.

ოიდიპოსი

ღმერთთა გულისთვის, ვინ მიწოლა, დედამ თუ მამამ?

მაცნე

ეგ იმან იცის, შენი თავი ვინაც გადმოშტა.

ოიდიპოსი

სხვამო? ეგ როგორ? მაშ, შენ თვითონ არ გინახივარ?

მაცნე

არა, მეორე მწყემსმა მომცა მე შენი თავი.

ოიდიპოსი

ვინ არის იგი, შეგიძლია გამაგებინო?

მ ა ც ნ ე

თავის თავს იგი ლაიოსის მსახურს ეძახდა.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

ამ ქვეყნის ძველი, ადრინდელი ტირანის მსახურს?

მ ა ც ნ ე

სწორედ იმისას. მისი იყო ის მწყემსი, სწორედ.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

თავად რომ ვნახო, ცოცხალია ის კაცი ახლა?

მ ა ც ნ ე

თქვენ, თებულებმა უკეთ უნდა იცოდეთ ვეა.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

არის თუ არა აქ მყოფთაგან ვინმე ისეთი,
იმ მწყემსს რომ იცნობს, რომელზედაც ეს გვეუბნება,
ეგების ველზე, ანდა ჩვენთან გინახავთ იგი?
მითხარით, ვინმემ, საჭიროა ამის გაგება.

ქ ო რ ო

სწორედ ის კაცი უნდა იყოს ის მწყემსი ალბათ,
შენ რომ გინდოდა მოგეყვანა; თუმცადა ამას
ყველაზე კარგად იოკასტე გეტყვოდა ისევე.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

შენ რაღას ფიქრობ, იოკასტე, მართლა ის არის,
ჩვენ რომ აქ მოსვლა შეეუთვალეთ, იმაზე ამბობს?

ი ო კ ა ს ტ ე

ვისზე რომ ამბობს? ნურას სწუხარ; ნულარ იხსენებ
მის მიერ ნათქვამ ამ ცარიელ, უაზრო სიტყვებს.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

არა ვიქმ იმას, რომ ამგვარი ნიშნების მქონემ
ჩემი მოღვმა და ჩემი გვარი არ გამოვიცნო.

ი ო კ ა ს ტ ე

ღმერთთა გულისთვის, თუ სიცოცხლე რაიმედ გიღირს,
ნუ ეძებ ამას, ჩემი ტანჯვაც სამკარისია.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

მშვიდად იყავი; არაფერი შეგხვდება ცუდი,
თუნდ დელაჩემი სამგზის მონა აღმოჩნდეს მოღვმით.

ი ო კ ა ს ტ ე

შენც დამიჯერე, გვედრები, ნუ იზამ ამას.

ოიდიპოსი

ვერ დაგიჯერებ, ყველაფერი უნდა შევიტყო.

იოკასტე

მე ვიფიქრე და მგონია, რომ კარგ რჩევას გაძლევ.

ოიდიპოსი

ტანჯვით მავსებენ რახანია მსგავსი რჩევები.

იოკასტე

ო, ბედდამწუარო, ნურასოდეს შეგეტყოს, ვინ ხარ.

ოიდიპოსი

წავა თუ არა ვინმე მაინც, მომიყვანს იმ მწყემსს?
ამან კი, დაე, იამაყოს დიდგვაროვნებით.

იოკასტე

ვაიმე, ვაი, შე ბედკრულო, ეს ერთი დამრჩა
სათქმელად შენთვის, სხვას ვერაფერს ვერ ვეტყვი უკვე.

ქორო

საით წავიდა, ოიდიპოს, ნეტავი მაინც
შეურეებული შენი ცოლი? მე მეშინია
უბედურებად არ დაიმსხვრეს მისი ღუმელი.

ოიდიპოსი

მოხდეს, რაც არის მოსახდენი. მე გადავწყვიტე.
მონაც რომ დავრჩე, ჩემი გვარი შევიცნო მაინც.
ის კი ქალია და თავისი ამაყი ფიქრით
ალბათ რცხვენია, მდაბიორი რომ გამოვდექი.
მე კი აგრე ვთვლი, მე შეილი ვარ კეთილმომცემი
ბედის ქალღმერთის და პატივი არა მაქვს მცირე.
მან ისე მშობა, როგორც დედამ, ხოლო და-მშებად
თვეები მყავდა, მათ გამხადეს მცირეც და დიდიც.
მე, აგრე შობილს, არაფერი ისე არ შემცვლის,
რომ ჩემი გვარის გამოცნობა არ მოვიწოდო.

მისამამ სტასიმონი

ქორო

სტროფი ა

მისანი თუ ვარ, მომავლის მცოდნე
და განბრძნობილიც ჩემი გონებით,
ო, კითერონო ეფიცავ ოლიმპოსს,
ხვალ, სანამ მთვარე გაივსებოდეს,
ოიდიპოსის თანათვისტომს შენ განგადიდებთ,
ოიდიპოსის გამომზრდელს და მის მშობელ დედას,
ფერხულს გაემართავთ შენს სადილებლად.

შენს სადიდებლად, ვინაც ყოველთვის
საამოდ სწვალბ ტირანებს ჩემსას,
მხსნელი ფიობოს, შენც სიამით აღგავსოს ამან.

ანტი ს რ ო ფ ი ა

ვინ გშობა ნეტავ, ვინ გშობა, შვილო,
სულით ნეტართა და უკვდავთაგან,
ეგების პანმა დაგბადა ქალთან,
მთებზე მავალი ლოქსიასის სატრფომ გშეა იქნებ? –
მთათა ველები უყვარს ლოქსიასს.
იქნებ კილღენეს დიად მეუფეს
ან იქნებ თავად დიდებულ ბაკქოსს
გადაგცა ნიმფამ, როცა ვიპოვნა,
ბაკქოსს, რომელიც მთის მწვერვალებზე
ცხოვრობს ყოველთვის და ნიმფებთან თამაშობს ხშირად.

მეოთხე მაისონდონი

ოიდიპოსი

თუ შეიძლება, კაცზე, ვინაც ჯერ არ მინახავს,
რამე დავსკვნა, იმ მწეშს ვხედავ, მგონი, მოხუცო,
აქ რომ გვინდოდა მოგვეყვანა; მისი ჭალარა
უცნობი მწეშის ხნოვანებას შეეფერება.
ჩემს მსახურებს ვცნობ იმ ხალხს შორის, მას რომ ახლავან,
შენ კი მას, ალბათ, უკეთესად უნდა იცნობდე,
რადგან ადრედაც უნდა გყავდეს ნანახი იგი.

ქორო

ეჭუოც ნულარ გაქვს, პო, ვიცნობდი, რადგან ლაიოსს
სხვა არვინ ჰყავდა მასზე უფრო ერთგული მწეშისი.

ოიდიპოსი

ჯერ შენა გკითხავ, კორინთოდან მოსულო უცხოვ,
ამაზე ამბობ?

მაცნე

სწორედ მასზე, ახლა რომ ხედავ.

ოიდიპოსი

მოხუცო, თვალი გამისწორე და მიპასუხე
ამ შეკითხვაზე: ლაიოსის მონა იყავი?

მსახური

პო, მონად ვიშვი იმის სახლში, არ ეუყიდივარ.

ოიდიპოსი

მაინც რა საქმეს აკეთებდი, რითი ცხოვრობდი?

მ ს ა ხ უ რ ი

მთელი ცხოვრება ლაიოსის მწყემსი ვიყავი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა ადგილებში დადიოდი ყველაზე ხშირად?

მ ს ა ხ უ რ ი

კითერონზე და კითერონის მიდამოებში.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ამ კაცს თუ იცნობ, თუ გინახავს როდესმე იგი?

მ ს ა ხ უ რ ი

სად თუ მინახავს, ვინ კაცზეა, რომ მეკითხები?

ო ი დ ი პ ო ს ი

აქ, შენ წინ რომ დგას, რა საერთო გქონია მასთან?

მ ს ა ხ უ რ ი

ისეთი მართლაც არაფერი, უცებ რომ ვიცნო.

მ ა ც ნ ე

არაფერია გასკვირი, ჩემო ბატონო,
მე მოვაგონებ მივიწყებულს, რამეთუ ვიცი,
გაახსენდება, კითერონზე როგორ ვმწყემსავდით
ნახირს, მას ორი ჯოგი ჰყავდა, ხოლო მე – ერთი.
ერთურთს ვხვდებოდით ორივენი ცხრა თვის მანძილზე,
გაზაფხულიდან დაწყებული ვიდრე ზამთრამდე.
ზამთართან ერთად ჩემს ბაგაში წაუასხი ჯოგი,
მანაც ლაიოსს წაუგვარა ბაგაში იგი.
ხომ ისე ვამბობ, როგორც იყო, ხომ არა ვტყუი?

მ ს ა ხ უ რ ი

ჰო, მართალს ამბობ, დიდი დროა უკვე გასული.

მ ა ც ნ ე

ახლა კი ის თქვი, რაც თვით იცი, რომ გადმომეცი
ოდესღაც ბავშვი, გასაზრდელად რომ ჩამაბარე?

მ ს ა ხ უ რ ი

მერე რა მოხდა, ვის სჭირდება ამის ძიება?

მ ა ც ნ ე

აი, ეს არის, მეგობარო, ის ჩვილი ბავშვი.

მ ს ა ხ უ რ ი

წყველიმც იყავ, გააჩერებ თუ არა ენას!

ოიღიპოსი

მას ნურას ერჩი, ბერიკაცო, შენი სიტყვები
იმის სიტყვებზე მეტადრეა სასჯელის ღირსი.

მსახური

რა დავაშავე, სულკეთილო, ჩემო მეუფე?

ოიღიპოსი

ის, რომ იმ ბავშვზე არაფერი არ გინდა, გვითხრა.

მსახური

მან არც კი იცის, თუ რას ამბობს, ფუჭად ირჯება.

ოიღიპოსი

რახან კეთილად არას ამბობ, ცრემლებით იტყვი.

მსახური

ღმერთთა გულისთვის, მოხუცებულს ნუ დამამცირებ.

ოიღიპოსი

ჩქარა ხელები გაუკარით ზურგსუკან მაგას!

მსახური

ვაი, მე ბედშავს, რის გულისთვის? მაინც რა გინდა?!

ოიღიპოსი

მართლა მიეცი ამ კაცს ბავშვი, სწორს ამბობს იგი?

მსახური

მიეცი, ნეტავ იმავე, ღლეს მოემკვდარიყავი.

ოიღიპოსი

ასეც იქნება, თუ სიმართლეს არ მომახსენებ.

მსახური

თუ გეტყვი, მაშინ უფრო მწარედ დავიღუპები.

ოიღიპოსი

როგორც ეტყობა, ხრიკით უნდა ამ კაცს გაგვისხლტეს.

მსახური

არა, არ მინდა, აკი გითხარ, მიეცი-მეთქი.

ოიღიპოსი

ვისგან მიიღე? შენი იყო თუ ვინმე სხვისი?

მსახური

არა, არ იყო იგი ჩემი, ბავშვი სხვამ მომცა.

ოიდიპოსი

ვისგან მიიღე იგი მაინც, ვის სახლში მოგცეს?

მსახური

ღმერთთა გულისთვის, მეუფეო, მეტს ნულარ ეძებ.

ოიდიპოსი

დაიღუპები, თუ ერთხელაც დაგისვი კითხვა.

მსახური

ის ბავშვი მეფე ლაიოსის სახლიდან იყო.

ოიდიპოსი

მონა იყო თუ ნათესაუად იშვა მის სახლში?

მსახური

ვაი, მე უკვე მივაღეკი საშინელ სათქმელს.

ოიდიპოსი

მეკი – მოსასმენს, მაგრამ მაინც მოვისმენ ყოველს.

მსახური

ის ლაიოსის ბავშვი იყო, შენი მეუღლე
სახლში რომ არის, უკეთესად გეტყოდა ყოველს.

ოიდიპოსი

მან მოგცა იგი?

მსახური

სწორედ იმან, ჩემო მეუფეე.

ოიდიპოსი

მერედა, რისთვის?

მსახური

იმისთვის, რომ უნდა მომეკლა.

ოიდიპოსი

საბრალო დედა!

მსახური

ავ მისნობას უფროთხოდა იგი.

ოიდიპოსი

რომელ მისნობას?

მსახური

რომ დედ-მამას მოკლავედა შვილი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მერედა ამას რალატომლა მიეცი იგი?

მ ს ა ხ უ რ ი

აჰ, შემებრალა, მეუფეო, ასე ვიფიქრე,
რომ სხვა მიწაზე წაიყვანდა ბავშვს უცხო მწყემსი.
გადაარჩინა საეალალოდ მან თურმე იგი,
თუ მართლაც ის ხარ, უბედური შობილხარ მაშინ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვაიმე, ვაი, ყველაფერი ცხადია უკვე.
უკანასკნელად გიცქერ ახლა, პოი, ნათულო,
ვიში იმათგან, ვისაც ქვეყნად არ უნდა ვეშვი,
ცოლად შევირთე დედაჩემი, მოკალი მამა.

მ მ ო ტ ხ ე ს ტ ა ს ნ ი მ ო ნ ი

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო შ ი ა

ადამიანთა მოკედაუო მოდგმაე,
არარაობად თუ ჩათვლით მხოლოდ
ამქვეყნად მცხოვრებს.
რადგან ვინ აღწევს ბედნიერებას
იმაზე მეტს, რომ შემდგომში ისევე
ამგვარი ბედით გამოჩენილი
ქვე არ დაეცეს იმ სიმაღლიდან?
მქონე მაგ შენი მაგალითისა,
მაგ შენი ბედის, შენის, საბრალოვ,
ო, თიდიპოს, მოკედაეთა შორის
ნეტარი არვინ არ მეგულება.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი ა

შენ, ვინაც ზუსტად ტყორცნე ისარი,
მიზანს მოარტყი და დაიპყარი
ყოველნაირი კეთილდღეობა.
ღიდება კრონიდს, შენ დაამარცხე
მრუდეკლანჭება ქალწული იგი
ლექსითმომისნე და სიკვდილისგან
ქვეყნის სიმაგრედ წარმოდექ ჩვენთვის,
ჩემს ბასილევსად იხმობი კიდეც
ამის გამო, და უღიადესი
პატივიც გერგო ღიად თებეში,
სადაც შენა ხარ მეფე.

ს ტ რ ო შ ი ბ

არის კი ვინმე, შენზე უფრო ბედშავი განა?
ვინ არის განა ამა სოფლის ცვალებადობით
მეტ სიავეში ჩავარდნილი?

ო, ოიდიბოს, სახელოვანო,
შენ, ო, ვისთვისაც დასამშვიდებლად
საკმარი გახდა
ზიარი ყურე ქალთან შერთვისა
ძისა და მამის ერთ სარეცელზე,
როგორ შეეძლო ამდენ ხანს მაინც,
ჩუმად ჰყოლოდი, ბედდამწევარო, მამის სარეცელს?

ანტი სტროფი ბ

აღმოგაჩინა უნებური ბოროტმოქმედი
ყოვლისმხედველმა ჟამმა ბოლოს და ასამართლებს
მშობლის და შვილის ამ ბოროტ ქორწილს,
ეაგლახ, ო, შვილო ლაიოსისა,
ნეტაე არასდროს
შენ არ მეხილე,
რამეთუ ახლა
შეძრწუნებული ვტირი და ვგლოვობ.
თუმცაღა ერთიც უნდა ვთქვა შენზე:
შენი წყალობით მოვითქვი სული,
შენი წყალობით დაეხუჭე თვალი.

მქსოღონი

ექსანგელოსი

ჰოი, ამ მიწის ღირსეულო მოაქალაქენო,
რას არ მოისმენთ, რას არ ნახავთ და რანაირი
გლოვა არ შეგძრავთ, ლაბდაკიდთა ნათესავები
თუ გქვიათ კვლავ და მათ სახელზე თუ წუხხართ ისევ
რამეთუ ვფიქრობ, ვერც ისტროსი და ვერც ფასისი
ვერ განწმენდდა და გადარეცხდა მათს ამ სამყოფელს.
რადგან ბევრია აქ სიავე, განზრახ ნაქმნარი,
სულ მალე ყველა რომ შეიტყობს, სატანჯველთაგან
ის უფრო გეტანჯავს, რაშიც თავად მიგვიძღვის ბრალი.

ქორო

სხვა რაღა დარჩა, უფრო მძიმე, იმაზე მეტი,
ადრე რომ ვნახეთ ჩვენი თვალით, სხვას რაღას იტყვი?

ექსანგელოსი

ის, რაც საჩქაროდ უნდა გითხრათ, თქვენ კი შეიტყობთ:
უკვე მკვდარია იოკასტე, ღმერთთა სადარი.

ქორო

ო, უბედურო! მაგრამ ნეტაე ვინ მოკლა იგი?

ექსანგელოსი

თავი მოიკლა. საშინელი და მეტად მძიმე
იყო, რაც იმას დაემართა. თქვენ არ გიხილავთ,
მაგრამ თუ ისევ შემრჩენია მეხსიერება.

ჩემგან მოისმენთ იმ ბედშაის უმძიმეს ტანჯვას.
როგორც კი შევლო წინკარი, შიგნით შევიდა,
რისხვით შემრულმა თავის საწოლს მიმართა მყისვე,
მიდიოდა და თმებს იგლეჯდა ორივე ხელით.
შიგნით შესულმა გადარაზა უმაღლეს კარი...
დაუწყო ხმობა ადრე მოკლულ თავის ლაიოსს,
იმ ბავშვსაც ხმობდა, რომლისგანაც იმის მეუღლეს
სიკვდილი უნდა რგუნებოდა, შვილის დედა კი
სწორედ იმისთვის გადაეცა, ვისაგანც დედამ
ბედშაეი მოდგმა გააჩინა.. გლოვობდა საწოლს,
სადაც ქმარი შვა ქმრისაგან და შვილისგან შვილნი.
თუ როგორ მოკვდა, აღარ ვიცი, რამეთუ შიგნით
ოიდიოსი შემოიჭრა ყვირილით ამ დროს.
ჩვენი დედოფლის აღსასრული ვერ ვნახე, რადგან
მის ქმარს ვუტკეპრდი, აქეთ-იქით რომ აწყდებოდა.
მოდიოდა და მახვილს მთხოვდა, ცოლს დაეძებდა,
ცოლს, ვისაც ცოლი არც კი ეთქმის, ეძებდა იმ ქალს,
ხოდაბუნს, ვინაც ისიც შვა და მისი შვილებიც.
ნახეყრად შეშლილს დაიმონმა თუ მიანიშნა
ერთ-ერთმა ამ დროს, არვინ ახლდა სხვა ამ დროს რადგან.
მიუთითაო თითქოს ვინმემ, ხმა აღმოხდა და
კარს დაეძგერა, გამოგლიჯა კალაპოტიდან
მისი ურდული და ოთახში შეიჭრა მყისვე;
იქ იოკასტე დავინახე ჩამოხრჩობილი,
დაწული თოკი შემოსჭოდოდა ყულფად კისერზე;
საზარელი ხმით დაიბლავლა ამის მხილეულმა,
ჩამოხსნა თოკი და როდესაც უკვე მიწაზე
ესვენა ქალი, საშინელი რამ მოხდა ამ დროს,
ოქროს ბალთები ჩამოვგლიჯა დედოფლის კაბას,
ბალთები, კაბას რომ იჭერდა დედოფლის ტანზე
და ორთავ თვალის უკეებში ჩაიცა უმაღლ,
აგრე ამბობდა, ნუროდესო ნახავენ იმას,
რაც თავს დაატყდა და ნურც იმას, რაც ჩაიღინა.
დაე, არასდროს არ იხილონ, რაც არ ხამს ხილვად,
და რაც თვითონ სურთ, ნურასოდეს ეხილოთ მეტად.
აგრე იმახდა, განა ერთგზის, ბევრჯერ ჩაიცა
ისინი მწარედ, დაითხარა ორივე თვალი.
ნიკაპზე წვიმად დასდიოდა სისხლის ნაკადი,
სისხლს კი თვალებიც მოჰყვებოდა, მისგან დათხრილი,
და შავი სითხეც უუკებით გამოდენილი.
ორივესაგან მოდიოდა ეს აებედობა,
ორივეს ედო მასში წილი – ქალსაც და კაცსაც.
ხოლო ის ძველი, ადრინდელი ბედნიერება
ბედნიერება იყო მართლაც, ახლა კი, ამ დღეს
ოხერაა იგი, სიკვდილიც და ვნებაც, შერცხვენაც.
ყველა აქ არის, რასაც ქვეყნად სიავე ჰქვია.

ქორო

მერედა, ახლა რას აკეთებს ის უბედური?

ექსანგელოსი

ყვირის, განახუნან ურდულები და განუცხადონ
ყველა კადმოსელს, მამისმკვლეელი რომ არის იგი,
და ღედის... არა, ამ სიბილწეს უკვე ვერ ვიტყვი.
ყვირის, ქვეყნიდან გააძეკონ, რომ ღდეის შემდეგ
არ დარჩეს სახლში, თავის წყევლას გადასცა თავი.
თუმც შემწეობას ითხოვს იგი და ვინმე მეგზურს,
რადგან ის სნება, ახლა რომ სჭირს, უფრო მეტია,
ვიდრე მას ძალუძს აიტანოს, თავად მიხვდები;
უკვე იხსნება ურდულები. მალე იხილავ
სანახაობას, თვით მტერსაც რომ შეაძრწუნებდა.

კომმოსი

ქორო

ენებაო, კაცთათვის ყველაზე სასტიკო,
ყველაზე სასტიკო მათ შორის, რაც ადრე
მინახავს ოდესმე; შენ, ჰოი, ბედკრულო,
რომელმა სიშმაგემ შეგიპყრო ეგზომ?
ვინ არის ღმერთთაგან ყველაზე ღიადი,
თავზე რომ დაგატყდა ესოდენ უწყალოდ?
ვაიმე, ბედშავო! ველარ გიყურებ,
მრავალი რამ მინდა გკითხო და გავიგო,
მრავალნიც ვირწუმნო, მრავალნიც ავწონო.
აი, რა სასტიკ ძრწოლას ვგრძნობ შენზე.

ოიდიპოსი

ვაიმე, ვაი, ეგზომ ბედკრული,
ნეტავ სად მივალ, სად მივალ ნეტავ?
სად მიდის, სად ქრება ჩემი ხმა მყისევ?
სად მომიყვანე, ო, დაიმონო?

ქორო

გაუგონარ და ჯერარნახულ სასტიკ ადგილას.

ოიდიპოსი

ჰოი, წყევდიადის
ჩემო ღრუბელო, თავს დამტრიალებს ენითუთქმელი,
ო, უძლეველო და უზურგქარო.
ვაგლახ,
ო, როგორ შემოვიდა, როგორ ჩამერჭო
ის ბალთები და სიავეთა ბოროტი ხსოვნა.

ქორო

არაფერია გასაკვირი, რომ ამ ტანჯვაში
ორმაგად გლოვობ და ორმაგად ფიქრობ ბოროტზე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ო. მეგობარო,

შენ ერთი შემჩნი ერთვულ მსახურად; უსინათლოსთვის
ისევ და ისევ შენ ხარ მზრუნველი.

უაიშე,

როლი ხარ ჩემთვის ლაფარული, რადგან შენი ხმით

ახლაც კარგად გცნობ, თუმც წყვილიაღში დანთქმული დავალ.

ქ ო რ ო

პოი, ამ ცოდვის ჩამდუნელო, როგორ გაბედე,

თვალეზის დათხრა? ეინ გიბიშვა დაიმონთაგან?

ო ი დ ი პ ო ს ი

აპოლონია, მეგობრებო, აპოლონია,

ჩემს სიავეთა და ენებათა აღმსრულებელი.

ხოლო თვალეზი განა სხვა ეინშემ –

მე დაეიბრმავე ჩემივე ხელით.

რადგან, რად შინდა თვალის სინათლე,

თუკი თვალხილულს არაფერი შინახავს ტკბილი?

ქ ო რ ო

მართლაც აგრეა, როგორც შენ ამბობ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ეინ იყო ჩემთვის ხილვად საამო,

ანდა ეინ არის კიდევ ისეთი,

კარგი შითხრას და ყური დაუეგლო?

ო, წამიყვანეთ, მეგობრებო, რაც შეიძლება

სასწრაფოდ სადმე წამიყვანეთ, მე, თქვენი მანკი,

ყველაზე მეტად წყვეული და უკვდავ ღმერთათვის

მოკვდავთა შორის უსაძაგლესი.

ქ ო რ ო

გონებითა და შენი ბედით საბრალობელო,

მსურს, რომ არასდროს არაფერი შევიტყო შენზე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

დე. დაილუპოს ივი, ეინაც ამ სამოვარზე

ბორკილი შემხსნა და სიკვდილისგან

გადამარჩინა;

არანაირი მაღლი ჩემთვის მას არ უყვია,

რადგან მაშინ რომ მოემკვდარიყავი,

არც ვიქცეოდი სატანჯველად არაეისათვის.

ქ ო რ ო

ჩემთვისაც ასე აჯობებდა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

არ ვიქცეოდი მე შამისმკვლელად,

არც არასოდეს არ მიწოლებდნენ

მშობელ დედასთან შეუღლებულს.

ულმერთოდ დაერჩი და იმათი უღირსი ძე ვარ.

მოზიარე დამბადა ვინაც მისი სარეცლის.

თუ რამე არის თვით ბოროტზე უფრო ბოროტი,

ის მოიწია ოიდიპოსმა.

ქორო

არ ვიცი, სწორად ვით ჩავთვალო. რაც თავს უყავი,

რადგან ბრმად ყოფნას ისევ ის სჯობს, სულაც არ იყო.

ოიდიპოსი

ნულარ მასწაველი, ნულარ მეტყვეი ნურაფერს მეტად.

რომ არასწორად გაეაკეთე, რაც გაეაკეთე.

რადგან არ ვიცი, რა თვალეებით გაუწიწორებდი

მზერას მამაჩემს ბნელ ქადესში, ვით შეეხედავდი

საბრალო დედას; იმ საქმისათვის, მათ რომ უეყავი,

ჩამოხრჩობაც კი მცირე არის ჩემთვის ამჯერად.

მაგრამ, მართლაცდა, საამოა, საცქერად ჩემთვის

ჩემი შვილები, დედაჩემმა რომ გამოზარდა.

ვერ იხილავენ მათ ვერასდროს ჩემი თვალეები;

ველარც ქალაქს და ველარც გოლოლს, ვერც დაიმონთა

წმინდა ქანდაკებს იხილავენ, რადგან ისინი

მე დაუუკარგე ჩემსავე თავს, მე, ვინც თებეში

უპირველესი კაცი ვიყავი. აკი თვით ვბრძანე

იმ უწმინდურის გაძეება, ვინაც ღმერთებმა

მკრეხელად ცნეს და ლაიოსის ცოვილ გვარისად.

მე, ამნაირი ჩემი ცოლის გამომცხადებელს,

მზერა ვით უნდა გამემართა ქალაქელთათვის?

ვერ ვიქმლი ამას, იმის ძალაც რომ მქონებოდა,

სმენაც ჩამეზმო, მხოლოდ მაშინ თუ დავრჩებოდი

ყველასგან მარტოდ, რადგან მაშინ თულა შეეძლებდი

რომ არავისთვის არ მეცქირა და არ მესმინა,

რადგან ავ ფიქრთა გარეშეა ცხოვრება ტკიბილი.

ო, კითერონო, რად მიმიღე? თუ მიმიღე და

უმაღვე რად არ მომაკვდინე, რომ არასოდეს

არ გამემხილა მოკვდავთათვის, ვისი გვარის ვარ?

ჰოი, პოლიბოს, ო, კორინთოე, ო, ძველო სახლო,

მე რომ მშობლიურ სახლად გთვლიდი, ბოროტებათა

რა ჩირქიანი სილამაზე გამოგიზრდივართ!

ახლად მივხვდი, ბოროტთაგან ბოროტი რომ ვარ.

ო, სამო გზაო, დაბურულო ტყიანო ხეო,

და შენაც, ტევრო, და ვიწრობო გზაგასაყარის,

რომელთ დაღვრილი შეიწოვეთ ამ ჩემს ხელთაგან,

სისხლი მამისა, გახსოვთ განა, თუ რა ბოროტი

საქმენი ვქმენი თქვენთვის მაშინ და მერეც, როცა

თებეში მოველ. თუ რა ვქმენი? ქორწინებანო,

გვშობეთ და მერმე, როცა გაეჩნდით, ისევ უკანვე

ამოანთხიეთ ჩვენი თესლი, ერთი სისხლისად

შობეთ მამები, შობეთ ძმები, შობეთ ვაჟები,
შობეთ ცოლები, სარძლონი და შობეთ ღედები
და კაცთა შორის ყოველგვარი სასირცხვო საქმე.
მაგრამ, ო, არ ხამს სიავეთა კვლავ განსენება,
რაც შეიძლება, ო, საჩქაროდ, ღმერთთა გულისთვის,
თებდან სადმე გადამმალეთ, მომკალით, ანდა
ზღვაში დამანთქეთ, ნუ მიხილავთ ნულარასოდეს,
მოდით, ღირსებად მიიჩნიეთ ჩემთან შეხება.
ნუ გეშინიათ, დამიჯერეთ, ჩემი სიავე
ჩემ გარდა არვის არ ეკუთვნის სატარებლად.

ქორო

აჰა, რის ქმნასაც ჩვენგან ითხოვ, იმის საქმნელად
კრეონტი მოდის ახლა შენთან, ის გირჩევს რამეს,
შენს ნაცულად ახლა თებეს მცველად ის დარჩა მხოლოდ.

ოიდიპოსი

ვაიმე... ნეტავ რა სიტყვებით მიემართო კრეონტს?
რა სამართალს და ერთგულებას ველოდო მისგან,
თუ ადრე მასთან უსამართლო ვიყავი მხოლოდ.

კრეონტი

მისთვის არ მოველ, ოიდიპოს, შენ რომ დაგცინო,
და საყვედურით გიბასუხო შენს სიავეზე.
თუ კაცთა მიმართ არ გრძნობთ სირცხვილს, ღე, ჰელიოსის
აღს მოერიდეთ, ქვეყნად ყოვლის მასაზრდოებელს,
ნუ წარმოაჩინთ ცოდვას შიშვლად, რასაც არც მიწა,
არც წმინდა წვიმა და სინათლე აღარ მიიღებს.
ღე, ისევე სახლში შეიყვანეთ საჩქაროდ იგი;
რადგან მარტოდენ ნათესაეებს შეეფერება
ნათესაეების სიავეთა ცქერა და სმენა.

ოიდიპოსი

ღმერთთა გულისთვის, მოლოდინი რა გამიმტყუნე,
და შენ, რჩეული, ჩემთან მოხველ, უბოროტესთან,
გთხოვ დამიჯერო, შენთვის ვიტყვი და არა ჩემთვის.

კრეონტი

ასე ბეჯითად რას მოითხოვ, რომ აგისრულო?

ოიდიპოსი

გთხოვ, გამამეგო ამ მიწიდან, იქ გამამეგო,
სადაც ვერაინ ვეღარ შეძლებს ჩემთან საუბარს.

კრეონტი

გწამდეს, მართლაცდა აგრო ვიქმდი, ის რომ არ მსურდეს,
ჯერ ღმერთებისგან მოვისმინო, როგორ მოვიქცე.

ოიდიპოსი

აკი საესებით ცხადი არის უკეე ღმერთის სიტყვა,
დალუპვა მელის უღმერთოს და უღირს მაშისმკელელს.

კრეონტი

მართლაც აგრეა ეგ ნათქვამი, მაგრამ ამჯერად
ხამს, უკეთესად რომ გავიგო, როგორ მოვიქცეთ.

ოიდიპოსი

განა ესოდენ უბედურზე ჰკითხავ ღვთაებას?

კრეონტი

ჰო, რადგან ახლა, ალბათ, შენც გაქვს რწმენა ღმერთისა.

ოიდიპოსი

მაშ, შენ გავალბებ, შენ შეგთხოვ და შენ გვეედრები,
შენ, ვინაც ასე მართლად ზრუნავ შენიანებზე,
დაკრძალე იგი, სასახლეში რომ წევს ამჟამად.
მე კი ნუროდეს ნუღარ ჩამთვლის ჩემი ქალაქი
ღირსად იმისა, რათა მასში ვიცხოვრო ისევ.
მთაზე გამიშვი საცხოვრებლად, მთაზე, რომელიც
ჩემს კითრონად იწოდება, ღეღამ და მამამ
მე რომ სამარედ გამიშვადეს ჯერ ისევ ცოცხალს,
ვინც მე გამწირა, მათვე მომკლან, დაე, იმ მთაზე.
მაგრამ მე ვიცი, რომ არც სნება მომკლავს რაიმე
და არც სხვა რამე; სასიკვდილოდ როდი გადაურჩი
ოდესლაც?! არა, სატანჯველად გადაურჩი მაშინ.
დაე, წაიღეს ჩენი ხვედრი, საითაც მიღის;
ჩემს ვაჟაკებზე ნუ იზრუნებ, კრეონტ, რამეთუ
მამაკაცები არიან და ამ ცხოვრებაში
მათ არ გატანჯავს გასაჭირი ოდესმე დიდად;
ხოლო ჩემს ბედზე და საბრალო ქალიშვილებზე,
რომელთათვისაც არასოდეს არ იდგმებოდა
მაგიდა ცალკე, ჩემ გარეშე, არამედ მუდამ
იგივე ჰქონდათ, რაც მათ მამას, ამას გავედრებ,
მათზე იზრუნე, კრეონტ, ჩემთვის; ო, ღამრთე ნება,
ხელით შემეხონ და ვიგლოვო ეს ჩემი ჭირი.
წადი, მუფუფე.

კეთილშობილო გვაროვანო, ხელს შევახებ და
ვით თვალხილული, ისე შეეძლებ მათ წარმოსახვას.
ნეტა რას ვამბობ?

ჰოი, ღმერთებო, სანუკველი ჩემი შვილების
ხმა ხომ არ მესმის, შემობრალა განა კრეონტმა?
აქ მომიყვანა საყვარელი განა შვილები?
ხომ არა ვცდები?

კრეონტი

არა, არ ცდები; მართლაც მომყავს ისინი შენთან.
რამეთუ ვიცი, ვით გიყვარდა ადრე ისინი.

სებედნიერი იყავ, კრონტ, და უკეთესი
შეგხედეს შენს გზაზე დაიშონი, ვიდრე მე შემხვდა.
შვილებო, სად ხართ? ისევ მოდით, ო, მომეახლეთ,
ამ პედშავ ხელებს, ხელებს თქვენი ტანჯული ძმისას,
ხელებს, რომლებმაც თქვენი ღვიძლი, მშობელი მამის
თვალები ჩაკლეს და ჩააქრეს სამარადისოდ.
ჩემო შვილებო, მამათქვენმა, ვით გუთნის დედამ,
იმისგან გშობათ, ვის მიერაც თავადვე იშვა.
თქვენზე ვტირივარ, რომ არ ძალძიმს თქვენი დანახვა,
უფიქრობ, სვემწარე შეიქმნება თქვენი ცხოვრების
ნაწილი, აწ რომ გაატარებთ მოკვდავთა შორის.
ქალაქელების რა კრებულზე, ან რა ზეიმზე
არ წახვალთ ნეტავ, რომ შევების და სიამის ნაცვლად
ისევ ცრემლებით არ დაბრუნდეთ თქვენსავე სახლში!
ხოლო, როდესაც ქორწინების ასაკს მიაღწევთ,
ვინ, ვინ გაბედავს, რომ მიიღოს, ჩემო შვილებო,
სიცხეილი, რაიც ჩემს დედა-მამას აწეეს კისერზე,
და მათთან ერთად თქვენს მშობლებსაც რომ ერგო წილად.
რალა ჭირია, აქ არ იყოს. თქვენმა მშობელმა
თავისი მამა მოაკვდინა, დედას შეერთო,
საკუთარ დედას, რომლისგანაც თვით წარმოიშვა,
თქვენც მისგან გშობათ, რომლისგანაც თავადვე იშვა.
გაგიხსნებენ ყოველივეს, და ვინ შეგირთავთ?
არვინ, შვილებო, აღარავინ, ცხადზე ცხადია,
გაუთხოვარნი, მარტოსულნი დაიღუპებით.
ო, მენეკევისი ვაჟიშვილო, რახან ერთადერთ
მამად დაურჩი ჩემს ასულებს – აკი არა ჰყავთ
მათ უკვე დედა და არც მამა არა ჰყავთ უკვე –
ნუ გადააქცევ მათხოვრებად ღისშვილებს შენსას,
ნუ იზამ იმას, მათაც შეხვდეთ ჩემი სიავე,
ო, შეიბრალე, ორივენი მარტოკა დარჩნენ,
ასე ნორჩები, შენს იმედად დარჩნენ ისინი.
ხელზე გეხები, დიდებულო, მომეცი სიტყვა.
თქვენ კი, შვილებო, მოწიფული ჭკუა რომ გქონდეთ,
დაგარიგებდით მრავალ რამეს, ახლა კი ის მსურს,
რომ იქ ვიცხოვრო, სადაც შემფერს, თქვენ კი ორთავეს,
დაე, ჩემსაზე უკვეთესი გერგოთ ცხოვრება.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შენ საკმარისად იტირე უკვე და ახლა ის სჯობს,
სახლში შეხვიდე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

არა მსურს, მაგრამ გემორჩილები.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ყველაფერს თავის დრო და ჟამი აქვს.

ოიდიპოსი

იცი, როგორი პირობით წავეალ?

კრეონტი

იტყვი და მაშინ მოვისმენ კიდეც.

ოიდიპოსი

რაც შეიძლება, შორს წამიყვანო.

კრეონტი

შენ მე იმას მთხოვ, რასაც ღმერთი წყვეტს.

ოიდიპოსი

საძულველი ვარ აკი ღმერთთათვის.

კრეონტი

ავისრულდება მალე სურვილი.

ოიდიპოსი

რა იგულისხმე?

კრეონტი

რაც თვით არ ვიცი, არ მიყვარს ხოლმე მასზე მსჯელობა.

ოიდიპოსი

მაშ, წამიყვანე ახლა აქედან.

კრეონტი

წადი, დატოვე შენი შვილები.

ოიდიპოსი

ო, ნუ წამართმევ სანუკეარ შვილებს.

კრეონტი

ნუ განიზრახავ ყველაფრის ფლობას,
რამეთუ იმან, რასაც შენ ფლობდი, არარა არგო ცხოვრებას შენსას.

ქორო

ო, ძველთაძველო თებეს მცხოვრებნო, აი, შეხედეთ, ოიდიპოსი,
ეინციმ ცნობილი გამოცანების შეძლო ამოხსნა, და ეინცი თებეში
პირველი იყო და უდიდესი, და ვისაც შურით ჭერეტდნენ ყველანი,
აებედობათა რა აუწერელ უფსკრულში არის დანთქმული ახლა.
დაე, სუყველამ მოკედავის ბოლო დღეს მიაპყროს თავისი მზერა
და ბედნიერად ნუ ჩათვლის ხოლმე მოკედავს მოკედავი, სანამდის იგი
ყოველნაირი ტანჯვის გარეშე არ გადალაზავს სიცოცხლის სამანს.

თარგმნა გიორგი ხომერიკმა

ოილიაოსი კოლონოსში

მოქმედი პირობები:

ოილიაოსი	თესვლისი
ანტიგონე	კრეონტი
უცხო	პოლინიკე
ატიკელ უხუცესთა ქორო	მაცნე
ისმენე	

პროლოგოსი

ოილიაოსი

ო, ანტიგონე, უსინათლო მოზუციის შვილო,
სადა ვარ ნეტავ ან რომელი ხალხის ქალაქთან?
ვინ შეივრდომებს დღეისათვის მწირ ოილიაოსს
თავისი მცირი გასაკითხით, ვინ შეიფარებს
ეგზომ მცირედის მთხოვნელსა და მცირედზე ბევრად
მცირედის მშოვნელს, თუმც იმითაც სრულად კმაყოფილს?
მე ხომ სიყვარულს და დათმენას მასწავლის ტანჯვა,
ხანგრძლივი ეამი და მესამეც – დიდგვაროვნება.
თუმცაღა, შვილო, თუკი ახლო ან კიდევ სადმე
წმინდა ჭალაში ჩამოსაჯდომს ხედავ რაიმეს,
შემაჩერე და იქ ჩამომსვი. უნდა გავიგოთ,
სად ვიმყოფებით: უცხონი ვართ და საჭიროა,
ვიკითხოთ, როგორ აღვასრულოთ ქვეყნის წესები.

ანტიგონე

მრავალტანჯულო ოილიაოს, ძვირფასო მამა,
შორიდან ვხედავ, გოდოლები არტყია ქალაქს.
ცხადზე ცხადია, წმინდა არის ადგილი ესე,
ზეთისხილითა, დაფნითა და ეაზით მდიდარი,
და ბუღბუღებიც საამურად გალობენ ირგვლივ.
ამ მქისე ქვაზე აჯობებდა მოგეთქვა სული
მოზუციისათვის მეტისმეტად გრძელი გზის შემდეგ.

ოილიაოსი

ახლა დამსვი და თვალდაშრეტილს დამიდექ მცველად.

ანტიგონე

კარგა ხანია, არ მჭირდება ამის სწავლება.

ოილიაოსი

მაინც სადა ვართ, შეგიძლია გამაგებინო?

ანტიგონე

თუმც ვხედავ ათენს, ამ ადგილის სხვა არრა ვიცი.

ოილიაოსი

ამას ხომ ყველა მოგზაურიც გვეუბნებოდა?

ანტიგონე

წავიდე სადმე, გაეკითხო, რა ადგილია?

ოიდიპოსი

ჰო, ჩემო შვილო, თუკი სახლობს ვინმე მახლობლად.

ანტიგონე

სწორედ აგრეა; არ გეჭირდება არაეის ძებნა;
ეხედავ, რომ ვიღაც უცხო კაცი გვიახლოვდება.

ოიდიპოსი

აქეთკენ მოდის? თანაც უკვე ახლოა ჩვენთან?

ანტიგონე

ის კაცი უკვე ჩვენთან არის, ასე რომ, მამა,
შენი სათქმელი შეგიძლია თვით მასვე უთხრა.

ოიდიპოსი

ო, უცხო კაცი, შეილისაგან, რომლის თვალები
ჩვენ ორის ნაცვლად ჭვრეტენ ნათელს, მე გავიგონე,
რომ აქ მოსულხარ ჩემდა ბედად, იქნებ გვაუწყო...

უცხო

სანამდის რამეს შეიტყობდე, მანდღან ადექ,
ნება არა გაქვს, რომ შეეხო ამ წმინდა ადგილს.

ოიდიპოსი

რა ადგილია ეს ადგილი ან რომელ ღმერთის?

უცხო

წმინდა არის და უკაცური, რადგან გეას და
სკოტოსის სასტიკ ქალიშვილებს უპყრია იგი.

ოიდიპოსი

თქვი, უცხო კაცი, რა სახელით ვევედრო უკვდავთ?

უცხო

ყველაფრისმცოდნე ეკემენიდებს უხმობენ იმათ
აქაურები, სხვა სახელით უხმობენ სხვები.

ოიდიპოსი

გულმოწყალებით მიმიღებენ მათ მავედრებულს,
არც არასოდეს წამოვდგები ამ ადგილიდან.

უცხო

რად ამბობს ამას?

ოიდიპოსი

ასეთია ბედის ნიშნება.

უცხო

არა, მართლაც რომ ვერ გავებედავ მე შენს გაგდებას, მოქალაქეებს თუ არ ვკითხე, როგორ მოვიქცე.

ოიდიპოსი

გაფიცებ ღმერთებს, უცხო კაცო, ეგზომ უპოვარს, ნუ დამჩაგრავ და მიპასუხე ერთ შეკითხვაზე.

უცხო

მკითხე, არაფრით არ შევლახავ მე შენს ღირსებას.

ოიდიპოსი

ვისია ნეტა ეს ადგილი, რომელი ღმერთის?

უცხო

ყველაფერს წერილად მოგახსენებ, რაც თავად ვიცი. წმინდათაწმიდად იწოდება ადგილი ესე – დიდი ტიტანის, ცეცხლოსანი პრომეთეესის და პოსეიდონის წილხედომილად ხმობილი მიწა. ადგილი, შენ რომ ფეხით თელავ. რვალის ზღურბლია ჩვენი მიწისა და დიადი ათენის ფუძე. დიდად ამაყობს გარეშემო ყოველი კელი მათი მფარველი კოლონოსით, ცხენთა მხედნელით, ამადაც მისას ატარებენ სახელს ყველანი. აი, სადა ხარ, უცხო კაცო, ეს ჩვენი მხარე სიტყვით კი არა, საქმითაა პატივებულნი.

ოიდიპოსი

სახლობს თუ არა კაცის ტომი ამ ადგილებში?

უცხო

რალა თქმა უნდა, და სახელიც ამ ღმერთისაა პქვია.

ოიდიპოსი

მეფე ვინლაა, იქნებ ძალა ხალხსა აქეს თავად?

უცხო

ქალაქში მყოფი ბასილევსი მართავს ამ მხარეს.

ოიდიპოსი

ვინ არის იგი ვინაც მართავს სიტყვით და ძალით?

უცხო

თესევსს უხმობენ დიდებული ეგევსის ნაშობს.

ოიდიპოსი

იქნებ მალე მსრბოლს გაგზავნიდით იმასთან ვინმეს?

უცხო

პო, მაგრამ რისთვის, იმისთვის, რომ შენთან მოვიდეს?

ოიდიპოსი

მცირედით შემწემ სარგებელი რომ ნახოს დიდი.

უცხო

რა სარგებელი უნდა ნახოს მეფემ ბრმისაგან?

ოიდიპოსი

რასაც კი ვამცნობთ, მიუმცდარად ვეტყვით ყველაფერს.

უცხო

რომ არაფერი არ შეგემთხვეს, აქ დამელოდე,
ბედკრულო კაცო, თუმც, როგორც ჩანს, კეითლშობილო.
მანდავე დარჩი, მე რომ გნახე, მე კი წაველ და
განა თუ თავად ათენელებს, ჩემსავე თვისტომთ
ვეტყვი ყველაფერს, ისინი კი უკეთ განსჯიან,
აქ ღაგტოვონ, თუ გაგაბრუნონ კვალადვე უკან.

ოიდიპოსი

წავიდა ჩვენგან უცხო კაცი? მითხარი, შეილო.

ანტიგონე

წავიდა იგი, ყველაფერი რიგზეა, მამა,
თქვი, რაც გენებოს, შენთან ისევ მხოლოდ მე დავრჩი.

ოიდიპოსი

მზერასასტიკნო მეუფენო, უპირველესად,
თქვენდამი ლოცვად მოვდრეკილვარ მე ამ მიწაზე.
ნურც ფებოსის და ნურც ჩემ მიმართ იქნებით მკაცრნი,
სწორედ მან მითხრა, დაითმენო მრავალ სატანჯველს
და აღსასრულიც ამნაირი მითხრა უკედემა:
მითხრა, რომ ბოლოს მივადწევი ქეყანას, სადაც
წმინდა ლოდებზე დავედებოდი, ქვეყნის მკვიდრთაგან
თავშესაფარსაც ვიპოვიდი. აქ მოვრჩებოდი
ტანჯულ სიცოცხლეს. მაღლსა ვწევი, ვინც შემვიდრომდა,
იმათ კი, ვინაც გამაგდებდა – ათას სიავეს.
მომასწავები ეგ ნიშნებიც აღმითქვა ღმერთმა:
მიწისძვრა ანდა მეხის გრგვინვა ან ზევისის ელვა,
ახლა კი მართლაც კარგად ვხვდები, რომ ამ ჩემს გზაზე
განა სხვარიგად, ისევ თქვენი წმინდა ნიშნებით
შემომიყვანეთ ღვთაებათა ამ წმინდა ტყერში.
ღვინის მოძულეთ არასოდეს არ შეგხვდებოდი
მე თქვენ პირველებს, მე – თავადაც მუდამ ფხიზელი.
ო, არც ამ ქვაზე დავჯდებოდი, მაგრამ, ღმერთქალნო,
დეე, მიბოძეთ აპოლონის მიერ აღთქმული
აღსასრული და იღუმალი გარდაცვალება,
უკეთუ ნაკლებ ღირსეულად არ მთვლით ამისთვის

მე, კაცთა შორის უსასტიკეს ტანჯვათა მნახველს,
ძველის სკოტოსის ტკბილო შვილნო, შემობრალებდეთ,
შემობრალებდე შენც, პალასით სახელდებულ
ყველა ქალაქზე უწმინდესო დიდო ათენო,
შემობრალებდე ოიდიპოს მეფის საბრალო
ანრდილს, რამეთუ არსადღაა ძველი სხეული.

ანტიგონე

იყუჩე, მამა, კარგად ვხედავ, შენს სანახავად
აქეთკენ მოდის უხუცესთა უცხო კრებული.

ოიდიპოსი

მე გაეჩუმდები, შენ კი, მოდი, გადამიყვანე
გზიდან ჭალაში, ვიდრე მათგან არ გავივინებ,
თუ რას იტყვიან, აკი სწორედ ცოდნა იძლევა
იმის პირობას, ფრთხილად ვიყოთ ყოველ საქმეში.

პაროქოსი

ქორო

სტროფი ა

შეხედე, ნეტავი ვინ იყო, სად გაქრა?
აქედან ნეტავი საითკენ წასულა იგი – კადნიერთა
შორის ყველაზე კადნიერი?
ეძებე იგი თვალებით,
ყოველგან მიაპყარ სმენა.
ვიღაც მოხუცი ყარბიბი – იგი
უცხოა ალბათ; ამ წმინდა ტევრში
ვერ შეხედავდა შესვლას ჩვენგანი,
ამ დაუძლეველ ასულთა შორის,
რომელთა სახელის გვაშინებს ხსენებაც,
გვერდს ეუვლით რომელთ და თვალსაც ვერ ეუსწორებთ,
უხმოდ, უსიტყვოდ ჩაუუვლით მხოლოდ,
სულში კრძალული აზრით სავსენი,
ახლა კი ვიღაც მოსულა აქ და
წესი შეულახავს,
თუმც ყველგან ვეძებე მე იგი თვალებით,
აქამდე არ ძალმიძს,
გავიგო, მაინც რა იქნა იგი.

სინთემპა ა

ოიდიპოსი

აქა ვარ ის კაცი, რამეთუ ხმით ვხედავ,
როგორც იტყვიან.

ქორო

ვაგლახ, თ ვაგლახ!
ეგზომ შემზარავი ხილვად და სასმენად.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ამას გთხოვთ. უცხოვნო, ნუ ჩამთვლით მკრეხელად.

ქ ო რ ო

მფარველო კრონიდეს, ვინ არის ეს კაცი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ისა ვარ, ვის ხვედრსაც არაეინ ეტყოდა
კარგსა და ბედნიერს. ამ მიწის პატრონნო,
ხომ ცხადზე ცხადია, ხომ აღარ ვივლიდი
მე სხვისი თვალებით,
ან თავად წლოვანი ამ ბაღლის წყალობით?

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ა

ქ ო რ ო

ვაგლახ, ო, თვალებით სინათლე-დამქრალო,
ო, ნუთუ ეგეთი ბედ შაეი ყოფილხარ? ვხედავ, ცხოვრება
გრძელი გაქვს განელილი და მძიმეც.
თუმცაღა რამდენადაც ძალმიძს,
ვეცდები არ შეგმატო ტანჯვა.
შედიხარ,

შედიხარ, მაგრამ ჯობს არ შეხვიდე
მღუმარე ტყერის სიღრმეში, სადაც,
მწვანე ბალახით მორთულ მდელოზე
წმინდა ჭურჭელი ერთურთს შეურევს
თაფლიან სასმელს და წყალს ნაკადულისას.

ო, იმათ ერიდე, ბედშავო უცხოვ,
განვედ, გაშორდი ამ ადგილს, ჩქარა,
დიდი მანძილი იქმნას ჩვენ შორის.
ხომ გაიგონე, ტანჯულო მწირო?
ან იქნებ ის გინდა,
პასუხი მომიგო. მაშ, მოდი, აქ დადექ,
იქ, სადაც ყველას აქვს
უფლება დგომისა. მანამ კი დადუმდი.

ს ი ს ტ მ მ ა ბ

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა მოვიფიქროთ, რაღა ექნათ, შვილო?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

რაც ამათ სწადიათ, ისა ექნათ, ძვირფასო,
დაეუთმოთ, რაცა ხამს, ვისმინოთ ამათი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაშ, ხელი მომკიდე.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

მე უკვე გეხები.

ოიდიპოსი

თქვენდამი დანდობილს და თქვენთან გადმოსულს,
ნურაფერს დამაწევთ, უცხონო, უკეთურს.

სტროფი ბ

ქორო

ვერვინ, ვერასდროს გაგაძევებს ძალმომრეობით,
მოსუცო კაცო, ამ ლოღებიდან.

ოიდიპოსი

კმარა თუ არა?

ქორო

უფრო წინ მოდექ.

ოიდიპოსი

კიდეუ...

ქორო

ქალწულო, წინ გამოუძებ,
შენ ხომ ყველაფერს კარგად ხედავ.

ანტიგონე

მომენდე, მამა, გაგიძღვები და
უკან გამომყეუ ბრმა ნაბიჯებით.

ოიდიპოსი

ანტიგონე

ოიდიპოსი

ქორო

უცხოე უცხოთ შორის, ტანჯულო,
გადაწყვიტე და ზიზღით განაგდე
ჩვენი ქვეყნისთვის მიუღებელი,
ხოლო მისაღები შეიყვარე

სისტემა ბ

ოიდიპოსი

მაშ, წამიყვანე, ჩემო ძვირფასო,
სადაც ღვთისმოსავ ზრახვით განმსჭვალულთ თქმაც შეგვეძლება

და საპასუხო სიტყვის მოსმენაც.
ნუ შევეურჩებით უცილოდ მოსახდენს.

ანტიტროფიბ

ქორო

აქეთ წამოდი. შეჩერდი და ამ ლოდის ძვიდეს
ნულარ გასცდები, ბედკრულო კაცო.

ოიდიპოსი

აქ ვიყო?

ქორო

აკი გითხარი, კმარა!

ოიდიპოსი

ვიღვე თუ ღავეჯღე?

ქორო

ლოღზე დაჯექი
და დაბლა გვერდზე დაიხარე.

ანტიგონე

მამა, მომენდე, მშვიდად და წყნარად
ნაბიჯი შენი მიაღვი ნაბიჯს.

ოიდიპოსი

ვაგლახ, ო, ვაგლახ!

ანტიგონე

შენი სუსტი და მოხუცი ტანით
ხელებს მიენდე მოსიყვარულეს.

ოიდიპოსი

ო, მძიმე ზვედრო!

ქორო

ბედკრულო, ახლა, როცა დამშვიდდი,
გაბედე, გვითხარ, ვინ გშობა ქვეყნად,
აქ რამ მოგიყვანა აგრერიგ თანჯული.
რას მოგვიყვები შენს სამშობლოზე.

ეკლოსი

ოიდიპოსი

ო, უცხო კაცნო,
გამამევეს, ოლონდ... ო, ოლონდ...

ქორო

მაინც რას გვიკრძალავ, მოხუცო კაცო?

ოიღიპოსი

ო, მეტად ნულარ, ნულარ ეცდები,
ვინაობაზე მკითხო რაიმე.

ქორო

ვინა ხარ მაინც?

ოიღიპოსი

ჩემი მოდგმა შემზარავია.

ქორო

გვითხარი!

ოიღიპოსი

ღმერთო, რა კუთხრა, შვილო?

ქორო

თქვი, უცხო კაცო, ვისი თემის ხარ,
ისიც გვითხარი, ვინ გშობა ქვეყნად.

ოიღიპოსი

ვაიმე, ბედშავს, რაღა კენა, შვილო?

ანტიგონე

უკვე ზღურბლზე ხარ, უთხარი, მამა,

ოიღიპოსი

კეთილი, კეტყვი, ვერ ვძალავ უკვე.

ქორო

ნულარ აყოვნებ, ჩქარა გვითხარი.

ოიღიპოსი

ლაიოსის ძე თუ იცით?

ქორო

ვაგლახ!

ოიღიპოსი

ძე ლაბდაკიდთა გვარისა?

ქორო

ზეესო!

ოიღიპოსი

ოიდიპოსი?

ქორო

შენ ხომ არა ხარ?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ნუ შეგაშინებთ, რასაც მე გეტყვით.

ქ ო რ ო

ვაგლახ, ო, ვაგლახ!

ო ი დ ი პ ო ს ი

მე ბედშავს.

ქ ო რ ო

ვაგლახ!

ო ი დ ი პ ო ს ი

ახლა რაღა ვქნათ, მითხარი, შვილო?

ქ ო რ ო

წადით, გაშორდით ამ მიწას ჩქარა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვით აღასრულებ, რასაც შემპირდი?

ქ ო რ ო

ბოროტ წყენაზე შურისძიებას

აროდეს დასჯის, იცოდე, ბედი.

ტყუილს, სანაცვლოდ ტყუილმიგებულს,

ტანჯუა თუ მოაქვს მისი მთქმელისთვის.

ადექ, გაშორდი მაგ ადგილს ჩქარა

განედე, შორს წადი ჩვენი მიწიდან;

რამე ახალი ჭირი

თავს არ დაატეხო ქალაქს.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

წყალობით სავსე უცხოტომელნო,

ბოლომდე აღარ მოისურვეთ, რომ მოგესმინათ

მოხუც მამისთვის. არ ისურვეთ, რადგან შეიტყვეთ,

შეიტყვეთ ეგ ზომ უნებლიე მისი ცოდვები.

და აი, ახლა მე შეგთხოვთ ბედკრული,

მე მაინც შემინდეთ ამ ერთის მთხოვნელი,

მამა შეიბრალეთ ჩემი.

ო, გვედრებით, თავად შენ კი ჩემი თვალებით

ისევე გიტყერ მაგ თვალებში, თითქოს თქვენივე

სისხლისა ვიყო, თქვენიანი, ო, შეიწყალეთ

საბრალო მამა, ვით ღვთის ხელეპში

სწორედ ისე ვართ თქვენს ხელში ახლა.

თუმც არც კი ველით, გადმოგვხედეთ წყალობის თვალით.

გავედრებ შენთვის უსაყვარლეს ბავშვს და მეუღლეს,

ქონებასა და კერის ღმერთსაც გავედრებ ცრემლით...

განა გიხილავს მოკვდავი კაცი

ღმერთისგან მონიშნულ
ბელს გაჰქცეოდეს?

პირველი მანისოღონი

ქორო

ოიდიპოსის ქალიშვილო, კარგად იცოდე,
ეგზომ ბედშავნი, გვებრალები შენაც და ისიც.
მაგრამ ღიალი და უკვლავი ღმერთების შიშით
რაიც გითხარით, იმაზე მეტს ვერაფერს გეტყვით.

ოიდიპოსი

რა სარგებელი შეუძლია რომ მოიტანოს,
ხალხში ღარხეულ დიდებას და მშვენიერ სახელს?
ამბობენ თითქოს ქალაქებში ათენიაო
ყველაზე მეტად ღეთისმოსავი, მას თუ ძალუძსო,
შეიფაროს და მიეშველოს ბედკრულ უცხოელს.
ნეტა სად არის ჩემდა მომართ ესე ყოველი,
თუკი ამ წმინდა ფუძეთაგან მაყენებთ ახლა
და შორს მამეებთ სახელისგან შეშინებულნი,
განა საქმისგან ან თვით ჩემგან – მე ჩემს საქმეებს
ღათმენილს უფრო დავარქმევდი, ვიდრე ჩაღენილს,
თქვენ ხომ ის გსურდათ, დედა-მამაზე მეუწყა რამე.
მე კარგად ვიცი, მათ გამოა ეგ თქვენი შიში.
მანაც როგორ ვარ მე ბუნებით ბოროტი ნეტავ,
თუკი საქმითვე ვუპასუხე ჩაღენილ საქმეს?
განზრახ რომ მექნა, ამკვარადაც არ ვიქმდი ბოროტს.
თქვენთან მოსული არრასმცოდნე მოვსულვარ სულაც,
მათგან კი სწორედ მცოდნეთაგან ვევენ ესოდენ.
ღმერთებს გაფიცებთ, დამიცავით, რახან შემპირდით.
ღმერთების შიშით ნურასოდეს შელახავთ მეტად
უკვლავთა შორის ღირსეულსაც ხედავენ მუდამ
და უღირსებსაც ჭკერეტენ მათში. მათგან გაქცევას
ვეროდეს შეძლებს უსამართლო ვინმე მოკვდავი.
სწორედ მათ გამო ვდგავარ ახლა თქვენ წინ, უცხონო,
დე, ნუ ჩაიდნით, ნუ შელახავთ უღირსი საქმით
სვეკეთილი და დიდებული ათენის სახელს,
არამედ ისე, ვით მიმიღეთ ხელ შეუხები
მავედრებელი დამტოვეთ და დამიცავთ კიდევც.
ნუ დამამცირებთ სახილველად ეგზომ შემზარავს;
ღმერთშემოსილი და წმინდანი მოვსულვართ თქვენთან
და სარგებელიც დიდი მომაქვს ათენელთათვის.
როცა მეუფე მოვა ვინმე, თქვენი პატრონი,
მაშინ მოისმენთ, ყოველივეს მაშინ გაიგებთ,
ხოლო მანამდე არაფერი არ ქმნათ ბოროტი.

ქორო

პოი, მოხუცო, უეჭველი მოწინების და
კრძალვის ღირსია შენი აზრი, შენი სიტყვები

როდი არიან უსრულონი, ისე ვით აღრე.
დაე, ამ ქვეყნის მეუფეთა განბჭონ ისინი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაგრამ სად არის ქვეყნის მეფე, უცხოტომელნი?

ქ ო რ ო

თავისი მამის და წინაპრის დიად ქალაქში,
მასაც ეტყოდა ალბათ მაცნე, ჩვენ რომ შეგვეყარა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ო, ნუთუ მართლა მიწყალობებს ეგოდენ ზრუნვას,
რომ ბრმა ბერიკაცს აქ შეახლოს თავისი ფეხით?

ქ ო რ ო

ძალზე უზვადაც, თუ სახელი უხსენეს შენი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰო, მაგრამ ნეტაე ვინ აუწყებს ამ ამბავს მეფეს?

ქ ო რ ო

გზა გრძელი არის მეტისმეტად, მაგრამ მგზავრები
საკმაოდ სწრაფად ავრცელებენ სამეფოს ამბებს,
ეტყვიან მას და უმალ შენკენ გამოსწევს იგი.
შენს სახელს ყველა კარგად იცნობს, რაწამს ამცნობენ
შენ მოგაშურებს, ნებიერად ეძინოს თუნდაც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მისივე ქვეყნის და თვით ჩემდა საბედნიეროდ
მოვიდეს იგი – ვინ არ არის თავის მოკეთე.

ან ტ ი გ ო ნ ე

ო, კრონიდესო! რა ვიფიქრო, ან რა ვთქვა, მამა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა მოხდა, ჩემო ანტიგონე?

ან ტ ი გ ო ნ ე

ვილაცა ქალი
აქეთკენ მოდის ეტნურ კვიცზე ამხედრებული,
თესალიური ქუდი მალავს ქალის პირსახეს
თავისი ფართო ფარფლისაგან მომდგარი ჩრდილით.
რა ვთქვა?

მართლა ის არის, თუ არ არის, ზომ არ ვტყუვდები?
ხან ამას ვფიქრობ, ხანაც იმას. ვერაფერს ვამბობ.
ბედშავო...

არა, არ ვცდები. შორიდანვე შეაღერსება
გაბრწყინებული მისი სახე და მისი მზერა,
ეჭვი არ არის, ჩემს სანუკველ ისმენეს ვხედავ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

როგორ თქვი, შვილო?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

შენ შვილს ეხედავ, ძვირფასო მამა.

შენ შვილს და ჩემს დას, უკვე ხმებიც გარკვევით მესმის.

ი ს მ ე ნ ე

ო, რა ტყბილია და ძვირფასი ეგ თქვენი ხმები –

ღისა და მამის! ძლიეს გიპოვეთ და აი, ახლაც

გიყურებთ თქვენ და ძლიესღა გარჩევთ მწუხარებისგან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მოხვედი, შვილო!

ი ს მ ე ნ ე

რა ბედშავი ყოფილხარ, მამა!

ო ი დ ი პ ო ს ი

შვილო, აქა ხარ!

ი ს მ ე ნ ე

ჰო, აქა ვარ, ძლიეს მოგაღწიე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ხელი მომკიდე!

ი ს მ ე ნ ე

ჰა, ორთავეს გეხვევით, მამა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

დაო და შვილო!

ი ს მ ე ნ ე

ცხოვრებაო ეგზომ მძიმეო!

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჩვენ ორზე ამბობ?

ი ს მ ე ნ ე

და აგრეთვე ჩემს ბედშავ თაეზეც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რამ მოგიყვანა მაინც, შვილო?

ი ს მ ე ნ ე

შენ გამო ზრუნვამ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ნახვა მოგწყურდა?

ი ს მ ე ნ ე

პო და თანაც ამბები მომაქვს
ამ კაცთან ერთად, უერთგულეს მონად რომ შეპრჩა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

თქვი, შენი ძმები რაღას იქმენ ან სად არიან?

ი ს მ ე ნ ე

სადაც არიან, საშინელი რამ სჭირს ორთავეს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

პოი, რაოდენ მსგავსი არის მათი ყოფა და
მათი ბუნება ეგვიპტური ადათ-წესების.
ამ ქვეყნის კაცნი ჩვეულებრივ სახლში სხედან და
ქსელსა ბეჭავენ, ცოლები კი ამნაირ კაცთა
ნიადავ კარში ირჯებიან სარჩოს გულისთვის.
თქვენაც აგრე ხართ; იმათ, ვისაც ზრუნვა შეჰფერის,
ქალწულებივით ჩაკეტილან თავიანთ სახლში,
თქვენ კი მათ ნაცვლად იზიარებთ ესოდენ მძიმე
ჩემს კუთვნილ ტანჯვას. აჰა, ესეც – რაწამს ყრმობიდან
გამოვიდა და მოიმაგრა ნორჩი სხეული –
ბედშაეი მუდამ თან დაძვეება და უსინათლოს
მუდამ ერთგულად დამატარებს ტყესა და ღრეში.
ხშირად ატყდება უხამურს და ულუკმაპუროს
წვიმების თქეში, ხშირად ტანჯავს მზის სიმხურვალე.
საოცრად მტკიცე არად ავლებს იგი მშობლიურ
სახლში ცხოვრებას, ლუკმაპური თუ ექნა მამას.
შენ კი, ო, შეილო, ჯერაც ადრე შენს ბედკრულ მამას
კადმოსელთაგან იღუმალად რომ მომიტანე
ჩემს ცხოვრებაზე ნამისნევი ქურუმა სიტყვა,
ერთგული დარჩი, თებედან რომ გამომაძევეს.
და აი ახლაც მამისათვის ნეტავ რა სიტყვა
მოგაქვს, ისმენე, სამშობლოდან გრძელი გზით მოსულს.
ან იქნებ მართლაც არ აპირებ ავის უწყებას.

ი ს მ ე ნ ე

თუ რანაირი ტანჯვა ენახე, ძვირფასო მამა,
როდესაც შენსას ვეძიებდი ადგილ-სამყოფელს,
არ გეტყვი, რადგან აღარა მსურს, გაიხსენო და
კვლავ განვიცადო ერთგზის უკვე განცდილი ტანჯვა,
მე იმ ამბავთა საუწყებლად მოვსულვარ შენთან,
შენს ბედუკუდმართ ვაეიშვილებს რომ სჭირთ ამჟამად.
ჯერ აგრე სურდათ, კრეონტისთვის დაეთმოთ ტახტი.
ამით ახალი ბიწისაგან ეხსნათ ქალაქი.
საგვარეულო წყევლას ჭერეტდნენ და ავბედობას,
წყევლას, რომელიც გაუხარელ შენ სახლში მკვიდრობს.
ახლა კი ღმერთთა ნებითა და თვით მათი ავი
გონების ძალით შულღს მიეცნენ სამგზის ბედშავნი.

მმართველობა სურთ და ტირანის ძალაუფლება.
და, პა, ასაკით უმცროსი და გვიან შობილი
ტახტს ართმევს ადრე დაბადებულ პოლინიკეს და
შორს განაძეგებს სამშობლოდან. და ის კი თურმე –
ასეთი ხმები გავრცელდა და დაირხა ჩვენში, –
შორეულ არგოსს გაქცეულა, ახალ მოყვრებს და
ახალ მეგობრებს იძენს თურმე. აგრე ჰგონია,
ან დაიპყრობსო თვით არგოსი კადმეის დაბლობს,
ან ისევე თვით მას ატყორცნისო მაღალ ზეცაში.
ფუჭი სიტყვები როდი არის, რაც მე გითხარი,
არამედ საქმე საშინელი, მე კი არ ვიცი,
ვით მოუღებათ შენს ტანჯვაზე გული უკვდავებს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ნუთუ ისევე გაქვს ნუგეში და იმედი, ღმერთებს
ჩემი თავი აქვთ, რომ ესოდენ ბედშავს მიშველონ?

ი ს მ ე ნ ე

უცილოდ, მამა, თუკი ახალ ნამისნს ვენდობით.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰო, მაგრამ რომელს, რას გვაუწყებს ეს ნამისნევი?

ი ს მ ე ნ ე

მას, რომ ოდესმე თავისათვის საკეთილდღეოდ
მკვდარს ანდა ცოცხალს დაგიწყებენ ძებნას თებელნი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ამგვარი კაცი რა სიკეთეს მოვუტან ვინმეს?

ი ს მ ე ნ ე

მისნობა ამბობს, შენშიაო იმათი ძალა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ოდეს არცა ვარ, ნუთუ სწორედ ამ დროს ვარ კაცი?

ი ს მ ე ნ ე

ადრე დაცემულს კვლავ გაღზევებს უკვდავთა მოდგმა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ყრმად დაცემული მოხუცი სურთ რომ ამაყენონ?

ი ს მ ე ნ ე

იცოდე მამა, რომ კრეონტი განა თუ გვიან,
სულ მცირე ხანში გვახლება ამ საქმისათვის.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა განზრახვა აქვს, რას მიიბრებ, მითხარი, შვილო.

ი ს მ ე ნ ე

სურთ, რომ კადმოსის მიწის ახლოს გაცხოვრონ შენ და მათ ხელში იყო, ქალაქში კი არაროს შეგიშვან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

რაც გარეთაა, სარგებელი რა არის მისგან?

ი ს მ ე ნ ე

აეი იქნება მათთვის შენი სამარის ტვირთი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ღმრთის გარეშედაც, გონებითაც მიწველები ამას.

ი ს მ ე ნ ე

ამის გამაა, ქალაქის წინ რომ სურთ გაცხოვრონ, სურთ, რომ პატრონი აღარ იყო შენი თავისა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მიწას თუ მაინც დამაყრიან ჩემი ქალაქის?

ი ს მ ე ნ ე

არ შეიწყნარებს ამას, მამა, დაღვრილი სისხლი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაშინ ისინიც ვერ დამპლევვენ ვეღარასოდეს.

ი ს მ ე ნ ე

ოდესმე ტვირთად დააწვებათ კადმოსელთ ეგე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰო, მაგრამ როგორ, მაინც რისგან, ჩემო ასულაო?

ი ს მ ე ნ ე

შენი რისხვისგან, შენს საფლავთან რომ დადგებიან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვისგან შეიტყვე ყველაფერი, რაც მე გითხარი?

ი ს მ ე ნ ე

ღელვოს კერიდან დაბრუნებულ მლოცველებისგან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ფოიბოსმა თქვა, რომ ასეთი მომელის ხვედრი?

ი ს მ ე ნ ე

აგრე ამბობდნენ თებეს დაბლობს დაბრუნებულნი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჩემმა ვაჟებმა თუ გაიგეს ამაზე რამე?

ი ს მ ე ნ ე

მათაც შეიტყვეს და ორივემ მშენიერად იცის.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

და მას შემდეგაც, უკეთურთა რა ეს შეიტყვეს,
ტირანის ტახტზე გადაცვალეს მამაშვილობა?!

ი ს მ ე ნ ე

ტკივილით ვამბობ თუმცა ამას, მე მაინც ვამბობ.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

დაე, ნუროდეს დააქრობენ უკდავნი ღმერთნი
მათ ბედისმირ შუღლს და მტრობას. დე, თავად ჩემით
მოეღოს ბოლო მათ შუღლსა და მათ ორთაბრძოლას.
ბრძოლას, რომელშიც შუბით ლეწვენ ერთმანეთს ძმეები.
ისე, რომ არც ის არ გადარჩეს, ვინაც კვერთხსა და
ტახტსა ფლობს ახლა და არც იგი დაბრუნდეს როსმე,
ვინც გააძევეს; მათ ხომ ორთა მე – მათი მამა –
არც კი დამიცვეს, სამშობლოდან ასე უღირსად.
ეგების თქვა, რომ თვით მე მსურდა ეს და ქალაქიც
ჩემი სურვილის თანახმადვე მოიქცა აგრე.
არა და არა, სწორედ იმ დღეს და სწორედ მაშინ,
როდესაც სული მიდუღდა და ოდეს ბორგნეულს
დაქოლვა მწაღდა და სიკვდილი მიჩნდა საამოდ,
მაშინ არავინ ამისრულა ეგ ჩემი ნატვრა.
მერმე კი, როცა დამამდა მწარე ტკივილი,
და როცა მივხვდი, რომ უზომო ამ ჩემმა რისხვამ
უფრო სასტიკად მაზღვევინა, ვიდრედა ამას
იმსახურებდა შეცდომები, ქალაქმაც სწორედ,
სწორედ მაშინღა მოინდომა ჩემი განკვეთა.
მათ კი – დვილ შვილებს, თუმც შეეძლოთ დამხმარებოდნენ,
არც კი ისურვეს მამისათვის ეღონათ რამე.
სიტყვაც არა თქვეს და მათხოვრად გამწირეს მამა.
და, აჰა, ჩემი ასულები, რამდენადაც კი
ბუნება აძლევთ ამის ძალას, მუდამ ცდილობენ,
საფრთხეს მარიდონ და საზრდელი მიშოვონ მოხუცს.
ჩემმა ნაქებმა ვაჟებმა კი მშობლის მაგიერად
ტახტსა და კვერთხს და მიწის მართვას დაადგეს თვალი.
ისინი ვერროს იხილავენ ჩემში თანამდგომს,
არც კადმეაზე მმართველობა მისცემს სარგებელს
ოდესმე იმათ. განა მხოლოდ ისმენეს მიერ
აქ მოტანილი მისნობა ამის დასტური!
ჯერ კიდევ ადრე ფოიბოსმა მამცნო იგივე.
ახლა კი, დაე, მომიგზავნონ თუნდაც კრეონტი,
ანუღა ვინმე სხუა ძლიერი მამრი თებესი.
რადგან, უკეთურ სურვებთ და ო, უცხო კაცნო,
პატივმოსილი ღმერთქალების კრებულთან ერთად

სიმხნეს მოიკრებთ, დიად მხსნელად აღმავლენთ მაშინ
ამ მიწისათვის და მტერთათვის ჩემთა კი – ტანჯვად.

ქორო

მართლაც ღირსი ხარ, ოიდიპოს, და შენთან ერთად
ღირსი არიან სიბრალულის შენი ასულნიც.
და რახან სიტყვით გვეუვლინები ამ მიწის მხსნელად,
მეც მინდა ერთი სასარგებლო რჩევა რომ მოგცე.

ოიდიპოსი

ჩემო ძვირფასო, ყველაფერზე მზადა ვარ ახლა.

ქორო

დაე, განწმენდა ალასრულე ქალღმერთებისთვის,
ვისთანაც მოხველ და პატივი შელაზე ვისიც.

ოიდიპოსი

პო, მაგრამ როგორ, ო, მასწავლეთ, უცხოტომელნო.

ქორო

უპირველესად მარად მედინ წყაროსთვალვიდან
საკურთხი წყალი ამოიღე სუფთა ხელებით.

ოიდიპოსი

მერმე რაღა ვქნა, წმინდა ნაკდს ავიღებ ოდეს.

ქორო

კრატერებს ნახავ კაცის ხელით მარჯვედ ნაკეთებს,
დაე, თავები და ყურები შეამკე მათი.

ოიდიპოსი

შალის ბაფთებით, რტობით თუ კიდევ სხვა რამით?

ქორო

ახლად შეჭრილი კრავის მატყლით შეამკე მხოლოდ.

ოიდიპოსი

კეთილი, მაგრამ ამის შემდეგ რა აღვასრულო?

ქორო

წყალი დაღუარე აისისკენ პირშექცეულმა.

ოიდიპოსი

იმ ჭურჭლებიდან გადმოვღვარო, შენ რომ მითხარი?

ქორო

სამივეთაგან, მესამე კი სრულად დასცალე.

ოიდიპოსი

რითი შეეავსო ის კრატერი, მასწავლე ეგვიც.

ქორო

წყლითა და თაფლით, არ გაბედო ღვინის გარევა.

ოიდიპოსი

ღაროცა სითხით გაჯერდება მუქ-მწვანე მიწა?

ქორო

ორივე ხელით ზეთისხილის სამგზის ცხრა ტოტი
ზედ დააწყვე და ამნაირით ილოცე ლოცვით.

ოიდიპოსი

სწორედ ეგ მინდა მოვისმინო ყველაზე მეტად.

ქორო

„მათ, ვისაც ეუხმობთ გულმონწყალეთ, დაე, გულით და
დაე, წყალობით შეიწყნარონ მავდრებელი!“
გინდ შენ ევედრე ან შენს ნაცვლად სხვა იყოს თუნდაც,
ხმის აუწყევლად, ჩუმად წართქეი ლოცვის სიტყვები.
ნუ მოიხედავ, ასე ჩუმად წამოდი უკან.
შემწედ გექმნები, აღასრულებ უკეთუ ყოველს.
სხვარიგ კი შიში თუ მექნება შენ გამომხოლოდ.

ოიდიპოსი

გესმით, შვილებო, რა გვაუწყეს აქაურებმა?

ანტიგონე

გავივით, მამა, და გვიბრძანე, როგორ მოვიქცეთ.

ოიდიპოსი

თვით მე ვერ წავალ, რადგან ორი უბედურება –
უსინათლობა და სისუსტე – მუდამ თან მახლავს.
დაე, თქვენგანმა აღასრულოს იგი ერთ-ერთმა,
რამეთუ ვფიქრობ, რომ ათასის ნაცვლად თვით ერთი
სულიც იკმარებს, თუ ერთგული იქნება საქმით.
თუმცაღა ახლა აჯობებს, რომ ვიჩქაროთ, მე კი
ნუ მიმატოვებთ მარტოდმარტო; არ შეუძლია
აკი ჩემს სხეულს მოძრაობა დაუნძმარებლად.

ისმენე

დე, იყოს ასე, ყოველივეს მე აღვასრულებ,
მაგრამ მასწავლეთ, იქ როგორღა უნდა წავიდე.

ქორო

ტევრის მიღმა ის ადგილი, უცხო ასულო,
თუ რამ დაგჭირდეს, დარაჯს ჰკითხე იქავე მცხოვრებს.

ისმენე

აჰა, მივდივარ, ანტიგონე, შენ კი დარჩი და
მამას მიხედე, შვილს, რომელიც მშობლებზე ზრუნავს,
მათლამი გარჯა არც კი უნდა მიაჩნდეს გარჯად.

კომედი

ს ტ რ ო ფ ი ა

საშინელია თუმცა, უცხო კაცო, კვლავ გაღვიძება
იმ დამარხული ძველი ცოდვის.
ძლიერ მწაღია, რომ შევიტყო...

ო ი დ ი პ ო ს ი

რა გწადს, შეიტყო?

ქ ო რ ო

სავალალო და გარდაუვალი
ტანჯვა განმიცხადე შენი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

სტუმარმასპინძლობის გამო
ნუ გამამხელინებ ცოდვებს.

ქ ო რ ო

ყველგან რომ ისმის და რომ არ ცხრება,
მასზე მწაღია მართლის გაგება.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვაგლახ, მე ბედშავს!

ქ ო რ ო

გთხოვ, დამიჯერე, ნებას დამყვეი

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვაგლახ, ო, ვაგლახ!

ქ ო რ ო

ნებას დამყვეი, აკი თავად გისრულებ წაღილს.

ანტი ს ტ რ ო ფ ი ა

ო ი დ ი პ ო ს ი

ო, ჩავიდინე, ჩავიდინე ის ავი საქმე.
თუმცა ღმერთია ამის მოწმე –
ჩემი სურვილით არ მიქნია.

ქ ო რ ო

მაშ, როგორ მოხდა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

აებედ ქორწილით შემკრა ქალაქმა
სრულიად არაფრის მცოდნე.

ქ ო რ ო

ნუთუ დედაშენის ბედშავ
საწოლზე იწეკი მართლა?

ო დ ი პ ო ს ი

ოჲ, სიკვდილია ამის მოსმენა,
უცხოვე, ესენი ორივე ჩემი...

ქ ო რ ო

რისი თქმა გინდა?

ო დ ი პ ო ს ი

ასულნი, ორი სატანჯველი...

ქ ო რ ო

ზეესო, ო, ზეესო,

ო დ ი პ ო ს ი

ჩემივე დედის ტკივილებით იშენენ ისინი.

ს ტ რ ო ფ ი გ

ქ ო რ ო

ასულნი არიან?

ო დ ი პ ო ს ი

და ორი ღვიძლი და...

ქ ო რ ო

ვაგლახ!

ო დ ი პ ო ს ი

ო, ვაგლახ, ათასი სიამის ვიწვნე კეთება.

ქ ო რ ო

შენ განიცადე...

ო დ ი პ ო ს ი

განეიცადე აუტანელი.

ქ ო რ ო

შენ ჩაიღინე...

ო დ ი პ ო ს ი

მე, ო, არა!

ქ ო რ ო

მაშ, ვინდა?

ო დ ი პ ო ს ი

ბლკენი

აეილე, რომელიც აროდეს არ უნდა
ამელო ბედშავს ვალში მყოფი ქალაქისაგან.

ანტიტროფი

ქორო, ბედერულო! მოკალი...

ოიდიპოსი

ვინ? რა გსურს უწყოდე?

ქორო

მამა?

ოიდიპოსი

ო, ვაგლახ, პირველზე მეორეს მაყენებ ჭრილობას.

ქორო

აკი მოკალი...

ოიდიპოსი

პო, მოკალი. მაგრამ მე მქონდა...

ქორო

რა გქონდა?

ოიდიპოსი

ის, რაც გამამართლებს.

ქორო

და მაინც?

ოიდიპოსი

გეტყვი.

განა მე განზრახ მოკალი და დაელუპე იგი;
კანონით სუფთა არრასმცოდნე ეიქმლი ამ საქმეს.

მეორე მკისოდიონი

ქორო

და, აპა, ისიც, ეგევისის ძე. მეუფე ჩვენი
უკვე აქ არის, აქ მოსულა შენგან ხმობილი.

თესესი

ადრეც მსმენია მრავალთაგან, ადრეც ვიცოდი.
ვით დაისისხლე და შენივე ხელით დაიქრე
ეგ შენი თვალნი, ლაიოსის ძეო, გზაზედაც
მამცნეს შენზე და უფრო მეტად შეგიცან ახლა,
ოდეს სამოსი და საზარი ეგ შენი სახე
ცხადს ხდიან ჩემთვის, თუ ვინა ხარ, მე მებრალეები
და ამიტომაც, ოიდიპოს, მინდა შევიტყო,
თუ რა გსურთ ჩემი ქალაქისგან ან თავად ჩემგან
შენ და შენსავით სვეუბედურ მაგ შენს თანამდგომს.
მითხარ, რამეთუ ეგ ზომ მძიმეს, რას მეტყვი განა.

მე რომ უარით გავისტუმრო. მე, ვინაც თავად უცხოობაში ვიზრდებოდი ადრე შენსავით და სამშობლოსგან მოცილებულს ყველაზე მეტი განსაცდელი და უბედობა დამატყდა თავზე. სწორედ ამიტომ არცერთ უცხოს – შენი არ იყოს – უარს არასდროს არ ვეტყვოდი დახმარებაზე. რამეთუ ვიცი, რომ კაცი ვარ და რომ ამიტომ, ხვალინდელ დღისგან შენსაზე მეტს არაფერს ველი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მოკლე სიტყვაშიც სულდიდი და კეთილშობილი გამოჩნდი, თესეეს, და ამიტომ არც მე შემრცხვება, მოკლედ რომ გითხრა. შენ თავად თქვი, ვინა ვარ მე და ვისი შვილი ვარ ან რომელი ქვეყნით მოსული. ამადაც სხვას მე არრას გეტყვი, მას გეტყვი მხოლოდ, შენგან რომ ველი და სათქმელსაც ამით მოვრჩები.

თ ე ს ე ე ს ი

მაშ, სწორედ ეგ თქვი, რათა კარგად გავიგო იგი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მოვსულვარ, რათა უბედური ჩემი სხეული ძღვნად მოგიბოძო. ღარიბია თუმც ხილვად იგი, სარგებელს მასში მეტს იპოვი, ვიდრე მშვენიებას.

თ ე ს ე ე ს ი

ჰო, მაგრამ მაინც რა სარგებლით მოხვედი ჩემთან?

ო ი დ ი პ ო ს ი

მოუაამის დრო და გაიგებ, ჯერ ნურას მკითხავ.

თ ე ს ე ე ს ი

მაინც როდისთვის განცხადდება ეგ სარგებელი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

როცა მოვკვდები და შენ მიერ დავიმარხები.

თ ე ს ე ე ს ი

შენ აღსასრულზე მეკედრები, ცხოვრების გზას კი ან ივიწყებ და ან არაფრად აგდებ სრულიად.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰო, რადგან იგი თავს მანდ იყრის, მანდ იკრიბება.

თ ე ს ე ე ს ი

მაგრამ წყალობას მეტისმეტად მცირეს მთხოვ მართლაც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

კარგად იცოდე, საშინელი იქნება ბრძოლა.

თ ე ს ე ე ს ი

რა ბრძოლა? შენი ვაჟებისა? ან იქნებ ჩემი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

შვილები ძალას მოიხმარენ ჩემს წასაყვანად.

თ ე ს ე ე ს ი

უკეთუ ეგ სურთ, არც შენ გარგებს, რომ განერიდო.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მე რომ ვითხოვდი, სწორედ მაშინ გამაგდეს იმათ.

თ ე ს ე ე ს ი

უბედობის ჟამს არას გარგებს, ბედშაეო, რისხვა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაშინ მირჩიე, როს გაიგებ; ახლა – მისმინე.

თ ე ს ე ე ს ი

მაუწყე, რადგან არ შემფერის ზრახება უცებს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ყველაზე დიდი ბოროტება დამატყდა თავზე.

თ ე ს ე ე ს ი

ძველ ავბედობას ხომ არ ამბობ შენი გვარისას?

ო ი დ ი პ ო ს ი

არა! ამას ხომ ელინთაგან ყველა გაჰყვირის.

თ ე ს ე ე ს ი

ამაზე უფრო საშინელი რა გელის მაინც?

ო ი დ ი პ ო ს ი

აი, თუ რა მჭირს – უმოწყალოდ გამომაძევეს
ჩემი მიწიდან თვით ჩემივე ვაჟიშვილებმა
და ვერც ოდესმე დაებრუნდები ვით მამისმკვლელი.

თ ე ს ე ე ს ი

რადღა გიხმობენ, თუკი ცალკე იცხოვრებთ კვლავაც?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ღვთიური ბაგე აიძულებს, ასე მოიქცნენ.

თ ე ს ე ე ს ი

რა შიში არის, მათ რომ ტანჯაეს ამ მისნობიდან?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ის, რომ უცილოდ ეს ქვეყანა დაღუპავს იმათ.

თ ე ს ე კ ს ი

მინც რამ უნდა ჩამოაგდოს ჩვენ შორის მტრობა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

პოი, ეგვესის სანუკველო ძეო, მარტოდენ
ღმერთებს არ უწევთ სიბერე და ანდა სიკვდილი.
სხვას კი ყველაფერს ჟამი მუსრავეს ყოვლისმძლეველი.
ილევა ხოლმე მიწის ძალაც, ძალაც სხეულის,
კვდება ნდობა და უნდობლობა იშვის იმის წილ.
არც მეგობრებში, არც ქალაქთა შორის არ მკვიდრობს
კეთილგანწყობა ურყევი და შეუქცეველი.
ზოგისთვის ადრე, ზოგისთვისაც მოკვიანებით
ამო სიყვარულს კვლავ სიმწარე შეცვლის რაიმე.
და თუკი თებებს ნათელი დღე ადგას ამჯერად
და კარგად არის იგი შენთან, ზანგრძლივი ჟამი
დღეთა კვალდაკვალ აურაცხელს წარმოშობს დამეს
და მათ სრბოლაში ამჟამინდელ ამ მეგობრობას
მცირე სიტყვისთვის გაფანტავენ მძლავრი შუბები;
და მაშინ ჩემი ცივი გვაში, მიწად ჩაფლული,
მათ ცხელ სისხლს შესვაშს, თუკი ზეესი ზეესია კვლავაც
და ნათელია აპოლონიც მისგან ნაშობი.
თუმცაღა არ ზამს, დაფარულ ზე ვოუბნო ახლა.
მომეცი ნება, არ გაუწყო და შენგან მხოლოდ
ნდობას ვითხოვდე ძველებურად და თუკი ღმერთნი
არ მატყუებენ, არც შენ იტყვი, რომ ოიდიოსს
ამაოდ მიეც შესაფარი ამ შენს მიწაზე.

ქ ო რ ო

მეფეო, იგი ადრეც აგრე ამბობდა, თითქოს
ამგვარ სარგებელს მოუტანდა ამ ჩვენს ქვეყანას.

თ ე ს ე კ ს ი

განა კი ვინმე უკუაგდებს ამგვარი კაცის
კეთილგანწყობას, რომლისთვისაც, ვით მეგობრისთვის,
ზიარი არის დასაბამით ეს ჩვენი კერა?
ესეც არ იყოს, თვით ღმერთქალთა მავედრელია
და ძღვენსაც მცირეს არ გვიბრძობა მე და ჩემს მიწას.
მეც ყოველივე ამის გამო არ უკუაგდებ
მადლს ამ კაცისას, დე, იცხოვროს ამ ჩვენს მიწაზე.
თუკი აქ ნებავეს სტუმარს მოცდა, მაშინ შენ დარჩი
მასთან დარაჯად. ან, თუ უნდა, თვით მე წამომყვეს.
ამოიჩჩიე, ოიდიოს, რა გირჩენია,
მე კი ყველაფერს ავისრულებ რასაც ინებებ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ყოველი მადლი მიანიჭე, ზევსო, ასეთ კაცს.

თესეესი

და მაინც რა გსურს? ჩემს პალატში წამოხვალ იქნებ?

ოიდიპოსი

ნეტაუ შემეძლოს. მაგრამ ეს ხომ ის ადგილია...

თესეესი

რა განგიზრახავს ამ ადგილას? თქვი, არ დაგიშლი.

ოიდიპოსი

სადაც ისინი უნდა ეძლიო, ვინც გამაძევა.

თესეესი

აკი აქა ხარ. იქნებ მართლაც დიდ ძღვენს მპირდები.

ოიდიპოსი

უკეთუ საქმით უერთგულებ შენსაკე სიტყვებს.

თესეესი

გჯეროდეს ჩემი და მომენდე; არ გილაღატებ.

ოიდიპოსი

ფიცი რომ გთხოვო, როგორც უღირსს, ვერ გკადრებ ამას.

თესეესი

ამ სიტყვაზე მეტს შენ ის ფიცი არრას მოგცემდა.

ოიდიპოსი

მაშ, რას მიპირებ?

თესეესი

რა გაშინებს ყველაზე მეტად?

ოიდიპოსი

ისინი მოვლენ.

თესეესი

დე. ამაზე ამათიზრუნონ.

ოიდიპოსი

მიმატოვებ და...

თესეესი

ნუ მასწავლი, რა გაეაკეთო.

ოიდიპოსი

და მაინც ვშიშობ.

თესეესი

გული ჩემი არ შიშობს სულაც.

თ ი დ ი პ ო ს ი

არ იცი მათი დანაქაღნი...

თ ე ს ე კ ს ი

მე ვიცი, ჩემი

ნების გარეშე ვერ წაგიყვანს აქედან ვერვინ.
ამო არის ქაღება და ცხელ გულზე თქმული
გრძელი სიტყვები მუქარისა. დაუბრუნდება
გონება მთქმელს და განქარდება ის დანაქაღნიც.
დაე, ისინიც დაგემუქრონ და დაგექაღნონ
შენი წაყვანით, მე კი ვიცი – აქეთ წამოსულთ
ძნელად სავალი და ვრცელი ზღვა დახვდება იმათ.
ასე რომ, მხნედ და მშვილად იყავ ჩემ გარეშედაც,
უკეთუ მართლაც ფობობსმა მოგვ ზაენა ჩემთან.
მე ისიც ვიცი, როცა შენთან აქარ ვიქნები,
ჩემი სახელიც კი დაგიცავს სიავისაგან.

პ ი რ ვ ე ლ ი ს ტ ა ს ი მ ო ნ ი

ს ტ რ ო ფ ი ა

ქ ო რ ო

ცხენებგანთქმული ამ დღად ქვეყნის
საუკეთესო კუთხეს მოსულხარ
თეთრ კოლონოსში, უცხოტომელო.
აქ ხომ ნიადაგ გალობს ბულბული,
ამ მწვანე ტევრში, ამ წმინდა ტევრში,
ხმაწკრილა და სეველიანი,
შეფარებული მუქ-მწვანე სუროს,
ანდა კრძალულ და ღმრთისთვის შეწირულ
ნაყოფით მდიდარ, მარად უმზუო,
უზამთრისქარო
უსიერ ტევრში, იქ, სადაც დადის
ალტყინებული ღიონისე, მისი გამზრდელი
ქალღმერთებისგან თანხლებული.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ა

ყოველდღე ზეცის ნამით ნაპკური
აქვე ნიადაგ ყვავის ნარცისიც
ლაშაზმტენება; ორი დიადი
ქალღმერთის ძველი გვირგვინი. აქვე
ოქროელვარე ყავის ზაფრანაც,
აროდეს სძინავთ და არ შრებიან
მარადმეღინი შენაკაღები
კუფისოსისა, არამედ მარად
ველებზე დის იგი და კამკამა წყლით
ანოყიერებს
მკერდფართო მიწას; ის არც მუზათა

ფერხულებს სძულთ და არც ხელებში ოქროს ალვირის
მპყრობელ ღვთაებრივ აფროდიტეს.

ს ტ რ ო შ ი ბ

ის ხეც აქვეა, რომლის სადარი
არა მსმენია, აზიაში ხარობდეს სადმე.
ანდა კელოფისი დიად ღორიულ
კუნძულზე იზრდებოდეს თუნდაც,
ხელითურგავი, თვით-ამოსული,
მტრის იარაღთა ელდა,
იგი დიდად ხარობს ამ ჩვენს ქვეყანაში –
ზეთისხილის ხე, ბავშვთა მზრდელი, ფოთოლნათელი.
მას ვერც ახალგაზრდა ხელყოფს მეუფე და
ვერც უზუცესი ქვეყნის მეფე,
აგრეთა, რადგან ზევისის თვალი დასცქერის იმას,
თვალი ყველაფრის მხედველი და ყოველის მცნობელი.
ათენაც მას ჭკრეტს თვალსხივოსანი.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი ბ

თუმცაღა სხვაც მაქვს უღიადესი
ქება-დიდება მშობლიური ჩემი ქვეყნისა;
ძღვენი დიადი დაიმონისა
მიწის დიდება: ტაიჭები და
ფიცხი კეიცები, ზღვაცა დიადი.
კრონოსის ძეო.
ო, პოესიდონ, შენ მიანიჭე
ჩვენს ქალაქს ეგზომ დიდი სახელი, რადგან პირველად
სწორედ აქ შექმენ ცხენის ალვირი,
შენივე ნებით მისრიალებს ესოდენ სწრაფად
მძლავრი ნიჩბებით გაწყობილი ზომადი ზღვაზე,
მიქერის და გვერდით ახლავს ასფეზა
ნერეიდების გუნდი.

მ ე ო რ ე მ ა ვ ი ს ო ღ ი ო ნ ი

ან ტ ი გ ო ნ ე

მხარეო ეგზომ ქებულო და ქებაშესხმულო,
შენ ახლა უნდა გაამართლო შენი სახელი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ახალი მოხდა, შეილო, რამე?

ან ტ ი გ ო ნ ე

კრეონტი მოდის
აქეთკენ, მამა, კრეონტი და მისი ამაღა.

ო ი დ ი პ ო ს ი

პოი, ძვირფასო უზუცესნო, გამოაჩინეთ,
რომ ამ ერთხელაც ღამიფარავთ ავებლობისგან.

ქორო

მერწმუნე, კვლავაც შეგეწვევი, მე თუ დაებერდი,
როდი მიხრწნილა ძლიერება ჩემი ქვეყნისა.

კრეოტი

სამეფოს კეთილგვაროვანო უცხო მოხუცნო,
თითქოსდა რაღაც ანაზღუელ შიშს ვხედავ ახლა
მაგ თქვენს თვალებში ჩემი მოსელის გამო ანთებულს.
ნუ გეშინიათ, ნურცაე სიტყვას მეტყვით რაიმეს,
თქვენ რომ გგონიათ, იმისათვის როდი მოვსულვარ.
მოხუცი ვარ და კარგად ვიცი, რომ ეს ქალაქი
ძლიერია და უდიდესი მთელს ელადაში.
ასაკით ამის თანატოლი გამომაგზავნეს,
რომ დავარწმუნო, კვლავ თებში დაბრუნდეს იგი.
განა თუ ერთმა იმათგანმა, მთელმა ქალაქმა
გამომავაგზავნა ამისათვის. მე – მის ნათესავს
ყველაზე მეტად მაწუხებდა მისი ვარამი.
მაგრამ, ბედკრულო ოიდიპოს, დამიჯერე და
დაბრუნდი ჩვენთან, მთელი ხალხი შენი ქვეყნისა
სამართლიანად გიხმობს უკან, მე კი – მეტადრე.
უბოროტესი თუ არა ვარ მოკვდავთა შორის.
ტანჯვას როგორღა არ მომგერიდა შენი სიმწარე,
ახლა, როდესაც შენ გიყურებ სვევამწარებულს,
მარად სხვის კარზე მოწანწალეს და ამ ერთადერთ
მსახურთან ერთად ღუკმაპურის საბრალო მთხოვნელს.
განა ოდესმე ვიფიქრებდი, რომ ამდენ ვარამს
ნახავდა იგი, ტკივილსა და ასეთ შერცხვენას?
მათხოვრად იქცა შენი შვილი შენზე ზრუნვამი.
მას, ამ ასაკში გაუთხოვარს, აგრე უმწეოს
ადვილად აპყრის პატივს ვინმე ამ ხეტიალში.
ბედშემავე განა ამ სირცხვილით მე არ მოგჭერი
თავი შენა და შენს ოჯახსაც, აგრეთვე ჩემს გვარს?
ვერსად დამალავ ამ სიმართლეს, მაგრამ ამჯერად
დამიჯერე და შენ დამალე იგი მშობლიურ
ღმერთთა გულისთვის, დამიჯერე, კვლავ დაუბრუნდი
მშობლიურ თებეს. მეგობრულად დაემშვიდობე
ამ ქალაქს; იგი ღირსი არის. მშობლიური კი –
უფროა ღირსი. დამბადებელს რომ სცე პატივი.

ოიდიპოსი

შენ, ო. ყველაფრის მკადრებელო, შენ, ვისაც ძალგიძს,
მართალი სიტყვით გაამზადო ჭრელი ხაფანგი.
მანც რას ცდილობ. ხომ არ გინდა კვლავ შემიპყრო და
მეტე ტანჯვისთვის მეორედვე ჩამიგდო ხელში?
ჯერ აგრე მსურდა, ოჯახური უბედურებით
მეტანჯა ბედშავს. და როდესაც განკვეთა გთხოვე,
არ მოისურვე მთხოვნელისთვის მაღლი მოგძმდენა.
ხოლო როდესაც მოვიჯერე ამ რისხვით გული

და ისევ ამოდ მომეჩვენა სახლში ცხოვრება,
შენც სწორედ მაშინ გამაძევე ჩემი თებუდან,
ჩვენს სიახლოვეს როდი თვლიდი საამოდ მაშინ!
ახლა კი, როცა კვლავ იხილე, რომ მთელი თებე
და მთელი ერი კვლავ კეთილი თვალთ მიცქერის,
გსურს გამიტყუო ავ საქმეზე ტკილად მოუბარს.
ძალად სიყვარულს რა სიამე ახლავს ნეტავი?
ევ იმასა ჰგავს, ვინმეს რამე სთხოვო და იმან
არც მოისურვოს შენი შევლა, მერმე კი, როცა
აგისრულდება ის ნატერა და საესე ხარ მისით,
მანაც გიბოძოს. მაღლი არის განა ევ მაღლი?
უაზროს განა მიიღებდი ასეთ სიკეთეს?
ცხადზე ცხადია, ამგვარ რამეს მთავაზობ შენაც,
სიტყვით ჩინებულს, ხოლო საქმით მეტადრე ბოროტს.
ამათაც ვეტყვი, რომ გამოჩნდეს შენი სიამე.
განა თუ მართლა შინ გწადია ჩემი წაყვანა,
გინდა თებესთან დამასახლო, რათა შენს ქალაქს
ღიადი ძლევა ააშორო ამ ქვეყნისაგან.
შენ ვერ მიიღებ ამას ჩემგან: სამაგიეროდ
შურისმგებელი ჩემი სული მარად იცოცხლებს
ჩემს ქვეყანაში, ჩემს ვაჟებს, კი, დე, ჩემი მიწა
იმდენი შეხვდეთ, სამარისთვის რომ ეყოთ მხოლოდ.
თებეს რა ხდება, შენზე უკეთ არ ვიცი განა?
იმდენად უკეთ, რამდენადაც უკეთვე მესმის
ფობოსისა და იმისი მამისა, ზეცისი.
ფარისევლური და ესოდენ გაქნილი ენით
მოსულხარ ჩემთან. მაშ, იცოდე, ემაგ სიტყვებით
სიამეს უფრო მეტს ეწევი, ვიდრე სარგებელს.
თუმცადა ვიცი, დარწმუნებას ვერ შეეძლებ შენსას,
მაშ, განვედ! ჩვენ კი აქ გვაცხოვრე, თუკი არა გეძულს,
არც აქ იქნება ავბედითი ჩვენთვის ცხოვრება.

კ რ ე ო ნ ტ ი

როგორ გგონია, ევ კამათი ვისთვის მოიტანს
მეტ სიამეს და უბედობას, ჩემთვის თუ შენთვის?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ყველაზე მეტად ის მაამებს, რომ ვერც ჩემი და
ვერც ამ მოწმეთა მოახერხო გადარწმუნება.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შე უბედურო, ფამთან ერთად არ მოღის განა
კაცთათვის ჭკუა? ასაკისა გრცხვენოდეს მაინც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ბასრი გაქვს ენა; მე არავის ვიცნობ მართალ კაცს,
ყველაფერზე რომ ახერხებდეს კარგად ლაპარაკს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ბერს ლაპარაკობ, საჭიროს კი არაფერს ამბობ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

შენ კი ყველაფერს მოკლედ ამბობ და მუდამ დროზე.

კ რ ე ო ნ ტ ი

განა თუ მათთვის, ვინც გონებით შენი სწორია.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჩემი და მათი სახელითაც გეტყვი, ო, განვედ,
ნურც თვალს მადევენებ, თუ სად უნდა ვიცხოვერო თაყვად.

კ რ ე ო ნ ტ ი

მათ უუხბობ მოწმედ – შენ კი არა – თუ რა სიტყვებით
უმაჰსინძღლები შენს მეგობრებს. მაშინ შეგაძყრობ...

ო ი დ ი პ ო ს ი

როგორ შემძყრობ, თანამდგომნი მიცავენ თუკი?

კ რ ე ო ნ ტ ი

გარდა ამისა, სხვა რამითაც მოგგერი სატყიყარს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაინც რა საქმე ახლავს ნეტაე მაგ შენს მუქარას?

კ რ ე ო ნ ტ ი

შენს ასულთაგან შევიყარო უკვე ერთი და
შორს გავაგზავნე, მეორეს კი მალე წავიყვან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვაიმე, შვილო!

კ რ ე ო ნ ტ ი

შეიცხადებ სულ მალე მეტად.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ხელში ჩაიგდე?

კ რ ე ო ნ ტ ი

მალე ესეც მე მეყოლება.

ო ი დ ი პ ო ს ი

უცხოტომელნი, რას აპირებთ? ნუთუ გამყიდით?
ნუთუ ამ მკრეხელს არ განდევნით თქვენი მიწიდან?

ქ ო რ ო

განვედ, საჩქაროდ გაგვეცაღე, უცხოტომელო,
შენ არც ახლა იქმ და არც ადრე იქმდი სამართალს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

მაშ, ისევ თქვენვე შეიპყართ, თქვენ წაიყვანეთ,
მსახურნო, იგი, რახან თავად არ სურს წამოსვლა.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

ვაიძე ბედკრულს. სად გავიქცე? ვის ვთხოვო შველა –
ღმერთებს თუ მოკვდავთ?

ქ ო რ ო

რას ჩაღიხარ, უცხოტომელო?

კ რ ე ო ნ ტ ი

შეამას არც კი შეეხებივარ, მე ჩემი მიმყავს.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

მიწის პატრონო!

ქ ო რ ო

უცხო კაცო, არ იქმ სიმართლეს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შე სიმართლეს ვიქმ.

ქ ო რ ო

შენ? სიმართლეს?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ჩემები მიმყავს.

კ ო მ მ ო ს ი

ს ტ რ ო ფ ი ბ

ო ი ღ ი პ ო ს ი

პოი, ქალაქო!

ქ ო რ ო

არ გაუშვებ? ძალას გაგემებთ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შეჩერდი!

ქ ო რ ო

არა, შენ ხომ მკრეხელობ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

თავად ჩემს ქალაქს შეებმები, თუ რამეს მანებ.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

განა მეც ამას არ ვამბობდი?

ქორთ

ჩქარა გაუშვი
ბავშვი.

კრეონტი

იმაზე ნუ მბრძანებლობ, რასაც არა ფლობ.

ქორთ

გაუშვი-მეთქი!

კრეონტი

მეკი ვამბობ, შენს გზაზე წადი.

ქორთ

მოდიო, ო, მოდიო, ადგილის მკვიდრნო,
ქალაქს, ჩემს ქალაქს ანგრევენ ძალით,
ო, მომაშურეთ.

ანტიგონე

ძალით მივყავარ, მომეშეუღელეთ, უცხოტომეღნო!

ოიდიპოსი

სადა ხარ, შვილო, ო, სადა ხარ?

ანტიგონე

ძალით მივყავარ.

ოიდიპოსი

გამომიწოდე ხელი, შვილო.

ანტიგონე

არ შემიძლია.

კრეონტი

ალარ წაიყვანთ?!

ოიდიპოსი

უბედური, მე უბედური!

კრეონტი

დღეიდან უკვე ვეღარ ივლი ასე გზადაგზა.
ამ ორი კვერთხით. შენ თუ ის გსურს, რომ დაამარცხო
შენი სამშობლო, მეგობრებო, რომელთა მიერ
ნაბრძანითა ვქმენ ეგ ყოველი მათმა ტირანმა,
დე, დაამარცხე, გავა დრო და ვიცი, შეიგნებ.
შენი თავისთვის არც ახლა იქმ სიკეთეს შენ და
არც ადრე იქმდი, მოყვასთადმი მუდამ ეჭვით და
რისხვით აღძრული. ეგ რისხვავა, მუდამ რომ გლუპავს.

ქორო

შეჩერდი, უცხოვ!

კრეონტი

მეკი ვამბობ, არ მომეკარო!

ქორო

არსად გაგიშვებ, სანამ იმით არ დააბრუნებ!

კრეონტი

სულ მალე, ალბათ, უფრო დიდსაც მომცემს მუქაფას
თქვენი ქალაქი, განა მხოლოდ იმით მოგტაცებთ.

ქორო

სხვარას აპირებ?

კრეონტი

შევიპყრობ და წავიყვან მასაც.

ქორო

საშინელს ამბობ.

კრეონტი

აღვასრულებ კიდევაც ნათქვამს.

ქორო

თუკი ამ ქვეყნის მეფე მოგცემს ამის უფლებას.

ოიდიპოსი

ო, ურცხვო ხმაო, გაბედავ და მეც შემეხები?

კრეონტი

შენ კი გაჩუმდი, გეუბნები!

ოიდიპოსი

პოი, ღმერთქალნო,

ნუ გამხდით უტყვეს და მათქმეინეთ ეგ ჩემი წყევლა.
უბოროტესო კაცთა შორის, ჩემს დამქრალ თვალებს
ეგ ერთი თვალიც წარსტაცე და წასელას აპირებ.
დაე, თვით შენც და შენს მოღვმასაც ისეთი მისცეს
ყოელისმხედველმა პელიოსმა სიცოცხლე სწორედ.
როგორიც თვითონ განვიცადე ჩემს სიბერეში.

კრეონტი

ხომ ყველაფერი დაინახეთ, ამ მიწის მკვიდრნო?

ოიდიპოსი

მეც მხედავენ და თავად შენაც და აგრე სჯიან –
საქმით ვნებული სიტყვებითლა თუ ვიცავ ჩემს თავს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

მე არ დავიცხრობ მრისხანებას, ძალით წავეიყვან,
თუმცა მარტო ვარ და ვამითაც დამძიმებული.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი ბ

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვაგლახ, მე ბედშაეს.

ქ ო რ ო

რა თავხედი ხარ, ამას თუ ფიქრობ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვფიქრობ.

ქ ო რ ო

არაფრად არ ჩაეთელი ათენს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

თვით პატარაც კი დაამარცხებს სიმართლით დიადს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ო. გესმით განა, თუ რას ამბობს?

ქ ო რ ო

ვერიზამს ამას.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ეგ ზევსმა იცის ერთადერთმა. განა თუ შენა.

ქ ო რ ო

თავხედობ განა?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ჰო, ეთავხედობ, შენ კი დაითმენ.

ქ ო რ ო

ხალხო, ო, ყველავე, ქვეყნის რჩეულნო,
საჩქაროდ მოდი, მოდი; მართლაცდა
სწადიან თვისას.

თ ე ს ე ვ ს ი

რა შფოთია? რა ძახილი? რად მომისმეთ ბომონთაგან,
ოდეს ხარებს შეეწირავდი კოლონოსის დიად მფარველს.
დიადი ზღვის ღმერთს და მეფეს? თქვით, მაუწყეთ ყოველივე,
რის გამოა, აქ რომ მოველ ქვეითად და ეგ ზომ ჩქარა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჩემო ძვირფასო, მე გიცანი შენივე სიტყვით,
საშინელი რამ დავითმინე მისგან ახლახანს.

თ ე ს ე ე ს ი

მაინც რა მოხდა? ო, მითხარი, ვინ გაენო მაინც?

ო ი დ ი პ ო ს ი

კრეონტი იყო, შენ მას ხედავ, ის უკვე მიღის,
ბოლო ნუგეში – ასულები წამართვა ვინაც.

თ ე ს ე ე ს ი

ამას რას ამბობ?

ო ი დ ი პ ო ს ი

რაც გარდამხდა, ის მოისმინე.

თ ე ს ე ე ს ი

საკურთხეველებს მიაშუროს დაუყოვნებლივ
მსახურმა ვინმემ და სუფველას, ვინც კი აქ არის,
ქვეითებსაც და ცხენოსნებსაც, აგრე უბრძანოს,
მთელი სისწრაფით გაეშურონ იმ ადგილისკენ,
ორი სავაჭრო გზა რომ ერწყმის ერთიმეორეს.
ვერც ასულები გაიტაცოს იმისმა ხალხმა
და არც მე გაეხზე დასაციანი უცხოელისთვის.
მაშ, როგორც ვბრძანე, ჩქარა! მას კი, უკეთუ მისი
შესაფერისი მრისხანებით აღვიძვრებოდი,
უენებელს არც კი გაუშვებდი ჩემი ხელიდან.
ახლა კი სწორედ იმ წესითვე მივიღებ იმას,
რა წესითა და რა კანონით თვითონ მოსულა.
ველარასოდეს მიატოვებ ამ მიწას შენით
სანამღის ისეუ აქ მომგვკრი ვატაცებულებს.
ღირსი არც თავად ჩემი იყო, რაც შენ მაკადრე.
არც შენი მიწის და არც მათი, ვინაც შენ გშობა,
როცა მოსული სამართალით მოსილ ამ ქალაქს,
ქალაქს, რომელიც უკანონოდ არაფერს სჩადის,
არაფრად ავღებს მის ადათებს და ვით მძარცველი
ძალას ხმარობ და, ვისაც გინდა, იტაცებ კიდევ;
უკაცრიელად ხომ არ თვლიდი ჩემს ქალაქს ანდა
მონებით სავსედ, მეც არაფრად მიგაჩნდი იქნებ?!
არცა თუ თებე გასწავლიდა ამგვარ სიავეს,
არც იქ არ უყვართ, არც იქ ზრდიან უკეთურ ვაჟკაცთ.
ვინძლო თუ არც შენ შეგაქებდა, რა შეიტყობდა,
ღმერთებისას და თვით ჩემივე კუთვნილს რომ ძარცვავე
და ძალით მიგყავს საცოდავი მავედრებლები.
ოღესმე მეც რომ მოვსულიყავი იმ შენს მიწაზე,
უზენაესიც რომ მქონოდა რამე უფლება,
ვინც ქვეყნის გამგე იქნებოდა, იმის გარეშე
გავიტაცებდით განა ვინმეს? მეხსოვებოდა,
თუ როგორ უნდა იქცეოდეს ქალაქში უცხო.
შენსავე ქალაქს არცხვენ ამით, ქალაქს, რომელიც
არ იმსახურებს ამგვარ რამეს; ხანგრძლივმა ჟამმა

დავაბერა და გონება კი ვაკლია ერთობ.
ადრეც ვამბობდი, ამჯერადაც ამასვე გეტყვი,
საჩქაროდ აქვე მომიყვანოს ასულნი ვინმემ,
უკეთუ არ გსურს, უნდობლად და ნაძალადევად
ამ ჩვენს მიწაზე დაგასახლონ. მე ამას ვამბობ
გონებითა და ამ გონების თანახმა ენით.

ქორო

ხედავ, სანამდის მიხველ, უცხოვ? კეთილშობილმა
აეისმოქმედად დაგვანახე ეგ შენი თავი.

კრეონტი

არც უკაცურად არ მივიჩნევ, როგორც შენა თქვი,
და არც უგნურად მე შენს ქალაქს, ეგეკსის ძეო.
აგრე იმიტომ გავაკეთე, რომ მტკიცედ მწამდა,
ამათზე არეინ დაიწყებდა ეგოდენ ზრუნვას,
მათ დასაცავად თვით ძალაც კი ეხმარათ ჩემზე.
აგრე ვიცოდი, მამისმკვლელს და ბოროტის მოქმედს.
კაცს, ვინაც ეგ ზომ ბიწიერი ცოლქმრობით შობა
ბილწი შვილები, არ მისცემდით ადგილს თქვენ შორის.
ისიც ვიცოდი, ბრძენთაბრძენი არუოპაგი,
მსაჯული თქვენი, არასოდეს მოგცემდათ ნებას,
ამ მანწანწალებს თქვენთან ერთად დაედოთ ბინა.
სწორედ ამ რწმენით დავეუფლე მე ჩემს ნადავლსაც.
თემცაღა ამას არც ვიზამდი, მას რომ ჩემზე და
ჩემს გვარზე ეგ ზომ საშინელი წყევლა არ ეთქვა.
ვთვლიდი, რომ ვნებულს შური უნდა შეძია მასზე.
რისხვისთვის განა სხვა სიბერე არსებობს ქვეყნად
სიკვდილის გარდა? მკვდარს არ შეძრავს ტანჯვა მარტოდენ.
მაშ, რაც გენებოს, ის ირჩიე. თუმც მართალს ვამბობ,
მარტო ვარ ახლა და ადვილად ძალგიმს დამძლიო.
მაგრამ იცოდე, იმ საქმისათვის, შენ რომ ჩაიდე,
თუმც ხნიერი ვარ, შეეცდები, მუქაფა გიზლო.

ოიდიპოსი

ო, უსირცხვილო თავხედობავ! მაინც ვინ გინდა,
რომ დაამბალო – მე თუ ისევე შენივე თავი?
მკვლელობაცა და ქორწინებაც, სხვა სიავენიც,
ეგ შენი ენა რომ მამბრალეებს აგრე უსირცხვოდ,
მე ბედშავს აკი უნებურად დამატყდა თავზე;
თვით დემრთებს სურდათ ამნაირად რომ მომხდარიყო,
ჩვენს მიმართ რაღაც ძველისძველი რისხვა აქვთ დემრთებს.
ჩემში რას ნახავ ისეთანირს, რის გულისთვისაც
აგრე სასტიკად გავწირავდი თავსა და ჩემებს?
აბა, განსაჯე, თუკი მამას დელფოში უთხრეს,
რომ შეილის ხელით სიკვდილია იმისი ხვედრი,
არ არის განა უსამართლო, ცოდვა დასწამო
კაცს, ვისაც მაშინ არც კი ჰყავდა დედა და მამა
და ქვეყანაზე არც კი იყო დაბადებული.

და როცა ეგ ზომ უბედური ვიშვი ამქვეყნად,
რომ მამის ხელში ჩავარდნილი მამას ვკლავდი და
არც კი ვიცოდი თუ ვის ვკლავდი ან ვისი ნებით,
ვით გამამტყუნებ ამ უნებურ საქმეში ნეტავ?
საბრალოვ, ისიც კი არ გაფრთხობს, შენი ღვიძლი ღის
ქორწინებაზეც რომ მაძალებ თავის მართლებას.
ამასაც მალე მოგახსენებ, არ გაეწუმდები,
რაკილა სინდისგარეცხილი აღმოჩნდი თავად.
მშობა, ო, მშობა, უბედურო, ო, ჩემო თავო,
მშობა არმცოდნემ არარასმცოდნე, მშობა და მერმე
მის ნაშობს მისდა სამარცხეინოდ შვილებიც მიშვა.
ეს კი მტკიცედ მწამს, მაგ სიავეს შენ განზრახ ამბობ,
მე კი არც მაშინ არ მინდოდა მისი შერთვა და
არც ახლა მინდა ლაპარაკი შენთან იმაზე.
მე ვერვინ მეტყვის იმ ქორწინზე რაიმე ბოროტს,
ვერც მკვლელობაზე მეტყვის რამეს, შენ რომ მაბრალებ
და გამუდმებით რომ მაყვედრი ბოროტი ენით.
თუმც მიახსუხე ამ კითხვაზე: ვინმე რომ აქვე
ბრალის არმქონეს მოსაკლავად დაგსხმოდა თავზე,
ჰკითხავდი ვანა, მამა არის იგი თუ მკვლელი,
თუ უმალ იმას მიუზღავდი, რაც ერგებოდა?
ეფიქრობ, სიცოცხლე თუკი გიყვარს, არად ჩათუღიდი
წესსა და კანონს, უმალ იქვე დასჯიდი მომხდურს.
უბედურება მეც ასევე დამატყდა თავზე,
მე ღმერთთა ნება წარმმართავდა, გაცოცხლებული
თვით მამის სულიც ამგვარადვე მეტყოდა ამას.
შენ კი, მკრეხელი, ვინაც ეფიქრობ, სწორად ვამბობო
ყველაფერს, რაიც სათქმელია და რაიც არა,
ჩემს დამცირებას ცდილობ ახლა, ხალხის წინაშე.
თესვისის კეთილ სახელს ლიქნი ამუკრად შენ და
მის ათენს აქებ სანიმუშო წესრიგით მცხოვრებს,
ეგ ზომი ქებით გარჯილხარ და ის კი არ გახსოვს,
რომ თუკი სადმე რომელიმე მიწა ღიდ ღმერთებს
მიაგებს პატივს, ათენია მათში პირველი.
შენ კი აქედან გაიტაცე ჩემი შვილები
და მოხუც მეუღრელს მეც აქედან მიტაცებ ახლა.
ამის გამოა ამ ქალღმერთებს რომ ვუხმობ სწორედ,
თავს ვავედრებ და გულმხურვალედ ვლაღაღებ ამას,
შემწუდ მექმნენ და თანამდგომად, რათა შეიგნო.
ქალაქსა ამას თუ რაგვარნი იცავენ მამრნი.

ქორო

მეფევე, წმინდაა ეგ მოხუცი; მისი ვარამი
დამლუპველია, მაგრამ იგი ღირსია შველის.

თესვისი

კმარა სიტყვები; იჩქარიან გამტაცებლები.
მათგან ვნებულნი – ჩვენ კი ისევ ადგილზე ვდგავართ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

რალას მიბრძანებ შენს წინაშე უძალოდ შთენილს?

თ ე ს ე ე ს ი

პირველი წადი, წინ გამიძებ შენს უკან მავალს,
და თუ ახლო გყავს დამალული საღმე ისინი,
თვითონ მიდი და დამანახვე, და თუკი იმათ
მიაქროლებენ ავაზაკნი – არ უშავს მასაც –
უკან მიჰყვება მათ მღვდარი, ვერ შეიძლება
ჩვენ გაგვექცენ და მაღლი უთხრან ამ ქვეყნის ღმერთებს.
ახლა კი წადი და იცოდე, მათი შემპყრობი
ჩვენვე გვიპყრიხარ, მონადირეც თვით შენმა ბედმა
მოგინადირა ვით ნადირი. ვეროდეს შეძლებ
უსამართლობით შეძენილის შენარჩუნებას.
ვერვინ გიშველის; მე ხომ ვიცი, ვერ შეგვბედავდი
ამ თავებდობას შენ მარტოკა, უიარალო,
სხვების იმედით ჩადიოდი ყველაფერს ამას.
სიფხიზლე არის ჩემი ვალი, რომ ეს ქალაქი
ერთ კაცზე სუსტი არ აღმოჩნდეს, მიმიხვდი განა?
ან იქნებ ახლაც არად გვაგლებ მე და ჩემს სიტყვას,
ისევე არად, როცა გევმას აწყობდი ჩვენზე.

კ რ ე ო ნ ტ ი

აქ თქვენთან მყოფი არრას გეტყვი, დაბრუნებულს კი
მეცოდინება, თუ რისი ქმნა აჯობებს ჩემგან.

თ ე ს ე ე ს ი

იქადნე, მაგრამ გაგვიძებნი, შენ კი აქ დარჩი
და შშვიდად იყავ, ოიდიპოს, გვეროდეს ჩემი –
თუკი არ მომკლავს, ვერ მონახავს სიმშვიდე ჩემს გულს,
ვიდრე უკანვე არ მოგიყვან შენ ქალიშვილებს.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ბედნიერება მოგენიჭოს შენი ჩვენდამი
სამართლიანი ზრუნვისათვის, კეთილო თესვეს.

მ ე ო რ ე ს ტ ა ს ი მ ო ნ ი

ს ტ რ ო შ ი ა

ქ ო რ ო

ნეტავი იქ ვიყო, სადაც
რვალის ხმოსან არესს აღძრავს
მაღე მამრთა იერიში,
პითიის დიად სანაპიროზე
ან ლამპრებიან წმინდა ნაპირზე,
იდუმალ წესებს ასრულებენ აქ ქალღმერთები
კაცთა ტომისთვის; ხოლო მათი მონა-ქალები –
ევმოლაბიები – ოქროკლიტით უბამენ ენას.

აგრე მგონია, რომ ბრძოლაში შეუპოვარი
დიდი თესვესი და უბიწო
ორი ასული
ბრძოლის ყიჟინით, გლოვის ზარით შეძრავენ მალე
მთელს ამ მიდამოს.

ანტიტროფი ა

დასავლეთით რბიან ეგებ
და დათოვლილ კლდეთა მხარეს
ეატისის ველებიდან.
იქნებ ცხენებით ან იქნებ სწრაფი
ეტლებით უნდათ გაექცნენ მღვევარს.
შევიპყრობთ იმათ; სასტიკია ჩვენი არესი,
სასტიკი არის თესვიდთა მრისხანე ძალა,
უელვარებენ უზანგები მემომარ ვაჟკაცთ,
და ჭენებაში მიუშვია ყველას აღვირი,
მხედრობა მიჰქრის, მიჰქრის ყველა,
ვინც კი თაყვანს სცემს
ცხენების მფარველ ათენას და ზღვათა მეუფეს,
რეას ძვირფას ძეს.

სტროფი ბ

იბრძვიან თუ ჯერაც არა?
თითქოს გული მეტყვის,
დავიხსნითო მალე
ასულთ ეგ ზომ გატანჯულთ და ნათესავთა გამო ენებულთ.
დღეს აღასრულებს რაღაცას ზეესი.
ღიად მღვევათა ვარ მე მისანი.
ნეტავ ჯარით სწრაფ და ფრთამალ გარეულ მტრედად
ეთერში, მაღლა ავჭრილიყავ დრუბელთა შორის,
ჩემი თვალებით ენახავდი ბრძოლას.

ანტიტროფი ბ

ზეესო, ღმერთთა შორის ყოვლის
მპყრობელო და მხედო,
მიეც ქვეყნის მცველებს
ძლევის ძალა, ყოვლისმძლევი იერიშით რომ აღიძრან.
და ათენასაც ვუხმობ სანუკველს
და მონადირე ღიად აპოლონს,
მის დასაც ვუხმობ, ზშირწინწყლება და ფეხებმარდი
ირმის ჯოგებზე რომ ნადირობს. შეველას ვთხოვ იმათ
ამ მიწისა და მისი ზალხისთვის.

მესამე ეპისოდორნი

ქორო

ო, უცხო მწირო, ნულარ იტყვი, თითქოს შენთვის
ცრულ მისნობდაო შენი მცველი; აჰა, ასულნი

ისევ აქეთ კენ იჩქარიან მსახურებითურთ.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

სად? რაო, რა თქვი? როგორა თქვი?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

მამა, ო, მამა,

ნეტავი ღმერთებს იმის ძალა მოეცათ შენთვის,
გეხილა კაცი, ჩვენი თავი მოგგვარა ვინაც.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

ო, შვილო, ნუთუ აქა ღვაზართ? ნუთუ აქა ხართ?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

თუსეკსმა გვიხსნა და დიადმა მისმა ამალამ.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

რომ მოგეხებით, მოეახლეთ, შვილებო, მამას,
ალარ ელოდა იგი უკვე თქვენ დაბრუნებას.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

მისალებს ითხოვ: ძლიერ წადილს მადლიც თან ახლავს.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

სად ღვაზართ? სად ხართ?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

ორივენი გიახლოვდებით.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

ჩემო ძვირფასნო!

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

ძვირფასია მშობლისთვის შვილი.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

ო, მამის კვერთხნო!

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

უბედურნო უბედურისა.

ო ი ღ ი პ ო ს ი

უძვირფასესნო ყველას შორის, ისევ მე მყავხართ.
რახან ჩემთან ხართ, არ დაეხედები სიკვდილს ბედშავად.
ამოიდექით, მომეკარით ორივე მხრიდან,
ჩემო შვილებო, ამარიდეთ ტანჯვა, რომელიც
მარტოდ ყოფნისას მომელოდა ეულად შეთნილს.
მოჰყევით, რაც კი თავს გარდაგხდათ, მოკლედ მიაძბეთ;
მაგ თქვენს ასაკში მცირე სიტყვაც საკმარისია.

ანტიგონე

მხსნელი ის არის. იმისი სჯობს მოსმენა, მამა;
ცოტა წველილი გეაქვს ამ საქმეში შენაც და ჩვენაც.

ოიდიპოსი

სიტყვა რომ აგრე გაუეგრძელებე ჩემს ქალიშვილებს,
ნუ გიკვირს, მეფევე, არ ველოდი მე იმით უკვე.
მე კარგად ვიცი, რომ ამ შვებას და ამ სიხარულს
არვის არ უნდა ვუმაღლოდე შენ ერთის გარდა.
განა სხვა ვინმემ, შენ იხსენი ჩემი შვილები.
დაე, რაც მე მწადას, ის გისურვონ ღიღმა ღმერთებმა
თავად შენაც და შენს მიწასაც, რადგან მე მხოლოდ
თქვენთან ვიპოვე ჭეშმარიტი ღვთისმოსაობა,
კაცთმოყვარება და ურყევის პირის სიმართლე.
ჩემსავე თავზე გამოვცადე ეს ყველაფერი,
რადგან რაცა მაქვს, შენგან მაქვს და არა სხვისგან.
მამ, მომეც ხელი, მეუფეო, ჩამოგართვა და
უკეთუ ამის უფლება მაქვს, შუბლზეც გემთხეიო.
ამას რას ვამბობ, ეგზომ ბედშავს სადა მაქვს ნება,
შეეგზო ვაქაცაცს, ვისაც ბიწი არანაირი
არ შეჰხეზია. ვერ გაეხედავ, ვერ შეგეხები
და არც შენ მოგცემ ამის ნებას, მოკვდავთა შორის
ისევე ჩემდენი ტანჯვის მნახველს თუ ძალუქს მხოლოდ
ჩემი ამგვარი თანაღმობა. აქედან გეტყვი:
და, გაიხარე, დე, ასევე გეზრუნოს ჩემთვის.

თესევსი

როდი მაკვირებს ვრცელი სიტყვა შენი, რომელმაც
შვილების ნახვით გაიხარე, არც ის მაკვირებს,
ჩემამდე იმით რომ მიაგე შენი სიტყვები,
გულგასანაწყენს არვინ ხედავს ამაში რამეს,
განა სიტყვებით ვცდილობთ ხოლმე, ჩვენი ცხოვრება
ღიღების ნათლით რომ შეემოსოთ, არამედ – საქმით.
აჰა, დასტური; რაც შეგფიცე, მოხუცო, სიტყვით,
არ გეტრუე და საქმით ექმენი; უენებელი და
გადარჩენილი აქ მოგგვარე შენი შვილები.
თუ ვით ვიხსენი მე ისინი, რა საჭიროა
ამაზე კვებნა, გოგონები გეტყვიან ამას.
ჯობს, იმ ამბავზე მომაწოდო რაიმე რჩევა,
აქეთ მომავალს რომ მაუწყეს გზაზე ახლაზან.
მოკლეა იგი, მაგრამ ღიღად გასაოცარი.

ოიდიპოსი

მინც რა არის? ამიხსენი, ეგევსის ძეო,
მე არრა ვიცი იმ ამბისა, შენ რომ გსმენია.

თესევსი

მითხრეს, თითქოსდა ვიღაც კაცი, არა თებელი
და მინც შენი ნათესავი, პოსიელონის

საკურთხევლებთან ჩამომჯღარა სავედრებულად.
მაშინ მისულა, მე რომ აქეთ მოვიჩქაროდი.

ო ი დ ი პ ო ს ი

საიდან არის ან რას ითხოვს თავის ვედრებით?

თ ე ს ე ვ ს ი

ეს ვიცი მხოლოდ, სწაღია, რომ რაღაც გაუწყოს.
მცირეოდენი, თანაც თურმე არასამძიმო.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მცირეო? განა მცირედისთვის შესთხოვდა ბომონს?

თ ე ს ე ვ ს ი

შენთან საუბნოდ აქ მოსული, იგი, ამბობენ,
ითხოვს, რომ მერმე უენებლადვე გავუშვათ უკან.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ვინ უნდა იყოს იგი მაინც, ბომონთან მჯდარი?

თ ე ს ე ვ ს ი

აბა, ლაფიქრდი, ნათესავი ხომ არ გყავს ვინმე
სადმე არგოსში, ამ წყალობას მოგთხოვდა ეინაც?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჰოი, ძვირფასო, მანდ შეჩერდი!

თ ე ს ე ვ ს ი

რა დაგემართა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

არა, არ მთხოვო!

თ ე ს ე ვ ს ი

რა არ გთხოვო, გამაგებინე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

მე უკვე ვიცი, თუ ვინ არის იგი მთხოვნელი.

თ ე ს ე ვ ს ი

ვინ არის იგი, ჩემი რისხვის ღირსი რომ იყოს?

ო ი დ ი პ ო ს ი

მეფეო, იგი საბულველი შვილია ჩემი,
სწორედ მის სიტყვებს ვერ ავიტან ყველაზე მეტად.

თ ე ს ე კ ს ი

არ შეგიძლია, მოუსმინო და რაც არ გინდა,
არ შეუსრულო, მაშ, რად გიძიძის მისი მოსმენა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

საძულველია ზმაც კი მისი, მეფე, მამისთვის,
მას რომ დაეუთმო, ნუ დამატან ამაზე ძალას.

თ ე ს ე კ ს ი

მაგრამ თუ ამას გაიძულებს საკურთხეველთან
მჯდარის უფლება, გვერდს აუვლი განა ღვთის ნებას?!

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

თუმცა ყმაწვილი ვარ, მამაჩემო, რჩევას მოგცემ და
გთხოვ, დამიჯერო, ადასრულოს, დაე, მეუფემ
სიკეთე, რაიც სულისათვის უნდა და ღმრთისთვის.
დაგვითმე ჩვენაც, დე, მოვიდეს ჩვენთან ჩვენი ძმა.
გაბედე, მამა! დამიჯერე, ვერ გამოგძალავს
იგი ისეთ აზრს, საზიანო რომ იყოს შენთვის.
მანც რას გაენებს, თუ მის სიტყვებს მოისმენ მხოლოდ?
აეი ზრახვები სიტყვებშივე ჩანან ყოველთვის.
შენი შვილია იგი, მამა, და ამიტომაც
თვით უარესი ბოროტების გამოც არა გაქვს
უფლება, მასაც ბოროტითვე გადაუხადო,
მიეცი ნება. სხვებსაც ტანჯავს მწველი რისხვა და
სხვებსაც ჰყავთ აეი და უღირსი შვილები, მაგრამ
მათ ბუნებასაც მოდრეკს ზოლმე მოყვასთა რჩევა.
განა ახლანდელს, ძველ სიმწარეს გახედე შენსას,
მშობლებსიგან რომ იწუნე ეგ ზომ სასტიკად.
თუკი იმათაც გაიხსენებ, მიხედები, მჯერა,
ბოროტი რისხვა რა სიავეს შეიქმს ბოლოსთვის.
მცირედი გახლავს განა ამის საბუთი თავად
შენ, ვინაც თვითონ დაითხარე შენი თვალები?
ო, დამიჯერე, ცუდი არის, სიმართლის მძებნელს,
დიღხანს რომ უწევს მისი თხოვნა. არ გვარგებს, მამა,
მეფის სიკეთეს სიკეთითვე რომ არ მიეუზლოთ.

ო ი დ ი პ ო ს ი

თქვენთვის საამოდ, ხოლო ჩემთვის ეგ ზომ სამძიმოდ
თქვენმა სიტყვებმა მძლიეს, შვილო. დე, იყოს, აგრე.
მაგრამ, მეფეო, თუკი იგი მართლაც აქ მოვა,
არვინ იუფლოს ჩემი სული, ჩემი სიცოცხლე.

თ ე ს ე კ ს ი

ერთხელ ზომ მთხოვე, მეორეჯერ ნულარას ამბობ.
მე არ ვიქაღი, მაგრამ გწამდეს, სანამდის ღმერთი
მფარველობს ვისმე, უენებელი იქნები შენაც.

მესამე სტასიონი

სტროფი

ქორო

ვისაც უნდა, რომ მეტხანს იცოცხლოს,
ვიდრე ბედისგან ერგება ხანი,
შეუფერებელს ესწრაფვის იგი,
ცხადზე ცხადია ჩემთვის ეგ სიბრძნე.
სატანჯველთათვის მრავალგზისი და
გრძელი დღეების რიგია ზვედრად,
ხოლო საამოს კერაფერს ნახავ
შენს წადილსა და შენს სურვილებს
მოჭიდებული. და ოდეს გიხმობს პადესი, ვინაც
არც ცეკვა იცის და არც სიმღერა,
ყველას ერთურთთან გაასწორებს, ყველას დაიხსნის
ბოლოს სიკვდილი.

ანტისტროფი

არ დაიბადო – აი, რა არის
ყველაზე კარგი და მერე ის, რომ
უკეთუ იშვი, საჩქაროდ ისევე
იქვე დაბრუნდე, საიდანაც მოხველ.
როცა გაივლის ახალგაზრდობა
უზრუნველი და ქარიფანტია,
რა ტანჯვა არის, შენ არ გეწვიოს,
რა ჯაფა, შური ანდა ზვაობა,
შუღლი, ბრძოლა და ანდა მკვლელობა?
ბოლოს კი მოდის საძულველი, ძალადამცლელი,
მარტოდ მშთენელი და უამური
სიბერე, რათა სიავეთა ყველა სიავე
ერთად აცხოვროს.

ეპილოგი

ქორო

ბედშვი იგიც ამ ხნისაა, განა მარტო მე.
ვით ყოველ მხრიდან ჩრდილოეთის ციკაბო ნაპირს
ატყდება ხოლმე ცივ ზამთარში და არყევს ტალღა,
ავრე ბორგავენ მოხუცის თავზე
შეშზარავეი და მძიმე ცოდვები.
მას ეხლებიან ისინი მუდამ.
ზოგი იქიდან, სადაც მზე ჩადის,
ზოგიც იქიდან, მზე რომ ამოდის.
ზოგი შუადღის სამხრეთ ქვეყნიდან
და ზოგი სულაც ჩრდილოეთით, ღამის რიპედან.

მეოთხე მაისოდირნი

ანტიგონე

სწორედ ის უცხო კაცი არის, როგორც ჩანს, მამა.
უმალოდ და მართოდმართო რომ მოღის აქეთ,
ცრემლის ნაკადი ღვარად ღასდის ბედშავს სახეზე.

ოიდიპოსი

ვინ არის იგი?

ანტიგონე

სწორედ იგი, ვისზედაც აღრე
თავად ვფიქრობდით; პოლინიკე მოღის აქეთ კენ.

პოლინიკე

ვაგლახ რაღა ვქნა, რა ვიტყვო, დებო, პირველად –
ჩემივე თავის უბედობა? თუ უბედობა
მამაჩემისა? სამშობლოდან გაძევებული
უცხო მიწაზე მოვიძიე შვილებთან იგი.
ეს რა ტანსაცმლით შეუმოსავს ბებერი ტანი.
მოხუცის ჭკუჭყით გაღვსილი ტანისამოსი
ტანზე ეკერის და მოხუცებულს გვერდებს უფიტავს,
თვალდათხრილ თავზე ქარისაგან აშლია თმები.
ალბათ ჩანთაშიც ასეთივე უღვეს საგზალი
და იმით კვებავს საბრალობელ, გატანჯულ სხეულს.
გვიან ვგებულობ მე ბედშავი ყველაფერ ამას.
თავადვე გეტყვი, კაცთა შორის უბოროტესი
ვეოფილვარ მართლაც, ამგვარ დღეში რომ გხედავ მამას.
მაგრამ ხომ მუდამ გვერდით უზის ტახტთან დიად ზევს
ლმობიერება ყოვლის მიმართ, დაე, შენთანაც
ის დადგეს, მამა. ალბათ შევძლებ გამოვისყიდო
ჩემი ცოდვები, გამრავლებას ვერ შევძლებ მათსას.
რად ღუშხარ?

მითხარი რამე, ნუ იბრუნებს პირს ჩემგან, მამა.
არ მეთყვი რამეს? ნუთუ ასე პატივშელახულს
გამიშვებ უკან და არ მეთყვი რაზე მრისხანებ?
თქვენ, ო, შვილებო ამ კაცისა, ძვირფასო დებო,
თქენც მაინც სცადეთ მამაჩემის ბაგის შერხევა,
უკარებელი რომ არის და ეგ ზომ სასტიკი.
სცადეთ, რამეთუ ღმრთის წინაშე ვედრებად მდგარი
არ გამაბრუნოს უსიტყვოდ და აგრე უღირსად.

ანტიგონე

რისთვის, მოხვედრი, ამაზე თქვი, ბედკრულო, რამე,
რადგან სიტყვები, სიხარული რომ მოაქვთ ჩვენთვის,
ან რამე წყენა, ან სიბრაულს აღძრავენ ჩვენში,
თავად მუნჯებსაც კი ამოჰგლეჯს რაიმე ბგერას.

პოლიტიკე

მამ, კარგი, ვიტყვი, მართლაც სწორად მითხარი, დაო, უპირველესად იმ ღმერთს ეუხმობ დახმარებისთვის, საკურთხეველებთან რომ ვედექი, ვედექი, რათა აქ მოვსულიყავ და ამ ქვეყნის მეფის ნებაართვით სათქმელი მეთქვა, მომესმინა მამის პასუხი, და მერმე მშვიდად წავსულიყავ. მეც ამას ვითხოვ თქვენგან, უცხოხო, თქვენგან, ღებო, და შენგან, მამა. ახლა კი გეტყვი, რის გულისთვის მოვსულვარ შენთან: განდევნილი ვარ სამშობლოდან, და ეს იმიტომ, რომ შენი ტახტი მოვისურვე ყოვლისმპყრობელი, ტახტი, რომელიც შენს უფროს ძეს ეკუთვნის წესით. ეტუოკლემ კი, შენმა შვილმა, ჩემზე უმცროსმა, თებეს ქვეყნიდან გამაძევა, პირველობა კი განა თუ სიტყვით დამიმტკიცა ან კიდევ საქმით, – უბრალოდ ხალხი შემოიმხრო. მე ახლა ვხედავ, ამის მიზეზიც ერინისი ყოფილა შენი; მისნებიც სწორედ ამნაირად ამბობენ ამას, რადგან არგოსში რომ მოვედი, მეფე აღრასტოსს სიძედ გავუხდი და ურყევი ფიცი შეეკარი ყველა იმასთან, აპიაში პირველებსა და იარაღვანთქმულთ რომ უხმობენ, შეეკარი, რათა იმათი ლაშქრის შვიდი რაზმით ვეკვეთო თებეს. ვეკვეთო, რათა ამ ბრძოლაში ან თავად მოვეკვდე, ან გაეაძევო იგი. ვინაც მე გამაძევა. იქნებ იკითხო, შენთან რისთვის მოვსულვარ მაინც? ფრიად მდაბალი თხოვნა გვაქვს და სავედრებელი შენდამი, მამა, თავად მე და ჩემს თანამდგომებს, ახლა ისინი შვიდი ალმით და შვიდი რაზმით თებეს კედლებთან შემართულან ქალაქის ირგვლივ. პირველი არის შუბოსანი და ფრინველებით მკითხავი ამფიარაოსი, ხოლო მეორე ტიდევსი არის ეტოლიელ ენესის ვაჟი, ეტუოკლე კი მესამეა არგოსს შობილი, მშობელმა მამამ ტალაოსმა რომ წარმოგზავნა, პიპომედონტი მეოთხეა, კაპანევსი კი, რიგით მეხუთე. დაწვასა და მიწად დამხობას უქადის თებეს, მეექვსე კი არკადიელი პართენოპაიოსი არის, ატალანტეს ძე დედის ხანგრძლივი ქალწულობით აგრე ხმობილი. თვით მე კი – შენი, და თუ არა შენი, აებელი ხვედრის ნაშობი – მაინც გენად მისხმობენ ვისაც. თებესკენ ვუძლერი არგოსელთა გულმამაც ლაშქარს. შენს ასულებს და შენს სიცოცხლეს გავედრებთ, მამა, მათ გავედრებთ და ამ ერთადერთ მადლსა გთხოვთ მხოლოდ, მე გადმომეცი შენი რისხვა ახლა, როდესაც ჩემს ძმანზე შურის საძიებლად მივდივარ თებეს, ძმანზე, რომელმაც მშობლიური მიწა წამართვა.

გადმომეც, რადგან, თუ მისანთა სიტყვებს ვენდობით, ვისიც შენ იყო, გამარჯვებაც იმას დარჩება. თებეს ღმერთებს და მის წყაროებს გაფიცებთ, მამა, დამიჯერე და დამყევ ნებას, ჩვენ ხომ ორივე მათხოვრები ვართ სამშობლოდან გაძევებულნი. სხვათა წყალობის შემყურენი ვცოცხლობთ ორივე და ხვედრიც სწორედ ერთნაირი შეგვხვდა მამა-შვილს. ის კი ტირიანი სახლში არის – პოი, მე ბედშავს – დაგვცინის ჩვენ და ზუიადობა ატკობს თავისი. თუკი გადაწყვეტ და ჩემს მხარეს დაიჭერ, მამა, სწრაფად და ერთობ უჭირველად დაემაზობ იმას, წაგიყვან, მამა, და გამყოფებ შენსავე სახლში, მე დაებრუნდები, გავაძევებ რაკილა იმას. შენი შეწვევით აღვასრულებ ამას ყველაფერს, ხოლო უშენოდ, ვიცვი, თავსაც ვერ გადავირჩენ.

ქორო

ვინაც ის შენთან მოიყვანა, იმ კაცის რიღით უთხარი რამე და უკანვე გაუშვი იგი.

ოდიპოსი

არა, მოხუცნო, ის რომ მართლაც ამ მიწის მპყრობელს არ მოეყვანა ჩემთან ახლა და თავად თესვეს არ მოესურვა, რომ პასუხი მიმეგო მისთვის, მართლაც ვერასდროს მოისმენდა ჩემ სიტყვას იგი, ახლა კი ღირსი შეიქმნება იმ სიტყვებისა, არაფრით რომ არ გაახარებს იმის სიტყვებულს. ბოროტო, აკი შენ იყავი იგი – კვერთხის და ტახტის მპყრობელი, ის შენი ძმა რომ უფლობს ახლა, – მშობელი მამა რომ განდევნე ქალაქიდან და ამ სამოსელის რომ არგუნე წილად ტარება. ახლა დასტირი ამ სამოსელს, ახლა, როდესაც აგრე ნატანჯი ჩემი სწორი მოჩანხარ თითქმის. განა საგლოვი, ისევე ჩემი სატარებია ის, სანამ ვარ და მეხსომები, ვითარცა მკვლეელი. აკილა სწორედ შენ ჩამაგდე ამ გასაჭირში, შენ გამაძევე, შენ გამოა, მოხეტიალე. სხვებს რომ გამოვთხოვ ყოველდღიურ ჩემს არსებობას. ეს გოგონები რომ არ მეშვა, ჩემი მრჩენელნი, ღღეს უკვე მკვლარი ვიქნებოდი შენი წყალობით. ჩემი მრჩენელნი, ისინია, მე რომ მშველიან, კაცი არიან ისინი და არა ქალები ჩემზე ზრუნვაში. თქვენ კი არ ხართ ჩემგან შობილნი. ამადაც გიცქერთ ბედისწერა, თუმცა განა ისე, როგორც იმხანად, როცა მართლაც დაიძვრებთან შენი რაზმები თებესაკენ, ვეროდეს დასცე შენ ეგ ქალაქი, უფრო ადრე შენი ღვიძლი ძმის სისხლით შეღებულ შენს თავს დასცემ შენს ძმასთან ერთად.

თანადგომისთვის დიდ ქალღმერთებს ვღალაღებ, რათა
თქვენი მშობლების დაფასება შეიგნოთ თქვენაც
და უკადრისად არ განდევნოთ დაბრმაკებული
მშობელი მამა. როდი იქმნენ ამას ესენი,
ამადაც სწორედ მათ იუფლონ შენი კვერთხი და
შენი დარბაზნი, თუკი კვლავაც კრონიდთან ჰგიეს
კანონთა მცველი სამართალი თავდაპირველი.
შენ კი, ო, განვედ, საძულველო, შენ არ გყავს მამა,
უბოროტესო ბოროტთაგან, მუდამ თან გღვედეს
წყველა, რომელსაც მე აღვაუღენ: არცთუ მშობელი
მიწა დაიყრო შენი შუბით და არც ოდესმე
უკან დაბრუნდე შენს არგოსში, დაე, შენივე
ძმის ხელით მოკვდე და თვით მოკლა, ვინც გაგაძევა.
აგრე გწყველი და ტარტაროსის მზარავ ნათესავს
ერებოსს ეუხმობ შენც თავისთან დაგიღოს ბინა.
ამ ქალღმერთებსაც ვღალაღებ და არესსაც ეუხმობ,
არესს, თქვენ შორის საშინელი შუღლის ჩამომადგდებს.
ხომ მოისმინე, მაშ, გაშორდი და მოახსენე,
ყველა კადმოსელს და შენდამი ესოდენ ერთგულ
იმ შენს მეგობრებს, თუ რად მისცა ოიდიპოსმა
ასეთნაირი საბოძვარი თავის ვაჟკაცებს.

ქორო

როდი ვხარობდი, პოლინიკე, აქეთ მომავალ
შენი გზის გამო – ო, ახლა კი გასწი საჩქაროდ!

პოლინიკე

ვაიძე, გზაო, ვაი, ჩემო უბედურებაე,
ო, მეგობრებო, როგორია ჩვენი გზის ბოლო,
ჩვენი, ვინც არგოსს ვეშურებით – ჰოი, მე ბედშავს –
სწორედ იმგვარი, რომ არ ძალმიძს, ჩემს თანამდგომებს
მოუუთხრა მასზე, ვეღარც უკან დავიხვე უკვე,
დამუნჯებული უნდა შევხვედე ჩემს ბედისწყრას.
ო, ჩემო დებო, ო, თქვენ მაინც, ვინაც მშობელი
მამის წყველანი მოისმინეთ უსახტიკესი,
უკეთო მართლა აღსრულდება ეს შეჩვენება
და თუკი სახლში დაბრუნდება ვინმე თქვენგანი,
დაე, თქვენ მაინც ნუ შელაზავთ, დებო, ჩემს პატივს,
საფლავში ჩამდეთ და დაკრძალვის მომავლეთ წესი;
მაშინ დღევანდელ სახელსა და მაგ თქვენს ღიღებას,
რომელიც მასზე მზრუნველობით მოგიხვეჭიათ,
ჩემზე ზრუნვითაც არანაკლებს შეჰმატებს სახელს.

ანტიგონე

ო, დამოკრე, პოლინიკე, გემუდარები!

პოლინიკე

რისი თქმა გინდა, ანტიგონე, ჩემო ძვირფასო?

ანტიგონე

სასწრაფოდ არგოსს მიაბრუნე შენი ლაშქარი,
ნურც თავს დაღუპავ და ნურც ქალაქს დაღუპავ შენსას.

პოლინიკე

არ შემიძლია; რადგან მერმე როგორ გაუძღვე
ლაშქარს, რომელსაც დაეაბრუნებ შიშისგან ერთხელ.

ანტიგონე

რა საჭიროა ხელმეორედ აღიძრა, ძმაო?
რა მადლს მოიგებ, თუ შენსავე ქალაქს დაანგრევ?

პოლინიკე

სამარცხვინოა გაქცევა და აგრეთვე ისიც.
ჩემზე – უფროსზე – უძრწუმესმა ძმამ რომ იცინოს.

ანტიგონე

ხედავ თუ არა, რა სწორია მისნობა იგი,
ერთმანეთისგან რომ აღვითქვამთ სიკვდილს ერთავს?

პოლინიკე

მას ხომ აგრე სურს, და დათმობა აღარც ჩვენ ძალგვიძს.

ანტიგონე

ვაი, მე ბედშავს, ვინ გაბედავს შენ რომ გამოგყვეს
მის მიერ აგრე ნამისნევი სიტყვების შემდეგ?

პოლინიკე

ცუღს არას ვიტყვი, კარგი სარდლის მოვალეობა
მუდამ საამოს უწყებაა და არა ავის.

ანტიგონე

მაშ, მართლა ასე გადაწყვიტე, ბედშავო ძმაო:

პოლინიკე

ნულარ მაკაეებ, ანტიგონე, ნულარ მაკაეებ,
უბედურია ეს ჩემი გზა უსასტიკესი
და წყველა აწევს მამისა და ერინიების.
თქვენ კი, უკეთუ წესს ამიგებთ, სიკეთე მოგცეთ
მალამა ზევსმა; განა ცოცხალს, მკვდარს მომეხვიეთ
ოდესმე ისევ. მაშ, გამიშვით, მშვიდობით, დებო,
ველარ მიხილავთ მხედველს მეტად.

ანტიგონე

ჰოი, მე ბედშავს!

პოლინიკე

ნუ მგლოვობ, დაო.

ანტისტროფი ა

ქორო

შეხედე, გრგვინავს და გრიალებს ზევის ნატყორცნი
ვეება მეხი, ყალყზე მიდვას თმები შიშისგან,
ო, ყალყზე მიდვას,
თრთის და ცახცახებს ჩემი სული, გარდამოსული
კვლავ იწვის ელვა.
რა აღსასრული მოდის ნეტაჲ, ძრწოლამ შემოპყრო,
მუდამ სიავე ახლავს მის გრგვინვას,
ო, დიდო ეთერო, ო, ზევსო!

ოიდიპოსი

ღვთისაგან კაცზე ნამისნევი აღსასრულია
მომდგარი, შვილნო, განრიდება აღარ ეგების.

ანტიგონე

საიდან უწყვი და საიდან დაასკვენ, მამა?

ოიდიპოსი

ვიცი ნამდვილად. მაგრამ ნეტაჲ წაყიდეს ვინმე
და ჩქარა ჩემთან მოიყვანოს ამ მიწის მეფე.

სტროფი ბ

ქორო

პოი, შეხედე, როგორ გრგვინავს შორს მომქუხარი
მეხი ზევისისა,
ო, შეგვიწყალე, შეგვიწყალე, მაღალო ღმერთო.
ნეტაჲ წყველიადა ხომ არ მოგაქვს დეამიწაზე?!
დე, სასიკეთოდ მოგველენოდეს შენი ნიშნება,
დაე, სამაღლოდ მოსულიყოს ჩვენთან ეს კაცი.
მაღალო ზევსო, შენდა ვლალადებ.

ოიდიპოსი

ახლოა უკვე? ნუთუ ისევე ცოცხალს მომისწრებს,
შვილებო, იგი და გონებით ჯერაც დაწმენდილს?

ანტიგონე

რანდერძი გსურს დაუტოვო იმის სულს ნეტაჲ?

ოიდიპოსი

ჩემგან აღთქმული მაღლი მინდა მივაგო იმას,
კეთილ საქმეზე საქმიტვე მსურს გადაეუხადო.

ანტისტროფი ბ

ვაგლახ, ვაიმე, შვილო, მოვედ; ო, მოვედ,
მოვედ, თუნდაც რომ
ჩვენი სამშობლოს განსაწმენდად სწირადვე ზეარაკს
ზღვათა მეუფე პოსეიდონს, მოვედ, ო, მოვედ.

ამ უცხო მოხუცს უნდა, რათა შენ და შენს ქალაქს
შენს მეგობრებსაც მაღლი უზღოს სამართლიანი.
გამოეშურე სწრაფად, პატრონო!

თ ე ს ე ე ს ი

რა მიზეზია, რა ხმაურით მოცულხართ ყველა
და ამ ხმაურში რატომ ისმის ხმა უცხო კაცის?
ზეციდან ხომ არ დაგტყდომიან ღიალი ზევისის
ელვა ან სიტყვა; ყველაფერი ძალუქს ღეთაებას,
ეგზომ ძლიერი ქარა შოტი ალაგზნო ვინაც.

ო ი დ ი პ ო ს ი

გნატრობდი, მეფეე, და მოხვედი, ამ გზაზე ალბათ
ვილაც უკვლავმა დაგაყენა შენს სასიკეთოდ.

თ ე ს ე ე ს ი

ახალი არის რამე, ძეო ლაიოსისა?

ო ი დ ი პ ო ს ი

ჩემი სიცოცხლის გარდატეხა, არ მინდა მოგვედე
და დანაპირი გავიცრუოთ შენ და შენს ქალაქს.

თ ე ს ე ე ს ი

რამე ნიშნებით განგიცხადლა ამგვარი ხვედრი?

ო ი დ ი პ ო ს ი

მაცნე ღმერთები მაუწყებენ ამას უცდომლად,
მათი ნიშნები არასოდეს გვატყუებს მოკვდავთ.

თ ე ს ე ე ს ი

მაინც რა იყო ეგ ნიშნები, მოხუცო კაცო?

ო ი დ ი პ ო ს ი

გრგეინვა მეხისა მრავალგზისი და უძლეველი
ხელით ნატყორცნი მრავალგზისი ელვის ისრები.

თ ე ს ე ე ს ი

მე მჯერა შენი; რაც წინასწარ გვითხარი ადრე,
ყველა აღსრულდა. თქვი, რას მიჩრეე, როგორ მოვიქცე.

ო ი დ ი პ ო ს ი

ეგვესის ძეო, მე გასწავლი სიბრძნეს, რომელიც
შენს ქალაქს მარად უბერებელ ქალაქად აქცევს,
იმ ადგილს, სადაც უნდა მოვკვდე, თავად გარწვენებ,
თვით წარგიძლეები, არვის შეულა არ დამჭირდება,
და შენ კაცთაგან ნურასოდეს ნუ ეტყვი ვინმეს,
სად იმყოფება, დაფარული სად არის იგი,
რათა მრავალი ფარისა და შუბის სანაცულოდ
მეზობლებისგან იგი იყოს თქვენი მფარველი.

იმას, რისი თქმაც მკრეხელობა არის ამჯერად,
თავად შეიტყობ, იქ რომ მოხვალ განმარტობით,
ქალაქელთაგან მე არავის არ ვეტყვი იმას,
დაფარე იგი თავად შენაც და როცა მოვა
სიკვდილის ჟამი, შენს მემკვიდრეს გაანდე მხოლოდ,
მეფიდან მეფეს გადაეცეს ნიადაგ იგი.
ღე, ასე დარჩეს შენს ქალაქში, სპარტთა მოღვმისთვის
მარად უძლეველ ღიღ ათენში. ქედმაღლობა კი
ქალაქთა შორის ბევრს სჭირს ზოლმე კეთილად მცხოვრებს.
გვიან აპყრობენ თავის მზერას ღმერთები იმას,
მათ წესს განუდგა და ზვაობას მიეცა ვინაც.
არ დაგემართოს შენაც ასე, ეგვესის ძეო.
ურემოდ იცი ყველაფერი, ახლა კი როცა
ღმერთის ნიშნება აჩქარებას მაუწყებს უკვე,
ნულარ ვაყოვნებთ, მივაშუროთ იმ ადგილს ჩვენაც.
შვილებო, უკან გამომყევით, მე გაგიხდებით
ჯერ არგავონილ წინამძღოლად, მე, ვინაც აღრე
თქვენვე დაგყავდით. გამომყევით, ნუ შემეხებით,
მევე მომანდეთ ჩემი წმინდა სამარის პოვნა,
სადაც ამ მიწით მიწერია რომ დავიფარო.
აგრე, აქეთკენ გამომყევით; აქეთ მიყვავარ
სულელების მეგზურ პერმესსა და ქვესკნელის ღმერთქალს.
პოი, შენ, ბნელო სინათლეო, ოდესღაც, საღლაც
ჩემი იყავი, ამჟამად კი უკანასკნელად
მეხები ტანზე. მივალ, რათა აღსრულებული
სიცოცხლე ჰადესს ჩავაბარო. ო, სანუკველო,
თავად შენაც და შენი მიწაც, შენი მსახურნიც
იყავით მარად ბედნიერი და სიმართლეში
მარადის ნეტართ მეც გახსოვდეთ, როცა მოგვეღებო.

მეოთხე სტახნიმონი

სტროფი ა

ქორო

თუკი ნება მაქვს, ჩემი ლოცვებით,
თაყვანი რომ გკეთ, უხილავო ღიღო ქალღმერთო,
და შენც, აჩრდილთა საბრძანისის ღიღო მეუფევე,
შენ, ო, აიღონევს, აიღონევს,
გემუდარები უდრტვიველი სიკვლილით ჩაჰხდეს
მოხუცი იგი სტიქისისა და აჩრდილთა სახლში,
რათა მართლაცდა უსამართლო და უთვალავი
უსასტიკესი სიმწარის შემდეგ
– მას რომ დაატყდა
კვლავაც აღავსოს იგი ღმერთმა სამართლიანმა.

ანთისტროფი ა

მიწის ქალღმერთო და უძლეველო
მხეცო, ჰადესის სტუმარმრავალ ბჭესთან რომ წეებარ,

და შენს ქვაბულში იღრინები ვულისწამლებად,
ბრდღვინავ, რამეთუ, როგორც ჩვენ ვამბობთ,
ბნელი ჰადესის დარაჯი ხარ მარადიული.
შენაც გეას და ტარტაროსის ბნელო ასულო,
მკვდართა საუფლოს ჩაიყვანო, გვედრი, ქვესკნელში
– შენს კართან მდგარი სამართლიანი
უცხოტომელი,
შენ, ვისაც გიბმობ მარადისად მიმაძინებელს.

მქსოღო სი

მ ა ც ნ ე

ქალაქის მკვიდრო, თუკი მოკლე სიტყვით ვიტყვოდი,
ამას გამცნობდით, აღარ არის ოიდიოსი.
ხოლო იმ ამბავს, რაც იქ მოხდა ცოტა ხნის წინათ,
ვერაინ შეძლებს მოკლე სიტყვით მოუთხროს ვინმეს.

ქ ო რ ო

მაშ, დაიღუპა, უბედური?

მ ა ც ნ ე

ეჭვიც არ არის,
სამარადისოდ მიატოვა მან ეს ცხოვრება.

ქ ო რ ო

და მაინც როგორ – ღვთის ნებით და უმტკივნეულოდ?

მ ა ც ნ ე

ესე ამბავი გაოცების ღირსია მართლაც.
აქედან როგორ გაემართა თავად ზედაედი,
რადგან აქ იყავ – არ უძლოდა მას წინ არავინ.
პირიქით მოხდა: თავად იმას მივყავდით ყველა.
მერმე კი, როცა მიაღწია ციტაბო დაღმართს,
სპილენძის კიბედ რომ ეშვება მიწის წიაღში,
გზაჯვარედინთან ერთ-ერთ გზაზე შედგა მოხუცი
უფსკრულის პირას, – ძმობის ნიშნად სწორედ აქ ღვანან
პირითოისის და თესვისის ქანდაკებები.
შუაში დადგა იგი მათგან, თორიკულ კლდისგან,
გულცარიელი მსხლის ხისა და ქვის სამარისგან.
დაჯდა, გაიძრო ჭუჭყიანი თვისი სამოსი,
მერმე ასულებს მოუხმო და განსაბანელად
და საკურთხეველად წყლის მოტანა უბრძანა შვილებს.
მათაც უძალევე მიაშურეს მწვანით შემოსილ
ღემეტრეს გორაკს, იქიდანაც კარგად რომ ჩანდა.
მსწრაფლ მოიტანეს ნაბრძანები, განბანეს იგი,
როგორც წესია და სამოსით შემოსეს თუთრით.
და ბოლოს, ოდეს განიხარა ყოვლითა ამით
და აღარ დარჩა არრა საქმე, რაც იმას სურდა,
მიწისმიერმაც სწორედ მაშინ იგრგვინა ზეესმა.

რა ესმათ მისი, აცახცახდნენ შიშით ქალწულნი,
მამას მუხლებში ჩაუვარდნენ და გლოვის ზარით
დიღხანს იცემდნენ ხელებს მკერდში ცრემლადენილნი.
და მან კი, ოდეს გაიგონა მათი გლოვის ხმა,
შშვიდად მოჰხვია ხელები და უთხრა: „შვილებო,
დღეს უკვე მეტად აღარა გვათ შშობელი მამა,
მოკვდა ყოველი ჩემუელი და თქვენაც უკვე
აღარ გექნებათ ჩემი რჩენა ჯაფად და ზრუნვად.
მე ვიცი, იგი მძიმე იყო, შვილებო, თქვენთვის,
მაშ, დე, ამ სიტყვამ განაქარვოს ეს თქვენი ტანჯვა.
არ არის ქვეყნად სიყვარული უფრო ძლიერი,
ვით სიყვარული ამ კაცისა. დაობლებულნი
ამიერიდან კეთილადვე იცხოვრებთ ისევ“.
აგრე ურთიერთს ჩაკონილნი დიდხანს ტიროდნენ
გულამოსკენილად სამიენი, და ბოლოს, როცა
იყურეს სამთა და ტირილი და მათი გლოვა
აღარ არღვევდა დამდგარ ღუმილს, ანაზღად რაღაც
ხმამ მოუწოდა ოდიპოსს და მაშინ მათაც
ყალყზე დაუდგათ შიშისაგან ზარგანხდილთ თმები,
რადგან ბევრგზის და ბევრი მხრიდან მოუხმო ღმერთმა:
„ო, ოდიპოს, ოდიპოს, რად ვაკვიანებთ
შენს წასვლას ნეტავ? შენ ისედაც დიდად დაყოვნდი“.
და როცა მიხვდა, ღმერთისაგან ვარო ხმობილი,
დიდი თესევსი, მიწის მეფე იხმო თავისთან.
და როს მივიდა იგი მასთან, უთხრა: „ძვირფასო,
მომეცი ხელი იმის ნიშნად, რომ არ უმტყუნებ
ასულელებს ჩემსას – თქვენც მიეცით, შვილებო, ხელი –
და შემომპირდი, რომ ერთგული იქნები მათი
და რომ ყოველთვის სასიკეთოდ იზრუნებ მათთვის“.
და მეფემ, როგორც კეთილშობილ ვაჟკაცს შეჰფერის,
დაუყვედრებლად შეჰფიცა და პირობაც მისცა.
და ყოველივე ამის შემდეგ ოდიპოსმა
შვილებს მოჰკიდა ხელები და ამგვარად უთხრა:
„შვილებო, უნდა დაჰმორჩილდეთ მოსახდენსა და
უნდა დატოვოთ ეს ადგილი, რათა არ ნახოთ
და არ ისმინოთ, რაც არა ხამს ხილვად და სმენად.
არამედ წადით და საჩქაროდ. მხოლოდ მეუფე
თესევსი დარჩეს, რათა ნახოს, რაც აქ მოხდება“.
აგრე თქვა მან და სუყველანი მას დაემორჩილდით.
გამოვეშურეთ ასულებთან ერთად და ყველას
ცრემლი გედოდა ნაკადივით. რა გამოვშორდით
იმ ადგილს, უკან მოვიხედეთ და დაეინახეთ,
რომ უკვე არსად აღარ ჩანდა იგი მოხუცი.
მეფელა იდგა, გაეწვინა ხელები წინ და
თვალეებს მალაედა, თითქოს რაღაც აუტანელი,
ზარგანმხდელი და საშინელი ხილვა ენახოს,
თუმცაღა მალე აგრე ეხედავთ, იჩოქებს მეფე
და თაყვანსა სცემს ღელამიწას, ხოლო სიტყვებით

დიდებულ ღმერთთა ოლიმპოსაც მიაგებს პატივს.
ხოლო რა ხედრით აღესრულა ოიდიპოსი,
თესვისის გარდა ვერვინ იტყვის მოკვდავთა შორის.
რადგან არც ღმერთის ცეცხლისმფრქვეველ ელვას დაუწკავს
და არც ზღვის ქარბუქს წაუღია საითმე იგი.
შესაძლო არის, რომ მეგზურმა ვინმე ღვთაებამ
წარგვეკარა იგი ან წყვდიადმა ჩაიკრა გულში.
არც ტანჯვით არის იგი მკვდარი და არც რაიმე
სნეულებისგან ძალმიხდელი, მოკვდავთა შორის
იგი – ყველაზე საოცარი. თუკი შე ვცდები,
არა მგონია, არ ცდებოდეს, ვინც ასე ფიქრობს.

ქორო

სადა არიან ასულები და ვინც მათ ახლდა?

მაცნე

შორს არ არიან, რადგან მოთქმის მკაფიო ხმები
მე მანიშნებენ, რომ აქეთკენ მოდიან ისევ.

კომპოსი

ანტიგონე

სტროფი ა

ვაგლახ, ვაიმე, საჭიროა, რათა ორივემ
სისხლი ვიგლოვით მამაჩვენისა,
ვიგლოვით ახლა და მერმისშიც ვიგლოვით იგი –
დაწყველილი და ავბელითი. ამ სისხლის გამო
აღრეც მრავალი ჯაფა გვადგა და მერმისშიაც
მრავალი გველის უბედურება.

ქორო

რა მოხდა, ბალო?

ანტიგონე

სწორედ ისე, შენ რომ გინდოდა,
რადგან არც არვისს მოუტაცნია
იგი და არც ზღვას. ბნელმა წიაღმა
ჩაინთქა იგი თავის წყვდიადში
შეუცნობელი ბედით და ხედრით.
ვაგლახ, ორთავეს, სვეუბედურთ! ო, ავბელითი
ღამე მომდგარა ჩვენს თვალებზე:
რომელ მიწაზე ანდა ბორჯნეულ
ზღაზე ვიპოვით ჩვენს ბედს ეულნი.
როგორ ვიპოვით ანდა სად არის
ჩვენი ცხოვრების მწარე საგზალი?!

ი ს მ ე ნ ე

არ ვიცი, ღაო, ნეტავი სისხლით
უძლომელ ჰადესს მოვეტაცე და
მამასთან ერთად მოვეკალ სულაც.
სიცოცხლეს, ღლეს რომ მომადგა ჩემთვის,
სიცოცხლე უკვე არც ეთქმის მეტად.

ქორო

თქვენ, შეილთა შორის გამორჩეულნი,
ღმრთის განაჩენი ღირსეულად ატარეთ მუდამ.
ნუ სტირით. ხვედრი, თქვენ რომ მოგვეგოთ,
სულაც არ არის აგრე სასტიკი.

ანტიგონე

ანტისტროფი ა

ო, მენატრება ის სიმწარე, ძვირფასი იყო
იგი – არაფრით გასახარი,
ძვირფასი იყო, როცა ხელით მიმყავდა იგი.
მამა, ო, მამა, ღელამიწის წყველიაღში მწოლო.
კარგად იცოდე, არასოდეს არ განელდება,
ჩვენი შენდამი სიყვარული.

ქორო

მან აღასრულა?

ანტიგონე

აღასრულა ის, რაც მას სურდა.

ქორო

რასურდა?

ანტიგონე

საღაც თავად სწადდა, იქ მიიცივალა
უცხო მიწაზე. მისი ლოგინი
მარად წყველიაღში ღანთქმულა ქვემოთ.
განა უცრემლო დაგვრჩა წუხილი;
მუდამ, ო, მუდამ გიგლოკებენ ცრემლადღენილი
ჩემი თვალები. არ ვიცი, მამა.
რა უნდა მოხდეს, სვეგამწარებულს
ეს ჩემი გლოვა რომ გამინელოს.
ვაიმე, უცხო მიწაზე გწადდა
სიკედილი, მამა, მაგრამ რად მოკედი
ასე სულ მარტო, ასე უჩემოდ.

ი ს მ ე ნ ე

ვაი, მე ბედშავს, რა ხვედრი გველის

ან კიდე შენაც, ძვირფასო დაო,
მაშისგან აგრე მოტოვებულებს?

ქორო

რაზან აგრეა, რომ მამათქვენმა
ნეტარად გახსნა, სანუკველნო, სიცოცხლის ბოლო
შეწყვიტეთ გლოვა; სიავისათვის
არავინაა მიუწვდომელი.

სტროფიბ

ანტიგონე

მოლი, დავბრუნდეთ, ძვირფასო.

ისმენე

რატომ?

ანტიგონე

სურვილი მტანჯავს...

ისმენე

რისი სურვილი?

ანტიგონე

სამარე მინდა ვიხილო, დაო.

ისმენე

ვისი სამარე?

ანტიგონე

მამაჩვენისა.

ისმენე

განა ვისა აქვს იქ მისვლის ნება?
ნუთუ ვერ ხედავ?

ანტიგონე

რას ვერა ვხედავ?

ისმენე

იმას, რომ...

ანტიგონე

მინც რასა, ძვირფასო?

ისმენე

მოკვდა და არვის არ დაუმარხავს.

ანტიგონე

მაშ, წამიყვანე და მეც მომკალი.

ი ს მ ე ნ ე

ვაი, მე ბელშავს, სად გაეატარებ
ამ ჩემს სიცოცხლეს სვეგამწარებულს
განწირული და დაობლებული?

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ბ

ქ ო რ ო

ნუ გეშინიათ, ძვირფასებო.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

საღლა გაეიქცეთ?

ქ ო რ ო

თქვენ დააღწიეთ თავი საფრთხეს...

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

ამას რად ამბობ?

ქ ო რ ო

არ დაგატყდებათ უბედურება.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

მე ვფიქრობ.

ქ ო რ ო

მინც რას ფიქრობ ნეტავ?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

არ ვიცი, როგორ დავბრუნდეთ უკან.
არ ვიცი.

ქ ო რ ო

ნულარ დაემე.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

ტანჯვა
დამაწვა.

ქ ო რ ო

აღრეც ხომ გაწვა.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

აღრე
ერთობ და აწ კი ზომაზე მეტად.

ქ ო რ ო

ტანჯვის რა დიდი ზღვა გერგოთ წილად!

ანტიგონე

ვაიმე, საღლა წავიდეთ, ზევსო?
რა იმედს მომცემს, რას მომიბოძებს
ნეტავ ამჯერად ღიღი ლუთაება?

სისტემა

თესეესი

შეწყვიტეთ, შეილებო, იმაზე გოღება,
რაშიაც მაღლი და ლამეა მიწისა;
ცოღეაა ამაზე ტირილი.

ანტიგონე

შენს ფერხთით განვერთხმით, ეგეესის ნაშობო.

თესეესი

რასა მთხოვთ, შეილებო? რისი ქმნა გწადიათ?

ანტიგონე

გეინდა სამარე მამაჩენისა
თავად ვიხილოთ.

თესეესი

არაუისა აქეს იქ მისეღის ნება.

ანტიგონე

რატომ გვითხარი ასე, პატრონო?

თესეესი

ჩემო შეილებო, მან აგრე თქვა, რომ მის სამარეს
არეინ არ უნდა მიეახლოს მოკეღაეთა შორის,
არეის არ უნდა განუეცხადო, საღ არის იგი,
საღ არის მისი წმინდა სამარე.
მან ისიცა თქვა, რომ ამგეარად თუკი ვიზამღი,
მარად ნეტარი შეიქმნება ჩემი ქეეყანა.
ღმერთმაც ისმინა ეს სიტყეები და
ზეესის პორკოსიც ისმენდა ამას.

ანტიგონე

რაკიღა თვითონ მას სურდა აგრე,
ნულარას ამბობ; ესეეც კმარა. მაგრამ, მეფეო,
გემუღარეებით, ჩვენს თებეში გაგეიშვი ისეე,
ძმების სიკეღიღი რომ აღკეეთოთ
ერთურთის ხეღით.

თესეესი

მასაც აგრე ვიქმ და ყვეღაფერსაც
თქვენს სასიკეთოდ რომ მინდა თავად

და მამათქვენის წმინდა მადლისთვის.
ამის ქმნა ჩემთვის როდის არის, შვილებო, მძიმე.

ქორო

მაშ, დამშვიდდით და ნუღარ გლოვობთ.
მეტს ნუღარ ტირით.
ურყევი არის სიტყვა მეუფის.

თარგმნა გიორგი ხომერიკმა

ანტიგონე

მოქმედი პირნი:

ანტიგონე

ისმენე

თებელ უხუცესთა ქორო

კრეონტი

დარაჯი

ჰემონი

ტირესიასი

მაცხე

ევრიდიკე

ექსანგელოსი

პროლოგოსი

ანტიგონე

ო, ჩემო დავო, საყვარელო ჩემო ისმენე.

იცი თუ არა. ჯერაც ცოცხლებს რას არ გვიშადებს
ოიდიპოსის სიძვეთა შორის კრონიდი?

აკი არც რამე ტანჯვა არის და არც ჭირია.

არც შერცხვენა და დატირება არის ისეთი.

ჩვენ სიმწარეში ჩემი თვალთ რომ არ მეხილოს.

და აი ახლა რა ბრძანებას ამბობენ ნეტაე.

სტრატეგოსისგან ქალაქელთა მიმართ გამოთქმულს?

შეიტყვე რამე? იქნებ სულაც არ გაგიგია

სიავე, რაიც ჩვენს ძვირფას ძმებს უნდა დაატყლეს.

ისმენე

არანაირი, ანტიგონე, მათი ამბავი

მე არ მომსვლია არც საამო, არც სამწუხარო.

მას მერე, რაც რომ ორივე ძმა დაეკარგეთ ორმა,

ორივე – ერთ დღეს ერთმანეთის ხელით მოკლული,

მას შემდეგ, რაც კი არგოსელთა ჯარი გაიქცა

თებედან წუხელ, არაფერი არ შემიტყვია

ამბავი რამე საეალალო, ანდა საამო.

ანტიგონე

კარგად ვიცოდი, ამიტომაც ვცდილობდი სწორედ

შინიდან გარეთ რომ გაეხებე და მართო შეთქვა.

ისმენე

მაინც რა მოხდა? აშკარაა, რაღაც გაღელვებს.

ანტიგონე

არ განუზრახავს განა კრეონტს ერთის დამარხვა,
ხოლო მეორის მივლება და პატივის აყრა?
როგორც ამბობენ, ეტეოკლე სიმართლითა და
პატივისცემით და წესრიგით დამარხა თურმე
მიწაში მკვდრებთან და ქვესკნელში პატივგებული,
საწყლად დაღუპულ პოლინიკეს ბედშავ გვამზე კი
ამბობენ თურმე, უბრძანაო მოქალაქეებს,
არ დაფლან ის და არ იტირონ. უსაფლავო და
დაუტირები ტკბილ ნადავლად რომ ერგოს ფრინველთ,
დამშეულად რომ აცხრებიან საამო სარჩოს.
აგრე ამბობენ, რომ კეთილმა თურმე კრეონტმა
მეცა და შენაც, გესმის, მეც კი ასე მიბრძანა.
აქ მოდის იგი, რათა ნათლად აუწყოს მათაც,
ვინც ეს არ იცის. საქმე ეგე როდია მხოლოდ
ფუჭი სიტყვები; ვინც გაბედავს იმის დამარხვას
სიკვდილს ირგუნებს ქალაქისგან და ქვით ჩაქოლვას.
აგრეა. ალბათ დაამტკიცებ სულ მალე თავად,
კეთილშობილი შობილხარ თუ სულთ მდაბალი.

ისმენე

თუკი ასეა, რითღა ძალმიძს ნეტავ მე ბედშავს,
შეეუწყო ანდა შეეუშალო ზელი ამ საქმეს?

ანტიგონე

კარგად დაფიქრდი, შეგიძლია, რომ დამეხმარო?

ისმენე

კი, მაგრამ, მაინც რა საქმეში, რა განვიზრახავს?

ანტიგონე

ასწევ თუ არა ჩემთან ერთად მოკლულის სხეულს?

ისმენე

დამარხვა გინდა? ამის ნება არა აქვს ქალაქს.

ანტიგონე

მაშ, უშენოდაც, მე დავმარხავ, ჩემსა და შენს ძმას,
შენ თუ არ გინდა. მოლაღატე მე ვერ გაეზღები.

ისმენე

ჰოი, ბედშავო, თვით კრეონტის აკრძალვის მერმეც?

ანტიგონე

რომ დამიშალოს, მას არა აქვს ამის უფლება!

ისმენე

ვაიმე, დაო, დაუფიქრდი, რა სამარცხვინოდ
და უსახელოდ დაგვედუბა მშობელი მამა,

თავის ცოდვათა მის მიერვე შეცნობის შემდეგ,
თავისი ხელით დაითხარა ორივე თვალი.
ამასთან ერთად მისმა დედამ და მისმა ცოლმა
სასირცხვოდ თოკზე დაასრულა თვისი სიცოცხლე.
აბა, მესამეც – ჩვენმა ძმებმა, ორივემ ერთ დღეს,
საწყალობლებმა და ერთურთის დამლუკელებმა,
საერთო ხედრი განუმზადეს ხელით ერთმანეთს.
ახლა კი ჩვენ ვართ დარჩენილი. აბა, შეხედე,
რარიგ ბედშავად ამოვწყდებით, ტირანთა ნებას
და ძლიერებას თუ გადავალთ ადათის ძალით.
უნდა დაეფიქრდეთ იმაზედაც, რომ ჩვენ ამქვეყნად
ქალეზად ვიშვით და არ ძალგვიძს კაცებთან ბრძოლა,
ესეც არ იყოს, ჩვენზე ძლიერთ ვუპყრივართ ხელში
და უნდა მოვდრკეთ, მეტი ჭირი ვვარგუნონ თუნდაც.
და მეც, ამდენად, შენდობასლა თუ შევთხოვ მხოლოდ
ქვესკნელის ღმერთებს, იმათ წესებს რომ გადავდივარ.
დავპორჩილდები ამა ქვეყნის ძლიერებს, რადგან
ქმნა ზედმეტისა უგნურება თუ არის მხოლოდ.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

მე არც ვაპირებ, გაიძულო, და რომც მესურვა,
ჩემთვის საამოდ არ იქმოდის შენ ამას მაინც.
დაე, იფიქრე, როგორც ფიქრობ, მე დავფლავ იმას
და ამის შემდეგ ნეტარებით მოვკვდები კიდევ.
მისთვის სანატრი სანატრელთან დაწვეები მაშინ,
აღმსრულებელი საღმრთო ვალის და დამნაშავე;
ხამს, მათ ვაამო უფრო მეტად, ვინც ქვესკნელშია,
ვიდრე აქა მყოფთ, მე ხომ მუდამ ქვემოთ ვიქნები.
შენ კი შელახე ღმერთთა წესი, რახან აგრე გსურს.

ი ს მ ე ნ ე

პატივშესალახს არრას არ ვიქმ. მოქალაქეთა
წინამძღვე კი მე არ ძალმიძს ამის ჩაღენა.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

დაე, ეძებე გამართლება, მე კი წაუღ და
ჩემს სანუკვარ ძმას აღეუმართავ სამარის გორაკს.

ი ს მ ე ნ ე

ვაი, ბედკრულო, მწარე შიში მიპყრობს შენ გამო.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

ჩემზე ნუ ზრუნავ, შენს ხვედრზევე იზრუნე, გიჯობს.

ი ს მ ე ნ ე

ჰო, მაგრამ, დაე, ნუვის ეტყვი, რასაც აპირებ.
არავის უთხრა, მეც ასევე არავის ვეტყვი.

ანტიგონე

ო, ნუ დამალავ! საბუღალესი იქნები უფრო
თუ გაჩემდები, ვიდრე მაშინ, ყველას თუ ამცნობ.

ისმენე

ვერ გააცივა შენი გული სასტიკმა სუსხმა.

ანტიგონე

მაგრამ მე ვიცი, ვის ვაპო ყველაზე მეტად.

ისმენე

ნეტა შეგებლოს. თუმც არ ძალგიძს და ისე ცდილობ.

ანტიგონე

თავს დავანებებ, რა თქმა უნდა, თუკი ვერ შეეძლება.

ისმენე

აზრი არა აქვს შეუძლებელს მოჰკიდო ხელი.

ანტიგონე

მე შეგიძლება, თუკი ასე ილაპარაკებ,
მიცვალებულსაც მტრად გაიხდი სამართლიანად.
მაგრამ მაცალე და ჩემივე უგნურებისგან
დამათმენინე ეგ სიკვლე. ისეთს არაფერს
არ გააკეთებ, სახელოვან სიკვდილს რომ ავცდე.

ისმენე

წადი, თუ გინდა, და იცოდე, სიგიჟეს სჩადი,
თუმც მოყვასთათვის მოყვასადვე დარჩები მუდამ.

პაროდოსი

ქორო

სტროფი ა

პოი, შხის სხივო! ყველაზე კარგო,
რაც კი აქამდე მოსულა ჩვენთან,
შენ განაბრწყინე ბჭეშვიდი თებე,
ბოლოს და ბოლო მოხვედი კიდევ.
შენ, ო, ოქრო-დღის წამწამო,
გადმოიარე ღირკესულ წყაროებზე და
თეთრ არგოსიდან მოსული კაცი,
თეთრი ფარით და მთელი იმისი
აღჭურვილობით შორს გააქციე.
გაარეკინე სწრაფი ცხენები,
პოლინიკეს და ეტეოკლეს შუღლის მიზეზით
აღუდგა იგი სამტროდ ჩვენს ქალაქს.
როგორც არწივმა ხმამჭექარე თავის ყვილით

გადაუქროლა ამ ჩვენს მიწას, გადაუქროლა და თოვლისფერი ფრთებით იყო იგი მოსილი, ჯაეშანში იყო ჩამჯდარი და ცხენის ფაფარით დამშვენებული მუზარადით მოსილი იყო.

ანტიტროფი ა

სახურაკებზე შეჩერებულმა შეიღბვიან თებეს ყოველი მხრიდან შუბნი უსწორა სასიკვდილონი, მაგრამ წავიდა მანამდის, სანამ სისხლით გაივსებდა ნისკარტს. მანამდე, სანამ აიღებდა გოდოლთა გვირგვინს ზეთით აღვსილი პეფაიტოსი, არესის დიდი გრგვინვა გაურცელდა იმის ზურგსუკან, დაუძლეველი იყო დრაკონი თებეს ბრძოლაში. თავმოქონეთა ტრაბახსა და ენამრავლობას ვერ იტანს ზევსი. მათი მხილველი, რომელნიც დიდი ნაკადის და ღვართქაფის დარად აჟღარუნებდნენ ოქროცურვილ თავის საჭურველს. ნატყორცი ელევით ანარცხებს სასტიკად მეომარს, კედლის ქონგურების პირას მიღწეულს ძლევის ყიფინა რომ უნდოდა დაეცა უკვე.

სტროფი ბ

ცეცხლი ეპყრა და განატყორცი მიწას დაასკდა და შეტორტმანდა მის გვაქვეშ მიწა. უსაშინლესი ქარების დარად მიისწრაფოდა გააფთრებული ის მეომარი. ამგვარი ჰქონდა ზვედრი ერთისთვის, და გაუსწორდა სხვებსაც ამგვარად თავისი რისხვით ეგზომ ძლიერი გამძევებული დიდი არესი, რამეთუ იმ შვიდი კარიბჭის პირისპირ იდგა ბელადი შვიდი შვილის წინ, მტერთგანმაოტებელ დიად ზევსს დაუგლო შვიდივემ თავისი სპილენძის ალაფი და მხოლოდ ის ორი ძმა დარჩა ბედშავი, ეაქაცნი, რომელთაც ერთურთზე შემართეს ხელი და სიკვდილი იწვნიეს.

ანტიტროფი ბ

თუმცა მოვიდა სახელოვანი დიადი ნიკე თვისი ღიმილით მრავალეტლიან ამ ჩვენს თებეში ცოტა ხნის წინათ გასრულებული ბრძოლების შემდეგ. მაშ, დაივიწყეთ; ღმერთების ტაძრებს ევახლოთ ყველა ღამესათევი ფერხულებით და

ცაკეთ. ცეკვებით თებეს მრყეველი
წინ დიონისე წარავიძლევს.
თუმც მოდის მეუფე ამ ჩვენი ქვეყნისა,
მენეკესის ძე, დიდი კრეონტი,
ღმერთების წყალობით რომ გახდა მეუფე
ახლანს. რა უღევს გულში მას ნეტავი.
რისთვის დაუნიშნავს ნეტავი ჩვენს მეფეს
ესოდენ სასწრაფოდ მხცოვანთა ყრილობა,
რად გვიხმო მაცნეთა სიტყვებით.

პირველი მანქონი

კრეონტი

მრავალი ტალღით შერყეული ქალაქის საქმე
კვლავაც სწორ გზაზე დააყენეს ღმერთებმა, კაცნო,
მე კი მაცნეთა მეოხებით ცალკე მოგიხმეთ
ჩემთან, რამეთუ კარგად ვიცი, რომ ლაიოსის
ტახტის ძალას და ძლიერებას იცავდით მუდამ.
მე ისიც ვიცი, რომ როდესაც ოიდიპოსი
მართავდა ქალაქს და მას მერმეც, ოდეს დაეცა,
ორივე შვილის ერთგულები რჩებოდით ყველა.
მას შემდეგ, რაც კი დაიღუპა ორივე ერთ დღეს
ორმხრივ სიკვდილად რომ ეკვეთნენ ერთმანეთს შუღლით
და შეიბილწნენ ურთიერთის ხელით მოკლულნი,
ძალაუფლება მე მიპყრია, მიპყრია ტახტიც,
ვითარცა ორი დაღუპულის ახლო ნათესავს.
შეუძლებელი არის თუმცა ყოველი კაცის
სულის, ზრახვისა და ფიქრების შეცნობა მანამ,
სანამ მართვაში გამოიჩენს თავის თავს იგი,
რამეთუ ვფიქრობ, გამგებელი სახელმწიფოსი
არად რომ აგდებს მართებულ და უტყუარ რჩევას
და მუდამ შიშით ენაზე აქვს დადგმული კბილი,
ბოროტთა შორის ბოროტია უცილობელად.
მას, ვინაც თავის სამშობლოზე აღმატებულად
მეგობარსა თვლის, არად ვაგდებ ამნაირ ვაჟკაცს,
რადგან – დე, იყოს ყოვლისმჭკრეტი ზეესი მარადის –
არ გაეწმინდები, ავებლობას თუ დავინახავ,
ქალაქელებზე რომ მომდგარა შვების სანაცვლოდ.
არცთუ ოდესმე ჩემი მიწის მტერს არ გავიხიდი
მე ჩემს მეგობრად, კარგად ვიცი ეს ერთი რამაც:
სამშობლოშია სწორედ ხსნა და სამშობლოზევე
სწორად მზრუნავანი ვიხვეჭთ ხოლმე მეგობრებს ჩვენაც.
დე, ეტეოკლე, ქალაქისთვის იბრძოდა ვინაც
და დაიღუპა შუბოსნობით გამოორეული,
დაიმარხოს და აღუსრულდეს ყველა ის წესი,
ყველაზე რჩეულ მიცვალებულს რომ ხვდება წილად.
მის აე ძმაზე კი, პოლინიკე ერქვა რომელსაც,
ვისაც მშობელი ქვეყნისა და მშობელ ღმერთების

გადაწვა სურდა სამშობლოში ჯარით შემოსულს
და სხვათა მონად გატაცება, სწორედ რომ მასზე
მიბრძანებია საზოგადოდ ქალაქელთათვის:
ნურც დამარხავს და ნურც იგლოვებს იმას ნურაინ,
დაუმარხავი იყოს, დაე, ფრინველთათვის და
ძაღვთათვის ეგდოს – სახილველად უგვანი გვამი.
ასეთი არის ჩემი აზრი – არ ვამჯობინებ
დამნაშავეებს პატიოსან ხალხსა და ვაჟკაცთ.
ხოლო ქალაქის გულისათვის კეთილად მზრახველს
მკვდარს და ცოცხალსაც თანაბრადვე მივავებ პატივს.

ქორო

შენ აგრე განსჯი, მენეკვესის დიადო ძეო,
თუ ვინ იზრახავს ქალაქისთვის კეთილს და ბოროტს.
შენ ძალგამს, მკაცრი კანონები მიაგო ყველას,
გარდაცვლილებსაც და იმათაც, რომელნიც ვცოცხლობთ.

კრეონტი

თვალყური კარგად მიაღვენე ჩემგან ნაბრძანებს...

ქორო

ჩვენზე უმცროსებს დაავალე ამის კეთება.

კრეონტი

უკვე მზადა მყავს გვამისათვის მეთვალყურენი.

ქორო

გარდა ამისა, სხვა რამესაც ხომ არ გვიბრძანებ?

კრეონტი

არ შეიწყნარო ამ კანონის არაერთგულნი.

ქორო

ისეთი ბრიყვი ვინ იქნება, სიკვდილი სწადდეს?

კრეონტი

სიკვდილი არის საზღაური, თუმცადა ხშირად
აღამიანებს ანგარება ღუპავს უაზრო.

დარაჯი

ჩემო მუფვე, მე ვერ გეტყვი, რომ ძალზე სწრაფად
და ძალზე ჩქარა მოვიდიოდი სულმოუთქმელი.
ბევრჯერ შეეჩერდი, რადგან აზრი არ მასვენებდა,
ისევ უკანვე წავსულიყავ გაბრუნებული,
რამეთუ სული მრავლისმთქმელი მეტყოდა აგრე:
საბრალოვ, ნეტავ სად მიდიხარ, მიხვალ იქა და
სასჯელს მიიღებ. აქ დარჩები? შეიტყობს ამას
კრეონტი სხვისგან და როგორღა არ გვენოს მაშინ?
ამ აზრებისგან აბნეული ნელა ვვიდოდი.

და, ჰა, ამდენად, ევ მოკლე გზაც შეიქნა გრძელი.
ბოლოს და ბოლოს შენთან მოსვლის აზრმა იმარჯვია,
თუმცაღა ამბავს ვერას გამცნობ, მე მაინც გეტყვი.
აქეთ მომავალს ეს იმედი მქონდა ნუგეშად,
არ შემხვდებოდა, რაც ბედ-იღბლით არ მიწერია.

კ რ ე ო ნ ტ ი

მაინც რა არის, რის გამო ხარ ასე დამფრთხალი?

დ ა რ ა ჯ ი

ჯერ თავად ჩემზე მინდა ვითხრა, ჩემი არ არის
ევ საქმე მეფეე, არც მინახავს ვინა ქმნა იგი.
ჰოდა, უაზროდ დამატეხდი უბედურებას.

კ რ ე ო ნ ტ ი

გასხლტომას ცდილობ და შორიდან უელი სათქმელსაც,
ჩანს, რაღაც მუტად მნიშვნელოვან სიახლეს გვეტყვი.

დ ა რ ა ჯ ი

საშინელ ამბებს შეეფონება სჩვევია დიდი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ალარ ამოთქვამ? გიჯობს მორჩე და გზას გაუდგე.

დ ა რ ა ჯ ი

ყველაფერს გეტყვი, სულ ახლახან ვიღაც უცნობმა
დამარხა გეამი და წავიდა, ზემოდან ქვიშა
მოახბნა და აღასრულა და კრძალვის წესი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ამას რას ამბობ, ვინ გაბედა ამის ჩაღენა?

დ ა რ ა ჯ ი

არ ვიცი, რადგან არც ნიჩაბის კვალი მინახავს
და არც წერაქვის მონათხარი, მკვრივია მიწა,
ხმელი არის და გაუჭრელი, არც ბორბლის კვალი
ატყვია საღმე. არ დატოვა ნიშანი უცხოშ.
როდესაც გეამი დაგვანახა დღის მეთვალყურემ,
ჩვენთვის, ყველასთვის საოცრება იქმნა საზარი.
რადგან არ ჩანდა გეამი იგი და არც ემარხა,
თითქოსდა ცოლვას გაექცაო ვიღაც და მიწა
მოკლულს თხელ ფენად წააყარა. არ ჩანდა ისიც,
ძაღლი ან მხეცი მოსულიყო მის დასაფლეთად.
აეი სიტყვები გახშიანდა ერთურთში უმაღ.
დარაჯი დარაჯს აბრალებდა და უკვე ლამის
ჩხუბიც შეიქმნა, არც ვინ იყო დამწყნარებელი,
რადგან ყოველი დამნაშავედ თვლიდა მეორეს,
არცვინ ტყდებოდა, ირიდებდა თავისგან ყველა.
შხანი ვიყავით, ცხელი რკინა აგველო ხელში

და ცეცხლის ალში გამოგვევლო გამოსაცდელად და თვით ღმერთებიც დაგვეფიცა, რომ არაფერი არ გვიქნია და არ გვინახავს საქმის ჩამდენი. ბოლოს კი, როცა ვერაფერი გამოვიძიეთ, ერთ-ერთმა თქვა და შიშისაგან დაეხარეთ მაშინ თავები ყველამ, აღარ გვექონდა, რადგან არავის არც საპასუხო რამ სათქმელი, არცა თუ გვემა ამბზე კარგი, და გადაწყდა, რომ ეს ამბავი არ დაგვეძალა და თვით შენთვის გვეუწყებინა – და გაიმარჯვა ამ აზრმა და ბედგაცუდებულს მე შემახვედრა ეგ სიკეთე წილისყრამ სწორედ. არც თქვენ გინდოდათ ჩემი მოსვლა და არც მე მსურდა მოსვლა აქ, თქვენთან, არვის უყვარს სიავის მაცნე.

ქორო

პატრონო ჩემო, რა ხანია, აზრი მაწუნებს, თვით ღმერთებისა ხომ არ არის ეგ საქმე ნეტავ?

კრეონტი

გაჩუმიდი, სანამ მრისხანებით არ აგვისივარ, დაე, ნუ დაგძლევს უგნურება ამ სიბერის ხანს. შეუწყნარებელს მეუბნები, როდესაც ამბობ, დამიძინებო ზრუნავდნენო თითქოს გვამისთვის. ვით დამარხავდნენ მას ისინი, ვითარცა ვინმეს კეთილის მოქმედს, ვინც სვეტებით გარშემორტყმული ტაძრებისა და შესაწირთა დაწვად მოვიდა და მათი ქვეყნის და კანონთა შესამუსრავად? სად გაგონილა, ბოროტმოქმედს ფარავდნენ ღმერთნი? ვერსად ნახავდი, თუმც ამნაირ აზრებზე მდგარნი ადრეც მყოლია მომდურავნი ამ ჩემს ქალაქში. თავებს აქნევენ იღუმალად. რადგან უღელი კარვად არა აქვთ მორგებული მორჩილებისთვის. მშვენიერად ვიცი, რომ იმათგან არიან სწორედ მოსყიდულები ამ საქმეზე მეთვალყურენიც. კაცთათვის ქვეყნად არ შობილა ადათი რამე ვერცხლზე ბოროტი. იგი ანგრევს ქალაქებსა და კაცებსაც ხოლმე სახლებიდან იგი გაიყვანს, იგი ასწავლის და სასირცხო საქმეებისთვის იგი აცდუნებს მოკვდავ კაცთა სათნო გულებსაც. მან დაანახა კაცთა მოდგმას უშმაკობა და ყოველნაირი უღირსი და უზნეო საქმე. იმათ კი, ვინაც ჩაიძინა ახლა ეს ცოდვა, გავა ჟამი და მიეგება სამართლიანად, თუ შემრჩენია ზეისისადმი პატივისცემა. რასაცა ვამბობ, დამიჯერეთ, რამეთუ ვფიცავ. თქვენივე ხელით თუ არ მომგვრით საფლავის გამთხრელს, არ იპოვით და არ მომიყვანთ თვალთა წინაშე, როდი გაკმარებთ მხოლოდ პაღესს, ცოცხლად დაგვიდებთ

მანამდე, სანამ არ გამიმხელთ ამ თავხელობას,
კარგად გაიგებთ, საიდან ხამს სარგებლის ნახვა.
დაე. მიიღეთ დანარჩენიც და შეიგენით
ყოველგან როდი შეიძლება ესწრაფოთ ხეირს,
რადგან საძრახი სასყიდელი უმეტესწილად
ზარალს მოუტანს ადამიანს, ვიდრე სარგებელს.

ღ ა რ ა ჯ ი

თქმის ნებას მომცემ, თუ ასევე წავეიდე უკან?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვერ ხვდები განა, ლაპარაკით თავს რომ მაბეზრებ?

ღ ა რ ა ჯ ი

ყურს გხვდება ცუდად, თუ სულსაა რომ გიმწუხარებს?

კ რ ე ო ნ ტ ი

რისთვის კითხულობ, თუ წუხილი სად არის ჩემი?

ღ ა რ ა ჯ ი

სულს დამნაშავე გიმწუხარებს, ყურებს – ჩემი ხმა.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ეხედაე, რომ მართლაც გაიძვერად დაბადებულხარ.

ღ ა რ ა ჯ ი

ჰო, მაგრამ არ ვარ მე არასგზით ამის ჩამდენი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

გარდა ამისა, ვერცხლისათვის სულსაც გაყიდი.

ღ ა რ ა ჯ ი

საშინელია, ცრუდ თუ ფიქრობს ფიქრის დროს ვინმე.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შენ არეინ გკითხავს ჩემი აზრის განსჯას. იცოდე,
აქ თუ არ მოგვერით დამნაშავეთ, თაყადვე გეტყვით,
რა წყენას შეიქმს ანგარება უსამაგლესი.

ღ ა რ ა ჯ ი

კარგი იქნება, რომ აღმოჩნდეს; ახლა კი მხოლოდ
ბედი გადაწყვეტს, შეიპყრობენ იმას თუ ვერა.
ვეღარ მიხილავ ხელმეორედ აქ, შენთან მოსულს,
რამეთუ ახლაც, თუმც არ მქონდა ამის იმედი,
გადარჩენილი დიდ მადლობას მიუძღვნი ღმერთებს.

პირველი სტასიმონი

ქორო

სტროფი ა

მრავალი არის საკვირველება,
ადამიანზე საკვირველი კი
არაა ქვეყნად, ჭაღარა ზღვასაც
მიაპობს გემით ზამთრის ქარებში,
ირგვლივ მღელვარე ტალღების მიღმა
სწრაფად მიცურავს და მიჰქრის იგი.
გეას, ღმერთთაგან ყველაზე ღიადს,
გარდუეკალს და მარად მოუღლეულს,
ფიტავს, როდესაც თავისი გუთნით
შებმულ ცხენებით წლითი-წლობით ხნავს ხოლმე მუდამ.

ანტისტროფი ა

ფრინველთა გვარს კი, ალაღს და მიმნდობს
ბადით იჭერს და ამგვარად მიჰყავს,
ასევე იჭერს ველურ მხეცებსაც,
ნაქსოვი ბადით იჭერს აგრეთვე
ბუნებას ზღვისას და მის ქმნილებებს
კაცი მარჯვე და წინდახედული;
მრავალი ხერხით ათეინიერებს
მთის ველურ მხეცებს, ფაფარხშირ ცხენს კი
კისერზე ადგამს უღელს. ასევე
უღელში აბამს მიუჩვეველ მთის ველურ ხარსაც.

სტროფი ბ

მეტყველება და ქარივით
ფრთამალი ფიქრი ისწავლა,
ქალაქის ზნეშიც გაიწაფა და
ავდრებისა და კოკისპირული
წვიმებისაგან განრიდებაშიც.
წინ მიიწევს და არ უძნელდება
წინსვლა ხერხიანს. და მხოლოდ ჰადესს
არ შეუძლია, რომ განერიდოს,
სნეულებათა წამლები კი მოგონილი აქვს.

ანტისტროფი ბ

ცბიერებათა ოსტატი
ყველა მოლოდინს აჭარბებს
თავისი სიბრძნით, ხან ბოროტისკენ,
ხან კეთილისკენ იხრება იგი.
თუ კანონს იცავს თავის მიწიას
ღმერთებს იფიცებს – ქალაქშია აღზევებული.
არ აქვს ქალაქი, ვინც გაბედულად
დაემებს ხეირს, ო, ვერ გახდება
თანამზრახველი ჩემი იგი, ვინაც ასე იქმს.

ო. ველარ ვიგებ ამ ლეთიურ ნიშნებს.
როგორღა უარვყო თუაღნათლიე მხედველმა
რომ თეთო ანტიგონე არ არის ეს ქალი.
სვეუბედურო,
ასულო ბედშაე ოიდიპოსის,
რა მოხდა? ო, ნუთუ ურჩობა შეპბედე
ბასილევისგან გამოთქმულ კანონებს.
უგონოდ მოქმედი შევიყურეს მცველებმა.

მეორე მკინსოდიონი

ღარაჯი

აი, ეს არის დამნაშავე, შევიყურეთ, როცა
მოკლულს მარხავდა. სადღა არის თავად კრეონტი?

ქორო

სწორედ რომ დროზე ისეე აქეთ მოდის შინიდან.

კრეონტი

მანინც რა არის? რატომა ვარ დროზე მოსული?

ღარაჯი

არ ღირს, მეუფე, დაიფიცოს კაცმა რამეზე,
ამტყუნებს ხოლმე მეორადი აზრი პირველ აზრს;
მართლაცდა შენი დანაქადით შეშინებული,
აგრე მეგონა, არასოდეს დაებრუნდებოდი.
მაგრამ ძლიერ და მოულოდნელ სიხარულს ქვეყნად
არ შეედრება ნეტარება არანაირი.

მოვედი – თუმცა დავიფიცე, არ მოვალ-მეთქი –
და ეს ქალწულიც მოვიყვანე, ვინაც საფლავის
შემკობის გამო შევიპყარით. წილის უყრელად
თავად ჩემია ეს ნადავლი და არა სხვისი.

დუ, როგორც გსურდეს, მეუფეო, ისე მიაგე.
განსაჯე იგი და დაჰკითხე. მე კი ამჯერად
სამართლიანად დახსნილი ვარ აებედლობისგან.

კრეონტი

ვით შეიპყარით მანინცი იგი? საიდან მოგყავს?

ღარაჯი

მოკლულს მარხავდა. ყველაფერი გითხარი უკვე.

კრეონტი

სწორად შეიტყვე? მართალია, რასაც შენ ამბობ?

ღარაჯი

მე თავად ვნახე, რომ მარხავდა, ვისი დამარხვაც
შენ ავეიკრძალე. განა ცხადად არ გეუბნები?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვით დაინახეთ იგი, ანღა ვით შეიპყარით?

დ ა რ ა ჯ ი

ამგვარად იყო ეს ამბავი. როცა მოვედით, დანაქადნისა შენისაგან შეშინებულნი, გადავაცალეთ მთელი მიწა, გვამს რომ ფარავდა და უკვე ზრწნადი გავაშეშელეთ სრულად სხეული, მაღალ ბორცვებზე ჩამოვსხედით მოფარებულად, ქარს რომ ჩვენამდე გვამის სუნი არ მოეტანა. ერთიმეორეს ვამხნევებდით, უკეთუ ვინმე მოადუნებდა ყურადღებას, ვლანძღავდით კიდევ. დრო იყო, ოდეს თვით შუაგულ ეთერში დგება მზის ბრწყინვალე და მანათობლად ნათელი დისკო და აჭერს ზვატი და უეცრად მიწის გრივალი მაღლა სწევს ქარბუქს, ზეციური უბედურება ავსებს მთელ დაბლობს და ფოთლები დაბლობის ტყისა წყალობენ ქარით, იგი ავსებს დიდებულ ეთერს. თვალდახუჭულთა ავიტანეთ ღმრთეებრი სენი და მერმე, როცა, როგორც იქნა, გრივალი ჩადგა, გამოჩნდა ბაეშვი. მაღალი ხმით ტიროდა იგი, იმ ფრინველივით გაჰკიოდა, ბუდე რომ ნახა ბარტყებისაგან დაცლილი და დაობლებული. ასევე მაინც, რა იხილა გაშეშლებული სხეული მისი, მოთქმა იწყო გლოვით და ზარით და მწარე წყევლა დააწია ამის ჩამდენელს. თავისი ხელით იღებს იგი გამოშშრალ მიწას, მაღლა სწევს ჭურჭელს, სპილენძისგან გამოჭედილს და აპატიოსნებს გვამს სამმაგი კურთხევის წესით. დავინახეთ და მივეჭერთ და შევიპყარით მაშინვე იგი. არ შემკრთალა გოგონა სულაც. აღრინდელზეც და მაშინდელზეც კითხეთ ყოველი. დაგვიდასტურა ყველაფერი, რაც ჩაიღინა. მაგრამ საამოც იყო ჩემთვის ეგ და საწუხიც. რადგან, უკეთუ გაექცევი რამე სიავეს, საამო არის, და თუ მოყვასს გაწირავ მისთვის – სამწუხაროა; მაგრამ თავად ყველაზე მაღლა დაბადებიდან ჩემი თავის შველას ვაყენებ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შენ კი, შენ, ვისაც დაგიხრია ძირს ახლა თავი, თქვი, უარყოფ თუ აღიარებ, რაც ჩაიღინე?

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

ჰო, მართალია, არ უარვყოფ, მე გავაკეთე.

კ რ ე ო ნ ტ ი

მიხედე შენს თავს და საითაც თავად გინდოდეს, იქითკენ წადი მძიმე სასჯელს გადარჩენილი.

შენ კი მითხარი, გრძლად ნუ მეტყვი, მოკლედ მოჭერი,
აკი იცოლი, რომ ავკრძალე ამის ჩაღენა.

ანტიგონე

ვიცოლი, როგორ არ ვიცოლი, ყველამ იცოდა.

კრეონტი

და კანონების დარღვევა კი მაინც გაბედე?!

ანტიგონე

ჰო, მაგრამ ეს ხომ ზეესისაგან არ იყო თქმული
და არც ქვესკნელის ღმერთთა შორის მცხოვრებ ღიკესგან;
მათ დაამკვიდრეს კანონები მოკვდავთა შორის,
არ ჩამითვლია შენი სიტყვა ეგ ზომ ძლიერად,
რომ დაუწერელ და ურყველ ღმერთთა კანონებს
გადასულიყავ შენ, მოკვდავი ადამიანი.
განა თუ ახლა, ანდა გუშინ, მარად ცოცხლობენ
ისინი ჩვენთან, არც ვინ იცის, როდის გამოჩნდნენ.
არ ვქენი ის, რომ კაცის აზრით გულშეშინებულს
ეს კანონები დაპერღვია, ღვთის მსჯავრიც შეზღო.
აკი ვიცოლი, მოვკვდებოდი, რატომაც არა?
ვიცოლი, შენც რომ არ გუბრძანა, ხოლო უკეთუ
ადრე მოვკვდები, უკეთესიც იქნება ჩემთვის.
რამეთუ იგი, ვინაც თავის ყოფნაში ამდენ
სიავეს ითმენს, ვით არ ნახავს სიკვდილში ხეირს?
ასე რომ, სულაც არ მამწუხარებს ამგვარი ბედი,
ხოლო უკეთუ დედაჩემის მიერ ნაშობი
ჩემი ძმის სხეულს დავტოვებდი დაუძარხავად,
ეს აღმავესება მწუხარებთ. არ ვდარდობ ამას,
შენ კი, უკეთუ ჩემს საქციელს უგნურს უწოდებ,
თავად უგნური უგნურებას მაბრალებ მხოლოდ.

ქორო

თანდაყოლილი სიმტკიცე ჩანს მტკიცე მამისა
ამ ასულშიაც. მას არ ძალუძს დაუთმოს ბოროტს.

კრეონტი

მაგრამ იცოდე, უმტკიცესი ხასიათები
იორგუნებიან პირველ რიგში და უმტკიცესი
რკინა, რომელიც გამოაწრთო ალმა ცეცხლისამ,
ტყდება და მცირე ნამტვრევებად იმსხვრევა ხოლმე.
გაშმაგებული ცხენიც ბევრი მიზილავს ადრე,
პატარა ლაგმით რომ გახედნეს, როდი შეპფურის
ზეაობა იმას, ვინც მონაა. ამ დედაკაცმა
ჯერ კიდევ მაშინ დაამტკიცა ამპარტავენება,
ჩემგან დადებულ კანონებს რომ გადააბიჯა.
ახლა კი უკვე მეორეჯერ თავხედობს იგი –
ლაზღანდარობს და თავი მოაქვს ნამოქმედარით.
ან კაცი არა ვარ თავად, ანდა ის არის კაცი,

თუკი ეგ საქმე დაუსჯელად ჩაუელის დიაცს,
თუნდაც დისწული იყოს ჩემი, ასეთი ღვიძლი,
ასეთი ახლო ნათესავი ჩემი სახლისა,
არ ავაცილებ არც მასა და არცა თუ მის დას
საშინელ სასჯელს. თანაბრადვე დამნაშავეა
მისი დაც, აკი ძმის დამარხვა სურდა იმასაც.
მასაც მოუხმეთ, მე ახლახან ვიხილე იგი,
თავის თავს ვეღარ ითოკავდა გონდაბინდული.
ასეა ხოლმე, იმათ რისხვას ადრევე ხედავ.
თავის განხზრახვას ბნელ წყვილადში რომ ამზადებენ.
ვერ ვიტან იმ კაცს, დანაშაულს რომ ჩაიდენს და
მერმე კი ცდილობს, ჩადენილი შეალამაზოს.

ანტიგონე

ხომ შემოიყარი, მაშ, მომკალი, სხვა რაღა გინდა?

კრეონტი

სხვა – არაფერი, ავისრულებ ამით ყველაფერს.

ანტიგონე

რადღა აყოვნებ? შენს სიტყვებში არაფერია
მე რომ შეამოს, არც როდესმე მაამებს რამე.
არც შენთვისაა მოსაწონი, რაც ვაგაკეთე.
თუმც რით ვირგუნე მე სახელი სახელოვანი,
თუ არა იმით, რომ საფლავეში ჩავლე ჩემი ძმა.
აკი ასეა, ესენიც ხომ დამთანხმდებოდნენ,
ენას რომ შიში არ უბამდეს და უბორკავდეს.
ტირანია კი კეთილდღეობს აგრეთვე იმით,
რომ რასაც უნდა, იმას ამბობს და იმას სჩადის.

კრეონტი

კადმოსელთაგან მარტოოდენ შენ ხედაე ამას.

ანტიგონე

სხვებიც ხედავენ, მაგრამ შენთვის ღუმან ისინი.

კრეონტი

როდი გრცხვენია, სხვანაირად რომ აზროვნებდე.

ანტიგონე

სამარცხენია განა წესი აუუგო ღვიძლ ძმას?

კრეონტი

ღვიძლი არ იყო განა ისიც: მისგან მოკლული?

ანტიგონე

ღელთ და მამით ღვიძლი იყო და ერთი სისხლის.

კრეონტი

მაშ, იმას რად არ მიანიჭებ წესსა და პატივს?

ანტიგონე

არ დაამოწმებს ამას სულაც მოკლულის გვაში.

კრეონტი

კი მაგრამ, როგორ, თუ თანაბრად მიაგებ პატივს.

ანტიგონე

განა თუ ვინმე მონა იყო, ძმა მოკვდა მისი.

კრეონტი

დამაქცევარი ამ მიწისა, ის კი იცავდა.

ანტიგონე

მაგრამ პაღესი ყველასათვის თანაბარს ითხოვს.

კრეონტი

კეთილს და ბოროტს ერთი ხვედრი როდი ეკუთვნის.

ანტიგონე

იცის კი ვინმემ, თუ ქვესკნელში რა არის წმინდა?

კრეონტი

მკვლარიც რომ იყოს, მაინც მტრადვე დარჩება მტერი.

ანტიგონე

მე დავიბადე, რომ მიყვარდეს და არა – მძულდეს.

კრეონტი

მაშ, ქვემოთ ჩადი, და თუ გინდა, დაე, გიყვარდეს ყველა ისინი, ვერ დავისვამ მე თავზე ღიაცს.

ქორო

კარებში არის ისმენე უკვე,
და თავის დაზე ცრემლებს ღვრის იგი,
დარდის ღრუბელი საამო სახეს
ელფერს უკარგავს,
და ლამაზ დაწვებს უსველებს ასულს.

კრეონტი

შენ კი, ჩემს სახლში იქედნეებრ რომ შემომძვრალხარ და ნამალეუვად ჩემს სისხლს რომ სვამ, ვიცოდი განა რომ ჩემი ტახტის დამაქცევარ ორ წყევლას ვზრდიდი? მაშ, მიპასუხე, შენც დაიდე წილი დაფლვაში, თუ დაიფიცებ, რომ ამ საქმის არა იცოდი?

ისმენე

მეც ჩავიდინე, თუკი იგი დამეთანხმება,
წილი მეცა მაქვს ამ საქმეში და მსჯავრიც მელის.

ანტიგონე

სიმართლე ამას ვერ მოითმენს; შენ არ ისურვე,
და ამიტომაც არ გაგზადე თანაზიარი.

ისმენე

არა მრცხვენია, ავბედლობა გავიზიარო,
არა მრცხვენია, შენს სატანჯკელს მეც რომ ვიყოფდე.

ანტიგონე

ჰადესი არის ამის მოწმე და ქვეშ მცხოვრებნი,
თუ ვინ დამარხა. მე არ მიყვარს სიტყვით მოყვასნი.

ისმენე

ნუ, ღაო, პატვის ნუ დამაკლებ, შენთან რომ მოკვდე
და შენთან ერთად რომ აუუგო წესი დაღუპულს.

ანტიგონე

ო, ნუ მოკვდები ჩემთან ერთად, ნუ მიითვისებ,
რაც არ გეკუთვნის, საკმაოა ჩემი სიკვდილიც.

ისმენე

შენ თუ დაგკარგე, რაღად მინდა წუთისოფელი?

ანტიგონე

კრეონტსა ჰკითხე; შენ ხომ სწორედ იმაზე ზრუნავ.

ისმენე

არაფრით მშველი. მწუხარებას რაღდა მგერი, ღაო?

ანტიგონე

სწორედ მე ვწუხვარ, თუ დასაცინს დავცინი შენში.

ისმენე

მითხარი მაინც, რა გიშველო, რით დაგეხმარო?

ანტიგონე

გადაირჩინე შენი თავი, არ შემშურდება.

ისმენე

ვაიძე, ბედკრულს, ნუთუ შენს ხვედრს ველარ გაუყოფ?

ანტიგონე

შენ ხომ სიცოცხლე აირჩიე, მე კი – სიკვდილი.

ისმენე

ჰო, მაგრამ განა იმ სიტყვებით, ჯერ რომ არ მითქვამს.

ანტიგონე

აკი ფიქრობდი, სწორი ვარო, მეც სწორი ვიყავ.

ი ს მ ე ნ ე

ერთნაირი გვაქვს ჩვენ ორივეს დანაშაული.

ა ნ ტ ი გ ო ნ ე

დამშვიდდი, შენ ხომ ცოცხალი ხარ, ჩემი სული კი აღრევე მოკვდა, მარტოოდენ მკვდართათვის სარგო.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ამ ასულთაგან სულ ახლახანს გაგიყვდა ერთი, ხოლო მეორე თავიდანვე ასეთი იშვა.

ი ს მ ე ნ ე

არ რჩებათ ხოლმე უბედურებს ჭკუა, რომელიც თავიდან დაწყვათ. ტოვებს ხოლმე ჭკუა უბედურთ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შენც მიგატოვა, აირჩიე ოდეს ბოროტი.

ი ს მ ე ნ ე

რაღა იქნება ჩემი ყოფნა ნეტავ უმისოდ?

კ რ ე ო ნ ტ ი

იმაზე ნულარ ლაპარაკობ, ის აღარ არის.

ი ს მ ე ნ ე

ო, ნუთუ მოკლავ, მეუფეო, შვილის საცოლეს?

კ რ ე ო ნ ტ ი

სხვა ხოდაბუნეც ბევრი არის ამ ქვეყანაზე.

ი ს მ ე ნ ე

არა ასევე მისი დარი და შესაფერი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

შვილებისათვის მეჯავრება ბოროტი ქალი.

ი ს მ ე ნ ე

მვირფასო ჰემონ, ვით გამცირებს შენივე მამა?!

კ რ ე ო ნ ტ ი

ო, მეჯავრებით შენაცა და შენი ქორწილიც.

ი ს მ ე ნ ე

ნუთუ შენ მართლა მოაშორებ შენს ეაჟაკს იმას?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ისეუ ჰადესი ადასრულებს ამ ქორწინებას.

ი ს მ ე ნ ე

გაღწყვეტილა, მამ, როგორც ჩანს, მისი სიკვდილი.

ქ რ ე ო ნ ტ ი

ღიას, შენთვისაც და ჩემთვისაც. ნულარ ვაყოვნებთ, და, წაიყვანეთ, მსახურებო, სახლში ორივე, რომ ქალთა დარად ჩაკეტილნი იხსნენ ისინი; აკი გარბიან თვით მამაცნიც, როდესაც ახლოს სიცოცხლის ბოლოს იხილავენ და თავის სიკვდილს.

მეორე სტასიმონი

ქ ო რ ო

ს ტ რ ო შ ი ა

ბედნიერია იგი, ვისაც არ განუცდია უბედურება არანაირი. რამეთუ, ვისაც ერთხელ შეერყა სახლი ღმერთთაგან, არ მიატოვებს უბედურება. მოდგმიდან მოდგმას გადაეცემა სიავე სრული. ისევე, როგორც ზვირთები ზღვისა, როცა ისინი, თრაკიის ქარით მონაბერნი, ზღვისქვეშა ქვიშას მოაგორებენ თავის სიღრმიდან და გრიალებენ ტალღანახეთქი ციცაბო კლდენი.

ანტი ს ტ რ ო შ ი ა

ლაბდაკიდების აებედობას ეხედავ ძველთაძველს და ემატება იმ ძველს ახალი და არ ანიჭებს თავისუფლებას ერთი მოდგმა მოდგმას მეორეს. ღმერთთაგან ამხობს იმათ გვარს ვიღაც. ხსნა კი არა ჩანს, თითქოს გავრცელდა ამ ბოლო ფესვზე ოიდაპოსის სახლში სინათლე და მას უმაღლვე ქვესკნელის ღმერთი ყოელისმომსვრელი ცელავს მახვილით, იმასვე ღუპავს უგუნურება და ერინისი აზროვნებისა.

ს ტ რ ო შ ი ბ

ვინც შეაკაებს მედიდურობით შენს ძლიერებას, მაღალ ზევსო, მას ვერც ჰიპნოსი დაძლევეს ოდესმე ძალის დამცლელი და ვერც ღმერთებიც თვეთა ნაკადი. დრო-ჟამისაგან უბერებელი მორჭმულად უფლობ მანათობელ და სხივმოიფე ნათელ ოლიმპოსს. ისე, ვით ახლა, ისე ვით უწინ, მომავალშიც ძალა ექნება კანონს, რომელიც ამბობს: ჭირთაგან არაუინაა მოკვდავთა შორის სრულად დახსნილი.

ანტი ს ტ რ ო შ ი ბ

ცრუ იმედი კი ბევრგან მავალი სიხარულია მრავალისათვის,

თუმცაღა მრავალს გულს უტეხს იგი
და ეპარება კაცს, სანამ იგი
ფეხს დაიწვევდეს ცეცხლის ალზე არაფრის მცოდნე.
მართლაცღა სიბრძნით წარმოჩნდა ერთ ღროს ცნობილი სიტყვა:
სიკეთედა თელის სიაცეს იგი,
ვის სულსაც ღმერთი, მარად უკვდავი,
უბედურებას მიუახლოვებს,
მცირე ხანსღაა ავბედობის გარეშე იგი.
აჰა, თვით ჰემონიც, შენს ეაფი შვილებში
ყველაზე უმცროსი, ხომ არ სწუხს, ნეტავი
ქალწულის ხვედრზე და თავიანთ ქორწილზე
თავის გაცრეხებულ სარეცელს ხომ არ სწუხს?

მესამე მაისოდრონი

კ რ ე ო ნ ტ ი

მალე მისნებზე უკეთესად შევიტყობთ ყოველს.
შვილო, მამაზე ხომ არა ხარ განრისხებული,
საცოლის მსჯავური რომ შეიტყვე, ამისთვის მოხველ,
თუ შენთვის ისევე მოყვასებად ვრჩებით ყველანი?

ჰ ე მ ო ნ ი

შენი ვარ, მამა, და კეთილი ზრახვების მქონემ
გზა წარმიმართე, შენი რჩევით ვივლი ყოველთვის,
რადგან არც ერთი ქორწინება არ მომიტანდა
მეტ რამეს, ვიდრე შენი სიტყვა, კარგად ნათქვამი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ჰო, აგრე, შვილო, საჭიროა გულში გემარხოს,
რომ მამის აზრი ყველაფერზე წინ დააყენო.
აი, რად უნდათ ხოლმე მშობლებს, რომ თავის სახლში
მუდამ დამჯერი და ერთგული შვილები ჰყავდეთ.
მტერს ბოროტებით მოუზღავენ ისინი მუდამ,
ხოლო მეგობარს ჰატივს სცემენ, ვით მათი მამა.
ხოლო იმათზე, ვინც ურგები შვილები შობა,
სხვა რა უნდა ეთქვა უფრო მეტი, თუ არა ის, რომ
ჭირად უშვიათ თავისთვის და მტრისთვის საცინრად.
ქალის გულისთვის ნურასოდეს ნუ გაცელი, შვილო
გონიერებას სიამეზე, კარგად იცოდე,
ცივი გახდება მოსახვევად ბოროტი ქალი,
შენი სარეცლის მოზიარე და შენთან მყოფი.
ავ მეგობარზე უფრო დიდი სად არის წყლული?
შეიძაგე და ვით საძაგი განაგდე შენგან.
დე, ეს ასული თვით ჰადესში შეერთოს ვინმეს,
რადგან მას მერე, რაც დაერწმუნდი, რომ ერთადერთმა
მან არ ისურვა, ნაბრძანების დამორჩილება.
ქალაქის თვალში მატყუარა მე ვერ გაეზღებო,
მოკლავ და, დაე, თვით კრონიდესს შესთხოვოს ძმაზე,
რადგან უკეთუ თავისნებად აღეზრდი ჩემიანს,

შორეულს უფრო თავისნებად აღეზრდი უთოოდ.
თუკი ასეა, ვინც სახლშია მუდამ მართალი,
ისღა თუ შეძლებს, რომ წარმართოს ქალაქი მართლად.
ამნაირ კაცზე გაბედულად ვიტყოდი: იგი
კარგად მართავს და კარგად მოიხანს მორჩილებაშიც;
და თვით საბრძოლო ქარიშხალშიც ურყევად მდგარი,
მართალ მებრძოლად წარმოჩნდება და უშიშარად.
ხოლო ის კაცი, კანონებზე რომ ძალმომრეობს,
ანდა გამგებელს რომ კარნახობს თავის ბრძანებებს,
არ იმსახურებს განდიდებას ჩემგან არასგზით.
ვინაც ქალაქმა აირჩია, მისი ხაშს სმენა,
სმენა მცირედშიც და მართალშიც, ანდა პირიქით.
ანარქიაზე მეტი ჭირი არ არის ქვეყნად;
ის ანადგურებს ქალაქებს და სწორედ ის არის,
სახლებს რომ ანგრევს, იგი დაშლის მხარდამხარ მებრძოლ
ეაქაცთა რიგებს და ბრძოლაში აოტებს იმათ.
ძალაუფლების მორჩილება დაიხსნის მრავალს.
დასაცავია აგრერიგად სწორედ წესრიგი
და მასთან ისიც, რომ არარა დაუეთმთ დიაცს.
თუ საჭიროა, ის აჯობებს, მამაკაცს დაყვე.
დაე, ნურავინ ნუ გვიწოდებს ქალებზე სუსტებს.

ქორო

ჩვენი ასაკი, ჩვენი წლები თუ არ გვატყუებს,
აგრე გვეგონია, გონიერად მეტყველებ მართლაც.

პემონი

მამა, ღმერთებმა მიანიჭეს მოკვდავთ გონება,
აღემატება იგი მართლაც ყოველ საგანძურს,
არ შემიძლია, რომ უარვეყო იმის სიმართლე,
რაც შენ მითხარი, არც ის ვიცი, როგორ უარვეყო.
მაგრამ შენ გარდა, მამაჩემო, ხომ შეიძლება,
სხვაც სჯიდე სწორად, შენ არ ძალგიძს ყველაფერს ჭერეტდე.
თუ ვინ რას ამბობს, რას აკეთებს, ანდა ვის ლანძლავს.
შიშს უნერგავენ უბრალო კაცს შენი თვალები,
რომ არ გეამოს, ის ვერ გეტყვის იმნაირ სიტყვას.
მეკი მალულად მესმის ხოლმე, თუ როგორ სტკივა
და როგორ ელმის ამ ასულზე მთელ ქალაქს გული.
ყველა ქალს შორის სხვებზე ნაკლებ სიკვდილის ღირსი
ის იღუპება სადიდებელ საქმეთა გამო,
ქალი, რომელმაც ძმა – მტერთავა თმში მოკლული
და უპატრონოდ მიგდებული – არ დაუტოვა
სისხლისმსმელ ძაღლებს და ფრინველებს, არ არის განა
ეს საქციელი უდიდესი პატივის ღირსი?
აი, ასეთი ფარული ხმა გაისმის ხალხში,
ჩემთვის კი უფრო საპატიო არაფერია,
ვიდრედა შენი კარგად ყოფნა, ძვირფასო მამა.
რა არის მამის გაბრწყინებულ სახელზე ღიდი

შვილთათვის, ანდა შვილებისა – მათი მამისთვის.
მაგ ერთადერთ ზნეს ნუ ატარებ შენს თავში მხოლოდ,
რომ მხოლოდ ერთი შენ ხარ სწორი, სხვა კი არაეინ.
ვისაც პგონია, რომ მარტოღენ ის ფიქრობს სწორად,
ან მართალს ამბობს. ან მარტოა სულით მდიდარი,
როგორც კი გახსნი. ცარიელი შეგჩნება ხელში.
ადამიანი, რაც არ უნდა ბრძენკაცი იყოს,
მეტის შეცნობა სამარცხეირო როდია მისთვის.
ცუდია თავისნათქვამობა, ზომ კარგად ხელაე,
წყალდიდობისას ის ხეები რჩება ადგილზე,
გზა რომ დაუთმეს მდინარებას, ზოლო იმ ხეებს.
ურჩად რომ დგანან, ფესვებითეე ამოთხრის წყალი.
გემიც აგრეა, იალქნები რომ დაუჭიმეს,
თუ არ მოუშვი, ფსკერისაკენ წავა უთუოდ.
ო, დაიოკე მრისხანება, განაგდე იგი,
და თუკი ჩემში, თუნდ უმცროსში დღეს არის მაინც
რაიმე აზრი, გეტყვი, რადგან ასე მგონია,
კარგია, კაცი ყველაფერში თვით იყოს ბრძენი,
ზოლო სხვა დროს კი, და ეს მუდამ როდია ასე –
ვინაც სწორად სჯის, მისგანაა საჭირო სწავლა.

ქორო

შენი ვალია, მეუფეო, თუ კარგად ამბობს,
ისწავლო მისგან; ორიეენი მშვენიერად განსჯით.

კრეონტი

ეგზომ ასაკით დამძიმებულთ ეგზომ ჭაბუქმა
ჭკუა ვით უნდა დაგვარიგოს ნეტავი მაინც.

პემონი

არრას გასწავლი უსამართლოს, თუ ყმაწვილი ვარ,
საქმე გასინჯე, წლოვანებას რაღას უყურებ.

კრეონტი

საქმეა განა, თავნება ხალხს რომ სცე პატივი?

პემონი

იმას არა გთხოვ, ბოროტ ვინმეს მიაგო მადლი.

კრეონტი

განამ სენით შეპყრობილი არ არის იგი?

პემონი

აგრე როდი თელის თებეს ხალხი და მთელი ერი!

კრეონტი

განა ქალაქმა უნდა მითხრას, რა დავაწესო?

ჰემონი

ხელაე თუ არა, მთლად ბაეშივით რომ ლაპარაკობ?

კრეონტი

მაშ მე არა ვარ, სხვა ვინმეა ქვეყნის მმართველი?

ჰემონი

ქალაქი რაღა ქალაქია, ერთს თუ ეკუთვნის.

კრეონტი

მისადარ თვლიან განა ქალაქს, ვინც მას განაგებს?

ჰემონი

უხალხო ქვეყნის მმართველობას შეძლებდი მხოლოდ.

კრეონტი

როგორც ჩანს, იგი დიაცს იცაეს და მას ქომაგობს.

ჰემონი

ჰო, თუ ქალი ხარ, რადგან ახლა მე შენზე ვზრუნავ.

კრეონტი

უღირსო შეილო, წინ აღუდექ საკუთარ მამას?

ჰემონი

ჰო, რადგან ვხელაე უსამართლო ცოდვას სწადიხარ.

კრეონტი

ძალაუფლებას ვიცავ ჩემსას, ამიტომ ვცდები?

ჰემონი

არ იცავ, რადგან უკვდავ ღმერთებს ულახავ პატივს.

კრეონტი

ზნედაცემულო, ქალისაგან დამონებულო!

ჰემონი

ვერ დამაბრალებ, სამარცხვინო საქმეს რომ ვიქმდე.

კრეონტი

ჰო, მაგრამ მთელი შენი სიტყვა ქალზეა მხოლოდ.

ჰემონი

შენზეც და ჩემზეც და ქვესკნელის დიად ღმერთებზეც.

კრეონტი

შენ რომ ცოცხალზე დაქორწინდე, ეს არ მოხდება.

ჰემონი

მაშ, ის მოკვდება და მოკლული ვილაცას მოკლავს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

და შენ ესოდენ მემუქრები და წინ მიდგები?

პ ე მ ო ნ ი

რა მუქარაა უსაბუთო სიტყვის პასუხი?

კ რ ე ო ნ ტ ი

თავად უჭკუო შენდა ჭირად მასწავლი ჭკუას.

პ ე მ ო ნ ი

მამა არ იყო, უჭკუოს და შლეგს დაგარქმევდი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ნულარას მეტყვი, ქალისაგან დამონებულო.

პ ე მ ო ნ ი

შენ ლაპარაკობ, სხვის ნათქვამს კი არაფრად აგდებ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

აგრეა განა?! მაშ, იცოდე, ოლიმპოსს ეფიცავე,

არ გაიხარებ ამნაირი ლანძღვა-გინებით.

დაუყოვნებლივ მოიყვანეთ ის სამაგელი,

მისივე საქმროს წინაშევე მოკალით იგი.

პ ე მ ო ნ ი

ეს არ მოხდება, გულში აზრად არ გაიტარო,

რომ ჩემ წინაშე მოკლავ იმას, ის კი არაადა,

თვით მეც ვერასდროს ვერ მიხილავ ემაგ თვალებით.

ღე. ვისაც სწადლეს, მას დაატყდი მაგ შენი რისხვით.

ქ ო რ ო

ჩემო მეუფევე, გულგამწყვრალი წავიდა იგი.

ხოლო გონება ამ ასაკში ცხარეა მეტად.

კ რ ე ო ნ ტ ი

წავიდეს, დაე, გააკეთოს შეუძლებელიც,

იმ ორ ქალიშვილს ვერ დაიხსნის მწარე ხვედრისგან.

ქ ო რ ო

მაშ, შენ ორივეს მოკვდინებას ფიქრობ, მეუფევე?

კ რ ე ო ნ ტ ი

ვინც არ შეეხო, მას არ მოკლავ, კარგად მითხარი.

ქ ო რ ო

რა სასჯელით გსურს ანტიგონე რომ მოაკვდინო?

კ რ ე ო ნ ტ ი

უდაბურსა და უკაცრიელ ადგილს წავიყვან,

და გამოვამწყვედეუ მას ცოცხლადვე კლდოვან მღვიმეში,
საჭმელსაც მიეცემ, ოღონდ იმდენს, ცოდვას გავუქცეთ,
იმდენს, რომ ცოდვას განერიდოს მთელი ქალაქი.
დე, იქ შესთხოვოს პაღეს მანაც, რომელსაც იგი
უკვდავთა შორის ერთადერთს სცემს პატივს და მაშინ
ან გადარჩება იგი სიკვდილს, ანდა შეიცნობს,
რომ პაღესისთვის ფუჭი არის თაყვანისცემა.

მესამე სტასიმონი

ქორო

სტროფი ა

ეროსო, ომში დაუძლეველო,
ეროსო, ვინაც ნადავლს ატყდები,
ვინც ქალიშვილის ტურფა ღაწვებზე
ათენებ ღამეს და მათზე წყეხარ.
და ზღვის გადაღმა გადიხარ ვინაც,
და სოფლურ სახლებს მოინახულებ,
ვერც უკვდავთაგან გაგიბის ვინმე
და ვერც უამმოკლე მოკვდავ კაცთაგან.
ვისაც შეიპყრობ, ხელდება ყველა.
ხალხს სამართლიანს შენ უსამართლო
საქმეს ასწავლი და აგრე ღუპავ.
ნათესაური და სისხლით ერთი
ქიშპობა აღძარ ვაჟკაცთა შორის.
მაგრამ იმარჯვებს პატარძლის თვალთა
ეგზომ ნათელი მშვენიერება,
დასაბამითვე დიდ კანონებთან
ერთად ზის ტახტზე, ხარობს, იცინის
დაუძლეველი კიპროგენა.
მეც გადავდივარ ახლა კანონებს,
ამას რომ ვუცქერ და ცრემლის ნაკადს
რომ ვერ ვიკაებ. ვუცქერ და ვტირი,
კაცთმიმამინებელ სასახლეს რომ მიჰყავთ
ჩვენი ანტიგონე.

მეოთხე მაისოდირი

კომმოსი

ანტიგონე

სტროფი ბ

ო, შემომხედეთ, მშობელი მიწის მოქალაქენო,
ამ უკანასკნელ გზაზე მიმავალს.
მანათობელი მზის უკანასკნელ
ნათელის მხილველს. ვეღარ ვიხილავ,
მე იმას უკვე, ცოცხლად მივყავარ

მიმადინებელ ჰადესს ქვესკნელში
მრუმე აქერონტის ნაპირას.
მე არც ქორწილი არ მხვდა წილად და
არც საქორწინო არ უმღერია
ჩემთვის სიმღერა ვინმეს,
ახლა კი თავად აქერონტის გავხდები რძალი.

ქორო

სახელით შემკული და ქებით მოსილი,
შენ ახლა მიდიხარ აჩრდილთა სამყოფელს.
არცათუ მტანჯველი სენისგან მოწყვლული
და არცთუ ხმლისაგან მიმღები ჯილდოსი,
არამედ შენ ერთი ჩადიხარ კაცთაგან,
შენ ერთი ჩადიხარ ჰადესში ცოცხალი.

ანტიგონე

ანტისტროფი ბ

გამიგონია, რომ დაიღუპა ბედამწვარი და
ფრიგიისათვის უცხოტომელი
ნაზი ასული ტანტალოსისა;
სიპილოსის მთის მაღალ მწვერვალზე
მას სუროსავით გარშემოეჭლო
კლდოვანი გარსი. მას, თითქმის დამდნარს,
როგორც მიანჩიათ კაცთა,
არც თოვლი ტოკებს და არც ლესტერი.
მარადმტირალი წამწამებიდან
რწყავს იგი თავის კეფას.
სწორედ ასევე მეც დაიმონი მაძინებს ახლა.

ქორო

მაგრამ, ის ღმერთია, ღმრთისაგან ნაშობი,
და ჩვენ კი კაცნი ვართ მოკვდავად შობილნი,
თუმც განწირულისთვის ამოა სასმენლად
ღმერთების სადარი განგების მიღება.

ანტიგონე

სტროფი ბ

ვაგლახ, დამცინი, პოი, ღმერთებო,
რატომ ქედმაღლობ
ჩემზე. – რომელსაც ჯერ სული მიდგას?
პოი, ქალაქო,
და თქვენაც, ქალაქის მამრნო,
ღირკესეულო წყარონო
და ეტლკეთილი თებეს ტვერებო,
მე მოწმეებად მოგხიზმობთ ახლა,
მეგობართაგან დაუტირები,
თუ რა კანონთა გამოიხობით მივდივარ ახლა
ჩემი გმირობის გამო საშინელ

და გაუგონარ მრუმე საფლავში.
ჰოი, მე უბედურს.
გადავსახლდები, აღარც მკვდართა და
აღარ ცოცხალთა შორის აღარ ვიცხოვრებ უკვე.

ქორთ

სიამაცის უკიდურეს ზღვარზე მიხველ
და სამართლის, ო, ესოდენ მაღალ ტახტსაც
მიენარცხე, ჩემო ბავშვო, უმოწყალოდ.
მამისეულს იხდი კიდევ რაღაც ტანჯვას.

ანტიგონე

სტროფიბ

ყველაზე მტკივნა ადგილს შეეხე
შენ ახლა ჩემსას.
ოიდიოსის განმეორებად
ეგზომ მწარე ხვედრს,
ლაბდაკიდების მოდგმის
საერთო წერას.
ო, დედაჩემის მწარე ლოგინო,
ო, უბედურო ქორწინებაო,
დედის და შეილის, დედის და მამის,
რომელთაც ერთ დროს ქვეყნად წარმომშვეს სვეუბედური
და რომლებთანაც დაწყველილი და
გაუთხოვარი მივდივარ ახლა
ჩემი უიღბლო ქორწილით.
ო, დაღუპულო ძვირფასო ძმაო,
მკვდარმა ჯერ კიდევ ცოცხლად მყოფი მომკალი ახლა.

ქორთ

თავის პატივს ითხოვს მართლაც მოკლული ძმა,
მაგრამ არ ხაშს, გადახვიდე ძალის ნებას,
გადახვიდე იმის ნებას, ვინც ძალას ფლობს,
თვითნება გაქვს ზნე და სწორედ იგი გლუპავს.

მკოლონი

ანტიგონე

დაუტირები და უმეგობრო
გაუთხოვარი მივდივარ ახლა
ამ გზით, რომელიც მე გამიმზადეს.
ველარ ვიხილავ მნათობთა წმინდა
და სამართლიან ნათელს ბედშაევი;
ამ დაუტირებ ჩემს ამგვარ ხვედრს კი
არაეინ გლოვობს მეგობართავან.

კრეონტი

განა არ იცით, რომ ჩივილს და სიკვდილის გლოვას
არეინ შეწყვეტდა, სასარგებლო რომ იყოს იგი.

დაუყოვნებლივ წაიყვანეთ. ხელი მოჰკიდეთ
და როგორც ვბრძანებ, სამარეში ჩააგდეთ იგი.
მარტო დატოვეთ. დეე, მოკედეს, თუ საჭიროა,
ანდა ცოცხალი დაქორწინდეს თავის საფლავში.
ჩვენ უბრალო ვართ ამ ასულის წინაშე ყველა,
მას წაერთმევა იმის ნება, აქ რომ იცხოვროს.

ანტიგონე

ჰოი, საფლავო, საქორწინო ჩემო ღარბაზო,
ღრმად გამოთხრილო საცხოვრისო, ტყვეთ მამყოფელო,
მივეშურები იქ, ჩემებთან, ყველა ისინი
ეგზომ მრავალნი პერსეფას სამ მიიღო მიწად,
მე კი ბოლო ვარ იმათ შორის და ასე მწარედ
მათთან ჩავდივარ ჯანმრთელი და ჯერაც ცოცხალი.
მე, მიმაველი, იმ იმედით ესაზრდობ ახლა,
რომ სასუკველი შევიქნები მამისათვისაც
და შენთვის, დედა, და შენთვისაც, ძვირფასო ძმაო.
როდესაც მოკვდით, ჩემი ხელით განგბანეთ ყველა,
გამოგაწყეთ და დამარხულებს წესიც აგიგეთ.
და აი ახლა, პოლინიკე, ამას ეღებულობ
მე, რადგან მიწა დაგაყარე სხეულზე. მაგრამ
მე კარგად ვიცი, გონიური მომიწონებენ.
შვილი მყოლოდა, არასოდეს ვიზამდი ამას,
თუნდაც მოკლული და გახრწნილი მყოლოდა ქმარი,
მოქალაქეთა წინააღმდეგ არ ჩავიდენდი
ამნაირ საქმეს. თუ რად ვამბობ ამას ამგვარად?
რომ მომკვდარიყო ჩემი ქმარი, სხვა შემირთავდა,
თუ დაკარგავდი. გავიჩინდი ბავშვებსაც სხვისგან,
ხოლო როდესაც ჰადესშია დედა და მამა,
აღარვინაა, ძმა რომ მიშვას ქვეყნად როდესმე.
და თუმცა ასე დაგაფასე ამგვარი წესით,
კრეონტი ფიქრობს და ჰგონია, რომ თითქოს ვცდები
და რომ საშინელ საქმეს ვებღავე, ო, ჩემო ძმაო,
აჰა, მან კიდევ შემბიყრო და ძალით მიგყავარ
გაუთხოვარი, საქორწინო ჰანგთა არმცოდნე,
არც მეუღლობა მღირსებია, არც ბავშვის გაზრდა,
არც მეგობარი არ მყავს ვინმე, სვეუბელური
ცოცხლად მივდივარ გარდაცვლილთა საცხოვრებელში,
დაიმონების რა სიმართლეს გადაველ ნეტავ?
ნეტავ, ვინ არის, ვინ მოვიხზო სვეუბელურმა
ჩემდა საშველად, მოეუწოლო მას შემდეგ, რაიც
კარგი საქმისთვის უკადრისი სასჯელი დამდეს?
თუ ღმერთებისთვის კარგი არის ეს და საჭირო,
მშვიდად, უშფოთვლად დაეთიმენდი ღირსეულ სასჯელს.
ხოლო უკეთუ შეცდნენ ღმერთნი, დე, იმდენივე
სიავე ერგოთ, მე რომ შემხვდა ახლა იმათგან.

ქორო

იგივე ღელვა და გრივალი სულისა,
ჯერ კიდევ ატყდება ასულის გონებას.

კრეონტი

სუყველას, რომელთაც წაყვანა ვუბრძანე,
პასუხსაც მე მოეთხოვ ზოზინის გულისთვის.

ქორო

ვაგლახ, ო, ამ სიტყვამ სიკვდილი უფრორე
ახლოს მოიყვანა.

კრეონტი

იმედსაც არ გაძლევ იმის, რომ ოდესმე
რაიმე შეცვლიდეს ამ ბოლო ბრძანებას.

ანტიგონე

ო, თებეს მიწაო, მშობელო ქალაქო,
წინაპართ ღმერთებო,
ო, უკვე მიყვარ, აღარეინ მანერებს,
შეხედეთ, ბჭე შეიდი ქალაქის ღმერთქალნო,
თუ მართოდ შთენილი ასული მეფისა
რას ვითმენ ამათვან, რას ვითმენ მე, ვინაც
პატივის მისაგებს პატივი მივაგე.

მეოთხე სტასიმონი

ქორო

სტროფი ა

დანაეც ეენო, ვინც ზეციური შუქი გაცვალა
რვალთ ნაჭყედი გამოქეაბულის მრუმე წყვდიადზე.
დამალეს იგი და დაამწყვდიეს,
შუეკე შირდა საფლაუისეულ ჰადესს ასული,
მაგრამ გვარი კი ღიადი იყო მისი, ო, შეილო,
ის ინახავდა სხეულში ზეცის
ოქროდ ჩამოღვრილ ღვთაებრივ თესლსაც,
მაგრამ უცილოდ საზარი არის ძალა ბედისა,
ვერცა სიმდიდრე, ვერცა არესი
და ვერც ქვისაგან ნაგები კოშკნი,
ვერც შავი გემნი – ვერაფერი გვიხსნის მისაგან.

ანტისტროფი ა

შეპყრობილ იქნა მზეაობარი მე დრიანტისა,
ედონიელთა ღიდი მეფე თავისი ფიცხი
და მეომარი ხასიათისთვის,
ღიონისოსმა დამალა იგი კლდოვან ციხეში,
ასე თანდათან იხშობა მისი სასტიკი რისხვა,
კარგად შეიგნო, აგრე სასტიკად

რომ შეურაცხყო ღიადი ღმერთი
მოუთოკავი თვისი ენითა და მრისხანებით,
წინ აღუდგებოდა ღმერთით შთაგონებულ და
მხიარულ ღმერთის ლამპროსან ასულთ
და განარისხებდა მუხებსაც, ფლეიტის ესოღენ მოყვარულთ.

ს ტ რ ო შ ი ბ

კიანიურ კლდეთა ახლოს და ორი ზღვის
ზღურბლზე არის ნაპირები ბოსფორისა,
და თრაკიის საღმიდესიც იქვე არის,
სადაც ქალაქის მცველმა არესმა
ფინევსის ორი ვაჟი იხილა,
და ჭრილობა დაუნახა მათ ორთავეს
დედინაცვლის ბოროტ ხელით თვალდათხრილებს.
შურისგებას მოითხოვდნენ ბრმა თვალები.
შუბის წვერით როდი ჰქონდათ ამოთხრილი –
– მათ სახეზე დასისხლული ორი თვალი
ხელით ჰქონდათ და სართავი დაზვის წვეტით.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი ბ

საბრალონი, სიმწრისაგან გათანგულნი,
დასტიროდნენ დედისმიერ თავიანთ ბედს,
დედისმიერს, ქორწინებით უბედურის.
თავისი გვართ მათი დედა კი
ძველთაუძველეს ერეხთიდების
გვარ-ტომიდან მოლიოდა, მამისეულ
და შორეულ ქალაქებში აღიზარდა
ბორეასის ქალიშვილი, თავად ცხენზე
უსწრაფესი რომ იყო და ღმერთთა შვილი,
მამისეულ ქარბუქებში აღიზარდა,
მასაც მისწვდა ბედის ღმერთთა ხელი, შვილო.

მეხ უთმე მკისოლიონი

ტირესიასი

მოვდივართ, თებეს მეუფენო, ორნი ერთი გზით
და ორნი ერთი თვალისჩინით. უსინათლოებს
გზის მაჩვენებლად მეგზური ჰყავთ აკი ყოველთვის.

კრეონტი

რაა, მოხუცო ტირესიას, ნეტავ ახალი?

ტირესიასი

ამას მე გამცნობ, შენ კი მისანს დაემორჩილე.

კრეონტი

არ გავერბოდი მე შენს რჩევას არცა თუ აღრე.

ტი რ ე ს ი ა ს ი

სწორედ ამიტომ შენს ქალაქსაც კარგად მართავდი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

კი, გეთანხმები, შენ ამაში მეხმარებოდი.

ტი რ ე ს ი ა ს ი

მაშ, დაუფიქრდი, ამჯერადაც ბეწვზე კიდიხარ.

კ რ ე ო ნ ტ ი

მაინც რა მოხდა? მაცანცახებს შენი სიტყვისგან.

ტი რ ე ს ი ა ს ი

შეიცნობ, თუკი მისნობათა ნიშნებს მოისმენ.
ძველ სკამზე დამჯდარს ფრინველების სამკითხაოში,
ნავსაყუდელად რომ განთქმულა ფრინველებისა,
იმათი უცხო ხმა მომესმა. ავად ყიოდნენ
ისინი მჭახე, კელური და ბოროტი ხშებით,
ბასრი კლანჭებით სასიკვდილოდ ფლუთდნენ ერთმანეთს.
მივხედი, რალაცას მანიშნებდა ფრთათა ხმაური.
შეშინებულმა გამალებით ავანთე ცეცხლი
სხივმოელვარე ბომონებზე; არ ანათებდა
იმ ზეარაკთაგან ჰეფესტოსი, ცხელ ნაკერჩხალში
სუკის ცხიმილა იღვრებოდა მხოლოდ და მხოლოდ.
ხრჩოლავდა იგი და შხეფებსლა ისროდა ცხიმის.
ამოდიოდა ნალველი და იფანტებოდა,
ქონშემოცლილი თემოს ძელები ეყარა შიშვლად.
ეს ყოველივე ამ ბაღლისგან გავიგე თავად,
გავიგე ის, რომ ავი იყო მსხვერპლთა ნიშნები,
წინამძღოლია იგი ჩემი, მე კი – სხვებისა.
შენი აზრების გამო არის სნეული თებე,
საკურთხეელები, ბომონები სავსეა ახლა
ფრინველებისგან და ძაღლთაგან ნაალაფარი
ოიდიოსის უბედური ვაჟის ხორცებით.
აღარ იღებენ შესაწირს და მუდარას მეტად
ჩვენგან ღმერთები, სუკის ალსაც აღარ იღებენ,
არც ფრინველები გამოსცემენ უკვე ლამაზ ხმებს,
გვამის სისხლით და ცხიმიანი ზორცით მაძლარნი.
მაშ, მოიაზრე, შვილო, ევე, ადამიანებს
მუდამ სჩვევიათ შეცდომების დაშვება ქვეყნად.
უკეთუ შეცდა კაცი ვინმე, არ არის იგი
უგუნური და უბედური, არ არის, თუკი
განიკურნება სიავისგან და არ დარჩება
მასში ჯიუტად, სიშლეგეა აკი ურჩობა.
ო, მოიბრუნე მოკლულის კენ გული, მეუფე.
ნუღარ გასტანჯავ ომში მოკლულს, რა მხნეობაა
მოკლულის მოკვლა? შენთვის ვფიქრობ და შენთვის ვამბობ,
კარგი მთქმელისგან საამოა კარვის შესმენა.

კ რ ე ო ნ ტ ი

პოი, მოხუცო, სუყველანი, ვით მოისარნი მიზანში მესერით დაუნდობლად; მისნობა შიაც აღარ დამინდო აღარაეინ, ნათესავებმაც დიდი ხანია მიმუხთლეს და სულაც გამყიდეს. დაე, აჰყევით ანგარებას, დაე, იყიდეთ ილიქტრიონი სარდესი და თუ გსურთ, ინდური ოქროც იყიდეთ. ვერ დამარბათ საფლავში იმას, თუნდაც თვით ზეცის არწივებმა ისურვონ ზორცი და წაიღონ და ზეცის ტახტქვეშ დააწყონ იგი. ასე რომ, აღარც თვით ცოდვებით შეშინებული არ მიეცემ ნებას დამარხვისას. მე კარგად ვიცი, რომ მოკვდავთაგან არვის ძალუძს ღმერთთა შელაზვა. დილო მოხუცო, ტირესიას, მოკვდავთა შორის ყველაზე ბრძენნიც სამარცხვინოდ იღუპებიან, ანგარებისთვის კეთილად თუ რაცხავენ ბოროტს.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ვაგლახ,
ვინ იცის ნეტაე მოკვდავთაგან, ფიქრობს კი იგი..

კ რ ე ო ნ ტ ი

რაზე თუ ფიქრობს, რა მოარულ სიბრძნეს გამოთქვამ?

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

საგანძურს სიბრძნე თუ რამდენად აღემატება.

კ რ ე ო ნ ტ ი

სწორედ იმდენად, უგზურება რომ გვავენებს ზოლმე.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ამ სნეულებას შეუპყრისხარ, იცოდე, შენაც,

კ რ ე ო ნ ტ ი

არ მინდა მისანს ბოროტებით რომ ვუპასუხო.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

მაინც აგერა, რაკი ამბობ, ყალბად მისნობო.

კ რ ე ო ნ ტ ი

პო, რადგან ვერცხლისმოყვარეა მისანთა მოდგმა.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ხოლო ტირანთა – ანგარებას შეყვარებული.

კ რ ე ო ნ ტ ი

არ იცი განა, შენს მეფესთან რომ ლაპარაკობ?

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

ვიცი, რომ ჩემით დაიხსენი შენი ქალაქი.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ბრძენი მოგვი ხარ, თუმცა კი გიყვარს უსამართლობა.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

შენ მაიძულებ, დამალული ცხადლიე გაუწყო.

კ რ ე ო ნ ტ ი

თქვი, ოღონდ ნუ იქმანგარების გულისთვის ამას.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

სწორედ ამგვარად განმიზრახავს, შენ რომ მოგვეცე.

კ რ ე ო ნ ტ ი

იცოდე, ჩემს სულს ვერასოდეს ვერ მოისყიდი.

ტ ი რ ე ს ი ა ს ი

მაგრამ ეს კარგად შეიძენე, განა თუ მრავალ წრეს შემოვიღის დიდი მნათი აჩქარებულად, რომ სწორედ ვილაც შენიანი იქნება სწორედ, მოკლულთა წილ რომ მოისწრაფებს თავის სიცოცხლეს. ვინც მაღლა არის, ქვეშ ჩაგზავნე იმათგან ერთი, შელაზე სული, ჩაასახლე იგი საფლავში, აქ კი ქვესკნელის ღმერთებისგან განთვისებული წესაუგებლად დაგიგდია გვაში მიწაზე. ნება ამისა არც შენ გაქვს და არც მაღალ ღმერთებს, მარტოდენ შენი ძალადობით სჩადიხარ ამას. ჩასაფრებულან ამიტომაც შენს დასასჯელად ჰადესისა და სხვა ღმერთების ერინისები, რათა მაგავე სიავეში ჩაგაგდონ შენაც. აწონ-დაწონე, მოსყიდული თუ ვამბობ რამეს, რადგან სულ მალე წარმოაჩენს ამას შენს სახლში კაცთა და ქალთა სავალალო მოთქმა-გოდება. ერინისები მტრობენ ხოლმე ყველა იმ ქალაქს, მოკლულის გამო რომ წაბილწეს ძალეუბმა, ანდა სხვა რამ მხეცებმა ან ფრინველმა, გახრწნილი ხორცი რომ მიიტანეს იმ ქალაქის საკურთხეველზე. აგრეა, რადგან შეურაცხმყავ და განმარისხე. ვით მოისარმა საიმედო ისრები ვტყორცნე ჩემი გულიდან, მათ სიმწარეს ვერსად წაუხვალ. მაშ, წამიყვანე სახლში, შევილო, რათა ამ კაცმა მასზე უმცროსებს დაანთხიოს თავისი წყრომა. დაე, ისწავლოს შეკავება ურჩი ენისა, და იყოს უფრო გონიერი, ვიდრე ახლათ.

ქორო

წავილა იგი, მეუფეო, და დავგიტოვა
მისნობა ეგზომ შემზარავი, ჩვენ კარგად ვიცით,
მას მერე, რაც კი შავი ვახდა ეს ჩემი თმები,
ცრულ მას არასდროს უმისნია ქალაქისათვის.

კრეონტი

ვიცი და დიდად ვწუხვარ კიდეც სულის სიღრმეში,
რადგან დათმობა სიმხალეა, ხოლო ურჩობით
უბედურებას არ ვეწიო, ამასა ვშიშობ.

ქორო

გონებას უნდა დაუჯერო, მენეკესის ძევე.

კრეონტი

რაა საჭირო, ო, მითხარი, მე დაგიჯერებ.

ქორო

ამოიყვანე მიწისქვეშა სამყოფელიდან
ანტიგონე და მიაბარე სამარეს გვამი.

კრეონტი

ამ რჩევას მაძლევ და ფიქრობ, რომ უნდა დაგთანხმდე?

ქორო

ჰო, მეუფეო, და სასწრაფოდ, ავისგანმზრახველთ
მაღე ეწევა უკვდავ ღმერთთა სწრაფი სასჯელი.

კრეონტი

სულს ძლიერ უჭირს ახლა ასე რომ გააკეთოს,
მაგრამ მოსახდენს შევეურჩო, არც ეს არ ძალმიძს.

ტირესიასი

მაშ, ავრე პქმენი, თავად წადი, სხვა არვინ გინდა.

კრეონტი

დაუყოვნებლივ მივაშურებ, და თქვენ კი, ვინაც
აქა ხართ ახლა, წერაქვები წამოიღეთ და
იმ ადგილისკენ გაემართეთ, აქედან რომ ჩანს.
მე კი, რამეთუ შემეცვალა უკვე აზრები,
მევე დაეიხსნი, აკი თავად შევიპყარ იგი.
რამეთუ ვფიქრობ, კანონმდებელს მეტ სახელს შესძენს,
თუ იგი თავის დატყვევებულს დაიხსნის ვინმეს.

მის უთე სტასიმონი

ქორო

სტროფი ა

სახელმრავლო, დიდი კადმოსის ტურფა ასულის
შვილო და განძო, მომქუხარო და
ღიადი ზევისის ღიადო ძეო,
გარშემორტყმიხარ სახელდიდ
იტალიას და მეუფედ ჩანხარ
ელევსინელის დეოს
ყველასთვის ღია უდაბნოებში,
პოი, ბაკქეესო, ბაკქელთა
დედაქალაქში – თებში
ცხოვრობ ისმენეს ჰირად და
დრაკონის ხოდაბუნებში.

ანტისტროფი ა

ორთავიანი, კლდეშემოსილი პარნასოსიდან
გიცქერის ალი ჩირაღდნებისა,
დასეირნობენ აქ ბაკქელი და
კორიკიელი ნიმფები.
კასტალიური ჩქეფს იქვე წყარო,
ნისეის მთების სუროთი
შემკული კალთა და მწვერვალები,
ყურძენმრავალი ნაპირიც
შენ გაგზავნიან შენდამი
შეწირულ უკდვავ ამ ჩვენს პანგებთან.
შენ თებეს ქუჩებს დასცქერი.

სტროფი ბ

ყველაზე უფრო მეტად აფასებთ
შენცა და ელვით გულგანგმირული
შენი სემელე ჩვენს ღიად ქალაქს.
ახლა კი, როცა მთელი ქალაქი
სასტიკი სენით შეპყრობილა, მოვედ, ო, მოვედ,
მაცხოვრებელი შენი ფეხებით; დიდი პარნასოსის
მწვერვალი ანდა ზმაურიანი გადმოსჭერ სრუტე.

ანტისტროფი ბ

ცეცხლით მსუნთქველი ყველა ვარსკვლავის
ო, წინამძღოლო, შენ, ღამეული
შეძახილების მამაუფალო
და სანატრელო ზევისის ძეო,
პოი, მეუფე, წარმოჩნდი, დაე, შენს თანამხლებელ
თიასებთან ერთად, რომელნიც თავაწყვეტილად
ხარობენ შენით და გადიდებენ მმართველ იაკოსს.

მ ძ ს ო ლ ო ს ი

მ ა ც ნ ე

კადმოსისა და ამფიონის სახლის მცხოვრებნო,
არ დაუწყებდი მე კაცის ხვედრს ქებას და ლანძღვას,
სანამდის იგი ცოცხალია ამ ქვეყანაზე.
რამეთუ ბედი გაასწორებს მიწასთან ბედშავს
და მუდამ ბედი თუ დააქცევს სვებედნიერსაც.
ვერვინ იმისნებს, თუ რა უნდა შეემთხვეს მოკვდავს.
კრეონტსაც შურით ვუყურებდი თოდესლაც, მგონი.
მტრებისგან იხსნა მან კადმოსის მიწა და მერმე
ერთმმართველობა მოიხვეჭა მთელი ქვეყნისა,
მართავდა იგი და ყვაოდა კეთილი მოღვებით.
ახლა კი გაქრა ყველაფერი, რამეთუ როცა
დანაშაულის გამო კარგავს სიხარულს კაცი,
ცოცხლად როდი ვთელი მას, არამედ სულჩადგმულ გვამად.
განმიც რომ გქონდეს სახლში ბევრი, უკეთუ ეს გსურს,
და ტირანივით დიდებულად ცხოვრობდე თუნდაც,
თუ ვერ დაგატკბო ამ ქონებამ, მაშინ მე მისთვის
კვამლის ჩრდილშიაც არ გაეცვლიდი სიამოვნებას.

ქ ო რ ო

მეფეთა სახლის რა სიმწარე მოგაქვს ასეთი?

მ ა ც ნ ე

მოკედნენ ისინი, ვინც მიზეზნი იყვნენ სიკვდილის.

ქ ო რ ო

მაინც ვინ მოკლა? ვინ მომკვდარა? გვითხარი ჩქარა.

მ ა ც ნ ე

პემონი მოკვდა მისი ხელით მოკვდინებული.

ქ ო რ ო

ორში რომელით? მამისა თუ თავისი ხელით?

მ ა ც ნ ე

მამის ცოდვებით გულგამწყვრალმა თავი მოიკლა.

ქ ო რ ო

პოი, მისანო, როგორ ახლა შენი სიტყვები.

მ ა ც ნ ე

ამის შემდეგ კი დანარჩენის თქმაა საჭირო.

ქ ო რ ო

ვერიდიკესაც ახლოს ვხედავ სვეგამწარებულს.
ცოლს კრეონტისას, აქეთ მოდის სახლიდან იგი,
შემთხვევით მოდის, ანდა იცის შეილის ამბავი.

ეკრილიკე

მოქალაქენო, ამ კარებთან მოახლოებულს
თქვენი სიტყვები შემომესმა. სალოცავად და
სავედრებლად მოვდიოდი დიდ ათენასთან.
და აი, ახლა, კარის საკეტს როცა ვაღებდი,
უბედურება შემომესმა ჩემი სახლისა,
გადაქცეული მოწყვეტილად დავეცი უცებ
შემკრთალ მხეველთა ხელებზე და გონი დაკვარე,
თუმცა მითხარით ხელმეორედ, რასაც ამბობდით,
მე უკვე ვიცი ჩემი ჭირი. მშვიდად მოგისმენთ.

მაცნე

მე, საყვარელო დედოფალო, – მაგრამ, ვაიმე, –
ყველაფერს გელტყვი და სიმართლეს არ დაგიმაღავ. .
არ მოგატყუებ, რისთვის მინდა მატყუარები
გამოვდგეთ შემდგომ; სიმართლეა საჭირო მუდამ.
თავად ფეხდაფეხ მივყვებოდი მე შენს მუელეს
დაბლობზე სწორედ იმ ბორცვამდე, სადაც მოკლეის
სხეული ეგდო ძაღლებისგან მიმოფლეთილი.
და აი, ჩვენაც შევეკედრეთ გზისპირა ღმერთს და
პლუტოსსაც ვთხოვეთ, რომ დაეცხო ჩვენდამი რისხვა.
განებანეთ გვამი სუფთა წყლით და ახლადდაკრეფილ
ტოტებზე დავეწვით ნარჩენები პოლინიკისი.
საფლავზე ბორცივი წამომმართეთ მშობელი მიწით
და ქვისგან ნაგებს, საქორწინოს და ღრმად ამოთხრისლ
ქალწულის ქვაბულს მივაშურეთ პადესისმიერს.
ანაზღეულად ხმამაღალი გმინვა მოესმა
დაუმარხველის პალატიდან ვილაცა ჩვენგანს,
მოირბინა და დესპოტ კრეონტს აუწყა უმაღ.
სულ უფრო მეტად ახლო მოსულს უახლოვდება
შესაბრაალის ხმები მასაც. შეჰყვირებს მეფე
და აგრე ამბობს ცრემლიანი: „ჰოი, მე ბედშავს,
ნუთუ მოგვი ვარ? ნუთუ ყველა აწ განვლილ გზაზე
უფრო უბედურ გზას დაეადექ ახლა ჩანჩალით?
შეილის ხმა არის, მე რომ მტანჯავს, მაგრამ, მონებო,
იჩქარეთ აქეთ, მოაშორეთ ეს დიდი ლოდი,
კარგად გასინჯეთ და ნაპრაღიც ნახეთ კედლისა,
შესასვლელამდე შედით კარგად და ნახეთ, ეს ხმა
ქემონისაა, თუ ღმერთთაგან ვტყუევდები მხოლოდ“.
მსწრაფლ ავასრულეთ ნაბრძანები ჩვენი მჭმუნვარე
დესპოტისა და შიგ სიღრმეში, საფლავის ბოლოს
ჩამოხრჩობილი დავინახეთ მეფის ასული,
სათუთი ნაჭრის კვანძში ჰქონდა კისერი ბედშავს.
ვაჟიც ვიხილეთ, ახლო ეწვა მას ჩახვეული
და მაღალი ხმით დასტიროდა იმის დაღუპვას,
მამის საქმეს და ბედუკუღმართ თავის ქორწილსაც.
შეილის მხილველი საწყალობლად შეჰყვირებს მამა,
მასთან შედის და ცრემლიანი ამგვარად ამბობს:

„საბრალობელო, რას სჩადიხარ, რას ფიქრობ, ნეტავ?
რა სიმწარეში ჩაგივლია ეგ შენი თავი?
გემუდარები, გევედრები, გამოდი, შეილო“.
ველურ თვალებით შემოხედა შვილმა მამამისს,
ზურგი აქცია და არარა უთხრა პასუხად,
ამოიწვავდა ორლესული თვისი მახვილი
და მამისაკენ გაიწია. დაუსხლტა მამა.
მაშინ ბედშავი თავის თავზე განრისხდა იგი,
დაეგო ხმაღს და გაიტარა მახვილი ფერღში,
ჯერ გონზე მყოფი სუსტ ხელებით მიეკრო ქალწულს.
ამოისუნთქა ერთი ღრმად და სისხლი ანთხია
უსულოდ მყოფი ქალიშვილის ფერმკრთალ ღაწვებზე.
წევს გვამი გვამთან, ეზიარა ვაჟი ქორწილის
იღუმალეუბას და ჰადესში შეიცნო იგი.
წარმოუჩინა ადამიანი, თუ რაოდენი
სიავე არის უგნურება მოკვდავ კაცთათვის.

ქორო

ეს ყველაფერი რაღას ნიშნავს? წავიდა ქალი,
და არაფერი აღარ უთქვამს კარგი ან ცუდი.

მაცნე

თავდაცმიკვირს, ამ იმედით ვსაზრდობ ახლა.
რა გაიგონა თვისი შვილის უბედურება,
არ ჩათვლის სწორად, მთელს ქალაქში იგლოვოს იგი,
არამედ სახლში მოახლეებს აღძრავს სატირლად.
ახლა რომ შეცდეს, როდი არის უგნური იგი.

ქორო

არ ვიცი, მაგრამ მეტისმეტი დუმილით ყოფნა
ავს მოასწავებს მეტისმეტი ძახილის მსგავსად.

მაცნე

მაგრამ შეეიტყობთ შინ მისულნი, ხომ არ ინახავს
გულგასენილი იგი რამე იღუმალ ზრახვას
გულის სიღრმეში. კარგად ამბობ, მართლაც აგრეა
სიავე ახლავს სიმშვიდეს და მეტისმეტ დუმილს.

ქორო

თუმცაღა თვით მოდის აქ ჩვენი პატრონი.
ხელებში უჭირავს მეტყველი ნიშანი.
თუ ასე ითქმება, მასვე სჭირს სიავე
და არა ვისმე გარეშეს.

კომპოსი

კ რ ე ო ნ ტ ი

ს ტ რ ო ჟ ი ა

ვაგლახ, ვაიმე,
უგუნურ აზრთა უსასტიკესო
შეტოდებანო,
სიავისა და სიკედლის მთესნო,
ჩემს ღვიძლებს უტკერთ, მკვლელებს, რომლებმაც
თავისი ხელით მოისწრაფეს თვისი სიცოცხლე.
ვაგლახ, საქმენო წინადაუხედნო,
ვაიმე, შვილო,
ჭაბუკი მოკვდი,
ჩემმა უგნურმა საქმემ დაგღუბა.

ქ ო რ ო

ვაგლახ, როგორც ჩანს, შენ სიმართლე გვიან იხილე.

ს ტ რ ო ჟ ი ბ

ვაიმე ჩემს თავს,
უბედურმაღა შევიცანი მე უკვე ახლა,
რომ ვილაც ღმერთმა დამატეხა უღიადესი
თავისი რისხვა და მიბიძგა ამ ველურ გზებზე.
ფეხით გათულა ჩემი შვებანი.
პოი, მოკვდავთა მძიმე ვარამო.

ე ქ ს ა ნ გ ე ლ ო ს ი

პოი, ბატონო, უბედობის უკვე მქონებელს
ერთი სიმწარე მაგ ხელებში გაყვრია ახლა
და შინაც ალბათ მეორესაც იხილავ მალე.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ამაზე მეტი რა იქნება უბედურება?

ე ქ ს ა ნ გ ე ლ ო ს ი

შენი მეუღლე დაიღუპა, ამ ვაჟის დედა,
ჯერაც სისხლი სღის უბედურის მძიმე ჭრილობებს.

კ რ ე ო ნ ტ ი

ან ტ ი ს ტ რ ო ჟ ი ა

ვაიმე, ვაი,
შეურიგები ჰადესის ყურეე,
რად, ო, რად მღუპაე,
ჩემთვის ასეთი მწუხარე ამბის
მაუწყებელო, რა სიტყვას ამბობ?
ვაგლახ, დაღუპულს ხელმეორედ მღუპაე შენ ახლა,
რას ამბობ, შვილო? ახალს რას მეტყვი?
ვაიმე, ვაი,

სიკვდილს შვილისას
ზედ ემატება ცოლის სიკვდილიც.

ექსანგელოსი

აქარის იგი, აღარ არის დარბაზში უკვე.

კრეონტი

ანტისტროფი

ვაგლახ, ვაიმე,
აჰა, მეორე ავბედობას ვხედავ ბედ შავი.
კიდევ რა ხვედრი. რა სიავე მომელის ნეტავ?
ხელში უბედურს ჩემი შვილი მიპყრია ახლა
და ჩემს პირდაპირ მკვდარსა ეჭვრეტ ცოლსაც.
ბედ შავო ღედავ! ვაიმე შვილო!

ექსანგელოსი

საკურთხეველთან განიგმირა მახვილით მკერდი,
ბნელით მოცულნი დახუჭა ბედ შავს თვალები,
გლოუობდა მკვდარი მეგარევის დიდებულ სახელს,
მერმე ამასაც და ბოლოს კი როგორც შვილის მკვლელს,
შენ გიგზავნიდა უსაშინლეს წყევლას და კრულვას.

კრეონტი

ვაგლახ, ო, ვაგლახ,
შიშით ვცახცახებ, რად არ მამეგრებს
ორლესულ მახვილს მე მკერდში ვინმე?
საბრალოს, ვაგლახ,
უბედურება დამატყდა თავზე.

ექსანგელოსი

რალა თქმა უნდა, შენ იყავი გარდაცვლილისთვის
მიზეზი მისი ორი ვაჟის მოკვდინებისა.

კრეონტი

ღამინც, როგორ მოისწრაფა სიცოცხლე ნეტავ?

ექსანგელოსი

საკუთარ ხელით განიგმირა თავისი მკერდი,
მწარე სიკვდილი რომ შეიტყო თავისი შვილის.

სტროფი

ვაგლახ მე, ვაგლახ, ვერ დაეაბრალებ.
ჩემს დანაშაულს კაცთაგან ვინმეს
რადგან საბრალომ, მე, მე მოვკალი.
სიმართლეს ვამბობ, ვაგლახ, მსახურნო,
ო, წამიყვანეთ აქედან ჩქარა,
აღარ ვარსებობ, არრა ვარ მეტად.

ქორიფაიოსი

კარგი რჩევაა, თუ კარგია ამაში რამე,
უკეთესია რომ გაშორდე ამ ავებდობას.

ანტისტროფი ბ

მოვედ, ო, მოვედ.
წარმოჩინდი ჩემო წილო სიკვდილო,
და მოიყვანე ჩემი ბოლო დღე.
მოვედ, ო, მოვედ.
ველარ ვიხილო რათა დღე მეტად.

ქორიფაიოსი

ეს მყოფადაა. ხამს აწმყოსთვის ვიზრუნოთ ახლა,
მყოფადისათვის ის იზრუნებს, ვისაც ეს შეპფერს.

კრეონტი

ის, რაც მე მინდა, ვედრებაში შეკერიბე ერთად.

ქორიფაიოსი

მეტად ნულარას ევედრები, ვერ გაეძცევა
მოკვდავი კაცი ღმერთებისგან ბოძებულ წერას.

ანტისტროფი დ

კრეონტი

ო, წამიყვანეთ საბრალო კაცი,
ვინც უნებურად მოგკლა, ო, შვილო,
და შენც, მეუღლე, ო, აღარ ვიცი,
თქვენ ორში მაინც რომელს გიცქიროთ,
განქრა ყოველი, რაც ხელში მქონდა,
და ზვედრი მერგო აუტანელი.

ქორო

სიბრძნეა, ყველაფერს რომ აღმატება.
არავის უღირსად არ უნდა მოვექცეთ
ღიღებულ ღმერთთაგან, ზეიადი სიტყვა კი
კაცს მისით მზვაობარს დარტყმებით პასუხობს
და სიბრძნეს ასწავლის,
ასწავლის თუმცაღა უკვე მოხუცს.

თარგმნა ვიორგი ზომერიკმა

პერიოდი

(ძვ.წ. 484-406 წწ.)

ათენის თეატრის სცენაზე ევრიპიდე თავისი სახელოვანი წინამორბედის, სოფოკლეს, ყველაზე უფრო ღირსეული მემკვიდრე იყო. თუმცა ხალხში ნაკლები პოპულარობით სარგებლობდა. მან მხოლოდ ხუთგზის იშვიმა გამარჯვება.

წარმატება ევრიპიდეს გარდაცვალებიდან დიდი ხნის შემდეგ ეწვია. მისი 92 დრამიდან ჩვენამდე 18 დრამა შემორჩა. ღარიბი ოჯახშიშვილი ათენის პოლიტიკურ ცხოვრებაში არ მონაწილეობდა. თუმცა გრაველიების მიხედვით თუ განესჯით, იგი დიდად ყოფილა დაინტერესებული თავისი ქალაქის საზოგადოებრივი და ინტელექტუალური მოვლენებით, ხოლო ფილოსოფიურ პრობლემებზე მსჯელობის გამო მისთვის თანამედროვეებს „ფილოსოფოსი სცენაზე“ შეურქმევიათ.

ევრიპიდე იყო არა მხოლოდ პოეტი, დრამატურგი, არამედ მუსიკოსიცა და მხატვარიც. მან წინ გაუსწრო თავის დროს და გრაველიებში გმირთა ფსიქოლოგიზმის წინ წამოწევით არა მხოლოდ ანტიკურ, არამედ მსოფლიო დრამატურგიას განვითარების მრავალსაკუთრებელი გზა გაუხსნა. მის ქმნილებებში გრავიკული კონფლიქტი თავად გმირის სულში ვითარდება როგორც ურთიერთსაწინააღმდეგო გრძნობათა ჭიდილი. ეს არის ფსიქოლოგიური კონფლიქტი, ადამიანის სულში არსებული ბრძოლა გრძნობასა და გონებას შორის, რაც მანამდე უჩვეულო სიღრმით არის წარმოდგენილი გრაველიაში „მელა“: მისი მთავარი გმირი, *მელა*, დიდი ენებათაღელვის შემდეგ იღებს ისეთ გადაწყვეტილებას, რომლის დანაშაულებრივი სიმწვავე თავადაც გაცნობიერებული აქვს. მის ურთიერთსაპირისპირო გრძნობათა მუღმივი მონაცელოების თანაზიარი მაყურებელია, რომელიც გრაველიის გმირივით მარტო რჩება სცენაზე დატრიალებული უბედურების წინაშე. და მან არ იყის რა მეოღის ამ ბოროტებასთან მებრძოლ, მაგრამ ამავე დროს უდიდესი ბოროტების ჩამდენ მელას, რადგანაც მის ქმედებას აღარ წარმართავს აღარც ღმერთი და აღარც ბედისწერა. სულიერი კატასტროფა სამართლიანობის აღდგენის იმედს არ გოვებს. ასეთი ფსიქოლოგიზმი სრულიად ახალი მოვლენა იყო ძველ ბერძნულ დრამატურგიაში. ევრიპიდეს აინტერესებდა ის, თუ როგორ მოქმედებენ გამოუვალ მდგომარეობაში ჩავარდნილი გმირები. მოგჯერ მათი გრძნობების გამძაფრება სხვისი უბედურების ხარჯზე საკუთარი თავის გადარჩენის ინსტინქტს აძლიერებს, მოგჯერ კი პირიქით, ხელს უწყობს ჰუმანური თვისებების გამოვლენას. ასეთია *იფიგენია* („იფიგენია ავლისში“), რომელიც მსხვერპლად ეწირება თავის სამშობლოს. ბრბო ამ მსხვერპლს ითხოვს, მაგრამ ისინი, რომლებიც იფიგენიას გვერდით ღვანან მისი სიცოცხლის ბოლო წუთებში, უმაღ უფრო ადამიანური ხლებიან, თანამგრძნობნი და თანამხლებელნი, თუმცა მინც ავციანდებათ.

„ბაკე ქალები“ ევრიპიდემ მაკედონიაში დაწერა, ცხოვრების ბოლოს. აქ იგი ცნობიერისა და არაცნობიერის ურთიერთდაპირისპირების პრობლემას ეხება. მთავარი გმირის, *პენთესის* გრაველია ის არის, რომ მის ლოგიკურად მოაზროვნე გონებას არ შეუძლია დაიჯეროს ის, რაც მისივე ლოგიკის მიღმა დგას. პიესაში გონება მარცხდება რწმენის წინაშე, მაგრამ ეს რწმენა მიუღებელია. დედოფალმა *აგავემ* თუმცა ირწმუნა დიონისეს ღვთაებრიობა, მაგრამ მას შემდეგ, რაც გონებადაბინდულმა ჩაიღინა ბაკეურ ექსტაზში, აღიარა, რომ ამ რწმენით ცხოვრება არ სურს.

ევრიპიდეს ხშირად ბრალს სდებდნენ, რომ მას სცენაზე გამოჰყავდა ფსიქოლოგიურად გაუწონასწორებული გმირები, რის გამოც ბერძნულმა გრაველიამ დაკარგა საზოგადოების აღმშრლელის ფუნქცია. ამისად მიუხედავად, თავისი პოეტურობით, დრამატურგიული ხელოვნებით, გმირთა სულიერი სამყაროს ფსიქოლოგიური სიღრმის წარმოჩენით ევრიპიდემ ისე შექრა მაყურებელი, რომ არისტოტელეს, რომელიც სულაც არ თვლიდა

თავს მის თაყვანისმცემლად, ათქმევინა: „პოეტთაგან ის ყველაზე გრავიკულია“ („პოეტიკა“ 1453 ა 29).

თარგმანები:

ევრიპიდე, მედეა, თარგმანი ძველი ბერძნულიდან პ. ბურაძისა, თბილისი 1969.
ევრიპიდე, ბაკხი ქალები, იფიგენია აელისში, ძველი ბერძნულიდან თარგმნეს მ. კიკნაძემ და გ. სარიშვილმა, თბილისი 1979.
ევრიპიდე, მედეა, თარგმანი ბ. ბრეგვაძისა, წინასიტყვაობა და კომენტარები რ. გორღვანიასა, თბილისი 1999.

მელეა

მოქმედნი პირნი:

ძიძა
კრეონი, კორინთოს მეფე
მედეას ორი შვილი
გამზრდელი
იასონი, მედეას ქმარი
ეგევსი, ათენის მეფე
მედეა, კოლხეთის მეფის, აიეტის ასული
მაცნე
მედეას მსახური ქალები. მეფეთა ამაღლა.

მოქმედების ადგილი: კორინთო

პ რ ო ლ ო გ ი

სტრიქონები 1-11

მედეას სახლი კორინთოში.

ძიძა. ო. ნეტა გზა შეეკრათ პირქუშ სიმპლეგადებს და კოლხეთის ნაპირს არ მისდგო-
მოლა ხომალდი არგო; არც არასოდეს წაექციათ ვეება ფიჭვი პელიონის უსიერ ტვერში
და კეთილშობილ ვაჟკაცთა ნიჩბებად არ დაეთალათ; არც ოქროს საწმისი მიერთმიათ
პელიასისთვის. მაშინ ხომ არც ჩემი ქალბატონი – იასონის ტრფობით მონუსხული მე-
დეა მიაშურებდა იოლკოსის ციხე-სიმაგრეს, არც მშობელ მამას მოაკვლევინებდა პე-
ლიასის ასულთ და აღარც იძულებული გახდებოდა, ქმარ-შვილითურთ კორინთოში
ეძებნა თავშესაფარი. თუმც განდევნილმა თავი კი შეაყვარა მოქალაქეებს და მორჩი-
ლად მსახურებდა იასონს (ნეტა იმ ოჯახს, სადაც სიამტკბილობით ცხოვრობს ცოლ-
ქმარი), მაგრამ, ვაი, რომ ბედმა უმუხთლა საბარლოს და შეუბღალა წმინდა კავშირი.
იასონი ცოლად ირთავს კორინთოს მბრძანებლის კრეონის ასულს, ვის სარეცელსაც
ანაცვალა მთელი ოჯახი, ჩემს ქალბატონსაც უღალატა და თავის შვილებსაც. სვედავ-
სილი მედეა ხმამაღალი ქვითინით იხსენებს ფიცს და ხელაპყრობილი უკვდავ ღმერ-
თებს მოუხმობს იასონის სიმუხთლის მოწმედ. უსმელ-უჭმელი წვეს სარეცელზე. ტკი-
ვილად ქცეული სხეულით; დღედაღამ მოსთქვამს, მეუღლის მიერ მოყენებული; თვალ-
ცრემლიანი ჩაშტერებია მიწას. როგორც კლდოვანი კბოდე იხსლუტავს ტალღებს, პირ-
გამეხებული ყურად არ იღებს მეგობრების რჩევას. მხოლოდ ხანდახან თუ იბრუნებს
პირს, უმწეოდ გადაივადებს ქათქათა ყელს და ტირილით იგონებს ძვირფას მამას, მშობ-
ლიურ მხარეს და თავის ახლობლებს, რომლებსაც უღალატა, რათა გაპყოლოდა უღირს
კაცს, ვინც ასე სასტიკად შეურაცხყო იგი. უბედურებამ ასწავლა ბედკრულს დაკარგუ-
ლი სამშობლოს ყადრი. შვილებიც კი მოიძულა, უწინდებურად აღარ ხარობს მათი შემ-
ყურე. მეშინია, ავი რამ ზრახვა არ ჩაიდოს გულში: უკადრი და შეურაცხყოფას უჩვევია
მისი სული. კარგად ვიცნობ და მიტომაც ვძრწი თავზარდაცემული: ვაითუ, ქურდულად

შეიპაროს საწოლ ოთახში, ბასრი მახვილით განგმიროს მბრძანებელიც, თავისი პირმა-
ვი შეუღლეც და უბედურმა უარეს დღეში ჩაიგდოს თავი. საშინელია მეღეას რისხვა:
თავებელს აწყვევლინებს გათავებლებულ მტერს...

მაგრამ, აი, ბავშვებსაც ვხედავ: თამაში დაუმთავრებიათ და შინ ბრუნდებიან. აზრა-
დაც არ მოსდით, რა ცეცხლი ტრიალებს მათი საბრალე დედის გულში. ნორჩების სული
არას დაგიღვევს ტანჯვას.

გამზრდელი. ჩემი ქალბატონის მოხუცო ძიძავ, მარტოლმდართო რას დამდგარხარ ამ
კარიბჭესთან, ან ავრე საწყალობლად რატომ ვალალებ?... უშენოდ ცოლოა მედეა.

ძიძა. ო. იასონის შვილების ტყბილო გამზრდელი, ნუთუ არ იცი, რომ ბატონების უბე-
დურება თავიანთ უიღბლობად მიიჩნიათ ერთგულ მსახურებს? ნეტა ამ დღეს არ მოე-
სწრებათ. ისეთი სევდა შემომაწვა გულზე, რომ გარეთ გამოველ, რათა მალა ცას და
დაბლა მიწას შევეტირო ჩვენი დედოფლის სვედავისილობის ამბავი.

გამზრდელი. ისევ ისე მოსთქვამს და ტირის?

51X

ძიძა. რა გულუბრველო ხარ, ბერიკაცო! ჭირმა მხოლოდ ახლა იჩინა თავი. შენ აწი
იკითხე.

გამზრდელი. უგუნური! – ღმერთო, შემინდე, დედოფალზე რომ ვამბობ ამას, – არც კი
იცის, რომ ახალი უბედურება დააწყდა თავზე.

ძიძა. რა? რას ამბობ, ბერიკაცო? აღარ იტყვი, რა ამბავია ჩვენს თავს?

π

გამზრდელი. არა, არაფერი, ჩემდა უნებურად წამომცდა.

ძიძა. სინდისს გაფიცებ, ნურაფერს დამიძალავ შენს ბედში მყოფს. თუ საჭიროა, ხომ
იცი, არ გამიჭირდება ენას მაგრად დავაჭირო კბილი.

გამზრდელი. დღეს, პეირენეს წმინდა წყაროსთან, სადაც უხუცესნი ბჭობენ ხოლმე,
მოშაშვებს ჩაუვარე გვერდით და ყური მოკაარი მათ სიტყვებს (თუმცა თავი ისე დავიჭი-
რე, ვითომც არაფერი გამიგონია); კრეონი აპირებს კორინთოდან შვილებითურთ გააძე-
ვოს შედით. არ ვიცი, მართალია თუ მონაჭორი. ღმერთმა ქნას, რომ მცდარი გამოდგეს.

ძიძა. ო, ღმერთო, ცოლი კი მოიძულა, მაგრამ ნუთუ იასონი ასე უღვთოდ გასწირავს
შვილებს?

გამზრდელი. ახალ ქორწილში ვიდას ახსოვს ძველი? ცხადია, იასონი აღარა გეწყა-
ლობს.

κ

ძიძა. დავიდუკეთ... ვაიზე უი დავგერთო.

გამზრდელი. ჩუმად იყავი, კრინტი არ დასძრა: ესლა აკლია ჩვენს ქალბატონს.

ძიძა. ვაიმე, შვილებო, წყუულიმც იყოს მამათქვენი! ღმერთო, ნუ მიწყევნ, – მაინც ჩემი
ბატონია და მბრძანებელი. მაგრამ ასე ვინ ექცევა შვილებს?

გამზრდელი. რას იზამ, ასეთია კაცის ბუნება: ჯერ თავო და თავოო... ვითომ ახალი ამ-
ბავია შენთვის? მიკვირს, ღმერთმანი, შვილების გულისთვის დასთმობდა სატრფოს?

ძიძა. შინ შედით, შვილებო, ყველაფერს მოეკლება... შენ კი თვალი ფხიზლად გეჭი-
როს: სასოწარკვეთილ დედას ახლოს არ გააკარო ბავშვები... ღმერთო, რა შეშლილი-
ვით უცქერდა შვილებს, მგონი, რადაც საშინელს ვევიქადის. არა, ნამდვილად ვერ დაცხ-
რება, ვერ დაიოკებს მძვინვარებას, სანამ არ შეიწირავს ვინმეს. შინაურებს ღმერთმა
არიდოს, მტერს მისი რისხვა!..

მედეა (სცენის მიღმა). ვაიმე, ბედკრულს! ამას რას მოვესწარი? ვაიმე, ვაი!

ძიძა. გესმით, შვილებო, როგორ ბორგავს, როგორ ბობოქრობს დედათქვენის რისხვით
შეძრული გული? ჩქარა, შინ შედით, მხოლოდ თვალით არ დაენახით! ჩუმად მიიყუეთ
სადმე, თავი აარიდეთ რისხვით ცნობამიხდილსა და გამძვინვარებულს! ჩქარა, ჩქა-
რა-მეთქი, ვის ვუბნები?! მალე გმინვის საავდრო ღრუბელს მძვინვარება შეუნთებს
ცეცხლს! სადა აქვს ზღვარი შენს ტანჯვას, შმაგი ვენებებით მბორგავო, უსამართლობით
მოწყულლო გულო?

ξ

მედლა (სცენის მიღმა). ვაი ჩემს დღეს და მოსწრებას, ვაი! ფუჭია მოთქმაც, ბორგაც, გოდებაც! დამიწყევლიხართ, შვილებო, თქვენც და თქვენი მშობელი მამაც! წყეულიმც იყოს ჩვენი სახლ-კარი!

ძიძა. ვაიმე, სევტამწარებულს! შვილებმა რა დაგიშავეს? მამის ბრალს რატომ აზღვევინებს? რატომა სწყეველი? რად მოიძულე უმანკონი? ვაიმე, ჩემო პატარებო, რარიგ მაშინებს თქვენი ბედი! საშინელია მეფეთა რისხვა. არავის რჩევას ყურს არ უგდებენ, მათ წინაშე კი ყველამ უნდა მოიდრიკოს ქედი. ვის შეუძლია მოთოკოს მათი მძვინვარება? ნეტა მას, ვინც უჩინრად ცხოვრობს მისსავე მსგავს უჩინოთ შორის. რა იქნებოდა, მეც მღირსებოდა მშვიდი სიბერე? სასახლეს მერჩია ქობი! ზომიერება, - რა ტკილიად ჟღერს თვითონ ეს სიტყვა! ცხოვრებაში კი არაფერია მისი ფასი! მაშინ როდესაც მეტისმეტობას არასოდეს ხეირი არ დაუყრია კაცთათვის. ესაა წყევლა, შეჩვენება, ღვთის რისხვა, ჩვენი თავს მოწეული!

პ ა რ ო ღ ო ს ი

ორ ქეს ტ რ ა ზ ე შე მო დ ის კ ო რ ი ნ თ ო ე ლ ქ ა ლ თ ა გ უ ნ დ ი .

გუნდი

ვისი ხმა მესმის, ვისი გოდება? -
სვედავსილი კოლხი ასულის!
ჯერ არ დამცხრალა, ისევ მძვინვარებს?
გვიოხარი, ძიძავ!..
ორმაგი კარიც კი ვერ ახშობს,
მესმის ქვითინი!
გწუხვარ, დავტირი, თანავულმობ
ჩემთვის ძვირფასი ოჯახის
უბედურებას!

ძიძა. ეჰ, სადღაა ოჯახი, იავარიქმნა! ქმარი მეფის სასახლეში, ახალ სარეცელზე ნებვირობს, მარტოდ შთენილი ცოლი კი სანთიობოში ჩაკეტილა. ვინ ანუგეშოს უბედური, სასომიხილი?

მედლა (სცენის მიღმა) ვაიმე, ვაი! თავს დამატყვდა რისხვა ზეცისა! ამქვეყნად რაღა დამრჩენია, რისთვის ვიცოცხლო? ჰოი, სიკვდილო, მოკედ, მიხსენ ამ ტანჯვისაგან, შემომოკლე სიცოცხლის დღენი!

ს ტ რ ო შ ი

გუნდი

თუ გესმის, ზევსო, დედამიწავ, ნათელო მზისა,
საწყალობელი დედოფლის
მოთქმა-გოდება?
რატომ დასტირი, საცოდავო, აგრე მწარედ
შენს ცივ სარეცელს?
რატომ მოუხმობ მწედ და მეოხად
უწყალო სიკვდილს?
ისედაც მალე მოგაკითხავს,
სვედავსილო!
თუკი გიმუხბოდა მეუღლემ შენმა,
ახალ სარეცელს ანაცვალა
შენი ალერსი,
რალად ამძაფრებ საზარი რისხვით

უბედურებას?

თავს რატომ იკლავ? ზეცას მიენდე,

ის მოგიფონებს!

ცრემლების ზღვაში ნუ ჩაიხრჩობ თავს,

ფიცის გამტეხი ქმრის მოზარეუ!

მედვა (სცენის მიღმა). ო, დიდო ზევსო, და თემიდავ, ყოვლისშემძლე ღვთაებავ ჩვენი! ხედავთ ჩემს ტანჯვას? როგორ მიმუხთლა წყეულმა მეუღლემ ჩემმა, გატეხა ფიცი საუკუნო ერთგულებისა! ოჰ, რა იქნება, ჩამოიქცეს სასახლის ჭერი, თავზე დაემხოს მოღალატეს და მის მიჯნურსაც! მათგან მჭირს, რაც მჭირს! ვაიმე, მამავ, ვაიმე, სამშობლოვ ჩემო, საბრალო ძმავ, ჩემი ხელით უღვთოდ მოკლულ!

ძიძა. ყური უგდეთ, რას შესტირის, რას შეღალატებს თემიდას, აღთქმათა მფარველს, და მაღალ ზევსს, ფიცის მეუფედ შერაცხილს მოკვდავთა მიერ. ვაიმე, მხოლოდ საზარელი შურისძიება თუ დაუცხრობს ვნების მწველ სახმილს.

ანტიტროფი

გუნდი

რად არ გვიჩვენებს სახეს თვისას,

რატომ არ ნებავს

შეისმინოს ჩვენი სიტყვები?

იქნებ დაგვეცხრო

ველური რისხვა,

ნაზი ალერსით ჩაგვექრო

გულში შმაგად მბორგავი ცეცხლი!

მოყვასთათვის არ დავიშურებთ

კეთილ რჩევას სულის სალბუნად...

მაგრამ შინ შედი

და ახლავე აქ გამოგვეკარე!

იჩქარე, ძიძავ,

სანამ ხელი არ აღუმართავს

შინაურებზე,

რისხვით გონებადაბინდულს

და ცნობამიხილს.

ძიძა. ვნახოთ, ვცდი, მაგრამ მეეჭვება. ვშიშობ, რომ ვერას შევასმენ. თუმცა არაფერს დავიშურებ, მაგრამ უკლებლივ ყველა მხეველს, ყველა მოახლეს, ვედრებით ან ნაზი ალერსით რომ უახლოვდება მის სარეცელს, მძვინვარე ლომივით უბღვერს... დღერთმანი, გონიერნი კი არა, ბრიყვები იყვნენ ჩვენი წინაპრები, სადღესასწაულო თუ საღვინო სუფრაზე სამღერლად და ბედნიერთა საამებლად რომ თხზავდნენ ჰიმნებს. მაგრამ დღემდე ვერაინ მოიგონა ვერც სიმღერა და ვერც მრავალხმიანი ჰანგი, რომ დააცხროს პირქუში სვედა, მოუფონოს უსასოებას, უმწეობას და მწუხარებას, საიდანაც იღებდს დასაბამს სიკვდილიც და საზარელი უბედურებაც, მოკვდავთა მომთხრელი და დამამხობელი. რა იქნებოდა, სიმღერით რომ შეიძლებოდა უმკურნალო კაცთა სატკივარს! ლხინის დროს კი რა აზრი აქვს ან სიმღერას, ან მუსიკობას? საზეიმოდ გაშლილი სუფრა უმისოდაც კარგად ალხენს მოკვდავთა გულს (შედის სახლში).

ეპოდოსი

გუნდი

კვლავ მესმის გმინვა, მოთქმა-გოდება,

ქველავ თავს ატყდება წყველა-კრულვა უღირს მეუღლეს.

ჟინს აყოლილმა რომ შებღალა და ჰკმო სიწმინდე საქორწინო სარეცელისა.

თავის ობლობას შეღაღადებს ზეეს და თემიდან სეედავისილი კოლხი ასული.

რამ გადმოავდო შორეული სამშობლოდან აქ, ელადაში.

210

სადაც უსახლერო, უსასრულო, უკიდევანო ბობოქრობს ზღვა და ყალყზე შემდგარი ტალღა ღრიალით აწყდება ნაპირს.

მაისოდინი პირველი

შემოდის მედეა, უკან მიძა მოსდევს, რომელიც კართან ჩერდება.

მედეა (გუნდს). კორინთელთა ასულნო, მხოლოდ იმიტომ გამოვხედეთ, გამოველ გართ, რომ თავიდან ავიცილო თქვენი ყვედრება. რამდენ კაცს ვიცნობ, რომლებსაც ქედმაღლობას სწამებენ და განუეთხაჟად ჰკმობენ მხოლოდ იმიტომ, რომ თავს არიდებენ თავიანთ მოყვასთ ანდა, პირიქით, ხალხში ტრიალი ურჩვენით ყველაფერს. ზოგსაც, თავმდაბალს და ქედმორდრეკილს, ერთხმად ჰკმობენ და აგინებენ; უკუღმართიანო, ამბობენ, ცხოვრებაზე ხელჩაქნული. მაცთურია მოკვდავთა თვალი, ვერ არჩევს მრუდსა და მართალს, ჩვენ კი სწორედ ერთი შეხედვით, ზერელედ ვმსჯელობთ იმაზე. ვის სულშია არ ჩაგვიხედავს, და ვგმობთ იმას, ვინც ჩვენს გმობას არ იმსახურებს. მით უმეტეს, სიფრთხილე მართებს უცხოელს თქვენს შორის, რაკი არ ინდობთ თვისტომსაც მხოლოდ იმიტომ, რომ გულში არ ჩაგახედათ.

2

მე კი მოულოდნელი უბედურება დამატყდა თავზე, სულის ამრევი; სიკვდილი მომნატრება სვედამწარებულს. ვინც ყველაფერი იყო ჩემთვის, ვისაც შეეწირე ჩემი სიცოცხლე, — გვიან გავიგე, საყვარლებო, — თურმე უკანასკნელი ყოფილა კაცთა შორის. რამდენი სულდგმულია ამ ქვეყნად, რამდენ გულში ღვივის გრძნობა და აზრი, მაგრამ არ მოიძებნება არსება, ქალზე უფრო უმწეო და საცოდავი. ჯერ არის და, მამასისხლად ვყიდულობთ ქმარს, მაგრამ მალე ირკვევა, რომ მონა კი არა, ღესპორი შევგიძენია, ზორცის მჯიჯგნული. ვთქვათ, გაცილება დააპირე, ვაი შენს ღღეს და მოსწარებას, სად წაუხეველ სირცხვილს? ქალებს ვინ მოგვცა იმისი ნება, რომ ქმარს გავეყარათ? და, აი, ალაღებდზე შეედივართ ქმრის სახლში, — უცხო ხალხი, უცხო წესი, უცხო გარემო; მიდი და იმტერიე თავი, სადა ხარ, ვისთანა ხარ, ვინ გიწევს გვერდით, მხეცი თუ კაცი! ბედნიერად ითვლება ქალი, ყველა შენატრის იმის ყოფას, თუ ქმარი ერთგულად ეწევა ცოლ-ქმრობის უღელს; თუ არა და, სიკვდილი გვიჯობს სიცოცხლეს. თუ კაცს თავი მოაბეზრეს შინაურებმა, გავა, გარეთ განიავარდებს, ტოლ-სწორებში მოილხენს და დროს გაატარებს, ჩვენ კი მხოლოდ მას უნდა შევეციტინებდეთ თვალებში. ჩვენზე ამბობენ, მშვიდად და უზრუნველად ცხოვრობთ ქმრის სახლში, კაცის ცხოვრება კი ხელჩართული ბრძოლააო. რა სიბრყევეა! ერთი შეილის შობას მირჩევენია სამი ბრძოლა გადავიხადო.

211

212

ამას ამბობენ, საეროდ, ყველა ქალზე, მაგრამ განა მე და თქვენ ერთნი ვართ? აქაა თქვენი სამშობლო, თქვენი სახლ-კარი, ჭირშიც და ღვინშიც შეგობრები გიდგანან მხარში! მე კი მარტო ვარ, უთვისტომო, მიუსაფარი, ქმრისაგან მოძულეული: უცხო ქვეყნიდან გადმოხვეწილს არვინა მყავს მწედ და მეოხად: არც ღედა, არც მძა, არც ნათესავი. ერთსა გთხოვთ მხოლოდ: თუ ვპოვე გზა და საშუალება, რომ სანაცვლო მივაგო ქმარს და მწარედ ვაზღვევინო დალატი, — ნუ გამცემთ, ჩუმად იყავით. სუსტია ქალი, ბასრი მახვილის დანახვაც კი აძრწუნებს და თავზარსა სცემს, მაგრამ თუ შეუგინეს ღირსება და შემბღალეს სარეცელი, მისებრ მწარედ ვერავინ იძიებს შურს.

213

კორიფე

გეთანხმები, უფლება გაქვს შური იძიო
მოლაღატეზე, არც ის მიკვირს,
რომ დასტირი შენს უბედობას...
მაგრამ ვხედავ, თვით კრეონი გვიახლოვდება,
ჩვენი მეუფე. ნეტავი რა უნდა გვაუწყოს?

270

კრეონი (შემოდის მხლებლებითურთ). რა კუშტი და პირქუშია შენი მზერა, ბოლმით საე-
სეე. ქმარზე რისხვით გულამღვრეულო. მოველ, რომ გითხრა: დაუყოვნებლივ გაძევებ ჩე-
მი ქვეყნიდან! წაღო და თან წაიყოლე შენი შვილებიც! მაშ, გაემზადე, სასახლეში არ დავ-
ბრუნდები, სანამ ჩემს ბრძანებას არ შეასრულებ.

მეღეა. ვაიმე, ბედკრულს! დავიღუპე! მტერმა რისხვით შემართა ხელი, საშველი კი არ-
საითა ჩანს. მაგრამ ერთ რამეს მაინც ვკითხავ: მითხარი, რისთვის მაძევებ, კრეონ?

280

კრეონი. არ დაგიძალავ, პირდაპირ გეტყვი: მეშინია, ჩემს ასულს არა ავნო რა. მე შენ
გეტყვი და არა მაქვს შიშის საბაბი: ვერავი ხარ, ჯალოქარი, გრძობებით მჩხიბავი, ახლა კი
ამას ზედ ერთვის სასტიკი რისხვაც. ქმრის ღალატით გამოწვეული. ისიც მითხრეს, რომ
დაგიქაღია, თავბედს ვაწყველინებ მეფესაც, მის ასულსაც და ჩემს ქმარსაცო. პოდა, რა
ვექნა, მეც თავს ვიზღვევ ვანსაცდლისაგან. მირჩევნია ახლა შეგპულდე, ვიდრე შემდეგ სა-
ვაგლახოდ და თავში საცემად გამიხდეს საქმე.

290

მეღეა. ვაიმე, ვაი! პირველად ახლა კი არა, ვინ მოსთვლის, კრეონ, რამდენჯერ ჭირად
მქცევია ჩემი სახელი. კაცს თუ ჭკუა აქვს, დიდ ცოდნას არ მისცემს შვილებს, რათა ხალ-
ხის შურს განარიდოს, სხვებისაგან გამორჩეულნი. აბა, გაბედე და რაიმე ასწავლე უციცს:
უქნარად ჩავთვლის, განა მცოდნედ, ანდა სწავლულად. ხოლო თუ ცოდნით დაჩრდილი
ჭკუა-გონებით განთქმულნი და სახელმორჭმულნი, იცოდე, მავნედ და ხორცმეტად მი-
ვიჩნევს ხალხი. ასეთია ჩემი ზედრიც: ცოტა რამ მესმის, მიტომაც ერთნი ზიზღით მიც-
ქერენ, მეორენი კი შენსავით მავნედ და საშიშად მთვლიან. ბრძენიაო, ასე ჰგონიათ უგუ-
ნურთ, მაგრამ ვინ მომაშავა სიბრძნე? უმწეო ქალმა რა უნდა ავნოს მეფეებს? ჩემი ნუ გე-
შინია, კრეონ, ეგეც არ იყოს, შენ რას გერჩი? ვინც მოგწონდა, მას მიეც ქალი. მე ჩემი
ქმარი მეზიზღება მხოლოდ და მხოლოდ. შენდა თავად კი ბრძნულად მოიქეც... მაგრამ მე
მაინც არა მშურს შენი: ქენით ქორწილი, იხარეთ, იბედნიერეთ, მე კი მომეშვიით, რა იქნე-
ბა, ჩემთვის ვეგლო აქ, კორინთოში? უღრტიწველად ავიტან სირცხვილს: ჩემზე უფრო
ძლიერმა მძლია.

300

კრეონი. თაფლი მოგწვეთავს ენის წვერიდან, მაგრამ გული კი შხამით გაქვს საესე.
რაც მეტს გისმენ, მით უფრო ნაკლებად მჯერა. რამდენად უფრო ადვილია გულფიცხი ქა-
ლის, ვინდ კაცისაგან დაიცვა თავი, ვიდრე ერილო შენსავით ფრთხილსა და ვერავს. წადი,
გამეცა, ურყევია ჩემი ნება. ბევრიც ეცალო, კერ დამითანხმებ, რომ მტერს და ორგულს აქ
მოგცე ბინა.

310

მეღეა. მუხლმორეკილი გემუდარები, ახალგათხოვილ ასულს გაფიცებ.

კრეონი. ქარს ატანს სიტყვებს: ვერ მომდრეკ, ვერ დამითანხმებ.

მეღეა. შემებრალე... ყურად იღე საბრალო ქალის ვედრება.

კრეონი. ჩემს სახლეულზე მეტად ვერ შეგიყვარებ.

მეღეა

ვაიმე, ჩემთვის დაკარგულო სამშობლო ჩემო,
დღეს უფრო მეტად მენატრები, ვიდრე ოდესმე.

კრეონი. შვილების შემდეგ მეც სამშობლო მირჩევნია ქვეყნად ყველაფერს.

მეღეა. რა ძვირად გვიღირს სიყვარული უბრალო მოკვდავთ.

320

კრეონი. ბედისწერა განაგებს ყოველს.

მეღეა. ზეესმა მოჰკითხოს, ვინც მე ასე უღვთოდ გამწირა.

კრეონი. გამეცა, შლეგო, ნულარ მტანჯავ, ნულარ მაწამებ.

მედია. წამება ჩემი ხვედრია, სატანჯველად შემქმნა განგებამ.

კრეონი. ნებით არ წახვალ, ძალით წაგაბრძანებენ.

მედია. ოჰ, არა, არა, გვეედრები... გთხოვ, მომისმინო.

კრეონი. თვალში ხომ არ გეცოტავენ?

მედია. წასვლით კი წავალ... ამას როდი გთხოვ, მეუფეო.

კრეონი. სხვა რაღა გნებავს, ა?! აღარ იტყვი?

მედია. გემუდარები, ერთი დღე მაინც მომეცი, რომ გადავწყვიტო, რა ვიღონო, რა გზას
დავადგე; ბავშვებს მივხედო და სამგზავროდ მოვამზადო, მშობელი მამის მიერ ობლად
დაყრილნი. შეიწყალე განწირულნი, შენც ხომ მამა ხარ, და სიბრალული, ალბათ, უცხო
არ არის შენთვის. განდევნა როდი მაშინებს, არა, მეუფეო, თუ კტირი, მხოლოდ მათ უბე-
დურებას დავტირი.

340

კრეონი. რა ვქნა, მტარვალად არ ვარ შობილი. რამდენჯერ თავი მაწყველინა ამ გულ-
ჩვილობამ. ახლაც ხომ ვიცი, რომ ცდები, მაგრამ მაინც გისრულებ თხოვნას, ოღონდ
იცოდე, თუ ხვალ შენც და შენს შეილებსაც მზის ნათელმა აქვე მოგისწროთ, გარდუვალი
სიკვდილი გელის. ასეთია ჩემი სიტყვა: მხოლოდ ერთი დღე მომიცია. ერთ დღეში კი ვერ
მოასწრებ იმას, რისი შიშიცა მაქვს (მხლებლებითურთ გაღის).

კორიფე

ვაი, რა ცეცხლში ჩავარდნილხარ,
საბრალო ქალო.

საით წახვალ, ვინ შეგიფარებს?

სადაა ის კურთხეული

სახლი, ანდა მხარე, მედია?

ვინ მოგიფონებს?

ტანჯვის ზღვას ერთვის შენი გზა,

სკედავსილო!

ასეთი რა შესცოდე ღმერთებს?

360

მედია. დაბნელდა ზეცა... მაგრამ, არა, არ გეგონოს, თითქოს ამით დამთავრდა საქმე!
შავ დღეს უქადის მომავალი ახლად დაწინდულთ! გაჩენის დღეს ვაწყველინებ მათ მა-
ჭანკალსაც. იქნებ გგონია, ტყუულუბრალოდ კეპირფერებოდი და თავს ვეველებოდი?
არა, ყველაფერი წინასწარ ავწონ-დავწონე. ასე რომ არა, მერწმუნე, ხმასაც არ გაე-
ცემდი, თითოსაც კი არ გავანძრედი. ბრყვი!.. შეეძლო გავედეგე და მთელი დღე კი მა-
ჩუქა სამოქმედოდ. ო, ეს ერთი დღე საკმარისია, რათა მზე დაუბნელო სამ მოსისხლე
მტერს: მეფეს, მის ასულს და ჩემს მეუღლეს. ბევრი გზა მაქვს, მაგრამ არ ვიცი, რომელს
დავადგე: ცეცხლს მივცე მექორწინეთა სახლი, თუ ფეხაკრფით შევიპარო სანთიობოში
და ორივეს გულს ვაძგერო ბასრი მახვილი? მაგრამ ვაითუ ზღურბლზევე მახვილშემარ-
თული შემიპყრონ და მტერი ვაცინო ჩემზე. არა, სჯობს ისევე პირდაპირი გზა ავირჩიო:
მრავალგზის ნაცად საწამლავს ვიხმარ. რაც არი, არი! მაგრამ, ვთქვათ და, მიზანს ვეწი-
ვი, მერე რაღა ვქნა? სადაა ან ქვეყანა, ან ქალაქი, ან კიდეც სახლი, რომელიც კარს გამი-
ღებს და შემოიფარებს? მაშ, მოდი, ერთხანს შევიცადოთ. თუ შევიგულე საიმედო თავშე-
საფარი, ფეხაკრფით დავადგები იღუმალი მკველელობის ბილიცს. მაგრამ თუ არსით
გაჩნდა საშველი, მაშინ კი სააშკარად ხელთ ვიპყრობ მახვილს, ჯიქურ მივეჭრები
ჩემს დამღუპველთ, და ან მოვკლავ, ან შევაკვები. ვფიცავ კეკატეს, ჩემს სათაყვანე-
ბელ დვთაებას, ჩემს მწეს და მეოხს, სახლ-კარის და კერიის მფარველს, რომ მტერს
ჩემზე არ გაეაცინებ! ძვირად დავუხვამ მათ ამ ქორწილს და ჩემს განდევნას! მაშ, წინ,
მედია, ნუდარ დაზოგავ ნურც შენს გრძნულ ხელოვნებას, ნურც ხერხს და ღონეს. დაე,
აღსრულდეს საქმე საზარი! დადგა ფამი შურისგებისა!.. ვაი, სირცხვილო, ვაი, ამ ჩემს
დღეს და მოსწრებას! ნუთუ დაუშვებ, რომ სიზიფეს წყეულმა მოდგამ ამ ქორწინების
წყალობით მწარედ დასცინოს პელიოსის თელს და ნაშვირს? მაგრამ რას ვაძბობ? თუ

370

380

390

400

ბუნებამ ჩვენ, ქალები, იმგვარად შეგვექმნა, რომ სიკეთის ქმნის არ მოგვცა ნიჭი, სამაგიეროდ სიავეში არ გვყავს ბადალი.

სტასიმონი პირველი

სტროფი I

გუნდო

აღმა იბრუნეს პირი წინდა მდინარეებმა,
სიმართლის ძალა გაქარწყლებულა,
ღვთაებრივ რწმენას ფეხქვეშ თელავს
კაცთა მზაკერობა.

410

ო, იმედია გაქარწყლდება ჩვენი აუგიც,
პატივის დასდებენ ამიერიდან
ქალების მოდგმას,
და ჩვენს ძვირსაც ველარვინ იტყვის.

420

ანტისტროფი I

კმარა, რაც ითქვა, ნულარ იტყვის
პოეტის ლექსი

ჩემს ვერაგობას,
ღროა, გაისმას ჩემი ქებაც შენს საუფლოში,
ფეხოს, პოეტთა სიტყვის მეუფევე.
საუკუნეთა გრძელ მანძილზე
რამდენი ავი
დაუთესია კაცთა მოდგმას,
ღროა, გვასმინო მათი აუგიც.

430

სტროფი II

მამა-პაპეულ სახლს მოწყვეტილო,
შეად მღელვარე ფიქრითა და მკენესარე გულით
გადმოგილახავს უსასრულო სივრცე ზღვისა,
საზარი კლდენი.

აქ, უცხო მხარეს, ცალად შთენილხარ
მეუღლისგან მოძულებული.
ვის რა შესცოდე, აქედანაც რომ გაძევებენ
შერცხვენილსა და შეგინებულს?

ანტისტროფი II

აღარც ფიცის წმინდა სიტყვები,
აღარც სირცხვილი აღარ ახსოვს
ღიად ელადას!

440

ცას მიაშურა ყველაფერმა, რაც იყო წმინდა...
შენ კი – აღარც მამის სახლი,
აღარც სადმე მყუდრო სახანე.
წაურთმევეია შენთვის სახლიც და სარეცელიც
მეფის ნორჩ ასულს.

იასონი. განა დღეს პირველად ვხედავ, ძალზე სწორად ვყოფილვარ მოწმე, რამდენი სი-
ავის სათავეა ფუჭი სიშმაგე. შეგეძლო მშვიდად გეცხოვრა შენთვის ამ სახლში და ამ ქა-
ლაქში, თუკი მორჩილად დაჰყვებოდი მეფეთა ნებას. მაგრამ შენმა ენამ დაგლუპა. სწო-
რედ მაგიტომ გაძევებენ. რა მენაღვლება, რამდენიც გინდა მლანძღე, მაგინე, უკანასკნე- 150
ლი მიძახე კაცთა შორის; მაგრამ ახლა მეფის ოჯახსაც გადასწყედი და ღმერთს მაღლობა
შესწირე, რომ განდევნას გაკმარებენ მხოლოდ. მე, რაც შეგეძლო, ცდა არ დამიკლია, რომ
დამეცხრო მეფეთა რისხვა; ვთხოვდი, აქ დარჩენის ნება მოეცათ შენთვის, მაგრამ შენი არ
მოიშალე, კვლავინდებურად ლანძღავდი და ავინებდი სამეფო ოჯახს; პოდა შენს თავს
დააბრალე, ქალაქიდან რომ გაძევებენ. მაგრამ მე, როგორც ერთგულ მეგობარს შეშვენის, 160
ხელს ვერ ავადებ; მოვედი, რათა გაჭირვება არ ვაგრძობინო ჩემს ცოლ-შვილს: ბევრი
სიამე და სიმძიმეილი გელის განდევნილს. ვიცი, რომ გპუღვარ, მაგრამ მე მაინც არ შე-
მიძლია ბოროტი მსურდეს შენთვის.

მედვა. ოო, თახსირო, სულმდაბალო, არც კი ვიცი, სხვა რა უწულოდ მაგ აკაცობას.
მეგობრად ეი არა, მოსისხლე მტრად მოსულხარ, უკვდავთა და მოკვდავთ მოძულევე. გამ-
ბეღობა ჰქვია, ან სითამამე, მოყვასს უმუხთლო და მერე თვალი გაუსწორო შენგან გან-
წირულს? არა, ჩვენში სხვა სახელს სდებენ კაცთა ამ უკეთურ სენს – უტიფრობას! თუმცა 170
მაინც კარგი ქენი, რომ მოხვედი: ყველაფერს პირში მოგახლი და გულს მოვიოხებ, შენ კი
თავებდს და გაჩენის დღეს გაწყველინებ. დავიწყებ იმით, რომ მე გიხსენი, მოწმედა მყავს
ყველა ელინი, ვინც შენთან ერთად „არგოთი“ მოადგა კოლხეთს; გიხსენი, როცა დაგავა-
ლეს გაგებუნდა ცეცხლისმფრქვეველი ხარები, დაგეხნა და დაგეთესა სიკვდილის ველი;
მე მოკვალი მარად ფხიზელი გველეშაბი, თავისი საზარელი ტანით ოქროს საწმისზე შე- 180
მოგარანგინი; მოკვალი და სასომიხდილს კვლავ ავინთე ხსნის ნათელი. შენი გულისთვის
დაუუტევე მშობელი მამამა, სამშობლოც, ჩემი სახლ-კარიც და პლიონის იოლკონის გა-
მოყვიცე: ვენების სახშილმა დამივსო გონების თვალს. მისსავე შეილებს საზარელი სიკ-
ვდლით მოვაკვლევინე პელიასი და სამუდამოდ გიხსენი თავზარდამცემი შიშისაგან. ხომ
ამდენი სიკეთე გიყავ, კაცთა შორის ყოვლად უღირსო, შენ კი რა მომაგე სანაცვლოდ? მი- 190
ღალატე, სხვაზე გამცვალე. უშვილძირო რომ ყოფილიყავი, ვინ იცის, იქნებ გამეგო და
მეპატიებინა კიდევ ახალი სარეცლის ნდობა-სურვილი. მითხარი, სად გაქრა შენი ფიცი?
ოჰ, რამდენჯერ გიძებნია ვნებაატანაილს ჩემი ხელები, ჩემი მუხლები!.. ვაიმე, რას ველო-
დი და რა შემრჩა ხელში? როგორ გამიციულდა ყველა იმედი? როგორღა ვირწმუნო შენი 200
მეგობრობა? ან რა სიკეთეს უნდა ველოდე შენგან? მაგრამ კვლავ გაითხავ, რომ სირ-
ცხვილმა დაგწეას, დაგდალოს: რას მიბრძანებ, საით წაიდე? ვინ შემიფარებს? მამარემი,
რომელსაც შენი გულისთვის ვუღალატე? თუ პელიასის ასულები? დიდი პატივით კი მი-
მიღებენ თავიანთი მამის მკვლელს! ასეა საქმე: მათ, ვინც მიყვარდა, თვით ვუღალატე,
ხოლო ისინი, ვისაც ჩემი კი არა, მხოლოდ შენი გულისთვის ვუმტრე, არ დამინდობენ. ვა- 210
იმე, ბედკრულს! ესეც შენი აღთქმული სახელი და პატივი! ო, რა ქმარი მყავს, რამდენი ქა-
ლი შემომნატრის მთელს ელადამში! თუ უმწეოს და უთვისტომოს შეილებითურთ გამძე-
ნიან ამ ქალაქიდან, სახელი მაშინ დაიკვეხნოს ახალმა სიმეგ, როცა მისი მხსნელიცა და
უბედური შეილებიც კარდაკარ დაიწყებენ წაწწალს. ო, ზევსო, რატომ მიეცი კაცს ყალბი
ოქროს გამოცნობის უნარი, ფლიდს კი შუბლზე არ ამოშანთე ნიშანი მისი სიმუხთლის და
ვერაგობისა?

კორიფე

ო, ვინ დააცხროს საზარი რისხვა,
როს სიყვარულის ნაცვლად მტრობა
ისადგურებს მოყვასთა სულში.

იასონი. ახლა მჭირდება, თუ მჭირდება ენამჭვერობა; მესაჭისა არ იყოს, სიფრთხილე მმართებს: დაუყოვნებლივ დაუშვებ აფრას, რომ ერთიანად არ წამლეკოს ავეიობის შმაგმა გრივალმა. ძალიან კი აზვიადებ შენს მხარდაჭერას, მაგრამ პირადად მე თუ მკითხავ, ღმერთთა და კაცთა შორის მხოლოდ კიბრისდას ესახავ ჩემს ერთადერთ მწედ და მეოხად, მხოლოდ მას ერთს ვუმაღლი იმას, რომ კეთილად დაგვირგვინდა ჩვენი მგზავრობა. ჭკვიან ქალად გთვლი, მაგრამ ვიცი, არაფრად გეპიტნავენა, თუ ვიტყვი, რომ თავისი ბასრი ისრებით მხოლოდ ეროსმა ჩაგაგონა, გეშველა ჩემთვის. თუმცა რაცა ვთქვი, ისიცა ემარა. შენს სამსახურს როდი უარყოფ, მაგრამ აქვე უნდა ითქვას, რომ სანაცვლოდ მეტიც მოგაგე. ჯერ ერთი, ბარბაროსთა ქვეყნიდან გამოვიტაცე და ელადში დავამკვიდრე, სადაც შეიცანს ხაზართალი და კანონები, შენს სამშობლოში გამეფებული თვითნებობისა და ძალმორეობის ნაცვლად. აქ, ელადში, დიდი თუ პატარა, ყველა ბრძნად ესახავს, შორს გაეარდინლა შენი სახელი. ხოლო იქ, ქვეყნის დასალიერს რომ დარჩენილიყავი, ვინ შეიტყობდა შენს სიბრძნეს? რად მინდა ოქრო, ან ორფევის ბრწყინვალე ნიჭი, თუკი ვერავის განვაცვიფრებ? შენ თვითონ მაიძულე, თორემ, მართალი ვითხრა, ამის თქმას არც ვაპირებდი. ახლა კი ჩემს ქორწინებაზე მოგახსენებ: ღმერთმანი, ჭკვიანურად და კეთილგონიერულად მოვიქციე, შენს სასიკეთოდ და ჩემი შვილების საკეთილდღეოდ. მშვიდად მისმინე! ხომ იცი, იოლკოსიდან გამოქცეულმა რამდენი უბედურება გადავიტანე; ჩემებრ დევნილისა და მიუსაფრისთვის სწორედ ხსნა იყო მეფის ასულის ცოლად შერთვა. ნუ გგონია, თითქოს შენი სარეცელი მოვიძულე, სხვისადმი ვნებით აღმოვებულმა, ან თითქოს იმას ეესწრაფი, რომ რაც შეიძლება მეტი შვილი მყავდეს. არა, მეყოფა ისიც, რაცა მყავს, და ამ მხრივ ვერაფერს ვისაყვედურებ. ცოლი იმიტომ შევიერთე, რომ უზრუნველად გვეცხოვრა და გაჭირვება არ განგვეცადა, რადგანაც ვიცი, რომ უბედურს და ღარიბ-ღატაკს მეგობრებიც კი გაურბიან. ეგეც იყოს, მე მინდოდა ღირსეულად აღმეზარდა ჩემი შვილები, როგორც შეშვენის ჩემს გვარიშვილობას, და ახალი ძმები მიმეცა მათთვის, რათა ძლიერი და სეპედნიერი ყოფილიყო ჩემი მოდგმა. შენ რაღად გინდა მეტი შვილი? მე კი მჭირდება, რათა იმათი წყალობით, ახალმა მეუღლემ რომ უნდა მიშვას, ვემსახურო შენს მიერ შობილთ. ხომ მართალი ვარ? ვიცი, უთუოდ კვრს დამიკრავდი, ეჭვიანობა რომ არ გიმღვრევდეს გულს. ქალები ბედნიერად თვლით თავს, თუკი თქვენს სარეცელს არაფერი ეშუქება, მაგრამ თუ ქმარს ორგულობა შეატყვევთ, მორჩა, აღარც ერთგული მეგობარი გწამთ და აღარც კეთილი მრჩეველი; ზიზღით და სიძულველით უცქერით ყველას. ნეტავი ბავშვები რაღაც სხვა გზით იბადებოდნენ და ქალი სულაც არ ერის ამ საქმეში; რამდენ უბედურებას გადურჩებოდა კაცთა მოდგმა.

კორიფე

სიტყვა კი კარგად მოგიქარგავს, იასონ, მაგრამ ნუ მიწყენ, თუ სიმართლეს გეტყვი, მაინც ცოლის მტერი ხარ და მოღალატე.

მეღეა. ერთხელ კიდევ ვრწმუნდები, რამდენი რამ განმასხვავებს დანარჩენ მოკვდავთაგან. ასწილ უმკაცრეს სასჯელს ვსდებ ყველას, ვინც ცდილობს ენამჭვერობით შენიღბოს უსამართლობა: მოქარგული ენით შენიღბული კი ყოველგვარ უსამართლობას ჩაიდენს. აი, შენც ჩემს წინაშე დგახარ და შემპარავი სიტყვით ცდილობ თვალი ამიხვიო, მაგრამ ერთს გეტყვი და უმაღვე გაუქარწყლებ მთელს შენს მცდელობას. ფლიდი რომ არ იყო, ქორწინებამდე მე გამანდობდი მაგ შენს განზრახვას: შენ კი უჩემოდ შეირთე ცოლი. იასონი. მეთქვა, თორემ ხელს შემიწყობდი! დღემდე გონს ვერ მოსულხარ, შმაგი, რისხვით ცნობამიხილი.

მეღეა. შენ სულ სხვა რამის შიში გქონდა: ვაითუ სიბერის დღემდე ბარბაროსის ქმარი მერქვასო. იასონი. სცდები, მაგის გამო როდი შემირთავს მეფის ასული. აკი ვითხარი, შენი ხსნა მსურდა-მეთქი. მინდოდა ჩვენს შვილებსაც ძმებად ჰყოლოდათ უფლისწულნი, მთელი ჩვენი გვარისა და ოჯახის საკეთილდღეოდ.

მედეა. რა თავში ვიხლი სიმწრის ფასად მოპოვებულ კეთილდღეობას, ან იმნაირ ბედნიერებას, გულს რომ გაგახეთქს?

იასონი. ღმერთებს ევედრე, მეტი ჭკუა მოგცენ, რათა ერთმანეთში არ ურეველ სასარგებლოსა და საზიანოს, ბედნიერებას კი უბედურებად არ თვლიდე.

მედეა. დამცინი კიდევ?.. შენ რა გიჭირს... მე შენ გეტყვი, თავშესაფარი გაქვს საძებნელი... მე ვიკითხო, უდაბნოდ რომ მიქცა ქვეყანა.

იასონი. შენ თვითონ ირჩიე ასეთი ხვედრი, სხვას ნუ აბრალებ.

მედეა. რაო? მე გაუთხოვდი? მე გიღალატე?

იასონი. წყევლით აავსე მეფის ოჯახი.

მედეა. არც შენს ოჯახს მოუშლი წყევლას.

იასონი. კმარა, რა აზრი აქვს ამაზე დავას? თუკი რამ გჭირდებათ შენც და ბავშვებსაც, მითხარი, ნუ მომერიდება; მზადა ვარ, დიდსულოვნად გამოგიწოდო დახმარების ხელი. წერილს მიგიწერ ჩემს მეგობრებთან და ისინი მფარველობას არ მოგაკლებენ. მაგრამ თუ არ მიიღებ ჩემს დახმარებას, იცოდე, დიდ სისულებეს ჩაიდენ, ქალო. მოთოკე ეგ შენი რისხვა. მერწმუნე, ასე გიჯობს.

მედეა. არც შენი მეგობრები მჭირდება და არც შენი მოწყალება. ტყუილად მთავაზობ. უკეთური ქმრისგან მოძღვნილი თაფლიც კი შხამად მექცევა.

იასონი. ღმერთია მოწმე, მოვედი, რომ არაფერი მომეკლო შენთვის და ჩემი შვილები-სათვის, მაგრამ კერპმა წიხლი მიკარი სიკეთეს. მით უარესი შენთვის (მიდის).

მედეა. წად! ვხედავ, მოგენატრა ახალი ცოლი; სული გელევა, როდისა ნახავ. სასახლეშიც მოუთმენლად მიგელიან. მაგრამ ღმერთს ვფიცავ, შხამად შეგარტვებ მაგ ქორწინებას.

ს ტ რ ო შ ი II

ს ტ ა ს ი მ ო ნ ი მ ე მ ო რ ა

ს ტ რ ო შ ი I

გუნდი

როცა უწყალოდ შმაგობს ეროსი,
ველარც დიდებას და ველარც სახელს
ველარ მოიხვეჭს კაცი,

ტრფობით გახელებული.

მაგრამ როდესაც კიპრიდა მხოლოდ
სიხარულით და სინაზით გვათრობს,
რა შეედრება ამ ნეტარებას?

გემუდარები, ქალღმერთო, ნურასდროს მტყორცნი
შენს ოქროს ისრებს,
რომ არ დამდაგოს ვნების სახმილმა.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი I

მიბოძე მხოლოდ მშვიდი ვნება,
უკვდავთა უტკების ნიჭი,
მარიდე რისხვა, გულისწყრომა,
სიბოხოქრე ვნებათა ღელვის,
სხვისი სარეცლის
ნდომა-სურვილი.

უღრუბლო ჰყავ და
უზრუნველი
ცოლ-ქმრის ცხოვრება,
გვედრი, ქალღმერთო.

ს ტ რ ო შ ი II

პოი, სამშობლოვ, სახლ-კარო ჩემო,
ღმერთმა მარიდოს უთვისტომობა,
განდევნილის ტანჯვითა და ვაეებით საესე
სიციცხლის დღენი.
სიკვდილი მიჯობს ამგვარ ყოფნას,
სიკვდილი მიჯობს,
ო, ღმერთო, მტერსაც არ ეუსურვებ
უსამშობლობას.

ანტი ს ტ რ ო შ ი II

სხვას როდი უთქვამს, თვითონვე ვხედავ:
აღარც სამშობლო, არც მეგობარი!
ვინ განუგე შეებს, სვედაესილო,
ვინ შევივროდობებს?
სიკვდილი ორგულს და უმადურს,
ვინც გულს არ მისცემს გულისთვის
მოყვასს.
ღმერთო, მარიდე პირშავი კაცი.

მკისოდიონი მისამე

შემოდის ეგეესი მხლებლებითურთ.

ეგეესი. იხარე, მედეა! მეგობრებს უფრო თბილი სიტყვით ვერაფერ მიესალმება.
მედეა. ღმერთმა გახაროს, ბრძენთა-ბრძენი პანდიონის ძევე! სად ყოფილხარ?
ეგეესი. დელფოში გახლდი, ფებოსის ძველ სამისნოში.
მედეა. რა საქმე გქონდა?
ეგეესი. უშვილობის წამალს ვეძებდი.
მედეა. ო, ღმერთო, ნუთუ დღემდე უშვილო ხარ?
ეგეესი. პო, უშვილო ვარ. არ ვიცი, რომელმა ღმერთმა დამწყველა.
მედეა. ცოლი გყავს თუ ჯერ არ შებმულხარ ცოლ-ქმრობის უღელში?
ეგეესი. არა, არ გავეცევივარ მე მაგ უღელს.
მედეა. მერედა, რა გაუწყა მისანამა?
ეგეესი. ვინ ჩახედება მის გამოცანას?
ედეა. მაინც რაო? არ შეიძლება მეც გამანდო?
ეგეესი. რა თქმა უნდა. აქ სწორედ შენი სიბრძნეა საჭირო.
მედეა. მაშ, მითხარი, თუ შეიძლება.
ეგეესი. ნუ გამოიღებ ტომრიდან ფეხსო.
მედეა. სანამ რამეს არ აასრულებ, ანდა სადმე არ მიხვალო?
ეგეესი. დიახ, სანამ მამა-პაპეულ სახლს არ დაუბრუნდებითო.
მედეა. მაშ, აქ რისთვისლა მოსულხარ?
ეგეესი. პიტოევსი თუ გაგიგია, ტრეძენის მეფე?..
მედეა. ღვთისმოსაობით განთქმული ძე პელოფსისა?

ეგვესი. სწორედ მას უნდა ვაუწყო მისინი სიტყვები.

მეღეა. ბრძენი კაცია, მაგისტანები გამოუცენია?

ეგვესი. თანაც, ყველაზე სანდო მეგობარია ჩემი.

მეღეა. ღმერთმა ხელი მოგიმართოს, ეგვეს; აგისრულდეს, რასაცა ნატრობ.

ეგვესი. კი მაგრამ, შენ რა სახე ჩამოგტირის, თვალები რად ჩაგშავებია?

მეღეა. ქმარმა მიმუხთლა, კაცთა შორის ყოვლად უღირსმა.

ეგვესი. რას ამბობ? უფრო ნათლად მამცნე შენი გულის წუხილი.

მეღეა. საშინლად შეურაცხმყო სულ უმიზეზოდ.

ეგვესი. მაინც რა მოხდა, აღარ მეტყვი?

მეღეა. სხვა ქალი შემოჰყავს ჩემს ოჯახში დიასახლისად.

ეგვესი. მაგას როგორ გაბედავდა! ვაი, სირცხვილო!

მეღეა. მაშ, იცოდე: ყველა მოიძულა, ვინც თავის თავს ეჩრია გუშინ.

ეგვესი. ფუ, მის კაცობას! შენი თქმისა არ იყოს, უღირსი ყოფილა მართლაც.

მეღეა. მეფის ასული მოჰყავს ცოლად.

ეგვესი. ვინაო? ყური ზომ არ მატყუებს?

მეღეა. კორინთოს მეფის ასული-მეთქი.

ეგვესი. ახლა კი მესმის შენი ვაება.

მეღეა. მთლად დავიდუბე, ქალაქიდანაც მაძევებენ.

ეგვესი. ეს კიდევ რაღა ღვთის რისხვაა?

მეღეა. გეუბნები, კორინთოდან მაძევებს-მეთქი მეფე კრეონი.

ეგვესი. კი მაგრამ, იასონი თანახმაა?

მეღეა. სიტყვით არა, მაგრამ საქმით კი მეფის ნება-სურვილს ასრულებს. მუხლმოდ-რეკილი გვედრები, გემუდარები, შემიწყალე მე საცოდავი. ყველასგან დევნილს ნუ გამ-წირავ, მიუსაფრად ნუ მიმატოვებ. მიმიღე შენს ქვეყანაში, შენს სასახლეში, აგრემც ღმერთები შეგეწიონ და გიბოძონ ნანატრი შვილი, ცოცხალს - იმედად, მკვდარს - დამ-ტირებლად. არც კი იცი, რა ბედს ეწიე: უშეილძიროდ არ გადაეგები, მე ვუწამლებ შენს უშეილობას.

ეგვესი. გულით მინდა, რომ დაგეხმარო: ღმერთებიც ამას მიწესებენ და შენი აღთქმაც ამასვე მავალდებულებს, - შვილი გეყოლებო? მაშინ ზომ ჩემზე ბედნიერი კაცი აღარ იქ-ნება ქვეყნად. აი, რას გეტყვი: თუ ჩემს ქვეყანაში ჩამოხვალ, ვეცდები, ისე გიმასპინძლო, როგორც წესია და რიგია. მაგრამ ჩემგან არ ეგების, თან წაგყვანო, ხოლო თუ შენ თვი-თონ მეწვევი ჩემს სასახლეში, უბატონოდ ხმას ვერვინ გაგცემს, არავის დავაჩაგვრინებ შენს თავს. მაგრამ ეს ქვეყანა კი უჩემოდ უნდა დასტოვო: არც მე მინდა, რომ ჩემი მასპინ-ძლები შენს გამო მოვიმდურო.

მეღეა. კეთილი, მაგრამ შენი სიტყვების თავდებად რა უნდა მქონდეს?

ეგვესი. ნუთუ არ მენდობი? სთქვი, რა გაეჭვებს?

მეღეა. ნდობით კი გენდობი, მაგრამ ხომ იცი, რამდენი მტერი მყავს, პელიასის სახლე-ულიცა და მეფე კრეონიც. მაშ, შემოფიცე, რომ ჩემს თავს ხელში არ ჩაუვლებ მათ. თო-რემ ისე, მარტოოდენ ლიტონ სიტყვას, რომელიც ფიცით არ არის განმტკიცებული, რა ფასი აქვს? ჩემი მტრები შენი მეგობრები და მოკავშირეები არიან. ელჩებსა და შიკრიკებს დაგახვევენ, დაჟინებული მოთხოვნებით აგიკლებენ და ხომ შეიძლება, ბოლოს და ბო-ლოს, შენც ძალაუვნებურად ქედი მოიხარო და მათ ნებას დაჰყვე? ვინა ვარ მე - ერთი სუს-ტი და უმწეო ქალი. ჩემი მტრები კი მეფეები არიან.

ეგვესი. მეტისმეტი სიფრთხილე და წინდახედულება ჩანს შენს სიტყვებში. მაგრამ რაკი გული ასე გითქვამს, არც იმაზე გეტყვი უარს, რომ შემოფიცო. ალბათ, ჩემთვისაც ასე აჯობებს: უფრო თამამად ვეტყვი შენს მტრებს, რომ ფიცითა ვარ შეკრული და შენც უფრო იმედიანად იქნები. მაშ, მოთხარი, რომელი ღმერთების წინაშე შემოფიცო?

მეღეა. დედამიწის, მამაჩემის მამის - ჰელიოსისა და უკედვე ღმერთთა მთელი ზომ-ლის წინაშე.

ეგვესი. მაშინ ისიც მოთხარი, თუ რაზე მაფიცებ.

მეღეა. იმაზე, რომ შენი ქვეყნიდან არ გამაძევებ და, ვინც უნდა ვთხოვოს, ცოცხალი თავით არ მიმცემ მტრებს.

ეგვესი. ვფიცავ მიწას, მზის ნათელს და, მასთან ერთად, სხვა ღმერთებსაც, რომ ჩემს აღთქმას არ ვუღალატებ.

მეღეა. ემარა. ახლა ისიცა სთქვი, თუ ფიცის გატეხისათვის რა მოგესაჯოს.

ეგვესი. რაც ეკუთვნის ღვთის პირით გადამდგარს.

მეღეა. ვაჰა მშვიდობისა! ყველაფერი კარგად იქნება. მალე მეც უკან გამოგყვები; მხოლოდ მანამდე უცილობლად ავასრულებ იმას, რაც მინდა და რასაც ვესწრაფვი.

ეგვესი მხლებლებითურთ მიდის.

კორიფე

მაიას ძეო, მოგზაურთა დიდო მფარველო,

შენ უწინამძღვრე ეგვესს, მშვიდობით

შინ მიიყვანე!

აგიხდეს, მეფე, ყველა სურვილი.

პოი, ვაჟკაცო კეთილშობილო,

შენი სიქველის დღეს სასახელოს

შევესწარ საქმეს.

მეღეა. ზევსო, შენც – ზევსის სამართალო და მზის ნათელო! ახლა კი ძღვეას მომანიჭებს, ღობილებო, განგების ძალა. ვაჰა ხსნილი მაქვს. იმედი მომეცა, რომ დაუსჯელად ვერ გადაძირჩებიან მტრები. რადგან ეს კაცი ჩემს ნამძვილ მხსნელად მომეველინა: საიმედო ნავსაყუდელის გამიხსნა კარი; სწორედ იქ ჩავუშვებ ჩემი ხომალდის ღუზას. მოწყალედ მიმიღებს პალადას სახელოვანი ქალაქი. ახლა კი ყველაფერს მოგახსენებ, რასაც ვაპირებ. ვაი, რომ საამოს ვერაფერს გეტყვი.

ერთ ჩემს მხეველს იასონთან გაეგზავნინე და აქ მოსვლასა ვთხოვ. ალერსიანად შემაბრავე სიტყვით დავხვდები: ეტყვი, შენს ქორწინებასაც ვიწონებ და აღარც მოღალატედ გთვლი-მეთქი. ვთხოვ, ბავშვებს მაინც მისცენ კორინთოში დარჩენის ნება. იმიტომ კი არა, თითქოს მართლა ვაპირებ ჩემი შვილები მტრების ხელში დავტოვო საწამებლად, არამედ იმიტომ, რომ ვერაგულად მოუწონაფო სიცოცხლე მეფის ასულს. ვითომ შეწყალეხის სათხოვნელად გაეგზავნინე ჩემს პატარებს და მათი ხელით საჩუქარს ვაახლებ სასძლოს: უპირობასეს სამოსელს და ოქროს გვირგვინს. როგორც კი სამოსს შეეხება და ტანთ ჩაიცვამს, საშინელი წამებით ამოხდება სული, მასაც და სხვასაც, ვინც ხელში აიღებს ჩემს საჩუქარს, – ისეთი შხამით გავვდინთე იგი. მაგრამ ვაი რომ ამით არ დამთავრდება საქმე. მწარედ დავტირი იმას, რაც უნდა ჩავიდინო შემდეგ: მე თვითონ უნდა დავხოცო ჩემი შვილები, ვერავინ დაიხსნის საბრალთ. და როცა მიწასთან გავასწორებ იასონის სახლ-კარს, აქედან გადავიხვეწები, ჩემი საყვარელი შვილების მკვლელები, საზარი საქმისთვის შეჩვენებული. არ გაეცინებ ჩემზე მტერს, ო, საყვარლებო. მერე კი, თუნდაც მოკვდე, რაღად მინდა თავი ცოცხალი? აღარც სამშობლო, აღარც მამის სახლი, არც რამ საშველი ბოროტისაგან თავდასაღწევად. ოჰ, რად ვერწმუნე მუხანათი ელინის ფიცს? რად მივატოვე ან სამშობლო, ან მამის სახლი? მაგრამ, ღვთის შეწევნით, საკადრისს მივეუბნავ ვერაგს. ვედარასოდეს ვაიხარებს ჩემგან ნაშობი შვილების ცქერით, ვედარც ახალი მეუღლე აჩუქებს შვილებს, რადგანაც ჩემგან მოწამლულს საზარელი სიკვდილი ელის. ვერავინ მიწოდებს სუსტს და უმწეოს, რადგანაც სულ სხვაგვარია ბუნება ჩემი. მტრისთვის – სასტიკი, მოყვრისთვის კი – კეთილმოწყალე. ესაა წესი ამაყი სულის.

კორიფე

რაკი თვით ვვამცნე, რასაც აპირებ,

მე, როგორც შენი კეთილშობილურნი

და მოკვდავთა კანონების ერთგული მცველი,

გირჩევ, მაგ შევბნულ განზრახვაზე
ხელი აიღო.

მეღუა. სხვა გზა არა მაქვს. შენ კი რა გიჭირს: სხვა სხვის ომში ბრძენიყო, გამიგონია.

კორიფე

მაშ, შენს სისხლსა და ზორცს გასწირავ?

მეღუა. ამით ჩემს ქმარს დავცემ, დავამხო.

კორიფე

კი მაგრამ, თავსაც რომ იღუპავ?

მეღუა. დე, დავიღუპო! სულ ფუჭია, რაღას მარგებს აწ შენი სიტყვა?.. (ძიძას) შენ კი
გასწი და ახლავე იასონი აქ მომგვარე. შენზე სანდო და ერთგული ამ საქმეში არავინა
მყავს. და თუ მართლა თანაუგრძნობ შენს ქალბატონს, თუკი ქალი გქვია თავადაც, ამ
ჩემს განზრახვაზე სიტყვა არ დაგცდეს, კრინტი არ დასძრა.

ძიძა მიღის.

ს ტ ა ს ი მ ო ნ ი მ მ ს ა მ ი

ს ტ რ ო ზ ი I

გუნდი

ერებთიღების ნეტარო მოდგმავ,
თქვენ, ღვთიეშობილნო, ოდითგანვე თავისუფალი
მიწა-წყლის მკვიდრნო! ღვთიური სიბრძნის
მადლით ზრდილნი ნაზი ნარნარით
რომ დანანაობთ ჰაეროვან სივრცეში, სადაც
ოქროსთმიანი ჰარმონიის ცხრა ნაშიერი –
ცხრა სხივოსანი პიერიდი თქვენთანა ჰსუფევს.

ა ნ ტ ი ს ტ რ ო ზ ი I

სადაც კეფისის კამკამა ზეირთი
ნაზი ალერსით თავს ევლება კიპრიდას სხეულს,
სადაც ქალღმერთის სუნთქვასავით მსუბუქი ჭავლი
ირგვლივ იფრქვევა და ვარდნარად აქცევს ნაპირებს.
ო, იმ ვარდებით შემკულ ლამაზ თმებს
მათი სურნელი თან ახლავს მუდამ
და მარად ხარობს იქ სიყვარული,
გულის სალხინო.

ს ტ რ ო ზ ი II

როგორ მიგიღოს წმინდა მდინარის
ქალაქმა, ანდა მეგობარმა ვით შეგივრდომოს
შვილების მკვლეელი?
რა საზარელი იქნება ხილვად,
როს სისხლიანი ჭრილობები
ყაყაჩოსფრად ააფორეჯებს

ნორჩების სხეულს.

ო. მუხლმოყრილი გვევდრები, გემუდარები,
ხელს ნუ გაისვრი უმანკო ბავშვების სისხლში.

ანტიტროპი II

რა გული მოგცემს,

ანდა მკლავი სად ჰპოვებს ძალას,

რომ სასიკვდილოდ გაიმეტო შენი შვილები?

როცა ჩახედავ იმათ უმანკო

თვალებს, ო, ნუთუ მდულარე ცრემლი

ხელშივე არ შეგაყინავს

სასიკვდილოდ შემართულ მახვილს?

არა, ვერ შესძლებ, ვერ გასწირავ,

როს მუხლმოყრილი

შემოგტირებენ, შეგვიბრალო.

მაისროდონი მმობხე

შემოდის იასონი.

იასონი. მიხმე და მოველ. თუმცა კი მტრად მთელი, მაინც მზადა ვარ მოგისმინო.
მითხარი, რა გსურს?

მედა. გთხოვ მომიტევე, რაც წედან გკადრე. იმდენ ხანს გვაერთებდა ჩვენ სიყვარული, რომ, ალბათ, მაპატიებ წამიერ თავდავიწყებას. ახლა კი გონს მოვეგე და მწარედ ვყვედრი ჩემსავე თავს: „რა გინდა, შე უბედურო, რატომ მრისხანებ, ან რად ეურჩები შენსავე კეთილისმსურველთ? რას ერჩი კორინთოს მბრძანებლებს, ან კიდევ შენს ქმარს, რომელიც მხოლოდ შენზე ზრუნავს, ცოლად რომ ირთავს მეფის ასულს, რათა შენს შვილებს, მათსავე სასიკეთოდ და საკეთილდღეოდ, უფლისწულნი შესძინოს ძმებად? ნუთუ არ შეგიძლია მრისხანება ჩაიკლა გულში? რად შმაგობ, როცა თვით უკვდავი ღმერთები გწყალობენ? ვანა შენს შვილებს მოვლა-პატრონობა არ სჭირდება? მე შენ გეტყვი, სამშობლო გაქვს ან ერთგული მეგობრები გახვევიან ირგვლივ! აი, ამ ფიქრმა მაგრძნობინა მთელი ჩემი უგუნურება და შემაგნებინა, რა უაზროა ფუჭი სიშმაგე. ახლა კი გაქვს: ღმერთმანი, ბრძნულად მოიქეც, როცა გადაწყვიტე ახალი ცოლი შეგერთო. ვაი რომ ბრიყვი გვიანდა მოვედი გონს. მე თვითონ უნდა დაგხმარებოდი და ხელი შემეწყო შენთვის: თვითონვე შემსახურა სიამტკბილობით და ფეხქვეშ ფინანდაზად გავეგებოდი ახალ სასძლოს. ეჰ, რას იზამ! ჩვენ, ქალები, ისა ვართ, რაც ვართ. მეტს ნურაფერს მათქმევინებ ჩვენზე. არ შეგფერის სუსტ ქალთან ჯიბრი. არ გეკადრება, მის სისულელეს სისულელითვე უპასუხო. რა ვქნა, შეცვდი, მაგრამ ბოლოს მაინც ვისწავლე ჭკუა და სწორ გზას დავადექე. (სახლიდან იხმობს ბავშვებს). მოდით, შვილებო, მოეხვიეთ მამათქვენს და ჩემთან ერთად უთხარით, რომ მეგობრების მიმართ წყენას არ ჩაიხვევთ გულში. აბა, ჩქარა გაუწოდეთ მარჯვენა ხელი! (ჩუხად, თავისთვის) ვაიმე, ბედკრულს, რა შავი ფიქრი მიტრიალებს თავში, რა ნადევლი შემომწოლია გულს. ვაიმე, შვილებო! ნეტა რამდენი ხნის სიცოცხლე დავგრჩათ, რამდენ ხანს კიდევ მიწერია დატუტებ თქვენი ნაზი ხელებით? ცრემლად ვიდვრები უბედური, შიშით ვცახცახებ... დიდხანს ვიყავი მამათქვენზე მწყურალად და ახლა, როცა შევეურიგდი, ცრემლს ვეღარ ვიკაავებ.

კორიფე

მეც მდულარე ცრემლს ვაფრქვევ თვალთაგან,

ღმერთმა გაკმაროს უბედურება.

იასონი. მომწონს ეგ სიტყვა, ძველი წყენა კი ადარ მახსოვს. ვიცი, რაც არის ქალის ჯილაგი: გულისწყრომას ვედარ იოკებს, როცა ქმარი სხვას ირთავს ცოლად. კიდევ კარგი, ბოლოს მაინც მოგე გონს და შენსავე სასიკეთოდ იცავალ აზრი. ჭკვიანი ქალი ყოველთვის ასე იქცევა... თქვენ კი, შვილებო, ღეთის შეწევნით, მზრუნველობას არ მოგაკლებთ მამათქვენი. იმედი მაქვს, მოვა დრო და, თქვენს მომავალ ძმებთან ერთად, ბადალი არ გეყოლებათ კორინთოს თავკაცთა შორის. მაშ, იზარდეთ, დანარჩენი კი მამათქვენსა და თქვენს მფარველ ღმერთებს მიანდეთ. ნეტავი თქვენს ჭაბუკობას მომასწრო, ჩემი მტრისა და ორგულის ჯიბრზე... შენ კი კვლავ სტირი? კვლავ ცრემლები გისველებს დაწვებს? რად მარიღებ შენს ლამაზ სახეს? სატირალი რა ვითხარი?

910
920

მედვა. არაფერი. ბავშვებზე ფიქრმა წამიღო.

იასონი. ნუ გეშინია, არაფერს გაუჭკირებს.

მედვა. მჯერა, შენი გულწრფელობა როდი მაეჭვებს. მაგრამ ხომ იცი, ქალი ტირილით იოხებს გულს.

იასონი. სატირალი რა სჭირთ? ეგ კი მეტისმეტია.

მედვა. დედა ვარ მათი, მე ვშობე, მე ვაწოვე ძუძუ, და როცა მზერებდებოდა უსურვე მათ, გულმა უცებ რეჩხი მიყო, ნეტა მამის სურვილი თუ აუხდებთ-მეთქი... მაგრამ კვლავ მივუბრუნდეთ ჩვენს სიტყვას: ზოგი რამ უკვე ვითხარი, დანარჩენს ახლა მოგახსენებ. მაშ, ასე, მეფეს ჩემი ვადევნა სურს. კეთილი, მეც ასე მიჯობს. ადარე შენ შეგიშლი ხელს და აღარც მეფეს გაურჩნები, რომელსაც თავისი სახლის მტერი ვგონივარ. დღესვე გაეცდები აქაურობას. მაგრამ ბავშვებმა რა დააშვეს? რატომ უნდა მოაკლდეთ მამის მზრუნველი ხელი? რა იქნება, სთხოვო კერონს, აქ, კორინთოში დარჩენის ნება მისცეს ჩვენს შვილებს?

930
940

იასონი. თხოვნით კი ვთხოვ, მაგრამ დამეთანხმება?

მედვა. მაშინ შენს ცოლს ათხოვნივ მამამისისთვის, რომ ბავშვები მაინც დატოვონ.

იასონი. მე მგონია, არ მეტყვიის უარს.

მედვა. თუ კი ქალია და ქვის გული არ უღევს მკერდში... მეც ხელს შეგიწყობ, ბავშვების ხელით უძვირფასეს საჩუქარს ვაახლებ შენს ცოლს – მსუბუქ სამოსელს და ოქროს გვირგვინს. გარწმუნებ, მათი ფასი ჯერ არ უნახავს კაცის თვალს. (მხველებს გასძახის) ჰეი, მისმინეთ, ახლავე აქ მომართეთ ტანსამკაული! (იასონს) ო, ათასგზის ბედნიერი ყოფილა იგი, შენებრი კაცი რომ შეხვდა ქმრად და, ამასთანავე, ძღვნად მიიღო უცხო რამ განძი, მამაჩემის მამამ, ჰელიოსმა რომ უსახსოვრა თავის მემკვიდრეთ. (მხვეალს შენოაქეს საჩუქრები, რომლებსაც მედვა თავის შვილებს გადასცემს). აიღეთ, ჩემო პატარებო, ეს საქორწინო საჩუქარი და ძღვნად მიართვით ბედნიერ სასძლოს, მეფის მოძიხილავ ასულს. ძღვენიავ, ამაზე ითქმის!

950

იასონი. ხომ არ გაგიჟდი, განა ასეთი განძი შენ თვითონ გაწყენს? იქნებ გგონია, რომ მეფის სასახლეს ან ძვირფასი სამოსელი აკლია, ან ოქრო-ვერცხლი? რაც შენია, შენავე გქონდეს, ნუ გააჩუქებ. თუკი რამედ მთვლის, დამერწმუნე, ეგ შენი ძღვენი სრულიად ზედმეტია.

960

მედვა. მაგას ნუ იტყვი; ძღვენი ღმერთებსაც არ აწყენთო, გამიგონია; მოკვდავთ კი, მით უმეტეს, ერთი ოქრო მეტად უღირთ ათას სიტყვაზე. ბედი დღეს შენს ახალ ცოლს სწყალობს, ღმერთიც წყალობის თვალთ უყურებს: ნორჩია, ნაზი, საღმრფლოდ გამზადებული. ოღონდ კი ჩემს შვილებს განდევნა ავაცილო თავიდან და სულს არ დავიშურებ, არამცთუ ოქროს... აბა, ბავშვებო, ახლავე გასწით მბრძანებლის სრა-სასახლეში, მამათქვენის ახალ ცოლს, ჩემს ქალბატონს ეახლეთ, მუხლი მოუყარეთ და შეევედრეთ, ქალაქიდან არ გაგაძევიონ. თან ძვირფასი ძღვენიც მიართვით. მხოლოდ გახსოვდეთ, ძღვენი თვითონ, თავისივე ხელით უნდა აიღოს... ახლა კი წადით. ღმერთმა ქნას, რომ კეთილი ამბის მაუწყებლად დაუბრუნდეთ დედას, რომელიც მოუთმენლად მოგელით.

970

ბავშვები გამზრდელის თანხლებით გადიან.

სტასიმონი მემოთხე

სტროფი I

გუნდი

სრულად განქარდა იმედი
ბავშვების ხსნისა,
უკვე სიკვდილის
დაადგნენ ბილიკს.
საბრალო სასძლო
თავისივე ხელით დაირქმევს
ოქროსფერ თმაზე
სასიკვდილო შხამით გაუღენთილ
თავსამკაულს – პადესის გვირგვინს.

980

ანტისტროფი I

მოსავს სამოსი
ოქროქსოვილი
და სადღღოფლო
ადგას გვირგვინი,
თვით ბედისწერის
მსახურალი ხელით
თავს დარქმეული.
ო, საქორწინო კი არა და,
სასიკვდილო სარეცელი
იშლება პადესს.

სტროფი II

შენ კი, სიკვდილის მოციქულო,
რა პირით მიხვალ სასახლეში,
სიძედ მეფის მიერ რჩეულო?
ნუთუ ვერ ხედავ, უგუნურო,
რომ სასიკვდილოდ აგზავნი შვილებს
და შენს სასძლოსაც საბედისწერო
ჩირაღდანს უნთებ.

990

ანტისტროფი II

ახლა კი ცხარე ცრემლით დავტირი
შენს ხვედრს, დედავ, შვილების მკვლელო!
შენს შეგინებულ სარეცელსა და მუხანათი
ქმრის შავბნელ ღალატს
მსხვერპლად რომ სწირავ შენსავ ნაშიერთ.

1000

ეპისოდური მხეშეთე

შემოდის გამზრდელი ბავშვებთან ერთად.

გამზრდელი. გიხაროდეს, ქალბატონო, ბავშვებს აღარ აძევებენ. პირმომღიმავე საპატარძლომ თავისი ხელით აიღო ძღვენი. ამიერიდან აღარაფერი უჭირთ პატარებს... კი მაგრამ, ამას რას ვხედავ? ბედმა გაგიღიმა და შენ კი ცრემლებსა ღვრი?

მედეა. ვაიმე, ვაი!

გამზრდელი. განა სიხარულს ცრემლი შეჰფერის?

მედეა. ვაიმე, ბედკრულს!

გამზრდელი. მე სამახარობლოს მოველოდი და შენ კი...

მედეა. არა, რა შენი ბრაღია? რაც შენი თვალთა ნახე, მეც ის მითხარი.

გამზრდელი. მაშ, ეგრე მწარედ რატომღა მოსთქამ, თავდახრილი?

მედეა. ეჰ, ბერიკაცო, ასე ინება ღმერთმა და ჩემმა ბოროტმა სვემ.

გამზრდელი. გამხნევი, ღმერთი მოწყალეა, ქალბატონო. შეილებს აქ სტოვებს და ოდესმე, მათი წყალობით, შენც დაბრუნდები.

მედეა. მე უბედური უმალ თვითონვე დავაბრუნებ მათ: დავაბრუნებ იქ, საიდანაც ამ ქვეყნად მოსულან.

გამზრდელი. რას იზამ, პირველი შენ ხომ არა ხარ, ვისაც შეილებს მკერდიდან ჰგლეჯენ? მოკვდავს ჭირში მხნეობა მართებს.

მედეა. მართალს ამბობ... ახლა კი შინ შედი და, რაც ბავშვებს სჭირდება, ყველაფერი გამზახდე (გამზრდელი მიდის). ვაიმე, შეილებო, ჩემო საცოდავო შეილებო, ახლა ქალაქიცა გაქეთ, სახლიცა და თავშესაფარიც, სადაც სამუდამოდ დარჩებით, დედისაგან განშორებული. მე უბედური კი უცხო მხარეს გადავიხვეწები, დევნილი და ყველას მიერ მოძულებული. ვერასოდეს გავიხარებ თქვენი ბედნიერებით, ვეღარ დაგაცოლავილებთ, ვეღარ გავიშლით საქორწინო სარეცელს და ვეღარც ბრდელიაა ჩირადნებით გავიჩაზახებთ საქორწინო დარბაზს. ო, სიამაყე, ჩემო მკვლელო და დამღუპველო! ვაიმე, რად გაგაჩნეთ, ჩემო კარგებო! რატომ ვიტანჯე ასე მწარედ თქვენი შობისას? ვაი, რა ფუჭი იმედი მასულდგმულებდა, რომ სიხერის ჟამს მოვლა-პატრონობას არ მომაკლებდით, მიცვალებულს კი მღუდარე ცრემლს დამაყრიდით მგლოვიარენი. ვაიმე, რად არ მეღირსა მოკვდავთათვის ესოდენ სასურველი ხვედრი? რატომ გამიცუდლა ტკბილი იმედი? ოხერ-ტიალი უნდა ვებეტო კარით-კარად, უშვილძირო, უთვისტომო, მიუსაფარი. ვეღარასოდეს იხილავენ დედათქვენის სამიწე სახეს თქვენი საყვარელი თვალები; დღეიდან მხოლოდ ცის სიწმინდეს უნდა უშვირო... ვაიმე, ბედკრულს, რას მიყურებთ, რას შემომცინით? უკანასკნელად ივინით, ჩემო კარგებო! ვაიმე, ეს რა განვიზრახე? ვაიმე, გულო! ნუთუ მე უნდა ჩავაქრო თქვენი სხივოსანი თვალები? ჩემივე ხელით წაეშალო თქვენი ღიმილი? არა, ამას ვერ ვიზამ, დებო! ორივეს თან წაიყვიან, შორს გავიტაცებ. რად მინდა მამის ტანჯვა ჩემი შეილების სიკვდილისა და ჩემივე უბედურების ფასად ვიყიდო? შორს ჩემგან სისხლი, შორს შავი ზრახვა!.. მაგრამ რას ვამბობ? მაშ, მტერი ვაქინო ჩემზე? დაუსჯელად დაეტოვო იგი? უნდა გაეზელო! ოჰ, შე ჯაბანო ჩემო თავო, მხდალო, ლაჩარო, წყეულო მონავ ღმობიერების! (შეილებს) შინ შედით, ჩემო საყვარლებო! (გუნდს) და თქვენც, ვისაც თავზარსა გცემთ ეს სისხლიანი მსხვერპლმწერი, გამეცალეთ! (თავის თავს) შენ კი არ შედარე, უბედურო, სიმტყიცე გმართებს!.. ვაიმე, ვაი, რას სჩადი, გულო? ვის იმეტებ? შეიბრუნე შენი შეილები! ჩვენგან შორს მყოფნიც მაინც ჩვენდა ნუგეშად და სასოებად გვეყოლებიან!.. მაგრამ არა, ვფიცავ პადესის შურისგებას, რომ ჩემს შეილებს საწამებლად არ ჩაუვადებ მტერს ხელში. უმჯობესია, ჩემგან შობილთ მე თვითონვე მოვუსწრაფო სიცოცხლის დღენი. მორჩა, ყველა გზა მოჭრილია! ვიცი, სწორედ აი, ამ წამს, ოქროს გვირგვინი დაიდგა თავზე, საქორწინო კაბაც ჩაიცვა და საზარელი წამებით სიკვდილს ებრძვის მეფის ასული. ახლა კი, როცა სასტიკად ვიძიე შური, მე თვითონაც უნდა დავადგე ჯერ არნახული სიმწრისა და წამების გზას. მაგრამ მანამდე მინდა ჩემს შეილებს გამოვეთხოვო. აქ მოდით, ჩემო საყვარლებო, მომეცით ხელი! (გულში იკრავს და მხურვალედ ჰკოცნის შეილებს). ო, ეს ხელები, ლბილი თმები, ნაზი ღაწვები, კეთილშინილი სახის ნაკეთები! იქ, იქ მაინც იყავით ბედნიერი, რადგან აქ მამამ წაგართათ თბილი იერება! ოჰ, თქვენი ტკბილი ბავშვები, ქორავი სხეული, სუნთქვა-ფშვინვა უუნახუსი! წადით, ჩქარა წადით, გაემშორდით! ძალი არ შემწევს, თქვენს კრიალა თვალებს ვუქტირო! უბედურებამ გამსრისა და მომილო ბოლო! ვიცი, ვხედავ, რა საზარელი საქმეს ვაპირებ, მაგრამ ვაი, რომ ვნებამ სძლია და დათრგუნა ჩემი გონება, კაცთა მოდგმის ამ ჯალათმა უსასტიკესმა.

1010

1020

1050

გუნდი

ხშირად მიცდია ჩავწედომოდი
უფრო რთულ საკითხთა სიღრმეს,
ვიდრე ქალის ჭკუას შეპყდერის,
მაგრამ ჩვენც ხომ გვეყავს ჩვენი მუზა,
ჩვენც მისი სიბრძნის ძუძუთი ვართ
ნასაზრდოებნი,

თუმც არა ყველა, მაგრამ ათასში
ერთი ჩვენშიაც გამოერევა,
ვისთვისაც უცხო არ არის სიბრძნე,
პოლა, მე ვამბობ: მოკვდავთა შორის
უშვილძირონი ათასწილ უფრო
ბედნიერი არიან მათზე,
ვისაც შვილი მისცა განგებამ.
რადგან უშვილომ არც კი იცის
რა არის შვილი:

ენითუთქმელი სიხარულის
თუ მუდმივი ტანჯვის სათავე.
ო, უშვილობა ათას ჭირ-ვარამს
ააცილებს თავიდან მოკვდავს,
ხოლო ვის სახლშიც
ჟრიაშული ისმის ბავშვების,
მთელი მისი დღე და მოსწრება
დარდს, საფიქრალს და საზრუნავს
თავს ეერ დააღწევს.

ჯერ არის და, ღირსეულად უნდა აღზარდოს,
მემკვიდრეობაც დაუტოვოს, რომ უზრუნველი
ეგულებოდეს. ეგეც არ იყოს,
საწყალობელმა არც კი იცის,
ვისთვის ზრუნავს, ვისთვისა წვალობს –
ღირსეულისა თუ უღირისათვის.

მაგრამ ყველაზე საშინელი მაინც ეს არის:
ეთქვათ, არაფერი არ მოაკლო,
ღირსეულად აღზარდა შვილი,
ზნით, სილამაზით და სიქველით გამორჩეული.
მაგრამ თუ ბედმა უმუხთლა და შავმა სიკვდილმა
წაართვა, რათა პირქუში ჰადესის სიღრმე
სამარადისო სამყოფლად მას მიუჩინოს,
ვინ ანუგეშებს მაშინ ზეცით განწირულ მშობელს?
ვინ მოურჩენს გულის იარას?
ო, ღმერთო, ნუთუ კიდევ არსებობს
ტანჯვა ამაზე უსასტიკესი?

მეღეა, რა ხანია, მოუთმენლად მოველი, დებო, როდის შევიტყობ ბედის განაჩენს. მაგრამ,
აი, ასონის ერთ მხლებელს ვხედავ. სულს ძლივსდა ითქვამს; როგორც ჩანს, რაღაც საშინე-
ლი ამბავი უნდა გვაუწყოს.

მაცნე (შემობის). ო, საზარელი საქმის მქმნელო, ჩქარა გაიქეც! ხომალდით, ეტლით,
რითაც გინდა, მხოლოდ ჩქარა გაიქეც-მეთქი!

მეღეა. მაინც რატომ უნდა გაიქეცე?

მაცნე. მეფესაც და მის ასულსაც, ორივეს შენმა საწამლავმა მოუღო ბოლო.

მედვა. სამახარობლო გეკუთვნის ჩემგან... დღეიდან ჩემს უერთგულეს მეგობრად გთვლი.

მატენ. რას ამბობ, ხომ არ გაგიჟდა? მეფის სახლობას მუსრი გააყვე და გიხარია, ნაც-
ვლად იმისა, რომ შიშითა ძრწოლად? 1030

მედვა. რამდენი რამ მაქვს შენთვის სათქმელი, მაგრამ ნუ ჩქარობ, მოთმინება იქონიე, ჩემო ძვირფასო. ჯერ ის მითხარი, როგორ დაიხოცნენ, ორგზის მაამებ, თუ მეტყვი, რომ საშინელი წამებით ამოხდათ სული.

მატენ. როდესაც შენი ორი შვილი და იასონი ერთად შემოვიდნენ საქორწინო დარბაზში, შენი უბედურებით გულმოკლულ მსახურებს დიდად გვეამა. ატყდა ერთი მითქმა--
მითქმა: ცოლ-ქმარი შერიგებულან, აღარ დაობენო. ვინ ხელებს უკოცნიდა ბავშვებს, ვინ
- ოქროსფერ თმებს. გახარებული სანთობოშო შეყვეყვი პატარებს. ჩვენმა ახალმა ქალ-
ბატონმა, რომელსაც დღეს შენს ნაცვლად ემსახურებთ, სიყვარულით სავსე მზერა მი-
აყრო იასონს; როგორც ჩანს, ბავშვები არც შეუძრწნევიან. მაგრამ მაშინვე გულმოსულმა
იბრუნა პირი და საბურველი ჩამოიფარა: ბავშვებს მოჰქრა თვალი და ამან შეაცბუნა. ია-
სონმა სცადა აღერსიანი სიტყვით დაეცხრო მისი რისხვა: „ო, ნუ იქნები აგრე უწყალო
ჩემი ახლობლების მიმართ. დამშვიდდი, ნუღარა ბრაზობ და წყალობის თვალთ გადმოგ-
ეხედე. ხომ იცი, ჩემი მოკეთენი შენი მოკეთენიც არიან. აიღე ძღვენი და, თუ გიყვარვარ,
სთხოვე მამაშენს, შეიწყალოს ჩემი შვილები და აქ დარჩენის ნება მისცეს.“ სამკაულს
რომ შეავლო თვალი, ქალი მოლბა და ქმრის ნებას დაჰყვა. როგორც კი მამა-შვილები
სანთობოდან გამოვიდნენ, ოქროქსოვილ სამოსს დასწვდა და ტანზე მოირგო, ოქროს
თვარავინიც თავზე დაიდგა. მერე კრილა სარკესთან მივიდა და თმის სწორებას მოჰყვა,
კან თავის თავს უღიმოდა სარკეში. ბოლოს სავარძლიდან წამოდგა და ოთახში გაიარ-გა-
მოიარა; მოხდენილად ადგამდა ქათქათა ფეხებს, თავის თავს შეჰხაროდა, კეკლუცობდა,
კოწიაობდა, თავს იწონებდა ძვირფასი სამკაულებით. მაგრამ უეტრად საზარელი სურა-
თის მოწმენი გავხდით: ანაზღეულად მკედრის ფერი დაედო სახეზე, წელში მოიხარა და
მთელი სხეული აუცახცახდა; ძირს რომ არ დაეცემულიყო, მუხლმოკვეთილი ძლივსძლი-
ვობით მილასლასდა სავარძლამდე და შიგ ჩაესვენა. მოხუც მოახლეს ეგონა, ჰანს ან რო-
შელიძე სხვა დვთაებას დაუზაფრავსო და თვითონაც დაზაფრულივით შეიცხადა. მაგრამ
აქ საბრალო ქალს დუვი მოადგა პირზე, თვალები გადმოეკარკლა და ისე გაეცრიცა სახე,
გეგონებოდათ, წვეთი სისხლი აღარ შერჩაო. ამის შემყურე მხვევალი უფრო უარესად
აჰიულდა. მაშინვე ერთი მოახლე მამის დასაძახებლად გავარდა, მეორე კი - ქმრისა, და
მაღე მთელს სასახლეში საზარელი ვინისი ატყდა.

ვიდრე ფეხმარად მორბენალი ექვსი პლეთრონის გარბენასა და უკანვე მობრუნებას
მოსწრებდეს, უსულოდ მდებარე ქალი შეირხა, თვალი გაახილა და გულშემზარავი
გმინვა აღმოხდა. ორმაგი ჭირი სწვაავდა საბრალოს: ოქროს გვირგვინი ცეცხლის ალად
მოსდებოდა თმაზე, შენი შვილების ხელით მიძღვნილი სამოსი კი მძვინვარე ხანძარი-
ვით შემოგზნებოდა ქათქათა სხეულს. საზარელი კივილით წამოიჭრა სავარძლიდან,
დამდურულივით იქნევდა თავს და ცდილობდა მოეგლიჯა გვირგვინი, მაგრამ ოქრო
თითქოს შეზრდოდა თმებს, და რაც უფრო გამწარებით იქნევდა თავს, მით უფრო მძაფ-
რდებოდა მწველი სახმელი. ბოლოს, ღონემიხილი დაეცა ძირს. მშობელი მამაც კი ვე-
ღარ იცნობდა ტანჯვით სახეშეშლილს: აღარც თვალები აჩნდა სადმე, აღარც სახის
ტურფა ნაკვთები. მხოლოდ თმებში ახელილი სისხლი მოწყვეთავდა თხემიდან და დუღ-
და, თუხთუხებდა აღმოდებული. უხილავი საწამლავეთ მოწყლული ხორცი ისე ჩამოჰ-
ფლეთოდა ძელებს, როგორც ფიჭვის ხეს ცრემლებივით ჩამოსდის ფისი. ამ საშინელე-
ბამ თავზარი დაგვცა. ვერვინ გაბედა მიახლებოდა ცხედარს. გახევებულნი ვიდექით, ბე-
დისწერის რისხვით დამფრთხალნი. საბრალო მამამ ჯერ კიდევ არ იცოდა, რა უბედუ-
რება დაატყდა თავზე; ოთახში შემოსულმა შვილის ცხედარი რომ დაინახა, ღრიალით
დაემხო ზედ, გულში ჩაიკრა, ჰკოცნიდა და ქვითინებდა: „ვაიმე, შვილო, ვინ, რომელმა
ღმერთმა წამართვა ასე უწყალოდ შენი თავი? ვინ დამაობლა, ცალი ფეხით სამარეში
მდგარი? ვაიმე, ნეტავი მეც შენთან ერთად მოვეკალი, შვილო!“ მითქმა-გოდებთ რომ

იჯერა გული, წამოდგომა დააპირა, მაგრამ ცხედარი, როგორც სურო – დაფნას, ისე ჩასწვნიდა მამის სხეულს. და დაიწყო საშინელი ბრძოლა: მამა ცდილობს წამოდგეს, წელში გაიმართოს, მაგრამ ამაოდ: რაც მეტს ცდილობს, მით უფრო მეტად, ბლუჯა--ბლუჯა ეცლება ძელებიდან ხორცი. მეტი ვედარ ქნა და სული განუტევა საბრალომ. უბედურებას და წამებას ვედარ გაუძლო. ახლა ორივენი ერთად, გვერდი-გვერდ წვანან, შეილიცა და მოხუცი მამაც. ქვაც კი ატირდება მათი შემყურე. სხვა რაღა გითხრა? თვითონაც კარგად იცი, რა ჩაიდინე... ერთს დაესძენ მხოლოდ: ყველა მოკვდავი მარტოდენ აწრილად მიჩანს, და თუ ვინმეს ბრძენთაბრძენი ჰკონია თავი, იმის ღირსია, რომ შლეგად თვლიდნენ. არა, ამქვეყნად არავის უწერია ბედნიერება. ზოგს შეიძლება ერთ საქმეში სწყალობდეს ბედი, სხვას – მეორეში, მაგრამ ბედნიერს ვერავის ჰპოვებ.

კორიფე

ჩანს, დღეს ღვთაებამ სამართლიანად
თავს დაატეხა საზარელი ჭირი იასონს.
ჰოი, საბრალოვ, მღუღარე ცრემლით დაგტირით
კრეონის ასულს!
რა დააშავე, ჰადესმა რომ გიყო პირი?
ნუთუ მხოლოდ ის, რომ იასონის ცოლობა გსურდა?

მედეა. გადაწყდა, დებო... ახლავე ავასრულებ ჩემს საშინელ განზრახვას და აქედან გადავიხვეწები. მამ, მტრის ხელში ხომ არ დაეტოვებ ჩემს საცოდავ შეილებს? სულერთია, მინც ვერსად წაუვლენ სიკვდილს. არა სჯობია, მშობელმა დედამ თავისი ხელით მოუსწრაფოს სიცოცხლე? გამაგრდი, გულო! აღასრულე გარდუვალი, საზარი საქმე! მახვილი იყარ, ბედკრულო, მერე კი დაადექ ტანჯვისა და წამების გზას! რაღა დროს ყოყმანია? ნუ გაიხსენებ დედაშვილობის სიყვარულს, დაივიწყე, რომ დედა ხარ მათი, რომ შენა შობე. დღეს დაივიწყე, ხეალიდან კი ცრემლმა წარდუნას შენი სიცოცხლე. ო, უბედურო, გიყვარს და ზოცავ? ვინ არის ქვეყნად ჩემზე ბედკრული? (სწრაფად შედის სახლში).

ს ტ ა ს ი მ ო ნ ი მ ე ხ უ თ ე

ს ტ რ ო შ ი I

კორიფე

ო, დედამიწავ, და შენც, მზეო, სხივებისკროვანო,
ამას რას ვხედავთ, რას მოვესწარით?
ნუთუ ამ გულქვამ თავისი ხელით
უნდა დაზოცოს ღვიძლი შეილები?
ო, ისინიც ხომ შენი სხივები
არიან, მზეო!
აგვარიღე საქმე საზარი.
ნუ დაუშვებ, რომ ღვთაების სისხლი
დედამიწაზე დაღვაროს მსახერაღმა ხელმა.
გვედრები, ზევსის ნათელო,
ძლევას ნუ მისცემ ერინიებს,
განდევნე შენი სახლიდან
შურისგებით აბორგებულნი.

ან ტ ი ს ტ რ ო შ ი I

ო, რა ამაოდ იტანჯე მათი შობისას,
ამაოდ შობე შენივე სისხლი და ხორცი,

ამაოდ გადმოლახე პირქუში სიმპლევადებიც,
ბედკრულო დედავ!
რა შმაგი რისხვით გიბორგავს გული,
რა წერას აუტანიხარ?
არ გეყო სისხლი,
შენი ხელით უკვე დაღვრილი?
ვაი მოკვდავთ,
თავიანთი სისხლ-ხორცის მკვლელთა!
უკვდავ ღმერთებს შეღაღადებს
უმანკო სისხლი.
მტერს მათი რისხვა!
ბავშვები (სახლიდან). ვაიმე!..

1270

ს ტ რ ო ზ ი II

გუნდი

გესმის შენგანვე განწირულთა
საწყალობელი ყვირილი,
ბედკრულო დედავ?!

ერთ-ერთი ბავშვის ხმა (სახლიდან). ვაიმე, დედა!.. რა დაგიშავეთ?!
მეორე ბავშვის ხმა (სახლიდან). დავიღუპეთ!.. ვაიმე, ძმაო!..

გუნდი

კარი შევლენოთ,
იქნებ ვიხსნათ საცოდავები!..

ერთ-ერთი ბავშვის ხმა (სახლიდან). გვიშეველეთ, ღვთის გულისათვის!..
მეორე ბავშვის ხმა (სახლიდან). ვაიმე, მოგვკლა!..

გუნდი

ო, უბედურო, ქვა ხარ თუ რკინა,
აგრე უწყალოდ რომ ხოცავ შვილებს?

1280

ან ტ ი ს ტ რ ო ზ ი II

ვაიმე, ამას რას მოვესწარიტ?!
მხოლოდ ერთხელ, გამიგონია,
თავისივე შვილების სისხლით
შვილება დედამ ხელები!..
ეს იყო ინო, ჰერას რისხვით
ღევილი, უღვთოდ ნაწამები, ცნობამიხილი...
მერე კი მაღალი კლდიდან
ზღვის უფსკრულში გადაეშვა
შვილების მკვლელი
და ტალღებმა ჩაიხვიეს
სისხლიანი მისი სხეული...
ღმერთმა გვარიდოს საზარელი,
თავზარდამცემი,
ქალის წყრომით შობილი რისხვა!..

1290

იასონი (ვუნდს). დიდი ხანია აქა ხართ? სადაა წყეული მკვლეელი? სახლში ჩაიკეტა თუ გაქცევი თუ შეველა თავს? ქვესკნელში თუ ჩაძვრება, ან თავისი გრძნეულებით აფრინდება ცაში, თორემ სად წაუვა მეფის ახლობელთა რისხვას? ხომ არ ჰგონია, რომ ამ საზარელი მკვლელობის შემდეგ თავიდან აიცილებს სასჯელს? მაგრამ ახლა მისი დარდი როდი მაწუხებს. მეშინია, ვაითუ ბავშვებზე იძიონ შური. დედის დასჯას ყოველთვის მოასწრებენ, მაგრამ შეილებმა რა დააშავეს? მე უნდა ვიხსნა საბრალონი. მათ რატომ უნდა აზღვევიონ წყეული დედის მიერ დაღვრილი სისხლი?

კორიფე

ო, უბედურო, ჯერ არც კი იცი, თავს რა საზარი ელდა დაგეცა, თორემ მაგას აღარ იტყოდი.

იასონი. რა მოხდა, მაინც რა ამბავია ჩემს თავს? იქნებ მეც მოკვლას მიპირებს?

კორიფე

შენ არა, მაგრამ ღვიძლი შეილები თავისი ხელით დახოცა დედამ.

იასონი. რაო?... რა სთქვი?... მომკალი და ეგაა, ქალო!

კორიფე

აღარ არიან შენი შვილები.

იასონი. სად... დახოცა... სახლში თუ გარეთ?

კორიფე

კარი გააღე, - ყველაფერს შენი თვალთ ნახავ.

იასონი. უკვირ, გესმით! ახლავე შელენით კარი! მინდა ჩემივე თვალთ ვნახო ორივე უბედურება: ჩემი დაკლული შვილებიც და მათი მკვლელებიც.

არავინ იბერის. მაშინ იასონი თვითონვე მივარდება კარს და შემტვრევას ცდილობს. მაგრამ ამ დროს კარი თვითონვე იღება და გამოჩნდება ეტლი, რომელშიაც ფრთოსანი დრაკონებია შებმული. ეტლში მდებარე ხის მუხლებზე მკვლარი შვილები უსვენია.

მედვა. რას ამტვრევთ კარს?... აჰ, შენ მოხვედი?... აი, მოკლულნიც და აგერ მკვლელებიც!.. აბა, რა გინდა?... ხელსაც ვერ მახლებ, ისეთი ეტლი მიბოძა მამაჩემის მამამ, პელიოსმა, მტრებისგან თავდასაღწევად!..

იასონი. ოო, ურჩხული! ყველაზე მეტად სამუღველო ჩემთვის, კაცთათვის და მადალი ღმერთებისათვისაც! რა გულმა მოგცა, რომ შენგანვე შობილ შვილებზე აღმართე ხელი? რად დამდუპე, უშვილობიროდ რატომ დამტოვე? რა პირითღა უყურებ მაღლა მზეს და დაბლა მიწას, ღვთის პირისაგან განდგომილო? ადრე ბრმა ვიყავ, ახალა ვხედები შე უბედური, რომ ბარბაროსთა ქვეყნიდან ჩემდა ჭირად მოგათრეე აქ, ელადაში, მშობელი მამის მოღალატე, მშობლიური მიწის გერო და გამყიდველო! ღმერთების ნებით ჩემს მტანჯველად მოკვლენილო ბოროტო სულო! სად მქონდა თვალი? ვერ ვხედავდი, რითი დაიწყე? ჯერ იყო და, „არგოზე“ რომ დაგედგა ფეხი, შენივე ღვიძლი მძა გასწირე, სასიკვდილოდ გაიმეტე. მერე ბედკრული პელიასი მისსავე შვილებს მოაკვლევინე. ბოლოს, ჩემი ცოლი გახდი და ორი თვალხატულა შვილიც მაჩუქე, მაგრამ ეჭვიანობით გაგიყვებულმა ისინიც შენს რისხვას უმსხვერპლე. მთელს ელადაში ვერ მოვძებნიდი ამნა-

ირ ურჩხულს, მე უბედურმა კი, ჩემდა ჭირად, ბერძენ ქალებს შენ გამაჯობინე... ქალი კი არა, ძუ ლომი ხარ, მძვინვარე ლომი. სკილას რომ მკერდში გული ჰქონდეს, ვფიცავ, შენს გულზე უფრო ჩვილი ის იქნებოდა. მაგრამ რა აზრი აქვს ამ ჩემს გმობას? ძირიადი მგომობელიც კი ვერას დაგაკლებს, ფერს ვერ გაცვლევინებს, ურცხო. წადი, თვალიდან დამეკარგე, შვილების წყევლო მკვლელო! მე კი ჩემი უბედური ხვედრიც მეყოფა საკუნესად და სატყვიარად: აღარც ცოლი, აღარც შვილები! ყველა დავკარგე! რაღაა ჩემი სიცოცხლე?

მედია. დრო რომ მქონდეს, საკადრის პასუხს გაგცემდი. ზევსმა ხომ იცის, ყოვლის მხილველმა, რა ჩავიდინე შენი გულისთვის და რა მივიღე ჩემი თავგანწირვის სანაცვლოდ. ვეღარ იხარებ, ჩემი სარეცლის შემბილწველი, ვეღარ დატკბები ახალი ცოლის აღერსით. მეტი არაა ჩემი მტერი! ადგნენ ახლა და გამამძევო შენმა ახალმა სასძლომ და სასიამოლომ! ძუ ლომი ხარო? დე, აგრე იყოს! დე ვიყო სკილაც – ტირსენის ჯოჯო! მტერზე ხომ მაინც ვიყარე ჯავარი.

იასონი. შენი თავის მტერიც რომ ხარ, შე საცოდავო!

მედია. სწორია, მაგრამ ნუგეშად შენი ტანჯვა მეყოფა!

იასონი. ვაიმე, შვილებო, რა დეღამ გშობათ!

მედია. მამის ავკაცობამ დაგლუპათ, ჩემო კარგებო!

იასონი. რაო? განა ჩემმა ხელმა მოუღოთ ბოლო?

მედია. არა, – შენმა ღალატმა და ახალმა სასძლომ!

იასონი. ეჭვიანობას უმსხვერპლე შენი შვილები?

მედია. ქალისთვის შენ ეგ ცოტა გგონია?

იასონი. ქალისთვის – არა! მაგრამ შენ ხომ ჯოჯო ხარ, ჯოჯო!

მედია. აღარ არიან, იტანჯე, მოკვდი!

იასონი. არა, არიან, შურისგების რისხვად ქცეულნი!

მედია. ღმერთმა ხომ იცის, ვისზე უნდა იძიონ შური!

იასონი. დიახაც იცის, იცის-მეთქი, წყევლო მკვლელო!

მედია. ო, როგორ მძულს შენი სიტყვა, შხამში ნალესი!

იასონი. მე კიდევ – შენი! მაშ, რატომ არ გავეცლებით ერთიმეორეს?

მედია. აბა, რა ვიცი? ჩემი ნატვრაც სწორედ ეგ არის!

იასონი. ცხედრები მაინც მომეცი, რომ დაეიტრო.

მედია. არა, მე თვითონ დაეიტრიებ, მევე დავმარხავ, ბორცვთა ქალღმერთის, პერას წმინდა საკურთხეველთან, რომ მტრისას არ დავაგლო მათი საფლავი. ხოლო სიზიფეს ქვეყანაში ამიერიდან საღვთისმსახურო წესს დავადგენ მათი უმანკო სისხლის გამოსასყიდად. მერე კი ერეხთევსის მხარეს მივაშურებ, სადაც ეგევსმა, პანდიონის ძემ, მოწყალედ მიბოძა თავშესაფარი. შენ კი დარჩები მარტოდმარტო, ყველასაგან მოძულებული. ისიც იცოდე, საზარელი სიკვდილი გელის: „არგოს“ ნატები გაგვიპობს თავს. სისხლით უნდა ზლო შენი ღალატი.

იასონი. შენზე კი, შვილების მკვლელო, შურს იძიებენ ერინიები და ქალღმერთი დიკე!

მედია. ვინ, რომელი ღმერთი შეისმენს მაგ შენს სიტყვებს, მუხანათო, ფიცის გამტეხო?

იასონი. ო, შვილების წყევლო მკვლელო!

მედია. რაღას უდგახარ? სახლში წადი! შენი ნორჩი ცოლი დამარხე!

იასონი. ვაიმე, მშვიდობით, ჩემო შვილებო!

მედია. ჯერ ნუ სტირი! შენ ის იკითხე, სიბერეში რანაირი მოგიწევს გლოვა!

იასონი. ვაი, შვილებო!

მედია. ჩემი შვილები არიან და არა შენი!

იასონი. მერედა, მიტომაც დახოცე?

მედია. შენ რომ მეტანჯე, სწორედ იმიტომ!

იასონი. ვაიმე, ვაი, რა იქნება, ერთხელ მაინც გეამბოროთ, გულს ჩაგიკონოთ?!

მედეა. ახლა მოგინდა ამათი კონცა-ალერსი? უწინ კი ობლად დაყარე და ოხერტია-ლად.

იასონი. ღეთის გულისათვის... გევედრები... ნება მომეცი, ერთხელ მაინც შევეხო შეი-ლების სხეულს!

მედეა. არა!.. არა-მეთქი!.. ფუჭია თხოვნა!..

ეტლი ადგილს სწყდება და იმწამსვე თვალს ეფარება.

იასონი. ხომ ხედავ, ზეესო, როგორ გამწირა ამ ძუ ლომმა, შვილების წყეულმა მკვლელმა?! აწ, რაღა დამარჩა?! გულმდღარე შემოგატირით, ზესკნელის მკვიდრო: თქვენა ხართ მოწმე, შვილებს ახლო არ გამაკარა, რომ ცხარე ცრემლით დაშეტირა საბ-რალონი. ნეტა არასდროს ჩამესახა და არც ამ დღეს მოვსწრებოდი!..

გუნდი (იასონთან ერთად ტოვებს ორქესტრას.)

კაცთა ბედ-იღბალს ოლიმპოზე

წყვეტს მხოლოდ ზეესი,

ბედისწერა კი განაგებს ყოველს,

რასაც მოველით, არ მოხდება, მოულოდნელს კი

ხშირად ღეთის რისხვად თავს დაგვატეხს

განგების ნება,

ასეთია მოკვდავთა ზეედრი.

განმარტებანი

სტრ. 1. არგოსა და არგონავტთა კოლხეთში ლაშქრობის თქმულების მოკლე შინაარსი გადმოცემუ-ლია წიგნის შესავალში.

3. პ ე ლ ი ნ ი ს მ თ ა – მდებარეობს აღმოსავლეთ თესალიაში, საბერძნეთის ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში. მასთან დაკავშირებულია მრავალი ცნობილი თქმულება თუ მითოლოგიური სახე. აქ მოჭრი-ლი ხით აიგო არგო.

69. პ ე ი რ ე ნ ე – წმინდა წყარო კორინთოს მთავარ მოედანზე.

167. საბრლო ძმაო, ჩემი ხელით უღეთოდ მოკლულ – როდესაც იასონმა და მედეამ გამოიტაცეს ოქროს საწმისი და არგოთი ზღვაში გავიდნენ, მათ დაედევნა მედეას მძა აფსირტოსი, რომელიც მედეას გეგმის თანახმად შეიტყუეს და სასტიკად მოკლეს. თუმცა, როგორც 1334 სტრიქონიდან ჩანს, ევრიპიდემ იმ ვერსიას იზიარებს, რომლის მიხედვითაც მედეამ აფსირტოსი ჯერ კიდევ მამისეულ სახლში მოკლა.

168. თემიდა – კანონიერების ქალღმერთი, ურანოსისა და გეას ასული. მან ზევსს, უზენაეს ღმერთს, უშვა დიკე – სამართლის ქალღმერთი.

397. პ ე ა კ ტ ე. უძველესი ღვთაება, ტიტან პერსეისისა და ტიტანიდა ასტერეას ასული. იგი ითვლებო-და გზების ღვთაებად. იმ ნიღბებიდან, რომელთაც სამი გზის გასაყარზე ჰკიდებდნენ, წარმოიქმნა სამსა-ხება ქალღმერთის, ჰეკატეს ხატი. მას უკავშირებდნენ მაგიას, ჯადოქრობასაც, როგორც ღვთაება მთვარ-რეს. ძნელი სათქმელია, როდის დაუკავშირდა იგი კოლხიდას. არ არის გამორიცხული, რომ ეს ელინი-ზებული აღმოსავლური ღვთაება თავისი წარმოშობით მართლაც იყო მიმართებაში კოლხურ სამყაროს-თან. ძველ საქართველოში ანტიკური წყაროების მტკიცებით მთვარის კულტი ერთ-ერთი ძირითადი იყო. მედეას თელიდნენ ჰეკატეს ქურუმად, რომელიც ამ ქალღმერთის ჯადოქრულ სტიქიასთან იყო და-კავშირებული.

405. ს ი ბ ი ფ ე – თესალიელი მეფის ეოლოსის და ენარტეს შვილი, სიცრუისა და ეშმაკობის გან-სახიერება. იგი ითვლებოდა ქალაქ კორინთოს დამაარსებლად და აქაურ მმართველთა გვარის ფუძემ-დებლად. მან ეშმაკობით მიწისქვეშეთიდან სააქაოს დაბრუნებაც კი შეძლო. საიქიოში აუტანელი მი-სია დაეკისრა – მთაზე გამუდმებით აგორება მძიმე ქვისა, რომელიც მიადწევდა თუ არა მწვერვალს, მასწინვე ისევ თავქვე გორდებოდა. აქედანაა გამოთქმა „სიზიფეს შრომა“, რაც „ფუჭე შრომას“ ნიშნავს.

406. კ ე ლ ი ს ი - მზე ღმერთი, რომლის ძე არის მედეას მამა აიეტო.

410. ა ლ მ ა ი ბ რ უ ნ ე ს ჰ ი რ ი მ დ ი ნ ა რ ე ბ მ ა - ეს ხატოვანი გამოთქმა ბუნების კანონთა გაუკულ-მართების მნიშვნელობით გამოიყენებოდა.

421. ნ უ ლ ა რ ი ტ ყ ვ ი ს ჰ ო ე ტ ი ს ლ ე ქ ს ი - როგორც ჩანს, აქ, ძველ VII საუკუნის ცნობილი პოეტი არქილოქე პაროსელი იგულისხმება, რომლის გესლიანი ლექსების ერთი ნაწილი ქალების წინააღმდეგ იყო მიმართული.

426. ფ ე ბ ო ს . ჰ ო ე ტ ა ს ი ტ ყ ვ ი ს მ ე უ ფ ე ვ - იგულისხმება აპოლონი, მუხათა მფარველი და ხელოვნების მუფე.

433. ს ა ზ ა რ ი კ ლ ე ნ ი - სიმპლევადები ანუ კიანები, არგონავტთა კოლხეთში ლაშქრობის გზაზე მღებარე ორი კლდე ზღვაში, თრაკიულ ბოსფორთან. ისინი გაბუდმებით მოძრაობდნენ და მათ შორის გადურვა თითქმის შეუძლებელი იყო. არგონავტებმა შეძლეს ამ დაბრკოლების გადალახვა.

439. ც ა ს მ ი ა შ უ რ ა ყ ვ ე ლ ა ფ ე რ მ ა - უკვე პესიოდეს პოემა „სამუშაონი და დღენი“ (197...) გვაუწყებდა შემდეგს: ადამიანთა ბოლო, რკინის საუკუნის მოდგმა იმდენად აუტანელია, რომ აიღოსმა (ღვთება, სირცხვილის პერსონიფიკაცია) და ნემესისმა (ღვთება, რომელიც ადამიანებს სამაგიეროს მიაგებს ქედმადლობისათვის) მიატოვეს მოკვდავნი და ცას მიაშურეს.

527. კ ა რ ი დ ა - სიყვარულისა და სიღამაზის ქალღმერთ აფროდიტეს კუნძულ კვიპროსზე მღებარე მისი ერთ-ერთი უმთავრესი საკულტო ადგილის მიხედვით ამ სახელითაც მოიხსენიებდნენ.

530. ე რ ო ს ი - სიყვარულის ღმერთი, ერთი ვერსიით უძველესი კოსმოსური წარმოშობის ღმონი, მეორეთი კი აფროდიტესა და არესის შვილი. იგი წარმოიფენებოდა ფრთოსან ბიჭად, რომელსაც მუდამ თან ჰქონდა მშვილდ-ისარი. ეროსის მიერ ნატყორცილი ისრები პირდაპირ გულს ხედებოდნენ და მასში სიყვარულს აღანთებდნენ ხოლმე.

537. ნ ე ტ ა ვ ი ბ ა ე შ ე ვ ბ ი რ ა დ ე ს ხ ე ა გ ზ ი თ ი ბ ა დ ე ბ ო ლ ნ ე ნ - იასონი ამ შემთხვევაში აშკარად ეხმანება იმ ქალთომბულე ანუ მისოგინურ ტენდენციებს, რომლებიც პესიოდეს მოყოლებული ხშირად გვხვდება ბერძნულ ლიტერატურაში. რასაკვირველია, ახალი ქორწინების გზაზე შემდგარი კაცი-საგან ეს სიტყვები საკმაოდ მოულოდნელია, ამ შემთხვევაში უნდა გავითვალისწინოთ იასონის წადილი, გიმიარჯოს სიტყვიერ პაექრობაში და რაც შეიძლება გაუბათილოს მედეას არგუმენტები.

632. ნ უ მ ტ ყ ო რ ც ნ ი შ ე ნ ს ო ქ რ ო ს ი ს რ ე ბ ს - ამ შემთხვევაში იგულისხმება, რომ ეროსი ღმერთს, აფროდიტეს, ბრძანებით ისვრის თავის აუცდენელ ისრებს.

665. ე გ ე ვ ს ი - პანდიონის ძე, ეს უკანასკნელი შვილი იყო ათენის დამაარსებლის კერაფოსისა.

667. ფ ე ბ ო ს ი ს მ ე ე ლ ი ს ა მ ი ს ნ ო - იგულისხმება აპოლონის განთქმული სამისნო დელფოში.

683. ტ რ ე მ ე ნ ი - ქალაქი საბერძნეთში, არგოლიდის სამხრეთ-აღმოსავლეთში პელოპონესოსზე.

746. დ ე დ ა მ ი წ ა - გვა, უძველესი ქალღმერთი (ზღრ. აგრ. შენიშენა სტრ. 168).

759. მ ა ი ა ს მ ე - იგულისხმება ღმერთი ჰერმესი, მოგზაურთა მფარველი, რომელიც მთის ნიშნა მამა უშვა ზევსს.

759. პ ა ლ ა დ ა - ათენა პალადა, ქალაქ ათენის მფარველი ქალღმერთი. იგი ზევსის თავიდან იშვა. ქალღმერთმა გაიმარჯვა პოსეიდონთან შეჯიბრში ატიკის მიწისათვის - თუკი ზღვის ღმერთმა სამკბილას დაკვრით ქალაქის აკროპოლისზე წყარო ამოაჩუხნუხა, ათენამ ატაკვლებს პირველი ზეთისხილის ხე აღმოუცენა.

824. ე რ ხ თ ი დ ე ბ ი - ერეხთესი ან ერეხთონიოსი (ზოგიერთი წყაროს მიხედვით, შესაძლოა, ეს სახელები მამისა და შვილის იყოს) იყო ათენის მუფე, მიწისაგან შობილი. მას ქვედა ტანი გველისა ჰქონდა. ათენელები თვლიდნენ თავიანთ წინაპრად, რომლისაგანაც მათ ხშირად ერეხთიდებსაც უწოდებდნენ.

831. პ ა რ მ ო ნ ი ი ს ც ხ რ ა ნ ა შ ი ე რ ი - ფართოდ გავრცელებული ვერსიისაგან განსხვავებით აქ ახალ ტრადიციაზე დაყრდნობით ცხრა მუზა არესისა და აფროდიტეს ქალიშვილის პარმონიას ასულებად მოიხსენიება.

835. ე ე თ ი ო ს ი - ატიკის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი მდინარე.

836. ზღრ. შენიშენა სტრ. 527.

980. პაღესის გვირგვინი – სასიკვდილო სამკაული.

1027. ჩირაღდნებით გაგინახა ჩახებთ საქორწინო დარბაზს – როდესაც შვილები ქორწინდებოდნენ, დედის მოვალეობას შეადგენდა საქორწინო ჩირაღდნის ტარება.

1172. პანო – ტყეებისა და მინდვრების, მწყემსთა და ფარების ღმერთი. მან გამოიგონა მწყემსებისთვის სალაპური. არ იყო თანხმობა იმაზე, თუ ვის ძედ უნდა ჩაეთვალიათ იგი: კრონოსის, ზევსისა თუ ჰერმესის, თუმცა წყაროთა მეტი წილი მას ჰერმესისა და ნიმფა დრიოპეს ვაჟად თვლის. მას ტანი თხასავით თმინი ჰქონდა. გარეგნულად თხისა და ადამიანის ჰიბრიდად წარმოსახებოდა. მისი უეცარი მოვლენება „პანიკურ შიშს“ აღძრავდა ადამიანებში.

1181. პლუტონი – მანძილის საზომი, უდრის დაახლ. 30.83 მ. ექვსი პლუტონი იყო სტადიონის სიგრძე, სადაც მორბენალთა შერკინებები იმართებოდა.

1260. ერიციები – შურისგების ქალღმერთები, გეასაგან შობილნი.

1282. ენო – თების მეფის კადმოსისა და პარმონიას (შდრ. შენ. სტრ. 831) ქალიშვილი, მეფე ათამასის მეორე ცოლი, ფრიქსისა და ჰელეს დედინაცვალი, ლეარქოსისა და მელიკერტის დედა. მითის გაერცლებული ვარიანტის მიხედვით, ჰერამ შური იძია მასზე იმის გამო, რომ ინომ თავისი დის, სემელეს სიკვდილის შემდეგ, მისგან შობილი ზევსის ძე დიონისე აიყვანა აღსაზრდელად. ჰერამ ათამასს შემლილობა მოუვლინა და მამამ ერთი შვილი მოკლა. ინო თავისი მეორე შვილით, გაშმაგებული ათამასისაგან ღტოლვილი, ზღვაში გადაეშვა. ევრიპიდე, როგორც ჩანს, აქ ეყრდნობა მითის ნაკლებად პოპულარულ ვარიანტს, რომლის მიხედვითაც გონგადასული ინო თავად გახდა შვილის მკვლელი.

1334. შდრ. შენიშენა სტრ. 167.

1342. სკილა – ზღვის ურჩხული. მითის თანახმად ტირსენიული ზღვის ჩრდილოეთით მდებარე ვიწრო სრუტეს ორივე მხარეს კლდეები ჰქონდა შემოჯარული. ერთზე გამოქვაბულში სკილა იყო დაბუდეებული, მეორეზე ქარიბდა. სკილას ექვსი თავი და თორმეტი ფეხი ჰქონდა. ამ ურჩხულთა წყალობით არავის შეეძლო სრუტის გაცურვა, თვით პოსეიდონიც კი ვერ იხსნიდა მათგან წარმოქმნილი მორევისაგან ზღვაოსანთ.

1379. პერა – ზევსის მეუღლე, ერთ-ერთი მძლავრი ქალღმერთთაგანი. ამ შემთხვევაში იგულისხმება პერა აკრაიას ანუ კორინთოს ბორცვზე განდიდებული პერას საქურთხეველი. კლასიკურ საბერძნეთში აქ მართლაც მოუთითებდნენ მედეას შვილთა საფლავების კულტს.

1387. პრავოს ნატეხი – ამ მედეა წინასწარმეტყველებს იასონის სიკვდილის იმ ვერსიას, რომელიც მითით იყო ცნობილი – მძინარე იასონი დამკვლევებული არავის ნამსხერეკებმა მოიყოლეს.

1389. შდრ. შენიშენა სტრ. 1260.

1390. დიკე – სამართლის ქალღმერთი.

1415. ოლიმპო (ოლიმპოსი) – თესალიის ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში მდებარე, საბერძნეთის უმაღლესი მთა. ბერძენთა რწმენის თანახმად, აქ იყო მათი ღმერთების სამკვიდრებელი.

თარგმანი და კომენტარები ბაჩანა ბრეგვაძის

იზიგანია ავლისში

მოქმედი პირნი:

აგამემნონი	იფიგენია
მოხუცი	ორესტე
გუნდი	აქილეუსი
მენელაოსი	აგამემნონის ამალა
მაყენე	აქილეუსის ამალა
კლიტემნესტრა	კლიტემნესტრას ამალა

პ რ ო ლ ო გ ო ს ი

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ჰეი, მოხუცო, დაუტევე კარავი შენი,
აქეთ წამოდი!

მ ო ხ უ ც ი

ახლავე! უფალო აგამემნონ,
რამ შეგაურევა?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

აბა, იჩქარე!

მ ო ხ უ ც ი

აჰანდე, ვჩქარობ,
უძილო არის, ხელმწიფეო, ჩემი სიბერე.
ჩემი თვალები უფრო ავლენს გონის სიფხიზლეს.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

იმ ნათელ ციაგს ვითარ უხმობ, ცად რომ რონინებს?

მ ო ხ უ ც ი

სირიოსია ეგ, მეფეო, ახლა მეშვიდე
პლეადზე ბრწყინავს, უკვე განულო გზის ნახევარი.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

რა სიჩუმეა გარეშემო! თვლემენ ფრინველნი,
არცა თუ ზღვაზე იძვრის ტალღა, მძლე ევროპოსიც
გადაყვინთულა ეთეროვან მდუმარებაში.

მ ო ხ უ ც ი

მაგრამ მიბრძანე, აგამემნონ.
დიდო ხელმწიფევე,
როცა ავლისში სიწყნარეა, რად დაგიგდია
კარავი შენი. გარინდებით ფხიზლობს დარაჯიც.
შეებრუნდეთ შინა.

აგამე მონი

ო, მოხუცო, ბედნიერი ხარ?

ვითარ შშურს მათი, თავი თვისი ვინც უჩინარყო,
მოკრძალებულად, უყვედრელად, განვლო ცხოვრება.
არასაშუროდ მიჩანს ხვედრი აღზევებულთა.

მოხუცი

მაგრამ სიკეთეს აღზევებით იხვეჭენ კაცნი.

აგამე მონი

იხვეჭენ კია? იხვეჭენ და უმალ ჰკარგავენ.

დიდების სიტკბოს

ახლავს სიმწრის ცვალებადობა.

ღმერთი დაატეხს ღვთიურ რისხვას გაამაყებით
აზიდულ თავებს უძღებ კაცთა, გაანიაკებს
განზრახულს მათთა.

მოხუცი

არამეფურად ვცან, მეფეო, შენი სიტყვები.

ო, ხელმწიფეო, განა ოდენ ღვთისთვის გშობა

მამა ატრეესმა!

სიხარულიც და მწუხარებაც შენი ხვედრია,

ვინაც მოკვდავად გაჩენილხარ და, გსურს თუ არა,

გარდუვალია ნება ღვთისა, ვერ აღუდგები.

გნახე, სანათით განათებულ კარავში იუქქ

და წერილს წერდი;

ხელთ გიპყრია ახლაც დელტონი;

წერდი და შლიდი,

კვლავ ბეჯითად აღებდი ბეჭედს

და კვლავ აგლეჯდი, მერე მწარედ პირდაღრეჯილი

ძირს ანარცხებდი, თვალეზიდან გდიოდა ცრემლი.

ევრე იტყოდი –

ჭკაამცდარი შლეგი არისო.

რად მწუხარე ხარ, რას მუნათობ, მარქეი, მეფეო,

გამანდე სიტყვა,

ყმა ვარ შენი უერთგულესი.

მე ხომ მზითვეში წილხვდომივარ ტინდარევისსგან

მეუღლეს შენსას,

ვითარც მისი პირისფარეში.

აგამე მონი

სამი ასული ესვა ლედას, თესტიას ქალსა.

ჯერ ფეხე, მერმე კლიტემნესტრა, მეუღლე ჩემი;

უმრწუმესია ამათთაგან ტურფა ელენე,

ვისთვისაც ჯარი სასიძორო შეკრბა ელადას,

აღიძრა შური საშიშარი და დიდი მტრობა,

რათა ეუფლათ მშვენიერი ასულის ხელი.

გამოსავალი ვერ ეპოვნა ამა საქმიდან

მამას, ტინდარეეს; არ უწყობდა რა გზას სწოვდა
და რა ელონა. ბოლოს ვაჟკაცთ მიმართა ასე:
„ურყევი ფიცით შეემტკიცეთ ერთურთს, რაინდნო,
სამსხვერპლო ცეცხლში განარკინეთ ფიცის დასტური,
რომ ვისაც ქალი ეცოლება ტინდარეესისა,
შეუცილებლად მას შერაცხათ მეუღლე მისად.
ხოლო თუ ვინმე შეეცდება მოჰგლიჯოს ქალი
ქმრის სანთიბოს – გინდ ელინი, გინდ უცხოელი,
შემოჯარაეთ და მის საცხოვრისს გააქარბტკვერებთ“.
ოდეს ეს საქმე განარიგა, თავის ქალიშვილს
ხანმოთუელმა ტინდარეესმა აუწყა ესე:
აირჩიეთ მხოლოდ იგი სასიძოთაგან,
ვის კენაც დაგძრავს აფროდიტეს ტრფიალის ქარი.
მან ჩვენდა ჭირად აირჩია მენელაოსი.
გამოხდა ხანი და ქალღმერთთა დავის გამრიგე,
ვით გამოგვეცემენ – არგიველი, ფრიგიის ქვეყნით
ლაკედემონში ჩამოვიდა; ძვირფას სამოსით
იცნობდით უმაღ, ბარბაროსი რომ იყო იგი.
მენელაოსის შინ არყოფნით დრო მოიხელთა
და წარიტაცა ჯოგმრავალი იდის მხარეში
მისი ტრფიალით ცდუნებული ტურფა ელენე,
აზვაკებული შემობრუნდა მენელაოსი,
ტინდარეესს ფიცით მოუწოდა, სრულად ელაღის,
ერის ღირსების დამცირებისთვის ქუღზე კაცს უხმო.
და ელინებმა მყის შუბების ტყე აღამადლეს,
ავლისის პირას დააბჯრული დაჯარდა ჯარი;
ხომალდთა ფარა გადაფარა ფართო ფარებმა;
მცელავ ეტლებში აჭიხინდნენ ფიცხი ქუნენი.
მენელაოსის სამსახურად მე დამეკისრა
მთავარსარდლობა, – ძმა ჩემი, სისხლისძიერი,
თორემ სხვას რასმე საპირადოს არ გაეურჯივარ.
დიდი ხანია, ზღვაოსანთა რაც შეკრა ჯარი,
აემა არავმა მიგვახვეტა ავლისის ჭალებს.
ქადაგმა ასე იქადაგა მაშინ კალქანტმა,
რომ არტემიდეს ბომონს წარეცე მსხვერპლშესაწირად
იფიგენია, საყვარელი ასული ჩემი,
გზას გაუხსნისო ქარკეთილი ხომალდებს მაშინ
და წარმატებით დალაშქრავთო ფრიგიელთ მხარეს;
ვერ იწაღმართებთ, თუ ეს მსხვერპლი არ გაიდეთო.
ოდეს შევიტყვე საშინელი მისნობა ესე,
მყისვე ვუბრძანე ტალითიბოსს – აუწყოს ლაშქარს,
რომ ვერასოდეს ხელეწიფებ დაკლა ასული.
ოჰ, სიტყვას როგორ იბრუნებდა, როს მარწმუნებდა
საშინელ საქმის აღსრულებას ღვიძლი ძმა ჩემი.
მეუღლეს ვწერდი, რომ ასული გამოეგზავნა,
თითქოს რაინდი აქილევსი ითხოვდა მის ხელს,
თან სიტყვიერად ვაბარებდი, რომ აქაველთა
მხარდამხარ იგი არ ისურვებს გავიდეს ბრძოლად,

ვიდრე ფთიაში ჩვენს ასულზე არ იქორწინებს.
ვეცრუებოდი აგრერიგად თანამეცხედრეს.
ქალის ჩემისთვის ნატყუარი შევთხზე ქორწილი,
და ვინც სიმართლე აქაეთში უწყის – ეს ჩვენ ვართ:
მე, ოდისევსი, კალქანტი და მენელაოსი.
დამიწერია რაიც მრუდედ, მევე ვასწორებ
დელტონზე ახლა. შენ წამასწარ კეთილ ღამეში,
ოდეს ვშლიდი და ვასწორებდი დელტონს, მოხუცო,
აილე ხელთა ეს უსტარი, ჩადი არგოსში,
ხოლო წერილი ჩემეული რა აზრს იმარხავს,
სიტყვებით ზეპირ გაგიცხადებ თავად ყველაფერს,
ვითარცა ერთგულს სახლის ჩემის და დედოფლისა.

მ ო ხ უ ც ი

მამცნე რაიმე საიმისოდ, რომ შეეთანხმოს
ზეპირ ნათქვამი ჩემი სიტყვა აზრს წერილისას.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ყურად ნუ იღებ ჰივრელ წერილს
ლედას ყლორტო-თქო...
ნუ დააჩქარებ, დედოფალო,
საყვარელ ასულს
ეების წყლებით
წყნარ ავლისისკენ...
ჩენი ასულის ქორწინება
გადაიდო-თქო.

მ ო ხ უ ც ი

მაგრამ ზეიადი აქილეესი
არ შეგრისხავთ შენ და დედოფალს
თუ გაუცრუებთ საქორწინო სარეცლის იმედს?
ეს საშიშია. თქმულის შენის მათწყე აზრი.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

არაფრისმთქმელი სახელია აქ აქილეესი.
ამ ქორწინების მან არც-რა უწყის –
თითქოსდა ასულს რომ ვუმზადებთ
მას საპატარძლოდ,
საქორწინო სარეცელზე მოსავანებლად.

მ ო ხ უ ც ი

ოჰ, აგამემნონ, ხელმწიფეო, ვით ხელიწიფე
საქმე საშიში, და ღვთის დარი ასული შენი
მოსაკდინებლად დანაელის დანის ქვეშ დასდე.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ცნობას გადაველ...
ღამის მიწა განმერღვეს ფერხქვეშ!

ჩქარა, მოხუცო, მყის ჩაიდგი მუხლებში ქარი,
არსად დახანდე!

მ ო ხ უ ც ი

მზად ვარ, მეფეო!

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

არცა მშვენიერ ჭალაკებში ჩამოისვენო,
არც წყლისპირებთან,
არცა თუ ძილმა წაგგვაროს თვალი...

მ ო ხ უ ც ი

კეთილგზიანი ვყოფილიყო!

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

გზაჯვარედინებს
მოაუღე თვალი, არაფერი გამოგეპაროს,
ეგების უკვე ეტლში იჯდეს, აქეთ მოჰქროდეს
გოგონა ჩემი, დანაელთა ხომალდებისკენ,
უუსწრაფესად.

მ ო ხ უ ც ი

ადვასრულებ ბრძანებულს შენსას!

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

თუ ციხის გარეთ დაინახო: მოჰყავდე თ იგი
მხევალთა ხლებით, მყის შეეტლეს ცხენთა აღვირზე
უტაცე ხელი და უკანვე, დაუყოვნებლივ,
კიკლოთ ციხისკენ აქნევინე პირი ამაღას.

მ ო ხ უ ც ი

გარნა ეს მარქვი, სიტყვას ჩემსას დაენდობიან,
ყურს ათხოვებენ ასული ან მეუღლე შენი?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

სამაგიეროდ წერილი გაქვს, უფროხილდი დელტონს.
ჩქარა, თენდება.

იცისკრა უკვე! აღმოსაუღეთით
აღჩნდა ეოსი და, საცაა მნათი პელიოს
ცეცხლის რაშებით ცად ამადლდება.
ტანჯვის ჟამია. ყველა მოკვდავი,
ბედნიერიც კი, საბოლოოდ უბედურია.
აროდეს, არვინ ბედნიერი არა შობილა.

პ ა რ ო ლ ო ს ი

გ უ ნ დ ი

ს ტ რ ო ფ ი ა

გამოენაპირდით ამ სანახებში
სილიანი ავლისის წყლებით,

გამომივლია ევროპოსის
ვიწრო ხევები.
მშობლოურ ქალაქს დავეხსენ ჩემსას,
მშობლოურ ჭალ-წყლებს,
შორს მოვიტოვე არეთუსა სახელგანთქმული.
ნავსადგურებში
ჩაგროკებულ აქაველთა ჯარს
ტროისკენ უძღვის
ხომაღმრავალი
მენელაოსი, ქერათმიანი.
მას მხარში უდგას ავაგემნონი
ელენეს გამო.
ლერწმით მოწყირულ ევროტის წყლებთან
იუფლა ქალი მწყემსმა პარისმა,
ვით საბოძვარი აფროდიტესი.
ეს მოხდა, ოდეს მან ჩქერალებთან
პალასისა და ჰერას დაეაში
სცნო აფროდიტე კეპროსელი ზემშვენიერად.

ან ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ა

ტარიგმრავალი არტემიდეს ჭალა კებიდან
აქ მოესულვარ
ყმაწვილი ქალი
და ლოყა მეწეის, მორცხვად რომ ეუმზერ
დანაელ ვაჟკაცთ,
მათ ფართა ზრიალს
და ცხენთმრავლობას.
დავლანდე ორი მე აიანტი:
ოილეესი – მე ტელამონისა,
ვინც სალამინის თავ-გვირგვინია;
ახლორე მისსა პროტესილაოს
ჯდა ტახტებზე მოვანებულ
მლხინობელთ შორის;
მე დავინახე პალამედე – პოსეიდონის
შვილიშვილი და დიომედე, დისკოს მტყორცნელი;
ეცან მერიონიც – არესის ყლორტი,
კატათვის დიდი საკვირველება.
მთა-კუნძულების ნაშიერი
ენახე ნირეუსიც,
ლაერთეს პირშო, პირველთაგანი
აქაველთ შორის.

ეკოლონი

მუხლჩაუხრელი აქილევესი,
ქარივით სწრაფი,
დედა თეტისმა რომ შობა
და ქირონმა სრულყყო.
ზღვისპირეთს ფიცხად

მიიღებედა
ტანშეაბჯრული,
გაჯიბრებული
მქროლავ ოთხცხენას –
დამწვი მისი და გამსწრებელი.
ცხენებს მალიმალ უყიოდა მარჯვე მეეტლე –
ევმელოსი – ძე ფერეტისა;
ოქროკმსული აღვირები
მოეშვა სრულად
და უწიოდა
ხელში მათრახი.
გამოარჩევით ცხენებიდან
თეთრონს
და წითელს,
გვერდზე რომ თავებს მიიბრუნებდნენ...
ორიც მათ უკან მიჰქროდა... და, პა
ტანშეაბჯრული პელიდი გასცდა
მყივარ მეეტლის სადგარს და სირინგს!

ს ტ რ ო ფ ი ბ

ხომალდთ სიმრავლე რომ მოიხილა,
მყის სიხარულით
გაიფოთლა ქალის თვალები
იფანის დარად.
ორმოცდაათ საომარ ხომალდს,
მარჯვნივ რომ გასდით ნიჩბების ჩქამი,
მირმიდონელი მართავს არესი;
ოქროსფერებად აბზინვარებენ,
კონცხთან ხომალდებს ნერეიდები,
პატივდებულნი აქაველი ჯარებისაგან:

ან ტ ი ს ტ რ ო ფ ი ბ

იქვე არგოსელთ ხომალდებიც
ჩარიგებულან თანაბარ მწკრივად.
მათ წინამძღვრობს მეკისტევსის ძე,
მთავარსარდალი
და სთენელოსი
კაპანევსის ძე; ორმოცდაათი
ხომალდი კიდევ ატიკიდან ჩამოიყვანა
თესევსის ვაჟმა.
პალასის სახე ამოხეჭვილა
ფრთიან რაშებით შებმულ ეტლებზე, –
კეთილნიშანი აძევთ ხომალდებს.

ს ტ რ ო ფ ი ბ

ბეოტიელთა აღჭურვილობა
ვიხილეთ მერმე; ორმოცდაათი ხომალდი მათი
ყელყელაობდა ზღვის გარეპირზე.

ზედგა კადმოსი
და ხელთ ეპყრა
ოქროს დრაკონი
გემთა ქიმებთან.
მიწის შობილი ლეიტოსი
წინაუძღოდა ხომალდთა ჯარებს.
ფოკისისა და ლოკრთა ხომალდებს
სარდლობს დიადი ოილეესი, ძალ-უძლეველი.
აქეთ წამოსულს
დაუგდია თრონიის ციხე.

ანტიტროფი ბ

ხოლო კიკლოპურ მიკენელთა
რიცხვით ას ხომალდს
ატრეუსის ძე გამოსძლოდა.
გვერდით სარდალი ედგა ადრასტე,
წამოჰყოლია ვით მოძმეს მოძმე,
ქარიხვეტია ქალის მიზეზით,
ვინც ბარბაროსის სარეცლისათვის
დათმო ელადა.
აგერ, დავლანდეთ, პილოსელი,
გერენიელი გმირი ნესტორიც.
ბარის უმბლემა მოუწანდა გემის კიჩოზე, –
აღფეკისის ნიში.

ეპოლოსი

ენიანთ იახლეს თორმეტი
ხომალდი, სარდალი
გუნეუსი მართავდა მათ. ახლოით იდგნენ
ელისის მკვიდრნი,
ეპეზად რომ უხმობენ ხალხნი –
ეერიტოსი მართავდა მათ.
თეთრხოფებიანი არეისის სიფიცხე
უძლოდა ტაფიელთ – მეგესი მართავდა მათ –
ფილეესის ვაჟი, მოსული
ზღვაოსანთათვის საშიშ კუნძულებით.
მარჯვენა ჯგუფს ედგა
სალამინელი აიანტი იქვე.
მარცხენა ხომალდთა ჯგუფს
რიცხვით თორმეტი
ხომალდის რიგი
ეჟუფთებოდა.
თვალი ვერ იხილავდა
ხილვად უკეთესს!
ვინაც იგუოს
ხომალდნი ბარბაროსთა –
აღკვეთოს შინდაბრუნება.
ჩვენ აქ მოვიხილეთ

გემთა წყებანი.
ესეუწყება სახლებში ხალხს...

პირველი მაისობიონი

მ ო ხ უ ც ი

რასაც კადრულობ, მენელაოს, არ გეკადრება.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

მომწყდი!.. ზემეტად ერთგული ხარ შენი ბატონის.

მ ო ხ უ ც ი

ქებად მივითელი მე მაგ სიტყვებს, ვიდრე ძაგებად.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

თუ იმას იზამ, რაც არ გმართებს, ზღავე ცრემლებითა.

მ ო ხ უ ც ი

წერილის გახსნა არა გმართებს, მე რომ ხელთ მეპყრა.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

შენ ხელთა გეპყრა ბოროტება ელადისათვის.

მ ო ხ უ ც ი

ამაზე დაეა სხვებთან გმართებს, მე წერილს ვითხოვე.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

მას ვერ მიიღებ!

მ ო ხ უ ც ი

ჰოდა, ვერც მე ჩამოგეხსნები.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

თუ არ იყურებ, კვერთხი ჩემი შენს სისხლს დაათხევს.

მ ო ხ უ ც ი

საამაყო ბატონისთვის სიკვდილი ყმისა.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

ხმა ჩაიკმინდე! ცოტა სიტყვა შეპყურის მონას.

მ ო ხ უ ც ი

ვაი, ბატონო! დამიბრიყვეს... უსტარი შენი
ძალ-უხეშობით წარიტაცეს ხელთაგან ჩემთა,
მშველელად ჩემდა, აგამემნონ, არღავინ არის!

ა გ ა მ ე მ ო ნ ი

ეპეი!

ეს რა ხმაური და ჩოჩქოლი მესმის ჩემსა ჭიშკრებთან.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

უფროვე გმართებს, ჯერ მე მომმართო, მონაზე უმაღლ.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ეგ მარტვი, მონას რას უწყებები, მენელაოს, რად ემძლავრები?

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

ჯერ გამისწორე თვალი პირნათლად და მერმე თავად მოგაგებ პასუხს.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ვერ შეუშინებს თვალს ევრინატრევის ძესა.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

ხედავ ამწერილს, უბოროტეს აზრს რომ იმარხავს?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ეხედავ, მოვითხოვ უპირველესად – შეუშვა ხელი.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

არა! სანამდე არ ვამცნობ ამას მე დანაელებს.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

დიდი ხანია, რაც ეგ წერილი ხელთ ჩაგივიარდა?

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

საწუხ არს, მაგრამ მე უკვე ეუწყვი ზრახვანი შენნი.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

დარა შეიტყვე? პოი, ღმერთებო! სულს ნუ წარიწყმედ!..

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

არგოსით მოვა ასული შენი? დაიძვრის ჯარი? მე ვითხოვ პასუხს.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ჩემი ოჯახის საქმეებში ცხვირსა ჰყოფ და არც კი წითლდები.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

რა შესაქმება შენს ოჯახთან – მსახური არ ვარ შენი სახლისა.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

თავებლობაა, მიკრძალავდნენ გამგებლობას ჩემი სახლისას.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

შეიცვლი შენს აზრს „გუშინ“, „დღეს“ და „ხვალეს“ კვალობით.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

როს ცულს ფიქრობ და ლამაზად ამბობ – სათნოების მტერია ენა.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

• ბუნწ მდიდარსა ჰგავს სიავის მხვეჭი – არას გაიღებს სიკეთისათვის.

მე კი გირჩევდი, დაგეცხრო რისხვა. წინ არ აღუდგე არჩევანს კეთილს და მეც აროდეს ჩაგეძიები შენ უსამართლოდ.
დანაიდების ბელადობა თვით არ ითავე სამტროდ ტროისა?
გახსოვს, ახდენა გულის ზრახვათა თუ ვითა გსურდა?
თუ ვით მდაბლობდი და მთხოვარივით იწვედი ხელებს და ღია გქონდა სახლის კარი ყოველ გზაზე გამეულისათვის?
უჩერდებოდი ყოველ შემხვედრს, ესალმებოდი, გსურდა თუ არა.
თავს არ ზოგავდი, რამენაირად მოგესყიდა მტერიც, მოყვარეც, მალე აღზევდი და მალეღვე იცვალე ზენი,
ვინც ზეგწია, მათ თავებზე დადიხარ ახლა.
ცხრაკლიტულ ციხედ გადაიქეც. ვაჟკაცს არ ფერობს მედიდურობა, როდესაც იხვეჭს ბედის წყალობას,
ვალია მისი – მწედ თანუღვეს მოყვასთა თვისთა.
სვებენიერი მოვალე არის, სხვაც ბედნიერპყოს.
მეფეო, ზევით მისთვის წარმოჩნდი, რომ დაგვენახა სიმდაბლე შენი?
ოდეს მოხვედი ავლისის მხარეს ელადის ჯარით,
არ მოინებეს დიდმა ღმერთებმა, ბედს რომ სწეოდით
და ქარკეთილი აღკვეთეს ზღვაზე ოდეს იზრახეს დანაიდებმა –
დროა დაეძრათო აწ ხომალდები, თორემ ჩაეღპითო ავლისის წყლებში.
შენ კი იშშობდი, რომ იმედი არ აღგკვეთოდა –
გარს მისდგომოდი ილიონს ჯარით, ტროის მინდორზე დავერჭო შუბი.
მე მომიხმობდი სათათბიროდ, რა ვიღონოო, რა გზას დავადგე?
გულბეჯითობდი, რომ ხელიდან არ გაგეშვა მთავარსარდლობა.
მაგრამ კალქანტმა რაჟამს იმისნა – გაეხსნებოდა გზა დანაიდებს,
თუ ასულს შენსას მიუყენებდი არტემისის ბომონს სამსხვერპლოდ –
შენც შენივ ნებით დაეც დასტური, რომ შესწირავდი იფიკენიას.
ბრძანე, მეუღლეს გამოეწვია ასული შენი,
რომ თითქოს იგი აქილევესზე იქორწინებდა.
მხოლოდრე შემდეგ იცვალე აზრი, შენივ უარყავ შენ ბრძანებულები,
აღარ ისურვე ყოფილიყავ ასულის მკვლელი.
ყოველი ამის მომსწრე ვარსკვლავი ჯერაც ცაზეა.
ცაც მაღლა იყო, ოდეს ინებე შენ ესე თავად.
და ეს ირწმუნა უმრავლესმა და აღსრულებად
იწყეს მათ საქმე, შენ კი ვაგლაზად უარყავ თქმული.
მოქალაქენი? გონგანუსჯელინი გახლავთ ისინი.
თავად არ ძალუძთ, სახელმწიფო დაიცვან მტკიცედ.
მეც მხოლოდ ვგოდებ მრავალტანჯული ელადისათვის.
აღარ დედოფლობს ძალი ჩვენი ბარბაროსებზე,
რომ დაგეცინიან ახლა შენი ასულის გამო.
ჩვენ არ გუჭირდება სტრატეგოსი დიდგვაროვანი,
არც თვალტანადი, თუ არ უცემს მეომრის გული
და ბედწაღმართად ვერ წარმართავს საქმეთ ერისას.
ხამს, განაგებდეს ქვეყანას თვისას ბედის მეცანი, გულთა მხილავი.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ მ ღ ლ ო ლ ი

სააებედლო ძმათა შორის მწარე სიტყვები,
შუღლსა, მტერობას ჩამოაგდებს მათ შორის ძნიაღს.

აგამე მონი

დაიცხრე რისხვა, ნუ განდევნი აზრს გულხენეშად,
უმდაბლეს გრძობას კი ნუ მისდევ, მისდევ უბრძნესს,
სიკეთის ძალი მოიკრიბე ძმისა წინაშე,
რას მოგწოლია ბოდმისაგან სისხლი თვალებში?
რამ შეგაურვა, სარეცელი წარგილეს ტყბილი?
განა მე უნდა დაგიჩინო, რასაცა შეკრებ,
განა მე უნდა შეგიკრიბო, რასაც გაფანტავ?
დიდება ჩემი ნუ აღგავსებს შურით, რამეთუ
შენ ქალის ხვეყნა გირჩენია ყოველ დიდებას
და ქვენა გრძობებს ანაცვალე მშვენიერ საქმეთ,
თუ გებრიყვება რჩევა ჩემი, თავად ხარ ბრიყვი,
აეცოლს გაგყარეს – ბელსა გწიეს ღმერთებმა ამით,
შენი კი გასურს, ისევ დაუბრუნო სარეცელს იგი.
ოღეს ტინდარევის სასიძონი შეეკრნენ ფიცით,
მე ესრეთ ვფიქრობ, ეს ქალღმერთის წყალობით მოხდა
და შენს ღირსებას ამ საქმეში არ ელო წილი.
აჰა, ალაშქრე სასიძონი შენი ცოლისთვის!
ღმერთი ხომ არ თვლემს, საჩინოა მისთვის ყოველი,
ის განიკითხავს სამარცხიენო ფიცით შებოჭილით.
არ იქონიო ამ საქმეში ჩემი იმედი,
ვალად არა მღევს ვაგვარებდე შენს პირად საქმეთ, –
უმანკო სისხლი დავათხიო ასულის ჩემის,
მერმე ვიტანჯო, თავში მჯიღებს ვიცემდე მწარედ.
მე ყოველივე მოგახსენე ნათლად, გარკვევით
და თუ ამ რჩევას არა რჩეობ, წავალ ჩემი გზით.

გუნდის წინამძღოლი

სიტყვები ითქვა აქ სრულიად საპირისპირო,
ნეტავი, კამათს არ ემსხვერპლოს მეფის ასული.

მენელაოსი

ვაგლახ, ამქვეყნად უმეგობროდ ვმთენილვარ თურმე.

აგამე მონი

შენ ხომ მეგობარს მისთვის იძენ, რათა დაკარგო.

მენელაოსი

ნუთუ მძები ვართ ჩვენ საერთო მამისძიერი?

აგამე მონი

ბოროტებისთვის არ გემშობი, გემშობ სიკეთისთვის.

მენელაოსი

მაგრამ ხომ უწყვი – ძმა ძმისთვისო, შავი ღლისთვისო?

აგამე მონი

შენი ღზინისთვის ნუ მოითხოვ ძმის მწუხარებას.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

არ თელი გასაჭირს ელადისა შენს გასაჭირად?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ელადას თვით შენ მოუვლინე შლეგი ღემონი.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

სამეფო სკიპტრას უქცევიხარ ძმის მოლაღატედ,
მეც კიდევ, ჩემს გზას გაუდგები, ვიღონებ რასმე,
სხვას ეუხმობ შეველად...

მ ა ც ნ ე

ხელმწიფო სრულად ელინთა,
აჰა, მოგვარე, აგამემნონ, ასული შენი,
რომელსაც ხმობენ სასახლეში იფიგენიად.
მასთან მობრძანდა კლიტემნესტრაც – შენი მეუღლე.
იახლეს შენდა გასახარად ვაჟი ორესტეც, –
არ მოგიხილავს სახლეული დიდი ხანია.
ქალებიც მოვლენ, ჩამოვტოვე გრილ ჩქერალებთან –
მოითქვან-მეთქი ცოტა სული, ტურფა ფერხთაგან
ჩამოიბანონ მომქანცველი მეზაერობის მტკერი.
იქა წავდენე ფაშატები მწვანე მინდორზე,
თავად კი აქეთ მოვეშურე შენს სამსახურად.
უკვე ეუწყა ლაშქარს, როგორ მიმოდის ხმები,
რომ მეფის ასულს დაუხვდები დიდის პატივით.
შეპქნიათ ერთი ჟრიაშული, ჟივილ-ხივილით
მოცულა ჯარი, ისწრაფვიან ასულის ხილვად
მოკვდავთა შორის უაღრესნი, უპირველესნი;
ამბობენ, რაღაც ქორწილი თუ ღზინი მზადდება,
და ამიტომაც მოიხმომო მეფემ ასული;
აგრეც ამბობენ – არტემისის, ავლისის ქალღმერთს
ავედრებენო საპატარძლოს... ვინ ღირს არს ნეფედ?
ეპეი, ჩქარა გვირგვინები!
შენც, მენელაოს,
მძლავრი მაყრული შემოსძახე; დე, სასახლეში
ღოღოს და წინწილებს შეუერთდეს მწყობრი ფერხული,
კეთილსაბედოდ მზე დაბრძანდეს ასულის გვერდით.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მადლობელი ვარ, მაცნე, შენი... აწ დაუტევე
სასახლე ესე, დე, კეთილად ახდეს ყოველი.
ვაგლახ მე, ვაგლახ! რა ვიღონო, რა გზას დავადგე,
დაზნიქა ქედი ბედისწერის მძიმე უღელმა.
მოდგა ღემონი, რათა გახსნას ეშმაკეული,
მზაკერული ზვანჯი ჩვენმიერი და საცნაურყოს.
ბედნიერია ამა ქვეყნად მდაბიო კაცი,
გულწრფელი ცრემლით ეგებება გასაჭირს იგი,
დარდს იმსუბუქებს ბედმჩივანი, ხოლო დიდებულთ

სირცხვილი ბოჭავთ: მონა არის ხელისუფალი
ბრმა სიამაყის და იმ ბრბოს, ვისზეც ხელმწიფებს.
წრფელი კურცხალის გადმოგდება ვერ გამიბედავს.
და რომ ცრემლები შეეკიკავო, ისიც არ ძალმიძს,
ბედის ტრიალში უჩინარი მდილი ვარ მხოლოდ...
რა ვანუგეშო, რაი ვუთხრა მეუღლეს ჩემსას,
ვით მიევახლო, ან თვალეხი ვით გავეუსწორო?
ამ მეტად არასასურველმა მისმა სტუმრობამ
ჭირს მიუსართა ოდენ ჭირი. ჩამოიყვანა
მან ქალიშვილი, ქორწილისთვის რომ განამზადოს,
მაგრამ შე ვისაც განუეშხადე უკვე სიკვდილი,
ნუთუ ის ჩემი ასულია, მე – მამა მისი?
აღბათ, ქვესკნელში იქორწინებს პადესთან იგი
ყოვლის უადრეს, საყვედური დასცდება ბაგეთ
სიკვდილის წინა: „რისთვის მამავ, ნუთუ ეგ არის
ჩემი ქორწილი? – მიულოცე იგი ახლობელთ.
დაკლულ დის გვერდით ატირდება ჩვილი ორესტე,
ძმის სისხლი იგრძნობს დის სხეულზე დაცემულ დანას.
ვაგლახ, ელენეს და პარისის – პრამეს მისა –
ურცხვი კავშირი, სააბედოდ აღსრულებული!

გუნდის წინამძღოლი

თანაგელმობი, ხელმწიფეო, ვისაც წილად გვჭდა,
სხვისი ცოლისთვის დაგტეხოდა ბედის სიავე.

მენელაოსი

გამომიწოდე, ძმაო, ხელი, მოდი, შეერიგდეთ!

აგამემნონი

აჰ, ხელს გაწვდი, ძალმოსილო, მე უსუსური.

მენელაოსი

მე დაეფიცებ პელოფს, მამას ჩვენი მამისა,
ანუ ჩვენს პაპას, ვისი შვილიც არის ატრეესი,
რომ შენდა მიმართ ჩემსა გულში ამოღვივდება
აზრი კეთილი, წმინდა, ზაკვა შეურეგნელი.
როს დაეინახე, თვალებიდან მოგწვიმდა ცრემლი,
გული ვაგლახად დამიმძიმდა, აუტირდი ლამის,
უკანვე მიმაქეს წინანდელი ჩემი სიტყვები,
ნურა გეშინის, ერთ დღეში ვართ ორნივე, ძმაო.
ვით გაიძულე მთაკვინო შობილი შენი
სანაცვლოდ ჩემდა, სადაური სამართალია,
შენ დაიმწუნო თავი, რათა მე დაეჯდე ღვინად,
შენი უძუოდ გარდაევოს, ჩემი – მზეს ჭკრეტდეს.
განა ასეთი რა მწადიან? ნუთუ სხვა ქალსა
ვერ ამოვირჩევ, ვერ შევირთავ, თუკი ვისურვებ?
ანდა კი რა მრჯის ძმა შავწირო სისხლისმიერი
ელენესათვის, ვამჯობინო ბოროტი კეთილს.
ახლაღა მივწვდი, ვით ტლუ ბიჭი, და ჩაუკვირდი

სამძიმო საქმეს, რასაც კქვიან შეილთამკვლელობა.
თანამგრძნობლობა უბედური ასულის მიმართ
გამოაფხიზლა მშობლიური სისხლის ყივილმა.
იგი რად უნდა შეეწიროს ჩემს ქორწინებას,
რა ბედენაა თვით ელენე შენი ქალისთვის?
მორჩა! ჯარებმა დაუტევოს დაე, ავლისი!
დრო არის უკვე დაწდეს ცრემლი, რომელიც სახეს
მირწყულებს, ძმაო, ჩემს თვალებშიც ცრემლის შწრობელი.
შენ თუ გჭირს ჯავრად ასულისთვის ღმირე მისნობა,
მე არ მჭირს იგი? შენი ხედვრი ჩემი ხედვრია;
ჩემი ცლომილი ზრახვისათვის მევე განესჯილვარ,
შეცდომამ ჩემმა ამამაღლა და ახლა უფრო
მე ავლორძინდი სიყვარულით ძმისა ჩემისთვის.
კაცთა ღირსების დასაბამი მათსაე ნაკლშია.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

შენ ჭეშმარიტად ბრძანე სიტყვა, ზეესის ნაშიერ
ტანტალეს ღირსი, არ აყიენებ წინაპართ შენთა.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მხიბლავს ჩემდამი, მენელაოს, ეგ თანაგრძნობა,
სიტყვები შენი ჭეშმარიტად ქების ღირსია.
მზეაობრობა და ქალთსურვილი აღძრავს ნიადაგ
შინაშლილობას, ძმათა მძიმე მეშულეობას
და წააქიშებებს სისხლისმიერ ნათესავთ ერთურთს.
მე კი არ ძალმიძს ბედისწერის სამანს გადაესცდე
და ქალი ჩემი განვარილო სისხლიან სიკვდილს.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

რა ბედისწერა გაიძულებს სიკვდილს შეილისას?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ესე სურთ სრულად აქაველთა და მთელს მხედრიონს.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

არა! არგოსში დააბრუნე იგი ახლავე.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

იქვით დავმალავ, ვით დავიხსნი სიტოცხლეს მისას?

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

ვითარ განესაჯოთ ესე ფუჭი ბრბოთმოშიშება?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

კალქანტი ყოველს განუცხადებს არგიველ ლაშქარს.

მ ე ნ ე ლ ა ო ს ი

არა, უადრეს თვითონ მოკვდეს, უმჯობესია.

აგამეძნონი

ბოროტად პატივმოყვარეა მისანთ ჯილაგი.

მენელაოსი

ვის ახარებენ ეგენი, რომ ჩვენ ვავახართ?

აგამეძნონი

მაგრამ იმაზედ არა ფიქრობ, რაც თვით მომელის.

მენელაოსი

განა რას ვფიქრობ, რა მოგელის? თქვი, რას იზრახავ.

აგამეძნონი

მაშ. გაიხსენე სისიფოსი და მოდგმა მისი.

მენელაოსი

ჰო, ოდისევსი... მაგრამ, ვეჭვობ, დაგვაკლოს რამე.

აგამეძნონი

საფიცარია იგი ბრბოის, ჭკუამზაკვარი.

მენელაოსი

თავმოყვარეა იგი, ლამის ბოროტი არი.

აგამეძნონი

წარმოიდგინე იგი, მდგარი არგიველთ ბრბოში,
რომელიც მამხელს, რომ კალქანტის განცხადებული
მისნობა თუ ვით უარყავი, თუ ვით ვეცრუე
მე არტემისის წმინდა ბომონს, განა ლაშქარი
აზვავებული არ ჩამქოლავს? არგიველები
არ მოითხოვენ განა ჩემი ასულის დაკვლას?
თუნდაც არგოსში ჩავიკეტო, კიკლოპის კედლებს
ჩამოატყევენ, მთელ ქვეყანას ააოხრებენ.
ეს არის ჩემი საწუხარი. ო, უბედურო
შენ. თავო ჩემო, გზა ღმერთისკენ ვერ გიპოვინია.
შენ, მენელაოს, გადი ლაშქრად, თან ფრთხილად იყავ,
რომ კლიტემნესტრამ ამ ამბისა არაა შეიტყოს.
მანამ კი პადესს გავისტუმრებ გოგონას ჩემსას.
ახლა მცირედი კურცხლის წვეთიც მომიღებს ბოლოს.
თქვენ კი, სტუმარნო, ბაგეს დასდეთ ღუმელის კლიტე.

პირველი სტასიმონი

გუნდი

სტროფი

ბედნიერია, ვინც ღვთიური
ზომით და გონით ეზიარა
აფროდიტეულ სარეცელის სიტკბოს;

არ დაესევა მას
სიშლევის მაწუხელები.
ორგვარი ისრით
გაუწყვია კაპარჭი ეროსს –
ერთი დაგჭრის ბედნიერ ხვედრით,
ხოლო მეორე ჭირს გაგიმრავლებს.
ო, კიპრიდა, უღამაზესო
განმარიდე სარეცლისა შენის სიმრუდეს.
ზომიერი სიხარული მოიდე ჩემდა,
და წმინდა ენება,
და მზად ვარ შენდა სამსახურად
და აღსრულებად.

ანტიტროფი

ნაირფერია ბუნება კაცთა
და მათნი ზნენი,
მხოლოდ ერთია მზე ყოველთა სწორად მხილველი.
გაუჯაფველად ვერ მოვიმკით
ზნეთ სიდიადეს და ქველთა საქმეთ.
თავმდაბალია სიბრძნე,
რითაც სიხარულს დიდ სიკეთისას
მოიკრებს სული,
ღირსებას, სახელს,
უბერებელ სიცოცხლეს ქებულს.
სათნოება მაღლდება,
ოდეს დიაცნი აფროდიტეს განეკრძალებიან.
რაჟამს ვაჟკაცნი
აღაშენებენ
დიღებულად დიდთა ქალაქთა.

მკოდონი

რამ მოგიყვანა აქ, პარისო,
ვინაც მწყემსავდი ქათქათა ფარას
ოდის კალთებზე,
სად ველური ზმით საღამურობდა ფრიგიული
ფლეიტა შენი, მსგავსად ოლიმპოს ლერწმებისა,
ქარში რომ სტევენენ.
მინდვრებზე დაგრჩა ჯიქანსავსე ძროხები, ოდეს
ქალღმერთის ნებით
მოხველ ელადას.
სპილოს ძველით ნაშენ
ელინთ დარბაზში,
ქალის წინ დადექ.
თვალებით ეტრფე
შენსა მტრფობელსა.
და ჰა, აღიძრა მტერობა დიდი,
შეკრბა ელადა, ფარმუბებით და ხომალდებით
ემუქრება ტროის პერგამონს.

მეორე მაისობიონი

არ გიველ მამაკაცთა ქორო

გუნდის წინამძღოლი

დიდება თქვენდა, დიდება თქვენდა,
სანთო დედანო! იფიგენია,
მეფის ასულო, დიდება შენდა!
შენც, კლიტემნესტრა, ტინდარეს ქალო!
მაღალთა დასის ჩამომავალო,
ო, დედოფალო, ზვედრ-ბედნიერ ხარ!
გამორჩეულხართ,
ღვთის ბადალნო, უბირთა შორის.

გუნდი

ქალკიდის ქალნო,
მეშველენით დიდ დედოფალს, ჩამოხდეს ეტლით.
მოჰკიდეთ ხელი ფრთხილად,
ფეხი არ მოუსხლიტოთ.
არ შეაწუხოთ
აგამემნონის ტურფა ასული.
პატივ-ღირსებით დაუხედეთ წვეულთ,
ვითარ ხდევებიან თავად სტუმარს
არგოლიდამი.

კლიტემნესტრა

შემიწირია გულითადი მაღლობა, ქალნო,
სამახარობლოდ დაშთეს ჩემდა სალაში თქვენი.
მოესულვარ რათა ღირსეულად გადავიხადოთ
დიდი ქორწილი.
სადედოფლო საჩუქრებიც
მომიტანია, დაალაგეთ კარებში ფრთხილად.
დროა ეტლიდან ჩამოხვიდე, ჩემო გოგონა,
რომ მოავანო დაღალული ნაზი სხეული.
მოდით, ქალებო, მოეხვიეთ ალერსიანად,
ეტლიდან ფრთხილად აღიყვანეთ მეფის ასული.
მეც ხელი მკიდეთ, შემეშველეთ – ძირს ჩამოვიდე,
დაღალული ვარ, დამასკენეთ ტახტზე სადამე.
მოეახლენით ცოტა ფრთხილად ეტლს, მოახლენო,
ანაზდეულად არ შეოცდნენ ფიცხი ცხენები.
ხელში აზიზად აიტატეთ აგამემნონის
ყრმა უფლისწული, უმრწემესი ვაჟი ორესტე,
რული მოჰგვარა აკვანივით რწეულმა ეტლმა.
ბედნიერ საათს გაგადვიძებ, ჩემო ბიჭუნა,
კიდევ უფრორე ღიადდება შენი გვარ-ტომი,
ნერეიდას რომ ვემოყვრებით დის ქორწინებით.
ასულო ჩემო, მომეახლე, მოდექ ახლორე,
ბედნიერ დედის გვერდით დადექ, იფიგენია,

სტუმრებმაც ჩვენი სიხარული გაინაწილონ.
აგერ, ხელმწიფეც, მიესალმე, ასულო, მამას.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

არ გამირისხდე, წინ რომ გისწრებ, დედავ ბატონო,
შენზე უადრეს ვბედავ მამას გადავეხვიო.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ო, აგამემნონ, ხელმწიფეო სწორუპოვარო,
აჰა, გვახლეთ, არ გადუვალთ ბრძანებულს შენსას.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

სული მძლევს, ჯერ მე მოგეხვიო, ძვირფასო მამავ,
მოგეყრდნო მკერდზე შენსა ალერსს დანატრებული.
ო, ერთხელ კიდევ მომიტევე ამისთვის, დედა!

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

რას ამბობ, სწორედ ასეც გმართებს, ჩემო გოგონა,
მამისთვის ძვირფას, უსათუთეს ქალად შობილო.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ბედნიერი ვარ შენი ნახვით, ნატრულო მამავ.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ღამეც ასევე – თანაბრად ვართ დღეს ბედნიერნი.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მადლობას გწირავ, ჩემი ნახვა რომ მოინებე.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მაგრამ რა გითხრა, რა არ გითხრა – არკილა ეუწყი.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ეს როგორ...

თითქოს გიხარიან და მწუხარეც ხარ.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მეფე-სარდალნი ამა ქვეყნად ჭმუნვითა ვლენან.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მაგრამ დღეს მაინც დაჰგმე ჭმუნვა, გახსენი შუბლი.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მაგრამ, სწორედ დღეს, ჩემო კარგო... ოჰ, რომ სწორედ დღეს...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

გახსენი სახე, ჩაიყენე თვალებში შუქი.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მე ვხარობ, როგორც მეხარება... ჩემო გოგონა.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

რისად გობრწყინავს, თუ აგრეა, კურცხალი თვალზე?

ა გ ა მ ე მ ნ ი

ვშიშობ, დიდი ხნით მოგვიხლება ჩვენ განშორება.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ვერ გამოგია, რისი თქმა გსურს მაგითი, მამა.

ა გ ა მ ე მ ნ ი

რა ჭკვიანი ხარ, რა სათუთი... მით უფრო მტანჯავ.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

სულელი ვიყო – სიხარული მოგგვარო ოღონდ.

ა გ ა მ ე მ ნ ი

ოპ, ღმერთო, აღარ შემიძლია...

აპა, ვიცინი...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

წამოაქედან, დაუბრუნდი შენს შეილებს, მამა

ა გ ა მ ე მ ნ ი

დავბრუნდებოდი, ნება ჩემი ჩემს ხელთ რომ იყოს.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

დაგვლუპავს შუბი და ცრუ ცოლი მენელაოსის.

ა გ ა მ ე მ ნ ი

აწ ხხვებს დალუპავს, მე თავად კი დამლუპა უკვე.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

შენ მეტისმეტად დაახანე ავლისის მხარეს.

ა გ ა მ ე მ ნ ი

ბრკოლდება ჯარი, წინ ნაბიჯიც ვერ მოუცვლია.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მითხარი ერთი, სად სახლობენ ეგ ფრიგიელები.

ა გ ა მ ე მ ნ ი

იქ, სადაც ჩვენდა სავალალოდ სახლობს პარისი.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

შენ შორეთ-შორეთ მიმავალი მე აქ დამტოვებ?

ა გ ა მ ე მ ნ ი

ესევეთარი ხვედრი შეხვდა მამაშენს, შვილო.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

გავიხარებდი, შენთან ერთად მეც რომ ზღვით მევლო.

ა გ ა მ ე მ ნ ი ა

სულ სხვა გზა გერგო, მოიგონე იქ მამაშენი...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

უნდა ვიმგზავრო მარტოკამ თუ წამყვება დედაც?

ა გ ა მ ე მ ნ ი ა

სრულიად მარტოს, უდედამამოდ მოგიწევს წასლვა.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

უცხო მხარეში ზომ არ უნდა დავილო ვანი? -

ა გ ა მ ე მ ნ ი ა

ოჰ, არა! შენთვის ჯერ ადრეა ამის შეტყობა.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მაღე მენახო შინ მშვიდობით მობრუნებული.

ა გ ა მ ე მ ნ ი ა

მაგრამ თუ მსხვერპლი არ გავიღეთ, ეგ არ მოხდება.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

წმიდა საწესო აღსრულდება, ალბათ, რიგისად.

ა გ ა მ ე მ ნ ი ა

სამსხვერპლოს გვერდით შენ დადეგები, ასულო ჩემო...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

რათა ფერხული დაეუაროთ წმიდა სამსხვერპლოს?

ა გ ა მ ე მ ნ ი ა

მშურს შენი, რადგან რაც მე ვიცი, არ უწყვი, შეილო.

შედი კარავში, ასულისთვის უხერხულა
კაცებთან დგომა, დამეთხოვე ამბორის ყოფით,
რაკი ღიდი ხნით გვიწერია ჩვენ განშორება.
ო, ჩემი ქალის ნაზნო ღაწუნო, ქერა კულულნო!
რას გიქადიან ელენე და ფრიგიელები,
რა ბედითობას... აღარ ძალმიძს სიტყვის განგრძობა.
ლამის სხეულზე გადმოგექცე მე ცრემლთა წვიმად...
შედი კარავში...

მსჯავრს ნუ დამდეგ, ლედას ასულო,
თუ განშორების სიმძიმით დავღონებულვარ
ასულის ჩემის აქილევსზე გამთხოვებელი.
სასიხარულო თუმცა კია ეს განშორება,
მაინც ეწყვლება გული მშობელს, როცა იშორებს
და უცხო ბინად მიაბარებს საკუთარ ასულს.

კლიტემნესტრა

არც ჩემთვის არის, დამერწმუნე, უცხო ეგ გრძნობა,
მეც მაგ დღეში ვარ, თავს დიდად ვერ დავინუგეშებ,
როს მაყრიონი წაგვეკრის ასულს და გააცილებს,
მაგრამ დრო ყოვლის მკურნალაა, ჩვენც დავმშვიდდებით.
ახლა კი მოთხარ, ვით უხმობენ ჭაბუკ სასიძოს,
შთამომავლობა, გვარი მისი შევიტყო მინდა.

აგამემნონი

ქალი, ევინად წოდებული, შობა ასოპემ.

კლიტემნესტრა

თავად ევინა ვის ეცოლა, ღმერთს თუ კაცთაგანს?

აგამემნონი

ზევსს, და ეაკი ეშვა მისგან, ენონეს მეფე.

კლიტემნესტრა

ეკს თუ დარჩა ვაჟთაგანი, გვარის განმგრძობი?

აგამემნონი

დარჩა პელეუსი, ვინც შეირთო ნერეუსის ქალი.

კლიტემნესტრა

მოიტაცა თუ წაიყვანა ღმერთის დასტურით?

აგამემნონი

ზევისის ჩარევით აღესრულა ეს ქორწინება...

კლიტემნესტრა

ზღვათა შინ ხომ არ იქორწინეს, ვით გადმოგვეცემენ?

აგამემნონი

იქ, პელიონის ქვაბში, სადაც ქირონი ცხოვრობს.

კლიტემნესტრა

სადაც აგრეთვე კენტაურების ბინას იტყვიან?

აგამემნონი

სწორედ ღმერთები იქ დასეწრნენ პელეუსის ქორწილს.

კლიტემნესტრა

თეტისმა ზარდა აქილეუსი, თუ ოდენ მამამ?

აგამემნონი

ქირონი ზრდიდა, არიდებდა მოკვდავთ სიმდაბლეს.

კლიტემნესტრა

ხედავ?

ვინც თავად ბრძენი არის, ბრძენსა ესწრაფვის.

აგამე მონი

ასეთი არის სწორედ შენი ასულის საქმრო.

კლიტემნესტრა

ელადის რომელ მხარეს ცხოვრობს ეგ დიდებული?

აგამე მონი

ფთიის მხარეში, იქ, სად მოსჩქეფს აპიდანოსი.

კლიტემნესტრა

მერე, იქ უნდა წაიყვანოს ჩვენი გოგონა?

აგამე მონი

ქალი მისია და წაიყვანს საითაც ნებას.

კლიტემნესტრა

სვესრულიმც იყოს ქორწინება – როდის იქნება?

აგამე მონი

მთვარის აღესების ბედნიერ დღეს დაენიშნათ ქორწილს

კლიტემნესტრა

როდის შეეწირათ საქორწილო შესაწირს ქალღმერთს?

აგამე მონი

სწორედ რომ ზეარაკს ქალღმერთისთვის ახლა ვამზადებთ.

კლიტემნესტრა

ამის შემდეგ ხომ საქორწილო ნადიმს მოვაწყობთ?

აგამე მონი

შემდეგ მე მმართვებს, საწირავი მივაგო ღმერთებს.

კლიტემნესტრა

ჩვენ? ქალები სად დავსხდებით, სად ვინადიმებთ?

აგამე მონი

სად არგიველთა ქიმმაგარი ხომალდება.

კლიტემნესტრა

სხვარა გზა არი, თუ ეგრეა გადაწყვეტილი.

აგამე მონი

მეუღლე ჩემო, მისმინე და არ კი მედავო.

კლიტემნესტრა

როდის ყოფილა, გარდაუველ ბრძანებულს შენსას?

აგამე მონი

საქმე ეხება ჩემს ნებას და არა სიძისას.

კლიტემნესტრა

უღედოდ გინდა განარიგო ასულის ბედი?

აგამემონი

შენი ასული დანაიდებს უნდა გადაეცეთ.

კლიტემნესტრა

საკითხავია, თავად ამ დროს სად უნდა ვიყო?

აგამემონი

ღაბრუნდი არგოსს, იქ ბავშვები გელოდებიან.

კლიტემნესტრა

ვინ გააცილებს საქორწილო ჩირაღით ასულს?

აგამემონი

ნეფიონს თავად წარუეძღვები ჩირაღდნით ხელში.

კლიტემნესტრა

ეს სირცხვილია, არა წესობს ასეთი წესი.

აგამემონი

ულამაზოა ქალისათვის ლაშქარში დგომა.

კლიტემნესტრა

ღედას კი შეენის, რომ ლაშქარში დატოვოს ქალი?

აგამემონი

სხვა ასულებიც მისახედად გვიან სახლში.

კლიტემნესტრა

იქ დაცულია სრულად მათი უსაფრთხოება.

აგამემონი

დაჰყევ ჩემს ნებას!

კლიტემნესტრა

არა, ვფიცავ არგოსელ ქალღმერთს.

შენ თუ მეფე ხარ, მე ღედა ვარ, სახლის მფარველი,
ქალიშვილს თავად გადაეუხდი ღირსეულ ქორწილს.

აგამემონი

ვაგლახ, შეირყა ეს იმედიც, ეგრე ვფიქრობდი,
შინ, სასახლეში გაეისტუმრებე მეუღლეს-მეთქი.
ცრუ, რიოში ვარ მოყვარეთა ჩემთა წინაშე.
ფეხქვეშ ნიადაგამოცლილი, დამარცხებული
წვალ კალქანტთან, მსხვერპლშეწირვას ვინც ადასრულებს,
რომ ერთად განვებჭოთ საქმე ესე ბოროტეული,
სამძიმო ჩემთვის და სრულიად ელაღისათვის.

მენელაოსის კახა ცოლი!.. თუ ზნეკეთილი
არ არის ქალი, სჯობს რომ სულაც უცოლოდ ეგო.

მეორე სტასიმონი

გუნდი

სტროფი ა

აღარ დაიძვრის სიმონტის
ჩქერალებისკენ
ელინთა ჯარი,
აღარ უწყევნ ნაკვებითა და იარაღით
ტროის ილიონს,
ფებოსის მიწას?
ქერა კულულებს
იქ კასანდრა ივარცხნის ახლა
და თმებში იბნეეს დაფნის ღერაკებს,
რომ ეზიაროს ეთერის შუქზე
ღვთიურ სახილველს.

ანტი სტროფი ა

პერგამონის ტროის კედლებთან
დგაგან ტროელნი,
ხოლო სპილენძის ფაროსანი არესი უკვე
ლამაზქიმიან ზომალდთა ჩქამით
უახლოვდება
სიმონტის მაღალ ჩანჩქერებს.
განზრახული აქეთ დიოსკურებს
ზეცისმიერ ძმებს,
გამოიტაცონ პრიამოსის ციხით ელენე
და დაუბრუნონ ისევ ელადას
ელინთ ფარ-შუბით.

მკოდონი

ფრიგიელთა ქალაქ პერგამონს,
გრანიტოვან კბოდეებს მისას
დატყდომია არესის რისხვა
და არღვევს ქალაქს...
თავგაპობილთ ათრევენ გვამებს...
ნგრეულ პალატთა
ნაპარტახალზე
მოზარეობენ პრიამოსის დედა-წულები.
შენც ქვითინებ ახლა, ელენე,
ზევისის ასულო,
სიამეთ რომ ანაცველე ქმარი.
ღმერთმა მაშოროს ასეთი ზვედრი,
აშორს იგი ჩემთა შვილთა
და შვილთაშვილებს.

ფრივიისა და ლიდიის მხარის
ტურფა ქალ-რძალნი
წარსთქვამენ ოხვრით. –
გლოვამ და შალა ყვავილობაო,
ნანგრეთა წიალ იბნევაო ჩვენი ნახმევი.
ოპ, ყოვლის დვრიტა შენ ხარ, ელენე,
ყელაზიდული გედის მოდგმავ, აგრე გვამცნობენ,
შენ გშობა ლედამ.
ფრინველის სახით
რაჟამს იგი ზევსს შეეუღლა.
თუ არ ტყუიან
პიერიის მგოსნები, ოდეს
ამ ამბებს ხალხში განაერცელებენ.

მესამე ეპისოდონი

აქილევისი

პეი, ხადა ხარ, აქაველთა ჯარის სარდალო?
გასწი, მსახურო, მოახსენე ზელმწიფეს ჩქარა,
რომ აქილევისი, პელევისის ძე ჭიშკრებთან დგას-თქო.
იქ, ევრიპოსის ნაპირებთან იცდის ლაშქარი,
მათგან მრავალი ჯერ უწყვერო და უცოლოა
და უპატრონოდ დაუგდიათ სახლ-კარი თვისი.
ახლად ცოლ შერთულთ ჯერ შეიღებიც არ მოსწრებიათ.
მალალთა ღმერთთა გარდუეკალი ნებაა, ალბათ,
ეგზომ სიშლეგით რომ მოჯარდა ელინთა ჯარი.
მეც ჩემი ლაშქრის თაობაზე ვეახელ მეფეს.
ასევე სხვებიც გამეზრახონ თავის ზრახვებით.
რისთვის დაეგდე მე ფარსალი, მამა პელევისი
და ევრიპოსის ნაპირებთან გრივალში დავექ?
მირმიდონელნი, მე რომ ვსარდლობ, მეკითხებიან,
რად ვახანებთო აქ ამდენ ხანს, გვარქვი, აქილევის,
რად არ ვლაშქრობთო მოლაშქრენი ილიონისკენ?
ან შინ დაებრუნდეთ, ანდა დროა შეეუღდეთ ბრძოლას,
აღარას გვარებს ორჭოფობა ატრიდებისა.

კლიტემნესტრა

ო, ნერეიდის ნაშვირო, მესმა თუ არა
შენი სიტყვები, მყისვე აქეთ გამოვეშურე.

აქილევისი

მე მოკრძალება მეუფლება, ო, ქალბატონო,
ჩემ წინ რომ დგახარ აგრე სათნო და მშვენიერი.

კლიტემნესტრა

მეც მოკრძალება მხიბლავს შენი და თუ ვერ მიცან,
არაფერია საკვირველი, ჩვენ უცხონი ვართ.

აქილევესი

ვინა ბრძანდებით? ამ ლაშქარში რამ მოგიყვანა,
ან მამრთა შორის გაუბრება რისთვის ისურვე?

კლიტემნესტრა

ლელას ქალი ვარ, კლიტემნესტრას მხმობენ სახელად,
მეუღლე ჩემი ხელმწიფეა – აგამემნონი.

აქილევესი

თუმცა კი საუბრობ ღირსეულად და მიმზიდველად,
ჩემთვის აქ ქალთან საუბარი უხერხულია.

კლიტემნესტრა

დაიცა, საით მიიჩქარი, მომეცი ხელი,
ვით საწინდარი ბედნიერი ქორწინებისა.

აქილევესი

განა რას ამბობ? ხელი მოგცე? ვერ ვემუხთლები
ვერც აგამემნონს, ვერ ჩემს ნამუსს გადავაბიჯებ.

კლიტემნესტრა

სწორედაც ნამუსს არასოდეს გადააბიჯო,
ნერეიდის ძეე, ჩემს ასულზე რომ ქორწინდები.

აქილევესი

რა ქორწილზეა საუბარი, მიწყდება სიტყვა...
ანაზრი ჩემი ვერა წვდება ნაუბარს შენსას?

კლიტემნესტრა

როგორ გავიგოთ... გაურბიხარ ახალ მოყვარეთ,
ქორწინებაზე საუბარსაც აღარ ინებებ.

აქილევესი

ვერას მიგიხედი, რის ქორწილი, არც მიფიქრია,
არცა თუ მეფე ასულს თქვენსას შემპირებია.

კლიტემნესტრა

საოცარია! გაგაოცა ჩემმა ნათქვამმა,
და მეც ასევე მათეებენ შენი სიტყვები.

აქილევესი

შენ ეს გეოცა, დედოფალო, მეც მაგ ღლეში ვარ,
მოტყუებული უნდა ვიყოთ ორივე სწორედ.

კლიტემნესტრა

საშინელებაე! მე ვირწმუნე ცრუ ქორწინება
და ჭეშმარიტად ვიცან იგი, ვაი, სირცხვილო!

აქილეესი

გადასტანი ჩვენი ჩვენვე გადავიტანოთ,
ზედმეტად თავს ნუ შეიურვებ ამ საქმის გამო.

კლიტემნესტრა

დე, მომეტევეს უნებლიე ტყუილი ჩემი,
თვალს ვერ გისწორებ დარცხვენილი, არ ვიცი რა ვთქვა.

აქილეესი

შენლობას ვითხოვ მეც ჩემი მხრით. ახლა კი წავალ,
მოუძებნი მეფეს, იქნებ იყოს კარვებთან სადმე.

მოხუცი

ჰე, უცხოელო, შენ გეძახი, ეაკის მოდგმავ, და შენც შეჩერდი
ერთი წამით, ლელას ასულო!

აქილეესი

მანდ რომელი ხარ, ვისი ხმაა, ან რას იძახი, შეძრწუნებული ეგრე-რიგად ქებულ
ჭიშკრებთან?

მოხუცი

მონაგახლავართ ბებრუხუნა, როდი ეამაყო, არვის უხარის უღიმღამო ხედრი თავისი.

აქილეესი

ჰო, მაგრამ ვისი მსახური ხარ, აგამემნონის? ჩემი რომ არ ხარ, ჩემთვის მხოლოდ ეს
არის ცხადი.

მოხუცი

ნამსახური ვარ მე შინაყმად დედოფლის კარზე, ამჟამადა ვარ ტინდარევის
მსახურთაგანი.

აქილეესი

შენ მაგ პასუხით არას ამბობ, ან ეგ ვინ გკითხა, სათქმელი მართლა თუ გაქვს რამე, ის
მომახსენე.

მოხუცი

ჯერ ეს მითხარი, მანდ, ჭიშკრებთან მარტო თქვენა ხართ,
თუ კიდევ არის შორიახლო ვინმე თქვენს გარდა?

აქილეესი

აქ კაციშვილი არ ჭაჭანებს, მარტო ჩვენა ვართ,
წამოდი აქეთ, დაუტევე სამეფო ეზო.

მოხუცი

მოხუცებულის წინაგრძნობავ, ბედის მცნობელო!
ნეტაეი შევძლო ვიხსნა იგი, ვის ხსნასაც ვლამობ.

აქილეესი

ოჰ, მეტისმეტად ისმის, ავისმომასწავებლად.

შენი სიტყვები, წინაგრძნობა მკარნახობს აგრე,

კლიტემნესტრა

თქვი ყოველივე გაბედულად, რასაც იზრახავ,
გაგვითამამდი, აქ ვერავინ ხელსაც ვერ გახლებს.

მოხუცი

ო, ქალბატონო, არცთუ ცუდად გასხოვარ, ალბათ,
მე ხომ მუდამდღე შეილთა შენთა მოკეთე ვიყავ.

კლიტემნესტრა

ყოველმხრივ კარგად და კეთილად მახსოვხარ, როგორც
უერთგულესი ყრმათაგანი ჩემი სახლისა.

მოხუცი

მას ჟამსა შინა შენს მზითეუში გამოყოფილივარ
მე აგამემნონს სადღელოფლო კარის მსახურად.

კლიტემნესტრა

სწორედ ასეა, არგოსში მე ჩამოვიყვანე,
შენაც იმ დღიდან ჩემი სახლის ერთგულად გრაცხდი.

მოხუცი

შენი მოკეთე უფრო ვიყავ და ახლაც ვარ, ვიდრე ვიყავი ან ვარ შენი მეუღლისათვის.

კლიტემნესტრა

შენი სიტყვები ნართაული რა აზრს იმარხავს, წარსტქვი ყოველი დაურიდალ
პირდაპირობით.

მოხუცი

მამას აშკარად განუზრახავს ასული თვისი ბომონისათვის მსხვერპლშესაწირ ტარიგად
დასდვას.

კლიტემნესტრა

ერა სტქვი? ეგებ ფუჭად ფანტავ სიტყვებს, მოხუცო, ან აშკარაა სრულ ჭკუაზე არ უნდა
იყო.

მოხუცი

ვაგლახ, რომ კისერს უუნახესს უნდა მოსწყვიტოს უსაყვარლესი, სათნო თავი მძიმე
ნაჯახმა.

კლიტემნესტრა

ვაი, ბეჩაო თავო ჩემო, თანამეცხედრე, დიდ-სნეულებას შეუპყრია უთოოდ რასმე.

მოხუცი

სნეული არის იგი შენთვის, აგრეთვე შენი ასულისათვის, თორემ სხვაფრივ სრულ
ჭკუაზეა.

კლიტემნესტრა

ეს საავებლო როგორ წასცდა პირიდან სიტყვა. რა მძულვარება, რა სიავემ გააბედინა?

მ ო ხ უ ც ი

ოღენ მისნობამ კალქანტისა; მან განაცხადა –
ამგვარი მსხვერპლით ელინთა ლაშქარს გზა შეკრული გაეხსნებაო.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

სად – რომელი გზა, ვაი, ხვედრი ბეჩავ დედისა! ვაი, ასულო! მამას ნებავს შენი სიკვდილი.

მ ო ხ უ ც ი

ვალადა რაცხენ, დაარბიონ დარდანის სახლი, შინ დააბრუნონ მენელაოსის ცოლი,
ელენე.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ამისთვის უნდა დაათხოოს უმანკო სისხლი იფიგენამ, ელენე რომ შინ დააბრუნონ?

მ ო ხ უ ც ი

შენ უკვე უწყვი ყოველივე... მას განუზრახავს ასული შენი არტემიდეს შესწირის
მსხვერპლად.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

არარსებული შეთხზავსე მან ქორწინება, და ამ საბაბით სასახლიდან გამოგვითყუა?

მ ო ხ უ ც ი

ღიხ, სწორედ რომ მაგ საბაბით, სინამდვილეში ბედნიერება იქნებოდა ეგ ქორწინება.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ჩემო გოგონა, ო, საბრალო, რას ვიფიქრებდით, რომ აქეთ შენი სიკვდილისთვის
მოვიჩქაროდით.

მ ო ხ უ ც ი

ღედავ და შეილო, ჭეშმარიტად ტირილი გმართებთ. უმძიმეს ცოდვის მოქმედა
აგამეგნონი.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ჩემთა თვალთაგან წარდენილი ცრემლთა ნაკადით თვალს ვერ მოვხუჭავ ერთი წამით
ამიერიდან.

მ ო ხ უ ც ი

ვაი, რომ ცრემლთა გაუხვება ვერას უშველის შვილის დალუპვის მწუხარებას,
შეუღარებელს.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

შენკი საიდან შეგიტყვია ჩვენს თავს დამტყდარი უბედურების უმძიმესი ესე ამბავი?

მ ო ხ უ ც ი

პირველ წერილში რაც დაწერა, წაშალა მეფემ, ხოლო მეორე, სულ სხვა, შენთან
გამომატანა.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

წერილში იყო ბრძანებული, რომ სასიკვდილოდ გამოეძახათ სასახლიდან ჩემი ასული?

მ ო ხ უ ც ი

პირველ წერილში არ ბრძანებდა ასულის სიკვდილს; ჯერ კიდევ მეფეს სიკეთისთვის არ ელაღატნა.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

უსტარი იგი სად წაიღე, რად დაახანე, რად არ გადმომეცის წერილი დაუყოვნებლივ?

მ ო ხ უ ც ი

მენელაოსმა გამომტაცა ხელიდან ძალით.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

პოი, ასულო, ნერეიდის ჩამომავალო, ოპ, პელევსის ძე, რა მოწვენილა თავსა ჩვენსა, ხედავ, რა ხდება?

ა ქ ი ლ ე ე ს ი

თანამწუხარე ვარ მე შენი მწუხარებისა, ამ საქმის მხილველს მრისხანებით მევსება გული.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

შენი ქორწილი ჩემ ასულზე იმისთვის შეთხზეს, რომ ამ გზით მსხვერპლად შეეწირათ ჩემი ასული.

ა ქ ი ლ ე ე ს ი

ამიერიდან შენს მეუღლეს პატივს არა ეცემ. წყეულიმც იყოს! აწ მიიზღავს საკადრისს ჩემგან.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

არ ვითაკილებ და მუხლებში ჩაგივარდები,
უკვდავ ქალღმერთის მოკვდავო ძე, ვით გექედმადლო?
რაა დედისთვის საზრუნავი, შვილზე უფრორე?
ქალღმერთის ძეო, მწეო ჩემო, დადექ ჩემს გვერდით
ამ გასაჭირში და დაიცავ ასული იგი,
ვინაც ამაოდ, გარნა წრფელად შენ გეპატარძლა
და ვისაც აქეთ საქორწინოდ მოვაჩქარებდი;
მომიყვანია თავად, თურმე, სასაკლაოზე,
თუ მას დაიცავ, სირცხვილისგან დაიცავ თავსაც.
შეუღლე მას და იმისსა უბედობასაც,
ჩამომავლობამ, ვაეკაცობამ, ღირსების ძალამ,
ვალმა დედისამ ჩაგაგონოს შურისძიება,
რათა სახელი რაინდული შენი გშვენოდეს,
ჩემი ბომონი შენს ფერხთაა, მწედ გრაცხავ ჩემდა.
აგამემნონი კი ეძიებს ოდენ ღიღებას.
აწ გაერიყულეარ სრულად მისგან და შენ გთხოვ შველას,
ის ბოროტია და ამაყი, ხსნას შენგნით ველი.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ღ ო ლ ი

ოპ, საღმობანი ორსულისა, შობისმეორნი,
მასშია წყარო სიხარულის და საღმობისაც!

აქილეესი

აჰა, აღივსო გული ჩემი სიამაყითა!
რაჯამს იფეთქებს მრისხანება ან სიხარული
ღიღი ჩვენს გულში – გვაძრთებს ღიღი ზომიერება.
უნდა ახსოვდეს მოკვდავს ესე უბრალო მცენება,
რომ არასოდეს არ გადასცდეს გონების საძანს,
თუმცაღა განსჯა ხშირად გვართმევს სიამოვნებას,
რადგან საჭიროს სასურველზე მაღლა ვაყენებთ.
აღმზრდელი ჩემი ქირონია, მის სწავლათგან
უბრალოება მისწავლია უპირველესად;
თუ დავინახავ სამართლიან საქმეთ ატრიდთა,
მათ გზას ვაყვები, თუ არა და, ბიჯსაც არ ვავდგამ.
თავისუფლებას ვერც ტროაში ხელყოფენ ჩემსას,
ვერც თუ არესის შუბის პერობას დამიშლის ვინმე.
შენ კი, ბედკრულო, გაწირულო მოყვასისაგან,
რაც ძალი შემწვევს, ჭბაუკური ძალმოსილების,
თანაგრძნობას და სიმამაცეს არ დავიშურებ,
რომ ნაჯახის ქვეშ არ დაეცეს შენი ასული.
ეგრე ვაგლახად აქილეესი არ ვაგებება
შენის მუდღის ვერაგულად გაბლანდულ ქსელში.
შვილის მკვლეელია, შერისხული მამა იგი,
თუნდაც რომ ხელი საჯალათოს არ ახლოს ნაჯახს.
მე კი არასდროს არ ამცდება სინდისის ქენჯნა,
თუ ამ ვერაგულ, ცრუ ქორწილში ჩემი სახელით
შეიტყუებენ და დაკლავენ უბედურ ქალწულს:
ვაი, სირცხვილო, ლაფს რომ ასხამ მეფურ ღირსებას!
ო, მაშინ ვიყო უმდაბლესი არგოსელთ შორის,
არარა, მღიღი, როგორც თავად მენელაოსი
და არა შურის მიძებელი ძე ატრეისისა,
თუ ვაჯალათო ქმარი შენი ჩემის სახელით.
ოკეანოსის ქაფით ნაშობ ნერეუსს ვფიცავარ,
თეტისის მამას, თეტისისა, რომელმან მშობა, –
ხელს ვეღარ მიჰყოფს ასულს შენსას ავამემნონი,
ვერ შეეხება სააკაკოდლ სამოსელს მისას,
სიძილოსია ბარბაროსთა ქალაქი ძველი,
სადაც ბოგინებს ეგვიეთარ სარდალთა მოდგმა,
ფთია კი აღარ, საამისოდ აროდეს თქმულა.
ვერა, კალქანტი ვერ ჩააბნევს ურნაში ფერფლსა –
აეი მისანი; ან კი იგი რა მისანია,
კანტიკუნტად თუ განაცხადებს ჭეშმარიტს რასმე,
უმეტესწილად კუდს სირცხვილით ამოიძუებს.
ამით შენს ასულს ვუმიზნებდე – ეგ არ იფიქრო;
თუმც, არ ვიკვებნი, ბევრი ნატრობს სარტყელს ჩემსას.
არსაკადრისი რამ მაკადრა ავამემნონმა,
მართებდა თხოვნა, თულა სურდა ჩემი ქმრად ხმობა
ასულისათვის. უწინარეს თვით კლიტემნესტრა –
დედაუფალი, მომანდობდა მე ასულს თვისას,
პატარძალს თავად წარუდგენდი მერმე ელინებს,

თუ შეიკვროდა უამისოდ ილიონის გზა.
საერთო საქმის მსახურება ვაღია ჩენი.
აწ კი არ ძალმომის მთავარსარდლებს მე მიეუტეეო
ესე ყოველი და პასუხი არ ვაგებინო.
ეგონებ, ბრძოლამდე აქ შევღებავ ჩემს მახვილს სისხლით,
ვიღრე ბრძოლაში განვგებირავე პირველ ფრიგიელს.
მაგრამ ვაგლაზად ასულს შენსას ხელს ვერ ახლებენ.
იყავ გულმშვიდად, დედოფალო, და თუცა მშველელ
ღმერთად დამსახე, ღმერთი არა ეარ, მაგრამ გიშველი.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

ბელეგისი ბეო, სიტყვა წარსთქვი შენ შენივ ღირსი
და ზღვისმიერი სათაყვანო დედღმერთისა.

კ ლ ი ტ ე მ ე ს ტ რ ა

ეპა, რა მწირი, უგერგილო არის სიტყვები,
დადუპეისაგან გადარჩენის სამადლობელოდ.
კეთილშობილ კაცთ მოჭარბებით არა სონავთ ქება,
არას აქნევენ მაქებარებს თავად ქებულნი.
მრცხვევნიან კიდევც, შენს წინაშე ცრემლებს რომ ვაფრქვევ.
ჩემი წუხილი, გასაჭირი უცხოა შენთვის.
მაგრამ თავს იმით ვინუგეშებ, რომ ღირსეული
კაცის ვაღია შეჭირვებულს სცეს ნუგეშინი,
როგორაც სწორედ ჩემს უმწარეს ხვედრს იზიარებ.
თუმცა მეგონა ჭეშმარიტი ეგ ქორწინება,
ახლა კი ვხედავ, რომ საგლოეო პროცესიაა
და განსვენება განწირული ქალწულის ოდენ.
დაე, კეთილად აღესრულოს შენი ნათქვამი,
ჩემი ასულის გადარჩენა შენ შეგიძლია.
დაშთება იგი გულმხურვალე მლოცველად შენდა,
მხსნელის მუხლებთან დაეცემა, თუკი უბრძანებ,
ან თუ მის მოსელას აქ ინებებ; თუმც ქალწულისთვის
სათაკილოა, – მოვა შენთან, დახრის წამწამებს
და თუ იმ მოსელას არ მოითხოვს საჭიროება,
დარჩება სახლში ოდენ შენი ბრძანებისამებრ;
მოკრძალება ხომ ძლიერებას ემორჩილება.

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

ნუ გამოაჩენ ასულს შენსას ჩემს თვალთა წინა
და ბრბოის ენის სათრეველად ნუ გაუხდით იმას,
მთელი არგოსი თვისი ჯარით ახლა აქ არის
და დაჯოგებულ ზალხის ენას სჭირს ავეიობა.
ჩემი მახვეწარ-მაკედრალი ჩემივ ტოლია
და თუ თავად მარცხს არ ვეწიე, გაბრძები მტკიცედ,
რომ აგაშორო, რაგინდ დიდცი იყოს ხიფათი.
ისმინე ესე, ვით დასტური და არნაჭორი,
ხოლო თუ სიტყვა გამიცუდდა ფუჭად დამაშვარლს,
მოკვედები მყისვე, ცოცხალი კი ვაცოცხლებ ასულს.

კლიტემნესტრა

ბლიერიმც იყავ უძალოთა მწუნდ და ნუგეშად.

აქილეესი

ახლა მისმინე, რათა საქმე წარმართო უკუთ.

კლიტემნესტრა

მარქვი, მოსმენა რისი მმართველს? მზადა ვარ სმენად.

აქილეესი

უცადოთ, ეგების დაჰყვეს მამა კეთილ არჩევანს.

კლიტემნესტრა

მხდალია იგი, თავისივე ჯარის მოშიში.

აქილეესი

ეგებ, განსაჯოს სიტყვამ სიტყვა და დააურვოს.

კლიტემნესტრა

ამის იმედი თუმც არა მაქვს, გიჯერებ მაინც.

აქილეესი

ჯერეთ მეუღლეს შეავედრე ასული შენი,
ეახელ მეფეს, ილონიე ყოველი ღონე,
და თუ ვერა-რა შეაგონო, კვლავ მოდი მაშინ
და ისევ ჩემთან მოიძიე ხსნა და მწუბობა.
თუკი ისედაც გაიმარჯვებს გონიერება,
არ წაიკიდივს მაშინ მტერად მეგობარ მეფეს,
და არცა ლაშქარს აღუბორგებ მოჯანყებით.
აღესრულება საქმე მოყვასთ საკეთილდღეოდ,
თუ, რა თქმა უნდა, გაიმარჯვებს გონიერება.

კლიტემნესტრა

სასარგებლოდ და ბრძნულად მიჩანს ეგ შენი აზრი,
მაგრამ თუ ჩემთვის სასიკეთოდ არ აღესრულა,
კვლავ სად გეძიო, შაბედისამ, სად დაგიგულეო,
ვითარცა მწუნდ და ნუგეშინის მცემელად ჩემდა?

აქილეესი

როცა საჭირო შეიქმნება, დაგიცავს მცველი,
ოღონდაც ახლა დანაიდებს შიშით და ვიშით
ნუ ეახლები, ნუ შეარცხვენ მშობლიურ კერას,
ნუ გადააგდებ ტინდარეისის უბადლო სახელს
ბრბოის სათრევეად... პატივი ეცდიად ელადას.

კლიტემნესტრა

თქმული შენი და ბრძანებული შენ აღასრულე,
და თუკი ღმერთნი სამართლიან კაცთა სწყალობენ,
გწყალობდნენ შენაც! თუ არა და – ფუჭია გარჯა.

მესამე სტასიმონი

გუნდი

სტროფი

საქორწინო ლიბიური ლოტოსებიდან,
მეფერხულეთა კითარებიდან,
სვირინგებიდან გადმოიღვარა
გალობა ტკბილი.
აქ პელიონის ღვთიურ ნადიმზე,
განსადიდებლად პელეგისია მოდგნენ ქალწულნი -
თმაშეზვიწული პიერილები
და საქორწილო როკით აღბეჭდეს
ოქროს სანდლების ნაფეხურები.
იმღერდნენ ტკბილად ეაკის და თეტისისათვის.
კენტავრის მთებით
პელიონის ტყეებს სწვდებოდა ხმათა ღარღილი.
დარდანის ვაჟი,
განიმედი,
დიადი ზეესის სალალბოდ
ნექტარს ასხამდა
ლამაზმუცელა ოქროს ღოჭებში.
გერცხლისქვიშთან სანაპიროზე
ორმოცდაათი ნერეიდა, -
ორმოცდაათი
ბროლის ქალი
როკვიდა წრეზე.

ანტიტროფი

ნამკის რტოების გვირგვინებით,
საზეიმო სულით
კენტავრები ღმერთთა ნადიმზე
მიუახლნენ ბაკოსის ჭიქებს.
ხმა აღაუღინეს:
„ო, ასულო ნერევისისაო,
შენს ვაჟს აუწყა თესალიაში
ფებოსის მუზის მზიარებელმა, დიდებულმა
ქირონმა: განდიდებო ვაჟკაცი იგი.
ვინც მირმიღონელთ
ჯარის ფარებით
გადაფარავს
პრიამოსის ქებულ ქვეყანას.
აღეჭელება იმ რაინდს ტანი
ოქროს აბჯარით,
ქეფესტოსმა რომ გამოჭედა
და საჩუქრად
მიუბოძა ღელა თეტისმა“.
ასე ლალობდნენ
სანეტარო წვეულების უამს დაიმონთ დასნი,

ნერვიუების მაყრიონი აღზენდა ოდეს
პელეესის ქორწილს.

ეპოლოსი

შენ კი, ასულო,
შეგიმკობენ თმებს არგიველნი,
ლამაზ გვირგვინით,
გამოგდენიან დასაკლავად,
ვით მღვიმიდან ზალიან ირემს
და შენი სისხლის ნაზი წვეთები
დაეცემიან მწვანე მინდორს მკვდარ ყვავილებად.
ოჰ, ეს შენ... ვინაც ინაქიდთა
ქორწილისთვის იყავ შობილი...
და ჯერ არც დედის გალიაკსა მოშორებიხარ
და უბირ მწყემსთა სირინგთა ხმაც არა გსმენია.
ვერც კდემამ, ვერცა სათნობამ,
ვერცა სინორჩემ ვერ დაგიფარა.
სიკეთეზე ძალმომრეობს ძალ-უხე შობა
მოკვდავთა შორის,
კანონზე კი – უკანონობა.
ნუთუ მოკვდავთა ამ სისხლიან ბოროტ ასპარეზს
არ შემოსწყრება ღვთიური თვალი?

მეთეხე ეპისტოლიონი

კლიტემნესტრა

სახლიდან გარეთ გამოვსულვარ, მეუღლეს ვეძებ,
რად დაუგდია ამღენი ხნით კარავი თვისი!
ცრემლად იღვრება უბედური ასული ჩემი,
ის მონებს სიკვდილს, მამამისმა რომ დაუდგინა.
აჰა, ჩქამი რამ შემომესმა შორიახლორე,
აგამემნონის ფეხის ხმაა, გავივო ერთი
გულს რა სიავე ჩაუღია შვილის მოსისხლეს.

აგამემნონი

რა კარგ დროს შეგხვდი, მშვენიერი ლედას ასულო,
სახლიდან გარეთ მარტოდმარტო რომ გამოსულხარ,
რადგან პატარძალს არ შეჰფერის ყური დაგვიგდოს.

კლიტემნესტრა

ახალს რას მეტყვი, რას წერს ჩვენთვის ბედის მწერელი?

აგამემნონი

ასული უნდა გაატანო სახლიდან მამას.
საწეს-სალხინოდ ყველაფერი უკვე მზად არის, –
წმიდა პურ-წყალი ნაკურთხევი, განსაწმედელი
და ქალღმერთისთვის შესაწირი ღიაკუულნი,
ყურყუმა სისხლი რომ დასთხიონ ატემისისთვის.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

რიგიანია სიტყვა შენი, მაგრამ არ ვიცი,
ასევე საქმეც რიგიანი არის თუ არა.
ჩემო გოგონა, მოდი აქა, შენ უკვე უწყი
მამის ზრახვანი, აღიყვანე ზელში ორესტეტ,
შენი პატარა ძმა, ჯერ ნორჩი, ტანთშეფუთენილი.
აჰა, მეფეო, უენო და მორჩილი ბავშვი!
ორთავეს სათქმელს მე თვით გეტყვი – ჩემსაც და მისსაც.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ო, ბავშვო ჩემო, რადა სტირი, რად ხარ მწუხარე,
თავი მიწისკენ დაგიღია, იფარებ პეპლოსს.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

უაგლახ მე!
რომელი ჭირი ვიმჯობინოთ ჭირთმრავლობაში,
არ აქვს სამანი საღმობათა კიდევანობას,
ყველგან ფსკერია და ნაპირი არსაით ჰგიეს.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

რა მოგივიდათ, თითქოს ერთად შეგიკრავთ პირი,
თვალეხი თქვენი შეშფოთებას და შიშს ამხელენ.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ღირსეულია კითხვა ეგე შეუღლისათვის.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მოეშვი ე მაგ ნართაულებს, მე მსურს პასუხი.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

გარნა არა გსურს მოაკვდინო გოგონა ჩენი?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

უაგლახ!
ეგ ვითარ ხელიწიფე... გონს გარდასულხარ.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

იყავი მშვიდად,
კითხვას ჩემსას გაეც პასუხი.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

მე თავად შენგან ვითხოვ პასუხს გონდაუნჯებით.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ჯერ მიპასუხე, გეკითხები მართალს თუ არა?

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ოჰ, ეს ღიაცი ბედისწერა, ბედი, შავბედი!..

კლიტემნესტრა

ღელ-მამა-შვილის – სამებისთვის აღძრულა იგი!

აგამემონი

შენ ვინ გეძუხთლა...

კლიტემნესტრა

ესეც ჩემგან გინდა შეიტყო?

თავად არ გინანს, ვგონებ, პირი გონზე ყოფნისა.

აგამემონი

დავილუბენით... განზრახულნი ჩემნი უწყვიან.

კლიტემნესტრა

ვიცი ყოველი, შემიტყვია, რის ჩაღენაც გსურს,
თუმც თავად სდუმხარ, ყოველივეს ცხადად იტყვიან
ოხვრანი შენნი, ლაპარაკი არა გჭირდება.

აგამემონი

ღიბს, მე ვდუმეარ, საძრახია ღია ეს საქმე –
კიდეც სიცრუეით დავამძიმო უბედურება?

კლიტემნესტრა

დამიგდე ყური, გეტყვი სათქმელს დაუფარავად,
რის მაქნისია ქარაგმები, ან ნართაული.
ყოველს თავიდან მოვაგონებ, ჯერ იმას გყვედრი,
ძალადობით რომ წამიყვანე, შემირთე ცოლად,
როს ტანტალოსი მოაკედინე, მეუღლე ჩემი,
ხოლო ნაყოფი ჩემეული, საშოსმიერი,
ბუქუს მომგლიჯე, უსუსური ობლად დააგდე.
კვალში ჩავიდგნენ ჩემი ძმები, ზევისი ვაჟები,
თეთრი რაშებით მოგარბევდნენ და მოგყიოდნენ.
მაშინ ტინდარევსს – მამას ჩემსას შევედრებულმა
დაიხსენ თავი და ამრიგად მე შენ გეცოლე.
იმ დღიდან, რაც შენს სასახლეში შემოვდგი ფეხი,
დამერწმუნები, ცუდ ცოლობას ვერ დამაყვედრი,
ვერ მოუფლებდნენ სიამენი აფროდიტესი.
ვედედაბოძე სახლსა ჩვენსა, გულდამშვიდებით
შეგეძლო წასვლაც, უდარდელად შინდაბრუნებაც.
იშვიათად თუ პოვოს ვინმემ ამგვარი ცოლი,
რადგან ცოლცუდნი არც თუ ისე იშვიათობენ.
ჯერ გავახარე სამი ქალით, მერმე კი ვაჟით,
დღეს ერთსა მათგანს ასული შორის მართმევე უბედურს.
ო, მარქვი, რათა! თუმც პასუხი რა საჭიროა –
ელენე უნდა დაიბრუნოს მენელაოსმა
და კახა დიაცს შეეწიროს უმანკო ქალი,
საძულველს უნდა ვანაცვალოთ უსაყვარლესი.
ჟამსა მას, ოდეს ლაშქრად წახვალ, მე შინ დამტოვებ,
მარტოდ დაშთენილს ამ ხანგრძლივი განშორებისას.

საგულეს გული ვით დამიდგეს, სახლში ვით გაეძლო,
უნდა ეუჭვრიტო უბედურმა ცარიელ დღეებს,
უაზროდ ქცეულს ასულისა ჩემის გალიაკს;
მუდამ ცრემლებში დალტობილი დამცდეს სიტყვები:
„ო, ბავშვო ჩემო, მშობლის ხელით მოკლულ-მეთქი,
ოჰ, სწორედაც რომ მშობლის ხელით და არა სხვისა...
თვით კი სასახლე დაუტევა მან მწუხრელი“.
მაგრამ უწყოდე, ხელმწიფო, საკმარისია
საბაბი მცირე, რომ მეცა და ჩემი ასულნიც,
ობლად შთენილნი, დაგზვდეთ ისე, ვითარცა ჯერ არს.
ღვთის გულისათვის, განერიღე წერას ბედისას,
არც მე მამთხვიო საქმე ავი, არც შენ იმთხვიო.
თუ ქალს შესწირავ, რა სიკეთეს მოიხვეჭ მაგით?
მსხვერპლად შეწირულ ასულის წილ რას შესთხოვ უფალს?
შენს სამარცხვინო გალაშქრებას და დაბრუნებას?
ან ეგებ, ჩემგან მოელი, რომ გზას დაგილოცავ?
ან რად მივდიოთ ღმერთთა ოდენ უძლებ სურვილთა,
რად ვესათნოთ ბოროტეულ მათთა ზრახვათა?
თუ გულუწყალოდ მოგხედავენ, რად ვესათნოთ?
თავად რა გულით ეახლები არგოსში ბავშვებს?
ამას ადათი აღგიკვეთავს. ან კი, მითხარი,
რომელი ბავშვი შემოხედავს ბავშვის მკვლელს ნღობით?
კი გიფიქრია შენ ამაზე? თუ მარტოოდენ
სამეფო სკიპტრა გედარდება და ხელმწიფება?
მართლისა მქნელი არგოსელებს ეტყოდა ესრეთ:
„თუ ეს გსურთ შეეცუროთ, აქაველნო, ფირიგის მხარეს,
და თუ ეს ითხოვს მსხვერპლს ქალისას, დე, ვყაროთ წილი“.
მსხვერპლად შევწირო დანაიდებს ასული ჩემი?
მენელაოსმა პერმიონე შესწიროს თავის
მისივე ცოლისთვის, ელენესთვის, მე კი, სარეცლის
წმიდად დამცველმა ზამს გაწირო ასული ჩემი,
და თავად ის კი – მოყიენებულ დიაცის პირმშო –
იყოს დღევრძელი და სპარტაში განიზარებდეს?
თქვი, მიპასუხე, მართალს ვამბობ ამას, თუ არა?
თუ მართალს ვამბობ, ნუ იბრუნდებ, მოიეც გონი
და არ მოაშთო სიყვარულის ნაყოფი ჩვენი.

გ უ ნ დ ის წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

დაერწმუნე და იხსენ ბავშვი, საპირისპიროდ
ვერვინ რას გაადრებს, აგამემნონ, მოკვდავთა შორის.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მომმადლებოდან ნეტავ, მამა, ორფეგის ნიჭი,
სიმღერით კლდეთა მოვიხზობდი ჩემად მხლებლებად
და ყოველ სიტყვას ჯადოქრულის ძალით განებრძნობდი,
როდესაც შენთან მოვიდოდი. ახლა კი ჩემი
ძალი და ნიჭი ერთადერთი – ცრემლია მხოლოდ.
საკედრებელი ვითა რტოი ზეთისხილისა

მიმოვერხევი შენსა მუხლებს მე – ყლორტი შენი.
ნუ მკლავ უდროოდ, ნუ წამართმევ ჩემს წილ სიხარულს –
ეუმზერდე მზესა, მიწისქვეშეთს ნუ დაძაბებდე.
პირველად მამა მე გიწოდე, შენ მე – ასული!
არ გაგონდება, შენ მუხლებზე რომ მივცოცავდი;
შენ ამიყვანიდი. მიცინოდი, მეფერებოდი,
მეუბნებოდი: „ნეტარ იმ დღეს, როდის ვიხილავ,
ოღეს მეუღლით შეიქნები სვებედნიერი,
იყვავილებ და ინაყოფებ ჩემდა იმედად“.
და მეც ალერსით მშობელს ყელზე გჭიდებდი ხელებს
ისე, ვით ახლა გიწვდი ხელებს... და გაასუხობდი:
„სხვა ვინა-მეთქი, თუ არა მე, ძვირფასო მამავ,
მიგიღებს სახლში სიყვარულით სიბერის ფაშსა
და სუსტ ხელებში მოგაწოდებს უყვედურ ლუკმას?“
ყოველი სიტყვა ხსოვნაში მაქვს მე აღბეჭდილი,
შენ კი უარყავ ყოველი და გასურს მომაკვდინო.
ნუ იზამ ამას, პელოპსა და ატრეესს გაფიცებ
და ღედას ჩემსას, ვინაც ჩემი შობით ტანჯულა,
ჩემივე სიკვდილით დღეს მეროდ ნულა დატანჯავ.
მე ალექსანდრეს და ელენეს ქორწილის გამო
რა ცოდვა მაწუებს? რისთვის მერგო სიკვდილი, მამავ?
მოგებუდე ჩვენცა, გარდმოგავლე წყალობის თვალი,
ანდა, თუ მომკლავ, ჩემთან ერთად მოკალ ალერსიც
ჩემი შენდაძი, აწ რომელსაც ღალატობ აგრე.
შენ კი, ორესტეე, პატარა ხარ, არ ძალგმის შველა,
მაგრამ იტირე მაინც ჩემთვის და შეევედრე
შენსა მშობელსა – არ მოგიკლას იფიგენია.
ბალები გრძნობენ სიაცარგეს, თუმც თქმა არ ძალუძთ.
შეხედე, მამავ, თუ ვით უხმოდ ღოცულობს იგი,
მოევე ცნობას, დაიხსენი სიცოცხლე ჩემი.
შეგვედრებივართ სიყვარულით შენი შვილები,
ერთი უმწეო, უმრწემესი, ერთიც – უფროსი.
ჩემმა სიტყვებმა გაჭრას, ნეტავ, და გავიმარჯუო.
ყველა სულდგმული განიხარებს სამზეოს ჭერებით,
გაურბის შავეთს, სიკვდილს შლევნი ნატრობენ ოდენ.
მწირის სიცოცხლე მირჩევნია მკვდრისა ღიღებას.

გუნდის წინამძღოლი

ელენე, კრულო! ავბედობა შენის ქორწილით
თავს დაატეხე ატრიდებს და ნაწიერთ მისთა!

აგამემნონი

სანადვლოდ ჩემდა რა არის და რა არა – ეუწყი,
შლეგი ხომ არა ვარ – არ მიყვარდეს ასული ჩემი.
მაგრამ, მეუღლე, გინდ საშიშო იყოს გაბედვად,
გინდ არ საშიშო, საქმე ესე ხამს აღსრულებად.
შენ ხედავ ლაშქარს, ზომალდებით გარემოცულთა,
საილენძის ჯავშნით ტანშეაბჯრულ ელინთა სარდლებს,

არ გაეხსნებათ გზა ციხისკენ ილიონისა,
ვერცა დიდებულ ტროის კედლებს დაუფლებენ,
ვიდრე ზვარაკად არ შეეწირავ კალქანტის რჩევით.
აფროდიტეს სულს აღუგზნია ელინთა ჯარი,
უნდათ სასწრაფოდ ბარბაროსთა მიადგნენ ნაპირთ,
რომ ელინ ქალთა გატაცება კვლავ ვერ გაბედონ...
ჩაველენ არგოსში, ჩემს ქალწულებს ყელებს დასჭრიან,
დაგვხოცვენ ჩვენცა, თუ დაუვრდვევ ქალღმერთის მისნობას.
მენელაოსის სურვილთ მონა არ ვარ, ასულო,
განა მის ნებას დავყოლივარ, მის რჩევას ვრჩეობ,
მე მსურს თუ არ მსურს – შენ ელადა გირჩევს სამსხვერპლოდ.
ხოლო მე და შენ მის წინაშე არაარანი ვართ.
შენაც, როგორც მე, ბავშვო ჩემო, თუ ამას ითხოვს
თავისუფლება ელაღისა – ზამს შევეწიროთ,
რომ ბარბაროსნი არ ჰბილწავენენ სარეცელთ მისას.

კ ლ ი ტ ე მ ე ს ტ რ ა

ოპ, ბავშვო ჩემო, ოპ, უცხოელნო!
უბედური სიკვდილის წილო,
დაგაგლო მამამ ჰაღესის პირად.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ვაიმე, დედავ! ერთმა შეებემა
განგვიმება ორივეს ტანი.
აღარ არის ნათელი ჩემთვის,
აღარ არის მზეობა მზისა.
ვაგლაზ, ვაიმე!
ოპ, ფრიგთა მზარევე, იღის მთანო თავთოვლიანნო,
მანდ პრიამოსმა დედას აპგლიჯა
უმწუო ბალღი, მეტუძური, მოსაკვინებლად
გადაავლო ჩვილი პარისი. ის შეიფარა ნიმფა იდეამ,
მერმე ჰყვებოდნენ მასზე ამბებს ფრიგთ ქვეყანაში
და ის გადარჩა ოდენ ცოლვისთვის.
იალაღებზე მწვემსად იარა
და ალექსანდრედ სახელდებული
დაემკვიდრა თეთრ ჩქერალებთან,
სადაც ნიმფები
ყვავილებით გადაწინწკულ კვლებზე ჰკრეფენ
ველურ ვარდებსა და სუმბულებს
თმა შესამკობად; იქ ივანებდა
მაშინ პალასი და კიპრიდა, ხლართთა მბეჭველი,
ჰერა და ზეესის მაცნე ჰერმესი
აღებრათ შუღლი სილამაზისთვის
ტურფა კიპრისსა, მერმე შუბოსან პალასსა
და უფალ ზეესის ცოლსა ჰერას
ურთიერთ შორის.
მათს საშიშ დავას სილამაზისთვის,
ჩემთვის ოდენ სიკვდილი მოაქვს,

ხოლო დიდება დანაელთათვის.
ო, ქალიშვილო! მე დამდევს მსხვერპლად
არტემისისთვის, გზის წარმართვად ილიონისა.

მამამ ღამეგლო მე უბედური,

ო, დედა, დედა,

მან მიგვატოვა, დაეგაგლო მსხემად.

ო, მე ბედმწარე! ო, შენ ელენე,

წყაროვ მწარე, მწარე ბედისა!

ოჰ, მე ვკვლები, მე ვიღუპები

ცივი მშობლის ცივ იარაღით.

ნეტა, ავლისის ნათესაყუდელს

სპილენძისცხვირა ზომალდები

არ შეეხიზნა,

არ ჩაშვებოდათ წყალში დუზა

ტროისაკენ მიმავალ გემებს,

არ დაებერა ავი პირბაქი

ზეესს ევრიბოსთან, რომელსაც ძალუმს

განუჩინოს ნაირ მოკვდავს

ნაირი ბედი,

ზოგსა ლხინი, ზოგს მწუხარება,

ზოგს ლაშქრობა,

ზოგს განზრახვა,

ზოგს აღსრულება.

მარვალტანჯული ჩვენი ტომის, დღეის დღისამდე

მრავალტანჯული ჩვენი ტომის

ვაჟაკებს კიდევ

ეჭირვებათ უბედურება?

ვაგლახ! ვაგლახ!

დიდსა გლოვას და მწუხარებას განუმზადებს

დანაიდებს ტინდარეს ქალი.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

საბრალობელო, ეწუხვარ შენდა, და ვიზიარებ

შენს მძიმე ზვედრსა,

განჩინებულს ფუჭად ეგოდენ.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ო, დედავ ჩემო, მეომართა ჯგროს ვხედავ აგერ!

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ქალღმერთის წულო, ბავშვო ჩემო, აქა ხარ შენა...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მონებო, კარებს ნუ დამიხშობთ, დამმალეთ სადმე.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

რას გარბი, შვილო?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

აქილევსის ხილვა მრცხვენია.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

და რათა მერე?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ამ ბედკრული ქორწილის გამო.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მოკრძალებიაში ამ მძიმე ჟამს არარა ჰყრია,
რაღვან, გახსოვდეს, საქმე გახლავს ღია უღირსი.

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

ლედას ასულო, ო, ბედშავო!..

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მართალს იძახი!

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

რა ყვირილი აქეთ არგოსელებს?

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ყვირილი? მითხარ...

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

ასულს ითხოვენ...

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ავს მაუწყებს ეგ შენი სიტყვა.

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

ასულს ითხოვენ შესაწირად.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ოჰ... ხსნა არ არის?

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

ბრბოის ცოფს თავად ძლივს დავუსხლტი...

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

როგორ თუ ძლივსა?

ა ქ ი ლ ე ვ ს ი

ჩაქოლვა სურდათ ჩემი.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ასულს გამოესარჩლე?

აქილევესი

გამოვესარჩლე.

კლიტემნესტრა

ჩაქოლვით ვინ გემუქრებოდა?

აქილევესი

სრულად ელინნი.

კლიტემნესტრა

თან არ გახლდნენ მირმიდონელნი?

აქილევესი

პირველ მათ მიმტრეს.

კლიტემნესტრა

ვით გიშველო, ვაიმე, შვილო!

აქილევესი

ქორწილი ავად გამიხსენეს.

კლიტემნესტრა

შენ რამოუგე?

აქილევესი

არ დაემობ-მეთქი საცოლეს ჩემსა.

კლიტემნესტრა

მართალიც გითქვამს.

აქილევესი

ის ხომ თვით მამამ გამირიგა.

კლიტემნესტრა

იხმო არგოსით...

აქილევესი

გარნა ბრბოის ხმა ვერ დავაცხრე.

კლიტემნესტრა

ბრბო ღრმო და ყრუა.

აქილევესი

მანინც დაერჩები თქვენთან.

კლიტემნესტრა

ბრბოსთან ვით შეძლებ ბრძოლას?

აქილევესი

იარაღასხმულს ხედავ ლაშქარს?

კლიტემნესტრა

მძლეძი იყო სულით!

აქილეესი

ვიღონებთ რასმე.

კლიტემნესტრა

გადურჩება ასული დანას?

აქილეესი

ვიღრე ცოცხალ ვარ, გადურჩება.

კლიტემნესტრა

ვინ მივა მასთან?

აქილეესი

მოვა ჯარი და ოდისეესი.

კლიტემნესტრა

სისიფოსის ძე?

აქილეესი

სწორედ ის.

კლიტემნესტრა

ჯარის სურვილით, თუ თავის ნებით?

აქილეესი

თავისი ნებით.

კლიტემნესტრა

ოჰ, ბოროტი ნებაა ეგე!

აქილეესი

მაგრამ მე აქ ვარ...

კლიტემნესტრა

ძალმომრეობით ხელყოფს ქალსა?

აქილეესი

ვაგლახ, რომ სწვდება ქერა თმაში.

კლიტემნესტრა

ვაჰ, რა ვიღონო!

აქილეესი

მწედ ეყავ ასულს.

კლიტემნესტრა

მაგრამ სიკვდილს ვით ავარიდო.

აქილევესი

სწორედ ეგ უნდა მოვიფიქროთ...

იფიგენია

მისმინე, დედა!

აწ შეიგონე თქმული ჩემი და ნულა ყველარი
მეუღლეს შენსას, მასაც უმძიმს ჩვენი ვარამი.
მოკეთუობით გულსავსეა ჩვენი სტუმარი,
მაგრამ ასევე ჩვენაც გემართებს გონიერება,
რომ იგი მსხვერპლად არ მიუვგდოთ გავეშებულ ჯარს.
მე ყოველივე განვიცადე, მისმინე, დედა.

ვეჭვობ, რომ სიკვდილს გადაურჩე; მწადიან კია,
არ მომეძალოს სულმდაბლობა უმძიმეს ჟამსა.

აწ მინდა ვითხრა, რას იტყვიან ჩვენზე, დედაო.
სრულად ელადას მოუპყრია დღეს ჩემკენ თვალნი.
რომ ჩვენ გაუეხსნათ გზა ზომალდებს ფრიგიისაკენ,
რომ დაისაჯონ ბარბაროსნი, ქალთმტაცებელნი.
რომ ხელი ვერ ჰყონ სატაციოდ დიად ელადას,
რომ თვით პარისმა ზღოს ელენეს წარტყვევინათვის.
მე ვიღუპები, რომ ვიცოცხლო სათნოებისთვის
და თავისუფალს ვიგულეებდე ელადას ჩემსას.
სიცოცხლეს რისად გაუფრთხილდე, რისად ვიშიშო.
არ მხოლოდ შენთვის – სამშობლოსთვის მშობე, დედაო.

ოდეს ვაეკაცნი ათასობით ფარებს ისხამენ,
ასევე სხვანი ნიჩბის ტარებს ჩასჭიდებიან,
რათა სამშობლოს შემგინებელ მტერს ზედ შეაკვდნენ,
ვით დაეაბრკოლო მე ისინი ჩემი სიცოცხლით?
არ ვარ მართალი, თუ სამართალს წინ აღუედგები.
ან მარქვი, ჩემთვის – ქალისათვის, რად შეებრძოლოს
ერთი ვაჟკაცი ამოდენა არგოსელ ლაშქარს,
როდესაც ქალთა მთელი ჯგირი ერთ კაცად არ ღირს.
ეგეც არ იყოს, სხეულს ჩემსას თუ არტემისი
მოითხოვს მსხვერპლად, ვით ვეურჩო მოკვდავი ქალღმერთს?
თავს აღარ ვიცავ, სხეულს ჩემსას ვწირავ ელადას.
დამდეთ ზეარაკად, დაანგრეთ ტროის კედლები
სახსოვრად ჩემდა, მოიპოვეთ თქვენ გამარჯვება.
ხამს, ელინებმა განუჩინონ წესნი ბარბაროსთ.

გუნდის წინამძღოლი

ო, რა ღირსებით აღსავსეა შენი არსება,
და რა უღირსი – განჩინება ბედისწერისა.

აქილევესი

ღმერთებს რომ ექნათ, ო, ასულო აგამემნონის,
ბედნიერს მყოფდნენ მე ისინი ამ ქორწინებით.
ხარ საშურველი ელაღისთვის, ელადა – შენთვის.
ღირსნი არიან ეგ სიტყვანი სამშობლისა,
წინ არ აღუდექ შენ სულმოკლედ ღვთის განჩინებას

და ზედრად იღე არჩევანი მკაცრი სიკვლის.
ყველაზე მეტად დღეს მწადიან შენი ცოლობა.
რა შევიცანი სათნოების შენის ბუნება.
მომაყარ ყური: მსურს გავირჯე შენს სასიკეთოდ
და შეგიფარო სახლსა ჩემსა და ვფიცავ თეტისს,
ხელს დამრევს სევედა უსაშველო თუ ვერ დაგიხსნი
და დანაიდებს მიგცემ უღვთო სიკვდილისათვის.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

აბა, რა მეთქმის გარემოცულს ეგეთი ზრუნვით,
მაგრამ ტინდარეს ქალიც კმარა, ვისი ტანისთვის
ატყდა მამრთ უღელტა ამოდენი; ნურც შენ, სტუმარო,
დაიღუპები ჩემთვის ფუჭად, ნურც სხვას დაღუპავ,
ელადის ხსნისთვის მეც მზადა ვარ – ვით შემიძლია.

ა ქ ი ლ ე ე ს ი

შენს სათნოებრივ ეგეოდენ გაბედულებას
ვერ დავიზრახავ, ღირსეულად განსჯი, ასულო.
მაგრამ ეგების ჩაუფიქრდე მძიმე არჩევანს
და ეგ განზრახვა უმკაცრესი გადაიფიქრო?
თუ გირჩენია რჩევა ჩემი, იცოდე მაშინ
აბჯარასხმული მიუღდეგი ბომონს კუთხეში
და უმალ, ვიდრე ხელს გახლებენ, აღვეკუთ სიკვდილსა.
ჩემი ნათქვამი დაიხსომე და როს ბომონთან
დაგემუქრება გაბასრული დანა სიკვდილით,
შენს დაძახილზე შევაჩერებ საშინელ საქმეს.
მე იქ ვიქნები აბჯროსანი ჯარით მოსული
და ერთი წამით თვალს სახილველს არ მოვაშორებ.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ო. დედაჩემო, ეგრე უხმოდ დასტირი ასულს?

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ნუთუ მიზეზი ტირილისა არ მაქვს უბედურს?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

კმარა... გულს ნუ მტკენ. ამისრულე ოდენ, რაც ვითხრა...

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

თქვი, აგისრულე... მშობელს ნურას დაყვედრი, შვილო...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

არცრა შეიჭრა, დედავ, თმები ნიშნად გლოვისა,
არცარა ტანი შეიმოსო შავი პეპლოსით.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

აბა, რას ამბობ, განწირულო ჩემო გოგონა!

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

გლოვა ამცდება, ილორძინებს დიდება ჩემი.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

დასატირებლად შენს საფლავზე ნუთუ ვერ მოვალ.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ვერა, რამეთუ არ მექნება საფლავი, ღედა!

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

სად გაგონილა უსაფლავოდ მიცვალებული?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მე ზეესის ასულს დავეკმევი ღვთიურ ბომონზე...

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ოი, მენიშნება ეგ სიტყვები, ასულო ჩემო!

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

უსაყვედუროდ კვადები, ღედავ, ელადისათვის.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

რას დაუბარებ, რა გადავცე შენს ძმასა და ღებს?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

არ დაიდარღონ, არ ჩაიცვან შავები ჩემზე.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

შენი ალერსი, სურვილები მათ არ გადავცე?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

კარგ ბელს ვუსურვებ... ორესტეს კი - დაეაჟაკებას.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

გადაეხვიე შენს ძამიკოს უკანასკნელად!

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

შენ ხომ ბოლომდე მიერთგულე, როგორც შეგეძლო.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

არგოსს ჩასულმა ჩავიტანო შენი სალამი?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ჰო, ნურც მამაჩემს შეიძულებ, მეუღლეს შენსას.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ოჰ, არ ასცდება მას სასტიკი ზიზლი, მტერობა.

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მშობლის ხელით ელადა მკლავს და არა მამა.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ტყუის ატრევისის ნაშიერი, რიოში ეგე!

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ვინ შეახლება, როცა თმებში ხელს ჩამაელებენ?

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მე დაგიდგები გვერდით, შეილო...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ეგ არ ეგების!

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მაგრად ჩაგჭიდებ ხელს კაბაში...

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ო, დამიჯერე! –

უმჯობესია ეს შენთვის და ჩემთვისაც, დედა!

არავინ მეფის ამალიდან არ შეახლება,

მარტოს დამცემენ არტემიდეს ჭალაკში დანას.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ოპ, მიხვალ შეილო?..

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

მივალ, დედა... სამარადისოდ...

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მაშ, ტოვებ დედას?

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ეტოვებ, მაგრამ არ მიძღვის ბრალი.

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

ოპ, შეიცადე!..

ი ფ ი გ ე ნ ი ა

ამაოა უკვე, გოდება...

თქვენ კი, ქალწულნო, აღავლინეთ ღოცვა მზურვალედ,

სძღვენი თქვანი თქვენს არტემისს, ასულს ზევისა.

ჩემი ხვედრისთვის, დღეგრძელ იყვენ და ნაიღები!

დააგზნეთ ცეცხლი, გადმოღვარეთ პროქიტებიდან

განსაწმენდელი ზეთი... ხოლო მარჯვნივ სამსხვერპლისა

დადგეს მამა და... მე, ვითარცა მხსნელი ქალწული,

დავეწინდები ჩემს ელადას ჩემი სხეულით.

მეოთხე სტასიმონი

იფიგენია

სტროფი ა

მაშ, წამიყვანეთ ილიონის
და ფრიგიის დამამხოველად,
მინდვრის ყვავილთა
გვირგვინებით შემიმკეთ შუბლი,
მიმაახლეთ ღვთიურ ჩქერალებს.
მოაწყდით ტაძარს არტემისისა,
ტაძარს ზენაარ არტემისისა.
მოდით, ნეტარი არტემისის ბომონთან, მოდით!
დაჰკრავს ჟამი და სამსხვერპლო სისხლით
განვიბანები,
ორაკულის ბრძანებისაებრ.

ანტი სტროფი ა

ო, ღედაო, ღედაუფალო!
ვერ იხილავ ცრემლს ჩემს თვალებზე.
წმიდა საწირავს არ შეჰფერის ცრემლების ფრქვევა.
ჰეი, ასულნო,
შემოგროვდით ქალკიდის პირად
და არტემისს ამცნეთ სიმღერით,
თუ ვით ამაღლდა შუბების ტყე
ჩემის წყალობით
ქარაფოვანი ავლისის წყლებში.
ო, ღედუღეთო,
ტკბილო მიწავ პელასგიისა
და შენც, მიკენო, აღმზრდელო ჩემო!

გუნდი

ეს... შენ მოუნძობ
პერსევსის ქალაქს,
აღშენებულს კიკლოპთა ხელით?

იფიგენია

განსადიდებლად ელადისა დავბადებულვარ,
მისთვის სიკვდილსაც არ დავიშურებ.

გუნდი

არ მიგატოვებს შენ ღიღება ამიერიდან.

იფიგენია

იო, იო!
გემშვიდობები,
საქორწინო ჩირალო ჩემო,
ცეცხლო ზეესისა, სხვა სიცოცხლეს,
სხვა ცეცხლკერიას განმიშაადებს წერა ბედისა.
გემშვიდობები, ნათელო ჩემო.

გუნდი

სტროფი ბ

იო, იო!

აპა, იხილეთ ილიონის

და ფრიგის დამანგრეველი.

ვით მოვალს იგი გვირგვინით შუბლზე

დაპყრებული ნაკურთხი წყლებით.

მალე ბომონს ღვთაებისა

გაღებავს სისხლი,

ტურფა სხეული რომ გარდმოაქცევს

უწყვალ დანით ხმაჩაზშობილ ნაზი ყელიდან...

ოჰ, მამისეულ საღვთო წყლებით განბანენ მერმე...

ესე სწაღია აქაველ ლაშქარს,

ილიონისკენ წარმატებით რომ გაილაშქროს.

ანტი სტროფი ბ

ო, არტემისო,

ზეესის ასულო,

უნეტარესო,

შეამსუბუქე ო, დედუფალო, ჩემი შეწირვით

მოკვდავთა ზეედრი, ფრიგთ ქვეყანაში

ელინთა ჯარი

შემოაწყვე ძნელმისადგომ ტროის გალაენებს.

შუბით მოიმკოს აგამემნონმა

ქების გვირგვინი ელაღისათვის

და თავსა ედგას

დაუჭკნობლად მრავალჟამიერ!

ექსოლოსი

მაცნე

ჰე, კლიტემნესტრა, ნაშიერო ტინდარეისისა,

გამომეზრახე, გამობრძანდი სახლიდან გარეთ!

კლიტემნესტრა

შენი ხმა მესმა, მეძახოდი... და მეც აქა ვარ,

გული მიჩქროლავს ავბედითად და შიში მიპყრობს.

რისთვის მომიხმე, მარქვი, ხომ არ მოგიტანია

რამე ამბავი...

მაცნე

ღიახ, შენი ასულისათვის

ამბავი ღია საკვირველი მომიტანია...

კლიტემნესტრა

მარქვი ყოველი დაწერილებით, დაუყოვნებლივ.

ო, დედუფალო, ყოველივეს მოგიტხოვრებ წერილად,
 თავით ბოლომდე, უცაბედად მეხსიერებამ
 თუ არ მიმტყუნა, ანდა ენა თუ არ წამერთვა.
 რომ ქალი შენი არტემისის, ზევისის ქალწულის
 ყვავილნარიან ჭალაკებში შე მივიყვანე,
 იქ შეგვეგება აქაველთა უშქარი ჯარი
 და ბრბო დიდძალი, კილით-კიდე შემოგროვილი.
 აგამემნონმა რა იხილა, მსხვერპლშესაწირად
 წმიდა ჭალაკზე მომავალი ასული თვისი,
 სახეზე მჯილით მოიფარა წამოსასხამი,
 უკუშებრუნდა და აღმოხდა კეთილი მწარე.
 მაგრამ ასული მიუხელა მშობელს სათუთად –
 ნუ დარღობ, მამა, არ გიმძღვისო ბრალი ამაში,
 ჩემმავე ნებამ გადაწყვიტა ეს ყოველივე
 და ამგვარ ხვედრის არჩევანი ჩემი არისო.
 შემიწირია მამულისთვის სიცოცხლე ჩემი,
 სრულად ელადას ტკბილ-მშობლიურს ვუძღვენო თავი.
 ამირჩევია ჩემივ ნებით საღვთო ბომონი,
 დე, აღსრულდესო ნამისნევი ორაკულისა.
 თქვენ ყოფილიყოთ ბედნიერნი, დე; გამარჯვება
 ვითარცა ჯილდო, დაგეწინდოთ შინ დაბრუნებულთ,
 მე კი აქ ნუვინ შემეხება არგველთაგან –
 თვით გავიწვდიო სამსხვერპლოზე კისერს მორჩილად.
 რა ეს თქვა, სივრცე შეარყია ბრბოის ყვირინამ,
 სათნო ასულის სიამავეთი გაოცდა ყველა.
 შუარე მდგარმა წესთგამრიგე ტალთიბიოსმა
 წესრიგისათვის მოუწოდა აზვაეებულ ბრბოს.
 ამოაშიშვლა ქარქაშიდან კალქანტმა ხმალი
 მოვარაგებულ კალათებთან დასდო უჩუმრად
 და მერმე ასულს მიუახლა, დასდგა გვირგვინი.
 ბორიალობდა ბომონის წინ პელეგისის ვაჟი,
 ნაკურთხი წყალით ასველებდა ლამაზ კალათებს,
 თან ავედრებდა ქალღმერთს ესრეთ: – ჰოი, ქალწულო,
 ზევისის ასულო, ღვთიურ შუქს რომ წყვდიადზე განფენ,
 იწირე ესე საწირავი, რომელსაც გწირავს
 ლაშქარი ჩვენი და ხელმწიფე აგამემნონი, –
 უმწიკლო სისხლი ბროლის ყელით გარდმოქცეული.
 გზა უზიფათო დაუბედე ზომალდებს ჩვენსას,
 და მოგვეც ძალი, დაეაჩოქოთ ტროა შუბებით!
 თავი დაედო აგამემნონს და სრულად ლაშქარს...
 ქურუმმა ლოცვა აღასრულა, აღიღო ხრმალი,
 თვალთ მოზომა თვინიერი მსხვერპლის კისერი.
 ოჰ, მე იქ ვიდექ, სახილველმა წარმიღო გონი...
 და სააკებდოდ ჩამოვარდნილ ყრუ სიჩუმეში
 ანაზღუელად საკვირველი გაისმა ჩქამი,
 ავიღე თავი... აღარ ჩანდა აღარაფერი.
 ხმა წასკდა ქურუმს და ლაშქარზე განივრცო ექოდ...

ზმა იგი თითქოს იყო ღვთისა... სხვა თავად ვნახეთ,
და რაიც ვნახეთ, იმ ხილულის ახლაც არ მჯერა,
ოღონდ ხილული ჭეშმარიტად საკვირველ იყო:
ბომონის კილით გართხმულიყო ფური ირემი
და მოცახცახე სხეულიდან სდიოდა სისხლი.
ჟამსა მას ქურუმს სიხარულის აღმოხდა სიტყვა:
ჰე, აქეველთა ჯარებო და ჯარის სარდალნო,
თქვენ დაინახეთ თუ ირემმა, მთას მორონინემ,
ვით გაუწვდინა დასაკლავად ბომონს კისერი.
თავად ქალღმერთმა არ შებღალა სისხლით სამსხვერპლო,
საღვთო ტარიგით გზა გაგვიხსნა ილიონისკენ
და ქარკეთილი დაგვიბედა გზათ გასრულებად.
ჰე, ზღვაოსანნო, მამაცურად გაისარჯენით,
ყველა საომრად მოემზადეთ და სამამაცოდ
და ნავ-ხომალდებს მიაშურეთ, უნდა დაეგადოთ
ავლისის კლდენი, ეგეოსით ზღვა გაეასრულოთ.
რაჟამს ტარიგი ჰეფესტოსის აღმა დანავლა,
ქურუმმა ლაშქარს დაულოცა დაბრუნების დღე.
მე კი ხელმწიფემ გამომგზავნა, რათა ღმერთთაგან
ასულის შენის შეწყენარების ამბავი მეთქვა,
რაც სასახელოდ აღესრულა ელადისათვის.
დასტურ გიამბობ ყოველივეს და არ ნაჭორად, –
ღმერთებმა ცხადლეფ აღიყვანეს შენი ასული;
ნუ იტანჯები, მეუღლესაც ნუღარ ემღერი,
სასოწარკვეთილთ უსასოოდ არ დატოვებენ
მაღალნი ღმერთნი და მზე იგი მწუხრეულ ღღისა,
შენი ქალისთვის ჩამავალი, კვლავ აღმოხდების.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

ო, ვითარ ეხარობ ამ უწყებით, რომ მეფის ასულს
ღმერთთა მაღალთა საუფლოში დაუღევს ვანი!

კ ლ ი ტ ე მ ნ ე ს ტ რ ა

მართლა ღმერთების ნადავლი ხარ, ჩემო გოგონა?
საით გეძახო? საით მოგნახო?
შენამდე აღწევს სიტყვა ჩემი თუ ქარდაქარობს?
ნუგეშინი ვინ მცეს მწუხარებს?

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

აგერ, გვეახლა თავად მეფე აგამემნონი,
იგი დასტურჰყოფს თქმულ-გაგონილს თვისის ნათქვამით.

ა გ ა მ ე მ ნ ო ნ ი

ო, ღედოფალო, ბედნიერგვეო ასულმა, ვისაც
ამიერიდან ღმერთთა შორის დაუღევს ვანი.
ხელი მოჰკიდე ჩვენს პატარა ბოკვერს ლომისას
და წაიყვანე. დადგა ჟამი დავიძრათ ზღვებით.
იყავ ბედნიერ! გამარჯვებით შინ ჩამოგსელოდე
ტროადან, ხოლო შენაც მრთელი შინ დამხვედროდე.

გუნდის წინამძღოლი

სვებედნიერად მიგელწიოს ფრიგიის მზარეს, ატრეესის ძეო,
შინამც ბედნიერ მოსულიყავ,
დიდების დავლით მოსულიყავ შორი ტროადან!

თარგმნა გიგლა სარიშვილმა

ბაქსონის მხეველები

მოქმედი პირნი:

დიონისე	მსახური
გუნდი	მაცნე
ტირესია	მეორე მაცნე
კადმოსი	აგავე
პენტეესი	

აროლოგოსი

დიონისე

მე, დიონისე, ზეესის შვილი, მივადექ თებეს,
სადაც ასულმა კადმოსისამ, დედა სემელემ
მოილოგინა და დამბადა მეხისტეხაში.
აწ შემიცვლია ღვთაებრივი, უკვდავი სახე,
მოკვდავთა აღით მოვევლინე დირკეს წყაროსთვალს,
ისმენეს ჭალებს, სადაც დედა განგმირა მეხმა.
ეხედავ მის საფლავს, აკვამლებულ ნასახლარს ეხედავ:
კვლავ ღვივის ცეცხლი, ზეესის ცეცხლი ჯერ არ დამცხრალა;
ჩანს, არ დამცხრალა ჰერას რისხვაც სემელეს მიმართ!
დიდება კადმოსს, შეუვალი ადგილი ესე
თვისი ასულის საწმიდარად რომ განაკრძალა!
მე კი, მოსულმა, ოქრომრავალ ლიდიის ქვეყნით,
ვაზის მტევენებით დავამშვენე ეს არემარე.
გადმოვიარე არაბეთიც, მთელი აზია,
მლაშე ზღვის პირას გადაშლილი, სადაც ელინნი
უცხოთა მოდგმას შერევიან და მალა ცისკენ
თვალ შეუდგამი გოდოლები ზეალემართავთ.
იქ დავაწეხე ფერხისაი და საიდუმლო
ღღეობა, ვინმლო გაცხადებით ვეხილე მოკვდავთ.
უკანასკნელად მოვიხილე ელინთა მიწა
და აქ, თებეში, ირმის ტყავი მოვასხი თვისტომთ;
ხელთ მივეც თირსო, ჩემი შუბი სუროხვეული,
და ჩემეული შმაგი ხმებით ავაყიყინე.
გამიბოროტდნენ დედისდანი, არ დაიჯერეს,
რომ თავად ზეესმა გამაჩინა მე, დიონისე;
ცილი დასწამეს დედაჩემსაც – სემელემ თითქოს,
ვიდაც მოკვდავთან სამარცხვინოდ შეუღლებულმა,
ზეესს დააბრალა საიდუმლო თვისი ნაყოფი
(ასე ერჩიოს თითქოს კადმოსს ქალიშვილისთვის!)

და იმიტომაც მოიკლავ ზევსისევე ხელით.
გავშმაგდი მაშინ და შეშლილნი იგი ასულნი
პალატთა გარე გამოვასხი, მთებში ავყარე,
იქ დაეასახლე და შევემოსე ძალისძალათი
ირმის ტყავეებით, ნიშნად ჩემი ორგებისა.
არეინ დავინდე, ვინც კი იყენენ კადმოსიანნი
ქალთა ჯილაგის, აღუერიე გონება ყველას.
იქ, კბოდეებზე, შერეულნი კადმოსის ასულთ,
უჭერქვემონი ფიჭვთა ქვეშე შეფარებულან.
უნდა შეიგნოს ამ ქალაქმა, რომც არ უნდოდეს,
რას მოასწავებს უარყოფა ჩემი ბაკობის.
მე, დიონისე, ზევსის შვილი, უკედავი ღმერთი,
მოკედავთა მოდგმას მოვევლინე, რათა დავიცვა
წმიდა სახელი დამეხილი დედანემისა.
ჟამგარდასულმა პაპაჩემმა, კადმოსმა, უკვე
თვისი ასულის ვაჟს უბოძა ძალაუფლება;
ახლა პენთეესი მეტოქება და ღმერთს უარმყოფს,
არ მიღვრის საღვრელს და ლოცვებში მე არ მახსენებს.
მაგრამ სულ მალე მოვალს ჟამი და დაუუმტკიცებ
მას და თებელებს, რომ მე ზევსის ნაშიერი ვარ!
მერმე კი გავსწევ სხვა მხარისკენ და თუ პენთეესი
ჩემს არყოფნაში ჯარებს შეპყრის, რომ ჩამორეკოს
ბაკხი ქალები იმ მთებიდან, სადაც ავლალე –
მენადებიითურთ დაებრუნდები და ბრძოლის ცეცხლში
თებეს მკვიდრთაგან არ დავარჩენ ცოცხლად არავის!
ამად ვიცვალე ღვთაებური, უკედავი არსი
და კაცებრივად ფერნაცვალნი გამოვინდი თებეს.
უპა, დიაცნო, ვინც დასტოვეთ ლიდის კოშკი,
წმიდა ტმოლოსი, ჩემნო დასნო, ვინც წამოვასხით
უცხოთესლთაგან და შეგრაცხეთ თანამგზავრებად –
დაპკათ დაფდაფებს, ფრიგიელთა მქუხარე საკრავს,
დედა კიბელემ და მე თავად რომ გაგინინეთ!
სამეფო სახლ-კარს პენთეესისას უარეთ ირგელივ,
რათა წარუღოთ ყურთასმენა კადმოსის ქალაქს.
ახლა ბაკხებთან კითერონის ფერდობებისკენ
გავეშურები, რომ ჩავება მეც ფერხულეებში.

პ ა რ ო დ ო ს ი

გ უ ნ დ ი

ს ტ რ ო ფ ი ა

აზიის მიწა დამიგდია,
წმიდა ტმოლოსით მოვიჩქარი,
რათა ბრომიოსს, მოგრიალეს,
მივაგო ტკბილ-მწარე საშრომელი –
„იპეის“ მქუხარე ძახილით
დიონისე ვადილო!

ანტისტროფი ა

გზაზე ვინა დვას, გზაზე?
ჭურჭეშ ვინა ხართ? გაირინდეთ!
წმიდად ღაიკრძალეთ ბაგენი,
წესისამებრ იდუმეთ!
მარადის სადილებელ
დიონისეს ვადიდებ!

სტროფი ბ

ნეტარ ხარ, მოწმინდარო, ნეტარ,
ღიად ნასრულობას წილნაყარო,
ცხოვრებას წმიდად განიკრძალავ,
ღვთაებისად სულის შემწირველო!
მთათა შინა ბრომიოსს თანაურბი,
ღვთიურ განწმედათა მომურნეო!
ღედა კიბელეს წესებს აღუსრულებ,
ნართეკის კვერთხის მაღლად მქნეველო!
თავზე სუროს გვირგვინად იწნავ,
მარადის დიონისეს მხლებელი!
ეპა, ღიაცნო, ეპა, ღიაცნო,
ღიაცნო ბაქხოსის მოდასენო,
რომელნი ფრიგიის მთებიდაღმე
ყრმა დიონისეს მიუძღვებით
წიაღიან, მშობელ ელაღის კენ –
მოგრიალე ბრომიოსს!

ანტისტროფი ბ

მიდგომილ ასულს ნაყოფი ეღვა
მომლოდინეს საღმობის ჟამისა –
ოღეს ზეგარდმო მეხისტეხით
უჟამოდ აშობინა ზეესმა.
ღა მერმე მეხით ღაფერფლილი
ღეღა განურიღა საწუთროს.
უჟამოდ ნაშობი კრონიონმა მიირქვა,
სა შოდ თვისივე თეძო განურიღა,
ოქროს კინძებით შიგ მიიკრა
ჰერასაგან ფარულად.
მერმე მოირების განგებით
ზეესის თეძოდან მერედ იშვა;
გვირგვინად გველები შემოაწნეს
ღმერთს ხარისრქებიანს.
მის კვალად იწნავენ თმებში მენადები
გვირგვინს ესევითარს.

სტროფი ბ

თებო, სემელეს გამზრდელი,
სუროს გვირგვინი შემოიწან,
მოირთე ურთხელის მარადი სიმწვანით,

ბაკხისეულ ხმაზე აყიყინდი!
მუხის და ნაძვის რტობით მოირთე,
მოისხი ირმის ხატულა ტყავი,
უფრორე ფიჩვი სპეტაკებწვიანი,
შმაგი ნართეკის პყრობად განიწმინდე,
რათა ეყიყინათ ბაკხური „ეპეი“.
მერმე შლეგანმა სატირებმა
დედა ქალმერთისგან საჩუქრად მიიღეს,
ხელთ იყრეს იგი დაფდაფები
და სამწელიწდეულ ქორუმებში
დიონისეს სალხენად აქუხეს.

ეპოღოსი

ოჰ, ტკბილი ეამი, სანეტარო!
ტანზე ირმის ტყავი შეგემოსა,
ბაკხობის წმინდა სამოსელი.
ლიდიის მთებში მიზბოდი, მიზბოდი,
დამაშვრალი მიწად ეცემოდი,
ტყიურ ნადირთა მონადირეს
უმი ზორცი მოგშიებოდა!
წინამძღოლის ძახილი ჩაგესმოდა:
„ეპეი, ბრომიოს! ბრომიოს, ეპეი!“
აჰა, რძის ღვარი ეღვრება მიწას,
ფუტკრის ნექტარი და ღვინო მოსჩქეფს,
ტბილსურნელოვანი იწვის საკმეკელი,
ბაკხუსს ხელთ უყყრავ კვარი მოგიზგიზე,
ნართეკის კერთხი მალლა აღუმართავს
და ფაფარაყრილი ფერხულად მოუხმობს:
„ბაკხო ქალებო, მოვედით, მოვედით!
ლიდიის ოქროვან წყალში განბანილნო,
დაფდაფთა გრიალზე დიონისეს უმღერეთ,
ყიყინით ადიღეთ ღმერთი მოყიყინე!“
ოდეს სალამური, წმიდა საყრავი,
ღვთაებრივ ხმაზე გაიწკრიალებს –
მთებისკენ ეშურება, მთებისაკენ
გახელებულ დიაცთა დასი.
ვით კვიცი, დედის წინ მოკუნტრუშე,
ბაკხი ქალი ხალისით მიხლტის.

პირველი ეპისოდიონი

ტირესია

ჰეი, რომელი ხარ? გამოუხმეთ სახლიდან კადმოსს,
აგენორის ძეს, ვინც დასტოვა ძველი სიღონი
და თებე-ქალაქს გალაჟანი ვინც შემოავლო!
ეახლოს ვინმე და აცნობოს, რომ ტირესიას
მისი ნახვა სურს. თავად უწყის, რისთვის მოვსულვარ,
რა საქმე მივის მე, პერიკაცს, ჩემზე უხნესთან:

ხელთ ვიპყრათ თირსო და მოვისხათ ირმის ტყავები,
ჭალარა თავი ნორჩ სუროთი დავიგვირგვინოთ!

კ ა დ მ ო ს ი

ქერიფასო ჩემო, ხმაზე გიცან, რა შემომესმა
პალატა შიგან ბრძნული სიტყვა ბრძენი კაცისა.
აბა, მეც მოველ შემოსილი ღმერთის სამოსით,
რაკი შეგვეფერის განვადილოთ ღღეს ღიონისე,
ღმერთქმნილი ვაჟი დამეხილი ჩემი ასულის.
მაშ, წინ გამიძებ, ტირისიავ, მოხუცი მოხუცს!
ბრძენი ხარ, იცი, სად გაიბმის შმაგი ფერხული,
სად უნდა დაედგეთ და ვარხიოთ ჭალარა თმები.
ნუმც დავიღლებით თირსოს კვერთხის მიწაზე ცემით,
წარხლეს სიბერე...

ტ ი რ ე ს ი ა

ბურო კადმოს, მეც შენთანა ვარ,
მეც ჭაბუკური გახელებით კესწრაფი ფერხულს.

კ ა დ მ ო ს ი

აბა, ვიჩქაროთ, გავაქროლოთ მთისკენ ეტლები!

ტ ი რ ე ს ი ა

ეტლებით სრბოლა არ ეგების ბაკხის ზეიმზე.

კ ა დ მ ო ს ი

მაშ, შენ წამიძელ, მიწინამძღვრე მოხუცმა მოხუცს!

ტ ი რ ე ს ი ა

დათქმულ ალაგას მალე მივაღთ ღმერთის შეწვენით.

კ ა დ მ ო ს ი

მხოლოდ ჩვენი ორნი ჩაგებმევით ბაკხურ ფერხულში?

ტ ი რ ე ს ი ა

მხოლოდ ჩვენ განესჯით გონიერულად, ცდებიან სხვანი.

კ ა დ მ ო ს ი

ნულარ ვაყოენებთ. აბა, მოდი, ხელი ჩამჭიდე.

ტ ი რ ე ს ი ა

პა, ჩემი ხელიც, მომაშველე შენი მარჯვენა.

კ ა დ მ ო ს ი

მოკვლავი კაცი არ გარდავალ უკვდავთა ნებას.

ტ ი რ ე ს ი ა

ღმერთებს ნუ განუჩხრეკთ – წინაპართა ჩვენთა ანდერძი
ისე ძველია, ვით დრო-ჟამი დაუსაბამო,
და კერრა სიტყვა კაცებრივი მას ვერ გარდაცვლის.

თუნდ გახლდეს სიბრძნე, მოხვეჭილი ღრმა საუნჯიდან.
გამკიცხვენი ალბათ, რომ ასაკი არად ჩაეგდე
და სუროს გვერგვით ფერხულის კენ მივეშურები.
მაგრამ ბერიკაცს ჭაბუკისგან არ არჩევს ღმერთი,
ოდეს ფერხულში ჩაებმიან მოფერხულენი –
მზად არს მიიღოს ყველასაგან ღირსი პატივი.

კ ა დ მ ო ს ი

რაკი მზის თვალი არ გინათებს, ბრძენო მოხუცო,
მენდე, მოგითხრობ ყოველივეს, რაც იქ მოხდება.
აგერ, პენთეესი მოიჩქარის სასახლისაკენ,
ექიონის ძე, ვისაც ტახტი დაუთმე ჩემი.
შეშფოთებულა, რა სიახლეს გაგვიმხელს ნეტავ?

პ ე ნ თ ე ს ი

თებეს მიწაზე შემოქცეულს უცხო თემიდან
ქალაქში დამხვდა უჩვეულო, ავი ამბები.
პალატებიდან გაკრეფილან ჩვენი დიაცნი
და მაცთუნებელ, ყალბ დღეობებს მართავენ მთებში;
შმაგი ფერხულით თაყვანს სცემენ ღმერთს ახალბედს,
ღმერთს, დიონისედ სახელდებულს აქიდებიან.
წინ უდგათ სავსე ლაგვინები, თანაც მალულად
მამაკაცების სარეცლისკენ უჭირავთ თვალი.
ჩანს, აფროდიტე უფრო მეტად შეყვარებით,
ვინემ ბაკხეესი. ვისაც მიეწვდი, შევიპყარ ყველა
და ხელშეხორკილთ მსახურები დაუღარაჯე.
ვინც გადაშირა, თავის დროზე მათაც მოერეკე –
ინოს, აგავეს, ვინც დამბადა ექიონისგან
და ავტონოეს, დედას ბედკრულს აქტეონისას
თმებით დავითრევე, გამოვახვევ რკინის ბაღეში
და დაუქარგავ ბოროტეულ ბაქობის ხალისს.
ამბობენ, ვიღაც უცხოთესლი მოსული თებეს,
ვიღაც გრძნეული და მჩხიბავი ლიდიეთიდან,
თავთუხისფერი კულულები მხრებს დაჰფენია,
ღვინისფერ თვალებს აფროდიტეს მადლით აბრწყინებს;
იკრებს ქალწულებს ყოველისმხრით და დღენიადაგ
დაუცადებლად ნასრულობის ბაღეში აქცევს.
ოჰ, ნეტავ მასაც მისწვდებოდეს ჩემი მახვილი!
ჩაკუნუშმებდი იმ გრუხუნა თირსოს კვერთხის ხმას,
ფაფარაშლილ თავს ფერხთა ქვეშე დაუგორებდი!
ამბობენ, თითქოს ღმერთი იყოს ის დიონისე,
თითქოსდა ზევსის ვრცელ ბარკალში გამოიშუშა.
მაგრამ ხომ ვიცით, რომ თვით ზევსმა დამეხა ბავშვი
დედასთან ერთად, ვინც დასწამა ცილი კრონიონს.
განა ამისთვის სარჩობელას ღირსი არ არის
ის თვითმარქვია, თავგასული გადამთიელი?
ამას რას ვხედავ! საოცრებავ! ბრძენ ტირესიას
ტანზე მოუსხამს ირმის ტყავი აჭრელებული,

ხოლო პაპაჩემს, ო, სირცხვილო! ხელთ თირსოს კვერთხი
დაუჭერია და ბაკობად გამზადებულა!
რა დაგმართინათ ბერიკაცებს! შეგ შლიათ გონი!
ჰე, კადმოს, ნუთუ არ მოიგლეჯე მაც სუროს გვირგვინს?
მითხარ, როდემდის გეჭირება ნართეკის კვერთხი?
შენ შეაცდინე პაპაჩემი, შენ ტირისია?
გინდა, თებელებს მოუვლინო ახალი ღმერთი,
რომ ფრინველებზე მკითხაობით და კვამლის ჭკრეტით
წილად გზედეს მეტი საზღაური. მხცეს უმადლოდე,
თორემ შენც მათთან იქნებოდი გამომწყვდეული –
ბაკხ ღიაცებთან, სიბილწე რომ შემოგვაპარეს.
წარწყმედილია ის ღლეობა, ის საღვთო სუფრა,
სადაც ღვინის სმას ღიაციც არ ეკრძალებიან.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ მ ღ ო ლ ი

ჰოი, რა სიტყვები ესმის ყურთა ჩემთა!
რად არ უფრთხი ღმერთებს, უცხო კაცო?
რად არ გეშინის კადმოსისა, მიწისშვილთა დამთესელის?
რად არცხვენ, ძეო ექიონისაო, მოღგმას შენსას?

ტ ი რ ე ს ი ა

ბრძენკაცს შეშენის საუბარი მჭევრმეტყველური,
ოდეს საგანი ღირსეული დაუცხ სათქმელად;
ხოლო შენ, პენთევს, გაგისარჯავს ამაოდ ენა –
სიტყვაძარჯვე ხარ, გარნა აზრი არ მოგდეს ბრძენის.
მხოლოდღა ენით მოქადული უგნური კაცი
მამაციც იყოს, ვერ ივარგებს ქვეყნის გამრიგედ.
შენ რომ დასცინე – ღმერთი იგი ახლად მოსული,
არ ძალმიძს თხრობად. ვით განითქმის ელადის მხარეს.
ორი ღმერთია, კაცთა მოღგმას რომ ასულდგმულებს:
ერთი – ღემეტრე; ღელა-მიწა, მშრალით მკეებავი;
მერმე მოვიდა ღიონისე, ვინც ყურძნის მტევანს
წვენი აღინა, განაჩინა ჩვენდა სასმელად,
რომ დაგვიამოს წუთისოფლის მწარე ენებანი.
ნეტარი ძილის მომგვრელია დამაშვრალთათვის,
იგი გვაეწვეს ყოველღიურ ტანვა-წვალებას;
თვით ღმერთი იგი ღმერთებისთვის იღვრება მსხვერპლად.
ხოლო კაცთათვის მომტანია დიდი სიკეთის.
ამასაც გეტყვი – მღაბიორებს მოუჭორიათ,
თითქოს ბარკალში ჩაეკეროს ზეესს ჩვილი ღმერთი.
ეს ზღაპარია, ნამდვილ ამბავს ახლა გაიგებ:
როდესაც ზეესმა ღიონისე, ახლადშობილი,
გამოარიდა მეხის ცეცხლს და ცად აიტაცა,
განრისხდა პერა, დაუპირა ძირს ჩამოგდება.
მაშინ კრონიდემ მოიკრიბა ზეესური ძალა –
ჭვირვალე ეთერს გამოპგლიჯა მცირე ნაწილი,
განაზრქო იგი, ღიონისეს ორანი შექმნა
და განრისხებულ ცის ღედოფალს მძევლად მიაართვა

ეს ასე მოხდა, მაგრამ ხალხმა, უბირმა ხალხმა,
რა ვეღარ შესწავდა საიდუმლოს, შეთხზა ზღაპარი,
თითქოს ბაკხევისი ზევისი თემოს გამოუზარდოს.
ამასაც გეტყვი: მისანია ახალი ღმერთი,
რაკი ბაკხური, ღვთაებრივი გახელების ჟამს
იღვიძებს ნიჭი მისნობისა; ოდეს შეაღწევს
კაცთა შიგანში ღმერთი იგი, მყის მომავალი
აღიხილება გონდაკარგულ მზერის წინაშე.
არესის ველზეც წილი უძევს, უწყოდე ესეც:
მისი მაღლია, რომ დამფრთხალი ჯარი ურიცხვი
გაურბის შუბებს და ერღვევა საბრძოლო წყობა.
მაღე იხილავ დელფოშიაც, პარნასის მთაზე,
ჩირადღნით ხელში მოხტუნაეეს, ბაკხისეული
რტოების მქნეველს, განდიდებულს მთელს ელადაში.
გონს მოდი, პენთევს! ნუ იქაღი ძაღმოსილებას,
კაცთა ნებაზე ბატონობის არ შეგწევს ძალი.
ნუ დაენდობი ჭკუას შენსას, არ მოგაცუნოს!
თებე-ქალაქში შემოუშვი ახალი ღმერთი,
ულვრიდე საღვრელს, თავს დაიწან სუროს გვირგვინი,
ხელთ იპყარ თირსო და ჩაები ბაკხურ ზეიმში.
არ მოვლენილა დიონისე ამ წუთისოფლად,
რომ ყმაწვილ ქალებს აარიდოს ეროსის ვნება –
ეს მათ ხელთაა: თვით ბაკხური გახელების ჟამს
თავს არასოდეს არ წაიხდენს ქველი ასული.
ხომ კარგად ვიცი, ვით გიხარის, რომ მთელი თებე
ქება-დიდებით იხსენიებს პენთევსის სახელს;
მაშ, მოხარულმა გააზარე ყრმა ღმერთის გულიც!
ახლა კი პენთევს, თუნდ დაგვიციო, მე და კადმოსი
მოვისხამთ სუროს და ჩაუდგებით მროკველთა წრეში;
ჭადარანი ვართ, მაგრამ მაინც გემართებს ფერხული.
ღმერთს ვერ უარვყოფ, ვერ დავყვები შენს უღვთო ნებას.
შენ კი, შეშლილო, ვერ გიშველის ვერრა წამალი,
რაკი სიცოფეს, უკურნებელს, მოუწამლიხარ!

გ უ ნ დ ის წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

მფარველ აპოლონს როდი ჩრდილავ, ბრძენო მოხუცო,
ოდეს საკადრის პატივს აგებ ყრმა დიონისეს.

კ ა დ მ ო ს ი

ო, შვილო ჩემო, ტირუსიამ სწორად გირჩია!
შემოგვიდექი, ნუ გადახვალ ღვთაებრივ წესებს,
ნულარ ჭოჭმანობ, გონიერი კვლავ გონს მოეგე.
თუნდაც არ იყოს იგი ღმერთი, როგორცა ფიქრობ,
დე, ითქვას შენგნით! თქვი სიცრუე კეთილმოქმედი,
და თუ განცხადდა, რომ სემელეს ღმერთი უშვია,
უკუნისამდე იკურთხება ჩვენი გვარ-ტომი.
ნუთუ არ გახსოვს მწარე ზვედრი აქტონისა,
სვეუბედური მონადირის, ვინც მისივ ძაღლებს

შემოეგლიჯათ არტემისის წმიდა ნაკრძალში,
რა დაიქაღნა, დავჯაბნიო მშვილდოსან ქალღმერთს?
შორს შენგან ეგე! მო, სუროთი დაგაგვირგვინო,
რომ ჩვეთან ერთად ღმერთს მიაგო ღირსი პატივი.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

არ მომეკარო! თავად წადი და იბაკხურე!
მე ნუ წამბილწავ ემაგ სენით, ხოლო შენს მოძღვარს,
თავს რომ დაგხურა სამარცხეინო სუროს გვირგვინი,
მივაგებ სასჯელს.
აბა, პეი, სწრაფ მიაკვლიეთ
იმ ადგილს, სადაც ეს მისანი ფრინველ-მკითხაობს!
დასცხეთ კეტები, შეურყიეთ სადგომის ჭერი
და კედელ-ყურე თავდაყირა აუტრიალეთ.
თავსაკერელები გაატანეთ ქარს და ბოროოს!
დაე, შეძრწუნდეს, ბაკხურობის წაუხდეს ნირი!
სხვებმა კი თებეს მოიარეთ, ეძებეთ ყველგან
ქალსახიანი უცხოელი, ვინც ჩვენს დიაცებს
ჯადოთი ჩხიბავს და უბღალავს წმიდა სარცეულს.
ეძებეთ, ვიდრე არ შეიპყრობთ; მაგრა შეპკარით,
სწრაფად მომგვარეთ შებორკილი, რომ ქვეით განტყინულს
ამოვაშხამო ჩემს ქალაქში ბილწი ზეიმი.

ტ ი რ ე ს ი ა

პე, უბედურო, რასაც ამბობ, თავად არ უწყვი!
გონს გადასულხარ, თუმც ადრევე წაგერთუა გონი,
წაიღეთ, კადმოს, ნუ ვაყოვნებთ, ღმერთს შევავედროთ
შლევი პენთევისი, რომ ჩვენს ქალაქს გამწყრალმა ღმერთმა
კიდევ ახალი უბედობა არ მიუსართოს.
დაყრდენ თირსოს და მომყევი, აგენორის ძეგ,
ერთურთს დავენდოთ, აუგია ჩვენი დაცემა,
რაკი ბაკხოსის სადიდებელ ზეიმში მივალთ!
მეშინის, კადმოს, რომ ავაგვს შეშლილმა შვილმა
შენი სახლიდან არ აღგავოს ძველი დიდება!
არა, მისნობით როდი ვითხრობ, შენც კარგად გესმა:
თავად პენთევისის პირმა წართქვა ეს განაჩენი.

პ ი რ ვ ე ლ ი ს ტ ა ს ი მ ო ნ ი

გ უ ნ დ ი

ს ტ რ ო შ ი ა

პოსია – მაღალო სათნოებაე!
პოსია – ღმერთთა დედოფალო!
პოსია, რომელი ხმელთა ზედა
ფრთებით ოქროვანით დაფრინავ!
გესმისა პენთევისის უთნობა,
გესმისა ბრომიოსის შეგინება,
სემელეს ღვთიური ძისა?

ღმერთისა მოხარულის, პირმცინარის,
თიასურ ქოროებს რომ უძღვება,
მოწმიდართა დასის წინამდგომის,
სტივირის ხმაზე ნაღველს რომ გვიამებს?
კურთხეული ყურძნის დამწურავის,
ლაგვინიდან ღვინოს რომ აჩქეფებს?
სუროსგვირგვინიან მონადიმეთ
სანეტარო ძილ-ბურანს რომ მიუღვრის?!

ანტისტოფი ა

ბაგეუკრძალავნი, უკეთურნი
ხვედრს უკეთურსავე მიითლიან
ეპა, მყუდროებავე სანეტარო,
ეპა, განწმედილო ფიქრებო,
რა შეარყევს ჭერს და ყუდროს,
სად მარადის სუფევთ?
ხოლო ზეციერნი ზეგარდმო
მარად ჭვრეტენ მიწიერთა საქმეთ.
ამაოა ყოველი სიბრძნე,
თუ ცხოვრებამ ჩაგვიარა ამაოდ;
მაშ, იფიქრე, დღენიადავ იფიქრე,
რაზომ უხანოა საწუთრო:
მიუწვდომელ ოცნებათა მღვევარი
მისაწვდომელს დაკარგავ.

სტოფი ბ

კვიპროსს მივაშუროთ, კვიპროსს,
აფროდიტეს კურთხეულ ჭალაკს,
სად მოკვლავთა ვნებით გამჩხიბავი
ეროტები მკვიდრობენ;
იქ, სადაც ასტოტა ბოკაროსი
არწყულებს ფაროსის უწვიმარ მიწას!
პიერიას ვნატრობ, სანეტაროს,
სადაც მუზათა მყუდრო საეანეა.
ოლიმპოს წმიდა ხეებისკენ
წამიყვანე, ბრომიოს, წამიძებე,
„ეპეის“ მამახურო!
იქ მკვიდრობს სიყვარული,
იქ მკვიდრობს ვნება,
იქ მკვიდრობს მენადების წესი საორჯიო!

ანტისტოფი ბ

ხარობს ზევსის შვილი, ხარობს,
დიონისე ღრეობებში ზალისობს!
ირენე ჰყავს – ჩვილთა მზრდელი –
ნანდაური სატრფო.
სვით მდიდარნო, სვით ლატაკნო!
ღვინის ღმერთი არ გაგარჩევთ.

თქვენთვის აჩენს
ჭირთუკუმყრელ ღვინოს.
სძულს იგი, ვინც არ იკარებს,
სიამებებს დღისეულთ და ღამეულთ.
შორს სიბრძნე უსარგებლო, შორს
ჭკვიანთა ხედრი უამური!
უბირო ხალხო, ბახუსი თქვენია,
სანადიმოდ თქვენსკენ ვეშურები!

მეორე მაისოდიონი

მ ს ა ხ რ ი

მოკედით, პენთევს, აღვასრულეთ შენი ბრძანება.
ხედავ, ამაოდ არ დაემშვრალვართ, მოგინადირეთ
ნადირი იგი, ვის გულისთვის გაგვეზავნე მთებში.
არ გაქცეულა, თვინიერად მოგვენდო მხეცი,
ლაჟღაჟა სახით, ფერუცკელი იღვა ჩვენს წინა
და გვიღიმოდა, როს ვბორკავდით წამოსაყვანად.
მაშინ ვუბნე მოწინებით: ჰე, უცხო კაცო,
ნუ გვეკონება, ჩვენის ნებით დაგსხმოდით თავსა,
პენთევსმა ბრძანა და ვასრულებთ მის ნება-სურვილს,
ახლა ისმინე, მეუფეო, სხვა სასწაულიც:
ბაკმა ქალებმა უგრძნეულად დაიხსნეს თავი,
საპრყობილეში რომ ჩაჰყარე ხელფეხშეკრულნი.
არავინ უწყის, ვით აეგდო ურდული კარებს –
განიხვნენ კარნი და დიაცნი გაუჩინარდნენ,
შორიდან გვესმა, ბრომიოსის სახელს ყვიროდნენ.
და კიდევ ბევრი საოცრება მოგველის ალბათ;
ჩანს, ამაოდ არ მოვლენილა ეს კაცი თებეს.
აწ შენ განსაჯე...

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ნუ გეშინით, გაუშვით ხელი.
ვერ გამქექცევა, რა ფეხმარდიც არ უნდა იყოს.
გხედავ, მშვენებით შემოსილხარ, გადამთიელო!
აწ აღარ მიკვირს, რამ შეშალა ჩვენი დიაცნი –
განა ამისთვის არ მოადექ შეიღბჭიან თებეს?
წყობათა შიგან არ მოგზარდია ეგ ნაზი თმები,
ლაჟღაჟა ლოყებს რომ გიფარავს ვნების აღმძვრელად;
შზის მცხუნვარება არ უნახავს შენს მწყაზარ სახეს,
ასე სათუთად შეგინახავს სალუქი ფერი,
რომ აფროდიტეს ტრფიალეება მოგენადირნა.
ახლა ეს მითხარ, სით მოსულხარ, რა ტომისა ხარ?

ღ ი ო ნ ი ს ე

არ ვიტრაბახებ, მაგრამ გეტყვი, რაკილა მკითხე:
ნუთუ ტმოლოსი კურთხეული არა გსმენია?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ის მთა ხომ არა, სარდეს ქალაქს თავს რომ დაჰყურებს?

ღ ი ო ნ ი ს ე

იქიდანა ვარ, ლილია ჩემი სამშობლო.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

იქიდან მოგაქვს ნასრულობა ელადის მხარეს?

ღ ი ო ნ ი ს ე

მე ზევსის შვილმა, ღიონისემ, გამომაგზავნა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

განა იქ ზევსი მოგვევლინათ ღმერთთა საჩენად?

ღ ი ო ნ ი ს ე

არა, აქ იყო, აქ შეეტრფო იგი სემელს.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

სიზმრად ჩაგესმა ან თუ ცხალში გემცნო ეგ საქმე?

ღ ი ო ნ ი ს ე

ცხალში გამანდო, ორგებიც მან შთამაგონა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ბარელამ მამცნე, რა რიგია ეგ ორგები!

ღ ი ო ნ ი ს ე

არა ზამს ცოდნა უსრულთათვის ამა საქმისა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

რა ნეტარება მიეგება მაგ ღმერთის მსახურს?

ღ ი ო ნ ი ს ე

არც ეს არ ითქმის, თუმცა ცოდნით – საცოდნელია.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

კარგად მიტყუებ! ეგებ ფიქრობ, გამანასრულო?

ღ ი ო ნ ი ს ე

ღმერთის ორგია უკეთურებს არ გაიკარებს.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ცხადლივ თუ ნახე, როგორია, მითხარ, ის ღმერთი.

ღ ი ო ნ ი ს ე

როგორიც სურდა ყოფილიყო, არ დამკითხვია.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

კიდევ თვალთმაქცობ, გაურბიხარ გონიერულ პასუხს!

დ ი ო ნ ი ს ე

უგუნურთათვის ამაოა ბრძნული პასუხი.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

მითხარ, სად გყავდა ელაღამდე ის შენი ღმერთი?

დ ი ო ნ ი ს ე

ბარბაროსები აღიღებენ უკვე ბრომიოსს.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ბრიყვანი არიან, არა ჰგვანან ელინთა მოღვმას.

დ ი ო ნ ი ს ე

ვის როგორ მოსდგამს – ზოგთა სიბრძნე სიბრიყვე არი.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

რა დროს მოგიხმობთ თქვენი ღმერთი, დღისით თუ ღამით?

დ ი ო ნ ი ს ე

მარტოდენ ღამით – ღვთაებრივი გვხიბლავს სიბნელე.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

დაქალებს ხიბლავთ, ინადირებთ ღამის ბაღეში?

დ ი ო ნ ი ს ე

რა ღამე! განა ნაკლებია დღისით საცთური?

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ფრთხილად! არ გექმნეს სანანებლად უგვანი სიტყვა.

დ ი ო ნ ი ს ე

შენ კი დაგღუპავს უგნურება და ღმერთის გმობა.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ენამჭვერობა, მებაკხურო, ვერას გიშველის!

დ ი ო ნ ი ს ე

მითხარი ბარემ, რას მექადი, რა განგიზრახავს?

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ჯერ ძირში შეგჭრი მაგ კულულებს, ნალოლიაეებს.

დ ი ო ნ ი ს ე

წმიდა არს იგი, მომიზრდია დიონისესთვის.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

მერე მაგ თირსოს ჩამაბარებ, ხელთ რომ გიპყრია.

დ ი ო ნ ი ს ე

თავად წამართვი, თუ შეპბედავ დიონისეულს.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

მერმე დილეგში ჩაგაყუდებ, მცველებს მიგიჩენ.

დ ი ო ნ ი ს ე

რაჟამს ვისურვებ, მეყსეულად დამიხსნის ღმერთი.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

თუკი გელირსა მისი ხმობა ფერხულში მროკველს.

დ ი ო ნ ი ს ე

ხმობა რად მინდა, ის აქვეა, ჭვრეტს ყოველივეს.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

რალაც კერ ეხედავ, უხილავი გყოლია ღმერთი!

დ ი ო ნ ი ს ე

გვერდს მიდგას იგი, მკრეხელთათვის უხილავია.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

შეჰკარით! ხედავთ შემაგინა მეც და თებელნიც!

დ ი ო ნ ი ს ე

ვერა, კერ შემკრავთ უღმერთონი მე, ღმერთშემოსილს!

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

შეჰკარით-მეთქი! ძალმოსილი თებეში მე ვარ!

დ ი ო ნ ი ს ე

დაგვიწყებია, ვინ ხარ, რა ხარ, რა ბედს იმზადებ!

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

მე პენთევსი ვარ, აგავეს და ექიონის ძე.

დ ი ო ნ ი ს ე

თავად სახელი მოგისწავებს ავ ბედისწერას.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

კმარა! თავლაში წაიყვანეთ და იქ დააბით,
წყვედიადის ჭვრეტით რომ თვალები ამოიღამოს.
დე, იქ აროკდეს, უკუნეთში, ხოლო დიაცებს,
მისთა სიავეთ თანაზიართ, სადმე გაკყიდი
ან გადავაჩვევ დოლის ბრაზუნს, ვნებას ჩაუქრობ,
მონებთან ერთად ბუჭსახეხელს მივაბამ ბაწრით.

დ ი ო ნ ი ს ე

წამოვალ, გარნა რა მოხდება არმოსახლენი.
შენ კი, დიდგულო, განმგებელო, რაკი უარპყავ
და შეაგინე დიონისე, უწყოდე ესეც:
არ დააყოვნებს განგებული შენდა სასჯელი.

მეორე სტასიონი

გუნდი

სტროფი ა

პოი, ასულო აქელაოსისაო,
ღირკეო, ნეტარო ქალწულო!
განა შენ ღვარში არ განბანე
ზევისის ღვთაებრივი ნაშიერი?
მამამ შეხის ცეცხლს რომ გამოსტაცა,
ბარკალში ჩაისვა და ეტყოდა:
„მოდი, დითირამბო, მოდი,
მამრის საშოში შემო, დითირამბო!
დაე, ეს იფოს სახელი შენი,
ამ სახელით თებეს მოველინე!“
შენ კი, ღირკეო, საკვირველო,
შენს ანკარა ნაკალს არ გვაკარებ
გვირგვინოსანთ, ფერხისაის მროკველთ!
რად ხელს გეკრავ, რად გავაქცევ?
მტევანსაგესე ვენახს გეფიცები,
ბაკხისეულ ღვინოს, საამურს –
მოვალს ჟამი, ახლორეა,
ოღეს დიონისეს შვიტბობ.

ანტი სტროფი ა

შეხედეთ, შეხედეთ, ვით განცხადდა
ბოროტი მოდგმა ქვეშეთისა!
ვით განცხადდა დრაკონის ეშვის დანათესზე
პენთესი, ექიონმა რომ შვა,
კაცთა უგვანმა, ქვესკნეთელმა,
მესისხლემ, ზეცის მოშულარმა
გიგანტების კვალად.
აწ ბადეს მიმზადებს,
დასაჭერად მექადის
მოგრიალე ბრომიოსის გუნდს.
თაუდ ორგიათა გამძლოლი
საპრეობილის ბნელში ჩაუკეტავს.
თუ ხედავ, ზევისის ნაშიერო,
თუ ხედავ, დიონისე, ჩვენს გასაჭირს?
ადრე მოდი, ოქროსთმიანო,
თირსოს კვერთხით მოგრიალე!
დაე შეი ოლიმპოს მწვერვალიდან
მესისხლე კაცის თავხედობა დააცხრე!

მეოღწონი

სადა ხარ, დიონისე, სად ხარ?
იქნებ ნისას პოზიერ ველებზე
თირსოს ქნევით თიასებს უძღვები,
იქნებ კირიკიის თხემებზე რონინებ,

იქნებ პარნასის ხეებში დახვალ,
სადაც ოდესღაც ღვთისადარი ორფეუსი
ხეებს აღძრავდა სიმღერის ხმაზე,
უსასტიკეს მხეცებს ამღოვრებდა?
ჰოი, პეიერიავ, ნეტარო,
პატივს გღებს „ეჰეის“ მამახური.
შენსკენ მოდის, შენსკენ საფერხულოდ!
სწრაფმდინი აქსიოსის წიაღ
მოფერხულე მენადებს გამოირეკს;
გადმოლახავს ლიდისს, მჩქეფარეს,
კაცთათვის მაღლის მომნიჭებულს,
ანკარა ღვართი მხარეს რომ არწყულებს,
ცხენებით ღონიერს.

მესამე ქაისოღიონი

ღ ი ო ნ ი ს ე

იო!

ისმინეთ ჩემი ხმა, ისმინეთ!

იო, მენადებო, იო!

ხ მ ა გ უ ნ დ ი დ ა ნ

ვინ მიხმობს, საიდან მიხმობს?

„ეჰეის“ ხმაზე ვინ მიხმობს?

ღ ი ო ნ ი ს ე

იო, კელაე გიხმობ, იო!

სემელეს და ზევსის ძე გიხმობ!

ს ხ ე ა ხ მ ა გ უ ნ დ ი დ ა ნ

იო, წინამძღვარო, იო!

დაუბრუნდი თიასებს, დაუბრუნდი,

ბრომიოს, ო, ბრომიოს!

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

შეიძრა მიწის ფუძე, შეიძრა ქვეშეთი!

აა, აა!

მაღე შეირყევა პენტევისის ჭერი,

სასახლე თავზე დაეშობა,

ღიონისე ჰგეის სასახლეში,

ღიონისე ვადილოთ!

გ უ ნ დ ი

ვადილებო, ოოო!

პ ი რ ვ ე ლ ი ხ მ ა გ უ ნ დ ი დ ა ნ

აჰა, შექანდა სვეტის ბულაური

სახლითგამო კიჟინებს ბრომიოს.

დიონისე

აინთე, აბრიალდი მეხის ჩირაღდანო,
დასწვი, გადაბუგე პენთევსის სასახლე!

სხვა ხმა გუნდიდან

აა, აა!

ცეცხლი აბრიალდა. ცეცხლი,
მეხის ცეცხლი ჯერეთ დაუმცხრალი,
სემელეს საფლავზე ზეესის დანაკვეთი!
მიწად განერთხეთ, მენადებო, მიწად!
ძრწოდეთ. მოცახცახე მენადებო, ძრწოდეთ!
ჩვენი მეუფე დარბაზებს დაამხოვს,
ზეესის ძალმოსილი ვაჟი.

დიონისე

რამ შეგაძრწუნათ, ლიდელნო, ჩემნო დიაცნო?
მიწად განროხმულხართ! იქნებ შიში დაგეცათ, ოდეს
ბაკხოსის ხელმა მიწად დასცა პენთევსის ჭერი?
ნურას გეშინით, მოიეცით ძალი და სიმხნე.

გუნდი

დაგებრუნებიხარ, თიასების დიდო იმედო!
დაგებრუნებიხარ ობლად შთენილთ, მიტოვებულთ!

დიონისე

სასო წარგიხდათ, მენადებო, უჩემოდ შთენილთ,
როცა წყვილად ში ვყავდი პენთევსს გამომწყვდეული?

გუნდი

რა ვართ უშენოდ, ვინ დაგვიცავს, თუ არ გევეყოლე?
გარნა... ვინ გიხსნა, ვით დაუსხლტი ხელიდან უღვთოს?

დიონისე

მე თავად ვიხსენ ჩემი თავი გაუჭირებლად.

გუნდი

ნუთუ ხელები ბორკილებით არ შეგიბორკა?

დიონისე

ბარე ეწადა, შეეებორკე. მაგრამ ვერასგზით
ვერ მომეახლა, თუმცე ეგონა ბორკილს მადებდა.
ჩემს ნაცკლად ხელში ხარი შერჩა ცნობაარეულს
და გამწარებით ხარს დაუწყო საბელით კოჭვა.
ოფლში გაღვრილი ბრაზით კბენდა საკუთარ ტუჩებს;
მე წინ ეუღეკი, დამშვიდებით თვალს ვადევნებდი.
ამ დროს ბაკხოსი მოგვევლინა, სასახლე შესძრა,
დედის საფლავზე ცადამწვდომი ცეცხლი დაანთო;
ცეცხლის ხილვაზე ელდა ეცა საცოდავ პენთევსს –
ეგონა, თითქოს სასახლეში გაჩნდა ხანძარი.

შეძრწუნებულმა მონებს უხმო, ჩაეკროთ ცეცხლი,
მაგრამ ამაოდ ჩაიარა მონების ჯაფამ:
ამაოდ ხაპეს წმიდა წყალი აქელაოსის.
მერმე, ის იყო, გონს მოეგო ანაზდეულად
და რომ ველარსად მოძკრა თვალი, ხმალამოწედილი
ჩემს საძებნელად გამოენთო. მაშინ ბაკხოსმა
ჩემი ხატება გამოსახა ჭვირვალ ეთერში;
მივარდა აჩრდილს ბორგნეული ჩემი მესისხლე
და გამეტებით სცა მახვილი ცარიელ სიერცეს.
ეს არ აკმარა ბრომიოსმა, ძლიერი მკლავით
ჩამოუნგრია სახლის ჭერი და მის წინაშე
მიწად დაამხო სრა-სასახლე სვეტებიანად.
და ამ გრიალში რა მიხილა მე უენებელი,
მოტყდა პენტეესი, მოეშალა ძალი და ღონე
და ხელმოცარულს გაუვარდა უქმი მახვილი:
ასე ყოფილა: კაცს არ არგებს ღმერთების ჯიბრი!
მშვიდად გამოველე დანგრეული სასახლის ბჭენი,
მოვედი თქვენთან... პენტეესისკენ არც მიმიხედავს,
მაგრამ ჩუ!.. მესმის აჩქარებულ ნაბიჯების ხმა –
პენტეესი მოდის. ხედავთ, რისხეას აუტანია!
რაც უნდა მითხრას, ხამს დათმენა გულისწყრომისა:
ბრძენი კაცისგან არ ეგების სიფიცხის ჩენა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

უცნაურია, ვით გამიქრა თვალ და ხელ შუა
ის უცხო კაცი, ტყვედ რომ მყავდა გამომწყვდეული!
ოჰ, აქ ყოფილა! ეს ისაა, სწორედ ის კაცი!
აქ როგორ გაჩნდი, სასახლის წინ? თავი დაიხსენ?

ღ ი ო ნ ი ს ე

მშვიდად, პენტეესო, ნუ მრისხანებ. დაიცხრე წყრომა!

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

როგორ გამოხველ ბნელეთიდან ხელფეხშეკრული?

ღ ი ო ნ ი ს ე

აკი გითხარი, მიხსნის-მეთქი, დაგავიწყდაა?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ვინ? ვინ გიხსნიდა? უცნაური სიტყვები მესმის!

ღ ი ო ნ ი ს ე

ვინც კაცთა მოდგმას მტევანსავე ვაზი უხარა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ღ ი ო ნ ი ს ე

ეს ღიონისეს დიდებაა, შენ კი აგინებ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ახლავ ვუბრძანებ, კარიბჭენი მაგრად ჩაკეტონ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ფუჭი საქმეა! კედლის წიაღ ვერ გავაღმერთი?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ბრძენი ხარ, ბრძენი, გარნა სიბრძნეს რაში მოიხმარ?

დ ი ო ნ ი ს ე

სად მისჭირდება, ბრძენიც იქ ვარ... აქეთ მოხედე,
მწყემსი გვახლა; მაცნე თუა, მთიდან მოსული.
რადაც ამბავი მოგიტანა, დაუგდე ყური.
მე განზე გავალ, არ გეგონოს, სადმე გევიქცე.

მ ა ც ნ ე

მისმინე, პენთევს, მბრძანებულო თებე-ქალაქის!
მწყემსი გვახელ კითერონის მწვერვალებიდან,
სადაც აროდეს არ დამდნარა სპეტაკი თოვლი.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

რაზე გარჯილხარ, არ ამბავი მოგიტანია?

მ ა ც ნ ე

მოველ, რომ გამცნო, მეუფეო, შენ და თებელებს,
მთაში ნანახი საკვირველი, უცხო ამბავი:
გატყურებულ ბაკხ ღიაცებს წავაწყდი მთებში,
ფეხშიშველანი ქალაქიდან რომ აიყარნენ.
მაგრამ არ ვიცი, როგორ გაკადრო ამ ამბის თხრობა:
წერილად მოგიყვე ყოველივე თუ დაგიმალო!
რადგან მეშინის, მეუფეო, შენი წყრომისა –
გულფიცხელნი ხართ ქედმაღალი ბასილევსები.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

თქვი, ნუ გეშინის, უბრალონი არ ისჯებინან.
მაგრამ რაც უფრო მეტს ავს მეტყვი ბაკხ ღიაცებზე
მით უფრო ავაღ დაისჯება მათ ბელადი,
ვინც ის ღიაცინი გადარია და ზნე უცვალა.

მ ა ც ნ ე

დილაადრიან, პელიოსის პირველ სხივებზე,
როცა ვდენიდი საბალახოდ ძროხების ნახირს,
მთის ფერდობიდან ქალთა სამ გუნდს მოკარი თვალი:
ერთის თავმდგმური დედაშენი ავავე იყო,
მეორეს ინო წინამძღვრობდა, ხოლო მესამეს –
აუტონოიე, აქტეონის მშობელი დედა.
ეპინა ყველას, ქანცბილევულთ ნეტარი ძილით;
ზოგს ნებეირად ქვეშ დაეგო ნაძვის შტოები,
ზოგს სასთუმალად მუხის ნედლი ფოთლები ეწყო,

და ასე იწვნენ თვინიერნი, მოსილნი კლემით.
შენ კი ამბობდი, თითქოს ღვინით გაბრუებულნი
ტყე-ტყე დარბიან ენებიანი ეროსის კვალზე.
ამ დროს აგავე, რა მოესმა პრიხის ბლავილი,
ფეხზე წამოხტა და ღიაცებს შეეხმინა:
გაიღვიძეთო, ღიაცებო! – მათაც თვალთაგან
გადაიყარეს ტკბილი ძილი, წამოიშალნენ
და უცხო ხილვა მოეკლინა მაშინ ჩემს შუკრას:
რა ზომი კლემით ჩამომწკრივდნენ ბაკი ქალები,
მოხუცნი, ნორჩნი, უხედნელნი ჯერეთ ქალწულნი!
უკუიყარეს უხვი თმები, ტანზე მოისხეს
ირმის ტყავები, ჭრელხატულა მათი სამოსი:
ქამრად გველები უენებელნი შემოისარტყლეს.
გულზე ეუხუტათ მგლის ლეკვები, ზოგ ირმის ნუკრი –
რძეს აწოვებდნენ, ავსებოდათ ბუძუნი ისე,
თითქოს დაეგდოთ სულ ახლახანს თოთო ბავშვები
თაეზე იწნადნენ მწვანე გვირგვინს უსურვაზისას,
მუხის ფოთლებს და აყვავებულ ურთხელის რტოებს.
უხედავ, ერთ-ერთმა ქალთაგანმა თირსოს არგანი
კლდეს დაჰკრა – წამსვე თავან კარა ამოსკდა წყარო;
სხვამ მიწად ჩარგო აყვავებულ ნართეკის ოჯონი
და ღმერთმა მყისვე ღვინის ღვარი ამოაჩქეფა.
სხვანი თეთრ სასმელს, ჩვილთა საზრდოს დანატრებულნი,
რძის ნაკადულებს პოულობდნენ ნაზი თითებით.
თირსოს კვერთხიდან გოლეული მოსწვეთდა თაფლი.
ნეტავ გენახა, მეფევე ჩემო, ეს სასწაული!
მაშინ ხომ ლოცვას აღუვლენდი შენგან გალანძღულ
ღმერთს, ახალმოსულს ამ კურთხეულ თებეს მიწაზე!
ჰოდა, რა ერთად შეეიყარნეთ მენახირენი,
ამ არნახული ამბის გამო შევყევით ბაასს –
თუ რა საკვირველ სასწაულის გაეხდით მოწმენი.
მაშინ წამოდგა ერთი ვინმე ენაკვიმატი,
ხალხში გასული და ქალაქთა ზშირი სტუმარი;
ასე გვირჩია: ბინადარნო ამ წმინდა მათა,
მწყემსებო, მოდით, ღვლოფალი მოვინადიროთ,
ამ ბაკს ღიაცებს გამოეტაცოთ პენტუესის ღვდა,
მივეგაროთ პენტუესს, გაუუხაროთ ბასილევს გული.
ჩვენც გვეპრიანა მისი სიტყვა და მყის ბუჩქებში
მივიმალენით და დაუწყვეთ ლოდინი ქალებს.
და, აჰა, დადგა ორგების დათქმული ჟამი
და ღიაცებმაც თირსოები აახმაურეს.
ერთმანად მოუხმეს ზევისის ნაშობს – ბაკოსს, ბრომიოსს:
მთამ ბანი მისცა მათ დაძახილს, ატყდა ყიყინა,
იძრა ნადირი და ყოველი სულდგმული ტყისა,
ამ დროს აგავემ ჩამირბინა როკვა-თამაშით,
მეც გავექანე დასაჭერად, ამიცდა ხელი...
ჰკივის აგავე: ჰე, ძაღლებო, ჩემო ძაღლებო,
ხომ ხედავთ, ავი კაცის შვილნი გვინადირებენ!

აბა, მომყევით თირსოს ქნევით, მომყევით ყველა!
ჩვენაც დამფრთხალნი გავიქეციოთ და თავს ვუშველოთ,
თორემ დავგვლეჯდნენ უეჭველად ბაკხი ღიაცანი.
იქვე მწვანეზე მობალახე ნახირს მივარდნენ –
განა თუ ჰქონდათ ბასრი რკინა, არა, ფრჩხილებით
სავსე ჯიქები დაუფატრეს მბღვანა ფურებს.
სხვებმა ხბორები ნაკუწებად აქციეს, ირგვლივ
დაინახავდი მიყრილ-მოყრილ ფერდებს და შიგანს,
ნაძეის ტოტებზე სისხლმდინარე ეკიდა ხორცი...
ხოლო ხარები ქედმაღალნი, ადრე რომ რქებით
იმუქრებოდნენ, უსასოოდ ეყარნენ მინდვრად
და ისე სწრაფად ატყავებდნენ მარდი ქალწულნი,
რომ შენს ხელმწიფურ წამისყოფას ვერ მოასწრებდი.
მერმე დაიძრნენ, ფრთოსნეებით შეინავარდეს,
გაჰყვენ ასოპის ნაპირებზე ატეხილ ჭალებს,
გადაიქროლეს აქოჩრილი ოქროყანები,
შვიდბჭიან თებეს მოქალაქეთ რომ აპურებენ.
მისწვდნენ ერთთრას, კითერონის ძირში მღებარეს,
მერმე ჰისია მოარბიეს დედაბუღიან
და სახლებიდან გაიტაცეს ჩვილი ბავშვები.
რაც მოიხელთეს, ყველაფერი მოიგდეს ზურგზე
გიჟურ სრბოლაში ფიორიც კი არ დავარდნიათ –
არცა ბრინჯაო, არცა რკინა. გაწეწილ თმაში
ცეცხლის ენები ბრიალებდა, არ კი ეწვოდათ.
მაშინ გაავდნენ დარბეული მდაბიორები,
ხელში აიღეს საჭურველი და მიეტყვენენ.
აი, სად ენახეთ სასწაული, დიდო მეუფევე!
განა თუ ვინმე დაუკოდავს მათ წვერმას შუბებს!
ხოლო ნართემა, გატყორცნილმა ღიაცთა ხელით
მრავალი დასჭრა და დამფრთხალი უკუაქცია.
ასე დაჯაბნეს ღიაცებმა გულადი მამრნი.
არა, მეფეო, ღეთისგან იყო ეს სასწაული!
მერმე გაბრუნდნენ, მიაშურეს თავიანთ სადგურს,
იქ, სადაც ღმერთმა წყაროსთვალი ამოუჩქეფა.
ჩამორეცხეს სხეულიდან შემხმარი სისხლი,
ლაწკებს გველები ულოკავდნენ ორკაპი ენით.
ო, ღმერთი იგი, მბრძანებელო, ვინც უნდა იყოს,
დიდი ყოფილა! დაამკვიდრე თებე-ქალაქში!
სხვა მადლთან ერთად იმა ღმერთმა, როგორც შევითყვევთ,
ჭირთუკუმყრელი ყურძნის წვენი აღმოგვიჩინა.
რაა უღვინოდ კაცთა ყოფა, ან ტრფობის გარე,
სხვა რა სიამე დარჩენია გატანჯულ მოდგმას!

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ დ ლ ო ლ ი

ვერ გამიბედავს, ბასილევსის ნებას ადკუდგე,
გარნა ხამს, წრფელად მოვახსენო გულისპასუხი:
სხვა ღმერთზე მცირე როდი არის ყრმა დიონისე!

პ ე ნ თ ე ე ს ი

პა, შემოგვადგა, შემოგვენთო ვით ცეცხლის ალი
ბაკხ დიაცების თავხელობა, ცოფი, სიგაფე...
სირცხელი ელინთ! არ ეგების აწ დაყოვნება.
ჰეი, საჩქაროდ მიაშურეთ ელექტრას ჭიშკარს,
უბრძანეთ ყველას, ვინც კი არის ფარშუბოსანი,
სწრაფმავალ მხედრებს მოუწოდეთ, ან ვისაც შეილდის
ლარი უსინჯავს, აამხედრეთ ერთობლივ ყველა.
დაე, დალაშქრონ დახელითილი ბაკხი დიაცნი,
თორემ სულ მალე შეიშლება თებე-ქალაქი,
თუკი დაუთმეთ ქალებს, როგორც ადრე ვუთმენდით.

დ ი ო ნ ი ს ე

არ დამიჯერე, თუმც გესმოდა ჩემი სიტყვები;
ავად მომეპყარ, მაგრამ უნდა გირჩიო მაინც:
ღმერთს მოერიდე, არ გაგვივა ღმერთთან მახვილი.
დაიცხრე რისხვა, ბრომიოსი როდი მოითმენს,
რომ მენადები მთებს მოსწყვიტო დიონისიურს.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

არ დაგკარგვია, უცხო კაცო, რჩევის ხალისი?
ეგების ფიქრობ, გადაურჩე ახლაც ბორკილებს?

დ ი ო ნ ი ს ე

მაგ რისხვას სჯობდა, დაგედვარა ამო საღვრელი.
გულს რას აწყვლები, რას გახლები ღმერთთან მოკვდავი?

პ ე ნ თ ე ე ს ი

უხვად დაუღვრი გახლებულ დიაცების სისხლს,
როცა ომს აეტებ კითერონის დაბურულ ხევში.

დ ი ო ნ ი ს ე

უკუიქცევით, და დარჩები სირცხელიუელი.
თირსოს შუბებით როცა ფარებს შეგიმუსრავენ.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ამაოდ ვდაეობ ამ ჭინიან გადამთიელთან,
არ მოეღლება მჭრელი ენა, არ დაიდუმებს.

დ ი ო ნ ი ს ე

მოყვასო, კიდევ დაგრჩენია ჟამი ფიქრისა.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

როგორ? ჩემს მხეველებს თებეს მეფე მონად გაუუხდე?

დ ი ო ნ ი ს ე

ბაკხი დიაცნი უბრძოლველად რომ მოგიყვანო?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

და შემიტყუო დასალუპად ღარწყულ მახეში?

დ ი ო ნ ი ს ე

ნურა გაშფოთებს, მარტოოდენ შენი შევლა მსურს.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

აღთქმით შეკრულხართ, დღენიადავ რომ იბაკხუროთ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ღმერთს შევეკარი. ეს უწყოდუ: ღმერთია იგი.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

კმარა, დადუმდი! მომიტანეთ ჩქარა მახელი!

დ ი ო ნ ი ს ე

ვაგლახ!..

თუ ისურვებდი, თიასები თვალით გეხილა?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ვისურვებდიო? ღიღძალ ვერცხლსაც გადავიხდიდი.

დ ი ო ნ ი ს ე

რამ აგიტანა, რად შეგაპყრო ანაზღად ვნებამ?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ჯავრი მაქვს. ჯავრით ვიხილავდი ღვინით გამტყვრალებს.

დ ი ო ნ ი ს ე

და საჯავრებელს სიხარულით იხილავ მაინც?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

შენ თავად ნახავ, გატრუნული ვიჯდები ფიჭვექვეშ.

დ ი ო ნ ი ს ე

გეშს აიღებენ, რაზომც მალვით არ მიეპარო.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

მაშ, ჯიქურ მივალ, დასანახად გავეცხადები.

დ ი ო ნ ი ს ე

მაშ, წაგიყვანო? დაადგები მთებისკენ ბილიკს?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

აბა, ვიჩქაროთ! ლოდინისგან სული მელევა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ოღონდ პეპლოსი მეწამული უნდა ჩაიცვა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

პეპლოსი? რისთვის შევიმოსო ღიაცის კაბით?

ღ ი ო ნ ი ს ე

რათა არ მოგკლან. მამაკაცებს არ გაირევენ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ჭეშმარიტს ამბობ. გამჭირახი იყავი ადრეც.

ღ ი ო ნ ი ს ე

თვით ღიონისე გახლავს ჩვენი მოძღვართ-მოძღვარი.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

მამ, მეც დამმოძღვრე. უმჯობესი მირჩიე რჩევა.

ღ ი ო ნ ი ს ე

თავად მე მოგრთავ. ჯერ შევიღეთ შიდა პალატში.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ღიაცებრ მომრთავ? სააუგო საქმეს მიპირებ?

ღ ი ო ნ ი ს ე

ნუთუ აღარ გსურს მენადების დასი იხილო?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

როგორ თქვი წელან? რა სამოსი უნდა ჩამაცვა?

ღ ი ო ნ ი ს ე

გრძელი პეპლოსი, კოჭებამდე, თავზე ჩიქილა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

რას დამიმატებ, მორთულობად განა ეს კმარა?

ღ ი ო ნ ი ს ე

თმას გაგიშლი და მაგ ხელმწიფურ მხრებზე დაგიფენ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

განა ამის მეტს აღარაფერს არ დამიმატებ?

ღ ი ო ნ ი ს ე

ხელთ თირსოს მოგცემ, ირმის ქათიბს წამოგახურავ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

არა, არ ძალმიძს გამოწყობა ქალის კაბაში!

ღ ი ო ნ ი ს ე

მაგრამ სისხლს დაღერი, თუ მენადებს ომს გაუმართავ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

ეგ მართალია, ჯერეთ მათი დაზვერვა მმართებს.

დიონისე

ასე აჯობებს. ბოროტით კი მოიმკი ბოროტს.

პენტეკსი

როგორ გავიდე ქალაქიდან შეუმჩნეველი?

დიონისე

უკაცრიელი გზებით გავალთ. მე გიწინამძღვრებ.

პენტეკსი

ეს მიჯობს, ვიდრე გამამასხრონ ბაკხმა ქალებმა.
მაშ, შინ შევიდეთ და განვსაჯოთ, როგორ მოვიქცე.

დიონისე

ნება შენია... მე მზადა ვარ შენს სამსახურად.

პენტეკსი

აჰა, მიედივარ. იქ გადავწყვეტ, რა გზას დავადგე –
შევიბა ზმალი თუ სარტყელი სადღედაკაცო.

დიონისე

ხედავთ, დიაცნო, გაეზვია კაცი ბადეში –
ბაკხებთან მიდის, სადაც ცხადი სიკვდილი ელის.
ჰე, დიონისე, აწ შენზეა, შორს ხომ არა ხარ,
მივაგოთ შური ჩვენს მოშულარს! გონი აჰხადე,
მოკვარე ბინდი და სიგიჟის ტკბილი ბურანი,
რაკი საღ გონზე დიაცურად არ მოირთვება.
ნახეთ, თებელთა სასეირო შეიქნეს იგი,
ქალურ მავალი შეიღბჭიანი ქალაქის წიაღ,
ადრე რომ ყიფით და გოროზად მემუქრებოდა!
წაეალ, მოკვაზმავე უნატიფეს სამკაულებით;
დაე, მოკლულმა დედის ხელით თან ჩაიყოლოს
ჰადესის სახლში. დე, გაიგოს თებე-ქალაქმა,
რომ სასტიკია დიონისე, შვილი ზეესისა,
ხოლო მორჩილი კაცთა მოდგმის – კეთილისმდომი.

მესამე სტანიმონი

გუნდი

სტროფი ა

ნუთუ ფეხშიშველნი კვლავაც ვიროკებთ
ღამის ფერხულებში ბაკხით დახელთილნი?
ნუთუ კვლავ ოდესმე ცვრიან ეთერისკენ
ყელმოღვრებით შევარხვეთ თირსოს?
ნუთუ კვლავ ბიბინა ველეზზე
გავიჭრებით კუნტრუშა ირმისებრ?
ოდეს მახეებს თავდაღწეული
გაურბის საშიშ მონადირეთ,

მარეკები ყოყინით მისდევენ,
გაზელებულ მწვერებს მიუსევენ;
მიპქრის ქარივით ირემი, მიპქრის,
მიგელავს ფეხმარდი, გაივაკებს,
გადაიქროლებს წყლისპირა ფშანებს,
მიაშურებს ახოს, ზშირჩრდილიან
ტყეს დანატრებული, მწყურვალე
სიმართლისა კაცთა კიდეგან.
სად არის სიბრძნე? სად უფრო მშვენობს
კაცთა მომართ ღვთიური მადლი?
იქ ზომ არა – არესის ველზე,
ოდეს გამარჯვებულ მარჯვენას
მტერს თავზე დაეადებთ?
მშვენიერი გვეთნევა მუდამ!

ანთისტროფი ა

მძიმედ იპერის, მძიმედ მოაბიჯებს,
გარნა ჯიუტად, მტკიცედ ახლოვდება
ღვთიური განგება.
დაუსჯელად არავის დასტოვებს,
საკადრისს მიაგებს კაცთა სიჯიუტეს –
უგუნურს, უგუნურის განზრახვით
ღმერთების მეტოქეს.
განზრახ ანელებს ღმერთი ჟამთღენას,
ღვენის, და, ბოლოს, მისწვდება უთნოს.
დადგინებულ წესთა უკეთესის
არა ხამს ფიქრი და ძიება.
შეიგნე, მოკვდავო, გულში ჩაიბეჭდე
ადვილსაცნობელი ესე:
ძლიერ არს ღმერთი, ძლიერია
წესი ღროისა უხსოვარის,
ბუნების გულში ჩაფეხვილი.
სად არის სიბრძნე? სად უფრო მშვენობს
კაცთა მომართ ღვთიური მადლი?
იქ ზომ არა – არესის ველზე,
ოდეს გამარჯვებულ მარჯვენას
მტერს თავზე დაეადებთ?
მშვენიერი გვეთნევა მუდამ!

მკოდონი

ნეტავ მას, ვინაც თავი დაადწია
ზღვას აბობოქრებულს, ქარიშხლიანს,
მიადგა მყუდრო ნავსაყუდელს!
ნეტავ მას, ვინაც განასადელს სძლია!
ზოგს ბედი უხვად აჯილდოვებს,
ზოგს ხელს მოუცარავს საწუთრო
ბეერი იმედი კეთილად ახდება,
ბეერი იმედი ცრუვდება ფუჭად.

ნეტავ მას, ვინაც უშფოთველად
წუთისოფლის განღია დღენი!

მეოთხე მაისობიონი

დიონისე

ეპა, არსაწადელ ხილვის მოწადინე,
პენთესო, ნატვრად უამურის მოსწრაფე,
გამოდი სახლის წინ, გამომეჩვენე,
მენადების სამოსით რომ მოსილხარ
და ღვიძლი დედის ზვერვად ეპირები!
ო, როგორ ჰგავხარ ანაგებით კადმოსის ასულს!

პენთესი

ასე მგონია, ორი მზე მინათებდეს,
ორ თებეს ვხედვდე, ორ შვილბჭიან ქალაქს...
ხარად ჩენილი ვინ ხარ ჩემს წინაშე,
თავზე ორი რქა რომ ამოგზრდია?
იქნებ კაცი არც ყოფილხარ ადრე?

დიონისე

აწ ღმერთი გვახლავს, აქამდე რომ არა გვწყალობდა;
შემოგვირიგდა. ახლა ხედავ ნამდვილ სახილველს.

პენთესი

მე ვინად ვჩანვარ, უცხო კაცო, ვის მიმამსგავსებ,
ღედისდას ინოს თუ ღვიძლ ღედას ჩემსას, აგავეს?

დიონისე

ორთავე მათვანს მიგამსგავსებს შენი მჭკრეტელი.
მაგრამ ეს რაა? ჩამოგშლია ვარჯები შუბლზე –
განა მე წელან ჩიქილაში არ ჩავიმაღე?

პენთესი

იქ, სასახლეში, ჩამომშლია შეკრული თმები,
ბაკხურ ღიაცთა წამბამავი როცა ვროკავდი.

დიონისე

რაკილა ერთხელ გადავწყვიტე, მეზრუნა შენზე,
ახლაც გიშველი. აბა, სწორად დაიჭი თავი!

პენთესი

ჰა, გამისწორე. შენს ხელთა ვარ, სხვა გზა არა მაქვს.

დიონისე

ხედავ, სარტყელიც მოგშვებია; ხოლო პეპლოსი
თანაბრად აღარ გეფინება თემოებს ქვემოთ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

კარგად შემნიშნე. შეჭმუჭვნილა მარჯვენა მხარე,
ხოლო მარცხნივ კი კოჭებამდე ეშვება კაბა.

დ ი ო ნ ი ს ე

არ შემიტკბობდი უპეირფასეს მოყვასის დარად,
რომ თვინიერნი დაგენახა ბაკხი ქალები?

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

მითხარი ბარემ, რომელ ხელში მეჭიროს თირსო,
მენაღებისგან რომ ვერავინ ვერ გამპარჩიოს?

დ ი ო ნ ი ს ე

მარჯვენით იბყარ, თან მარჯვენა ფეხი აქნიე!
ქების ღირსი ხარ, რომ გონება გადავიბრუნდა.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

აბა, თუ შევძლებ, კითერონი ზურგზე მოვივლო.
მთელი ტყიანად და იმა ბაკხ დიაცებიურთ!

დ ი ო ნ ი ს ე

შეიძლებ, თუკი მოისურვე. აღრე გონება
არ გქონდა სალი, ახლა ასწილ გამჭრიახი ხარ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

შენ როგორ ფიქრობ, ძალაყინი არ დამჭირდება?
იქნებ ხელებით ამოვიძირკვო საფუძველითურთ?

დ ი ო ნ ი ს ე

ნუ აწყენ ნიმფებს, ნუ მოუშლი მყუდრო საეანეს,
და პანის ხმატკბილ სალამურებს ნუ დაადუმებ.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

კეთილად უბნობ! არ დავჯაბნი მძლავრობით ქალებს,
სადმე ნაძვებში მიმალული გავირინდები.

დ ი ო ნ ი ს ე

ჰო, გაირინდე, გაინაბე, თვალი არ მოგკრან,
რაკი მზაკერულად ეპირები ბაკხების ზვერვას.

პ ე ნ თ ე ვ ს ი

მაშინ მიყურე, როს ანაზღად თავს დავაცხრები
და ჩიტებივით გამოვიჭერ განცხრომაში მყოფთ!

დ ი ო ნ ი ს ე

განა ამისთვის არ მიღიხარ მალულად მთაში?
დასტურ შეიპყრობ, თუ მანამდე შენ არ შეგაპყრეს.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

მაშ, წამიყვანე შეიღბჭიანი ქალაქის წიად!
ერთადერთი ვარ, ვინც შეკბელა ესეგვარ საქმეს!

დ ი ო ნ ი ს ე

ერთადერთი ხარ, თებესათვის მხოლოდ შენ ზრუნავ.
ბრძოლა მოგელის სასტიკი და აუცდენელი!
უკან მომყევი, წინამძღოლი ვიქნები სანდო.
ხოლო იქიდან სხვა მოგიყვანს!...

პ ე ნ თ ე ე ს ი

მშობელი დედა?

დ ი ო ნ ი ს ე

ჰო, ყველას თვალწინ...

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ამისათვის მივდივარ სწორედ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ხელში აყვანილს...

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ნებიერი ვიყავი მუდამ.

დ ი ო ნ ი ს ე

მოგიყვანს დედა.

პ ე ნ თ ე ე ს ი

ფუფუნებას მპირდები განა?

დ ი ო ნ ი ს ე

ჰო, ფუფუნებას, სწორედ ისეთს...

პ ე ნ თ ე ე ს ი

რისიც ღირსი ვარ!

დ ი ო ნ ი ს ე

ღირსი ხარ, ღირსი და ღირსივე მოგელის წერა,
ცად აიწევა საკვირველი შენი სახელი!
განაყარ ხელი, ჰე, აგავევ, თქვენც მისნო დასნო!
ეჰა, ასულნო კადმოსისა! საომრად მიმყავს
ჭაბუკი მეფე.... მე ვიქნები გამმარჯვებელი
და ბრომიოსი. დანარჩენი თავს იჩენს თავად.

მეოთხე სტასიონი

გუნდი

სტროფი ა

მოდის, ძაღლებო, ლისას ძაღლებო,
მთას შეესიეთ, ფეხმარლებო!
იქ ფერხულობენ კადმოსის ასულნი.
მიდით, მიესიეთ ღია ცეცხრ მოკაზმულს,
მენადების მზვერვად რომ მოსულა!
ჯერ დედა, კლდიდან მომზირალი,
თვალს მოკრავს მსტოვარს, ჩასაფრებულს.
მენადების კრებულს შეუძახებს:
ვინ არის, ნეტავ, ეს კადმოსიანი?
მსტოვრად რომ მოდის დილაადრიან?
მთისკენ რომ მოდის, მენადებო, მთისკენ,
ვისი ნაშობია ნეტავ?
ნაყოფს არა ჰგავს ღია ცის სისხლისას,
ლომის ბოკვერია ალბათ,
ანდა ლიბიელ გორგონების ნაშობი.
მოვედ, სამართალო, განცხადდი!
მოვედ, ხელმახვილიანო, მოვედ!
ყელი გამოსჭერ უღვთოს, უსამართლოს,
ეჭიონის ნაშიერს!

ანტი სტროფი ა

მოდის უკუღმართი ზრახვით აღსავსე,
მოდის მზვაობარი, გაგულისებული,
ბაკხოს, შენი და დედაშენის ორგის
ცნობაარეული საზვერად მოდის,
უძლეველის ძლევად ეპირება!
ნეტავ მას, ვისაც თვინიერი
ზრახვანი ცისკენ მიუმართავს –
წუთისოფელს უშფოთველად განელის!
არა მშურს სიბრძნე კაცებრივი,
სხვა წმიდა მაღლი მიმიზიდავს,
ველტი სხვა სიკეთეს:
დღე ცისმარე სუნთქვა წამიერი
მსხვერპლად შეეწიროს უკვდავთა ნებას;
არა დაუდგე უკუღმართთა გზაზე,
უკვდავთა მახლდეს შიში და რიდი.
მოვედ, სამართალო, განცხადდი,
მოვედ, ხელმახვილიანო, მოვედ,
ყელი გამოსჭერ უღვთოს, უსამართლოს,
ეჭიონის ნაშიერს!

ეპილოგი

ხარად გამოცხადდი, რქადასხმულ
ანუ მრავალთავა ურჩხულად გვეჩვენე.

ანუ ლომად ცეცხლოვანად გამოჩნდი!
მოვედ, ბაკოს, მენადების მარეკო,
პირმცინარემ ბაღე მიუსროლე –
დამლუპველი სათხეველი –
მენადების გუნდში შემოპარულს!

მეხ უთე მკისოღიონი

მ ა ც ნ ე

ო, ძველო სახლო, ბედნიერო მთელს ელადაში,
სახლო სიღონელ ბერიკაცის, ვინაც დათესა
ურჩხულის ეშენი და მოისთვლო ურჩხულთა მოდგმა!
დიდად მანადლეებ, თუმც მონა ვარ, გარნა მონათაც
ხამს მბრძანებელთა მწუხარება გაიზიარონ.

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ მ დ ლ ო ლ ი

რა მოხდა, კაცო? ბაკს ქალებზე ახალს რას იტყვი?

მ ა ც ნ ე

გესმათ, პენთევსი დაიღუპა, ექიონის ძე!

წ ი ნ ა მ მ დ ლ ო ლ ი

დიდ ღმერთად გაჩნდი, წინამძღვარო ჩვენო, ბროშიოს!

მ ა ც ნ ე

ამას რად იტყვი, დედაკაცო! ნუთუ გახარებს
შვიდბჭიან თებეს მბრძანებელთა უწყალო ხვედრი?

წ ი ნ ა მ მ დ ლ ო ლ ი

აწ კი ნებისად ვიყიენებ, „ეკეის“ ხმაზე,
რაკი ხუნდები, შემხუთველი, აღარ მაშინებს!

მ ა ც ნ ე

უმამროდ როდი დარჩენილა თებე-ქალაქი!

წ ი ნ ა მ მ დ ლ ო ლ ი

თებე როდი მყავს მბრძანებელად! დიონისეა,
დიონისეა ჩემი ღმერთი და წინამძღვარი!

მ ა ც ნ ე

გეპატიებათ, დიაცებო. გარნა არა ხამს,
კაცის სიკვდილი, ეგზომ მწარე, რომ გიხაროდეთ.

წ ი ნ ა მ მ დ ლ ო ლ ი

გვაუწყე ბარემ, რა სიკვდილით მოკვდა პენთევსი,
ის უღვთო კაცი, ღვთიურ ნების უარმყოფელი!

მ ა ც ნ ე

როგორც კი გაეცდით შვიდბჭიანი თებეს სანახებს,
ასოპის წყალი გადავლახეთ, ნათელმედინი.

მერმე აყვევით კითერონის ციცაბო კალთებს –
სამნი ვიყავით – მე, პენტევისი და უცხო კაცი,
ვინც ორგების სანახავად ავეიყოლია.
გამოხდა ხანი, მივალექით ხასხასა მდელის,
ხმაგაკმედლინი ჩამოვსხედით, რომ უხილაგებს
თავად გვეხილა საკვირველი სანახობა.
შორით მოჩანდა მოჩრდილული ნაძვებით ახო,
კლდით მოზღუდული, დაღარული ნაკადულებით;
მწვანეზე ისხდნენ მენადები, საქმიანობდნენ –
ზოგი თირსოზე კვლავ აწნავდა დაცვენილ სუროს,
სხვანი უხედნელ კვიციბივით გალალებულნი
ერთიმორეს გასძახოდნენ ბაკურ სიმღერებს.
მაგრამ პენტევისმა დაბინდული მზერა ვერ ჰკიდა
ღიაცთა გუნდებს და ამგვარად მიმართა გამძლოლს:
ჰე, უცხო კაცი, ამ საფრიდან თვალს ვერ მივაწვდენ
იმ ცრუ მენადებს, იქნებ სადმე ბორცვზე ავიდე,
ან დამიგულე ცადაწვდილი, მაღალი ნაძვი –
მაღლიდან უკეთ გამოჩნდება მათი სირცხვილი.
მაშინ ვიხილე სასწაული ჯერარნახული,
რაიც მეგზურმა ჩვენს თვალთა წინ მოიმოქმედა:
მოძებნა ნაძვი ტანკენარი, ცადაშოლტილი,
ტოტს მოეჭიდა, არკაცური ძალით მოზიდა,
ძირს დაითრია, დაითრია და როგორც შვილდი,
ისე მოდრიკა ცადაწვდილი ხის წვეროკინი;
მიწად დაღუნა – ღვთაებრივი ერჩოდა ღონე.
დასვა პენტევისი ნაძვის ტოტზე და ნება-ნება
შეუშვა ხელი, რომ თანისთან ამართულიყო;
ზე აიწვავდა, კვლავ შეერთო მჭვირვალე ეთერს
მის კენწეროზე მოქცეული ბასილევისთურთ.
მაგრამ, ვაი რომ უფრო ადრე იქნა ხილული,
ვიდრემდის თავად იხილავდა მენადების გუნდს!
ვერც კი შეეასწარ ცადატყორცნილ მბრძანებელს თვალი,
რომ უცხო კაცი მეყსეულად გაუჩინარდა.
მერმე მოისმა ზეგარდამო მძლავრი ძახილი –
ასე იზახდა (ღიონისე თუ იყო თავად):
ეჰა, ღიაცნო, მოვიყვანეთ თქვენი მესისხლე,
ვინც ჩემს ორგებს დასცინოდა. მიაგეთ შური!
ეს გავიგონე და ანახად ცის წიაღიდან
მიწად დაეშვა ღვთაებრივი, უცხო ნათელი.
გაყუჩდა ირგვლივ არემარე, ტყე დამყუდროვდა,
შეწყდა ნადირთა ჩამიჩოში, ფოთლების ჩქამი...
ბრომიოსის ხმა ბაკხ ღიაცებს ჩაესმათ ბუნდად,
ყურები ცქვიტეს, აქეთ-იქით აპყრობდნენ მზერას.
კვლავ რა მოუხმო ღიონისემ და ეცნაურათ
კადმოსის ასულთ დამახილი მათი ღმერთისა,
წამოიშალნენ, ფრთოსნებივით შეიფრთხილავს,
შეიბეს ფრთები ქედნებისა, დაჰკრეს ყიფინა,
მიჰყენენ ღმერთის ხმას ღმერთის სუნთქვით დახვლილები –

დედა აგავე, დანი მისინი და ყველა ბაკხი.
განა თუ მიწას დააკარეს მარდი ფეხები –
თვალს შეუსწრებელი გადაევიდნენ მჩქეფარე ნაკადს.
ნაძებზე შემოძვარად ჩემს მბრძანებელს რა მოჰკრეს თვალი,
აკვივდნენ კლდეზე, გოდოლივით რომ აწვილიყო
და მთელი ძალით დაუშინეს ქვეები და ღორღი,
ნაძვის ტოტები, თირსოებიც არ დაიშურეს –
ყველას პენტეესი გაეხადა ბედკრულ სამიზნედ.
მაგრამ ვერ მისწვდნენ, წვეროკინი მაღალი იყო.
ხოლო პენტეესი, განწირული და უსასოო,
მიყუყულიყო, ჩაუარდნოდა შიშისგან ენა.
მერმე ბერმუხას მოამტკრიეს მსხვილი ტოტები,
რომ ხის კეტებით ნაძვის ძირი ამოეძირკვათ.
რა ვერას გახდნენ. ასე უთხრა ქალებს აგავემ:
მოდით, ქალებო, მოვეჭიდოთ ამ ნაძვის ღეროს,
ძირს ჩამოვაგლოთ ეს ნადირი, ზეზე ამძვრალი,
რათა არ გათქვას საიდუმლო ორგებისა.
და შემოეჭლო ნაძვის ღეროს ურიცხვი ხელი,
მაგრა მოსწიეს, შეანჯღრიეს და ამოძირკვეს.
შექანდა ნაძვი და პენტეესიც ვაით და ვიშით
ძირს გადმოეშვა ხის წვეროდან; მაშინდა მიხვდა,
რომ ახლოს იყო საზარელი დაღუპვის ყამი.
პირველ აგავე, ღვიძლი დედა, მიეჭრა ზორუად;
მან კი, ბედკრულმა, გადაიძრო ქალის ჩქილა,
რომ ეცნო მშობელს თვისი პირმშო და არ დაეკლა.
ევედრებოდა, უფერებდა დაწვებზე ღედას –
მე ვარო, დედი, შენი შვილი, შენი პენტეესი,
არ გახსოვს განა, ექიონის სახლში რომ მშობე?
შემიბრალო, დედაჩემო, ამ ცოდვის გამო
ნუ დამღუპავო შენს ნაშიერს! – მაგრამ აგავე,
პირდორბლიანი, თვალებს ავად აბრიალებდა,
გონს ვერ მოეგო, გააცნობდა, ვერ იცნო შეილი,
რაკი ბაკხოსმა დაუბნელა სრულად გონება.
ეძგერა პენტეესს, ხელი სჭიდა მარცხენა მკლავში,
ფეხი ნეკნებზე მიაბჯინა იმ სვეუბედურს;
მკლავი მოგლიჯა – უცნაური ჩადგმოდა ძალა;
ჩანდა, ღვთაება ყოვლის შემძლე შეეწყოდა.
ინოც იქ იყო – დახელთილმა მეთრე მკლავი
ტანს აახლიჩა; მიესიენენ ბაკხი დიაცნი,
დასცეს ყიყინა ერთობლივი, შესძრეს მიდამო,
კენესოდა ჩემი მბრძანებელი, ვიდრედა სული
სხეულში ედგა; დაჰკიოდნენ სულთმობრძავს თავზე.
ერთს მისი მკლავი დაეთრია, მეთრეს – ფეხი,
ფერდებს ძვალ-რბილი აახლიწეს და სისხლიანი
ფრჩხილებით ფლეთდნენ საცოდავი პენტეესის სხეულს.
ასე აკუწეს ასო-ასო და მიმოფანტეს
ტყეში და ღრეში – ძნელი გახდა მათი მოძებნა.
ხოლო დედამისს, გაშმაგებულ აგავეს, წილად

ერგო საბრალლო მისი თავი, ხელი დასტაცა
ნართეკის წვერზე წამოავო ლომის თავივით
და ამ ნადავლით წამოვიდა კითერონიდან,
დასტოვა დები გახელებით მოფერხულენი.
თავად მოილტვის თებესაკენ ამ უბედური
ნანადირევით მოქაღული, გამყინავი ხმით
მოუხმობს ბაკხოსს, ნადირობის შეშწეს, მეწილეს
და გამმარჯვებელს, ვინაც ცრემლი მოუნადირა.
მე კი... შორს წავალ, გავეცლები ამ ცოდვის კითხვას,
ვიდრე აგავე მოაღწეველს ქალაქის კედლებს.
თვინიერება და ღეთის შიში ყველაფერს მიჯობს –
ხამს, მოკვდავ კაცთა დაიმარხონ ეს წმიდა მცნება.

გ უ ნ დ ი

ვადილოთ ფერხულებში ბაკხოსი,
დიონისე ვადილოთ!
ეახართ პენთევსის სიკედილი,
ურჩხულთა ნაშიერის ბოლო!
ღიაცებრ მოსილი, ხელთირსოიანი –
საპადესო ნართეკით –
ხარს წაჰყვა რქადასხმულს
შაკეთის გზაზე.
ჰე, ბაკხო ღიაცნო, კადმოსის ასულნო,
გამარჯვების ვაშა დაგისრულდათ
მოთქმით და გოდებით!
ვაგლახ, მის სისხლით შეიბღალა
თეთრი ხელები მშობელი ღედის!

მ ძ ს ო ლ ო ს ი

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

ეხედავ, აგავე მოიჩქარის სასახლისაკენ,
პენთევსის ღედა, თვალშეშლილი და მოყიფინე.
აჰა, მორბიან მენადებიც, მიეგებენით!

ა გ ა ვ ე

ჰეი, აზიელო მენადებო!

გ უ ნ დ ი

რად გვიხმობ?

ა გ ა ვ ე

მთებიდან მომაქვს, მომიტანია
ახლადნაკაფი სურო სასახლეში –
ბედნიერი ნანადირევი!

გ უ ნ დ ი

ეხედავ, მიგვილიხარ თანამელრეველ.

აგავე

განათუ ბაღე მომიხმარია!
ხელით შევიყარ ლომის ბოკვერი.

გუნდი

რომელ უდაბნოში?..

აგავე

კითურონს...

გუნდი

რა მოხდა კითურონს?

აგავე

იქმოკლეს...

გუნდი

პირველ ვინ დაკოლა?

აგავე

ჩემია ჯილდო.

გუნდი

ნეტარ ხარ, აგავე!

აგავე

თიასებში განვითქვი!

გუნდი

მერე ვინ იყო?

აგავე

კადმოსის...

გუნდი

რაო, კადმოსის?

აგავე

ასულებმა
ჩემს შემდეგ, ჩემს შემდეგ
დასცეს ნადირი.

გუნდი

გწევია ბედი!

აგავე

მოდით, ვილხინოთ!

გუნდი

რა გალხენს, ბედკრულო!

აგავე

ჯერეთ ჩვილია ეს ბოკვერი,
ღაწვები ღინღლით დაფარვია,
ახლახან მოზრდია ფაფუკი ფაფარი.

გუნდი

ფაფარი ტყიურისას მოუგავს.

აგავე

ბაკხოსმა, მარჯვე მონადირემ,
მარჯვედ მიუსია
მის კვალს მენადები!

გუნდი

ჭეშმარიტად, ნადირთ ბატონია!

აგავე

მაღიღებ?

გუნდი

არ გადილო?

აგავე

მაღე ძენიც კადმოსისა...

გუნდი

და პენტეუსი...

აგავე

ღედას განადიღებს.

გუნდი

მომნადირებელს...

აგავე

ლომის ბოკვერისას...

გუნდი

უცნაურის...

აგავე

უცნაურად.

გუნდი

ამაყობ, განა?

გუნდი

მახარებს დიდად

საქმე დიადი, დიადი, ბრწყინვალე...

გუნდი

ქვეყნის სადიდებლად.

გუნდის წინამძღოლი

მაშ. ახილვინე, უბედურო, ქალაქის მკვიდრთა
შენი ნადავლი, მთებიდან რომ მოგიტანია.

აგავე

პე, მკვიდრო ტურფაგოდლებიან ქალაქისანო,
მოდით, იხილეთ საოცარი ნანადირევი!
ბერი კადმოსის ასულებმა მოინადირეთ –
განა თუ გვექონდა სათხედეები თესალიელთა,
ანუ ბადენი სათხეველნი, წვერმახი შუბი!
რას ვაქნევთ რკინას, მოელვარეს და მტკიცედ ნაჭედს,
თეთრი ხელებით შევიპყართ მბრდღვინავი მხეცი
და ასო-ასო, წილობებად ჩამოვირივეთ.
მაგრამ... სად არის მამაჩემი, ბერი კადმოსი?
ახლოს მოვიდეს, მიეგებოს გულოვან ასულს.
ან შენ სადა ხარ, შეილო ჩემო? მიაღვი კიბე
კედელს და მაგრად მიაჭედევს თავრიელი
სასახლის შუბლზე – ნიშნად ჩვენი გამარჯვებისა.

კადმოსი

უკან მომყევით, მაგ საბრალო მსხვერპლის მტვირთველნი.
აქ დასვენეთ, სასახლის წინ, პენტეგსის ნეშტი,
დიდხანს რომ ვებენეთ ორწოხებში კითერონისა
და შევაგროვეთ ასო-ასო მიმოფანტული.
მაშინ შევიტყვეთ საზარელი ამბავი ესე –
რა მოვადექით შეიღბჳიანი ქალაქის ზღუდეს
მე და მისანი ტირესია, ნაბაკხურევი,
უმაღ გაებრუნდი მთებისაკენ და წამოვიღე
ბაკხების ხელით დაგლეჯილი შვილის ცხედარი.
იქ დავინახე ავტონოე, ვინც არისტოსს
უშვა ბედკრული აქტიონი, ინოც იქ იყო,
ტყე-ტყე დამრწონენ დახელთიონი და დანესტრიონი.
აგავეზე თქვეს, დასტოვაო დიაცთა დასი
და სასახლისკენ გაიჭრაო ბაკხური რბოლით.
მართალი უთქვამთ, – აგავეა, არ მტყუნობს თვალი.
ჰოი, ბედკრულო, არ შენახე ნეტამც აროდეს!

აგავე

მაშ, იამავე, მამაჩემო, და გიხაროდეს,
უშამაცესი ასულები რომ ვიშობია.
მე ჩემზე გეტყვი უპირატეს, ვინც საჩემელი
შორს მოვისროლე და ფარტენა ქარს გავატანე;
ვიცვალე ზნენი დიაცურნი და ხელით ვიჭერ
გარეულ ნადირს. აჰა, ჯილდო სიმამაცის წილ!
შენი სასახლის ტრიგლიფებზე ეკიდოს იგი!

შეველე ხელი, მამაჩემო, და იამაყე,
ლხინად შეჰყარე მეგობრები, რომ ყველამ ნახოს.
შენი ასულის საკვირველი ნანადირევი.
ნეტარ ხარ, ნეტარ, მამაჩემო, მოკვდავთა შორის!

კ ა დ მ ო ს ი

ვაი ჩვენდა, სვედავსილთ, ბედუკუღმართთ!
ვაი საქმეს, საწყალობელ ხელით აღსრულებულს!
კარგი მსხვერპლი შეგიწირავს ღმერთებისად,
ახლა თებეს სანადიმოდ იწვევ?
ვაი, სახლო ჩვენო, უკუღმართად ნაშენო!..
ჯერ შენ დაგტირი, ასულს უბედურს,
მერე ჩემს თავს, საბრალობელს დაგტირი.
ღირსად მოგვაგო შური ბრომიოსმა,
დაგვატყდა რისხვა ჩვენივე ღვიძლისა!

ა გ ა ვ ე

რარიგ გვიწამლავს სიხალისეს კრული სიბერე,
აგვაწუწუნებს, მცინარ სახეს ჩამოგვიტირებს!
პენტეუსი მაინც მიჰყვებოდეს ნაკვალევს ჩემსას,
ფეხბედნიერი მონადირე შეიქნებოდეს!
მაგრამ ვაი, რომ ღმერთთან ბროლას უნდება მხოლოდ...
შენს მეტი ვინ ჰყავს, მამაჩემო, შემგონებელი?
რად არ გამოჩნდა, ღელას რად არ გამოძეება,
რათა ეხილა, რა იღბალი დამეცა თავზე.

კ ა დ მ ო ს ი

ვაი, თქვენ, ბედშავთ! რომ შეგეძლოთ – გაღიხალისოთ
შეშლილი გონი, აიტანდით მწარე სატანჯველს?
უკეთუ დარჩეთ უცნობელნი, როგორც ახლა ხართ,
ეს იქნებოდა ერთადერთი ნუგეში თქვენი.

ა გ ა ვ ე

რა სატანჯველი, მამაჩემო, რისი ნუგეში?

კ ა დ მ ო ს ი

ჯერ მაღლა, ცისკენ მიმართე მზერა.

ა გ ა ვ ე

აჰა, მიემართე... გარნა რად მიბრძანე?

კ ა დ მ ო ს ი

ცა იგივეა? თუ ფერნაცვალი მოგეჩვენა?

ა გ ა ვ ე

უწინდელზე უფრო ბრწყინვალეებს შუქთა მთოველი...

კ ა დ მ ო ს ი

ნუთუ გახელება არ გაგინელდა?

აგავე

გამინელდაო?... ამას რად ამბობ?
ჰო, თითქოს ცნობას მოვდიოდე...

კადმოსი

თუ ძალგდის მომისმინო, მიპასუხო?

აგავე

რას ვამბობდით, მამავე, დამავეიწყდა.

კადმოსი

ვის სახლში შეხველ, თუ გახსოვს, ჰიმენეს სიმღერით?

აგავე

ექიონს არ მიმეც, დრაკონის დანათესს?

კადმოსი

იმ სახლში ქმარს შენსას ვინ უშეე, თუ გახსოვს?

აგავე

პენტევისი განა ჩენი პირმშო არ იყო?

კადმოსი

ეგ ვისი თავია, ხელში რომ გიჭირავს?

აგავე

ლომისაა... მენადებმა არ მითხრეს?

კადმოსი

კარგად დახედე, წამის საქმეა...

აგავე

ვაი, რას ეხედაე! ხელთ რა მიჭირავს?

კადმოსი

კარგად დააკვირდი, მიხედები...

აგავე

მიეხვდი, მიეხვდი... დავლუპულვარ ბედკრული!

კადმოსი

კიდევ გეჩვენება ლომის თავად? თუ...

აგავე

არა, პენტევისის თავი მიპყრავ უბედურს!

კადმოსი

უმალ დატირებული, სანამ მიხედებოდი, აგავე...

აგავე

ვის მოუკლავს? ვინ მომცა ხელთ?

კადმოსი

ო, სიმართლევ შემზარავო! რა გვიან გაცხადდი!

აგავე

მითხარი, მითხარ! სული ვერ ითმენს...

კადმოსი

შენ მოჰკალ, დანი შენნი გშეელოდნენ...

აგავე

სად? სასახლეში... თუ

კადმოსი

სადაც აქტეონი ძაღლებმა დაგლიჯეს.

აგავე

რად წავიდა კითერონს საბრალო?

კადმოსი

ღმერთისა და შენი მენადების დასაცინად.

აგავე

ჩვენ რალამ წაგვიყვანა კითერონს?

კადმოსი

შეიშალებით, ბაკხოსმა დაგხელათ...

აგავე

ახლალა მიეხვდი. გაგწერა დიონისემ.

კადმოსი

არ აღიარეთ, ღმერთად არ სცანით.

აგავე

სად არის ნეშტი, მამაჩემო, ნეშტი ძვირფასი...

კადმოსი

ძლივას შეეკრიბე ასონი და, ჰა, მოვიტანე.

აგავე

ასო ასოს თუ მიუსადაგე?

კადმოსი

(მიეუსადაგე, გარნა თავი...)

აგავე

პენთევსს ჩემი ბრალი რად მოეკითხა?

კ ა დ მ ო ს ი

ერთად შესცოდეთ, შეუვინეთ ბაკხეცს პატივი,
ცილი დასწამეთ – ამიტომაც დაგსაჯათ ღმერთმა.
არა მართო თქვენ, დაიღუპა დღეს ჩემი სახლი,
მომერღვა ფუძე, უმემკვიდროდ გადაშენებულს
რა დამრჩენია გლოვის მეტი; დაუტირი პენტეუსს –
მოკლულს, დაგლეჯილს მისიანთა ბრალეულ ხელით.
ჩემი სასახლის ბურჯი იყავ, ჩემო მემკვიდრევ,
ქალაქის რისხვა და სიბერის ჩემის ქომაგი!
ვინ გაბედავდა, გაელანძლა ჩემი ჭაღარა,
თუკი შენ მახლდი ბასილევის ტახტზე მჯდომარე!
აწ სასახლიდან უპატიოდ განვიდევნები
დიდი კადმოსი, ვინც დათესა თებულთა თესლი
და სანუკვარი მოსავალი რომ მოიწია.
უპეირფასესო კაცთა შორის, თუმც ადარა ხარ,
მაინც ძვირფასად დაიმარხვის შენი სახელი!
ნუთუ ნიკაპზე ხელს კვლავ აღარ მომიტათუნებ?
აღარ ჩამიკრავ პაპას მკერდში, კვლავ აღარ მკითხავ –
ვინ გაწყენინა, უპატიო ვინ გყო მოხუცი?
ვინ შეგაწუხა, მითხარ, გული ვინ ავიძღვრია,
რომ საკადრისად გაეუსწორდე შენს მაგინებელს?
აწ ვინ დამიცავს, დავრჩენილვარ უმწედ, უნუგემ...
ბრალი დედაშენს, საწყალობელს, ბრალი დებს მისას!
შეხედეთ, ხალხო, თუ ვინმე ხართ ღმერთის მგმობელი,
ნახეთ სიკვდილი ეგეგვარი და შეინანეთ!

გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ ძ ლ ო ლ ი

მებრალვი, კადმოს, უბრალო ხარ ამ სატანჯველში,
გარნა შენს მოღვმას, დამნაშავეს, ღირსად მიეზლო.

ა გ ა ვ ე

ო, რა სასტიკად დატრიალდა ბედის ბორბალი!

.....

(დაკარგულ ნაწილში სავარაუდებელია: აგავეს გლოვა შვილის გამო, ქოროს სიტყვები,
რითაც იგი ამცნობს ღიონისეს გამოცხადებას აწ უკვე ღვთაებრივი სახით,
ღიონისეს სიტყვის დასაწყისი – აგავესა და მისი ღების თებედან განღვენის
განაჩენი)

ღ ი ო ნ ი ს ე

.....

თავად ურჩხულად გადიქევი და შენი ცოლიც –
არესის შვილი ჰარმონია, უკვდავი ქალი,
მოკვდავმა კაცმა რომ შეირთე, შეიცვლის სახეს:
გველადქეული წამოგყვება, სადაც კი წახვალ;
შეაბამ ურემს – ასეთია ნება ზევისისა –
უცხო ურდოებს წინამძღოლად მოეკვლინები;
უშქარი ლაშქრით დაარბევნ უამრავ ქალაქს,

გარნა, დაბოლოს, წაერთმევათ დღე დაბრუნების,
რაკი აპოლონს დაუნგრევენ წმიდა სამისნოს.
არესი გიხსნით თქვენ ორთავეს და ნეტარ ქვეყნად
დაგიმკვიდრდებათ უზრუნველი და მშვიდი ყოფა.
მე, დიონისე, გეუბნებით ზევსის განაჩენს,
კრონიონის ძე, არა მოკვდავ კაცის ნაშობი.
და რომ შეგეგნოთ იგი სიბრძნე, რაც უარყავით,
ზევსის წყალობით მოიხვეჭდით კთილდღეობას,
მეც – დიონისე თანამდგომად გეყოლებოდით.

ა გ ა ვ ე

ო, დიონისე, გვედრები, ნუ გაგვიწირავ!

დ ი ო ნ ი ს ე

კმარა! გვიან არს სინანული, გვიან მიცანით.

ა გ ა ვ ე

ეს ვიცით, გარნა... სასტიკია შენი სასჯელი.

დ ი ო ნ ი ს ე

დამემეთ, შემაგინეთ უკვდავი...

ა გ ა ვ ე

სასტიკებაში რად გვბაძავთ უკვდავნი?

დ ი ო ნ ი ს ე

ასე დაადგინა ზევსმა დასაბამით.

ა გ ა ვ ე

ვაი, აღსრულდა, მამავ, ვიდეუებით!

დ ი ო ნ ი ს ე

რალად აგვიანებთ? მოსახლენი მოხდეს!

კ ა დ მ ო ს ი

ო, შეილო ჩემო, რა საშინელ ბოლოს ვეწიეთ!
გაუბედურდა ჩემი მოდგმა და დანათესი.
ვაიმე ბედკრულს! უცხო თემად უნდა ვიარო
მოხუცმა მსხემმა. დამიდგინეს ღმერთებმა ისევ,
რომ ელადაში უცხოთესლი შემოვიყვანო
და ჰარმონიას, ჩემს მეუღლეს – არესის ასულს,
ურჩხულად ქცეულს მე, ურჩხულმა, დავარბევინო
ელინთა ძველი საფლავები და საწმინდარნი...
აწ ვერასოდეს მოვისვენებ ამ წუთისოფლად,
და ვერცა წყალნი ლეთესანი დამამშვიდებენ.

ა გ ა ვ ე

შენგან მოწყვეტილს, მამაჩემო, მეც ხომ მომკვეთენ!

კ ა ლ მ ო ს ი

ასულო ჩემო, უბედურო, ხელეებს რად მიწვდი,
ვით თეთრი გედი, უსუსური, უმწეთ პატრონს?

ა გ ა ვ ე

საით მიექცე განდევნილი მშობელ ქვეყნიდან?

კ ა ლ მ ო ს ი

არ ვიცი, შვილო, მამაშენი ვეღარ გიშველის.

ა გ ა ვ ე

მშვიდობით სახლო მშობლიურო,
მშვიდობით თებეე შვიდბჭიანო!
კერიიდან დევნილი გეთხოვები!

კ ა ლ მ ო ს ი

არისტოსთან წახვალ, შვილო...

ა გ ა ვ ე

მებრალვი, მამავ!..

კ ა ლ მ ო ს ი

მეც, შვილო ჩემო!
შენს დებს დავტირი, სვეუბედურთ...

ა გ ა ვ ე

მწარე სატანჯველი, მწარე
დაატეხა შენს მოდგმას
დიონისე მეუფემ, მამაჩემო!..

კ ა ლ მ ო ს ი

მწარედ შეიგინა თქვენგან, მწარედ
თებე-ქალაქში მისი სახელი...

ა გ ა ვ ე

მშვიდობით, მამავ...

კ ა ლ მ ო ს ი

მშვიდობით, შვილო...
თუკი მშვიდობა გიწერია სადმე...

ა გ ა ვ ე

წამიყვანეთ, მეგზურნო, წამიყვანეთ,
რათა შევეერთო დათა ჩემთა
თანადევნილთ, საბრალბელთ!..
მომამორეთ სამულველ კითერონს,
დაე, კითერონი თვალით ნუ ვიხილო!
გადამკარგეთ, თირსო დამავიწყეთ,
თიასებში სხეებმა გაიხარონ!

გ უ ნ დ ი

მრავალგზით ცხადდება ღმერთების ნება,
მრავალგზით ცუდდება კაცთა მოლოდინი.
რასაც მოველით, არ აგვიხდება,
რასაც არ მოველით, მოგვივლენს ღმერთი.
ამგვარად დასრულდა ამბავი ესე.

თარგმნა ზურაბ კეკელიძემ

ქველი ატიკური კომედია

არისტოფანე

(დაახლ. ძვ.წ. 446-385 წწ.)

ისტორიას ძველი ატიკური დრამის მრავალი კომედოგრაფოსის სახელი შემორჩა. მათგან მხოლოდ არისტოფანეს თერთმეტმა კომედიამ მოაღწია სრულად ჩვენამდე. პოეტის ბიოგრაფიიდან ძალზე ცოტა რამ ვიცით, თუმცა მისივე შემოქმედებიდან ნათელი ხდება, რომ იგი პელოპონესოსის ომის მძვინვარების ხანაში მოღვაწეობდა. ძველი ატიკური კომედია მკვეთრად გამოხატული საზოგადოებრიუ-პოლიტიკური ხასიათისა იყო: მასში აისახა სახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის პრობლემები. განსაკუთრებით აინტერესებდა კომედიას ომისა და მშვიდობის, სოციალური, იდეოლოგიური, მათ შორის ლიბერატორული საკითხები. სწორედ ათენის ინტელექტუალური სფეროს განქიქებას მიეძღვნა არისტოფანეს კომედია „ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი“, რომელსაც პირველი წარმოდგენისას მესამე ადგილი (რაც დამარცხების გოლფასი იყო) მიაკუთვნეს. დამსახურებული პოპულარობა კი მხოლოდ მაშინ მოიპოვა ამ კომედიამ, როდესაც ათენელებმა სამოქალაქო ომში დამარცხების მიზეზთა ძიება იწყეს და გაიაზრეს, რომ ღირებულებათა რღვევას თან ახლავს ტრადიციული სიქველისა და კეთილშობილების ქრობა, რითაც ბოლოს ისევ ადამიანები ისჯებიან. „ღრუბლებში“ ტრადიციათა უარყოფელი მოძღვრების სიმბოლოდ სოკრატე გამოყვანილი. კომედიის წარმოდგენიდან 24 წლის შემდეგ, რაოდენ პარადოქსულიც არ უნდა იყოს, ისტორიულმა სამსჯავრომ დიდ ფილოსოფოსს იგივე განაჩენი გამოუგანა, რაც კომედოგრაფოსმა, თუმცა ამ ბრალდების ავტორი უკვე იყო არა არისტოფანე, არამედ ომით დაკნინებული ათენის სამოვადოება.

„ბ ა ყ ა ყ ე ბ ს“ ლენების დღესასწაულზე არნახული წარმატება ხვდა: მან გაიმარჯვა და მაყურებელთა თხოვნით, იმავე ფესტივალზე ხელმეორედ წარმოადგინეს. ასეთი რამ პირველად მოხდა ატიკური კომედიის ისტორიაში.

კომედოგრაფოსმა აშკერად მთავარ გმირებად ტრაგიკოსები: ესქილე, სოფოკლე და ევრიპიდე შეარჩია და მათი შემოქმედების სიღრმისეული ცოდნით, ფანტაზიის წარმოუდგენელი გაქანებით, შეუდარებელი მახვილგონიერებით დიდებულ პოეტურ აგონს აზიარა მაყურებელი.

თარგმანები:

არისტოფანე, კომედიები (ხუთ გომად), თარგმანი და კომენტარები ლ. ბერძენიშვილისა. ტომი I, ტომი II. თბილისი, 2002-2004 წ.

ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი

მოქმედნი პირნი:

სტრეფსიადე,
ფიდიპიდე, მისი ძე,
ქსანთია, მსახური.
სოკრატე-
ამინია.

სოკრატეს მოსწაულები.

სიმართლე,
კეული.
პასია.

სტრეფსიადეს მეეალები.
ოცდათხი ქალისაგან –
ღრუბლებისაგან შემდგარი გუნდი.

სცენაზე ორი სახლია: სტრეფსიადესი და სოკრატესი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაი, ვაი!

ზეესო, მეუფეო, რა ღამე დამდგარა
დაუსრულებელი! აღარ გათენდება?

რამდენი ზანია, მამალმა იყივლა,

5 მსახური ხვრინავენ – უწინ სხვა დრო იყო!

წყეულიმც იყავი, ომო, შენს გამოა,
მსახურთა ცემაც რომ აღარ შემიძლია.

(მიუთითებს შვილზე, რომელსაც იქვე სძინავს)

ამ კეთილ ყმაწვილკაცს არც გაუღვიძია,
სძინავს და აფუჭებს ჰაერს არხინად,

10 თანაც ხუთ საბანში არის გახვეული.

ასეა? მაშ, ჩვენაც დავეწვეთ და ვიძინოთ.

(ღადინებას ცდილობს, მაგრამ ვერ ახერხებს)

ვაი, მე უბედურს რაღა დამაძინებს –

ხარჯები, ვალები, საჯინიბოები?

ამ ბრიყვის ბრაღია. თმები მოუშვია,

15 ცხენზე დაჯირითობს, ეტლსაც დააქროლებს.

ძილშიაც ცხენებზე ბოდავს; ვიღუპები,

მთვარეს რომ მეოცე დღე მოჰყავს თავისი.

ვახში სულ იზრდება!

(მსახურს)

აანთე ლამპარი,

წიგნი მომიტანე, რათა წაეკითხო,

20 რამდენი მმართვეს და ვახშიც შეეაჯამო.

(მსახურს მოაქვს ლამპარი და წიგნი)

მაშ, ვნახოთ, რა მმართვეს. ოცი მნა პასიას,

ცხენი რომ ვიყიდე, მახსოვს, ჯიშინი.

რად არ დავითხარე თვალი მე უჯიშომ!

ფ ი დ ი პ ი დ ე (ბოდავს)

25 ფილონ, წესს ნუ არღვევ, შენს გზას გაუღეკი!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ამ უბედურებამ დამღუპა მთლიანად,
ამ ჩემს შვილს ძილშიაც ცხენები აბოდებს.
ფ ი ღ ი პ ი ღ ე (ძილში)
რა გზაზე გაგექცა ეტლი საომარი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

30 რა გზითაც მამაშენს ოჯახი დაექცა.
ეს იყო პასია, მერმე კი ვინ მოდის?
აჰა, ამინია – ეტლი და ბორბლები.
ფ ი ღ ი პ ი ღ ე (ძილში)
ცხენი გაატარე, სახლთან მოიყვანე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

35 შენ, ჩემო ძვირფასო, მამაც გაატარე;
ახლა ამ საქმესაც წაუვაგებ – ყველაფერს
ვახშში წაიღებენ.
ფ ი ღ ი პ ი ღ ე (იღვიძებს)
მამა, გეკითხები,
ნეტავ რას ბუზღუნებ და რა გაწირიალებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა და დემარქოსი გამოძვრა, დამკბინა.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

მაცალე, სულელიო, ცოტა წავიძინო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

40 პო, შენ დაიძინე. ვალი კი, იცოდე,
სულ შენ დაგეცემა მაგ თავში, იცოდე.
ოხ!

ნეტავ დაიღუპოს ავი მაჭანკალი,
მე რომ გამირიგა მაშინ დედაშენი!
სოფელში ვიყავი, უტკბესად ვცხოვრობდი
ტალახში და, სადაც მინდოდა, ვწვებოდი

45 სავესე ზეთისხილით, თაფლით და ნახირით.
მერმე მოვიყვანე მეგაკლეს დისწული,
თუმც თვითონ სოფლელი ვიყავ, ქალაქელი –
ზვიადი და კარგი ცხოვრების მოყვარე,
იგი მოვიყვანე, გვერდით მიეუწყე

50 მოხლით, გოდრით და მატყლით სულ აქოთებულნი;
მას სურდა მირონის, ზაფრანის, ამბორის,
ხარჯების, განცხრომის, სიუხვის სურნელი.
უქმად კი არ იყო – ქსოვდა დღენიადაგ.

55 მაშინ მოსასხამი უუჩვენე და პირში
ვუთხარი, ამაოდ ქსოვ-მეთქი, დიაცო.

მ ს ა ხ უ რ ი

ზეთი აღარ არის ლამპარში, ბატონო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჩემთვის გიყვითა შენ ლოთი ლამპარი!
მოდის, აგატირო.

მ ს ა ხ უ რ ი

რად უნდა ვიტირო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იმაღ, რომ ფითილი სქელია ჩადგმული.
(თავისთვის)

60 და მერმე, როგორც კი ეს ძე შეგვეძინა,
მე და ჩემს მეუღლეს ძვირფასს სახელისთვის
მოგვიხდა ჩხუბები და დავიდარაბა;

რადგან მას უნდოდა სახელში „პიპოსი“ –
ქსანთიბე, ქერიბე ანდა კალიბიდე.

65 მე მსურდა სახელი პაპის – ფიდონიდე.
მერმე კი მოურიგდით, ერთად შეეურჩიეთ
სახელი, დავარქვით ასე: ფიდიბიდე.

ცოლი აიყვანდა და ეფერებოდა:

70 „შენ რომ გაიზარდები, ეტლით გაქანდები,
როგორც ბიძაშენი მეგაკლე, ქსიტისით“.

მე ვეუბნებოდი: „როცა გაიზარდები,
თხებს მთებში გარეკავ, როგორც მამაშენი“.

მაგრამ მან ჩემს სიტყვებს როდი დაუჯერა,
ცხენებს გადააგო სულ ჩემი ქონება.

75 მთელი ეს ღამე რომ ვფიქრობდი, ერთი გზა
მოვძებნე ნაღდი და სწორედ შეუმცდარი,
თუკი დავარწმუნებ ამას, გადავრჩები.

ახლა კი როგორმე უნდა გავალვიძო.
როგორ გავალვიძო ნაზად? ფიდიბიდე.

80 ეა, ფიდიბიდეუკა!

ფ ი დ ი ბ ი დ ე

რაო, მამაჩემო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაკოცე და ხელი მომეცი მარჯვენა.

ფ ი დ ი ბ ი დ ე

აჰა. და რა მოხდა?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მითხარი, გიყვარვარ?

ფ ი დ ი ბ ი დ ე

ეფიცავ პოსეიდონს, ცხენოსან მეუფეს!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, არ მიხსენო, შეილო, ცხენოსანი!

85 სწორედ ეგ ღმერთთა ჩემი დამღუპველი.
თუ მართლა გიყვარვარ გულთ, ეს მითხარი,
შვილო, დამიჯერებ?

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

რას თუ დაგიჯერებ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

უნდა შეიცვალო შენი ჩვეულება
და უნდა წახვიდე, შვილო, სასწაელებლად.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

90 რას ამბობ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

მიჯერებ?

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ვფიცავ დიონისეს,
მართლა დაგიჯერებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

აქეთ მოიხედე.
თუ ხედავ ამ კარებს და ამ სახლს პატარას?

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

უხედავ და რა მოხდა, მამა, გეკითხები?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ეს ბრძენთა სულების საფიქრალეთია,
95 აქ ცხოვრობს ის ხალხი, რომელიც ამტკიცებს,
ცა არის ღუმელი და ჩვენ ნახშირიო.
თუ ფულს გადაუხდი, უმალ გასწავლიან
იმგვარად ლაპარაკს, რომ გაიმარჯვებდი
ყოველგვარ საქმეში, თუნდ იყო მტყუანიც.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

100 ვინ არის ეს ხალხი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

მე ზუსტად არ ვიცი.
ნატიფი ხალხია, ბრძენი და კეთილი.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ახ, ის საძაგლები, ვიცი, თაღლითები,
გაფითრებულები, მუდამ უხმაურნი,
საბრალო სოკრატე ანდა ქერეფონტი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

105 მოიცა, გაჩუმდი, სიბრიყვეს ნუ როშავ.

თუ მამისეული ქონება გადარდებს,
უნდა დაანებო თავი ცხენოსნობას.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

არა, დიონისეს ვფიცავ, ლეოგორას
გაზრდილი ხობხებიც რომ მომცე, არ ვიზამ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

¹¹⁰ წადი, გევედრები, ძვირფასო არსებაე,
წადი და ისწავლე.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

რა უნდა ვისწავლო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ამბობენ, იმათთან სიტყვები არისო,
ერთი მართალი და მეორე ტყუილი,
პოდა, ამ ტყუილით თურმე გაიმარჯვებ
¹¹⁵ სუყველა საქმეში, თუნდ იყო მტყუნაც.
და თუკი ისწაველი იმ ტყუილ სიტყვასაც,
რაც ახლა ვალი მაქვს შენი გულისათვის,
იმათგან ობოლსაც არვის გადაუხდი.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

¹²⁰ ო, ვერ დაგიჯერებ, ვერ დავენახები
მე ფერდაკარგული კანით ჩემს ცხენოსნებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

მაშ, ვფიცავ დემეტრეს, ვერაფერს მიიღებთ
ვერც შენ, ვერც იორლა და ველარც სამფორა.
სახლიდან გაგაგდებ, ვისერი ყორნებისკენ.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

¹²⁵ მაგრამ ბიძაჩემი მეგაკლე უცხენოდ
მე აღარ დამტოვებს. გტოვებ და მიუღივარ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ო, ველარ გაეუძლებ და ასათ დაცემას!
ვილოცებ ღმერთებზე და თვითონ ვისწავლი
რაიმეს იმ ხალხთან მათს საფიქრალეთში.
მაგრამ მე, მოხუცი, გამოლენჩებულ
¹³⁰ როგორღა ვისწავლი სიტყვის სინატიფეს?
(მიდიხ მეზობელ სახლთან)
პო, უნდა მივიდე. უქმად რას ვუღგავარ,
ვერ დავაკაკუნებ? ბიჭო, ეა, ბიჭიკო!

გამოდის მ ო ს წ ა ვ ლ ე .

მოსწავლე

გასწი ყორნებისკენ! ვინა ხარ, მითხარი?

სტრეფსიაღე

მე ვარ სტრეფსიაღე, ფილონის ნაგრამი.

მოსწავლე

¹³⁵ ვილაც უმეცარი ყოფილხარ, ამგვარად რომ დააბრაზუნე კარზე, სულ ახლახან ნაპოვნი ძვირფასი აზრი გამიწყვიტე.

სტრეფსიაღე

უნდა მაპატიო, სოფლელი კაცი ვარ. მითხარი, უდროოდ რა აზრი დაბადე?

მოსწავლე

¹⁴⁰ მხოლოდ მოსწავლეებს თუ ეთქმის ეს აზრი.

სტრეფსიაღე

მაშ, თქვი გაბედულად, მე სწორედ მოსწავლედ მოვსულვარ, ძვირფასო, თქვენს საფიქრალეთში.

მოსწავლე

მაშ, გეტყვი, ოღონდ შენ არაგის არ უთხრა. ახლახან ქერეფონტს მოჰკითხა სოკრატემ,

¹⁴⁵ რწყილი რა მანძილზე ხტებაო, ნეტავი, – ის იყო, ქერეფონტს წარბზე უკბინა და მას შემდეგ სოკრატეს თავზე გადაახტა.

სტრეფსიაღე

მერედა, გაზომა?

მოსწავლე

ძალიან კარგადაც!

¹⁵⁰ ცვილი გააღლო და რწყილი მოიტანა და ჩააყოფინა რწყილს ცვილში ფეხები, ცვილი გამაგრდა და რწყილსაც ფეხსაცმელი გახადა და იმით გაზომა მანძილი.

სტრეფსიაღე

ო, ზევს მეუფეო, რა ღრმა აზრებია!

მოსწავლე

¹⁵⁵ და მაშინ რას იტყვი, როდესაც მოისმენ სხუა აღმოჩენათა ამბებს?

სტრეფსიაღე

სხვა რაღაა?

მოსწავლე

ერთხელ ქერეფონტმა ჰკითხა სფეტოსელმა
სოკრატეს, მითხარი, კოლოზე რას მეტყვი,
თუ იცი, საჯდომით მღერის თუ პირით.

სტრეფსიალე

მერედა, რა ბრძანა „კოლოს თაობაზე“

მოსწავლე

¹⁶⁰ მან ბრძანა, რომ კოლოს მუცლის ღრუ ვიწრო აქვს
და, რადგან თხელია, ჰაერი პირდაპირ
მიჰქრის ერთიანად შიგ საჯდომისაკენ.
იქ კი სწორ ნაწლავთან დიდი მოცულობის
ხერელია და მასში მოჰშხუის ჰაერი.

სტრეფსიალე

¹⁶⁵ კოლოს უკანალი საყვირი ყოფილა!
სამგზის ბედნიერი ნაწლავთა კვლევაში!
ან რა სასამართლო დააკლებს რაიმეს
მას, ვინც გარკვეულა კოლოს ნაწლავებში!

მოსწავლე

¹⁷⁰ გუშინწინ დაჰკარგა აზრი უდიდესი
ხელიკის გულისათვის.

სტრეფსიალე

ეს როგორ? – მითხარი!

მოსწავლე

მთვარის გზას და ბრუნვას იკვლევდა სოკრატე
და პირდაღებული ზეცას გასცქეროდა,
როდესაც ზემოდან ხელიკმა დაასკორა.

სტრეფსიალე

ვიშ, ხელიკო, სოკრატეს თუ გადმოსკორე!

მოსწავლე

¹⁷⁵ გუშინ კი, საღამოს, ეახშამი არ გვექონდა.

სტრეფსიალე

ვაჰ! მერე საჭმელზე რა გამოიგონა?

მოსწავლე

ჯერ მთელ მაგიდაზე ნაცარი დაჰყარა,
შამფური მოჰხარა, ფარგლად იხმარა და...
აწაპნა ლაბადა მერმე პალესტრიდან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

- 180 და ამის მერე ჩვენ რას ვამბობთ თალესზე?
გამიღე. გამიღე ეგ საფიქრალეთი
და სწრაფად მაჩვენე ეგ თქვენი სოკრატე.
მეც მინდა. შეგირდად დაუდგე. გამიღე!

(კარი იღება. გამოჩნდებიან მ ო ს წ ა ვ ლ ე ე ბ ი) .
ვაიმე. ჰერაკლე! ეს რა მხეცებია?!

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

- 185 თქვი, რამ გაგაკვირვა, რაო, ვინ არიან?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვინ და ლაკონელი, პილოსს შეპყრობილნი.
მერედა, მიწას რად უცქერენ ყველანი?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ესენი ეძებენ, რაცაა მიწისქვეშ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

- ა, ხახვს დაეძებენ! მაგაზე ნუ დარდობთ,
190 მე ვიცი, დიდ-დიდი ხახვები საცაა.
და რას აკეთებენ წელში მოთხრილები?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

სწავლობენ წიაღის საიდუმლოებებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს უკანალი კი ცას რისთვის გასცქერის?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ახალი ხერხია ასტრონომიაში.
(მოაზროვნებს)

- 195 მაშ, შედით ყველანი, მან არ დაგინახოთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჯერ არა, ჯერ არა! ცოტაც მოიცადონ,
ერთად გავარჩიოთ ჩვენი საქმეები.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ეს არ შეიძლება! მათ აკრძალული აქვთ
ხანგრძლივად გამოსვლა და ყოფნა ჰაერზე.
სტრეფუსიადე ათვალიერებს უცნაურ საგნებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

- 200 ღმერთების სახელით, ეს რაა, მითხარი.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ეს – ასტრონომია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს რაა, ნეტავი?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

გეომეტრიაა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღარა საჭიროა?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

მიწის ასაზომად.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

გასანაწილებლად?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

არა – დედამიწის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კარგია, სახალხო

²⁰⁵ და გამოსადეგი მეცნიერებაა.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ესეც – დედამიწის გამოსახულება.

აქ კი ათენია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას ამბობ? არ მჯერა,

რადგან მანდ ჩამომსხდარ მსაჯულებს ვერ ვხედავ.

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

ეს კი ჭეშმარიტად ატიკის მხარეა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

²¹⁰ სადღაა კიკინა და ჩემებურები?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

იქვე იქნებიან. ეს კი ევბეაა,

რომელიც გრძელადაა შორს გადაჭიმული.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰო, ვიცი. ეგ ჩვენ და პერიკლემ გაეჭიმეთ.

სპარტა კი სადღაა?

მ ო ს წ ა ვ ლ ე

სადა? აი, აქ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

²¹⁵ რა ახლოს ყოფილა! კარგად დაფიქრდით და როგორმე აქედან შორს გადაიტანეთ.

მოსწავლე

შეუძლებელია.

სტრეფსიაღე

მაგრადაც ინანებთ.

(შეძალეულად გილას სოკრატეს შეამჩნევს)

იქ კიდევ ვინღაა დაკიდულ კალათში?

მოსწავლე

ისარის.

სტრეფსიაღე

ვისია?

მოსწავლე

სოკრატე.

სტრეფსიაღე

სოკრატე!

²²⁰ მაშ, წადი, ახლავე მოუხმე სოკრატეს.

მოსწავლე

შენ თვითონ მოუხმე, მე არა მცალია.

სტრეფსიაღე

სოკრატე!

ო, სოკრატუნეიო!

სოკრატე

რად მიხმობ, მოკვდავო?

სტრეფსიაღე

ჯერ გთხოვ, ის მაუწყო, ახლა რას აკეთებ.

სოკრატე

²²⁵ ჰაერში დაედივარ და ვფიქრობ მზის ირგვლივ.

სტრეფსიაღე

კალათში რა ვინდა? ზევიდან დაჰყურებ

ღმერთებს? რა მიზეზით?

სოკრატე

რადგან ვერასოდეს

წვლები ამაღლებულ საგანთა ბუნებას,

თუ არ ჩამოჰკიდებ აზრსა და გონებას

²³⁰ და მას არ შეურევ ჰაერს უნატიფესს.

მიწაზე რომ ვიყო და ისე ვუცქირო,

ვერაფერს განვჭვრიტავ, ძალა ზომ მიწისა

არ უშეებს თავისგან აზრის სინოტივს.

სწორედ ამგვარი რამ მოსდის კარდამონსაც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

235 რას ამბობ?! იზიდავს
აზრი სინოტივეს კარდამონისაკენ?
ახლა კი ჩამოდი, ჩემო სოკრატუნა,
უნდა განმანათლო, ამისთვის მოვსულვარ.

ს ო კ რ ა ტ ე

რისთვის მოვსულვარო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე სწავლა მწყურია.
240 ვახში არ მასვენებს, მტანჯავენ სასტიკად
მევალებები და ქონებას მართმევენ.

ს ო კ რ ა ტ ე

საიდან დაგედო ამდენი ვალები?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ცხენის ღორმუცელა სენი შემეყარა.
შენი კი შემასწავლე ისეთი სიტყვები,
245 რომ არ დაუბრუნო ვალი მევალებს.
კარგად გადაგიხდი, ღმერთებს გეფიცები.

ს ო კ რ ა ტ ე

ღმერთებს მეფიცები? ჯერ ერთი, ღმერთები
მეცნიერებაში არ არის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ რაზე
იფიცებთ? რკინაზე – ბიზანტიონივით?

ს ო კ რ ა ტ ე

250 გინდა, ღვთაებრივის არსში ჩაგახელო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კი მინდა, ღმერთმანი, ღმერთი თუ არსებობს.

ს ო კ რ ა ტ ე

და მერმე ღრუბლებსაც გინდა ესაუბრო,
ჩვენს ახალ ღვთაებებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კი მინდა, ძალიან.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ ახლა მაგ წმინდა საწოლზე დაჯექი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

255 დაჯექი.

სოკრატე

ახლა კი აიღე, აი, ეს
გვირგვინი.

სტრეფსიაღე

რად მინდა გვირგვინი, სოკრატე?
რა, ათამანტივით დამკლავთ და შემწირავთ?

სოკრატე

არა, ზიარებას ვინაც კი გადაწყვეტს,
მათ ასე ვექცევით.

სტრეფსიაღე

დარას გამოვრჩები?

სოკრატე

²⁶⁰ გახდები ყბედი და ფქვილივით ნატიფი.
უძრავად იჯექი!
(ფქვილს აყრის)

სტრეფსიაღე

თავს ვერ მოვიტყუებ!
თავზე თუ დამაყრი, ფქვილი კი გაეხდები!

სოკრატე

ახლა, მოხუცო, დუმილი გმართებს და ყურადღებით მოსმენა ლოცვის.
(ლოცულობს)

ჩემო მეუფეე, განუზომელო ჰაერო, მიწას ზე მოქცეულო,

²⁶⁵ ელვარე ცაო, უზენაესო ღრუბლებო, ელვის მტყორცნელნო მადლით,
თქვენ, დედოფლებო, ამაღლით ახლა და გამოუჩნდით თქვენს ფილოსოფოსს.

სტრეფსიაღე

ჯერ არა, არა! ჯერ გავეხვიო ამაში; ვშიშობ, არ ჩავისველო,
რადგან სახლიდან ისე მოვდივარ, რომ ბეწვის ქული არ დამიხურავს.

სოკრატე

მოდით, დრუბელნო, თქვენ, ღირსეულნო, მოდით, გვეჩვენეთ, მეხთამტყორცნელნო!

²⁷⁰ წამოდით, თუნდაც თოვლით დაფარულ ოლიმპოს წმინდა მწვერვალზე ისხდეთ,
თუნდ ოკეანის – მამის ზვირთებზე წმინდა გუნდებად იყოთ ნიმფებთან,
თუნდაც ნილოსის შესართავს უსხდეთ და წყალს ხაპავდეთ ოქროს ჭურჭლით,
თუნდ მეოტისის ჭაობთან იყოთ, თუნდაც მიმანტის თოვლიან კლდესთან,
მაცნე გვისმინეთ, მიიღეთ მსხვერპლი და გაიხარეთ ჩვენი ლოცვებით.

პაროდონი

შორიდან მოისმის ღ რ უ ბ ე ლ თ ა სიმღერა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ.

- ²⁷⁵ მარად მედინო ღრუბელნო,
ნამიანო და მსუბუქნო, მაღლა აღმოვხდეთ!
მამის ყრუდმგრგვინავ ოკეანიდან მაღალ
და ტყიან მთათა მწვერვალებისკენ
- ²⁸⁰ უნდა წაეწიოთ, რათა
დაეხედოთ შორი მწვერვალებიდან მაღლით
ნაყოფებს, მორწყულ და წმინდა მიწას
და გვესმას ღვთისთვის მიძღვნილ წყაროთა ხმები,
მოგუგუნე ზღვის დიდი ჩურჩული;
- ²⁸⁵ ხოლო ეთერის დაუმცხრალი თვალი ბრწყინავდეს
მზით მოელვარე სხივებში.
დავადლოთ უმაღ წვიმის ღრუბელი, ჩვენი
მარად უკვდავი სახე მივიღოთ, მიწას
- ²⁹⁰ შორით მჭვრეტელი თვალით დაეხედოთ.

ს ო კ რ ა ტ ე

დიღო და წმინდა ღრუბლებო, ცხადად გსმენიათ თურმე ჩემი ძახილი.
(სტრეფსიადეს)
თუ გაიგონე ხმები და მასთან თავზარდამცემი გრიალი მეხის?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

- კიდევ ვაღმერთებ მრავალღრუბულ ღრუბლებს და მათი გრიალისათვის
პასუხიც კი მაქვს გამზადებული, საჯდომს სურს, შიშით დაიგრილოს,
²⁹⁵ შეიძლება თუ არ შეიძლება, მე შესკორება მაინც ამაჟამად.

ს ო კ რ ა ტ ე

ნუ თამაშობ და ნუ მაიმუნობ, კაცო, უთავო კომიკოსივით!
ჩუმათ, დადუმდი! მგონი ქალღმერთთა გუნდი ხელახლა იწყებს სიმღერას.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ.

- წვიმის მომტანო ქალწულნო,
³⁰⁰ პალასის ქვეყნად მივიდეთ, მხარე ვაჟკაცი ხალხის
და საყვარელი კეკროპის მიწა ენახოთ.
იქ გამოუთქმელ სიწმინდეს სცემენ
პატივს, გაიღოს რათა
დღესასწაულზე ზიარებულთა სახლი,
³⁰⁵ ძღვენი მიეგოს ზეციურ ღმერთებს,
ცადაბჯენილი წმინდა ტამარნი, კერანი
და მსველელობანი მარად ნეტართა,
გვირგვინოსანი ღმერთის წირვა და ნადიმები,
³¹⁰ სულ, წლის ყველა დროს. როგორც კი

გაზაფხულდება, იქ ბრომიოსის წმინდა
ზეიმი ღვება. გუნდი გუნდს უხმობს
და სალამურთა მუზა გუგუნებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

315 ზეცის სახელით. მითხარი ერთი, ჩემო სოკრატე, ეს რა ხალხია,
ასე ზვიადად რომ გუგუნებენ? გმირი ქალები ზომ არ არიან?

სოკრატე

ეს ზეციური ღრუბლები გახლავს, მოცალე ხალხის დიდი ქალღმერთნი;
მათი წყალობით გვიჩნდება აზრი, მათ ეუმაღლოდეთ ლაპარაკს, ბოდვას,
სიტყვაუხეობას და თაღლითობას, ეშმაკობას და მატრახაზობას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

320 მართლაც, როგორც კი ისმინა მათი, სული ზეცისკენ გაფრინდა ჩემი
და ახლა ცდილობს, ილაპარაკოს ნატიფად კვამლსა და მისთანებზე;
მას სურს, აზრუკა მოიგერიოს და სიტყვას სიტყვით გასცეს პასუხი;
მე მზად ვარ, თუკი ეს შეიძლება, მსურს მათი ცხადად დანახვა უკვე.

სოკრატე

ახლა აქედან შეხედე პარანასს. უკვე ზომ ხედავ, რომ ჩამოდიან
მშვიდად ისინი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სადა? მაჩვენე.

სოკრატე

325 აგერ, მოდიან, მრავლად არიან,
დაბლობების და ჭალების თავზე. ვერ ხედავ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვერა, რა ამბავია,
რატომ ვერ ვხედავ?

სოკრატე

შემოსასვლელთან!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰო ახლა ვხედავ, ძლივს დავინახე.

სოკრატე

ახლა ნამდვილად უნდა ხედავდე, თუ წირპლიანი არ გაქვს თვალები.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთმანი, ვხედავ, ვხედავ ღირსეულთ, მრავლად მოდიან უკვე ისინი.

სოკრატე

მაშ, არ იცოდი, რომ ღმერთებია და სხვა რაიმედ კი მიიჩნევდი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

330 მე არ ვიცოდი და მივიჩნევიდი ნისლად და ნაზად, მჭკვარტლად ყოველთვის.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ, არ გცოდნია, სწორედ ამათმა რომ გამოზარდეს ბევრი სოფისტი, ბევრი მისანი, ბევრი ექიმი თითებზემრავალბეჭდებიანი, დითირამების ლექსისმთხვევლები და ბევრი ყალბი ვარსკვლავთმრიცხველი მათ გამოკვებებს ბევრი მოცილილი, რათა უმღერონ იმათ და აქონ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

335 ამიტომ ქმნიან „ნარნარა, სველი ღრუბლების მტრული შემოსევით?“ „ასთავიანი ტიფონის თმები“, და „გრიგალები ძალუმად მჭროლნი?“ „პაეროვანნი და ნოტიონი, მოლიველივინი ცაში ფრინველნი“, „წვიმიანნი და წყლით აღსავსენი?“ – სამაგიეროდ, თავად ისინი დიდი სიკეთის, კეფალის ზორცს და შაშვის ზორცუკას შეექცევიან.

ს ო კ რ ა ტ ე

340 შენ ფიქრობ, ასე არ უნდა ეთქვათ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენ ის მითხარი, ამათ რა მოსდით, თუკი ღრუბლები არიან, ქალებს რამ დაამსგავსათ ასე, მოკვდავებს? ცაო, ასეთი არის ღრუბელი?

ს ო კ რ ა ტ ე

აბა, როგორი არის? – მითხარი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ზუსტად არ ვიცი, მაგრამ ისინი ცაში აფრენილ მატყლს მაგონებენ უფრო, ღმერთმანი, ვიდრე ამ ქალებს! რამოდენა აქვთ, მაინც, ცხვირები!

ს ო კ რ ა ტ ე

345 მაშ, მიპასუხე ამ ერთ კითხვაზეც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სწრაფად მითხარი, რას მეკითხები.

ს ო კ რ ა ტ ე

ღრუბლებისათვის რომ შეგიხედავს, არ დაგინახავს მათში კენტაერი ანდა ავაზა, მგელი და ხარი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კი დამინახავს, მერმე რა მოხდა?

ს ო კ რ ა ტ ე

მათ შეუძლიათ, ყველაფრად იქცნენ; ვინმე თმოსანი თუ დინახეს, ერთ-ერთი თმაგრძელ უსაქმურთაგან, ვთქვათ, ქსენოფანტის ვაჟაკი იყოს, 350 იმისი ვნების დაცინვისათვის უმალ კენტაერებს ემსგავსებიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვთქვათ, ღაინახეს ჩვენი ხაზინის დამტაცებელი სიმონი, მერმე?

ს ო კ რ ა ტ ე

მისი ბუნების ნათელსაყოფად უმაღლვე მგლებად შეიცვლებიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ამიტომ იყო, ფარისდამგები კლეონიმე რომ იცნეს ახლახან,
„მისი ბუნების ნათელსაყოფად“ უმხდალეს ირმებს რომ დაემსგავსნენ?

ს ო კ რ ა ტ ე

³⁵⁵ ხოლო სულ ბოლოს კლისთენე ნახეს და ამის გამო იქცნენ ქალებად.

(ორქესტრაზე შემოდის ღიაცი ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი ს გუნდი).

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ. გაიხარეთ თქვენ, ღელოფლებო და თუკი გითქვამთ ვინმესთვის სიტყვა,
მეც მომხედეთ და მითხარით რამე ცად აღუენილი ხმით, მეუფენო.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

შენ გაიხარე, ჭადარა კაცო, შენ, მონადირევე ბრძნული სიტყვების.
(სოკრატეს)

³⁶⁰ უფაქიზეთა სისულელეთა ქურუმო, გვითხარ, რა გინდა ჩვენგან.
სხვას ჩვენ არავის ყურს არ ვუგდებდით ამჟამინდელი ბრძენკაცებისგან,
მხოლოდ პროდიკეს, გონებისა და სიბრძნის გულისთვის და მერმე შენაც,
რადგან ამაყად დაღიხარ გზებზე და აქეთ-იქით აცეცებ თვალებს,
უხამურს ტანჯვა გზვდება მრავალი და მაინც ჩვენსკენ მომართავ მხერას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, ღეღამიწავ, ეს რა ხმა იყო, რა ზვიადი და რა საკვირველი!

ს ო კ რ ა ტ ე

³⁶⁵ მხოლოდ ესენი არიან ღმერთნი, სხვა ყველაფერი სისულელეა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

და ჩვენი ზევისი, გაფიცებ მიწას, ოლიმპიელი, ღმერთი არ არის?

ს ო კ რ ა ტ ე

რომელი ზევისი? რას როშავ, ნეტავ? ზევისი არ არის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რაო, რას ამბობ?

აბა, საიდან ჩამოდის წვიმა? ჯერ, თუ კაცი ხარ, ეს ამიხსენი.

ს ო კ რ ა ტ ე

³⁷⁰ ამ ღრუბლებიდან, რაღა თქმა უნდა; მე ღაგიმტკიცებ ამას ახლავე.
აბა, ოდესმე თუ ღაგინახავს, ღრუბლის გარეშე რომ იყოს წვიმა?
ზევისი რომ იყოს წვიმის გამრიგე მოწმენდილ ციდან უნდა ეწვიმა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეფიცავ აპოლონს, ამ შენი სიტყვით გადამარწმუნე, თუმცა კი უწინ მართლა მეგონა, მაღალი ზეესი წვიმას შარღავდა ციურ საცერში. ასე თუ არის, ვინ ქუნს? – მითხარი. ჭეჟა-ქუხილის კი მეშინია.

ს ო კ რ ა ტ ე

375 სწორედ ამათგან მოდის ქუხილიც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ ახერხებთ, უმამაცესნო?

ს ო კ რ ა ტ ე

როდესაც კარგად აივსებიან წყლებით, საოცრად დასივებულნი, წვიმის წვეთებით გაჯერებულნი დედამიწისკენ მოისწრაფიან. ეჯახებიან მერმე ერთმანეთს, ეხეთქებიან და გრიალებენ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვინ დაქანებს მათ იქით-აქეთ, ღრუბელთგამრივე ზეესი ხომ არა?

ს ო კ რ ა ტ ე

380 ო, ზეესი არა! მხოლოდ გ რ ი გ ა ლ ი .

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ, გრიგალი? ეს არ ვიცოდი, რომ არ არსებობს ზეესი, მის ნაცვლად გრიგალი არის თურმე მეუფე. მაგრამ შენ ჯერაც არ გითქვამს ჩემთვის, საიდან მოდის მეხი და გრგვინვა.

ს ო კ რ ა ტ ე

არ გისმენია, ალბათ. გითხარი: გაჯერებული წვიმით, ღრუბლები. ეჯახებიან-მეთქი ერთმანეთს, ეხეთქებიან და გრიალებენ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

385 აბა, ეს როგორ უნდა ვირწმუნო?

ს ო კ რ ა ტ ე

მე დაგიმტკიცებ ამას ახლავე. – დღესასწაულზე როცა წვნიანით ამოიყორავ მუცელს, მერმე ხომ დაიბერება მთელი შიგანი და უეცრად ხომ აბუყბუყდება?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

390 აპოლონს ეფიცავ, მართლაც ასეა, სულ იბერება და იბერება, და როგორც მეხი, ისე ხმაურობს, ისე გრგვინავს და ისე გრიალებს; ჯერ ნელა, ასე „პაპაპა პაპა“, მერმე კი იწყებს „პაპაპა პაპა“-ს, მერმე კი, როცა რამეს ვაპირებ, სულ ქუხს და გრგვინავს „პაპაპაპაპაქს!“

ს ო კ რ ა ტ ე

თუკი შენ შენი პატარა მუცლით ასე გრგვინავ და ასე ხმაურობ, წარმოიდგინე ერთი, უსაზღვრო ჰაერი როგორ დაიგრუხუნებს!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ამის გამოა, ხშირად მუცელზე ასე ამბობენ, დაიჭექაო;
395 მაგრამ შენ უნდა ამისხნა ახლა, საიდან ჩნდება ელვარე ელვა,
რომელიც ხშირად კაცს დაეცემა, ამობუგავს და ცოცხლად დაფერფლავს?
ცხადია, ელვა ზევსის ხელშია – სასჯელი ფიცის გატეხვისათვის.

ს ო კ რ ა ტ ე

მერედა როგორ მოხდა, შე ბრიყვო, მართლა კრონოსის დროის ბეხრეკო,
ფიცის გატეხვა თუკი ისჯება, რად არ დანაცრა ელვამ სიმონი,
400 ან კლეონიმე ანდა თეორ? ხომ წამდაუწუმ ცრულ იფიცებენ!
არა, საკუთარ ტაძარს დაეცა და აგერ, ჩვენთან ახლოს, სუნიონს.
მუხებს ხომ ერჩის? ახლა არ მითხრა, დაარღვიო მუხამაც ფიცი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ეგ მე არ ვიცი... შენ, შეიძლება, მართალიც იყო. რაღაა ელვა?

ს ო კ რ ა ტ ე

რაა და როცა მშრალი ჰაერი ზევით აიწევს და თავის თავში
405 ჩაიკეტება, ბუშტისმაგვარად გაიბერება, ვეღარ გაუძლებს,
გასკლება, შემდეგ გამოიჭრება გარეთ სტვენით და გრგვინვა-გრიალით
და ასე, თავის თავზე დაწოლით თვითონ ანათებს იგი თავისთავს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ღმერთმანი, ბოლო დიასიებზე მეც ამნაირი რამ დამემართა.
ნათესავისთვის მინდოდა კუჭი შემეწვა, გაჭრა კი დამევიწყდა;
410 გაიბერა და მერმე თავისით გასკდა უეცრად და შიგ თვალებში
შემომაყარა სიბინძურე და სახე დამიწვა იმ დასაწევავმა.

ს ო კ რ ა ტ ე

აღამიანო, მოსულხარ ჩვენთან, რომ შეისწავლო მაღალი სიბრძნე,
რათა ათენსა და საბერძნეთში უბედნიერეს კაცად შეგრაცხონ;
თუ არ გიმტყუნებს მეხსიერება, გულმოდგინება და მოთმინება,
415 თუკი არ დაგღლის ნიადაგ შრომა, სიარული და მოუსვენრობა,
და თუკი ყინვა ვერას დაგაკლებს და აღარც ჭამა არ მოგინდება,
მოერიდები გიმნასიონსაც, ღვინოსაც, ამგვარ სისულელეებს,
ამნაირ ყოფას საუკეთესოდ მიიჩნევს, როგორც ჭკვიანს შეჭვერის,
ყველგან მაღლწევ შენ გამარჯვებას: საქმეში, სჯაში, პაექრობაში.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

420 მე მოთმინებას, დარღს და საზრუნავს, უძილობას და მომჭირნეობას,
ნიადაგ შრომას, მოუსვენრობას მიჩვეული ვარ დიდი ხანია.
მხოლოდ ამაში თუ არის საქმე, ჩემი იმედი გქონდეს, სოკრატე.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ, დღეის იქით გეცოდინება, რომ არ არსებობს არც ერთი ღმერთი,
იმ სამის გარდა, რაც ჩვენთანაა – ქ ა ო ს ი , ე ნ ა და ე ს ღ რ უ ბ ლ ე ბ ი .

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

425 სხვებს მე დღეიდან ხმასაც არ გავცემ, არც ერთს არაფრად აღარ ჩავადგებ, მსხვერპლს არ შეეწირავ და არც ზედაშეს აღარ დაუღუვრი, არც მუშკამბრს ვუკმევ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

აბა, გვითხარი, რა გსურს, მოხუცო? უარს ვერაფრით ველარ გააკადრებთ, რაკი გვირწმუნე, ღმერთებად გვცანი, ცდილობ შეიცნო ჭეშმარიტება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

430 ო, დედოფლებო, მე სულ პატარა რამე მჭირდება, რომ ლაპარაკში ყველას ვაჯობო და ამ საქმეში ჩამოვიტოვო ყველა ბერძენი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

თუ ამას ითხოვ, მიიღებ კიდევ. ამიერიდან შენს მოსაზრებას ყველაზე დიდი წონა ექნება და გაიმარჯვებ ყველა კრებაზე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე არ მჭირდება უზარმაზარი იდეები და მოსაზრებები, მინდა, კანონი რომ შევაქციო და გავაცურო მევალები.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

435 მიიღებ, რასაც ასე ესწრაფვი; მართლაც არაფერს დიდს არ მოითხოვ. ნურაფრის დარდი ნულარ გექნება და ჩვენს მსახურებს ენღე უშიშრად.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სხვა გზა არცა მაქვს, უნდა მოგენდოთ, სანამ დამხრჩობს ეს გაჭირება, სანამ დამაქცევს ვალი, ცხენები ჯიშინი და უჯიშოები.

ახლა, როგორც სურთ, ისე მომექცნენ;

440 მე მომიცია ჩემი სხეული –
მცემეთ, მომკალით მშიერ-მწყურვალნი,
მომსპეთ, გამყინეთ, ტყავი გამაძვრეთ!

თუ დაეუძვერი ვალებს, მიძახოს
ხალხმა, რაიცი მოესურვება:

445 თავხედი, ყბედი, ურცხვი, ტუტუცი,
სამაგელი და ქოსატყუილა,

ყბის ამქცევი და ქვეყნის დამქცევი,
კანონის ჭია, თაღლითი, ფლიდი,

მატრაბაზი და აუტანელი,
450 ეშმაკი, ქლესა, გამოქექილი

და ღორმუცელია.
– ასე მიწოდონ, ოღონდ მასწავლეთ.

ახლა, რაცა გსურთ, ის გამიკეთეთ,
დეშეტრეს ვფიცავ;

455 თუ საჭიროა, სიბრძნის მოყვარულთ
ჩემგან კუპატი დააკეპინეთ.

ს ო კ რ ა ტ ე

ვაუკაცობა ჰქონია მას,
სულღიდი და მზადმყოფია!

(სტრეფსიადეს) იცოდე,

460 თუ განათლდი, მოკვდავ ხალხში განგეთქმება სახელი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ვირწმუნო?

ს ო კ რ ა ტ ე

მთელი დრო ჩემთან გაატარე, –
კაცთაგან ყველაზე უფრო შესაშური
ცხოვრებით იცხოვრებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

465 ამას ოდესმე მოეცნობები?

ს ო კ რ ა ტ ე

მაგაზე მეტსაც მოესწრები,
შენთან მოვლენ და
დაგისხდებიან;
ისინი შენგან მოითხოვენ

470 შევლას და რჩევას,
როცა ექნებათ საქმეები
სასამართლოში.

ყველა ჩათვლის, რომ
მხოლოდ შენ ძალგიძს,

475 შესაფერისი რჩევა რამ მისცე.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

აბა, მიიღე ეს ბერიკაცი და შეასწავლე, რასაც აპირებ,
რომ შეასწავლო, გამოჰკითხე და აზრის სიცხადე გამოუცადე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა კი საკუთარ თავზე საუბარი
მოგიწევს, როგორც კი გავიგებ, ვინცა ხარ,

480 უმალ მოგიყენებ ახალ მანქანებას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ბრძანე? კოშკით მიპირებ ალებას?

ს ო კ რ ა ტ ე

არა, გამოკითხეა უნდა ჩაგიტარო,
რათა შეგიმოწმო შენ მეხსიერება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეგ ორნაირი მაქვს, ჩემგან თუ ისესხეს,

485 მახსოვს და არ მახსოვს, თვითონ თუ ვისესხე.

ს ო კ რ ა ტ ე

ისე, ლაპარაკი როგორ გეხერხება?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ვალზე უარის თქმა მშვენიერად გამოძღის.

ს ო კ რ ა ტ ე

სწავლას თუ შეიძლება?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

შენ ნუ გედარდება.

ს ო კ რ ა ტ ე

490 მაშ, ამალღებულის შესახებ ერთ სიბრძნეს
გესვრი და პირდაპირ უნდა დაიჭირო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

და მერმე მაგ სიბრძნეს ძაღლივით შეესანსლავ?

ს ო კ რ ა ტ ე

არა, უვიცია ეს კაცი, ველური.
ეშიშობ, ბერიკაცი, ცემა არ დაგჭირდეს.
ვინმემ რომ მიგბეგვოს, რას იხამ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

495 დავაცლი,
ცოტასაც მოვიტმენ, მოეუხმობ მოწყმეებს,
სასამართლოშიაც მივალ და ეუწივლებ.

ს ო კ რ ა ტ ე

აბა, გაიხადე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

რამე დაგიშავე?

ს ო კ რ ა ტ ე

აქ მხოლოდ შიშვლები შედიან, იცოდე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

მე რა, გასაჩხრეკად ხომ არ შემოვდივარ?!

ს ო კ რ ა ტ ე

500 მოეშვი მიქარვას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ახლა ეს მითხარი,
თუკი მოვინდომებ და კარგად ვისწავლი.
შენს მოსწავლეუთაგან ვის დავემსგავსები?

ს ო კ რ ა ტ ე

სულმთლად ქერეფონტის იერი გექნება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

აბა, სანახევროდ მოემკედარვარ საწყალი.

სოკრატე

505 მორჩი ლაყობას და უკან გამომყევი,
ჩქარა, ნუ აყოვნებ!

სტრეფსიაღე

არა, ჯერ ჩამიღე
ხელში თაფლისკვერი! ისე მეშინია
შემოსულის, როგორც რომ ჰადესში ჩაუარდნის.

სოკრატე

ნეტავ რას წრიალებ სახლის წინ? შემოდი!
სოკრატე და სტრეფსიაღე საფიქრალეთში შედიან.

პარაბასისი

კორიფეოსი

510 მაშ, წადი და გაიხარე
სიმამაცის გამო.

ბედნიერება მიეცეს
ამ კაცს, რამეთუ დაიძრა
ასაკის სიღრმეებისკენ

515 და სურს, ახალი იდეით
აივსოს სულის სალარო
და ეზიაროს სიბრძნეს.

მაყურებლებო, მსურს, გულწრფელად გაგესაუბროთ.
ჩემს აღმზრდელს ვფიცავ, დიონისეს, სიმართლეს გეტყვით.

520 მე თქვენ მგონიხართ გონიერი მაყურებლები, –
ეს კომედია ჭკვიანური არის, იცოდეთ,
ამაზე უკეთ არაფერი დამიწყებია.

მე აღრე იგი სიყვარულით გაგასინჯვინეთ,

525 ბევრი ვიშრომე, მაგრამ მაინც ბრიყვი ხალხისგან
დამარცხებული გამოვბრუნდი. – არ ვიყავ ღირსი!
სირცხვილი თქვენი, ბრძენო ხალხო, ვისთვის დავშვერი!

ბოლომდე მაინც ვერ გაგწირეთ, ჩემო კარგებო,
მე თქვენ მიყვარხართ და თქვენგანაც ხშირად მსმენია
ქება-დიდება „ჭკუისა“ და „გარყვნილებისთვის“.

530 მე ხომ ქალწული ვიყავი და მშობიარობის
ნება არ მქონდა, მაინც ვშობე, ბავშვი ვილაცამ
აიყვანა და თქვენ გაზარდეთ კეთილშობილად;
თქვენგან მივიღე ერთგულება და სიყვარული.
მოვიდა ჩემი კომედია ელექტრასავით:

535 მოვიდა, ეძებს, იქნებ შეხედეს ბრძენ მაყურებლებს;
იცნობს, როგორც კი დაინახავს, ძმის თმის კულულებს.
თვითონ ზნეობით წმინდა არის, თავადაც ზედავთ:

ტყაუის ფალოსი ხომ არავის არა ჰკილია,
რომელიც თავში წითელია, ბავშვებს აცინებს;

540 ეს კომედია არ დაცინის მელოტებს, კორდაქსს
აქ არ ცეკვავენ, არც მოხუცი არ დარბის ჯოხით,

ცემა-ტყევაში რომ ჩამალოს ცული ხუმრობა;
არავინ დაძრწის მაშხალიანი, არავინ ბლავის,
არა, ის მხოლოდ თავისსაკე სიტყვებს ენდობა.

545 მეც, ამოდენა პოეტი ვარ, არ მომიშვია
თმები და თქვენი მოტყუებაც კი არ მიცდია –
სცენაზე მუდამ ახალ-ახალ იდეებს გაწვდით,
არც ერთი არ ჰგავს ერთმანეთს და ყველა სწორია.
550 როცა კლეონი ზეობდა, მე იმას მუცელში
ურტყამდი ფეხებს და დავინდე, როცა წაიქცა.
ამათ კი ერთხელ ჰიპერბოლემ მისცა საბაბი,
ფეხქვეშ გაიგებს ის საწყალიც და დედამისიც.
ყველას დაასწრო ეპოლისმა მისი „გარყენილით“,
მე გამძარცვა და წამიხდინა მთელი „მხედრები“,
555 შიგ დედაბერიც შეათრია კორდაქსისათვის,
რომელიც შექმნა ფრინიქემ და ურჩხულმა შთანთქა.
მერმე პერმპეე მოუბრუნდა ამ ჰიპერბოლეს...
ახლაც ყველანი თავს ესხმიან კელაე ჰიპერბოლეს,
რომ უბადრუკად მიემსგავსონ ჩემს სურათ-ხატებს.
560 ვისაც აცინებს უნიჭოთა ეს სისულელე,
ის ჩემს ქმნილებებს ვერ გაიგებს. ვინაც გაიგებს,
მას კი გონიერ მოაზროვნედ ჩათელის მერმისი.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ოღა

ღმერთთაგან ზეცის გამგებელს,
ღიდ ზეცს, მეუფეს, გუნდისკენ, –
565 ჩემსკენ მოუუხმობ პირველად.
სამთითის მპყრობელ პოსეიდონს
დედამიწისა და მარილიან ზღვის შემარყვეველს
უსასტიკესს;
სახელოვან ჩვენს მამასაც, წმინდა ეთერს,
570 ყველაფრისთვის მიმნიჭებელს სიცოცხლის,
ცხენთამეუფეს, რომელიც
ბრწყინვალე სხივით ანათებს
მთელს დედამიწას, – უდიდესი არის ღმერთთათვის
და მოკვდავთათვის ეს ღვთაება.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი ს წ ი ნ ა მ მ ღ ღ ღ ღ

უპირემა

575 თქვენ მოგმართავთ, მაყურებლებს, მოგვაპყარით გონება.
არაფრად რომ არ ჩაგვაგდეთ, ახლა გიციხავთ ამისთვის.
ყველა ღმერთზე უფრო მეტად ამ ქალაქზე ჩვენ ვზრუნავთ.
თქვენ კი მსხვერპლსაც არ გვწირავთ და ზედაშესაც არ გვიღვრით.
ჩვენ ხომ გიცავთ! თუკი ვინმეს მოუნდება ლაშქრობა
580 უგუნურად, მაშინ ვქუხვართ და წვიმასაც დაეუშვებთ.
ღმერთებისთვის სამულველი როცა პაფლაგონელი
აირჩიეთ მხედართმთავრად, ჩვენ წარბები აუწიეთ,
საშინელი საქმე ექენით, ვიუღვეთ და ვიქუხეთ.
მთვარემ თვისი გზა დააგლო, მზემ თავისი ფთილი

585 გადაშალა და გიბრძანათ, ამას ვერ ეღივებოთ,
სანამ თქვენთან სტრატეგოსად იქნებაო კლეონი.
თქვენ კი მაინც აირჩიეთ... ალბათ, მართალს ამბობენ,
რომ სიბრძნევე დაეუფლა ამ ქალაქს და ღმერთები
თქვენს შეცდომებს წამდაუნწუმ აქცევენო სიკეთედ;
590 ეს რომ მართლაც ასე არის, დაგიმტკიცებთ იოლად:
თუკი ამხელთ თაღლით კლეონს, ქურდობაში დაიჭერთ
და მექრთამე არამზადას ყელზე ხუნდებს დაადებთ,
რაც კი ძველი ცოდვა გადევთ, იმავეწამსვე ისინი
ქალაქისთვის სასარგებლო რამედ გადაიქცევა.

მეორე ნახევარგუნდი

ანტ-ოდა
595 შენც შეეწიე, ფოიბოს,
დელოსის მკვიდრო, კინთიის
მაღალ მწვერვალის მპყრობელო;
600 შენ გაქვს სასახლე ეფეოსის,
იქ ლიდიელი ქალწულები თავს გეხვევიან,
ბედნიერო;
შენაც მოდი, დედოფალო, ჩვენებურო,
შენ, ქალაქის მეუფეო, ათენა;
შენც, პარნასოსის მფლობელო,
ფიჭვების გამნათებელო,
ბაკხი ქალების წინამძღოლო სწორუპოვარო,
შენ, მხიარულო დიონისე!

მეორე ნახევარგუნდის წინამძღოლი

ანტ.
სწორედ ახლა, როცა აქეთ ვაპირებდი წამოსვლას,
გზად შემოგვხვდა ბადრი მთვარე, დაგვაბარა მოგვეძღვნა
გამარჯობა ათენისთვის, მოკავშირეებისთვის.
610 მერმე ბრძანა, გაეზარზლიო, თქვენგან დავიტანჯეო,
თუმცა ყველას გეხმარებით საქმით, არა სიტყვითო.
ჯერ ხომ თვეში ჩირაღდნისას დრაქმის მეტს გიზოგავთო,
საღამოს ხომ ამას ამბობთ, როცა შინ ბრუნდებითო:
„არ იყიდო ჩირაღდანი, ბიჭო, მთვარის შუქია“.
615 მთვარე ამბობს: „მე ყველაფერს რიგიანად ვაკეთებ,
თქვენ კი დღეებს ცუდად მართავთ, თქვენ კი ურევთ ყველაფერს“;
„ამას გარდა“, – მითხრა მთვარემ, „ღმერთნი გადავიკიდე,
ბრაზდებიან, რადგან მუდამ შინ უმსხვერპლოდ მიდიან
და დათქმულ დროს ვერასოდეს ნახულობენ ზეიმებს;
620 თქვენ კი მსხვერპლის ნაცვლად ახალ სასამართლოს აჩაღებთ.
ხშირად, როცა ჩვენ, ღმერთები, მელოვიარედ ემარხულობთ,
როცა მწარედ დავტირებართ მემნონს ანდა სარპედონს,
მაშინ გეწირავთ სწორედ ღვინოს და იცინით ღმერთებზე.
ამიტომაც, წელს რომ თქვენი ჰიპერბოლე დანიშნეთ,
625 ჩვენ გვირგვინი ჩამოვართვით; უკეთ ეცოდინება,
რომ დღეები ცხოვრებაში მთვარით მიმდინარეობს“.

პირველი ეპისოდონი

შემოდის სოკრატე, უკან მოპყვება სტრეფსიადე.

სოკრატე

ეფიცავ ამოსუნთქვას, ქაოსს და ჰაერსაც,
ასეთი ტუტია კაცი არ მინახავს,

630 არც ასე უეიცი, ბრიყვი, გულმავიწყი!
რადაც ეშმაკობას სწავლობდა, მეგონა
და სულ დაივიწყა, სანამ დაისწავლა.
გარეთ გამოეუხმობ? ახლა, სინათლეზე.
სად ხარ, სტრეფსიადე? ლოგინით გამოდი.

სტრეფსიადე

ლოგინს არ მითმობენ ეს ბაღლინჯოები.

სოკრატე

635 იჩქარე, გამოდი, მისმინე.

სტრეფსიადე

მოვედი.

სოკრატე

მითხარი, რა გინდა ახლა აითვისო
ისეთი, რაც ჯერაც არ შეგისწავლია?
რა გინდა / მეტრი თუ რიტმი და სიტყვები?

სტრეფსიადე

640 მეტრი შემასწავლე, თორემ შეალაფემ
ორიოდ ქენიკით მაინც მომატყუა.

სოკრატე

მევე არ მიკითხავს. რომელი საზომი
მოგწონს, ტეტრამეტრი გიჯობს თუ ტრიმეტრი?

სტრეფსიადე

მე მგონი, ჩარეკი სუყველას სჯობია.

სოკრატე

მიჰქარავ!

სტრეფსიადე

645 თუ გინდა, დაეღოთ სანაძლეო,
ჩარეკი სწორედ რომ გახლავს ტეტრამეტრი.

სოკრატე

გასწი ყორნებისკენ, ჩლუნგო, უსწავლელო!
იქნება, აჯობოს, რიტმი შეისწავლო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა, რა თავში ვიხლო ევ რიტმი?

ს ო კ რ ა ტ ე

ეს დაგეხმარება ურთიერთობაში,
650 იმწუთას გაიგებ, რომელი რიტმია,
ენოპლიისა თუ დაქტილის მიხედვით.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

დაქტილის მიხედვით? – ეგ ვიცი.

ს ო კ რ ა ტ ე

გვიბრძანე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

დაქტილი რა არის, თითი არ ბრძანდება?
თითი კი ვიცოდი უკვე ბავშვობაში.

ს ო კ რ ა ტ ე

655 ბრიყვი ხარ, უხეში!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, უბედურო,
ამათი დასწავლა არ მინდა!

ს ო კ რ ა ტ ე

მაშ რისი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ძალიან მჭირდება ტყუილის შესწავლა.

ს ო კ რ ა ტ ე

მაგრამ მანამდე ხომ სხვაც უნდა ისწავლო,
თუნდაც მამრობითი სქესის გამოცნობა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

660 მაგაზე ადვილი რა არის, ბატონო! –
ეს ცხვარი, ხარიო, თხა, ძაღლი, ქათამი.

ს ო კ რ ა ტ ე

ხომ ხედავ, რა მოგდის? ქათამს ხომ დედალსაც
ეძახი, მამალსაც ქათამად მისახელებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას ამბობ?

ს ო კ რ ა ტ ე

შენარ თქვი ძაღლი და ქათამი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

665 ვეფიცავ პოსეიდონს! აბა, რა ეუწოდო?

ს ო კ რ ა ტ ე

დედალს – ქათამია, მამალს – ქათამსო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მომწონს „ქათამია“, პაერს გეფიცები:
აი, ამ ნასწავლი სიბრძნის გულისათვის
ვარცლსაც კი ავივსებ ფქვილით სულ პირთამდე.

ს ო კ რ ა ტ ე

670 ვარცლი რომ გამოთქვი ახლა მამრობითად,
ზომ მდედრობითია!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ, მამრობითად
გამოვთქვი მე „ვარცლი?“

ს ო კ რ ა ტ ე

სწორედაც! გამოთქვი,
როგორც „კლეონიმე“.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს როგორ, მითხარი.

ს ო კ რ ა ტ ე

ერთგვარად გამოგდის ვარცლიც, კლეონიმეც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

675 მაგრამ კლეონიმეს ვარცლი არ კქონია,
ცომსაც მრგვალ ქვიშაში ზელდა გამუდმებით...
მაშ, როგორ ეუწოდო?

ს ო კ რ ა ტ ე

როგორ და სოსტრატეს
როგორც მოუხმობდი: „ვარცელა“ უწოდე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ეს მდედრობითია?

ს ო კ რ ა ტ ე

რა საკითხავია?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

680 იქნება „ვარცელა“, როგორც „კლეონიმე“.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა სახელებით უნდა გააჩრიო
შენ მამრობითეზიც და მდედრობითეზიც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ვიცი, მღედრობითი რაცაა.
სოკრატე გვეითხარი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ლისილა, კილინა, მირა, ღემეტრია.

ს ო კ რ ა ტ ე

685 და მამრობითები?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ათიათასია:
თუნდაც, ფილოქსენე, ანდა ამონია.

ს ო კ რ ა ტ ე

შე ბრიყვო, ესენი მამრობითებია?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

რატომაც არაო?

ს ო კ რ ა ტ ე

შენ რას მეუბნები?!

აბა, ამინია რომ შეგხვდეს, რას ეტყვი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

690 როგორ თუ რას ეტყვი – აქეთ, ამინია!

ს ო კ რ ა ტ ე

ხომ ხედავ, ქალივით მოუხმობ „მამრობითს“.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

სწორიც ვარ, ღმერთმანი, ჯარში არ მსახურობს.
რა, ისიც ვისწავლო, რაც იცის სუყველამ?

ს ო კ რ ა ტ ე

ო, არა, ღმერთმანი, ღაწუეკი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ღარა ვქნა?

ს ო კ რ ა ტ ე

695 რამე მოიფიქრე იმ შენს საქმეთაგან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

არა, გვეუდრები, ამაზე არ მინდა,
მომეცი ნებართვა, მიწაზე ვიფიქრო.

ს ო კ რ ა ტ ე

ეს არ შეიძლება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ვაი, მე ბედკრული
ეუხედი გადასახადს დიდ-დიდ ბალნინჯოებს.

(სოკრატე საფიქრალეთში შედის, სტრეფისაღე წეება).

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ ლ ი

სტრ.

700 იფიქრე კარგად, თავს დაუკვირდი, საკუთარ აზრებს
თავი შობაბი
სასწრაფოდ. თუკი გაგიჭირდება,
მეორე ფეხზე
705 გადაიტანე აზრი, ძილი კი არ მიაკარო თვალებს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ვაიმე, ვაიმე!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

რა გჭირს, რა გაწამებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

710 დავიღუპე უბედური,
საგებიდან კორინთელში გამოძვრენ და დამკბინეს.
დამიგლიჯეს ფერდები,
სული ამომაცალეს,
დამიქაჩეს კვერცხები,
715 გამომთხარეს საჯდომი,
დავიღუპე!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ახლა ხომ მაგრად არ გტკივა?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

რა არ მტკივა?! როცა ჩემი
ფულიც გაქრა, ფერიც გაქრა,
სულიც გაქრა, ზამლიც გაქრა
720 და ამ უბედურებისგან
ძილიც გაქრა, რულიც გაქრა
ცოტა კიდევ – მეც გავექრები.

მეორე ეპისოდირნი

საფიქრალეთიდან გამოდის სოკრატე.

ს ო კ რ ა ტ ე

შენ ეი, რას შვრები? არ ფიქრობ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე? ვფიქრობ,
ვფიცავ პოსეიდონს.

ს ო კ რ ა ტ ე

და რა მოიფიქრე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁷²⁵ რაც გადამარჩენდა ბაღლინჯოებისგან.

ს ო კ რ ა ტ ე

წადი, დაიღუპე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

უკვე დავიღუპე.

ს ო კ რ ა ტ ე

აქ რას მენაზუები! კარგად გაეხეიე.
მზაკრული გონებით უნდა გამოძებნო
რამე ეშმაკობა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

⁷³⁰ ვინდა ჩამომიგდებს
ამ ტყავში რაიმე ეშმაკურ ნააზრევს?

პაუზა.

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა კი დაეხელო ერთი, რას აკეთებს.
რა, გძინავს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მე? არა, აპოლონს ვფიცავარ.

ს ო კ რ ა ტ ე

გაქვს რამე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთმანი, არა.

ს ო კ რ ა ტ ე

არაფერი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

არა, თუ არ ჩავთვლით ასოს მარჯვენაში.

ს ო კ რ ა ტ ე

⁷³⁵ ისევ გაეხეიე, რამე მოიფიქრე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

რაზე მოვიფიქრო? მითხარი, სოკრატე.

ს ო კ რ ა ტ ე

შენ თვითონ რაც გინდა, იმაზე იფიქრე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ათასჯერ გითხარი, ვალის ამბავია,

ვალების გადახდა არ მინდა, სოკრატე.

ს ო კ რ ა ტ ე

⁷⁴⁰ მიდი, გაეხვიე და ისეე ჩაღრმავდი
ფიქრებში; დაშალე საქმე ნაწილებად
და ისე განსაჯე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ო, რა მეშველება!

ს ო კ რ ა ტ ე

დამშვიდდი. აზრებში თუკი დაიხნევი,

თავი დაანებე, მოშორდი; ხელახლა

⁷⁴⁵ უნდა დაუბრუნდე და აწონ-დაწონო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

სოკრატე, ძვირფასო!

ს ო კ რ ა ტ ე

რას იტყვი, მოხუცო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ვახშზე მომივიდა აზრი უმზაკერესი.

ს ო კ რ ა ტ ე

კარგია, გვაჩვენე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

აბა, შეაფასე:

ვინმე ჯადოქარი, ვთქვათ, თესალიელი

⁷⁵⁰ რომ მოვიწყილო და მთვარე მოვიტანოთ,

მრგვალ სკივრში ჩავაგდო, ასე გადაემალო

ძვირფას სარკესავით და ვუყარაულო?

ს ო კ რ ა ტ ე

რას მოგცემს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

როგორ თუ რას მომცემს, სოკრატე?!

მთვარე არასოდეს აღარ ამოვა და

⁷⁵⁵ ვალს არ გადავიხდი.

სოკრატე

ვითომ რატომაო?

სტრეფსიადე

ვახში ხომ თვეობით იზრდება, ამიტომ.

სოკრატე

კარგია! ახლა ეს ამბავიც მიბრძანე:
თუ ხუთტალანტიან სარჩელს შეიტანენ,
როგორ აირიღებ თავიდან, მითხარი.

სტრეფსიადე

760 როგორ? ეგ არ ვიცი, უნდა მოვიფიქრო.

სოკრატე

დიდი ტვინის ჭყლეტაც არ ვარგა, იცოდე,
მიუშვი გონება, პაერში ავიღეს
ფეხზე და ფეხებზე მუღო ოქროს ხოჭოსავით.

სტრეფსიადე

765 ვიცი, სასამართლო როგორც ავიცილო,
შენც მოგეწონება ეს გზა.

სოკრატე

რომელია?

სტრეფსიადე

წამლის გამყიდველთან იმ ქვას ხომ შეევიძენ,
ლამაზი რომაა, ბრჭყვიალა, რომლითაც
ცეცხლი აინთება?

სოკრატე

ცეცხლის ქვას გულისხმობ?

სტრეფსიადე

770 სწორედაც. რას იტყვი, ეგ რომ ავიღო და
გადაწყვეტილებას როცა ჩაიწერენ,
გვერდზე გადამდგარმა სხივი დავიჭირო,
ამოეწვა, რაცაა ჩემზე ჩაწერილი?

სოკრატე

ბრძნულია, ქარიტებს ვფიცავ!

სტრეფსიადე

მიხარია,
რომ ხუთი ტალანტის საქმე მოვიხსენი.

სოკრატე

775 მაშ ახლა ამასაც გაეცი პასუხი:
თავს როგორ დაიძვრენ სასამართლოსაგან,

თუ დამნაშავე ხარ და მოწმეც არა გყავს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ძალიან იოლად.

ს ო კ რ ა ტ ე

გეითხარი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ახლავე:

როცა უკანასკნელ საქმეს გაარჩევენ,

780 მე გაუიქტევი და თავსაც ჩამოვიხრჩობ.

ს ო კ რ ა ტ ე

მიჰქარავ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას ამბობ, ღმერთებს გეფიცები,

მკედრისგან ხომ ვერავინ მოითხოვს სამართალს?!

ს ო კ რ ა ტ ე

მიჰქარავ! წაბრბანდი, მე შენ ვერ გასწავლი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ღმერთების სახელით, ნუ იზამ სოკრატე!

ს ო კ რ ა ტ ე

785 როგორ თუ ნუ ვიზამ, ყველაფერს ივიწყებ!

დღეს რა გაქვს ნასწავლი, პირველი რა იყო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰო მართლაც, პირველი რა იყო, პირველი...

რომელშიც ფქვილს ზელენ, ის იყო? პირველი...

ვაიმე, რა იყო?

ს ო კ რ ა ტ ე

გასწი ყორნებისკენ,

790 უგულმაივიწყესო, ბრიყვო ბერიკაცო!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაი, მე უბედურს რაღა მეშველება?!

ვერა, ვერ ვისწავლე ეს ენის ტრიალი!

რამე ჭკვიანური მიიჩიეთ ღრუბლებო!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

გეისმინე, მოხუცო: ჩვენ ამას გირჩევდით.

795 შვილი გეყოლება უკვე წამოზრდილი,

ის გამოაგზავნე, შენს ნაცვლად ისწავლოს.

*

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კი, კი მყავს ვაჟკაცი კარგი და კეთილი,
მაგრამ რა გავაწყვო, სწავლა რომ არ უნდა?

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

შენც უთმენ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

800 კარგი და მაგარი ბიჭია,
თუმცა დედამისის შვილია, რას ვიზამ?
წავალ, გამოვგზავნი. თუკი არ ისურვა,
სხვა რაღა დამრჩება? – სახლიდან გავავადებ.
(სოკრატეს)
შინ შედი, ცოტა ხანს უნდა დამელოლო.

სტრეფსიალე გალის.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ.

(სოკრატეს)
805 თუ ხედები, რამდენ სიკეთეს იღებ ჩვენგან, ღმერთთაგან,
ღრუბლებისაგან?
ხომ ყველაფერი მზადაა ახლა,
რასაც ინებებ!
810 ხომ გააგიჟე ეს კაცი ნაღდად და აურიე ტვინი?
რაკი დააბი, გაკრიჭე კიდეც!
უნდა იჩქარო,
ასეთმა საქმემ
შეტრიალება იცის უკუღმა.

მ მ ს ა მ მ მ ა პ ი ს ო ლ ი ო ნ ი

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე და ფ ი დ ი პ ი დ ე სახლიდან გამოდიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

815 ო, ნისლს გეფიცები, აქ ვეღარ დარჩები,
წადი მეგაკლესთან, სვეტები შეჭამე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვაი, უბედურო, ეს რა დაგმართვია,
ჭკუაზე არა ხარ, ეფიცავ ოლიმპიელს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ოლიმპიელიო! ღმერთო, რა ბრიყვია!
ამოღენაა და ზევსი სწამს ჯერ კიდეც!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

820 ნეტავ, რა გაცინებს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სწორედ ეგ მაცინებს,
ბაეშევი რომ ბრძანდები და გჯერა ზღაპრები.
ერთი, აქ მობრძანდი, გაიგე ამბები,
ისეთებს გაიგებ, რომ კაცი გახდები,
ოღონდ ეს არაეის არ უთხრა, იცოდე.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

825 მოვედი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ახლახან ზეესი დაიფიცე?

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

ღიახ, დაეფიცე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სწავლა სიკეთეა!
ზეესი არ არსებობს.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

მაშ, ვინლა არსებობს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

გრიგალი, რომელმაც ზეესი გააძევა.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

ნეტაე, რას მიჰქარაე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იცოდე, ასეა.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

830 ვინ თქვა ეს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სოკრატემ ბრძანა, მელოსელია.
და რწყილის გზა-კვალის მცოდნე ქერეფონტმა.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

შენ ასეთ გიუებთან მიდი და უჯერებ
მაგ ცოფიანების ბჟუტურს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

წესიერად!

835 ცული არაფერი არ მითხრა მაგ ხალხზე,
ხალხს ტეინი ასკდება! მომჭირნეობისგან
თმებსაც არ იკრეჭენ, აღარც ნელსაცხებელს
ხმარობენ, უარი უთხრეს აბანოსაც.

შენ კი ჩემს ცხოვრებას ხაზი გადაუსვი.
სასწრაფოდ მიბრძანდი და რამე ისწაულე!

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

⁸⁴⁰ მაგათვან ისწავლი, რაც სიბრძნე არსებობს.
გაიგებ, ბრიყვი რომ ბრძანდები, უგნური.
აბა, მომიცადე, ახლავე გამოვალ

სახლში შედის.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

(თავისთვის)

სულ გაგიჟებულა, რალა მე შეველება!
⁸⁴⁵ ჯერ სასამართლოში მივიღე პირდაპირ,
თუ ჯობს, შეკუბოვეს მოვეუხმო, ნეტავი?

სახლიდან გამოდის ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე და ღედღალ-შამალი ქათამი გამოჰყავს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

მაშენახოთ, ამას რას ეძახი, მითხარი.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ქათამს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ბრწყინვალეა. ამას რას ეძახი?

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ქათამს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ერთნაირად ორივეს, სულელო?
⁸⁵⁰ მეტი არ გაბედო! ამას დაუძახო
უნდა „ქათამია“, იმას „ქათამოსი“.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

როგორ, „ქათამია?“ აი, ეს სიმართლე
ისწაულე, მამიკო, გოლიათებისგან?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

სხვაც ბევრი ვისწაულე, მაგრამ ყველაფერი
⁸⁵⁵ წელთა სიმრავლისგან სულ გადამავეიწყდა.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

და ამას შესწირე შენი მოსასხამიც?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ეგ კი არ შევწირე, ეგ „გადავიაზრე“.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ბრიყვო, ფეხსაცმელი მაინც რა უყავი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

პერიკლეს არ იყოს, „ხამდა და დავღუპე“.
860 წამოდი, წამოდი, მამას დაუჯერე
და მერმე, თუ გინდა, შეცდი, მე რა მეთქმის!
ექვსი წლის იყავი, ძლიერ რომ ბუტბუტებდი,
მოსამართლეობის ობოლი ავიღე,
იმით მაყიდინე ეტლი სათამაშო...

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

865 დრო რომ გამოხდება, ინანებ, იცოდე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

მომწონს, რომ მიჯერებ.
(საფიქრალეთის კარს უკაკუნებს)
გამოდი, სოკრატე,
შენთან მოვიყვანე ეს ჩემი ვაჟკაცი,
ძლიერს, ძლიერს დავითანხმე.

გამოდის ს ო კ რ ა ტ ე .

ს ო კ რ ა ტ ე

ჯერ კიდევ ბალღია,
დაკიდულ კალათში ჯერ არ გამოცდილა.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

870 მე მგონი, შენ თვითონ ჩამოეკიდები.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

გასწი ყორნებისკენ! ლანძღავე მასწავლებელს?

ს ო კ რ ა ტ ე

ჩამოეკიდეო! რა ხამად გამოთქვა,
ფართოდ გაღებული პირით, რა ბრიყვეულად?!

875 ამან აიცილოს უნდა სასამართლო,
უნდა დაამარცხოს მოსარჩლეები?
თუმცა ჰიპერბოლემ ტალანტად ისწავლა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ნუ ფიქრობ, ისწავლის, ჭკვიანი ბიჭია.
ეს სულაც პატარა ბავშვი ბრძანდებოდა,
სახლებს რომ მერწავდა და გემებს ჩორკნიდა,
880 ტყავისგან პატარა ეტლებს აკეთებდა,
ხოლო ბროწეულის კანიდან – ბაყაყებს.
ამან რომ ორივე სიტყვა შეისწავლოს,
როგორც უკეთესი, ისე უარესი,
მტყუანიც რომ იყოს, მაინც გაიმარჯვებს.

885 სიმართლე თუ არა. ტყუილი ისწავლოს.

სოკრატე

თვითონვე ისწავლოს ამ ორი სიტყვიდან.
მე უნდა დაგტოვოთ.

სტრეფსიადე

ეს ერთი გახსოვდეს.
სიმართლე იოლად უნდა დაამარცხოს.

მემოთხე მაისროდინი

კალათებით, საბრძოლო მამლებივით შემოპყავთ სიმართლე და ტყუილი.

სიმართლე

აქ გამობრძანდი და დაენახე
890 ჩვენს მაყურებელს, რა თავხედიც ხარ.

ტყუილი

გამოებრძანდები, რაკი შენ გინდა
და დაგამარცხებ ორიოდ სიტყვით.

სიმართლე

ოპო! ეინა ხარ?

ტყუილი

სიტყვა.

სიმართლე

ტყუილი!

ტყუილი

რომ დაგამარცხებ, ჩემზე იტყვიან,
895 ეს სჯობიაო.

სიმართლე

ბრძნულს რაღას იზამ?

ტყუილი

სულ ახალ-ახალ აზრებს მოგართმევთ.

სიმართლე

ჰო, ეგ აზრები ჰყავიან ახლა
ამ სულელებში.

ტყუილი

არა, ბრძენ ხალხში.

სიმართლე

დაიღუპები!

ტყუილი

⁹⁰⁰ რას გააკეთებ?

სიმართლე

სიმართლეს ვიტყვი.

ტყუილი

მეკი მოგიგებ საპირისპიროდ,
რომ არ არსებობს ქვეყნად სიმართლე.

სიმართლე

არ არსებობსო?

ტყუილი

აბა, სად არის?

სიმართლე

ღმერთებთანაა.

ტყუილი

⁹⁰⁵ მაშ, სიმართლე და სამართალი,
მამამისი რომ შებორკა ზეესმა?
მითხარი!

სიმართლე

მოდის
უბედურება! ტაშტი მომეცით.

ტყუილი

რა ჭკუასუსტი ბერიკაცი ხარ!

სიმართლე

რა გარყვნილი ხარ და უსირცხვილო!

ტყუილი

⁹¹⁰ რა, ვარდი ხარო?

სიმართლე

ტაკიმასხარა!

ტყუილი

გვირგვინსაც მაღვამ?

სიმართლე

და მამისმკელელო!

ტყუილი

ოქროთი მფარავ და კერცკი ხვდები.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მაგ „ოქროს“ უწინ ტყეიას ვემახდით!

ტ ყ უ ი ლ ი

ახლა ეგ ჩემთვის სამკაულია.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

915 რა თაეხედი ხარ!

ტ ყ უ ი ლ ი

შენ კი ბებერი!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

შენს გამო სწავლა

არავის უნდა ყმაწვილკაცთაგან.

მალე გაიგებს მთელი ათენი,

რა სისულელეს ასწავლი ბავშვებს.

ტ ყ უ ი ლ ი

920 რა ბინძური ხარ!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

შენ ხომ „სუფთა“ ხარ!

არ გახსოვს, ადრე რომ მათხოვრობდი,

ტელეფე ვარო, მისიელიო,

ჩანთიდან აზრებს

ამოიღებდი და იმათ დრღნიდი?

ტ ყ უ ი ლ ი

925 ვაიმე სიბრძნეე!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

ვაი სიგიჟეე!

ტ ყ უ ი ლ ი

რა მომაგონე!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

შენი ქალაქიც.

რომელიც შენით

რყენის და აფუჭებს ახალგაზრდობას!

ტ ყ უ ი ლ ი

(ფიდიპილეზე მიუთითებს)

ასწავლი, რომ ხარ კრონოსის დროის?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

930 რად არ ვასწავლი, თუკი ხსნას ეძებს

და ლაყბობაზე არ კარგავს ჭკუას?

ტყუილი

(ფილიპიდეს)

აქ მოდი, ეგ კი მისით გაგიუღეს.

სიმართლე

იტირებ, ხელიც რომ დააკარო!

ჩხუბობენ.

კორიფეოსი

935 შეწყვიტეთ ბრძოლა, ლანძღვა-გინება,
ჯობს, რომ გვიჩვენოთ,
უწინ რა იყო, რას ასწავლიდი,
შენ კი გვითხარი,
ახლა რაა, რომ მოვისმინოთ
ამან და თვითონ ამოვიჩიოთ.

სიმართლე

მეთანახმა ვარ.

ტყუილი

მეც თანახმა ვარ.

კორიფეოსი

940 მაშ, ვინ დაიწყებს ახლა ლაპარაკს?

ტყუილი

ამან დაიწყოს.
მას შემდეგ, რაც ეს ილაპარაკებს,
ახალი სიტყვით, ახალი აზრით
გავანადგურებ

945 ბოლოს და ბოლოს, თუ იბუზღუნებს,
სახეს და თვალებს
კრახანებივით ამოუჭამენ
ჩემი აზრები – დაიღუპება.

პირველი აპონი

პირველი ნახევარგუნდი

სტრ.

949 ახლა ამ ორმა უნდა გვაჩვენოს ბრწყინვალე
სიტყვით და აზრით, ბრძნული გამონათქვამებით,
რომელი უფრო მაგარი ბრძანდება სიტყვა-პასუხში.
955 სიბრძნე დიდ საფრთხეში გახლავთ ჩავარდნილი ახლა,
რადგან ჩემს მეგობრებს შორის უდიდესი შეჯიბრი იწყება.

კორიფეოსი

(სიმართლეს)

ეპირემა

ვინაც ვვირგვინით შეამკე ძველთა კეთილი ზნე და კეთილი საქმე,
960 ხმა ამოიღე, როგორც გინდა და საკუთარ თავზე გვიამბე რამე.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მაშ, მოვახსენებთ იმ ძველ აღზრდაზე, რომელიც იყო ძველ დროებაში,
როცა ვამბობდი მხოლოდ სიმართლეს და მოკრძალება მერქვა სახელად.
ჯერ ერთი, ვერსად გაიგონებდი ბავშვის ტირილის ხმას ვერასოდეს,
მწყობრი ნაბიჯით გაუდგებოდნენ გზას მასწავლებელ კითარისტისკენ,
965 ტანზე ჩაცმასაც ვერ გაბედავდნენ, თუნდ ხვედრიელად, უხვად ეთოვა.
ისიც სიმღერას შეასწავლიდა და გაისმოდა შეუჩერებელი
„პალასი მძლავრი, ქალაქთმშენებელის“, „შორს მიმავალი ძაბილის“ ხმები,
აგუგუნებდნენ იმ პარმონიას, რასაც მღეროდნენ მათი მამებიც.
თუკი ვიღაცა ტაკიმასხარა იანცებდა და ხმას აურევდა,
970 ან დაიწყებდა, როგორც ფრინისი, სიმღერის განზრახ დამახინჯებას,
დაიჭვრდნენ და მაგრადაც სცემდნენ, როგორც მუშების შეურაცხყოფელს.
პალესტრაში რომ აღმოჩნდებოდნენ, ფეხებს ერთმანეთს მიატყუებდნენ
ჩვენი ბავშვები, რომ სარცხვინელი მათ უეცრად არ გამოჩნერთათ.
975 და მერმე, როცა წამოდებოდნენ, ქვიშაზე კვალსაც არ დატოვებდნენ,
რომ არ ეფიქრათ შეყვარებულებს მათი სხეულის სილამაზეზე.
რომელი ბავშვი გაბედავდა და ჭიბს ნელსაცხებლით დაიზილავდა!
ნახად ჰყვოდა ბავშური ღინღლი, ვით გაზაფხულზე ვაშლის ყვავილი.
ხმასაც არავენ არ ინაზებდა და კაცებს ისე არ მიმართავდა,
980 თავისთვის თვითონ არ მაჭანკლობდა, თვალების ნაბვით არ დადიოდა;
სადილზე ბოლოც ვერ მოჰკიდებდა ხელს უფროსების დაუკითხავად,
ვერც ნიახურს ვერ აიღებდა, ვერც კამის გემოს ვერ გაიკვებდა,
ვერც თევზს შეჭამდა, ვერც შაშვს დახრავდა, ვერც ფეხზე ფეხს ვერ გადაიდებდა.

ტ ყ უ ი ღ ი

ო, ძველთაძველი დიპლომები, კუტკალიებით საესე ამბები,
985 კეკიდები და ბუფონიები...

ს ი მ ა რ თ ლ ე

სწორედ ამათი მოშველიებით
დაავაქაცა ოდესღაც ჩემმა აღზრდამ მართონს მებრძოლი ხალხი.
შენ კი რა ჰქენი? ახლანდელეები სულ შეახვიე ქიტონებში და
პანათენებს ვეღარ ვუყურებ, ფარს ასოს წინ რომ დააჭვრიენებ
და უსირცხვილოდ ასე აცეკვებ, ტრიტოგენიას არ ერიდები.
(ფილიპიდეს)
990 აბა, დაფიქრდი, ჩემო ბიჭუნა, მე ამირჩიე, მართალი სიტყვა –
და შეიმუღებ აგორის ხმაურს, არ გაიხედავ აბანოსაკენ.
რაც სირცხვილია, თავს აარიდებ, ხოლო დაცინვა რისხვით ავანთებს,
როგორც კი უფროსს თვალს მოჰკრავ სადმე, წამოდგები და ადგილს დაუთმობ.
მშობლებს ხომ ხმასაც არ შეუბრუნებ, და არც ურიგო საქმეს არ ჩაიდენ,
995 მერე სირცხვილსაც ღმერთად დაისვამ და ქანდაკებას გამოუძერწავ,
ქალებსაც აღარ შეუვარდები და წინ პირლია არ დაუდგები,
კახპისგან ვაშლსაც აღარ აიღებ, რომ არ გაგიტყდეს ხალხში სახელი.
მამასთან ხმასაც აღარ აუწევ და „ბერიკაცსაც“ არ დაუძახებ,
არ შეურაცხყოფ მის ასაკს, ვინაც გამოგზარდა და კაცად გაქცია.

ტყუილი

1000 ო, დიონისეს გაფიცებ, ბიჭო, არ დაუჯერო, თორემ, მერწმუნე,
დაემსგავსები დედის ბიჭებს, ან ქაოკრატეს გოჭებს, იცოდე.

სიმართლე

არა, ბრწყინვალე ბედი გექნება, ტკბილად იცხოვრებ გიმნასიონში.
აღარ ილაყბებ აგორაზე და უხეშ ღაცინვას მხარს არ აუბამ,
არ გაერევი ძუნწშარიან და ბინძურტუტუცურ ბრიყულ საქმეში;

1005 აკადემიის ჭალას ეწვევი, ზეთისხილებში გაინავარდებ
იქვე. გონიერ თანატოლებთან ერთად, შეგამკობს ლერწმის გვირგვინი,
ირგვლივ იღვება ამო სურნელი, თეთრი ფოთლები დასცივია ალვას
და გაზაფხული მოგიტანს შეებას, ჭადარი თელას დაუწყებს ჩურჩულს.
თუ დამიჯერებ, ჩემო ბიჭუნა,

1010 თუკი გონებას აქეთ მომართავ,
მუდამ გექნება ბრწყინვალე მკერდი,
თეთრი კანი და დიდ-დიდი მხრები,
დიდი საჯდომი, პატარა ასო
და მოკლე ენა.

1015 ახლანდელებს თუ დაემსგავსები,
გაგიყვითლდება, იცოდე, კანი,
პატარა მხრები, პატარა მკერდი,
მცირე საჯდომი და დიდი ენა,
დიდი ასო და დიდი სიბრყივე.

1020 თავს დაირწმუნებ,
სამარცხენო რამ კარგი გახდება
და პირიქითაც.
ეს არ გეყოფა და ანტიმაქეს
გარყვნილებასაც კი შეისწავლი.

მეორე ნახევარგუნდი

ანტ

1024 მარადიული სიბრძნის მცველო სახელოვანო!
რა ტკბილად ჰყვავის შენს სიტყვებში სიბრძნის ყვაილი!
ბედნიერები იყვნენ, ვინც ძველ დროში ცხოვრობდნენ.
(ტყუილს)

1030 ბრწყინვალედ შეთხზე, მუზის მეპატრონე, ახლა
რაიმე ახალი უნდა მოგვახსენო, გაჯობა ამ კაცმა.

კორფეოსი

ანტიპირემა

ახლა უნდა მოიფიქრო საშინელი სიტყვები,

1035 თუ გინდა, რომ დაამარცხო, ხალხი არ გააცინო.

ტყუილი

მე თვითონაც შიგნეული მეწვის, ისე მწყურია
მასთან დაპირისპირება და აზრების ამღვრევა.
ბრძენმა ხალხმა ზომ „ტყუილი“ იმისათვის დამარქვა,
რომ პირველმა მოვიფიქრე კანონის და სიმართლის

1040 უარყოფა, ყველაფერზე მოფიქრება პასუხის.

ეს ხომ დიდი საქმე გახლავთ, მილიონი სტატერის –
აირჩიო ტყუილი და გაიმარჯვო ტყუილით.

(ფილიპიდეს)

წელს ტინის რომ ვილაყებდა, მაგის აღზრდას შეხედე:

აბანოს რომ დაემდურა, ცხელ წყალს გადაემტერა,

(სიმართლეს)

1045 რას ერჩოდი, რის გამოა, ცხელ წყალს რომ ემართლები?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

იმას ერჩი, ბოროტია, და ანაზებს მამაკაცს.

ტ ყ უ ი ლ ი

აქ გაჩერდი! ხელში მყაეხარ! ვერსად ვერ გამექცევი!

მიპასუხე, ზევსის რომელ ვაჟკაცს აღიარებდი

უმძრაფრესად, თქვი, ვისა აქვს ტანჯვა გადატანილი?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

1050 მე არაეინ მიმანია ჰერაკლეზე ძლიერად.

ტ ყ უ ი ლ ი

და „ჰერაკლეს წყაროც“, ალბათ, გაგივია, ცივია?

სიმაჰაცეს დაუწუნებ?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

აი, სწორედ ეს გახლავს,

სწორედ ასე ლაყობენ და ასე ლაზღანდარობენ,

აბანოებს აესებენ და პალესტრებში ვერ ნახავ.

ტ ყ უ ი ლ ი

1055 შენ აგორას ავინებ და მე კი ვაქებ, ჰომეროსს
რა რჯიდა, რომ დაგვიხატა აგორელი ნესტორი,

სამაგლობა ყოფილიყო, ამას ხომ არ იზამდა?

ახლა ენის ამბავიც ვთქვათ, შენ ამბობ, არააო

მისი სწავლა საჭირო, მე ვამბობ, კია-მეთქი!

1060 კეთილგონიერებაო! – უდიდესი იავე!

თუ გინახავს, რომ ოდესმე კეთილგონიერებით

ვინმე კარგი გამხდარიყოს, მითხარი და მომკალი.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მოგახსენებ, პელეუსმა ხომ გაინაღდა მახვილი?

ტ ყ უ ი ლ ი

მახვილით? ეს რა დიდი სარგებლობა უნახავს!

1065 აქ მელამპრე კიპერბოლემ რამდენიმე ტალანტი
მოიპოვა სისაძაგლით, არათუ ეს მახვილი.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

პელეუსმა კი მოიყვანა ცოლად ნაზი თეტისი...

ტყუილი

...რომელმაც ის მიატოვა, რადგან შენი პელები
მორცხვი იყო, არ უყვარდა ღამეების თენება,

1070 ხოლო ქალი გარყვნილი და შენ – რეგენი ბრძანდები.
(ფილიპიდეს)

დააკვირდი, მეგობარო, სიმართლე ხომ ყველაფერს
გაკარგვინებს, ყველაფერზე უარს არ გათქმევინებს? –
ბიჭებსაც და ქალებსაც და სმას და სიცილ-ხარხარსაც.
რა აზრი აქვს შენს სიცოცხლეს, ესენი თუ არ გექნა?

1075 ეხეც ასე. მივაკითხოთ სულის მოთხოვნილებებს:
შეაცდინე, შეგიყვარა, მაგრამ გამოგიჭირეს,
დაიღუპე, რადგან ბრძნულად ლაპარაკი არ იცი.
მე მომენდე, გაიხარე, იცინე და იხტუნე.

ცოლთან თუ გამოგიჭირა, ქმარს მშვიდად აუხსენი.

1080 რომ არ მიგიყენებია მისთვის შეურაცხყოფა;
მერმე ზეესის მაგალითიც მოუყვანე, ქალებმა
ღმერთიც კი შეაცდინეს და შენ ხომ ღმერთი არა ხარ?

სიმართლე

უკან ბოლოკს რომ შეჩრიან, თმებს რომ დააპუტავენ,
რადას იტყვის, არ აცდება სქელსაჯლომიანობა.

ტყუილი

1085 იყოს მერე, მიპასუხე, ცუდი რაა მაგაშიც?

სიმართლე

როგორ რაა?! უარესი რაღა უნდა გამოტყვევს?

ტყუილი

ეს მითხარი, ამაშიც თუ დაგამარცხე, რას იზამ?

სიმართლე

სხვა რა მრჩება? – დავდუმდები.

ტყუილი

აბა, ახლა მითხარი,

1090 მსაჯულებად ვინ არიან?

სიმართლე

სქელსაჯლომიანები.

ტყუილი

აბა, ტრაგიკოსებად?

სიმართლე

სქელსაჯლომიანები.

ტყუილი

ხალხს ვინ მართავს? მიპასუხე!

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მხოლოდ სქელი საჯდომი.

ტ ყ უ ი ლ ი

¹⁰⁹⁵ ხომ მიხედი, რომ მიჰქარავდი?
ჩვენი მაყურებლებიც
ნახე ერთი.

ს ი მ ა რ თ ლ ე

ენახვე კიდევ!
(თვალს მოაველებს ამფითეტარს)

ტ ყ უ ი ლ ი

თქვი, რას ხედავ?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

აქაც უმრავლესობა
სქელსაჯდომიანებია.
¹¹⁰⁰ იმას ვიცნობ, იმასაც
და იმასაც, გრძელთმუხიანს.

ტ ყ უ ი ლ ი

რაღას იტყვი?

ს ი მ ა რ თ ლ ე

მე დაემარცხდი. დამელოდეთ,
ძმებო ქვეშეფსიებო,
მოსასხამი გამომართვით,
გამოურბივარ თქვენსკენ.

სიმართლე გარბის.

შემოდის ს ო კ რ ა ტ ე .

ს ო კ რ ა ტ ე

¹¹⁰⁵ რას იტყვი, მოხუცო, ბიჭს უკან წაიყვან,
თუ აქ დაგვიტოვებ კარგად აღსაზრდელად?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ურტყი და ასწავლე! გახსოვდეს, როგორმე
ისე გამოზარდე, ცალი ყბით საქმეს რომ
მიადგეს, მეორე ყბაც აუთამამდეს
¹¹¹⁰ უფრო სერიოზულ საქმის შესაჭმელად.

ს ო კ რ ა ტ ე

შენ ეგ ნუ გადარდებს, ბრძენკაცად იქცევა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(თავისთვის)

სახეგაყვითლებულ ბრძენკაცად, ღმერთმანი.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

(სტრეფსიადეს)

წადი ახლა. მე მგონია, ამას მალე ინანებ.

¹¹¹⁵ ჩვენ კი უნდა განვაცხადოთ, საჩუქრად რა მოვლით ჩვენს მსაჯულებს, თუკი ახლა გაგვამარჯვებინებენ: ეს პირველი – გაზაფხულზე ყანებს რომ მიაკითხავთ. ჯერ თქვენ გაგიწვიმდებათ და შემდეგ სხევებს, დანარჩენებს. ჩვენზე იყოს თქვენი ბალის და ვენახის შენახვაც,

¹¹²⁰ რომ გვალვამ არ გამოაშროს და წვიმამ არ დააღპოს. ზოლო ვინმე თქვენთაგანი ღმერთებს თუ შეურაცხყოფს, ღრუბელთაგან საშინელი ბოროტება მოელის, ვეღარც ნაყოფს ვერ მოიწევს, ვეღარც ღვინოს დაწურავს, – ყურძენი და ზეთისხილი მწიფობას რომ დაიწყებს,

¹¹²⁵ მსხვილი სეტყვის შურდულებით დავესხმებით, იცოდეთ. თუკი ვინმემ გადაწყვიტა გამოშრობა აგურის, კრამიტს ისე დაველეწავთ, თიხა მწარედ ტიროდეს. თუკი ქორწილს ჩაიფიქრებს მისი სანათესაევო, მთელი ღამე ისე დავცხებთ, მოვანატრებთ ეგვიპტეს, ¹¹³⁰ გირჩენიათ, თავიდანვე გონიერულად განსაჯოთ.

მეხ უთიმე მკისოლიონი

სტრეფსიადე

(ტომრით ხელში გამოდის შინიდან)

მეხუთე, მეოთხე, მესამე, მეორე,

მერმე კი ის დღეა, ყველაზე მეტად რომ მაშინებს, მაფიქრებს, მკლავს და მაცახცახებს, – საესემთვარეობის „ძველი და ახალი“.

¹¹³⁵ ვისი ვალიცა მაქვს, ყველა დაიფიცებს, რომ პრიტანს გადამცემს, დამღუპავს, ზომიერად:

„ამ ერთხელაც მადროვე, ჩემო მეგობარო, სხვა დროს გამომართვი“, მაშინვე ყველანი

¹¹⁴⁰ გამომლანძღავენ და გამათახსნირებენ, დამემუქრებიან სასამართლოებით.

ახლა დამემუქრონ, აღარ მეშინია, რაკი ფილიპიდემ ისწავლა ტლიკინი.

ერთი, შევალწიო ამ საფიქრალეთში. (აკაკუნებს)

¹¹⁴⁵ ბიჭო, ბიჭო-მეთქი!

სოკრატე

(კარებში გამოჩნდება)

სალამი, მოხუცო!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მეც მოგესალმები. ჯერ ეს გამომართვი,
(ტომარას აძლევს)
როგორც მასწავლებელს ვერგება, სოკრატე.
ჩემს შვილს თუ ასწავლე ის სიტყვა, წელან რომ
აქ გამოიყვანე და ყველას გვაჩვენე?

ს ო კ რ ა ტ ე

¹¹⁵⁰ ვასწავლე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სიცრუეე, ყოველთღედოფალო!

ს ო კ რ ა ტ ე

ახლა სასამართლოს შიში ნუ გექნება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ, მოწმეები პირში რომ დამიდგენ?

ს ო კ რ ა ტ ე

რაც მეტი იქნება მოწმე, ის აჯობებს!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

დროა, სიხარულის ყიჟინა დავცე!

¹¹⁵⁵ იტირეთ, ობოლის ამწონნო,
იტირეთ, ჩემო ძველო ვალებო და ვალთა ვალებო,
ალარ მეშინია თქვენი, კერაფერს დამაკლებთ!

ისეთი მეზრდება

¹¹⁶⁰ ამ სახლში ბიჭი,
ორლესული ენით მბრწყინავი,
ჩემი მებრძოლი, ოჯახის მხსნელი, მტერთა ზიანი,
მამისეული უბედურების იავარმქმნელი!
(სოკრატეს)

გაიქეცი და ჩემთან მოუხმე,

¹¹⁶⁵ შვილო, შვილო, გამოდი სახლიდან,
უსმინე მამაშენს.

გაფითრებული და გამახდარი ფ ი დ ი პ ი დ ე სოკრატეს თანხლებით გამოდის
სახლიდან.

ს ო კ რ ა ტ ე

აი, ეს კაციც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, მეგობარო, მეგობარო!

ს ო კ რ ა ტ ე

წაიყვანე და წადი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაიმე, შვილო!

1170 იუ, ვაიმე!

როგორ მიხარია ამ ჩაყვითლებული

კანის გამოჩენა! ზედვე გაწერია,

რომ ახლა არავის არაფერს შეარჩენ,

იქით მიაწვები: „რაო, შენ რა ბრძანე?“

1175 გაღმა შეღავეების ოსტატის მზერა გაქვს,

სახეს კი გინათებს შუქი ატიკური.

მაშ, ახლა მიხსენი, უწინ რომ დამღუპე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რისი გეშინია?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ძველის და ახალის.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რა დღეა ასეთი, „ძველი და ახალი?“

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1180 ის დღეა, პრიტანებს რომ უნდა გადამცენ.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მომჩივანს ცუდი დღე უნდა დაეწყო,

ერთი დღე ორ დღედ რომ აქცია, იმისთვის.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას ამბობ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იმას, რომ შეუძლებელია,

ვინმე ყმაწვილქალიც იყოს, დედაბერიც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1185 ეს ხომ კანონია!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვფიქრობ, რომ კანონი

სწორად ვერ გაიგეს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ სწორი რაღაა?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

სოლონმა ხალხისთვის ბევრი გააკეთა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა უნდა სოლონთან ამ ძველსა და ახალს?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ეს დღე ხომ სოლონმა დანიშნა ვალების
1190 გასასტუმრებლად და საქმის გარჩევისთვის,
საქმე ხომ ირჩევა ახალმთვარეობას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ძველი რად უნდოდა?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იმად, საყვარელო,
რომ მოსარჩლე და მისი მოპასუხე
ერთურთს შეხვედროდნენ შეთანხმებისათვის,
1195 შემდეგ მივიდოდნენ ახალმთვარეობას.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სარჩელის საწინდარს რატომ ღებულობენ
ძველსა და ახალ დღეს მოსამართლეები.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ეგ ღორმუცელობის ამბავი იქნება –
უნდათ, რომ საწინდარს კბილი მოუსინჯონ,
1200 მთელი დღე სინჯავენ და ვერ ისვენებენ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

კარგია.
(მაყურებელს)
რას სხედხართ, ბრიყვო, უბედურნო?
ჩვენა ვართ ბრძენნი და თქვენ ქვეები ბრძანდებით,
ქვეები ხართ, ჯოგი ხართ და ამფორები ხართ.
ახლა საჭიროა, სიმღერა დაეურტყა
1205 ჩემსა და ჩემს შვილზე, ბედნიერებაზე:
„ნეტარო სტრეფსიადე,
თავად ბრძენი დაიბადე,
შვილიც ასე აღზარდე“ –
ამას იმღერებენ ჩემი მეზობლები,
1210 ჩემი მეგობრები.
შური დაახრჩობთ, როცა გაიმარჯვებ სასამართლოში,
ახლა შემომყევი, გაგიმასპინლდები კაცურად.

შინ შედიან.

მეექვსე ეპისოდის ბოლო

პ ა ს ი ა

(შემოდის მოწმესთან ერთად)
მითხარი, კარგია, შენსას რომ სხეას მისცემ?
1215 არასდროს! არ ჯობდა, სულ რომ დამკარგვოდა
სირცხელი, ამ საქმეს არ გაეკარებოდი?

ზომ ზედაე, საკუთარ ფულისთვის მოვდივარ
და მოწმედ მყავხარ, რად მინდა, მითხარი,
მტრად გადავიქილო კაცი ახლობელი?

¹²²⁰ მაგრამ სამშობლოსაც არასდროს შევარცხვენ,
სანამ ცოცხალი ვარ.
(ყვირის)
სამართალს გადავცემ
ძველსა და ახალზე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(გამოდის. მოწმეს)
მოწმედ დამიდექი,
ორი დღე ახსენა. რა თანხას მოითხოვ?

პ ა ს ი ა

¹²²⁵ თორმეტ მნას. გასესხებ, უნდა ვიყიდო
ცხენი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ცხენიო? ნუთუ დაგავიწყდა,
როგორ მეზიზღება ცხენიც, ცხენოსნობაც?

პ ა ს ი ა

ღმერთებს იფიცებდი, ფულს დაგიბრუნებო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშინ ზომ არ ჰქონდა ამ ჩემს ფილიპიდეს
ის სიტყვა ნასწავლი, დაუმარცხებელი.

პ ა ს ი ა

¹²³⁰ მაშ, აღარ აპირებ ვალის დაბრუნებას?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სხვა რისთვის გვინდოდა ეს ცოდნა, ნეტავი.

პ ა ს ი ა

ღმერთებს იფიცებდი და ახლა უარჰყოფ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ღმერთებს?

პ ა ს ი ა

ზეესს, ჰერმესს
და პოსეიდონსაც.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹²³⁵ კიდევ შეიძლება
კაცმა დაიფიცოს სამი ობოლისა.

პ ა ს ი ა

როგორ არ გრცხვენია, შე დასალუპავო?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

(პასიას ათვალერებს)

მარილით გაწმინდე, გაყიდე ტიკიეთ.

პ ა ს ი ა

კიდევ რომ დამცინის!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ექვს ქოეს ჩაიტევს.

პ ა ს ი ა

1240 დიად ზევსს მოეუხმობ, ღმერთებს გეფიცები,
ეს აღარ გაგვივა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ღმერთებზე გავერთე,

ზევისს ღაფიცებაც აცინებს მცოდნე ხალხს.

პ ა ს ი ა

იცოდე, ამაზეც პასუხს გაგებინებ,

პირდაპირ მითხარი, ფულს როდის იძლევი,

თუ სასამართლოში მოვიხმო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

დამშვიდდი,

1245 რაკი შენ არ იშლი, პასუხსაც მიიღებ.

(შინ შეღის)

პ ა ს ი ა

(მოწმეს)

რას ფიქრობ? რას იტყვი? მოგვცემს, მე მგონია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

(ბრუნდება ვარცლით)

სად არის ის კაცი, ფულს რომ მოითხოვდა?

ეს რაა, მითხარი.

პ ა ს ი ა

რაა და ვარცლია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

ასეთი ბრიყვი ხარ და ფულსაც მოითხოვ?

ვერც ერთი ობოლი ვერ დაიმსახურე,

რაკი „ვარცლს“ ეძახი ჭეშმარიტ „ვარცელას“.

პ ა ს ი ა

არ მომცემ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რატომღაც მე ასე მგონია.

ხომ არ აჩქარდები და ხომ არ მოუსვამ
ახლავე აქედან?

პ ა ს ი ა

მიედივარ. გაფრთხილებ,

¹²⁵⁵ საწინდარს შეეიტან, ან თავს არ ვიცოცხლებ!

პასია და მისი მოწმე გადიან.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(მიაძახებს)

იმ ძველთან ერთად ხომ ახალსაც დაკარგავ,
თუმცა მე შენთვის ხომ ცუდი არ მინდოდა,
მაგრამ ამ ვარცელას ამბავმა დაგლუპა.

მეშვიდე შპისოდიონი

შემოდის ა მ ი ნ ი ა .

ა მ ი ნ ი ა

იო, ვაიმე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაჰ!

¹²⁶⁰ ვინ არის ეს კაცი, ასე რომ ქვითინებს,
კარკინეს რა არის, დემონის ხმა რომ აქვს?

ა მ ი ნ ი ა

შენ გინდა იცოდე, ვინა ვარ? ღმერთებო,
რა უბედური ვარ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენს გზაზე იარე!

ა მ ი ნ ი ა

¹²⁶⁵ ო, განრისხებულო ჩემო ბედისწერავ,
როგორ დამიმსხვერიე მე ეტლის ბორბლები!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა ბორბლებს სტირიხარ, რა გაგჭირვებია.

ა მ ი ნ ი ა

არა, ნუ დამცინი, უბრძანე შენს ვაჟკაცს,
ფული დამიბრუნოს; ისედაც საშინელ
დღეში ვარ! უთხარი, ფული დამიბრუნოს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1270 რა ფულზე მეტყველებ?

ა მ ი ნ ი ა

ჩემგან რაც ისესხა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მართლაც რომ საშინელ დღეში ჩავარდნილხარ.

ა მ ი ნ ი ა

სწორედაც! ცხენიდან ვარ ჩამოვარდნილი.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მიქპარავ! ცხენიდან კი არა, ვირიდან.

ა მ ი ნ ი ა

მივქარავ კი არა, ფული მომიტანეთ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1275 თქვი, სრულ ჭკუაზე ხარ?

ა მ ი ნ ი ა

ეს კიდევ რას ნიშნავს?!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

აქ ტვინის შერყევის ამბავი იქნება.

ა მ ი ნ ი ა

პერმესს გეფიცები, თუ არ დამიბრუნებთ,
გიჩივლებთ, იცოდე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ბარემ ეს მითხარი,
შენ როგორ გგონია, წვიმა რომ წამოვა,

1280 ახალი წყალი აქვს ზევსს, თუ ჰელიოსი
ერთსა და იმავე სითხეს მიმოაქცევს?

ა მ ი ნ ი ა

არ ეიცე ევა და ფეხებზე მკილია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა რა პირით თხოულობ იმ ფულებს,
თუ არ გაგეგება უბრალო ამბების?

ა მ ი ნ ი ა

1285 ახლა თუ არა გაქვთ ის ფული, მომეცით
ვახში.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რა მითხარი? – ეს ვახში რაღაა?

ა მ ი ნ ი ა

სხვა რაღა იქნება, ისაა, დღითიდღე
რაც ფული იზრდება და დრო რომ დადგება
სულ ბევრი გახდება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

კარგად ლაპარაკობ.

¹²⁹⁰ მაშ, შენ, მიგაჩნია, ზღვა უფრო დიდია,
ვიდრე ეწინ იყო?

ა მ ი ნ ი ა

არა, იგივეა.
მეტი ვერ იქნება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

მერედა, ახსენი,
როგორ არ იზრდება, როდესაც ამდენი
მდინარე ერთვის და შენ კი მიგაჩნია,
¹²⁹⁵ რომ შენი პატარა ფული გაიზრდება?
თვითონ წაეთრევი ახლა ამ სახლიდან,
თუ კეტი მოგართუა?

ა მ ი ნ ი ა

(მაყურებელს)
მოწმედ დამიდექით!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

შეაბი, რას უცდი? გაჭენდი, სამფორა!
(ურტყამს)

ა მ ი ნ ი ა

რა თავხედობაა!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ლ ე

გასწიე, გასწიე!
¹³⁰⁰ თორემ ეს მოგხვდება, აჩუ, ამინია!
(ამინია გარბის)
გარბიხარ? მეწყინა. მინდოდა შემება
შენივე ბორბლები და წყვილად ცხენებიც.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ.

აი, ასეთია უსინდისობა,
ეს ბერიკაცი

¹³⁰⁵ ცდილობს, ნახესხები
ფული შეირჩინოს.
შეუძლებელია, რომ დღესვე
თვითონ მას არ მოუხდეს რამე,
ამ ბრძენს იგივე თაღლითობა დაუბრუნდება.

¹³¹⁰ რაც წამოიწყო თვითონ,
უეცრად რაღაც უბედურება არ დაემართოს!

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ე ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ.

ვშიშობ. ბერიკაცი უმალ იპოვის,
რასაც ეძებდა:

მისივე ვაჟკაცი

ძალიან მაგარი

¹³¹⁵ მაგარ-მაგარი სიტყვების თქმაში,
აღზრდილი და გამობრძმედილი
ყველაზე უფრო უსამართლო ლაპარაკებში,
ისეთ რამესაც იტყვის,

¹³²⁰ ნეტავი მუნჯი ყოფილიყო, იტყვის მამამისი.

მერვე მაინოლიონი

სახლიდან გამორბის ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე , რომელსაც ფ ი დ ი პ ი დ ე მოსდევს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვაიმე, ვაიმე!

ვაი, მეზობლებო, ვაი, ახლობლებო,
მიშველეთ, მცემენ, ო, ნათესავებო!

ვაი მე უბედურს, ვაი! რას მიშვრები,

¹³²⁵ საკუთარ მამას სცემ?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ღიახაც, მამას ვცემ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(მაყურებელს)

ხედავთ? – აღიარებს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ღიახ, ვაღიარებ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, შე ავაზაკო, ბილწო, მამისმკვლელო!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მითხარი, მითხარი! სხვა რამეც დაურთე.

იცი, მიხარია მაგის გავონება.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹³³⁰ გარყენილო!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ეგ ჩემთვის ვარდის ტოლფასია.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მამას სცემ?

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ვამტკიცებ, სამართლიანდაც,
ღიახაც, ვამტკიცებ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ო, უსაზიზღრესო,
რა სამართალია მშობლის ხელყოფაში!

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

სიტყვაზე თუ მიდგა საქმე, დაგამარცხებ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1335 როგორ დამამარცხებ?!

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ძალიან იოლად.
მითხარი, რომელი სიტყვით გსურს, მოგმართო?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რომელი სიტყვითო?

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ტყუილით? სიმართლით?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1340 იმიტომ გასწაველე, ბიჭო, ლაპარაკი
თავის დასაცავად სასამართლოებში,
რომ ჩემთვის დაგეწყო ახსნა-განმარტება,
რა სასარგებლოა მამის ცემა-ტყუა?!

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

მე ასე მგონია, მაინც დაგარწმუნებ,
თუკი ყურადღებით მომისმენ, მამიკო.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მაშ, ილაპარაკე, ენახოთ, რას მობოღავ.

ვეორე აბონი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ოდა

1345 ახლა, ბერიკაცო, უნდა მოიფიქრო,
როგორ დაამარცხებ,
ეს დარწმუნებული რომ არ ბრძანდებოდეს,
რას ვაგებდავდა?
რაკი გათავებდა, რაღაცის იმედიც

1350 ექნება, მგონია.

კო რ ი ფ ე ო ს ი

ეპი

ჯერ გუნდს მოგვემართე, გვითხარი, რამ ატეხა ჩხუბი, რა იყო ამის მიზეზი, გაგვაგებინეთ ბარემ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ახლავე გეტყვით, რის გამოც ავტეხეთ ლანძღვა-გინება, პირველად რაზე შეეპასკდით; სადილობისას იყო,

1355 რომ ვთხოვე, ღირა აელო და დაემლერა მასზე სიმონილეს ეს სიმღერა – „როცა გაკრიჭეს ცხვარი“; მან კი ამაზე მიბრძანა, რომ კითარაზე ახლა არავინ უკრავს, ქეიფშიც აღარ მღერიან თურმე.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

მაშინვე იყო საჭირო შენი მაგარი ცემა,

1360 ნადიმზე რომ მამღერებდი, შენი ჭრიჭინა ვიყავ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შინაც ეს სიტყვა არ მითხრა?! ეს არ იქმარა, მერმე სიმონილესეც გაბედა, რა პოეტია ეგო!

ეს სიტყვა რომ გავიგონე, ძლივს მოვითმინე მაშინ და ვთხოვე, მირტი აელო, რომ წაეკითხა ჩემთვის

1365 რამე ესქილესეული და მომახალა ამან:

„ესქილე ნაღდად პირველი პოეტი არის, როგორც ხმაურიანი, მოლაყებ, თავსატეხების გიჟი“.

როგორ გგონიათ, რა დღეში ჩაყარდებოდა გული?

მე მაინც მოვითმინე და ასე ვუთხარი მაშინ –

1370 იყოს ახალი, ვინაც კი სიბრძნით სავსეა-მეთქი.

ევრიპიდედან ადგილი ამომირჩია უმაღლ,

როგორ წაბილწა უზნეო ძმამ სარეცელი დისა.

მაშინ კი ვერ მოვითმინე და თავს ღავეცი კიდევ

სავინებელი სიტყვებით; სიტყვას წამოჰყვა სიტყვა,

1375 დიდხანს ვლანძღავდით ერთმანეთს, მერმე წამოდგა ეს და დამარტყა, წამაქცია და ძვალ-რბილი გამიერთა.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

მითხარი, სწორი არა ვარ, თუ ევრიპიდეც არ თველი ყველაზე უფრო ბრძენ კაცად?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

როგორ, ბრძენია იგი?

გეტყვოდი, მაგრამ გამლახავ.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

სწორიც ვიქნები, ნაღდად.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1380 როგორ თუ სწორი?! გაგზარდე, შემარცხვენელო მამის,

იმას ვფიქრობდი, გამეგო, რას ბუტბუტებდი ხოლმე,
„ნწ“ – ს რომ იტყოდო, ვხედებოდი და წყალს გასმევდი უმალ,
დედაო, როგორც იტყოდო, პური მომქონდა შენთვის,
კაკას რომ დაიმახებდი, გარეთ გამყავდი უცებ,

¹³⁸⁵ რომ საქმეს მორჩენილიყავ... შენ კი მახრჩობდი მამას,
მე ვყვიროდი და ებღაოდი,
გარეთ გაყვანას ვითხოვდი,
ვიხვეწებოდი შეელას და
ასე, ამ ცემა-ტყეპაში
¹³⁹⁰ აქ მაქნევინე კაკა.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ე ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ-

მე მგონი, ყმაწვილებს გულები შეუხტათ,
ოღა

ელიან, რას იტყვის.
თუკი დაამტყიცა, რომ რასაც აკეთებს,
სწორადაც აკეთებს,
მაშინ ბერიკაცებს ცერკვის მარცვლადაც არ
ჩაგვაგდებს არაეინ.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ანტპირემა

შემარყველო ახალი, აგორებული სიტყვის,
მართლის მთქმელი რომ გამოჩნდე, უნდა იმოვო რამე.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რა საამოა, სიმართლეს რომ გაეცნობი ახლოს,
¹⁴⁰⁰ რომ შეგიძლია დადგენილ კანონს შეხედო ზიზღით!
აქამდე ცხენოსნობაზე თუ მიდგებოდა გული,
სიტყვას ისე ვერ ვიტყოდო, არ შემცდენოდა რამე.
ახლა სულ სხვა დრო დამიდგა, მამამ შემიწყო ხელი
და მაზიარა მსჯელობებს, მაღალ და ნატიფ აზრებს,
¹⁴⁰⁵ რომ გახლავთ დასჯა მამისა სამართლიანი საქმე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ცხენოსნობაზე იფიქრე; ის მირჩენია ისევე,
ცხენებმა გამაღატაკოს, ვიდრე აქ შეიღმა მცემოს.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

მართლა, რისი თქმა მინდოდა? შემაწყვეტირე სიტყვა...
ჰო, გამახსენა, ბავშვი რომ ვიყავი, შენ თუ მცემდი?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

¹⁴¹⁰ კი გცემდი, რადგან სიკეთე მინდოდა შენთვის.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ჰოღა,
მე რომ სიკეთე მინდოდეს, რატომ არ უნდა გცემო,

თუკი სიკეთის სურვილი არის ცემა და ტყეპა?!
ეს როგორ უნდა გავიგო, შენ დაუსჯელი დარჩე,
მე – ვისჯებოდე ყოველთვის? თავისუფალი არ ვარ?
1415 სულ რომ ბავშვები ტირიან, ერთი იტიროს მამამ!
ეგ ბავშვის ამბავიაო, მეტყევი და განა ორგზის
ბავშვი არ არის მოხუცი, დაბერებული კაცი?
მოხუცებს ახალგაზრდებზე მეტიც კი უნდა მოხედეთ,
რადგან მაგათი შეცდომა სულ უსამართლო გახლავთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1420 ნეტავ, ვის გაუგონია, ეს მოითმინოს მამამ?!

ფ ი დ ი პ ი დ ე

ვინაც ეს დააკანონა, ადამიანი იყო,
მან დაუმტკიცა წინაპრებს, რომ ბავშვი უნდა ცემო.
თუკი ასეა, ღლეიდან ხომ შეიძლება, შეილებს
დაუეკანონოთ, სანაცვლოდ ურტყან საკუთარ მამებს?
1425 რაც მოგვხდენია მანამდე, ძველი კანონის დროში,
იმ ცემა-ტყეპას ერთბაშად გაპატიებდით კიდევ.
რა, მამალი არ გინახავს, ანდა ცხოველი რამე,
მამებს ისინიც ურტყამენ, რა განასხვავებს ჩვენგან?
მარტო ის, დადგენილებებს ჩვენსავით რომ არ წერენ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

1430 ეს მიპასუხე, თუ მამალს უეკირდები და ბაძავ,
რატომ არა ჭამ ნაკელს და რატომ არ გძინავს ხეზე?

ფ ი დ ი პ ი დ ე

იმიტომ, ჩემო ძვირფასო, რომ სოკრატეს არ უთქვამს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

შენ თავი თუ გებრალეხა, სულაც არ უნდა მცემო.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

რატომ?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

იმიტომ, რომ შენაც ბევრი მოგხედება, როცა
1435 შეგეძინება შვილები.

ფ ი დ ი პ ი დ ე

თუ არ მეყოლა, მაშინ?

შენი ცემა ხომ შემრჩება! შენ კი იცინე ჩემზე.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(მაყურებელს)

თანატოლებო, მე მგონი, სწორია, რასაც ამბობს,
რალა დაგვრჩება სათქმელი, მაშ, დავეთანხმოთ კიდევც,
ჩვენი ხვედრია ქვითინი უსამართლობის გამო.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

¹⁴⁴⁰ ახლა სხვა აზრით ავიღოთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

სულ დავიღუპე, მგონი.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

იქნება ამან გიშველოს, შეგიმსუბუქოს ტანჯვა.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რაღაც კარგს ამბობ, ეტყობა. შემიმსუბუქე, მიდი.

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

დედარემსაც ვცემ, შენსავეთ.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რაო, რა ბრძანე, ბიჭო?!

რა ბოროტებას ამზადებს!

ფ ი ღ ი პ ი დ ე

¹⁴⁴⁵ და უსამართლო სიტყვით
თუ დაგიმტკიცე, რომ დედის
ცემა საჭირო გახლავს?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რალა დამრჩება?! ამას თუ
გაბედავ, მაშინ, იცოდე.

¹⁴⁵⁰ შენც ბართონში მოგისერი,
სოკრატეს მოგაყოლებ და
მაგ უსამართლო სიტყვასაც!

ემსოდოსი

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(გუნდს)

ეს ყველაფერი ხომ თქვენგან მომივიდა,
ღრუბლებო, თქვენა ხართ ყველაფრის მიზეზი.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

¹⁴⁵⁵ საძაგლობისაკენ შენ თვითონ წარმართე
საქმე და მიზეზიც შენ თვითონ ბრძანდები.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მერედა, თავიდან რატომ არ მითხარით,
თუ ბერეკაცია და ბრიყვი დამიჭირეთ?

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ჩვენ ასე ვაკეთებთ ყოველთვის, როგორც კი
შევატყობთ, რომ ვინმეს აზრი უკეთური

¹⁴⁶⁰ აწუხებს, ჩავაგდებთ უბედურებაში,
ღმერთების შიში და რიდი რომ ისწავლოს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

სამართლიანია შენი საქციელი,
არ იყო საჭირო, ვალად რაც ავიღე,
იმის არმიცემა და შენარჩუნება.
(ფილიპიდეს)

¹⁴⁶⁵ წამოდი, დაეღუპოთ ჩვენი დამღუპველი
სოკრატე და მისი ყოველი მოსწავლე.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

მე ჩემს მასწავლებელს რა პირით დაეღუპავ?!
ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ზეესს, ჩვენს წინაპართა ღმერთს ეცი პატივი.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

რა ბრიყვი კაცი ხარ! რა ზეესი, რის ზეესი!

¹⁴⁷⁰ ზეესი ხომ არ არის?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

არის.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

ტყუილია,
გრიგალი ბატონობს, ზეესი გააძევეს.

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

ზეესი არავის არ გაუძევებია,
თუმცა მაგაში ხომ მეც გამასულელეს,
როდესაც მაგ გრიგალს ღმერთად მივიჩნევდი.

ფ ი ღ ი პ ი ღ ე

¹⁴⁷⁵ აქ დარჩი ახლა და მარტოკამ მიჰქარე.
(გადის)

ს ტ რ ე ფ ს ი ა ღ ე

როგორ მომატყუეს, როგორ შევიშალე,
როცა გავაძევე ნამდვილი ღმერთები!
(ორქესტრაზე მდგომ ქანდაკებას)
პერმეს, მეგობარო, შენ არ განმირისხდე,
სულ ნულარ დამღუპავ, არა, შემიწყალე,

¹⁴⁸⁰ რადგანაც ლაყობობთ ჭკუა დამიკარგავს.

სჯობს, რამე მირჩიო, იქნებ სასამართლოს
გადავცე ისინი, უუჩიელო თუ არა?

(ყურს უგდებს ქანდაკებას)

სწორია ეგ რჩევა, არ ღირს სასამართლო,

ჯობს, თვითონ გადავწვა სახლი უსწრაფესად.

¹⁴⁸⁵ მაგ მოლაყობების...

(მსახურს)

წამოდი, ქსანთია,

აიღე კიბე და თოხიც მოაყოლე,

მერმე საფიქრალეთს ჯიქურ მიაღეკი,

ლეწე სახურავი, თუ გიყვარს პატრონი,

თავზე ჩამოვამხოთ სახლი უწმინდურებს.

¹⁴⁹⁰ ეინმემ ჩირალდანი აქ გამოიტანოს,

მე დღესვე მიეუზღავე სამართალს სოკრატეს

და მის მოსწაულებებს, ტუტუც მატრაბაზებს.

(ჩირალდნიანად მიძვრება სახურავზე)

მ ო ს წ ა ე ლ ე

(ფანჯრიდან იხედება)

ვაიმე, ვაიმე!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

(სახურავზეა)

აბა, ჩირალდანო, საქმეს შეუდექი!

მ ო ს წ ა ე ლ ე

¹⁴⁹⁵ შენ, კაცო, რას შვრები?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რას უნდა ვშვრებოდე?

ამ ფიცრებს ნატიფად გავესაუბრები.

ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი

(ფანჯრიდან)

ვინ არის, ვინ, გვიწუავს სახლს, ვინ ტუტუცია?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ვისი მოსასხამიც თქვენ დაისაკუთრეთ.

ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი

დაგველუპავ, დაგველუპავ!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

მეც სწორედ ეგ მინდა

¹⁵⁰⁰ და თუკი ეს თოხი იმედს არ გამიტეხს,

არც გადმოვევარდები, არც კისერს მოვიტეხ.

ს ო კ რ ა ტ ე

(გამორბის სახურავიდან)

შენ, კაცო, რას შვრები ემავ სახურავზე?

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

ჰაერში დავდივარ და მზეს განვიხილავ.

ს ო კ რ ა ტ ე

ვაი მე უბედურს, დამახჩრობს ეს ბოლი!

ქ ე რ ე ფ ო ნ ტ ი

¹⁵⁰⁶ მე კი, უბედური, დავიწვი მთლიანად!

ს ტ რ ე ფ ს ი ა დ ე

რომ შეურაცხყოფლით ღმერთებს, რა გეგონათ,
მთუარის საუარბელს რომ უჭვრეტლით ყველანი!

(მსახურს)

მისღიე, ესროლე, ურტყი, ღმერთები რომ

არაფრად ჩაავდეს, ეს არ შეარჩინო!

საფიქრალეთი ინგრევა.

ქ ო რ ი ფ ე ო ს ი

¹⁵¹⁰ მომყევით გარეთ, ღღეს საკმარისად ბევრი ვიშრომეთ გუნდში სუყველამ.

განმარტებანი

კომედია დაიდგა ძვ. წ. 423 წელს ღიღ დიონისეებზე და კომედიოგრაფოსთა ასპარეზობაზე შესამე ადგილი დაიკაბა. შემდგომში "ღრუბლები" წარუმატებლობით განაწყენებულმა არისტოფანემ, რომელსაც ეს კომედია თავის საუკეთესო ნაწარმოებად მიიჩნდა, სცადა მისი გადაკეთება, მაგრამ, როგორც ჩანს, ეს საქმე ბოლომდე არ მიუყვანია და ამეამად ცნობილი არ არის, დაიდგა თუ არა "ღრუბლების" მეორე რედაქცია, რომელმაც ჩვენამდე მოაღწია (პირველი რედაქციიდან მოღწეულია უმნიშვნელო ფრაგმენტები).

სტრ.7. მსახურთა ცემაყ რომ აღარ შემეძლია - ომიანობისას პატრონები ღამინებული იყვნენ, მონები ქმრებთან არ გაქეულიყვნენ ან არ დაებებლებინათ ისინი.

სტრ.21. მნა - ფულის ერთეული ათენში, 1 200 დრაქმა (დაახლოებით 24 ვერცხლის მანეთი).

სტრ.46. მეგაკლე - ეს სახელი ხშირად გვხვდება ალკმეონიდების გეარში.

სტრ.64. ქსანთიქე, ქერიქე ანდა ქალიქილე - თითოეული ამ სახელის მეორე ნაწილი შეესაყ "ჰიპო-" ძირს ("ჰიპოს" ცხენია): ცხენოსნობა არისტოკრატი ახალგამრდობის აუცილებელ გასართობს წარმოადგენდა.

სტრ.96. ცაარის დუმელი... - აქ და სხვაგანაც არისტოფანე სოკრატეს მიაწერს მუშაობას ნატურფილოსოფიაში, გეომეტრიაში, ღინეისტიკასა და ა. შ., რასთანაც რეალურ სოკრატეს საქმე არასოდეს არ ქქონია. ასევე არ ქქონია ისტორიულ სოკრატეს ფასიანი სასწავლებელი და არა ეისთვის ესწავლებია სასამართლო მჭევრმეტყველების ელემენტები.

სტრ.104. ქერეფონტი - სოკრატეს ერთ-ერთი ყველაზე ახლობელი და ერთგული მოსწავლე.

სტრ. 108-109. ლეოგორას გამრღილი ხობებიყ რომ მომყე... - ლეოგორა ორატორ ანდოკიდეს მამა იყო. ხობობი მამინაც იმეიათ და ძვირფას ფრინველად ითვლებოდა.

სტრ.156. სფეტოსელი - სფეტოსი ატიკის ერთ-ერთი ღემი იყო.

სტრ.180. თალესი - ძვ. წ. საუკუნის ძველი ბერძენი ფილოსოფოსი.

სტრ.211. ებებეა - უხეზოსაელიანი კუნძული ატიკის აღმოსაელეთით; ქელოპონესის ომის პირველ წლებში ერთ-ერთი ღამქრობის დროს გააყამტვერა პერიკლემ.

სტრ.257. ათამანტი - ლეგენდარული გმირი. სოფოკლეს ამავე სახელწოდების ტრაგედიაში მას თავი უნდა შეეწირა მვესისათვის საკუთარი შეილების მიმართ ჩადენილი დანაშაულის გამო. ღეთისთვის ესწაწირ არსებებს გვირგვინით ამკობდნენ ხოლმე.

სტრ.270. ოლიმპო - საბერძენეთის ჩრდილოეთით, თესალიაში მდებარე წმინდა მთა.

სტრ.273. მეოტისის კაობთან... - მეოტისი თანამედროვე მღვაბა. მიმანტი - მთაა მერიე ამიაში.

სტრ.300. პალასის ქეყყანა - ატიკა.

სტრ.301. ქეკროპის მიწა - ათენი, რომლის ღამაარსებულადაც ითვლებოდა ლეგენდარული ქეკროპი.

სტრ.335. მმდგ. - არისტოფანეს თანამედროვე დიოთირამბიკოსი და გრაგიკოსი პოეტების ლეარ-
კნილი სტილის პაროდია.

სტრ.348. ვ ი ნ მ ე თ მ ო ს ა ნ ი - იგულისხმება ლირიკოსი პოეტი იერონიმე, ქსენოფონის ძე.

სტრ.361. პ რ ო ლ ი კ ე - ძე. წ. საუკუნის ერთ-ერთი უდიდესი სოფისტი.

სტრ.408. დ ი ა ს ი ე ბ ი - მეესისადმი მიძღვნილი ძველებური დღესასწაული.

სტრ.530. მმდგ. - იგულისხმება არისტოფანეს პირველი კომედია "მეინახენი", რომელშიც გამოყვა-
ნილი იყო ორი ძმა; ისინი განასახიერებდნენ აღმზრდის ორ სისტემას, პატრიარქალურსა და მოდერს
(კომედიაში მებაღე უმნიშვნელო ფრაგმენტების სახით მოაღწია ჩვენამდე).

სტრ.531-532. ბ ა ე შ ე ი ვ ა ღ ა ც ა მ ა ი ყ ე ა ნ ა . . . - არისტოფანე მებახსენებს ათენელ მაყუ-
რებელს, რომ თავის პირველ კომედიებს იგი სხვისი სახელით ღვაძლავდა.

სტრ.534. მ ო ე ი ღ ა ჩ ე შ ი კ ო მ ე ღ ი ა ე ლ ე ქ რ ა ს ა ე ი თ . . . - ესქილეს გრაგედია
"ქოეფორებში" ელექტრა მამის საფლავზე ნაპოენი თმის კულულის მიხედვით ხედება, რომ დაბრუნე-
ბულა მისი ძმა, ორესტე.

სტრ.538. მმდგ. - ჩამოთვლილია ბალაგანური კომედიის ძირითადი ხერხები.

სტრ.540. კორდაქსი - ადვირახსნილი როკეა.

სტრ.551-552. ევალოსოსი კომედია "მარიკანგში" წარმოდგენილი იყო ბარბაროსი მონა პიპერბო-
ლე და მისი გალოთებული დედა.

სტრ.555-556. ფ რ ი ნ ი ქ ე ღ ა კ ე რ შ ი კ ე - არისტოფანეს თანამედროვე კომედიოგრაფოსე-
ბი.

სტრ.595-596. . . . ფ ო ბ ო ს , დ ე ლ ო ს ი ს მ კ ე ი ღ რ ო - კუნძული დელოსი იყო ფოიბოსის
(აპოლონის) კულტის ერთ-ერთი ცენტრი. კ ი ნ თ ი ა - მთა ამ კუნძულზე.

სტრ.598. ე უ ე ს ო ს ი - არტემისის კულტის ცენტრი ლიდაში.

სტრ.603. პ ა რ ნ ა ს ო ს ი - მთა ცენტრალურ საბერძნეთში.

სტრ.622. მ ე მ ნ ო ნ ი დ ა ს ა რ კ ე ღ ო ნ ი - ლეგენდარული გმირები, ლეთისშილები, რომ-
ლებიც ტროასთან დაიღუპნენ.

სტრ.666. ძველებერძულ ენაში ცალკე სიტყვები არ იყო "მამლისა" და "დედლის" აღსანიშნავად.

სტრ.830. . . . ს ო კ რ ა ტ ე მ ბ რ ძ ა ნ ა , მ ე ლ ო ს ე ღ მ ა - მელოსელი იყო არა სოკრატე,
არამედ ფილოსოფოსი დიაგორა, ძე. წ. საუკუნის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო თანმიმდევრული ათე-
ისტი.

სტრ.836-837. ა დ ა რ ე ნ ე ლ ს ა ც ხ ე ბ ე ლ ს ი ს ე ა მ ე ნ - ნელსაცხების წასმა საზოგა-
დოდ მიღებული პიტიური წესი იყო ძველ საბერძნეთში.

სტრ.905. მ ა მ ა მ ი ს ი რ ო მ შ ე ბ ო რ კ ა მ ე ვ ს მ ა . . . - მეესმა გახტიდან ჩამოაგლო
მამამისი კრონოსი და გარტაროსში დაამწყვდილა.

სტრ.967. " პ ა ღ ა ს ი მ ძ ღ ა ვ რ ი , ქ ა ღ ა ქ ი მ მ უ ს ე რ ე ლ ი " - ნაწყვეტი პიმინდან,
რომლის ავტორადღე მიიჩნევენდნენ ძე. წ. საუკუნის ლირიკოს პოეტ სტესიქორეს.

სტრ.970. ფ რ ი ნ ი ს ი - ბერძენ-სპარსელთა ომების ეპოქის მიგიღწეული კითარისტი.

სტრ.984. დ ი კ ო ლ ი ე ბ ი - მიწათმოქმედთა ძველი დღესასწაული. კ უ ტ კ ა ღ ი ე ბ ი - ათე-
ნელს ჩევეად პქონდათ გრძელი თმის ტარება, რომელსაც კუტკალის ფორმის აბმინდი იმაგრებ-
დნენ ხოლმე.

სტრ.985. კ ე კ ი დ ე - ნახევრადმითური მომღერალი.

სტრ.989. ტ რ ი გ რ ო გ ე ნ ი ა - ათენა პალასის ერთ-ერთი საუკლგო სახელი.

სტრ.1001. პ ი ო კ რ ა ტ ე ს გ ო ჭ ე ბ ი . . . - გადმოცემის მიხედვით, პერიკლეს ძმისწულ პი-
პოკრატეს ბრიყვი ვაჟები ჰყოლია.

სტრ.1005. ა ე კ ა დ ე მ ი ს ი ჭ ა ღ ა - ჭალა ათენის გარეუბანში, რომელიც აგარებდა მითოსური
გმირის, აკადემოსის სახელს. შემდგომში პლატონმა აქ დააარსა თავისი სახელგანთქმული სკოლა.

სტრ.1051. " კ ე რ ა კ ღ ე ს წ ყ ა რ ო " - თბილი წყლის წყარო თერმოპილეს ხეობაში. გადმო-
ცემის თანახმად, იგი შეუქმნია ათენას, რომელსაც სურდა, დაეხევენებინა გარჯით გადადლილი პე-
რაკლე.

სტრ.1956. ნ ე ს ტ ო რ ი - პომეროსის "ილიადის" ერთ-ერთი გმირი, ცნობილი თავისი მჭევრმეტყ-
ველებით.

სგრ.1063. ...ქ ე ლ ე ე ს მ ა გ ა ი ნ ა ლ ღ ა მ ა ხ ე ი ლ ი - შითის მიხედვით პელებესი, რო-
მელმაც არ გაიზიარა თავისი მეგობრის ცოლის ვნება, ღმერთებმა დაასაჩუქრეს და მას მღვის ქალ-
ღმერთი, თეგისი შიათხოვეს. ამ ქორწინებიდან იშვა უდიდესი ბერძენი გმირი აქილევსი.

სგრ.1131. მ ე ხ უ თ ე , მ ე ო თ ხ ე ... - თვის მეორე ნახევარს ძველი ბერძნები უკუღმა ით-
ვლიდნენ.

სგრ.1134. " ძ ე ე ლ ი ღ ა ა ხ ა ლ ი " (იგულისხმება „ღღე“) - ასე ეწოდებოდა თვის ბოლო
ღღეს, რომელიც "ძველი" იყო გასული და "ახალი" - დამღევი თევების მიმართ.

სგრ.1189. ს ო ლ ო ნ ი - ძვ. წ. საუკუნის ათენელი კანონმდებელი, სახელმწიფო მოღვაწე და
პოეტი.

სგრ.1261. კ ა რ კ ი ნ ე - არისტოფანეს თანამედროვე გრაგიკოსი პოეტი. რამდენიმე ვაჟის (პოე-
ტებისა და მსახიობების) მამა.

სგრ.1264-1265. ... ო , გ ა ნ რ ი ს ხ ე ბ უ ლ ო ... - ნაწყვეტი კარკინეს ძმის, ქსენოკლეს ჩე-
ნამღე არმოდწეული გრაგულიდან.

სგრ.1356. ს ი მ ო ნ ი ღ ე - ძვ. წ. VI - საუკუნის ძველი ბერძენი ლირიკოსი პოეტი.

სგრ.1371. ე ე რ ი პ ი ღ ე ღ ა ნ ა ღ გ ი ლ ი ა მ ო მ ი რ ჩ ი ა უ მ ა ლ - იგულისხმება ეერიპიდეს
გრაგულია "ეოლე". რომელშიც გრაგიკოსმა ერთმანეთზე შეყვარებული ღა-მამა გამოიყვანა.

ბ ა ყ ა ყ ე ბ ი

მოქმედი პირნი:

ქანთია, მონა.
ლიონსეუთაგრის ღმერთი.
პერაკლე.
ცხედარი.
ქარონი.
ბაყაყების გუნდი.
ზიარებულთა გუნდი.

ვაკე.
პერსეფონეს მოახლე.
ორი მეფუნდუკე ქალი.
პლუტონის მსახური.
ვერიპიდე.
ესქილე.
პლუტონი.

(ორიგინალში აკლდა პირველი 49 სტრიქონი)

⁵⁰ ჩავეძირეთ ათი თუ თორმეტი, არ მახსოვს.

ქ ე რ ა კ ლ ე

ორმა?

ღ ი ო ნ ი ს ე

გეფიცები!

ქ ს ა ნ თ ი ა

...აქ გამომეღვიძა.

ღ ი ო ნ ი ს ე

და იქ წავიკითხე, ეგმზე, „ანდრომედე“.
როგორც ვეასრულე, უმაღლესიყვარულმა
ვეებაძ, ძლიერმა შემძირა ეს გული.

ქ ე რ ა კ ლ ე

⁵⁵ მაინც რამოდენამ?

ღ ი ო ნ ი ს ე

მოლოდინისოდენამ.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ქალია?

დ ი ო ნ ი ს ე

ოჰ, არა.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ბიჭი?

დ ი ო ნ ი ს ე

არა-მეთქი!

ჰ ე რ ა კ ლ ე

მაშ, კაცი?

დ ი ო ნ ი ს ე

აჰაჰა!

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ვაჰ! იქნებ კლისთენე!

დ ი ო ნ ი ს ე

მშაო, ნუ დამცინი, საშინელ დღეში ვარ;
ოჰ, ის სურვილია, რომ მტანჯავს სასტიკად.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

60 რომელი, ძამიკო?

დ ი ო ნ ი ს ე

არ ძალშიმს გამოთქმა;
მაგრამ, რომ გამიგო, გეტყვი ქარაგმულად:
შენ ფაფა ოღესმე თუ მოგნატრებია.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ფაფაო? ოხ! ოხ! ოხ! კი! ათიათასჯერ!

დ ი ო ნ ი ს ე

ნათლად აგისხენი, თუ „სხვაც ვთქვა რაიმე?“

ჰ ე რ ა კ ლ ე

65 ფაფაზე? არ მინდა. მშვენიერად მიგიხვდი.

დ ი ო ნ ი ს ე

ჰოდა მეც ასეთი ნატვრა და სურვილი
მკლავს ევრიბიღესი.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

და ის რომ მკვდარია?

დ ი ო ნ ი ს ე

ვერ გალამარწმუნებს კაცთაგან ვერავინ:
მე მასთან მივდივარ.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ჰადესის სიღრმეში?

დ ი ო ნ ი ს ე

⁷⁰ ღმერთმანი, თუნდ უფრო ღრმად იყოს, მივაგნებ.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

რად გინდა?

დ ი ო ნ ი ს ე

მჭირდება ნამდვილი პოეტი.
„მკვლები არ ღარჩნენ; ვინც ღარჩა, არ ვარგა“.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

რაო, იოფონტი არ ღარჩა?

დ ი ო ნ ი ს ე

ეგერთი
თუ დამრჩა ვარგისი... ისიც მეეჭვება,
⁷⁵ ჯერ კარგად არც ვიცი, როგორი იქნება.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

კაცო, ევრიპიდეს სოფოკლე არ სჯობდა?
იმას მიაკითხე, თუ იქით მიდიხარ.

დ ი ო ნ ი ს ე

არა, იოფონტი უნდა შევამოწმო,
სოფოკლეს გარეშე რისი მაქნისია.
⁸⁰ თანაც ევრიპიდე თაღლითი კაცია,
ვშიშობ, შეეცდება იქიდან გაქცევას.
აქ წყნარ სოფოკლეს კი იქ რაღა შეცვლიდა?!

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ხოლო აგათონი?

დ ი ო ნ ი ს ე

ის ჩვენგან წავიდა –
კარგი პოეტი და ტკბილი მეგობარი.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

⁸⁵ სადაა საწყალი?

დ ი ო ნ ი ს ე

ნეტართა ნადიმზე.

პ ე რ ა კ ლ ე

ქსენოკლე?

დ ი ო ნ ი ს ე

ზევსს ვფიცავ, ჯანდაბას წასულა!

პ ე რ ა კ ლ ე

აბა პითანგელე?

ქ ს ა ნ თ ი ა

(თავისთვის)

ჩემზე კი კრინტიც არ

დაძრულა, მხარი კი ჩამომწყდა მთლიანად.

პ ე რ ა კ ლ ე

90 და სხვებიც ხომ დარჩნენ, ისეთი ბიჭები,
ასობით რომ ქმნიან, ხოლო ყბედობაში
თვით ევრიპიდეცაც ტოლს არ დაუდებენ!

დ ი ო ნ ი ს ე

ყბედები არიან მართლაც და მთხლეები!

სწორედ ეგ მერცხლები ჰკლავენ ხელოვნებას, –

95 გუნდს რომ მიიღებენ და ტრაგედიასთან
ლამეს გაათევენ, მაშინვე კედებიან.
ნიჭიერ პოეტს კი, რომ დაიგრიალოს
ერთი ვაჟკაცურად, ვეღარსად იპოვი.

პ ე რ ა კ ლ ე

როგორ თუ ნიჭიერს?

დ ი ო ნ ი ს ე

ისეთს, რომ იტყოდეს

100 ასე გამბედავად, თამამად: „ეთერი –
ზევისის კარ-მიღამო“, ან „ფერხი ჟამისა“,
ან, „სულს არ უნდოდა ზვარაკთან შეფიცვა,
ენამ კი დაასწრო და ცრულ დაიფიცა“.

პ ე რ ა კ ლ ე

შენ მოგწონს ესენი?

დ ი ო ნ ი ს ე

მომწონსო? – მაგიჟებს!

პ ე რ ა კ ლ ე

ეს ხომ სიცრუეა, თვითონაც ხომ ხვდები!

დ ი ო ნ ი ს ე

105 ჩემს ტვინში ნუ ძვრები, სახლში დაეტიე!

პ ე რ ა კ ლ ე

მე კი, სულ უბრალოდ, შტერული მეგონა.

დ ი ო ნ ი ს ე

პო, ჭამაც მასწავლე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

(თავისთვის, ბოლმით)

ჩემზე – არაფერი!

დ ი ო ნ ი ს ე

ამიტომ მოვედი შენებრ გადაცმული,
შენ გბაძავ... მინდა, რომ შენც დამისახელო
110 შენი მეგობრები, მაშინ კერებერთან
ვინაც მივყვანა, – იქნებ მეც დამჭირდნენ.
მაშ, ჩამომითვალე ნაესადგურები და
გზები, ქალაქები, საროსკიპოები,
დუქნები, რუები, სასტუმრო, რომელშიც
115 ბაღლინჯო არ იცის.

ქ ს ა ნ თ ი ა

(თავისთვის)

ჩემზე – არაფერი.

პ ე რ ა კ ლ ე

და შენ, უბედურო, იქ ჩასელას გაბედავ?

დ ი ო ნ ი ს ე

შევწყვიტოთ ამაზე. შენ მე გზა მითხარი,
რომლითაც მივადწეე ჰადესის სიდრემებს
ოღონდ ნუ იქნება ნურც ცხელი, ნურც ცივი.

პ ე რ ა კ ლ ე

120 ახლავე... რომელი გზა გითხრა პირველად?
პო... არის ერთი გზა: სკამით და კანაფით.
ჩამოეკიდები.

დ ი ო ნ ი ს ე

ცხელია, მხუთავი.

პ ე რ ა კ ლ ე

არის სხვა ბილიკიც. ის უფრო მოკლეა.
ფილთაქვა სჭირდება.

დ ი ო ნ ი ს ე

რაა? საწამლავე?

პ ე რ ა კ ლ ე

125 მიმიხვდი.

დ ი თ ნ ი ს ე

ცივია ეგ ზამთრის სუსხივით,
სულ გააყინება იმწუთას მუხლები.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

მაშ, გინდა, სწრაფი და დამრეცი გზა გითხრა?

დ ი თ ნ ი ს ე

მინდა. სიარულში ვერ ვარ გამოცდილი.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

მაშ, კერამიკოსზე აბობლდი.

დ ი თ ნ ი ს ე

და მერმე?

ჰ ე რ ა კ ლ ე

¹³⁰ მაღალი კოშკია, აძვერი.

დ ი თ ნ ი ს ე

და რა კენა?

ჰ ე რ ა კ ლ ე

იქიდან ჩირაღდნით მორბენლებს უყურე
და მაყურელები რომ დაიძახებენ
„დაეშვით“, თვითონაც „დაეშვი“.

დ ი თ ნ ი ს ე

საით?

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ძირს.

დ ი თ ნ ი ს ე

შენ გინდა, რომ ტყინი დაეასხა მიწაზე?

¹³⁵ მე მაგ გზით არ წავალ.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

რომელ გზას დაემებ?

დ ი თ ნ ი ს ე

რომლითაც შენ ჩანდი.

ჰ ე რ ა კ ლ ე

ცურვა რომ მოგიწევს?
რომ ჩახვალ, პირდაპირ დიდ ტბას მიაღვები,
უძიროს.

დ ი თ ნ ი ს ე

და იგი როგორ გადავცურო?

პ ე რ ა კ ლ ე

ტბაზე გადაგიყვანს მოხუცი მენიჩბე
პატარა კანჯოთი. ორ ობოლს მოითხოვს.

დ ი ო ნ ი ს ე

რა ძალა ჰქონია ორ ობოლს ჰადესშიც!
იქვინ შემოიღო?

პ ე რ ა კ ლ ე

ვინა და თეზესმა.
შემდეგ კი გველებს და საშინელ ურჩხულებს
ნახავ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ნუ მაშინებ, უკან არ დავიხევ!
¹⁴⁵ არ გამოვბრუნდები!

პ ე რ ა კ ლ ე

დაგხედება მარადი
სკორე და ტალახი; იმაში ავღია,
ვინც კი უსამართლოდ მოექცა სტუმარს, ან
ბიჭი შეაცდინა. ფული კი არ მისცა;
ან ღელა მიბეგვა, ან ყბა მოუნგრია
¹⁵⁰ მამას; ან ცრუ ფიცით ურცხვად დაიფიცა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ღმერთებს გეფიცები, უნდა მიუწვინონ,
ვინაც კინებისას ასწავლა პირიქე,
ან ამოიწერა რამე მორსიმედან.

პ ე რ ა კ ლ ე

მერმე დაგიბერავეს სიო ფლევითათა,
იქაც დაინახავ აქაურ სინათლეს,
მირტების ჭალაკებს, კაცთა და ღიაცთა
ბედნიერ მსველელობას, ტაშსა და სიხარულს.

დ ი ო ნ ი ს ე

და ვინ იქნებიან?

პ ე რ ა კ ლ ე

ზიარებულები.

ქ ს ა ნ თ ი ა

(თავისთვის)
ვირივით არა ვარ ამ ზიარებაზე?!
¹⁶⁰ აღარ შემძლია, ამას ჩამოვიღებ.
(ფუთას მიწაზე ღებს.)

პ ე რ ა კ ლ ე

რაც კი დაგჭირდება, იმათგან გაიგებ;
რადგანაც სწორედ იმ ადგილზე გაივლის
ის გზა, რომლითაც შენ პლუტონთან მიაღწევ.
აბა, გაიხარე, ძმავო!
(შინ შედის.)

დ ი ო ნ ი ს ე

165 შენც ჯანმრთელად
მენახე ყოველთვის.
(ქსანთიას)
აიღე ლეიბი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ახლა ჩამოვიღე.

დ ი ო ნ ი ს ე

აიღე სასწრაფოდ!

ქ ს ა ნ თ ი ა

არა. გეუდრები. ვინმე ვიქირავოთ
მკვდართაგან, თუ შეგვხვდა იქით მიმავალი.

დ ი ო ნ ი ს ე

თუკი ვერ ვიპოვეთ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე ვზიდავ.

დ ი ო ნ ი ს ე

სწორია.

170 აგერ, ვილაცუებს არ მიაქვთ ცხედარი?
(ემახის)
ვერ წამოგვიღებდი ამ ტვირთს ჰაღესამდე?

ორქესტრაზე შემოდის სამგლოვიარო პროცესია.

ც ხ ე ღ ა რ ი

დიღია?

დ ი ო ნ ი ს ე

(ფუთას აჩვენებს)

ესაა.

ც ხ ე ღ ა რ ი

ორ დრაქმას თუ მომცემ!

დიონისე

ცოტა დაუკელი!

ცხედარი

(თავის მესაფლავეებს)

აბა, გზას გაუღდე!

დიონისე

175 მოიცა, შეკაცო, შეეთანხმდეთ რამეზე!

ცხედარი

ორ დრაქმას არ მომცემ, – არც ღირს ლაპარაკი.

დიონისე

ცხრა ობოლს...

ცხედარი

გავცოცხლდე, თუკი დაგეთანხმო!

ქსანთია

ვაჰ! ეს დაწყველილი თავსაც რომ იფასებს!

თვითონ წამოვიღებ.

(მესაფლავეებს გააქვთ ცხედარი)

დიონისე

კაციც შენ ყოფილხარ!

180 მივიღეთ კანჯოსთან.

(ორქესტრაზე გამოჩნდება ქარონის კანჯო)

ქარონი

ნაპირს მიაყენე!

ქსანთია

ეს რაა?

დიონისე

რა? ესა? – გზა არის, ღმერთმანი;

ისაა, რომ გვითხრეს. კანჯოსაც ხომ ხედავ?

ქსანთია

ვფიცავ პოსეიდონს, თვითონ ქარონია!

დიონისე

ქარონ, გამარჯობა! ქარონ, გამარჯობა!

ქარონი

185 ვის სურს დასვენება ტანჯვა-სიავისგან?

ვის უნდა ლეთესთან, „ვირის ბეწვეულთან“,

კერბერიელებთან ანდა ჯანდაბასთან?

დ ი ო ნ ი ს ე

მე.

ქ ა რ ო ნ ი

სწრაფად ჩამოდი!

დ ი ო ნ ი ს ე

მერმე, სად მიმიყვან?

მართლა ჯანდაბაში?

ქ ა რ ო ნ ი

190 მხოლოდ შენ წაგიყვან,
ჩამოდი!

დ ი ო ნ ი ს ე

შენ, ბიჭო!

ქ ა რ ო ნ ი

მონა არ გადაშყავს,

თავისი ტყავისთვის თუ არ უბრძოლია.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ზეესს ვფიცავ, მე არა, თვალები მტკიოდა.

ქ ა რ ო ნ ი

მაშ, ახლა მოგიწევს ტბისთვის შემორბენა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

თქვენ სად დაგელოდოთ?

ქ ა რ ო ნ ი

195 კაეშნის ლოდებთან.
იქ ნავსადგურია.

დ ი ო ნ ი ს ე

გაიგე?

ქ ს ა ნ თ ი ა

(სიმწარით)

მშვენივრად.

ნეტავი ვინ შემხვდა, ასე ვინ დამთარსა?!

(გადის)

ქ ა რ ო ნ ი

ნიჩბებს მიუჯექი. იჩქაროს, ვინც მოღის!

შენ, კაცო, რას შვრები?

რას ვშვრები? – არაფერს!

ნიჩაბს მიუჯექი, როგორც შენ მიბრძანე.

ქ ა რ ო ნ ი

²⁰⁰ აქ, შე ღორმუცელაე, აქ დაჯე!

ღ ი ო ნ ი ს ე

ღავჯეჟი.

ქ ა რ ო ნ ი

ხელები ჩაავლე ნიჩბებს!

ღ ი ო ნ ი ს ე

ჰო, ჩაველე.

ქ ა რ ო ნ ი

კაცო, ნუ სულელობ! აბა, გულმოდგინედ
მოუსვი მაგ ნიჩბებს.

ღ ი ო ნ ი ს ე

ღ ა რ ო გ ო რ შ ე ე ი ძ ლ ო

²⁰⁵ მე, გამოუცდელმა, არაზღვაოსანმა,
არც სალამინელმა?

ქ ა რ ო ნ ი

იოლად შეიძლებ.

მოუსვამ – სიმღერას მოუსმენ.

ღ ი ო ნ ი ს ე

ეს ვისას?

ქ ა რ ო ნ ი

ბაყაყებ-გედების. საოცარს!

ღ ი ო ნ ი ს ე

მიბრძანე.

ქ ა რ ო ნ ი

ოოპოპ ოოპოპ!

კანჯო კვეთს ორქესტრას. სცენის მიღმა ისმის ბაყაყების სიმღერა. დიონისე სიმღერის
ტაქტში უსუამს ნიჩბებს.

ბ ა ყ ა ყ ე ბ ი

ბრეკეკეკეკეკე. კოაქს, კოაქს!

²¹⁰ ბრეკეკეკეკეკე, კოაქს, კოაქს!

ჭაობის წყლის შვილებმა

აღვაფლინით ჰიმნები;

აუაუღეროთ ტკბილხმიანი

სიმღერა:

კოაქს, კოაქს!

215 და ნისეურ ღვთაებას,
დიონისეს, ზევსის ძეს,
ეუგალობოთ ჭაობში.

ქოთნის დღესასწაულებზე
გამომთვრალი ხალხის ჯგუფი
ჩემს სანახებს ერთიანად მოადგა.

220 ბრეკეკეკეკეს, კოაქს, კოაქს!

დიონისე

მე საჯდომი დამებეუა
და ამტკივდა. კოაქს, კოაქს!

ბაყაყები

ბრეკეკეკეკეს, კოაქს, კოაქს!

დიონისე

არაფერი არ გადარდებთ!

ბაყაყები

225 ბრეკეკეკეკეს, კოაქს, კოაქს!

დიონისე

დაიღუპეთ მაგ კოაქსით!
თვითონაც სულ კოაქსი ხართ!

ბაყაყები

დაიღუპე, არამკითხვე!

230 მე ეუყვარვარ ტკბილლირიან მუზებსაც და

თავად პანსაც, სალამურით რომ ერთობა.

ფორმინგიან აპოლონსაც ეფონება

წყალში ჩაზრდილ

ჩემი სტვირის ხმიანება.

235 ბრეკეკეკეკეს, კოაქს, კოაქს!

დიონისე

მთელი ტანი დამიწყელულდა
და საჯდომიც ოფლში ცურაეს;
დავიზრები, – ხმას გამოსცემს...

ბაყაყები

ბრეკეკეკეკეს, კოაქს, კოაქს.

დიონისე

240 მომღერალთა მოდგმაო,
მორჩი!

ბაყაყები

არა, ვიმღერებთ
უკეთესად: ჩვენ მზეკეთილ

დღეებში სულ ასე ვხტებით
შრომანიდან ლერწამზე და
ჩვენთვის ვხარობთ სიმღერით.

245 წყალში ყვინთვა გვიყვარს ძლიერ;
როცა ზეესი თავსხმას გვივლენს,
წყლის სიღრმეებს მივაკითხავთ,
ჭაობს ავახშაურებთ და
წყალში მუშტებს გავაჩენთ.

დ ი ო ნ ი ს ე

250 ბრეკეკეკეკეკე, კოაქს, კოაქს!
(ჰაერს აფუჭებებს)
თქვენგან ამას თუ ვისწავლი!

ბ ა ყ ა ყ ე ბ ი

მეტისმეტი არის უკვე!

დ ი ო ნ ი ს ე

ჩემთვის არის მეტისმეტი.
255 ნიჩბის მოსმით გავსკდები!

ბ ა ყ ა ყ ე ბ ი

ბრეკეკეკეკეკე, კოაქს, კოაქს!

დ ი ო ნ ი ს ე

იყიყინეთ, არ მადარდებს!

ბ ა ყ ა ყ ე ბ ი

აბა, მართლა ვიყიყინოთ,
ჩავიწყვიტოთ ხმები სულაც,
260 არ გავჩერდეთ მთელი დღე!

დ ი ო ნ ი ს ე

ბრეკეკეკეკეკე, კოაქს, კოაქს!
ამით ვეღარ დამამარცხებთ.

ბ ა ყ ა ყ ე ბ ი

შენც ვერაფერს ვერ დაგვაკლებ.

დ ი ო ნ ი ს ე

თქვენც ვერ მიყოფთ ვერაფერს!
ვერასოდეს! სულ ვიბღავლებ!
265 ვიღრიალებ მთელი დღე,
სანამ ხმით არ გადავფარავ თქვენს კოაქსს.
ბრეკეკეკეკეკე, კოაქს, კოაქს.
ვიცოდი, მაგ კოაქს რომ შეგაწყვეტინებდით.

ქ ა რ ო ნ ი

შეწყვიტე. დააწყვე ნიჩბები. გადადი.
270 ფული!

დ ი ო ნ ი ს ე

გამომართვის ორი თბოლი.

სადღაა ქსანთია? შენ, ბიჭო, ქსანთია!

ქ ს ა ნ თ ი ა

აუუ!

დ ი ო ნ ი ს ე

აქ მოდი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

სალამი, ბატონო.

დ ი ო ნ ი ს ე

იქ რაა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

წყველიადა გახლავს და ტალახი.

დ ი ო ნ ი ს ე

275 ეინმე მამისმკვლეელი თუ ნახე, ან კიდევ
ცრუ ფიცის მიმცემი, რომ გვითხრა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

შენ არა?

დ ი ო ნ ი ს ე

(დარბაზს უყურებს)

მე ახლაც კი ვხედავ, ვფიცავ პოსეიდონს.
რა უნდა ეილონოთ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

წინ უნდა ვიაროთ.

აქ უნდა შემოგხვდნენ უკვე ურჩხულები,
მან რომ აგვიწერა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ვანანებ იმ თავებებს!

280 ტყუოდა ყველაფერს ჩვენს დასაშინებლად,
ჩემი ვაჟკაცობის შეშურდა ნამდვილად.
აბა, ჰერაკლესზე ტრაბახა ვინაა?!
მე კი ვისურვებდი, მოგზაურობაში
რამე ფათერაკი რომ გადაგვხვდომოდა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

285 ღმერთმანი, რაღაცა ხმაური მომესმა.

დ ი ო ნ ი ს ე

საიდან?

ქ ს ა ნ თ ი ა

უკნიდან.

დ ი ო ნ ი ს ე

მაშ. უკან იარე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე მგონი, წინიდან.

დ ი ო ნ ი ს ე

აბა, წინ იარე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღმერთმანი, ვეება ურჩხული გამოჩნდა!

დ ი ო ნ ი ს ე

როგორი?

ქ ს ა ნ თ ი ა

სასტიკი! სახესაც რომ იცვლის!

²⁹⁰ ხარია! ჯორია! ახლა კი ქალია
ნორჩი და ლამაზი.

დ ი ო ნ ი ს ე

სად არის? მივირბენ.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ქალი აღარაა, უკვე ქოფაკია.

დ ი ო ნ ი ს ე

ემპუსა ყოფილა!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ჰო, სახე სულ ცეცხლით

უელავს.

დ ი ო ნ ი ს ე

და ფეხი? სპილენძის ფეხი აქვს?

ქ ს ა ნ თ ი ა

²⁹⁵ ერთი სპილენძის და მეორე ფუნისა,
იცოდუ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ეაპ, საით წავიდე?

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე საით?

დ ი ო ნ ი ს ე

მიხსენი, ქურუმო, თუ გინდა ქეიფი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაი, დავიღუპეთ, პერაკლე!

დ ი ო ნ ი ს ე

რას ყვირი?!
კაცო, გვეედრები, ნუ მიხმობ მაგ სახელს!

ქ ს ა ნ თ ი ა

³⁰⁰ მაშინ – დიონისე.

დ ი ო ნ ი ს ე

ეგ უარესია!

ქ ს ა ნ თ ი ა

წამოდი, აქეთკენ წამოდი, ბატონო!

დ ი ო ნ ი ს ე

რა მოხდა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

დასრულდა უკვე ყველაფერი:

პეგელოქესავეთ თქმა ჩვენც შეგვიძლია:

„ტალღები დაცხრა და ზღვა ისევ დამტკნარდა“.

³⁰⁵ გაქრა ის ემპუსა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ფიცი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

გეფიცები!

დ ი ო ნ ი ს ე

კიდევ დაიფიცე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ეფიცავ!

დ ი ო ნ ი ს ე

კვლავ!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ზეესს ეფიცავ!

დ ი ო ნ ი ს ე

ო, როგორ გავფითრდი, ის რომ დაეინახე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ეგ კი შიშისაგან სულ გაგწითლებია.

დ ი ო ნ ი ს ე

საიდან დამეცა ეს უბედურება?

310 რომელი ღვთაება მღუპავდა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

„ეთერი –

ზევისის კარმიდამო“, თუ „ფერხი ჟამისა?“

შენ!

დ ი ო ნ ი ს ე

რაა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

არ გესმის?

დ ი ო ნ ი ს ე

რა უნდა მესმოდეს?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ფლეიტის ხმა ისმის.

დ ი ო ნ ი ს ე

მეც მესმის! ჩირაღდნის

რადაც იღუმალმა სუნმაც მოაღწია!

315 აბა, დავიმალეთ და ყური დავუგდოთ.

ზიარებულთა გუნდი

იაკქოს! იაკქოს!

იაკქოს! იაკქოს!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ესენი არიან ზიარებულები,

ჰერაკლემ რომ გვითხრა, ბატონო. მღერიან

320 „იაკქოს, იაკქოს“, როგორც აგორაზე.

დ ი ო ნ ი ს ე

მეც ასე მგონია; მაინც უკეთესი

იქნება დამალვა: გავიგებთ ყველაფერს.

(იმალებიან.)

პაროდოსი

სცენაზე შემოდის თეთრებში გამოწყობილი მისტერიებს ზიარებულთა გუნდი.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ

მრავალპატივებულო, ამ ტაძარში განისვენებ,

325 იაკქოს, იაკქოს;

მოდი ჩვენთან, ჩვენს მინდვრებში საცეკაოდ,
მოდი ზაირებულებთან.

აყვავებულ მირტიბისგან
დაწნულ გვირგვინს დაიმშვენებ
330 და თამამად ჩაებები ფერხულში,
გაუძღვები ჩვენს ცეცხლოვან
და მზიარულ როკეარს, ღმერთო!
335 ქარიტებით სავსე როკეას გაუძღვები,
ზიარებულთ გაუძღვები, მეუფეო!

ქ ს ა ნ თ ი ა

წმინდა დედოფალო, დემეტრეს ასულო!
რა დამატკობელი სუნია ხორცისა!

ღ ი ო ნ ი ს ე

წყნარად ვერ იქნები? თუ სუნით გაძღვები?

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ.

340 გაიღვიძე! ლამპარი უპყრია და ისე მოდის,
იაკქოს, იაკქოს,
ის, ვარსკვლავი ღამეული ზეიმების.
მთელი ველი ცეცხლით ბრწყინავს.
345 ბებრებს მუხლი უთამაშებთ;
სევდას გადაიყრიან და
დაუნდობელ მსკლელობასაც წელიწადთა –
350 ამ ზეიმის გულისათვის.
ჩირაღდნები წამოიღე! მოიყვანე
გუნდისათვის ჭაბუკები,
მიაღვიძეთ აყვავებულ წმინდა მინდორს!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

ჩვენ მოწიწებით უნდა დაედუმდეთ. ჩვენი გუნდი კი დატოვოს ყველამ,
355 ვისთვისაც წმინდა სიტყვა უცხოა, ვისაც სინდისი სუფთა არა აქვს;
ვისაც მუხათა წმინდა ორგია არ უნახავს და არ უცეკვია.
არც ხარისმჭამელ კრატინეს ნამდვილ ბაკქოსურ ენას ზიარებია;
ვისაც მდარე და არამახვილი, ან უადგილო ხუმრობა მოსწონს;
ვინაც არ აცხრობს ამბოხებებს და სიმშვიდისათვის არ ზრუნავს ვინაც.
360 შეუნელებლად ცეცხლს რომ აღვივებს და საკუთარი თავის ფიქრი აქვს;
ვინც გაჭირვებულ ქალაქს მიმართავს და ვერანაირად ვერ ძღვება ქრთამით,
ვინც მტრებს გადასცემს საგუშაგოებს, ან ეგინადან ხელუხელებელი
მარაგი გააქვს, როგორც აკეთებს ვინმე ახალი თორიკიონი;
ეპიდავროსში ვინაც აგზავნის აფრებს, ფისსა და ტყავის ღვედებსაც;
365 ვინც სხვას არწმუნებს, მტერს ფული მიეცეთ, რომ ზომალდები აიშენოსო;
ვინაც ჰეკატეს უსერის ხატებს და თან საფერხულო სიმღერას მღერის;
ვინაც რიტორი არის და ფიქრობს, რომ ლუკმაპური წაართვას პოეტს, –
თუ დიონისეს დღესასწაულზე გაათამაშეს კომედიაში;
370 ამათ ეუბრძანებ, კიდევ ეუბრძანებ და შესამედაც ეუბრძანებ ამათ,
გაეთრიონ და ზიარებულთა გუნდი დატოვონ დაუყოვნებლივ.

გამოაცოცხლეთ თქვენი სიმღერა, როგორც ამ ზეიმს შეეფერება.

გ უ ნ დ ი

აბა, ყველამ გულმკერდზე

აყვავებულ ველისა

აბაკუნეთ ფხეები!

იცინეთ და

375 ითამაშეთ, იხუმრეთ!

საკმარისად ვისადილეთ!

იარეთ და უმღერეთ

ჩვენს მხსნელსა და გადამრჩენს!

დაიფარავს ქალღმერთი

380 სამუდამოდ

ჩვენს სამშობლოს, თუნდაც ეს

თორიკიონს არ სურდეს.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

აბა, სხვა ჰიმნიც მოგვასმენინეთ, ნაყოფისმომტან ქალღმერთისადმი –

ღემეტრესადმი მიძღვნილი ჰიმნი. აბა, კაცურად, აბა, მთელი ზმით!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ.

ღემეტრე, წმინდა ორგის

385 ღედაუფალო, მოდი და

შენივე გუნდი იხსენი!

დაუსრულებლად მთელი დღე

მათამაშე და მაცეკვე!

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ.

ხან გამაცინე, ქალღმერთო,

390 ხან ჩამაფიქრე ნამდვილად.

თუ ღირსეულად წავმართავ

შენს დღესასწაულს, უკვდავო,

შემამკე ძლევის გვირგვინით!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

თამამად!

395 ახლა კი ყმაწვილ უფალსაც სიმღერით უზმეთ ჩვენთა,

რომ მოვიდეს და გაუძღვეს ჩვენს საზეიმო ცეკვას.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

სტრ.

ო, იაკბოს, მრავალპატივდებულო,

ო, უტკბესო, მიგვიყვანე ქალღმერთთან

400 და გვაჩვენე,

რომ იოლად, უდრეტიწველად

გაასრულებ ამ დიდ გზას;

ღმერთო ცეკვისმოყვარეო, გამიძეხი!

მეორე ნახევარგუნდი

ანტ.

მოჭირნევ და მოყვარულო სიცილის!
შენ დაფლითე სანდლები და ძონძები

405

და გვასწავლე
მხიარულად, დაუსჯელად
ჩამოელა და თამაში;
ღმერთო ცეკვისმოყვარეო, გამძიქხი!

გუნდი

410

მხოლოდ ახლა გავიხედე გვერდით და
შევაძინიე ტურფა სახის გოგონა,
„სამეგობრო“.
დახეული ქიტონიდან
წყვილი კერტი მოუჩანს;
ღმერთო, ცეკვისმოყვარეო, გამძიქხი!

ქსანთია

415

როგორ მინდა, უკან გავყვე,
ცეკვითა და თამაშით
ვერ გაეძღვები მთელი ღამე!

დიონისე

მეც, მეც მინდა!

კორიფეოსი

420

რა თქმა უნდა, თქვენც გინდათ,
არქედემეს დაცინოთ,
რომელსაც შეიდ წლამდე პატრონი არ ჰყავდა;
ახლა კი ხალხს უძღვება,
ზედა მიცვალებულებს,
პირველი კაცია იქ გარყვნილებაში.

კლისთენეს მის ამბავი

ზომ გაიგეთ, საფლაკში

425

რომ იბრდღენის უკანალს და სახეს იხოკავს?
იბრაგუნებს გულზე ხელს,
ტირის, ბღავის, მოუხმობს
ერთ ნძრევისწყაროელ მეგობარს, მატკანეს.

ამბობენ, რომ კალია,

პიპოტკანეს ვაჟკაცი

430

ტყავში გახვეულა „საზღვაო ბრძოლისთვის“.

დიონისე

ზომ ვერ გვეტყვით, სად არის

აქ პლუტონის სასახლე?

სტუმრები გახლავართ ახლახან მოსულნი.

კორიფეოსი

ახლა შორს არ წახვიდე.

⁴³⁵ არც მე მკითხო ხელახლა.
იცოდე, სწორედ იმ კართან ხარ მოსული.

დიონისე

აბა, ფუთა აიდე.

ქსანთია

ნეტავ, რა ამბავია?

რაა ამ ფუთაში, „კორინთე, ზეესის ძე?“

კორიფეოსი

⁴⁴⁰ შემოდით
ქალღმერთის წმინდა ნაკრძალში, ამ ყვაეილოვან ველზე,
ზეიმის მონაწილენო; აქ გაიხარეთ გული.
⁴⁴⁵ მე კი გამომყვეს ქალების და ქალწულების გუნდი.
წავიდეთ, რათა ლამპრებით ღამე ეუთიოთ ქალღმერთს.

პირველი ნახევარგუნდი

ანტ.

მხოლოდ ჩვენთვის ამოდის

⁴⁵⁵ მზე და მოაქვს სინათლე.
ჩვენ ვართ ზიარებულნი,
ღვთისნიერად ვღებულობთ
უცხოებს და ჩვენივე
თანაქალაქელებს.

გუნდი მარჯვნივ იკავებს ადგილს. დიონისე და ქსანთია მიდიან მარცხნივ, პლუტონის
სასახლის კარებთან.

პირველი მკისორღიონი

დიონისე

⁴⁶⁰ მინდა, ამ კარებზე დავაკაკუნო და
არ ვიცი, აქ როგორ არის მიღებული.

ქსანთია

ნულარ დააყოვნებ, ბრახუნი ატეხე.
პერაკლეს სახე და სიმტკიცე გახლავდეს.

დიონისე

ჰე, ბიჭო!

გამოდის ეაკე.

ეაკე

ვინა ხარ?

დ ი ო ნ ი ს ე

მძლეთამძლე პერაკლე გახლავარ.

ე ა კ ე

- 465 ო, შე საზიზღარო, ურცხვო და თავზელო!
ბილწო, ყოვლადბილწო, ყოვლადუბილწესო!
შენ არ მოიტაცე ჩემი კერბეროსი?!
ახრჩობდი საწყალს და ისე მიათრევედი.
ახლა სად წამიხვალ? შენზე იზრუნებენ
- 470 სტიქსის ქარაფები, შავგულიანები,
სისხლჭარბ აქერონტის მრისხანე კლდეები.
კიდევ: კოკიტოსთან გელიან ძაღლები;
პო... ასთავიანი ექიდნაც მოელის
შენს ძვირფას შიგნეულს; ფილტვს ტარტესოსელი
- 475 მურენა არავის დაუთმობს იოლად;
თირკმლებს და სისხლიან ნაწლავებს დაგლეჯენ
ტითრასის მკვიდრები, გელქვა გორგონები.
მე დაუყოვნებლივ მათკენ გავიქცევი.
(გადის.)

ქ ს ა ნ თ ი ა

რა გჭირს?

დ ი ო ნ ი ს ე

ჩავეისვარე... მოიხმე უფალი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

- 480 სეირი თუ გინდა, ესაა! ადექი,
სანამ დაგინახეს.

დ ი ო ნ ი ს ე

გული შემიღონდა.

ტილო მომიტანე და გულზე დამადე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

აილე, დაიდე, ო, ოქროს ღმერთებო!
შენ გული მანდა გაქვს?

დ ი ო ნ ი ს ე

ალბათ შიშისაგან

- 485 შეხტა და ჩაეარდა პირდაპირ მუცელში.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ყველაზე მხდალი ხარ მოკედავ-უკვდავებში!

დ ი ო ნ ი ს ე

მე მხდალი როგორ ვარ? – ტილო მოვითხოვე.
იცო, რას იზამდა სხვა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

პო, რას იზამდა?

დ ი ო ნ ი ს ე

მხდალი რომ პირდაპირ სუნში ჩაწეებოდა.

⁴⁹⁰ მე – ფეხზე ავდექი, თან გამოვიწმინდე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

რა ვაჟაკობაა!

დ ი ო ნ ი ს ე

სწორედაც, ღმერთმანი!

შენ არ შეგაშინა სიტყვათა ხმაურმა,

ამდენმა მუქარამ?

ქ ს ა ნ თ ი ა

არც კი მიფიქრია.

დ ი ო ნ ი ს ე

ასეთი ვაჟაკი თუ ხარ და მამაცი,

⁴⁹⁵ შენ გახდი პერაკლე! აილე კომბალი,

ეს ტყავიც შენ გქონდეს, ჯიგარუშიშარო!

მე ტვირთს წამოგიღებ, უკან გამოგყვები.

ტანსაცმელს უცვლიან ერთმანეთს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კარგი, გავაკეთოთ. დაგემორჩილები.

შენ ახლა უყურე პერაკლოქსანთიას,

⁵⁰⁰ მხდალი თუ იქნება, ლაჩარი – შენსავით.

დ ი ო ნ ი ს ე

არა! შენ მილეტელ ავაზაკს მაგონებ.

იარე, ამ ბარგს კი თვითონ წამოვიღებ.

მ ო ა ხ ლ ე

(გამოდის სასახლიდან. ქსანთია – პერაკლეს)

ო, უპვირფასესო, მოხვედი, პერაკლე!

ქალღმერთმა გაიგო შენი ჩამოსვლა და

⁵⁰⁵ პური გამოგიცხო, ქოთნები აგივსო

თაფლით და მთლიანი ხარიც შეგიბრაწა;

მზადაა კვერები, ნამცხვრები... შემოდი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ძალიან კარგია!

მ ო ა ხ ლ ე

აპოლონს ვფიცავარ,

არსად არ გაგიშვებ: შენთვის იხარშება

510 ფრინველის ზორცი და ცხეება ტკბილეული:
შემზადებულია ღვინოც საუცხოო.
მოდი, შემომყევი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

გმადლობ!

მ ო ა ხ ლ ე

რის მადლობა?

მაინც არ გაგიშვებ, სახლში ფლეტიისტი

ქალი გელოდება; მოცეკვავეებიც

515 არიან.

ქ ს ა ნ თ ი ა

რას ამბობ?! მოცეკვავეები?

მ ო ა ხ ლ ე

და რა გოგოები! ახლა გაიპარსეს.

შემოდი, აპირებს უკვე მზარეული

თეზის შემოტანას, მაგილაც შემოაქვთ.

ქ ს ა ნ თ ი ა

შედი და უთხარი იმ მოცეკვავეებს,

520 სახლში რომ არიან, მოდის-თქო ჰერაკლე.

ბიჭო, წამოიდე ბარგი და მომყევი.

ღ ი ო ნ ი ს ე

შენ, ბიჭო, მოიცა! მართლა დაიჯერე?

მე ხომ სულ ხუმრობით გაგხადე ჰერაკლე.

თავს ნუ გაგივიდა, გონს მოდი, ქსანთია!

525 ბარგს ხელი მოჰკიდე. აბა, წამოიდე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

რა იყო? შენ ახლა მიპირებ, წამართვა,

რაც თვითონ მომეცი?

ღ ი ო ნ ი ს ე

როგორ თუ ვაპირებ?!
აბა, გაიხადე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

სუყველას გიმოწმებთ

და ღმერთებს მიემართავ.

ღ ი ო ნ ი ს ე

რა ღმერთებს მიმართავ?

530 ჭკუაზე არა ხარ! სად ვილაც მოკვდავი

მონა და სად კიდეც ალკმენეს ვაჟკაცი!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღამშვილდი, ბატონო, იცოდე, ოდესმე
კიდევ დაგჭირდება, თუ ღმერთმა ინება.

ისევ უცვლიან ერთმანეთს ტანსაცმელს.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

- 534 უკვე ჩანს, რომ კაცი არის
ჭკვიანი და გონიერი,
535 ალბათ, ბევრიც უნახავს.
სულ ამაზე არის თქმული
„არსად არ დაიკარგება“.
კარგიცაა, სჯობია
დგომას ქანდაკებასავით,
სახეს ერთს რომ არ შეიცვლის.
მომხრობა, ძიება,
540 გამორჩენა – აი, მესმის!
თერამენეს მაგონებს.

ღ ი ო ნ ი ს ე

- სასაცილო იქნებოდა,
თუ ქსანთია, ვინმე მონა
მილეტოსურ ნოხებზე
დაიწყებდა კოტრიალს და
ღლაბუცს მოცეკვავეებთან!
ღამის ქოთანს მომთხოვდა,
545 მე კი სანთლებს დაეუჭერდი!
რა თაღლითიც არის, ვიცი:
მნახავდა და იმაეწამს
ყბაში მუშტებს დამიშენდა,
კბილებს არ შემარჩენდა.

მეორე მკინსოდიონი

შემორბის განრისხებული მეფუნდუკე ქ ა ლ ი , რომელსაც მეორე მეფუნდუკე ქალიც
მოჰყვება.

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

- პლათანე, პლათანე! მოდი, ეს თაღლითი
550 არ არის, მაშინ რომ შევიდა ფუნდუკში
და პური ჩახეთქა თექესმეტი?!

მ ე ო რ ე ქ ა ლ ი

ღმერთმანი,
ისაა ნამდვილად!

ქ ს ა ნ თ ი ა

მოხედება ვიღაცას!

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

555 ურიცხვი ნიორიც!

დ ი ო ნ ი ს ე

მიქქარაე, დიაცო!

არც ვიცი, რას ამბობ!

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

კოთურნი ჩაიცვი

და ასე გეგონა, რომ ვეღარ გიცნობდი?

ნიორი რა არის? თევზზე ჯერ არ მითქვამს!

მ ე ო რ ე ქ ა ლ ი

560 ღმერთმანი, არც ყველზე. არ გახსოვს, საბრალოვ,
ამან რომ ჩახეთქა კალათებიანად?

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

და მერმე, როგორც კი ფული მოვიტხოვე,
ავად გადმომხედა, ბღავილი დაიწყო.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კი, ეს იქნებოდა, სულ ასე აკეთებს.

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

დანაც ამოიღო, თითქოსდა გაგიჟდა...

მ ე ო რ ე ქ ა ლ ი

565 ზეესს ვფიცავ!

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

მაშინ ჩვენ, შეშინებულებმა,

სხვენს მივაშურეთ და იქ გადავიძაღეთ;

ამან კი წინულებიც წაიღო, წავიდა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კი, ამის საქმეა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

რალაც მოვიფიქროთ!

წადი და ჩვენს დამცველს, კლეონს დაუძახე.

მ ე ო რ ე ქ ა ლ ი

570 შენც წადი, იქნება შეგხვდეს ჰიპერბოლე.

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

ახლა კი მოგხედება, ფაშვო საზიზღარო!

ო, რა სიხარულით დაგიღეუ მაგე შეუბს,
რომლითაც შენ ჩემი მარაგი შესანსლე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე – გადაგისვრიდი უმაღ ბარათრონში.

მ ე ო რ ე ქ ა ლ ი

⁵⁷⁵ ნამგალს ავიღებდი, სასას ამოგკეოდდი,
რომლითაც ჩახეთქე ჩემი კუპატები.

პ ი რ ვ ე ლ ი ქ ა ლ ი

კლეონთან მივდივარ, იგი სამართალში
მიგცემს და რაც ჭამე, ამოგანთხევინებს.
(ქალები გადიან.)

დ ი ო ნ ი ს ე

მომკალით! – ქსანთია მაინც მეყვარება.

ქ ს ა ნ თ ი ა

⁵⁸⁰ მიგიხვდი, რაც გინდა. შეწყვიტე, შეწყვიტე.
სად მე, სად პერაკლე?!

დ ი ო ნ ი ს ე

ნუ იტყვი, ძვირფასო,
ნუ იტყვი, ქსანთუნა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მე, ვილაც მოკვდავი,
თან მონა, ალკმენეს ძე როგორ ვიქნები?!

დ ი ო ნ ი ს ე

⁵⁸⁵ პო, ვიცი, რომ ბრაზობ. მართალიც ბრძანდები.
მომკალი, თუ გინდა, ერთ სიტყვას არ გეტყვი.
თუ აწი ოდესმე წაგართვა სამოსი,
არ დამრჩეს არაეინ, მომიკვდეს ცოლ-შვილი,
მეც მოვკვდე და მომყვეს უკან არქედემეც!

ქ ს ა ნ თ ი ა

მივიღე ეს ფიცი და შენი პირობაც.

(კვლავ უცვლიან ერთმანეთს ტანსაცმელს.)

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

ანტ.

⁵⁹⁰ აბა, ახლა თუკი შენთვის
წართმეული სამოსელი
დაგიბრუნეს თავიდან, –
გაიმაგრე სული, გული,
შეიძინე საშინელი

გამოხედვა, გახსოვდეს,
რომ ღმერთი ხარ და გამაგრდი.
თუკი როშვა დაიწყე და
რამე ნაზი წამოგცდა,
595 არაფერი არ გიშველის, –
ბარგს ატარებ თავიდან.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კაცნო, ცუდად არ მიჩიეთ,
მე თვითონაც მივხელი ამას,
ჩავეწვდი უკვე ყველაფერს.
600 თუკი რამე კარგი მოხდა,
კვლავ წართმევას შეეცდება,
კარგად ვიცი, ნამდვილად.
შინ კი მაინც მამაცურად.
გამბედავად ვიქნები და
თვალებიდან ცეცხლს ვისერი;
დამჭირდება, როგორც ვატყობ:
ხმაურია კარებთან.

მესამე ეპისოდონი

ორი მონის თანხლებით შემოდის ე ა კ ე .

ე ა კ ე

605 შექკარით სასწრაფოდ ეს ძაღლიპარია,
პასუხი რომ აგოს!

ღ ი ო ნ ი ს ე

ვილაცას მოხვდება!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ფეხი არ გადმოღვათ!

ე ა კ ე

ეს ბრძოლას აპირებს?!
ღიტილას, სკებლია, პარდოკას! სასწრაფოდ
გამოდით სამივე, ამას მოუარეთ!
(მონები გამორბიან და ჰკრავენ ქსანთიას.)

ღ ი ო ნ ი ს ე

610 საშინელებაა, სხვისას იპარავს და
ხალხსაც ცემს!

ე ა კ ე

ნუ იტყვი, გასაოცარია!

დიონისე

საზიზღარია და თავხელი!

ქსანთია

ღმერთმანი,

არასდროს ვყოფილვარ აქ, არც არაფერი

მე არ მომიპარავს: მოვკვდე, თუ ვტყუოდე!

⁶¹⁵ ერთ კეთილშობილურ აზრს შემოგთავაზებ:

ხომ ხედავ ამ მონას, ეს გამოსცადე და

თუ ბრალი დამედოს, მოჰკალი მაშინვე.

ეაკე

როგორ გამოვცადო?

ქსანთია

ო, ყველანაირად!

გაჭიმე, დაკიდე, ცემე, გაატყავე,

⁶²⁰ დაოთხე, ან ცხვირში ძმარი ჩაულვარე,

მუცელზე აგური დააწყვე... ერთს კი გთხოვ:

პრასით ან ახალი ხახვით არ გაჯოხო.

ეაკე

კაცური სიტყვაა! თუ მონას რაიმე

მოუვა ცემაში, ფულით გადაგიხდი.

ქსანთია

⁶²⁵ მე ფული არ მინდა, მუქთად გამოსცადე.

ეაკე

მაშ, აქვე, შენს თვალწინ გამოტყდეს ეს მონა.

(დიონისეს)

ტვირთი ჩამოიდე და არ გაგვიბელო

არც ერთი ტყუილი.

დიონისე

მე თქვენ გეუბნებით,

ვინმემ არ მაწამოს! ღმერთი ვარ უკვდავი!

⁶³⁰ თავებელს გაწყველინებთ, გაფრთხილებთ!

ეაკე

რას ამბობ?

დიონისე

ვამბობ, რომ ზევსის ძე ვარ მე, დიონისე.

ეს ჩემი მონაა.

ეაკე

თუ გესმის?

ქ ს ა ნ თ ი ა

კი მესმის;
მაშინ მას წამებაც ვეღარ შეაშინებს.
ღმერთი თუ ბრძანდება, ცემასაც ვერ იგრძნობს.

ღ ი ო ნ ი ს ე

635 შენაც ხომ ამტკიცებ, რომ ღმერთი ბრძანდება!
მაშინ ხომ შენც უნდა გაწამონ ჩემსავით.

ე ა კ ე

კაცური სიტყვაა!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ჩვენ ორში რომელიც
პირველი იყვირებს, ან ტკივილს შეიგრძნობს,
იმწუთას მიხვდება: ის ღმერთი არ არის.

ე ა კ ე

640 ნაღდად ღირსეული კაცი ხარ; გეტყობა,
სამართლიანიც ხარ. აბა, გაიხადეთ!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ახლა რას გვიპირებ?

ე ა კ ე

საშინელს არაფერს,
ცოტ-ცოტას დაგარტყამთ ორივეს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კარგია.
ნახე, განძრეულსაც ვეღარ დამინახავ.

ე ა კ ე

(ურტყამს ქსანთიას)
645 დაგარტყვი?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ღმერთმანი, მე არ გამიგია!

ე ა კ ე

იმასთან მივალ და დაგარტყვამ.
(ურტყამს ღიონისეს)

ღ ი ო ნ ი ს ე

როდისღა?

ე ა კ ე

დაგარტყვი.

დ ი ო ნ ი ს ე

მაშ, რატომ არ მეხიციანება?

ე ა კ ე

არ ვიცი. ხელახლა იმასთან გადავალ.
(ურტყამს ქსანთიას)

ქ ს ა ნ თ ი ა

ნეტავ რას აყოვნებ? ვაპ, ვაპ, ვაპ!

ე ა კ ე

650 რა „უაპუაპ?“
გეტყვინა?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ო, არა! პერაკლეს ზეიმზე
ვფიქრობ, როდისაა ის ღიომეაში.

ე ა კ ე

ეს წმინდა კაცია. კვლავ იმას გამოვცდი.
(ურტყამს ღიონისეს)

დ ი ო ნ ი ს ე

ოპ, ოპ, ოპ!

ე ა კ ე

რა მოხდა?

დ ი ო ნ ი ს ე

მხედრები დაველანდე.

ე ა კ ე

მერმე, რა გატირებს?

დ ი ო ნ ი ს ე

ეს? ხახემა ამიწეა!

ე ა კ ე

655 რამე არ გაწუხებს?

დ ი ო ნ ი ს ე

არა, არაფერი!

ე ა კ ე

ხელახლა იმასთან უნდა გადავიდე.
(ურტყამს ქსანთიას)

ქ ს ა ნ თ ი ა

ვაიმე!

ე ა კ ე

რა იყო?

ქ ს ა ნ თ ი ა

ეკალი შემერჭო.

ე ა კ ე

ეს რა ამბავია? იმასთან გადავალ.

(ურტყამს დიონისეს)

დ ი ო ნ ი ს ე

აპოლონ! „...რომელიც მბრძანებლობ დელოსზე“...

ქ ს ა ნ თ ი ა

660 ეტიკინა! ხომ გესმის!

დ ი ო ნ ი ს ე

სულ არა! რატომღაც

უცებ ჰიპონაქტის ლექსი გამახსენდა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კარგად ვერ აკეთებ. ფერდი ჩაუღეწე!

ე ა კ ე

ო, არა, ღმერთმანი!

(დიონისეს)

მუცელი მაჩვენე!

(ურტყამს)

დ ი ო ნ ი ს ე

ოო, პოსეიდონ!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ეტიკინა!

დ ი ო ნ ი ს ე

„... რომელსაც

665 გიპყრია ზღვები და ეგეისის ნაპირი“.

ე ა კ ე

დემეტრეს ვფიცავარ, ვერ მიეხვდი, თქვენ ორში

ღმერთი რომელია; შემოდით ორივე.

670 ჩემმა მბრძანებელმა და მისმა მეუღლემ

განსაჯონ, თვითონაც ღმერთები არიან.

დ ი ო ნ ი ს ე

აი, ეს სწორია! ნეტავი აქამდეც

მოგეფიქრებინა, სანამ გამჯობხავდი.

(შედიან)

პირველი ნახევარგუნდი

- 675 მიუახლოვდი წმინდა გუნდებს და ზიბლი მიაგე ჩემს საგალობლებს, მუზავ!
 მოდი და ნახე ხალხის სიმრავლე, ათი ათასი
 ბერძენი კაცი ზის აქ.
 ღირსებით ყველა აღემატება კლეოფონტს;
 680 მას კი ბაგეზე თრაკიული მერცხალი უზის
 და უჭიკჭიკებს, თითქოს
 ბარბაროსებთან სადმე ფოთოლზე იჯდეს;
 გულისიმომკვლელად გვებუღებულება, დავიღუპები იმავეწამს,
 685 თუ გამეყო ხმები.

პირველი ნახევარგუნდის წინამძღოლი

- წმინდა გუნდის ვალი არის, ქალაქს პატიოსნება
 ურჩიოს და შეასწავლოს, ჩვენის აზრით, პირველად
 ყველა უნდა გათანაბრდეს, შიში უნდა მოისპოს.
 თუკი ვინმე მოატყუა, შეაცდინა ფრინიქემ,
 690 თუკი ვინმეს უნებლიედ ფეხი ერთხელ დაუცდა,
 შეეუნდოთ და დაეუვიწყოთ ადრინდელი შეცდომა
 და პატივსაც ნულარაეის ნულარ ავეყრით ქალაქში.
 სამარცხვინო საქმე გახლავთ, ზღვაზე ერთხელ ნაბრძოლევს
 პლატეელად ეხდით და მონას დავასკუპებთ ბატონად.
 695 არა, ცუდი კი არ არის, კარგად ეშვრებით, პირიქით;
 სამწუხაროდ, გონივრულად მხოლოდ ამას ვაკეთებთ;
 მაგრამ თუკი არაერთგზის უომია ვიღაცას,
 მამამისიც თუ ომობდა, ნათესავეც თუ არის,
 ნუ გასწირავთ, შეიბრალეთ, აპატიეთ ეს ერთი.
 700 გააკეთეთ ბრძნული საქმე: რისხვა გადაიყარეთ,
 შევიწყალოთ და ყველანი ნათესავად მივიღოთ;
 დაუებრუნოთ პატივი და ჩვენთან ერთად ვაბრძოლოთ.
 ხოლო თუკი ქედმაღლურად, სულელურად გავწირავთ,
 როცა ქალაქს საფრთხე ელის და მორევში იბრჩობა,
 705 უფრო გვიან დავერწმუნდებით, რომ შეცდომა დაეუშვით.

მეორე ნახევარგუნდი

- თუ სწორად ვხედავ კაცის ხასიათს
 და თუკი ვწვდები იმის ხასიათს, მალე
 710 წაიღებს წერილს ის მაიმუნი, ავი კლიგენე,
 ის ქონდრისკაცი, ის!
 როგორ გეაწამებს ეს საზიზღარი მექისე,
 ნაცარშერეულ კომოლოსის, ქვიშით და თუთქით
 მდიდარი მიწის მეუფე!
 მალე წაიღებს წერილს, თუ იცით, რატომ? –
 715 მშვიდობა არ სურს და კომბლით დაღის ყოველდღე მთვრალი, ვინმემ რომ
 არ შეაშინოს ღამით.

მეორე ნახევარგუნდის წინამძღოლი

კარგა ხშირად გვეჩვენება, თითქოს ჩვენი ქალაქი
თავის შვილებს ისე არჩევს, – საყვარლებს და საძაგლებს,
720 ვით ძველებურ მონეტებს და ახალმოჭრილ ოქროებს.
თუ ძველია მონეტა და გაუყალბებელია,
თუ კარგია და სჯობია სხვა მონეტებს ათასჯერ,
თუ მოჭრილი არის სწორად, არის ზარისხიანი,
ბერძნებსა და სხვა ხალხებშიც მოწონება თუკი აქვს,
725 არ ვიყენებთ; ბრუნვაში გვაქვს საძაგელი სპილენძი,
აგერ, გუშინ და გუშინწინ უხარისხოდ მოჭრილი.
კეთილშობილ მოქალაქეს, პატიოსანს, გონიერს,
სამართლიანს, გამოსადეგს, წესიერს და რივიანს,
პალესტრაში განათლებულს, მუსიკაში ვარკვეულს
730 ვაძევებთ და ახალ სპილენძს, ყირმიზსა და უცხოელს,
საძაგელს და საძაგლის შვილს სიხარულით ვიტოვებთ,
თუმცა გუშინ მოეთრენე და ერთ დროს ჩვენი ქალაქი
შესაწირად ვარგისადა არ ჩათვლიდა მაგ ოხრებს.
მაგრამ ახლა, უგუნურნო, ჩეუღლება შეცვალებს:
735 პატიოსნებს დაეყრდენით, თუ ივარგეს, ზომ კარგი;
თუ არადა, კარგი ხიდან მაინც ჩამოუარდებით,
თუკი თავი გეტკინებათ, შიგნით რაღაც ყოფილა.

მეოთხე მაისროდინი

სახლიდან გამოდიან ქსანთია და პლუტონის მსახური.

მსახური

ჩვენს მფარველ ზეესს ვფიცავ, ეგ შენი ბატონი
კაცური კაცია!

ქსანთია

რატომ არ იქნება?!

740 ქალებს უყვარს და სმაც არ ეჯავრება.

მსახური

ახლა რომ გამოხილა, კარგად არ მიგბეგვა,
რომ მონამ ისურვე უცებ ბატონობა?

ქსანთია

ზელსაც ვერ მახლებდა!

მსახური

მონა თუ იზამდა
იმას, რაც შენ ჰქენი! მომწონს ასეთები.

ქსანთია

745 რა მოგწონს, მითხარი.

მ ს ა ხ უ რ ი

თავი ბედნიერი
მგონია, ჩემთვის რომ ვაგინებ ჩემს ბატონს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ბურტყუნი არ გიყვარს, როდესაც ნაცემი
მილიხარ კარებთან?

მ ს ა ხ უ რ ი

კი მიყვარს, ძალიან!

ქ ს ა ნ თ ი ა

ტყუილად წრიალი?

მ ს ა ხ უ რ ი

ღმერთმანი, ძალიან!

ქ ს ა ნ თ ი ა

⁷⁵⁰ ზევსია მფარველი! და დაყურადება
მაგათი ლაყბობის?

მ ს ა ხ უ რ ი

ნუ მეტყევი, ეგიჟდები!

ქ ს ა ნ თ ი ა

და შემდეგ ამბების გატანა თუ გიყვარს?

მ ს ა ხ უ რ ი

მაგის სიყვარული არაფერს ეღრება!

ქ ს ა ნ თ ი ა

⁷⁵⁵ ფობოს აპოლონი! მომეცი მარჯვენა,
მეც მაკოცნინე და შენაც გადამკოცნე.
თქეი, ზევსის სახელით, ჩვენი შემწყალებლის, –
ეს რა ზმაურია, რას იგინებთან
ამ სახლში?

მ ს ა ხ უ რ ი

ესქილე და ევრიპიდეა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

რა მოხდა?

მ ს ა ხ უ რ ი

⁷⁶⁰ აქ, ჩვენთან დიდი ამბავია,
მკვდრებში აჯანყება და ამბოხებაა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

როგორ, ამბოხება?!

მ ს ა ხ უ რ ი

აქ ხელოვანთათვის
არსებობს კანონი: ვინც უძლიერესი
იქნება იმათგან, მას პრიტანიონში
765 ეძლევა უფასო კვების და პლუტონის
გვერდით დაბრძანების უფლება.

ქ ს ა ნ თ ი ა

გაუიგე.

მ ს ა ხ უ რ ი

მაგრამ თუ მოვიდა სხვა, უფრო ძლიერი,
მაშინვე მას უნდა დაეთმოს ადგილი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

მერედა, ესქილე რაღამ შეაშფოთა?

მ ს ა ხ უ რ ი

770 აქამდე მას ეპყრა ტახტი ტრაგიკოსთა,
როგორც უძლიერესს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ახლა ვის უპყრია?

მ ს ა ხ უ რ ი

როგორც ჩამოვიდა ჩვენთან ვერიპიდე,
სულ შემოიკრება მამისმკვლელები და
ჯიბის ქურდები და ქუჩის მძარცველები, –
ისინი ჰადესში საკმაოდ არიან.

775 მათ რომ მოისმინეს მისი მსჯელობები,
გაგიყდნენ უმაღლეს და უბრძნესად ჩათვალეს;
გაამაყებულმა დაიპყრო ის ტახტი,
რომელზეც ესქილე იჯდა.

ქ ს ა ნ თ ი ა

არ ჩაქოლეს?!

მ ს ა ხ უ რ ი

780 არა! მოითხოვა ხალხმა სასამართლო, –
იქ გადაეწყვიტათო მაგათი ამბავი.

ქ ს ა ნ თ ი ა

ნახე, საზიზღრები!

მ ს ა ხ უ რ ი

ხმა ცას გააგონეს!

ქ ს ა ნ თ ი ა

მერედა, ესქილეს არავინ არა ჰყავს?

მ ს ა ხ უ რ ი

ჩვენც გვიჭირს კარგები, როგორც იქ, მიწაზე.

ქ ს ა ნ თ ი ა

და რის გაკეთებას აპირებს პლუტონი?

მ ს ა ხ უ რ ი

⁷⁸⁵ უნდა, შეჯიბრება მოაწყოს მაგათი
და იქ გადაწყვიტოს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

კი მაგრამ, სოფოკლემ
რად არ მოითხოვა ის ტახტი თავისთვის?

მ ს ა ხ უ რ ი

არ უნდა, ღმერთმანი! ეგ რომ ჩამოვიდა,
ესქილეს აკოცა და ხელიც ჩასჭიდა;
⁷⁹⁰ ტახტისთვის კამათი არც კი დაუწყია.
ახლა აპირებსო, ბრძანა კლიდემიდემ,
მეორედ დაჯდომას; თუკი გაიმარჯვებს
ესქილე, ადგილზე დავრჩები, თუ არა,
შევეჯიბრებო, უთქვამს, ეერიბიდეს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

⁷⁹⁵ და მალე იქნება?

მ ს ა ხ უ რ ი

შეჯიბრი? სულ მალე.
დიდი და სასტიკი საქმე აღძვრება:
სასწორზე დადებენ მაგათ პოეზიას.

ქ ს ა ნ თ ი ა

რაო? ტრაგედიას როგორ აწონიან?

მ ს ა ხ უ რ ი

⁸⁰⁰ სიტყვათა ვირებით. თან სახაზავებით
სულ გადაზომავენ...

ქ ს ა ნ თ ი ა

ფილებს აკეთებენ?

მ ს ა ხ უ რ ი

...ღიაშეტრს, კუთხეებს. ბრძანა ეერიბიდემ,
სიტყვებს სულ დავზომავე ტრაგედიაშიო.

ქ ს ა ნ თ ი ა

წარმომიდგენია, რას ბრაზობს ესქილე!

მ ს ა ხ უ რ ი

თავი დახრილი აქვს, თვალებს აბრიალებს.

ქ ს ა ნ თ ი ა

805 ღაეას ვინ გადაწყვეტს?

მ ს ა ხ უ რ ი

ეს ქმნიდა სირთულეს.

ბრძენ ხალხს სად იპოვი? ათენელებსაც ხომ
ვერ უთანხმდებოდა ზანდაზან ესქილე!

ქ ს ა ნ თ ი ა

იმათგან მრავალი მძარცველად მიაჩნდა.

მ ს ა ხ უ რ ი

810 სხვებზე კი ამბობდა, არ შეუძლიათო
პოეტთა ბუნების შეცნობა; შენს ბატონს
მიმართეს ახლაზან, ის პოეზიაში
ზომ კარგად ერკვევა! შევიდეთ, მაგათ თუ
კამათი ატეხეს, ჩვენც მაგრად მოგვხელება.
(შინ შედიან.)

გ უ ნ ღ ი

815 სასტიკი ბრაზით აღსავსე, მეზმოგრიალე პოეტი
ბრძოლისთვის კბილებალესილ, მახვილმოლაყბე მეტოქეს
დაინახავს და უმალ უსაშინლესი რისხვით
დააბრიალებს თვალებს.
იგი კი ჯილაზმებიან, მუზარადქნევა კამათით,
820 სიტყვაძახეთა ნაკადით, საქმეთა მოჩქურთმებით
შეებრძოლება ამის მაღალფარდოვან აზრებს
და ამხედრებულ სიტყვებს.
მაშინ მრისხანე პოეტი ფაფარს აიყრის საზარლად,
წარბებს აიწევს მძვინვარედ, ურჩხულისებრი ღრჭუნით და
გოლიათური სუნთქვით ისვრის ღურსმნებით ნაჭედ.
825 ფიცრებად შეკრულ სიტყვებს.
ის, ჯადოქარი ლექსისა, გრძნეული სიტყვის მოქმედი,
აღარ შებორკავს ენას და ერთად მოუშვებს აღვირებს.
სიტყვათა ზღართებს დახსნის; ფრაზათა ზეანჯებს დაშლის
და დაასვენებს ფილტვებს.

მეხ უთე ეპისოდიონი

შემოდინ ე ვ რ ი პ ი ღ ე . ე ს ქ ი ლ ე და დ ი ო ნ ი ს ე .

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

830 ევლარ დამარწყმუნებ! მე ჩემს ტახტს არ დავთმობ!
მასზე ძლიერი ვარ ამ ხელოვნებაში!

დ ი ო ნ ი ს ე

რად ღუმხარ, ესქილე? ხომ გესმის, რას ამბობს?!

ე ვ რ ი ჰ ი ღ ე

ო, ჯერ თავს იფასებს; ასე არ შერებოდა,
ეგ ტრაგედიაშიც? არ მატრაბახობდა?!

ღ ი ო ნ ი ს ე

835 დაფიქრდი, ძვირფასო; მეტი სმეტს ნუ იტყვი.

ე ვ რ ი ჰ ი ღ ე

კარგად შევისწავლე; კარგად გავეცანი
ზვიადად მეტყველებს და ველურთა შემოქმედს;
სადავე არა აქვს, ვერ დაიმორჩილებ,
პირსაც ვერ დაუხშობ ზვაობარქემალას.

ე ს ქ ი ღ ე

840 მართლა, ნაშეირო სოფლელი ქალღმერთის?
ამას მეუბნები, ჭორების შემკრებო,
ლატაკთა შემქმნელო, ძონძების მკერავო?!
ო, ვერ გაიხარებ!

ღ ი ო ნ ი ს ე

შეწყვიტე, ესქილე!
სულ ნუ გაიხურებ შიგანს მრისხანებით!

ე ს ქ ი ღ ე

845 მე ვერ მოვისვენებ, სანამდე არ ვამხელ
ამ კოჭლთა შემოქმედს, ამდენს რომ მიბედავს!

ღ ი ო ნ ი ს ე

მონებო, ბატკანი! შენ, შავი ბატკანი!
გრიგალი აპირებს, მგონი, ამოვარდნას!

ე ს ქ ი ღ ე

850 შე, შემგროვებელო კრეტულ სიმღერათა,
სისხლის აღრევაზე წერდი ტრაგედიას...

ღ ი ო ნ ი ს ე

მოიცა, ესქილე, მრავალღირსეულო!
შენ კი, ევრიპიდე, ჭკუას მოუხმე და
სიტყვას დაეძალე, საბრალოვ, სასწრაფოდ,
ახლა საფეთქელში არ მოგხვდეს სიტყვა და
855 არ ამოგივარდეს თაიდან „ტელეფე“.
რისხვა დაიოკე, ესქილე! აჯობებს,
მშვიდად რომ დასდებდე ბრალს, რადგან პოეტებს
ვაჭარ ქალებივით ლანძღვა არ შეგფერით;
შენ კი მუხასავით აენტე ყვირილით.

ე ვ რ ი ჰ ი ღ ე

860 მზადა ვარ აწი და უკან არ დავიხევ!
მეც ვუკებნ! ამანაც უკბინოს, თუ უნდა,

სიტყვებს და მუსიკას, ძარღვებს ტრაგედიის;
ღმერთმანი, პელეგისსაც, მერმე ეოლესაც,
მერმე მელეაგრეს, ან კიდე ტელეფუს.

დ ი ო ნ ი ს ე

865 შენ კი რას აპირებ? მითხარი, ესქილე.

ე ს ქ ი ლ ე

მე აქ პაექრობა არ მსურდა, კამათში
არ ვართ თანაბარნი ჩვენ ორნი.

დ ი ო ნ ი ს ე

ეს რატომ?

ე ს ქ ი ლ ე

ჩემთან არ მომკედარა ჩემი პოეზია,
ამისი – მოკედა და ჰადესში ჩამოყვია.

870 და მაინც, რაკი გსურს, დაეკყები შენს ნებას.

დ ი ო ნ ი ს ე

აბა, მოგვიტანონ ცეცხლი, საკმეველი;
მე უნდა ვილოცო თქვენს პაექრობამდე,
რათა ღირსეულად მოგიწყოთ განკითხვა.
თქვენ – მუხებს უმღერეთ მანამდე სიმღერა.

გ უ ნ ღ ი

875 ზევსის ცხრა ასულო, წმინდა ქალწულნო,
მუზებო, უსმინეთ პოეტთა ბრძნულ და გონივრულ სიტყვებს;
ახლა ესენი პაექრობაში გადაეშვებიან,
მძიმე სიტყვებით ერთიმეორეს შეასკდებიან.

880 მოღიო, მუზებო, ძალა მიაგეთ
საშინელ ბაგეებს, ყოვლისშემძლეებს,
რომ სიტყვა შეიკრას უმტკიცესად.

რამეთუ
იწყება უკვე პაექრობა ღიდი სიბრძნისა.

დ ი ო ნ ი ს ე

885 თქვენ ორმაც ილოცეთ, სანამ დაიწყებდეთ.

ე ს ქ ი ლ ე

დემეტრე, აღმზრდელი ჩემის სულისაო,
ღირსი მექმენ შენივე იღუმალეებისა!

დ ი ო ნ ი ს ე

შენაც განემზადე ლოცვისთვის.

ე ე რ ი ჰ ი დ ე

მზადა ვარ!

ოლონდ მე სხვა ღმერთებს მიემართავ, იცოდე.

დ ი ო ნ ი ს ე

890 რა, საკუთარი გყავს მოჭრილი?

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ღიახაც!

დ ი ო ნ ი ს ე

წადი და შენს ახალ ღმერთებზე ილოცე.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ეთურო, გონების საზრდოე, სითამამეე,
ენისა, გაგებაე, ყნოსვაე დახვეწილო,
მტერი ღირსეულად მომაცილებინეთ!

აბონი

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

895 აბა, ყველანი ვიწვით სურვილით,
მოუუსმინოთ ბრძენკაცებს, დაეინახოთ, სიტყვებით
რა გზას დაადგებიან.

ენა გამხეცებულია,
სიმტკიცით და სიმამაცით
აღსავსეა ორივე.

900 ახლა უნდა მოველოდეთ,
რომ ფაქიზ და სათუთ სიტყვას
იტყვის ერთი, მეორე კი
სიტყვას თავის ძირიანად
ამოთხრის და შეაღწეავს,
სულ დაუნგრევს ლექსუკების ხუხულას.

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

905 აბა, სასწრაფოდ დაიწყეთ. ილაპარაკეთ გულით,
მეორედ აღარ წამოგცდეთ ერთხელ ნათქვამი სიტყვა.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

თავად როგორი გახლავართ, ამას სულ ბოლოს გეტყვით;
ჯერ მსურს, ეს კაცი ვამხილო, – ცრუ, ტრაბახა და ფლიდი.

910 ეს მატყუარა თეატრში ასულელებდა ყველას,
ვინც გაიარა ისედაც მტკნარი ფრინიქეს სკოლა.
გამოიყვანდა მსახიობს, დაუფარავდა სახეს, –
ვინმე აქილევეს, ნიობეს სადმე დასვამდა მარტოდ;
ამ ტრაგედიის თოჯინებს არ დასცდებოდათ სიტყვაც.

დ ი ო ნ ი ს ე

ღმერთმანი, არ დასცდებოდათ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

და მიყოლებით გუნდი

915 ოთხ რიგსაც ჩაათავებდა... მსახიობები ღუმდნენ.

დ ი ო ნ ი ს ე

მე კი იმათი ღუმელი გულს მიაბებდა უფრო,
ვიდრე მავანთა ლაყბობა.

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

რადგან, იცოდე კარგად,
ბრიყვი ბრძანდები.

დ ი ო ნ ი ს ე

რას იზამ! რატომ შერებოდა ასე?

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

მატრაბაზობდა! საწყალი მაცურებელი ელის,
920 რის თქმას აპირებს ნიობე, წარმოდგენა კი მიდის.

დ ი ო ნ ი ს ე

ხედავ ამ თაღლითს?! რამდენგზის მოვტყუებულვარ მისგან!
რისთვის შეგიკრავს წარბები?

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

არ მოსწონს მე რომ ვამხელ.
ასე რომ გაგასულელებთ, შუაგულშია დრამა.
უეცრად თორმეტიოდე ხარისოდენა სიტყვას,
925 წარბჩაჩქანმუზარადიანს და საფრთხობელას ისკრის,
რომ ვერ გაიგოს ვერავინ.

ე ს ქ ი ლ ე

ვაი უბედურს!

დ ი ო ნ ი ს ე

ჩუმად!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

ერთ ნათელ სიტყვას არ იტყვის!

დ ი ო ნ ი ს ე

(ესქილეს)

ნუ აკრაჭუნებ კბილებს!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

სკამანდროსები, თხრილები, გრიფარწიები ფარზე,
სპილენძით გამოჭედილი, ამხედრებული ზმები!

930 თუ ვაჟკაცი ხარ, გაიგე!

დ ი ო ნ ი ს ე

სწორია, ღმერთებს ვფიცავარ!

მეც მთელი ღამე ვფიქრობდი, არ მიძინია წვეთიც,
რა ჩიტი არის, ნეტავი, შავრა-მამალი-მეთქი.

ე ს ქ ი ლ ე

შე უმეცარო, ხომალდზე ნიშანს ხატავენ ასეთს.

დ ი ო ნ ი ს ე

მე არაქისისი მეგონა, ის, ფილოქსენეს ვაჟი.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

⁹³⁵ მერედა, ტრაგედიაში რა უნდა, ნეტავ, მამალს?!

ე ს ქ ი ლ ე

ო, საპულველო ღმერთთათვის, შენ ვინ გამოგყავს ერთი?!

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

შავრა-მამლები, შენსავეთ, და თხა-ირმები არ მყავს,
რადგან მაგათი ადგილი სპარსულ ფარდაზე გახლავს.

მე შენგან რა ჩავიბარე? რა? – ტრაგედია მძიმე.

⁹⁴⁰ გასივებული ტრაბახით, მსუყვე სიტყვებით სავსე;

რა უნდა მექნა? პირველად შეეამსუბუქე ოღნავ, –

მჩატე სიტყვები მივეცი, გავასეირნე ცოტა,

წიგნიდან გამოწურული ყბედობის წვენი ვასვი,

კეფისოფონტთან შერეულ მონოდიებით ვკვებე;

⁹⁴⁵ ენაზე მომდგარს, ყველაფერს აღარ ამბობდა გმირი,

როგორც კი გამოვიღოდა, წარმოაჩენდა ნათლად

დრამის ხასიათს.

დ ი ო ნ ი ს ე

და შენსას ათასჯერ სჯობდა იგი.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

პირველი სიტყვებიდანვე არავინ მყავდა უქმად;

სიტყვას ვაძლევედი სუყველას: დედაკაცებს და მონებს,

⁹⁵⁰ დედაბრებსაც და ბატონებს, ქალიშვილებსაც.

ე ს ქ ი ლ ე

მერმე,

სიკვდილის ღირსი არა ხარ?!

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

არა, აპოლონს ვფიცავ!

დემოკრატია – ესაა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ეს მიატოვე, კარგო;

შენ ამ საკითხზე მსჯელობა კარგს არ მოგიტანს ახლა.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

ამათ ლაყბობა ვასწავლე...

ე ს ქ ი ლ ე

და მეც ამას არ ვამბობ?!

955 მაგ „სწავლებამდე“, ნეტავი, გამსკლარიყავი თავად!

ე ე რ ი ჰ ი ლ ე

... და გავაცანი აზომვა და შეფასება ლექსის;
ფიქრი, ჭკურეთა და გაგება, მოტყუება და განსჯა,
ტრფობა და ყველაფრისადმი ეჭვი.

ე ს ქ ი ლ ე

მეც ამას ვამბობ.

ე ე რ ი ჰ ი ლ ე

960 მე საოჯახო ამბები შემოვთავაზე სცენას,
რაც ნაცნობია ყველასთვის; ყველას შეეძლო ჩემი
დრამის გაგებაც, გაკიცხვაც. არ ვზვიადობდი ფუჭად,
არ ვლალატობდი გონებას და არ ვაფრთხობდი ვინმეს.
კიკნეს არ ვქმნიდი, არ ვძერწდი „ცხენეფანშებშულ“ მემონოს.
ან შეადარე ამისი მოსწავლეები ჩემებს:

965 სად ამის ფორმისიოსი და მეგენეტე მანეს,
წერიანიპოროლოსანნი, დამცინავხრელნი ფიჭვის;
სად ჩემი კლეოფონტი და ან თერამენე ბრძენი!

ღ ი ო ნ ი ს ე

ო, თერამენე კი არის ჭკუით აღსავსე კაცი;
თუნდაც გასწიროს ბედმა და გაქრეს იმედი ყველა.
970 უბედურების წარღვნიდან მშრალი ამოვა მაინც.

ე ე რ ი ჰ ი ლ ე

ერთ-ერთი საუკეთესო
მოსწავლე იყო ნამდვილად...

ხელოვნებაში მსჯელობაც
მე შევიტანე, რომ ყველას

975 სუყველაფერი გაეგო.
ახლა უკეთაც ხედავენ
და შეკითხვებიც ისწავლეს:
„ეს საქმე როგორ იქნება?
ის ვინ აიღო, მითხარით!“

ღ ი ო ნ ი ს ე

980 ღმერთმანი, ათენელები
შინ რომ მიდიან, იმწუთას
ყვირილს უწყებენ მსახურებს:

„აბა, სად არის ქოთანი?
ამ თევზებს ვინ მოაჭამა
985 თავები? ჯამი სად არის,
რომ შევიძინე შარშანწინ
სად დაიკარგა ნიორი?
ვინ ეთამაშა ზეთისხილს?“

უწინ კი იყვნენ ჩერჩეტნი,
990 ბოთე „დედიკოს ბიჭები“,
დოყლაპიები სულაც.

მეორე ნახევარგუნდი

„ამას თუ ხედავ, ლომო აქილევს?!“
შენ ამასე რას იტყვი? ოღონდ ფრთხილად იყავი,
სულმა აღარ წაგძლიოს,

995 არ გასცილდე ზეთისხილებს.
მძიმე რამეს გაბრალებენ;
მაგრამ შენ კი, რაინდო,
რისხვით ნულარ უპასუხებ;

1000 ჩამოხსენი იალქნები,
წყალში ფრთხილად შეცურდი;
მერმე ნელა მოუმატე
სიჩქარეს და შეეცადე,
დაიჭირო საიმედო ზურგქარი.

დიონისე

აბა, პირველო მთელს საბერძნეთში, ვინაც აღმართე სიტყვა კოშკივით
1005 და ტრაგედია მოაჩუქურთმე, ნიაღვარივით მოუშვი სიტყვა!

ესქილე

მე ეს შეხვედრა ბრაზით მახრჩობს და შიგნულშიაც ცეცხლი მეღება,
რომ ამას უნდა გავცე პასუხი; შენ არ გეგონოს, რამე მიჭირდეს.
ჯერ მიპასუხე: რა თვისებებით აღგვაფრთოვანებს ღიღი პოეტი?

ევრიპიდე

გონიერებით, ჭკუის სწავლებით; ქალაქებში რომ ადამიანებს
1010 უკეთესებს ეხდით, იმით.

ესქილე

და თუკი არ გააკეთე ასე, პირიქით, –
რიგიანი და კეთილშობილი თუ არამზადად გადააქციე,
რისი ღირსი ხარ?

დიონისე

სიკვილის ღირსი! ნულარ იკითხავ ამას მეორედ.

ესქილე

ახლა კი ვნახოთ, როგორი ხალხი მიიღე ჩემგან თავდაპირველად:
კეთილშობილნი, მაღალ-მაღალნი, ქალაქისათვის თავდადებულნი;
1015 ახლა კი ვინ გყავს? – მატრაბაზები, ჭორიკანები და მასხარები;
ჩემს დროში ხალხი შუბით სუნთქავდა და თეთრფრთიანი მუზარადებით,
საბარკულებით, აღჭურვილობით, შეიდხარიანი ძალგულოვნებით.

ევრიპიდე

ვაიმე, მოდის უბედურება! გამსრესს თავისი მუზარადებით!

დ ი ო ნ ი ს ე

¹⁰²⁰ შენ კი, გვითხარი, რა გააკეთე, კეთილშობილნი როგორ გახადე?
ილაპარაკე, ესქილე, ნუ ხარ მზვარობრივით განრისხებული.

ე ს ქ ი ლ ე

დრამა შეექმენი არესით საკესე!

დ ი ო ნ ი ს ე

რომელი დრამა?

ე ს ქ ი ლ ე

„შიდნი თებეში“.

ვისაც უნახავს, სუყველას უმაღ ბრძოლაში ყოფნა მონატრებია.

დ ი ო ნ ი ს ე

სწორედ ეგ არის შენი შეცდომა, თებელები რომ გახადე ჩვენზე
უფრო მამაცნი და მეომარნი! აი, ამისთვის კი იცემები!

ე ს ქ ი ლ ე

¹⁰²⁵ თქვენი გაწაფვა მინდოდა სულაც, მაგრამ თქვენ ასე არ მოიქეციით;
მე „სპარსელები“ დაგიდგით შემდეგ, იმით მინდოდა, მესწავლებინა,
რომ გულოვნება გმართებთ ყოველთვის; შარავანდელით შეემოსე ბრძოლა!

დ ი ო ნ ი ს ე

რა სასერიო ამბავი იყო, შენ დარიოსი რომ დაიტირე!
გუნდმა ხელი ხელს შემოჰკრა უმაღ და დაიბღავლა: „ავა, ავაი!“

ე ს ქ ი ლ ე

¹⁰³⁰ აი, ესაა პოეტის საქმე. თავიდანვე ხომ ის გამოგვაღვა,
კეთილშობილი ვინც იყო სულით: ორფევსმა მოგვცა მისტერები
და ავეიკრძალა მანვე მკვლელობა; მკურნალობა და ორაკულები
ხომ მუსეოსმა გვასწავლა, ხოლო პესიოდემ კი მიწის საქმე და
ჭირნახულისთვის გარჯა, ხენა-თესვა; თვით ჰომეროსი, ღმერთთა სადარი,
¹⁰³⁵ იმით არ არის სახელგანთქმული, რომ სასარგებლო საქმე გვასწავლა:
ჯარის წყობა და აღჭურვილობა, ომში ქველობა?

დ ი ო ნ ი ს ე

მაგრამ პანტაკლეს

ვერ შეასწავლა, გამოლაყებულს: მხედრიონში რომ იყო ახლახან,
ჯერ მუხარადი დაიდგა თავზე, მერმე ფიქრობდა ფრთის დამაგრებას.

ე ს ქ ი ლ ე

მაგრამ ასწავლა ისეთ ვაჟკაცებს, როგორც იყო გმირი ლამაქე.
¹⁰⁴⁰ მე, ჰომეროსით შთაგონებული, ლომგულოვანი პატროკლეების
და ტევკრეების სიქველეს ვეჭმინდი, რათა სურვილი ჰქონოდა ყველას,
გატოლებოდა ამ გმირებს, როცა საყვირი ბრძოლად მოუწოდებდა;
მაგრამ, ღმერთმანი, არ შემიქმნია გარყვნილი ფედრა და სთენებუა
და ვერც ვერაინი იპოვის ჩემთან შეყვარებული ღიაციის სახეს.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

1045 რადგანაც შენში წვეთიც არ არის აფროდიტის!

ე ს ქ ი ლ ე

დანურც ყოფილა!

სამაგიეროდ, წვეთის სანაცვლოდ შენში ზომ არის მთელი მდინარე!
იმიტომაც ხარ წყალწაღებული.

დ ი ო ნ ი ს ე

ღმერთმანი, სრული სიმართლე გახლავს!
რაც მიაწერე სხვა დედაკაცებს, თავდაც იმან გიყო სიკეთე!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

რად დაუშავეს, თქვი, უბედური, ქალაქს იმ ჩემმა სთენებებმა?

ე ს ქ ი ლ ე

1050 ღიდგევროვანთა დარბაისელი ბანოვანები შეარცხვინე და
თვითმკვლელობამდე მიაყვანინე იმ შენს ჰიპოლიტ-ბელეროფონტებს.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

განა ისეთი არ იყო ფედრა, როგორც მე მყავს გამოყვანილი?

ე ს ქ ი ლ ე

1055 იყო, ღმერთმანი; მაგრამ სამაგელ ამბებს პოეტი უნდა ერიდოს,
სცენა არ უნდა დაუთმოს მაგათ; რადგან ბავშვისთვის მოძღვარი არის
მასწავლებელი, ზოლო დიდისთვის – მოძღვარი უნდა იყოს პოეტი.
მან ახალგაზრდებს პატიოსნება უნდა ასწავლოს.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

შენ ლიკაბეტეს
და პარნასოსის სიმაღლის სიტყვებს რომ ქმნი, ისაა პატიოსნება?!
ადამიანურ სიტყვას ვერ იტყვი?!

ე ს ქ ი ლ ე

1060 მაგრამ, ბედშაეო, სიტყვა უცილოდ
ღიადთა აზრთა და შთანაფიქრთა შესაბამისად უნდა შეიქმნას.
ბუნებრივია, ნახევარღმერთი ამაღლებულად ლაპარაკობდეს
და სამოსელიც განსხვავებული, მავანიისაზე ბრწყინვალე ეცვას.
მე ყველაფერი კარგად განვსაზღვრე, შენ – წაახდინე.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

რა გავაკეთე?

ე ს ქ ი ლ ე

ჯერ ზომ მეფეებს ძონძი ჩააცვი, რათა ისინი შესაბრალისად
მოჩვენებოდნენ ადამიანებს!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

რა დავაშავე, ნეტავი, ამით?

ე ს ქ ი ლ ე

¹⁰⁶⁵ შენგან განსწავლულს შეძლებულთაგან არავის არ სურს ტრიერარქობა, ყველა ძონძებში გამოხვეულა, კენესის და ტირის, ღატაკი ვარო.

დ ი ო ნ ი ს ე

ღემეტრეს ვფიცავ, ძონძების შიგნით კარგი ქიტონი აცვია, შალის! ყველას ტყუილით რომ გააცურებს, ამოცურდება თვითონ ბაზარში.

ე ს ქ ი ლ ე

¹⁰⁷⁰ მერმე ლაყბობა, დაუსრულებლად ლაზღანდარობა ასწავლე ყველას; დაცარიელდა ყველა პალესტრა, უქმად ყოფნაში გაგვიწვინებინებინ და გაგვიწვინებინ ყმაწვილკაცები; პარალოსები გავვითამაშდნენ, ისწავლეს ენის შემობრუნება უფროსისათვის; ჩემს სიცოცხლეში კი რა იცოდნენ? პურს მოითხოვდნენ, დამაბებდნენ: „ნიჩბებს მოვუსვათ!“

დ ი ო ნ ი ს ე

¹⁰⁷⁵ აპოლონს ვფიცავ, ეხერხებოდით თალამაქსების გაბითურებაც, შეინახეთა აყროლებაც და სანაპიროზე ხალხის გამარცხვაც. ახლა იციან მხოლოდ კამათი, გემს ალთა-ბალთად დაატარებენ.

ე ს ქ ი ლ ე

რა სიავე არ ჩაუდენია?

¹⁰⁸⁰ არ გამოჰყავდა მაჭანკლები და წმინდა ტაძარში მშობიარენი? ძმების სარეცელს ზიარებულნი, რომ კითხულობდნენ, ჩვენი სიცოცხლე სიცოცხლეო? ამის გამოა, ხალხს უსინდისოდ რომ ატყუებენ;

¹⁰⁸⁵ მაიმუნებით, ცრუ მწერლუკებით რომ გაიჭედა მთელი ქალაქი. ყველა მცონარე გახდა და ახლა ვეღარც ჩირაღდნით დარბის ვერავენ.

დ ი ო ნ ი ს ე

¹⁰⁹⁰ ღმერთმანი, მართლაც ვერავენ დარბის! პანათენებს რომ ვესწრებოდი, სიცილით მოეკედი, ჩამორჩენილი ვილაც პატარა, მსუქანი კაცი სხვებს რომ მისდევდა: კერამიკოსში დაიჭირეს და ფეხქვეშ გაიგდეს,

¹⁰⁹⁵ უკანალში და ფერდებში ურტყეს. პატარა კაცმა თავის მტანჯველებს სულ აუმყარა ზელიგულები, ჩააქრო კვარი და მიიმალა.

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

¹¹⁰⁰ დიდი საქმე, პაექრობა, მძიმე ბრძოლა გახურდა, მწელი არის ამორჩევა: ერთი მძლავრად უტყეს, მაგრამ

მეორესაც შეუძლია, თავი მტკიცედ დაიცვას.
ერთ ადგილზე ნულარ სხედხართ,
თავდასხმისთვის ჯერ ხომ ბევრი ხერხი არ გიხმარიათ!
შეუტყით, იკამათეთ,

¹¹⁰⁵ მისხალ-მისხალ გაარჩიეთ
ძველიცა და ახალიც.
შეეცადეთ, ლამაზად და ბრძნულად ილაპარაკოთ.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

თუკი კიდევ გეშინიათ, ვინმე უცოდინარი
¹¹¹⁰ არ აღმოჩნდეს მსმენელებში,
ვერ გაიგოს კობტად თქმული, –
ეგ ცრუ შიში გახლავთ, ახლა ძველებურად როდია:
გამოცდილი არის ყველა,
წიგნი ყველას უნახავს და ყველამ იცის სიმართლე.
¹¹¹⁵ ბევრი ნახეს, შეისწავლეს,
ბუნებამაც უშველათ.
ნულარაფრის დარდი ნუ გაქვთ,
იპაექრეთ, შეგაფასებთ ბრძენი მაცურებელი.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

პირველად, მე მინდა, პროლოგებს შევეუდგეთ,
¹¹²⁰ რათა ამ ღირსეულ კაცის ტრაგედიის
პირველი ნაწილი კარგად გავარჩიოთ;
ამბის გადმოცემა ბნელი აქვს ყოველთვის.

დ ი ო ნ ი ს ე

რომელს განიხილავ?

ე ვ რ ი პ ი დ ე

რომელიც იქნება.
თუნდაც „ორესტეას“ პროლოგით დაიწყოს.

დ ი ო ნ ი ს ე

¹¹²⁵ ჰერმეს წიაღისა, მფარველო მამისა!
გენუკვი კავშირს და შევლას გეაჯუბი,
რამეთუ დაებრუნდი, მოვედი მიწაზე...

დ ი ო ნ ი ს ე

არის აქ შეცდომა!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

თორმეტი არ არის?!

დ ი ო ნ ი ს ე

¹¹³⁰ თორმეტი?! სულ სამი სტრიქონი არ არის?!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

და თითოეულში ოცი შეცდომაა.

დ ი ო ნ ი ს ე

მოიცა, ესქილე, არ გირჩევ ლაპარაკს,
ეგ იცის სანაცვლოდ ოთხმოცსაც იპოვის.

ე ს ქ ი ლ ე

ამასთან დაედუმდე?!

დ ი ო ნ ი ს ე

პო, თუ დამიჯერებ.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

¹¹³⁵ მიწიდან ცამდეა პირველი შეცდომა.

ე ს ქ ი ლ ე

ტყუიხარ!

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

იყვირე, მე სულ არ მადარდებს!

ე ს ქ ი ლ ე

რას მითვლი შეცდომად?

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

დაიწყე თავიდან.

ე ს ქ ი ლ ე

პერმეს წიაღისა, მფარველო მამისა...

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

¹¹⁴⁰ ორესტე არ ამბობს ამას სამარესთან
გარდაცვლილ მამისა?

ე ს ქ ი ლ ე

ამას არ უარეყოფ.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

პერმესს აქ რა უნდა? მამა ხომ დადუპა
მისივე მეუღლემ ძალდატანებით და
ფარული მზაკვრობით! ვის ფ ა რ ა ე ს პერმესი?

ე ს ქ ი ლ ე

¹¹⁴⁵ ამაზე არც ამბობს, წიაღის პერმესს კი
მოუხმო, რამეთუ სურდა გაცხადება,
რომ ზევსის უფლება ახლა მის ხელშია.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

ეს უარესია, ვიდრე მე მეგონა!
თუ ზევსის უფლება პერმესის ხელშია...

დ ი ო ნ ი ს ე

...მაშინ შეუბილწავს შვილს მამის საფლავი.

ე ს ქ ი ლ ე

¹¹⁵⁰ ჩემო დიონისე, არ ვარგა ეგ ღვინო.

დ ი ო ნ ი ს ე

განაგრძე წაკითხვა. შეცდომა ეძებე.

ე ს ქ ი ლ ე

გენუკვი კაეშირს და შველას გეაჯები,
რამეთუ დაებრუნდი, მოვედი მიწაზე...

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

აქ განმეორება ინება ესქილემ.

დ ი ო ნ ი ს ე

¹¹⁵⁵ რა გაიმეორა?

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

აბა, დაუკვირდი:

ბრძანა, დაებრუნდიო, „მოვედი მიწაზე“.

„დაებრუნდი“, მოვედი“, სულ ერთი არ არის?

დ ი ო ნ ი ს ე

ღმერთმანი, ვიღაცამ რომ უთხრას მეზობელს:
„ცოტა ხნით მათხოვე ან ვარცლი, ან გობი“.

ე ს ქ ი ლ ე

¹¹⁶⁰ ეს ასე როდია, მოლაყბე კაცუნავ.
არ არის სულ ერთი! სწორად მიწერია!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

როგორღა? მითხარი, მეც გამაგებინე.

ე ს ქ ი ლ ე

„მოვედის“ ის იტყვის, ვისაც აქვს სამშობლო
და გაძევებული არასდროს ყოფილა;

¹¹⁶⁵ ხოლო განდევნილი – „დაებრუნდი, მოვედის“.

დ ი ო ნ ი ს ე

კარგია, ღმერთმანი! რაო, ევრიპიდე?

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

მე კი ორესტეზე „დაებრუნდას“ არ ვიტყვი, –
ფარულად მოვიდა, არაეინ იცოდა.

დ ი ო ნ ი ს ე

კარგია, ღმერთმანი!.. ვერ მივხვდი, რას ამბობ.

ე ვ რ ი ჰ ი დ ე

¹¹⁷⁰ ბარემ დაასრულე.

დ ი ო ნ ი ს ე

მიდი, დაასრულე.

ესქილე. შენ, ცუდი რა არის, უყურე.

ე ს ქ ი ლ ე

სამარის მიწიდან ეთხოვ, რომ გამიგონოს
მამამ და მისმინოს.

ე ვ რ ი ჰ ი დ ე

ისევ იმეორებს!

რაც გაგონებაა, მოსმენაც ისაა!

ე ს ქ ი ლ ე

¹¹⁷⁵ გარდაცვლილს მოუხმობს, სულელო! იმას კი
ვერას გააგონებ, სამგზისაც რომ უხმო.
შენ როგორ პროლოგებს გვიწერდი?

ე ვ რ ი ჰ ი დ ე

მე გეტყვი.

თუ გავიმეორო, ან თუ სარეველა

მიპოვე სიტყვაში, თვალეებში მაფურთხე.

დ ი ო ნ ი ს ე

¹¹⁸⁰ აბა, წაგვიკითხე, სხვა საქმე მე არ მაქვს:
უნდა მოვისმინო შენი პროლოგებიც.

ე ვ რ ი ჰ ი დ ე

მეფე ოიდიპოს, აღრე ბედნიერი...

ე ს ქ ი ლ ე

არა, ბედნიერი არასდროს ყოფილა!

მის დაბადებამდე ბრძანა აპოლონმა,

¹¹⁸⁵ რომ მამას მოკლავდა; როგორ იქნებოდა
ის კაცი ოდესმე ოდნავ ბედნიერიც?!

ე ვ რ ი ჰ ი დ ე

... ბოლოს უბედური შეიქნა ყველაზე.

ე ს ქ ი ლ ე

ღმერთმანი, ასეთი იყო თავიდანვე.

რად არ იქნებოდა? ის რომ დაიბადა,

¹¹⁹⁰ ზამთარი იდგა და ქოთანში ჩააგდეს,
რომ გაზრდილს მშობელი მამა არ მოეკლა;
მერმე პოლიბესთან მივიდა კოჭლობით;
ბოლოს მოიყვანა ცოლად დედაბერი,
თან დედაც აღმოჩნდა; თავიც საკუთარი

¹¹⁹⁵ ხელით დაიბრძავა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ბედი ექნებოდა,
ერასინიდესთან რომ ესტრატეგოსა!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

მიპქარავ! პროლოგებს მე კარგად ვაკეთებ!

ე ს ქ ი ლ ე

ახლა სათითაოდ ვერ დავედევნები
შენს ყველა გამოთქმას. ღმერთებმა ინებონ

¹²⁰⁰ და მაგ შენს პროლოგებს ჭინჭილით წაგიქცევ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ჭინჭილით? პროლოგებს?

ე ს ქ ი ლ ე

ჰო, ეგეც გეყოფა.
შენ ისეთ ლექსებს წერ, ჭინჭილა კი არა,
ჩარეჟი, ჭაროკი, ქვევრიც მიუდგება;
ამას მე ახლავე ნათლად დაგიმტკიცებ!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

¹²⁰⁵ ვაპ! შენ დამიმტკიცებ?

ე ს ქ ი ლ ე

ჰო-მეთქი!

დ ი ო ნ ი ს ე

დაიწყე!

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ასეა ნათქვამი: თავის ორმოცდაათ
ვაჟკაცთან ერთად რომ მოადგა ხომალდით
არგოსს, ეგვიპტოსმა...

ე ს ქ ი ლ ე

ჭინჭილა დაკარგა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ჭინჭილას რა უნდა ამ ლექსში? ახალი
¹²¹⁰ პროლოგი დაიწყე, კიდევ გამოვცადოთ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

მაღალ პარნასოსზე, ჩირაღდნის ნათელში
გუნდს რომ უძღვებოდა, ტყავში გახვეულმა
ღმერთმა დიონისემ...

ე ს ქ ი ლ ე

ჭინჭილა დაკარგა.

დ ი ო ნ ი ს ე

ვაიმე, ხელახლა დაგვეცა ჭინჭილა!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

¹²¹⁵ ყოველთვის ასე ხომ ვერ იზამს! ამ პროლოგს
ველარ მიაწებებს იმ წყეულ ჭინჭილას:
ყველგან ბედნიერი კაცი ვერ იქნება;
იქნებ გვაროვანმა სარჩოც ვერ იპოვოს,
ხოლო უაზნომ კი...

ე ს ქ ი ლ ე

ჭინჭილა დაკარგოს.

დ ი ო ნ ი ს ე

¹²²⁰ კაცო, ვერიპიდე!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

რაო?

დ ი ო ნ ი ს ე

ჩამოხსენი

აფრები! ჭინჭილამ მაგრად შეუბერა!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

დემეტრეს ვფიცავარ, არც კი გავიფიქრებ!
მაგ „ჭინჭილფარხმალსაც“ სულ დაუაყრევინებ!

დ ი ო ნ ი ს ე

აბა, სხვა დაიწყე. უფრთხილდი ჭინჭილას!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

¹²²⁵ სიღონის ქალაქს რომ გამოსცდა, კადმოსმა,
ბემ აგენორისა...

ე ს ქ ი ლ ე

ჭინჭილა დაკარგა.

დ ი ო ნ ი ს ე

კაცო, შეეხვეწე, მოგყიდოს ჭინჭილა,
თორემ სულ დაღუპავს პროლოგებს.

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

ეს როგორ?!

მე უნდა ვეხვეწო?

დ ი ო ნ ი ს ე

პო, თუ დამიჯერებ.

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

¹²³⁰ ო, არა! მარაგში კიდევ მაქვს პროლოგი,
ველარ მიაწებებს ზედ თავის ჭინჭილას:
პისას რომ მოადგა ცხენებით, ტანტალეს
ვაუკაცმა. პელოფსმა...

ე ს ქ ი ღ ე

ჭინჭილა დაკარგა.

ღ ი ო ნ ი ს ე

¹²³⁵ მაინც მიუმატა თავისი ჭინჭილა.
იქნება მოგვეიდო, რას იტყვი? იშოვი
მაგაზე უკეთესს ორიოდ ობოლად.

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

ღმერთმანი, კიდევ მაქვს მრავალი პროლოგი!
ენევსმა მინდორში...

ე ს ქ ი ღ ე

ჭინჭილა დაკარგა.

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

¹²⁴⁰ ჯერ სრული სტრიქონი მაინც მათქმევინე!
ენევსმა მინდორში აღებულ მოსაულის
წილი რომ შესწირა...

ე ს ქ ი ღ ე

ჭინჭილა დაკარგა.

ღ ი ო ნ ი ს ე

ეგ როგორ? წირვის ღროს? ვინმემ მოიპარა?

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

თავი დაანებე, ძვირფასო. ახლა თქვას!
ჭეშმარიტადაა ნათქვამი, რომ ზევსმა...

ღ ი ო ნ ი ს ე

¹²⁴⁵ დამლუპაე! ხომ იტყვის: „ჭინჭილა დაკარგა!“
ჭინჭილას ლექსიდან ველარ მოცილებ,
როგორც ქუთუთოზე ამოსულ ჯიბლიბოს.
ახლა სიმღერებზე გადადი, გაფიცებ!

ე ვ რ ი პ ი ღ ე

¹²⁵⁰ ახლავე გაჩვენებთ, როგორ წერს სიმღერებს,
სულ რომ იმეორებს ერთსა და იმავეს!

პ ი რ ვ ე ლ ი ნ ა ხ ე ვ ა რ გ უ ნ დ ი

რა მოხდება, ნეტავ, აწი?
საფიქრალი კიდევ დამრჩა:

რა გასაკიცხს უნახავს
კაცს, რომელიც სიმღერებით
ამჟამინდელ ტრაგიკოსებს
ბეურად აღემატება?
მიკვირს! ნეტავ რას უპოვის,
ანდა როგორ გაიცხავს
ბაკქეურის მეუფეს?

1260 მეშინია ამისი.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

გასაოცარია მისი სიმღერები;
სუყველა ერთ ხმაზე რომ დაიყვანება!

დ ი ო ნ ი ს ე

მე კენჭებს ავიღებ და დათვლას დავიწყებ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

1265 „ლომ აქილევს! ზომ გესმის ბრძოლის ხმა და ქვითინი!
ვაპ, რა ტანჯვია! რად არ გვეშველები?!
პერმესს, მეუფეს ჩვენსა და წინაპარს, მოეუხმობთ ტბასთან;
ვაპ, რა ტანჯვია! რად არ გვეშველები?!“

დ ი ო ნ ი ს ე

ესქილე, ეს უკვე მეორე „ტანჯვია!“

ე ვ რ ი პ ი დ ე

1270 „სახელმორჭმულო ატრევსის ძეო, ხალხთა მეუფეო, მითხარი:
ვაპ! რა ტანჯვია! რად არ გვეშველები?!“

დ ი ო ნ ი ს ე

ესქილე, ეს უკვე მესამე „ტანჯვია!“

ე ვ რ ი პ ი დ ე

1275 „დადუმდით, ტაპარს არტემისისა გააღებენ ქურუმნი ქალნი.
ვაპ! რა ტანჯვია! რად არ გვეშველები?!
ღვთიური ნიშანი მომეცა! გმირებს წარმატება ელით!
ვაპ! რა ტანჯვია! რად არ გვეშველები?!“

დ ი ო ნ ი ს ე

ზეესო მეუფეო! მართლა დავიტანჯე!
ახლავე აბანოს უნდა მივაკითხო:
1280 თირკმლები გამისკდა ამღვნი ტანჯვისგან.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ჯერ უნდა უსმინო სხვა წყობის სიმღერას,
რომელიც კითარის თანხლებით სრულდება.
1285 „აქაველთა ორი ტახტის დარად მთელი საბერძნეთი,
ტოფლატოთრატოფლატოთრატ,
სფინქსს, შავი დღის ძუენა-პრიტანს, გააგზავნის,
ტოფლატოთრატოფლატოთრატ,

საზარელი გველეშაპი შუბითა და მსახვრალ ხელით,

1290 ტოფლატოთრატოფლათოტრატ,
შესახვედრად ცაში მფრინაე ძაღლებს უხმობს,
ტოფლატოთრატოფლათოტრატ,
აიანტის წინააღმდეგ.

1295 ტოფლატოთრატოფლათოტრატ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ვინ არის ფლატორთა? მარათონელია?
ჭიდან წყალს რომ იღებ, იმის სიმღერაა!

ე ს ქ ი ლ ე

მე მშვენიერიდან კვალად მშვენიერში
გარდაეთქვი სიმღერა, რათა ფრინიქესთან
1300 ვარდი არ მეკრიფა მუზათა ჭალაში.
ამისთვის სულ ერთი იყო და აიღო
მელეტეს სუფრულიც, კარიის სიმღერაც,
ცეკვაც, დატირებაც; ახლავე გაჩვენებთ.
ღირა მომიტანეთ! თუმცა რა საჭირო
1305 იქნება ის ღირა? არა, საყვარუნო
ეყვანი მჭირდება! აქეთ, ევრიპიდეს
მუზავ, შესაფერი სიმღერა გიმღერო.
(შემოდის ეყვენებიანი მოცეკვავე ქალი.)

დ ი ო ნ ი ს ე

რალაც არ ეტყობა მას ლესბოსელობა!

ე ს ქ ი ლ ე

„ზღვის თოლიებო, მუდმივადმედინ ტალღებში
1310 ტკბილად ჟღურტულეებთ მარად,
ისევ და ისევ ისველებთ,
წყალში დაღობილ ფრთათა ზედაპირს;
სხვენის კუთხეში ობობას თითები
ააააააახვევენ ააბლაბუდას,
1315 ჟღერადი მაქოს ქმნილებას,
ფეიქრის დაზვის საგალობელს.
ხოლო მუსიკის მოყვარული
დელფინი გემთან თამაშობს
ორაკულების სიგრძით.
1320 აყვავებული კენახის
მორჩო კეთილო, შრომათდამხსნელო,
მშობელი გულში ჩამიკარი“.
ხედავ, რა საზომს ხმარობს?

დ ი ო ნ ი ს ე

ვხედავ.

ე ს ქ ი ლ ე

როგორ, ამას ხედავ?

ღ ი ო ნ ი ს ე

ეზეღავ.

ე ს ქ ი ლ ე

- 1325 ამის ავტორი გაბეღავს
ჩემი სიმღერის გინებას?
რას ქმნი შენ თვითონ? კახასავეთ
თორმეტჯერ იცვლი პოზას!
საგუნდო ნაწილში ასეთი ბრძანდები;
- 1330 აწ მონოღიაშიც მინდა, გამოგცადო.
„შაეო წყვდიადო ღამისა,
ეს რა უბედურ სიზმარს მიგზავნი
ბნელი ჰაღესის წიაღიდან?
სული უსული
აქვს ამ ზმანებას; შემზარავი
- 1335 და ამაზრზენი, ძაძით მოსილი
შვილია ღამის; სისხლიანია, სისხლიანია
იმისი მზერა! საშინელია ბრჭყალები!
მოახლეებო, სწრაფად ამინთეთ ჭრაქი!
აბა, წყაროდან ამომიტანეთ და გამიცხელეთ წყალი!
- 1340 მე ამ ჩვენებას მსხვერპლი თუ ჩამოშანს!
იო, ღვთაებაე ზღვისა!
ო, მეზობლებო, შეხედეთ,
ამ საოცრებას უყურეთ!
ჩემი წამალი მოიტაცა და სადღაც
გაიქცა გლიკე!
ღამაჭერინეთ, ნიმფებო,
- 1345 ღამაჭერინე, მანია!
მე უბედური
სულ შრომაში ვარ და ამ ძაფებს
ვააახვეე და გორგლს ვაკეთებ;
გათენებამდე როგორმე
მინდა მოვასწრო დილით
- 1350 მივიტან, გავეიდი.
ის კი ეთერში გაფრინდა, გაფრინდა
მსუბუქი ფრთების ფარფატით!
მე დამიტოვა ნაღველი;
თვალთაგან ცრემლი, თვალთაგან ცრემლი
- 1355 მცვიოდა, მცვიოდა უბედურს!
მაგრამ კრეტელნო, იდას ძენო,
მომეშველენით, მშვილდებს დაავლეთ ხელო!
ამოძრავდით და ამ სახლს სწრაფად გარსშემოერტყით!
ტურფა არტემის, ნორჩო დიქტინა, შენაც
- 1360 მცირე ძალებით ყოველნაირად სახლი შეისწავლეთ;
შენ კი, ჰეკატე, ზევისს ასულო.
გამიჩირადღნე გზა გლიკესაკენ, –
შეეუვარდები და სახლს გაეუჩხრეკ!“

ღ ი ო ნ ი ს ე

შეწყვიტეთ სიმღერა!

ე ს ქ ი ლ ე

თვითონაც მომბეზრდა.

¹³⁶⁵ ახლა კი სასწორთან მინდა მივიყვანო;
სასწორს შეუძლია, სიტყვებს თუ აწონის,
სწორად შეაფასოს ჩვენი პოეზია.

ღ ი ო ნ ი ს ე

აქ მოდით ორივე! ყველის ვაჭარეით
აგწონით თქვენცა და თქვენს პოეზიასაც.

მ ე ო რ ე ნ ა ხ ე ე ა რ გ უ ნ დ ი

¹³⁷⁰ უცნაური არ არის?
საოცარი არ არის?
სასწაული არ არის?
კაცი რას არ მოიფიქრებს!
ვიღაცა რომ შემხვედროდა,

¹³⁷⁵ ეს ამბავი მოეყოლა,
მე ხომ არ დაუჯერებდი,
რაებს როშავ-მეთქი!
(შემოაქვთ ვეებერთელა სასწორი.)

ღ ი ო ნ ი ს ე

სასწორთან დადექით ორივე!

ე ს ქ ი ლ ე დ ა ე ვ რ ი ჰ ი ლ ე

დავდექით.

ღ ი ო ნ ი ს ე

¹³⁸⁰ აბა, დაიჭირეთ; ხელი არ გაუშვათ.
სანამდე მე „კუკუს“ არ ვიტყვი, მანამდე.

ე ს ქ ი ლ ე დ ა ე ვ რ ი ჰ ი ლ ე

გვიჭირავს.

ღ ი ო ნ ი ს ე

სასწორზე დადეთ სტრიქონები!

ე ვ რ ი ჰ ი ლ ე

„არგო რომ ამგვარად არ გაფრენილიყო“...

ე ს ქ ი ლ ე

„მდინარე სპერქიოს, ხართა სამოკერებო“...

ღ ი ო ნ ი ს ე

კუკუს!

ეს ქილე და ევრიპიდე

ჩვენ გაეუშვით.

დიონისე

ეს ქილეს პინაა

1385 დაბლა დაწეული.

ევრიპიდე

მიზეზი რა არის?

დიონისე

რაა და „მდინარით“ ლექსი დაამძიმა;
მატყლის გამყიდველიც მატყლს ასე ასველებს;
შენი სტრიქონი კი მსუბუქად „აფრინდა“.

ევრიპიდე

სხვა რამეს ვიტყვი და დამიპირისპირდეს.

დიონისე

1390 ისევე დაიჭირეთ!

ეს ქილე და ევრიპიდე

გვიჭირავს.

დიონისე

დაიწყეთ!

ევრიპიდე

„მხოლოდღა სიტყვაა ტაძარი რწმენისა“ ...

ეს ქილე

„მხოლოდ თანატოსი გაურბის საბოძვარს“.

დიონისე

გაუშვით!

ეს ქილე და ევრიპიდე

გაეუშვით.

დიონისე

კელავ ამან დასწია,
მძიმე თანატოსი – სიკვდილი დაადო.

ევრიპიდე

1395 მე რწმენა დაუადე, ბრწყინვალე სიტყვაა!

დიონისე

რწმენა მსუბუქია, გონებაც არ ახლავს.
სხვა რამე მოძებნე, მძიმე და მაგარი,
იქნებ გადასწონო ამისი სიტყვები.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

მექნება ასეთი?

დ ი ო ნ ი ს ე

1400 გეტყვი: „აქილევსმა
ორი იაქე და ჩარი გააგორა“.
დაიწყეთ! ეს ბოლო აწონვა იქნება.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

„უმაღვე რკინის კეტს დაავლო მარჯვენა“...

ე ს ქ ი ლ ე

„ეტლი ეტლს დაეცა და ცხედარს ცხედარი“...

დ ი ო ნ ი ს ე

ისეუ გაგაბრიყვა.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

როგორ მოახერხა?

დ ი ო ნ ი ს ე

1405 ეტლებიც დაყარა, ცხედრებიც დაწყო;
ამას ვერ ასწევდა ასი ეგვიპტელიც.

ე ს ქ ი ლ ე

1410 რად გვინდა სტრიქონი? ავიდეს სასწორზე
ეს კაცი ცოლ-შვილით და კეფისოფონტიც
მაგათთან დაბრძანდეს, წიგნებიც აიღონ;
ორ სტრიქონს ვიტყვი და მაინც გადავწონი.

შემოდის პ ლ უ ტ ო ნ ი და მისი ამაღა.

დ ი ო ნ ი ს ე

მეგობრებს მსაჯულად მე ვერ დაუდგები,
ეტყობა, არჩევანს მე ვერ გავაკეთებ:
ეს ბრძნად მიმაჩნია, ის მიყვარს ძალიან.

პ ლ უ ტ ო ნ ი

რისთვისაც მოსულხარ, იმას არ აკეთებ?

დ ი ო ნ ი ს ე

1415 და თუ გავაკეთებ?

პ ლ უ ტ ო ნ ი

წაიყვან, რომელსაც
აირჩევ, ტყუილად ხომ არ ხარ მოსული!

დ ი ო ნ ი ს ე

ო, დიდი მადლობა! მისმინეთ ორივემ!

მე აქ პოეტისთვის მოვსულვარ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

რად გინდა?

დ ი ო ნ ი ს ე

მინდა, რომ ქალაქმა ზეიმი მოაწვოს.

¹⁴²⁰ თქვენ ორში ვინც უფრო ბრძნულს ურჩევს ჩვენს ქალაქს,

ვინც მეტს გაუკეთებს, მეც იმას წავიყვან.

პირველად ეს ვნახოთ: აღკიბიადღზე

რას ფიქრობთ? ქალაქი აღელვებულა.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ხალხი კი რას ფიქრობს?

დ ი ო ნ ი ს ე

რას უნდა ფიქრობდეს?

¹⁴²⁵ უყვართ, ეჯავრებათ, მაინც სურთ, რომ ჰყავდეთ.

მითხარით, თქვენ თვითონ როგორი აზრის ხართ?

ე ვ რ ი პ ი დ ე

მძულს ის მოქალაქე, რომელიც სამშობლოს

კარგისთვის ზანტია, ცქვიტია ცუდისთვის;

თავისთვის ძლიერი, სხვებისთვის უძლური.

დ ი ო ნ ი ს ე

¹⁴³⁰ კარგია, ღმერთმანი! შენ რა აზრისა ხარ?

ე ს ქ ი ლ ე

ქალაქში ღომები არ უნდა დაზარდო;

თუ გაზარდი, კიდევაც უნდა გაუგონო.

დ ი ო ნ ი ს ე

მფარველო უფალო! მიჭირს გადაწყვეტა.

ერთმა თქვა ბრძნულად და მეორემ გარკვევით.

¹⁴³⁵ მაშ, კიდევ მოგიწევთ აზრების გამოთქმა:

მითხარით, ქალაქის შველაზე რას ფიქრობთ?

ე ვ რ ი პ ი დ ე

ვინმემ კლეოკრიტეს ფრთებად კინესია

მისცეს, რომ ქარებმა ზღვისკენ გააქროლონ...

დ ი ო ნ ი ს ე

რას ვისეირნებდით! რის თქმას აპირებდი?

ე ვ რ ი პ ი დ ე

¹⁴⁴⁰ ... რათა იქ იბრძოლონ გემებზე. სამხარით

ძმარი სულ თვალბზე შეასხან მომხდურებს.

მე ვიცი და მინდა, რომ გითხრათ.

დ ი ო ნ ი ს ე

გვითხარი.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

საეჭვო რაც არის, სანდოდ მივიჩნით,
სანდო კი საეჭვოდ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ეს როგორ? ვერ მივხვდი!

¹⁴⁴⁵ უფრო გასაგებად და ნათლად გვითხარი.

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

მოქალაქეთაგან ვისაც დღეს ენდობით,
იმათ არ ენდოთ და ვისაც არ ენდობით,
იმ ხალხს მიენდეთ და დახსნილნი იქნებით.
ახლა უბედურნი – გაბედნიერდებით,
¹⁴⁵⁰ ყველაფერს უკუღმა თუკი გააკეთებთ.

დ ი ო ნ ი ს ე

ყოჩად, პალამედე, ცბიერო გონებაჲ!
ეს შენ მოიფიქრე თუ კეფისოფონტმა?

ე ვ რ ი პ ი ლ ე

ბეერი მე, სამმარე კი კეფისოფონტმა.

დ ი ო ნ ი ს ე

აბა, შენ რას იტყვი?

ე ს ქ ი ლ ე

¹⁴⁵⁵ ჯერ თქვი, სათავეში
პატიოსნებია?

დ ი ო ნ ი ს ე

როგორ იქნებიან?
ვის მოსწონს ისინი? – მხოლოდ საძაგლები!

ე ს ქ ი ლ ე

რა ჰქნას სახელმწიფომ, თუ ხალხი არა ჰყავს?
რალა გადაარჩენს იმ ქალაქს, რომელსაც
არც გვალა უხდება, არც ტყავი ძვირფასი?

დ ი ო ნ ი ს ე

¹⁴⁶⁰ შენაც მოიფიქრე, თუ გინდა წამოსვლა.

ე ს ქ ი ლ ე

მე იქ კი ვიტყვოდი, აქ არ მსურს რატომღაც.

დ ი ო ნ ი ს ე

არა, ჯერ აქედან ურჩიე რაიმე.

ე ს ქ ი ლ ე

მტრის მიწა საკუთარ მიწად ჩაითვალოს,
ზოლო საკუთარი მტერს უნდა დაეთმოს.
¹⁴⁶⁵ ხსნა ზომალდებშია და არა ხარჯებში.

დ ი ო ნ ი ს ე

მაინც მოსამართლე შეჭამს გადასახადს.

პ ლ უ ტ ო ნ ი

რაო, გადაწყვიტე?

დ ი ო ნ ი ს ე

ასე მოვიქცევი:
„რომელიც გულს უნდა, მეც იმას ავირჩევ“.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

¹⁴⁷⁰ გახსოვდეს ღმერთები, რომელთაც შეჰფიცე,
რომ შინ წამიყვანდი, მე ამომირჩიე!

დ ი ო ნ ი ს ე

„ენამ დაიფიცა“... ესქილეს ავირჩევ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

კაცო საზიზღარო, ეს რა გააკეთე?!

დ ი ო ნ ი ს ე

რა და გამარჯვება ეუბოძე ესქილეს.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

თავი მომჭერი და თვალებშიც მიყურებ?!

დ ი ო ნ ი ს ე

¹⁴⁷⁵ მხარს მაცურებელიც არ გიჭერს, ხომ ხედავ.

ე ვ რ ი პ ი დ ე

რა გელაპარაკო, გარდაცვლილს დამცინი.

დ ი ო ნ ი ს ე

„ვინ იცის, სიცოცხლე იქნებ სიკვდილია“,
წადილი – სადილი, ღვიძლი კი – ღვიძილი!

პ ლ უ ტ ო ნ ი

აბა, დიონისე, შემოდით!

დ ი ო ნ ი ს ე

რა ხდება?

პ ლ უ ტ ო ნ ი

¹⁴⁸⁰ მე გიმასპინძლებით წასვლამდე.

დიონისე

კარგია!

ღმერთმანი, ეს საქმე მე არ მეჯავრება.

შედიან პლუტონის სახლში.

მქსოღოსი

პირველი ნახევარგუნდი

სტრ.

არაერთგზის დაერწმუნდი, რომ

ბედნიერი მაშინ ხარ,

სრულყოფილი გონება

¹⁴⁸⁵ თუ მუდმივად შენთან არის.

გონიერი კაცია, –

კელავ მიწაზე დაბრუნდება,

გაახარებს თავის ქალაქს,

მეგობრებს და ნათესავებს,

¹⁴⁹⁰ რადგან შერჩა ძველი სიბრძნე.

მეორე ნახევარგუნდი

ანტ.

კარგია, რომ სოკრატესთან

არ დაჯდები საღაყბოდ,

მუზებს არ მიატოვებ,

არ უარყოფ არასოდეს

¹⁴⁹⁵ ტრაგედიის ნაწილებს.

ხოლო მაღალფარდოვანი

სიტყვიერი სიტყვიერით

დროის კარგვა არის საქმე

ჭკუანადრძობ კაცისა.

სახლიდან გამოდიან პლუტონი, დიონისე და ესქილე.

პლუტონი

¹⁵⁰⁰ მაშ, გაიხარე, ესქილე, წადი

და დაიხსენი ჩვენი ქალაქი.

კარგად დამოძღვრე, ბრძნულად აღზარდე

უგუნურები, – ბლომად არიან.

(ხანჯალს აძლევს)

ჩემგან კლეოფონტს ეს გადაეცი,

(თოკს გადასცემს)

¹⁵⁰⁵ ეს მიუტანე გადასახადის

ამკრეფებს – მორმექსს და ნიკომაქეს.

(საწამლავიან ჯამს აძლევს)

ეს – არქენომეს. მაგათ უთხარი,

მალე მესტუმრონ, ჩემთან ჩამოსვლას

ნუ აყოვნებენ. თუკი სასწრაფოდ
1510 არ მეწვევიან, აპოლონს ვფიცავ,
უმაღ დაუშანთა; მერმე მივაკრავ
ადიმანტეს და ლევკოლოფესაც
და ჩამოვრეკავ სუყველას ქვევით.

ე ს ქ ი ლ ე

1515 ამას გპირდები. შენ ჩემი ტახტი
სოფოკლეს მიეც, რათა დაიცვას
და შემინახოს, რადგან ოდესმე
დაგიბრუნდებით. ეგ მიმანია
სიბრძნით მეორედ. კარგად გახსოვდეს,
1520 ფრთხილად იყავი, რომ ის თაღლითი,
ის ცრუსიტყვა და მასხარა კაცი
არ დაუფლოს ჩემს ტახტს მზაკერულად
და თვითნებურად ზედ არ დასკუპდეს.

პ ლ უ ტ ო ნ ი

აბა, აანთეთ წმინდა ლამპრები,
1525 მაღლა ასწიეთ, უკან მიჰყვით!
მოსამენინეთ პოეტს მისივე
სიმღერები და საგალობლები!

კ ო რ ი ფ ე ო ს ი

წიადის უფალნო, ჩვენს პოეტს უსურვეთ კეთილი მგზავრობა!
გზები დაულოცეთ, რომლითაც მიადწევს სინათლის ქვეყანას.
1530 ჩვენს ქალაქს ეუსურვებთ სიკეთეს, სიხარულს და ბედნიერებას.
მალე ყოველგვარი უბედურებისგან გაეთავისუფლდებით,
მალე გადაერჩებით სამხედრო ბეგარას! ხოლო კლეოფონტმა
და სხვებმაც, ვისაც სურთ, საკუთარ სამშობლოს მინდვრებში იბრძოლონ!

განმარტებანი

კომედია დაიდგა ფილონიდეს სახელით ძვ. წ. 405 წ. ლენეებზე და კომედოგრაფოსთა ასპარემო-
ბაში მან პირველი ადგილი დაიკავა; მეორე იყო ფრინიქეს "მუზები", ხოლო მესამე – ქლაგონ კომე-
კოსის "კლეოფონტი". არისტოფანეს ამ კომედიას ისეთი დიდი პატივი და მოწონება ხელა წილად,
რომ იგი ხელახლა დაიდგა ან იქვე, ლენეებზე, ან იმავე წლის დიდ დიონისეებზე. ასეთი რამ უძველ-
თესი იყო იმ დროისათვის.

406 წელი უბედური აღმოჩნდა ათენის კულტურული ცხოვრებისათვის. ამ წელს მიყოლებით გარ-
დაიცვალნენ დიდი გრაციკოსები; ეერიპიდე, სოფოკლე და აგათონი. ათენის ლიგურაკურული დიდება
სამხედრო ძლიერების დაეუბნებინათ ერთად კნინდებოდა. თეატრის ღმერთი დიონისე დიდი პოეტის გა-
რეზე დარჩა...

კომპოზიციური თვალსაზრისით "ბაყაყებში" განსაკუთრებით თვალშისაყვება ორი გუნდის არსე-
ბობა. უენაურია, რომ კომედიას სახელი მისცა არა მთავარმა გუნდმა, რომელიც მაყურებელს მიმარ-
თავდა პარაბასისში, არამედ მეორეული მნიშვნელობის გუნდმა, რომლის წუნქცია გაცილებით უფრო
მოკრძალებულია და რომელიც, შესაძლოა, არც კი ჩანდა სცენაზე.

კომედოგრაფოსთან ერთმანეთს დაუპირისპირა ძველი, ძლიერი ათენი და ახალი, დაკნინებული
და დაღუპვის გზაზე დაზღვარი ქალაქი-სახელმწიფო. ძველ, აღმავლობის ეპოქის ათენს განსახიერ-
რებს ესქილე, ხოლო ახალს, დეკადანსის ეპოქისას – ვერიპიდე.

სიესა ამკარად იყოფა სამ ერთმანეთისაგან თითქმის დამოუკიდებელ ნაწილად: 1. დიონისეს მოგ-
ზაურობა ჰადესში (ე. წ. "კატაბასისი"), 2. ზღმწიფენით პოლიტიკური ხასიათის პარაბასისი და 3. ლი-

გერაკურულ-ესთეტიკური ხასიათის ნაწილი: ესქილესა და ვერიპიდეს კამათი საიქიოში გრაციოსის გახგის დასაკაეებლად (ე. წ. "ასპარემობა").

სტრ. 13-14. ფ რ ი ნ ი ქ ე , ლ ი კ ი ს ი , ა მ ი ფ ს ი ა - კომედოგრაფოსი პოეგები, არისგოფანეს მეგოქეები და თანამედროვეები.

სტრ. 22. მიზინება სტამონსზე, წავრძელებულ ვიწროყელან თიხის ან ლითონის ჭურჭელზე, რომელი ძირითადად ლინსიათვის გამოიყენებოდა; სტ ა მ ნ ი ო ს ი ს ძ ე ლ დინისა და თეატრის ღმერთი დიონისე მოხსენიებულია ხუმრობით, "მეესის ძის" ნაყულად.

სტრ. 33. პელოპონესის ომში ათენის მმართველობა იძულებული შეიქნა, ჯარში მონებიე გაეწვია და ამის სახაეელოდ მათთვის აზარობა აღეთქა. სწორედ კომედიის წარმოდგენის წელს არგინუსის კენჭებთან მოპოეებული გამარჯეების შემდეგ აზ ბრძოლაში მონაწილე მონებს თავისუფლება მიენიქებოდა (მდრ. სტრ. 190 და მდრ. სტრ. 693 ან მმდ).

სტრ. 38. კენგაერები, მითოსური ნახევრადცხენ-ნახევრადადამიანები ბერძენთა ამროენებაში უხეშობისა და ეელურობის სიმბოლოს წარმოადგენდნენ.

სტრ. 45-47. დიონისეს თავის ჩეელებზე "ღეთაებრიე" სამოსელზე გადაეყული აქეს პერაკელს გრადიეული სამოსიე, ლომის ტყაეი.

სტრ. 52. " ა ნ დ რ ო მ ე ლ ე " - ვერიპიდეს ერთ-ერთი სახელგანთქმული გრაციელია, რომელიე დაიღვა 412 წ., ე. ი. "ბაყაეების" წარმოდგენამდე შეიღი წლით ადრე. ის ამბავი, რომ ამდენი ხნის შემდეგ დიონისეს პირთ არისგოფანემ ახსენა "ანდრომდე", მიუთითებს იმ შთაბეჭდილების სიძლიერეზე, რე თვის დროზე მოუხლებია ამ გრაციელას.

სტრ. 55. მ ო ლ ო ნ ი , ვერიპიდეს პროტაგონისტი (მთაეარი როლების შემსრულებელი) სქოლოდასკის სიგეით, გოლიათური აღნაგობისა ყოფილა.

სტრ. 72. სტრიქონი ვერიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეევი გრაციელიდან "ენეისი".

სტრ. 73. ი ო ფ ო ნ ტ ი - სოფოკლეს ეაეი; კომედოგრაფოსთა მტკიეებით, მამის დახმარებით ქმნილა გრაციელებს. დიდი პოპულარობით სარგებლობდა თანამედროეეებში. მისი შემოქმედებიდან ჩვენამდე მხოლოდ რამდენიმე უმნიშვნელო ფრაგმენტია მოღწეული. არ არის გამორიყებული, რომ მამა-შეიღის თანამშრომლობის ამბავი კომიკოსთა მიერ მოგონილი ჭორიე იყოს (მდრ. ქეემით, სტრ. 78-79).

სტრ. 83. ა გ ა თ ო ნ - ძეელი საბერძნეთის ერთ-ერთი სახელგანთქმული გრაციოსი პოეტი, რომლის შემოქმედებამეე ჩვენამდე ვერ მოაღწია. არისგოტლეს ცნობით, მას შეუქმნია გრაციელია "ყვაილი" ("ანთოს"), რომელიე აგებული იყო არამითოლოგიურ და არაისგორიულ, გამოკონილ სიუეეგზე. არისგოკრატების დამარცხების შემდეგ აგათონი გაიქეა მაკედონიაში, მეფე არქელაეს კარზე. იხ., აგრეთვე, "ქალები თესმოფორიების დღესასწაულზე", სტრ. 39-265.

სტრ. 86-87. ქ ს ე ო კ ე , სამუალო ნიჭის გრაციოსი პოეტი, კარკინეს ძე, არისგოფანეს ხმორად ჰეაეს ნახსენეი (მდრ. "მრუბლები", 1261-1265; "მშობლები", სტრ. 790-795; "ქალები თესმოფორიების დღესასწაულზე", სტრ. 168). კ ი თ ა ნ გ ე ლ ე - გრაციელოგრაფოსი, რომელზედაეე ჩვენთვის არაფერია ცნობილი.

სტრ. 99 და მმდ. " ე თ ე რ ი - მ ე ე ს ი ს კ ა რ - მ ი დ ა მ ო " - აქაე და შემდგომ სტრიქონებშიე პაროდიული ციტატები ვერიპიდეს შემოქმედებიდან. აქ გრაციოსის ბრალად დდება ნატურალისტური დამდაბლება ("მეესის... კარმიდამო": ვერიპიდეს "მელანიეში", ჩვენამდე მოუღწეეულ გრაციელიაში, ქეონია: "ფიციეე წმინდა ეთერს, მეესის სამყოფელს") და დვარზნილი მანერულობა ("ფურხი ეამისა", მდრ. ვერიპიდეს "ბაკიელი ქალები", სტრ. 888).

სტრ. 101-102. მიზინება ვერიპიდეს "პიპოლიგოსის" ცნობილ სტრიქონზე, რომელიე თავის დროზე ქეეული იყო სოფისტური მოძღერების ლომუნეად. სქოლიასკის მიხედვით, აქ მოყვანილია ნაწყეევი ვერიპიდეს რომელიდაეე სხვა გრაციელიდან.

სტრ. 110-111. იგულისხმება პერაკელს ჰაქსში ჩასვლისა და იქიდან კერბეროსის, ურჩხულისებრი ძაღლის მოგაეების ამბავი. ეს იყო პერაკლეს ერთ-ერთი გმირობა, რომელიე მან ჩაიღინა მეფე ეერისთეესის ბრძანებით.

სტრ. 124. საწამლაეე გამოიყენებოდა ათენში სახელმწიფო დამნაშაეეების დასაყელად; ამგეარი სიკეილით ადესრულა, როგორე ცნობილია, სოკრატე.

სტრ. 139-142. მ ე ნ ი ზ ბ ე - იგულისხმება მოხუცი ქარონი, მკედართა საუფლოს მღაპრული მენაეეე. ძეელი ბერძენის რწმენით, მკედართა სულები აქერონგზე ერთ ობოლად გადაეყაედა ქარონს; ამ წარმოდგენის გამოძახილი იყო ის, რომ მიყვალეულთა თავქეემ ამოუღებდნენ ხოლმე მონეტას. ო რ ო ბ ო ლ ს რომ ამბობს, ამით არისგოფანეს მკედართა საუფლოში ხუმრობით გადააქეს ათენში არსებული ჩეეულება, დემაგოგ კლეოფონგის მიერ შემოღებული ე. წ. დ ი ო ბ ე ლ ი ა , რომლის თანხმადეაე ძე. წ. 410 წლიდან ათენის დარბი მოსახლეობას ორ-ორი ობოლი ურიგებოდა. თ ე მ ე ე - ს ი - ათენის მითიური დამარსებული და მეფე, რომელსაეე ათენელები ხუმრობით მიაწერდნენ ყეეე დანართ რფორმას. აქ, აბაბად, იგულისხმება მითი, რომლის თანახმადეაე თეგეესი ჰაქსში ჩასულა პერსეფონეს მოსატაეებლად.

სტრ. 145 და მმდგ. საიქიო აქ აღწერილია ისე, როგორე ეს გაამრებული იყო ბერძენ მიწათმოქმედთა მისტიკურ რელიგიაში. კერძოდ, სულეთი იყოფა ჯოჯოხეთად (ყოდეილთათვის) და სამოთხედ

(უყოფელთათვის). არც პომეროსის პოემები და არც ბელებერძენ ფილოსოფოსთა უმეტესობის ნაშრომები არ იყნობენ საიქიოს დაყოფას ჯოჯოხეთად და სამოთხედ; საიქიო ერთიანია და მასში არც სამუდამო განჯვარება ცოდვილთათვის და არც სამუდამო ნეტარება უყოფელთათვის.

სტრ. 152. ვ ი ნ ა ე კ ი ნ ე ს ი ა ს ა წ ა ე ლ ა პ ი რ ი ქ ე . . . - როგორც ყოველთვის არის გოფანსთან, აქაც სერიოზულ პასაჟს მოსდევს სახეშარო და დამცინავე სტრიქონები. ამგვამად დაყინვის ობიექტია დიოტირამბიკოსი პოეტი და ნოვატორი მუსიკოსი კ ი ნ ე ს ი ა . პ ი რ ი ქ ე - საომარი სკეჟ. მ ო რ ს ი მ ე - იხ. "შხერები", სტრ. 398 და კომენტარი.

სტრ. 158. მ ი ა რ ე ბ ე ლ ე ბ ი ა ნ უ მ ი ს ტ ე ბ ი - ელვისინის მისგერიების მონაწილენი (მისგერიები იმართებოდა ღებერვსა და პერსეფონეს სპაგოციეუმულ).

სტრ. 159. ვ ი რ ი ე ი თ ა რ ა ვ ა რ ა მ მ ი ა რ ე ბ ა მ ე ? - ანდაზა; მისი შინაარსი უნა: ერთი შრომის და სხვები მხიარულობენ; რადგან ვირი სიმბოშებს დაათრევს და არავითარ მონაწილეობას არ ღებვლობს საბეიო მხიარულებაში (სქოლიასკი).

სტრ. 184. ორიგინალში სამმაგი მისაღმებაა, რომელიც აღებულია აქეოსის საგირული ღრამიდან "ეთონი" (ჩვენამდე არ მოღწეულა). აქ, ალბათ, იგულისხმება, რომ ქარონს, როგორც მოხუცს, ყურს აკლია.

სტრ. 186-187. ლ ე თ ე - დეიწყების მდინარე. ე ი რ ი ს ბ ე წ ე ე ლ ი ვ ა დ ა კ ა ნ ი თ ი მ ი მ ი ნ ე ლ ო ბ ი თ ა დ ი ნ ი მ ნ ე ლ ა ა რ ა რ ს ე ბ ე ლ ა დ გ ლ ს . კ ე რ ბ ე რ ი ე ლ ნ ი - არისგოფანს მერ ხუმრობით მექმნილი ხალხი (ქადესის მეკიდრი ძალის, კერბეროსისა და ოკეანის სანაპიროს დამასახლებელი ხალხის, კომეროვლების სახელთა კონტამინაციით. შტრ. პომეროსი, "ოღისია", 14).

სტრ. 205. ა რ ე ს ა ლ ა მ ი ნ ე ლ ი ა - ორმაგი ამრია: 1. სალაშინელ არაა, ე. ი. მონაწილეობა არ მიუღია სალაშინის სამღვო პროქოლაში (ძე. წ. 480 წ.); 2. უკლი მენიხე და მღვოსანია (კუნულ სალაშინის მეკიდრნი ქარგი მღვოსანები იყვნენ).

სტრ. 209. საეარაულო, რომ ბაყაყების გუნდი სიმღერებს სენის მიღმა ასრულებდა და უხილავი იყო მყურებლისათვის. შესაძლოა, რომ სენამაც არც მსახიობები ჩანდნენ და მთელი მოქმედება 269-ე სტრიქონამდე სენის მიღმა მიმდინარეობდა.

სტრ. 215. ნ ი ს ე უ რ ა ლ ე თ ა ე ბ ა - გადმოყევის თანახმად, დიონისე დაბადა და აღიზარდა ნისაშე (მთაა თრაკიამი; შტრ. პომეროსი, "ილიადა", სტრ. 133).

სტრ. 127 და მმდგ. კ ა ო ბ ი ("ლიმანი") ეწოდებოდა ათენის ერთ-ერთ უბანს, რომელიც განლაგებული იყო დიონისეს თეატრისა და ილიოსს შორის. აქ იყო დიონისეს ბეული კაბარი, ღუნონი, რომელიც იღებოდა მხოლოდ 12 ანთესტერიონს (თებერვალში); შტრ. თუკიდიდე, 15. ქ ო თ ო ს ი დ ლ ე ს ა ს წ ა ე ლ ე ბ ი - ანთესტერიების (ყვავილთა მემისს) მესამე დღე. პირველ დღეს ეწოდებოდა "პითონიგია" ("კასრის გახსნა") და იგი ახალ ღვინოს მემომბდა; მეორე დღე იყო "ქოეს" ("მეღამეები"); ამ დღეს ეწეობოდა ღვინის მემომბ და მეჭობრი სმამი (იხ. "ქარბელეტი"; სტრ. 961, 1000 და მმდგ. 1198 და მმდგ.). მესამე დღეს, როგორც ათენშივე, ეწეობოდა "ქოთინის დღესასწაულები"; ამ დღეს წინა დღის ნათვრალევი ხალხი ქერმეს უძღვნიდა მოხარული ბოსტნეულით სასუე ქოთინებს.

სტრ. 230 და მმდ. ბაყაყებს მიანიშნა, რომ მათი სიმღერა მოსწონდა მუმებს (იგულისხმება ბერძნულ წარმოდგენების ის ვარიანტი, რომლის მიხედვითაც მუმები თავდაპირველად ნაკადულის ნიშნები იყვნენ), პ ა ნ ს (გუის ღვთაებას, რომელსაც მიწერებოდა სალაშურის გამოკონება) და ა პ ო - ლ ო ნ ს , მუსიკის ღმერთს.

სტრ. 293. ე მ პ ე ს ა - მრავალსახიანი ურჩხული; ბერძნული მღაპრები მას მიიჩნევენდნენ სისლიონ ვამპირად, რომლებიც ადამიანებს დასამინებლად მოუგებანა ქეკეტემ (შტრ. "ქალები სახალხო კრებაზე", სტრ. 1056).

სტრ. 297. არისგოფანსთან სენურს ილუმის დარღვევის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო ნათელი ნიმუში. დიონისე, კომენტარის პერსონაჟი, მთელს ორქესტრს ედაბრუნებს და სამუდამად მოუხმობს ღმერთ დიონისეს (ე. ი. "თაიგის") ქერმეს, რომელიც ამფითეატრის პირველ რიგში იჯდა მისთვის საუციალურად განკუთვნილ საეარბელზე. საეარბელმა წარწერთი "ეკუთენის დიონისეს ქერმეს" ჩვენს დღებამდე მოაღწია.

სტრ. 303-304. მსახიობმა პ ე გ ე ლ ო ქ ე მ , რომელიც ვერაიიდეს "ორგესემი" მთავარ როლს თამაშობდა, "წყნარი მღვის" ნაყულად ("გალენ ") წარმოთქვა "სინდიოვალა" ("გალენ"). მეუღლმა გამოიწვია მახელოს არასწორმა დასმამ; ორიგინალში განხორციელებული კადაბურის გადმოყემა ნაწილობრივ ეკიდებს: „მღვა და ისევ და... მგენარლა" ნაყულად „მღვა ისევ დაწყნარდა“-ს).

სტრ. 316. ი ა ე ქ ო ს ი - ღვთაება, რომელშიც პერსონიფიცირებული იყო დიონისეს შველულები; პროცესია აგორადან გადიოდა და მიემართებოდა ელვისინისაკენ, სადაც სალაშოსთვის ჩადიდონენ; ამ დროისათვის უკვე ყველას ანთებული ჰქონდა ჩირაღდანი.

სტრ. 357. კ რ ა ტ ი ნ ე - იხ. "შხერები", სტრ. 396 და შესაბამისი კომენტარი. არისგოფანე განუწყვეტლივ დასიონდა მას სიყოფილემი და ასევე განუწყვეტლივ განადიდებდა მას სიყვდილის მეგდეუ. " ს ა რ ი ს მ ქ ა მ ე ლ ი " სინამდელიმე დიონისეს ეპითეტი იყო.

სტრ. 362-364. ლაკედემონელთაგან დეკელას დაყრობის შემდეგ (413 წ.) ათენელებმა საეყსიორტო და საიმპორტო საქონელს მათი საერთო ღირებულების მეოყევის გლო ბაჟი დაადეს (თუკიდიდე, 24). ე გ ო ნ ა - კუნძული, რომელიც ათენს ეკუთვნოდა, მაგრამ პელოპონესთან ახლოს მდებარეობდა და მოსახერხებელი იყო კონტრაბანდისტებისათვის. გადმოყევის მიხედვით, არისგოფანეს

მაშისაგან სამემკვიდრეოდ დარჩენია ნაკვეთი ამ კუნძულზე. თორიკიონი - როგორც ჩანს, გადასახადის ამკრები ყოფილა, რომელიც ბოროტად იყენებდა თავის თანამდებობას. ეპიდაქროსი - არკოლისის ქალაქი, სპარტელთა მოკავშირე. ამ ქალაქის სახელგანთქმული თეატრი აგებულია მოგვიანებით, ძვ. წ. საუკუნეში.

სგრ. 366. იგულისხმება პოეტიკინესია.

სგრ. 367-368. იგულისხმება დემაგოგი ავიროსი, რომელსაც სახალხო კრებაზე, თითქოსდა ეკონომიის თვალსაზრისით, წამოუყენებია წინადადება კომედოგრაფოსებისათვის პონორარის შემცირების თაობაზე.

სგრ. 400. მანძილი ათენსა და ელექსინს შორის 100 სტადიონს (18,5 კმ) შეადგენდა.

სგრ. 416 და შმდგ. ეს მოკლე სიღმურა-მპირები გვაგონებენ იმ არქაულ სახუმარო და ინექტიურ სიმღერებს, რომლებთანაც, არისტოტელეს ცნობით, დემადგომის აღმოუცნა ძველი კომედია, როგორც ლიტერატურული განრი. აქ ქე ლე მე, ათენის დემოკრატიის რადიკალური ფრთის ერთ-ერთი ლიდერი არათენური წარმომობისა იყო. შეიღწა მღე არ იყო ჩაწერილი არც ერთ ფრაგმანტში, ფაქტობრივად, არ ითვლებოდა ათენელად. მე ე მ ი ც ე ა ბ ე ბ ე ლ ე ბ ი - იგულისხმებიან ცოცხლები, სააქაოს მკვიდრი. სგრ. 428-429. სინამდვილეში უმდიდრესი მოქალაქის, კალიას მამას პიპონიკე ერქვა.

სგრ. 441. ქალღმერთი - იგულისხმება პერსეფონე.

სგრ. 470-471. სტიქსი და კოკიტოსი - საიქიოს მდინარეები.

სგრ. 473. ექიდნა - მბაპრული ნახევრადღია-ნახევრადგველი, კერებროსისა და სხვა უჩხულთა მშობელი.

სგრ. 474-475. გარგესოელი მურენა - მგაცხებილი თევზია, გამოიყენებოდა საჭმელად.

სგრ. 477. გორგონების გითრასის (ატიკის ერთ-ერთი დემა იყო) მკვიდრებად მოხსენიება არისტოფანეს გესლიანი ხუმრობის ერთ-ერთი ნიმუშია.

სგრ. 478. საიქიოს მრისხანე გამკითხავი ეაკეს, რომელიც აქ უბრალო მონადაა წარმოდგენილი, მთელი ეს მონოლოგი ვერაძილესეული მონოლოგების აშკარა პაროდიას წარმოადგენს.

სგრ. 479. "მოიხმე უფალი" ... - მდამის მეწირვის ჩვეულებრივი ფორმულიდან: "ყველაფერი მზადაა. მოიხმე უფალი".

სგრ. 501. მელიტელი ავაშაკი - იგულისხმება კალია (სგრ. 428). მელიტე - ატიკის ერთ-ერთი დემა, საიდანაც იყო წარმოშობით კალია.

სგრ. 519-520. ქსანთია, როგორც ცუდად აღზრდილი კაცი, საღამს უთელის მოცეკვავე ქალებს და არა დიასახლისს, როგორც ამას ძველი ჩვეულება და მრდილობის ნორმები მოითხოვდა.

სგრ. 351. ალქმენე - პერაკლეს დედა, მესის ერთ-ერთი მუელები.

სგრ. 541. თერამენე - ელოპონების ომის ბოლო წლების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი სახელმწიფო მოღვაწე ათენში, ცნობილი იყო, როგორც გამჭრიახი, მოხერხებული, მაგრამ უპრინციპო პოლიტიკოსი. არგინუსის კუნძულებთან მოპოვებული გამარჯვების შემდეგ ათენელთა ფლოტი დაუდგენა ლაკედემონელთა ხომალდებს; თერამენეს დაეუბლა, წყლიდან ამოკრიფა გარდაცვლილ მემარათა გვაემები, მაგრამ ამოვარდნილმა ქარიშხალმა არ მისცა ამის საშუალება. სასჯელისათვის რომ თავი აერღებინა, თერამენემ თვითონ აღძრა სასამართლო საქმე დანარჩენი სტრატეგოსების მიმართ და ბრალი დასდო მათ რელიგიური ადათ-წესების დარღვევაში. სტრატეგოსები დაისაჯნენ, ხოლო ექვს მათგანს (ბრწყინვალე გამარჯვების მიუხედავად!) გარდაცვლილთა მღვამე (ე. ი. დაუკრძალავად) დატოვების გზო სიკვდილი მიესაჯათ.

სგრ. 549 და შმდგ. ბერძენთა საყვარელი გმირი ქერაკელი ცნობილი იყო, როგორც დიდი გურმანი და ღორმუცელი.

სგრ. 569-570. კლეონი და პიპერბოლე, "ბაყაყების" დაღმის დროისათვის დიდი ხნის გარდაცვლილი პოლიტიკური მოღვაწეები (პირველი 422 წ. გარდაიცვალა, მეორე - 411 წ.), საიქიომი გამყიდველთა და მეფუნჯეკეთა დამსუვლად აქცია შეუბრალებელმა არისტოფანემ.

სგრ. 608. დიტიასი, სქებლია, პარდოქასი - ბარბაროსული სახელებია.

სგრ. 623-625. თუ წამებისას მონა დასახიზრდებოდა, პატრონს აუნამდარდებოდა მაგერიალური მარაღი. ძველ მოსამართლეთა დღმობრები ჩვეულების მიხედვით, ჩვენებები მონათებან მიიღებოდა სასტიკი წამების პირობებში. "სულგრძელი" ქსანთია, როგორც "კეთილშობილი" ბატონი, არ მოითხოვს მაგერიალურ ანამდარდებას.

სგრ. 650-651. ათენის მახლობელ დომემაში პერაკლეს საპატიველად ეწყობოდა დღესასწაული "დომემაში". ომის გამო ვეიში კარგახანია არ ჩატარებულა. ეს (და არა ეაკეს მწარე დარტყმები) ადლებებს თითქოსდა ქსანთია-პერაკლეს).

სგრ. 661. ლექსი ეკუთვნის არა VI ს-ის ს. პოეტს პიპონაქეს, არამედ მის თანამედროვე ანანიოსს. რა არის ის - კომედოგრაფოსის მსგეომა? თუ დიონისეს დაუბნელა გონება ტკივილმა? ამ უკანასკნელ კითხვას პასუხს სცემს სქოლიოსიც, რომელიც წერს: "ისე ეგნებში მონათებან მიიღებოდა სასტიკი წამების პირობებში. "სულგრძელი" ქსანთია, როგორც "კეთილშობილი" ბატონი, არ მოითხოვს მაგერიალურ ანამდარდებას.

სგრ. 664. "რომელსაც გიპყრიან" ... - ნაწყვეტი სოფოკლეს ჩვენამდე მოღწეული გრაგელიდან "ლაოკონი".

სტრ. 679 და მშდგ. კ ლ ე ო ფ ო ნ ტ ი - დემოკრატია რადიკალური ფრთის ერთ-ერთი ლიდერი, რომლის ლევიმი იყო " ო მ ი ბ ო ლ ო მ დ ე უ ". ლეღით თრაკიელს ბრალი დაელო უცხოეთსლობასა და სამოქალაქო უფლებათა უკანონო მითვისებაში. "ბაყაყების" წარმოდგენიდან ერთი წლის შემდეგ ოქდაათი ოლიგარქის ბაგოზისას, იგი სიკვდილით აღისაჯა.

სტრ. 710 და მშდგ. კ ლ ი გ ე ნ ე , როგორც ჩანს, რადიკალური დემოკრატიის კიდევ ერთი წარმომადგენელი ყოფილა. როგორც რადიკალთა უმრავლესობა (კლეონი, პიპერბოლე და სხვ.). ისიც ხელოვნათა წრიდან ყოფილა. ალბათ, ამიტომ უწოდებს მას კომედიამ "შექისეს".

სტრ. 713. კ ი მ ო ლ ო ს ი (კოლადების ერთ-ერთი კუნძული იყო) მოიპოვებოდა ნაგრიებით მდიდარი თუთქი, რომელსაც ბერძნები სანანს ნაყელად ხმარობდნენ.

სტრ. 718-731. რადიკალური დემოკრატიის ლიდერებს არისტოფანე ახალ მონეგებს ადარებს, რომლებშიც მეტი წილი სპილენძი იყო შერეული.

სტრ. 791. კ ლ ი დ ე მ ი ნ ე - ერთ-ერთი ძველი კომენტატორის აზრით, სოფოკლეს მსახიობი. სხვა კომენტატორის ვარაუდით, სოფოკლეს ერთ-ერთი ვაჟი.

სტრ. 792. მ ე ო რ ე დ ("უფედროსი") და ჯ დ ო მ ა . . . - უფედროსად იწოდებოდა პარტნიორი, რომელიც მეჯობში გამარჯვებულს უნდა შეერქნებოდა (მდრ. პროფესიულ კრემი არსებული ტერმინი "სარემერეო ჩემპიონი").

სტრ. 807. მინიმუმბა ვერსიაზე, რომლის თანახმადაც სიოცხლის ბოლოს ესქილეს განხეთქილება მოუხდა ათენელებთან და სიცილიაში გაემგზავრა; აქვე, ქალაქ გელაში გარდაიცვალა იგი 456 წელს.

სტრ. 840. ეერიპიდეს შემოქმედებიდან აღებული სტრიქონია; ოღონდ გრაგიკოსთან ყოფილა „მღვის ქალღმერთის“.

სტრ. 847. შაეი ფერის მსხვერპლს მიწის წადის ღმერთებს წირავენ.

სტრ. 850. ეერიპიდეს ტრაგედიაში "ეოლე" მბაღის სარეუელს იმარტება.

სტრ. 863-864. "ეოლე", "ქელეზი", "მელაგრე", "ტელეუმი" - ეერიპიდეს ჩვენამდე მოღწეული ტრაგედიებია. ეს ჩამოთვალა კიდევ ერთხელ ადასტურებს, რომ უფლაფერი, რაც გადარჩა დიდი გრაგიკოსის შემოქმედებიდან, გადარჩა შემოსხვევით და არა საუკეთესოთა შერჩევასა და შენახვის გზით. ეერიპიდეს საუკეთესო ქმნილებანი, შესაძლოა, უკვე სამუდამოდ, შთანთქმავდა იფიკლესი ამოუცხებელმა წყვილიაშმა.

სტრ. 886-887. ეს ლოცვა ფრიად დამახასიათებელია ესქილესათვის. იგი წარმოშობით ელეუსინიდან იყო და მოუხმობს ღმერთებს, რომლის მისტერებსაც უკვეკლად უღრმესი გაეღენა აქით მოხდენილი მის ტრაგედიებზე. ი ე უ მ ა ლ ე ბ ა - იგულისხმება მისტერიები.

სტრ. 889 და მშდგ. არისტოფანეს ეერიპიდეს ფორმალრად ათიგმშიუღებს ბრალს; მდრ. "ქალეზი თესმოფორიების დღესასწაულზე", სტრ. 451. გ ა გ ე ბ ა („ეს ნესის", იგივეა, რაც „ეს ნესის") - ამ ცნებას ეერიპიდე წამდაუწუმ ხმარობდა. იმ. მაგალითად, "პიპოლიგოსი", სტრ. 1605; "ტროელი ქალეზი", 669; "მავერბუელი", სტრ. 203 ა. ა. მ.

სტრ. 910. ფ რ ი ნ ი ქ ე - ეერიპიდეს მხედველობაში ჰყავს ესქილეს უფროსი თანამედროვე (მე. წ. დაახლ. 540 დაახლ. 470) ტრაგიკოსი, თესპისთან ერთად ტრაგედის ხელოვნების ერთ-ერთი დამაარსებელი, "ფინიკიელი ქალეზისა" და "მელეგოსის" ავტორი. ეერიპიდეს პირით აქ აღწერილია ტრაგედის უძველესი ფორმა: მასში გამოდიოდა ერთადერთი მსახიობი, რომელსაც, შესაძლოა, სიგყავს არ ეძლეოდა. მთავარი როლი მინიჭებული ჰქონდა გუნდს, რომელიც სიმღერებს მღეროდა (შესაძლებელია, მართლაც ო თ ხ სიმღერას, როგორც ამას სტრ. 995 ამტკიცებს).

სტრ. 931. ეერიპიდეს პაროდია; მდრ. "პიპოლიგოსი", სტრ. 375.

სტრ. 932. მ ა ე ე ლ ა - მ ა მ ა დ ა (პიპალექტრ რნ) - ხომალდის ემბლემა ყოფილა ესქილეს ჩვენამდე მოღწეული ტრაგედიაში "მირმიდონელები"; მდრ. "შმილობა", სტრ. 1177.

სტრ. 934. ე რ ი ქ ს ი ს ი - უენიბა პირია; სქოლიასტის მტკიცებით, მახინჯი და აუტანელი ვინმე ყოფილა.

სტრ. 944. კ ე ფ ი ს ო ფ ო ნ ტ ი - თუ ამ პასაჟით ვიმსჯელებთ (იხ. აგრეთვე სტრ. 1408; 1452 და ფრაგმ. 580), ეერიპიდეს მეგობარი და თანამშრომელი, ერთ-ერთი ძველი კომენტატორის აზრით კი მისი ნიჭიერი მონა ყოფილა.

სტრ. 946-947. ეერიპიდეს ტრაგედიები, როგორც წესი, ასე იწყებოდა: გმირი გამოცხადებულა ამბობს, თუ ეინ არის იგი და სად ხდება მოქმედება. მდრ. "ქეკება", "ფინიკიელი ქალეზი", "მავერბუელი", "ორესტე", "იფიგენია ტაურისში" და სხვ.

სტრ. 953. მინიმუმბა ეერიპიდესა და რადიკალური დემოკრატიის ლიდერთა შორის ჩამოყარდნილ უთანხმოებაზე, რომლის გამოც ტრაგიკოსმა სიოცხლის ბოლოს დატოვა ათენი და დასახლდა მაკედონიაში, მეფე არქელაოსის კარზე.

სტრ. 963. კ ი კ ე ნ ე და მ ე მ ნ ო ნ ი - აქილესის მიერ მოკლული, ტროას ომის მონაწილე ღმერთად იგმირება. მემნონის ეძღვნებოდა ესქილეს ჩვენამდე მოღწეული ტრაგედია.

სტრ. 965-967. პერსონაჟი ეერიპიდეს აზრით, ესქილეს პატივისმცემლები უხეში და უკუგონო ხალხია: ფ ო რ მ ი ს ო ს ი - წვერიანი და უხეში შესახელობის დემაგოგი; მ ე გ ე ნ ე ტ ე მ ა ნ ე ს ი - ვიღაც განათლებული მონა (მანესი მონის სახელი იყო). სამაგიეროდ, ეერიპიდეს მოსწავლეები არიან: ახალგაზრდა ა რ ი ს ტ ო კ რ ა ტ ე , სოფისტ თრასიმაქეს პატივისმცემელი კ ლ ი გ ო ფ ო ნ ტ ი და მემოსხენებული თ ე რ ა მ ე ნ ე .

სტრ. 992. როგორც სქოლიასი გვემოწმება, ასე იწყებოდა ესქილეს "მირმიდონელები". გუნდი ამ სიგყებით მიმართავდა აქილევსს, რომელიც მდუმარედ შეპყრებდა გროელთა წარმატებებსა და აქაველთა ხოცვა-ჯილეტას.

სტრ. 995. სარაბენი მინდვრის ბოლოს დარგული იყო ფინიშის მუწყებელი მეთისხილის ხეები.

სტრ. 999. ჩ ა მ ო ხ ს ე ნ ი ა ლ ქ ე ბ ი . . . - იგივე მეტაფორა გამოყენებული აქვს ევრიპი-დეს: "მელა", სტრ. 523-526; მღრ., აგრეთვე, "მხედრები", სტრ. 432.

სტრ. 1017. მაშაივი აიანგის ფარზე ხარის ცაყვი შეიღვმის იყო ვადაკრული. იხ. "ილიადა", , სტრ. 220.

სტრ. 1021-1025. იგულისხმება ესქილეს ტრაგედია "შეიღნი თებეს წინააღმდეგ", რომელიც ძველ დროში განთქმული იყო, როგორც უბრალოდ ნიშნული საბრძოლო პეროიკისა და პატრიოტიზმისა; პელოპონესის ომში თებე ათენის მოწინააღმდეგეთა ბანაკს ეკუთვნოდა. " ს ქ ა რ ს ე ლ ე ბ ი " ესქილემ მიუძღვნა თანვლთა მიერ საღამინში მოპოვებულ გამარჯვებას; მოქმედება ხდებოდა არა გამარჯვებულ საბერძნეთში, არამედ დამარცხებულ სპარსეთში.

სტრ. 1031-1034. ო რ ფ ე ე ს ი ლ ა მ უ ს ე ო ს ი - ღიდი ლეგენდარული პოეტები. პირველის სახელს უკავშირდება პ. წ. "ორგონელი იდუმალბანი", რომელიც ათენის ხასიათის უახლოვდებოდა ელვისინის მისტერიებს. ჯ. ს. ი. ე. - ბე. წ. - სს. ღიდი ბერძენი პოეტი, ავტორი პოემებისა "სამუშაონი და ღლენი" და "თოგონია".

სტრ. 1036. პ ა ნ ტ ა ე ლ ე - არისტოფანეს თანამედროვე დითირამბიკოსი პოეტი.

სტრ. 1039. ლ ა მ ა ქ ე - მხედართმთავარი, რომელიც სიცილიის ექსპედიციის დროს დაიღუპა.

სტრ. 1040-1041. პ ა ტ რ ო ქ ლ ე ლ ა ტ ე ე რ ე - ტროას ომის ლეგენდარული მონაწილენი, გმი-რები "ილიადისა" და ესქილეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიებისა.

სტრ. 1043-1044. ფ ე დ რ ა ლ ს თ ე ნ ე ბ ა - ევრიპიდეს ტრაგედიათა ("პიოლიტოსი" და "სთე-ნებეა") პერსონაჟები, რომლებზეც, როცა მათი სიყვარული უარყვეს, ბრალი დასდეს ჭაბუკებს პიო-ლიტოსსა და ბელეროფონს. ფედრა პიოლიტოსის დედინაცალი იყო, ხოლო სთენებეა ბელერო-ფონგის მასპინძელი; ამ ქალებმა დაარღვიეს უმადლესი ეთიკის ნორმები... შეყვარებული დედაკაცის სახე მართლაც მუღებელია ესქილეს პეროიკული შემოქმედებისათვის.

სტრ. 1048. ანტილოკია ევრიპიდეს ოჯახურ უთანხმოებაზე.

სტრ. 1056-1057. ლ ი კ ა ბ ე ტ ე ლ ა პ ა რ ნ ა ს ო ს ი - მთებია საბერძნეთში.

სტრ. 1065. ტ რ ი ე რ ა რ ქ ი - მდიდარი მოქალაქე, რომელიც ვალდებული იყო საკუთარი თან-ხებით აღჭურვა ხომალდი (ტრიერი).

სტრ. 1079. ლ ა მ მ ლ გ. მ ა ჭ ა ნ კ ლ ე ბ ი - მაგალითად, ფედრას ძიძა ევრიპიდეს "პიოლიტოსში". ტ ა ძ ა რ შ ი მ შ ო ბ ი ა რ ე ნ ი - იგულისხმება ქერუმი ქალი აუგე (ჩვენამდე მოუღწეველი ტრა-გედია "აუგე"), რომელმაც, პერაკელსაგან დაორსულებულმა თავისი ძე გულფე ათენას გააძარცა შვა, რაც ყველა ბერძენისათვის უდიდეს მკრეხელობად ითვლებოდა; მ ძ ე ბ ი ს ლ ა რ ე ე ლ ს შ ი - ა რ ე ბ უ ლ ე - ევრიპიდეს "ეოლემი" წარმოდგენილი იყო ინესტური სიყვარული ეოლეს შვილე-ბისა; ასულის, კანაკის და მისი ძმისა, მაკარუსი; ეს ამბავი რომ გაიგო, მამამ ქალმშობელს მახვილი გაუგზავნა, რომლითაც მან თავი მოიკლა; ამავე მახვილით აღესრულა მაკარე. "ჩენი სიყოცხლე სი-ყოცხლეა?" - ასეთ კითხვას სვამს მელანია (ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედია "მელანია"); ასეთივე აზრი გვხვდება "პოლიდეშიც" (ფრაგმ. 7).

სტრ. 1124-1176. " ო რ ე ს ტ ე ა " - ესქილეს ტრილოგია. მის მეორე ნაწილში, რომელსაც "ქოფო-რები" ეწოდება, ო რ ე ს ტ ე მ ინ ბრუნდება, რათა შური იძიოს დედაზე; იგი სიგყვას წარმოთქვამს მამის საფლამზე. სხვათა შორის, "ქოფორების" დასაწყისის რამდენიმე სტრიქონი დაკარგულია და მათი აღდგენა სწორედ არისტოფანეს ამ კომედიის მიხედვით ხერხდება. პ ე რ მ ე ს წ ი ა ლ ი ს ა (,,ქერმე ქონი") - ამ სიგყვისა და მთელი ამ პასაჟის ჭეშმარიტი აზრის გასაგებად დაინტერესებულ მკითხველს შეუძლია ნახოს ს. მამონის წიგნი "ბერძნული ეტიკები" (პარიზი, 1919, გვ. 376 და მშგ.).

სტრ. 1182. ასე იწყებოდა ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედია "ანტიგონე".

სტრ. 1196. ე რ ა ს ი ნ ი ე - ერთი იმ ექვს სტრაგეგოსთაგან, რომლებიც არგინუსის კუნძულზე მოპოვებული გამარჯვების შემდეგ სიკვდილით დასაჯეს სახალხო კრების გადაწყვეტილების თა-ნახმად. დიონისეს აქ უნდა თქვას, რომ თიდიოსისათვის უჭირბესი იყო ამ სტრაგეგოსთა ბედი გაე-მარჯვებინა, ვიდრე უხელური ყოფილიყო მთელი თავისი სიყოცხლის განმავლობაში.

სტრ. 1206 და მშგ. პროლოგი ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიისა "არქელაოსი", რო-მელიც დაწერილი ყოფილა არგოსის ორბოცდაათი ასულის ამბავზე; ისინი გამოექცნენ ეგეაპოსის ვაჟებს, რათა თავი აერიდებინათ ინესტური ქორწინებისათვის (ბიძამკალი იყვნენ).

სტრ. 1211 და მშგ. პროლოგი ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიისა "პიუსიპილე", რო-მელშიც აღწერილი ყოფილა დიონისური მსვლელობა.

სტრ. 1217. პროლოგი ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიისა "სთენებეა".

სტრ. 1225 და მშგ. პროლოგი ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიისა "ფრიქსე".

სტრ. 1232 და მშგ. პროლოგი ტრაგედიისა "იფიგენია ტავრისში".

სტრ. 1240 და მშგ. პროლოგი ევრიპიდეს ჩვენამდე მოუღწეველი ტრაგედიისა "მელეაგრე".

სტრ. 1244. პროლოგი ვერიპილეს ჩვენამდე მოუღწეველი გრაგელიისა "შელანიპე". დიონისემ დროულად შეაწყვეტინა ვერიპილეს სიტყვა, რადგან ამ პროლოგის აგებულება (ჩვენამდე რამდენიმე ფრაგმენტმა მოაღწია) განსხვავდება იმ შაბლონისაგან, რომელმაც აგებულია მთელი ეს ეპიქოდი.

სტრ. 1285-1260. ზოგიერთი მეცნიერის აზრით, ითვლება ინტერპოლიციად; მართლაც, გუნდს ორგმის იმეორებს ერთსა და იმავეს, თანაც ვერიპილეს რეპლიკა უპასუხებს სწორედ სტრ. 1256-ს.

სტრ. 1246 და შემდგ. ნაწყვეტები ესქილეს გრაგელიებიდან, კომიზმის მისაღწევად გაერთიანებული რეფერენტი. „უაჰ, რა ტანჯავა! რად არ გვეშეულები?“

სტრ. 1285 და შემდგ. კვლავ ნაწყვეტები ესქილეს გრაგელიებიდან, კომიზმის მისაღწევად გაერთიანებული შინაარსისაგან დაკლილი სიტყვებით: "გოფლაგოთრაგოფლაგოთრაგ".

სტრ. 1296. ცნობილია, რომ ესქილე მართონში იბრძოდა. შესაძლოა, ვარაუდობს დიონისე, იქ გაიგონა მან ეს ბარბაროსული სახელი.

სტრ. 1299. იხ. სტრ. 910 და შესაბამისი კომენტარი.

სტრ. 1302. მ ე ლ ე გ ე - უნიჭო გრაგიკოსი, შემდგომში სოკრატეს ბრალდებული, კალიას მინიონი.

სტრ. 1308. ამ სტრიქონს ორმაგი აზრი აქვს (არისგოფანე ხშირად მიმართავს მსგავს კონნოტაციას): 1. ვერიპილეს მუშას არაფერი აქვს საერთო ლესბოსურ პოემისთან, ე. ი. გერანდრესთან, რომელსაც დიდ პატივს სცემდა ესქილე; 2. (ირონიულად, მუშის როლის განმარტოვებელი მიშველი მსახიობის მიმართ) მას არ ძალუძს ლესბოსური სიყვარული, რომელიც მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი გარყვნილებით იყო სახელგანთქმული (მღრ. "კრამანები", სტრ. 1346; "ქალები სახალხო კრებაზე", სტრ. 920).

სტრ. 1309 და შემდგ. პაროლია ვერიპილეს მანერულობასა და მუსიკალურ კომპოზიციამ; ვერიპილეს სხვადასხვა გრაგელიიდან ამოღებული ნაწყვეტები უამროდა დაკავშირებული, თუმცა კი სპეციალურადაა ერთმანეთის მიყოლებით პროპოზიციამდებული და ბუფონადურ-კომიკური ასაყები. ასევეა გაკეთებული სტრ. 1331-1363 " მ ო ნ ო დ ი ა ", ერთი მსახიობის არია, რომელიც ვერიპილეს ინოვაციასაა.

სტრ. 1378. მთელი შემდგომი სცენა აგებულია მეგაფორის მეგარიალიზმის მეგად თავისებურ პოეტურ ხერხზე. პოეტები "წონიან" ლექსებს და სტრიქონებს "სიმძიმის", ე. ი. მნიშვნელობის მიხედვით. ქვემოთ ციტირებულია სტრიქონები ვერიპილესა და ესქილეს სხვადასხვა გრაგელიიდან: სტრ. 1382 - ვერიპილეს "შედას" დასაწყისი; სტრ. 1383 - ესქილეს "ფილოტეტეტიდანა"; სტრ. 1402 - ვერიპილეს "მელეაგრედან"; სტრ. 1403 - ესქილეს "გლაკედან".

სტრ. 1383. ს კ ე რ ქ ი ო ს ი - მდინარე თესალიამი.

სტრ. 1400. ძველი ბერძენები სამი კამათით თამაშობდნენ.

სტრ. 1422. ა ლ კ ი ბ ი ა ლ ე - ათენის პოლიტიკური მოღვაწე, თავისი აფორიაქებული და მღელვარე დროის ერთ-ერთი ყველაზე უფრო კოლორიტული ფიგურა, ბრწყინვალე მხედრობითაგარი, რომელიც არაერთგზის იცულება პოლიტიკურ პოზიციას. მიაგოვა ათენი და მგრის მხარეზე გადაედა, იბრძოდა სპარტელებთან ერთად; კვლავ დაბრუნდა ათენში... "ბაყაყების" დადგიდან მცირე ხნის შემდეგ მოკლეს.

სტრ. 1451. პ ა ლ ა მ ე ლ ე - მითოსური გამოგონებული; მისი სახელი საზოგადო გახდა და აღნიშნავდა მოხერხებულ და გამჭრიახ კაცს.

სტრ. 1463-1465. ესქილე იმეორებს პერიკლეს ანდერძს, რომელშიც ნათქვამი იყო, რომ ათენელებმა ყურადღება არ უნდა მიაქციონ მგრის მიერ აგიკის აოხრებისა და თავად უნდა გააგრძელონ ქელონისის იაერაქმნა; რადგან სპარტელებისათვის მიწა ყველაფერია, ხოლო ათენელებს რჩებათ ძალაუფლება მღვამე. ესქილეს უნდა, თქვას, რომ ათენის სიმდიდრის წყარო მღვამე ბაგონობაა, ხოლო ღარიბთათვის, მოსამართლეთათვის და ა. შ. ფულის დარიცხვა უსარგებლო და გაუმართლებელი ხარჯია, რაც ხელს უშლის ფლორის აღდგენასა და გაძლიერებას.

სტრ. 1471. " ე ნ ა მ და ი ფ ი კ ა " - ვერიპილეს პაროლია. როგორც წესი, "ბაყაყებში" ვერიპილეს "ლეთისმგობი" და "უზნეო" გამოინათქვამები საბოლოოდ ბუმერანგივით მასვე უბრუნდებიან და მისთვისვე მოაქვთ ზიანი ამ უსასებო.

სტრ. 1491. კომედის ბოლოში სოკრატეს ხსენება კრავს ადრევე დასახულ კვანძს, რომელსაც ხსნიან, ერთის მხრივ, რაციონალისტური პოემის შემოქმედი, "სცენის ფილოსოფოსი" ვერიპილე და, მეორეს მხრივ, რაციონალისტური ფილოსოფიის ფუძემდებელი, ანტიკური სამყაროს ყველაზე უფრო კოლორიტული ფიგურა ს ო კ რ ა ტ ე .

სტრ. 1506. ნ ი კ ო მ ა ქ ე - 410 წ. კანონთა უნიფიკაციისათვის შექმნილი კომისიის წევრი; კომისიის მუშაობა დიდხანს გაგრძელდა, შესაძლოა, ნიკომაქის ანგარების გამოც. ა ღ მ ა ნ გ ე - ალკიბიადეს მეგობარი. მ ი რ მ ე ქ ს ა , ა რ ქ ე ნ ო მ ე ს ა და ლ ე ე ე ო ლ ფ ე მ ე არაფერი არ არის ცნობილი.

სტრ. 1528 და შემდგ. დაწერილია ესქილეს სტილში; შესაძლოა, რაღაც ნაწილი ადგილობრივ იყოს ესქილეს შემოქმედებიდან.

თარგმანი და კომენტარები ლევან ბერძენიშვილის